SIGNATURA: I 284

I 55
284

N. 18. 459

UNIVERSIDAD Y PROV.ª
BIBLIOTECA.
ZARAGOZA

Magnus

Compendium theologice [illegible]atis

accedit circa medium Quastionum compilatio super Evang. Miss.ª est &c

¶ In noi̅e ſanctiſſime ⁊ i̅diuidue trinita tis. Incipit ꝓlogus in Compe̅diu̅ theo logice veritatis.

V eritatis theologice ſublimitas cu̅ ſuꝑſit ſplendoris radius. illuminans i̅tellectu̅. ⁊ regaliu̅ delitiaru̅ conuiuiu̅ reficie̅s affe ctu̅. ⁊ magnoꝝ theologoꝝ ſcriptis breue co̅pendiu̅ colligere dignum duxi. quo ⁊ euitetur faſtidii ꝓlixitas. ⁊ tn̅ ad pluri ma inueſtiganda det̄ ⁊ occaſio ſapienti. Theologia certe ſcie̅tia ⁊ eſt ꝓ̄ceps oi̅u̅ ⁊ regina cui artes cetere ta̅q̅ pediſſe̅ ſa mula̅tur. Na̅ de naturis reꝝ illa ſolu̅ ad vſu̅ ſuu̅ accepit de q̅bus ſibi ſpeculu̅ fa bricare valeat in quo co̅ſpiciat co̅ditore̅. Hec v̄ ſcie̅tia ſcie̅tiaꝝ que ſuꝑ oe̅m ſpe culatione̅ philoſophica̅ extollit̄. ⁊ digni tate ac vtilitate oi̅bus anteferṫ. Ipſa .n. philoſophia eſt q̄ in n̄alem. ⁊ ro̅nale̅ ac morale̅ diſtinguit̄. Philoſophia q̄dem n̄alis. l̄ȝ doceat cognoſcere creaturas. no̅ tn̅ creatore̅. Ro̅nalis v̄o l̄ȝ doceat con cludere hoi̅bus no̅ tn̅ diabolo reſiſtere. Et moralis l̄ȝ doceat acq̄rere virtutes cardinales. no̅ tn̅ docet acquirere chari tate̅. Noſtra v̄o philoſophia .ſ. veritas theologica hec oi̅a oꝑat̄. Docet .n. deu̅ cognoſcere diabolo reſiſtere. ⁊ charita tis exercitiis inſudare. hec e̅ diuinoꝝ pi gme̅toꝝ appotheca delectabilis ſuꝑ mel ⁊ fauu̅. hec quoq̄ theſaurus deſiderabi lis ſuꝑ auꝝ ⁊ lapide̅ ꝓcioſu̅. hec eſt fons de loco voluptatis egred e̅s. eccl̄ie militā tis irriga̅s paradiſu̅. Deniq̄ p̄ns in ſe pte̅ libellos diſtinxi ⁊ ſingulas ī vnoquo q̄ materias rubricis ꝓpriis aſſignaui.

Primus e̅ de n̄a deitatis. 2. de operibꝰ co̅ditoris. 3ᵒ de corruptella peccati. 4ᵒ ð humanitate xp̄i. 5ᵒ de ſanctificatio̅e gr̄a ru̅. 6ᵒ de virtute ſacr̄oꝝ. 7ᵒ de vlti mis tꝑibus. ⁊ de penis maloꝝ. ac de p̄ miis bonoꝝ. Sic vbi ergo in hoc ſcripto deuiaui parcet̄ mihi. q̄ꝛ ignora̅s feci vbi vero recte ꝓceſſi laudet̄ gr̄a Jheſu xp̄i ad cuius honore̅ ⁊ beatiſſime matris eiꝰ p̄ſens opuſculu̅ compilaui.

Qđ deus eſt. Caplm primu̅
Qđ vnus deus eſt. 2
Qđ vnu̅ ſolum p̄imu̅ eſt. 3
Qđ pater eſt. 4
Qđ filius eſt. 5
Qđ filius eſt imago patris. 6
Qđ ſp̄us ſanctus eſt. 7
Qđ ſp̄us ſanctꝰ amor p̄ris ⁊ filii eſt. 8
Qđ ſp̄us ſanctus charitas ⁊ donu̅ ſan ctorum eſt. 9
Qđ in trinitate perſonaru̅ vnitas eſſen tie eſt. 10
Qđ multipliciter trinitas eſt. 11
Qđ equalitas ꝑſonaꝝ eſt. 12
Qđ inter e̅ntia̅ ⁊ ꝑſona̅ di̅ſa eſt. 13
De imenſitate dei. 14
De infinitate dei. 15
De co̅p̄ehenſibilitate dei. 16
De circu̅ſpectibilitate dei. 17
De eternitate dei. 18
De inco̅mutabilitate dei. 19
De ſimplicitate dei. 20
De excellentia dei. 21
De nationibus dei. 22
De nominibus dei. 23
Qđ deus ineffabilis eſt. 24
De ideis ⁊ libro vite. 15
De app̄op̄atis diuinis ꝑſonis. 26
De pote̅tia dei. 27
De virtute miraculoꝝ. 28
De ſcientia dei. 29
De p̄deſtinatione. 30
De p̄ſcitia ⁊ rep̄obatione. 31
De volu̅tate dei. 32
De iuſtitia dei. 33
De miſericordia dei. 34

Qđ deus eſt. Caplm primu̅

D eum eē multis modis oſte̅ dit̄. Hoc .n. fides recta teſta tur. Sacra ſcriptura loqui tur. Compatio reꝝ ad ipſu̅ id ipſum indicat. Sancti p̄ dicant. Creature clamant. ⁊ Ratio na turalis dictat. Primo igitur deum eſſe fides teſtatur. quia fides catholica credit deum. credit in deu̅. ⁊ credit deo.

Credere deū ē credere ipſum. Credere
ī deū ē credēdo amare deū. ⁊ credēdo i
eū ire. ⁊ mēbris eiꝰ i corporari. Credere
aūt deo ē credē v̄bis ipſius. Primuȝ ⁊
tertiū bonoꝝ ⁊ maloꝝ ē. ſȝ ſm̄ bonoꝝ
tm̄ quia credere deū ⁊ credere deo bo
nis ⁊ malis cōe ē. ſȝ in deū credere bo-
norū ſpālit̄ eſt. Deus itaqȝ ſolꝰ habet
eſſe ꝑfectū. Illud eniȝ ꝑfectum eſt cuius
nihil eſt extra ſe imꝑfectū eſt. Deeſt enī
nobis aliquid quod de noſtro eſſe iā pre
terit. vel qđ futurū eſt. Diuinuȝ autem
eſſe eū ſimul totū ſit. nec quicquā de eo p̄-
terit aut futurū ſit ꝑfectum eſt. Scđo
deū eſſe ſcriptura loq̄tur. pſal. 89. deus
a ſeculo vſqȝ i ſeculū tu es deꝰ. Exodi.
iij. Qui eſt miſit me ad vos. ⁊ Joannes
Dama dicit. Videt̄ oībus principalius
eoꝝ que de deo dicūtur noībus eē qui
eſt. Tertio deū eſſe rerū cōꝑatio ad ip̄m
facta indicat. Etenim deus habet ꝙ no-
ſtrū eſſe ſuo comꝑatum nihil eſt imo de
us ſuo preſentiali eſſe dat omnibus eē ita
ꝙ ſi ſe rebus ſubtraheret. ſicut de nihilo
facta ſunt. ſic in nihilū deflueret. Grego
rius. Omnia humana que iuſta ꝗ pul-
chra ſunt dei iuſtitie ⁊ pulchritudini cōpa-
rata. nec recta nec pulchra ſunt nec om-
nino ſunt. Quarto ſci predicāt. Anſelmꝰ
in pſol. Credimus deū eſſe aliquid quo
nihil maius cogitari poſſit. Dioꝰ. Eſſe
omniū ē ſuper ſubſtātialis diuinitas. ſed
hoc intelligitur cauſaliter non formaliter
Augꝰ. Illud maxime habet eſſe quod
maxime diſtat a nō eſſe quod ſcilicet nō
habet eſſe poſt eſſe. nec eſſe ꝑoſt nō eſſe
nec poteſt cogitari nō eſſe. Quinto deuȝ
eſſe creature clamant. Omnia nāqȝ ſuo
modo dicunt. quoniam ipſe fecit nos ⁊
nō ipſi nos pſal. 9. quia ipſe deus ē vox
nature. qua omnia pulchra teſtātur ip-
ſū pulcherimū. dulcia dulciſſimū ſubli-
mia altiſſimū. pura puriſſimū. fortia for
tiſſimū. ⁊ ſic de aliis. q2 ſicut i patria deꝰ
eſt ſpeculū in quo relucēt creature. ſic in
via econtrario creature ſūt ſpeculū quo
creatorem noſtruȝ ſpeculamur. Unde.
Aplš p̄io ad Cor. iij. Uidemus nunc ꝑ
ſpeculū in enigmate. Idē ad ro. p̄io. In
uiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſūt cognoſcūtur.
Sexto deū eſſe rō nālis dictat. q̄ ꝑ eſſe
eiū in cognitionē aīe ꝑuenit. Omne nāqȝ
creatū indiget alio vt ſit. ⁊ iterū illđ alio
vt ſit ⁊ ita eſt in infinitū ꝓcedere vl̄ erit
ibi circulus. vl̄ ꝑuenietur ad aliqđ qđ ſit
cā oīuȝ. Circulus nō ē in rebus. ſingulis
qm̄ oporteret aliqđ eſſe prius vel poſteri
us. nec erit ꝓceſſus in infinitū q2 vniuer
ſitas creaturaꝝ tota cauſata eſt. ſiue ſit fi
nita ſiue infinita ergo indiget alio vt ſit. ⁊
qđ erit extra vniuerſitatē cauſatorum. ⁊
hoc deus eſt a quo fluunt oīa bona.

¶ Quod vnus deus eſt.

Capitulum. 2

v Nuꝫ deū eſſe oſtēditur autorita-
te. vn̄ in Deutero. 32. videte ꝙ
ego ſiȝ ſolus. ⁊ nō alius deꝰ p̄ter me. vn̄
aplš ad ephesi. 4. vnus deus vna fides
vnū baptiſma. ⁊ Boecius. Si dici pōt
vniſſimū eſt. Idē eſt ſemꝑ in vno modo
nihil in ſe niſi ſe hȝ hoc vere vnuȝ eſt. in
quo nullus eſt numerus. nullū in eo aliđ
eſt p̄ter id qđ ē. Idē oſtēdit̄ ⁊ rōe. q2 ſim
plex forma diuinitatis ſi non eſſet vna ⁊
eodem numero. ſed cōicabilis pluribus
vt forma ſorti. ⁊ platoni. iam ꝯtraheret̄
ab aliquo addito ad eſſe ſingulare. ⁊ ita
ꝯpōneret̄ alteri. nec eēt ſimpliciſſima qđ
falſum eſt q2 in ſūmo bono nulla pōt fie
ri adiectio cū ſit oīno ſimplex. Nota. ꝙ
vnū ſumit̄ put eſt principiū numeri. ſic
deo ꝯuenit. Alio modo put ꝯuertit̄ cuȝ
ente. ſic deo ꝯuenit potius ꝙ̄ alicui crea
ture. q2 cū vnū ſit indiuiſum in ſe. ⁊ di-
uiſū ab alijs excepto deo ſolo nihil i quo
nō intelligat̄ aliq̄ diuiſio vel actualis vel
potētialis. Cū vnitas vl̄ numerus ali-
qs de deo dr̄ nihil ponit. vt qdā dicunt
ſed tm̄ priuat. vn̄ cū dicat̄ deus vnus eſt
intelligit̄ ꝙ nō ſūt plures. Aliqđ ſingu
lare nō eſt vnū tribus modis. ſ. plurali-
tate ſm̄ ſp̄es diuerſas ſicut angeli ⁊ ſtel-
le qui ⁊ q̄ ſunt idē genere. ſed differunt
ſpecie vel mutabilitate ſm̄ ꝙ vnus ho-
mo plures dicit̄ qui modo ſanus eſt mō
eger. modo diues. modo pauper. vel ꝓ
pagatione ſm̄ eandē ſp̄em put vnus ho
mo plures eſt in filius q̄ ꝓpagātur ab ip
ſo. ſed nihil predictoꝝ in deo eſt. De pri
mo eniȝ ꝯtrarium habemus in ſymbolo
Athanaſii. Hec ē fides catholica. vt vnū
deū in trinitate ⁊ trinitatē in vnitate ve-
neremur. De ſcđo pſal. 101. Ipſi peri-
būt. tu aūt ꝑmanes Ber. Nō ex tpe al-
terationē hȝ deus nō in ſubſtantia alteri
tatē. Leo papa. Simplicis diuinitatis na
ture nihil addi vel minui pōt. De tertio
pſal. 80. Nō erit in te deus recens. Re-
cens eſt recenter formatū vl̄ natuȝ. diui-
nitatē tria genera hoīum multiplicāt. ſ.
idolatre. pſal. 15. Omnes diligentiū de-
monia. nigromātici q̄ attribuūt virtutem
caracteribus. ⁊ hmōi ſtultitiis. carnales
homines vt guloſi colētes ventrē. Aplš
Quoꝝ deus venter eſt. Et auari q̄ ſuꝑ
oīa pecuniā amant vt idem Aplš dicit
ad colo. 3ᵒ. Auaritia que eſt idoloꝝ ſer-
uitus. Eſt itaqȝ in deo vera vnitas pro-
pter ſimplicitatē immutabilitatē ⁊ ſingula
ritatem ⁊ ꝓpter vnitatis create ſimilitu
dinem. q2 ſicut vnitas a nullo deſcendit
⁊ oīs pluralitas ab ea deſcendit. ſic deus
a nullo. ⁊ oīa ab ipſo. Itē ſicut vnitas de
ſe gignit vnitatē. ita deus pater de ſe gi
gnit alterum ſe. ſ. filium vt dicit Augꝰ. i.
alterum ſimilem ſibi. vel alterum a ſe.
Hoc nomen deus tripliciter accipitur. ſ.
naturaliter adoptiue ⁊ nūcupatiue. Pri
mo modo ſoli deo conuenit. Secundo
modo conuenit bonis hominibus qui
diuine bonitatis participes ſūt ꝑ gratiā
prouidentie vel doctrinā ⁊ poteſtatem p̄
lationis ⁊ poteſtatē miraculoꝝ pſal. 81.
Ego dixi dii eſtis. ⁊ filii excelſi oēs. Ter
tio modo dii dicuntur idola. ſed ſolo no-
mine q2 res noīs ſcilicȝ diuinitas nō illis
ꝯuenit. Primo mō nō hȝ nomen deus
plurale ꝑ ſe cum ſit vnus ſolus deus ve
rus nec diuinitas recipiat diſtinctionem
ſed ſcđo ⁊ tertio modo plurale habet.

Quod vnum ſolum principium eſt.

Caplm̄. 3

s Icut vnus deus eſt ſic vnū ſoluȝ
principiū eſt ꝙ oſtendit̄ multipli
ci rōne. Primo ſic. qm̄ ſi duo ſūt
principia. vnum. ſ. ſūme bonum ⁊ aliud
ſūme malum. aut cōicant exiſtentia per
ſe. vt ſortes ⁊ plato ſimul ſunt in eē aut n̄
cōicant. Si ergo alterum illoꝝ erit ens
per aliud. ⁊ ita nō erunt duo principia.
Si ſic cum exiſtentia per ſe ſit bonū. ma
luȝ plus eſſet malū ſi nō habere aliquod
bonum ergo nō ſūme maluȝ q2 ſi eſſe ꝑ
ſe haberet hoc ipſuȝ eſſe qđ eſt bonū ſū
me malū nunꝙ̄ eſſet. Preterea in crea-
turis quattuor inueniunt̄. ſ. multitudo or
do imꝑfectio ⁊ cōnexio. ſm̄ quodlȝ iſto-
rum ꝓbatur tm̄ vnū eſſe principiū. Oīs
eniȝ multitudo ſm̄ Dioniſiū. ab vnita-
te trahit originē. ergo neceſſe eſt oīs mul
titudinis vnū eſſe principiū. Itē oīs or-
do cū hēat primus. ⁊ poſterius. oportet
qđ vnū hēat principiū. Itē ſm̄ Boeciū
Omne imꝑfectū ab aliquo trahit originē
ſupple ꝑfecto. ⁊ hoc eſt deus noſter. Itē
oīs cōnexio diuerſoꝝ cām hȝ ſue cōne-
xionis ⁊ cōſeruationis ad vnū ⁊ hoc eſt
deꝰ. Itē ſi eēt vnū ſūme malū a quo oīa
mala eſſent ſequeret̄ ꝙ ſm̄ corpus xp̄s
eſſet ab illo malo principio. cū in eo fue-
rit malū pene. qđ abſurdū ē dicere. Ex
predictis pȝ ꝙ deus eſt principiū ⁊ ſum
mū ⁊ vnū ſolū principiū tū rōe dignita
tis tū rōe anteceſſionis. tū rōne caſtratis

Qđ pater eſt. Caplm̄. 4

e Ternum patrē eſſe ꝑ hoc oſtendit̄
ꝙ cū ſit deus potētiſſimus ſapien
tiſſimus ⁊ optimus. pōt. ſcit. ⁊ vult
ſe ſūme cōicare. hoc ē maieſtatis ſue ple
nitudinē alteri dari. ergo deus pater ab
eterno filiū ſibi equalē genuit. cui diuini
tatis ſue eſſentiā cōicauit. Dicit. n. dn̄s
in Iſaia. Si ego q̄ generationē aliis tri-
buo ipſe ſterilis ero. q̄ſi dicat nō. Pater
eni multiplicat dr̄. Dicit̄. n. pater eterne
gn̄atiōe. Iſaie. 53. gn̄ationē eius qs enar
rabit. p̄deſtinat ꝫc. Ephe. primo. grā vo
bis ⁊ pax a deo p̄re q̄ p̄deſtinauit nos in

adoptionē filiorꝫ. Creatione. Deuter. 32.
Nūqd nō ipſe eſt pr̄ tuus q poſſedit ſeē
ꝛ creauit te. ſecit inq̄ ſm corpus: crea/
uit ſm animā poſſedit ſm vtrūqꝫ. Re/
dēptōe. Iſa. Tu dn̄e pr̄ noſter ꝛ redem
ptor noſter. a ſeculo nomē tuū. Sacrāli
regeneratōne. prima petri. Benedictus
deus ꝛ pr̄ dn̄i noſtri Ieſu xp̄i q regn̄a
uit nos. Fidei inſtructōe. Io. primo. De
dit eis ptātē filios dei fieri his q credūt
in noīe dei. vl' eius. Gr̄a adoptōe. Ro/
ma. Accepiſtis ſpūꝫ adoptiōis filiorꝫ in
quo clamamus abba pr̄. Glorie collatio
ne. Gala. Itaqꝫ iā nō eſt ſeruus: ſed fi.
ꝙ ſi fi. ꝛ he. ꝑ deuꝫ. i. ꝑ opera dei. Ope
ra noſtra magis ſc̄ ꝑ deū vite eterne me
ritoria q̄ꝫ ꝑ nos. Primo mō ſumit' pr̄
ꝑſonaliter. ꝛ iſte modus ſoli patri cōue/
nit. Quarto modo. ſ. redēptione. nō ſolū
effectiue ſumit'. ſed ēt ꝑ myſterii exhibi/
tionē. Sumit' ēt ꝑſonaliter. ꝛ iſte mod⁹
ſoli filio ↄuenit ſm ꝙ modus redempti
onis fuit ꝑ mortē filii. Oēs alii modi ſi'
tribus ꝑſonis ↄueniunt. q: indiuiſa ſunt
opera trinitatis. niſi forte aliquis illorum
modorꝫ ↄueniat alicui ꝑſone ꝑ approp̄a
tionē. Circa generatiōeꝫ nota q̄tuor pro
poſitione in qbus videri poterit. vtrum
eēntia diuina generet vl' generet'. Prima
hec ē eſſentia generat eēntiaꝫ. Sc̄da hec
eēntia generat ꝑſonā. Tertia hec ꝑſona
generat eēntiaꝫ. Quarta hec. hec ꝑſona
generat ꝑſonā. Harū ꝓpoſitionuꝫ tres
prime falſe ſūt. q̄rta autē vera ē. Eſt enīꝫ
regula in theologia ꝙ eēntia diuina non
generat. nec generat'. dicēdū tn̄ ꝙ pater
virtute eēntie exiſtētis in ſe generat. ꝛ ꝙ
filio ꝑ generatione cōicatur eſſentia. ſicut
ꝛ ſpiritui ſancto ꝑ proceſſionem.

Qd̄ filius eſt. Cap. 5

(C)Um ſint correlatiua pater ꝛ filius
ꝑ eaſdē rōes oñdit' filiū eſſe eter/
nuꝫ. ꝑ quas ꝛ oñſuꝫ eſt patrē eſſe eter/
nū. Preterea inter oēs emanatōes ꝑfe/
ctiſſima eſt generatio q̄ penitus aſſimila
tur genitus genitori qd̄ emanatiōes alie
nō faciūt. Cū igit' copioſiſſimo fonti bo/
nitatis ↄpetat emanatio ꝑfectiſſima. con
ſtat ꝙ ꝑſona q pr̄ eſt q ē fons toti⁹ boni/
tatis generat filiū eq̄leꝫ ſibi cui cōicat. ſue
plenitudinē maieſtatis. Aliqs eſt fil⁹ dei
ꝑ gr̄aꝫ vnionis. vt xp̄s homo. Aliqs per
v̄itatē natiuitatis. vt xp̄s inq̄ꝫtuꝫ deus.
Aliqs ꝑ adoptiōeꝫ. vt ſancti. Aliqs ꝑ crea
tionē. vt quelibꝫ creatura. De filio dei di
cit Athanaſius in altercatione ↄtra Ar/
riuꝫ qd̄ ipſe dr̄ ſenſus quo cūcta cogitāt'
ſapiētia q̄ cogitata diſponūt' virtus q̄ di
ſpoſita ꝑficiūtur. lumē quo ꝑfecta clare/
ſcūt verbū quo clarificata nūciant'. Fili⁹
ergo dei dr̄ ſapiētia patris nō ꝙ pr̄ ſapi
ens ſit ſapiētia genita ſed q: filiuꝫ genuit
cui appropriat' ſapiētia. Un̄ pr̄ dr̄ oīa fe
ciſſe in ſapiētia. i. in filio dei vl' cū ſapiētia
q̄ eſt filius qm̄ indiuiſa ſūt opera trinita
tis. Un̄ hec ꝓpoſitio innotat ſub auctori
tatem. in filio q hoc ipſuꝫ hꝫ a pr̄e ꝙ res
creat. Generaliter. n. verꝫ eſt ꝙ qcqd hꝫ
ꝑſona vl' operat'. hoc hꝫ a deo quo eſt.
Qualiter aūt filius ſit de pr̄e nota ꝙ hec
ꝓpoſitio de. q̄nqꝫ notat cām efficiētēꝫ vt
cū dr̄ xp̄s ↄceptus d̄ ſpū ſancto q̄nꝫ cāꝫ
materialē vt cū dr̄ xp̄s natus eſt ex ma/
ria v̄gine. q̄nqꝫ idēptitatē eſſentie vt cuꝫ
dr̄ filius natus d̄ patre q̄nqꝫ trāſubſtā
tiationē vt cuꝫ dr̄ corpus xp̄i fit de pane
q̄nqꝫ ordinēꝫ ſm ꝙ dr̄ creatura fieri de
nihilo.

Qd̄ filius ē imago patris.
Caplm̄. 6

(I)Mago triplex ē. ſ. eq̄litatis imita
tionis. ꝛ rep̄ntatōis. Primo mō
filius ē imago pr̄is. 2. modo hō factus ē
ad imaginē dei. 3. modo mūdus dr̄ ſpe/
culū. vl' imago dei. Eſt igit' imago n̄ ad
imaginē. ſicut filius. Nā hec ꝓpoſitio ad
dicit diaꝫ ꝛ diſtātiā inter imaginē ꝛ ima
ginatū. hoc āt nō cadit in filiū vn̄ hn̄ dr̄
imago patris ſꝫ nō ad imaginē ꝛ ē ima
go ad imaginē ſicut hō ꝛ angelus. Et ē
aliud n̄ imago. ſꝫ ad imaginē vt mūdus
h̄ q ꝓprie nō dr̄ imago. ſꝫ veſtigiū crea/
toris. q: lꝫ trinitatē rep̄ntet nō tn̄ imitat'
nec eſt capax eius ſicut homo. eſt tn̄ mū
dus ad imaginē dei factus. q: deus aliud
exemplar non habuit ad cuius ſimilitu/
dinem creaturas faceret. niſi ſe ipſum.
Eſt imago genita vt filius. ꝛ eſt imago
creata. vt homo ꝛ angelus. ꝛ eſt imago
facta vt ſtatuta herculis q̄ ipſuꝫ rep̄ntat
Ex his pꝫ ꝙ eē imaginē ↄuenit creatori
ꝛ creature. Creatori qdem q: filio q eſt
imago pr̄is. Creature vero ↄuenit tam
corꝑali q̄ꝫ ſpūali q̄ꝫ ēt cōpoſite. Proprie
tn̄ loquēdo dr̄ ꝙ creatura corꝑalis ē cre
atoris veſtigiū. vn̄ Aplus ad ro. p⁹. In
uiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſūt ꝛc̄. Ibi hec
ꝓpoſitio. ꝑ. nō dicit mediū diſponens in
quātū creatura ↄſiderat' in ſe ſed excitāſ
iquātū eſt ſilitudo creatoris q: nō diſpo
nit ad cognitionē creatoris imo ꝑ talem
mōꝫ poti⁹ ipediret cognitōꝫ cū iter cre
atorē ꝛ creaturā maior ſit diſſimilitudo
q̄ꝫ ſilitudo. creatura vero ſpūalis dr̄ cre
atoris ſilitudo. Ezech. 28. Tu ſignaculū
ſilitudinis ꝛc. ꝛ hec iō q: i angelo ꝑꝑ na
ture ſimplicitatē expreſſior ē ſilitudo ad
deū q̄ꝫ i hoīe. Creatura vō ↄpoſita. i. ho
mo dr̄ imago dr̄ imago dei. Gen̄. primo
Faciamus hoīem ad imaginē ꝛ ſilo. ꝛ
hoc iō q: in hoīe inueniūt' pl'es trinitates
q̄ꝫ in angelo. vn̄ q⁹ ad h⁹ hō potius dici
tur imago trinitatis. Filius dei poſſidet
triplicēꝫ excellētiā ſicut innuit. Aplus ad
heb. i. Qui cū ſit ſplēdor glorie ꝛ figura
ſubſtātie ei⁹ portāſqꝫ oīa v̄bo v̄tutis ſue
priaꝫ. ſ. reſpcū pr̄is a quo ꝓducit'. ꝛ ſic
ē ſplēdor glie pr̄ne. Eſt. n. vt ait Dio⁹.
Fōtalis radius in ſe manifeſtās gl'iaꝫ pr̄
nā. Sc̄daꝫ reſpectu ſpūs ſcī quē ꝓducit
ex ſe. ꝛ ſic eſt figura. i. ſilitudo ſubſtantie
pr̄is. Eſt. n. alia ꝑſona ab ipo. ſicut a pr̄e
quā ꝑſonā qd̄ n̄ accepit ſpūs ſcūs a pr̄e
ſicut ꝛ filius. Tertiā reſpectu creaturaꝝ
q̄ ꝑ eū ꝓducūt'. ꝛ ſic ē portās oīa verbo
v̄tutis ſue. Propter p̄mū dr̄ verbū fili
us pr̄is. qm̄ ꝑfecte loqtur bonitatē. ꝛ ſū
mā pr̄is liberalitatem q nihil hr̄e voluit
qd̄ filio ſuo nō cōicaret. Iſtud ē v̄bum
eſſentialiter ꝛ eternaliter genitū tꝑaliter
ꝓmiſſuꝫ a ꝓphetis ꝛ aplis p̄dicatuꝫ ab
angelo in icarnatōeꝫ nūciatū. Propter
ſcd̄m dr̄ filius imago pr̄is. q̄ꝫuis tres ꝑ
ſone ſint eq̄les in eternitate. i maieſtate ꝛ
ptāte. tn̄ filius dr̄ potius imago pr̄is q̄ꝫ
ſpūs ſcūſ. q: nō ſolū hꝫ ↄueniētiā iſtius cū
pr̄e in eēntie idēptitate. ſic ꝛ ſpūs ſcūs ſꝫ
ēt hꝫ ↄueniētiā extra cū pr̄e ex eo ꝙ ſicut
a pr̄e ꝓcedit filius ſic a filio ſpūs ſanctus
ſed a ſpiritu ſancto nullus. Nā ſm rōeꝫ
intelligēdi reſpectus hui⁹ relationū ſunt
extrinſecus exiſtētes. q: pon⁹ ab aliquo
ſūt q̄ꝫ in aliquo. Intelligētia. n. relationū
ad hoc ad qd̄ refert' aliqd reſpicit. vn̄ ſi
pr̄em nō hēo filius nō ſuꝫ. ꝛ ecōuerſo.
Propter tertiū dicit' filius v̄tus patris
prima ad cho. i. Nos āt p̄dicamus xp̄ꝫ
dei v̄tutem ꝛ dei ſapientiā. Inuenit' etiā
imago trinitatis in nobis vꝫ in memoria
intelligentia. ꝛ volūtate vl' in mente noti
tia ꝛ amore. in qbus ꝑ ordinēꝫ patri ꝛ fi
lio ꝛ ſpūi ſancto aſſimilamur. Nota etiā
ꝙ imago dr̄ relatiue ad illud cuius ſilitu
dinem gerit ꝛ ad qd̄ imitādū facta eſt.
Hoc āt ↄtingit dupliciter. quātū ad ſpe/
cieꝫ ꝛ ſignū ſpeciei. ꝛ ſic imago hoīs eſt
in filio ſuo q ipſuꝫ in hūana ſpecie ꝛ figu
ra imitat'. ꝛ hec eſt ꝑfecta imago quātū
ad ſignum tm̄ ꝛ non ad virtuteꝫ ſpeciei
ſic imago hoīs eſt ſtatua lapidea. ꝛ hec
eſt imperfecta imago. Primo modo fi/
lius eſt imago patris ſicut in natura cōi/
cans. ſecūdo modo imago dei eſt i hoīe.
ſꝫ minus perfecte.

Qd̄ ſpiritus ſanctus eſt.
Caplm̄. 7

(E)Manatio duplex eſt in diuinis.
Una per modum nature. Alia ꝑ
modū voluntatis. Illa que eſt ꝑ moduꝫ
nature. eſt generatio ſecūdū ꝙ filius eſt
a patre. Illa que eſt per modum volun
tatis. hec dicitur proceſſio appropriate.
Proprie vero dicit' ſpiratio ſecundū ꝙ
ſpiritus ſanctus eſt a patre ꝛ filio. Idcir
co autem hec emanatio per modum vo
luntatis dicitur eſſe. quia ſpiritus ſanctus
amor eſt. Amor autem ſecundum volū
tateꝫ eſt. Procedit aūt ſpiritus ſanctus
a patre mediate ꝛ imediate. Mediate.

ga filius ipſū ſpirat q hoc hēt a pr̄e. Immediate vō ga ipſe pr̄ ipſꝫ ſpirat. Q̄đ ſpiritꝰ ſcūs amoꝛ pr̄is ⁊ filii eſt. Cap. 8.

Spiritus ſcūs amoꝛ dei ē. ⁊ hoc tripliciter. vꝫ eēntialr̄. ꝑſonaliter ⁊ exēplarr̄. Eſſentialr̄ dr̄ ſpiritꝰ ſanctus amoꝛ. inquātū ipſe cū pr̄e ⁊ filio vnꝰ deꝰ eſt. Ipſi enim tres inquantum ſunt vnū in eſſentia diligūt ſe amoꝛe eēntiali. qui appropriat̄ ſpiritui ſcō. Perſonalr̄ vō dicit̄ ſpiritus ſanctus amoꝛ inquātū ipſe ē nexus patris ⁊ filii. Pater enim ⁊ filius diligūt ſe amoꝛe ꝓcedēte qui non eſt nō pater nec filꝰ. ſed ſpūs ſanctus. De hoc nexu dicit Augu. Eſt ineffabilis quidam cōplexus in illa trinitate nō genitꝰ. ſꝫ genitoꝛis genitiq; ſuauitas ingēti largitate ꝑfundēs oēs creaturas ꝓ captu eaꝝ. Exēplariter quoq; dr̄ ſpūs ſanctꝰ amoꝛ. quia amoꝛis gratuiti q eſt in nobis ſpūs ſanctꝰ. nō ſolū efficiēs eſt ſed etiā exemplar atq; finis. Amoꝛ. n. q eſt in nobis a ſpiritu ſcō eſt efficiēter. ⁊ hoc inquātū ipſe ſpiritꝰ ſcūs eſt deus. Exemplariter aūt ē in nobis inquātū ipſe ſpiritus ſcūs ē ꝓcedēs ꝑ modū amoꝛis a patre ⁊ filio. Sꝫ finaliter ē in nobis amoꝛ. inquātū ſpiritus ſcūs a quo amoꝛ noſter eſt hꝫ rōeꝫ pꝛimi boni in qđ tendit amoꝛ nr̄. Notādū ꝙ amoꝛ q ē ſpūs ſanctꝰ ex mō ꝓcedēdi ē nexus. ſ. trinitatis. ſꝫ ꝓpt̄ ipſaꝫ ꝓceſſionē ē diſtinctus a pr̄e ⁊ filio. ꝓꝑ nāe vō diuine ꝑfectionē ē ꝑſona ⁊ ſuppoſitū. ꝓꝑ diuinā vō ſimplicitatē ipſe ē deus ⁊ ſumme bonꝰ. Igit̄ ſpūs ſanctus ē amoꝛ quo pr̄ ⁊ filꝰ ſe diligūt. cū aūt dr̄ pr̄ ⁊ filꝰ diligūt ſe ſpū ſcō. i. amoꝛe q eſt ſpūs ſcūs. ⁊ ſm̄ hoc ꝓpoſitio ē vā. ſꝫ intelligit̄ ſic diligūt ſe ſpū ſcō. i. ꝑ ſpiritum ſanctū. vł ꝑ amoꝛē q ē ſpūs ſcūs. ⁊ ſm̄ hoc nō ē ꝯcedēda. eēt. n. intellectꝰ ꝙ ſpiritꝰ ſcūs eſſet ꝑncipiū in trinitate qđ falſū ē qꝛ a pr̄e filioq; ꝓcedit. ga nō eſt ibi aliqd reſpectu cuiꝰ hec dictio. ꝑ. dicat ibi ꝑncipiū. Eſt. n. regula ꝙ hec dictio. ꝑ. ſic dicit rōeꝫ pꝛincipii reſpectu alicuiꝰ poſiti in locutiōe ſic qñ dr̄ pr̄ opat̄ creaturas ꝑ filiū. ibi notat̄ rō pꝛincipii in filio reſpectu operis. Similr̄ hoc cōceditur. filiꝰ opat̄ ꝑ patrē. nā ibi notat̄ rō pꝛincipii in pr̄e. ⁊ hoc duplici reſpectu. ſ. reſpectu filii. ⁊ reſpectu opis. Q̄đ ſpūs ſanctus charitas ⁊ donū ſanctoꝝ eſt. Cap. 9.

Cum inueniat̄ in ſcripturis ſepiꝰ ꝙ ſpūs ſcūs charitas ⁊ donum dr̄ diligēter notādū ē qualr̄ hoc debeat intelligi. ⁊ vtrū ſpūs ſanctus ſit charitas q nos deū ⁊ ꝓximū diligamꝰ. vñ notādū ē ꝙ amoꝛ ſiue charitas tribꝰ modis ſumit̄. vno mō effectiue ⁊ ſic abſq; dubio verū ē ꝙ ſpūs ſcūs amoꝛ ē quo diligimꝰ deū. ga ſpūs ſcūs opat̄ in nobis habitū ⁊ modū charitatis. Alio mō ſumitur exēplariter. ſic ēt ſpiritus ſcūs ē charitas qua diligimus deum ⁊ ꝓximū. Charitas n. que ē ſpiritꝰ ſanctꝰ ē exēplar nr̄e charitatis. Tertio mō ſumit̄ charitas foꝛmalr̄ ꝑ modū inherētie. ⁊ ſic charitas dr̄ virtutis habitꝰ in aīa quo diligimꝰ deū ⁊ ꝓximū. Et ſꝫ hūc mōꝫ ſpiritꝰ ſcūs nō dr̄ charitas. nec cōtrariat̄ dictū Aug. li. đ tri. c. 6°. Eadē charitas qua nos diligit deus ⁊ nos ipſꝫ. ga licꝫ verū ſit tñ aliter ⁊ aliter eſt. nā deus diligit nos ea foꝛmalr̄. nos vō ipſū diligimꝰ effectiue ⁊ exēplariter nō foꝛmaliter. nā oē eſſe ⁊ agere ē a foꝛma inherēte agēti. q eſt pꝛincipiū agendi ⁊ foꝛma ſicut caliditas igni. Sciēdum tñ ꝙ ſpūs ſcūs dat̄. cū dat̄ eius donum. ga ſpūs ſanctꝰ. eſt amoꝛ ⁊ pꝛimū donum poſterius aūt nō datur ſine pꝛioꝛi. Pꝛeterea coꝛpꝰ myſticū eſt vnum ꝑ amoꝛē. cū enim nichil creatū ſit vnum in diuerſis ꝑticularibꝰ opoꝛtet ꝙ mēbꝛa coꝛpis myſtici vniant̄ vno amoꝛe increato q eſt ſpiritus ſanctꝰ. Itē ſm̄ Aug. Totū malū hominis ē vti fruēdis. ⁊ frui vtendis cōſtat ergo ꝙ oppoſitum eſt totum bonū eiꝰ. ſ. frui fruēdis. ⁊ vti vtēdis. Sꝫ ad fruēdū eo qđ fruēdū ē reqritur pn̄tia eius fruibilis. ⁊ etiā diſpoſitio debita fruendi vñ reqrit̄ pꝛeſentia ſpiritꝰ ſancti ⁊ eius donū. ſ. amoꝛ quo inhereat ei. verūtamen cū datur nobis ſpūs ſanctꝰ nō incipit eſſe in loco nouo. ſed nouo mō ꝑ ꝓductionē noui effectus. ⁊ noui reſpectꝰ ex quo creatura ſe habet aliter ad ſpiritū ſanctū q̄ꝫ pꝛius. quia eſt in ipſa. vt in cognoſcēte ⁊ amāte ipſā. qđ nō fuit pꝛiꝰ. Ex iā dictis pꝫ ꝙ in iuſtificatiōe duplex charitas nobis dat̄. ſ. creata ⁊ increata illa qua diligimꝰ. ⁊ illa qua diligimur. Dat̄ nobis charitas īcreata q diligamus effectiue. ⁊ creata qua diligimꝰ foꝛmalr̄ qꝛ nr̄ꝫ diligē ipſe creat ex his colligit̄. ga licꝫ deꝰ ſit vbiq; ꝑ eēntiā pn̄tiā ⁊ potētiā nō tñ hētur ab oibus hoibus ꝑ grām. Miſſio ſpūs ſci duplex eſt. ſicut ⁊ filij. vna viſibilis. ſic apparuit ſup xp̄m in columba ⁊ ſup aplo's in liguis igneis. Alia inuiſibilis q mittit̄ in mēte ad ſanctificandā creaturaꝫ ⁊ iſta miſſio fit ad inhabitationē creature rōnalis. ſꝫ pꝛioꝛ fit ad inhabitationē demōſtrādā alijs. Eo mō filij duplex ē miſſio. ſ. viſibilis. vt incarnatō ⁊ inuiſibilr̄. vt ē in terna mētis illuminatio. Notāduꝫ ꝙ miſſio filij ⁊ ſpūs ſancti inſepabilia ſt̄. ſꝫ dr̄ filii qñ mēs ꝑ grāꝫ illuminat̄ ad deū cognoſcēdū dr̄ ſpūs ſci. qñ effectꝰ accēdit̄ ad deū amādū. Sciēdū ē ꝙ ſolꝰ pr̄is ē mittē ⁊ nō mitti. cū. n. pater a nullo ꝓcedat miſſq; micti dr̄. q: vero filiꝰ ⁊ ꝓcedit ⁊ ꝓducit̄. iō mittit ⁊ mittit̄ Spūs vero ſanctus ꝓducit̄ eternaliter. ſep nō ꝓducit niſi ex tp̄e. ideo ipſius ē ꝓpꝛiū mitti ⁊ nō mittere niſi reſpectu creature. vt ad ꝯuerſionē populi dñr apoſtoli miſſi a ſpiritu ſcō. niſi foꝛte dicatur mittē hominē aſſumptū. Sꝫ ſpiritus ſanctus mittere dicit̄ inquātū cū patre ⁊ filio idē ē in eſſentia trinitatis nō inquātuꝫ ꝑſona. ſic etiā filius mittit ſe ipſꝫ vñ. Augꝰ. libꝛo de trinitate. Intelligamꝰ illā incarnationē. ⁊ ex virgine natiuitatē in qua intelligit̄ filiꝰ miſſus vna eadēq; operatiōe pr̄is ⁊ filii inſepabilr̄ eē factā nō ſeparato etiā ſpiritu ſancto. Ex his patet ꝙ hec ſunt impꝛopꝛie exponende. Spūs ſanctus mittit ſe ⁊ mittit filium ⁊ filius mittit ſeipſum niſi intelligantur inquantū eſt de virgine natus. Hec autē eſt rō qꝛ mittere dicit auctoꝛitatē rōne ꝓductionis eterne. Quibus modis datꝰ ē ſpiritus ſanctus in ſigno viſibili. Sciēdū ꝙ in igne apparuit ſpiritus ſanctus vt calefaceret frigidos. Et in linguis vt doceret ignaros. Et in ſono vt terreret rebelles. Apparuit ēt in alijs tribꝰ modis. ſ. in nube. tp̄e. Moyſi vt doctoꝛ eius columna nubis eēt ſicut legit̄ eſaie. 63. Itē in columba ſup baptizatū chꝛiſtū ad oſtēdēdā gratie plenitudinē q in ipſo erat. Itēꝫ in flatu reſurrectionē ad ſignificādā vnificationē affectuſ. quia flatus ab interioꝛi ꝓcedit. Datus ē igit̄ ſpiritꝰ ſcūs bis poſt reſurrectionē. ſ. in terra ꝓpter dilectionē proximi ⁊ de celo ꝓpter dilectionē dei. vel datus ē in terra ad relaxāda peccata alioꝛū Jo. 20. Inſu. ⁊ dixit eis. Accipite ſpiritū ſanctū quoꝛū remi. ⁊c. Datus ē de celo repēte ad robur. ⁊ ad operationē miraculoꝝ de his duobꝰ pſal. 32. verbo dñi celi firmati ſūt quo ad pꝛimuꝫ ⁊ ſpiritu oꝛis eiꝰ oīs virtus eoꝛum quo ad ſm̄. Tertia fuit collatio ſpiritus ſancti apoſtolis facta ante paſſionē quādo fuerunt baptizati ibi enim intrit̄ eoꝛum baptiſmus vbi dicit̄. Qui lotus eſt nō indiget. niſi vt pedes lauet. in ſignū pꝛedictoꝛum ter inungit̄ homo ad ſignificandā hāc triplicē ſpiritus ſancti miſſionē. ſ. in baptiſmo in cōfirmatiōe ⁊ in moꝛte. Quadruplicē effectū conſecuti ſunt apoſtoli ex pꝛeſentia ſpiritus ſancti. Pꝛimo eloquētiā in linguis. Scđo audaciā in tormētis. Tertio efficaciam in miraculis. Quarto ꝓtectiōeꝫ vitiis. ga pꝰ pētecoſtē ñ peccauerūt moꝛtalr̄ Accipiūt ⁊ modo vtilit̄ ſpūꝫ peccatoꝛes in igne ad purgādū Luce tio. Et baptizabit vos in ſpū ſcō ⁊ igne. Itē penitētes ad ꝓficiēduꝫ pſal. 42. Spiritꝰ tuꝰ bonꝰ deducet me. Itē perfecti ad ſanctificāduꝫ. 2°. ad. Coꝛin. i. Qui dedit in coꝛdibus noſtris pignus ſpiritus. Item beati ad fruēdum. pſal. Renuit conſo. anima mea ⁊c. Item tribulati ad conſolādum ad. ro. 8. Non accepiſtis ſpiritum ſeruitutis. iterum in ti

mo:e: c. Jtē ignorantes ad inſtruendū
Jo. Paraclytus autē ſpiritus ſanctus
quē mittet pr̄ in nomine meo ⁊c. Quo
tp̄e datus ſit ſpiritus ſcūs attēdēdū ē qđ
in die qnquageſima. vt oſtēdat̄ actor ēē
remiſſionis. nā ānus iubile⁹ fuiebat re/
miſſioni. venit ēt in die dominica vt eſſet
dies prim⁹ renouatiōis q fuit ēt creatōis
Dat⁹ quoq; fuit tertia hora q: df̄ prim⁹
hō ī hora ſtia pdidiſſe gr̄az vn̄ ꝯueniēs
fuit ꝙ eadē hora apl̄is reddē. Jtē alia rō
ne dat⁹ ē hora ſtia. ſ. vt oñderet̄ ꝙ ēt nob
hora ſtia dat̄ gr̄a dei. Sūt .n. tres hore
morales. ſ. ꝯtritō. ꝯfeſſio. ⁊ ſatiſfactō. de
hoc noīe ſpūs ſci ſciēdū ē ꝙ pōt ēē circū
locutio vni⁹ ꝓprii noīs ⁊ tūc ꝯuenit tm̄
pſone ſtie ī trinitate. vl̄ pn̄t iſte dictōes
ſumi diuiſi. ⁊ ſic q̄lib; triū pſonaꝝ ē ſpi
ritus ſcūs. Spiritus ſanctus h; multa no
mina. df̄ .n. ſpiritus a ſpirādo actiue eo
ꝙ ſpiret. Jo. 3. Spūs ubi vult ſpi. ⁊ ſecū
dū hunc modū hoc nomē ſpiritus ēōe
ē oibu⁹ trib⁹ pſonis. ſed ſpiritui ſancto
ꝯuenit p ap.ꝓpriationē. Alio mō dicit̄
ſpiritus a ſpirādo paſſiue eo ꝙ ſpiret̄. ⁊
hoc mō ꝓpriū ē ſpiritui ſancto. q ꝓcedē
debet p modū ſpirationis. nō ſolū etiā di
cit̄ ſpiritus ſed addit̄ ſanctus qa ſanctus
idē ē ꝙ mūdus vl̄ firmus. vl̄ ſine terra.
Jſta aūt nō ſolū ꝯueniūt ei quo ad ſe.
ſed ī cōparatione quo ad nos. naz p gra
tiā ſpūs ſancti a peccatis mūdamur. in
bonis firmamur. a terenis ſeperamur.
Sanctus ergo nō ſolū ē ī ſe. ſed qa nos
ſanctos facit ea ſanctitate đ q̄ dicē Dio⁹.
Scitas ē ab omni immūditia libera ⁊ p
fecta. ⁊ oīo immaculata mūditia. Pre/
terea ſpūs ſcūs vocat̄ nex⁹ vnitas ⁊ āple
xus. ⁊ hoc ꝓut ꝯparatur ad pr̄em ⁊ filiū
Jtē dicit̄ donū altiſſimi ⁊ hoc ꝓut ꝯpa/
rat̄ ad nos q: oē datū optimū. ⁊ oē do.
per. de ſ. ē. deſcendēs ⁊c. Jtē dicit̄ fons
viu⁹ q: ſeptēplici riuo donoꝝ nobis fluit
Eſaie. xi. Spūs ſapiētie ⁊ itellect⁹. ſpūs
ꝯſilii ⁊ fortitudinis. ſpūs ſciētie ⁊ pieta/
tis ⁊ ſpūs timoris dn̄i. Jtē d̄r ignis qa ef
fectū accēdit. Jtē d̄r charitas nō ſolū q:

ē amo: pr̄is ⁊ filii ſ; qa nos amātes facit
Jtē df̄ ſpūalis vnctio. qa oēs tribulatio/
nes mūdās ſuaues facit iocūdas ſm il/
lud. Jn labore reqes. ī eſtu tēperies ⁊c.
Jtē; df̄ dexter̄ dei digit⁹. quia ſicut oēs
corporales res digito demōſtrant̄. ita p
ſpiritū ſanctū oſtēdunt̄ res ſpūales ocu
lo ſpūali. Jtē dicit̄ paraclyt⁹. qa ꝯſolati
ones mētib⁹ infert. Jtē magiſtroꝝ opt
mus q: intellectū ad cognitionem. ⁊ ſuit
ipſius illuminat. Q đ in trinitate perſona
rum vnitas eſſentie ē. Cap. 10.

a In vnitate nature diuine tres ſūt
pſone. q̄rū prima ē nulla. ſecūda
ē p generationē a ſola prima. ſtia
ē p cōe; ſpirationē a pma ⁊ ſcđa. Jſtud
tn̄ ſic eſt. trinitas pſonaꝝ nō excludit ab
eēntia vnitatē. ſimplicitatē. imēſitatē. eter
nitatē. ⁊ incōmutabilitatē. hui⁹ rō p hoc
p;. q: q crederet deū nō poſſe ſe ſumme
cōicare negaret in eo potētiā. Qui vo cre
deret hoc eū poſſe. ſ; neſcire. negaret in
eo ſapiētia Qui crederet eū hoc poſſe ⁊
ſcire. ſ; nolle negaret in eo bonitatē. cum
igit̄ pr̄ potuerit. ſciuerit. ⁊ voluerit ſe ſū
me cōicare hoc fecit eternaliter. ſ. hn̄do
dilectionē ⁊ dilectū. hoc ē filiū ⁊ ſpiritu;
ſcū;. Preterea oē bonū ē ſui diffuſiuu;
vt dicit Dio⁹. vn̄ cū pr̄ ſit fons bonita/
tis. emanatio erit ab ipſo pfectiſſima q̄
ē generatio. Erit ēt emanatio ſecundiſſi/
ma. q̄ ē p modū benignitatis ⁊ liberalita
tis. hec āt emanatio amor ē. q ē ſpūs ſan
ctus a pr̄e ⁊ filio ꝓcedēs. Et hn̄ dicitur
amor emanatio liberalitatis. q: amor p
mū donū ē qđ a liberalitate ꝓced t cū ſit
donū itrinſecū in ipſo dāte. ī quo. ſ. amo
re oīa alia donāt̄. Hec beata trinitas tri
b⁹ mōis nob īnoteſcit. ipa .n. p; ī ſcriptu
ris. oñdit̄ ī figuris. relucet in creaturis.
Primo igitur beata trinitas p; ī ſcriptu
ris. vn̄ leo papa. Cred. m⁹ ſcā; trinitate;
pr̄e; ⁊ filiū ⁊ ſpū; ſcū;. vnū deū oīpotē
tē. vni⁹ ſubſtātie. vni⁹ eēntie. vni⁹ ꝑtātis
itē iſa. Audiuit ſeraphin terdicētia. Scūs
ī laudē beate trinitatis. ſubiūgētia in ſin/
gulari. dn̄s de⁹ ſabbaoth. pp ꝯfeſſione;

vnitatis diuie. Si ergo nō eēnt tres pſo
ne n̄ diceret̄ ī gn̄e. Faciam⁹ hoie; ad ſil
tudinē n̄ra; ſ; meā. ⁊ tūc ſi eēnt tres p/
ſone. ⁊ n̄ vna ſubſtātia. n̄ diceret̄ ad ima
ginē ſ; ad imagies n̄ras. ad idē oñdit de
potētia ī pr̄e cū df̄. Benedicat nos deus
de⁹ n̄r bn̄dicat nos de⁹ ⁊ tn̄ ſemel ponit̄
hoc ꝓnomē eū vbi ſubiūgit̄ ⁊ metuant
eū oēs fines tre. Jtē Jere. p⁹. a. a. a. dn̄e
de⁹ ecce neſcio loq vide ꝙ a triplicauit. ⁊
ī ſingulari dixit dn̄e de⁹ qđ notat trinita
tē ⁊ vnitatē. Jte; Aplus. Ex quo oīa p
quē oīa ī quo oīa ipſi glīa ī ſecula. Et no
ta ꝙ hec ꝑpoſitio. ex dicit auctoritatē in
eē a nullo hoc āt pr̄i ꝯuenit q ē pricipiū
ſin̄ pricipio. S; h̄ ꝑpoſitio. p. notat opa
tionē ſiue mediū ⁊ eē ab alio vn̄ p hoc in
telligit̄ fili⁹ q ē pncipiū de pncipio. Hec
aūt ꝑpoſitio. ī notat ꝯſuationē. ⁊ eſſe ab
alis. ⁊ ꝓpterea ꝯpetit ſpūi ſcō q ē ꝯtinē
tia oīs boni. Oñdit̄ ēt beata trinitas ī fi/
guris. Signat̄ .n. p tres amicos Job itē
p tres āgelos quos. Abrahā hoſpitio re
cepit. tres vidit ⁊ vnū adorauit. Jtem p
tres digitos qb⁹ appēdit̄ moles tre Jtē
p tres ciuitates refugii eq̄li ſpacio ſe diſtā
tes. Jtē p tria difficilia ad iueſtigādum.
Jte; p tres ciuitates q̄s vidit Ezech.
Relucet quoq; ī creaturis veſtigiū beate
trinitatis. Cognoſcit̄ .n. in magnitudine
creaturaꝝ potētia pr̄is. ī diſpoſitōe ſapiē
tia filii ī ornatu bonitas ſpūs ſci. Jte; in
quolib; iduiduo inuenies virtute; ſpēm
⁊ vtilitatē. quoꝝ pm̄. pr̄i. ſm filio. tertiū
ſpūi ſcō. Jtē ī ſole vides eēntiā ſplēdore;
⁊ calorē ī qb⁹ pr̄e; ⁊ filiū ⁊ ſpū; ſanctū
cognoſces. Jtē in aīa ſm memoriā itel/
lectū ⁊ volūtatē. ꝯſidera pſonarū trinita
te; ⁊ vnitatē ſubſtāne. Jte; ī hierarchia
celeſti ſupiori de⁹ eſt ī thronis. vt maie/
ſtas in cherubin vt veritas in ſeraphin
vt charitas. per. que notatur pſonarum
trinitas Jtem in virtutibus theologicis
. ſ. fide. ſpe charitate idem itellige. Jtem
ī trib⁹ donb⁹ aīe. ſ. cognitōe cōprehenſi
one ⁊ delectatiōe notādū aūt ꝙ aliter re
lucet deus in creaturis viatorib⁹ aliter ī

beatis. Exēplū đ ſpeculo ī quo alio mō
vr̄ a nobis not⁹ ⁊ aliter ignot⁹ nā mot⁹
vr̄ ī ſpeculo ignot⁹ p ſpeculū. Ex p̄dictis
p; ꝙ tā in creatura corpali q̄; in ſpūali.
⁊ quā ex his cōpoſita beata trinitas co/
gnoſcit̄ tn̄ diuerſimode ꝓut vnūqđq;
iſtoꝝ d̄r veſtigiū creatoris q: aliđ d̄r ei⁹
ſilitudo ⁊ aliud ei⁹ imago ſicut ſupius ē
notatū ī titul⁹ ꝙ filius eſt imago patris.
Deniq; ſciēdū ē ꝙ pluralitate; pſonaꝝ ī
vnitate eſſentie ⁊ vnitatē eſſentie ī pſona
rū plalitate ſm. Ber. ſcrutari temeritas
ē. credē pietas ē noſce vita eterna ē. Q đ
multiplex trinitas eſt. Cap. 11.

m Multiplex inuenit̄ ī ſcripturis tri
nitas. Eſt .n. trinitas icreata q̄ ſū
ma ⁊ ieffabilis eſt. Alie trinitates
ſt create iter has vna ē q̄ cecidit. ſ. rōnal
cōcupiſcibilis iraſcibilis. Alia ē p quā hō
cecidit. ſ. ſuggeſtio diaboli delectatio ſen/
ſualitatis ⁊ cōſenſus rōnis q̄ tria ſignifi
cata ſup ſpētē mulierē ⁊ virū ī paradi/
ſo. 3. eſt ī quā cecidit. ſ. ignorātia veri ipo
tentia boni. ⁊ ꝯcupiſcētia mali. iiii. eſt p
quā reſurgit. ſ. fides ſpes charitas. Jtem
ē trinitas p quā ad gr̄az repamur. ſ. tri/
plex ſubſtātia q̄ ē ī xp̄o. ſ. diuinitas. aīa ⁊
caro. ē aūt alia p quā regn̄amur. ſ. ſpūs
aq̄ ⁊ ſāguis. Spūs inq; ſcificatiōis. Aq̄
ablutiōis. Sāguis redēptiōis. Hāc no/
bis. Jo. ī epl̄a ſua recitat. ē quoq; trini/
tas alia p quā ad gliā; reformamur. vt
ſūt tres dotes aīe. ſ. cognitio dilectio cō/
ꝑhēſio. ē ⁊ multiplex trinitas ī creaturis
q̄ eſt veſtigiū beate ⁊ increate trinitatis
⁊ đ hoc habes in titulo ſupra ꝙ trinitas
pſonarū ⁊ vnitas eſſentie eſt.
Q đ equalitas pſonaꝝ eſt. Cap. 12.

Equalitas pſonaꝝ ī trib⁹ ꝯſiſtit vn̄
Aug. null⁹ aliū p̄cedit eternitate. aut
excedit magnitudie aut ſupat ptāte. Q đ
eq̄litas ſm hec tria ſit ī đo ſic oñdit̄ q: ī
illis iferiorib⁹ tria ſūt hec. ſ. ſubſtātia q̄li
tas. ⁊ q̄ntitas. igr̄ vnitas ī ſbſtātia cāt idē
ptitatē vnitas āt ī q̄litate cāt ſilitudinē ſ;
vnitas ī q̄ntitate cāt eq̄litatē ī diuis ē eq̄li
tas tm̄modo ſm triplice; q̄ntitate; ꝓut

quātitas in deo eſſe dꝛ ꝫ ĩpꝛopꝛie. Pͥo ſꝫm q̄ntitatē virtutis que eſt potētia. Alio mō ſꝫm q̄ntitatē durationis q̄ eſt eterni tas. 3ꝰ mō ſꝫm q̄ntitatē magnitudinis q̄ ipſe eſt intra oīa ⁊ extra oīa. ⁊ qua ↄti net ⁊ locat oīa. Equalitas ꝑſonaꝝ aliter in his tribus modiſ oſtendit᷑. q̄m in crea tura triplex magnitudo reperitur. ſ. tꝑa lis dimenſionis ⁊ virtutis. Pͥma ma gnitudo eſt in rebus mutabilibus. Secū da in corpoꝛeis. Tertia in ſpiritibꝰ crea tis. In is tribus rn̄dēt ĩ creatoꝛe. alia tria ĩ q̄bus ēt ꝑſone diuine ſūt equales. ſ. eter nitas in eſſe magnitudo in imenſitate. ⁊ virtus in poſſe. hoc tn̄ poſſe ꝫ ſꝫm rei ve ritatē ſit in deo. ſꝫm dr̄am rei nō hn̄t eē ſed ſꝫm ꝙ noſtroꝝ reſpiciūt intellectum Dicēdū eſt ergo ꝙ tanta eſt equalitas in trinitate ꝙ ſꝫm Augu. nec eſt ad maius aliq̄d. vel duo vel oēs q̄ꝫ vnus. nec maiꝰ aliq̄d oīa q̄ꝫ ſinguli. Coeterne quoq̄ꝫ ſꝫ ꝑſone diuine. q: in diuinis nō eſt ponere duo genera. ſ. ſbſtātie. ⁊ ad aliq̄d q̄ntitas vero ⁊ qualitas tranſeunt in genus ſub ſtātie. ſicut equalitas vel ſilitudo dicunt relationes. ſed ſubſtātia cōis eſt tribus ꝑ ſonis. Relatiuoꝝ aūt ꝓpꝛiū eſt ſimul eē ergo nullo mō pr̄ pꝛioꝛ filio. nec ſꝫ id qḋ ad aliq̄d ē. nec ſꝫm id qḋ abſolutū ē. Idē oñdit᷑ ꝑ exēplū ĩ nā. q: ꝫ ſplēdoꝛ ſit a ſo le tn̄ eēt ſoli coeternus. ſi ſol eēt eternus.

Qḋ inter eēntiā ⁊ ꝑſonā differentia eſt. Capl'm. 13

A Pud grecos quattuoꝛ ſūt voca bula. ſ. vſya. vſyoſis. hypoſtaſis ꝓſopon hec apḋ latinos eq̄polēt iſtis q̄t tuoꝛ vꝫ eēntia. ſubſtātia ſubſiſtētia. ꝑſona Inter hec talis ē dr̄ia. q: vſya ſiue eēntia dr̄ de creaturis abſolute. ⁊ ſine cōcreati one q̄lis eſt humanitas vſyoſis dicit nāꝫ ſiue ſubāꝫ nature. vt hō hypoſtaſis dicit diſtinguib ie nō tn̄ diſtinctū determiata ꝓpꝛietate vt aliq̄s hō. Pꝛoſopō ſiue ꝑ ſona dicit diſtictū determiata ꝓpꝛietate ad dignitatē ꝑtinētēꝫ. vt petrus. vn̄ ſicut hoīes p̄ticulares diſticti ſūt ꝓpꝛiis q̄lita tibus, ita pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūs ſcūs ꝓpꝛiis notiōibus. Sicut aūt greci dixerūt p̄rēꝫ ⁊ filiūꝫ ⁊ ſpm̄ ſanctū. ſ. tres hypoſtaſes .i. tres ſubſtantias. ita ⁊ nos dicimꝰ tres ſubāꝫ. i. tres res nō indigētes alia re vt ſint. Cōſiderata igit᷑ eēntia diuina in ſe oīo idiſtincta ē. ꝑſona vō ĩ ſe diſtīcta ē ſu is ꝓpꝛietatibus. Cōſiderata āt eēntia ĩ ꝑ ſonis. vl' ꝑſona ĩ eēntia modū mediū te net ſ. vnitatē ⁊ diſtīctōēꝫ ⁊ hoc pꝫ in ap pꝛopꝛiatis q̄ oībus ꝑſonis ↄueniūt vt po tētia ſapiētia bonitas. ſed ad vnā magis determinat᷑. Nō. ꝙ ſꝑ ſb̄a ſumit᷑ ꝓ eēn tia ⁊ ꝙ eēntia nūq̄ꝫ trāſfert᷑ ad ſignificā dā ꝑſonā. Tres ſūt diffinitiones ꝑſone. Perſona ē creatura rōalis idiuidua ſub ſtātia hec ſumit᷑ penes nāꝫ rei. 2. ē Ugo nis de ſcō vic. tal' ē. Perſona ē ſubſiſtēs ꝑ ſe ſolā iuxta quēdā ſingularē modū h ſumit᷑ iuxta ethimologiā nōis. dr̄. n. ꝑſo na q̄ſi ꝑ ſe vna. 3ᵃ. ē diffinitio magr̄al' ſic Perſona ē hypoſtaſis diſticta ꝓꝑꝛietate ad dignitatē ꝑtinēte. Nō. ēt ꝙ iſta q̄ttuoꝛ ꝓut ſupꝛa ſꝫ expoſita ⁊ exēplificata. ſ. eēn tia. ſb̄a. ſubſiſtētia ꝑſona differūt ĩ crea tura. re. ⁊ noīe ſꝫ ĩ diuinis differūt rōne

De imēſitate dei. Cap. 14

N On ē ĩ deo q̄ntitas dimēſiōis. ſꝫ v̄ tutis. nec vbiq̄ꝫ ē deꝰ mole coꝛpiſ ſꝫ pn̄tia maieſtatis. ⁊ ꝑ hūc mōꝫ dr̄ imēſus. Sꝫ no. ꝙ imēſitas q̄ttuoꝛ in deo cōplectit᷑. ſ. iſinitatē icōꝓhēſibilitatē ĩ circūſcriptibilitatē eēnitatē. Si. n. ↄſidera tur deꝰ ĩ ſe ſic iſinitꝰ pſal'. 44. dr̄. Ma gnitudinis eiꝰ nō ē finis. Si vō ↄſiderat᷑ in ↄꝑatiōe ad intellectū ſic ē icōꝓhēſibil' vt ait. O altitudo di. ⁊c̄. Et ꝑꝑ hoc ēt dr̄ ſeder̄ ſuꝑ cherubin. i. ſuꝑ plenitudinē ſcie tie ⁊ ſuꝑ oēꝫ itellectū. Sꝫ icōꝑatōe ad lo cū. ſic ē icircūſcriptibil'. Ambꝛo. Nihil ꝓ ſcriptū ⁊ ↄſcriptū. nihil diuiſū trinitas hꝫ nō loco claudit᷑. nō eſtimatōe ↄcludit᷑. n̄ etate variat᷑. ſi ĩ cōꝑatōe ad duratōēꝫ ſic ē etern'. Aplus. ꝓ. ad thimo. ꝓ. Regi āt ſeculoꝝ imoꝛtali ⁊c̄. De his q̄ttuoꝛ dicē dū ē ĩ ſeq̄uētibꝰ ꝑ oꝛdinē. Tenēdū ē ee tiſſime ꝙ ĩ deo nō ē ꝓpꝛie lōgitudo lati tudo nec ſublimitas. nec ꝓfūdū. ſꝫ hec me taphoꝛice ſūt ĩ deo. Eſt eni latitudo cha ritatis q̄ noſ ab erroꝛ reuocat. Iere. Cha ritate ꝑpetua dilexi te iō attraxi te miſe rāns tui. Eſt ⁊ lōgitudo patiētie q̄ malos expectat. diſſimulat nāq̄ꝫ peccata hoiūꝫ ꝑꝑ pn̄iaꝫ. Eſt ĩ eo ſublimitas ſapiētie q̄ oēꝫ ſenſū ſuꝑat. Aplus ad hebꝛe. 4. Oīa aūt nuda ⁊ aꝑta ſūt oculiſ eiꝰ. Eſt ēt ĩ eo ꝓfundū iuſtitie q̄ peccatoꝛes dānat Ma theus. Ite maledicti in ignē eternum.

De infinitate dei. Cap. 15.

D Ubitādū n̄ ē deū eē iſinitū q: cūꝫ ĩ deo ſit potētia ⁊ eſſentia. pꝫ ꝙ eēn tia eiꝰ ē iſinita. ſic ⁊ potētia vn̄ ſicut po tētia dei n̄ ita pōt ĩ tot. q̄n poſſit ĩ plā. ſic ⁊ eēntia dei. n̄ ē ita ĩ aliq̄bꝰ rebꝰ. q̄n poſ ſit eē ĩ plibꝰ. imo ſi mūdi eēnt iſiniti oēs repleret. Preterea cū ſit deꝰ reꝝ cā effi ciēs foꝛmalis ⁊ finalis. ſicut dicē ḋ deo n̄ ē iq̄uātū. ē cā efficiēs ꝙ ſit effectiua. nec ĩ quātū ē foꝛmalis ꝙ ſit foꝛmata. eadē rō ne nō erit dicē cū ſit cā finalis ꝙ ſit finita Nullo ergo mō dicēdū ē deū eē finitūꝫ ſꝫm ſubſtātiā. niſi finitū dicat᷑ ↄpletū ⁊ ꝑ fectū. Sane triplex dr̄ infinitū. ſ. negati ue. ꝑuatiue ↄtrarie. ſeu deſꝑate. Infini tū negatiue dr̄ ꝑ abnegationē finis. ⁊ ſic dicit᷑ iſinitū illud qḋ nō finit᷑. ⁊ hoc mō infinitūꝫ eſt qḋ nō ē natū finiri. Infinitū ꝑuatiue ē qḋ natū ē finiri. nō tn̄ finitur Infinitū ↄtrarie ē qḋ hēt ↄtrariā diſpo ſitionē ad finiēdūꝫ. Pꝛimo mō eſſentia diuia eſt iſinita. q̄a nō hꝫ finē. nec ē nata finiri. Similiter ſi dicat᷑ iſinitū tertio mō Si vero dicat᷑ infinitūꝫ ꝑuatiue. ſic nō pōt dici finita. q: nō eſt nata finiri. imo ē finiēs oīa. Itē finis dicit᷑ triplex. dr̄. n. terminꝰ. ⁊ ſꝫm hoc quātitas cōtinua po nit᷑ infinita. q̄a nō dimēſibilis ĩ infinitūꝫ. ⁊ hoc iō q: in cōtinuo nō ē terminꝰ ĩ ꝓ ductiōe. ſicut nec ĩ numero ē terminꝰ in additiōe. Alio mō dr̄ finis idē ꝙ ꝑfectio Tertio mō dicit᷑ finis id ꝑꝑ qḋ vnum qḋq̄ꝫ finit᷑. Pͥo mō deꝰ eſt infinitꝰ nō ſꝫm quātitatē dimēſiuā que in eo nō eſt ſed ſꝫm quātitatē v̄tualē q̄ in ipſo ē. Sꝫ q: in deo oīmoda ē diuiſio virtutis ⁊ eſ ſentie. nō pōt eē iſinitas virtutis. qui eēntiā ſit eſſentie. ſcḋo mō materia dicit᷑ infini ta. q̄a caret ꝑfectiō. tertio mō malū cul pe dicit᷑ iſinitū. q̄a nō eſt oꝛdinatū ad fi nē.

De icōpꝛehēſibilitate dei. Ca. 16.

C Reatoꝛ creatura cognoſci n̄ pōt ad plenū ĩ via. vel etiā ĩ pr̄ia q: fi niti nulla ē ꝓpoꝛtō ad iſinitū. Boe tiꝰ Trinitas ſibi ſoli nota eſt. ⁊ hōi xp̄o vn̄ Ber. Nihil deo pn̄tius ē ⁊ nil icom ꝓhēſibiliꝰ. q̄d nēpe cuiꝫ rei pn̄tiꝰ q̄ꝫ eſſe ſuū. Sane eē omniū dixeriꝫ deū nō ꝙ il la ſint qḋ ē ipſe ſꝫ q: ex ipſo ⁊ ꝑ ipꝫ. ⁊ in ipſo ſūt oīa. Eſt. n. intelligētia nr̄a ad il lā lucē inaceſſibilē multo minꝰ q̄ꝫ viſus noctue vl' veſꝑtiliōis ad lucē ſolis vn̄ dr̄ in pſal'. 103. Qui ābulas ſuꝑ pēnas vēto rū. hoc ē ſuꝑ intelligētias āgelicas. verū tn̄ cōpꝛehēdit᷑ deus aliquo mō ꝑ fidē in via. Aug. Mētis hūane acies iualida in tā excellēti luce nō figit᷑. niſi ꝑ iuſtitiam fi dei enutriat᷑ Ad idē Ber. Ita deꝰ ē ĩ rō nalibꝰ creaturis. vt tn̄ capiat᷑ ab ipſis. a rōnalibꝰ tn̄ capi pōt oībus ꝑ fidei cogni tionē ſꝫ a bonis tn̄ capit᷑ ꝑ amoꝛē. Dica mꝰ ergo q̄d de deo ſcire poſſumus q̄d nō ſit āt q̄d ſit. Augꝰ. Intelligamꝰ deūꝫ ſine qualitate bonū ſine q̄ntitate magnūꝫ ſine indigētia creatoꝛē ſine ſitu pꝛeſidentē ſine habitu vel ambitu oīa cōtinētē. ſine loco vbiq̄ꝫ totū. ſine tempoꝛe ſempiter nū. ſine ſui mutatiōe mirabilia facientēꝫ nihilq̄ꝫ patiētē. Cōpꝛehēdit᷑ quoq̄ꝫ deꝰ ꝑ ſpēm ꝓdigitate meritoꝝ in pr̄ia. Au gu. Uidebūꝰ tue maieſtatis eēntiam. ⁊ vnuſq̄ꝫ eo ꝑſpicatꝰ quo hic vixerit pu rꝰ. Et ē exēplū ĩ mari. qḋ ſe offert viſui. ⁊ tn̄ ſꝫm ābitū totū videri nō pōt. ⁊ hoc eſt tā ꝑꝑ maris latitudinēꝫ q̄ꝫ ꝑꝑ ipſius nr̄i viſus ad tātā ſuperficiē ipꝛopoꝛtiona bilitatē. Hoc igit᷑ tenēdū eſt ꝙ ĩ vita de ūꝫ cognoſcere poſſumus ꝙ ē in pr̄ia ꝙ ſic eſt. nūq̄ꝫ tamen nec hic. nec ibi q̄d eſt. Uiſus coꝛpoꝛalis ipeditur tripliciter. ſ. ꝑ tenebꝛas. ꝑ falſam lucē. ꝑ auerſionē a re viſibili. Eodem modo impeditur viſus ſpūali circa cognitionem dei. pꝰ. ꝑ tene

bꝛas peccati vel erroꝛis . Jo.Qui facit
peccatū in tenebꝛis eſt.cū legit .2.ad Co
ri.3.vſqꝫ i hodie nū diē cuꝫ legitur moy
ſes velamē poſitū eſt ſup coꝛ coꝝ.2ꝰ.ꝑ
falſam lucē hoc autē fit qñ quis metitur
eterna ſm naturalia.exēplū habet in li/
gno putrido qđ in nocte quādam luceꝫ
vr̄ habere.ſed cū dies venerit nihil eſt.
3ꝰ.ꝑ auerſionē a re viſibili. ſiue cognoſci
bili.hoc eſt quādo quis ſpꝛeto icōmuta
bili bono rebus mutabilibꝰ adhereret.ra/
diū oculis egris odioſa ē lux ⁊ puris ama
bilis. Deus cognoſcit iterius ⁊ exterꝰ.
Interius duplr.qꝛ quādoqꝫ ꝑ iſpirano
nē qđ paucis datuꝫ ē.Apꝰ.ad coꝛ.Scio
hoieꝫ in chꝛiſto.Jeſu.⁊c.quādoqꝫ ꝑ rō
nem per queꝫ modū plures philoſophi
de deo notitiā habuerūt.Ad.R.Inuiſi
bilia dei ⁊c. Exterius ēt duplr.ſ.ꝑ crea
turas.Apꝰ.Videmꝰ nūc ꝑ ſpeculum.ſ.
creaturaꝝ que modo ſūt ſpeclm creato
ris i pn̄ti.ſic ecōuerſo.ipe deꝰerit ſpeclꝫ
creaturaꝝ . in futuro in quo oīa videbi
mꝰ que ad gaudiū noſtrū ꝑtinebūt.Itē
ꝑ doctrinā.Apꝰs.fides ex auditu. ſicut
cognoſcit vinū qñqꝫ ex auditu.qñqꝫ vi
ſu qñqꝫ guſtu.ſic deꝰquodāmō cogno/
ſcit auditu.ſ.cognoſcūt.n.deū q audiūt
verbū dei.⁊ ꝑ illud credūt.viſu cogno/
ſcūt theologi q legūt deū in ſcripturis ⁊
philoſophi q ſpeculātur eū in creaturis
guſtu.cognoſcūt ſoli boni pſal. Guſtate
⁊ vi.qm̄ ſua ē.do.Et iſte vltimꝰ modꝰ
ꝑfectiſſimꝰ ē.⁊ certiſſimus.Dioꝰ dicit ꝙ
tribꝰ modis cognoſcit deus.ſ.ꝑ remo/
tionē.ſiue abnegationē.vt cū dr̄ deꝰ nō
ē hoc vel illud.Vn̄.Dioꝰ.3.de augu.ge
rar.ꝑponeſ.negatiue ð deo ſē vere affir
matiue vo incōgrue.Itē ꝑ eminētiā vt cū
i creatura inueniat potētia attribuēda ē
deo ſūma potētia.⁊ ſic ð aliis.Itē ꝑ cāꝫ
ſm ꝙ ꝑ effectus venit ad cognitionem
cāe.vel ꝑ cognitionē motū ad cognitōeꝫ
mouētis.Itē nota ꝙ aia ſenſu ꝑcipit coꝛ
poꝛa ꝑ foꝛmas in materia tm̄ pn̄te coꝛꝑe
imagine vero coꝛpoꝛū ſimilitudines ⁊ foꝛ/
mas abſtractas a mā ēt pn̄te coꝛpe ꝟl ab
ſente.rōne autem coꝛpoꝝ nās.intellectu
ſpiritū creatū.intelligētia vero ſpm̄ icrea
tū. Sciēdū ē ꝙ conoſcibilia quedā ſunt
intra rōnē q̄dā.iuxta quedā ſupꝛa.Intra
rōem ſūt q̄ ſenſu ꝑcipimus.vt alba ni/
gra.⁊ huiuſmōi.Juxta rōem ſunt que
ratiōe ꝑcipimꝰ.vt vera falſa . iuſta.vel i
iuſta.Supꝛa rōeꝫ ſūt q̄ ſola diuina reue
latiōe ꝯphēdūt .aut aucto.ſcripturaruꝫ
creduntur.vt tres eſſe perſonas vnum
deum.

De.Incircūſcriptibilitate dei. Ca.17.

V Biqꝫ deꝰ ē.⁊ tn̄ nuſqꝫ eſt qꝛ nec
abeſt vlli loco nec vllo capit loco
Augꝰ.Deus ē in mūdo nō inclu
ſus extra mūdū nō excluſus.ſupꝛa mū/
dū nō elatus.infra mūdū nō depꝛeſſus
Ex his pꝫ ꝙ deꝰ ē intra oīa.⁊ hoc quia
oīa replet.⁊ vbiqꝫ pn̄s ē. Itē extra oīa
q oīa cōtinet.nec vſqꝫ valet coarctari.ſꝫ
nota ꝙ hec ꝑpoſitio.extra.dicit ibi n̄ ac/
tualē pn̄tiā ad locū.ſꝫ potētialē q̄ ē dei i/
mēſitas q̄ infenitos mūdos pōt replere
ſi eēnt.Itē ipſe ē ſupꝛa oīa.qꝛ oibus ꝓſi/
det.nec aliqd ei equat.Itē inf a oīa ē.qꝛ
cūcta ſuſtinet.⁊ ſine ipſo nihil pōt ſubſi/
ſtere Dicimꝰ.etiā ꝙ deꝰ vbiqꝫ ē.nō vt
indigeat rebus vt in eis ſit.ſꝫ potius res
ſui indigeāt vt ꝑ eū ſubſiſtāt. Deus enīꝫ
an̄ mūdi cōſtitutionē fuit vbi nūc . eſt.ſ.
in ſe qm̄ ipſe ſufficit ſibi vn̄ verſus.Dic
vbi tūc eſſet cū ꝑter eū nihil eēt.Tūc vbi
nūc in ſe qm̄ ſibi ſufficit ipe.Per qđ pꝫ
ſolutio qōnis quoꝛūdā ſimpliciū q q̄rūt
vbi deꝰ fuerit ꝑuſqꝫ mūdus eēt.Scie/
dū ē ergo ꝙ aliqd eſt in loco circūſcripti
ue.⁊ diffinitiue vt coꝛpus aliqd diffiniti/
ue nō circūſcriptiue.vt āgelus aliqd nec
ſic.nec ſic.vt deus Et hoc ideo.qa nō in
diuiduat ꝑ materiaꝫ.vt coꝛpus neqꝫ ꝑ
ſuppoſitū.vt angelus.Aliqd ē ēt in loco.
ꝑtiꝫ circūſcriptiue.ꝑtiꝫ diffinitiue. vt coꝛ
pus xp̄i i ſacramēto.qđ ē totū ſub tota ho
ſtia.ita ꝙ nō excedit.⁊ ſm hoc eſt circū
ſcriptiue.Eſt quoqꝫ ſic ſub hoſtia ꝙ nō
vbiqꝫ ⁊ ſic eſt ibi quodāmō diffinitiue.
Coꝛpus aūt xp̄i licet nota ſit vbiqꝫ cuꝫ ſit
creatura nec equari poſſit in huiuſmodi
creatoꝛi.In plibꝰ tn̄ locis eſt totū.i.ſub
diuerſis hoſtiis.⁊ hoc ē ꝑpter vnionem
carnis ad vbū.vn̄ merito hēt amplꝰ q̄ꝫ
alia creatura.ſ.ꝙ in locis pluribꝰ ſil ⁊ ſe
mel poſſit eſſe. Ex pdictis patet ꝙ eē
vbiqꝫ ſimpliciter ſoli conuenit creatoꝛi
ſed in loco vno eſſe ſoli conuenit creatu/
re.In pluribus vero locis eſſe ſed non
vbiqꝫ cōuenit coꝛpoꝛi Jeſu xp̄i . Nota
ꝙ deꝰ eſt multiplr in rebꝰ.ſ.ꝑ naturā ⁊
eſſentialiter.Itē ꝑ grātā ſic eſt in bonis
Jo.xiiii.dicit.Qui manet in me.⁊ ego i
eo ⁊c.Itē ꝑ gl̄iam ſic eſt in rōnali virtu
te aie.vt v̄itas in cōcupiſcibili.vt boni
tas.in iraſcibili.vt pietas.Itē ꝑ vnioneꝫ
ſic fuit in vtero v̄gis vnitꝰ hūane nāe.⁊
in ſepulchꝛo vnitꝰ carni.⁊ i iferno vnitꝰ
aie xp̄i.Itē deus dr̄ eē alicubi ꝑ occulto/
rū reuelationē.Gene.Vere deꝰ ē i loco
iſto.Iteꝫ ꝑ veſtigioꝝ excellentē repſenta
tiōeꝫ ſic dr̄ eē in celo.qꝛ ibi maxime relu
cet ſua potētia.ſapiētia bonitas vl ꝑ na/
ture idēptitatē ſicut ē filiꝰ in pr̄e ⁊ pr̄e in
filio.⁊ ſpūs ſanctꝰ in vtroqꝫ.Itē ꝑ my/
raculoꝝ opationē.Exodi.8.Digitꝰ dei
ē hic.Itē ꝑ ꝯſuatiōeꝫ.⁊ gubernationeꝫ
ſic eſt in mūdo . Deus ē in ſeipſo.vt al
pha.⁊.o.ſm illud.Dic vbi tūc eſſet ⁊c.
Ipſe.n.eſt in mūdo.ſicut. Rex i regno
Ber.Deꝰ vbiqꝫ regnat vbiqꝫ imperat
vbiqꝫ maieſtas eius oīa replet.⁊ ꝯplecti
tur vniuerſa.Itē in āgelo vt decoꝛ iquā
tū veritas in aīa.⁊ ſicuti ſapoꝛ inquātuꝫ
bonitas.Itē in eccl̄ia ē ſicut paterfamili
as in domo vn̄ illud.Ecce ego vobiſcuꝫ
ſū vſqꝫ ad cō.ſe. Iteꝫ electis in liberatoꝛ
a malis.adiutoꝛ.i bonis ⁊ hoc eſt qđ di
cit.Ber.Deꝰ eſt i creaturis.vt mirabi/
lis.in hominibꝰ.vt amabilis.i angelis.ꝯ
ſiderabil.i ſe ipo i ꝯphēſibilis.i repꝛob.
itollerabilis.Itē i dānatis vt terroꝛ ⁊ hoꝛ
roꝛ.Au.Qui dimittit quo it.niſi a te pla
cato ad te iratū.Nō.n.manū dn̄i poſſu
mꝰ effugē.pſal. Si aſcēdero in celū.tu il
lic es ⁊c.Si vo dubitat vtrū deus ſit in
diabolo.Sciendū ꝙ quedā noīa ſūt que
ipoꝛtant naturas ꝓut nature ſūt.⁊ hiis
concedendum eſt ꝙ deus inſit.Sūt alia
ꝑ que intelligūt defoꝛmitates.vt diabo/
lus de qbus nō ē dicēdū qđ deus in ſit
niſi addat inqꝫtuꝫ ſpūs eſt.vl aliqd tale.
Deus ē in aia fideli.vt ſpōſus in thala/
mo.Rex in regno.turris i caſtro magr
i ſcholis.fons i oꝛtis .lux in tenebꝛis.the
ſaurus i agro.vinū in celario.carbūculꝰ
in auro vl ſicut māna in archa ſigillū in
charta.medicina i appothecā ſicut cithā
ra i ꝯuiuio.imago i ſpeculo ſicut fructus
i arboꝛe.oleū in lapide.liliū in conuale.

De eternitate dei. Cap. 18

S Icut deus vbiqꝫ eſt.⁊ tn̄ nullo lo
co circūſcribit vl ꝯtinet ſic eter/
nus eſt.⁊ tn̄ nullo tꝑe mēſurat.Nō.n.ei
cōpetit tp̄s pn̄s.nec ꝑteritū.nec futuruꝫ
nā tp̄s pn̄s eſſe nō hꝫ qꝛ ſemꝑ ꝑtranſit
deus āt ſemꝑ manet idē.Vn̄ Hylarius
Eſſe nō accidens deo.ſed ſubſiſtens ve
ritas ⁊ manēs cā.Similr̄ tp̄s ꝑteritum
modo nec hꝫ eſſe ſubſiſtēs.ſed ð deo dr̄
in pſal.ij.pe.Ipſi ꝑibūt.tu aūt ꝑmanes
Similiter tp̄s futurū nō eſt.ſed expecta
tur.deus aūt ſemꝑ eſt.vnde Mercuriꝰ
Monas eſt alpha ⁊.o.hoc eſt qꝛ deus ē
ꝑncipiū ſine ꝑncipio.⁊ finis ſine fine.
Cū.n.ſimplex ſit oīno nō hꝫ in ſe ꝑnci
piū ꝯtrarietatis qđ eſt cā coꝛruptōis.qd
aūt ſit eternitas ſm rē. Sciēdum ꝙ pꝛo
pꝛie dicit eternitas ſine ꝑncipio.⁊ ſine
fine ⁊ imutabilitate.⁊ ſm hoc conuenit
eternitas ſoli diuine nature in qua eſt diu
turnitas imenſa.Eternitas vero ſecun/
dum ethimologiam dicit quaſi extra ter
minos.qꝛ termino caret.tā initiali q̄ꝫ fi/
nali.ſed ſm diffinitioneꝫ Boecii.in libꝛo
de cōſo.Eternitas eſt imutabilis vite io
cūditas tota ſimul.⁊ perfecta poſſeſſio.
Ad huius diffinitionis intelligentiā notā
duꝫ ꝙ in quibuſdā ē terminabilitas ſim
pliciter.qꝛ ex parte coꝛrūpi pn̄t. vt ſunt
generabilia.⁊ coꝛruptibilia ad quoꝝ diſ
ferentiam ponitur interminabilis.⁊ po
nitur illud ꝑ abnegationē.quia ſimplicia
⁊ pꝛecipue diuina nullo modo meliꝰ ma
nifeſtantur q̄ꝫ ꝑ remotionē.vt ait Dio/
niſius ⁊ huius rō eſt.qꝛ ſimpliciū ⁊ di/

uinoꝝ eſſe nō pōt intellectus pfecte cōp
hendere. ⁊ ideo ex negationib⁹ coꝝ que
ab ipſis remouēt manuducere itellectus
ad ea aliq̄liter cognoſcēda. Itē in qbuſdā
interminabilitas eſſentie ſed nō vite vt in
corporib⁹ celeſtibus ad quoꝝ dīiaꝫ addi
tur vite. De deo āt dic̄ Aug. ꝙ ſolus hꝫ
īmortalitē. In oī.n. mutabili natura vbi
nulla mors eſt.ſ. ipa mutatio. q: facit ī ea
aliqd nō eſſe qd̄ prius erat. vñ ⁊ homo
qñ naſcit̄ quodāmō incipit mori. In qui
buſdā ē interminabilitas vite. ſed tñ cuꝫ
miſeria ⁊ infelicitate. vt in demonibus ⁊
dānatis ad quoꝝ dīiaꝫ addit̄ iocūda poſ
ſeſſio. in cuius intellectu eſt iocūditas feli
citatis. q: tūc poſſeſſio alicuius rei iocun
da dī qñ ad libituꝫ hī. In qbuſdaꝫ ē iter
minabilis vite poſſeſſio. ſed nō tota vt ī
oībus beatis ante iudiciū quoꝝ eſt beati
tudo ſm ptēꝫ aīe. ⁊ nō corporis. ad quo
rū dīiam dī tota. q: totū eſt qd̄ nō ē di
minutū vel cuius nihil eſt extra addere.
In qbuſdā eſt interminabilis vite poſſeſ
ſio tota. vt in angelis. beatis ante iudiciū
q: ſm totā ſui ſubām hñt felicē intermi
nabilem vitā. ſed nō ſimul cū aliqua ſit
in eis ſucceſſio reuelationū ⁊ gaudiorum
ad quoꝝ dīiam ponit̄ ſimul. In qbuſ
dā eſt interminabilis vite poſſeſſio tota
ſimul. ſed tñ nō pfecta eo mō quo dici
mus pfectū nullo indigēs. ſicut eſt ī ange
lis ⁊ in hoīb⁹ beatis poſt iudiciū. ad quo
rū dīiam addit̄ pfecta. i. nullo indigens
ad ſuū beatū eſſe. Patet igit̄ ex predicta
diffinitione ꝙ tres ponunt̄ ibi ꝯditiones
que ſunt in ſeꝑabiles ab eternitate īcrea
ta q̄ deus eſt.ſ. interminabilitas intermi
nabilis vite poſſeſſio. Iteꝫ inuariabilitas
ibi tota ſimul nihil. n. variabile ē ī deo. ſꝫ
totū ſimul. Itē ſimplicitas ibi pfecta. Il
lud eniꝫ ſūme pfectū eſt. cui nō ē poſſibil̄
aliqua additio. Per primū ſeꝑat̄ deus
oī corporali. Per. 2. ab omni variabili.
Per. 3. ab oī ꝯpoſito. Itē no. ꝙ illud qd̄
caret principio ⁊ fine dī eternuꝫ vt deus
cuius eſſe interminatū ē. Sed q̄ principi
um hñt ⁊ carent fine dicūtur ppetua. vt
angelus ⁊ homo. Que vō principiū ⁊ fi
nē hñt dñr tpalia vt ſunt corruptibilia. ſi
cut vegetabilia. bruta ⁊ ſenſibilia. ⁊ hu
iuſmodi.

De incōmutabilitate dei. Cap. 19.

Incōmutabilis eſt deus ⁊ īꝑmu
tabilis. q: nō cadit ī eo motus ac
cidētalis.ſ. augmētuꝫ. Leo papa. Sim
plici nature diuinitatis nihil addit̄. vl̄ mi
nui pōt. q: ſemꝑ ē qd̄ ē. Itē nec diminu
tio. Malach. 3. v. Ego deus ⁊ nō mu
tor. Itē nec alteratio. Iaco. 3. Apud quē
nō ē trāſmutatio ⁊c̄. Itē nec ſꝫ locū mu
tatio. q: vbiqꝫ pñs eſt. Ier. vii. Celuꝫ ⁊
terrā ego ipleo. Immutabilis āt ē. q: ñ
cadit in eo motus ſubālis q ē de nō eſſe
ad eē. vt ē corpus. q: finē nō hēbit. Illō
.n. ſolū in nihil ē vtibile qd̄ ē de nihilo fa
ctū. Incōmutabilis ē ēt deus ex eo ꝙ nō
cadit motus in eo ex oꝑatione. Naꝫ ſoli
deo ꝯuenit in oꝑatiōe quietuꝫ eē. vñ Boe
cius. primo de ꝯſo. O q ppetua mundū
rōe gubernas. Terraꝝ celiqꝫ ſator. qui
tpa ab euo ire iubes. ſtabiliſqꝫ manēs
das cūcta moueri. vñ qñ deus fecit ali
quā rē nō ſit in ipſo deo alīq̄ mutatio. ſꝫ
in re circa quā oꝑat̄. Qd̄ āt fecit deus p̄
dicari ſubuerſionē niniue ⁊ pdicē mortē
Ezechie. quoꝝ neutrū accidit. in talibus
nō mutauit deus ꝯſiliuꝫ qd̄ ab eterno fe
cū hūit. ſꝫ ſniaꝫ q̄ reſpectū hūit ad ipſa
negocia. q: niniue ſbuerēda erat ſm me
rita. ⁊ Ezechias moritur⁹ erat ſꝫ cāas iſe
riores. ſꝫ hec nō poſuerūt neceſſitatē diui
ne potētie. Itē tres diſtinguunt̄ motus
.ſ. nālis. volūtarius. ⁊ violētus. Natura
lis quo nāliter res tēdūt ad locū ppriuꝫ.
Motus āt violētus ē qñ cogunt̄ res ex
tra locū ppriū. ſed motus volūtarius
eſt in hoībus vel angelis. Nā bruta po
tius naturaliter mouētur qñ currūt vel
mouent̄. vel oꝑantur. ⁊ iſte motus ē me
dius inter nālem ⁊ violētuꝫ. q: prim eſt
nālis.ſ. ī q̄ītū volūtas ꝯiūgit̄ ſuo actui
ſicut cā ſuo effectui ⁊ prim eſt violētus
inq̄tum.ſ. mouētur mēbra cōtra motū
ſuū nālez. pp qd̄ ēt laxant̄ q̄ ex motu nā
li nō laxarēt̄. Igit̄ pmo mō mot⁹ nō eſt
ī deo.ſ. nālis ⁊ hoc pbat̄ p q̄tuor rōes
Pria ē q: oīs mot⁹ ē ad q̄etē ⁊ pp īdi
gētiā ſicut dicit philus. 3. ph. ſꝫ deus nulli
us eget. ſcda ē cū ſit vbiqꝫ nō hꝫ neceſſe
de loco ad locū moueri. tertia ē q: nō ē ī
eo grauitas vl̄ leuitas pp quā ſurſū ⁊ d
orſuꝫ moueat̄. q̄rta ē ꝙ cū de⁹ ī ſeipō ſꝑ
maneat nō hꝫ neceſſe locū ppriū ⁊ ſibi
nālez extra ſe q̄rere ſic alie creature. Itē
ſcdo mō nō mouet̄.ſ. motu violēto. q: ñ
ſit ei violentia. Iob. 9. Si fortitudo q̄rit̄
robuſtiſſimus ē. Itē tertio mō ñ mouet̄
.ſ. motu volūtario. q: in oꝑe nō laxat̄ vt
aīalia p̄terea nr̄a mēs ē inſtabil̄. q: mō
pficim⁹ mō deficim⁹. mō reminiſcimur
mō obliuiſcimur. mō volum⁹ mō nolu
mus. mō diffuſis cogitatōib⁹ atqꝫ effe
ctiōib⁹ ⁊ ꝯſiliis huc atqꝫ illuc vagamur
deus āt ſꝑ ſe hꝫ equalr̄ ⁊ imobilr̄. Iteꝫ
alius ē mot⁹ circularis ali⁹ rectus. alius
obliquus. Circularis ē corpoꝝ ſuꝑioꝝ
put firmamētū mouet̄ ſm formā q̄lēꝫ
vt dicit philus pmo celi. nō ſm ſubſtātiā
hocē dicet̄ ꝙ ñ mouet̄ ad locū. ſꝫ ī loco
Motus āt rectus ſurſuꝫ ē. vl̄ deorſum
ſm ꝙ corpora iferiora mouent̄ pp leui
tatē vl̄ grauitatē. Motus obliqu⁹ cōpo
ſitus ē ex recto ⁊ circulari. vñ qd̄ reflecti
tur hꝫ a motu circulari. qd̄ vō linealit̄ p
cedit hꝫ a recto. Nullo āt iſtoꝝ modorū
mouet̄ de⁹. q: ppꝛietates iſtoꝝ motuū
nō ꝯueniūt ei poſſumus āt dicere ꝙ iſti
mot⁹ deo ꝯueniūt miſtice. vt dicat̄ mo
ueri motu circulari oīa regēdo ⁊ guber
nādo. Itē motu recto bonos remunerā
do. Itē motu obliquo malos puniēdo.
Eodē mō poſſet dici ꝙ deus mouetur
motu nāli. quo ſolita.ſ. bonitate oīb⁹ cre
aturis p captu caꝝ ſe cōicat. Iteꝫ motu
violēto quo peccatores iuſte dānat. Iteꝫ
motu volūtario quo cūcta in eē ꝯſeruat
Sic pōt exponi dictū philoſophi q aſſi
gnauit motū a cētro ⁊ ad cētrū. ⁊ circa cē
trū. qm̄ deus mouet̄ ad cētrū ī incarnati
one ⁊ a cētro ī aſcēſiōe. ⁊ circa cētrū ī p̄di
catōe pp hec ⁊ his ſilia dī ī li⁹ ſapiētie.
vi. Spūs ſcūs ⁊ mobilis ⁊ ſtabilis eſt.
mobil̄ q: facit ſctōs mobiles ad bñ oꝑe
rādū ⁊ ī bona pficere. Stabil̄ āt q: dat ī
bono pſeuerare vl̄ mobilis in via. ſtabil̄
ī pria. vl̄ mobilis ī actiuis. ſtabilis ī ꝯtē
platiuis vl̄ mobilis in aliis ſcīs ſtabil̄ in
xpō. Iſa. ii. Requieſcet ſuꝑ eum ſpūs dñi
⁊c̄. Sciēdū ꝙ q̄dā oꝑatōes attribuūtur
deo ſm cauſalitatē ⁊ eēntiā. vt ſcire que
dā ſm cāūtatē. ⁊ nō eēntia vt comedere
⁊ currere quedā ſm eēntiā ⁊ nō cāūtatē
vt creare ⁊ iuſtificare quedā nec ſic nec
ſic vt peccare ⁊ mētiri ⁊ huiuſmodi.

De ſimplicitate dei. Cap. 20

Simplex ē de⁹ ⁊ angel⁹ ⁊ aīa ſed
differēt̄. q: ī dō idē ē qd̄ ē. ⁊ quo
ē ⁊ hec ē pfcā ſimplicitas. hec ſola īcrea
ta nā hāc ſibi vēdicat ſimplicitatē. vt nō
aliū ⁊ aliū. alibi. ⁊ alibi. mō ⁊ mō īueni
at̄. In eo nēpe qd̄ hꝫ. ⁊ qd̄ ē. ſꝑ ⁊ vno
mō ē. ſꝫ āgelo ⁊ ī aīa differt qd̄ ē ⁊ quo
ē. ⁊ īō ē ibi q̄dā alteritas. ⁊ cōpoſitio. ſꝫ
ibi nō ſit dimēſio q̄ītitatis vñ mercuri⁹
Inſuꝑ celeſtib⁹ eſt vnitas ī celeſtib⁹ alte
ritas. ī ſubceleſtib⁹ pl̄alitas. Simplex ē
itaqꝫ de⁹ ī eēntia. q: nihil ei acceſſe eē pōt
imo pfecta ſimplicitas ibi ē cū nō ſit ibi
poſſibil̄ additio. q: q̄cqd ē in deo de⁹ eſt
vñ Leo papa. Simplici diuinitatis nāe
nihil addi. l̄ minui pōt q: ſꝑ ē qd̄ ē. cui p
priū eſt ſempiternū eſſe cui idē eſt viuē ⁊ ī
telligē verūtñ multiplex eſt ī donis ap⁹.
ad Cor. 12. Alii dat̄ ſmo ſapie. ⁊c̄. Iac.
cor. p̄. Oē da. op. ⁊ oē do. p. ⁊c̄. Nō. n. ī
deo ē ꝯpoſitio ptiū īegraliū vt ī domo.
nec ptiū potentialiū. vt ī aīa nec gn̄is ⁊
dr̄aꝝ. vt ī ſpē nāe māe ⁊ forme. vt ī cor
porib⁹. nec coaceruatōis vnitatū. vt ī nu
mero. nec qd̄ ē ⁊ quo ē vt ī angelo nec
ſbſtātie ⁊ accidētis. vt ī īdiuiduo. nec cor
porce ſbſtātie. ⁊ īcorporee. vt ī hoīe. de
his her. Nō ptib⁹ ꝯſiſtit de⁹ vt corp⁹ nec
affectib⁹ diſtat. vt aīa. nec formis ſubſtat
vt oē qd̄ factū ē. Hoc ēt oſdit̄ rōe. q: cū
oē ꝯpoſitū ſit poſteri⁹ oīb⁹ ſuis cōponē
tib⁹. nec pmo principio.ſ. deo q̄cqd ſit p̄
us oꝫ deq̄ ē. primū pr̄l. nō eſſe ꝯpoſitū

uinoꝝ eſſe nō pōt intellectus ꝑfecte cōp
hendere. ⁊ ideo ex negationib⁹ coꝝ que
ab ipſis remonēt manudncere itellectus
ad ea aliq̄liter cognoſcēda. Itē in q̄buſdā
interminabilitas eſſentie ſed nō vite vt in
corporib⁹ celeſtibus ad quoꝝ dⁱ'iaꝫ addi
tur vite. De deo āt dicꝫ Aug. ꝙ ſolus hꝫ
īmortalitatē. In oī .n. mutabili natura vbi
nulla mors eſt. ſ. ip̄a mutatio. q: facit i ea
aliq̄d nō eſſe qd̄ prius erat. vn̄ ⁊ homo
qn̄ naſcit̄ quodāmō incipit mori. In qui
buſdā ē interminabilitas vite. ſed tn̄ cuꝫ
miſeria ⁊ infelicitate. vt in demonibus ⁊
dānatis ad quoꝝ dⁱ'iaꝫ addit̄ iocūda poſ
ſeſſio. in cuius intellectu eſt iocūditas feli
citatis. q: tūc poſſeſſio alicuius rei iocun
da dⁱ qn̄ ad libitū hꝫ. In q̄buſdaꝫ ē iter
minabilis vite poſſeſſio. ſed nō tota vt i
oībus beatis ante iudiciū quoꝝ eſt beati
tudo ſm ꝑteꝫ aīa. ⁊ nō corporis. ad quo
rū dⁱ'iam dⁱ tota. q: totū eſt qd̄ nō ē di
minutū vel cuius nihil eſt extra addere.
In q̄buſdā eſt interminabilis vite poſſeſ
ſio tota. vt in angelis. beatis ante iudiciū
q: ſm totā ſui ſubām hn̄t felicē intermi
nabilem vitā. ſed nō ſimul cū aliqua fit
in eis ſucceſſio reuelationū ⁊ gaudiorum
ad quoꝝ dⁱ'am ponit̄ ſimul. In q̄buſ-
dā eſt interminabilis vite poſſeſſio tota
ſimul. ſed tn̄ nō ꝑfecta eo mō quo dici-
mus ꝑfectū nullo indigēs. ſicut eſt i ange
lis ⁊ in hoīb⁹ beatis poſt iudiciū. ad quo
rū dⁱ'am addit̄ ꝑfecta. i. nullo indigens
ad ſuū beatū eſſe. Patet igit̄ ex predicta
diffinitione ꝙ tres ponunt̄ ibi ꝯditiones
que ſunt inſeꝑabiles ab eternitate īcrea
ta q̄ deus eſt. ſ. interminabilitas intermi
nabilis vite poſſeſſio. Iteꝫ inuariabilitas
ibi tota ſimul nihil .n. variabile ē i deo. ſꝫ
totū ſimul. Itē ſimplicitas ibi ꝑfecta. Il-
lud enīꝫ ſūme ꝑfectū eſt. cui nō ē poſſibil'
aliqua additio. Per primū ſeꝑat̄ deus
oī corporali. Per .2. ab omni variabili.
Per .3. ab oī ꝯpoſito. Itē no. ꝙ illud qd̄
caret principio ⁊ fine dⁱ eternū vt deus
cuius eſſe interminatū ē. Sed q̄ principi
um hn̄t ⁊ carent fine dicūtur ꝑpetua. vt
angelus ⁊ homo. Que v̄o principiū ⁊ fi
nē hn̄t dicūr tp̄alia vt ſunt corruptibilia. ſi
cut vegetabilia. bruta ⁊ ſenſibilia. ⁊ hu-
iuſmodi.

De incōmutabilitate dei.
Cap. 19.

Incōmutabilis eſt deus ⁊ īꝑmu
tabilis. q: nō cadit i eo motus ac
cidētalis. ſ. augmētuꝫ. Leo papa: Sim-
plici nature diuinitatis nihil addi. vl' mi
nui pōt. q: ſemꝑ ē qd̄ ē. Itē nec diminu
tio. Malach. 3. v. Ego deus ⁊ nō mu-
tor. Itē nec alteratio. Iaco. 3. Apud quē
nō ē trāſmutatio ⁊c. Itē nec ſꝫ locū mu
tatio. q: vbiq̄ꝫ pn̄s eſt. Ier. v ii. Celuꝫ ⁊
terrā ego impleo. Imꝑmutabilis āt ē. q: nō
cadit in eo motus ſubālis q̄ ē de nō eſſe
ad eē. vt ē corpus. q: finē nō hēbit. Illō
.n. ſolū in nihil ē vertibile qd̄ ē de nihilo fa
ctū. Incōmutabilis ē ēt deus ex eo ꝙ nō
cadit motus in eo ex operatione. Naꝫ ſoli
deo ꝯuenit in operatiōe q̄etuꝫ eē. vn̄ Boe
cius. primo de ꝯſo. O q̄ ꝑpetua mundū
rōe gubernas. Terraꝝ celiq̄ꝫ ſator. qui
tp̄s ab euo Ire iubes. ſtabiliſq̄ꝫ manēs
das cūcta moueri. vn̄ qn̄ deus fecit ali-
quā rē nō fit in ipſo deo al'q̄ mutatio. ſꝫ
in re circa quā operat̄. Qd̄ āt fecit deus ꝑ
dicari ſubuerſionē niniue ⁊ ꝑdicē mortē
Ezechie. quoꝝ neutrū accidit. in talibus
nō mutauit deus ꝯſiliuꝫ qd̄ ab eterno ſe
cū hūit. ſꝫ ſn̄iaꝫ q̄ reſpectū hn̄t ad ipſa
negocia. q: niniue ſbuerīēda erat ſm me
rita. ⁊ Ezechias moritur⁹ erat ſꝫ cāſ iſe
riores. ſꝫ hec nō poſuerūt neceſſitatē diui
ne potētie. Itē tres diſtinguunt̄ motus
.ſ. nālis. volūtarius. ⁊ violētus. Natura
lis quo nāliter res tēdūt ad locū ꝓpriuꝫ.
Motus āt violētus ē qn̄ cogunt̄ res ex
tra locū ꝓpriū. ſed motus volūtarius
eſt in hoībus vel angelis. Nā bruta po-
tius naturaliter mouētur qn̄ currūt vel
mouent̄. vel operantur. ⁊ iſte motus ē me
dius inter nālem ⁊ violētuꝫ. q: ꝑmū eſt
nālis. ſ. i q: āt̄ū volūtas ꝯiūgit̄ ſuo actui
ſicut cā ſuo effectui ⁊ ꝑm eſt violētus
inq̄ātum. ſ. mouētur mēbra cōtra motū
ſuū nālē. ꝑꝑ qd̄ ēt laxant̄ q̄ ex motu nā
li nō laxarēt̄. Igit̄ ꝑmo mō mot⁹ nō eſt
i deo. ſ. nālis ⁊ hoc ꝓbat̄ ꝑ q̄tuor rōes
Prīa ē q: oīs mot⁹ ē ad q̄etē ⁊ ꝑꝑ idi-
gētiā ſicut dicit ph'us. 3. ph. ſꝫ deus nulli
us eget. ſcd̄a ē cū ſit vbiq̄ꝫ nō hꝫ neceſſe
de loco ad locū moueri. tertia ē q: nō ē i
eo grauitas vl' leuitas ꝑꝑ quā ſurſū ⁊ d̄
orſuꝫ moueat̄. q̄rta ē ꝙ cū de⁹ i ſeip̄o ſꝑ
maneat nō hꝫ neceſſe locū ꝓpriū ⁊ ſibi
nālē extra ſe q̄rere ſic alie creature. Itē
ſcd̄o mō nō mouet̄. ſ. motu violēto. q: nō
fit ei violentia. Iob. 9. Si fortitudo q̄rit̄
robuſtiſſimus ē. Itē tertio mō nō mouet̄
.ſ. motu volūtario. q: in opē nō laxat̄ vt
aīalia p̄terea nr̄a mēs ē inſtabil'. q: mō
ꝑficim⁹ mō deficim⁹. mō reminiſcimur
mō obliuiſcimur. mō volum⁹ mō nolu-
mus. mō diffuſis cogitatōib⁹ atq̄ꝫ effe-
ctiōib⁹ ⁊ ꝯſiliis huc atq̄ꝫ illuc vagamur
deus āt ſꝑ ſe hꝫ equalr ⁊ imobilit̄. Iteꝫ
alius ē mot⁹ circularis ali⁹ rectus. alius
obliquus. Circularis ē corpoꝝ ſuꝑiorū
ꝓut firmamētū mouet̄ ſm formā q̄dē
vt dicit ph'us ꝑmo celi. nō ſm ſubſtātiā
hoc ē dicet̄ ꝙ nō mouet̄ ad locū. ſꝫ i loco
Motus āt rectus ſurſuꝫ ē. vl' deorſum
ſm ꝙ corpora iferiora mouent̄ ꝑꝑ leui-
tatē vl' grauitatē. Motus obliqu⁹ cōpo
ſitus ē ex recto ⁊ circulari. vn̄ qd̄ reflecti
tur hꝫ a motu circulari. qd̄ v̄o linealit̄ ꝓ
cedit hꝫ a recto. Nullo āt iſtoꝝ modorū
mouet̄ de⁹. q: ꝓprietates iſtoꝝ motuuꝫ
nō ꝯueniūt ei poſſumus āt dicere ꝙ iſti
mot⁹ deo ꝯueniūt miſtice. vt dicat̄ mo
ueri motu circulari oīa regēdo ⁊ guber-
nādo. Itē motu recto bonos remunerā
do. Itē motu obliquo malos puniēdo.
Eodē mō poſſet dici ꝙ deus mouetur
motu nāli. quo ſolita. ſ. bonitate oīb⁹ cre
aturis ꝓ captu eaꝝ ſe cōicat. Iteꝫ motu
violēto quo peccatores iuſte dānat. Iteꝫ
motu volūtario quo cūcta in eē ꝯſeruat
Sic pōt exponi dictū philoſophi q̄ aſſi-
gnauit motū a cētro ⁊ ad cētrū. ⁊ circa cē
trū. qm̄ deus mouet̄ ad cētrū i icarnati
one ⁊ a cētro i aſcēſiōe. ⁊ circa cētrū i ꝑdi
catōe ꝑꝑ hec ⁊ his ſilia dⁱ i li⁹ ſapiētie.
xi. Spūs ſcūs ⁊ mobilis ⁊ ſtabilis eſt.
mobil' q: facit ſātos mobiles ad bn̄ ope
rādū ⁊ i bona ꝑficere. Stabil' āt q: dat i
bono ꝑſeuerare vl' mobilis in via. ſtabil'
i p̄ria. vl' mobilis i actiuis. ſtabilis i ꝯtē-
platiuis vl' mobilis in aliis ſcīs ſtabil' in
xp̄o. Iſa. ii. Requieſcet ſuꝑ eum ſpūs dn̄i
⁊c. Sciēdū ꝙ q̄dā operatōes attribuūtur
deo ſm cauſalitatē ⁊ eēntiā. vt ſcire que
dā ſm cāli̇tatē. ⁊ nō eēntia vt comedere
⁊ currere quedā ſm eēntiā ⁊ nō cāli̇tatē
vt creare ⁊ iuſtificare quedā nec ſic nec
ſic vt peccare ⁊ mētiri ⁊ huiuſmodi.

De ſimplicitate dei. Cap. 20

Simplex ē de⁹ ⁊ angel⁹ ⁊ aīa ſed
differēt̄. q: i d̄o idē ē qd̄ ē. ⁊ quo
ē ⁊ hec ē ꝑfcā ſimplicitas. hec ſola icrea
ta nā hāc ſibi vēdicat ſimplicitatē. vt nō
aliō ⁊ aliō. alibi. ⁊ alibi. mō ⁊ mō iueni
at̄. In eo nēpe qd̄ hꝫ. ⁊ qd̄ ē. ſꝑ ⁊ vno
mō ē. ſꝫ āgelo ⁊ i aīa differt qd̄ ē ⁊ quo
ē. ⁊ id ē ibi q̄dā alteritas. ⁊ cōpoſitio. ſꝫ
ibi nō fit dimēſio q̄ntitatis vn̄ mercuri⁹
Inſuꝑ celeſtib⁹ eſt vnitas i celeſtib⁹ alte-
ritas. i ſubceleſtib⁹ pl'alitas. Simplex ē
itaq̄ꝫ de⁹ i eēntia. q: nihil ei acciſe eē pōt
imo ꝑfecta ſimplicitas ibi ē cū nō fit ibi
poſſibil' additio. q: q̄cq̄d ē in deo de⁹ eſt
vn̄ Leo papa. Simplici diuinitatis nāe
nihil addi. l' minui pōt q: ſꝑ ē qd̄ ē. cui ꝓ
priū eſt ſempiternū eſſe cui idē eſt viuē ⁊ i
telligē verūtn̄ multiplex eſt i donis ap⁹.
ad Cor. 12. Alii dat̄ ſmo ſapie. ⁊c. Iac.
cor. ꝑ. Oē da. op. ⁊ oē do. p. ⁊c. Nō .n. i
deo ē ꝯpoſitio ꝑtiū integraliū vt i domo.
nec ꝑtiū potencialiū. vt i aīa nec gn̄is ⁊
dr̄aꝝ. vt i ſp̄e nāe māe ⁊ forme. vt icor
porib⁹. nec coaceruatōis vnitatū. vt i nu
mero. nec qd̄ ē ⁊ quo ē vt i angelo nec
ſbſtāt e ⁊ accidētie. vt idiuiduo. nec cor-
poree ſbſtātie. ⁊ icorporee. vt i hoīe. de
his hec. Nō ꝑtib⁹ ꝯſiſtit de⁹ vt corp⁹ nec
affectib⁹ diſtat. vt aīa. nec formis ſubſtat
vt oē qd̄ factū ē. Hoc ēt oſdit̄ rōe. q: cū
oē ꝯpoſitū ſit poſteri⁹ oīb⁹ ſuis cōponē
tib⁹. nec ꝑmo principio. ſ. deo q̄cq̄d ſit ꝑ
us oꝫ deq̄ū ē. primū p: l. nō eſſe ꝯpoſitū

Preterea nullũ ꝯpoſitũ ē totũ ſuũ eſſe de⁹ igr̃ cũ ſit ſuũ eſſe nõ erit ꝯpoſitus. vñ Boe. Nõ ē format⁹ deus. forma eſt. nõ eſt effect⁹ deus oĩuz efficiēs cã eſt. nõ eſt cõpoſitus deus ſimplex eſt.

De excellentia dei.

Caplm̃. 21

Diuine dignitatis excellentia tãta ē q̄ nĩc̃s de deo cogitãs deficit. Cũ ſit .n. icõphẽſibilis. Sẽſus .n. nõ pci pit. cũ ſit inuiſibil'. Lingua ipm̃ nõ expli cat ſit ineffabilis locus eũ nõ capit cũ ſit icircũſcriptibil'. Scriptura eũ explicat. cũ ſit ineſtimabil'. Tp̃s eũ nõ mẽſurat cuz ſit imẽſurabil'. Vtus eũ nõ attingit cũ ſit inacceſſibilis deſideria ⁊ vota trãſgredi tur cũ ſit inſupabilis vl' incõpabil'. ⁊ h̃r uiter oĩs creatura ad deũ cõpata defectũ hz q: finiti ad infinitũ nulla ē pportio. Ec ce pz q̄ diũa excellẽtia nulli⁹ eget. q: ſibi ſufficit. qm̃ optim⁹ ē. Nõ .n. indiget cor poi'. vt ſic. nec loco vt alicubi ſint. nec tpe vt aliqñ ſit nec cã vt aliũde ſit. nec forma vt materia ſit. nec ſubiecto in quo ſubſi ſtat l' cui aſſiſtat. Sũt ⁊ alia q̄ ſoli diuine maieſtati ꝯueniũt. ⁊ nulli alteri creature in q̄bus excellẽtia ſue dignitatis appare ret. ſicut ē eẽ oĩpotẽtẽ oĩbonũ oĩſciẽtẽ. q: cognoſcit oĩ pñtia pterita ⁊ futura. ⁊ oĩa ſingularia ſimul actu ſolus cognoſcit et ea q̄ ſubſũt libero arbitrio. ⁊ cogitatões hoĩuz ſolus cognoſcit p ſeipm̃. Itẽ ad ip ſum ſolũ ptinet vbiq3 pñtẽ eẽ de nihilo res creare. in inſtãti opari in opatõe q̄e tũ eẽ. mirabilia facere ex auctoritate õ q̄ libz creatura facere qõ vult volũtatẽ ho minis cognoſcere. in ictu oculi mortuos ſuſcitare. eẽntie hoĩs illabi peccata dimit tere grãz infũdere. in igne ppetuo corp⁹ ſeruare. Qñ aliqd creature ꝯuenit qõ cõ petit creatori tñ excellẽti⁹ de deo dĩ. vt ſi i creatura ē potẽtia in deo ſit ſũma potẽ tia. ſi ſapiẽtia. in deo ſit ſũma potentia et ſic de aliis. Unde ⁊ hm̃õi dñr de deo in ſuprelatiuo pp qõ deus dĩ potẽtiſſimus ſapiẽtiſſimus optim⁹. pulcherim⁹ ⁊ ſic de aliis. Aug. in libro de trinitate. Opor tet deus cui⁹ ē. ⁊ ſũme cũcta ſentire atq3 intelligere nec mori. nec corrũpi. nec mu tari poſſe nec corp⁹ eẽ. ſz ſpũz oĩpotẽtiſſi mũ iuſtiſſimũ optimũ. beatiſſimũ fatea mur põt ⁊ pter auctoritatẽ rõ intelligi. ſi ue. aſſignari. q: bona ſũt excellẽti⁹ i deo q̄ȝ in creatura. q̄s ſp̄ ē aliqd nobili⁹ in cã q̄ȝ in cãto. videm⁹ ẽt q̄ aq̄ purior ē i fon te q̄ȝ in riuo. Radii quoq3 ſolis lucidio res ſunt in ipſo ſole q̄ȝ in aere ⁊ dulcedo maior eſt in melle q̄ȝ in moſto.

De notionib9 dei. Cap. 22

Notiones dei ſũt q̄nq3 .ſ. pĩnitas. filiatio pceſſio. inaſcibilitas ⁊ cõis ſpiratio. Pria ē pris. ſcõa filii. tertia ſpi ritus ſãcti. q̃rta pris. q̃nta pris ⁊ filii. Tres prime notões dñr pſõales eo q̄ p ſonas faciũt. ⁊ eas pprie diſtinguũt. ⁊ il le ſũt tres vnitates triũ pſonaꝝ q̄bus p ſone dñr tres. vñ lz pr̃ plures hẽat pro prietates. tñ pr̃ pĩnitate tñ vnus eſt idi uiſus eſt in ſe. ⁊ diuiſus ab aliis. Innaſci bilitas ãt eſt in pre. ⁊ ſumit priuatiue eo q̄ pr̃ ſit a nullo ⁊ tñ pr̃ ſignificat diſtin ctionẽ pſonalẽ ſicut ouis nõ ſignata p h̃ ipſũ diſtiguit a ſignatis. Siliter cõis ſpi ratio eſt vna notio. ⁊ illa vnitas eſt idez i pre ⁊ filio. ⁊ ē diſtincta ab oĩ alia notiõe Notãdũ igr̃ q̄ pprie loquẽdo tres ſunt pprietates pſonales .ſ. prñitas. filiatio. ⁊ pceſſio. q: pſonalis pprietas eſt q̄ vni ſo li pſõe ꝯuenit ⁊ eã ab oĩ alia re diſtiguit Relatões vo ſũt q̃tuor. q: vna eſt pris ad filiũ .ſ. prñitas alia filii ad prẽz .ſ. filia tio. tertia eſt pris ⁊ filii ad ſpũz ſãctũ .ſ. cõis ſpiratio. q̃rta ſpũs ſãcti ad prẽm ⁊ filiũ .ſ. pceſſio. Notões ãt ſũt q̄nq3. q: q̄ libet relatio ē notio. ⁊ pterea inaſcibilitas q̄ pri ꝯuenit p priuationẽ relatõis ad ali qd principiũ nõ eſt relatio. Notões hñt multa noĩa dñr .n. diſtĩctões. q: pſonas diſtinguũt. dñr relatões. q: pſone p eas ad ſe inuicẽ referũt. dñr quoq3 pprieta tes. q: pprie pſonis inſũt. Nota regulas notionũ. nulla notio de alia pdicat. Itez q̄libet notio ē eẽntia diuina q̄ eſt deus Itẽ oẽs notões ſũt vna eſſentia. Itẽ nul la notio ineſt diuine eſſentie q̄ diſtinguit nec diſtinguit. Itẽ notões ſũpte abſtra ctiue pdicant de eſſentia ſed ſũpte ꝯcreti ue. nõ vñ hñ dr̃ eſſentia ſz prñitas. ſz nõ dr̃ eſſentia generãs. Itẽ notio ſp̄ iportat dignitatẽ. Itẽ ſũpta notõe nõ ponit pſõ na. q: aliqd ꝯuenit notioni q̄ nõ ꝯuenit pſone. Notõi .n. ꝯuenit pp̄e diſtiguere ſz pſone diſtigui.

De noĩb9 diuinis. C. 23

Omne nomẽ qõ de deo dĩ. aut eẽn tiale. aut pſonale aut notiale ē. Eẽẽ tialiũ q̄dã ſũt ſubſtãtiua. vt de⁹ creator ⁊ ſilia. q̄dã vo adiectiua. vt bonus. eternus imẽſus. ⁊ hm̃õi. Perſonalia ſunt. vt pr̃ fili⁹. ⁊ ſpũs ſãctus. Notionalia ſũt vt pĩ nitas. filiatio. inaſcibilitas ⁊ ſpiratio cõis De his notãdũ ē q̄ noĩ ſubãle. vl' eẽn tiale ſubſtm̃ ⁊ abſtractuz nullo mõ põt trahi ad ſupponẽdũ p pſona. vñ falſe ſt hec. Eſſentia genuit eſſentiã. vl' diuinitas genuit diuinitatẽ. Act⁹ .n. gñatõis ſp̄ po nẽdus eſt in ꝯcreto. Sz ꝯcreta lz ſint eẽn tialia trahi tñ pñt ad ſupponẽdũ p pſo na. ⁊ hec p vba notõalia. vl' p ppoſitões notõales. vñ vera ẽ hec. de⁹ genuit deum creator creatorẽ. vl' de⁹ de deo. Siliter de noĩb⁹ q̄ media ſt vt lumẽ õ lumine. Itẽ hoc nomẽ ſapia lz ſit abſtractũ vt ſapia de ſapia. Eſſentialiũ ãt adiectiuoꝝ q̄daz pdicãt pure diuinã ſubãz. vt bon⁹ ⁊ ens q̄dã eẽntiã diuinã ꝯnotãdo puationẽ pn cipii ⁊ finis vt eternus. vl' certe menſure local' vt imẽſus. q̄dã principalr̃ ſignifi cãt eẽntiã diuinã ⁊ ꝯnotãt effectũ in crea tura actu vt creat. iuſtificat vl' in hitu vt iuſtus ⁊ miſericors vl' in potẽtia vt oĩpo tẽs. Sũt q̄dã vba quoꝝ nec ſignificatio nec modus ſignificãdi deo ꝯuenit vt cur rere ⁊ ãbulare. nã modus eſt varia incli natio ſm̃ varios ei⁹ affectus demonſtrãs Modus ſignificãdi nihil aliõ ē q̄ȝ diſpõ vocis q̄ ꝯſtituit intellectũ ſub tali mõ itel ligẽdi. ⁊ p ꝯñs ipaz rẽ. cũ ergo de deo dĩ ãbulare l' currere ⁊ hm̃õi ſignificatõ hoꝝ pur ſũt actu deo nõ ꝯuenit. Modus ãt ſignificãdi q̄ q̄dã importat ipfectionẽ di co quo ad motũ. q qdẽ mot⁹ neceſſitatis deo ꝯuenire abſolutũ eſt. Quedã ſt quo rũ ſignificatio deo ꝯuenit. ſed nõ modo ſignificãdi vt creare facere q̄dã quoꝝ ſi gnificatio ẽt deo ꝯuenit vt pz in hoc vbo Exo. Qui eſt miſit me ad vos. Et notã dũ q̄ oĩa q̄ ſũt pfectõis de deo dñr q̄ ãt ſũt impfectõis nõ dñr. Cũ dñr aut ſm̃ aſſũptõez hũanẽ nãe. vl' trãſlatiue dñr. Itẽ in diuinis tm̃ ſũt duo modi pdicãdi .ſ. p modũ ſubſtãtie. ⁊ p modũ relatõis ſed ſubã ꝯtinet vnitatez ⁊ relatio multi plicat trinitatẽ. Quedã nomina q̄ de deo dñr eternaliter. vt dñs ⁊ miſericors que cõnotant effectuz in creatura ſm̃ habitũ Quedã vero tpaliter. vt dñator ⁊ miſe rator q̄ connotãt effectũ in creatura ſm̃ actũ q̄daz pſaliter. vt pſone. Quedã ſin gulariter. vt de⁹. Quedã pprie vt pprie tates pſonaꝝ. Quedã appropriate. vt po tentia ſapientia. Quedã poſitiue vt iuſt⁹ Quedã priuatiue vt imortalis. ⁊ hec ma gis pprie dñr de deo q̄ȝ poſitiua. q: me lius dĩ de deo qd nõ ſit. q̄ȝ qd ſit. Que dã trãſlatiue ſt. vt agn⁹ leo. q̄ ſymbolice de deo dñr. Duplex ē .n. theologia ſym bolica vz ⁊ myſtica. Symbolica noĩat deũ ab inferiori. Myſtica a ſuperiori. Symbolica noĩat deũ p ꝯuenientiã reꝝ cũ dĩ leo. agn⁹ ⁊ hm̃õi. Myſtica vo .i. oc culta noĩat deũ p hoc q̄ in occulto õ ipo ſentit p intellectualẽ viſionẽ ſiue ꝯtẽplati onẽ. vt qñ nominat deũ ſuauẽ. dulcem. dilectũ. ⁊ hm̃õi. Utrobiq3 tñ p creatu ras nominat. ſed in ſimbolica p exterio res. in myſtica p interiores ⁊ digniores affectus quos anima ſupra ſe recipit. ⁊ ita imponit p donũ ſapiẽtie. hm̃õi pro priũ experimẽtũ eſt cognoſcere qualis ſit deus. Quedã dñr collectiue. vt trinitas trinus. Quedã relatiue. vt equalis ſimi lis. Quedaz reſpectiue ad creaturas vt creator refugiũ. Et hec noĩa nõ dicũt re lationez dei ad aliud. ſed alia hñt relatio nẽ ad ipſuz vel ad ipſa. Duo ſunt princi palia noĩa dei .ſ. q eſt. ⁊ bonũ. Per pri mũ ſignificat dei eẽ abſolutũ in ſe. ⁊ ſic

ꝯſideraṫ. vt infinitū. ꝑ. ſcḋʒ notaṫ eē di/
uinū. vt cā ſecit. n. deꝰ oīa pꝑ bonitatē ſu
aʒ. Jn teologia ſuppōiṫ qḋ. ⁊ h pꝑ nois
eēntialia. vt deꝰ diuinitas potētia eēntia
natura. Jtem ſupponiṫ quis pro perſo
na. ſupponitur que ꝑnotione. Preterea
ꝑ neutrū genꝰ. dr̄ ſubā diuina ꝑ maſculi
nū ꝑſona. ꝑ femininū notio. ⁊ ꝑ hoc pʒ
ꝙ ñ dʒ cātari ī hymno. vnꝰ pr̄i cū filio.
q: pr̄ ⁊ filꝰ ñ ſūt vnꝰ in ꝑſona. ſʒ vnū in
ſubā. vñ magiſ cātādū ē vnū pr̄i cū filio.

Qḋ deꝰ eſt ieffabilis. Cap. 24.

n Jchil digne l' ꝓꝓe ḋ deo dici pōt
ꝑꝑ eiꝰ excellētiā. nō. n. noīa ꝓꝓe
de deo loqmur q: noīa ſignificāt ſubā in
cū q̄litate. ⁊ ita intelligiṫ ibi ꝯpoſitio for
me cū materia q̄ in deo nō ē. nec ꝑ pro/
noīa. q: ḋ deo dicta cadūt a demōſtrati
one. nō. n. ꝑt eē ibi demōſtratio ad ſenſū
cū ſit icorporꝰ nec demōſtratio ad intel
lectū. cū ſit icognoſcibilis. Si ergo dicis
ꝙ huiuſmōi ꝓnoīa ſʒ Priſcianū cadūt
a demōſtratiōe caſſa erūt ⁊ vana. Dicē
dū ē ꝙ ibi ē demōſtratio ad fidē. nec ꝑ v̄
ba q̄ cū modis ⁊ formis. cū tpe ſiu caſu
agēdi vl' patiēdi ſignificāt ñ ſʒ talia nō
cadūt in deū. neqʒ ꝑ ꝑticipia q̄ ſequūtur
nāin neis ⁊ v̄bi. nec ꝑ alias ꝑteſ orōneſ
q̄ nō ſūt ſubiicibiles vl' predicabiles. Ex
his pʒ ꝙ deū ñ poſſumꝰ notificare ꝑ dif
finitionē. ſʒ q̄litcūqʒ ꝑ circūlocutionē. vñ
Ber. qḋ ē deꝰ. ex quo oīa ꝑ quē oīa. in
quo oīa Quid ē ḋs. quo nihil meliꝰ co/
gitari pt̄. Quid ē ḋs. volūtas oīpotēs be
niuolētiſſima vtꝰ. lumē eternū. icōmuta
bilis rō. ſūma beatitudo. iuiſibil'. inacceſ
ſibil' ī ſe in ſuis ſpectabilis. ⁊ ſolus mira
bilis. Mlťas mōis aſſeriṫ aliqḋ de deo
Primo ꝑ naṫlē rōeʒ q̄ dictat ꝙ vnꝰ ḋs eſt
remunerator bonoꝝ. ⁊ punitor maloꝝ.
ſcḋo ꝑ fidē q̄ dicimꝰ deū vnū eē in ſubā
⁊ trinū in ꝑſonis. t'tio ꝑ ſacrā ſcripturā
q̄rto ꝑ rōeſ ꝓbabiles. 5. ꝑ exteriores epi
mōes ſ' ꝑdicatiōes. Sʒ in his duobꝰ mo
diſ ñ ē inuitēdū. niſi firmitatē hēat aliquo
ꝑdictorū triū. Eſt. n. regula ꝙ q̄cūqʒ aſ
ſerit aliqḋ de ḋo qḋ nō ē ſibi certū ꝑ naṫ

lē rōeʒ. ſ' ꝑ fidē vel ꝑ ſacrā ſcripturā ꝑſu
mit ⁊ peccat. De ideis ⁊ li. vite. ca. 25.

i Dee reꝝ ⁊ exēplar ⁊ rōnes ſic in
deo ſūt ꝙ idea iportat cāʒ efficiē
tē ꝯformē effectui. ſʒ exēplar cām
formalē. rō vero cāʒ finalē. Deꝰ. n. oiuʒ
reꝝ ē ꝑincipiū a quo ſūt forma ⁊ exēplar
ad cuius imitationē ſūt. ⁊ finis ad queʒ
ſūt. Hec tria ſic a ſe differunt ꝙ exēplar
vnū ē. cauſata exēplar cōnotat cāūtateʒ.
q: v̄o ī cā ſūt vñ ſʒm rōnes ⁊ idee ſt̄ plu
res. q: iſta reſpectu reꝝ dr̄. Sūt itaqʒ
plures idee q̄ cōnotāt cognitionem. Co
gnoſcibilia āt diſtinguūṫ in cognoſcente.
Silr̄ ⁊ rōnes in deo plēs ſūt. q: ſin/
gula cāta ſūt ꝓꝑiis rōnibꝰ. Abſurdum
n. eſt dicē. vt ait Aug. equū creatū eē ea
rōne q̄ hoiem. Sciēdū aūt eſt ꝙ duplex
ē pluralitas. vna qdē eſt reꝝ. ⁊ ſʒm hoc
nō ſūt plures idee. ſiue exēplaria ī deo i/
mo vna res ē que oiuʒ eſt exēplar. ſ. eēn
tia diuina quā oīa imitāṫ. inq̄tū bōa ſūt
Alia v̄o ē ſʒ itelligētie rōeʒ ⁊ ſʒ hoc plu
res idee ſt̄ ī deo. q: n. oīa res inq̄tū ſūt
diuinā imitāṫ eēntiā ꝓut ē imitabilis. ñ
tñ vno mō. ſʒ diuerſimode ⁊ ſʒm diuer
ſos gradꝰ. Sic igiṫ diuina eēntia ſʒm ꝙ
ē imitabil' hoc mō ab hac creata ē ꝓꝑa
rō huius creature. ⁊ ſilr̄ de alis. vñ ſʒm
h plēs idee in deo ſt̄ q: intelligiṫ diuina
eēntia diuerſos reſpectꝰ quos reſ hñt ad
ipſā eā imitātes diuerſimode. huiꝰ āt ñ
ſolū itelligūṫ ab itellectu creato. ſʒ et ab ī
creato ipſiꝰ dei. Scit. n. deus. ⁊ ab eēno
ſcuit ꝙ diuerſe creature diuerſimode ip
ſiꝰ eēntiā eēnt imitate. ⁊ ſʒm hoc ab eter
no fuerūt ī mēte ⁊ diua plēs idee ſʒm ꝙ
intelligūṫ. ſicut rōnes ꝓꝑie reꝝ intelle/
cte in deo. hec. n. importat nomē idee vt
ſit. ſ. q̄dā forma intellecta ab agēte. ad cu
ius exēplū exiuꝰ opꝰ ꝓducē intēdit. Di
cendū ē ergo ꝙ lʒ rōeſ in deo. ⁊ idee ſint
vna virtus ⁊ vna lux ⁊ eſſentia. dr̄ tñ
plures rōes ⁊ idee ꝑꝑ pl'alitateʒ ideato
rū. cuius exemplū habes in naturis. Ui
demus. n. ꝙ omnes linee circuli vniunṫ
in centro remote aūt a centro differunt

ab inuicem. Jtē idee ſunt vt dicit Augu.
forme principales rerum que diuina in
telligētia ꝯtinēṫ. Dicēdū ē igr̄ ꝙ ſicut in
mēte artificis prius eſt forma rei quam
opus ereat. ſic idee reꝝ añ mūdū ꝯſtōeʒ
in mēte creatoris erāt. Nō. n. aliqḋ extra
ſe aſpiciebat ſʒ ꝙ mūdū faceret. Ex hoc
pʒ ꝙ oīs creatura prius in deo exiſtit q̄ʒ
in ſe ipā vñ cū ab ipō ꝑ creationē ꝓceſſit
ab ipſo quodāmō diſtare cepit. vñ rōal'
creatura ad ipm̄ redire dʒ cui prio ꝯiun
cta fuit añq̄ʒ eēt. ⁊ hoc videas q̄ nō aliud
q̄ʒ ipſe ſūt ⁊ erūt ſic āt ad locū vñ exeūt
flumina reuertūṫ. Res put ſt̄ ī deo dr̄r
vita q̄ iportat rōeʒ boni. Jo. ꝑmo. Qḋ
ſcīn ē in ipſo vita erat dr̄r et lux q̄ ipor/
tat rōeʒ vī. Aug. ſuꝑ ge. Creature ī deo
ſt̄ lux. hec iō dr̄r. q: ī deo nō ſt̄ male ne
qʒ falſa. Dr̄ia ē inter exēplar ⁊ libꝝ vi/
te. ⁊ ſpeculū. Exēplar nāqʒ dr̄r reſpcū
reū vt execūtiū. Lib vite reſpcū reꝝ vt re
dcūtiū. Sʒ ſpeculū reſpcū reꝝ vt eūtiū
De libro vite dicit vgo. de ſcō vic. ꝙ lib
vite ē cuiꝰ origo eēna icorruptibil' eēntia
cognitio v̄a. ſcriptura idelebil' iſpectio ḋ
ſiderabil'. doctria facil' ſcīa dulcis ꝓfūdi
tas pſcrutabilis. v̄ba innumerabilia tñ
vnū v̄bū oīa. Alr̄ v̄o moralr̄ loquendo
multiplr̄ ē ī deo. ſ. ſicut ramꝰ in arbore.
apis ī flore. nauis ī littore. feſſus in thala
mo. theſaurus in agro. ſcriptura ī libro
auicula ī nido. piſcis ī riuo quelʒ res ī ſi.
bi ꝓꝑō. ſtella ī firmamēto. imago ī ſpecu
lo. cera ī ſigillo. gēma ī auro. mel in fauo

De appropriatis diuis ꝑſonis. Cap. 26

Uānis oīa eēntialia oībꝰ ꝑſonis eq̄
liē ꝯueniāt appropaṫ tñ pr̄i potētia
filio ſapīa. ſpūi ſcō bōitas. ⁊ hoc ꝑꝑ ex/
cluſiōʒ carnal' itellectꝰ. ne vʒ pr̄ rōe anti
q̄tatis credaṫ ipotēs filiꝰ rōne iuuētutis
credaṫ iſipiēs ſpūs ſcūs rōe ipetuoſita/
tis credaṫ crudelis hec rō ꝑtinet ad ſim
plices. ſ. ꝙ potētia naṫlē ꝑcedit ſapiaʒ ⁊
vtrāqʒ bonā volūtatē. De attributis ita
qʒ ē loqṫ duplr̄ aut ſʒm rē. ⁊ ſic oīa idē
ſūt nec appropriāṫ. aut ſʒm rōeʒ. ⁊ ſic eo
rūq̄dā appropriāṫ. q̄dā nō. nā approꝑa

tio nihil aliḋ ē q̄ʒ ſpālis attributio rōe
cuiꝰ ꝯformitatis cū ꝓꝑio alicuiꝰ ꝑſone
ſicut potētia hʒ ſilitudinē cū pr̄e q ē pri/
mū vniuerſale ⁊ ſapīa cū v̄bo. ⁊ bōitas
cū amore. Predcāʒ appropriationē hʒ
ꝯſuetudo ſcripturaꝝ q̄ opa manifeſtati/
ne potētie attribuit pr̄i. ſapīe filio bonita
tis ſpūi ſcō. Alia ē appropriatio Mariſ
Eternitas ī pr̄e q ñ hʒ pricipiū icepcōis
in ſe. nec pricipiū eēndi ab alio. Spēs in
imagine. i. ī v̄bo. q: ſūme pulchꝝ. vſus
ī munere hoc ē ī ſpū ſcō. q: ſūme ꝓficuuʒ
⁊ cōicatiuū ē. Jſtḋ ꝑ alia v̄ba ſic iſinuat
Aug. in pr̄e vnitas in filio eq̄litas. in ſpū
ſcō eq̄litatiſqʒ ꝯcordia. Cōuenit aūt pr̄i
vnitas q: ſicut vnitas a nullo deſcēdit ⁊
oīs pl'alitas ab eo ḋfluit. ſic deꝰ pr̄ a nul
lo ē ⁊ alie ꝑſone ab ipō ſt̄. Preterea ſicē
vnitas de ſe gignit vnitatē. ita ḋ ſe pr̄ gi
gnit alterū ſe. i. filiū. Jn filio v̄o dr̄ eē eq
litas quo eq̄ṫ pr̄i. nō ſolū ī potētia. ſapīa
⁊ bōitate. ſʒ et ī hoc q: ſicut pr̄ dat ſuaʒ
bonitatē alteri ꝑſone. ſic ⁊ filiꝰ in ſpū ſcō
āt ē vnitas. eq̄litatiſqʒ ꝯcordia. ſeu ꝯne/
xio q: ē amor āboꝝ. i. pr̄is ⁊ filii. itē q̄rta
appropriatio ē ꝙ in pr̄e ē rō principādi
⁊ origīādi. q: ſūme principiuʒ. Jn filio
v̄o rō exēplādi q: ſūme pulchꝝ. ſʒ ī ſpū
ſcō rō faciēdi. q: ſūme bonum.

De potētia dei Cap. 27

p Otētia dei duplex ē. ſ. abſoluta ⁊
ordinata. Multa v̄o pt̄. prio mō
q̄ nō pōt. ſʒo mō q: multa ſubſūt ſue po
tētie q̄ ñ ꝯueniūt ſibi. vt facē mala poſſet
tñ ea ꝯgruētia. ⁊ ſic poſſet ea facē. Deꝰ
pr̄ oīa pōt oībꝰ mōis. q: pōt ꝓducere
de nō eē ī eē. ⁊ hoc ꝑ creatōeʒ. Jteʒ pōt
ex icōplecto cōpletū facere. ⁊ hoc ꝑ ꝓpa
gationē. Jtē pōt imitare vnū ꝯpletū in
aliud ꝯplectū ſicut pʒ in trāſubſtātiatōeʒ
paniſ in corpꝰ xp̄i. De talibꝰ dicit Aug.
Deus deo aliqḋ poſſe. ⁊ nos intelligē ñ
poſſe. Potētia dei apparet in mūdi ini/
tio medio. ac fine. Jn principio q̄dē q reſ
creauit de nihilo. Jn medio āt q: res ne
ī nihilo v̄tanṫ ſua potētia ꝯtinet. Jn fine
v̄o. q: mortuos mira celeritate ſuſcitabiṫ

Apparet quoqꝫ potētia dei ī reb⁹ ſpūa
lib⁹ q: cū diabol⁹ ptātē hēat ī nob̄ ſmu
tādi ſēſū ⁊ ſātaſiā. āgelus āt hꝫ ptātē ſup
hoc ⁊ ſr intellectū. Sol⁹ āt ds nō ſolū
hꝫ ptātē ſr tria pdcā. ſꝫ ēt pōt mutar̄ vo
lūtatē Aug. dicit q: ds nos pueniꝫ vt vel
lim⁹. ⁊ ſubſeqr̄ ne fruſtra velim⁹. ſꝫ ds
ſit oipotēs. tn̄ nō attribuūt̄ ei act⁹ culpa
biles. vt mētiri ⁊ male velle. nec penales
vt metuē ⁊ dolor. nec corpales. vt co⸗
medere ⁊ dormire. niſi forte trāſūptiue
nec act⁹ icōueniētes q pñt eē triplr. p° ſi
aliqs act⁹ cōtradicit die potētie. vt ē face
maiorē ſe. 2. ſi cōtradicit ei⁹ vitati. vt ē fa⸗
cere aliqd ſil' eē ⁊ nō eē. vl' ꝙ pteritū ſit
futurū. 3ᵒ ſi ꝯdicit ei⁹ bōitati. vt dānare
Petrū ⁊ ſaluar̄ Judā. De hiſ Anſ. Im⁹
Q. ōlibꝫ icōueniēs ⁊ minīuꝫ īpoſſibile ē
apd deū. Hor āt hec ē rō. q: potētia di
cū ſit pfectiſſima. nec ē de nihilo. nec ſub
aliquo. vn̄ nō pt deficē peccādo. nec ſuc
cūbē patiēdo nec egē ſubſidiū in aliqb⁹
ꝯrēdo. ac p hoc nec culpabilia. nec pena
lia. nec mīſa pōt. Dicēdū quoqꝫ ꝙ ds
pōt oia p ſe. vl' p creaturaꝫ illa dico oia
poſſe q̄ ſūt potētie. hoc āt iō dī. q: poſſe
peccare nō ē potētie. ſꝫ īfirmitatiſ deo āt
ꝯpetit pfectū poſſe. ⁊ pfectū diuinū d q°
Dio. Dānatio ē nō potētie exceſſus. tm̄
ſꝫ oiuꝫ pul. ⁊ bo. oimoda ⁊ pfcā poſſeſ⸗
ſio. firma ⁊ nō valēs cadere fortitudo.
Notādū ergo ꝙ q̄dā opatōes attribuū
tur deo ſm cāūtatē ⁊ nō ſm eſſentiā. vt
comedē. currere q̄dā ſm eēntiaꝫ. ⁊ non
ſm cāūtatē. vt iuſtificare. creare quedaꝫ
nec ſic. nec ſic vt peccare.

De vtute miracolorꝫ. Cap. 28

Q Uoniā p diuinā potētiā fiūt mira
cula. iō de miracul' ē agēdū aug.
āt illud vocat miraculū qcqd arduū. aut
īſolidū ſupra ſpeꝫ vl' facultatē admiratis
appet. Ad hoc ꝙ aliqd ſit miraculū q̄r⸗
tuor reqrit̄ ſ. cūi rūt. pmū ē ꝙ ſit a do
ſm ꝙ ſit pt nāꝫ. tertiū ꝙ ſit euidēs. q̄r⸗
tū ꝙ ſit ad fidei corroboratōꝫ vn̄ ſi aliqd
iſtoꝝ q̄tuor defuerit mirū dici pōt n̄ mi
raculū. No. ꝙ q̄dā ſt ſupra nām. q̄dam
ꝯtra nām. q̄dā pter nāꝫ. Supra nāꝫ ſt
illa qb⁹ nō ē ſilē in nā. nec in potētia nāe
ſicut ē vgīnē pere. Cōtra nāꝫ ſt q̄ fiunt
vſu ꝯtrario nāe. tn̄ terminant̄ ad ꝯfor⸗
mitatē nāe. ſicut ē ceci illuminatio. ſed p̄
ter nām ſūt q̄ fiūt ordine ſili nāe. nō tn̄ p
principiū nāe. vt in mutatōe vgaꝝ in ſer
pētes. q: illud potuiſſet fieri ordine nāe
p lōgā putrefactionē. vt pꝫ p ea q̄ fiunt
ſꝫ rōes ſeminales. verūtn̄ q: nō fuit. Ref
qñqꝫ pducit̄ ab agēte ſili ſucceſſiue. hoc
attribuit̄ nāe. ⁊ dr̄ nāe. qñqꝫ pducitur
ab agēte diſſili in inſtāti ⁊ hoc attribuit̄
deo. ⁊ dr̄ miraculū. Sciēdū ꝙ qñqꝫ po
tētie aie ⁊ ei⁹ actus ē nālis. ſicut viſus ⁊
videre qñqꝫ potētia ē miraculoſa. ⁊ act⁹
ei⁹ nālis. vt qn̄ cec⁹ illuminat⁹ videt qn̄
qꝫ vtrūqꝫ ē miraculoſū vt ptus vginis
No. ꝙ miracula vl' mira fiunt qñqꝫ in
ente. vt ſtatio ſolis. ⁊ ei⁹ retroceſſio. qñꝫ
fiūt in vegetabili. ſicut qn̄ vga Aarō flo
ruit. qñqꝫ in ſenſibili ſicut fuit in locutōe
aſine Balaā. qñqꝫ ī rōali. ſicut fuit ī am
bulatōe claudorꝫ. auditōe ſurdorꝫ. ſuſci⸗
tatōe mortuoꝝ in ptu vginis. Ut āt ſci⸗
mus qn̄ aliqd miraculū ſit. No. drām ī
ter rōes cāles. ſeminales ⁊ nāles. q: rō
cauſalis ē potētia paſſiua creature abſqꝫ
oī diſpōne nāe. vt ſolūmō de⁹ ex ea faci
at qd vult. ſicut fuit in ptu vginis. ⁊ in ta
lib⁹ ſimplr ē miraculū. Rō āt ſeialis eſt
potētia paſſiua nāe. ſꝫ cū diſpōne remo⸗
ta ſicut fuit in vgis de qbus facti ſūt ſer⸗
pētes. ⁊ hoc ſcm̄ fuit in inſtāti. nā āt fecis
ſet idē. ſꝫ nō niſi paulatiꝫ p lōgā putreſa
ctōeꝫ. vn̄ pꝫ ꝙ ea q̄ fiūt ſm rōes ſeiales
ptiꝫ ſt nālia. ptiꝫ miraculoſa. Rō nālis ē
potētia cū diſpōne pꝑinq̄. ſicut pꝫ in mā
qn̄ ē in vltia ſui diſpōne. vt formā reci⸗
piat. ⁊ ſm hūc modū ē rō nālis in gra⸗
no ſeiato ad pductōeꝫ legetis ⁊ h̄ ē mi⸗
raculū.

De ſciētia dei. Cap. 29

Cit deus oia pñtialiter ⁊ ſil' pfecte
quoqꝫ ⁊ imutabilr. pñtialr dico.
hoc eſt ita limpide. ac ſi cūcta eēnt pñtiali
ter exiſtētia. Simul ēt ſcit oia q: vidēdo
ſe. q ſibi pñs ē oia videt. Perfecte quo⸗
qꝫ. q: cognitio ei⁹ nec pōt augeri nec mi
nui. Scit ⁊ imutabilr q: noſcit oia p na
turā ſui intellect⁹ q ē imutabil̄. Dicēduꝫ
ergo ꝙ de⁹ cognoſcit tpalia eternalit̄. mu
tabilia imutabilr ꝯtingētia infallibilr. fu
tura pñtialr. depēdētia i depēdēt̄ creata
ī create. alia vō a ſe. ī ſe ⁊ p ſe. No. drāꝫ
int̄ ſciaꝫ dei. xp̄i angeli. ⁊ hoīs. q: de⁹ ſcit
oia ſil' videt. n. multa ī vno. i. a ſe ipſo. vn̄ ī
viſiōe dei n̄ differt id qd videt. ⁊ p qd vi
det ſic ī hoīe q videt p oculū. q: videt ſe
p ſe. ⁊ in ſe videt oia. xp̄s āt ſꝫ ꝙ hō ſcit
oia q̄ ſcit ds ſcia viſiōis. ſꝫ n̄ ita limpide
ſic ds. Angel⁹ vō dei formā hꝫ intellectū
cū do. ſ. illa q̄ ſcit ſil' actu ⁊ ſcia viſiōis ſic
ds ſꝫ neſciat oia q̄ ſcit ds. ſꝫ hō vnū ſolū
ſcit actu. q: ſꝫ videat multa. illa tn̄ nō vi⸗
det vno actu videdi. ſꝫ multis. ſ. p mul⸗
tas rerꝫ ſilitudines. Sapia dei ſꝫ in ſe ipſa
n̄ diuerſificet̄. diuerſa tn̄ ſortit̄ noia. In
q̄tū. n. ſapia dei cognoſcitiua ē paſſibiliuꝫ
dī ſcia ſiue cognitio. Itē inq̄tū ē cogno
ſcitiua oiuꝫ q̄ fiūt in mūdo dī eē viſio. in
q̄tū ē cognoſcitiua eoꝝ q̄ bn̄ fiunt vr̄ ap⸗
probatio. inq̄tū ē cognoſcitiua futuroꝝ dī
puiſio inq̄tū ē cognoſcitiua eoꝝ q̄ ab ipſo
deo facīēda ſt dī diſpō. inq̄tū ē cognoſci
tiua puiſandoꝝ dī pdeſtinatio. inq̄tū eſt
cognoſcitiua dānādoꝝ dr̄ reprobatio co⸗
gnitio dia cū ſit pfectiſſima oia cognoſcit
diſtinctiſſime ſub oib⁹ ꝯditōib⁹ q̄s res
hñt ⁊ pp hoc futura ſcit futura pñtia. ⁊
bona approbāda. malaqꝫ reprobāda.
Si āt ſcir̄ volueris q̄lr ds cognoſcit ma
la. Notādū ꝙ ꝯtingit aliqd cognoſci du
pl eit. aut p ſpēꝫ ppriā aut p ſpēꝫ alienā
Prio mō puatio. Itē p° mō cognoſcit̄
lu. ſo mō tenebre. Eodē mō qd ē ꝙ pri
mo mō cognoſcit̄ bonū. 2. mō malū. ſ. p
ſpēꝫ oppoſiti hītus. Nihil. n. ē malū. niſi
boni puatio. vn̄ dd ē ꝙ ds cognoſcit bo
nū p vnicū mediū. nā p eēntiā ſuā cogno
ſcit hītū oppoſitū malitie. ⁊ illo hītu me
diāte. vt ē ī ipo deo cognoſcēte cognoſcit
defectū ei⁹. ⁊ iō dī mala a lōge cognoſcē
vnde pſal'. Et alta a lōge cognoſcit ideſt
male.

De pdeſtinatione.
Caplm. 30

P Redeſtinatōis diffinitōiſ aſſignā
tur ab Aug. q̄tuor. Pria ē pde⸗
ſtinatio ē pſcia bñficioꝝ dei ſcda ē. Pre
deſtinatio ē alic⁹ ad gliā poꝛdinatio. ter
tia ē. pdeſtinatio ē ꝓpoſitū miſericordie. q̄rta
ē. pdeſtinatio ē pparatio gr̄e i pñti. ⁊ glo
rie i futuro. In pina diffinitōe notat̄ dia
cognitio. in ſa electio. in ttia volūtas. in
q̄rta directio in finē. Predeſtinatōis cāū
efficiēs ds ē q̄tū ad effect⁹ notatos ī no
mine pdeſtinatōiſ. M āliſ ēt cā ē illa q p
deſtinat̄. ſꝫ formalis ē modus vl' ordo p
deſtinatōis. q: primo dat̄ gr̄a. ⁊ opus h
glia. Cā finalis ē vt ſcim⁹ ſci ⁊ imaculati
in ꝯſpcū dī. No. drāꝫ int̄ hec q̄ ponit.
Paul⁹ apls. ſ. vocatōeꝫ. iuſtificatōeꝫ p
deſtinatōeꝫ. ⁊ magnificatōꝫ. Uocatō. n.
retrahit a malo. Juſtificatio reſpicit init⸗
ale bonū gr̄e pdeſtinatio reſpicit gr̄e bo
nū finale. Magnificatio vō ē bonū glīe
futura. l' dicas ꝙ pdeſtinatio p gr̄aꝫ glo
riā pparat. Uocatio gr̄aꝫ offert. Juſtifi⸗
catio illā ꝯfert. ſꝫ magnificatō p gr̄aꝫ glo
riā multiplicat. Sciēdū ꝙ duplex ē actō
in diuinis ſic in nālib⁹. Una ponit aliqd
in rē extra vt calor ignis. Alia nō vt viſio
⁊ ſic viſio in diuis ē duplex actō. Alia vō
vt pdeſtinatio. q̄ nō infert reb⁹ neceſſita
tē. ſic vbi gr̄a. De⁹ ſcit ſi iſte ſit comeſtu
rus hodie. vl' nō nihilomin⁹ iſte hꝫ ptā
tē comedēdi. ⁊ manū ad os porrigendi.
q: ſi pdeſtinatio reb⁹ neceſſitatē ipōeret̄
multa ſeq̄rent̄ incōueniētia. nā fruſtra p
poneret̄ bonis pmia. ⁊ malis ſupplicia
Itē iniuſte remūeraret̄ boni. ⁊ puniret̄
mali. Itē maloꝝ nroꝝ ds actor eēt. Iteꝫ
nec ſperādi aliqd nec ſupplicādi illa eſſet
rō. Itē euacuaret̄ libertaſ arbitrii q̄ ſe hꝫ
ad vtrūqꝫ. Itē nec bona faciētes eēt lau
dabiles mala facientes vituperabiles.
Sciendū tamē ꝙ hoc eſt duplex. Si de
us preuidet hoc. hoc neceſſario eueniet.
q: cōiunctiꝫ eſt vera diuiſiꝫ falſa ⁊ eſt ibi
neceſſitas cōſequētie. nō conſequentis.
q: ſꝫ ibi ſit habitudo. ſiue illatio vni⁹ ca.

thegorice ad aliã nõ tñ neceſſe eſt ꝙ ipſi
termini ſint actu vbi gr̃a. Si.hõ ẽ aial ẽ
neceſſitas eſt ↄſequẽtie nõ ↄſequẽtis. nã
hoc põt nõ eẽ cũ mã.tñ ſtabit. ⁊ de hoc
hẽmus exẽplũ. Boetiũ in libro de conſo.
Si aliqs videt aliquẽ facientẽ rotã.neceſ
ſe eſt ꝙ iſte faciet rotã.nec tñ viſus eiꝰ eſt
cã illiꝰ factõis.ſic deus videt mala illius
opa nec tñ ẽ cã q̃re male operetur verũtñ
fiet ſi ꝓuiſuz ẽ. Itez bonũ exẽplũ. Si ali
qs hz oculũ tante ꝑſpicacitatis.vt vide-
ret futura.nõ iõ ligaret res ad euentuz.
Itẽ artifex in mã nodoſa bñ videt defe-
ctũ effectꝰ.nihil tñ eſt cã effectꝰ. Itẽ due
ſũt pagine libri vite. Una ẽ pñtis iuſtitie
a qua põt qs deleri. Alia ẽ diſpõnis eter
ne de q̃ nullus delebit̃. Dr̃a eſt inter p-
deſtinationẽ ⁊ pñtiã.q2 predeſtinatio eſt
precognitio bonoꝝ cũ cãlitate corũdẽ.ſʒ
pñtia dicit ꝑcognitionẽ maloꝝ ſine cãlita
te q̃ potiꝰ reſidet penes liberũ arbitriũ.
Cũ dr̃ a ſãctis ꝙ ꝑdeſtinatio orõnibꝰ ad
iuuat̃.nõ ẽ ſic intelligendũ ꝙ tꝑale cau-
ſet eternũ.ſʒ hoc q̃ntũ ad effectũ ꝑdeſti-
natiõis iuuat orõ.ſ.quãtũ ad gr̃az ⁊ glĩ
az.q2 ſm illa bñ cooꝑat̃ liberũ arbitriuz
ꝑdeſtinatiõi. vñ ſicut deꝰ aliquẽ ſaluãdũ
ꝓuidet.ſic ⁊ moduz quo ſaluari debeat
ꝓꝑ qõ ſtultꝰ ẽ q dicit Uolo facẽ qõ pla-
cuerit.q2 ſi ſaluari debeo ſaluabor.l' ſi dã
nari dãnabor. Sicut ſtultꝰ eẽ infirmus q2
diceret. Uolo comedẽ ⁊ bibẽ qõ placu
erit.q2 ſi curari debeo curabor.vl' ſi mo
ri debeo moriar.ſic.n.inutiles eẽnt ⁊ me
dici ⁊ medicine. Sane ſi deꝰ ꝑmittit liberũ
arbitriũ ꝙ ſe hẽat ad vtrũ liber in malũ
cadẽ.hoc ñ ꝑmittit.niſi iuſte. Rurſus ſi
ꝑ gr̃az ꝑueniat nulli facit iniuriã. Cuz er
go deꝰ malos dãnat ⁊ reꝓbat opat̃ ſm
iuſtitiã.qñ võ ꝑdeſtinat agit ſm gr̃az ⁊
miſericordiã q̃ nõ excludit iuſtitiã. Uo-
lũtate ãt ꝑma vult deꝰ oẽs hoĩes ſaluuz
fieri iniq̃tũ hõ eſt. Uolũtate aũt ſcda nõ
vult iuſtũ hominẽ reprobũ. iniq̃tuz ipſe
eſt talis. Uolũtas igit̃ antecedẽs reſpicit
ordinez nãe in finez prout a deo ↄdita ẽ.
voluntas vero cõſequẽs reſpicit ordinez
ꝑſone.prout ẽ libero arbitrio ſuo vl' alie
no i finez diſpoſita. Hec de realitate di-
cta ſũt.ſʒ logice loq̃ndo cũ ſaluatio hoĩſ
ſit ↄtingens de neceſſitate determinari ñ
põt qõ eniʒ põt eſſe ⁊ nõ eẽ cõtingẽſ nõ
neceſſariũ. ſicut philoſophus dicit in li-
bro ſcdo ꝑiermen. Si vero q̃rit̃ quare de
us hũc ꝑdeſtinauit ſiue elegit.⁊ nõ illuz.
hoc inexplicabile eſt in hac vita mortali
Per hoc.n.exclamat. Aplꝰ. Ro.xi.ca.
O altitudo diuitiarũ ſa.⁊.ſ.dei.q̃ȝ i cõ.ſũt vi.
⁊ i.n.eiꝰ Si.n.dicimꝰ ꝙ reprobi repel-
lũt gr̃az hoc veruz ẽ.ſʒ ſi eẽnt ꝑdeſtinati
nõ repellerẽt finaliter vñ Aug.li.d ꝑde.
ſcõ. Gr̃a inq̃t que occulte humãis cordi
bꝰ attribuit̃ a nullo duro corde reſpuit̃
iõ q̃ppe tribuit̃ vt duritia cordiũ auferã
tur.

De pñtia ⁊ reprobatiõe. Ca. 31.

Reprobatio ẽ vt ait Aug.pñtia ini
quitatis quorũdã ⁊ ꝑparatiõ dam
natiõis eorũdẽ. vñ no.ꝙ i repro-
batiõe tria ſũt vnũ ẽ ꝑuiſio iniquitatis ab
eterno alicꝰ.obduratio.i.ſubtractio gr̃e
i pñti.tertiũ ẽ ꝑparatio pene eterne i futuro
Si ergo q̃rit̃ vtrũ reprobatiõ hẽat cãz ex
pte hoĩs quãtũ ad ꝑmũ meritũ hoĩs ñ
ẽ cã quo ad.ſm cã ẽ meritoria ⁊ effecti-
ua.econtra in ꝑdeſtinatiõe ſũt tria cõtra-
ria ſʒ i huiꝰ ẽ dr̃a.q2 ꝑdeſtinatio ꝑparat
gliaz ſʒ bñplacitũ.ſʒ reprobatio ꝑparat
penã ſm exigẽtiã meritoꝝ. De obdura-
tiõe ſciendũ eſt ꝙ trãſlatiue dr̃ ſm ſili-
tudinẽ obdurationis in corꝑibꝰ. Duritiaz
ãt corpoꝝ ſequit̃ triplex ꝓprietas. ꝑmũ
eſt inhabilitas ad ſuſcipiẽdũ impreſſionẽ ſʒ
eſt ſtabilitas ad ꝑmanendũ in ſe.tertiuz
ẽ fortitudo ad reſiſtẽdũ. His mõis dr̃
cor obdurari tripl'r.vno mõ ꝑ inhabilitatẽ
ad ſuſcipiendã gr̃az.2.mõ ꝑ ſirmitatẽ adhe
ſionẽ ad peccatũ.tertio mõ ꝑ rebellionẽ
diuinaꝝ inſpirationũ ⁊ mãdatoꝝ dei. vñ
q̃rendũ ẽ vtrũ ꝑſciti a deo poſſint deme
reri.⁊ econtrario.ad qõ dõ ſciã dei ↄpa-
rat̃ ad res creatas ſicut ars ad artificia
vñ.ſicut ars nõ ſolũ ẽ cognoſcitiua. ſʒ ẽt
factiua eoꝝ q̃ ſm artẽ ſiũt.eorũ võ q̃buſ
ab artis regulis deuiat̃ ẽ cognoſcitiua tã
tũ ita vt ſcientia dei eſt cognoſcitiua ⁊ fa
ctiua oĩum bonoꝝ.maloꝝ ãt nõ.ſiue pec
catoꝝ q̃ ſũt deuiatiões q̃dã ab eterna le
ge ipſiꝰ. Scia dei ẽ cognoſcitiua tñ. nõ
aũt cãtiua.⁊ ſic pʒ ꝙ boni q ꝑ gratiã iu
ſtificãt̃.nõ ſolũ ſunt ab eterno cogniti a
deo ſed ẽt ad gr̃az habebaz Peccatores
ãt neqʒ iuſtificãt̃ ꝑ gr̃az.nec ſũt electi vl'
ꝑordinati a deo ad culpã.ſʒ ſolũ ꝑſciti ꝙ
nõ ſũt gr̃az hituri.ſʒ ſue nature relinquen
di.⁊ q2 nõ oẽ agenſ põt in id qõ ẽ ſupra
ſe nã ſibi relicta nõ põt in actũ meritoriũ
q ẽ ſupra.facultatẽ nãe.põt ãt i actũ pec
cati q ẽ demeritoriꝰ.ſiẽ ⁊ i aliqd infra nãz
humanã exiſtẽs hõ.n.peccãdo deſcẽdit
a dignitate ſue nãe. ⁊ ſic pʒ ꝙ ꝑſciti poſ-
ſent demereri faciliꝰ q̃ȝ mereri.

De volũtate dei. Cap. 32.

Volũtas dei duplex ẽ.ſ.volũtas ſi
gni ⁊ bñplaciti. volũtas bñplaci-
ti ẽ duplex.ſ.antecedens. de hac
vide.ſupra ca.ꝑximo.que ſepe explet̃.
⁊ ꝑ ↄſequẽs hec nunquã remanet inex-
pleta. Alia eſt volũtas ſigni ⁊ hec q̃ñqʒ
remanet inexpleta.huiuſmõ rõ ẽq2 volũ
tas dei põt ſumi dupliciter vl' ꝓprie.ſic
accipit̃ volũtas bñplaciti vl' metaphori
ce.⁊ ſic accipitur volũtas ſigni. Primo
mõ dr̃ deꝰ aliqd velle.⁊ hoc velle ipẽ de
us ẽ ſcdo mõ metaphorice ẽ ad moduz
volẽtis ſe hẽre ⁊ hoc velle nõ ẽ deꝰ hec
igit̃ diuiſio nõ rei.ſʒ vocis eſt.ſicut ire ꝑt
dici.vl' ꝓ prie motꝰ ire.vl' metaphorice
ſignũ ire. volũtas bñplaciti dei ↄñs eſt
recta ⁊ efficax.⁊ irreprehẽſibilis. vñ q2 eſt
recta.nullus eſt rectus.niſi ↄformetur ei
Itẽ.q2 eſt efficax nihil ſine illa põt effici
nihil ↄtra illã põt fieri.ꝑ nullũ poteſt im
pediri.itẽ q2 irreprehenſibilis ẽ nihil ꝑci-
pit aut ꝑmittit.niſi iuſte.nihil agit.aut cõ
ſulit niſi bene. Signa bñplaciti ſũt q̃nqʒ
.ſ.ꝑceptio. ꝓhibitio.cõſilium ꝑmiſſio.⁊
operatio.quoꝝ numerus ſic accipit̃ vo-
luntas diuina ꝓprie loquẽdo.aut pñtiuz
aut futuroꝝ eſt. Si reſpũ preſentium aut
ideſt bonũ ⁊ ſic ẽ impletio aut maluz.⁊
ſic eſt ꝑmiſſio. Si reſpectu futuroꝝ ſic ẽ
triplex aut eſt malũ.⁊ ſic ẽ ꝓhibitio.aut
bonũ neceſſariũ.⁊ ſic ẽ ꝑceptio. aut bo-
nũ ſupererogationis.⁊ ſic eſt ↄſiliũ. Con
tra tria ꝑma põt aliqd fieri.q2 ſe hñt vt
in fieri.ſʒ cõtra duo vltima.ſ.ꝑmiſſiões
⁊ opationẽ nihil põt fieri qa ſe hñt vt in
facto eſſe.⁊ qõ ꝑfectũ ẽ nõ põt nõ fieri.
De his ſignis nota ꝙ ꝑceptũ dicit obli-
gatiõez ad faciẽdũ bonũ prohibitio dicit
obligationẽ ad vitãdũ malũ cõſiliũ dicit
doctrinã ꝑ quã ſcimꝰ ꝙ id qõ ↄſuliter ſi
fiat affert premiũ ſi nõ fiat affert ſupplici
um ꝑmiſſio dicit priuationẽ cohibitiõis
⁊ ẽ ſignũ diuine voluntatis. nõ reſpectu
mali qõ ꝑmittit̃ ſʒ reſpectu boni qõ ex
malo ꝑmiſſo dr̃ Nõ.n.ꝑmittit deꝰ malũ
fieri.niſi ex ſe ipſo aliqõ bonuz eliciat vt
pʒ i tẽtationibꝰ diaboli q̃ proſunt multi-
pl'r ſcĩs. Preterea ſi nõ eẽt malũ nõ eẽt
i bono pulchritudo. niſi abſoluta. Nũc
vero ꝑꝑ ↄparationẽ ad malũ clariꝰ elu-
ceſcit. Opatio notat factionẽ i re ꝑ quaz
refert̃ creatura ad creatorẽ De ↄformi
tate volũtatis nr̃e ad deũ ſciẽdũ ẽ ꝙ du
plex ẽ ↄformitas .ſ. ꝓportiõis. ⁊ ꝓpor-
tionalitatis. Primo mõ eſt cõformitas
volũtatũ in ſe ſm rõez eẽntie.⁊ ſic ẽ im
poſſibile.hoc mõ q2 finiti ad infinitũ nul-
la ẽ ꝓportio.ſcdo mõ ẽ ↄformitas.q̃ ẽſʒ
ſil'r ſe hr̃e qõ fieri ꝑt.poſſibile ẽ.n.idem
volitũ eſſe al' vtrobiqʒ. vt.ſ. hõ velit id
quod deus ſm velle quo vult nos velle
deus qõ ſi humane attẽdimus i forma
volendi.tũc ſi volumꝰ hẽre mercedem
nr̃i corporis oʒ ꝙ ſemꝑ conformemur ei
in forma volendi. Si autẽ querit̃ vtrum
abſolute teneamur dñdũ ẽ ꝙ ↄformitas
ẽ q̃dã in actu ad quã nõ tenemur niſi hi
ta charitate.⁊ nec tũc niſi ꝓ tꝑe ⁊ loco vt
qñ qs cogitat de ꝟitate.ſ.articulos fidei
tenet̃ credere.qñ cogitat dei bonitatẽ te
net̃ diligẽ. Eſt alia ↄformitas in hitu ad
quã nõ tenet̃ qs niſi qñ actu dei bonita
tẽ recogitat q2 tũc tenet̃ ſe ad charitatez
de. ꝑparare. De ↄformitate ãt in volitõ
ſciẽdũ qõ volũtate ſenſualitatis nõ tene
mur cõformari volũtati dĩe nec inuolu-

tio nec in forma volēdi. Uo'ūtas ſenſua
litatis tm̄ ē aiantis. vn̄ q̄tū ad h̄ nos hac
volūtate n̄ peccarem⁹. ſi rō huic volūtati
ſ ūcta n̄ foret. cui⁹ ē alteritatē ſ̄pimē. ſ; vo
luntate rōnis deliberatiua tenemur deo
ꝯformari in volito qḋ ꝯſtat nobis deū;
abſolute velle. vt ſalutē nr̄a;. vl' cōgruit
nobis velle. Si v° n̄ ꝯgruit nobis q̄uis
bonū ſit i ſe n̄ vult de⁹ id nos velle. vn̄ h̄
nō tenemur velle niſi inq̄tū ē volitū a dō
vn̄ ſi ſcio deū velle mortē p̄ris mei. tamē
poſſū vitā velle ⁊ laborare ad hoc. q: n̄
vult de⁹ velle me p̄ri meo ꝯtrariū. Ite;
volūtate ꝯditionata nō tenemur deo cō
formari. vt qn̄ pluit vellem⁹ ꝙ nō plue/
ret ſi deus vellet. q: volēdo ꝯditionalr̄ n̄
diſcordam⁹ a volūtate dei. q: hoc nō eſt
velle ſimplr̄. Itē id qḋ de⁹ nō vult ſim
plicit̄ ⁊ abſolute vt ſniam cōminationis
quā aliqn̄ mutat qn̄ merita mutāt̄ n̄ te/
nemur velle. Cōformitas diē volūtatis q̄
druplr̄ p̄t ꝯſiderari ſ̄m diuiſiuē q̄tuor
cā;. p̄io. ſ; cā; mal̄ē. vt qn̄ idē ē volitū
qḋ ſe h; vt materia circa quā ē act⁹ vo/
lūtatis. ⁊ iō iſta ꝯformitas ē ſ̄m qd tm̄.
⁊ n̄ ſimplr̄. q: eē ſimplr̄ nō ē a materia
vel forma. 2. mō accipit̄ cōformitas ſ̄m
cā; efficiētē. ſicut qn̄ aliqs vult hoc quod
de⁹ vult eū velle. q: de⁹ hāc volūtatē in
bonū ordinauit. ⁊ hoc vult nos velle ter
tiā ſ̄m cām finalē. vt qn̄ quis in gliā; dei
ſua facta ordinat p̄p quā ⁊ deus facit oīa
⁊ in his duob⁹ cēnialī oīs ꝯformitas cō
ſiſtit. q̄rto ſ̄m cām formalē vt. ſ. ex cha/
ritate velit qs qḋ vult ſicut ⁊ de⁹ ex cha
ritate vult oīa. ⁊ in iſto ꝯſiſtit pfectio cō/
formitatis. vt. ſ. act⁹ volūtatis nr̄e tanto
ſit volūtati diue cōformior quāto ē me/
lior ⁊ pfectior. Ex p̄dictis collige qḋ pfe
cta ſeu ꝯpleta ꝯformitas ad deū compre
hēdit q̄ttuor. Primo vt velim⁹ qḋ de⁹
vult. 2. vt velimus qḋ vult nos velle ter
tio vt velim⁹ p̄p qḋ vult. quarto vt veli
m⁹ eo mō quo vult. S; cōformitas nō
plena ē tripliciter. p̄mo ſi ꝯformat̄ quis
deo i volito tm̄. ſic ⁊ iudei ꝯformes erāt
deo i morte xp̄i. ſcḋo ſi ꝯformet̄ qs in vo
lito ⁊ in fine. ſ; nō in mō. vt qn̄ qd nō fit
ex charitate. tertio qn̄ qs conformat̄ in
volito ⁊ in mō. ſ; nō i fine. vt cū ad aliū
bonū finē tm̄ retorqueat̄ intentio. De
iuſticia dei. Cap. 33.

I Uſticia dei trib⁹ mōis ſumit̄. pri
mo mō qn̄ redit̄ alicui qḋ meru
it. 2. mō qn̄ p̄miſſū ſoluit̄. tertio
mō qn̄ iperfectū pficit̄ p̄mo mō remu
neratio bonoꝝ ⁊ punitio r̄proboꝝ ē op⁹
iuſtitie. ſcḋo mō icarnatio xp̄i op⁹ ē iuſti
tie. q: p̄miſſū fuit hoc p̄phetas. t̄tio mō
dr̄ op⁹ iuſtitie qn̄ de⁹ peccatores iuſtifi/
cat cū ſe ad gr̄a; habilitāt. faciēdo qḋ i ſe
ē. Nota ꝙ i oib⁹ opib⁹ dei iuenit̄ iuſti/
tia ⁊ miſericordia. ſ; iuſticia qn̄q; ē occul/
ta. ⁊ miſericordia manifeſta. vt i iuſtificati
one ipīi. ⁊ in primo aduētu xp̄i aliqn̄ eſt
ecōtrario. ſ. apta iuſtitia. ⁊ occulta miſe/
ricordia. vt in punitiōe puuloꝝ ſine ba/
ptiſmo dicētiū. ⁊ i. 2. aduētu xp̄i. Aliqn̄ de
vtrūq; ē occultū vt i tribulatiōe quorū
dā. ſ; iuſtoꝝ inocētiū. ſicut fuit i Iob. ⁊ i
infirmitatib⁹ puuloꝝ. aliqn̄ vtrūq; eſt
apertū. vt i remuneratiōe iuſtoꝝ. ⁊ dāna
tiōe reproboꝝ. q: illos remunerat ſupra
meritū. ⁊ iſtos punit citra cōdignū. qḋ
ē miſericordie. ſ; vtriſq; retribuit ſ; meri
ta. hoc ē bonis bona. ⁊ malis mala. qḋ ē
iuſtitie. Si vis ſcire q̄ iuſtitia puniat̄ hō
p peccō momētaneo eternalit̄. vide p̄mo
auctoritates Iſaie. 66. Uermis eoꝝ nō
morief ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet̄ pſal.
48. Ibūt i p̄genies patrū ſuoꝝ ⁊ vſq; i
eternū n̄ videbūt lumen. Math. 25. Ite
maledicti i ignē eternū. Apoca. 8. Aſcen
dit fum⁹ eoꝝ in ſecula ſeculoꝝ. Itē Gre
go. in. 4. dialogoꝝ. Si de⁹ plus nō attē
deret eoꝝ q̄ facta iniuſta poſſet dici talis
iuſtitia. ſ; q: de⁹ iuet̄ coꝝ iuſtū ē vt ſin̄ fi
ne puniāt̄ q nūq; vellēt viuē ſine pecca
to. Ratiōib⁹ idē oſtēdit̄. q: .n. hō pecca
uit in ſuo eterno merito puniet̄ in eterno
dei. Itē materia ignis ē eterna. ſ. macula
peccati ergo ⁊ pena. Item peccatum
eſt cōtra illū qui eſt infinitus. ergo pena
debet eē infinita. ſ; hoc nō pōt eſſe acer/
bitate. vn̄ o; ꝙ ſit diuturnitate. Itē cum
hō peccat erat in infinitū qḋāmō rōnal'
iraſcibilis. ⁊ cōcupiſcibilis qn̄ finitū pre
ponit infinito illa q̄dē iudicādo. iſta adhe
rēdo ⁊ vltima appetēdo. vn̄ cōgrue o;
eē pena infinita. Itē mala volūtas repro
boꝝ eterna ē ergo ⁊ pena. Ite; oſtēdit̄
exemplis. q: vēditio momētanea dat ius
poſſ'dēdi ppetuū vulneratio momenta/
nea cicatricē infert ppetuā Ite; caſus in
foueā t̄palis eſt deiectio ppetua. Itē effoſ
ſio oculoꝝ t̄palis eſt. ⁊ cecitatē operatur
ppetuā Itē crimē leſe maieſtatis t̄pale ē
ſeruit⁹ ppetua. Itē potio veneni momē
tanea mortē opat̄ ppetuā. Dicit Aug⁹.
ꝙ reddit de⁹ mala p malis hoc ē penā;
p peccatis p iuſtitia. q: iuſtus eſt vl' red
dit bonū p malis. hoc eſt gr̄a; iniuſtus.
qm̄ bon⁹ ē. vel reddit bona p bonis hoc
ē gr̄a; p gr̄a q: iuſt⁹ ⁊ bonus ē nūq̄ red
dit mala p bonis. qm̄ iniuſt⁹ nō ē. Aliqs
punit̄ i p̄nti p̄p ſeipſ;. vt peccatū; ptū; i eo
purget̄. Io. v. Ecce ſan⁹ fact⁹ es vadō ⁊
ā. nō. pec. ⁊c. Itē vt p̄p peccatū ppetuo
cruciet̄. tā hic q̄ i futuro. Exēplū hēs dē
Herode ⁊ de Antiocho. Itē vt culpa dē
clinet̄ vt i Paulo q cecat⁹ fuit pſecutor
vt p⁹ illuminaret̄ medic⁹ p̄dicator. 2. ad
cor. xi. Ne in granitudo re. ex. me. ⁊c. Itē
vt glia in futuro det̄. Actuū. xiiii. Opor/
tet nos p multas tri. it. ⁊c. In p̄mis dua/
b⁹ cāis exercet deus iuſtitiā. in duab⁹ ſe
quentib⁹ miſericordiā. q̄nto punit̄ qs p̄p
deū. ſ. vt glorificet̄. Io. Neq; hic pecca
uit neq; parētes eius ⁊c. 6. punit̄ qs p̄p
proximū. ſ. vt edificetur. ſic fuit punitus
Thobias. vt aliis daret̄ exēplū patien/
tie. ſic puniūtur etiā inocētes pueri videa
tur incōuenies peccatorib⁹ ſi qn̄q; tribu
lantur. Iuſto dei iudicio puniuntur q vl'
conceſſus abutūtur. vt. Adā vel cōceſſa
rapere conātur. vt lucifer.
De miſericordia dei. Cap. 34.

M Iſericordia ſ̄m ethimologiā dr̄
trib⁹ modis. Primo dr̄ miſeri
cordia q̄ſi miſeriā cordis diuidēs
ſicut dr̄ i auctoritate. Celi n̄ idigēt miſeri
cordia. q: i eis nulla ē miſeria ſ; hūc mō;
miſeria ſolū mō ē i t̄ra. 2. mō dr̄ q̄ſi mit
tēs ſeorſū cordis rigorē. ſic accipit̄ ibi mi
ſericordia ⁊ v̄itas obuiauerūt ſibi nā v̄i
tas p rigorē pcedit ſ; miſericordia hūc
rigorē tēpat renumerās ſupra meritū. ⁊
puniēs citra ꝯdignū ſic ē miſericordia ēt
i iferno. t̄tio mō dr̄ miſericordia q̄ſi mi/
ra ſuauitas rigās corda. ſic miſericordia
marie ē i celo. ſ; de⁹ ſit iuſt⁹. ſicut ⁊ miſe
ricors tn̄ dr̄ ei ppriū eē miſeri potiuſq̄
eē iuſtū. q: nihil req̄rit̄ ad ꝯplēdū opus
miſericordie. niſi volūtas ei⁹. ſ; ad ꝯplē/
dū op⁹ iuſtitie r̄qrit̄ ēt aliqd ex p̄te hoīs
exigentia. ſ. meritoꝝ. Miſericordia a dei
p; in effectib⁹ diuinoꝝ bn̄ficioꝝ. dat. n.
reis veniā dimittēdo tā peccī reatum q̄
peccati ſeq̄las. dē q̄b⁹ duob⁹ pſal. cii. Qui
ppicia oib⁹ iniq̄tatib⁹ tuis. quo ad pri/
mū. Qui ſanat oēs infirmitates tuas quo
ad. 2. Itē largit̄ iuſtis gr̄a; dādo. ſ. v̄tu
tis habitū ⁊ v̄tutis motū vt p p̄mū faci
tat hoīe; deo gratū ac vita eterna dignū
ſ; p. 2. augeat̄ ei meritū. De his duob⁹
pſal. cii. Qui coronat te in miſericordia.
quo ad p̄mū ⁊ miſeratiōib⁹. quo ad. 2. ⁊
log̃ de corona gr̄e. Itē ꝯfert ſanctis gli
a;. ⁊ hoc duplr̄. q: nūc i ſpe. ⁊ tādē i re
De his pſal. cii. Qui replet in bonis de
ſideriū tuū. quo ad primū. renouabit̄ vt
aqle iuuēt⁹ tua. quo ad. 2. Itē ex miſeri/
cordia de⁹ patiēt̄ expectat peccatores be
nigne reuocat. vleiſci diſſimulat dē multis
periculis liberat gr̄a; liberalit̄ donat datā
multiplicat. multiplicatā cōſeruatā in ce/
lo premiat. Itē ex miſericordia de⁹ pec
catorē ad ſe redeūtē hylariter ſuſcipit. ad
penitēdū cor emolit. offenſā cito remittit
iniurie p⁹ remiſſionē n̄ meminit. Ite; ex
miſericordia dat deus aduerſa vt peccā
purget. dat pſpera. vt ad amorē p̄uo/
cet. dat ſacramēta. vt meritu; cumulet.
dat p̄cepta vt p̄mio ditet. Itē ex miſeri/
cordia errātes ad ſe reducit. euntes ad ſe
cōducit cadētes erigit ſtātes tenē n̄ defi
ciāt. pueniētes in gloriā introducit.

Explicit liber primus.

Incipiunt Capitula ſecundi.

De ipſa rerum creatione. Cap. 1
De diſtinctione creaturaꝝ in generali. 2
De creatione orbium tam celeſtium q̄ elementorum. 3
De natura celorum ⁊ ſupernorum corporum. 4
De natura ſtellarum in cōi. 5
De luce. 6
De planetis in ſpecie. 7
De natura quattuor elorum. 8
De impreſſionibus aeris. 9
De tempore. 10
De angelis. 11
De diſtinctione celeſtium hierarchiarum. 12
De proprietatibus angelorum in communi 13
De ꝓprietatibus ⁊ officiis angeloꝝ i cōi ⁊ ſingulorum ordinum. 14
De cognitōe ⁊ motu angeloꝝ. 15
De prelatione angeloꝝ. 16
De cōfirmatione angelorum. 17
De cuſtodia angelorum. 18
De locutione angeloꝝ. 19
De ſpālibus noībus angeloꝝ. 20
De caſu angeli. 21
De ſpeciali caſu. 22
De locali caſu. 23
De reſtauratione ruine angeloꝝ. 24
Quare peccatum diaboli ſit irremiſſibile. 25
De proprietatibus demonū. 26
De militia diaboli cōtra nos. 27
De lucifero ſpāliter. 28
Quid ſit anima ſm diffinitōez. 29
Quid ſit aīa ſm rem. 30
Quid aīa ſm nomen. 31
De triplici aīa. 32
De potētia aīe vegetatiue. 33
De potētiis aīe apprehēſiuis. 34
De ſenſibus ꝑticularibus. 35
De ſenſu cōi. 36
De vi imaginatiua. 37
De vi extimatiua. 38
De fantaſia. 39
De memoria. 40
De vi ſenſibili motiua. 41
De potentie aīe rōnalis. 42
De diuiſione potētiarum. 43
De differētiis potētiaꝝ ipſius aīe. 44
De modo cognoſcendi. 45
De intellectu agēte ⁊ poſſibili. 46
De intellectu ſpeculatiuo ⁊ practico. 47
De rōne ⁊ ꝑtibus eius. 48
De volūtate. 49
De anime motiuis. 50
De ſyndereſi. 51
De conſciētia. 52
De operibus anime. 53
De quātitate anime. 54
De imortalitate anime. 55
De libero arbitrio. 56
De natura corporis humani. 57
De philoſonomia. 58
De regulis generalis philoſonomie. 59
De toto homine. 60
De proprietatibus hominis. 61
De primis parentibus. 62
De preceptis Ade datis. 63
De paradiſo. 64
De caſu primi hominis. 65
De ordine tentationis in nobis. 66

De ipſa rerum creatione.

Capl'm. 1

Diuine bonitatis triplex
effuſio eſt. ſcilicet per ge
nerationem per ſpiratio
nem. ⁊ per creationem.
due priores emanationes
ſunt ab eterno. tertia eſt
ex tpe de qua nūc eſt agendū. Inter cre
are. generare ⁊ facere differentia eſt. q̄
res d̄ nihilo exiſtit ineſſe ꝑ creationē. ſed
exit ineſſe de aliquo ꝑ factionem. q̄ face
re eſt operari de aliena materia. ſed de
ſubſtātia exit ineſſe per generationem.
Deus eſt rerum triplex cā. ſ. efficiēs exē
plaris ⁊ finalis. ſed nullo modo malus.
Inter operari dei. ⁊ creature differentia
eſt q̄ deus operatur i inſtāti angelus au
tē repente. ſz nō paulatī. Preterea reꝝ
principia ſunt a deo. ⁊ imediate. effect⁹
vero cōſequentes ſūt ab ipo mediāte na
tura. nihil aūt ē a deo imediate tm̄. Cir
ca mūdi creationez q̄ttuor erāt errores.
Quidā dicebāt mūdū eternū. Alii dice
bāt mūdū qdez factū. ſz hūiſſe materia
le ꝑncipiū. ⁊ nō eſſe de nihilo. Alii dice
bāt deū ſupiores creaturas ꝑ ſe ꝓduxiſ
ſe. ſz iferiores ꝑ miniſteriū angeloꝝ. Alii
ponebāt duo ꝑncipia ſicut manichei. vnū
. ſ. ſūme. bonū. ⁊ aliō ſūme malū. dicē
tes incorruptilia eſſe a bono principio.
corruptibilia a malo Hos oēs errores ex
cludit Moyſes primū cū dicit. In prīci
pio ⁊z ibi Creauit. z. qn̄ dic̄ ds. 4. cū ſeq
tur. Celū ⁊ terrā. Tenendū eſt etiā q̄ d
us oīa ſimul creauit. nec aliquā nouā ſpēz
poſtmodū addidit quō prius nō fecerit
vl' i ſe. vl' i ſuo ſil. vt hūanī aīas vel i rō
ne ſeminali ſicut pz in hīs q̄ nāliter intro
ducūt in eſſe. ⁊ hoc eſt qd̄ dr̄ deū die ſe
ptima quieuiſſe nō qdem a labore. vel ab
opere ſz a nouarū ſpecierū cōditōe. De
operib⁹ vero ſex dierū dicūt qdam nun
quā in illis debere intelligi ordinē tempo
ris. ſed nature q̄a dicūt oīa ſimul tempo
re fuiſſe facta creata. ⁊ diſpoſita. ac in ſu
is ſpeciebus diſtincta. Alii dicunt omnia
ſimul creata in materia. ſed nō in tali for
ma ſicut in dieb⁹ ſequētibus receperūt.
⁊ hec opinio magis ſeqtur diuinā lr̄am
ſed prima magis ſeq̄t rōnez. Deus. n.
dupliciter opat̄. aliqua nāqz facit mediā
te natura ⁊ hec fiūt ſucceſſiue. aliqua fa
cit ꝑ ſe immediate. vt creare. peccata di
mittere gratiā infundere ⁊ huiuſmodi ⁊
talia fiunt incōtinēti. ⁊ perfecte. ⁊ ꝯplete
Cū ergo deus primordiales res nō pro
duxerit mediāte nā. ſz imediate. ⁊ ꝑ ſe vi
q̄ inſtāti fecerit eas ꝑfectas. ⁊ cōpletas.
tā i materia q̄z in forma. Coeue ſūt q̄ttu
or. hec primitiue reꝝ creature. Celū empi
reū. angeli. materia mūdi. ⁊ tempus.

De diſtinctiōe creaturaꝝ. i gnāli. Ca. 2.

Creatura mūdi triplex ē. ſ. corpal'
tm̄. vt elemēta. ſpūalis tm̄ vt an
geli. ꝯpoſita tantū ex his vt hō. corpo
ralis quoqz natura diſtinguit̄ in corpo
ra lucida. vt ſydera. ⁊ opaca. vt terra ⁊
metalla. ⁊ huiuſmōi. atqz ꝑ ſpicua ſiue
diaphana. vt aer ⁊ aqua. creature q̄daz
ſm. Grego. hñt eē tm̄ vt lapides q̄daz
viuē vt. arbores q̄dā ſentire vt animalia
quedā intelligere vt hoīes ⁊ angeli. Di
ſtinguit̄ aūt mūdus triplex. ſ. archityp⁹
. i. deus ⁊ dr̄ ab archos qd̄ eſt princeps
⁊ typus qd̄ ē figura. i. principalis figu
ra q̄ ipe ē exēplar mūdi ſēſibil'. itē ē mū
dus q dr̄ macro coſmus. i. maior mūd⁹
vt ē iſte mūd⁹ ſenſibilis. Itē ē mūdus q
dicit̄ micro coſmus. i. minor mūdus. vt
ē hō. De his trib⁹. Ioh. In mūdo erat
ecce primū. Et mūd⁹ per ipz factus ē ec
ce ſm. Et mūdus eū nō cognouit ecce
tertiū. Differētia ē inter elm̄ ⁊ elemēta
tū. ⁊ quintā eſſentiā. Elm̄ ē primū ꝯpo
nibiliū. ⁊ n̄ ꝯpoſitū. vn̄ nec terra nec aq̄
nec aer. nec ignis purū elm̄ ē. ⁊ ſimplex
apd̄ nos. q̄ inter ſe inuicē iſta commiſcēt
⁊ maxime in ea ꝑte vbi ſe cōtingūt. Ele
mentatū eſt qd̄ lz corpus ꝯpoſituz ex q̄t
tuor elemētis. ſ. eētia eſt corp⁹ ꝑ ſe dif
ferēs ab oībus elemētis. ⁊ elementatis.
tā in materia q̄z in forma. tam in natura
quā in v̄tute nō hñs i ſe cōtrarietatē. vn̄
nec cām corruptiōis. Opera ſex dieꝝ ꝓ
ut Moyſes diſtinxit moralit̄ ſic hn̄tur.
Significāt. n. res create de nihilo ipū iu
ſtificationē. Firmamētū opatio. boni ꝓpo
ſiti ꝯfirmationē. Aquaꝝ cōgregatio cor
dis adunationē. Syderū ꝑfectio exēplū
bone opat oīs. Piſciū ⁊ auiū formatō
ſtatū actiōis ⁊ cōtēplatiōis. Hoīs plaſ
matio rectitudinē intētiōis Poſt hoc ve
ro ſequit̄ ſeptima dies eternitas. ſ. reqeſ
Eſt loc⁹ ſūmus. i. celū vbi ſola letitia. ⁊ ē
infimus. i. infern⁹. vbi ſola triſtitia. ⁊ eſt
medi⁹. i. mūdus i quo ſūt ſūma ſperan
da. ⁊ infima metuēda. Diabolus igit̄ a
ſūmo corruit. ⁊ in ifinitū decurſus eſt. q̄
repand⁹ n̄ erat. Hō v° a ſūmo nō ceci
dit. ⁊ i medio collocat⁹ ē vt eēt ei locus
quo aſcēderet ꝑ iuſtitiā vl' deſcēderet ꝑ

culpā. Itē Ugo de ſcō vic. dič ꝙ ē aliqs
loc⁹ ī quo ſolū ꝛ ſummū bonuȝ ē. ſ. celū
aliqs in quo ſolū ꝛ ſūmū malū ē. ſ. īfer
nus aliqs in quo ſolū malū ē ſȝ nō ſum-
mū. ſ. purgatoriū. aliqs in quo bonuȝ ꝛ
malū ē. ſȝ neutrū ſūmuȝ. ſ. mund⁹ iſte.

De diſtinctiōe orbiū tā celeſtium quam
elementorum. Cap. 3.

c Orporalis mūdi machina tota cō
ſiſtit ī duob⁹. ſ. ī nā celeſti ꝛ ī nā
elemētali. Celeſtis āt diſtinguit in
tres celos pncipales. ſ. in celū chriſtalinū
ꝛ empireū. ꝛ firmamētū. Intra firmamē
tū qȝ ē celuȝ ſtellatū ɔtinent. vii. orbes
planetaꝝ q ſt. Saturn⁹. Iupiter Mars
Sol. Uen⁹. Mercuri⁹. Luna. noīe aūt
celi criſtalini. ſiue aquei intelligit illa ps
māe pme q̄ ſȝ phōs formata ē in duos
orbes quoꝝ prior ē pmū mobile. Iſtorū
orbiū nā eſt ꝙ oēs mouēt excepto empi
reo qȝ quietū eſt. Nā vō elemētalis in q̄r
tuo ſpās principales diſtinguit. ſ. Ignis
Aeris. Terre ꝛ aque Spera ignis tria
hȝ interſtitia. ſ. ſupmū. qȝ vocat igneuȝ
ꝛ mediuȝ ꝛ infimū. qȝ vocat olympiū.
Similiter aer tria hȝ interſtitia. ſ. ſupre-
mū qȝ vocat ethereū. ꝛ mediū ac infi-
mū qȝ vocat aereū. ꝛ in ſupremo ē ca-
lor iuxͣ pp ſolis ppinquitatē. Silr ē in infi
mo. ſ. pp radioꝝ repcuſſionē a terra. In
medio āt interſtitio ad qȝ nō pertingere
pōt repcuſſio radioꝝ eſt frigiditas ꝛ ob
ſcuritas in quo dr̄ habitare demones qui
detruſi ſt in hūc aerē caliginoſū. Ibi etiā
ſunt tēpeſtates tonitrua grādo nives. ꝛ
ſilia. Ex his collige ſeptē orbes terraȝ ꝛ
aquā ābientes q oēs poſſunt vocari celi
Iſtos āt excellit celū trinitatis ipſe deus
q ē in oibus ꝛ ſup oīa. Diſtātia dictoruȝ
orbiū ꝛ planetaꝝ hec ē. A terra vſqȝ ad
lunā ſūt miliario. 15625. hec ſunt ſtadia.
1260. a luna vſqȝ ad Mercuriū ſt milia
ria. 7912. ꝛ ſemiſſe. a Mercurio vſqȝ ad
Venerē tm̄dē A venē vſqȝ ad Solē ſūt
24433. A Sole vſqȝ ad Martē ſt mi-
liaria. 15625. A marte vſqȝ ad Iouem.
6812. A Ioue vſqȝ ad Saturnū tm̄deȝ.
A Saturno vſqȝ ad firmamētū. 24427.
Ex his colligit ꝙ a terra vſqȝ ad celum
ſtellaꝝ ſunt miliaria. 49375.

De natura celoꝝ ꝛ ſupnorum corporū.
Cap. 4.

e Elū eſt corp⁹ puꝝ nā ſimpliciſſi-
muȝ eſſentia ſubtiliſſimuȝ. īcorru
ptibilitate ſolidiſſimū q̄ntitate ma
ximū q̄litate lucidū diaphanitate pſpicu
uȝ. mā puriſſimū. figura ſpericū. ſitu lo-
cali ſupmū. āplitudie creaturaꝝ ī ſe aliaȝ
rū cōtētiuū. Iſte pꝛietates tā celo cōue-
niūt ēpireo. q̄ꝫ primo mobili. Sȝ primuȝ
h ē celū ēpireū a motu ē extraneū htōrū
ſpiritualiū habitaculū ſpālit ſedes nūcupat
Celo āt criſtalino ɔuenit ſpūaliter qȝ eſt
motu velociſſimū. ac in īferiora v̄tutis in
fluxiuū. Eodē mō dicēdū ē de firmamē
to ꝙ plurime ſibi ɔueniūt ꝯ pprietatib⁹
ſupradictis. ꝛ inſup ē aq̄ꝝ diuiſiuū ac ſtel
lis decoratuȝ Corpa celeſtia diuidūt ī lu
cētia. ꝛ ñ lucētia ꝛ diaphana. Nā corp⁹
lucēs ē ſol q ſol⁹ īter ſidera lucet. ſȝ ñ lu-
cētia ſt cetere ſtelle ꝛ planete q̄ lumē ſuū
a ſole mutuāt. corpa vō diaphana ſt oēs
ſpere celeſtes. Itē ſpe; celeſtes cuȝ moue
tur ñ mutāt locū ſȝ mouēt in locis ſuis.
ſupiora īfluūt in īferiora v̄tuteȝ motiuaȝ
vegetatiuā. ſenſitiuā. ac oīuȝ gn̄abiliū p-
ductiuā. Itē lȝ careāt q̄litatib⁹ elemēta-
rib⁹. nō. n. ſt calida l' frigida ſicca l' humi
da. tñ ñ influūt ſup liberū arbitrium. nec
hñt v̄tutē imutādi hoīs volūtatē. lȝ hñt ī
motēt atqȝ diſponāt ɔplexionē hoīs ali-
qñ q̄ volūtatē nō hñt cogē ſed magis ꝛ
min⁹ ī diuerſis hoīb⁹ inclinare. Opant
quoqȝ corpa ſupiora diſtinctiuā cognitī
onēȝ dieꝝ ſm lumē ſolis diſtinctionē mē
ſiū ſm lumē lune. ac diſtinctionū annoꝝ
ſm motū ſolis in aliquo circulo atqȝ di-
ſtinctionē tpoꝝ ſm variarū curſū plane
taꝝ diſtātiā ꝛ curſū aſcēſuȝ ꝛ deſcēſū re
trogradationē ꝛ ſtatuȝ. Circul⁹ qdē eſt ī
ſpera interſequēs equoctiȝ q inter ſecat
ab eodē ī duas ptes equales ꝛ vna me
dietas declinat v̄ſus ſeptētrionē. alia ver
ſus auſtrū ꝛ dr̄ ille circul⁹ zodiac⁹. a zoi
qȝ eſt vita. nā ſm motū planetaꝝ ſub ſi
lo oīs vita ſub reb⁹ inferiorib⁹ ē. vl' dr̄ a
zodias qȝ ē aīal. qa cū diuidat ī. 12. ptes
eqles. q̄lib; ps appellat ſignū. ꝛ hȝ no
mē ſpālē a noīe aīal' pp pprietatē aliquā
ɔuētionē tā ipſi q̄ȝ aīali. l' pp diſpoſitionē
ſtellaꝝ fixaꝝ in illis ptib⁹ ad modū aīalis
Iſte vō circul⁹ dr̄ latine ſignifer qa fert
ſigna l' q: diuidit in ea. ab Ariſtotele vō
in hoc de gn̄atiōe dr̄ circul⁹ obliqu⁹ vbi
dicit ꝙ ſm acceſſū ꝛ receſſum ſolis ī obli
quo circulo ſūt gn̄atiōes ꝛ corruptiōes
in reb⁹. Noīa vero ſignoꝝ. ꝛ ordinatio.
ꝛ numer⁹ ī his v̄ſib⁹ notāt. Sūt aries.
thaurus. gemini cancer. leo virgo.
Libraqȝ. ſcorpius. architenēs. caper. am
phora. piſcis.

De nā ſtellaꝝ in cōi. Cap. 5.

s Telle ſupme ī firmamēto figūt.
ꝛ cū illo ſp mouēt. nā ſūt puriſ-
ſime. figura ſperice. q̄ntitate ma-
gne. apparētia pue q̄litate lucide. radioꝝ
diffuſiue. reꝝ inferioꝝ gn̄atiue. a ſole illu
minationeȝ receptiue. tenebraꝝ expl'ſiue.
q̄nto nox obſcurior. tanto plus ſui mani-
feſtatiue in pn̄tia ſolis ſui luminis occulta
tiue. tēpeſtatis ꝛ ſerenitatis ɔciatiue. via
rū nauigātiū directiue quāto ſoli cōiun-
ctiores. tāto ī cōi lucidiores ſȝ ſingule mi
n⁹ apparētes. vt pȝ in galinatia claritate
q̄ntitate. differūt ac virtute. Galinatia eſt
multitudo paruarum ſtellarū quaſi cōci
guaruȝ illi loco orbis vbi diffundit lumē
ſolis. Fit autē eclypſis cū ſoli luna ſubne
ctit. vt tenebras efficiat. Nota ꝙ oēs ſtel
le eclypſantur. ꝛ hoc vel a ſeipſis. l' a ter
ra. vel a planetis. Planete enim dicunt
quandoqȝ retrogradi. q̄nqȝ progreſſiui
q̄nqȝ ſtationarij. prout in eclypſib⁹ ſuis
diuerſimode mouētur. Planete ſūt ſy-
dera inter celū ꝛ terrā errātia. firmamē
to cōtrarium curſum agantia. curſu. quē
habēt ab influxu primi mobilis mouen-
tur directe. ſed curſu pprio mouēt obli-
que ñ ſcintillāt. ſingli ſuos colores ꝛ circu
los hñt ꝛ tñ circulos alioꝝ īgrediunt ꝛ
iſtoꝝ pticipāt qualitatē cū ſole micantes
occultantur. quanto terre propinquio-
res. tanto circulos habent minores q̄n-
to ſunt altiores. tanto curſus eorum na-
turalis videtur eſſe tardior. Corpora eo
rum non ſunt lucida. vel perſpicua. ſed
opaca. Alioquin non eclypſarentur ſe in
uiceȝ. Motus primi mobilis ſcilicet no
ne ſpere ab oriente in occidentem rediēs
iterum in orientem dicitur rationalis ad
ſimilitudinē motus rationis in microcoſ
mo quando fit conſideratio a creatore p
creaturas rediens in creatoreȝ. ꝛ ibi ſiſtē
do. Scdūs motus firmamēti ꝛ planeta-
ruȝ eſt huic contrarius ab occidente ī ori
enteȝ rediens in occidentem. qui dicitur
irrationalis. ſiue ſenſualis ad ſimilitudi-
nem microcoſmi qui eſt a corruptibus
ad creatorē. ꝛ iterū rediēs ad corruptilia

De luce. Cap. 6.

l Ux eſt ſit phūs ſcdo de aīa actus
lucidi. ſm qȝ lucidū. vñ ſciendūȝ
ē ꝙ lux eſt q̄litas actiua corpis lu
minoſi. ſicut calor ignis. Lux quoqȝ dat
eſſe intētionale corporibus vel coloribus
ſicut itellectus agēs fantaſmatib⁹ dat eſ
ſe itellectuale. Ipſa ē mediū differēs oīa
q̄ a celo ī nos deſcēdūt ipā quoqȝ mutu
at corpus nō lucēs a lucido. Ipſa eſt ſȝ
philoſophum celi purpura. maleficiorū
inimica. nauigantium directo oculus no
ctis facies omnium rerum. Lux vt ait
Augu. rectum habet inceſſum vt nul-
lo modo incedat p curuū. hec oībus re-
bus ꝛ decorē tribuit ꝛ abſqȝ illa cuncta
ſunt ignota. ꝛ abſcondita. motus. n. eius
eſt ſubitus. qꝛ ſine mora replet oīa. Hec
in ſuperficie eſt corporis vmbroſi nō ſe p
fundit niſi in corpore diaphano. vnde ſe
cūdum corporis groſſitudinē vel ſubtili
tateȝ magis ꝛ minus pticipat. lux enim
ſine ſui diminutione vbiqȝ ſe diffundit.
Plēs pprietates lucis habes ſupra de
ſole que illi cōueniūt inq̄ȝtū lucet. Sciē
duȝ eſt ꝙ lux vocat in corpe luīoſo lux ſȝ
lumen prout eſt cōicās aliis.

De planetis in ſpecie. Cap. 7.

s Saturnus eſt a nobis remotiſſim⁹
frigidus ⁊ ſiccus. hoc intelligas ī
effectu ſicut ī aliis planetis. Ex vi
cinitate eius calor ſolis remittit̄. Ex ꝯiū
ctōe eius cū Joue clarus efficit̄. cū nalī
ter ſit palidus nociu⁹ ē. Ipſo diſtante tā
tā hʒ virtutē vt ſi influat in īferiora. ſemꝰ
naſcit̄ mortificatuſ aut debilis. Plus no
cet retrocedēdo q̄ꝫ ꝓcedēdo. Morat̄ ꝑin
quolibʒ ſigno. 30. mēſibus. ex quo ſeqt̄
ꝙ curſuʒ ſuū cōplet. ſ. 30. annis. Jupiter
eſt clarus. ⁊ q̄ſi ad inſtar lactis cādidus
in ꝗlitatibus eſt bn̄ tēperatus. qꝛ calidus
⁊ humidus. In ſupꝯori pte aſſidue tēpe
rat malitiā ſaturni cū aſcēderit in circu
lū ſaturni. ꝯtrahit palorē. ʒ fit clarus. In
quolʒ ſignū morat̄ ꝑ annū. ⁊ ita cōplet
curſuʒ ſuū ī. 12. ānis. Mars calidus eſt ⁊
ſiccus ⁊ iō nociuus ex ꝓprietatibus ſuis
hoīes incitat ad bellādū ⁊ interpoſitiōe
veneris ⁊ Jouis ei⁹ nocuitas reprimit̄
Igne⁹ apparet ⁊ radioſus in quolibet ſi
gno morat̄. xl. diebus. Sol dꝛ octies ma
ior terra ſed ſm ptolomeū eſt. c. lx. vici
bus maior terra calidus ⁊ lumioſus. eclī
pſim patit̄. cōis ē oībus. nube celat̄ ſol⁹
ꝑ ſe lucet. qd̄ nulli ſiderī magis cōpetit
vn̄ nomē accepit ſtellas illuminat. ⁊ tam
eas ꝑ ſuā pn̄tiā ab apparentia ſui lumiſ
priuat. medius ē planetaꝝ odioſus egris
oculis. ſed amabilis puris. tpa diſtinguit
locis imūdis nō ingnat̄ terreſtria cōſoli
dat. gelida reſoluit. flores apit. fruct⁹ ma
turat corpora diaphana penetrat. nō re
quieſcit. viſū retōdit. vapores eleuat he
miſperia viciſſiʒ pluſtrat appropinquās
nobis eſtatē facit recedēs vō hyemeʒ ef
ficit. oculus eſt mūdi in quolʒ ſigno mo
rat̄. 30. diebus ⁊. 10. horis curſuʒ ꝑ an
nū facit motu ꝓprio. ſed diē pficit motu
primi mobilis. Venus eſt lucidus calid⁹
⁊ humid⁹ malitiā Martis tēperat ſp cū
mitat̄ ſolē. ſʒ cū p̄cedit dꝛ lucifer qn̄ ſeqt̄
de veſp colorē hʒ cādētē ⁊ refulgētē ele
ctro ſilēʒ. Inter ſidera pl⁹ ſplēdet ꝯplet
curſuʒ ſuū ī. 348. dieb⁹. Mercurius ſp
cū ſole gradit̄. nūq̄ꝫ ab eo plus. 30. gradi
bus diſtans. colorē hʒ radiātēʒ. raro ꝑꝑ
vicinitatē ſolis cernit̄ eloquētia ſub ipſo
ē ags dꝛ dnāri. ⁊ p̄eſſe ſeminibus curſu
cōplet. 338. diebus. Luna noctē illuminat
lumiē mutuat. augmētū patit̄. ⁊ detrimē
tū. Infima eſt inter planetas eclipſim pa
tit̄. ⁊ efficit macu'as hʒ ꝑꝑ cōiunctioneʒ
eius quā cū īferiorib⁹ hʒ. ſ. cū terra. Itē
corniculata interdū apparet ex eo ꝙ ꝑs
eius nō illuminata a nobis abſconditur.
Itē regina celi appellat̄. qꝛ ſol tāq̄ꝫ me
dius planetaꝝ pꝛīcipat ꝓprietates oīum
⁊ eas ad lunā cū lumine ſuo trāſmittit.
Ipſa. n. luna quecūqʒ a ſole ſicut recipit
ita influit. Unde qꝛ ꝑ eā tali mō virtuteſ
planetaꝝ recipimus merito. Regina ce
li vocat̄. His viſis pʒ ꝙ qn̄ luna prima
incendit̄ optimū eſt ſemina facere. qꝛ tūc
virtutes planetaꝝ q̄s in īferiorib⁹ īfluit
colligit frigida ē ⁊ hūida. ſole p̄cedēs mi
nuit̄. ſed ſequēs creſcit. ⁊ ab eo elōgatur
acceſſus ⁊ receſſus maris ꝑ eā cauſatur
Signa āt zodiaci quolibet mēſe ꝑcurrit
De natura elementorum.
Capl'm. 8
i Ignis ꝯſumit ⁊ interminat in ſili
tudinē ſuā ſibi appropinquātia cō
uertit. motū facit de cētro ad circūferen
tia ardet ⁊ lucet in materia aliena ſed nō
in ſua ſpera. Inferiora reducit ad ſupio
ra. qꝛ reſoluit terrea in aquoſa. aquoſa ī
aera. aera in ſe. Mollificat dura ⁊ indue
rat. mollia ſubtiliat. vt pʒ in reſolutione
glaciei ⁊ cōdēſat. lutū depurat vt rubigi
nē in auro. ⁊ corrūpit ſic ea q̄ ꝯſumit fri
geſaciat ꝑ accidēs. vt pʒ ī aceto. eſt ⁊ pe
netratiuus. cōleatiuus ⁊ diuiſiuus. Iteʒ
ignis in ſpera ſua nō lucet. qꝛ cōpactus
nō eſt. Nullū. n. corpus dyaphanū lu
cet. ſed potius eſt illuminabile. Sed etiā
ignis in ſpera cōpactus eē eclypſaret oēs
ſtellas que ſupra ipſū ſūt. Ignis vō hic
lucet apud nos ꝑꝑ materiā coadunataʒ
in qua eſt. hoc pʒ. qꝛ vna candela alteri
oppoſita vmbrā facit. Aer eſt ſubtil' mo
bilis pſpicuus per inſpirationem ⁊ re
ſpirationem. Caloris cordis tēperatiuus
volatilibus. locus impreſſionum manſio
ſpirituum dānatoꝝ eſt inalterabilis. le
uis atqʒ rarus nō lucet. ſicut nec aliquod
corpus dyaphanuʒ. ſed eſt illuminabilis
Aqua ſuper celos eleuatur. piſcibus de
coratur tēpeſtatibus ſubiicitur omnis fō
tes ⁊ flumina ad mare cōtinuantur ad
locum vnde venerūt reuertuntur. Aeri
prebet aqua informationeʒ volatiliū or
namentum ⁊ vegetalibus nutrimentuʒ
⁊ optime eſt terminabilis termino alie
nō. ſʒ minime termino ꝓprio. Aqua cor
pus eſt dyaphanū oībus eſt cōis in chri
ſtallū cōgellat̄. indeni vſioni in nubib⁹
cauſat. ſordes purgat ortos irrigat. febri
ſcitātes ſua frigiditate ⁊ humiditate de
lectat naues vehit. lumen recipit. ad ſuū
principiū recurrit loca vacua ſubīcit. la
pides cauat. ignē extinguit. ⁊ olim mun
dum purgauit. In mari rubro ꝓplo dei
ceſſit de latere xp̄i fluxit. hāc xp̄s in vnū
mutauit. ac de ipſa baptiſmi materiā or
dinauit. Tertia inter alia elā eſt infimā
nigra. magis deſpecta. ponderoſa rotun
da. elementis aliis circūdata. mater fru
ctuū radix planctaꝝ. nutrit animaliū edi
ficiorꝫ fundamēta. mortuoꝝ receptaculū
machine mūdialis centrū. cōcludit in ſe
īfernū frigida. ſicca. opaca corporis hūa
ni materia. Seruat metalla centro. mo
tū centrū ex vaporibus ſuis cōcutit̄. in
eluſis herbis ⁊ floribus albet ⁊ decorat̄
cōtra eā motu circulari celū cū ſiderib⁹
voluit̄. ab hoībus ⁊ iumentis calcat̄ ho
rū terre quedā cōpetūt ſcdm eē ſuū q̄
dā ſm ſitū. quedā ſm ꝯceptum quedaʒ
ſm ornatum. q̄dam ſm vtilitatem.
De impreſſionibus aeris.
Capl'm. 9
c Cometes lʒ appareat quaſi ſtel
la nō eſt tn̄ illud q̄ꝫ vapor īflama
tus a vicinate ignis. Hic comas luis fū
dit. ⁊ dicit̄ ſignare mutationē regnʒ. aut
bella. aut peſtilentias. Corona eſt albus
circulus. qui qn̄qʒ apparet circa ſoleʒ vl'
lunā aut ſtellas alias. ⁊ cauſat̄ ex aliqs
nubiū per planetarum radios attractis
⁊ illuminatis talis ēt circulus figura ē ſe
renitatis. Aſſub duplex eſt aſcendens. ſ.
⁊ deſcēdens. aſcendens fit ex vaporibs
inflāmatis in ſupremo aeris. ⁊ vꝫ aſcen
dere ſicut ſi euolaret ſintille de fornace.
Aſſub vero deſcendens eſt ignis retētus
in nube. q tamen expellitur obuiante nu
be frigida. ⁊ cadit continue propter qd̄
re ꝙ ſtella cadens fit longa. qꝛ relīqt ei⁹
veſtigia poſt ſe. Nubes fiunt quando a
virtute ſolis extrahuntur hūores ſeu va
pores de aquis ac paludibus. ⁊ locis hu
midis. ⁊ ferūt ſurſuʒ. Nebula eſt id qd̄
ex nubibus aquā pluētibus relinquitur. ⁊
ideo nebula ſm Ariſto. ſignum ē ſereni
tatis. Caligo eſt vapor tenebroſus. que
vulgo appellatur nebula. Iſte vapore
nō eleuat̄. ſed priuſq̄ꝫ ꝯuertat̄ ī nubes vl'
in pluuiam deprimit̄. ⁊ remanet iuxta
terrā. Ros eſt id ꝙ deſcendit ex vapore
paruo ⁊ in deſcenſu ſuo tardat̄ in par
uis minuciis. pluuia eſt aqua deſcendēs
ex nubibus reſolutis. velocitatem habēſ
ſue deſcenſionis. ⁊ hoc guttatim. Prui
na ex vapore rorido que congelatur an
teq̄ꝫ ex ipſo reſoluatur aqua. Nix gene
ratur in nube calidiſſima. cuius congela
tio ſimul fit cū conuerſione in aquam. ⁊
ideo partes eius nō inſpiſſant̄. Grādo
generatur ex nube calidiſſima virtute ſo
lis multū eleuata. que poſtq̄ꝫ in aquam
reſoluit̄ tunc denū in medio interniſti
tio congelatur. Tonitruuʒ eſt ſonus va
poris ſicci egredientes de nubes humi
da vel in nube frigida ⁊ humida ⁊ ſcin
dit quicqd inuenit. Iris eſt lumen ſolis
receptum in nube concaua ⁊ aquoſa ac
ſoli ex aduerſa oppoſita. Glacies ē aqua
cōgelata. Uentus ē vapor terreus ſupio
ra tranſcendēs. ⁊ aerem fortiter ꝑcutiē
do ipellens. Uenti ſunt quattuor princi
pales. ſ. Subſolanus ab oriēte tempera
tus habens a dextris vulturnū deſicātē
⁊ a ſiniſtris currum nubes generantem
Itē meridie eſt auſter calidus q flumia
gignit ⁊ pluuias largas hn̄ſ a dextris af
fricū calidū. ⁊ a ſiniſtris norū tempera

tum quidem.ſed peſtilētias inducētem.
Itē a ſeptētriōe eſt aquilo frigidus hñs
a dextris grecū niues facientē ⁊ grandi
nes a ſiniſtris boreā nubes cōſtringentē
ac pluuias ꝓhibentem. Itē eſt zephyrꝰ
flores ꝓducens hñs a dextris circiū tē-
peſtates.ac pluuias a tonitrua gñantem
a ſiniſtris fauoniū in oriēte nubila. ſed in
meridie ſerena faciētē. Turbo eſt ven
tus egrediēs de nube in ſeipm ⁊ egredi
ens vl' duo vēti lateralit' ſibi oriētes ſeſe
qꝫ iuxta terrā orbicular' inoluētes. Terre
motus ē vapor groſſiſſimꝰ extractus de
ꝓfundo terre nō potēs exire ꝑꝑ ſupficiē
terre ⁊ illius ſoliditatē ſicqꝫ coartatus in
interioribus ↄcauitatibus terrā ↄcutit.

De tpe. Cap. 10

t Empus ē mēſura motus primi
mobilibꝰ ⁊ hoc pꝫ.qꝛ hic eſt tp̄s
⁊ nō in celo ſm ſuā ſubāꝫ.qꝛ hic mutat'
oīa.⁊ nō ibi hic eſt.n.nunc hyms nunc
eſtas.nūc pax.nūc diſcordia.nūc trāqli-
tas.nūc tēpeſtas. Mutabilitas rex oñ-
ditur i hoc ꝙ ea que pcipue mūdus am
plectit'.i.ſapia ⁊ potentia in oriētē cepe
rūt.⁊ terrā hitabilē ꝑcurrerūt vſqꝫ ad
occidentē in ſignum ꝙ oia tēdunt ad oc
caſum. Nā ſtudiū ſapientie cepit i Egi
pto.poſtea fuit in grecia.poſt hoc Ro-
me deinde in Francia.⁊ in Anglia. Siīr
regna primo fuerūt in oriente poſt in gre
cia.poſt apud Romanos.nūc ptās im-
perii reſidet i germania. Propterea Ja
cobus cōpat vitam noſtrā.⁊ hec muta
bilia vapori Salomon ſōno. Iſa.bacu-
lo harūdineo ⁊ liber regū aque dilaben
ti. Dfa eſt inter tp̄s.⁊ euū.⁊ eternitatē
Nam tp̄s hꝫ principium ⁊ finē. Euum
caret fine.ſed non principio. Eternitas
caret vtroqꝫ termino.qꝛ eſt menſura in
terminata. Iſte ſūt etates mūdi. Prima
ab Adam vſqꝫ ad Noe hñs iuxta he-
breos annos.1656.ſed ſcdm.72.inter
pretes hñt.2242. Scda eſt a Noe vſqꝫ
ad Abraā.hñs ſm hebreos annos.292
ſed ſm.72.1072. Tertia eſt ab abrahā
vſqꝫ ad Dauid.hñs annos ſecundū he

breos.972.ſed ſcdm.72.930. Quarta
eſt a Dauid vſqꝫ ad tranſmigrationem
Babilonis.habens annos ſm hebreos
473.ſed ſm.72.485. Quinta eſt a trā
ſmigratione Babilonis vſqꝫ ad Chri
ſtum habens ānos ſm hebreos.585.ſꝫ
ſm.72.578. Igitur ab exordio mundi
vſqꝫ ad Chriſtum ſm hebreos habemꝰ
annos.3952.ſed ſm Hieronymum eſt
hec computatio.ſꝫ vero.72.quos greci
ſequūtur.5508. Euſebius autem quem
Oroſius ſecutus eſt inter vtroſqꝫ incē
dens numerat annos.5198. quos pene
oēs latini ſequūtur. Sexta etas ē a xp̄o
vſqꝫ ad finē mundi. Septima eſt quie
ſcētium.⁊ cōcurrit cum ſexta. Octaua
eſt reſurgentium. Porro ſm hebreos
in prima etate ſūt generatōes.10. In ſe-
cunda.10. In tertia.14. In.4.17. quas
tm̄ Math.gña in viteri.13.ponit. In.6
13. Etates hoies ſūt iſte.ſ. Prima infan
tia a natiuitate vſqꝫ.7.annos. Scda eſt
pueritia vſqꝫ ad.14.annos. Tertia eſt
adoleſcētia.a.15.ānos vſqꝫ.28. Quarta
eſt iuuētus.a.28. vſqꝫ ad.49. Quīta eſt
ſenectus.a.50. vſqꝫ ad.78. Sexta ē de
crepitas.ab āno.79.quouſqꝫ vita finit'
Dignitas dñice diei notat' in hoc ꝙ fu-
it prima dierꝫ. Itē vt dicit' erit vltima
dies. Itē nox illā nō precessit. Item nox
illi nō ſuccedit. Itē celū ⁊ terrā in ea ſūt
creata. Item angelus in ea cōuerſus eſt
ad deū. Item primo data ſūt in ea filiis
Iſrael mādata.vt dicit Origenes. Item
in ea xp̄s natus eſt. Itē xp̄s in ea ſurre-
xit. Itē in ea ſpūs ſcūs datus ē aplis.itē
oēs i ea reſurgēs atqꝫ iudicabimur. Itē
in ea cōtinuādū eſt ꝑpetuo in laude dei.

De angelis in communi.

Caplm. 11

a Ngelus eſt ſm Damaſcenū ſub
ſtātia intellectualis ſemꝑ mobilis
arbitrio libera incorporea deo miniſtrās
imortalitatem ſuſcipiēs ſm gratiam nō
naturā. Subſtantia ponitur in hac diffi
nitione ꝓ genere ⁊ ponitur hoc ad dfaꝫ
accidentis. Intelligitur etiā ſubſtātia q̄ſi

tereſiqꝫ compoſita ex eo ꝙ eſt ⁊ quo eſt
Intellectualis dicit' potius q̄ rōalis. qꝛ
ratio eſt virtus collatiua cauſe ⁊ cauſati
⁊ ideo compoſita.oīs homo aīal ſor.⁊c.
Sylogiſmus nihil aliud eſt q̄ diſcurſꝰ
a cauſa in cauſatum. Intellectus eſt de
rōne ſui.nec compoſitionem hꝫ ⁊ collo
cationem.ſed eſt ſine inquiſitōe ⁊ com
poſitōe.⁊ ideo competit nature magis
ſimplici ꝓ dſa vt eſt angelus. Rō autē
dr̄ a ē nature minus ſimplicis.ſ.hoīs ſꝫ
mobilis.nō dico de loco ad locū.ſꝫ mo
bilitas dicit hic triplicē mobilitatē in an-
gelo.ſ.nature.intelligētie.⁊ volūtatis.
Mobilitatē enim hꝫ nature.qꝛ oē crea-
tum v'tibile eſt in nihilū.niſi manu diſpo
ſitōe diuine ↄtineat'. Mobilitatē intelligē
tie hꝫ.qꝛ lꝫ in angelo nō ſit viciſſitudo i
telligētie.quo ad ſcita in verbo.cū deſor
mem hēat intellectum.ſm Dio.pōt tn̄ i
eo eſſe viciſſitudo intelligētie.quo ad co-
gnitionē rerū in ꝓpria natura.⁊ quo ad
diſcēda.⁊ hoc eſt qd̄ dicit Aug.ꝙ omne
creatū hñs intellectū intelligit vnū poſt
aliud. Itē in volūtate mobilis eſt ange-
lus.qꝛ nō ſimul vult hoc ⁊ illud. Itē po
teſt dici mobilis motu dilectionis. Arbi-
trio libera hoc nō dicit' ꝑꝑ deflexionem
ad bonū indifferēter.⁊ ad malū.ſed ꝑꝑ
liberam electionē eorꝫ que voluerit. vn̄
bonus angelus ſemꝑ eligit libere bonū
⁊ angelus malus libere ⁊ ſine coactione
eligit malū. In corporea ſubſtātia dr̄.qꝛ
angelus hꝫ ꝓprietatē corporis.nō natu
ram.ſ.in loco ↄtineri. Cum enī corpus
ſit in loco circūſpectiue ⁊ diffinitiue eſt an
gelus diffinitiue in loco. Deo miniſtrās
Miniſteriū hic ponit' ꝓ quocūqꝫ obſe-
quio.⁊ ſm hūc modum tam aſſiſtētes
q̄ miniſtrātes q̄ etiam demones mini-
ſtrāt. Immortalitatē ſuſcipiēs ſecundū
gratiam naturam.quia rediret in nihi-
lum.niſi per gratiam cōſeruatiōis deti-
neretur. Angelo attribuūtur quattuor
ſcilicet eſſētie ſubtilitas itellectus perſpi-
cacitas.liberi arbitrii facultas.diſcretio ꝑ
ſonalis. In primis tribus ↄuenit anima

cum angelo. In quarto nō.qꝛ aīa nō eſt
perſona hꝫ etiam alia tria āgelus.ſcilicet
virtuoſitatē i operādo officioſitatē i mi-
niſtrādo imutabilitatē poſt electōeꝫ. ſiue
i bono ſiue i malo. Differētie quattuor
aſſignātur iter āgelum ⁊ aīam. Prima
⁊ pricipalis eſt penes eſſe naturale.quia
aīa eſt vnibilis corpi ēt actu ſepata.āge-
lus nō.ſcda eſt penes eē logicū.i. diffinti
onē.qꝛ aīa rōalis eſt.ſed āgelus itellectu
alis. Aīa.n.apprehēdit iquirēdo ⁊ cōfe-
rēdo āgelus vero ītuēdo.tertia eſt penes
eſſe metaphiſicuꝫ.i.ſepatū a materia. ⁊
amotu.qꝛ āgelus nō habꝫ paſſibilitatē.niſi
ſi reſpectu ſuperiorꝫ.aīa vō reſpectu iſe-
riorꝫ.qꝛ imutātur a ſēſibilibus.quarta eſt
penes eſſe theologicū.qꝛ aīa vertibilis ē a
bono i malum.⁊ ecōtrario. āgelus vō
nō.qꝛ manet i eo ad qd̄ ſe ↄuertit.ſiue bo
num ſiue ſiue malum. Angeli.n.ſūt oēs ſi
miles i eo ꝙ imortales iuiſibiles.idiſſo-
lubiles ſimplices.diſcreti pſonis ſcdo imu
tabiles ſcdo icabiles ſūt alteri nature.ſed
diſſiles ſūt i donis grē ⁊ nature. Prete-
rea dicit Dio.ꝙ i oi nā ſpūali creata aliō
ē eēntia aliō ē vtus.aliud eſt operatio.

De diſtīctōe celeſtium hierarchiarum.

Caplm. 12

b Ierarchia triplex ē.ſ.ſupceleſtis
celeſtis.⁊ ſubceleſtis. Supceleſtis
eſt i tribus pſonis.vt qdā dixerūt.⁊ ma
le.qꝛ ſm Dio.hierarchia dicit ordiem
⁊ ille abſolute ſiſt i tribus.⁊ pſonis. ſꝫ
tm̄ modo ordo nature. Celeſtis eſt i ordi
nibus āgelicis. Subceleſtis i hōibꝰ ſcis
Porro hierarchia celeſtis diuiditur i ſu
periorem mediam.⁊ iferiorem. Supe-
rior cōtinet tres ordies.ſ.cherubi. ſera-
phin.⁊ thronos quorum primi cōſide
rāt dei bonitatem.ſecūdi dei veritatem
tertii dei equitatem. Item i primis deus
amat vt charitas. In ſecūdis noſcit. vt
veritas. In tertiis. ſedet vt equitas. Me
dia cōtinet dñatiōes.pricipatus.⁊ pote-
ſtates quorum primi regūt officia āgelo
rum ſequētes captiſbus preſūt populorꝫ
Ultimi ptātem coercēt demonuꝫ. Item

in ſumis de⁹ dominať. vt maieſtas in ſe
quētib⁹ regit. vt principatus. in virtutis
tueť vt ſal⁹. Inferior hierarchia ſimiliť
ꝯtinet tres ordines. ſ. virtutes. archāge
los. āgelos. ad quoꝝ priores ptinet mira
culoꝝ opatio. ad ſecūdos maioꝝ negoci
orū denūciatio. Ad tercios humane cuſto
die ſollicitudo. In primis deus opať vt
virt⁹ In ſecūdis de⁹ reuelat. vt lux. In
tercijs nutat vt inſpirās. Hec dicta ſūt ſꝫ
beatū. Gre. ⁊ ſm Ber. ſed ſm Dio.
Uirtutes ſūt medi⁹ ordo ſcđe hierarchie
⁊ principat⁹ primus ordo tertie hierar/
chie. Hic attēdēdū ꝙ in qualibꝫ triū hie
rarchiaꝝ pmiſſaꝝ notať trinitas diuina/
rū ꝑſonarū. vt pꝫ in celeſti hierarchia tā
ſupiori. ꝙ media. ꝙ etiā inferiori.

De proprietatibus angeloꝝ.

Cap. 13.

a Ngeli ſꝫ Iſidoꝝ. ſūt ſpūali ſubā
facti an oēꝫ creaturam creati nā
mutabiles ꝯditi. ſꝫ ꝯtēplatione i/
mutabiles facti aīo īpaſſibiles mēte rōa
les felicitate ſecuri. futuroꝝ ꝑſcii. iuſſi mīſ
dū regūt. miſſi corpa aerea ſumunt i cele
ſtib⁹ cōmorāť Ber. de eodē. Inueſtige
mi⁹ inueſtigabilia. ⁊ pmo ſpūs eē poteńť
glioſus beatos diſtinctos in ꝑſonis diſ/
poſito i dignitate ab initio ſtātes i ordine
ſuo perfectos in gr̄e ſuo. mortalitates ꝑ
petuos. mēte puros. affectu benignos re
ligiōe pios. vnanimitates indiuiſos pace
ſecuros. diuis laudib⁹ ⁊ obſeqs ðdi os
Itē ſm Ber. In angelī ē dignitas crea/
tiōis gr̄a. ꝯfirmatiōis. amor creatoris vi
ſio diuinitatis. ē et i āgelo ꝑ oīa. ſiē ſupra
dictū eſt eēntie ſubtilitas. intelligētie ꝑſpi
cacitas. liberi arbitrii facultas. agilitatis
velocitas ꝓ̄ꝑtē oēs obedūt. maiores ſi
ne elatiōe preſūt. minores ſin̄ vitio ſubſūt
q ad exteriora execūt. ab interiori cōtēpla
tiōe nō recedūt. oēm veritatē inferiores
ſuperiores participāt. nō ecōtra. Qui ex
cellūt in natura ꝓcedūt in gratia ⁊ gloria
In eodē ordine alii eſſe aliis digniores du
plicē habēt viſionē. ſ. matutinā ⁊ veſptinā
Illuminatiōes q̄s a ſuperiorib⁹ recipi/
unt aliis tribuunt. De ꝓprietatib⁹ ⁊ of/
ficiis ſingulorū ordinum.

Cap. 14.

p Ropriū ē ſeraphi i amore ardēt e
alios ad incēdiū diuini amoris ꝓ
mouē. ⁊ deū ordinare. formā dili
gendi tribuē. Iſti imediate deo iūgūť. ⁊
iō hu̇rius ⁊ ſanctius in ipſos operationes
theophanie deferūť ad alios quoqꝫ extra
amatū nō diuertūt. Cherubin quoqꝫ ꝑ/
mo ⁊ pncipaliť relucēt diui luminis ra/
dio ꝓ eo ꝙ vicini⁹ diuine ⁊ pme verita
ti iūgūť. Hoꝝ offm̄ eſt ꝓmouere hoīes
ad diuinā cognitiōem. iō diār pre ceteris
lucere. qa plenitudinē luminis quā ſuſci
piūt aliis inferiorib⁹ cōicādo trāſferunt.
Throni diār eo ꝙ i eis dn̄s ſedeat. ⁊ iudi
cia ſua ꝑ eos determiat. In his ergo pci
pue ſtuet ſ̄titudo diui iudicii. Hi quo
qꝫ ṽitatē dei quā ſupra ſe accipiunt ad
inferiores trāſfūdūt. Dn̄ationes diār eo
ꝙ ceteris angelis dn̄ant ⁊ ab omni op/
preſſione ſūt liberi. ⁊ nulli inferiori ſubici
unť. Hoꝝ officiū ſm Grego. eſt in bel/
lo ſpūali inſtruere q̄liť oporteat platiōis
offic̄ū exercere. ⁊ q̄liter debeāt ſubditis
dominari. Hoꝝ officiuꝫ eſt ſm Dio. d/
more ſeruili depoſito in deū moueri. ⁊
inceſſanter ei famulari. Principať ſub/
ditis āgelis pſunt. ⁊ eos ad miniſterium
diuinū explēduꝫ diſponūt. Ad hos ꝑtinet
ſm Dio. vniuerſale regimen vnius re/
gni ⁊ gentis ducere ad ei ſimilitudinem
Miniſterium quoqꝫ eorum eſt ſꝫ Gre
go. docere hoīes. exhibere reuerentiam
vnicuiqꝫ ſm gradum ſuum. Hoꝝ etiā
officium eſt ꝓmouere hoīes. vt nō pro/
pter vtilitatem propriam ſed ꝓpter ſolu/
us dei amoreꝫ ⁊ honoreꝫ faciant iuſtitiaꝫ
Poteſtatib⁹ ſm Iſido. virtutes aduer
ſe ſubiecte ſunt ne mūdo tm̄ noceāt ꝙtū
cupiunt. Hoꝝ officiū. ſꝫ Grego. ē illos
qui in ſpirituali certamine deſudant cō/
fortare. ⁊ ne ſpirituale regnū amittāt de
fendere. Et ſm Dio. ad ipſos ſpectat
angelos inferiores quātū poſſibile eſt di
uine potentie cōformare vt tutos ſunt in
fatigabiles ad executionē faciēdoꝝ ⁊ ro
buſti ad ꝑceptionem muneꝝ. Hoꝝ offi/
ciū eſt ſm Dio. docere prelatos vt faci/
le ⁊ ꝑſeuerāter ad offm̄ plationis ꝑtinet
exequātur ⁊ ſpūalia onera ſuſtineāt pa/
tiēter. Itē ꝑ iſtos fiunt ⁊ virtutes faciendi
mirabilia ꝑfectiſ ꝯcedūtur. Archāgeli ſū
mi nuncii nūcupātur. ⁊ ſūma nunciant
Hoꝝ offm̄ eſt ſm Grego. de his que ꝑ
tinēt ad ꝓmotiōem fidei vt de natiuita/
te xp̄i ⁊ de factis eius hoīes expedire. ⁊
demones ab hoīb⁹ remouere. ſm Dio
ny. ꝓphetias reuelare. Iſti illuminatiōes
quas a ſupioribus ſuſcipiūt inferioribus
ānūciāt ⁊ ꝑ eoſdem nobis. Angeli ſūt in
celeſti diſpoſitiōe vltimi ⁊ hoībus ma/
gis ꝓpinqui. Angelus nomē eſt officii. nō
nature. Iſti minora nūciant. ⁊ hoīes ad
diuinaꝫ cognitiōem ducūt. ⁊ vt iuſte vi
uāt inſtruūt. Hi ſe ſurſum extēdūt ꝑ di
lectiōem dei. ⁊ in ſemet ipſis firmantur
ꝑ cuſtodiā ſui ac ſub ſe ꝓgrediūť ad au
xiliū ꝓximi. Nos aūt aſſimilari debem⁹
ſeraphim ꝑ charitatē. cherubin ꝑ cogni/
tione thronis ꝑ equitatē dn̄atiōib⁹ carnem
ſpiritui ſubiugādo. pncipatibus reueren
tiam maioribus exhibēdo. ptātibus ten
tatiōibus diabolicis reſiſtēdo. Item de
bemus aſſimilari virtutibus ꝑ cōpaſſio
nē. archāgelis ꝑ inſtructionē angelis per
obſequii exhibitionē

De cognitione ⁊ motu angelorum.

Caplm. 15

a Ngeli cognitionē hn̄t matutinam
hoc eſt cognitionē reꝝ in verbo.
Itē veſpertinā. i. cognitionē reruꝫ in ſe
Itē meridianā. i. apertam dei viſionem.
Eſt ⁊ alia cognitio angelica ꝑ quā maio/
res iudicāt minorib⁹ q̄ ꝑ diuinas theophe
nias ꝑceperūt. Theophenie vero ē oſtē
ſio alicuius cognoſcibilis de deo ꝑ illumi
natiōeꝫ de deo venientem. ⁊ hec pōt eſſe
vl' i ſymbolis. vl' facie ad faciē. Nota ꝙ
āgelus i cognitiōe reꝝ in ꝓpria nā cogno
ſcit plā ſimul hūi. nō actu. Circa icarna
tiōeꝫ ⁊ paſſiōeꝫ xp̄i ſciuerūt āgeli ſubſtā
tiā. ſed nō oēs circūſtātias. vt quare vl'
quō. Preterea q̄cūqꝫ angeli cognoſcūt
remota ſicut ꝓpinqua. qꝛ cognitio eoꝝ nō
ꝑ ſenſuꝫ. ſed ꝑ intellectū ē. Statura āgeli
triplex ē. ſ. inocētie gr̄e ⁊ glie. Diſtiguiť
motus āgeloꝝ tripliciter ſm Dio. circu
laris rectus ⁊ obliquus. Circularis ē ab
eodē i idēꝫ ⁊ ꝯtra idē cētrum imobilem
huc motū hn̄t āgeli q immediate recipiūt
illuminatiōes a deo. ⁊ ꝑ illas reuertunť
ad deū. Iſtud āt ꝯuenit ſupiori hierar/
chie tm̄. Itē motu recto mouētur qn̄ ꝓ
cedūt ad ꝓuidētiam ſubiectoꝝ recte oīa
trāſeūtes ⁊ ibi nō reuertūtur ab eodem
i deū. ſed de vno ad aliud. Itē ē i angelī
motus obliquus qn̄ cognitiōeꝫ inferioꝝ
qbus ꝓuidēt reflectūt i deū pncipium ⁊
finē pulchri ⁊ boni. No. diām iter aſſi/
ſtere ⁊ miniſtrare quia aſſiſtere eſt facieꝫ
contemplari. ſic aſſiſtunt omnes beati an
geli. Item aſſiſtere eſt imediate recipere
illuminationes a deo. ſic aſſiſtūt tm̄ tres ꝑ
mi ordines. Itē aſſiſtere eſt appropinq
re deo ⁊ extraneū eē ab exteriuſ miſſiōe
ſic aſſiſtūt quattuor pimi ordines. Mini
ſtrare vero eſt nūciare ꝓ tp̄is oportuni/
tate vl' opari ſm officiū. eſt. n. miniſtra/
re nūcii vl' officii. Erratū eſt circa motū
āgeloꝝ tribus modis. Dicebāt. n. qdaꝫ
phi ꝙ āgeli nūq̄ mouētur. ſꝫ mouēt ſpe
ras. ⁊ ꝑ eas voluntates hoīum. Iteꝫ di/
xerūt qdam alii ꝙ āgelus ſit i pluribus
locis ſīt vbicūqꝫ ſi voluerit. Itē dixerūt
alii ꝙ āgelus ſic venit de fine ſpacii ꝙ nō
trāſit media. ſꝫ trāſilit. Illō quoqꝫ pter
mittēdū nō ē ꝙ vnuſqſqꝫ ordo ab eo de
noiať ſꝫ ꝙ reſpectu inferioꝝ ordinū ali
qd excellētius accidit in munere.

De prelatione angelorum Caplm. 16

p Reſūt qdaꝫ angeli regiōibus vt
dr̄ Daniel. 7. Princeps grecoꝝ
⁊ pncep pſaꝝ ⁊c. Quidā vo pſūt eccliis
Apoc. 2. Angelo ephesi eccleſie ſcribe.
Itē alii pſūt ꝑſonis. Actuū. 12. Angelus
petri credebať ad hoſtiū ſtare. quidam
etiam ſpūs maligni diār vitiis pēeſſe. vñ
vocať aliquis ſpūs ſuperbie. ⁊ luxurie.
⁊ huiōi. Qō āt plaťōes ꝑmaneāt. vl' ꝙ

ceſſent poſt hãc vitã. Sciẽdũ eſt ꝙ hie/
rarchie ſꝑ ſtabũt ꝗ̃tuz ad inſtãtiaz beati
tudinis. ⁊ ꝗ̃tum ad gradũ dignitatis. ⁊
nobilitatẽ doni gratuiti ac natnre. Ceſſa/
bũt ꝑlatiões angelice ad hoĩs ⁊ ad ãge/
los. quo actũ regiminis ſm gubernatio
nẽ niſidi ⁊ electoꝝ ſm viam ad pr̃iam.
Prelatio aũt in demonibꝰ. quo ad offi/
ciũ inſultandi ⁊ irridẽdi. ⁊ ſm ꝙ vnus
ꝓuocat alterũ ĩ malitia ⁊ hoc nõ deſtru
etur. pſal. 73. Superbia eoꝝ q oderunt
aſcẽdit ſemꝑ. nec deſtruet quo ad mali/
tiã ⁊ naturã. Ceſſabũt aũt eoꝝ ꝑlatiões
quo ad officiũ tentãdi eos q ſũt in via. In
hoĩbus ẽt prelatiões euacuabũt. q: erũt
decani cẽturiões cyliarche ⁊ hmõi. In
creaturis ſilr̃ ceſſabũt ꝑlatões. q: ſuꝑ
iora nõ mouebũt tũc inferiora ſicut mõ.

De ꝯfirmatõe angeloꝝ. Ca. 17

t Onfirmatõez hz angelus ex tribꝰ
.ſ. ex nã. gr̃a ⁊ glia. Ex nã. q: nã
ſpũalis ſemel tm̃ vertibilis eſt vl'
in bonũ vl' in malũ niſi ex vnione vnius
cũ altero. ſicut pz in aĩa. q̃ dũ eſt in cor/
pore põt mutari ſepius de bono in ma/
lũ. ⁊ ꝯtra ſoluta vo nõ. Huius ãt eſt rõ
eſt. q: natura ſpũalis ꝓp ſuã ſimplicita/
tẽ ſe totã ꝯuertit ad id qð elegit. qð nõ
facit natura vnita. q: hz corpus retrahẽs
Ex gr̃a ſilr̃ hz ꝯfirmatõez. q: ſi aliqd cõ
nectit̃ ſtabili eterno vinculo ꝑpetuo illa
cõnexio ſemꝑ manet. Sic ãgeli colligati
ſũt ſtabili eterno .ſ. de hoc vinculo indiſ
ſolubili .ſ. charitas. Apꝰ. 13. Charitas nũ
ꝗ̃ excidit. Ex glia quoqz hñt eã. q: cũz
hẽant ꝑ gliam q ex forma cõplectiua an
gelici deſiderii nõ vagat̃ extra ipſũ vt q̃
rãt ꝗcꝗ̃ nullo meliꝰ vl' deſiderabiliꝰ at
qz iocũdius. Nihil. n. ĩ creaturis inueniũt
qð poſſit eos a fõte diẽ dulcedinis auer
tere. Tenẽdũ ẽ itaqz ꝙ angeli bõi ex liber
tate arbitrii ad deũ. cõuerſi ſtatiz fuerũt
ꝑ gr̃az ⁊ gliam in volũtate cõfirmati ſi
deles ac felices effecti. atqz in rõe illuſtra
ti. vt nõ ſolũ cognoſcerẽt res in ꝓprio ge
nere. ſed ẽt in arte hoc ẽ in vbo. filius. n.
dĩ eſſe ars pr̃is ꝑ quã opat̃. Acceperũt
aũt in ſe ꝑfectionẽ in virtute operatiua. ſi
ue exequãt̃ illã aſſũpto corpore. ſiue alr̃
atqz ꝑfectionẽ in virtute ꝯtẽplatiua qua
quoqz mittãtur intra deũ currũt.

De cuſtodia angeloꝝ. Cap. 18

Angeli nobis ad cuſtodiaz depu/
a tati tenẽt nos ſtãtes ne cadamus.
⁊ cadẽtes nos adiuuãt vt ſurga/
mus nec vnꝗ̃ nos deſerũt ẽt peccantes
qn ſint ſemꝑ pati auxiliari ſi volumus.
Hoc tñ fallit in obſtinatis a quoꝝ cuſto/
dia deſiſtit angelus actualiter. paratus ẽ
tñ cuſtodire ſi reddire voluerit q: nũꝗ̃
deſerit̃ hõ ex toto ab ãgelo. nota ꝙ xp̃s
nõ hũit deputatũ ſibi angelũ q: aĩa eius
ſuꝑior fuit oĩ angelo. ſz antixp̃s habebit
quẽ lz ꝓp nimiã ſuã obſtinationẽ ſuã ni/
miã nõ ſit iuturus ſcðm ꝓmotionẽ hẽbit
tñ ad accuſationẽ. Effectus aũt angelice
cuſtodie multiplex ẽ. Primus ẽ ĩpedimẽta
boni ⁊ occaſiões mali ⁊ actões peccãdi
remouere. Exodi. 23. Mittã angelũ pre
curſorẽ q exiciat Iebuſeũ. Scðus ẽ ten
tatiões mitigare Dan. tertio. Angelus
dñi deſcẽdit in fornacẽ ⁊c. Tertius ẽ cõ
tra hoſtes viſibiles adiuuare. ꝗrto Regũ
Heliſeus vidit caſtra ãgeloꝝ. Quartus
ẽ orõnes noſtras ⁊ elymoſinas deo pñta
re. ⁊ ꝓ nobis orare. Tobie. 12. Qñ ora/
bas cũ lachrimis ⁊c. Quitus ẽ viã oñde
re. Tobie. 5. Ego ſanũ ducã ⁊ reducaz
⁊c. Sextus eſt in agẽdis docere. zacha/
ria ſcðo ð angelo q iſtruxit eũ de fabris.
Septimus eſt ſeipſuz ⁊ alia ſecreta reue
lare. Tobie. 12. Ego ſuz raphael angelꝰ
Octauꝰ ẽ a peccatis excitare. Actuum. 3.
Surge velociter. Nonus ẽ ad ſeruorem
excitare. tertio Regũ. 19. Surge come/
de grãdis. n. tibi reſtat via. Decimus ẽ
cõſolari. Tobie. 5. Forti aĩo eẽ in ꝓximo
ẽ vt a deo curreris. Undecimꝰ eſt ð pec
catis increpare Iudith. Dixit ãgelus po
pulo Iſrael. Cur ꝯtra deũ feciſtis. Duo
decimꝰ eſt ꝯtrarias ꝑtãtes arcere. ne tm̃
nocẽ valeãt ꝗ̃ntũ velint. Tobie. 8. Qua
liter. ãgelus aſmodeũ ligauit angeli ſer/
uiũt nobis ꝓp tria. ſ. ꝓp ruine ſue repa
rationem. q: hoĩes ſatiãdi itrabũt ĩ locuz
cadẽtiũ angeloꝝ. Itẽ ꝓp meriti accidẽta
lis cumulatõe qð auget̃ ĩ eis vſqz ad di
em iudicii. Itẽ ꝓp amoris erga nos de/
mõſtrationẽ Diony. attribuit ãgelo tres
actus. ſ. purgare illuminare ⁊ perficere.
Purgãt itaqz ãgeli remouẽdo ſãtaſma
ta q̃ ĩpediũt illuminatõez quã angelus ĩ
tẽdit facere ĩ nobis. Uñ tria remouẽt ab
aĩa. ſ. ignorãtiã ⁊ nubila fantaſiarũ ac fal
ſas opiniones ꝑhicarũ rõnuz reieuatiõi
ꝯtrariarũ. Illuminãt vero aĩaz triplicit̃
ad ſenſuz. vt pz qñ aliqd manifeſtat̃ ĩ aſ
ſumpto corpore. ⁊ hãc ꝑtãtẽ ẽt hz dia/
bolus. Itẽ ad intellectũ. ⁊ talis illumina
tio ſolũ ꝑfecta ẽ. Notãdũ aũt ꝙ angelus
nõ illuminat itellectũ efficiẽdo nouã co/
gnitõez ĩ aĩa. q: ñ põt itellectu nouã ſpẽz
creare. nec hitũ noui luminis creare. vl'
excitare. ſz nec eius itẽtionẽ quo vult cõ/
uertere põt. q: hoc ẽ ꝯtra naturaz liberi
arbitrii. Hec. n. tria requirũt̃ vt itellectꝰ
nr̃ itelligat aliqd. ſ. ſpẽs q̃ cognoſcat̃. ⁊
lumẽ ĩ quo cognoſcat̃ ⁊ itẽtio q̃ ꝯuertat
ſe itellectꝰ ſuꝑ ſpẽz. Illũinat aũt angelus
itellectũ nr̃z excitãdo ⁊ diſponẽdo ⁊ lu/
mẽ diuinũ ĩ nobis trãſferẽdo. Facit eniz
vt dictũ ẽ ĩ fantaſia trãſmutationẽ ſpẽrũ
cõponẽdo ⁊ diuidẽdo ſm exigentiã rei
quã vult reuelare. Itẽ irradiat lumẽ itel
lectus ſui ſuꝑ illas ſpẽs vt moueãt itelle
ctũ nr̃z. ⁊ ſic plia ⁊ ſubtiliora videre pñt
ĩ lumĩe duplicato. Itẽ excitat itẽtionẽ aĩe
aliquo motu. vt ipã ꝯuertat ſe ſuꝑ illa fã
taſmata obſtrahẽdo ſe ab aliis. Proficiũt
aũt. i. ꝓmouẽt ad melius. Sz vtruz
angelus accẽdere poſſit effectũ humanũ
triplr̃ põt intelligi. ſ. efficiẽdo vl' mouẽdo
vel excitãdo ⁊ adiuuãdo. Primo mõ ſo
lus deꝰ põt inflãmare affectũ. ſ. ꝑ effectũ.
Secũdo mõ ipz deſideratũ inflãmat. ſ.
excitãdo ⁊ inuãdo. Tertio mõ põt ange
lus affectũ nr̃z incẽdere ꝑ motũ. De iſtis
hẽmus exẽplũ in naturis. q: primo ignis
accẽdit ligna. Secũdo mõ ligna incẽdũt
ignẽ. Et tertio q ligna igni apponit incẽ/
dit ignẽ. Differentia ẽ inter mittere cogi
tationẽ ⁊ incendere. ⁊ mentẽ illuminare
q: cogitationẽ imittere ẽ. vt dicit Beda
intus creare ⁊ facere cognitionẽ. ſed icẽ/
dere ẽ cognitionẽ iã factã inflãmare. Illu
minare vero ẽ dare reuelationẽ ð aliquo
occulto intelligibili.

De locutõe angeloꝝ
Capitulũ. 19

V Erbum. triplex eſt. ſ. mentis oris
u ⁊ operis. verbo mentis loquitur
deus angelo. ⁊ econtrario. Item
deus anime ⁊ ecõuerſo. Item deus dia
bolo ⁊ ecõuerſo cuius tñ intentio deum
latere nõ poteſt. verbo aũt oris loquitur
homo hoĩ corpore vnito anime. Angelꝰ
vero homini in corpore aſſumpto. ſed vẽ
bo operis loquitur deus diabolo. ⁊ ange
lus diabolo. De locutiõe itaqz angelorũ
Nota ꝙ angelus loquitur deo cum exci
ſis in motum admirationis exurgit vel
cuz effectus ſuos ei preſentat. quos tamẽ
eũ latere minime dubitat Angelus vero
loquitur angelo verbo mentis ſue. ſpẽs
oſtendendo mediãte illuminatõe quedã
ſpirituali irradiãte ad ipſo. Item angelꝰ
facit corã angelo. quo facto intelligit qð
nõ itelligebat ⁊ ſic loquũtur omnes om
nibus ſcilicet maiores inferioribus ⁊ ecõ
uerſo. Item loquitur angelo per cõica/
tõem diuini luminis ipſum inſtruendo
ſic nõ loquũtur oẽs omnibus nec oĩa. ſz
tm̃ ſuperiores inferioribus de his que ꝑ
diuias theophonias perceperũt. Loqui
tur aũt ãgelus hoĩ dupliciter ꝑmo mõ
verbo vocali in aſſumpto corpore. ſz tũc
ſicut nõ ꝓfert ſonũ in organis materia
libus ſecũdum naturam. ita nec circulr̃
ſinutat medium queãdmedum in voce
naturali. vñ nõ audit̃ niſi ab alio ad quẽ
ordinatur. ⁊ ſimile eſt in apparitionibus
angelorum que quidam vident ⁊ alii
eque ꝓpiqui nõ vident. vt apparet in
Heliſeo ⁊ puero eius. Dixit tamen ali
qui ꝙ angelus nũquam apparet vel ap
paruit. aut loquitur homini in ſubiecta
creatura. ſed intentionem ſiue ſimilitudi
nem imponit in oculo eius. vel intentio/

nem vocis ponit ī aure eiꝰ. ⁊ ita recepit ſenſus cōi ſpecies illas. ac deīde puenit ad imaginatiōnē. poſt hec ad intellectuʒ ⁊ hoc eſt ꝙ angelus dicit apparere vel loq homini. Secūdo mō loqt angelus hōi ꝑ impſſionē reꝝ ſenſibiliū modo inſtrumento imaginis. ⁊ ſic loquit vigilātibus ⁊ dormiētibꝰ. Itē loqt angelꝰ diabolo. ſpēs ſui intellectꝰ ei ſine aliq illuminatiōe oſtēdēdo. Itē loquit diabolꝰ hōi dupl'r. Primo mō ſenſū imutādo ⁊ ꝟ vl imaginationē alicuiꝰ rei īprimēdo in ſtrumēto viſus vl obiciēdo viſui ſimilitudinē alicuius rei. Secūdo mō loqt diabolꝰ hōi ꝑ impreſſionē rerū ſenſibiliuʒ ī inſtrō imagis. ⁊ hoc facit qn̄qʒ vigilātibꝰ qn̄qʒ dormiētibꝰ. ⁊ ſic imittit cogitatiōnē mali cogitatiōnē malā nō ꝓt imittere que tn̄ mala fit per cōſenſum. Eſt ⁊ locutio animaꝝ qꝛ anima loqt deo ꝑ deſideriū cuius affectiōes nude ſunt. ⁊ apte oculis dei. Aīa ſimilit angelo loqt. ſʒ hoc ꝑ voces. corporis quas hn̄ ꝑcipit angelus ſicut ⁊ alia ſenſibilia vnde exiſtēſ in anima in corpore aīa ſpāli potāte loquēdi ad angelos nō indiget. ſed hāc habebit exuta a corꝑe Itē aīa loqt diabolo qꝛ ſilitudines affectionū īprimūtur ſenſibus vbi diabolus legit eas.

De ſpiritualibus noībus angelorum. Capitulum. 20.

d E Michael ⁊ Gabriel. ⁊ Raphael noibꝰ. Sciēdū ē ꝙ hec ſūt propria noīa archāgeloꝝ ſʒ eoꝝ interpretatiōes cōueniāt excellētiis. Michael interpretat qs vt deus. Hic eſt de ordine principatū ⁊ attribuūtur ei quattuor .ſ. eſſe prepoſitū paradiſi .i. eccleſie. ſicut ⁊ oliʒ fuit ꝑnceps ſynagoge. Item deferre aīas īparadiſū ſʒ hoc intellige ꝙ glioſius deferat qʒ alii. Itē pugnare cū dracone .i. diabolo ſicut legit in Apoc. xii. factuʒ preliū magnū. Michael ⁊ angeli eiꝰ ꝓliabant cū dracone. Itē venire ī adiutoriū populo dei. Gabriel īterpretat fortitudo dei. Hic eſt de ordine archāgeloꝝ ⁊ merito quia magna nūciauit. Raphael interptat medicina dei. ⁊ de ordine angeloꝝ eſt. qua vnaʒ ꝑſonā cuſtodiunt.

De caſu angeli. Cap. 21.

o Mnes angelos fecit deꝰ bonos ñ tn̄ ſūmos. ſʒ medios inter ſūmuʒ bonū ⁊ bonū cōmutabile qđ ē creatura ita ꝙ ſi cōuerterēt ad amādū deū q ſupra ſe erat aſcēderēt ad ſtatū gr̄e ad glie Si vero auertarēt ad bonū ꝯmutabile qđ fuit infra ſe hoc ipo irruerēt in maluʒ culpe ⁊ pene. qꝛ nō ē decēꝰ pctī ſiū de cōꝛe iuſtitie.

De ſpūali caſu. Cap. 22.

c Aſus diaboli duplex fuit. ſ. ſpiritualis ⁊ localis. Spūalis. qꝛ cecidit de nāe puritate. de flexibilitate liberi arbitrii ad ꝯmutabile bonū ꝟ luce in tenebras de ſcīa ad ignorātiā. de inocētia ad culpā ꝟ felicitate ad penā ꝟ dilectione in odiū. Poſt caſū .n. factus ē impenitēs ⁊ obſtinatꝰ in malo ⁊ excecatꝰ a vo ⁊ deordinatꝰ in bono. ⁊ infirmatꝰ in vtute. ⁊ excluſus a dei ꝯtēplatiōe. Preterea voluītas eius ipſa ꝯuerſa ē ad hōis odiū ⁊ inuidiā. vn̄ toto conatu nitit ad eiꝰ ſubuerſionē ꝑ tētationē multiplicem.

De locali caſu. Cap. 23.

c Aſus ēt diaboli localis fuit. qꝛ vl in infernū vl in caliginoſū aereʒ q eſt i medio. i. interſticio aeris corruit Demones. n. nō ſt in ſupiori pte aeris ne lumine gaudeāt. nec ſūt in pte inferiori ne nimis ꝯtra nos ſeuiāt. Vn̄ notādū ē ꝙ ī demonibꝰ ē tria ꝯſiderare. ſ. nāʒ offm̄ ⁊ peccatū. Et nāe qdē ꝯuenit locꝰ ſūmꝰ. i. celū in quo tāqʒ in loco ꝯgruo ſūt creati ⁊ poſtmodū in nā ſi ſtetiſſent perficiēdi. Offō vero qđ hn̄t exercēdi hoīes ꝯuenit locꝰ mediꝰ. i. aer caliginoſus vbi ⁊ ſatis ꝓpinq ſt nob tētādū. ⁊ tn̄ nō hn̄t lumē ad gaudēdū. Sʒ pctō ꝯuenit locus infimꝰ. ſ. infernꝰ. Vn̄ ⁊ demones ꝑꝰ finem mūdi qn̄ ceſſauit coꝝ offm̄ detrudēt ſt in infernū dn̄t qdā ꝙ angelꝰ cecidit ſcđa die. ſʒ cōior eſt opinio ꝙ ꝑma de ſubito pōſt creationeʒ ſuam ceciderit. Dr̄ cōit ꝙ dicimꝰ choꝛꝰ āgeloꝝ ceciderit. ſʒ hoc nō dr̄ ꝙ decē ordines āgeloꝝ fuerūt ſed ꝙ tot de ſingulis ordinibꝰ cecidēſt ꝙ poterāt facē choꝛū vnū. Nouē ordines angeloꝝ. ſūt qlibʒ ordo hʒ ſuas legiōes. Legio aūt angeloꝝ hʒ. 6666 vnitates. Tot aūt in ſingulis ordinibꝰ ſūt legiōes quot ī legione ſunt vnitates.

De reſtauratiōe ruine. Cap. 24.

r Angeloꝝ ruina reſtaurabit ſaluādos. Dicit āt Aug. ꝙ tot ſaluabūtur hoīes quot angeli ceciderunt Gre. vo dic ꝙ tot hoīes ſaluabūt quot angeli ꝑſtiterūt. Dixerūt etiā quidaʒ ꝙ duo parietes erāt in celo. ſ. vnꝰ hominū ⁊ alꝰ angeloꝝ ⁊ ꝙ ruina āgelica reſtaurabit ꝑ virgines. ⁊ de alio pariete tot ſunt ſaluādi quot in alio pariete ſūt virgines ⁊ angeli.

Cur peccatuʒ diaboli ſit irremiſſibile. Cap. 25.

q Uare peccatū diaboli ſit remiſſibile aſſignāt plurime rōes Prima ē qꝛ ſm Aug. nullo ſuggerēte peccauit. ⁊ iō nullo reparāte recidit. Scđa eſt ſm Dama. qꝛ cōtra dei formeʒ intellectū peccauit. Quāto aūt nobilior ē cognitō tāto peior eſt error. Jo. xiii. Seruꝰ. n. ſciēs voluītatē dn̄i ⁊c. Tertia ſʒ eūdem Dama. eſt qꝛ angelꝰ nō ē ſuſceptibilis penitentie vnde nec venie. Quarta ē qꝛ ī diabolo extincta eſt fidē ſis qnātū ad boni ꝓmotioneʒ. Quinta ē qꝛ natura ſpiritualis ſemel tm̄ vertibilis eſt eo ꝙ tota ſe cōuertat. qđ nō facit hō qa caro ſemper repugnat ſpiritui. Statꝰ aūt angeli mali triplex eſt vt patere potuit ex ꝑdictis. Primꝰ. ſ. nocētie. Secūdus culpe. Tertiꝰ peno ⁊ miſerie.

De ꝓprietatibꝰ demonū. Cap. 26.

d Emones aūt ſūt ſpūs impuri humāi gn̄is inimici. mēte rōnales. ī neqtia ſubtiles. cupidi nocēdi. per ſupbiā tumidi. ſp in fraude noui imutāt ſenſus. ingnāt affectꝰ. vigilātes turbant. dormiētes ꝑ ſomnia inqetāt morbos inferūt tempeſtas ꝯcitāt. in lucis āgelos ſe trāſformant. Semꝑ infernū ſuuʒ ſecū portāt. in idolis diuinū officiū ſibi vſurpant. ſuꝑ bonos dominari appetūt. magice artes ꝑ eos ſiūt. bonis ad exercitiuʒ dant. ſemꝑ ſiml hoīs inſidiant. Triplici acumine vigent demones. Primo ſubtilitate nāe. ⁊ hoc per cognitionē vel ſpūalē. Secūdo experiētia tēpoꝝ. Tertio reuelatiōe ſuperioꝝ ſpirituuʒ. Primo mō intelligūt naturalia pn̄tia. Secundo mō futura naturalia. Tertio mō cognoſcūt volūtaria. Multipliciter vero diabolus nominat per quod ⁊ ꝓprietates ſue cognoſcūt. vocat enim diabolus. qđ interpretat defluens qꝛ defluit. i. corruit ſpūaliter ⁊ localiter ſicut dictū eſt grece īterpretat diabolus clauſus ergaſtulo ⁊ hoc ſibi cōuenit. qꝛ nō ꝑmittit tātuʒ nocere quātū vellet. Preterea ſm ethimologiam diabolus dicit a dia qđ ē duo ⁊ bolus qđ ē morſelus. qꝛ duo occidit. ſ. corpus ⁊ aīam. Itē vocat demon. i. ſanguinꝰ. ⁊ hoc ꝑꝑ peccatū. vl ſciēs. qꝛ viget triplici ſcientia ſicut dictū ē. Itē Belial qđ interptat abſqʒ iugo. vel abſqʒ dn̄o qꝛ ꝓ poſſe cōtra eū pugnat cui deberet eē ſubiectꝰ Itē Belzebub qđ interptat vir muſcaꝝ. i. aīaꝝ peccatricuʒ. qꝛ relinquūt verū ſponſū xp̄m. Itē Sathanas .i. aduerſarius vl. Pe. ca. v. ⁊c. Item Behemoth. i. beſtia qꝛ facit homines beſtiales. Itē Leuiathan. i. additamētū eorū q pccā peccatis cumulant.

De iniuria diaboli cōtra nos. Cap. 27.

d Jabolus nocet homini multipliciter. qa ꝑ violentiaʒ. ⁊ hoc qn̄qʒ exterius corpus ledendo ſicut fecit Job qn̄qʒ intra mēbra ledendo ſicut in obſeſſis. ⁊ ꝑꝑ hoc dat ꝑuulis angelꝰ bonꝰ ne diabolus in his ledat eos ⁊ excedat. Itē nocet per īpreſſionē imaginū mala ſuggerēdo vel ꝑ cōmotionē ſanguinis ad pccm̄ accedēdo. vel ſenſus exteriores ꝑ obiectionē falſarū formarū decipiēdo. De his ⁊ ſimilibꝰ dicit. Grego. Aut opprimēdo rapit. aut inſidiādo circūuolat. aut ſuadēdo blādit. aut minando terret. aut de ſperādo frāgit aut permittēdo decipit. Diabolꝰ decipit hoīes qttuor modis. Primo ſuadēdo bonuʒ

⁊ hoc ꝓꝑ malū vt cū hōi inſtabili ſuadet
ingreſſū religionis. ⁊ hoc vt poſtmodū
apoſtaret. Secūdo mōſuadēdo malū. ⁊
hoc ſub ſpē boni. vt ꝑ iurare ꝓ reb⁹ alte
rius obſeruandis. Tertio mō diſſuadē/
do bonū tā̄ꝫ nociuū vt cū diſſuadet bo
no viro religiōis ingreſſū ne de hoc peni
teat ⁊ egredićs ꝯfundant̄. Uel qñ diſſu
adet alicui orationē vel elymoſynā. ne ꝑ
hoc incurrat vanā gloriā. Quarto diſſu
adēdo malū vt ducat ad pei⁹. vt qñ diſ/
ſuadet tēperātiaꝫ in victu ⁊ ſomno. vt ꝑ
hoc inducat ad indiſcretā abſtinētiaꝫ qđ
peius eſt. Jmpedit̄ diabolus in effectu
ſue malitie multis modis. ſ. qñq̄ꝫ per ter
minū ſue poteſtati a deo īpoſitū. Jtē qñ
q̄ꝫ ꝑ reſiſtētiā bonorū ſpiritnū. Hꝫ. n. qli
bet anima duos angelos. vnū bonuꝫ ad
cuſtodiā aliū malū ad exercitiū. Jtē ꝑ ar
bitriū hoīs nō ꝯſentiētis. Jteꝫ ꝑ peccati
abominationē. q: qñq̄ꝫ demōes nobilio
ris nature peccata vilia deteſtantur. Jtē
propter cautelā omittit facere mala vt pe
ius fiat. ſicut modo nō vexat excōmuni/
catos vt minus timeant tales ſentētias
Utrū virtus tētationis minuantur ī dia
bolo qñ vincit̄ diuerſe ſūt opiniōes. Di
cunt eniꝫ quidā ꝙ ſuperatus in vno vi/
tio ipſū victorē nō poſſit amplius tētare
de eodem vitio. ſed alius diabolus pōt.
Alii dicūt ꝙ ſuperatus de vno vitio nul
lum de illo vitio poſſit amplius tētare de
cetero. Data eſt ptās demonib⁹ exercē/
di magicas artes multiplici rōne. Pri/
mo ad fallēdū fallaces ſicut egiptios ⁊ ip
ſos magos. Unde etiā que ipſi per taleꝫ
modū acquirūt ſunt q̄ſi cōmunicādo ꝑdi/
cūt vt ibi. Creſus perdet aliū tranſiect⁹
maxima regna. Secūdo ad monēduꝫ fi
deles. ne. ſ. tale qđ ꝓ magno deſiderent
cū videāt etiā malos facere huiuſmodi.
Tertio ad ꝓbādā ⁊ exercēdā patientiā
⁊ fidē iuſtoꝝ. De lucifero. Cap. 28.

d E lucifero ſciēdū eſt quod fuit de
ſupremo ordine ſuperioris hierar
chie. ac in illo ordine ſupernū gra
dū tenuit. cui tanquā principi de ſingulis
ordinib⁹ magna multitudo adheſit. quoſ
oēs ſecuꝫ traxit. dictus eſt lucifer. q: pre
ceteris luxit. ſeque pulchritudinis cōſide
ratio eum excecauit. Primū hominē tē/
tauit. ⁊ vicit. Secūdaꝫ tētauit. ⁊ victus
eſt. Poteſtateꝫ tunc amiſit quā vltimus
tēporibus recuperabit nūc religatus eſt
⁊ in fine ſoluet̄. Peccatū luciferi fuit ꝙ
ſe ⁊ ſuū bonum priuatū dilexit excecat⁹
de altitudine habita ꝓſumpſit. ac ꝓpriaꝫ
excellētiaꝫ abnuit quaſi habiturus fuerit
ex ſe nō ab alio ⁊ ſine meritis habere vo
luit ſtare vel ſperare cū poſſet. quouſq̄ꝫ
gratia apponeret̄ dei ſimilitudinē cōcu
piuit. nō quidē cauſa imitationis. ſꝫ po/
teſtatis. i. ſubditos hꝫ voluit ⁊ nulli ſubie
ctus eſſe cōcupiuit. Quid ſit aia ſm di/
finitionem. Cap. 29.

p Oſt naturā corporeā ī corpoream
dicēdū eſt de natura ex vtriſq̄ꝫ cō
poſita. Sꝫ primo ex ꝑte mētis. ſe
cūdo ex ꝑte corporis. tertio ex ꝑte totius
hoīs. De aia igit̄ vidēdū eſt quid ſit ſꝫ
diffinitionē. Porro a qbuſdā diffinit̄ vt
ſpūs. a qbuſdā vt aia. a qbuſdā vero vt
ſpiritus ⁊ aia. Jnquātū igitur aia natu/
rā hꝫ ſpiritus diffinit̄ ab alexādro in li/
bro de motu cordis. Ab Aug. ſic. Aia eſt
ſubā icorꝑa itellectu alī illūiatiōis capax
vltia reuelatiōe ꝑceptiua vltima dico q:
mediātib⁹ āgelī ꝑcipit. Ex hac diffinitiōe
cognoſcim⁹ ꝙ ſpūs humanus q ē aia in
ter oēs creaturas poſt. angelos imedia/
te illuminatiōis diuine ſit ꝑceptiua. Aia
vero inquātū aia ſic diffinit̄ a. Remigio
Aia ē ſubā incorporea regēs corpus. Ex
hac diffinitiōe hēmus ꝙ aia ſit corꝑis re
ctor ⁊ motor. Jtē aia inquātū aia diffi/
nitur a phō ī libro ſcdo de aia ſic. aia eſt
endelechia. i. act⁹ corporis phici organici
potētialiter vitā habētis. Endelechia for/
mā vel actus ſignat. ⁊ dicit̄ hic actus pri
mus ſiue ꝑfectio. Ex hac diffinitiōe hē/
mus ꝙ aia vnibilis eſt corpori nō omni
ſꝫ ſolo organico ⁊ phico. i. naturali ad ſu
ſceptionē aie rationalis diſpoſito. Jtem
aia iquātū ē ſpūs. ⁊ aia ſic diffinitur ab
Aug. aia eſt omniū ſimilitudo. Hec diſ/
finitio data ē ꝑ cōꝑatiōnē aie ad creatu
ras. aia enim ex ſui natura ad ſuſcipien/
das omniū rerum tā corporaliū q̄ꝫ ſpiri
tualiū ſimilitudines apta ē. Sꝫ ſciēdū eſt
ꝙ quedā intelligi habēt ꝑ oppoſita. vt te
nebre ꝑ priuationem lucis. incorporalia ꝑ cor
poralia. ⁊ ſic dicit̄ ſuſcipere anima ſpiri
tualiter rerū ſimilitudines. Jtē anime d
ſcriptio talis eſt. Anima eſt deforme ſpi/
raculū vite. Hec deſcriptio dat̄ ſm ꝙ
aia comparat̄ a deum prout nō ex tra/
duce vel ſeminali ratiōe propagat̄. ſed a
deo corpori creādo infunditur. ⁊ īfundē
do creat̄. Jtem. Seneca. ſic diffinit aiaꝫ
Anima eſt ſpiritus intellectualis ad bea
titudinē ſe ⁊ ī corpore ordinat⁹. hec diffi
nitio ē in reuelatione aie ad finē ſꝫ ꝙ nō
ſolū ſeparata beatificatur ī ſe ſicut ange/
lus ĩmo in corpore glorificato ipſi beati/
tudo ampliatur.
Quid ſit anima ſm rē. Cap. 30.

q Uid ſit aia ſm rem diuerſas vi/
dētur ſentētias philoſophi ꝓtuliſ/
ſe. Plato eniꝫ dicit animaꝫ nume
rum ſe ipſū mouētē. Ariſtoteles endel/
chiā. Pitagoras armoniam. Hippocra
tes ſpiritū tenueꝫ. Rabbanus lucē. De
mocrytus ſpiritū ex athomis cōpoſitū.
Acconomius hypere⁹ igneū vigorem.
Parmenides dicit eā de terra ⁊ igne eē
Epicurrus āt ex aere ⁊ igne Jnter has
diuerſitates nos ſequimur dicta ſancto/
rum ⁊ catholicorū magiſtroꝝ dicētium
ꝙ anima ē ſubā ſpiritualis ⁊ rōnalis ad
viuificādū corpus humanum de nihilo
creata. Creata eſt inq̄ꝫ anima ꝑfectibilis
⁊ īperfecta q̄ꝫtū ad ſciētiā ⁊ virtutes. ꝑ/
fectiſſima tñ eſt q̄ꝫtum ad potētias natu
rales. Et q: ī eſt ſenſui nō ē ſubiecta. ne/
q̄ꝫ ſm dimēſionē eſt extēſiua. Quantita
tē. n. hꝫ aia vt dicit Aug. nō dimēſiuaꝫ.
ſꝫ poteſtatiuā ⁊ virtualē Et q: ſimplex ē
aia. iō nec augmēti. nec detrimēti eſt ſu/
ſceptiua. qa nec in corꝑe maiori maior.
nec ī minori minor reperit̄. vt dicit Au.
Multitudo potētiarū ī aia nō ponit ma
ioritatē ī aie natura. ſꝫ multiplicē effectū
aia etiā eſt vita ꝑpetua. ſ. ꝑ memoriā. in
telligētiā. ⁊ volūtatē. ad imaginē dei fa/
cta capax virtutis ⁊ vitii. ſuſceptibiſ pe
ne. vel premii arbitrio libera. potētiis ⁊
habitib⁹ ⁊ effectiōib⁹ decorata. caret pō
dere. ⁊ figura ⁊ calore paſſibilis ⁊ muta
bilis eſt eo magna eſt quo capax eſt. eter
nitatis. eo recta quo nāliter appetēs eſt
bonitatis eo bona quo particeps eſt diui
nitatis. Quid ſit aia ſm nomē. Cap. 31.

a Nima dr̄ inquātū corpus aiat ⁊
viuificat Mēs inq̄ꝫtū recolit. Aius
dū vult. Rō dum recte iudicat.
Spūs dū ſpirat vł q: ſpūalē nāꝫ hꝫ. Sē
ſus dū ſentit. Memoria dū recordatur.
Uolūtas dū cōſentit. Hec noīa diuer/
ſa ſūt aie nō ꝓꝑ eēntie plalitatē. ſꝫ ꝓꝑ effe
ctus multiplicitatē ⁊ operationeꝫ. Dicit̄
anima ab a qđ ē ſine. ⁊ nemes qđ ē ſan/
guis. eo ꝙ ſit ſine ſanguine. vel dr̄ ab an
qđ eſt tribuere. eo ꝙ anima vitā tribuit
De triplici anima. Cap. 32.

a Ctus aie triplex ē. ſ. vegetare. ſē/
tire. ⁊ ratiocinari. ⁊ ſm hoc diſti
guit̄ aie potētia tripliciter. ſ. vege
tabilis ſēſibilis. ⁊ rōnabilis. De qb⁹ di/
cit ambroſi⁹. ꝙ aia vegetabilī appetit eē.
ſēſibilis bñ eē rōnalis āt optime eē. ⁊ iō
nūq̄ꝫ quieſcit donec optimo cōiungat̄. ⁊
ꝓꝑ hoc in amoris mouet̄ in deuꝫ vt ī ip
ſo lumine delectet̄. Hec tres potētie ī di
uerſis ſubſtātiis tres anime dici poſſunt
Nam vegetabilis eſt anima in plantis
ſenſibilis in brutis. rōalis vō in hoībus
Jn hoīe aūt predicte tres aie vna ſūt eſ/
ſentia ſed differūt in potētiis. nec obſtat
ꝙ in homine ſucceſſiue. ac diuerſis tem
poribus manifeſtātur. hoc. n. eſt a vtute
formatiua que rationaliter prius diſpōit
ad vitā q̄ꝫ ad ſēſū. ⁊ prius ad ſenſum q̄ꝫ
ad rōnē preſertim cuꝫ natura nō ſubito
ſꝫ paulatiꝫ ⁊ ſucceſſiue operet̄. Cū auteꝫ
aia rōalis infunditur corpori ꝑdicte pri/
mo infuſe nō hñt actiōes ſuas deinceps
a virtute formatiua. ſed ab ipā aia. Ani/
ma quoq̄ꝫ duas primas potētias. ſ. vege

tabilē. ⁊ ſenſibilē exercet tm̄ in corpore.
Aīa vegetabilis ⁊ ſenſibilis nō dn̄t dici
aīe in hoīe ſed potētie. nec aīa vegetabil̄
in aīali dicēda eſt aīa ſed potētia. Aīa aūt
vegetabil̄ ī plāta dicēda ē aīa. ſ; potētia.
De potētia anime vegetatiue.
Caplm̄. 33
a Anima vegetabilis tres hʒ potē-
tias. ſ. gn̄atiuā nutritiuā. ⁊ augm̄ē
tatiuā. Prima eſt ad ſpēi ↄſeruationem
Scōa eſt ad ↄſeruationē indiuidui. Ter
tia eſt ad pfectōeʒ ſubiecti. Uirtuti āt nu
tritiue quattuor ad deſuiūt. ſ. virtꝰ attra
ctiua q̄ aſſumit neceſſaria in nutrimēto
Itē digeſtiua q̄ ſepat ↄueniēs ab incōue
niēti in alimēto. Itē retētiua que cibum
tā diu retinet in vno loco. donec debitaʒ
recipiat alterationē. Item expulſiua q̄ ex
pellit qd̄ ſupfluū eſt in nutrimento. ſed
ante oēs has eſt appetitiua.
De potētiis aīe appꝛhēſiuis.
Cap. 34
a Anima ſenſibilis duplicē hʒ po-
tētiā. ſ. appꝛhēſiuā ↄ motiuā. appꝛ-
hēſiua diuidiť in appꝛehēſiuā de
foris. ⁊ appꝛehēſiuā de intus. Uires ap
pꝛhēſiue de foris ſunt qnqʒ ſenſus pticula
res. ſ. viſus. auditus. ⁊c̄. vl̄ potētie exte-
riores. Uires āt appꝛehēſiue de intus ſt̄
qnqʒ potētie interiores ſenſibiles q̄ ſunt
cōis ſenſus. imaginatio eſtimatio. fātaſia
⁊ memoria. Tradunt. Per hipathetici
oēs vires iſtas organicas eē. ⁊ ꝙ p iſtrā
corporalia ſuas operationes pficiūt eo ꝙ
ſint circa pticularia tm̄. Ois. n. forma pti
cularis in materia aliena eſt qm̄ forma ſi
ne oī mā accepta vniuerſalis ē circa quā
opať intellectus. Iſta facile eſt videre in
ſenſibus pticularibꝰ. qm̄ illi nō appꝛehē
dūt niſi p rei ſenſibilis pn̄tiaʒ. De virtu
tibus autem interioribus q̄ ſūt imagina
tio. eſtimatio fantaſia. idē eſt. qm̄ in illis
oībus eſt appꝛehēſio forma ſingularis ſe
cundum ſitū partiū ⁊ lineamēta ⁊ q̄titā
tem. Oēs iſte potentie paſſiue ſūt ⁊ pa-
tiuntur a formiſ ⁊ indiuiduis que ſūt pn̄
cipia cognitionis ſenſibilis. ſenſibilis di-
co quia duplex eſt cognitio intellectua-
lis que oritur ex eo ꝙ pꝛopꝛie pꝛo intel-
lectū hʒ dignoſci. vt forme ↄuenientes
⁊ hmōi. Senſibilis que ↄuenit ex īdiui
duis ⁊ obiectis ſenſuum pticularium que
ſūt pꝛincipia cognitōis ſenſibilis. Scien
dum pꝛeterea ꝙ nulla potētia appꝛhenſi
ua ſenſibilis retinet id qd̄ appꝛhēdit. imo
qd̄ vna appꝛhēdit alia retinet. Notādū
ergo ꝙ alia vtus eſt q̄ bn̄ tenet. alia q̄ bn̄
recipit. ⁊ iſta q̄ bn̄ tenet pficiť ſicco ⁊ fri
gido. ſʒ illa q̄ bn̄ recipit pficitur humido
De ſenſibus particularibus.
Caplm̄. 35
s Enſus pticularis in qnqʒ diuidiť
. ſ. in viſuʒ. auditū. guſtū. odora-
tū ⁊ tactū q in multis ↄueniūt. ⁊ in mul
tis differūt. Conueniūt. n. qnqʒ ſenſus in
hoc ꝙ ſūt vires paſſiue. Sētimus. n. in-
tra ſuſcipiētes nō extra mittētes. Sēſibi
le. n. poſitū ſupꝛa ſenſū nō ſētiť. ſcōo de
aīa. Oēs ſenſus ſūt pceptibiles ſingula-
riū nō viliū. ad quēlibet ſenſū extēdūtur
nerui duo. vnus ad ſentiēdū q agiť ↄtra
exteriora. ⁊ alius ad motū volūtariuʒ q
agit vt ius aīe interior. ⁊ ad organū diri
git intētiōeʒ. In oī ſenſu oʒ eſſe pportio
nē ſenſibilis ad ſenſum. q: in mediis dele
ctātur. ⁊ in extremis corrumpūtur. Ad
ſentiēdū aliqd oʒ eſſe obiectū pn̄s ⁊ me
diū differēs. ⁊ organū ſanū atqʒ ↄueniēſ
⁊ aīe itētio actualis. Oēs ſenſus vnā hn̄t
originē ſm̄ ſenſuʒ cōem a quo velut a cē
tro q̄ſi linee quedā exeūt. Differūt etiaʒ
ſenſus pticulares in multis nā qlibet hʒ
ſpāle iſtrū. Differūt ēt in obiectis. differt
ī medio drīc. q: tactus ⁊ guſtus hn̄t me
diū intrinſecus ⁊ alii extrīſecꝰ. Differūt ī
velocitate appꝛehēdi. q: viſus ē citiſſime
appꝛehenſionis. ⁊ remota appꝛehendit
Differūt ſitu q: viſus ē ſupmus. Poſt
auditus. deīde alii p ordinē. Differūt vti
litate. q: guſtus ⁊ tactus maxime ſūt ne
ceſſarii ad ↄſeruationem īdiuidui ⁊ ſpe-
ciei. Guſtus. n. diſcernit cibum per quē
ſeruať animal a nociuo. ⁊ tactꝰ diſcernit
qualitates ſēſatoꝝ. ſicut calide ⁊ frigide
⁊ huiuſmodi vt aīal declinet extrema ta
liū qualitatum ne corruptioneʒ incurrat
Differūt gn̄alitate. q: tactus ē generali-
or. cū nō hēat organū determinatū. ſed
in omnibus mēbris ſit. Differūt ēt in ī-
pꝛeſſionū retentione. ſenſus eniʒ groſſio
res fortiuſ retinēt ſuas impꝛeſſiōes ſicut pʒ
in tactu. Nota. ꝙ videmꝰ viſu ⁊ oculo
ſed differenter. nā viſu videmꝰ effectiue
ſiue formaliter. ſed oculo videmꝰ inſtru
mentalr̄. Eodē mō dicendū eſt de cete
ris ſenſibꝰ Aīa alienať a ſenſibus tripli-
citer. Pꝛimo in ſomno. 2. in extaſi ma-
gis. 3. in morte maxime.
De ſenſu cōmuni. Cap. 36.
s Enſus cōis eſt potentia q̄ oīuʒ ſē
ſuū pticularium obiecta appꝛehē
dit. vt dicit phi. 2. de aīa. Omneſ
eniʒ ſenſus exteriores a ſenſu cōi exterio
ri velut a centro pticulariť exeūt ⁊ ſena
toꝝ ſuoꝝ ſilitudines ad ſenſū cōeʒ redu
cūt quo mediāte de ſingulorꝝ ppꝛietati-
bꝰ iudicāt ⁊ diſcernūt. Uñ ſciendum ꝙ
ſenſus cōis ē fons ex quo oēs ſenſus ori
uuť ad quē oīs motꝰ ſenſibiliū refertur
ſicut ad vltimū finem. Hec potētia q̄dā
hʒ inquantū eſt ſenſus ⁊ quedā inquātū
cōis eſt. inquantū. n. ſenſus eſt hʒ recipe
re reꝝ ſpēs ſine materia. ⁊ tn̄ pn̄ſente ma
teria. inquantū cōis eſt hʒ duo quorum
vnū eſt iudiciū ſenſibilium p qd̄ nos ap
pꝛehendimus nos videre qn̄ videmus.
⁊ audire qn̄ audimus. ⁊ ſic de aliis. Si
eniʒ hoc iudiciū nō eēt in aīalibus. nō ſa
tis eſſet videre ⁊ audire vtile. ⁊ ſʒ alios
ſenſus appꝛehēdere. Secūdū eſt cōpa-
rare plura ſenſata dicendo vnū eſſe dul
ce. ⁊ aliud dulciꝰ eſſe ⁊ hoc ideo ſenſus
cōis hʒ. q: ad ipſū referuntť omnium p
pꝛiū ſenſuū ſenſata. Hec virtus in ante
riori parte cerebri ponitur in loco vbi cō
currunt nerui ſenſitiui quinqʒ ſenſuuʒ q
locꝰ medulloſus ⁊ humidꝰ ē. De vi ima
ginatiua. Cap. 37.
v Irtus imaginatiua ē potentia ap
pꝛehēſiua. in qua imagines reruʒ
ſenſibiliū reſuāť. Hec virtꝰ pluſ
abſtrahit q̄ ſenſus. q: ſenſus nō accipit
formā. niſi pn̄te re illa āt reſuat formā ēt
re abſēte. In hoc ēt imaginatio differt a
ſenſu cōi. q: ſenſus cōis pn̄tia rei exterio
ris indiget ſicut ſenſus particularis. Iſta
āt virtus. ſ. imaginatio theſaurus formā
rū vocať. q: in ea ſic dictū ē forme a pti
cularibꝰ ſenſibꝰ recepte retinēť. hec po
tētia ī āteriori pte cerebri ſeu interiori. ſi
cut ⁊ ſenſus cōis poniť. ⁊ hic maior eſt
durities ex frigiditate cerebri ↄueniēs.
vbi ⁊ imaginatiua retinet īpꝛeſſiones a
ſenſu cōi receptas. De vi eſtimatiua.
Cap. 38.
e Stimatiua vtꝰ q̄ a forma acqſi-
ta intētiones elicit q̄ a ſenſu nō p-
cipiūť. ſm̄ quā ouis fugit lupū ⁊ lupus
miſereť filio ſuo. hoc aūt nō poſſet fieri
niſi lupꝰ hēret cognitionē eiꝰ indiuidui.
⁊ ꝙ hoc indiuiduū ſit natus eius ſicut ⁊
ouis appꝛehēdit lupū ſibi nociuuʒ. Iſta
vō nō pōt fieri p ſenſū. Eſtimatiua dif-
fert ab imaginatiōe qm̄ imaginatio ſolū
retinet formas appꝛehēſas p ſenſū cōeʒ
⁊ ad imaginationē ſolā nō ſeqť affectus
miſerie vl̄ triſtitie. vl̄ fuga. vel inſecutio.
Ad eſtimationē aūt ſtatiʒ ⁊ ſeqť qd̄libet
iſtoꝝ vn̄ ſicut intellectꝰ practicꝰ ſe hʒ ad
ſpeculationē. ita ſe hʒ eſtimatiua ad ima
ginationē. ⁊ pp hoc eſtimatiua nō penī-
tus appꝛehēſiua ē. ſʒ ēt motiua p hoc ꝙ
determinat ad qd moueri debeat aīal. ⁊
a quo fugere cū. n. aīal moueť ad cibuʒ
oʒ imaginē cibi in aīali eſſe. Sʒ eſtimati
ua nō ſolū mouet. imo ēt appꝛehendit.
Oʒ igiť aīal hr̄e eſtimationē q̄ moueať.
Officiū eſtimatiue eſt appꝛehendere intē
tiones nō qdē rōnis ſed nāe. Uñ nō ap
pꝛehēdit qd ſit ſimilis. aut nomē. aut ver
bū vl̄ amicitiā. vel inimicitiā. cōmode vl̄
incōmode. ſicut dictū ē. Hec virtus po-
niť in prima pte medie cellule cerebri q̄
calida eſt ex motu multi ſpūs ad ipſaʒ.
De fantaſia. Cap. 39.
Fantaſia eſt potentia ↄponēs ima
gines cū imaginibus. ⁊ imagines
cū intētionibꝰ. Cōponit inquam

tabilē. ⁊ ſenſibilē exercet tm̄ in corpore. Aia vegetabilis ⁊ ſenſibilis nō dn̄t dici aie in hoīe ſed potētie. nec aia vegetabil' in aiali dicēda eſt aia ſed potētia. Aia aūt vegetabil' ī plāta dicēda ē aia. n̄ potētia.

De potētia anime vegetatiue.

Caplm̄. 33

a Aſima vegetabilis tres hꝫ potē tias. ſ. gnātiuā nutritiuā. ⁊ augm̄tatiuā. Prima eſt ad ſpēi ꝯſeruationem Scd̄a eſt ad ꝯſeruationē indiuidui. Tertia eſt ad ꝑfectōeꝫ ſubiecti. Uirtuti āt nutritiue quattuor ad deſuiūt. ſ. virt⁹ attractiua q̄ aſſumit neceſſaria in nutrimēto Itē digeſtiua q̄ ſepat ꝯueniēs ab incōuenienti in alimēto. Itē retētiua que cibum tā diu retinet in vno loco. donec debitaꝫ recipiat alteratiōnē. Item expulſiua q̄ expellit qd̄ ſuꝑfluū eſt in nutrimento. ſed ante oēs has eſt appetitiua.

De potētiis aie apphēſiuis.

Cap. 34

a Anima ſenſibilis duplicē hꝫ potētiā. ſ. apphēſiuā ꝯ motiuā. apphēſiua diuidit' in apprehēſiuā de foris. ⁊ apprehēſiuā de intus. Uires apphēſiue de foris ſunt qnqꝫ ſenſus ꝑticulares. ſ. viſus. auditus. ⁊c̄. vl' potētie exteriores. Uires āt apprehēſiue de intus ſūt qnqꝫ potētie interiores ſenſibiles q̄ ſunt cōis ſenſus. imaginatio eſtimatio. fātaſia ⁊ memoria. Tradunt. Per hipathetici oēs vires iſtas organicas eē. ⁊ ꝙ ꝑ iſtr̄a corporalia ſuas operationes ꝑficiūt eo ꝙ ſint circa ꝑticularia tm̄. Oīs. n. forma ꝑticularis in materia aliena eſt qm̄ forma ſine oī mā accepta vniuerſalis ē circa quā opat' intellectus. Iſta facile eſt videre in ſenſibus ꝑticularib⁹. qm̄ illi nō apprehēdūt niſi ꝑ rei ſenſibilis pn̄tiaꝫ. De virtutibus autem interioribus q̄ ſūt imaginatio. eſtimatio fantaſia. idē eſt. qm̄ in illis oībus eſt apprehēſio forma ſingularis ſecundum ſitū partiū ⁊ lineamēta ⁊ q̄ntitatem. Oēs iſte potentie paſſiue ſūt ⁊ patiuntur a formiſ ⁊ indiuiduis que ſūt p̄ncipia cognitionis ſenſibilis. ſenſibilis dico quia duplex eſt cognitio intellectualis que oritur ex eo ꝙ proprie ꝓ intellectū hꝫ dignoſci. vt forme cōuenientes ⁊ hmōi. Senſibilis que ꝓuenit ex indiuiduis ⁊ obiectis ſenſuum ꝑticularium que ſūt principia cognitōis ſenſibilis. Sciendum preterea ꝙ nulla potētia apphenſiua ſenſibilis retinet id qd̄ apphēdit. imo qd̄ vna apphēdit alia retinet. Notādꝫ ergo ꝙ alia v̄tus eſt q̄ bn̄ tenet. alia q̄ bn̄ recipit. ⁊ iſta q̄ bn̄ tenet ꝑficit' ſicco ⁊ frigido. ſꝫ illa q̄ bn̄ recipit ꝑficitur humido

De ſenſibus particularibus.

Caplm. 35

s Enſus ꝑticularis in qnqꝫ diuidit' . ſ. in viſuꝫ. auditū. guſtū. odoratū ⁊ tactū q in multis ꝯueniūt. ⁊ in multis differūt. Cōueniūt. n. qnqꝫ ſenſus in hoc ꝙ ſūt vires paſſiue. Sētimus. n. intra ſuſcipiētes nō extra mittētes. Sēſibile. n. poſitū ſupra ſenſū nō ſētit' . ſcd̄o de aia. Oēs ſenſus ſūt ꝑceptibiles ſingulariū nō viliū. ad quēlibet ſenſū extēdūtur nerui duo. vnus ad ſentiēdū q agit' ꝯtra exteriora. ⁊ alius ad motū volūtariuꝫ q agit vt ius aie interior. ⁊ ad organū dirigit intētiōeꝫ. In oī ſenſu oꝫ eſſe ꝓportionē ſenſibilis ad ſenſum. q: in medijs delectātur. ⁊ in extremis corrumpūtur. Ad ſentiēdū aliqd oꝫ eſſe obiectū pn̄s ⁊ mediū differēs. ⁊ organū ſanū atqꝫ ꝯueniēſ ⁊ aie itētio actualis. Oēs ſenſus vnā hn̄t originē ſcḋm ſenſuꝫ cōem a quo velut a cētro q̄ſi linee quedā exeūt. Differūt etiaꝫ ſenſus ꝑticulares in multis nā qlibet hꝫ ſpāle iſtr̄ꝫ. Differūt ēt in obiectis. differūt ī medio dr̄ic. q: tactus ⁊ guſtus hn̄t mediū intrinſecus ⁊ alii ētriſec⁹. Differūt ī velocitate apprehēdi. q: viſus ē citiſſime apprehenſionis. ⁊ remota apprehendit Differūt ſitu q: viſus ē ſupmus. Poſt auditus. deīde alii ꝑ ordinē. Differūt vtilitate. q: guſtus ⁊ tactus maxime ſūt neceſſarii ad ꝯſeruationem indiuidui ⁊ ſpeciei. Guſtus. n. diſcernit cibum per quē ſeruat' animal a nociuo. ⁊ tact⁹ diſcernit qualitates ſēſatoꝝ. ſicut calide ⁊ frigide ⁊ huiuſmodi vt aial declinet extrema tahū qualitatum ne corruptioneꝫ incurrat Differūt gnālitate. q: tactus ē generalior. cū nō hēat organū determinatū ; ſed in omnibus mēbris ſit. Differūt ēt in īꝓreſſionū retentione. ſenſus eniꝫ groſſiores formiſ retinēt ſuas impꝛeſſiōes ſicut pꝫ in tactu. Nota. ꝙ videm⁹ viſu ⁊ oculo ſed differenter. nā viſu videm⁹ effectiue ſiue formaliter. ſed oculo videm⁹ inſtrumentalr̄. Eodē mō dicendū eſt de ceteris ſenſib⁹ Aia alienat' a ſenſibus tripliciter. Primo in ſomno. 2. in extaſi magis. 3. in morte maxime.

De ſenſu cōmuni. Cap. 36.

s Enſus cōis eſt potentia q̄ oīuꝫ ſēſuū ꝑticularium obiecta apprehēdit. vt dicit phi. 2. de aīa. Omnes eniꝫ ſenſus exteriores a ſenſu cōi exteriori velut a centro ꝑticularit' exeūt ⁊ ſenſatoꝝ ſuoꝝ ſilitudines ad ſenſū cōeꝫ reducūt quo mediāte de ſinguloꝝ ꝓprietatib⁹ iudicāt ⁊ diſcernūt. Un̄ ſciendum ꝙ ſenſus cōis ē fons ex quo oēs ſenſus oriunt' ad quē oīs mot⁹ ſenſibiliū refertur ſicut ad vltimū finem. Hec potētia q̄dā hꝫ inquantū eſt ſenſus ⁊ quedā inquātū cōis eſt. inquantū. n. ſenſus eſt hꝫ recipere reꝝ ſpēs ſine materia. ⁊ tn̄ p̄ſente materia. inquantū cōis eſt hꝫ duo quorum vnū eſt iudiciū ſenſibiliū ꝑ qd̄ nos apprehendimus nos videre qn̄ videmus. ⁊ audire qn̄ audimus. ⁊ ſic de aliis. Si eniꝫ hoc iudiciū nō eēt in aialibus. nō ſanis eſſet videre ⁊ audire vtile. ⁊ ſcḋm alios ſenſus apprehēdere. Secūdū eſt cōparare plura ſenſata dicendo vnū eſſe dulce. ⁊ aliud dulci⁹ eſſe ⁊ hoc ideo ſenſus cōis hꝫ. q: ad ipſū referunt' omnium ꝑ pn̄ū ſenſiuū ſenſata. Hec virtus in anteriori parte cerebri ponitur in loco vbi cōcurrunt nerui ſenſitiui quinqꝫ ſenſuuꝫ q loc⁹ medulloſus ⁊ humid⁹ ē. De vi imaginatiua. Cap. 37.

v Irtus imaginatiua ē potentia apprehēſiua. in qua imagines reruꝫ ſenſibiliū reſuāt' . Hec virt⁹ plus abſtrahit q̄ȝ ſenſus. q: ſenſus nō accipit formā. niſi pn̄te re illa āt reſuat formā ēt re abſēte. In hoc ēt imaginatio differt a ſenſu cōi. q: ſenſus cōis pn̄tia rei exterioris indiget ſicut ſenſus particularis. Iſta āt virtus. ſ. imaginatio theſaurus formarū vocat' . q: in ea ſic dictū ē forme a ꝑticularib⁹ ſenſib⁹ recepte retinēt' . hec potētia ī āteriori ꝑte cerebri ſeu interiori. ſicut ⁊ ſenſus cōis ponit' . ⁊ hic maior eſt durities ex frigiditate cerebri ꝓueniēs. vbi ⁊ imaginatiua retinet impꝛeſſiones a ſenſu cōi receptas. De vi eſtimatiua.

Cap. 38.

e Stimatiua v̄t⁹ q̄ a forma acquiſita intētiones elicit q̄ a ſenſu nō ꝑcipiūt' . ſcḋm quā ouis fugit lupū ⁊ lupus miſeret' filio ſuo. hoc aūt nō poſſet fieri niſi lup⁹ hēret cognitionē ei⁹ indiuidui. ⁊ ꝙ hoc indiuiduū ſit natus eius ſicut ⁊ ouis apprehēdit lupū ſibi nociuuꝫ. Iſta v̄o nō pn̄t fieri ꝑ ſenſū. Eſtimatiua differt ab imaginatiōe qm̄ imaginatio ſolū retinet formas apprehēſas ꝑ ſenſū cōeꝫ ⁊ ad imaginationē ſolā nō ſeqt' affectus miſerie vl' triſticie. vl' fuga. vel inſecutio. Ad eſtimationē aūt ſtatiꝫ ⁊ ſeqt' qd̄libet iſtoꝝ vn̄ ſicut intellect⁹ practic⁹ ſe hꝫ ad ſpeculationē. ita ſe hꝫ eſtimatiua ad imaginationē. ⁊ ꝓꝑ hoc eſtimatiua nō penitus apprehēſiua ē. ſꝫ ēt motiua ꝑ hoc ꝙ determinat ad qd moueri debeat aial. ⁊ a quo fugere cū. n. aīal mouet' ad cibuꝫ oꝫ imaginē cibi in aīali eſſe. Sꝫ eſtimatiua nō ſolū mouet. imo ēt apprehendit. Oꝫ igit' aīal hr̄e eſtimationē q̄ moueat' . Officiū eſtimatiue eſt apprehendere intētiones nō qdē rōnis ſed nāe. Un̄ nō apprehēdit qd ſit ſimilis. aut nomē. aut verbū vl' amicitiā. vel inimicitiā. cōmode vl' incōmode. ſicut dictū ē. Hec virtus ponit' in prima ꝑte medie cellule cerebri q̄ calida eſt ex motu multi ſpūs ad ipſaꝫ.

De fantaſia. Cap. 39.

Antaſia eſt potentia ꝯponēs imagines cū imaginibus. ⁊ imagines cū intētionib⁹. Cōponit inquam

ſantaſia imagines cũ imaginib⁹. vt ē ap
prehendē aliqd eē albū vel nigrū. vl' di/
uerſas formas cōponē vl' fingē chime/
ras. Cōponit ēt imagines cū intētionib⁹
vt cū apprehēdit ouis formā lupinā eſſe
fugiēdā. Cōponit ēt intentiōes cū itētiōi
b⁹. vt pꝫ i oue q̄ apphēdit nato ſuo pbē
da eē vbera ⁊ alienū eē repellēdū. ¶Per
fantaſiā maior hr̄ cognitio q̄ pt hri i aīa
ſenſibili q̄ ē in brutis. p hāc. n. nō ſolū ſcit
pñtia ſꝫ ēt ꝓuidet ſibi in futuꝝ. ¶Per hāc
n. qdā aīalia faciūt ſibi caſas. ⁊ de cibo p
uidēt in lōginquū. p hāc de illo ſcit qđ ſit
idē ⁊ de alio q̄ ſit aliud ⁊ ſic de eo oī de
quo ſnīa ꝓfert p modū affirmatiōis ⁊
negatiōis. ¶Per hāc quoqꝫ videm⁹ ali/
qd eligere ⁊ aīalia. ⁊ aliqd refutare. Ad
electionē ⁊ refutationē ꝑ exigit ſcīa ⁊ di/
ſcretio. et iō multi dixerūt q̄ fātaſia ē ali
qd rōnis ſꝫ dicim⁹ nō eē verā electionē
aīe ſenſibilis. ſꝫ aliqd ſimile. Hec a vul/
go i hoīe vocat̄ cogitatiua. cū tñ cogitat̄
ꝓprie ſit rōnis. Fantaſia operat̄ in ſōno
ſicut in vigilia. Qđ āt in ſōnis res videt̄
eē pñtes. hoc ē q̄ ſit fuerſio ad ſēſū cōez
Iſta potētia qñ ꝯiūcta ē rōni ſicut eſt in
oīe. tūc accipit agēdi ⁊ operādi regimē
a rōne. Sꝫ q̄ rō diuerſificat̄ ſm diuerſi
tatē coꝝ de qb⁹ ratiocinatio fit. iō p opa
tiones fātaſie multiplicāt̄ in hoīe valde.
Ubi aūt fantaſia nō eſt cū rōe. vt eſt in
brutis tūc regit̄ ſolū ſm inſtinctū natu/
re. Et q̄ natura vno mō ē in habētibus
ſpeciē vnā. iō cōceptio fantaſie opat̄ i ta
lib⁹ vno mō. Et inde eſt q̄ oīs hirundo
facit vno mō nidū ſuū. Dixerūt quidā
philoſophi q̄ iſte virtutes in brutis poti
us agūt̄ q̄ agāt. ſꝫ in hoīe poti⁹ agūt q̄
agātur. q̄ bruta mouent̄ ſm impetū ⁊
ſpiritū appetitus naturalis. Mot⁹ autē
hūani regulāt̄ ſꝫ regimen rōnis. Notā
dū q̄ melancolici ⁊ infirmi ⁊ amantes
multas hñt fantaſias. ſꝫ hoc nō eſt ex il/
luſtratione que fit per imagines reꝝ ſen/
ſibiliū. ſꝫ ex paſſionib⁹ nature ⁊ cōfuſiōe
ſpirituū aſcendentiū ad cerebrū ⁊ caput
turbantium. Tales. n. ſpūs diuerſarum
imaginū ſuolutiōes faciūt ⁊ generāt hor
ribiles viſiones conceptiōes. ¶Preterea
ſciendū q̄ bruta citius recipiunt influx⁹
primi motoris q̄ hoīes. ſicut pꝫ in formi
ca que qñ cibū colligit infra tres dies nō
pluit. Et gallus cantū ſuū p tempus va
riat. q̄ imitationē aure ex influxione pri
mi motoris pñtiūt. Huiꝰ dicti hec eſt rō
qñ hoīes multū occupant̄ circa cōcep/
tiones ſuas cōferēdo ⁊ cōponendo ⁊ di
uidēdo. quare influxiōes pmi motoris
nō pcipiūt ita cito ſicut bruta que nō ſic
occupant̄ in ſuis cōceptiōib⁹. nec ſm il/
las opant̄. ſꝫ tantū ſm inſtinctū natu/
re. Iſta vis. ſ. fantaſia plurimū impedit
intellectū eo q̄ minus occupat aīam cō/
poſitiōe ⁊ diuiſiōe imaginū. nō ſolū ac/
ceptaꝝ a ſenſib⁹. ſꝫ ēt fictaꝝ. maxime aūt
ipedit intellectū qñ aliqd de celeſtibus ⁊
diuinis iprimit̄ ei. ⁊ hoc iō. q̄ ꝯceptio/
nes talis non pōt ferre nec ſunt ſimiles
imaginationib⁹ ⁊ fictionib⁹ fātaſie. Fan
taſia vero ponit̄ in medio medie cellule
cerebri tāquā centrū inter memoratiuā
⁊ imaginatiuā. q̄ fantaſia cōuertit ſe ſlā
p formās quas accipit imaginatiua p ſen
ſū q̄ ſup intentiones quas reſuat memo
ria. ⁊ tūc illas formas ac intentiones di
uidit ac componit.

De memoria. Cap 40.

Memoria aūt eſt repoſitoriū ꝑ/
tentoꝝ. Reſeruat eniꝫ memoria
intētiōes p eſtimationē a figuris
reꝝ elicitas. Aīa p memoriā mediātibus
reb⁹ ſenſibilib⁹ i ipſas reddit res ſenſi/
biles que ſunt extra ipſā. ⁊ pp hoc opor
tet actū memorie duas pcedere operati
ones. quaꝝ vna eſt hoc eē receptum. ⁊
hec eſt operatio ſenſu cōis. ⁊ in hoc me
moria incipit. ſecūda eſt hoc eſſe cōſerua
tū apud nos qđ ſit p imaginationē. Oꝫ
etiam q̄ ante memoriā quedam virtus
operet̄ que ex figuris reꝝ diuidat reꝝ
intentiōes ſingulares. Differūt imagina
tio ⁊ memoria. quia iſta cōſeruat ſpecies
rerum hec cōſeruat itētiōes ſpecierum.
Sciēdū quoqꝫ q̄ memoria differt a re
miniſcentia. q̄ memoria diſcrete ⁊ diffi
cile reuertit̄ ad res componēdo intētiōes
diſtinctas cum imaginibus. Reminiſcē
tia ſiue recordatio eſt motus quaſi itercē
ꝑt⁹ ⁊ abſciſſus p obliuionē. ⁊ eſt cum
collatiōe tēporis ⁊ loci ⁊ huiuſmōi. Re
miniſcētie enim modus ñ eſt vniformis
ſed cauſat̄ i pluribus pncipiis circūſtā/
tibus id cuius ꝓprie eſt reminiſcibilitas cū
ſit pncipiū multorū prius memoratoꝝ.
Cuꝫ eniꝫ per memoriā fiat reꝝ apprehē
ſio quod eadem res prius fuerūt i ſe vl'
i ſēſibus aliās cognite. patet q̄ ſi quis reꝫ
totaliter oblitus eſt ñ poteſt per memo/
riam recordari ſe eē oblitū. Sed ſi obli/
tus eſt i parte. tūc per id qđ remāſit po
teſt reminiſci. ſed quādoqꝫ ſciuiſſe vl' per
collectiōes reminiſcētie pt ēt ad id qđ obli/
t⁹ ē redire cū illiꝰ adiutorio qđ remāſit
memorie. Alia ē dīa iter memoriā remi
niſcētiā. quia memoria multa dāt aīalia.
ſꝫ reminiſcētia eſt ſoli⁹ rōnis. q̄ reminiſcē
tia ē qdā inueſtigatio. q̄ ſine ordine rōnis
nō eſt. ac ſine deliberatiōe p q̄ antecedēs
ordinat̄ ad ꝯñs. Sane cum qs reminiſci
voluerit ea q̄ nō eo mō quo p ſenſū. ſꝫ p
intellectū apprehēdit hoc nō ſit p memo
riā q̄ memoria talia nō reſeruat. ſed intel
lectus cōuertit ſe ſuper ea que hꝫ apud
ſe. ⁊ ea reducit ad actum que hꝫ in hitu.
Iſte aūt habitus manet actualiter apud
intellectū potētialē qui ē locus ſpecieꝝ
vniuerſaliū. vñ ⁊ vniuerſalia ſpeculata
remanēt apud ipſum tāq̄ in loco ſue ge
nerationis etiā actu quādo illa nō cōſide
rat. Intellectus autem potētialis ad has
ſpecies quas ſic habet apud ſe cōuerti/
tur vl' ab eis auertitur quādo voluerit.
Ultimo notandū q̄ memoria ponitur
in poſteriori parte cerebri qui locus eſt
ſiccus propter neruos motiuos qui oriū
tur ex ipſo.

De vi ſēſibili ⁊ motiua. Cap. 41.

Sequit̄ de vi ſenſibili motiua. hec
mouet qñqꝫ ſpūalr. qñqꝫ corpa/
liter. Primo mō dr̄ appetitiua q̄ mouet
dupl'r. aut diligēdo. aut odiēdo. ⁊ diui
dit̄ in cōcupiſcibilē ⁊ iraſcibilē p quas
appetit aīa bonū. vl' inſurgit cōtra ma/
lū. Ab his vero duob⁹. ſ. iraſcibili ⁊ ꝯcu
piſcibili oriūt̄ quattuor affectiōes. ſ. gau
diū ſpes. dolor. ⁊ timor. Nā ſi pñs ē qđ
ꝯcupiſcim⁹ gaudem⁹ ſi abſēs ē ſperam⁹
Silr ſi pñs ē de quo iraſcimr dolem⁹.
ſi abſens eſt timem⁹. Senſualitas aūt ē
vis aīe ſenſibilis motiue ⁊ ad idē mouet
ad qđ cōcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis. Sen/
ſualitas. n. appetit. q̄ delectabilia ſūt corpi
ac nociua refugit. Differt āt ſenſualitas a
cōcupiſcibili. ⁊ iraſcibili q̄ ſēſualitas ma
gis ꝯtingit corpori. ⁊ ſicut i brutis ita in
hoīe nulla lege ſtringit̄. qm ſꝫ i appetitus
reꝝ ad corpus ptinētiū moueat̄. Sꝫ cō/
cupiſcibilis ⁊ iraſcibilis ſubgit̄ rōi. ⁊ pro
ut ſūt i hoīe frenant̄ rōi. ac regūt̄ virtu
tib⁹ que fundāt̄ in ipſis. Eſt. n. tempera
tia in ꝯcupiſcibili. ⁊ fortitudo in iraſcibili
⁊ ſic de aliis ſm q̄ vis motiua ſenſibilis
mouet corpaliter. ſic diuidit̄ i virtutē na
turalē. vitalē. ⁊ aīalē. quaꝝ prima ſitū ſu
um hꝫ in epate. vt p in Primo pncipio
cū primū pncipiū eſt cor. Secūda i cor
de. tertia in capite. vl' i primo principio.
tñ primū pncipiū ē cor. Uirtus natural'
eſt motiua humorū. vitalis motiua pul
ſuū. aīalis eſt motiua mēbroꝝ. Dicimus
q̄ virtus nālis ē motiua humoꝝ mediā
tib⁹ artheriis ⁊ venis q̄ radicant̄ i epa/
te ſm Galienū. ſꝫ ſm Ariſtotelē radicā
tur in corde. ⁊ hoc p ſpūꝫ nālē. Eſt aūt
ſpūs naturalis ſubſtātia ſubtilis ⁊ aerea
vi caloris in corde gñata hec ſanguinem
ad ſingula mēbra ipulſat. ex quo corp⁹
vegetatur. Uirtus vitalis ē motiua pul
ſuū mediātibus artheriis que radicāt̄
i corde. Spūs autē vitalis eſt idem qui
⁊ naturalis. Idem dico i ſubſtātia. ſed
differēs i virtute. hic per artherias ad
membra corporis ſe diffūdēs viuificat
ipſum corpus tāq̄ inſtrm. Uirt⁹ aīalis
eſt motiua mēbroꝝ mediātibus neruis
qui radicāt̄ i capite. ⁊ hoc per ſpūꝫ aīa
lem. Eſt aūt ſpūs aīalis idē q̄ ⁊ natura

lis ⁊ vitalis.ſed aīalis dr̄ cū ad cerebrū
deuenerit.hic ceteris ſubtilioꝛ ꝑ neruos
ad oꝛgana ſentiendi dirigıť vt ſenſus ⁊
motus ſm locū exinde generet in coꝛpo
re aīalis.Circa vires iſtas deniqʒ ſciendū
eſt ꝙ cū virtutes aīales intendūtur .tūc
naturales remittūtur.ꝑꝑ hoc in homine
dedito ſtudio.vl' meditationibus minꝰ
operať virtus nutritiua ⁊ generatiua. ⁊
augmentatiua.ex quo pʒ ꝙ cōcupiſcen/
tia carnis domať in viro ſtudioſo. Vñ
ait Hierony.Ama ſciām ſcripturaꝝ . ⁊
carnis vitia nō amabis.Preterea qñ vir
tutes aīales remittūtur.nāles incedunť
ſicut pʒ in ſomno q deſcribiť eſſe quies
virtutū aīaliuʒ cū intentōe naturalium.

De potentiis anime rōnalis.

Caplm. 42

t Ria ſūt in aīa vt aıť phꝰ.3.de aīa
.ſ.potētie hitus ⁊ paſſiōes . Po
tētie qdem ſūt innate.hitus āt ſūt acqſiti
vl' īfuſi.paſſiōes vō ſūt illate vl' innate.
Hitus.n.ſūt acqſiti vt pʒ in ſcīa ⁊ virtu
te pollitica.Nā ex frequēti ſtudio hō ac
qrit ſcīētiaʒ ⁊ ex frequēti bñ agere fit hō
bonus bonitate vtutis pollitice . Sunt ⁊
habitꝰ qñqʒ nō ꝑ acqſitionē ſʒ ꝑ infuſio
nē.ſicut ſapīa fuit infuſa.Salomoni.⁊ v̄
tutes theologice auferūtur quotidie par
uulis in baptiſmo ⁊ ēt penitētibus in iu
ſtificatione ⁊ ex actibꝰ nō gñanť tales hī
tus.ſed potiꝰ ecōuerſo ex talibꝰ hitibuſ
eliciūť boni actus ex potētiis.vñ in habi
tus acqſitos ſeqtur.q̄les ſūt actus tales
ſūt hitus.ſʒ in habitibꝰ infuſis ē cōtrari
um.ſ.q̄les habitus ſūt actus. Eſt tñ ne
rum ꝙ ſicut habitus acqſiti gñantur per
actus.ita ⁊ generanť ꝑ actiones. ſed nō
meritoꝛias inquātū tales. Paſſiones āt
ſunt illate ab extrinſeco .vocat autē paſ
ſiones phꝰ receptōes obiectoꝝ.Sumiť
⁊ aliter paſſiones vt dicātur effectiones
ſicut doloꝛ timoꝛ ſpes ⁊ gaudium.

De diuiſione potētiaꝝ aīe. Cap. 43

Unc ad diuiſiōeʒ potētiaꝝ aīe ac
n cedamꝰ.phꝰ.3.de aīa igıť diuidit
pncipalr̄ aīe potētias ī cogitatiuā
⁊ motiuā.q̄s theologꝰ appellat intelle/
ctū ⁊ affectū ipm āt affectū intelligit vo
lūtatē.Potētiaꝝ āt aīe q̄dam ſūt ſepate
a corꝑe.vt velle.⁊ intelligē.ſʒ quas aīa
nō vtiť corꝑe.ſed vtiť vtente coꝛꝑe.ſ.fā
taſia q̄ ſic hʒ ſe ad itellectū ſicut coloꝛ ad vi
ſuʒ.vt aıť phꝰ.2.de aīa.Quedā vō ſunt
vires inſepabiles a coꝛpore.vt vegetabi
les.⁊ ſenſibiles q̄tuʒ ad opatıonē.⁊ q̄/
tuʒ ad eēntiā.vt in brutis.Sʒ in hoīe ſe/
panť vires iſte a corꝑe q̄tū ad eēntiam
lʒ aīa opationes eoꝝ exercere nō poſ
ſit extra coꝛpus.In brutis vero ſimplr̄
pereūt q̄tū ad vtrūqʒ.Itē aīa potētias
quaſdā hʒ conueniētes cū brutis.vt eſt ſen
ſualitas.ſenſus pticularis.ſēſus cōi ima
ginatio eſtimatio memoꝛia. Quaſdā hʒ
nō cōes cū illis.vt ē rō . ⁊ intellectus ⁊
hmōi.Itē aīa hʒ vires quaſdā quo ad
ſe.vt eſt rō.volūtas.liberū arbitriū.q̄ſ/
dā hʒ qbus coꝛpoꝛi pmiſceť.vt ē vis nā
lis.vital' ⁊ aīalis de qbus dictū ē ſup̄ ca.
41. Ex iam dictis pʒ ꝙ potētie quedam
ſūt oꝛganice.quedā nō.Itē ex pdictis
collige ꝙ aīa rōalis oēs potētias hʒ aīe
vegetabilis ⁊ ſenſibilis.ſed nō inq̄tum
rōalis eſt.Verū inq̄tū rōalis eſt addit ī
tellectū ⁊ liberū arbitriū.⁊ hmōi.Et hͦ
qͦ dicit Greg.Omnis inquit creature
aliquid cōe hʒ hō. Hʒ nāqʒ hō cōe eē
cū lapidibꝰ.viuere cū arboꝛibus.ſentire
cū aīalibꝰ intelligere cū angelis.Quicqd
enīʒ virtutis aut nobilitatis hēre pūt na/
ture inferioꝛes.hēt ⁊ ſupioꝛes.ſed pfecti
oꝛi mō ⁊ nobilioꝛi ꝑꝑ hec manifeſtatū
eſt ꝙ oēs vires qbus cōicamꝰ cū brutiſ
differūt ſpē.put ſunt in nobis ⁊ ī brutis

De differētiis potētiarum ipſius anime

Caplm 44

q Uattuoꝛ aſſignanť differētie vir/
tutis intellectiue.Prima dať ſm
dr̄am nature ſic intellectus diuidiť ī agē
te ⁊ poſſibile ē.ſcd̄a dať ſm dr̄aʒ obie/
cti.⁊ ſic diuidiť intellectus in ſpeculatiuū
⁊ practicū.tertia aſſignať ſm dr̄am di/
gnitatis.⁊ ſic diuidiť rō in ptē ſuperio/
rē ⁊ inferioꝛem.quarta datur ſm com
paratıonē ad actum ⁊ ſic diuidiť intelle
ctus in hitum ⁊ in actū.in hitum qdem
cū pōt intelligere qñ vult in actū vō cuʒ
actualiter ad intelligibile ſe ꝯuertit. Dif
ferētia vō intellectus in effectu ⁊ eius q
dr̄ adeptus ſumiť ſm maioꝛē ⁊ minoꝛē
pfectionē ipſius itellectus poſſibilis.Nā
cū intellectus poſſibilis recipit ſpēs cū lu
mine intellectus agētis tūc dr̄ intellectus
in effectu ⁊ ēt in hitu.Intellectus vō cū
reſpicit pfecte lumē ſm foꝛmalē cōiūctio
nem.tūc vocať intellectus adeptus. Di
ligenter aūt notādū ē ꝙ oēs differētie in
tellectū iam pdicte ſumunť vl' ſm actuʒ
vl' ſm hituın.vl' ſm moduʒ intelligēdi
⁊ nulla ſumiť ſm diuiſionē potētie co/
gnitiue niſi pꝛima tm̄.ſcd̄um quā diuidi
tur in agētem ⁊ poſſibilem.

De modo cognoſcēdi. Cap. 45

Es cognoſcit aliter deus . aliť an
r gelus aliter hō.Ipſe.n.hō aliter
cognoſcit deū ꝑ intellectū. aliter
ꝑ creaturas.Intellectus.n.diuinus co/
gnoſcit res ex ſe ipō.Intellectus aūt an
geli cognoſcit res ꝑ ſpecies ſibi ꝯcreataſ
q̄ ſūt ſilitudines rerum.Sed intellectus
humanus cognoſcit res ꝑ ſpecies abſtra
ctas.a rebus particularibꝰ ꝑ ſenſuʒ pꝛiꝰ
cognitis.Unde ſciēdū ꝙ ſicut ſenſus co
gnoſcit res pñte obiecto.⁊ ſicut imagīa
tio cognoſcit abſēte obiecto.⁊ tñ cū appē
ditiis materie ita intellectus cognoſcit ſi/
ne appēditiis materie ſub intētione vni
uerſali.Aīa igitur ꝑ intellectum aliqualr̄
cognoſcit oīa ⁊ attigit.Cognoſcit.n. deū
ſupꝛa ſe.⁊ ſeipaʒ in ſe.⁊ angelos iuxta ſe
⁊ qcquid celi ābitu cōtineť īfra ſe.Quid
ſit aūt modus cognoſcēdi deū.nota ꝙ in
tellectus humanus nō cognoſcit deū ꝑ
abſtractiōeʒ ſicut alias res.⁊ hoc ideo ē
qꝛ ſilitudo abſtracta ſimplicioꝛ eſt illo a
quo fit abſtractio.deo aūt nıh ī ſimpliciꝰ
eſt.Alia rō eſt qꝛ in abſtractiōe oʒ eē pti
culare ⁊ vniuerſale.pticulare qdē a quo
ſit abſtractio.vniuerſale aūt.ſ. ſeipm ab
ſtractū.ſed nihil hoꝝ cadit in deuʒ.Sciē
dum pterea ꝙ ꝑ ſenſuʒ cognoſcimus ꝑ
ticularia.ſed ꝑ intellectū vniuerſalia . ⁊
qñ ſe intellectus ꝯuertit ad pticulare vt
ipſiuʒ apꝑhēdat.tūc ſilitudo abſtracta
a pticulari erit vniuerſalis ⁊ nō pticula/
ris.Itē nihil venit in intellectum niſi per
ſenſuʒ ⁊ hoc fit duobꝰ mōis.ſ. vl' ſimpli
citer.vl' ꝑ accidēs. ſimpliciter qdem vt
qñ intelligimus ſenſibilia prius ꝑ ſenſuʒ
appꝛehēſa.Per accidēs aūt.vt qñ intel
ligimus in ſenſibilia ꝑ effectū. Notādū
eſt ēt ꝙ aliud eſt reʒ ꝑ cognitioneʒ in in
tellectuʒ venire ⁊ aliud eſt in re iam itel/
lecta verſari.qꝛ tūc cognitio rerū ꝑ ſenſū
venit in intellectū.ſicut dictū eſt.ſed cuʒ
intellectus iam appꝛehēdit.tunc delecta/
tur ⁊ negociať in illa.ēt ſine ſenſu adiu/
niculo.ad cognoſcēdum iſta plenius no
ta vtrūqʒ veꝝ eſſe.ſ.ꝑ pticularia cogno/
ſcūtur ꝑ vniuerſalia ⁊ ecōtra. vniuerſalia
cognoſcūť ꝑ pticularia iſtud ſic pʒ.qꝛ du
plex eſt vniuerſale. vnū.ſ.put eſt abſtra
ctum. ⁊ aliud cōfuſuʒ vʒ ſm ꝙ eſt in pti
culari. Dicimus ergo ꝙ ad cognitioneʒ
vniuerſalis abſtracti venimus ꝑ pticula
ria.ſicut pʒ in pueris in quibus pꝛiꝰ ope
rať ſenſitiua q̄ȝ intellectiua. qꝛ prius co/
gnoſcūt pticularia ꝑ ſenſuʒ ⁊ poſtea vni
uerſalia ꝑ intellectū.Sic ⁊ philoſophi in
uenerūt modū argumētandi ꝑ inductio
nem qꝛ ex multis ꝓpoſitionibꝰ pticulari
bus vnā ꝯcluſionē faciunt vniuerſalem
hoc mō. Socrates eſt aīal. Plato ē aīal
Cicero eſt aīal.ergo oīs homo eſt aīal.
Ecōtrario eſt in vniuerſario ꝯfuſo . qm̄
ꝑ talem vniuerſalē venimus in cognitio
nem pticulariū.ſicut pʒ qñ vidimus ho
minē a remotis tūc nō cognoſcimus. ni
ſi eius ſubām coꝛpoꝛeā.ſʒ poſtea ꝑ mo/
tum cerniť eſſe aīal.duʒ vero magis ap
propinquat cerniť eſſe homo.tādem co
gnoſciť eſſe petrus. Nota ꝙ ſm phm ī
libꝛo de ſenſu ⁊ ſenſato plura.ſcire poſſu
mus.ſed vnū ſolū intelligere.qm̄ ſcire di
cit hitum ꝑ quē plura ſcimus intelligere
aūt dicit actū q nō pōt in intellectū eſſe
duplicatus.intellectus.n.ad vnū ſolū ſe
pōt actualiter cōuertere.⁊ hoc pʒ qꝛ qñ

gs agit duos actus rõnis ſimul vno tpe
vnus eſt itellectus ⁊ alius memorie ſiue
ꝯſuetudinis verbi gr̃a. Aliqs dicit horaſ
⁊ querit in libro ꝯcordãtias. vl' nũerat
denarios. vnũ illoꝝ .ſ. querere ꝯcordãti
as ē actus intellect⁹. ſ; aliud .ſ. dicere ho
ras ē act⁹ memorie. ſicut ẽt aĩal brutũ ſi
ne regimine itellectus vadit ad domum
ad quã ſepe viuit. Itẽ nota ꝙ ad intelli-
gẽtiã rei nõ reqriẗ p̃ñtia rei itelligibilis.
ſed p̃ñtia ſilitudinis ei⁹ tm̃. q: res nõ co
gnoſcũẗ eẽntiã. ſ; p ſilitudinẽ. ⁊ ide ē ꝙ
itellect⁹ ap̃hẽdit remota ſicut ppinq̃.

De itellectu agẽte ⁊ poſſibili. Cap. 46

a Unc de itellectu agẽte ⁊ poſſibili
ſpãliẗ ē dñ. Intellect⁹ igr̃ agẽs eſt
q abſtrahit ſpẽs ab imagine ſiue
fantaſia. ⁊ ſua irradiatioue facit vniuer-
ſales. ac ponit res i itellectu poſſibili na;
ſicut ad vſu; corporalẽ erigiẗ lux abſtra-
hẽs intẽtões coloꝝ .i. ſilitudines a colora
to. ⁊ ponit eas i aere. nõ qdẽ ſm eẽntias
ſed ſm intẽtões; .i. ſilitudinẽ. Sic intelle-
ctus agẽs q eſt lux aie ponit ſpẽs abſtra
ctas a fantaſia i intellectu poſſibili nõ q-
dẽ actualiẗ ſed ſm intẽtionẽ .i. ſilitudine;
Quare aũt inter imaginatiões; ⁊ intelle
ctũ poſſibilẽ nõ ſñt potẽtie eiuſdẽ ſpẽi hec
eſt rõ qm̃ altera ē potẽtia aie ſenſibil' al-
tera aie rõalis intellect⁹ ãt poſſibil' dĩ. q:
põt recipere tales ſpẽs. ſ; nõdũ ſuſcipit
eas c⁹ exẽplũ ē tabula nuda nullã hñs pi
cturã potẽs ē ãt hře quãcũq;. Sanc cu;
intellect⁹ poſſibil' tales ſpẽs receperit tũc
ſicut hẽs ſupra ca. 34. vocaẗ intellect⁹ in
effectu vl' in habitu. Cũ vo illuſtraẗ multi
tudine ſpẽꝝ ſenſibiliũ tũc ē itellect⁹ ade-
ptus. Qualiter ãt iſte ſpẽs remaneãt in i
tellectu poſſibile vl' q̃liter ad eas fiat p re
miniſcẽtiã ꝯuerſio ⁊ reuerſio hẽs ſupra
in ca. 40. de memoria. Porro intellect⁹
agẽs ⁊ poſſibilis differũt. ſicut lux ⁊ illu
min atũ ſicut pficiẽs ⁊ pfectibile q: vt di
cit ph⁹ intellect⁹ agẽs eſt oĩa facere. ſed i
tellect' poſſibilis ē fieri. Et vt plenius i-
noteſcat notãdũ ꝙ ſicut ad hoc p ſpecu-
lũ aliqd videaẗ. tria ſũt neceſſaria .ſ. ſpecu

lũ qd aptũ natũ recipere ĩp̃ſſionẽ corpo
rum obiectoꝝ. color ãt in corporib⁹ obie
ctor. ⁊ lux q̃ moueaẗ color corporꝝ obie-
ctoꝝ q̃ ſine luminis influxu q̃tũcũq; ob
ijciaẗ nõ ſũt receptibiles a ſpeculo ſic ſili
ter ad hoc vt aliqd in itellectu videamuſ
o; ꝙ ſit intellect⁹ poſſibilis q aptus nat⁹
ē recipe ſpẽs quẽadmodũ dictũ ē de ſpe
culo o; ẽt ꝙ ſint ſpẽs ſpeculate apud itel
lectũ poſſibilẽ q h; ipſas hitu cũ ſit locuſ
ſpẽrum vniuerſaliũ. Sed ſicut color i cor
pore nõ moueẗ nec ſpẽs niſi mediãte lu-
mine ip̃imũẗ in ſpeculo. ſic nec fãtaſma
ta erũt actu intelligibilia niſi intellectus a
gẽs irradiat ⁊ diffũdat ſup eã lumẽ ſuũ
ſicut lux ſup colores vt ſic ſm actũ intel-
ligibilia efficiãẗ.

De intellectu ſpeculatiuo ⁊ practico. Cap. 47

e Egtur d itellectu ſpeculatiuo ⁊ p
ctico q ãbo in cognitõe conſiſtũt.
Sed in hoc differũt q: intellect⁹
ſpeculatiu⁹ cognoſcit veꝝ i rõe veri pra
ctic⁹ ãt cognoſcit veꝝ in rõe boni. Item
intellect⁹ ſpeculatiu⁹ vocaẗ cognitio ſpe
culatiua. ſ; practic⁹ dĩ cognitio affectiua
itẽ finis ſpeculatiui eſt veꝝ finis ãt practi
ci ē opus. itẽ p ſpeculatiuũ itelligim⁹ re
cte. ſed p practicũ recte viuim⁹. intellect⁹
practic⁹ vocaẗ opatiu⁹. q: dĩ a praxi. ꝙ
eſt opatio. itẽ intellect⁹ practic⁹ diuidiẗ
i rõe; ⁊ ſyndereſi;. Rõ ãt diuidiẗ i pte;
ſupiorẽ ⁊ inferiorem de qbus p ordine;
dicendum eſt.

De rõe ⁊ ptib⁹ ei⁹. Ca. 38

r Atio ãt ē uis aie. nõ ſolũ cognitiua
ſed ẽt motiua. Ideo ãt cũ iudicat
aliqd eẽ bonũ vl' malũ. ⁊ ibi ſiſtit
tũc dĩ cognitiua. Si ãt pcedit ãplius ⁊ iu
dicat bonũ vt fiat ſic dĩ motiua. ſi vero
ad hoc vltimũ pcedit vt nõ ſolũ iudicet
eẽ bonũ vt fiat. ſ; ẽt id appetit. ſic dĩ libe
rũ arbitriũ. qm̃ liberũ arbitriũ ap̃hẽdit
rõe; ⁊ volũtatẽ. Rõ put ſe h; ad bonũ
pticulare diuiẗ in ptẽ ſupiorẽ ⁊ inferiorẽ
Superior ps diuinis ⁊ eternis intẽdit.
Inferior ãt de trãſitoriis iudicat ⁊ ea di-
ſponit. Itẽ ſupior ps accipit rõnes p le

ges diuinas. vt hoc eſt faciẽdũ qd deus
p̃cepit. Pars ãt inferior accipit rõnes p
leges humanas. vt hoc ē faciẽdũ qd ho
neſtũ eſt vl' q: expedit reipu. Itẽ ſupior
ps rõis dr̃ vis. q: ſ; vſq; ad ꝯtẽplatiões;
eternoꝝ. ſe extendat differt tñ ab intelle-
ctiua. q: itelligẽtia negociaẗ in eternis p
modũ rõis vl' intẽtionis. Rõ ãt nõ ſic.
ſed ꝯferẽdo ⁊ rõcinãdo. Dr̃t ãt rõ alio
modo ab intellectu qm̃ intellectus ap̃-
hẽdit eſſe rei abſolute. rõ aũt cũ collõne
vnius ad alterũ. inferior vero ps rõis dĩ
multiplicẽ q̃ circa res corpales verſatur
ꝯiũcta eſt ſenſualitati. ⁊ ſepe aliciẗ ab ea
videt. n. ſp porrigi pomũ ſibi. i. illecebrã
vicinã. Rõ tñ inferior ⁊ ſupior idẽ ſũt in
eẽntia. ſed differũt i offm̃. Exẽplũ i ocu
lo ſurſum ⁊ deorſum aſpiciente.

De aie motiuis. Cap. 49

v Irũ motiuaꝝ aie rõalis ē diuiſio
Diuidiẗ. n. vis motiua in ipatiuã
⁊ ꝯſiliatricẽ. ⁊ effectiuã. ⁊ cõſilia
tricẽ ſimul ⁊ effectiuã. Uis ipatiua eſt li-
berũ arbitriũ ⁊ ſyndereſis. Cõſiliatrix
eſt ipſa vo que diuidiẗ in ptẽ ſupiorẽ ⁊ i
feriorẽ. Uis affectiua eſt volũtas q̃ diui-
diẗ i theleſyn. ⁊ bulyſi;. Uis q̃ ſil' ꝯſilia
trix ē ⁊ affectiua ē ipſe itellect⁹ practicus.

De volũtate. Cap. 50

Inter dictas potẽtias prio dñ eſt
de volũtate q̃ inter ceteras moti-
uas ē p̃cipua cũ ſit generalis mo
tor oiu; viriũ. Cũ. n. intellect⁹ ap̃hẽdit
aliqd vt bonũ. volũtas iperat virib⁹ aſſi
xis ipſis organis. ſicut viſui ad vidẽdu;
auditui ad audiẽdũ. ⁊ ſic de aliis ſenſib⁹
Silr̃ in motu vocali volũtas iperat vir
tuti aĩali q̃ eſt in neruis ⁊ in muſculis. et
ita mouet ad ãbulãdũ vl' currẽdũ. ⁊ ad
hmõi ſilia. ſed fallit iſtud in potẽtiis aie
vegetabilis in qbus volũtas ſuũ imperi
um nõ exercet. Nutritiua ⁊ gñatiua. ⁊
augmẽtatiua. nõ ſm nr̃um arbitriũ. ſed
naturaliter operãtur. Uolũtas ãt i duas
diuidiẗ ptes .ſ. in theleſi;. ⁊ bulyſi; .i. vo
lũtatẽ nãlem ad deliberatiuã. quarũ pri
ma .ſ. volũtas nãlis dirigiẗ p ſindereſi;

ſcda vo .ſ. deliberatiua p rõe;. Nota ꝙ
volũtas ppie ⁊ ſtricte eſt tm̃ in rõabi
liũ. ſed large dĩ etiã brutoꝝ eſſe iproprie
vo quaſi methaphorice. dĩ ẽt eſſe vege
tabiliũ. vñ volũtas primo mõ ſũpta .ſ.
put eſt rõabiliũ ppie volũtas dr̃ .2.
modo put eſt brutoꝝ vocaẗ ppie deſi
deriũ .3. modo put eſt vegetabiliũ voca
tur appetit⁹ inter potẽtias nulla ē liberi-
or q̃ volũtas. q: nec obligaẗ organo ſicẽ
imaginatio ⁊ eſtimatio. ⁊ hmõi nec cogi
tur a bono. ſicut intellect⁹ cogiẗ a vero.
Uires ãt affixe organis immutanẗ neceſſa
rio immutato organo qbus oĩbus volũtaſ
caret vñ ait Aug. Nihil a deo in nr̃a ptã
te eſt ſicut volũtas. Si aũt ſcire volueriſ
q̃re volũtas nõ cogiẗ a bono ſicut intelle
ctus a vo. hec eſt rõ. q: citra primũ. ni-
hil ita bonũ qd nõ aliqd ipfectiõis hẽat
ſed aliqd ita verũ eſt. q: nihil falſitatis h;
vt in hac ppoſitõe qdlibet totũ maius
eſt in ſua pte. vñ tali vo cogiẗ intellectus
aſſentire. ſed volũtas nulli bono creato
cogiẗ adherere. itẽ volũtas vr̃ interdu;
cogi p inordinatũ appetitũ put volũtas
qñq; trahit hoiem ⁊ illicit vt bonũ ſper
nat ⁊ incõmutabile. ⁊ reb⁹ mutabilibus
adhereat. ſed hmõi coactione libertas q̃
dã eſt. vñ Aug. Omne peccatũ a deo eſt
volũtariũ qd ſi non eſt volũtariũ non eſt
peccatum

De ſyndereſi. Cap. 51

s Indereſis vis eſt motiua q̃ ſemp
nata eſt figi in ſupioribus. nãliter
monẽs ⁊ ſtimulãs ad bonũ. ⁊ ad
horrẽs malum. ⁊ in iſtis nunq̃ eſt errãs
neq; ſcdm ſindereſim eſt peccare. Sci
endũ qd oĩs ſindereſis nunq̃ extinguiẗ
totaliter etiam in diabolo ⁊ in dãnatis re-
manet in illis aliquis actus. Syndereſis
in quantũ ad inſtinctum boni ⁊ q̃tu; ad
diſplicẽtiam mali culpe abſolute ꝯſidera
te extincta eſt in diabolo ⁊ in dãnatis. ſe
cundũ vero ꝙ culpa cõparaẗ ad pena;
ſic nõ eſt extincta in illis ſindereſis ẽt in
hũc modũ remanet in pena. Iſa. ca. 66
Uermis coꝝ non moriẗ h; igitur di-

ꝑlicētiā mali in cōꝑatiōe ⁊ collone ad
penā. De ꝯſciētia. Cap. 52.
b Oe nomē ꝯſciētia ꝯponit ab hac
ꝑpoſitiōe. cū. ⁊ hoc noīe ſcia.
vñ cōſciētia dicit duo. ſ. ſciētiā. ⁊ ſm hoc
cōſciētia ē habit⁹ nālis. nō ſolū cogniti
uus. ſ; ēt motiu⁹. inclinat. n. aīa; ad ꝓſe
cutionē boni. ⁊ fugā mali. alio mō dicit
ꝯſciētia acceptionē ex ꝑte rōnis. qđ nota
tur in hac ꝑpoſitiōe cū. Primo igr̄ mō
ꝓut ꝯſciētia includit ſciētia; in ſe h; ſe ſi
cut ſuꝑius. ⁊ cōiūgit ſyndereſi. ⁊ ſemꝑ
ē recta ſecūdo ꝯiūgit magiſ rōni. ⁊ ſic ſe
h; ſicut inferius. hoc mō recipit errorē ⁊
ꝯturbationē. in ꝯſciētia. n. ex ꝑte inferio
ri bene pōt accidere error. Nā ratio cu;
ꝯſciētia ꝑti inferiori iungit. ⁊ h; verſari
circa ꝑticularia in qbus ſepe ꝯtingit er
rare. ſicut p; in ſigillo ꝯſciētie in quo ſin
dereſis ꝓponit maiorē ſic. nullū malum
eſt faciēdū. rō aſſumit minorē. ſ. hoc eſt
malū ꝯſciētia ꝯcludit. ergo nō eſt faciēdū
Circa primā ñ ē error. Circa ſcdā; qñq;
eſt error. ⁊ ex hoc falſitas in ꝯcluſiōe qñ
q; oritur. Cauēda ē cōſciētia nimis lar
ga ⁊ nimis ſtricta. Na; prima generat
preſumptionē. ſcda deſperationē. itē pri
ma dicit ſepe malū bonū ſcda ecōtra bo
nū malū. itē prima ſepe ſaluat dānādu;.
ſcda ecōtra dānat ſaluādū. no. ꝙ aliud ē
ꝯſciētia aliud eſt timor ꝯſciētie tūc. n. eſt
cōſcia qñ qs ſiñaliter iudicat aliqd eē fa
ciēdū vel vitādū. ⁊ cōtra talē ꝯſcientiam
facere. etiā ſi ſit erronea peccm̄ eſt. S; cō
tra timorē ꝯſcientie facere nō ſemꝑ ē pec
catū. q: talis timor nō ē ſemꝑ ex diffiniti
ua ſñia rōis ꝑ quā iudicet ſe te teneri ad
aliqd ſ; ex eo ꝙ vacillat iter dubia neſciēſ
qđ ſit melius. vl' ad qđ teneat poti⁹. cū
tñ nō omitteret qcqđ ſciret eē placitū di
uine volūtati. De ꝯſcia quoq; faciēdu;
ꝙ qñq; reſpicit preteritū qñq; pñs. qñ
q; futurū. nā cōſciētia accuſat de ꝑterito
remunerat de pñti ⁊ premonet futuro.
Preterita nāq; reſpicit vt qñ cōſciētia
mētē reprehēdit de malo cōmiſſo. vl' de
bono omiſſo pñtia aūt reſpicit ꝯtradicē
do ei cuius ꝑ cōſcia; hūimus oppoſitū.
Futura quoq; reſpicit. vt qñ inſtruit ⁊
ſtimulat mētē ad ea faciēda. vel vitanda
ad que cōſcia ipſa iudicat nos teneri qđ
aūt ꝯſcientia ſe extēdat vt dictū eſt tam
ad facta q̄ȝ ad fiēda pōt colligi ex diffini
tionib⁹ cōſcie q̄ tales ſūt. Joannes Da
ma. Cōſcia eſt lex intellectus noſtri Ba
ſilius. Conſcia eſt rōnale iudicatoriū Dif
finitiōes magiſtrales ſt iſte. ꝯſciētia ē co
gnitio ſui ipſius. itē cōſciētia ē habit⁹ ani
mi agēdoꝝ. ⁊ nō agēdoꝝ. itē ꝯſciētia eſt
habitus mētis boni ⁊ mali diſcretiuus.
itē cōſciētia eſt credulitas intētionē ad ali
qđ faciēdū. vl' nō faciendū animi delibe
ratiōe firmata. Error ꝯſciētie octo mo
dis cauſat Primo ex ignorātia qñ. ſ. ne
ſcit qcqđ ſit eligēdū vel declinādu;. De
tali errore dicit ſecūdo paralipo. 20. cu;
ignorām⁹ qđ agere debeamus hoc ſolū
reſidui habemus vt oculi noſtri ad te di
rigātur. ſecundo ex negligētia vt cu; qs
negligit conſciētia; diſcutere. vel ſi neſcit
ſe expedire negligit tñ ab aliis querere.
3. ex ſuꝑbia vt quando qs hūiliat intelle
ctum ſuum vt melioribus ⁊ ſapientiori
b⁹ ſe velit credere. Cōtra qđ Ap⁹. ſcđe
corinth. 10. Captiuātes oēm intellectum
veſtrū in obſequiū chriſti hoc ē ꝙ q'libet
in credēdis plus d; cōſentire fidei q̄ȝ ſibi
⁊ in agēdis plus d; aliis credere q̄ȝ ſibi
quarto ex ſingularitate qua hō ſequens
ſenſū ꝓpriū nō cōformat ſe aliis nec ſeq
tur vias cōes bonoꝝ De his nūeri ca.
x. Extrema caſtroꝝ cōſūpſit ignis. 5o.
ex affectu i ordinato q ſepe inclinat ꝯſcia
ad id qđ hō tūc appetit ⁊ ſic facit eam a
ſua rectitudine deuiare. Seneca. Perit
oē iudiciū cū reſ trāſit in affectū. 6. ex pu
ſilanimitate qua quis timet nō timenda
ſm rectū iudiciū rōis. Iſa. ca. 30. Dici
te puſillanimeſ cōfortamini ⁊ nolite time
re. 7. ex ꝑplexitate qua hō ſe credit eſſe
poſitū inter duo peccata. quorū alterum
ſit ipoſſibile declinare. S; ſciēdu; ꝙ per
plexitas nihil ē ſimpliciter. poteſt tamen
quis eſſe ꝑplexus ſm quid. i. ſm erro
neā cōſciētiā qua depoſita erit liberat⁹
8. ex humilitate. ⁊ cordis puritate. Gre
gorius bonaꝝ mētiū eſt ibi culpas agno
ſcere vbi culpa nō ē. Error p̄mis ſeptē
modis acceptus reprehēſibilis eſt nono
vero modo laudabilis eſt imo nec error
dici d;. ſed humilis ſuoꝝ defectuum re
cognitio dūmodo nō ſit nimia.
De operibus anime. Cap. 53
a Anima ſm diuerſas potētiaſ mul
tas ⁊ diuerſas h; opatiōes. Ipſa
. n. cognoſcit verū ꝑ intellectū ſpe
clatiuū affectat bonū ꝑ intellectū practicū
Diſcernit āt ꝯſcētia inter bonū ⁊ malū
veru; ⁊ falſū ꝑ rōe; diſcernit ſil' ⁊ elegit
ꝑ liberū arbitriū. Cōſentit ꝑ voluntatem.
Inuenit mediū ꝑ ingeniū ſtimulat ad bo
nū ꝑ ſindereſim. Aīa ēt in actib⁹ ſuis or
dinē h;. nā qđ ſenſus ꝑcipit imaginatio
repñtat. cognitio format ingeniū inueſti
gat. rō iudicat. memoria ſeruat. intelligē
tia apprehēdit. ⁊ ad ꝯtēplationē adducit.
Aīa pterea cognoſcit res pñtes ꝑ ſenſu;
abñtes vero ꝑ imaginatiōe; res āt i mā
ꝑ pñtiā ſui. In ſemetipſa aūt ſeipſu; per
deflexionem ſui ſupra ſe. Aīa alios h;
actus ꝑtinētes ad corpus ſicut eſt vegeta
re ꝑ virtutem nālem ſentire ꝑ virtutem
animalē. ⁊ viuificare ꝑ virtutem vitale;
de quibus omnibus dictū eſt ſupra.
De quātite anime. Cap. 54
a Anima cū ſit ſimplex nō h; q̄ntita
tem dimēſiuā. ſed virtualē. vñ p;
ꝙ aīa ſm eēntiā nō eſt in toto cor
pore ſed in ꝑte corpis determinata. ⁊ tñ
vtutē iſfluit toto corpi ⁊ ad hoc pōit. Cal
cidi⁹ exēplū de aranea q̄ i medio telle ſue
reſidēs ſentit quēlibet motū. ſiue interiuſ
ſiue exteri⁹ in tella factū. Eodē mō aīa i
centro cordis poſita ſine ſui diſtentiōe to
tū corp⁹ ſibi viūtū ſēſificat viuificat atq;
mouet nec cōtra ſimplicitatē aīe ē ꝙ dicit
tres aīe eē. ſ. vegetabilis ſenſibilis. ⁊ rōa
bilis c⁹ intelligētia ſuꝑius eſt expſſa. Aīa
quoq; l; ſit ſimplex tñ ſm Boetiū dīt i
eo ꝙ ē. ⁊ quo ē ſic ⁊ āgelus ⁊ oē creatū q̄
oīa differt ſ; rōe; vniuerſal' ⁊ ꝑticlaris
De imortalitate aīe Ca. 55
a Anima eē imortalē oñdit auctori
tate ⁊ rōe. Sapie. 3. Iuſtoꝝ aīe i
ma. dei ſt ⁊ infra. Et ſpes illoꝝ imortali
tatē plena ē. Itē in euāgelio. Querēt ho
mineſ mortē ⁊ nō inuenient. Itē. G. loqt
de malis inferni. Ibi mors ſꝑ viuit finis
ſꝑ incipit ⁊ defectus deficere neſcit. Ite;
Joānis. 6. Qui mādūcat me. car. ⁊ bi.
m. ſan. h; vitā eternā. Itē ꝑ rōes. Pri
ma talis ē. Oīs corruptio ex ꝯtrarietate
cātur nihil āt ē ꝙ ſub ē aīe ꝯtrariet. Itē
aīa capax beatitudinis ē ſ; deus vt ait
Aug. ingēti liberalitate replet oēs creatu
ras ꝓ captu eaꝝ ergo ꝯfert aīe beatitudi
nē. ſed ad beatitudinē ſpectat vita eterna
⁊ ꝑpetua glia. Preterea ſi aīa moreret
cū corpore hō nō timeret mortuus ſicut
nec lupus. nec canis mortu⁹. ergo relin
quit aliqd viuēs poſt mortē hoīs ꝙ time
tur ⁊ hoc eſt aīa. itē cū de⁹ iuſtus ſit hē
būt iuſti p̄miū. ⁊ mali penā. ſed hoc non
fit in hoc mūdo. Cū mali videāt florere
deducetes in bōis dies ſuos. vt dic̄ Job
Boni ergo vbi florebunt. ſicut eo⁹. er
go fiet alibi. ſ; hoc nō pōt eē niſi aīa ſit i
mortalis. Aug. Trāſeūt in pñti tri. ⁊ pro
ſpera cū tpe. ſed cācellatis manib⁹ more
iacob eadē redeūt ſine fine māſura. vt h̄
tribulati ⁊ afflicti ſine fine gaudeāt. iocū
di v̄o ⁊ ditati penas eternas ſuſtineāt. Ia
cobus ca. 1. Oē gaudiū eſtimate fratres
cū in varias tētatiōes incideritis Beda
ſuꝑ iſto vbo. Ne indignemini fres mei
ſi male in mūdo florēt. ⁊ vos patimini. q2
nō eſt xp̄iane dignitatis in tpalib⁹ exalta
ri. ſed deꝑmi. Mali nihil hñt i celo. vos
nihil in mūdo. Sed ſpe illi⁹ boni ad qđ
tenditis qcqd in via ꝯtingat gaudere de
betis. Hic. Difficile imo ipoſſibile eſt vt
pñtib⁹ qs fruat ⁊ futuris. vt h̄ ventre;
illic mentē reficiat vt d̄ deliciis trāſeat. vt
in celo ⁊ i terra appeat glorioſus. itē de⁹
fecit aīam ad imaginē ⁊ ſilitudine; ſuā
ſed deus eſt immortalis ergo ⁊ anima.
De libero arbitrio. Cap. 56
l Iberū arbitriū eſt vt ait Aug. fa

cultas rōis ⁊ volūtatis q̄ eligitur bonū
grā aſſiſtēte. malū vō grā deſiſtente. in
hac diffinitōe ſimul ponit rō ⁊ volūtas
Rō qdē vt ꝯſiliarius volūtas āt impa
tor. nā rō dicit aliqd eſſe bonū vl' malū
Uolūtas dicit fiat fiat. nota libertas libe
ri arbitrii eſt libera a coactione ſufficienti
ſed nō libera a coactōe efficiēti. nulla. n.
coactio exterior eſt cā ſufficiēs vt aliqd fi
at. lȝ qn̄qȝ ſit efficiēs. vt pȝ in multis qui
coacti ſūt negare xp̄ꝫ ꝑ tormenta. qm̄ in
hmōi coacta volūtas. Uolūtas eſt vt ait
Aug. Qn̄ peccator retrahit a grā tūc n̄
deſtruit libertas liberi arbitrii. qꝛ cecus
vel feſſus. vl' claudus in foueā cadēs qn̄
extrahit nō ſit eo inuito. Libertas liberi
arbitrii triplex eſt. ſ. a neceſſitate a pecca-
to a miſeria. Prima libertas eſt nature.
ſcd̄a grē. tertia glīe. Itē prima eſt bonoꝝ
⁊ maloꝝ. ſcd̄a tm̄mō eſt bonoꝝ. tertia i
celo regnātiū. Ex his pȝ ꝙ libertas ma
loꝝ eſt velle peccare. ſed libertas in para
diſo fuit poſſe nō peccare. nec poſſe tur-
bari. Pȝ ergo ꝙ liberū arbitriū ē tā in
bonis q̄ȝ in malis. qꝛ i bonis ē tm̄mō ſer
uitus miſerie in malis āt eſt ſeruitus miſe
rie ⁊ pccī. ſȝ i p̄ma ē liberrimū. qm̄ ois ta
lis ſeruitꝰ deſtruit. No. ꝙ lȝ deꝰ nō poſ
ſit male facere ⁊ ſilr angelus ⁊ aīe bone
vl' beate. tn̄ ē in eis liberū arbitriū. qꝛ bo
nū eligūt ⁊ malū declināt. nō ex intrīna
neceſſitate. ſȝ libera volūtate. Eodē mō
dō eſt de diabolo. qꝛ hȝ liberū arbitriū
bonū tn̄ ſꝑ reſpuit. ⁊ malū eligit. ſȝ hoc
nō facit in eo violēta coatio. ſȝ volūtaria
obſtinatio. Liberū arbitriū hȝ ſe in qbuſ
dā indeferent ad bonū ⁊ ad malū. vt i pri
mis parētibꝰ an̄ lapſū. In qbuſdā plꝰ ſe
hȝ ad malū q̄ȝ ad bonū. vt i generatiſ pꝰ
baptiſmū. In qbuſdā ſe hȝ ad bonū. q̄ȝ
ad malū ſcificatis in vtero. In qbuſdā ſe
hȝ neceſſario ad malū. vt in fidelibꝰ nō
regeneratis. In qbuſdā ſe hȝ neceſſario
ad bonū vt in cōfirmatis. ſicut fuit beata
virgo poſt conceptionem filii.

De natura corporis humani. Ca. 57

b Omo grece antropos dr̄. i. arbor
euerſa. hȝ. n. caput cū capillis ad modū
radicis brachia vō cū cruribus ſūt q̄ſi
rami. Solus homo eſt lōgi ⁊ lati corꝑis
ſolus ēt hō eſt erecti corꝑis. ⁊ hmōi rō
duplex eſt. ſ. nālis ⁊ moralis. Nālis rō
eſt qꝛ in aliis aīalibꝰ abūdat i capite mā
terrea deprimēs. ⁊ deficit calor erigēs ꝙ
nō eſt in hoie. Eſt ⁊ rō moralis vt. ſ. re-
ctitudo ſtature corꝑis atteſtet rectitudi-
nē mētis ſurſū ad celeſtia tēdētis. Accidē
tia aīe trāſmutat corpus. qꝛ forma dele-
ctabiliſ imaginata mouet corpus ſicut triſ
ſtabilis. ⁊ iō Auic. ait ꝙ mutū triſtis ac
leprā timēs. erit aliqn̄ leproſus. ſicut ecō
uerſo ꝙ corꝑis paſſiōes redundāt in aīe
turbatonē. ſicut pȝ in ſōno. Itē ptes cor
ꝑis hūani hn̄t ſiīitudinē totꝰ mūdi. qꝛ tā
ta eſt diſtātia īter extremitatis duoꝝ lō
goꝝ digitoꝝ vtriuſqȝ manus quāta eſt
a uertice capitis vſqȝ ad plātā pedis. ſiē
tanta ē diſtātia a cenith capitis ad oppo
ſitū tropiū in celo quāta ē ab oriēte in oc
cidētē. Corpus humanū ex q̄tuor elem̄
tis cōpoſitū ē. ſed apparet terra in oſſibꝰ
⁊ in carne. Aqua vō in humoribꝰ. ſ. ſangui
ne fluniate. collera. melācolia. Aer ꝯti-
net in pulmone. ⁊ hoc pȝ. qꝛ ſꝑ in motu
eſt nā pulmo vētilabrū cordis ē ne nimio
calore diſſoluat. Sȝ ignis ꝯtinet i corde
⁊ iō inferiꝰ eſt latū. ⁊ ſuꝑius acutū quā
formā ab igne retinet. Mēbra corporis
triplicia. Sūt. n. q̄dā redicaria. vt cere-
brū. epar. cor genitalia inter q̄ tria prima
ſūt de eē indiuidui in qbus vt ſupra dictū
ē ſedē hȝ ſpūs nālis vitalis. ⁊ aīalis. ſed
mēbra genitalia ſt ad ꝯſuatonē ſpēialia
ſt mēbra deſuiētia. vt vene arterie ⁊ ner
ui ꝑ q̄ vehit ille triplex ſpūs vt hī ſup̄
alia ſt mēbra officialia vt manꝰ ⁊ pedes
⁊ hꝰi. Sūt ēt mēbra tā artificialit ordia
ta. vt mutuo deſeruiāt. nā ſuꝑiora inferi-
oribꝰ āminiſtrāt ſubuētionē. vt pȝ i ocu
lis. Itē inferiora p̄bēt ſuꝑioribꝰ ſuppor-
tationē. vt pȝ in ꝑedibus ⁊ cruribꝰ q̄ to
tū pōdus alioꝝ mēbroꝝ ſuſtinēt. Itē me
dia ipīunt vtriſqȝ defenſionē ⁊ neceſſa
rioꝝ acq̄ſitionē. vt pȝ i māibꝰ ⁊ brachiiſ

Item ſic ſūt ordinata vt mutuo ſibi con
doleāt. Nā ſi vnū mēbrū dolet ꝯdolent
ei oīa mēbra. ⁊ hoc ꝑꝑ cōnexionē ⁊ colli
gationē. Itē ſic ordinata ſt vt qn̄ mēbrū
deficit alia mēbra eiꝰ defectū ſupplēt. vn̄
videmus aliquos carētes manibꝰ come
dere cū pedibꝰ ⁊ alios carētes pedibus
cū manibꝰ āmbulare. Itē ſic ordinata ſūt
vt vnū mēbrū ꝑiculis ſe exponat ꝓ alio
vt pȝ in capite ꝓ cuiꝰ defenſiōe alia mē-
bra ꝑiculis ſe exponūt. Itē magnus do-
lor in vno mēbro facit minorē in alio nō
ſentire. Itē mēbra quoꝝ motus ſubeſt li
bero arbitrio tā prōptā obediētiā ſeruant
vt inter īpiuim volūtatis ⁊ executionem
operis q̄ſi nulla mora videat ⁊ hāc obe
diētiā videmus ſeruare oculū in viden
do. lingua in loquendo. os in comedēdo
manus in operando ⁊ hmōi.

De phyſonomia hoīs. Cap. 58

Iuerſe mēbroꝝ diſpoſitiōes ſm
d artē phyſonomie diuerſoſ affectꝰ
ac mores indicāt in hoīe n̄ ꝙ iſta
ſigna neceſſitatē īponāt moribꝰ hoīuȝ. ſȝ
oſtēdāt īclinatōeȝ nāe q̄ tn̄ retineri pōt fre
no rōis. Sequamur igit in hoc tracta-
tu huius artis magr̄os auctores. ſ. Ari-
ſtotelē. auicenā Cōſtan. Philomenem
Lorintū. Palemonē incipiētes a cōple-
xionibꝰ. Melāconicos. triſtes ⁊ graues
eſſe dicimꝰ ſanguineos vō oppoſita hīe
videmus. Colerici faciles ſunt ad iras ⁊
fleumatici pigri ſūt. ⁊ ſōnolenti. Phyſo
nomie textus dicit qȝ maſculinus vehe
mēs ē ad ipetus ſtudioſus ⁊ aioſus. Fe
mine āt miſericordes ſūt ⁊ timide. Ca-
pilli molles ⁊ rari hēs ingeniū ꝓloquūt
Itē capilli criſpi ꝓnūciāt timidū. ⁊ lu-
cri cupidū. Itē capilli depreſſi nimium ⁊
fronti immiētes ferum declarāt aīum. ⁊
his cōcordat capitis vſini capillatura.
Itē capilli flaui ⁊ groſſi ⁊ albi indicāt in
dociles. Capilli vō ſubnigri ſi ſint mode
rate tenues mores indicāt bonos. ⁊ bo-
nā hoīs indicāt ꝯplexionē. Caput nimis
magnū ſtolidū indicat. Caput aūt globo
ſum ⁊ breue eſt ſine ſapia ⁊ memoria.
Itē caput humile ſuperius ⁊ quaſi pla-
nū inſolētie ⁊ diſſolutōis dat indiciū. Itē
caput oblōgū aliqnātulū ⁊ maleo ſimile
hoīeȝ circūſpectū ac ꝓuidū īdicat. Frōs
anguſta nimis indocilē ⁊ voracem decla
rat. lata vō paruitatē ſignat diſcretiōis.
Sed rotūda deſignat iracūdiam. Item
humilis ⁊ demiſſa ſignat verecūdiam.
⁊ nō admittēteȝ turpia. Itē quadrata ⁊
moderate magnitudinis magne ſapiētie
⁊ magnanimitatis eſt indiciū. Supcilia ar
cualia q̄ cōiunguūtur vſqȝ ad cornu na
ſi ſignāt ſubtilē ⁊ ſtudioſuȝ in oibus ope
ribus ſuis. Si aūt ibidē coeūt triſteȝ ho
minē ⁊ parū ſapiētē dmōſtrāt. Si āt ar
cuoſitas declinat ad tpa. ⁊ ad gibboſitatē
gēnarū ſignāt negligētē. Item ſuꝑcilia ſi
ſint lōgoꝝ ⁊ multoꝝ pilloꝝ ſignāt ferū ⁊
magna meditātē. Oculi q tāq̄ȝ guttule ni
toris relucēt mores cōpoſitos indicant
qn̄ varie mouent vt nō currāt. mō ge-
ſcāt. ſignāt mala reuolui iā in aīo. ſȝ nō-
dū eſſe ꝑpetrata ſignāt. Oculi glauci ſplē
dor tn̄ micātes ſignāt audacē ⁊ ꝓuigaleȝ
ad maliciā. Oculi nigri trementes. ⁊ ob
ſcuri deſignāt potatorē vini. ⁊ intēꝑantiā
veneris. Oculi pure nigri ſignāt ibecileȝ
⁊ ſine vtute aīuȝ ⁊ lucri auidū. qn̄ āt gut
tule rubentes aliq̄ȝtulū ibi ſt ⁊ tn̄ nigre
appent aīuȝ iuſtū ꝓbū ⁊ ingenioſū oſtē
dūt. Ubi āt in nigris oculis gutture ve-
hementē rubent. ⁊ alique tēdūt ad q̄dra
turā ⁊ q̄dam ſūt palide. q̄dam glauce. ⁊
circuli q ſoris ſecus ambiūt pupillas ſunt
ſanguinolenti. ⁊ ſūt magni oculi ⁊ itor
pupilli moueat vt mouet palpebra ta-
leſ inq̄ȝtū oculi ſignāt aīum q oīum exce
dat more ferarū q̄cqd. n. nefandoruȝ co
gitari poteſt talibuſ oculis ꝑpetrabile eſt
nec etiam a domeſtico ceſſabunt ſangui
ne. Oculi nimiū ꝓminentes rubicundi.
⁊ parui linguā declarant affrenatam ⁊
corpus inſtabile. Oculi acute intuentes
ſi ſunt humidi indicant hoīem veridicū
ac inagēdis velocē ꝓuidūqȝ. Oculi q fre
quēter clauduntur. ⁊ frequenē reſerantur
timidū ac imbecilē declarāt. Oculi mul-

te aptionis ſignant ſtultū ⁊ inuerecūdū.
Si aūt multe clauſure ſunt ſignāt mobi
lez ⁊ incōſtātē i oibus factis ſuis. Aures
pminentes ⁊ valde magne ſignāt ſtoli-
ditatē ⁊ garulitatē. ⁊ ipꝛudētiā. ſʒ valde
parue malignitatis ſūt indicia. Aures ni
miū rotūde indocilē ſignāt. Aures oblō
ge ⁊ anguſte inuidie ſigna ſūt. Aures ia
cētes ⁊ ſupꝛa caput applicate pigritia de
ſignāt. Gēne graſſe ſignāt ignauiā et ſō
nolētiā nimiū aūt tenues malignitatem.
Gēne rotūde inuidie arguunť. Nares
patule alacritatis ⁊ foꝛtitudinis dāt indi
ciū. lōge vero tenues mobilitatis ſignuʒ
hñt. Nariū autē ps q̄ iuxta frōtez eſt ſi
nec alta nec humili. ſʒ eq̄li linea deſcēdat
virile ſignū ē. ⁊ ɔſtātiā demonſtrat ſiue
pꝛudētia. Nares minoꝛes debito ſurib⁹
aſſignātur. Ois vultus cū plenus ē ⁊ craſ
ſus ignauū ⁊ voluptatib⁹ deditū ſignat
vultus dependēs cogitatoꝛē ſubdolū in
dicat. Labia tenua in oꝛe maioꝛi ſi ſupe-
rius labiū aliquātulū exuperet ſup iferi⁹
magnanimū indicat ⁊ foꝛtē. Tenua ve
ro ⁊ parui oꝛis imbecilem aiuʒ ⁊ verſu
tū indicāt. Labia vero ſoluta aliquātulū
ab oꝛe depēdētia inertem demonſtrant.
Nā in aſinis ⁊ equis antiqs hoc ſignuʒ
ſueniť. Os parū cōuenit tā vultib⁹ mu-
lierum q̄ʒ hoibus effeminatis. Os quod
vltra modū dilatať voꝛacē indicat. ⁊ im
mite. ⁊ ipiū. Talis. n. oꝛis ritus marinis
mōſtris ɔuenit. Mētū pꝛlixū aliquātu-
lū demōſtrat minus iracundū ⁊ minus
pturbatū. Qui paruū ⁊ bꝛeue mētū ha-
bēt imites ſūt ⁊ inuidi. Hoc. n. plato ad
ſerpētes ptinere refercbat. Titulus ē mē
tū cōmēſuratū. ſm aliqd quadraturam
accedēs. Mētū ſi ipꝛolixū diſtēdať do-
lis aſſuetū oſtēdit. Vox exñis ſimilis vo
ci ouiū aut capꝛaꝝ ſtultitie hʒ idiciū. Qd
āt i mōʒ aniū de facili ſiūt leues. Vox te
nuis quaſi lugubꝛis triſtē idicat ⁊ ſuſpici
oſū. quoꝝ vox i nares incurrit. ita vt na
res ɔſonēt mēdaces ſunt ⁊ maliuoli. ac
malis alienis gaudētes. Ceruiſ lōga ⁊ te
nuis eū ſignat q maligna mediať. Cer-
uix rotūda pbat virtutē ai ⁊ coꝛpis hu-
militatē. Ceruis bꝛeuis indiciū eſt eius q
cū temeritate audax ē. Ceruix nimis ere
cta inſolētē. ⁊ cōtumacē dicit. Pectus g
dē multis carnibus congeſtū indociles ⁊
ignaros indicat. Pectus qd lōgius ē q
vēter pꝛudētē indicat. Pectus ſi nimie-
tate pilloꝝ cū vētre tegať ſignat hoiem
iſtabilē ⁊ animū ſine religiōe ⁊ pietate.
Cū āt ſolū pectus capillos pfert animo-
ſū deſignat. Humeri tenues ⁊ q i acumi
ne acumine erecti ſūt inſidioſum indicāt
hoiem. Bꝛachia qñ in tāta pꝛlixitate extē
dunť vt erecto coꝛpe extremitas mediū
digiti appꝛopinquat ad genu. ſʒ foꝛte mē
ſura quattuoꝛ digitoꝝ deficiet humiles
dicit hoies ⁊ foꝛtes. cū aūt pꝛlixitas. hec
ad femur deſinit. vl' parū vltra declarat
hoies maliuolos ⁊ malis alienis guadē
tes. Manus nimiū bꝛeues ⁊ exigue. foꝛ
tes. deſignat ⁊ ſagaces. Craſſe manus ſi
digitos bꝛeues ⁊ vltra modū hñt decla
rāt tergiuerſoꝛē inſidioſū ⁊ furē. Man⁹
indomite. i. intoꝛte ⁊ tenues loquaces ſi-
guāt ⁊ voꝛaces. Vngues albi ⁊ plani ⁊
molles ac tenues ac obrubies ⁊ bene p
lucidi optimū ingeniuʒ idicāt. Vngues
influxi ⁊ curui ipꝛudētes idicāt ⁊ rapa-
ces. Vngues bꝛeues nimiū declarāt ma
lignū. Digiti collecti ⁊ glebati auarū di
cūt ⁊ malignum. Digiti parui ⁊ tenues
ſtultū demōſtrāt. Digiti vero parui ⁊
groſſi inuidū idicāt ⁊ audacē. Latera te
nua ⁊ anguſta ⁊ depꝛeſſa timiditateʒ in
dicāt. Latera refecta carnib⁹ ⁊ dura oſtē
dūt hoieʒ indocilē. ⁊ hec enim ad ranas
ſm platonē referūť. Pars cruris que
ſub genu eſt q̄ vocať ſura qñ plena eſt ⁊
quaſi grauida intēperatū hoieʒ ſignat ⁊
impꝛudētē. molles ſure effeminatis aſſi-
gnāť. Pedes groſſi ⁊ bꝛeues valde in-
firmū hoiem indicāt. Pedes nimiuʒ p
lixi ptinēt ad hominē doloſū. Pedes p-
tenues ⁊ bꝛeues pdūt hominē malignū
Qui lōgis paſſibus incedūt magnanimi
eſſe ſolēt ⁊ efficaces. q celeriter incedēdo
ſe cōpꝛimit ⁊ vultu deducit atqʒ totum

coꝛpus implicat ſignat timidū parcuʒ ⁊
verſutū. Qui bꝛeues paſſus hʒ eūdoqʒ
accelerat malign⁹ eē diciť ⁊ ibecil' Coloꝛ
cutis niger verſutū idicat. Coloꝛ alb⁹ ru
beuſqʒ foꝛtes aioſuſqʒ oñdit. Coloꝛ vehe
mēter alb⁹ cū paloꝛe defectū virtutis ſi-
gnat ex nimia victoꝛia fleumatis. Coloꝛ
igneus lucētib⁹ oculis ad iſaniā vgit. Co
loꝛ medi⁹ inter nigrū ⁊ albū q declinat i
bꝛunū ſi clarus eſt oſtēdit virū bonū in
genii ⁊ bonoꝝ moꝛum.

De regulis generalis phyſonomie.
Capitulum. 59.

G Eneraliter igiť tenēdū ē q mem
bꝛa q̄ in pꝓoꝛtiōe naturali ſit quo
ad figurā. coloꝛē q̄titatē. ſitū. ⁊ motū in
dicāt mētis bonā habitudinē naturalē.
Mēbꝛa vero que nō habēt pꝓoꝛtionez
debitā in figura. quantitate. ſitu. ⁊ motu
q̄litatē puerſaʒ mētis indicāt. Preterea
plato dicebat. q q̄cūqʒ ſimilitudo aialiū
aliquoꝝ in hoibus ē tales hoies ēt taliuʒ
imitāť moꝛes. Nota iſup q licet p ſigna
mēbꝛoꝝ naturaliū moꝛes hominum co-
gnoſcātur. nō tamē iponūt neceſſitatem
ſʒ tm̄ oſtēdūt inclinationē natura. nec ſp
denūciāt affectus hominū. ſʒ frequētant
pbabiliter. Itē pꝓpter ſigna pferēda ex
terioꝛa. de qbus dictū ē nō ſtatim pferē
dū eſt iudiciū. q: foꝛte ſignū ē p accidēs.
⁊ nō per naturā. ⁊ foꝛte victū eſt p ɔtra
riam conſuetudinem ⁊ freno rōnis tene
tur. vnde narrat Ari. q diſcipuli hippo
cratis. detulerunt philomeni excellenti
phyſonomo figuram hyppocratis. qui
pnūciauit de ipſo q eēt vir luxurioſus.
Illis autē idignantib⁹ ⁊ culpātib⁹. Phi
lomenē. q de optimo viro taliter iudicaſ
ſet retulerūt hoc hippocrati q cōfeſſus ē
philomenē hoc recte iudicaſſe. ſʒ ex amo
re philoſophie ⁊ honeſtatis ſui coꝛdis cō
cupiſcētiā dixit ſe viciſſe ⁊ accepiſſe per
ſtudiū. qd nature fuerat denegatū. De-
niqʒ ſciēdū eſt q ſigna exterioꝛa nō refe
runť niſi ad eas paſſiones que naturali-
ter in ſunt hoi. ſicut ē ira. cōcupiſcētia ⁊
huiuſmodi. nō autē ad eas que ſunt aie
ſolius ſicut ē muſica. geometria. ⁊ ſimi-
lia. Sciēdū quoqʒ q in oculis pꝛincipali
ter cōſiſtit ois pfectio phyſonomie. ⁊ ſi
oculoꝝ iudiciū cōfirmat ceteroꝝ mem-
bꝛoꝝ iudicium tunc ratum dixit Ariſto.
eſſe iudiciuʒ. vt in lepꝛoſis. Si aūt cōtra
riant. tūc pualēt iudicia oculoꝛuʒ pꝓpter
qd omnes phyſonomi affirmauerunt
oculū eſſe verū coꝛdis nuncium.

De toto homine. Cap. 60.

P Oſtq̄ expeditū eſt de homine ex
pte mētis. ⁊ ex pte coꝛpis. nunc
dd ē de ipſo put eſt cōpoſit⁹ ex
vtroqʒ vbi ſpāliter oñdiť dei potentia.
q: naturas tā diſtātes cōiūxit in vnā p-
ſonā. ſ. naturā coꝛpoꝛeā ⁊ incoꝛpoꝛeaʒ q̄
maxime diſtāt in pdicamēto ſubſtantie.
Preterea cū eēt vna ſola creatura que
hēbat intus cognitionē p intellectū. vt an
gelus. ⁊ alia que habebat cognitionē fo-
ris per ſenſū vt qdlibet aial brutuʒ fieri
debuit creatura ad ɔpletionē ⁊ decoꝛem
vniuerſi pp pfectionē vniuerſitatis que
hac duplici cognitiōe eſſet pdicta. vt poſ
ſet legere in libꝛo ſcripto int⁹ ⁊ foꝛis hoc
ē in creatoꝛe vt in opere ſuo. Vnita ē aia
coꝛpi multiplici rōe. ſʒ ſepata dignioꝛ vi-
dereť. Pꝛima rō eſt vt p ɔiūctionē taʒ
diſpariū naturarū erigereť mēs ad ſpe
rādā illā vnionē q̄ erit inter aiam ⁊ ſpūʒ
increatū. Alia rō ē. vt aia ſeruiēdo deo in
coꝛpe hēat maius meritū. q: vbi maioꝛ
pugna. ibi maioꝛ victoꝛia ⁊ p ɔñs maioꝛ
coꝛona. Difficultas. n. operis multū va
let efficaciā merēdi. Tertia rō ē pp ɔple
mētū vniuerſi. Cū. n. ſicut dictū ē quedā
eſſet creatura pure ſpiritualis quedam
pure coꝛpalis ɔueniēs fuit fieri creatu-
rā mixtā. ſ. ptiʒ ſpūalē ⁊ partiʒ coꝛpalez
Quarta ē q: ſicut coꝛpus vnuʒ valet ad
fructū pnie. ſic poſt moꝛtē reſuſcitatū va
lebit ad ɔfirmationē ſtole duplicate. quia
nō ſolū aia. ſʒ ēt coꝛpus pꝛemiabiť dote
ſua. Quinta rō eſt q: hō ex defectu coꝛ-
poris multā habet materiā humiliatōs
iuxta id humiliatio tua in medio tui. Si-
cut aia ex cōiunctiōe ad coꝛpus pſa cōſe

quitur bona.ſic ⁊ multa cōtraxit incom
moda. Primo peccati originalis inqui
nationem. Job .13. Quis poteſt facere
mundum de imūdo ſcie conceptum .2.
peccati ꝓnitatē Gen̄.viii. Proni ſūt ſē
ſus hoīs ad malū ab adoleſcentia ſua.3.
opādi bene difficultatē. pūer.24. Per
agrū hoīs pigri i trāſiui ⁊ ecce totū ſuffo
cauerāt ſpine.4.ītellect⁹ hebetudinem.
Sapie.9.Corpus qđ corrūpit̄ agrauat
aīaȝ.5.ꝯtinuā ipugnatōeȝ.5.caro ꝯcupi
ſcit aduerſus ſpūȝ ⁊c. ſexto curarū ſolli
citudinē.math.ſexto. Ni.vo.ne.ſollicit
ſitis aīe vr̄e ⁊c̄ ſeptio paſſionū multipliei
tatē. Job.13. Hō natus de mulieř breui
viuēs tp̄e replet⁹ multis miſeriis . octa
uo glīe retardationē glīam.n. ꝑcipē nō
poſſum⁹ q̄ȝdiu i corꝑe detinemur ꝑꝑ hoc
Ap⁹.cupiebat diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o.

De ꝓprietatib⁹ hoīs. Cap. 61.

p Roprietates hoīs ſūt diſcernē in
ter honeſtū ⁊ turpe.vn̄ ⁊ ſolius
hoīs ⁊ honeſtū ꝑſeq̄ cū oīa bruta
niſi vtilia ⁊ dlectabilia ꝑſeq̄ntur. Itē paſ
ſiones ordinare ad inuicē rōe. Supra mū
dū ꝑ intellectū eleuari. ⁊ iō qn̄ aliq̄s per
adheſionē in terrenis ſe mūdo inferiorē
facit iā q̄ſi honore humanitatis exutus.ꝑ
ꝓpetatē accipit beſtie ita vt dicat̄ feri.ꝑ cō
cupiſcētia porcus.ꝑ irā canis.ꝑ rapinam
leo.⁊ ſic de aliis.qđ plato vocauit ſcđaȝ
aīarū incorruptionē qđ q̄dā male intelli
gētes crediderūt platoneȝ dixiſſe ꝙ aīe
exeūtes de corꝑe intrabāt beſtias qđ fal
ſū eſt. Amicitiā hr̄e ſm oē genus amici
tie ⁊ in hoc differt a brutis q̄ nō habent
amicitie ſpēȝ niſi q̄ delectatiōis ē vl' cum
nutritiua. ⁊ huiuſmōi. Intellectib⁹ theo
ricas eminētib⁹ ſpeculari ⁊ delectari i ta
libus. verecundari in turpi ꝑpetrato ꝑꝑ
qđ inemēdabiles dn̄r inuerecūdi q: in
aliquo mutati ſūt a rōis honore pecco
nā naturā aſſumētes. Perfecte eſſe cō
iugale aīal eo ꝙ legib⁹ ordinatas faciāt
honeſtates nuptias. Ciuile aīal eſſe.quia
diſtributiōes. ⁊ cohabitatiōes ⁊ federa
pugnas ꝑfectas hȝ vrbanitatib⁹ ordina

tas. Diſcipline eſſe perceptibile ꝓpter
rationis vſuȝ. Eſſe aīal māſuetū. Nam
ꝑꝑ ciuilitateȝ hȝ eſſe aīal riſibile. Eſſe aīal
glorioſū ꝓpter ꝑfectas gaudēdi rōes q̄
ſoli ꝯiugūt .hōi. Eſſe microcoſmū.i.mi
norē mūdū eo ꝙ de oībus creaturis ali
q̄d hēat hō. vȝ eē cū lapidibus. vegetari
cū arboribus.ſentire cū aīalibus intellige
re cū āgelis ex duplici natura ꝯpoſitū eē
ſ.corꝑalia ſpirituali creaturaꝝ eē digniſſi
mā. Eſſe aīal rōale ⁊ mōtale. Humana
fragilitas i hoc cōſiſtit ꝙ in hoīe ē aſſidui
tas deficiēdi. īpoſſibilitas ſtandi. facilitas
cadēdi. difficultas reſurgēdi vilitas naſ
cēdi icertitudo moriēdi. Defectus huma
nus ē q: quicq̄d habem⁹ aliūde habem⁹
īmꝑfecte habem⁹ inſuꝑ amittere poſſu
mus. In hoīe.quoq̄ȝ ē moriēdi neceſſi
tas.⁊ hec vl' illata neceſſitas ſicut fuit in
adā.vl' innata ſicut eſt i nobis. vl' aſſum
pta ſicut fuit in chriſto.

De primis parētibus. Cap. 62.

s Umma bonitas volēs cōicar̄ bo
nū ſuū cū aliis fecit creaturā rōa
lē q̄ ſūmū bonū intelligeret ītelli
gēdo amaret amēdo poſſideret. poſſidē
do beata eē. Fecit autem deus hominē
formādo corpus ei⁹ ꝑ miniſteriū angelo
rum de limo terre in agro damaſceno. ⁊
inſpirauit in faciē ei⁹ ſpiraculū vite.i. ani
mā creauit quā corpori facto vniuit.fa
ctus ē autē hō ad imagineȝ ⁊ ſimilitudi
nē dei potiuſq̄ȝ angel⁹ cōuenientiā hȝ ho
mo cū deo intus ⁊ extra.qđ nō hȝ ange
lus. Intus.n.hȝ cōueniētiā ſm memori
am intelligētiā. ⁊ volūtatē.ſicut angelus.
Nā ſicut a patre ē filius. ſic ab homine
homo euſdē nāe. Preterea ſicut deus
ꝓlatuſ eſt omni creature ſimpliciē.ſic hō
i ſuo vniuerſo pſ.9. Oīa ſubieciſti ſub pe.
⁊c. Itē ſicut deus vbiq̄ȝ ē ſic aīa vbiq̄ȝ ē
in ſuo habitabili.i.in corꝑe.nō q̄dē per
eſſentiā ſȝ ꝑ potētiā. Dignitas humana
eſt in hec ꝙ deus fecit hoīem rōne ſapiē
tē. vita innocētē dn̄o potēteȝ.primū nota
tur in hec ꝙ homo factus ē ad imaginē
dei ſm ꝙ ad dei ſimilitudinē.tertiū q: ꝑ

poſitus eſt homo cunctis animātibus. ⁊
aliis creaturis que omnia ſibi ſuīūt. Et
nota ꝙ volūtati bonorum hominuȝ nō
ſolum ſubdit̄ creatura. ſȝ etiā ipſe deus.
ꝓs.cxxxxiiii. Volūtatē timētiuȝ ſe faciet.
⁊c. Itē angeli qui deputātur ad cuſtodi
am. Item demone qui dātur ad exerci
tiū bonorū. Iteȝ hoīes boni qui ſūt ſocii
tribulationē. Item homines mali q̄ bo
nos magis ꝓmouēt perſequēdo q̄ȝ poſ
ſēt facere ſeruiēdo Corpus tale dedit de
us primo hōi ꝙ aīe ſubiectū eſſet vt eſſet
obtēperās ſine rebelliōe eſſet ꝓpagabile
ſine libidine.eſſet vegetabiře ſiň mortali
tate. eſſet ꝓportionabile quo ad cōplexio
nē equalē eſſet quoq̄ȝ aīe cōforme vt ſicē
anima erat inocens. ⁊ tamē poterat pec
care ſic corpus eſſet impaſſibile. vt tamē
poſſet immortalitatē incurrere. ⁊ iō po
terat mori. ⁊ nō mori poterat hr̄e ſuffi
cientiā ⁊ indigētiā. poterat obtempera
re ⁊ rebellare. ⁊ hoc fuit rōe nature de
fectiue ex nihilo create nec ꝑ gloriaȝ cōfir
mate. Fuit tamē corpus ita cōditūȝ vt in
eo eſſet nulla pugna rebellionis nulla ꝓ
nitas libidinis. nulla diminutio vigoris
nulla corruptio mortis. Hec autē imorta
litas corꝑis. Ade principaliter fuit ab aīa.
ſicut ab influēte a corꝑe ꝑ equali cōpoſi
tione ſicut a diſponēte a ligno vite . ſicut
a vegetāte. a regimine vero diuine potē
tie. ſicut ab interius cōſeruāte. ⁊ exterius
ꝓtegēte. Factus eſt itaq̄ȝ hō abſq̄ȝ oī cul
pa ⁊ miſeria. nec ad culpā hūit fomitis
īcitamētū. Inſuꝑ datū ei quadruplex ad
iutoriū. Primū ad recte volēdū. qđ eſt
cōſciā. ſȝ fuit ad murmurādū ꝯtra ma
lū ⁊ ad ſtimulādū ad bonū qđ eſt ſynde
reſis. tertiū fuit ſciā illuminās intellectuȝ
ad cognoſcēdū deū ſuū ſeipm̄. ⁊ mūduȝ
iſtū qui factus fuerat ꝑꝑ ipſū. quartum
fuit charitas accēdēs affectū ad diligēdū
deū ſuꝑ oīa ⁊ proximū ſuū ſicut ſeipſo.
Prima duo pertinēt ad ꝑfectionē natu
raliū. alia duo ad ꝑfectionē gratuitorum
quorum vnū fuit gratie gratis date. ſ. ſci
entia reliquū gratie gratū faciētes. ſ. cha

ritas. Accepit homo triplicem oculuȝ. ſ.
carnis quo videret mūdū rōnis quo vi
deret animū. ⁊ cōtēplationis quo vide
ret deū. Et ſic oculo carnis videt hō que
extra ſe ſūt oculo rōis q̄ ſūt intra ſe. ocu
lo cōtēplatiōis que ſūt ſupra. ſe Notitiā
dei hūit cuius pñtiam quadā interiori aſ
piratiōe. cōtēplabat̄ nō ita excellēter vt
i patria nec ita i enigmate vt in via. Res
etiā factas nouit q̄b⁹ oīb⁹ noīa impoſu
it. Notitiā quoq̄ȝ ſui habuit quia qualis
factus erat ſciuit. ⁊ quid agere quid ca
uere deberet intellexit. Fuit quoq̄ȝ ſi
ne penalitatibus. q: nec eſuriuit nec ſiti
uit. Iteȝ frigus vl' eſtus labor vel infir
mitas eum nō leſit nec mortē expectauit
q: viuus erat ad gloriā trāſferēdus. Ve
ſtibus nō eguiſſet ⁊ nud⁹ verecūdiā nō
ſenſiſſet. natura in eo quo ad deformita
tē membrorum nō erraſſet Cōcept⁹ fuiſ
ſet ſine pudore. ⁊ partus ſine dolore fuiſ
ſet. Motus membrorum etiam ſubiecti
voluntati fuiſſent.

De preceptis Ade datis. Cap. 63.

a Dam factū deus tranſtulit i pa
radiſuȝ. ⁊ ibi de coſta dormientis
Euā ſibi ſociā formauit. Hāc nō
fecit de capite ne viro dominaret̄ nec d̄
pedib⁹ ne cōtemneret̄. ſȝ de latē vt amo
ris vinculū probaret̄. Duplex bonū il
lis deus ꝑparauit. vnū temporale. aliud
eternū. primū dedit. ſm promiſit. Ideo
duplex ꝑceptum primus homo habuit.
vnū nature ad cuſtodiēdū bonū datum
Aliud diſcipline ad ꝓmerēdū bonū pro
miſſū. ⁊ hoc ñ poterat mereri melius q̄ȝ
ꝑ merā obediētiā. que tūc mera ē quan
do preceptū ex ſe ſolo obligat. ⁊ non ex
alia cā. ⁊ tale dicit̄ preceptuȝ diſcipline.
q: ꝑ ipſū diſcit̄ quāta ſit virtus obediē
tie Unde ⁊ diſcipline preceptum dicit̄.
q: vitare lignū ſcientie nō ſuadebat natu
ra. ſed diſciplina. Preceptuȝ vero natu
re duplex fuit. vnū de conſeruatione in
diuidui vt ibi gene.3. De omni ligno pa
radiſi comede. Inter que ligna i medio
paradiſi fuit ſpāliter nominatuȝ lignum

vite. ⁊ ſic dictum ē ab effectu. q: corpa
ꝑmoꝝ parentū debebat ꝯtinue vegetarꝭ
Aliud fuit ꝑceptū nāe ꝑ ꝯſeruatōez ſpēi
vt illud. Creſcite ⁊ multiplicami. Circa ꝑ
mū. i. ꝑceptū diſcipline. nota ꝙ aliqd ꝓ
hibetꝭ q: malū. Exodi. 2. Nō furtū faci/
es. Aliqd q: occaſio mali. Math. 5. Nō
iurare omnino. ſic ꝑlatus multa ꝓhibere
pōt que tn̄ nō ſūt expreſſa in ſua regula.
Aliquid ad ꝓbationem obedientie ⁊ ta/
le fuit ꝑceptum de ligno vite.

De paradiſo. Cap. 64

Omo ꝑdictis fultis auxilijs acce/
b pit locū ꝑadiſi terreſtris ī hītatōez
trāqllā. Fuit āt locus ille vt ait
Damaſcenus exaltatōis vniuerſe prom
ptuariū q terra excelſior eſt poſitus. ⁊ tē
ꝑato ac puriſſime aere circūfulget plā
tis ſemꝑ ⁊ floribus ornatꝰ eſt. bono odo
re plenus nullūqꝫ irrōabiliū aīaliū ibi hī
tat ꝑcipue hīc in gene. ij. ꝙ a dn̄o paradi
ſus plātatꝭ fonte q diuiditꝭ in quattuor ca
pita irrigatꝭ ligno vite ac ſcientie boni ⁊
mali decoratꝭ. Per cherubin ⁊ flāmeū
gladiū cuſtoditꝭ. Notandū inſuꝑ ꝙ ibi
nulle ſūt tēpeſtates. Due quoqꝫ hyemeſ
ſūt ibi ⁊ due eſtates. ⁊ bis fructificāt ibi
arbores. In vtroqꝫ ſolſtitio hn̄t hyemē
tēperatiſſimā. ⁊ in vtroqꝫ equinoctio eſta/
tē. huiꝰ rō eſt. q: paradiſus ſub circulo
equinociali ſitꝰ eſt ⁊ ſemꝑ hꝫ equnoctium.

De caſu primi hois. Cap. 65

Inuidens ergo diabolus felicitati
i hois in ſpē ſerpētis ipſā mulierez
tāqꝫ fragiliorē aggreditꝭ tentādaꝫ
quā cū in rñſiōe dubitantez cerneret for
tius inſtitit ⁊ vicens illā tādem viruꝫ illa
mediāte deicit. Proceſſit ergo ſic. Pri
mo. ſ. querēdo cur ꝑcepit vobis deꝰ ⁊c.
2. aſſerendo falſuꝫ. neqꝗquā moriemini. 3
ꝓmittendo eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊
malū. Proceſſus iſte fuit magne virtu/
tis. q: ꝓceſſit experiendo impellēdo ⁊ alli
ciendo. Experientiam. n. accepit in interro/
gatione. īpulit in mēdatij aſſertiōe allexit
in falſa ꝓmiſſiōe. allexit ꝟo diabolus mu
lierē ꝑ triplex appetibile. ſ. ꝑ ſciam q̄ eſt
appetibilis rōnalis ꝑ excellētiam ad mo
dū dei q̄ eſt appetibilis iraſcibilis. ꝑ ſua
uitatez q̄ eſt appetibilis ꝯcupiſcibilis. Igi
tur vir peccauit. q: lignū vetitū guſtauit
vn̄ ad penā accepit vt in ſe ſudore vultꝰ
ſui pane ſuo veſceretꝭ. Mulier aūt ī duo
bus peccauit. Nā ſuꝑbiuit ⁊ vetitum co
medit vn̄ ⁊ duplicē maledictionē habuit
. ſ. ſub viri ꝑtāte eris. ⁊ hoc ꝑꝑ primum
Itē in dolore paries. ⁊ hoc ꝑꝑ ſcōꝫ. dia
bolus ꝟo in ſpēcie inuidiā mentiꝰ ē de
cepit. vn̄ ꝑꝑ ꝑmū dictū ē ei. gen̄. 4. Su
pra pectus tuū gradieris. ꝑꝑ ſcm̄ terraꝫ
comedes. ꝑꝑ tertiū ipa ꝯteret caput tuū
Si ſcire volueris qs eoꝝ plus peccauit
. ſ. vir vel mulier. dicendū ē ꝙ plus pec/
cauit mulier qꝫtum ad aliqua. ⁊ qꝫtum
ad aliqua ipſe vir. Nā mulier plus pec/
cauit quo ad peioris finis intētionē volu
it. n. fieri ſicut dn̄s. ſed vir intendebat nō
cōtriſtare delicias ſuas. itē mulier pecca
uit in plēs. q: in ſe in deū ⁊ in ꝓximum
item mulier dānoſius peccauit. q: plēs
maledictiones recepit. Uir āt peccauit
plus qꝫtuꝫ ad originez q: ex certa ſciētia
item vir peccauit maiori ingratitudine.
Querūt multi cur deꝰ hoiez fecerit qui
poſſet peccare. ⁊ ad hoc aſſignātꝭ plures
rōes. Prima ē vt oñdatꝭ diua potētia q
ſolus īmutabilis ē oīs āt creatura muta
bilis eſt. ſcōa vt declaretꝭ dei ſapīa que ꝺ
malo ſit elicē bonū ꝙ nō potuit fieri niſi
deus creaturā feciſſet ꝟtibilē in malū ⁊ ter
tia vt manifeſtetꝭ dei clemētia q̄ xp̄s per
mortē ſuā hoiem ꝑditū liberauit. quar/
ta vt oñdatꝭ dei iuſtitia q̄ nō ſolū reddit
bonis ꝑmia. ſed ēt malis ſupplicia. qnta
vt hō nō ſit ꝑ cioris ꝯditionis q̄ꝫ alie crea
ture q̄s oēs deꝰ ſic āminiſtrauit. vt eas
ꝓprijs motibꝰ agere ſinat. vn̄ ⁊ hoiem
in ꝓprio arbitrio relinquere debuit. ſexta
ē laus hūana. Laus ē. n. viri iuſti q potu
it trāſgredi ⁊ nō ē trāſgreſſus ſeptia eſt
decū vniuerſi. q: oppoſita iuxta ſe poſita
magis elugeſcūt ita mali bonos cōmen
dat ad inuicē cōpati. octaua rō eſt q: boni
exercitantur ꝓbatur per malos. Adam
⁊ Eua poſt peccatū de ꝑadiſo expulſi ſūt
ſic lucifer de celo ⁊ in hac valle miſerie
habitātes facti ſūt mortales. Nā ſicut in
celo ē nō poſſe mori. ſic in inferno ē ſem/
per mori. In mūdo medio poſſe viuere
⁊ poſſe mori. Ex his pꝫ ꝙ primꝰ ſtatus
hois fuit innocētie. ſecundus grē tertius
culpe q̄rtus penitētie quintꝰ glie. Dum
n. inordinate erexit ſe ſupra cecidit miſe/
rabiliter infra ſe. ſ. a ſtatu inocētie ⁊ grē
in ſtatū culpe ⁊ miſerie Itē q: factus eſt
inobediēs ſuperiori iuſto dei iudicio fa/
ctū ē vt ſibi fieret inobediēs ſuū inferiꝰ
. ſ. caro. ⁊ maxime circa mēbra virtuti
gñatiue deſeruientia.

De ordine tēta tionis in nobis. Cap. 66.

• Rdo tentatiōis q fuit in primis
ꝑentibꝰ ēt in nobis ꝯpletꝭ. Nā ſi
cut ſerpēs vbi ſuggeſſit. mulier delecta/
ta ē vir comedit ſic in nobis ſm̄ Greg.
diabolꝰ gerit ſerpētis offm̄ ſenſualitas
ꝟo q̄ in carne ex offm̄ mulieris ⁊ rō te/
net locū viri ꝑ cōſenſū. vꝉ dicas ſꝫ Au.
ſuggeſtio ſpētis ex ꝑmꝰ motꝰ ex fomite
comeſtio vero mulieris eſt delectatio co
gitatiōis. ſ. ꝑ inferiorē ꝑtē rōnis. ſꝫ come
ſtio viri ē cōſenſus rōis. ſ. ſuꝑioris ꝑtis.
Per hec. n. tria. ſ. ſuggeſtionē delectati/
onē. ⁊ cōſenſuꝫ hō in tētatione ducitꝭ q:
tentatio ꝑ ſuggeſtionē inchoatꝭ. ſꝫ ꝑ dele
ctationē ꝓgreditꝭ. ꝑ cōſenſū aūt ꝯſumatꝭ
ſūt aūt alia tria ꝑ q̄ qs in tentationez de
ducitꝭ. ſ. opus paruū ꝯſuetudo. ⁊ deſpera
tio. Sciēdū eſt ꝙ tentatio eſt triplex. ſ. a
prima ē a diabolo. vꝉ ꝑ modū ſuggeſtio
nis. vꝉ ꝑ modū afflictiōis. ſcōa ē a mūdo
q voluptate ac vanitate allicit. vꝉ ꝑſecuti
one frāgit. tētia eſt carnis q̄ ꝑ ſenſualita/
tē ac fomitem ad peccatū īpulit qbus rō
ꝯſētiēs ꝑficit pctm̄. Due ſūt ſpēs tētatio
nis. Prima. ſ. diaboli ſcōa mūdi. ⁊ ſūt
extra nos. ⁊ nō hn̄t pctm̄. vn̄ Aug. Tē
tatio cui nō ꝯſētitꝭ nō ē peccatū ſed mā
exercēde virtutis. 3. mūdus tentandi eſt
intra nos. ⁊ eſt peccatū veniale quia pri
mꝰ motꝰ ē tm̄. ſꝫ mortale eſt ſi cōſenſus
aduenerit. Cōtra ꝑdictos tentatores de/
dit nobis dn̄s tria remedia. q: ꝯtra dia/
bolū hēmꝰ ſpūs āgelicos q ad bonū nos
ſtimulāt. ⁊ ꝯtra inſultꝰ diaboli defendūt.
Itē ꝯtra mūdū hēmꝰ exēpla ſcōꝝ. quos
nō alliciebāt mūdi blādimēta. nec terrebāt
ſupplicia. Itē ꝯtra carnē habemꝰ bona
nālia. ſ. ſynderēſiꝫ ⁊ vi iraſcibilez q̄ nālitꝭ
nos docēt nō agere carni. ſꝫ ſpūi. Hēmꝰ
ēt gratuita. ſ. charitatē. tēꝑantiā. ⁊ huiuſ
mōi qbꝰ carnis vitia mortificamus. Eſt
āt drā inter tētatiōes q̄ ſūt a diabolo. q̄ ſūt
a carne Tētatiōes. n. q̄ a diabolo ſūt ſepe
oriūtꝭ ꝑter rōez. vt cū nuꝑ ſaciatꝰ famez
patitꝭ ⁊ pꝰ lōgā dormitiōez ſōno grauā
tur. tentatiōes vero q̄ ſūt a carne freqnē
ſurgūt ꝑꝑ neceſſitatez. ſꝫ interdū excreſ/
ſcūt in ſuꝑfluitatē. vt ſi cibꝰ pꝰ ieiuniū im
moderate appetitꝭ vꝉ ī comedēdo mēſu
ra ⁊ modꝰ nō tenetꝭ. Tētatio multiplex
eſt q̄dā ē ꝓbatiōis hec ē adeo ſꝫ ꝙ dn̄s
tētauit Abrahā q̄dā exaltatiōis. hec ē ab
hoie. q̄dā ꝑcipitatōis. hec eſt a diabolo
q ꝑmos ꝑentes tentauit q̄dā delectatōes
hec eſt a carne q̄dā ꝯſenſus. hec eſt rōis.
Tētationū q̄ttuor ſūt ſpēs. Pria eſt aſꝑa
hec fit ꝺ laboribꝰ icōſuetis ī pricipio cō
uerſiōis. Scōa eſt vana ⁊ oritꝭ de ſpūali
bꝰ ꝓſꝑitatibꝰ. vt cū qs ꝺ ꝟtutū ſucceſſi
bꝰ gliatꝭ. Tertia eſt dubia. vt qñ qs am
bigit qd certū de aliq̄ re tenē debeat. vn̄
accidit ꝙ ſenior qſqꝫ ad bonū redditꝭ qñ
id qd agit bonū eſſe dubitatꝭ. ⁊ ꝓnior ſit
ad malū qñ maluꝫ eſſe neſcitꝭ. Quarta ē
fraudolētia. vt qñ diabolꝰ in āgelū lucis
ſe trāſfigurat ſub ſpecie virtutū inducēs
vitiū. hec fit qñ ſuadēdo honeſtatem in/
ducit ſuperbiā. vꝉ diſſuadendo diſcretū.
obſeqū inducit nimiū carnis cōmodum
vꝉ ſuadendo iuſtū iudiciū inducit crude
litatē. vꝉ ſuadendo miſericordiā inducit
remiſſionez ⁊ negligētiā. vꝉ ſuadēdo lar
gitatē inducit ꝓdigalitatez. ⁊ ſic de alijs.
In talibꝰ aūt ꝑiculoſiſſimū eſt ꝑiculum
nō videre. Primā ꝑs. appellat timorez
nocturnū. ꝑ noctē. n. aduerſitas deſigna

vite. ⁊ ſic dictum ē ab effectu. q: corpa pimoꝝ parentū debebat ↄtinue vegetari
Aliud fuit pceptū nāe p ↄſeruatiōe ſpēi vt illud. Creſcite ⁊ multiplicami. Circa p miū. i. pceptū diſcipline. nota ꝙ aliqd p hibet q: malū. Exodi. 2. Nō furtū facies. Aliqd q: occaſio mali. Math. 5. Nō iurare omnino. ſic platus multa phibere pōt que tn̄ nō ſūt expreſſa in ſua regula. Aliquid ad pbationem obediētie ⁊ tale fuit pceptum de ligno vite.

De paradiſo. Cap. 64

b Omnio pdictis fultis auxiliis accepit locū padiſi terreſtris i bitatōꝫ trāquillā. fuit āt locus ille vt ait Damaſcenus exaltatōis vniuerſe prom ptuariū q terra excelſior eſt poſitus. ⁊ tē perato ac puriſſime aere circūfulget plā tis ſemp ⁊ floribus ornat⁹ eſt. bono odo re plenus nulliūqꝫ irrōabiliū aialiū ibi bi tat pcipue hēc in gene. ii. ꝙ a dn̄o paradi ſus plātat fonte q diuidit in quattuor ca pita irrigat ligno vite ac ſcientie boni ⁊ mali decorat. Per cherubin ⁊ flāmeuꝫ gladiū cuſtodit. Notandū inſup ꝙ ibi nulle ſūt tēpeſtates. Due quoqꝫ hyemes ſūt ibi ⁊ due eſtates. ⁊ bis fructificāt ibi arbores. In vtroqꝫ ſolſtitio hn̄t hyemē tēperatiſſimā. ⁊ in vtroqꝫ equnoctio eſtatē. huiꝰ rō eſt. q: paradiſus ſub circulo equnociali ſit⁹ eſt ⁊ ſemp hꝫ equnoctium.

De caſu primi hois. Cap. 65

i Inuidens ergo diabolus felicitati hois in ſpē ſerpētis ipſā mulierē tāqꝫ fragiliorē aggredit tentādā quā cū in rn̄ſiōe dubitantē cerneret fortius inſtitit ⁊ vicens illā tādem viruꝫ illa mediāte deicit. Proceſſit ergo ſic. Primo. ſ. querēdo cur pcepit vobis de⁹ ⁊c. 2. aſſerendo falſuꝫ. neqꝙuā moriemini. 3 pmittendo eritis ſicut dii ſciētes bonū ⁊ malū. Proceſſus iſte fuit magne virtutis. q: pceſſi experiendo inpellēdo ⁊ alliciendo. Exientiam. n. accepit in interrogatione. ipulit in mēdatii aſſertiōe allexit in falſa pmiſſiōe. allexit vo diabolus mulierē p triplex appetibile. ſ. p ſciam q̄ eſt appetibilis rōnalis p excellētiam ad modū dei q̄ eſt appetibilis iraſcibilis. p ſua uitateꝫ q̄ eſt appetibilis ↄcupiſcibilis. Igitur vir peccauit. q: lignū vetituꝫ guſtauit vn̄ ad penā accepit vt in ſe ſudore vult⁹ ſui pane ſuo veſceret. Mulier aūt i duobus peccauit. Nā ſupbiuit ⁊ vetitum comedit vn̄ ⁊ duplicē maledictionē habuit. ſ. ſub viri ptāte eris. ⁊ hoc pp primum Iteꝫ in dolore paries. ⁊ hoc pp ſcdꝫ. diabolus vo in ſpēte inuidit mentit⁹ ē decepit. vn̄ pp pmū dictū ē ei. gen̄. 4. Supra pectus tuū gradieris. pp ſcdm terraꝫ comedes. pp tertiū ipa ↄteret caput tuū Si ſcire volueris qs coꝝ plus peccauit. ſ. vir vel mulier. dicendū ē ꝙ plus peccauit mulier qꝫtum ad aliqua. ⁊ qꝫtum ad aliqua ipſe vir. Nā mulier plus peccauit quo ad peioris finis intētionē voluit. n. fieri ſicut dn̄s. ſed vir intendebat nō cōtriſtare delicias ſuas. itē mulier peccauit in plēs. q: in ſe in deū ⁊ in pximum item mulier dāñoſius peccauit. q: plēs malediciones recepit. Uir āt peccauit plus qꝫtuꝫ ad origineꝫ q: ex certa ſciētia item vir peccauit maiori ingratitudine.
Querūt multi cur de⁹ hoieꝫ fecerit qui poſſet peccare. ⁊ ad hoc aſſignāt plures rōes. Prima ē vt oñdat diua potētia q ſolus imutabilis ē ois āt creatura mutabilis eſt. ſcda vt declaret dei ſapia que d malo fit elicē bonū ꝙ nō potuit fieri niſi deus creaturā fecuſſet vbilē in malū. tertia vt manifeſtet dei clemētia q̄ xp̄s per mortē ſuā hoiem pditū liberauit. quarta vt oñdat dei iuſtitia q̄ nō ſolū reddit bonis pmia. ſed ēt malis ſupplicia. qnta vt hō nō ſit peioris ↄditionis q̄ alie creature q̄s oēs de⁹ ſic āminiſtrauit. vt eas ppriis motib⁹ agere ſinat. vn̄ ⁊ hoiem in pprio arbitrio relinquere debuit. ſexta ē laus hūana. Laus ē. n. viri iuſti q potuit trāſgredi ⁊ nō ē trāſgreſſus ſeptia eſt decū vniuerſi. q: oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt ita mali bonos cōmendat ad inicē cōpati. octaua rō eſt q: boni exercitantur pbatur per malos. Adam ⁊ Eua poſt peccatū de padiſo expulſi ſūt ſic lucifer de celo ⁊ in hac valle miſerie habitātes facti ſūt mortales. Nā ſicut in celo ē nō poſſe mori. ſic in inferno ē ſemper mori. In mūdo medio poſſe viuere ⁊ poſſe mori. Ex his pꝫ ꝙ prim⁹ ſtatus hois fuit innocētie. ſecundus grē tertius culpe q̄rtus penitētie qnint⁹ glie. Dum n. inordinate erexit ſe ſupra cecidit miſerabiliter infra ſe. ſ. a ſtatu inocētie ⁊ grē in ſtatū culpe ⁊ miſerie Itē q: factus eſt inobediēs ſuperiori iuſto dei iudicio factū ē vt ſibi fieret inobediēs ſuū inferi⁹. ſ. caro. ⁊ maxime circa mēbra virtuti gñatiue deſeruientia.

De ordine tētationis in nobis. Cap. 66.

o Rdo tentatiōis q fuit in primis pentib⁹ ēt in nobis ↄplet. Nā ſicut ſerpēs vbi ſuggeſſit. mulier delectata ē vir comedit ſic in nobis ſm Greg. diabol⁹ gregit ſerpētis offm̄ ſenſualitas vo q̄ in carne ex offm̄ mulieris ⁊ rō tenet locū viri p cōſenſū. vl' dicas ſꝫ Au. ſuggeſtio ſpētis ex pm⁹ mot⁹ ex fomite comeſtio vero mulieris eſt delectatio cogitatiō s. ſ. p inferiorē ptē rōnis. ſꝫ comeſtio viri ē cōſenſus rōis. ſ. ſupioris ptis. Per hec. n. tria. ſ. ſuggeſtionē delectatiōnē. ⁊ cōſenſuꝫ hō in tētatione ducit q: tentatio p ſuggeſtionē inchoat. ſꝫ p delectationē pgredit. p cōſenſū aūt ↄſumat ſūt aūt alia tria p q̄ qs in tentationeꝫ deducit. ſ. opus paruū ↄſuetudo. ⁊ deſperatio. Sciēdū eſt ꝙ tentatio eſt triplex. ſ. a prima ē a diabolo. vl' p modū ſuggeſtionis. vl' p modū afflictiōis. ſcda ē a mūdo q voluptate ac vanitate allicit. vl' pſecutione frāgit. tia eſt carnis q̄ p ſenſualitatē ac fomitem ad peccatū ipulit qbus rō ↄſētiēs pficit pctm̄. Due ſūt ſpēs tētationis. Prima. ſ. diaboli ſcda mūdi. ⁊ ſūt extra nos. ⁊ nō hn̄t pctm̄. vn̄ Aug. Tētatio cui nō ↄſentit nō ē peccatū ſed mā exercēde virtutis. 3. mūdus tentandi eſt intra nos. ⁊ eſt peccatū veniale quia prim⁹ mot⁹ ē tm̄. ſꝫ mortale eſt ſi cōſenſus aduenerit. Cōtra pdictos tentatores dedit nobis dn̄s tria remedia. q: ↄtra diabolū hēm⁹ ſpūs āgelicos q ad bonū nos ſtimulāt. ⁊ ↄtra inſult⁹ diaboli defendūt. Itē ↄtra mūdū hēm⁹ exēpla ſcōꝝ. quos nō alliciebāt mūdi blādimēta. nec trebāt ſupplicia. Itē ↄtra carnē habem⁹ bona nālia. ſ. ſyndereſiꝫ ⁊ vi iraſcibileꝫ q̄ nālit nos docēt nō ageſcē carni. ſꝫ ſpūi. Hēm⁹ ēt gratuita. ſ. charitatē. tēpantiā. ⁊ huiuſmōi qb⁹ carnis vitia mortificamus. Eſt āt dr̄a inter tētatiōes q̄ ſūt a diabolo. q̄ ſūt a carne Tētatiōes. n. q̄ a diabolo ſūt ſepe oriūt pter rōeꝫ. vt cū nup ſaciat⁹ fameꝫ patit ⁊ p⁹ lōgā dormitiōeꝫ ſōno gratuitur. tentatōes vero q̄ ſūt a carne freqnē ſurgūt pp neceſſitateꝫ. ſꝫ interdū excreſcūt in ſupfluitatē. vt ſi cib⁹ p⁹ ieiuniū inmoderate appetit vl' i cōmedēdo mēſura ⁊ mod⁹ nō tenet. Tētatio multiplex eſt q̄dā ē pbatiōis hec ē adeo ſꝫ ꝙ dn̄s tētauit Abrahā q̄dā exaiatiōis. hec ē ab hoie. q̄dā pcipitatōis. hec eſt a diabolo q pmos pentes tentauit q̄dā dlectatōes hec eſt a carne q̄dā ↄſenſus. hec eſt rōis. Tētationū q̄ttuor ſūt ſpēs. Prima eſt aſpa hec fit d laborib⁹ icōſuetis i pricipio cōuerſiōis. Scda eſt vana ⁊ orit de ſpūalib⁹ pſpitatib⁹. vt cū qs d vtutū ſucceſſib⁹ gliat. Tertia eſt dubia. vt qn̄ qs ambigit qd certū de aliq̄ re tenē debeat. vn̄ accidit ꝙ ſenior qſqꝫ ad bonū reddit qn̄ id qd agit bonū eſſe dubitat. ⁊ pnior ſit ad malū qn̄ maluꝫ eſſe neſcit. Quarta ē fraudolētia. vt qn̄ diabol⁹ in āgelū lucis ſe trāſfigurat ſub ſpecie virtutū inducēs viciū. hec fit qn̄ ſuadēdo honeſtatem inducit ſuperbiā. vl' diſſuadendo diſcretū. obſeqū inducit nimiū carnis cōmodum vl' ſuadendo iuſtū iudiciū inducit crudelitatē. vl' ſuadendo miſericordiā inducit remiſſioneꝫ ⁊ negligētiā. vl' ſuadēdo largitatē inducit pdigalitateꝫ. ⁊ ſic de aliis. In talib⁹ aūt piculoſiſſimū eſt piculum nō videre. Primā ps. appellat timoreꝫ nocturnū. p noctē. n. aduerſitas deſigna

tur. Secūdā appellat ſagittam volātem ī dīa. quia per dīē proſperitas deſignat᷑. Tertiam appellat negociū perambulans ī tenebris. ⁊ hec propter dubiū perplexitatis. Quartam vocat demonium meridianū. vnde dicit. Nō timebis a ti. no. a. ſa. vo. ī. die. a nego. perā. ī. te. ab incur. ⁊ demo. mere. De his quattuor generibus tētationū item ait. Super aſpidem quo ad primū. ⁊ baſiliſcum. quo ad ſcḋm. ⁊ cōculcabis leonē. quo ad tertium. ⁊ draconē quo ad quartū. Propter p̄dictas tētationes vel deceptiones diaboli nō ſūt etiam licita faciēda ⁊ hec in quīqꝫ caſibus. Primus eſt ſi ſuadet homini aliqḋ bonū nō faciēduꝫ ne videamur ſuis cōſiliis cōſentire. vnde xp̄s ipſo ſuadēte voluit facere panē de lapidibus. qḋ tn̄ opus bonū fuiſſet. Secūdus ſi ꝓponatur aliqḋ bonū cōtra legem dei. Unde Machabei nolebāt comedē carnes q̄s tp̄e neceſſitatis comedē licuiſſet. Terti⁹ quādo bonū fit cum ſcādalo aliorum prima Corinth. viii. Peccātes in frēs ⁊c. loquit᷑ de idolaticis. Quartus eſt quādo bonū fit ꝑ oſtētationē Job. ca. 36. Si oſculatus ſum manū meaꝫ que eſt iniqtas maxima. ſuꝑ qḋ dicit Gre. Manū ſuā oſculat᷑ qui laudat qḋ facit ⁊ hec ē iniqtas maxima. Quintus cū īpedit obediētiā ſuperioris. quia lꝫ propter mādatum prelati nūq̄ malū debeat fieri. poteſt tn̄ bonū aliquādo ꝓpter obiaꝫ remitti. Remedia cōtra tentationes memoriā dn̄ice paſſionis. mortificatio carnis. vtile exercitium. declinatio occaſionū. cōculcatio principii tētationum.

Explicit liber ſecūdus. Incipiūt capitula libri tertii.

De malo in genere. Cap. 1.
De peccati diffinitiōe. 2.
Quid ſit peccatū ſm̄ rem. 3.
Quid ſit peccatū ſm̄ nomē. 4
De origine peccati. 5
De viſione peccati. 6
De effectu peccati. 7
De peccato originali ſm̄ rem. 8
De peccato originali. ſecundum nomen. 9
De primis motibus. 10
De moroſa delectatione. ⁊ cōſenſu peccati. 11
De peccato veniali. 12
De effectu pecī venialis. 13
De ſeptem vitiis capitalibus inſpē. 14
De ſuperbia. 15
De inuidia. 16
De ira. 17
De accidia. 18
De auaritia. 19
De gula. 20
De luxuria. 21
Quomodo ſeptē vitia ſunt venialia vel mortalia. ⁊ primo de ſuperbia. ſiue vana gloria. 22
De iuidia q̄ō fit mortale vl' veniale. 23
De ira q̄ō fit mortale vl' veniale. 24
De accidia quomodo fit mortale vl' veniale. 25
De auaritia quomodo fit mortale vl' veniale. 26
De gula quomodo fit mortale vel veniale. 27
De luxuria quomodo fit mortale vl' veniale. 28
De peccato in ſpūm ſcūm. 29
De peccato cordis. 30
De peccato oris. 31
De peccato operis. 32
De peccato omiſſionis. 33

Explicīūt capitula. Incipit liber terti⁹

De malo in genere. Cap. 1

m Alū triplex ē. ſ. culpe pene ⁊ dāni. quod opponit᷑ triplici bono. ſ. honeſto. delectabili. ⁊ vtili. Malū culpe opponit᷑ honeſtū pene opponit᷑ delectabile. dāno opponitur. vtile. Malum eſt vtile multis modis. Primo ꝓꝑ ſuaꝫ ordiationē. q꞉ ꝑuiſſicatonē ponit᷑ i loco inferiori in vniuerſitate rerum. vn̄ ⁊ bene ordinātur. ⁊ ſicut ⁊ ordinate ponit᷑ diabolus in inferno. ⁊ fur in patibulo. ſcḋo modo vtile eſt ꝓꝑ ſuā coactionē. Amari

tudo. n. cōſciētie cogit hoīeꝫ a peccato recedeꝛ. Jere. ſcḋo. Arguet te malitia tua ⁊ auerſio tua increpabit te. item in eodē Uide q̄ malū ⁊ amarū ē te dereliquiſſe dn̄ꝫ deū tuū. tertio eſt vtile ꝑ ipſi⁹ mali cōſiderationē. ex eo. n. ꝙ hō malū videt nālter ꝑficit. q꞉ ſicut hō naturalr̄ bonum appetit. ita naturaliter horret malum ⁊ fugit.

De peccati diffinitione. Cap. 2.

p Oſt malū in genere ſeqtur ḋ malo culpe ī ſpecie. Diffinit᷑ aūt peccatū multis mōis. Primo ſic ab Aug. Peccatū ē volūtas retinēdi vl' cōſequēdi qḋ iuſtitia vetat. Itē ab eodem. Peccatū ē dictū vel factū. vl' cōcupituꝫ cōtra legē dei. Itē Ambro. peccatū eſt p̄uaricatio legis diuine celeſtiū inobediētia p̄ceptoꝝ Itē Aug. peccm̄ ē ſpto icōmutabili bono reb⁹ mutabilib⁹ adherere. prima diffinitio datur ſm̄ cām efficientē ſcḋa ſm̄ cām materialē. tertia ſm̄ cām formalē. q̄rta ſm̄ cām finalē. In quarta diffinitiōe nota ꝙ i pctō duo ſūt. ſ. auerſio a creatore. ⁊ cōuerſio ad creaturam. quoꝝ primū eſt quaſi formale ſm̄ quaſi materiale. Et in actiōe nō eſt peccatum rōe cōuerſiōis ſi nō ſiſtat᷑ ī creatura. ſꝫ rōe auerſiōis in qua ē deformitas ⁊ cōtēptus. Quod āt rōe cōuerſiōis nō ſit peccatū principal'r. pꝫ q꞉ pōt fieri venialiter q̄n̄qꝫ vt q̄n̄ quis delectat᷑ ī creatura plus debito. ſꝫ tn̄ circa deū. q̄n̄qꝫ etiā poteſt quis delectari in creatura ſine oī peccato vt cū delectatio naturalis eſt tm̄ ſm̄ ꝙ viſus delectatur in viridi. ⁊ guſt⁹ in dulci. ⁊ ſic de aliis. Interdum poteſt ēt quis delectari meritorie. ſ. q̄n̄ ad deuꝫ refertur vnde p̄s. 91. Delectaſti me dn̄e in factura tua. ⁊c. Sꝫ tunc ſumitur delectatio pro motu. nō pro paſſione.

Quid ſit peccatū ſm̄ rē. Cap. 3.

t Enēdū ē de peccato ꝙ nō ē ſubā vel res aliqua ſꝫ defectus ⁊ corruptela. Et dicit᷑ peccm̄ nihil ꝓꝑ tria Primo ꝓꝑ defectū. q꞉ peccm̄ nō ē aliqua res naturalis. ſꝫ corruptio boni. Secundo ꝓꝑ effectū. q꞉ peccatū annihilat hoīeꝫ ⁊ deficere facit a vero eē. Tertio ꝓꝑ deſpectū. q꞉ vilē facit hoīem ⁊ indignū premio. Circa p̄dicta tn̄ ſciēdū ē ꝙ aliud eſt peccati actus. ⁊ aliud habitus ⁊ aliḋ macula peccati actus aliquid eſt. ſꝫ nō habꝫ amplius eſſe adueniēte gr̄a. ſꝫ pecī habitus qui relinquit᷑ ex malis actibus aliqd eſt ⁊ remanet interdū ēt ceſſantib⁹ actibus. ⁊ poſt infuſā grām ⁊ peccati remiſſionem. peccati vero macula nihil eſt ſꝫ rē. ⁊ tn̄ deformat animā nō ꝑ modum paſſionis ſꝫ ꝑuationis ſicut truncatio mēbri deformat corpus ⁊ maculat Dicit āt Aug. ꝙ abſtinētia nulla ſubā eſt. ⁊ tn̄ ex ea corpus lāguet. Ita peccatū nō ē res aliq̄ vl' ſbā aliq̄. ex eo tn̄ nā corrumpit᷑ ſꝫ delet᷑ ꝑ gratiā Notādū p̄terea ꝙ peccatū q̄n̄qꝫ tranſit actu. ⁊ remanet reatu. ſicut pꝫ i pctō originali p⁹ baptiſmū q̄n̄qꝫ trāſit actu ſimul ⁊ reatu. ſic pcm̄ actuale poſt pn̄iam ꝑfectā. q̄n̄qꝫ remanet actu ⁊ reatu ſicut pecm̄ origiale an̄ baptiſmū

Quid ſit peccatū ſm̄ nomē. Cap. 4.

p Eccatū. n. hꝫ multa noīa. vocat᷑ macula. ⁊ hoc q꞉ imaginē anime deformat. Itē reatus. q̄m̄ ad penā eternā obligat. Itē pollutio. ⁊ hoc q̄ntū ad ꝯtagionē cōtractā ex terrena delectatiōe. Itē vocat᷑ pena. inq̄ntuꝫ reſpicit peccatū primi hōis. ī quo natura nr̄a ſuit corrupta. Itē delictū. ſm̄ ꝙ ē receſſus a dignitate gr̄e habite. Iteꝫ vocatur culpa prout reſpicit penā. Itē offēſa. ⁊ hoc q꞉ cōtra diuinā legē. ⁊ bonitatē. Itē p̄uaricatio. ⁊ hoc īq̄ntū mādatū dei reſpuitur. Itē vitiū. i. defectus bonorū natura liū. Itē peccatū ꝓut ē ꝯuerſio ad bonuꝫ cōmutabile. Iteꝫ vocat᷑ ſcelus ꝓꝑ iniuriam dei magnā. Itē nefas ꝓut eſt illicitū ꝑſone. perpetrāri. Iteꝫ vocat᷑ crimē prout eſt dignū accuſatiōe ⁊ pena.

De origine peccati. Cap. 5.

q Uāuis peccatū ſit cōtrariū ipſi bono. nō tn̄ hꝫ eſſe niſi in bono qḋ quidem bonum eſt liberū arbitriuꝫ. ac voluntas. a qua peccatū ſicut a prima

originе ⁊ in qua eſt ſicut in ꝓprio ſubie-
cto. Voluntas igiẗ eſt cā peccati. cā dico
nō efficiens ſed deficiēs. Volūtas. n. ſm
ꝙ hʒ reſpectum ad ſuū principiuʒ a quo
eſt. ſ. ad deum nō eſt nata eliere ex ſe⁹ ni
ſi bonū ſed ſm reſpectum ad principiuʒ
ex quo eſt qđ eſt nihiluʒ. inclinaẗ ad ma
lum. cū ipſa volūtas ſit ex nihilo tēdit ad
defectum. Si ergo volumus ſcire vñ ſit
malum culpe materialiter dicimus ꝙ ex
abſentia debiti boni. ſ. ſpeciei modi ⁊
ordinis. ¶ Sed ſi volumus ſcire vnde
ſit originaliter. dicemus ꝙ a voluntate ſi
libero arbitrio. De ꝓgreſſu peccati. no.
ꝙ peccatū initiaẗ primo in cogitatiōe. ꝓ
cedit ⁊ creſcit in delectatiōe. pficiẗ in cō
ſenſu. Circa ꝓgreſſuʒ peccati ſciēdum ꝙ
quedā añcedūt ipſum peccatum quedā
ſequūtur quedā circūſtant. peccatū añce
dunt aliqua ex pte euerſionis. aliqua ex p
te cōuerſionis. Ex parte auerſiōis añce-
dunt ipſuʒ peccatū iſta. ſ. Contemptus.
Omiſſio. Ingratitudo. Inobediētia. pre
uaricatio. Illa vero q̄ peccatum añcedūt
ex parte ꝯuerſionis ſūt hec. ſ. Cogitatio.
Libido. Cōcupia. Delectatio. Peruer
ſa intentio ⁊ ꝯſenſus. Alia ſūt que ſequū
tur peccatū. ſicut ē macula. i. deformatio
imaginis dei. ⁊ reatus. i. obligatio ad pe
nā eternā. Sūt adhuc alia q̄ peccatū co
mittātur vt ſūt peccatorum circūſtantie
que peccatū aggrauāt ⁊ diminuūt q̄ no
tāẗ i hoc verſu. Quiſq̄d vbi ꝑ quos quo
tiēs cur q̄uo qñ. Actio. n. depraua̅ẗ etiaʒ
ꝑ peccatū. etiā illa que de genere bonoꝝ
eſt qñqʒ in principio. qñqʒ in medio. qñ
qʒ in fine ⁊ hoc ꝑ malā intētionē vel per
negligētiā vł ꝑ vanā gliam. Vnū pecca
tū dr̄ maiꝰ altero. in trib⁹ mōiſ. ſ. cauſalita
te. vt peccatū luciferi. vel generalitate. vt
peccatum. Ade. vel deformitate. vt pec-
catū iude. vel difficultate vt peccatum i
ſpūm ſanctum. vel piculoſitate ſicut pec
catuʒ ignorātie. vł inſeperabilitate vt pec
catum cupiditatis. vel ꝓnitate vt pecca-
catū carnis. vł offenſione vt peccatū ido
latrie. vel expugnādi difficulatate. vt pec
catū ſupbie. vł inētio cicitate. vt peccatū
ire. Circa peccati grauitatē nota ꝙ nihil
eſt peccatū viro perfecto ꝙ nō ſit pecca-
tū in impfecto. niſi in his que nouit. Nā
perfectio nō mutat genus peccati. ſed q̄n
titatem auget.

De diuiſione peccati. Cap. 6

d Iuiſio peccatorum multiplex eſt.
Alia eſt. n. ſm cām efficientē ſm
ſe vt hec. peccatoꝝ aliud eſt ex im
potētia aliud eſt ex ignorātia. aliud ex ma
licia. Alia ſumiẗ ſm cām efficiētem rōne
āueri ſm quā ſumiẗ hec diuiſio. peccato
rum aliud eſt ex amore male accedente.
aliud ex timore male humiliāte. hoc eſt
ꝙ homo potius vult peccatum cōmitte
re. q̄ʒ amato carere. aut malū pene qđ ti
met icurrere. Sumūtur peccatoruʒ etiā
diuiſiōes ſm cām materialē circa quā ⁊
ſm cām formalē circa q̄ʒ primo ſumitur
hec diuiſio petōꝝ. aliud ē cordiſ. aliđ oris
aliđ opis. Itē hec Peccatoꝝ aliud locu
tionis aliud cogitationis aliud operatio-
nis. Secđo mō ſumiẗ ſic. Peccatorū ali-
ud eſt in deū aliud in ſe ipſum aliud in ꝓ
ximū. In deū diuidiẗ ſic. aliud in patrē.
aliud in filium. aliud in ſpūm ſanctum.
Aliis tribus modis peccaẗ. ſ. male ꝑ in
fidelitatē de deo ſentiendo. Iteʒ blaſphe
mādo. Itē ſacra dei indigne tractando.
Alioꝰ. peccat quis in deū. ſ. ipſuʒ tētādo
⁊ hoc ſit tripliciter. Nā qñqʒ tentat quiſ
dei potentiā vt cū ſigna petit qñqʒ dei iu
ſtitiā vt cū ꝑ cādens ferrū vel ꝑ duelluʒ
vł ſilia qs iudiciū querit qñqʒ dei miſi
cordiā. vt cū qs dei bonitatē examinans
cōmittit ſe ſtultis piculis. In ſeipm pec-
cat qs trib⁹ modis ſilr. ſ. neceſſaria ſibi
ſubtrahēdo. Itē ſupflua ſumēdo. itē vl-
tra vires ꝗpiā aggrediēdo i ꝓximū pec
cat ēt qs triplr ꝓximo ſua auferēdo. Itē
ſibi in neceſſitate nō cōicādo ſua. Itē ma
lo exēplo illū ad peccatū trahēdo. Sumū
tur p̄terea diuiſiōes peccatoꝝ ſm cāʒ for
malē ⁊ hec tribus modis. qñqʒ nāliter
ſm qualitatem vł ſm q̄ntitatem vł ſm
relationē. Secđm qualitatem ſumiẗ hec
diuiſio peccatoꝝ aliud eſt cōmiſſi. aliđ eſt
delicti. quoꝝ primū eſt preuaricatio pre-
ceptoꝝ negatiuoꝝ ſm eſt preuaricatio p̄
ceptoꝝ affirmatiuorū. Item predictum
peccatū eſt duplex ꝯtra duas ptes iuſti-
tie que ſūt declinare a malo. ⁊ facere bo
nū. item alia diuiſio ſumiẗ ſm q̄litatem
ſic peccatoꝝ quedā ſunt carnalia quedaʒ
ſpūalia. ſed carnalia ſūt maioris infamie
ſpūalia vero maioris culpe. Secđm quā
titatem ſumiẗ hec diuiſio peccatoꝝ aliđ
eſt mortale aliud eſt veniale. quoꝝ primū
diciẗ ꝑuerſio. ſm vero inordinatio. qm̄
peccatū mortale eſt auerſio totalis a bo-
no incōmutabili. ⁊ ꝯuerſio totalis ad bo
nū ꝯmutabile. Sed pctm̄ veniale ē amor
voluptatū in creatura citra deū. tm̄ ſʒ re
lationē ſumiẗ hec diuiſio peccatoꝝ. aliud
eſt originale. aliud actuale. Vltia diuiſio
eſt ſm cāʒ finalē. ⁊ hoc dupliciẗ. q: vł ſʒ
ipm appetibile vł ſm actū hois appetē
tis. Secđm ipm appetibile ſumiẗ hec di-
uiſio. Oē qđ in mūdo eſt aut ē ꝯcupiſcē-
tia carnis. aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ſuꝑ
bia vite. quoꝝ primū eſt appetitꝰ delicia
rū. ſm appetitꝰ diuiciaꝝ. tertiū eſt appe
titus honoꝝ. Secđm actū hois appetētiſ
diuidiẗ pctm̄ in ſeptē vitia capitalia. ſuꝑ
biā inuidiā. irā. accidiā. auariciā. gulaʒ ⁊
luxuriā. Nota ꝙ qnqʒ ſūt gna operum.
Nā q̄dam ſūt mala in ſe. vt illa q̄ ſʒ ſuā
nāam mala ſūt. pñt tm̄ ꝑ aliquā circūſtan
tiā fieri bona. vt homicidiū. Quedā ſunt
mala ſm ſe. vt illa q̄ ꝑ nullā circūſtātiaʒ
pñt fieri bona. ſicut eſt odire deū. fornica
ri. ⁊ hmōi. Quedā ſūt bona in ſe. vt que
ſunt bona ex genere. tñ pñt fieri mala ex
circūſtātia. ſicut eſt dare elemoſinā. Que
dā ſūt bona ſm ſe. vt que ꝑ nullā circun
ſtātiā pñt fieri mala. ſicut ē diligere deuʒ
ex caritate. Quedā ſūt in dr̄a. vt que nec
bona nec mala ſūt. pñt tñ fieri vł bona ł
mala. ſicut eſt mouere pedē ſine delibera
tione. vł qñqʒ comedere.

De effectu peccati. Cap. 7

Vlta mala facit hoi pctm̄. ⁊ ante
mortē ⁊ i morte ⁊ poſt mortē. An
te mortē pctm̄ hec mala opatur. Nāiā
vulnerat. vt ſignificaẗ in illo q incidit in
latrones. Item intellectus obſcuraẗ i co
gnitōe veri. ⁊ affectꝰ tepeſcit in opatione
boni. Gratuitis ſpoliat. Tre. 4. Diſpſi
ſūt lapides ſanctuarii ⁊c. Sʒ nc aliquod
bonū percat illa bona opa q̄ qs peccādo
mortificat aliis ſaluādis dabūtur. ſic qñ
corpali morte qs moriẗ fratres ⁊ ꝓping
in bonis eius ſuccedūt. Aiam maculat.
Tre. 4. Denigrata ē ſuꝑ carbones faci-
es eoꝝ. Ad penā eternā obligat. Geñ. 2
Quacūqʒ die comederis morte morie-
ris. Itē ꝯſciam amaricat. Hie. c. 3. Vide
q̄ʒ malū ⁊ amaꝝ ē te dereliquiſſe deū tuuʒ
Cor indurat. Prouer. 18. Peccator cuʒ
in ꝓfundū peccatoꝝ venerit ꝯtēnit inſen
ſibilē reddit. Geñ. 18. Viſus eſt ei quaſi
ludēs loq. Silr̄ habes i cane ſubmergē
do q nō ſentit lapidē in collo. donec in a-
quā extra nauē ꝓiciaẗ. Aiam occidit. q:
vera vita. i. deo priuat. i. Regū. 31. Saul
irruit i gladiū ſuū. Sed nota ꝙ pctm̄ ve
niale diſponit ad mortē. mortale vo dat
⁊ infert morteʒ. ſed obſtinatio detinet in
morte. Ad alia pctā trahit. Greg. Pec
catū qđ ꝑ pniaʒ nō diluiẗ mox ſuo pō-
dere ad aliud trahit. Exēplū hēmus in
Chayin q egreſſus in agꝝ occidit frēʒ ſu
um Abel. Exēplū hēs ēt in figura. Cor-
uus egreſſus de archa interceptus ē agſ
Et dina egreſſa vt videret ⁊c. virginita
tē amiſit. Et iudas egreſſus xp̄m tradi-
dit. Et poſt adulteriū Dauid ſecutū eſt
homicidiū. ⁊ ſic pʒ ꝙ pctm̄ eſt pena pec
cati. Peccatū. n. ſm ꝙ in ſe eſt culpa p̄-
cedētis pcti dr̄ pena. ⁊ ita dr̄ aliqd ſimul
culpa ⁊ pena. ſed rōe actōis culpa. dr̄ vo
pena rōne paſſionis. q: culpa eſt qđ faci
mus pena vo qđ patimur. Lʒ igiẗ ois
culpa ſit a nobis. nō tñ ois pena eſt a no
bis. imo quedā ē a nobis acta. q̄dā a đo
inflicta. q̄dam a primis parētibus ꝯtra
cta. Et q: cū qs facit qđ nō dʒ iuſtū ē pa
ti qđ dʒ. ideo ois pena eſt iuſta ⁊ a diua
ꝓuidētia ordinata. Qđ āt vnū pctm̄ na-
ſcaẗ ex alio ſic apparet. Supbia q̄ vult

oꝛigine ⁊ in qua eſt ſicut in ꝓꝓꝛio ſubie/
cto. Voluntas igit̄ eſt cā peccati. cā dico
nō efficiens ſed deficiēs. Volūtas. n. ſm
ꝙ h̄z reſpectum ad ſuū principiuꝫ a quo
eſt. ſ. ad deum nō eſt nata elicere ex ſe niſi
bonū ſed ſm reſpectum ad principiuꝫ
ex quo eſt qđ eſt nihiluꝫ. inclinat̄ ad ma
lum. cū ipſa volūtas ſit ex nihilo tēdit ad
defectum. Si ergo volumus ſcire vñ ſit
malum culpe materialiter dicimus ꝙ ex
abſentia debiti boni. ſ. ſpeciei modi ⁊
oꝛdinis. ¶ Sed ſi volumus ſcire vnde
ſit oꝛiginaliter. dicemus ꝙ a voluntate ſi
libero arbitrio. De ꝓgreſſu peccati. no.
ꝙ peccatū initiat̄ pꝛimo in cogitatiōe. ꝓ
cedit ⁊ creſcit in delectatiōe. ꝑficit̄ in cō
ſenſu. Circa ꝓgreſſuꝫ peccati ſciēdum ꝙ
quedā āīcedūt ipſum peccatum quedā
ſequūtur quedā circūſtant. peccatū āīce
dunt aliqua ex pte euerſionis. aliqua ex p
te cōuerſionis. Ex parte auerſiōis āīce/
dunt ipſuꝫ peccatū iſta. ſ. Contemptus.
Omiſſio. Ingratitudo. Inobediētia. pꝛe
uaricatio. Illa vero q̄ peccatum āīcedūt
ex parte ꝯuerſionis ſūt hec. ſ. Cogitatio.
Libido. Cōcupia. Delectatio. Peruer
ſa intentio ⁊ ꝯſenſus. Alia ſūt que ſequū
tur peccatū. ſicut ē macula. i. defoꝛmatio
imaginis dei. ⁊ reatus. i. obligatio ad pe
nā eternā. Sūt adhuc alia q̄ peccatū co
mittātur vt ſūt peccatoꝛum circūſtantie
que peccatū aggrauāt ⁊ diminuūt q̄ no
tāt̄ i hoc verſu. Quiſqꝫ vbi ꝑ quos quo
tiēs cur quō qñ. Actio. n. depꝛauat̄ etiaꝫ
ꝑ peccatū. etiā illa que de genere bonoꝝ
eſt qñqꝫ in pꝛincipio. qñqꝫ in medio. qñ
qꝫ in fine ⁊ hoc ꝑ malā intētionē vel per
negligētiā vl̄ ꝑ vanā gl'iam. Vnū pecca
tū dr̄ mai' altero. in l'tis mōiſ. ſ. cauſalita
te. vt peccatū luciferi. vel generalitate. vt
peccatum. Ade. vel defoꝛmitate. vt pec/
catū iude. vel difficultate vt peccatum i
ſpūm ſanctum. vel ꝑiculoſitate ſicut pec
catuꝫ ignoꝛātie. vl̄ inſeperabilitate vt pec
catum cupiditatis. vel ꝓnitate vt pecca/
catū carnis. vl̄ offenſione vt peccatū ido
latrie. vel expugnādi difficulatate. vt pec

catū ſupbie. vl̄ mētis cecitate. vt peccatū
ire. Circa peccati grauitatē nota ꝙ nihil
eſt peccatū viro perfecto ꝙ nō ſit pecca/
tū in imꝑfecto. niſi in his que nouit. Nā
perfectio nō mutat genus peccati. ſed q̄n
titatem auget.

De diuiſione peccati. Cap. 6

Diuiſio peccatoꝛum multiplex eſt.
Alia eſt. n. ſm cām efficientē ſm
ſe vt hec. peccatoꝝ aliud eſt ex im
potētia aliud eſt ex ignoꝛātia. aliud ex ma
licia. Alia ſumit̄ ſm cām efficiētem rōne
āneri ſm quā ſumit̄ hec diuiſio. peccato
rum aliud eſt ex amoꝛe male accedente.
aliud ex timoꝛe male humiliāte. hoc eſt
ꝙ homo potius vult peccatum cōmitte
re. q̄ꝫ amato carere. aut malū pene qđ ti
met icurrere. Sumūtur peccatoꝛuꝫ etiā
diuiſiōes ſm cām materialē circa quā ⁊
ſm cām foꝛmalē circa q̄ꝫ pꝛimo ſumitur
hec diuiſio pctōꝝ. aliud ē coꝛdis. aliđ oꝛis
aliđ opis. Itē hec Peccatoꝝ aliud locu
tionis aliud cogitationis aliud operatio/
nis. Scđo mō ſumit̄ ſic. Peccatoꝝ ali/
ud eſt in deū aliud in ſe ipſum aliud in ꝓ
ximū. In deū diuidit̄ ſic. aliud in patrē.
aliud in filium. aliud in ſpūm ſanctum.
Aliis tribus modis peccat̄. ſ. male ꝑ in
fidelitatē de deo ſentiendo. Iteꝫ blaſphe
mādo. Itē ſacra dei indigne tractando.
Alio °. peccat quis in deū. ſ. ipſuꝫ tētādo
⁊ hoc fit tripliciter. Nā qñqꝫ tentat quiſ
dei potentiā vt cū ſigna petit qñqꝫ dei iu
ſticiā vt cū ꝑ cādens ferrū vel ꝑ duelluꝫ
vl̄ ſilia qs iudiciū querit qñqꝫ dei miſe
coꝛdiā. vt cū qs dei bonitatē examinans
cōmittit ſe ſtultis ꝑiculis. In ſeipm pec/
cat qs trib' modis ſil'r. ſ. neceſſaria ſibi
ſubtrahēdo. Itē ſupflua ſumēdo. itē vl/
tra vires ꝯeptā aggrediēdo i ꝓximū pec
cat ēt qs tripl'r pꝛimo ſua auferēdo. Itē
ſibi in neceſſitate nō cōicādo ſua. Itē ma
lo exēplo illū ad peccatū trahēdo. Sumū
tur p'erea diuiſiōes peccatoꝝ ſm cāꝫ foꝛ
malē ⁊ hec tribus modis. qñqꝫ nāliter
ſm qualitatem vl̄ ſm q̄ntitatem vl̄ ſm
relationē. Scđm qualitatem ſumit̄ hec

diuiſio peccatoꝝ aliud eſt cōmiſſi. aliđ eſt
delicti. quoꝝ pꝛimū eſt pꝛeuaricatio pꝛe/
ceptoꝝ negatiuoꝝ ſm eſt pꝛeuaricatio p̄
ceptoꝝ affirmatiuoꝛū. Item pꝛedictum
peccatū eſt duplex ꝯtra duas ptes iuſti/
tie que ſūt declinare a malo. ⁊ facere bo
nū. item alia diuiſio ſumit̄ ſm q̄litatem
ſic peccatoꝝ quedā ſunt carnalia quedaꝫ
ſpūalia. ſed carnalia ſūt maioꝛis infamie
ſpūalia vero maioꝛis culpe. Scđm quā
titatem ſumit̄ hec diuiſio peccatoꝝ aliđ
eſt moꝛtale aliud eſt veniale. quoꝝ pꝛimū
dicit̄ ꝑuerſio. ſm vero inoꝛdinatio. qm̄
peccatū moꝛtale eſt auerſio totalis a bo/
no incōmutabili. ⁊ ꝯuerſio totalis ad bo
nū ꝯmutabile. Sed pctm̄ veniale ē amoꝛ
voluptatū in creatura citra deū. tm̄ ſꝫ re
lationē ſumit̄ hec diuiſio peccatoꝝ. aliud
eſt oꝛiginale. aliud actuale. Vltia diuiſio
eſt ſm cāꝫ finalē. ⁊ hoc dupliciē. q: vl̄ ſꝫ
ipm appetibile vl̄ ſm actū hoīs appetē
tis. Scđm ipm appetibile ſumit̄ hec di/
uiſio. Oē qđ in mūdo eſt aut ē ꝯcupiſcē/
tia carnis. aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ſuꝑ
bia vite. quoꝝ pꝛimū eſt appetit' delicia
rū. ſm appetit' diuiciaꝝ. tertiū eſt appe
titus honoꝝ. Scđm actū hoīs appetētiſ
diuidit̄ pctm̄ in ſeptē vitia capitalia. ſuꝑ
biā inuidiā. irā. accidiā. auariciā. gulaꝫ ⁊
luxuriā. Nota ꝙ qnqꝫ ſūt gñ'a operum.
Nā q̄dam ſūt mala in ſe. vt illa q̄ ſꝫ ſuā
nām mala ſūt. pñt tm̄ ꝑ aliquā circūſtan
tiā fieri bona. vt homicidiū. Quedā ſunt
mala ſm ſe. vt illa q̄ ꝑ nullā circūſtātiaꝫ
pñt fieri bona. ſicut eſt odire deū. foꝛnica
ri. ⁊ hmōi. Quedā ſūt bona in ſe. vt que
ſunt bona ex genere. tñ pñt fieri mala ex
circūſtātia. ſicut eſt dare elemoſinā. Que
dā ſūt bona ſm ſe. vt que ꝑ nullā circun
ſtātiā pñt fieri mala. ſicut ē diligere deuꝫ
ex caritate. Quedā ſūt in dr̄a. vt que nec
bona nec mala ſūt. pñt tm̄ fieri vl̄ bona l̄
mala. ſicut eſt mouere pedē ſine delibera
tione. vl̄ qñqꝫ comedere.

De effectu peccati. Cap. 7

Vlta mala facit hoī pctm̄. ⁊ ante
moꝛtē ⁊ i moꝛtē ⁊ poſt moꝛtē. An

te moꝛtē pctm̄ hec mala opatur. Nā ſīa
vulnerat. vt ſignificat̄ in illo q incidit in
latrones. Item intellectus obſcurat̄ i co
gnitōe veri. ⁊ affect' tepeſcit in opatione
boni. Gratuitis ſpoliat. Tre. 4. Diſpſi
ſūt lapides ſanctuarii ⁊c. Sꝫ ne aliquod
bonū pereat illa bona opa q̄ qs peccādo
moꝛtificat aliis ſaluādis dabūtur. ſicē qñ
coꝛꝑali moꝛte qs moꝛit̄ fratres ⁊ ꝓping
in bonis eius ſuccedūt. Aīam maculat.
Tre. 4. Denigrata ē ſuꝑ carbones faci/
es eoꝝ. Ad penā eternā obligat. Geñ. 2
Quacūqꝫ die comederis moꝛte moꝛie/
ris. Itē ꝯſciam amaricat. Hie. c. 3. Vide
q̄ꝫ malū ⁊ amaꝝ ē te dereliqſſe deū tuuꝫ
Coꝛ indurat. Pꝛouer. 18. Peccatoꝛ cuꝫ
in ꝓfundū peccatoꝝ venerit ꝯtēnit inſen
ſibilē reddit. Geñ. 18. Viſus eſt ei quaſi
ludēs loq. Sil'e habes i cane ſubmergē
do q nō ſentit lapidē in collo. donec in a/
quā extra nauē ꝓiciat̄. Aīam occidit. q:
vera vita. i. deo pꝛiuat. i. Regū. 31. Saul
irruit i gladiū ſuū. Sed nota ꝙ pctm̄ ve
niale diſponit ad moꝛtē. moꝛtale v̄o dat
⁊ infert moꝛteꝫ. ſed obſtinatio detinet in
moꝛte. Ad alia pctā trahit. Greg. Pec
catū qđ ꝑ pniaꝫ nō diluit̄ mox ſuo pō/
dere ad aliud trahit. Exēplū hēmus in
Chayn q egreſſus in agꝝ occidit frēꝫ ſu
um Abel. Exēplū hēs ēt in figura. Cor/
uus egreſſus de archa interceptus ē agſ
Et dina egreſſa vt videret ⁊c. virginita
tē amiſit. Et iudas egreſſus xp̄m tradi/
dit. Et poſt adulteriū Dauid ſecutū eſt
homicidiū. ⁊ ſic pꝫ ꝙ pctm̄ eſt pena pec
cati. Peccatū. n. ſm ꝙ in ſe eſt culpa p̄/
cedētis pcti dr̄ pena. ⁊ ita dr̄ aliqd ſimul
culpa ⁊ pena. ſed rōe actōis culpa. dr̄ v̄o
pena rōne paſſionis. q: culpa eſt qđ faci
mus pena v̄o qđ patimur. Lꝫ igit̄ oīs
culpa ſit a nobis. nō tm̄ oīs pena eſt a no
bis. imo quedā ē a nobis acta. q̄dā a dō
inflicta. q̄dam a pꝛimis parētibus ꝯtra
cta. Et q: cū qs facit qđ nō dꝫ iuſtū ē pa
ti qđ dꝫ. ideo oīs pena eſt iuſta ⁊ a diua
ꝓuidētia oꝛdinata. Qđ āt vnū pctm̄ na/
ſcat̄ ex alio ſic apparet. Supbia q̄ vult

oẽs excellere volet ſi aliqs ei equat. ⁊ ſic
ex ea naſcit̃ īuidia. Jnuidia vͦ q: de faci
li iraſcit̃ ei cui inuidet. idõ ex ea naſcit̃ ira.
Sed ira cũ nõ põt ſe vindicare triſtat̃. ⁊
idõ ex ea naſcit̃ accidia. Accidia vͦ ↄſola/
tiõez q̃rens in exteriorib⁹ facit auax. Aua
ricia aũt q: in tp̃alib⁹ abũdat põt magis
exercere gulã. Gulã vͦ pp vẽtris reple
tiõez de facili ſpumat in libidinem. ⁊ ita
gñat luxuriã. Jtẽ bona q̃ ſiũt infructuo/
ſa reddit ⁊ q̃tũ ad meritũ ⁊ q̃ꝫtũ ad pre
miũ. ſicut ramus p̃ciſus ab arbore nõ p̃
fert fructũ. ſed areſcit ⁊ abilitat̃ ad incen
diũ. De talib⁹ dr̃ Deut. 28. Maledict⁹
eris ingrediẽs ⁊ egrediẽs. ſ. eccleſiã ma/
lem ad orãdũ. q: taliũ orõ nõ eſt merito
ria. imo dicit Aug. ꝙ ſi tales cruce ſi ſi/
gnãt poti⁹ includũt in ſe diabolũ q̃ꝫ exclu
dãt. q: iã in eis p effectũ hitat. Ex hoie i
fernũ facit. q: in petõre ẽ ignis auaricie.
fetor luxurie. tenebre ignorãtie. vmis cõ
ſcie. ſitis cõcupiſcẽtie. demones p effectũ
⁊ hmõi. Jtẽ tandẽ hoiez relinquit vacuũ
Gen. Terra erat inanis ⁊ vacua. ⁊ me
rito q: mũdo adherẽtes ſuggunt vbera
arida eo ꝙ relinqnãt fontẽ vite. ⁊ venaꝫ
aquaꝝ viuẽtiũ ⁊ palludibus turbidis ſe
ſatiãt. Jtẽ fallẽdo decipit ſicut lignum pu
tridũ de nocte lucẽs. ⁊ ſicut eſca i hamo
latẽs piſcẽ decipit. Stultũ hoiez demon
ſtrat. q: peccãdo qs ſibi onus ad ſe dep
mẽdũ iponit. ⁊ ligna ſup dorſuꝫ ſuũ cre
mãda colligit. ⁊ illi ſeruit q eũ p ſeruitio
torquebit. Aug. Stultũ ẽ in tali ſtatu vi/
uere in quo qs nõ audet mori. Sciẽduꝫ
ꝙ petm̃ grauat hoiez in morte. q: i mor
te p̃uat̃ hõ ſolatio viſibiliũ q̃ dilexit. ſ.
cibo potu. amicis reb⁹. lumie. rege ⁊ p
prio corpe. qõ nũq̃ꝫ i tali forma ſuſcipiet
imo vellet h̃e ſicut qñ p dimidia parte
corroſũ eſt a vmub⁹. q: ſtupebit aĩa pecõ
ris qñ corp⁹ reſumẽdi videbit. Turba/
bit̃ peccator in morte qñ videbit ↄcurſũ
demonũ ad aĩam. parẽtũ ad res. Treñ.
Oẽs inimici eius app̃henderũt eã inter
anguſtias. Poſtremo videndũ eſt q̃liter
petm̃ p̃mat hoiez poſt morte. Cõfuſionẽ

hẽbit ex maloꝝ operũ denudatõe. pphe
ta. Reuelabo pudenda tua in facie tua.
Exprobatiõez xp̃i audiet iudicio. Ma/
thei. 25. Eſuriui. n. ⁊ non dediſtis mihi
mãducar̃ ⁊c. Rege ⁊ luce p̃uabit̃. Ma
thei. 22. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mitti
te eũ in tenebras exteriores. Uñ nõ vale
bit ei ille cãtus. Regez eternã ⁊c. Suf/
fragiis eccl̃ie nõ gaudet ⁊c. Jſa. 66. Uer
mis eoꝝ nõ morit̃ ⁊ ignis eoꝝ nõ extin
guet̃. in īfernuꝫ p̃cipitabit̃. Exemplum
de lapide molari quẽ angelus i apoc. p/
iecit in mare dicẽs. Hoc ipetu mittet̃ ba
bylon in īfernũ. A deo ⁊ electis ⁊ oibus
bonis ſepabit̃ Mathei. 25. Jte maledi
cti in ignẽ eternũ. A ſtatu penitẽdi cadet.
Hie. Trãſit eſtas finita eſt meſſis. Oĩs
ſpes miſericordie p̃cidet̃. Jſa. nõ remane
bit teſta vt portet̃ igniculus. ſ. charitatis
de incẽdio aut hauriat̃ parũ aq̃ de fouea
. ſ. diuine mie. Sicut itaqꝫ petm̃ nocet in
petõ exñti ac in petõ morienti ſic quoqꝫ
multipl̃r nocet petm̃ ipſũ deſerẽti ⁊ de
illo penitẽti. q: gloriã p̃me innocẽtie nun
q̃ꝫ recupabit ſicut. n. corrupta de cetero
vgo ñ erit. ita ſemel peccãſ nũq̃ꝫ ſe ñ pec
caſſe gaudebit. Jſtud multis oñdit̃ exẽ/
plis. Nã poſt ſanationẽ vulneris ſp ma
net cicatrix. Jtẽ q ſemel furat̃ ſp dr̃ fur.
Jtẽ dom⁹ eius dom⁹ diſcalciati dici põt
Jtẽ ſymon quẽ dñs a lepra mũdauit p⁹
mũdationẽ ſp vocat̃ ſymon leproſus.
Jtẽ tẽplũ qõ reedificatũ fuit poſt deſtru
ctiõez p̃mi. nullo mõ fuit ſilez i pulchri/
tudine tẽplo priori. Ad tp̃alem penã obli
gat. Uñ nõ exibit ide donec reddat no/
uiſſimũ q̃drantẽ. Jtẽ regnũ celoꝝ nõ in
trabit donec lignũ fenũ ſtipulam. i. pena
petõꝝ tã mortaliũ q̃ꝫ venialiũ que i p̃ñti
ſoluta nõ eſt ſup ipꝫ cremet̃. A glia re/
tardat qõ figuratũ eſt in abſalon q poſt
q̃ꝫ pr̃i recõciliatus fuit. tñ mãſit duobus
annis ꝙ faciẽ ei⁹ nõ vidit. q: tãdiu differ
tur qs a gliã quoſqꝫ fiat ſine oi macula
ſicut erat in baptiſmo. Tẽpus amiſſum
⁊ meritũ qõ ſibi ↄgrere potuit cũ p̃mo
nũq̃ꝫ recupabit. Hiero. Qui vẽdit ad id

qõ vẽdidit nõ reuertet̃. Obſcurat oculũ
cognitiõis ⁊ hoc pp trabẽ q̃ intus erat p
pter ſtercora hyrũdinũ q̃ ipſum excecaue/
rãt. vt ſignat̃ in Tobia. Uñ augu. Ocu
lis egris odioſa ẽ lux ſicut nocturnis ⁊ ve/
ſptilionib⁹. Et nota ꝙ ad hoc ẽ de quo/
dã ceco quẽ lꝫ dñs illuminauerit nõ tñ ſta
tiꝫ pfecte vidit. ſꝫ vidit hoies q̃ſi arbores
ãbulãtes. Affectũ reddit tepidũ. ſicut in
pede vulnerat⁹. ẽt ſanat⁹ claudicat. ⁊ ar
bor de loco ſuo ãmota. aliqd vtutis amit
tit. Uñ dcm̃ eſt hoi poſt peccatũ. Spĩas
⁊ tribulos germinabit tibi. ⁊ dcm̃ ẽ ſer
pẽti Supra pectus tuũ gradieris. faſti
diuꝫ hoi generat. Exo. Aĩa nr̃a nauſeat
ſup cibo iſto leuiſſimo. Aug. Palato nõ
ſano pena eſt panis. Jdẽ de ſe dixit poſt
q̃ꝫ ↄuerſus fuit plus valebit malũ inno
litũ q̃ꝫ bonũ inſolitũ. Ad bñ opandũ im
pedit. Gen. 19. Uxor loth reſpiciẽs retro
uerſa ẽ in ſtatuã ſalis qõ ſterilis facit ter
rã. Jtẽ in dolore parics filios. ſ. bonoruꝫ
opeꝝ ⁊ ſcõꝝ. Ad reſiſtẽdũ tẽtatiõib⁹ de
bilitat. Judic. 16. Sãſon poſt crinũ abſci
ſionẽ amiſit vires. ⁊ arbor leſa p ſecuriꝫ
cito a vẽto deiicit̃. fervorẽ minuit chari/
tatis. ſic eclypſis ſolis diu poſtmodum
nocet terre eo modico tempore ſibi vir/
tus radiorum ſolis ſubtrahitur. 3. Reg.
1. Rex dauid ſenuerat ⁊ cũ operiret̃ ve
ſtibus nõ caleficiebat. Et aqua calorem
ignis minuit vl̃ extiguit. Dolorẽ ⁊ timo
rẽ ſemp infligit. dolorẽ qdeꝫ q: certus d
ppetrata culpa. timorẽ ãt q: incertus eſt
de venia. Aug. Penitens ſp doleat. ⁊ d
dolore gaudeat. ⁊ nõ ſp doluiſſe doleat.
Per petm̃ corrũpit̃ puritas liberi arbi/
trij dupliciter. ſ. in agendo. ⁊ ſuſcipiẽdo.
Jn agẽdo qdẽ. q: nõ põt ſp facere quod
dꝫ vl̃ vitare qõ nocet. Jn ſuſcipiẽdo aũt
q: grãꝫ ſtabilẽ nõ põt ſuſcipere in hac vi
ta. Jtem corrũpitur rꝫ in hac vita dupli
citer. ſ. q̃ꝫtum ad diſcretionẽ iudicii inter
bonũ ⁊ malum ⁊ q̃ꝫtum deliberationeꝫ
cõſilii expediẽs. Jtem corrũpitur affectus
dupliciter. ſ. in ordine ⁊ in modo. q: nec
ſp eſt ordinatus nec ſemp moderatus.

Peccatum multis nocet. ſ. ipſi facienti.
p̃s. Peccatũ meũ ↄtra me eſt ſemper.
Hiis qui ſũt in purgatorio quos nõ poſ
ſunt peccatores tam efficaciter iuuare ſi/
cut ſi eſſent in gratia. Jpſis damnatis ⁊
hoc per modum ↄiunctionis. quanto. n.
plures ſunt in inferno tanto maior hor/
ror ⁊ maior pena. fallit enꝫ in inferno re
gula illa. Solatium eſt miſeris ſocios ha
bere penarum. Saluatis ⁊ hoc per mo/
dum abſtractionis. Nã ex ↄſortio ⁊ ſo/
cietate glorificatorum augetur domꝫ ac
cidentale. Deniqꝫ ipſis victoribus no/
cet tum pro eo ꝙ acies eorum contra de
mones minuit̃ in illo q peccatũ ppetra/
tũ p eo ꝙ alios malo exẽplo corrũpit ⁊
ſcãdalizat. Multa mala ſil̃r cuẽniũt hoi
ex eo ꝙ in peccatũ a quo p pñiaꝫ ſurre/
xerat recidiuat. Primũ eſt q: hõ fit ipo
tẽtior ad reſurgẽdũ. Heb. 6. Jnpoſſibi
le eſt eos q ſemel illuminati ſũt ⁊ guſta/
uerũt ⁊c. ⁊ plapſi ſũt iteꝝ renouari. Se
cũdũ eſt ꝙ vitiũ fortificat̃ ad ipugnandũ
Auguſtinus de ſe loquit̃. Plus iquit va
lebat malum inuolitum q̃ꝫ bonum inſo/
litum. Tertiuꝫ eſt ꝙ culpa fit difficilior
ad remittendum. Jere. O quam vilis fa
cta es nimis iterans vias tuas. ita etiam
dicitur ꝙ vulnus iteratur tardius ſana/
tur Quartuꝫ eſt ꝙ deus fit difficilior ad
placandum. 3. Reg. de ſemei qui ad pri
mam petitionem inuenit miſericordiam
eo tamen pacto quod ſtaret in hieruſalẽ
ſed quando ſecundario peccauit ſine vl/
la miſericordia occiſus eſt. Quintum eſt
ꝙ diabolus difficilior eſt ad expellenduꝫ
Luce. Tunc aſſumpſit ſeptẽ ſpũs nequio
res ſe ⁊ ingreſſus hitat ibi. ⁊ ſi. no. ho. il.
pe. po. Sequitur de corruptione ſpẽi ⁊
modi ⁊ ordinis. Unde nota ꝙ bonitas
naturaliꝫ comparata ad animam quaꝫ
ſpecioſaꝫ facit dicitur ſpecies. ſed compa
rata ad opus qõ modificat dicit̃ modus
cõpata vͦ ad finẽ. ſ. deũ ad quẽ ordinat̃
dr̃ ordo. Alio modo corruptio ſpeciei eſt
diſſimilitudo aĩe ad deũ. Nam ſpẽs aĩe
eſt ſimilitudo dei. Corruptio vero mo/

di ē diminutio exēſiōis virtualis ſiue ſ⸗
firmatio potētie ꝗ̄ lex hoc eſt ꝙ aīe nō ſu
ſtēāt cibo ſpūali guſtādo quā ſuauis eſt
dn̄s. Corruptio aūt ordinis ē in aīa cum
aſpect⁹ ⁊ affect⁹ deorſuz ē ad creaturas
extra naturalē ſitū. Cū.n.hec duo ꝗ̄ ſt ꝗ̄
ſi caput anime ſurſuz ſunt ad in naturali
ſitu ⁊ ordine ſūt alioquin hō erit ꝗ̄ſi euer
ſus. Alr priuatio ſpēi eſt deformitas ſiue
carētia debite rectitudinis volūtatis. Re
ctitudo aūt volūtatis ē vt nō declinet a
ſuis extremis.ſ.a deo principio. ⁊ a deo
fine.ſ.omnia ꝗ̄ hz a deo pricipio referat
ad deū ſinē. Cū.n.qs qð hz ſibi attribuit
aut ponit aliū finē ꝗ̄ʒ deū. hō iſte curuus
eſt Itē priuatio mōi ē exceſſus ꝓprie vo
lūtatis.ſ.cū vult aliqd diuine volūtati cō
trariū. Itē priuatio ordinis eſt auerſio vo
lūtatis adeo ⁊ cōuerſio ad creaturā. Itē
⁊ alr creatura rōalis a ſūmo bono ē ſm
triplicē habitudinē.ſ.efficientis formalis
ac finalis ⁊ ideo nata ē agere opera ſua a
deo ⁊ ſm deum ꝓpter deuz. ⁊ hoc ſm
modū ſpēm ⁊ ordinē ſibi inſitū. Sʒ qm̄
eadē rōnalis creatura. de nihilo facta ſu⸗
it ꝗ̄tū ad cāʒ materialē potuit deficere
ſuis actiōib⁹ vt.ſ. operatōes ſue nō eēnt
a deo ac per hoc nec ſm deū nec ꝓpter
deum. hoc aūt eſt pecm̄ ipſius ſpēi mo⸗
dis ⁊ ordinis corruptiuum.

De pctō originali ſm rē. Cap. 8.

e Xpedito de pctō i genē. dicēduʒ
eſt de pctō i ſpecie. ⁊ primo d̄ ori
ginali ⁊ p⁹ hoc de actuali. lʒ igit̄
anima nō ſit ex traduce. tn̄ originalis cul
pa ab aīa adē trāſit ad aīas poſteriorum in
mediāte carne ꝑ cōcupiaʒ generata Ita
ꝙ ſic ab aīa peccāte īfecta fuit caro adē.
⁊ ꝓna effecta ad libidinē. ita ſeminata ca
ro ſecū trahit infectionē ⁊ viciat aiaʒ. Ex
quo pʒ ꝙ peccatū originale eſt i carne ⁊
eſt i aīa In carne ē materialr ⁊ origina⸗
liter. ⁊ in aīa formaliter tāquā i ſubiecto
Sola enīʒ aīa eſt ſuſceptibilis virtutis ⁊
vitii. ⁊ tn̄ ſic dictū eſt ex cōtinēciōe ad cor
pus corruptiuū trahit ad vitiū. ſic quā⸗
do cadit qs i lutū fedat̄ ⁊ maculat̄. Ta
lis aūt infectio anime nō tn̄ ē pena. ſʒ ēt
culpa. Ipſa vero culpa ꝗ̄ macula ē dele⸗
tur in baptiſmo. Pena āt ꝗ̄ fomes ap⸗
pellat̄ ſiue peccādi ꝓnitas remanet. poſt
baptiſmū. Licet enīʒ curet̄ in baptiſmo
culpa ꝗ̄tū ad reatū dānatiōis eterne. tn̄
remanet ipſa pena qnātū ad actū ⁊ mo
tū ꝯcupie. cū qua nos oʒ quādiu viuim⁹
pugnare. niſi extinguant̄ cōcupiſcētia per
grāʒ. qð tn̄ raro. ōtingit in aliquo hoīe.
qð dico ꝑꝑ beatā mariā virgineʒ in qua
fuit extīcta in cōceptiōe filii ꝑ grām ſin
gularē. Ex predictis pʒ ꝙ ꝑſona corrū⸗
pit naturā. ecōtra natura corrupta corrū
pit perſonā. Nā ꝑ peccatuʒ primi hoīs
corrupta eſt hūana natura. ſed natura ſic
corrupta corrūpit alias perſonas. Notā⸗
dum āt ꝙ corruptio ꝑſone ē reatus inē⸗
tis. corruptio vero nature ē īfectio carnis
ꝓut eſt ꝑncipiū ad carnē alteram. Deni
qʒ nullo modo dʒ imputari deo infectio
aīe. lʒ ea creādo infūdat ⁊ viciat cū carne
infecta qm̄ ordinatiſſimū fuit vt huma⸗
na nā cōdiret̄. ita ꝙ cōdita ꝓpagaretur
⁊ pro pctō puniret̄. vn̄ ſicut in conditio
ne ſeruatus ē ordo ſapiētie in ꝓpagatio
ne ſeruatus eſt ordo nature ſic i punitiōe
debuit ſeruari ordo iuſtitie. Et ita pʒ ꝙ
nō eſt cōtra diuinā eqtatē. ſi ad poſteros
culpa trāſmittit̄. Dicēdū igit̄ ꝙ origina
lis culpe trāſfuſio vel trāſmiſſio nō eſt a
deo nec a natura cōdita ſed a vitio primi
hoīs ꝑpetrato. Et hoc qð ait Aug⁹. ꝙ
peccatū originale nō trāſmittit ad poſte
ros ꝓpagatio ſʒ libido. Sic.n. cōditus ē
homo vt ſpirit⁹ preeſſet corpi. ⁊ corpus
ſubeſſet ſpūi.ſ. quādiu ille obediret ſuo
cōditori. Et econtra ſi ſpūs nō obediret
deo iuſto de iudicio corpus inciperet re
bellare ſpiritui. Sic vt ergo ſi adā ſteti ſ⸗
ſet corpus ſuū obediēs ei fuiſſet ⁊ tale ad
poſteros trāſmiſiſſet. ſic adā ex quo pec
cauit ⁊ caro eius facta eſt rebellis opʒ ꝙ
talē ad poſteros trāſmittat. ⁊ ꝙ deus ſʒ
inſtitutionē primā tā animā infūdat cor
pori. Ex hoc pʒ ꝙ pater eſt cā originalis
peccati in filio. ſʒ cām hic intellige in gn̄e
cāe efficiētis. Oēs ꝑ ꝯcupiſcētiā nati na⸗
ſcūt̄ filii ire ꝑꝑ qð incurrim⁹ multiplicē
defectū tā corpis ꝗ̄ʒ aīe ad quos ſubſeq⸗
mur penā mortis. ⁊ penā carētie viſiōis
diue ⁊ amiſſiōis glīe celeſtis nō ſoluʒ in
adultis. verū ēt i puulis ñ baptizatis q pe
na mitiſſima inter ceteros puniūt̄. qr ſo⸗
lā dāni hn̄t ſine pena ſēſus. Originale pec
catū ſic curat̄ ꝑ baptiſmū i pente ꝙ ni⸗
hilominꝰ ab eo q curat⁹ ē trāſmittit̄ i ꝓ
lē. ſicut videm⁹ ꝙ circūciſus gn̄at filium
cū ꝑputio ⁊ granū nudū ſeminatū gn̄at
granū cū palea. ⁊ hec eſt rō. qr hō gn̄at
filiū nō ſm ꝙ creatus ē in mēte. ſed ſm
qð corruptus eſt in carne nō ſm ꝙ ſpūa
lis. ſed ſm quod carnalis.

De peccato originali ſm nomen. Ca. 9

o Riginale pctm̄ hʒ multa noīa. et
hoc multiplici de cā. Scðm.n. ꝙ
originale pctm̄ cōparat̄ ad aīam
vocat̄ infirmitas. qr reddit aīaʒ īpotēteʒ
ad reſiſtēdū motib⁹. Itē feditas. qr ꝑ ipʒ
aīa maculat̄. Itē ꝓnitas ꝑꝑ ꝯtinuā incli
natōeʒ appetitus ad malū. Itē corruptio
qr ducit ad nihilū.ſ. ad pctm̄. Itē vitium
qr diminutio ē bonoꝝ nālium. Itē langor
nāe qr durat in nā corrupta. Sed ſm ꝙ
compat̄ ad corp⁹ vocat̄. lex carnis eo ꝙ
lege dīna carni ſit inflictū. Itē lex mēbro
rū. qr mouet organa ad opa ꝯcupie. Itē
tyrān⁹ ꝑꝑ dānatōeʒ quā hʒ ꝗ̄ſi violētaʒ
i ipſa carne ꝯcupiſcibili. Itē fomes. qr ſic
cinis fouet ignē. ita ꝑ ipm fouet̄ pctm̄ in
carne ſm actū nutritiue ⁊ gn̄atiue. Itē ſti
mulus carnis. qr ſtimulat carnē primos
motus. ⁊ aīum ad ꝯſenſuʒ. Sʒ ꝓut cō⸗
ꝑat̄ ad actus delectabiles vocat̄ ꝯcupi⸗
ſcētiā ꝗ̄ ſonat vitiū i actu ꝓut ē i adultis
Itē ꝯcupiſcibilitas ꝗ̄ ſonat vitiū i potētiā
ꝓut eſt in puulis. Scðm vero ꝙ cōpat̄
ad primū hoīem a quo ꝯtrahit̄ vocatur
pctm̄ originale qð ē carētia debite iuſti⸗
tie. hoīs. De primi motibus. Ca. 10
Uiſ pctōꝝ aliud ſit actū. aliud cō
tractū. ipm̄ pctm̄ actuale ſre quē⸗
ter a primis motib⁹ hʒ ortū. Vn̄ ſciēduꝫ
ꝙ in ſtatu inocētie nō mouebat̄ ſenſuali
tas niſi ſm motū rōis. Ideo ſtāte p̄mo
hoīe i eodē ſtatu nō poterat i eo eē pctm̄
ēt veniale. Primi mot⁹ ⁊ ſi pticulariter
⁊ ſingilatiʒ pn̄t declinari tn̄ nullo mō oēſ
pn̄t caueri. qr ſic ſt pctā quot ſunt etiam
pene pctī. ⁊ iō merito dn̄r venialia. quia
hoc ipo ſūt digna venia. Primus mot⁹
ſic deſcribit̄. qr ē mot⁹ ſenſualitatis ſm
īpulſuʒ fomitis īpetuoſe tēdētis ad frui⸗
tōeʒ creature delectabilis. Duplicit̄ p̄m⁹
motus diſtinguit̄ ꝗ̄tuʒ ſpectat ad pn̄teʒ
māʒ.ſ. prio prim⁹ q ē nālis. ⁊ .2. prim⁹ q
ē ſenſualitas. Cū ergo loquimur de primiſ
motib⁹ ꝙ ſt pctā intelligēdū ē de ſo pri
mis q ſunt ſenſualitatis. qr primo primi
nō ſt pctā cū ſint nāles ⁊ extra gen⁹ mor
tis. ꝙ pʒ ꝑ hoc ꝙ tales nō ſequūt̄ imagi
natōeʒ ſʒ ſolūmō nāliū ꝗ̄litatū actioneʒ
Motus āt ſcðo primi ſūt pctā. qr ſt act⁹
inordinati in gn̄e moris ꝙ pʒ ꝑ hoc ꝙ ta
les mot⁹ ſt ſēſualitatis q ſubiacēt aliquo
mō dn̄io volūtatis. Volūtas āt eſt pnci
piū moraliū ſicut hr̄. 7. ethicoꝝ. Hinc ē
ꝙ genus moris i pricipio incipit vbi in
uenit̄ dn̄iuʒ volūtatis hoc āt ē in ſenſuali
tate. Qnāuis āt ꝑ rōeʒ p̄dictā ſit i ſenſua
litate pctm̄. nō tn̄ erit mortale ſʒ tm̄mō
veniale. qr volūtas nō hʒ plenū dn̄ium
ſuꝑ primos mot⁹ q ſt ſēſualitatis. ſic ē in
illis actib⁹ q ex ipio volūtatis ꝓcedūt. ſʒ
hʒ in eis dn̄iuʒ icōpletū ſicut in illis acti
bus q nō ꝑ īpiuʒ rōis ꝓcedūt. ⁊ tn̄ volū
tas tales mot⁹ ſenſualitatis īpedire pote
rat. ⁊ iō ſt pctā venialia. ꝑꝑ h̄ dic̄ Aug.
ꝙ pctm̄ adeo ē volūtariū. ꝙ niſi ſit volū
tariū nō ē pctm̄. Primi quoqʒ mot⁹ iō
ſenſualitati aſcribūt̄. qr taliū motuū prin
cipiū ſēſualitas ⁊ ſubm̄. Dicēdū ergo ꝙ
primi motus ſm p̄dicta ſt pctā venialia
triplici rōe. Primo qr mouēt ad illicitū
Scðo qr ſūt quodāmō volūtarii nō ſm
ſe. ſʒ qr ſicut dictū eſt īpediūt̄ a volūtate
vl ēt ꝑꝑ p̄cedēteʒ repꝛhēſionē. Tertio ꝑꝑ
delectationē annexā. Cū.n. aīa ꝑ delecta
tionē coniungit̄ creature obtenebratur.

⁊ pejoratur. ſicut quando cõiungitur deo illuminatur ⁊ melioratur. Nota ꝙ hõ pronior ẽ ad malũ ꝙ̃ ad bonũ. ⁊ hoc multis de cauſis.

Primo q: ſicut dicit Sap. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat aiaʒ trahens illã ad malũ. ⁊ ſic nõ erigẽs ad bonũ. Scḋo q: ſicut dicit Aug. plus valet malũ inſolitũ ꝙ̃ bonũ inſolitũ. Tertio q: naturaliter facilius eſt deſcẽdere ꝙ̃ aſcẽdere. ⁊ vnus magis trahit deorſũ ꝙ̃ decẽ ſurſũ. Quarto q: incitãs ad malũ delectatio pñs ẽ ſꝑ ſʒ finis ꝟtutũ incitãs ad bonũ abſẽs ẽ. Delectabile aũt appꝛehẽſũ ꝑ ſẽſuʒ vel imaginatõẽʒ quaſi de neceſſitate mouet ↄcupiaʒ. Quinto q: plures circũſtãtie requirunt̃ bonũ ꝙ̃ ad malũ. Sexto q: tẽdim⁹ ad nr̃ʒ principiũ .ſ. ad nihilũ. Septimo q: fomes q mouet ad malũ ſꝑ intra nos ẽ. gr̃ia ꝟo quã q̃rim⁹ extra nos ẽ. Octauo q: vires aĩe ſũt actiue ad diligẽdũ tꝑalia. ſʒ paſſiue ⁊ malẽ ad ea q̃ ſũt gr̃e ⁊ glorie. vñ ꝟſus. Quicqd hʒ meriti pꝛeuẽtus gr̃a donat. Nil de⁹ in nobis pꝛeter ſua dona coronat. q: nõ pñt hĩ ꝟtutes ꝑ modũ acq̃ſitõis ſed ꝑ modũ receptõis. Vñ malũ poſſum⁹ facere ꝑ nos. ſʒ nõ poſſum⁹ facere bonũ ſine gr̃a adiutrice.

De moroſa delectatione. Cap. xi

D Electatio carnalis moroſa peccatum dicitur mortale. ſed nulla dicitur moroſa niſi quã ex ↄſenſu rõnis ẽ. Vñ nõ intelligitur hic mora tꝑis. ſed cõſenſus. Sciẽdũ eſt ergo q: delectatio ſi ſiſtit circa cõſenſũ. veniale pctm̃ ẽ. ſi ꝟo ꝓcedit vlteri⁹ ita ꝙ hõ vult interi⁹ delectatione volupta. nec tñ vult in op⁹ ꝓcedere talis ↄſenſus ẽ intra mortalia ↄputãdus quod maxime dʒ intelligi in carnalib⁹ pctis. verũtñ iſte ↄſenſus in illecebra duplex ẽ. q: ↄſenſus in illecebra aliqs eſt ſubit⁹ nõ ꝑ ꝓhabitã deliberatõẽʒ. ſed ex ſola corruptione carnis quã pꝛecedit appetit⁹ ſenſualitatis in pꝛimo motu. Talis aũt ↄſenſus dicitur ſubꝛeptio ⁊ eſt pctm̃ veniale. Ali⁹ cõſenſus ẽ in delectatiõe motuũ carnis q ẽ cuʒ deliberatiõe rõnis. ⁊ iſte ẽ pctm̃ mortale vt dictũ eſt. Si aũt rõ ↄſentit cũ deliberatione que ſit per rationes diuinas hoc modo. q: omne lege dei ꝓhibitũ eſt vitãdũ tũc dicitur pctm̃ eſſe in ſuperiori parte rõis. Sed ſi deliberatio ſit ꝑ rõẽs humanas vel naturales hoc modo ꝙ ẽ in quo trãſgreditur mediũ ꝟtutis ẽ vitãdũ. tũc dicitur pctm̃ eſſe in inferiori parte rõnis. Et ſi adhuc ꝓcedit cõſenſus vlteri⁹. quã .ſ. ꝓponit opus ↄſumare. tũc volũtas ꝑ ſcẽ reputatur. et ſi facultas deſit ꝑficiendi ipſũ opus. Si ꝟo cõſequitur ↄſenſus ⁊ opus in his q̃ diuina lege ſũt ꝓhibita pctm̃ eſt mortale ↄſumatũ. Ex pꝛedictis collige diſtinctiões q: delectatio duplex eſt .ſ. nãlis ⁊ volũtaria. In delectatione pure nãli. nec eſt meritũ nec demeritũ. Volũtaria duplex ẽ. q: alia eſt in creatore. alia in creatura. Delectatio que in creatore eſt bona eſt de qua. ps. Memor fui dei ⁊ delectatus ſũ ⁊c. Que aũt in creatura ẽ duplex ẽ q̃dã .n. ẽ ꝓpter deũ q: hec bona eſt. ſed hic ſumitur delectatio ꝓ operatione rõis. nõ ꝓ paſſione de q̃ ps. Delectaſti me dñe in factura tua. quedã ẽ ↄtra deũ. Et hec ſiliter duplex ẽ. q: q̃daʒ nõ eſt cõtra deũ. ſʒ pꝛeter deũ ⁊ hec eſt peccatũ veniale. q̃daʒ ꝟo eſt ↄtra deũ ſimplr. q̃ frãgit dei pꝛeceptũ. ⁊ hẽ pctm̃ mortale

De peccato veniali. Capitulum. xii

P Eccatum veniale minoris eſt culpe. illã i paruul' poſt baptiſmũ pꝛimo ſurgũt venialia poſtea mortalia. Veniale aũt pctm̃ eſt vt ait Aug. quod hoiem vſqʒ ad reatũ ꝑpetue mortis nõ grauat. ſʒ penã meretur. ⁊ ſic facile indulgetur. Pctm̃ veniale ſemꝑ eſt a voluntate ad hoc mouẽte vel ꝑmittẽte. vel nõ ꝓhibente. Pctm̃ aliquod eſt veniale tribus modis. Pꝛimo modo ex genere. ſic verbũ ocioſũ eſt veniale. ſcḋa ex euẽtu ſm̃ ꝙ ꝑ pꝛiaʒ de mortali fit veniale. tertia ex cã vt quã ſũt quedã ex infirmitate vel ignorãtia q̃ lʒ quãqʒ ſint mortalia. tñ dicũr venialia. hoc eſt remiſſibilia ex comparatione ad peccatũ quod ſit ex certa malicia quod ẽ irremiſſibile. ⁊ hoc verum eſt niſi aliquod ſit mortale ex ſuo genere. ſicut eſt fornicatio q: tale etiam ſi fiat ex infirmitate mortale eſt. Sciendũ ꝙ peccatũ veniale nũq̃ poteſt fieri mortale. Ita .ſ. ſi intelligatur idẽ ſm̃ ſubſtãtiã. q: pꝛi9 veniale mortale fieri nunq̃ põt. ⁊ h⁹ nec q̃tum ad actũ. nec q̃tum ad maculã. Et rõ huiuſmõi eſt q: nulla res põt mutare ſuam ſpeciem. Pctm̃ aũt veniale ⁊ mortale ſunt diuerſe ſpẽs. peccati. Verũ tñ actus q ex ſe eſt de genere venialis poteſt fieri mortalis quattuor modis. Pꝛimo ex cõſciẽtia. q: q̇cq̇d fit cõtra cõſciaʒ edificat ad gehẽnaʒ. et ſi ſit contra ↄſciaʒ erroneaʒ. ⁊ hec eſt rõ. q: cũ in pctõ duo ſunt .ſ. auerſio ⁊ cõuerſio. ⁊ penes ꝓmũ indicatur pctm̃. quã auerſio a deo eſt quaſi formale. ⁊ cõuerſio ad creaturã quaſi materiale. Quãuis ergo leuare feſtucam vel calamũ de terra videatur leue ⁊ indifferens. tñ quando fit cõtra ↄſciam pctm̃ eſt. q: ſpernitur bonũ incõmutabile. ⁊ ita fit auerſio a creatore. Scḋo ex cõplacentia. Unde Aug. Nullũ pctm̃ a deo eſt veniale quod nõ fiat mortale dũ multũ placʒ. 3⁹. ex diſpoſitione. q: frequenter ꝑ lapſũ in venialia diſponitur hõ ad mortalia. ⁊ h ſm̃ illud Gre. Vitaſti ſaxa grandia vide ne obruaris arena. ⁊ hoc id dicit. q: ſepe de minimis peccatis venitur ad magna ſicut de modica ſintilla q̃ñqʒ ſurgit magn⁹ ignis. Ecc. 19. Qui modica ſpnit paulatim decidet. Quarto ex ꝓgreſſu. q: quã ſurgit veniale ſi nõ ꝓhiberetur poſſet progredi vſqʒ ad mortale. nõ q: ipſuʒ veniale in ſubſtã poſſʒ fieri mortale. ſʒ q: ex ipſo occaſionaliter poteſt fieri ꝓgrediẽdo vſqʒ ad mortale. Et iſtud pʒ in pꝛimis motib⁹ q inter venialia cõputantur. ſed quando delectatio cõualeſcit in tñ ꝙ ↄſenſus accedat iam pctm̃ mortale eſt. Differentia eſt inter pctm̃ mortale ⁊ veniale. quia pctm̃ veniale eſt libido ſiue voluptas in creatura circa deum. Mortale aũt eſt libido ſiue voluptas in creatura ſupꝛa deum vel eque deo. Rectus ordo eſt vt bonum incõmutabile pꝛeferatur bono cõmutabili. ⁊ honeſtum vtili. ⁊ volũtas dei voluntati noſtre. ⁊ ratio ſenſualitati. quã iſte ordo peruertitur. tũc pctm̃ cõmittitur.

Vtrum aliqs poſſit eſſe vel viuere ſine peccato veniali dum eſt in hac vita pꝛeſenti Diſcendũ eſt ꝙ ſi loquimur de tota vita hoĩs qui peruenit iam ad etatem adultã de excellẽti ⁊ ſpẽali gr̃a eſt ꝙ talis ſine veniali peccato ſit ſicut beatus Aug. dicit de beata virgine. Si aũt loquimur de aliq̃ particula vite pñtis. ſic poteſt eſſe aliqs ſine peccato veniali. Iſtud pʒ ꝑ exemplũʒ q: nauta põt ſingula foramina nauis ad horam obſtruere ne aqua intret. ſed nõ põt ſimul oĩa obſtruere vt aqua nuſq̃ intret. vñ charitas ẽt ꝑfecta non facit quod pctm̃ veniale nõ adueniat. ſed facit ꝙ nõ duret. Quẽadmodũ caminus ignis non facit vt gutta aque ſibi nõ apponatur. ſed facit vt appoſita citius extinguatur. Perfecta eniʒ charitas ſtatim inflãmat hoiẽʒ vt de peccato veniali doleat ⁊ peniteat quod nõ facit charitas imperfecta. vñ i imperfectis aggregantur multa venialia. ꝑ que fit ad proſtrationeʒ maior diſpoſitio

De effectu peccati venialis.

Capitulum. xiii

E Ffectus peccati venialis multiplex eſt. Primus q: ad penam obligat nõ aũt determinate neqʒ pꝛeciſe obligat ad penam eternã vel purgatoriã vel pñtis ſatiſfactionis. ſed ad aliquã illaruʒ penaꝝ quã ſm̃ forum eccleſie pꝛeſentis ſatiſfaciat hõ leuiter ſm̃ forꝝ purgatorii punietur grauius. ſm̃ vero forꝝ inferni punietur homo grauiſſime ꝓ veniali. q: eternaliter ſi cũ veniali ⁊ mortali deceſſerit. Exemplum habemus de hoc. q: menſura vini q in vno loco valet. 6. denarios ſi ducatur vlterius valet. 16. ⁊ ſi ducatur adhuc vlterius valet duos ſolidos. Pena tñ illata ꝓ veniali in inferno incomꝑabiliter minor eſt ꝙ̃ illata ꝓ mortali. Unde ſolet dici quod pena illata in inferno ꝓ mortali eſt ſicut ſoliditas. Illata vero pro veniali ibidem eſt ſicut ſuperficies. Illata ꝓ veniali in purgatorio eſt ſicut linea. Illata ꝓ veniali in pꝛeſenti eſt ſicut pũctus. Unde ſicut iſta quattuor ſunt in pꝛopoꝛtionabilia. ita inter pꝛedictas penas ma-

gna ē vīta. Sec̄s effect⁹ ē ꝙ pctm̄ venia
le aīaƷ maculat. ⁊ ponit tale exēplū. Ali
qñ.n. denigrat aliq̄ imago depicta i tm̄
vt videri nō poſſit. Aliqñ vō ſic obſcura
tur vt videri qd̄ poſſit. ſƷ ñ plene diſcer
ni. ⁊ iō ꝓꝓ taleƷ dñaƷ dic̄ gre. ꝙ veniale
obſcurat. mortale obtenebrat. De macu
la vō iſta dr̄ ꝙ i ſaluādis oē pctm̄ venia
le delet grā a finali. ⁊ h̄ q̄ꝫtū ad culpā ⁊
nō q̄ꝫ tū ad penā imo illa ſoluet i purga
torio. delet āt pctm̄ veniale grā finalī ipa
diſſolutōe corpis ⁊ aie ex vtute ꝯplōnis
⁊ ſui ſtat⁹ quāuis ñ ſit mot⁹ ꝯtritōis ad
illd̄ direct⁹. ſƷ hoc itelligit vbū Aug. q
dic̄. ꝙ i purgatorio p̄t cē abſolutō a pe
na ñ a culpa. h̄ ab āntiqs dcm̄ ē. ſƷ nūc cōi
ter tenet. ꝙ pctm̄ veniale hic deferat a
mltis. ⁊ ꝙ q̄ꝫtū ad culpā i purgatorio ēt
purgat. q: dñs dic̄ d̄ qbuſdā pctis ꝙ ñ
rmittūt nƷ i h̄ ſeclo. nƷ i futuro. Expōit
gre. ꝙ venialia dmittūt. i futuro qd̄ ſi i
telligat q̄ꝫtū ad penaƷ tm̄ tūc expoſito
Gregorii nulla ē. q: ēt mortalia quo ad
penā purgāt. q̄ hic ſoluta ñ ē. Terti⁹ ē.
q: minuit feruorē charitatis ſic aq̄ i igne
ꝓiecta. lƷ ignē ñ extinguat. feruorē tn̄ illi
us tēpat. Quart⁹ ē. q: potētias aie in bo
nis opib⁹ laſſat. ſicut qñ ponit pōd⁹ ſup
equū min⁹ erit ꝓmptus ad ambulādū.
Quit⁹ ē qa retardat a glīa. q: hō q de
beret ⁊ poſſƷ ſtatiƷ euolare ad celū poſt
mortē. cogit ꝓꝓ venialia ad tp̄s in purga
torio expectare. Mūdū .n. ab aliquo faci
es dei videbit donec ſoluat minimū q̄
drā: ē venialiū peccatoꝝ. ſ. ꝓ penā. OƷ. n.
quēlibƷ ita mūdū eſſe ante introitū para
diſi ſicut fuerat in innocētia baptiſmali.
Sextus ē ꝙ bona gloria celeſtis diminu
it. nō qd̄ illa que iā debent ⁊ que iā hē
m⁹ ibi ꝓ meritū repoſita. ſƷ q̄ deberent
ſi venialia nō fierēt. q: medio tp̄e poſſēt
aliqua bona fieri qñ illa ſūt. ꝓpterea p⁹
ꝓpetratōeƷ venialiū. oƷ nos opa quedā
cō ertere ad ſolutōnē huiuſmōi debito
rū ꝓ que nobis deberet creſcere cumul⁹
eterni p̄mii. Septim⁹ effectus. ꝙ venia
lia ſepe ſūt occaſio mortaliū pctōꝝ ⁊ hoc

quattuor modis ſicut hēs ſupra capitu
lo primo. vbi dr̄ ꝙ actus q ex ſe venia
lis ē. pōt fieri mortalis quattuor modis.
Hoc ē ēt ſingulariter aduertēdū ꝙ ſicut
ad remiſſionē peccati mortalis exigit de
ſeruo actus peccādi cū volūtate in poſte
rum abſtinēdi. ſic quoqƷ pctm̄ veniale i
pñti ñ ꝯmittit niſi actu ⁊ ꝓpoſito dferat
De ſeptē vitiis capitalib⁹ i ſpē. Cap. 14.

f
Actoꝝ actualiū vnū initiū eſt. du
plex radix. triplex fomētuƷ. ſeptu
forme caput. vnū initiū dr̄ ſuper
bia. iuxta illud. InitiuƷ ois pcti ſupbia.
Duplex radix ē timor male humiliās ⁊
amor male accēdēs. nā ois timor ortū hƷ
ab amore nullus. n. timet aliqd ꝑdere. niſi
ſi q amat iſtud hēre. Triplex fomētū ſūt
tria q̄ ſūt in mūdo. ſ. ꝯcupiſcētia carnis
ꝯcupiſcētia oculoꝝ. ⁊ ſupbia vite. Se
ptiforme caput ſūt. Supbia. inuidia. ira.
Accidia. Auaritia Gula. ⁊ Luxuria. In
ter q̄ ſūt qnqƷ ſpūalia. duo vero carnalia.
Sufficiētia hoꝝ vitioꝝ ſic pt colligi. Volū
tas nr̄a deordinat. aut qa appetit nō ap
petēdū. aut q: refugit nō refugiēdū. Si
p̄mo m̄ō. aut ē interi⁹. ſic ē vana gloria.
aut exteri⁹. ⁊ ſic ē auaritia aut interi⁹. ⁊
ſic ē delectabile. SƷ illud delectabile aut
eſt ad ꝯſeruatōeƷ idiuidui. ⁊ ſic ē alimē
tū qd̄ appetit inordinate a gula. aut ē ad
ꝯſeruatōeƷ ſpēi. ⁊ ſic eſt coit⁹ q appetit
a luxuria. Si āt volūtas nr̄a deordinat
q: refugit qd̄ nō ē refugiēdū. hoc pōt eē
tripliciter. aut. n. refugit qd̄ ñ eſt refugiē
dū ſm̄ ꝓci ſū inſtinctū rōnalē. ⁊ ſic eſt i
uidia. aut ſm̄ inſtinctū ꝓuerſū iraſcibilis
⁊ ſic eſt ira. aut ſm̄ ꝓuerſū inſtinctuƷ ꝯcu
piſcibilis. ⁊ ſic eſt accidia. Ex h̄ s pƷ ꝙ q̄
tuor ſūt appetibilia ⁊ tres ſūt vires ſƷ q
rū inſtinctū ē fuga. ⁊ iō tm̄ ſt. 7. pctā ca
pitalia. Pctā q̄ dcā ſūt qnqƷ ſi publice
oñdūt. vt qñ directe ſūt. qnqƷ vō ſub q̄
daƷ ſpē paliata decipiūt. Vñ ſupbia qñ
qƷ dicit ad hoc volo ꝑeſſe vt poſſiƷ ꝓdeſ
ſe. Ira dic̄ ñ d̄bēt illata mala tollerari ne
ꝯteſcāt iferri. inuidia dicit alius bona nō
cupio. ne in ſucceſſibus eleuent. Accidia

dicit ad hec i laborib⁹ miſſi ꝓco ne teme
ritate idiſcretiō s arguar. Auaritia dicit
Ad hoc ſūt miſta ꝯgregrāda ne ꝓꝓ ino
piā cōmittat furtū vl̄ rapina. Gula di
cit. ad hoc ē corp⁹ cibis potib⁹ delicatio
rib⁹ nutriēdū vt ſit fort⁹ ad deo ſeruien
dū. Luxuria dicit ad tp̄s ꝯƷ qſqƷ ad libi
tū viuē. vt poſſit poſtea fortī penitē. Se
ptē vitia cōꝑant ſeptēƷ beſtiis. Supbia
cōꝑat leoni. Inuidia cani. Ira lupo. Ac
cidia aſino. Auaritia ericio. Gula vrſo.
Luxuria porco. Alio m̄ō cōꝑant ſeptē i
firmitatib⁹. Supbia cōꝑat inflatiōi. In
uidia lepre. Ira freneſi. Accidia ligtargie
Auaritia hidropiſi. Gula epilētie. Luxu
ria febri. Septē vitia xp̄i paſſiōe curant.
Capitis inclinatio. i cruce curat ſupbiā.
Orō ꝓ inimicis irā. Aptio lateris inuidi
aƷ. Portatio crucis accidiā. traditio ſpūs
pr̄i corpis cruci. m̄ris diſcipulo. veſtium
crucifixorib⁹. hec curāt auaritiā. flagel
latio luxuriā. potatio fellis gulā.
De ſupbia. Cap. 15.

n
Unc dicēdū ē de. 7. vitiis capita
lib⁹ i ſpē. ⁊ p̄mo de ſupbia q̄ ē re
gina oīuƷ vitioꝝ ⁊ mr̄. Eſt āt ſupbia. vt
ait Aug. ꝑuerſe celſitudis appetit⁹. Vñ
ſicut idē Aug. ait. Supbia oibus inuidet
. ſ. maiorib⁹. q: eis ñ equat. Inferiorib⁹
q: ei eq̄ri timet pib⁹. q: ei equāt. Sup
bia dr̄ initiū ois pcti triplici rōe. Pri
ꝓꝓ cāƷ q̄ inuenit in oi peccato qa i oi pec
cato inuenitur cōtēptus dei qui ē quedā
cā pcti. IdeƷ aūt ꝯtēpt⁹ eſt auerſio a cre
atorē q in oi pctō ē. vbi ꝑponit bonū cō
mutabile bono icōmutabili q: ſic ſine ca
ritate alie vtutes nihil ſūt. ita ſine ſupbia
alia vitia nihil Abſtrahe ſupbiā ⁊ hēbis
grāƷ. q: ſupbis de⁹ reſiſtit. hūilib⁹ āt dat
grām. Cōuerſū. n. meritū huiuſmōi ñ eſt
recepimū. ſƷ ꝯcauū. Scd̄o q: p̄mū pec
catū fuit. hoc. n. gīe peccauit diabolus in
celo. Iſa. Ponā ſedē meā i aqlōe ⁊ ero
ſi. al. Et p̄m⁹ hō in paradiſo. Gen. Eri
tis ſicut dii. ſcientes bonū ⁊ malū. Tertio
q: ex ea naſcunt alia vitia ſm̄ ꝓus ⁊ po
ſterius. hoc ē mediate vel immediate ſi

cut hr̄ ſupra. c. de effectu vitioꝝ. Eſt āt
inter ſupbiā ⁊ vanā gloriā dr̄ia. q: licet
vtrobiqƷ ſit appetit⁹ ꝓprie excellētie. tn̄
ſupb⁹ ſibi appꝫat magn⁹ mr⁹. ſƷ vanaglo
rioſus appetit apparē i ore alioꝝ ꝓ laudē
exterioreƷ. Diuerſa pctā dnr̄ radices ⁊
initia ſiue cāe alioꝝ pctōꝝ ſƷ diuerſis re
ſpectib⁹. Supbia dr̄ initiū ois peccati ꝓ
pter tres cās ſupi⁹ enarratas. libido etiā
dr̄ cā ois peccati ſicut ait Aug. ⁊ hoc ꝓꝓ
delectatiōƷ creature q̄ inordinate trahit
aiaƷ ⁊ auertit a ſūmo bono. Eſt. n. libi
do improba voluptas q̄ mouet aīa rōna
lis ad hoc qd̄ delectet in creatura. Cupi
ditas ēt dr̄ radix omniū maloꝝ ſicut dicit
Apo. i. ad thi. 6. ⁊ hoc ꝓꝓ eadeƷ rōeƷ ſi
cut libido. Eſt. n. cupiditas ex amore in
ordinato ad creaturā. Luxuria etiaƷ ſm̄
Caſſianū dr̄ radix ois pec cati. q: carna
les delectatiōes nobis ſūt naturales. ad
naturalia aūt ꝓni ꝓni ſumus ⁊ difficulter
reſiſtimus. Inanis glorie. 7. ſunt filie ſƷ
Grego. Prima eſt inobedientia. q: va
na glorioſus in nullo vult videri inferior
qd̄ fieret ſi faceret ⁊ mādatū. Secunda
eſt cōtentio q: vult vincere cū clamore.
⁊ hoc ꝓpter apparere. Tertia eſt iactan
tia q̄ quis enumerat bona ſua. vt lauda
bilis appareat Quarta eſt hypocriſis q̄
querit in exteriorib⁹ hominib⁹ apparere
Quinta eſt ꝑtinacia que factū ſuū vl̄ di
ctū malū defendit. ne erraſſe videatur.
Sexta eſt diſcordia que cōtra omne di
ctū ſuſtinet vel aſſumit cōtrariū ꝓꝓ va
nā gloriā. Septima eſt nouitatū p̄ſūptio
qua qs noua vel dicit vel inuenit vt lau
det. Quattuor ſunt ſpēs ſupbie q̄s aſſi
gnat Grego. 32. morali. Prima eſt cuƷ
hō a ſeipſo eſtimat hr̄e bonū qd̄ hƷ. Se
cūda ſi deſup datū credit ꝓ ſuis tn̄ meri
tis accepiſſe ſe putat. Tertia cuƷ iactat ſe
hr̄e bonū qd̄ nō hƷ. Quarta qñ ceteris
deſpectis ſingulariter vult videri. per p̄
mā ⁊ ſecūdā ſpēƷ iniuriat hō deo in ſe.
q: per p̄mā ponit ſe hō totā cauſam ſui
boni. ſƷ in ſcd̄a ponit ſe cāƷ principalē. in
3. vero ſpē iniuriat. hō deo in ꝓximo. in

A.aũt iniuriaꝛ hõ deo in eo qꝺ nõ ha/
bet. Gradus ſuperbie ſm Ber.ſũt.12.
q ſũt. Curioſitas. Mẽtis leuitaſ. Incepta
leticia. Iactãtia. Singularitas. Arrogã/
tia. Preſumptio. Pctõꝝ defenſio. Si/
mulata cõfeſſio. Rebellio. Libtas. Pec
cãdi ↄſuetudo. Numer⁹ iſtoꝝ ſic accipi
tur. Hõ ꝑ ſupbiã iniuriatur deo ⁊ hõi.
deo cui dꝫ eſſe inferioꝛ. hõi cui dꝫ eẽ par.
Sex primi grad⁹ accipiũꝛ ſm iniuriã q̃
fit hõi cui dꝫ eẽ par. Quattuoꝛ alii ſm in
iuriã q̃ fit hõi ſupioꝛi vt plato. Duo vlti
mi determinãꝛ ꝓpꝛ cõtrũ ad iiuriã q̃
deo imediate fit. hoc iõ dicim⁹. qꝛ ⁊ ſu/
perioꝛes grad⁹ in deũ redũdãt. ſꝫ medi
ante primo. Gradus aũt vocaꝛ. qꝛ fit a
minoꝛi ꝓgreſſus ad maius. ꝓmi⁹. n. ma/
ius ẽ. ſecũdus peioꝛ. ⁊ ſic ſcãdẽdo inueni
tur ꝙ vltim⁹ eſt peſſim⁹. Vñ iiuria q̃ ẽ
reſpectu paris eſt minoꝛ. Illa vͦ q ẽ re/
ſpectu ſupioꝛis ẽ maioꝛ. ſꝫ illa q̃ eſt reſpe
ctu dei ẽ maxima. ꝑꝑ qꝺ ⁊ iſti grad⁹ ta
liter oꝛdinãꝛ. Supbia facit multa mala.
ꝓmo id qꝺ dei eſt vſurpat. ſ. gloꝛiã. Iſa.
42. Gloꝛiã meã alteri nõ dabo. In hõiſ
n. opib⁹ q̃ facim⁹ duo ſt. ſ. honoꝛ ⁊ vtili
tas. Sꝫ ꝓmũ dñs ſibi reſeruat. aliud no/
bis tribuit. Vñ debem⁹ deo ſuã ꝑtẽ relĩ
quere ſi nr̃a ꝑte nolum⁹ ſpoliari. Scꝺo
ꝑfectos viros ipugnat. Supbia ẽ enim
q̃ turris babel q̃ vſqꝫ ad celoſ. i. vſqꝫ ad
viros celeſtes debebat ptingere. Super
bia ẽt bonis opib⁹ inſidiaꝛ vt ꝑeãt. Vñ
ſupbia iexpugnabilis ẽ ſicut caſtꝝ in alto
mõte ſitũ. Tertio gr̃a dei hoiem denu/
dat. Iaco. 4. Supbis deus reſiſtit ⁊c. 2.
Regũ. i. Mõtes gelboe nec ros nec plu
uia veniat ſup vos. Vñ ſm naturã ↄne
xũ nõ ẽ receptiuũ ſꝫ cõcauũ. Quarto ãt
hoiẽꝫ deo ꝑuat. Vgo de ſcꝺ vict. Sup/
bia auferẽ mihi deũ. inuidia ꝓximũ. Ira
meipꝫ. Supbia ẽt deo eſt odibilis. Ecc.
10. ⁊ ꝓuer. Tria ſũt q̃ odit de⁹. pauperẽ
ſupbũ ⁊c. Deũ ipugnat. qꝛ vexillũ ini/
mici ſui. i. diaboli ponit in caſtro ſuo. ⁊ ꝺ
ponit vexillũ xp̃i. ſ. crucẽꝫ quã dꝫ ſp hõ
poꝛtare iuxta illud. Qui vult venire poſt
me. Diabolo hoiem aſſimilat. Ipſe ẽ. n.
rex ſup oẽs filios ſupbie. Vñ ſicut domi
nus ait de caritate. In hoc cognoſcẽt oẽs
ꝙ diſcipuli mei eritis. ſi delectiõꝫ habue
ritis ad iucẽ. Ita pt diabolus dicẽ ꝺ ſu
perbia. In hoc cognoſcẽt ⁊c. Hoiẽꝫ ſtul
tũ demõſtrat. qꝛ ancillã oꝛnat ⁊ dñãꝫ nu
dã relinqt. Itẽ qꝛ magna ꝓ modico vẽ/
dit. i. ꝓ laude hũana. Itẽ qꝛ credit ſe poſ
ſe cũ ſupbia illuc attingere. vbi diabolus
cũ ſuis nõ potuit cũ ſupbia remanẽ. Ho/
minẽ deiicit. qꝛ ſcãdẽtes in altũꝫ de facili
cadũt ⁊ q ſe eleuãt ſub hoſtio humili de
facili caput ledunt.

De inuidia. Cap. 16.

Inuidia ẽ. vt ait Aug. Odiũ felici
tatis alienẽ. vl' ſꝫ Io. damas. In
uidia ẽ triſtitia de alienis bonis. Dr aũt
inuidia a nõ vidẽdo. qꝛ nõ põt videre bo
na alioꝝ. Vñ diſplicẽtia boni q̃ eſt inui/
dia põt notari ꝑ viſionẽ interioꝛẽ ⁊ exte/
rioꝛem ſicut vult Seneca dicens. Quic/
quid mẽte fugimus in geſtũ oculis vide
mus. Inuidia hꝫ qnqꝫ filias ſm Gre.
Prima eſt odiũ qꝺ eſt velle malũ alicui
⁊ nolle bonũ. Scꝺa ẽ exultatio i aduer/
ſis ꝓximi. tẽtia ẽ afflictio i ꝓſꝑis ꝓximi
quarta ẽ ſuſſurra⁹ que eſt detractio latẽs
quinta eſt detractio. hec aũt fit in opato
quia intẽdit melioꝛ apparere illo cui de/
trahit. Inuidia multa mala facit. De lu
mine facit tenebꝛas de vidente cecũ qꝛ ꝓ
ximi bona videre nõ põt. Vñ inuid⁹ cõ
paraꝛ noctue ⁊ veſptilioni. Aug. Egris
oculis odioſa ẽ lux que puris eſt amabi/
lis De vita moꝛꝛ. G. Panis vitã foꝛ/
tiũ roboꝛat ⁊ paruuloꝝ necat. Vñ inuid⁹
cõparaꝛ ſabꝛicitãdi cui ẽt boni cibi ſũt
cõtrarii. Deo cõtrariaꝛ. qꝛ tã bonus eſt
deus vt ait Aug. vt ẽt de mal' bonũ elici
at. ſꝫ ecõtra tã mali ſunt iſti vt de bonis
malũ eliciãt. Iteꝫ diuina bonitas oĩa ſua
cõicat. iſti vero nõ. Itẽ deo placet bonũ
hoĩs. ac malũ diſplicet. iſti ãt ecõtra bo/
nũ gr̃e ⁊ nature ꝑuenerũt. Vñ ſicut oĩa
mũda mũdis. ſic illis oĩa ſũt imũda. Et
ſicut bonis mala cooperanꝛ i bonũ. ita i
uidis bona cooperãt in malũ. Vñ tales
aurũ ↄuertũt in cuprũ gẽmas i lutũ gra
nũ i paleã. vinũ in aquã. mel in fel. diem
in noctẽ. gaudiũ in meroꝛẽ. roſã i paliurũ
balſamũ in ſterqliniũ. electuariũ in vene
nũ. Hoiẽꝫ maledicit. Iſa. 5. Ve. q dici
tis bonũ malũ ⁊c. Stultũ efficit. Nimis
errat q idcirco ſibi vult vnũ oculũ erui.
vt alii ẽt vn⁹ eruaꝛ. ſicut facit inuidus ⁊
diabol⁹ q ꝑ hoc ꝙ aliis inuidẽt ſibi ma/
gis nocet. Auctoꝛẽ ſuũ toꝛquẽdo ledit. Se
ne. Vtinã inuidi in oĩb⁹ ciuitatib⁹ oculoſ
⁊ aures haberent. Proximum fraudu
lenter decipit. Unde inuidus compara/
tur cani qui blãditur in facie ⁊ moꝛdet a
tergo. Item qui oſculo xp̃ꝫ tradidit. tñ
boni perfido qui ledit hoominem q eiꝫ
nũq̃ moleſtauit.

De ira. Cap. 17.

Ira ẽ vt ait Aug. vlciſ. cꝺi libido.
⁊ Caſ. Ira ẽ mot⁹ ai ↄcitat⁹ ad pe
nã. hec ẽ diffinitio ire ꝑ vitiũ nõ ꝑ
zelũ ꝺ q̃ ẽ hic agẽdũ. Ira igiꝛ duplex eẽ
hꝫ. ſ. nãe ⁊ moꝛis proũt ergo deoꝛdinat
ab optimo hꝫ eẽ moꝛtale qꝺ vitiũ ẽ quia
ira nõ ẽ peccatũ rõe pure paſſiõis. ſmo
ꝓena ſꝫ cũ hoc dicit quãdã actionẽ ꝑ quã
deoꝛdinat hoiẽꝫ. ⁊ cõtrũ ad deũ. ⁊ cõtrum
ad ꝓximũ. Vult eniꝫ a ſe expetẽ vl' a iu/
dice a deo cõſtituto ⁊ ſub deo. Vtrũ te/
neaꝛ qs remittẽ iniuriaꝫ inimico petenti
Nota diſtinctionẽ. qꝛ ex iniuria ſolẽt oꝛi/
ri tria. Primũ ẽ rãcoꝛ in affectu. Secun
dũ ẽ rãcoꝛis ſignũ in effectu. Tertiũ ẽ ac
tio cõtra iniuriantẽ. Primũ teneꝛ qs ſta
tiꝫ remittere ⁊ ſi nõ regeꝛ. Secũdũ tene
tur remittere veniã veraciter petẽti. i. pa
rato emẽdare ſm facultatẽ ſuã. Tertiũꝫ
nõ teneꝛ remittẽ. Si vͦ volueris ſcire
vtrũ ille cui facta eſt iniuria debeat ami/
citiã q̃rere ſciẽdũ ꝙ duplex ẽ debitũ. pri/
mũ eſt neceſſitatis ſine quo nõ ẽ ſal⁹. Se
cũdũ eſt ꝑfectiõis. Quãtũ ad primũ de/
bitũ nõ teneꝛ qs recõciliationẽ querẽ ni/
ue amicitiaꝫ Sed de ſcꝺo dicit Chꝛiſo⁹
ꝙ dꝫ q̃rere recõciliatiõeꝫ vt duplicẽ co/
ronã cõſeqꝛ. vnã qꝛ iniuriã paſſus ẽ. Aliã
qꝛ ꝓ eo ꝑ eo rogauit. Dñs autem ponit tres
grad⁹ circa reatũ i re cuꝫ dicit Ma. 5.
Oĩs q iraſciꝛ fratri ſuo reus erit iudicio.
Qui aũt dixerit racha reus erit concilio.
Qui aũt dixerit fatue reus erit gehenne
ignis. De his dicẽdum eſt ꝙ vbi creuit
gradus culpe creuit ⁊ oꝛdo pene. Unde
recte ira ſine voce puniẽda eſt iudicio ira
cũ voce cõcilio ira cũ ſermone cõtume/
lie gehenne igni mãcipatur Secũdũ Au
gu. In primo eſt ira tãtũ In ſecũdo ira
⁊ vox. In tertio ira eſt ⁊ ſermo ⁊ certa
expꝛeſſio irriſionis. Dicit autẽ Grego.
ꝙ iudiciũ ẽ cauſe diſcuſſio. cõciliũ ſenten
tie diffinitio gehẽna ignis ſuſe executio.
Notãdũ ꝙ reddere malũ ꝓ malo ẽ ſra
gilitatis ſicut fecit Ioab qñ interfecit.
Abner. ſ. interfectorem fratris ſui aſael.
Sꝫ reddere malũ ꝓ bono eſt ꝑuerſita/
tis. ſicut fecit iuda tradẽdo xp̃ꝫ. Redde/
re bonum ꝓ bono eſt equitatis ſicut fecit
aſſuerus quando Mardocheũ honoꝛa
uit. Reddere bonũ pꝛo malo ẽ perfectio
nis ſicut fecẽ btũs Stephanus qñ ꝓ ini/
micis ſuis oꝛauit. Filie ire ſm Greg. ſũt
ſex. pꝛima eſt rixa. hec eſt audax volun/
tas vindicãdi iniuriã factã ꝑ ſe. Secũda
ẽ tumoꝛ mẽtis. hec ẽ volũtas vindicãdi
cauſa fugiẽs aduerſantem ne cũ eo collo
quium habeatur ꝑꝑ extimatas inimiciti
as. Tertia ẽ contumelia que eſt volũtas
ſe vindicans per expꝛobationẽ maloꝛuꝫ.
Quarta ẽ clamoꝛ que eſt volũtas ſe vin
dicans in exaltãdo vocem per vituperi/
um expꝛobratuꝫ ⁊ ad alioꝛum per veni
ens aures. Quinta eſt indignatio que ẽ
voluntas ſe vindicans per ſignum mo/
leſtie exterius declaratum. ſexta eſt blaſ/
phemia que eſt voluntas ſe vindicans ꝑ
oppꝛobrium deo vel ſanctis illatuꝫ. Ex
ira veniunt multa mala. Hoſpitium
ſpiritus ſancti turbat. Gregoꝛii Dum
ira animum pulſat ſpiritui ſancto hoſpi
tium ſuum turbat. Nam ſicut in pace
factus eſt locus dei. ſic in diſcoꝛdia lo/
cus diaboli. Tales ſunt etiam incen
diarii domus dei pſal'. 73. Incenderũt

igni ſanctuariū tuū dn̄e ⁊c. Vn̄ iſti ſūt ſi
miles draconi q emittit ex ore ignē. Qđ
dei eſt ſibi vſurpant.ſ.vīdictā .pūer. Mi
hi vindictā ⁊ ego retribuā. Talis ſe fecit
iudicē ⁊ deum vult eſſe tortorē ſicut dicit
Aug. Dicit.n.malus in orōnibus ſuis.
Dn̄e occide malū inimicū meū. Rn̄det
ei dn̄s.quē veſtrū. Ambo eſtis mali imo
talis vult eſſe actor ⁊ iudex in eadem cā.
Stultū ſe demōſtrat.q: p cor ſuū imit
tit gladiū vt ledat tunicā inimici. imo ſi
ſapiēter faceret prius ſe de ſe ipſo vindi
care deberet.irā.ſ.p zelū aduerſus iram
ſuā p vitiū aſſumēdo. Lima purgatiōis
ↄuertit i rubiginē depꝛauatōis. Aduerſi
tates.n.que ipm deberēt a pctō purgarē
p ipacientiā magis ingnāt ⁊ fornax pba
tiōis mutat ei aurū in cuprū. ⁊ flagellū
ex grano facit paleā. Durā ſniam talis i
iudicio expectabit. Cū.n. dn̄s iproꝑabit
qbuſdā. Nudus fui ⁊ nō cooperuiſtis
me. Mathe.25. Quid dicturi ſunt illi
q nō ſolū nudos nō veſtiūt.ſ; ēt veſtitos
ſpoliāt. Bellū mūdi carnis ⁊ diaboli cō
tra ſe inſtaurāt.ſed ſapiētes ſedāt mino
res guerras pp maiores q̄ iminēt. Ma
lā faciūt cōmutationē.q: auferēdo palliū
bone fame dant tunicā innocētie. Reme
dia ire ſūt Silētii obſeruatio. pūer. Cū
defecerit ligna extinguet ignis. q: ſicut
ex colliſione duoꝝ corpoꝝ elicit ignis.ita
ex amaris verbis aliquoꝝ ira cōcitat. p
uer.15. Rn̄ſio mollis frangit irā. ⁊ ſmo
durus excitat furorē. Ibidē. Quaſi q ca
nē aurib⁹ ⁊c. Dn̄ice paſſionis cōſidera
tio. B. Si paſſio dn̄i ad memoriā reuo
cet nihil adeo durū eſt qđ nō equanimi
ter tolerēt. Hoc figuratū eſt numeri.21.
Vbi reſpicientes ſerpētē eneū ſanabant.
Item premii tollerantie animaduerſio.
Vnde cōſideratio premii minuit vim fla
gelli.

De accidia.

Capitulum. 18

Accidia eſt de v̄tutū laudabili exer
a citio vtriuſq; hoīs languida detec
tio. Itē accidia eſt diffidētia de p
priis virib⁹ ⁊ de mādato dei iplēdo ar
dua triſtitia. Duo noīa ſūt hui⁹ vitii. ſcꝫ
Triſticia ⁊ Accidia. Hoꝝ āt noīū hec ē
rō.q: iſto pctō eſt auerſio a ſpūali bono
qđ eſtimat graue.ſicut ē ieiunare ⁊ h⁹i
⁊ rōe h⁹ dr̄ triſtitia. Eſt ēt ibi ↄuerſio ad
creaturā.ſ.ad qetē q̄ eſtimat leuis ⁊ rōe
h⁹ dr̄ accidia. Patet ergo ex his q hoc
viticiū put vocat triſtitia opponit letitie
ſpūali.q̄ ē in exercitio ſpūali. Sꝫ put vo
cat accidia opponit fortitudini q̄ ↄſiſtit i
agrediēdis arduis. ⁊ ſuſtinēdis aduerſis
Accidia denoīat ab accidine.q: p eā aīa
tediū hꝫ de oī ſpūali difficili. Accidia ſm
Gre. hꝫ ſex filias. Prima vocat mali
tia q̄ ſꝫ Aug. eſt volūtas machinādi ma
lū alicui. Cū.n.qs iniuriat alii tūc iraſcit
⁊ poſtea triſtat. Sa deſꝑatio q: diffidētia
meritoꝝ mater ē diffidētie ꝑmioꝝ. ex q̄
iterū orit triſtitia. tertia puſillaminitas q̄
naſcit ex diffidētia ꝑueniēte ex ↄſideratī
one ꝓprie īfirmitatis. vl̄ opis arduitatis
q̄rta ē rancor q eſt inueteratū odiū ſicut
.n. ex charitate ſūt opa bona ex qbus eſt
ↄfirmatio charitatis. ita ex ira ē accidia.
ex accidia venitas ire. qnta torpor circa
ꝑcepta.ſ. qdā inſenſibilitas pp quā hō n̄
pōt induci ad executiōē mādatoꝝ dei.
ſexta ē euagatio mētis circa illicita. hec āt
euagatio qn̄q; ē ꝑticularis ⁊ certā habꝫ
māmn. ⁊ ſic ↄuenit cib⁹ vitiis qn̄q; ē ge
neralis ⁊ incerta. ⁊ hec ē ꝓprie euagina
tio accidie. Qui.n.ē abſorptus triſtitia nō
hn̄s in ſe vn̄ delectet euagat ad oīa q̄rēſ
delectatiōēs. Ex accidia eueniunt multa
mala. Preceptū dn̄i negligit Gen̄.3.
In ſudore vultus tui ⁊c. Maledictio dei
incurrit. Exēplū de ficu cui dn̄s maledi
xit.q: folia tm̄ hūit.math.21. Diſcrepat
a ceteris creaturis. Exēplū malatis. ſicꝫ
in ſole ⁊ luna q quotidie ſurgūt ⁊ perfi
ciūt curſū ſuum. Idē patet in corporib⁹
aīatis. ſicut ſūt arbores ⁊ herbe que lꝫ in
hyeme nude ſint. tamen virtutem ſeruāt
⁊ in tempore ſuo redeunt ad conſueta.
Idem oſtenditur in ſenſibilibus. pūer.
2. Vade ad formica o piger ⁊ conſidera

vias ei⁹. Precioſū tp̄s ꝑdit. q: eo nihil
ꝑcioſi⁹ ē quo breui hora poſſet obtinere
veniā grām ⁊ glīam. Et tn̄ vt ait Ber. Ni
hil vilius reputat. q: dn̄t hoīes ocioſi ec
cl̄.vi. Venite ⁊ fruamur. Spūale lucrū
negligit. q: qui nō mercat i nūdinis po
ſtea n̄ hēbit. pūer.21. Propter frig⁹ pi
ger arare noluit. mēdicabit ergo eſtate ⁊
non dabit ei. Incitamēta vitioꝝ colligit
pūer.24. Per agrū hoīs pigri trāſiui
⁊ ecce totū repleuerāt vrtice ⁊ cooperu
erāt ſupficiē ei⁹ ſpine. No. q aq̄ corrū
pit qete. ⁊ ferrū cōtrahit rubiginem. ⁊
porcus mactād⁹ ꝑmittit ingerē pingue
ſcere. Locū diabolo ꝑparat. q: hō ocio
ſus ē q̄ſi puluinar diaboli. ⁊ in ollā tepi
dā libēter muſce inſidiāt q̄ feruētē fugiūt
Tētatiōib⁹ pꝫ. Vn̄ legit in collatiōibus
patrū q monachū opantē demō null⁹
pulſat. ocioſū in n̄ueri. demones tētant.
Eſt.n. hō accidioſus q̄ſi vrbs abſq; mu
roꝝ ābitu ⁊ q̄ſi ſignū poſitū ad ſagittam
mores ꝑuertit. q: vult metē ⁊ nō ſemi
nare ſicꝫ gatt⁹ q libēt piſces comedit ſed
nō eos libēt capit. Seneca. Incertū eſt i
quo loco quomō mors te expiat. ⁊ iō
tu illā in oī loco ⁊ tp̄e expecta. Furē fodi
entē parietē nō repellit. q: mors fur ē. ⁊
quotidie tollit vnū aſſerē.i. vnū diē ma
thei.24. Si ſciret vtiq; pr̄familias qua
ho.ſ. ve. vi. vtiq; ⁊c. Receptaculū ſordiū
ſe facit. Ber. Oīum tētationū ſentina ē oci
ū. Ipm.n.ē occaſio luxurie. 2. rubrica.
xi. Factū ē eo tp̄e quo ſolēt reges ad bal
nea ꝓcedē. Itē occaſio nugarū. Act⁹.6.
Athenieſes ad nihil aliud vacabant. ⁊c.
Itē occaſio curioſitatis .1.thi.1. Diſcunt
circuire domos. ſtultitiā oſtēdit. q: toni
trua audiēs nō ſurgit. Tonuit āt chriſt⁹
in ꝑdicatiōe tonabit ēt in die iudicii. Itē
ſtultus eſt qui immūdicias de oculo nō ei
cit. Mathei.7. Hypocrita eiice ꝑmū
trabem de oculo tuo. Ad celeſtia veni
re negligit q: vix ad locū quis venit qui
vnū pedē hodie mouet ⁊ poſt ānū aliū
ſic ⁊ illi quoꝝ mot⁹ ē pes intellect⁹. ⁊ nō
pes affect⁹ cū tn̄ ſit affectib⁹ ambulādū.

De auaritia. Cap. 19.

Auaritia vt ait. Tulli⁹ ē imodera
a t⁹ amor hn̄di. Itē ſm Ber. Aua
ritia ē q̄rūlib; rex inſatiabilis ⁊ i
honeſta cupido. ſm aplꝫ Eph.v. Aua
ritia ē idoloꝝ ſeruitus qa hō auar⁹ exhi
bet creature qđ dꝫ creatori.ſ. fidē ſpē ⁊
charitatē. hec.n. auari exhibent pecunie.
In hoc ergo ſpālit rep̄hēdūt iſti q rei vi
liſſime amorē ſuū exhibēt.ſ. pecunie que
de terra tollit quā nā infimā ordinauit.
Eccl. Dr̄ in ecc. q auaro nihil ē ſceleſti
us ⁊ hoc pp q̄tuor cās. ꝑma q: fere oīa
ſcelera ꝑpetrāt p auaritia. vt furta. ꝑiu
ria. homicidia ⁊ huiuſmōi. ſcđa q: ē cō
tra legē nāe. Luce.6. Quecūq; vultis vt
faciāt vobis ho. hec eadē facite illis. ⁊c.
Tertia q: ē ↄtra legē ſcriptā. Luce.vi.
Eſtote miſericordeſ. ſicut ⁊ pr̄. veſter. ⁊
Quarta q: ē ↄtra legē vtilē q̄ ē in oībus
reb⁹ q̄ ↄpellūt ſe dare. Auar⁹.n. q̄ſi cap
tas detinet res ne ſe cōicare poſſint vtrū
aūt cuiq; liceat theſauros cōgerē. notan
dū q ē theſaurizare vno ex affectu aua
ritie abſq; intētiōe neceſſitatis ꝓprie vel
aliene ⁊ hoc mō theſaurizare oībus eſt
ꝓhibitū. alio mō ē theſaurizare ex ꝓui
dētia. ⁊ hoc vl̄ cōſideratio neceſſitatis ⁊
ſic cōcedit ꝑentib⁹ ſecularib⁹ ob neceſſi
tatē filioꝝ educādoꝝ vel filiarū cōiugio
tradēdarū nō autē ditādarū. ſed ſeruato
mō vl̄ ſtatu ꝑſone alio mō ē theſauriza
re ex ↄſideratiōe publice vtilitatis.ſ. regni
defēdēdi vel cultus dei āpliādi. ⁊ ſic cō
ceſſū ē regib⁹ theſaurizare ꝑſonis aūt ec
cleſiaſticis ꝓprie nūquā theſaurizare licꝫ
nec pecuniā etiā tenere intētiōe ſeruādi.
Ambroſi⁹. Aurū hꝫ eccleſia nō ſuet ſꝫ vt
eroget. Ex ꝑdictis pꝫ q duplex pōt eſſe
amor pecunie vl̄ tpaliū. ſiue reſpectu ne
ceſſarii. ſiue reſpectu ſupflui. cōtra ꝑmū
ꝓhibet dominus ꝑtocātē ſolicitudinem.
Cōtra ſꝫ ꝓhibet theſaurizationē. Ex
auaritia ſequit multa mala. Primo qa
a deo maledicit Aug. Maladictus diſ
pēſator auarus cui⁹ larg⁹ eſt dn̄s. Semꝑ
eget. Hieronym⁹. auaro tā deeſt qđ hꝫ

quā ꝙ nō hꝫ. Stultus mercatoꝛ ē q re/
gnū celoꝝ ī mo ipſū chꝛiſtū vēdit ꝑ pau
cis denariis. ⁊ ī hoc ſepe peioꝛ ē auarus
hō quā ipſe. Judas vēdidit chꝛiſtū trigī
ta denariis. Iſte autē interdū ꝓ vno de
nario. Coꝛpus cuiſcerat qꝛ diuitie acqrū
tur cū laboꝛe poſſidētᷣ cū timoꝛe amittūtᷣ
cū doloꝛe. vñ ipſi laborāt ⁊ alii ī laboꝛes
eoꝝ ſepe intrāt. ſ. fures vel latrones vel
certe filii mali. Iſti ſimiles ſūt aranee q̄
faciēdo telā ꝑ capiēdo muſcas ſeipſā cui
ſcerat. Mētē ſuffocat. Aug. Naufragiū
fugis ⁊ plūbū āplecteris. vñ Sec. maſ/
ſam argēti pꝛoiciēs in mare dixit. Mer
gā te ne mergas me. Inquinat. Exo. 24.
Filii iſrael ſeruiebāt in luto ⁊ latere. Ex/
cecat. Exēplū in Thob. q excecatus fuit
ſtercoꝛe hyrūdinū. Coꝛ. dilacerat. vñ di
uitie ꝯparātᷣ ſpinis Mathei. iꝫ. Inſatia
bilē facit. vide cōparātᷣ ſacco ꝑtuſo ⁊ in
ferno q nunq̄ꝫ dicit ſufficit. Et mar cui
oīa flumina influūt. ⁊ tñ nō redūdat. Et
hydrīſido coꝝ quāto plus bibūt tāto pl⁹
ſitit. Filie auaritie ſūt ſex ſm Gre. Pꝛia
eſt obduratio coꝛdis que fit omittēdo ele
moſynā. iſtā filiā vocat Iſidoꝛus ī hūani
tatē. ſcd̄a eſt violētia hec fit nocēdo alicui
palā affecta mala quā vocat Iſidoꝛus ra
pacitatē. tertia ē ingētudo hec eſt appeti/
tus lucri. q̄rta ē ꝑiuriū qd̄ ſepe incidit in
emptionē ⁊ vēditionē qnta eſt falacia q̄
fit ꝑ verba decipiētis in occulto. ſexta eſt
fra⁹ hec ē deceptio ꝑfecta ⁊ hoc ī ꝑñtia
illius q decipitᷣ. ſeptima ꝓditio que ē idē
quod deceptio que fit in abſcentia de/
cepti.

De gula. Cap. 20.

g Ula vt ait Aug. ē īmoderata cibi
auiditas. Itē Gula ē voꝛax edaci
tas nāe finib⁹ nō cōtēta. Quinqꝫ
modis peccatur circa gulaꝫ. vt dicit G.
Pꝛimo cū qs horā comedēdi ꝑuenit. ⁊
hoc fit ꝑ īpatiam expectādi tp̄s debituꝫ
ſecūdo cū qs q̄rit cibaria ꝑcioſa ⁊ delica
ta de qb⁹ Ouidi⁹. Eſt virt⁹ placitis ab/
ſtinuiſſe cibis. ſꝫ ꝯtra hoc fecit diues ille
q epulabatᷣ quotidie ſplēdide. tꝫtio qñ qs
mēſurā excedit. ſ. nimis comedēdo. Sci
endū tñ qꝛ qd̄ vni nociuū eſt alteri eſt re
mediū. ſic ⁊ qd̄ vni ē mēſura debita alte
ri eſt exceſſus. Vñ nō conſiſtit mēſura in
cibi q̄ꝫtitate ſꝫ ī comedēdis q̄litate. verū
tñ qdā ieiuniū ſuū recōpēſāt poſtmoduꝫ
nimietate ſuꝑflua. ſꝫ hoc qd aliud q̄ꝫ da
re duos obolos ꝑ vno denario. Quarto
qñ nimis ardēter ac feſtine qs comedit
Nō. n. vſus ciboꝝ ſꝫ ꝯcupiſcētia in vitio
Quinto qñ qs cibaria ſua nimis ſtudio
ſe ꝑparat. vñ Ber. Nō ſapoꝛes ſed fa/
mes excitet appetitū. In oīb⁹ his ſumē
da ſūt nō q̄ voluptas. ſꝫ q̄ reqrit neceſſi/
tas. Cōtingit etiā peccatū eē circa dimi/
nutionē cibi. ſicut circa ſuꝑfluitateꝫ. Filie
gule ſūt qnqꝫ ſm Gre. pꝛima ē ſcurrili
tas. qꝛ gula mouetᷣ ad verba ſcurrilia. ſe
cūda multiloqū. ſ. detractio. vituperia. ⁊
alia verba inania. Tertia inepta letitia. i.
laſciuia carnis ſiue geſt⁹ coꝛpis inoꝛdina
tus. laſciuiā mētis demōſtrās Quarta
imūditia q̄ ſolet ꝑuenire ex gula vt ē vo
mit⁹ ⁊ eructatiōes fetide ⁊ luxuria. qnta
ē hebetudo mētis. i. ſubuerſio rōis. Gula
duo cōplectitᷣ. ſ. cōmeſſationē ⁊ ebꝛieta
tē. ⁊ ꝓpꝛie loquēdo ꝑ ſimonia opponitᷣ
cōmeſſationi. ⁊ ebꝛietati ſobꝛietas. Gula
nocet multiplr̄ De paradiſo eiicit hoīeꝫ
exēplū in Adā. Spūalia bona perdit exē
plū in Eſau. q ꝑ cibo vēdidit pꝛimoge/
niturā. diabolo domū ꝑparat. Mathe.
viii. ſi eiicis nos hinc mitte nos ī poꝛcos.
Seruū ſuū ꝯtra ſe aiat. ꝓuer 29. Qui d̄
licate nutrit ſeruū ſuū poſtea ſentiet illuꝫ
cōtumacē. Luxuriā inducit. exemplum
de Loth. Homicidā ꝑficit exēplū d̄ Jo
āne baptiſta. q ꝯuiuio periit. Inducꝫ mō
tē nāe. Eccl. 37. Propter crapulā mul
ti ꝑierūt Gen. 2. Quacūqꝫ die comede/
ris ex eo moꝛte moꝛieris. Inducit moꝛ/
tē culpe pꝛima thi. quarta vidua in deli/
tiis viuēs moꝛtua ē. Inducꝫ moꝛtē gehē
ne. Luce. 16. Diues epulo ſepult⁹ ē ī īfer
no. Remedia gule ſūt q̄ttuoꝛ. pꝛimū eſt
ſpiritualiū ciboꝝ frequēs ſūptio. Math.
4. nō in ſolo pa. vi. ⁊c. ſm futura carnis
nſe cōſidera⁹. Hiero. Facile cōtēnit oīa
q ſe ſemꝑ cogitat moꝛiturū. tꝫtiū ē eterne
cene ꝯſideratio. Lu. 14. Hō qdā fecē ce
na. q̄rtū ē famil ſꝑi ⁊ ſuoꝝ ꝑēſatō. Tre.
Recoꝛdarē pauꝑtatis mee abſcītioi ⁊ fell
De luxuria.

Capitulum. 21.

l Uxuria ē ex inmundis deſideriis
veniens lubꝛica mētis ⁊ carnis ꝓ
ſtitutio. Itē luxuria ē libidioſe vo
luptatis appetit⁹. ⁊ itelligas hic appetitū
q ē ex ꝯſēſu rōis. qꝛ tal ē pctm̄ moꝛtale ⁊
dr̄ pctm̄ moꝛtale. qñ rō ñ ꝓhibet huiuſ
mōi appetitū cū poſſet. Sp̄ie luxurie ſūt
8. pꝛima ē foꝛnica⁹. q̄ ē ſoluti cū ſoluta. Fa
meretriciū. qd̄ fit dupl̄r. ſ. ꝑ vagā libidi
nē cū diuerſis ſectādo vl̄ cū publice ve/
nali ꝯcubēdo. tꝫtia ē adulteriū quo ꝯiuga
lis thoꝛ⁹ viciatᷣ q̄rta ē ſtupꝝ quo v̄ginal ī
tegritas coꝛrūpitᷣ. qnta ſacrilegiū quo cō
tinētia deo dicata leditᷣ vt ī clericis ⁊ re
ligioſis ſacris oꝛdinib⁹ ſublimatis ⁊ ī his
q emiſerūt votū cōtinētie. ſexta ē inceſt⁹
quo vinculū ꝯſanguinitatis l̄ affinitatis l̄
cōpaternitatis coꝛrūpitᷣ. ſeptima ē pctm̄
ꝯtra nāꝫ ſiue ſodomia quo nālis vſus ꝑ
uertitᷣ notādū āt ꝙ aliqd ē ꝯtra nāꝫ ſpēi
⁊ aliqd ē ꝯtra nāꝫ gñis. ꝑmo mō ē pctm̄
moꝛtale ē ꝯtra nāꝫ. qꝛ in rōnali creatura
remurmurat ſinderēſis ꝯtra oē pctm̄ ſꝫ
ſcd̄o mō pctm̄ ſodomie ē ꝯtra nāꝫ gñis
qꝛ ñ ſolū ī hoīe ſꝫ ēt ī bꝛutis diuerſi ſex⁹
ī coitu ꝯueniūt. vñ ſi aliquo mō fit cōtra
nāꝫ gñis ē. Octaua ē libidioſus coit⁹ cōiu
gal̄ q multiplex ē. coit⁹. n. cōiugal̄ ali⁹ li
cit⁹ ali⁹ fragilis ali⁹ ipetuoſus licit⁹ tri/
plicitē fit. vt qñ cā ꝓlis. l̄ ad amplādum
cultū dei l̄ cā reddēdi d̄bitū l̄ cā vitāde
foꝛnicatiōis nō i ſe ſꝫ ī cōiuge ꝑm⁹ ē pie
tatis. Scd̄s iuſtitie. Tertius cautele. In
his nullū dr̄ pctm̄ eē. Fragilis ē qñ fit cā
delectatiōis. ⁊ tūc diſtiguitᷣ. qꝛ ſi amoꝛ il
li⁹ delectatōis ꝑponitᷣ deo moꝛtale pctm̄ ē
ſi vō p⁹ ponitᷣ veniale. Impetuoſus ē q
ex ſola libidie ꝑueniēs metas honeſtatis
⁊ rōis trāſcēdit. ꝙ fit qnqꝫ modis ꝑmo
cauſa ſatiādi libidis ꝑ meretricias blādi/
tias. ſcd̄o cū fit cōtra naturalē modū. tꝫtio
cū fit tꝑe ꝓhibitiōis. q̄rto qñ fit in loco ꝓ
hibito. qnto qñ accedit ad mulierē pꝛe/
gnātē vicinā ꝑtui vl̄ que ē in fluxu men
ſtruo. Filie luxurie ſūt. 8. ſꝫ Gre. pꝛia ē
cecitas mētis. qꝛ ſm. Aug. in ope luxu/
rie tota rō abſoꝛbetᷣ. ſecūda ē incōſidera
tio moꝛtis. ſ. inferni. tertia icōſtātia. ſ. ad
cogitādū deſiderādūqꝫ nūc iſtud nūc il/
lud. quarta amoꝛ ſai. ſ. quo aliqs deſide
rat lōgā vitā ad hoc vt expleat volupta
tē ſuā qnta ꝑcipita⁹ q̄ qs currit ꝑcipitātᷣ
ad peccādū exponēs ſe ꝑiculo moꝛtis ꝑꝑ
luxuriā faciēdā. ſexta ē odiū dei ꝙ fit. qꝛ
de⁹ abſtrahit ⁊ punit eos q ſequūtᷣ car/
nis delitias ad q̄s iclinat luxuria. ſeptia
affect⁹ ꝑñtis ſeculi. ſ. appetit⁹ bonoꝝ di/
uitiaꝝ ſanitatis huiuſmō ꝑ q̄ luxurioſus
finē ſuū ꝯſeqtᷣ. octaua ē deſꝑatio futuri ſe
culi q̄ eſt diffidētia gloꝛie vel venie cōſe/
quēde. ⁊ hec eſt filia luxurie conſumate.
Luxuria nocet multipliciter deo eſt con
tumelioſa quia templū ei⁹ inqnat De
monib⁹ placita Job. 16. behemat doꝛmit
in locis humentibus. ſubiecto ꝓpꝛio no/
cuia. pꝛima coꝛin. vi. Qui foꝛnicatᷣ ī coꝛ
pus ſuū peccat. Pꝛoximuꝫ ſcandalizat
Oſee quinto. Facti eſtis laqueus ſpecula
tioni. ⁊ rethe expāſum ſuper mōtē tha/
boꝛ Animā pꝛopriaꝫ damnatᷣ. ſcd̄o re/
gum. iz. nō recedet gladi⁹ de domo tua
hoc dictuꝫ fuit ad dd̄ ꝑꝑ pctm̄ berſabee
viliſſimo domino ſe ſubiicit. ſ. carni ⁊ ſē
ſualitati. Geneſis. 3. Quia obediſti voci
vxoꝛis tue. maledicta terra in opere tuo.
Mēteꝫ infatuat. Oſee. 4. Vinū ⁊ mulie
res auferūt coꝛ. Remedia luxurie ſt. Oc
caſiōis fugē. Job. 13. Pepigi fedus cuꝫ
oculis meis vt nec cogitarē. d̄ v̄gic. ꝓuer.
iz. Qui tetigerit piceꝫ coinqnabitᷣ ab ea.
Moꝛtis extrema cogitarē. ꝓuer. vii. Me
moꝛare nouiſſima tua ⁊ in eternū ñ pec
cabis. De ſe nō ꝑſumere. qꝛ cecidit Da
uid ſanctiſſim⁹. Salomō ſapiētiſſimus.
Sanſon foꝛtiſſim⁹. Frequēter ſe occupa
re. Hie. Sēꝑ aliqd boni facito. vt te dia/
bol⁹ īueniat occupatū. Tētatōi ī ꝑncipio

terct caput tuum. Carneꝫ domare. mar
ci.9. Hoc genus demonii nõ eiicitur niſi
in oꝛatione ⁊ ieiunio.

Q̃uo ſupbia ſit moꝛtale vel veniale.

Capituum. 22

o Omnia pdicta q̃uis ſemꝑ ſint pec
cata. non tñ ſemꝑ ſint moꝛtalia.
Unde videndum eſt qñ vnum quodqꝫ
moꝛtale ſit. ⁊ qñ veniale. Uanaglia igit̃
ex ſuo genere eſt veniale. q2 genus ope
ris ſumitur ex obiecto. Uanũ aũt ſm ſe
nõ eſt obiectum peccati moꝛtalis. ſed ve
nialis. Unde cũ vana laus ſit huius pec
cati obiectũ pꝫ ꝙ nõ ſemꝑ eſt peccatum
moꝛtale. Erit tñ vanagloꝛia moꝛtalis du
pliciter. ſ. rõne finis ꝑꝑ quem laus appe
titur. Opus namqꝫ tale eſt quale eſt id ꝓ
pter quod appetitur. Item rõne operis
in quo laus queritur. Circa pꝛimum di
cendum eſt ꝙ q̃druplici fine laus querit̃
Pꝛimo ad vitandũ malũ infamie ſicut
Samuel ſe laudauit. i. Reg. 2. Secũdo
ꝓpter aliquã vtilitatẽ ſpũalem. vt eſt glo
ria dei vel edificatio ꝓximi. ſicut Pau
lus ſe cõmẽdauit. 2. coꝛ. ii. Tertio ꝓpter
lucrũ auaricie ſicut phariſei q deuorant
domos viduaꝝ longas oꝛões ſimulan
tes. Mathei 23. Quarto ꝓpter aliqueꝫ
actum venialis peccati. ſicut qñ qs lau
dari vult eo ꝙ venialiter in laude delecte
tur. Pꝛimũ eſt pꝛudẽtie. Scdm ẽ chari
tatis. Tertiũ eſt moꝛtale. ⁊ idẽ intelligen
dũ eſt qñcũqꝫ laſus ponit̃ finis alicuius
operis. Quartũ eſt veniale. Seq̃tur ſe
cũda cã. qr̃ vana gloꝛia ſit peccatuꝫ moꝛ
tale. ſ. rõe operis ꝑ qd laus q̃rit̃. hoc ãt
põt fieri tripliciter. q2 laus quandoqꝫ q̃
rit̃ ꝑ opera illicita. qñqꝫ ꝑ opera ex ſe in
dr̃a. qñqꝫ ꝑ opa virtutũ. Si pꝛimo mõ
ſic tale eſt pctm̃ q̃le eſt id illicitum. ſ. moꝛ
tale vel veniale. Si ſcdo mõ. ſic eſt pctm̃
veniale. vt hr̃e diuitias vl' veſtes p̃cioſas
cũ abuſu talium in laude. Uerũtñ ſi talia
ſũt d ſe inoꝛdinata. vt ſint occaſio peccati
moꝛtalis. ſm ꝙ mulier cũ oꝛnatu mere
tricio ad aĩas capiẽdas ꝑꝑatur. vl' ſi ſcitũ
illud eſt illicitũ ex ꝓhibitione ſupioꝛis. vt
foꝛnicamẽtum ⁊ hmõi. cũ excederet pꝛe
ceptũ eccłie ſic ſũt pctã moꝛtalia. Si ter
tio mõ. i. ſi laus q̃rat̃ ꝑ opa vtutuꝫ. hoc
eſt dupliciter. vl' q2 appetitus laudis ad
iungit̃ opis virtutis tãq̃ incidẽs. ſic cõ
tingit in cãtu vl' in p̃dicatõe qñqꝫ. ⁊ tunc
eſt veniale. Uel laus eſt finis pꝛincipalit̃
p̃ſtitutus opi vtutis ⁊ opanti. ita ꝙ ibi
cõſtituit finẽ vltimũ. ⁊ ſic eſt moꝛtale. q2
tũc inheret ei vt fini vltĩo. Nota ꝙ ma
ius eſt pctm̃ gloꝛiari de bonis ſpũalibus
q̃ꝫ de tꝑalibus. q2 minus hñt motiuũ eo
ꝙ minus appãt extra q̃ꝫ tꝑalia.

Q̃uo inuidia ſit moꝛtale vl' veniale.

Capitulum 23

i Inuidia ex ſuo gñe ẽ pctm̃ moꝛta
le q2 cũ inuidia ſꝫ Remi. ſit doloꝛ
de alieno bono ꝯtrariat̃ directe charitati
q̃ nõ emulat̃. ſed cõgaudet veritati. pꝛia
Coꝛin. 13. Charitati v̇o nihil eſt ꝯtrari
um niſi pctm̃ moꝛtale. Tñ illd ꝙ ex gñe
eſt moꝛtale põt eſſe veniale vel ꝓut in
ſuo pꝛimo motu cõſiſtit. vl' extra ſuã rõ
nem trahit̃. Doloꝛ ergo de alieno bono
eſt quadrupliciter. vl' q2 eſt prio pꝛimus
motus extra veniẽs. ſic q̃dam nãliter in
uidi ſũt. ⁊ hoc nullum pctm̃ eſt. cũ nullo
modo ſit in ptãte noſtra. vel eſt ſcdo pri
mus motus qñ appetitus ſine cõpleta d
liberatione tali paſſione afficit̃. ⁊ ſic ẽ ve
niale pctm̃. vel eſt actus volũtarius deli
beratiue. ⁊ ſic eſt moꝛtale. vl' trahit̃ ꝑin
tẽtionẽ extra ſuã rõnem vt qñ doloꝛ de
alieno bono ſurgit cuiꝰ ex cauſa bona. ſi
cut qñ dolet aliq̃s de bono tꝑali alterius
q2 videt illud redũdare in detrimẽtũ aĩe
illius. vl' in detrimẽtum cõitatis ⁊ talis
doloꝛ bonus eſt. q2 maius bonũ ſꝑ ẽ ap
petẽdũ. Notãdũ ergo ꝙ ꝑ doloꝛẽ boni
cõpꝛehenditur gaudium de malo quod
ex ipſo cãtur.

Q̃uo ira ſit moꝛtale vel veniale.

Capitulum 24

i Ira ex ſuo genere eſt pctm̃ moꝛ
tale. q2 ſm Iſidoꝝ. Ira eſt aĩus
cõcitatus ad penã ꝓuocãti inferẽdã. Ta
lis. aũt motus ꝯtrariat̃ charitati que nõ
irritat̃ nec cogitat malũ. 1. coꝛ. 13. Ira igi
tur vl' dicit irã zeli que eſt deteſtatio vitii
⁊ hoc nõ eſt pctm̃. ſed ꝑfectionis. Põt
ẽt q̃s ſibi ꝑ hũc modũ iraſci. ſic̃ dicit glo.
ſuꝑ illud p̃s. Iraſcimini ⁊ nolite peccare
Quid eſt inq̃t hõ penitẽs niſi iraſcẽs ſibi
vl' dicit remiſſionẽ affectus circa ꝓximũ
ꝑ quã hõ non dolet de malo ꝓximi. nec
gaudet d bono eiꝰ lꝫ nõ doleat de bono
nec gaudeat de malo eiꝰ. ſꝫ differẽs ei ⁊
ſic nõ eſt moꝛtale. ſꝫ imꝑfectio charitatis
vl' dicit actualẽ impaciẽtiã abſqꝫ appetitu
vindicte talis motus ẽt deliberatus ẽ pec
catũ veniale. q2 hꝫ incõpletã rõnem ire
ſicut ex ſupꝛadicta pꝫ diffinitõe. vel dicit
ĩpacientiã cũ appetitu vindicte. ⁊ hoc eſt
tripliciter. qñqꝫ hoc eſt a natura. ſicut eſt
in melãcolicis in q̃bus ſm phm̃ cõtinue
moꝛdet̃ natura ꝓpter qd ſemꝑ ſũt tur
bulẽti ⁊ ſic nullũ eſt pctm̃ cũ ſit motꝰ na
turalis. qñqꝫ eſt ab appetitu indelibꝛato
⁊ ſic ẽ veniale. ſicut alii p̃mi motus. qñꝫ
a voluntate deliberatiua. ⁊ tũc eſt pecca
tum moꝛtale.

Q̃uo accidia ſit moꝛtale vl' veniale.

Capitulum. 25

Accidia ex ſuo genere ẽ pctm̃ ve
niale. q2 ſm Aug. Accidia eſt tedi
um interni boni. hoc ãt nõ opponit̃ cha
ritati. ſed dicit diminutõeꝫ feruoꝛis cha
ritatis. in quo ꝯſiſtit oẽ veniale. Iſtud er
go tediũ vel eſt motꝰ naturalis. ⁊ ſic nul
lũ eſt pctm̃. vl' eſt motus appetitus cõtri
ſtati de ope ſpũali laboꝛioſo. ⁊ ſic eſt ve
niale. q̃uis ẽt ille appetitꝰ nãlis ſit delibe
ratꝰ. q2 ꝯſẽſus i veniale nõ ẽ. niſi veniale
Accidia v̇o ex gñe ⁊ ꝑ ſe veniale ẽ vl' hꝰ
tediũ redũdat in omiſſionẽ eoꝝ que ſunt
neceſſaria ſaluti vt frãgere p̃cepta dei vl'
eccleſie ſine cã rõnabili. ⁊ tũc eſt moꝛtale
Si aũt tediũ illud ex omiſſiõe boni ⁊ dif
ficultate aggrediẽdi bonũ ducit in deſpe
ratõem. tũc iam accedit ad pctm̃ in ſpũꝫ
ſanctũ. Et ſi tediũ illud creſcit qd ẽt du
cit in tediũ vite in tm̃ ꝙ iniiciat ſibi manꝰ
tũc iã ſimilis ẽ Iude q laqueo ſe ſuſpẽdit

Q̃uo auaritia ſit moꝛtale vl' veniale.

Capitulum. 26

a Auaritia ſm Tulli. eſt imoderatꝰ
amoꝛ hñdi hec igit̃ aut ꝯſiſtit i ap
petẽdo. vl' in acq̃rẽdo vl' in retinẽdo. Si
pꝛimo mõ hoc eſt q̃nqꝫ modis. Pꝛimo
q2 appetit aliena appetitu ꝯpleto q ꝓce
deret in opꝰ ſi adeſſet facultas. ⁊ ſic ẽ pec
catũ moꝛtale. Scdo q2 appetit illicita vo
lũtate ꝯpleta vt ſi aliq̃s indignus conat̃
bñficiũ eccłiaſticum adipiſci ſic iterũ eſt
moꝛtale. Tertio ſi appetit talia. ſiue ſint il
licita. ſiue aliena cũ volũtate ꝯditiõata. ſ.
ſi poſſet hr̃e ſine offenſa dei ac iniuria ꝓ
ximi. ⁊ tũc vel nullũ. vel veniale eſt. ſiue
talẽ ꝯditionẽ actualiter addat ſiue habitua
liter eã intẽdat. Quarto ſi ſimpliciter ap
petit hr̃e ſuꝑflua ⁊ hoc appetitu ſuffocã
te mẽtem. ſ. a cura ſui ⁊ ꝯſideratiõe diui
noꝝ. ⁊ hoc eſt peccatũ moꝛtale. Quinto
ſi ſuꝑfluo amoꝛe inheret. tꝑalibus tñ in
fra dei amoꝛẽ hoc ẽ veniale. Si aũt aua
ritia cõſiſtit in acq̃rẽdo hoc eſt tripliciter
q2 vl' acq̃rit iniuſte quocũqꝫ mõ. ⁊ tunc
eſt moꝛtale. vl' acq̃rit ꝑ tale opus. aut ar
tẽ. aut offm̃ qd ꝑ ſe eſt pctm̃ moꝛtale. ſi
ẽt eẽt ſine lucro. vt ꝓcreare aliq̃d foꝛnica
ri. ⁊ tũc ẽ moꝛtale. vel acq̃rit talia ꝑ opa
illicita que ſũt veniale pctm̃. vt cuꝫ aliq̃s
v̇ba iocoſa cõponit ad lucrũ. ſalua tñ ho
neſtate. ⁊ hoc eſt veniale. niſi ꝑꝑ delecta
tionẽ diſſolutõis totalit̃ ſe det talibꝰ tũc
. n. moꝛtale eſt. Dico aũt ꝓpter delecta
tõeꝫ. q2 ſi aliq̃s ꝑ neceſſitatẽ ꝑ talia ſibi ſu
ſtentationẽ cõgreret cũ aliã lucroſaꝫ ne
ſciret nõ reputarẽ eũ in ſtatu dãnatoꝝ.
Si ãt auaritia cõſiſtit in retinẽdo hoc põt
eẽ q̃nqꝫ modis. Pꝛimo q2 retinet ſcie̊t
ea que reſtituere tenet̃. ⁊ aĩo retinẽdi. ſic
eſt pctm̃ moꝛtale. Scdo q2 retinet ea q̃
ad neceſſitatẽ ſuã ⁊ ſuoꝝ ꝑtinent. vel ad
cõſeruationẽ ſtatus ſui. ⁊ ſuoꝝ ſm decẽ
tiam ſuã. ⁊ hoc nõ eſt peccatuꝫ. Tertio
q2 retinet ſuꝑflua reſpectu vtriuſqꝫ iam
dictoꝝ ⁊ hoc tempoꝛe extreme neceſſita
tis alicuius ſic eſt pctm̃ moꝛtale. Quarto
q2 retinet ſuꝑflua etiã citra extremam ne
ceſſitatẽ ex inſatiabili cupiditate. ſic ẽ pec

catum mortale.precipuū aūt ſignuʒ talis
affectus eſt ꝙ qs res potius ſinit putre/
ſcere penes ſe ꝗ̃ vtiliter aliis diſpenſet.
Quinto q: retinet ſuꝑflua quedā ex inor
dinato amore tꝑaliuʒ ꝑ quē modū deficit
a medio largitatis ſaluo tñ ſtatu virtutis
⁊ ſic eſt veniale. Nota ꝙ auaricia ex ſuo
gñe eſt mortale.quā Apo.idolatrie cōpa
rat.nō q: ſit de ſpecie illius peccati.cum
nō hēat actū eius ſed q: facit aliqd ſimile
idolatrie ſruēdo creaturē poti⁹ ꝗ̃ creatori
Quō gula ſit mortale vel veniale.

Caplm. 27

Gula ex genere ſuo eſt peccm̄ venia
le.q: appetitus comedendi ex ſua
rōe nō ſubiacet dn̄io volūtatis. Gula eſt
īmoderatus appetitus comedēdi qḋ p̄t
eſſe qnqʒ modis. Primo ſi eſt ibi ſolus
appetitus cibi. ⁊ hoc nūꝗ̃ eſt peccm̄. nec
ēt delectatio cibū ꝯſeqñs eſt peccm̄ niſi tunc or
dinat̄ ꝯtra defectum cibi ꝯtrariū.hec.n.
ſūt pure nālia.in quibus nec eſt meritūʒ
nec demeritū. Scḋo ſi appetitui neceſſi/
tatis adiungit̄ appetitus delectatiōis ⁊
voluptatis in cibo ⁊ hoc eſt peccm̄ venia
le. Tertio ſi ē ibi trāſgreſſio p̄cepti vt cū
aliqs ſine neceſſitate ſoluit ieiuniū eccl'ie.
vel qñ religioſus comedit carnes cū hoc
in ſuo ordine ſit ꝓhibitū.ſ.ſub p̄cepto ſic
eſt mortale. Quarto ſi appetitus edendi
eſt cū libidine vt qñ nimio ⁊ finali affe/
ctu inhęret delectationi cibi.⁊ hoc ē pec/
catū mortale. Quinto ſi ducit̄ in ꝯſuetu
dinē talē quā facit totā vitā hoīs delecta
tionibus hmōi deputari.hec tñ ſūt vici/
na pctō mortali eo ꝙ ebrietas ab apoſto
lo inter peccata mortalia cōputat̄. Ebrie
tas tñ qñqʒ eſt peccm̄ veniale.vt qñ vltra
neceſſitatē qs accipit ſm̄ mēſurā tñ pce/
ptibilē. Qñ vo qs egredit̄ a mēſura pce
ptibili ſm̄ rōem tñ ordinatā ad diſcer/
nēduʒ.⁊ hoc in tali mēſura in qua euertit̄
ſtat⁹ mētis ebrietata libidine qñ hoc dō
ꝓponit .tūc peccat mortaliter. Si aliquis
aūt inebriat alium ita.ſ.inuitās eū ad po
tum.vt intendat ſtatū mentis eius euer/
tere.⁊ hoc facit in eius nocumētū peccat
mortaliter.q: aufert ei pluſꝗ̃ ſi auferret
aliqḋ bonū tꝑale q: vſum rōis aufert ei
Quō luxuria ſit mortale vl' veniale.

Caplm. 28

Luxuria eſt ex ſuo genere peccatū
mortale.q: eſt ꝯtra illud. Nō me
caberis. Cōcupiſcētia luxurie diſtinguit̄
in ſex modis. Primus eſt cōcupiſcentia
ꝯtingit in primo motu tm̄. ⁊ ſic eſt peccm̄
veniale. Scḋs eſt cū ſequit̄ cōſenſus vl'
qʒ in delectatiōnē lʒ nō in opus. ⁊ ſic eſt
mortale. Tertius eſt cū ꝯſentit̄ ēt in op⁹
⁊ ſic eſt iteꝝ mortale. Quartuſ cū cōcupi
ſcētia nō ſolū tenet̄ corde.ſed.ēt paſcitur
viſu. ⁊ ſic iteꝝ ē mortale. Math. 5. Qui
viderit mulierē ad ꝯcu.eam iā mechat⁹
eſt eā in corde ſuo.i.ſi ſic ⁊ fine attendat
mulierē vt ꝯcupiſcat eā.q: ſʒ Aug. hoc
nō eſt tñ titulari.ſed plene ꝯſentire libidi/
ni.bñ āt dī ad ꝯcupiſcēduʒ eā q: ſi aliqs
videret mulierē vt rē pulchrā. ⁊ vlteri⁹
nō ꝓcederet.tūc nullū peccm̄ eēt vel ſolū
peccm̄ curioſitatis. Quintus modus ē in
ſtultiloquio.vt cū quis mulierē p̄cat̄.vl'
ꝓpter libidinē hʒ ſecuʒ familiaria collo/
quia ⁊ eſt mortale. Sextus modus vo/
cat̄ ab apoſto.turpitudo. Glo.vt i oſcu
lis ⁊ in amplexib⁹ hoc eſt peccm̄ mortale
⁊ tāto grauius peccat̄ ꝗ̃to magis libido
ꝑ talia accēdit̄ ꝑꝑ nimiā approximatōeʒ
ad ignē notāduʒ vo ꝙ tangere mulereʒ
p̄ter intentionē nō eſt peccm̄.ſilr cū inten
tione tāgere.ſed ex neceſſitate nō eſt pec
catū. Si tāgere ex libidine vl' oſculari ad
nō ꝑtinentē peccm̄ mortale eſt . Nota ꝙ
dīa ē inter p̄mos mot⁹ gñatiue.⁊ nutritiue
q: p̄m⁹ mot⁹ i gñatiua ſp̄ ē peccm̄ niſi ꝑ
facrʒ mrimonii excuſet̄.ſed nō ſp̄ in nu/
tritiua qm̄ potētia ꝯcupiſcibili.n.tm̄ cor/
rupta ē i nutritiua ſic i gñatiua . De hac
maā reqre ſupra titulo ꝓrio. vbi agit̄ de
ſpeciebus luxurie.

De peccato in ſpm̄ ſcm̄. Cap. 29

Q Uānis oē peccm̄ gñaliter ſit cōtra
deū trinū ⁊ vnū approprıate tñ
dī aliqḋ peccm̄ in p̄rem.aliqḋ in filiū ali/
qḋ in ſpm̄ ſcm̄. In p̄ceʒ.n.peccat̄ ex im
potētia. In filiuʒ ex ignorātia. In ſpm̄ ſcm̄
ſcm̄ ex malitia certa. hoc eſt qñ volūtas
pōt ⁊ ſcit reſiſtē alicui malo.⁊ tñ ex ſola
malitia illud eligit. Peccm̄ in ſpm̄ ſcm̄ me
re ꝓcedit ex libera volūtate ⁊ iprobā ⁊
directe īpugnat gr̄aʒ ſpūs ſancti. ⁊ ideo
nō hʒ colorē excuſatiōis.q: q̃tum eſt de
ſe directe eſt impugnatiuū medici ⁊ re/
medii.ꝑ qḋ fieri hʒ remiſſio pctī. Pec/
catū in ſpm̄ ſcm̄ dī irremiſſibile in hoc ſe
culo ⁊ in futuro.nō q: dimitti nō poſſit
ſed q: vix dimittit̄.aut in hoc ſeculo q̃tū
ad culpā.aut in futuro q̃tuʒ ad penam.
Itē q: ñ legit̄ dimiſſū ꝑꝑ qḋ dī irremiſſi
bile.ſicut Melchiſedech dī ſine p̄re . q:
nō legit̄ de eius p̄re. Itē q: aduerſatur
fonti remiſſiōis.ſ.ſpūi ſcō . Iteʒ ꝓpter i
potentiam hoīs.q: vix ſe pōt parare ad
gr̄aʒ quē tāta moles peccati p̄mit. Sciē
duʒ eſt ꝙ accipit̄ hoc nomē irremiſſibile
tripliciter.ſ.negatiue.vt q: nullo mō p̄t
remitti.hoc mō peccm̄ angeli ⁊ dānatoꝝ
eſt irremiſſibile. Itē priuatiue.vt q: non
hʒ ꝯgruētiā de ſe vt remitti debeat.lʒ ex
ꝯgrua volūtate dei poſſit oē peccm̄ dimit
ti.hoc mō oē peccm̄ mortale eſt irremiſſi
bile. Itē cōtrarie ſm̄ ꝙ hʒ aliqua culpa
ꝯtrariā diſpoſitōeʒ ad remittēdum.hoc
modo peccm̄ in ſpm̄ ſanctū eſt irremiſſibi
le q: ꝯtrariat̄ gr̄e remittēdi peccm̄ . ⁊ hoc
ꝑ diſpōneʒ.vl' p̄ſūptionē.vl' alias ſpecieſ
hui⁹ pctī. Sex ſt ſpēs pctī in ſpm̄ ſcm̄ vʒ
deſꝑatio.p̄ſūptio.īpugnatio vitatis agni
te. Inuidētia charitatis fraterne. obſtina
tio.finalis īpenitentia.hoꝝ numerus ſic
accipit̄. In remiſſione tria ſt.ſ.ipſe remit
tēs ⁊ ille cui remittit̄ ac diſpoſitio remit
tendi in eo cui remittit̄. In ipō remittēte
duo ſt.ſ.miſericordia ⁊ iuſtitia. Cōtra pri
mū eſt deſꝑatio. Cōtra ſʒ ē p̄ſūptio. In
eo cui remittit̄ duo ſūt.ſ.dolor de cōmiſ
ſo ⁊ ꝓpoſitū de nō cōmittēdo. Cōtra p̄
mū ē obſtinatio. Cōtra ſʒ ē finalis īpeni
tētia.p̄terea diſpō remittēdi in eo cui re/
mittit̄ duplex eſt.ſ.cognitio veri ⁊ amor
boni. Cōtra p̄muʒ eſt īpugnatio vitatis
agnite. Cōtra ſʒ inuidētia charitatis frāe
De finali pnīa nota ꝙ ſi dicit cōtinuatio
nē pctī vſqʒ in finē ſic in oī pctō i quo qs
decedat eſt finalis pnīa .put aūt eſt vna
ſpecies peccati in ſpiritū ſanctū ſm̄ ꝙ h̄
ſumit̄ ſic dī ꝓpoſitū nō penitēdi.

De peccatis cordis. Cap. 30

P Ctā cordis ſt hec.cogitatio .dile/
ctatio.ꝯſenſus.deſideriū mali.vo
lūtas ꝑuerſa.īfidelitas. īdeuotio.
preſūptio.deſꝑatio. timor male hūiliās.
amor male accēdens.ſuſpitio.ira inuidia
odiū.timere ſuire.exultatio in aduerſis
p̄xiui.cōtēptus paupꝑuʒ vl' pctōꝝ . ꝑſe/
naꝝ acceptio.ꝑfidia.affect⁹ parentuʒ carna
liū.inepta leticia.ſeculi triſticia . īpatiētia.
auaricia.ſupbia.ꝑplexitaſ.obſtinatio ma
li.tediū boni.accidia.īcōſtātia.pena pnīe
dolor qñ facit ampli⁹ malū. hypocriſis
amor placēdi.timor diſplicēdi. verecun/
dia de bono opere.amor priuatus . ſen/
ſus ſingularis.ambitio dignitatū . vana
gloria de bonis nature.vel gr̄e.vl' fortu
ne.verecūdia de pauperibus amicis cō/
temptus ammonitionum īmiſericordia

De peccatis oris. Caplm. 31

P Eccata oris ſunt hec.crebra iura
tio.ꝑiuriū.blaſphemia.nomē dñi
irreuerēter aſſumere. vitatem im
pugnare.de mādato ⁊ vanis alios iſtru
ere.ꝯtra deū murmurare. Irreuerēter
horas dicere.detractio.adulatio.menda
ciū.vituꝑiuʒ.maledictio.īfamatio. cōmi
natio.īpugnatio vitatis agnite. īpugna/
tio charitatis fraterne.ſeminatio diſcor/
die.ꝓditio.falſuʒ teſtimoniū.mala ꝯſcia
defenſio ꝯtradictio obediētie.inuertere fa
cta bona i eccleſiis placitare ad irā hoīeʒ
ꝓuocare reprehendere .primū in aliquo
qḋ ipſe facit. vaniloqiū. ſtultiloquiū ꝓ
ferre vba ocioſa.vl' ſuꝑflua.vel curioſa.
iactātia.vboꝝ politio.pctōꝝ defenſio cla
mor.riſus cachinnus.turpiloquiuʒ lenoci
niū.cātare cātilenas ſeculares.in cātu di
uino magis ſtudere vocē frāgere ꝗ̃ de/
uote pſallē.murmurare.vba ſcurrilia ꝓfer
re.i iniuſta cā aduocare.malū cōmēdaſ

De peccatis operis. Cap. 32

p Eccata opis ſūt hec.gula.luxuria
ebrietas.ſymonia.ſortilegiū.vio/
latio dierū ſolēniū.ſacrilegiū.indi
gne cōicare.votoꝝ fractio.apoſtaſia. diſ
ſolutio in diuino officio. ſcandalizare ſuo
malo exēplo ꝓximū ⁊ corrūpere. ledere
hoīez in reb⁹ vel in pſona vel ī fama fur
tū.rapina.vſura.deceptio.ludus.ven/
ditio iuſtitie.exactio indebita. theolonea i
iuſta.auſcultare mala.iocula ocīb⁹ dare.
neċia ſubſtrahere.ſupflua ſumere. vltra
vires ꝓprias qddā aggredi. cōſuetudo
peccādi.recidiuatio.ſimulatio.tenere of
ficiū ad qδ nō ſufficit.vel qδ ſine pctō nō
agit᷑.correizare.nouitatē inuenire. maio
rib⁹ rebellare.minores opprimere. deli
quere viſu.auditu.odoratu.guſtu. ⁊ ta/
ctu·lucta.oſculis.muneribus. muneribus.
nutib⁹.mādatis ſcripturis. circūſtātias
aggrauātes omittere.que ſūt.tps.mod⁹
numerus.pſona.mora ſciētia.etas. tēta
tionem peruenire ſe ipſum ad peccatum
cogere.

De pctis omiſſionis. Cap. 33.

p Eccata omiſſiōis ſūt hec.δ deo nō
cogitare.ipſū nō timere vel ama
re.grās de bñficiis nō agē.opa q̄
qs facit ad ipſū nō referre.de peccatis ſi
cut dz nō dolere.ad gratiā pcipiendā ſe
nō ꝑparare.gratia accepta nō vti nec cō
ſuare.ad inſpirationē diuinā ſe nō ↄuer
tere. volūtatē ſuā volūtati diuine nō cō
formare.ad rōnes dicēdas nō attēdere.
orōnes debitas omittere. ea ad q̄ tenet᷑
ex voto.vel ꝑcepto vel officio negligere.
eccleſias ⁊ ꝑdicatiōes fugere.tētatōi nō
reſiſtere.penitētias iniunctas negligere.
⁊ negligenter facere ⁊ que ſtatim faciē
da ſunt differre.bonis ꝓximi nō gaude
re malis nō cōdolere.iniurias nō remit
tere.fidē proximo nō ſeruare. ⁊ benefi/
ciis eius nō reſpondere.delinquētes nō
corripere.lites nō ſedare. ignorātes nō i
ſtruere.afflictos nō ↄſolari.ammonitio
nibus nō acquieſcere.

Explicit liber terti⁹.

Incipiūt capitula quarti libri.

De incarnatiōe xp̄i. 1.
De ſalutatiōe angelica. 2.
De rñſione virginis. 3.
De ſcificatiōe materna. 4.
De cōceptiōe diuina. 5.
De rōnib⁹ incarnatiōis xp̄i. 6.
De mō incarnatiōis. 7.
De vnione ⁊ natura aſſumpta. 8.
De vtilitate incarnatiōis. 9.
De mirabilib⁹ circa incarnationē. 10.
De natiuitate xp̄i. 11.
De circūciſiōe dñi. 12.
De baptiſmo dñi. 13
De plenitudine grē xp̄i. 14.
De plenitudine ſapiētie xp̄i. 15.
De merito xp̄i. 16.
De voluntate xp̄i. 17.
De defectib⁹ quos xp̄s aſſumpſit. 18.
De paſſiōe xp̄i. 19.
De effectu paſſiōis xp̄i. 20.
De cruce xp̄i. 21.
De deſcēſu xp̄i ad inferos. 22.
De reſurrectiōe xp̄i. 23.
De aſcēſiōe xp̄i. 24.
De aſcēſu xp̄i ad dexterā. 25.

Expliciūt capitula.

Incipit liber quartus.

De incarnatiōe xp̄i. Cap. 1.

? Icut deus ē rex principium
effectiuum in creatiōe.ſic eſt
refectiuū in redēptiōe ⁊ pfe
ctiuū i retributiōe. qm̄ ſicut
pr̄ oīa creauit p vbū incrca
tū.ſic oīa recreauit ⁊ renouauit p vbū i
carnatū. Porro circa icarnatiōz xp̄i talis
ſuit ordo.Salutatio angelica.rñſio vgis
ſcificatio materna cōceptio diuina δ qb⁹
nūc p ordinē eſt agendum.

De ſalutatiōe angelica. Ca. 2.

m Iſſus ē angel⁹ gabriel q fuit δ or
dine archāgeloꝝ ad beatā vginez
cui appuit viſiōe corpali.q̄uis leq̄ret᷑ lo
cutiōe ſpūali. Ad illδ notabile ſacrz nūci⁹
debuit eē ágel⁹ pp tria.pmo ꝓpt cogna
tiōz virginitatis ad āgelicā naturā.2.pp
ordinē pditiōis hūane q: ſicut ibi venit
diabol⁹ i ſerpēte ad mulierē.ita hic de⁹
venit p angelū ad vginē. vt ſic ex oppoſi
to medicina rñdeat morbo. ⁊ repatio la
pſui. ⁊ remediū nocumēto.3. ꝙ ſicut il/
la gr̄a fuit rpatio nāe hūane ſic fuit ⁊ rui
ne angelice. vt cōi bñficio vtraqz nā cōit᷑
debuit miniſtrare angelica.ſ. ⁊ hūana.
Diuidit᷑ āt ſalutatio btē vginis in tres p
tes primā ptē incipit angelus dicēs.Aue
gr̄a plena dñs tecū bñdicta tu in mulie.
Scdā ſubiūxit heliſabeth.cū ait. Et bñ/
di.f.v.tui.Tertiā oppoſuit eccl̄ia vt i re
uerētia noīē marie hr̄et᷑ nā maria nō ē
de textu.iſta ſalutatio cōmēdabil' eſt i. 4
pmo pp auctorē.q: miſſus eſt angelus a
deo.2.pp nūciū.nō.n.hō fuit dign⁹ nū/
ciare ſz āgelus.nec qlibz angelus. ſz ga/
briel.3.ab ea q̄ ſalutat᷑.q: vgo .nec qlibz
vgo.ſz maria.4.ab ipſo mō ſalutādi q i
dicat inocētiā vgis.cū dī grā plena. Itē
excellētia ↄceptōis.cū dī dñs tecū. Itez
priuilegiū ꝑrogatiue ſingularis.cū dī bñ
dicta tu in mu.Salutatiōes q̄dā inueniū
tur optatiue ſalutis.2.Regū.16 . Salue
rex q̄dā grē.Apo.in plibus locis . Gr̄a
vobis ⁊ pax q̄dā gaudii.thob.5.Gau/
diū tibi ſp ſit.q̄dā bñdictōis.Ruth.2.
Bñdicat tibi dñs.hec āt ſalutatio angeli
ex oib⁹ pdictis ↄflata vr̄.Cōtinet.n.ſa/
lutē cū dicit.Aue. Itē grā cū dicit.gratia
ple. Itē gaudiū cū dicit dñs tecū. Itē bñ
dictōz cū dicit.bñdicta tu ⁊c. Preterea
in hac ſalutatōe notat᷑ triplex ꝑrogatiua
btē vginis.ſ.nāe cū dr̄. Aue grā.cū dicit᷑
grā plena.glie.cū dr̄ bñdicta tu ⁊c. No
ta deniqz ſex in angelica legatōe . pmo
ꝙ reuerēt᷑ beatā vginē ſalutauit cū dixit
Aue.g.p.2.ꝙ excellēt᷑ ↄmēdauit.ibi bñ/
dicta tu ⁊c.3.ꝙ dulcit᷑ ↄfortauit.ibi. Ne
timeas ma.4.ꝙ eligāt᷑ mōz expoſuit.ibi
Spūs ſcūs ſupue ⁊c.5.ꝙ diligēt᷑ ſuā le
gationē cōpleuit ibi. Ecce ↄcipies ⁊ pa.
6.ꝙ ↄueniēter ꝓlē naſcituram deſcripſit
ibi. Ideoqz naſcet᷑ ex te ſanctum voca.
filius dei.

De rñſione virginis. Cap. 3

d Uos legimus in ſcriptura dialo/
gos. vnū inter euā ⁊ diabolū quo
mors ↄcludebat᷑. Alteꝝ inter mariam ⁊
angelū quo vita oriebat᷑. Uide āt tria q̄
fecit beata vgo in ſalutatōe āgeli.ſ. cogni
tionē ſeu deliberationē.q: cogitabat q̄lis
eēt iſta ſalutatio. Interrogatōez. q: q̄ret
qūo fiet iſtud. Cōſenſuz. q: rñdit . Ecce
ancilla dñi ⁊c. Nec in deliberatōe fuit ſu
bita ſic Eua.nec iterrogādo dubiſic Za
charias.nec in cōſentiēdo tarda ſicut ſar
ra. In rñſiōe cōſenſus btē vgis q̄tuor
vba inuenies. que q̄tuor vtutib⁹ marie
redolēt. Ait.n. Ecce.qδ ē obediētie prō/
pte. Ancilla dñi.qδ eſt hūilitatis pfecte
fiat mihi.qδ eſt charitatis inflamate.
Scdz vbū tuū.qδ eſt fidei deuote . Se
ptē vba hec locuta eſt beata vgo in euā/
gelio.primū fuit. vinū nō hñt. Scdz fili
qd feciſti nobis ſic.tertiū.Qδcūqz dixe/
rit vobis facite.q̄rtū qn̄ ſalutauit heliſa/
beth.qntū qūo fiet iſtud ⁊c . ſextū Ecce
āctilla dñi.ſeptimū Magnificat aīa mea
dñz. Uerbū primū fuit pietatis.ſz chari
tatis.tertiū inſtructionis. q̄rtū ↄſolatōis
quintum diſcretionis.ſextū humilitatis
ſeptimū orōnis. ⁊ grāꝝ actōis. Et nota
ꝙ vba pdicta fuerūt breuia ꝑter vltimū
De ſanctificatione materna.

Capl'm. 4

s Anctificatio triplex eſt. q̄dā cōis
q̄ fit p ſcrā.q̄dā ſpālis q̄ fit p gra
tiā ſpūs ſci.q̄dā ſpāliſſima q̄ fit p grām
ſingularē.prima remouet culpā ⁊ cōfert
grāz.remanet tñ fomes ⁊ ꝓnitas ad pec
cādū ⁊ talis eſt baptiſmatis. 2.remouet
culpā ⁊ ꝓnitatē peccādi mortaliter. ⁊ ta
lis fuit ſcificatio. Ioānis bap. ⁊ Iere. in
vtero.3.remouet culpā originalē ⁊ ꝓni/
tatē ad peccādū tā venialiter ꝙ mortalit᷑
⁊ talis fuit in beata vgine. Et ſciēdū ꝙ
lz grā ſcificatōis in vtero ſit maior ꝙtuz
ad eēntiā ꝙ gratia ſacrālis.tñ quātū ad
aliquos effectus maior eſt grā ſacrālis.
q: baptiſmus iprimit caracterē.⁊ apit ia
nuam celi.⁊ habilitat hoīez ad alia ſacrā
quoꝝ nihil facit ſcificatio in vtero ex ſe.
Uerūtn̄ grā ſcificationis in vtero ꝑcellit
in hoc grāz baptiſmalez.q: taliter ſancti

ficatus nõ põt mortaliter peccare. ⁊ ad
venialia minus inclinat eũ fomes. Pre-
terea minora ⁊ pauciora venialia cõmit
tit. ⁊ talis gr̃a fuit in Joãne bap. ⁊ idõ ne
in vanũ gr̃az dei reciperet fugit hoĩuz ſocie
tatẽ. ⁊ arctiſſimã in ſe pn̄iaz tenuit ne leui
ſaltẽ maculare vitã famine poſſet. Patz
igit̃ qḋ in ſcificatõne in vtero ↄfert̃ gr̃a
media iter gr̃az ſacralẽ. ⁊ gr̃az plene ↄ
firmatõis in p̃ria q̃ hȝ ↄiũctũ ſibi finẽ vl
timũ. Ad ↄfirmatõẽ.n. pfectã tria ptinẽt
Primũ eſt inſepabil' adheſio rõnis ad
deũ. ſȝ ẽ idefleribil' ſubiecto iſirmaꝝ po
tẽciaꝝ aĩe ſub iperio rõis. tertiũ ẽ indiſcõ
tinualis cõuerſio actual' totꝰ hoĩs i deũ
qñ hõ dĩna dulcedine affectꝰ ex toto cor
de ⁊ ex tota aĩa. ⁊ ex oĩbꝰ viribꝰ ſp̄ actu
tẽdit in deũ. ⁊ in qḋcũqȝ aliud in quo re
lucet deꝰ. Primũ hoꝝ hȝ gr̃a ſcificatõis
ſimpl'r vt. ſ. nullus q pticeps eiꝰ fuerit ñ
poſſit peccare mortalit̃. ſȝ hũit btã vgo
⁊ idõ nec venial'r vnq̃ȝ peccauit. ſicẽ dicit
Aug. tñũ ãt nõ p̃t ↄuenirẽ gr̃e vie eo ꝙ il
lud ex trũitõe di cãet̃ q̃ tñi ẽ i p̃ria. Tres
fuerũt ſcificatões m̃ris dei. p̃ma fuit ſci
ficatio in vtero. ⁊ hec tres hũit effectus
.ſ. originalis culpe expiatõeȝ ⁊ gr̃e infuſi
onẽ ⁊ fomitis tãtã reſtrictõeȝ vt nõ poſſ;
in mortale pctm̃ duci lȝ fomes maneret
ſm̃ eẽntiã. Scḋa ſanctificatio fuit i ſpũs
ſancti obũbratõe ⁊ filij dei cõceptione q̃
tribus premiſſis duo ſp̄ addidit. ſ. ↄmo
dã fomitis extinctionẽ. ⁊ cõfirmationem
in bono. ita ꝙ q̃ prius peccare nõ pote-
rat mortaliter iã nõ poſſet peccare. Hos
duos effectus expreſſit angelus. Luce. ſ.
ſpũs ſctus ſupueniet in te quo ad p̃mũ
Et virtꝰ altiſſimi obũbrabit tibi. quo ad
ſcḋz. Iſta ↄfirmatio nõ fuit liberi arbi-
trii ablatio ſed eiꝰ p gr̃az cõplectio. Pre
terea ſpũs ſctũs ſupuenit in eã nõ ſolum
ad ſanctificãdũ. ſed ẽt ad fecũdãdũ. cuiꝰ
vtute vgo ↄcepit. virgo peperit. ⁊ poſt
ptum virgo pmãſit. Tertia ſanctificatõ
fuit i filii dei inhabitatione q̃ nouẽ mẽſi-
bus in vtero eius mãſit. Ex his oĩbus p̃
dictis duos effectus addidit. Unus fuit

ꝙ oẽs diſpõnes fomitis ſublate fuerũt. ſi
cut qñ morbꝰ eſt curatus adhuc interdũ
remanẽt reliqe curãde. Scḋus fuit dedi
catio ad diuina. ita ꝙ ẽt licitis vſibus mũ
danis. ſ. nãlibus optare eã eſſet impoſſ;
q: tũc ſolũ mẽs. ſed ẽt corpus luce diui-
tatis reſplẽduit. vt ſignatũ ẽ. Ezech. 43
Ex p̃dictis collige ꝙ fomes ⁊ pſonã in-
cit ⁊ nãm. Perſonã qdã. q: ad malũ p
nã facit ⁊ ſtimulat ad pctm̃. Natura võ
q: carnẽ inficit. put eſt pricipiũ ad alterã
carnẽ. Sȝ btã vgo in prima ſanctificatõe
q̃ fuit in vtero mundata fuit ab originali
pctõ. inquãtũ fomes reſpicit pſonã ſuaz
q: nihil in pſona ſua purgãdũ remanſit.
In ſcḋa vero ſcificatõe q̃ fuit qñ ſpũs ſu
puenit in eã purgata fuit a fomite put ip
ſe fomes reſpicit nãm incõpatõe ad plẽ
ppagãdã. nõ ope nãe. ſed ope ſpũs ſci
Remotus. n. fuit cẽntialr̃ pp qḋ ps ab
ea ſepanda in corpus xp̃i de fomite nihil
hũit ſicut nec nĩr. Nota ſil'r ex p̃dictis ⁊
ex ſequẽtibꝰ ꝙ btã vgo ex prima ſcifica-
tõe excellebat puritate oẽs baptizatoſ. ex
ſcificatõe. 2. excellebat puritatẽ. Ade quã
habuit añ pctm̃ p ↄfirmatõeȝ excellebat
angelos. qm̃ nec illi creſcere p̃ñt in p̃mio
ſubãli ſiue cẽntiali. ſicut nec decreſcere. ſȝ
btã virgo pficere potuit in merito ⁊ nõ
deficere. Puritas m̃ris dei fuit q̃drũ-
plex in q̃ nulla creatura ſibi poterit cõpa
ri. prima puritas ſcificatõis i vtero. Oĩs
eniȝ rõalis creature puritas. vl' ẽ nãe. vt
angelus. vl' ẽ gr̃e gratis date. vt fuit inno
cẽtia p̃mi ſtatus hoĩs. vl' eſt gr̃e gratũ fa
ciẽtis. ⁊ iſta eſt maior alijs donabꝰ. Unde
cũ in illa ſpẽ gr̃e ſcificatio m̃ris dei fuerit
ſuprema. pȝ ꝙ vincit puritatẽ oĩs pure
creature. ſcḋa eſt puritas innocẽtie in vi
ta in q̃ ſil'r oẽs excellit. q: beata virgo vi
xit ſine oĩ peccato. ⁊ hoc oportuit eẽ ma-
xime gr̃e que nõ ſolũ ipſius nãm pfice-
ret. ſed eã ſupra legẽ nature corrupte ex-
tolleret. tertia eſt puritas vginee caſtita-
tis in q̃ excellit ⁊ angelos ⁊ hoĩes. Ange
los qdẽ. q: ſm̃ Jheron. hec retinuit per
virtutẽ caſtitatis qḋ fuit in angelis nece ſ

tatis nature. Itẽ excellit hoĩes in hoc. q:
primũ exẽplar fuit huiꝰ integritatis. p̃s.
Adducẽtur regi virgines poſt eã. Pre-
terea oñdit̃ illud alia rõne. q: ſũma hec
eſt puritas. q̃ ne pctꝰ põt ſuũ ↄtrarium
ſecũ pati q̃ poſſit violari. ⁊ talis fuit vgi
nitas dñe nr̃e. q̃ gaudiũ m̃ris hȝ cũ vir-
ginitatis honore. idõ nec primã ſiſem viſa
eſt. nec h̃re ſequẽteȝ. 4. eſt puritas ſãctifi
catõis ex ſupuẽtione ſpũs ſci ⁊ p̃ntie dei
in q̃ excellit oẽm creaturã. Cũ. n. eſſe ma
trem dei ſit dignitas ſupior q̃ pure crea-
ture cõicari poſſit neceſſe eſt gr̃az ad hoc
diſponẽtẽ eẽ maiorẽ oĩ gr̃a pure creature
Oportet ergo priuilegiũ ſanctificationis
ſue in hac parte omnem ſanctificationeȝ
excedere aliorum.

De conceptione diuina.

Caplm. 5

Ex vt virgo beatiſſima aſſenſum
angelo p̃buit. dicẽs. Fiat mihi ſȝ
verbũ tuũ. Spũs ſctũs ſup eã venit. ac fi
liũ dei cõcepit. Hec ãt tria ſimul fuerũt
tpe nõ nã. tũc impleta ſũt p̃ambula figu
raruȝ. ⁊ documẽta ſcripturaꝝ. ⁊ deſide-
ria pphetaꝝ pp qḋ etiã aduẽtus xp̃i dr̃
plenitudo tpis. Quare ãt xp̃s nec prius
nec poſterius venerit. nõnulle ſũt rõnes
Prima eſt vt ordinẽ vniuerſi deꝰ nõ tur
baret. Singulã nãqȝ ſuis fiũt tpibus q̃
to magis in maximo dei ope. ſ. filii incar
natione. Scḋa ne fides ⁊ ſpes de p̃miſ
ſa incarnatõe ⁊ nimis tardata perirent.
Si. n. tardaſſet venire quottidie decreuiſ
ſent hoĩes in fide ⁊ tepuiſſent. ſȝ priꝰ ve
nire nõ fuit neceſſe. q: nõ pdeſt medicĩa
ſpũalis ſine affectu recipiẽtis. Tertia eſt
vt ſupreme infirmitatatis culpe imedia
te ſuccederet melioratio. ſicut ſũmuȝ do-
loreȝ acute febris ſanatio. Quarta vt hõ
lege naturali ⁊ ſcripta cõuinceret̃ ſic ait
Aug. q: ſi ſtatiȝ veniſſet diceret homo q:
p legẽ naturalẽ ſaluari poterat. ⁊ ſupflu
um crederet aduẽtuȝ xp̃i. Sil'r dicerẽ po
terat de lege ſcripta. ſed cõperto ꝙ nec
ſic. nec ſic ſaluari poterat. ⁊ tũc venit ipſe.
q: tũc erat tp̃s miſerẽdi. Quinta vt ſicut

primus hõ ↄditus fuit ſexta die ad totiꝰ
mũdi cõplemẽtũ. ſic ſcḋus fieret in ſexta
etate ad totius creature pfectionẽ. ſexta
eniȝ etas apta eſt ad exercitiũ ſapiẽtie. ad
remiſſionẽ culpe. ad meritũ vite eterne.
⁊ ad trãſitũ de ſtatu miſerie ad ſtatũ glo
rie. ⁊ iſta notãtur in ſexta etate rõne pfe
ctionis ſenarii. Sexta q: xp̃s nõ debuit
venire in principio tpis. q: aduẽtus eius
nimis fuiſſet feſtinus. nec in fine vltimo.
q: tũc nimis fuiſſet tardus. ſed decebat
ſaluatorẽ inter tp̃s morbi. ⁊ tp̃s iudicii i
troducere tp̃s remedii. Septima q: de-
cebat ducẽ pfectuȝ tũc ſe oñdere. cũ eſſet
opportunitas currẽdi ad brauiũ. hoc eſt i
fine tẽpoꝝ. ⁊ tñ añ terminũ vt p timoreȝ
iudicii ſtimulati p ſpẽm p̃miĩ attracti. ⁊
p exẽpli pfectõeȝ aĩati ſeq poſſemꝰ effica
citer ducẽ nr̃m. Octaua q: decebat me-
diatorẽ quoſdã mẽbroꝝ ſuoꝝ ipſe p̃cede
re. quoſdã ipſũ ſeq. Incarnatõeȝ chriſti
multe figure p̃ceſſerũt ⁊ pphetie de qui
bus aliq̃s aſſignemus. Abrahã deſcẽdit
i egyptũ vt pegriaret̃ ibi. Lapis p̃ciſus
eſt de mõte ſine manibꝰ. Flumius egre-
diebat̃ de loco voluptatis ad irrigãdum
padiſum. Sapiẽtia edificauit ſibi domũ
excidit colũnas ſeptẽ. Thronũ fecit ſibi
ſalomon de ebore grãde. Nouum faciet
dñs ſup terrã. femina circũdabit virum
Jonas in mare pijcit̃. ⁊ mare ſedatur.
Stillabũt mõtes dulcedinẽ. Deſcẽdi in
ortũ meũ vt viderẽ poma cõuallĩũ. Uel
lus gedeonis rorificat̃. Mãna ſeruat̃ i
vrna aurea. Uirga Aron floret. Flos de
radice eius aſcẽdet. Emittit̃ colũba de
archa Noe. mittit̃ lignũ i aq̃s marath.
Paradiſus plãtat̃ Moyſes ponitur in
fiſcellã ſcirpeã Iñ ael idmt Joſeph tunĩ
ca polimita. In ſole poſuit taber naculũ
ſuũ. Duo viri terũt in vite botrũ d̃ ter-
ra pmiſſionis. Mittit̃ Joſeph in ciſternã
Urbs fortitudinis nr̃e ſyon ſaluator po-
netur in ea murus. Emitte agnum do-
mine. Rorate celi de ſuper ⁊c. Aſcendet
dominus ſuper nubem leuem. Miſeri-
cordia ⁊ veri. ob. ſi. Decima carbun-

culi i oꝛnamēto auri. Simul i vnū diues
⁊ paup. Ego pͥm⁹ ⁊ nouiſſim⁹. I chari
tate ꝑpetua dilexi te. Mittitˀ. Daniel i la
cū leonū. Appet i caīno pt⁹ ſilis filio ho
mis. Umbꝛa deſcendit i horologiū .io.
gradib⁹. Ignis appet in rubo nō cōbu
rens. Solez nube tegan. Quid lucidius
ſole. ⁊ hic deficiet p̄s. A ſūmo celo egreſ
ſio eius.

De rōib⁹ incarnationis. Ca. 6.

P Er verbū igr̄ incarnatū ſcā ē hu
mani gn̄is r̄patio ñ q: alit̄ ſaluari
nō poterat. ſʒ q: nullus alius modus fu
it ita cōgruus ipſi repatori ⁊ repabili ac
repatōi. Cōgruebat inq̄ʒ iſte modus re
paratoꝛi quē decebat ſuā potētiā ſapien
tiā ⁊ bonitatē oñdere. Quid aūt potēti⸗
us q̄ʒ cōiūgē extrema ſūme diſtātia. hoc
eſt creatoꝛē ⁊ creaturā. Magna potētia
fuit in cōſtrictiōe diſpariū elemētoꝝ. Ma
ioꝛ i cōiūctione illoꝝ ad ſpiritū creatuʒ.
Maxima in cōiūctiōe iſtoꝝ oīuʒ ad ſpʒ
icreatū. vbi ⁊ maxia diſparitas ē. Quid
v̄o ſapiētius q̄ʒ ꝙ ad ꝑfectiōeʒ toti⁹ vni
uerſi fieret cōiunctio pꝛimi ⁊ vltimi. hoc
eſt v̄bi dei qđ oīuʒ p̄ncipiuʒ ⁊ humane
creature que in opib⁹ ſex dieꝝ fuit vlti⸗
ma oīuʒ creaturaꝝ. Quid etiā beniuolē
tius q̄ʒ ꝙ creatoꝛ reꝝ cōicare ſe voluit re
bus creatis. ⁊ hec benignitas magna fu
it in cōicatōe ſui. oibus rebus ꝑ pn̄tiā.
maioꝛ. q: cōicauit ſe hōis ꝑ grāʒ maxi⸗
ma q: cōicauit ſe hōi ꝑ vnionē. ⁊ ꝑ ꝯñſ
gn̄ib⁹ ſingulloꝝ i vnitate pſōe. fuit ēt iſte
mod⁹ ꝯgruētiſſim⁹ ipſi repabili. q: hō ꝑ
pctm̄ coꝛruit in īfirmitatē ⁊ ignoꝛātiaʒ ⁊
maliciā ꝑ q̄ inept⁹ factus ē ad v̄tutē di⸗
uinā imitādā. ⁊ ad v̄itatē cognoſcēdā. ⁊
ad bonitatē diligēdā. iō d̄s fact⁹ eſt hō ꝑ
qđ ſe reddidit hōi imitabilē cognoſcibi⸗
lē. ⁊ amabilē. fuit ēt iſte mod⁹ cōgruētiſ
ſim⁹ nr̄e repatōi q: dn̄s i foꝛma ſui ꝑcu
rauit ſalutē ſui. ſūt ⁊ alie rōeſ q̄re fuit cō
ueniēs deū incarnari. p̄ma ē q: p̄uarica
toꝛ abſtulit nob deū vñ cōueniēs fuit vt
repatoꝛ redderet nobis deū. .2. q: humi
litas decuit deū ſʒ ñ potuit humiliari vſqʒ
ad penas in nā diuina. opoꝛtuit ergo ꝙ
in alia. 3. vt ꝓphetias ipleret. Iſa ego q
loq̄bar eē adſū. Abacuch. Apparebit in
finē. ⁊ nō mētietˀ ſi moꝛā fecerit expecta
eū q: veniēs veniet. vt. ſ. doceret potius
vincē ꝑ iuſticiā q̄ʒ ꝑ potētiā. 4. ꝓꝑ vitan
dū icōueniēs q: ſi de⁹ icarnari nō potu
it vel neſciuit. vl' noluit videtˀ in eo eē ipo
tētia vl' ignoꝛātia vl' iuidia qđ abſit. Qui
ta vt tāta eēt humilitas i redēptoꝛe q̄ʒta fu
it ſupbia in p̄uaricatoꝛe. q: ſupbia tanta
fuit vt hō vellet eē vt deus. vñ humilitaſ
tāta debuit eē vt de⁹ fieret hō. Sexta vt
noſtrū amoꝛē excitaret ⁊ noſtrā ſpē eri⸗
geret. Septima vt exēplū imitāde virtu
tis nobis daret in foꝛma viſibili ⁊ huma
na. Quāuis opa trinitatis ſint īdiuiſa. ita
ꝙ qcqd opatˀ vna pſona opetˀ ⁊ alia. tñ
ſol⁹ filius accepit carnē. ⁊ nō pr̄ vl' ſpūs
ſcūs. Et hēm⁹ exēplū in trib⁹ domicellis
induētib⁹ ipſarū tertiā de qbus pōt dici
qcqd facit vna facit alia vna tñ ſola indui
tur. Eodē mō dicēdū ꝙ icarnatōis op⁹
qñqʒ attribuitˀ pr̄i vt ibi. at vbi vēit pleni
tudo tpis mi. de⁹. fi. ſuū. qñqʒ attribuitˀ
filio vt ibi. Exiui a pr̄e meo ⁊ veni i mū
dū qñqʒ ſpūi ſcō. vt in ſymbolo. q cōce
pt⁹ ē de ſpū ſcō. ſʒ hec iō dr̄. q: op⁹ in
carnatiōis fuit maxime potētie. ſapiētie.
⁊ bonitatis q̄ trib⁹ pſōis attribuitˀ Sūt
āt multe rōnes qr̄ fili⁹ incarnat⁹ ſit. ⁊ ñ
pr̄ vl' ſpūs ſcūs. p̄ma vt ꝑ eādē ſapiam
q̄ mūdū ꝯſiderat fieret repatio. 2. vt q fi
li⁹ ē i deitate eēt fili⁹ in hūanitate. 3. ne idē
eēt ⁊ pr̄ ⁊ fili⁹ ſi pr̄ d̄ hōie naſceretˀ. 4.
q: cōgruēti⁹ mittebatˀ q ē ab alio q̄ʒ q ē
a nullo. 5. ꝓꝑ cōfirmatiōeʒ hereditatis ꝓ
miſſe. ne. ſ. poſſem⁹ dicē pr̄i. Dn̄e tu ha
bes filiū cui ꝯpetit hēditas quā hōi ꝓmi
ſiſti. 6. vt pr̄is erga nos oñderetˀ caritas
Io. 3. Sic deus dile. m. vt. fi. ſu. vnigeni
tū daret. 7. vt oñdatˀ ꝙ de⁹ pr̄ nihil hʒ
qđ nō ſit nobis pat⁹ dare cū filiū ſuū vni
genitū. dederit. 8. vt ſicē dei fili⁹ fact⁹ ē hō
ſic hō fieret fili⁹ dei. Apo. ad Gal. Mi
ſit deus filiū ſuū vt adoptionē filioꝝ reci
peri⁹. 9. vt eēt occaſio ſalutis. q dr̄ occa
ſio ruine. 10. q: imago debuit ꝑ imaginē
repari. 11. q: ſicut verbuʒ mētis mediāte
groſſioꝛ nā emittitˀ ꝑ vocē. ſic v̄bū eter⸗
nū ꝑ aſſūptionē nē. 12. q: medi⁹ īter pſo⸗
nas debuit eē mediatoꝛ dei. ſ. ⁊ hoiuʒ. 13.
q: ſapiētia pr̄is repare debuit appetitoꝛē
ſapiētie Gen̄. 2. Eritis ſicut dii ſcientes
bonū ⁊ malū. 14. q: decētiſſime cōiūgitˀ
humilitas ⁊ ſapiētia ꝓuer. Ubi humili⸗
tas ibi ⁊ ſapia. vñ filiū dei p̄cipue decuit
icarnatio. 15. q: idee nō ſunt niſi ſapiētia
dei q̄ filio appropꝛiatˀ vñ cū ſingule idee
ſingulloꝝ ſint cāe tūc demū oia ꝑfecta ſūt
⁊ cōpleta cū ꝑ vnionē ad ſuū pꝛincipiuʒ
redierint. 16. q: ſi pr̄ fuiſſet incarnat⁹ tūc
nulla perſona ſine pꝛincipio fuiſſet. 17. q:
opoꝛtuit incarnatā pſonā tāq̄ʒ ſacerdotē
ſupplicare ꝓ nā aſſumpta. ſʒ magis de⸗
cuit filiū ſupplicare pꝛi q̄ʒ ecōtra. 18. q: ſi
ſpirit⁹ ſanctus fuiſſet incarnat⁹ tūc duo
eēnt filii. 19. q: nullū decet magis reducē
ad diuinā cognitiōeʒ q̄ʒ v̄bū quo pr̄ ſe d̄
clarat ꝙ ē viſibile carni. ſicut ⁊ verbū vo
ci. 20. q: nullū decet magis reducē hoieʒ
ad filiationē adoptiuā q̄ʒ fi'liū naturaleʒ.

De mō incarnatiōs. Cap. 7.

IN cōi repatiōe oīuʒ decens erat
vt fieret ꝯcurſus triuʒ de triplici
hierarchia. ſ. diuina āgelica. ⁊ hu
mana. vñ i miſterio icarnatōis fuit ꝯcur
ſus āgeli nūciātis ⁊ v̄gis concipiētis. ac
v̄bi dei carnē aſſumētis. Cū fili⁹ dei mit
titˀ in mūdū nō fit loci mutatio. ſʒ nē hu
mane aſſūptio. q: ipſius miti eſt eē vbi
p̄us fuit. ſʒ alit̄ ibi eē q̄ʒ p̄us fuit. ⁊ hec al
teritas nō ē ex pte ei⁹ q ē cū ſit imutabi⸗
lis. ſʒ ex pte ei⁹ in quo eſt q: vnitˀ nr̄e car
ni vt nō ſit imutatio ex pte ſui. ſʒ ex pte
nr̄i. Pꝛeterea imutatōe loci exigit nō eē
vbi qs p̄us erat. ſʒ nec hoc eſt in filii miſ
ſiōe. q: poſt incarnatiōʒ fuit in pr̄e ſicē ſp
Chꝛiſtus aſſumpſit nā noſtrā qnqʒ mo
dis. ſ. miſericoꝛditer apo. ad titū. 3. Se⸗
cūdū ſuā miſericoꝛdiam ſaluos nos fecit
vtiliter. ſ. ꝓ ſalute nr̄a. p̄s. Opat⁹ ē ſalu⸗
tē i medio terre. Sapiēter q: aſſumpſit
bonū nature repꝛobādo malum culpe.
Iſa. Butiꝝ ⁊ mel co. vt ſci. re. ma. ⁊ e.
bonū. Foꝛtiter q: ſic ſuſcepit naturā hu⸗
manā ꝙ nūq̄ʒ depoſuit eā. q: p⁹ moꝛteʒ
vnita fuit diuinitas carni in ſepulchꝛo. ⁊
aie in iferno. mirabilit̄ q: cōiūcta ſē i car
ne ſūmū ⁊ imū hoc ē de⁹ ⁊ lim⁹. Uer
bū caro factū ē qnqʒ mōis. ſ. ſm verita
tē carnis. Iſa. Uere lāgoꝛes nr̄os ipē tu
lit. Pꝛeter carnē. q: p̄ter cāus opatiōeʒ
Math. 1. Q d̄ in ea natū eſt de ſpū ſācto
eſt. Supꝛa carneʒ. q: meritis noſtris nō
exigētib⁹. Apo. ad Titū. 3. Nō ex opib⁹
in. q̄ fe. n. Pꝛopter carnem. quia ad ſal⸗
uandum carnem ⁊ hoc quantum ad fi⸗
deles efficaciter. ſʒ quātū ad oēs ſufficien
ter. Math. 1. Uocabis nomē eius Ieſū
ipē. n. ſaluū faciet populū ſuū. Cōtra car
nē. q: ad maioꝛē dānatiōeʒ īfideliū. Io.
15. Si ñ veniſſeʒ. ⁊ locut⁹ eis ñ fuiſſe pec
catū nō hērent. Op⁹ aſſūptiōis humāe
nāe nō aiatio ſʒ incarnatio noiatˀ. cū tñ
a digniori res cōſueuerit noiari. hoc aūt
eſt ꝓpter q̄ttuoꝛ rōnes. ſ. vt fiat exp̄ſſioꝛ
noiatio. ⁊ vt ꝓfūdioꝛ explicetˀ dignatio
miſericordis. ⁊ q: nobis magis nota eſt ps
carnis. ⁊ vt maioꝛ hūiliatio expꝛimatur
eo ꝙ magis a deo diſtat caro q̄ʒ aia ⁊ q:
caro ē a pētib⁹ ꝓpagata aia a deo creata.

De vnione ⁊ natura aſſūpta. Cap. 7.

SIcut i diuitate vna ē eēntia ⁊ tres
pſone. ita i xp̄o ē ecōtra vna pſo⸗
na ⁊ tres eēntie. ſ. deitas aia ⁊ ca
ro. hoc ē eēnū nouū ⁊ antiquū. q: deitas
eſt eterna. ſʒ aia ē noua. q: in aſſūptione
carnis creata. caro v̄o ātiqua. q: ab Adā
ꝓpagata. ⁊ xp̄s ſm naturaʒ deitatis eſt
genitus. ſm aiam vero creatus. ſed ſm
carnē nat⁹ poti⁹ fact⁹. Unio fuit triplex i
xp̄o. ſ. deitatis ad aiaʒ. ⁊ ecōtra. ⁊ deita⸗
tis ad carnē. ⁊ ecōtra. ⁊ aie ad carneʒ. ⁊
ecōtra. Due p̄me vniōes ſp māſūt. ter
tia ſepata fuit in moꝛte. Unio ergo deita
tis ad humanā nāʒ nō ē i vnitate nature.
ſed pſone. nō dico pſone humāe. ſʒ diue
hoc ē nō aſſumpte. ſʒ aſſumētis. nec per
ſone cuiuſlibʒ. ſʒ ſolius verbi. qm̄ impoſſi
bile eſt ꝙ natura diuina cōcurrat cū alia

ſicut pꝰ ad cõſtitutionez tertii. vel ꝙ ipſa
tranſeat in aliã. vl' alia in ipſam ꝓꝑ ſimpli
citatẽ ⁊ vnitatẽ ipſiꝰ ꝑfectiſſimaz ꝓpte/
rea diuinitas ⁊ hũanitas nõ iueniũt in ſym
vnitate nãe ſʒ ꝑſone ⁊ ſic itelligit illᵭ i ſin
bolo Atthanaſii. Nã ſicut aĩa rõalis ⁊ ca
ro vnꝰ ẽ hõ ita dꝰ ⁊ hõ vnꝰ ẽ xpꝰ. ibi nã
qʒ ponit ſilitudo q̃tũ ad vnitatẽ ꝑſone
nõ nãe. q: caro ⁊ aĩa dñr in hoĩe q̃tum
ad ẽntiã. ⁊ ꝯſtituũt tñ vnã ꝑſonaʒ Ea
dẽ inter diuinitatẽ ⁊ hũanitatẽ xpĩ ẽ dĩa
⁊ tñ ẽ ibi vnitas i ꝑſona ⁊ q: diuina na/
tura i nullo ſuppoſito põt ſubſiſtẽ p̃ter q̃
in ꝓpria hypoſtaſi. iõ vnio illa nõ põt eẽ
i ꝓpria ꝑſona hoĩs ſʒ dei. ⁊ ꝓpterea de
us in vna ꝑſonaꝝ ſuaꝝ fecit ſeipꝰʒ ſuppo
ſitũ hũane nãe Vñ tñ eſt ibi vna ꝑſona
litas ⁊ vnitas ꝑſonalis. ſ. ex pte aſſumẽ/
tis. ad eẽ nãqʒ ꝑſone triplex exigit diſti/
ctio. ſ. ſingularitatis. ⁊ nãlis incõicabili/
tas ad excellẽtia dignitatis. Propter pri
mũ nullũ vnibile ẽ ꝑſona Propter ſcðʒ
aĩa nõ ẽ ꝑſona Sʒ ꝓꝑ tertiũ xpꝰ ſʒ ꝙ ẽ
hõ nõ ẽ ꝑſona Ex his patet que ſint ve
ra vl' falſa inter has quattuor ꝓpones.
Prima ꝑſona aſſũpſit ꝑſonã. ſcða nã aſ
ſũpſit ꝑſona. Tertia nã aſſumpſit natu/
rã Quarta ꝑſona aſſũpſit nãm. Prime
due ſilr ſũt falſe. Tertia vno mõ eſt falſa
alio mõ ẽ vera. Si. n. ſumat natura ꝓut
ẽ cõis tribꝰ ꝑſonis ſic ẽ falſa. Si vero ſu
mat natura ꝓut ẽ in ꝑſona filii ſic ẽ vera
Quarta aũt ꝓpoſitio ſimpliciter ẽ vera.
ad itelligẽtiã hoꝝ nota ꝙ tres fuerũt opi
niones de incarnatiõe xpĩ. Prima opĩo
dicebat ꝙ filiꝰ dei aſſumpſit hoiez. Se/
cũda dicebat ꝙ aſſumpſit humanã nãʒ
Tertia dicebat ꝙ aſſumpſit hominez vt
veſtẽ. Prima opinio nõ tenet. q: ponit
ꝙ i xpo ſũt due ꝑſone qð ẽ falſuʒ. Scða
cõis ẽ ⁊ vera q: ponit ꝙ xpꝰ ẽ vnũ ſolũ
ſʒ ſit aliqd ſm ꝙ hõ. Item ponit ꝙ aſſu
mẽs nõ eſt aſſumptũ. Iteʒ ꝙ ille homo
diuina eſt eſſentia. ⁊ ecõtra. Itẽ ꝙ cis ꝓ
prietas filii dei ineſt ei. ⁊ econtra. Tertia
opinio tanq̃ heretica reprobat q: ponit
nõ eſſe i vna ꝑſona xpĩ duas naturas. ⁊
ꝙ due ſubſtãtie humane nãe. ſ. ⁊ diuine
nõ ꝑtinẽt ad pluralitatẽ filii dei. Dicimꝰ
ergo ꝙ tãta ẽ ibi vnio. vt qcqd dicit de fi
lio dei dicat de filio hoĩs ⁊ ecõtra. His
tñ exceptis in qbus exprimit vnio l' clau
dit negatio. ſ. vt ſiat vocabulũ in quo ali
qua repugnãtia includit. ſicut eſt vniri.
icarnari. aſſumi. aſſumere. in qbꝰ inclu/
dit reſpectꝰ vniõis vnius nãe ad alteraʒ
⁊ tũc nõ tenet p̃dicta regula. Similit nõ
tenet ſi in vocabulo includit negatio ali/
cuius cuius oppoſitũ alteri nõ cõpetit. ſi
cut icipere eſſe creari ⁊c. Nota ꝙ ꝓprie
loquẽdo cõpoſitio ẽ cõpoſitoꝝ. cõiũctio
eſt corpis ⁊ aĩe. vnio ẽ diuine nature ad
humanã. tñ ponit vnũ q̃nqʒ ꝓ reliquo.
Quinqʒ fuerũt ſtatꝰ p̃mi hominis. ⁊ de
quolibʒ ſtatu r̃cepit xpꝰ aliqd. primꝰ ino
cẽtie de quo xpꝰ accepit peti immunitatez
ſcðs gr̃e de quo accepit plenitudinẽ gr̃e
tertiꝰ culpe de quo accepit recõpẽſatõez
pene quartus penie de quo accepit paſſi
onẽ doloris ⁊ triſtitie. qntꝰ glorie d' quo
accepit plenã fruitõʒ. Corpus xpĩ ſʒ Da
maſce. formatũ fuit ex ſanguine beate vir
ginis nõ ex carne Nã vere mr̃is eſt ſm
philo. materiã tm̃ nõ miniſtrare ſʒ dare
virtutẽ formatiuã q̃ actiue naturã ſeu ma
teriã format eſt pr̃is ⁊ nõ mr̃is. Cũ igit
beata virgo ꝓprietatẽ vere matris hẽat
oʒ ꝙ materiã cõtulerit q̃ ſm naturaʒ ſit
materia. cõueniẽs humano corpi. ⁊ tñ in
tegritatẽ virginalẽ nõ polluat. Talis aũt
materia non eſt caro q: dicit philo. ꝙ id
qð ẽ pꝰ actu nõ eſt mã gñatõis cũ nõ ſit
i potẽtia totũ. Caro aũt ẽ pꝰ actu. vñ nõ
eſt materia gñatõis. Talis quoqʒ mate
ria nõ fuit ſemẽ ſemineũ. q: hoc puritati
v̓ginis nõ cõueniebat. nec ẽt ſm philm̃ ẽ
neceſſariuʒ ad gñatõm q: aliq̃ mulie/
res cõcipiũt ſine ſeminatiõe. Talis. er/
go materia fuit ſanguis. q: ipſe ſʒ philo
ſophũ eſt in nobis materia gñatõis. Qð
aũt dicit Apo. ad ro. primo. Qui ſcũs ẽ
ei ex ſeie. Dauid. intelligẽdum eſt origi/
naliter nõ materialit. Virtus aũt forma/
tiua in beata virgine nõ fuit ex patre car
nali ſʒ ex virtute altiſſimi.

De vtilitate incarnatiõis. Cap. 9.

Miſimꝰ ꝑ pctm̃ ꝓpriã excellẽtiã
a mẽtis inocẽtiaʒ ac dei amicitiam.
hec aũt recuꝑare opoꝛtuit ꝑ bñfici
uʒ ſaluatoris. Excellẽtiaʒ. n. recuꝑare nõ
potuimꝰ niſi ꝑ excellẽtiſſimũ recuꝑatorẽ
q: ſi ꝑ aliquã merã creaturã reꝑati eſſe/
mus. tũc oportetet nos eẽ ſubiectos illi
creature. inocẽtia. n reꝑari nõ poterat ni
ſi ꝑ ſatiſfactorẽ ſufficiẽtiſſimũ q eẽt deꝰ ⁊
hõ. deꝰ qdeʒ q ꝓ hoĩe ſatiſfacere poſſet
hõ v̓o d' gñe ade q peccauerat. ille nãqʒ
ꝯgrue ſatiſfacit q põt ⁊ dʒ ſʒ nõ põt niſi d'
us nec dʒ niſi hõ. amicitia ſilr nõ poterat
r̃formari niſi ꝑ mediatorẽ ꝯueniẽtiſſimũ
q. ſ. vtriqʒ pti cõſors eẽt. ⁊ vtriqʒ parti
aĩcꝰ. hoc v̓o xp̃o cõuenit qui ẽ deo patri
ſilis ꝑ diuinitatẽ ⁊ hoĩ lapſo ꝑ humanita/
tẽ. venit ergo deus in icarnatiõe tãq̃ dñs
ad ſuos vt eos corrigẽt. tãq̃ magr̃ ad di
ſcipulos vt eos inſtrueret. tãq̃ medicꝰ ad
egrotos vt eos ſanaret. ꝑ p̃ncipiuʒ oñdit
deus potẽtiã. ꝑ ſcðʒ ſapiaʒ ꝑ tertiũ boĩ/
tatẽ. q̃ttuor fructꝰ incarnatõis poit Ber.
dicẽs. Mãna de celo deſcẽdit vt gaude
ant eſurietes. vinea celi botros erupit vt
gaudeãt ſitiẽtes. oleũ effuſũ eſt vt gaude
ant egrotãtes. lapis ſine manibꝰ de mõ
te p̃ciſus eſt vt timeãt negligẽtes. xp̃o ho
mini plures actꝰ ꝯueniũt nobis multuʒ
ſaluti fieri ꝓꝑ qð diuerſis rebꝰ naturali
bꝰ ⁊ artificialibꝰ cõpat. ⁊ ipſe nãqʒ xp̃s
dr̃ caput noſtrũ ꝓꝑ ſenſũ ⁊ motũ ſpũa/
lẽ quẽ ſuis mẽbris influit. mediator q: ꝑ
ticipat ꝓprietates diuine ⁊ humane na/
ture. ⁊ iõ inter deũ ⁊ nos efficaciter põt
mediare. fundamẽtũ ꝓꝑ fidẽ q̃ in nobis
illuminat intellectũ hoſtiũ ꝓꝑ charitatez
q: ꝑficit affectũ. paſtor iq̃ſtũ incorporat
nos eccleſie ꝑ ſacramẽtoꝝ pticipatõʒ. ho
ſtia q: ſoluit obligatiõez ꝯtractã ꝑ pctm̃
originale ⁊ actuale. Sacerdos q: ipſe ſe
rogat. ipſe ſe exaudit. ipe ſeruus ſe rogat
dñm. ⁊ ipſe deus exaudit ſe hominẽ via
exẽplo. vita in premio. Ite Ber. enume
rat q̃ttuor vtilitates aduẽtus domini di/
cẽs. Venit medicus ad egrotos. redem
ptor ad vẽditos. via ad errantes vita ad
mortuos. Oſtẽdũt adhuc multe vtilita/
tes incarnatõis xpĩ. q: ſʒ deus factus eſt
hõ. vt fieret hõ deus. dñs factꝰ eſt ſuus
vt fieret ſuus dñs. deus de celo ad t̃ras
deſcẽdit vt hõ de terris ad celos aſcẽde/
ret. deus factus eſt filius hoĩs. vt hõ fie
ret filꝰ dei immortalis factus eſt mortalis
vt mortales fierẽt imortales diues inno
cẽs factus eſt pauꝑ vt pauperes fierent
diuites. obſcurata ẽ lux vt nos illumina/
ret. eſuriit panis vt nos reficeret. ſitiuit
fons vt nos inebriaret. triſtata ẽ leticia vt
nos letificaret. pauebat fiducia vt nos cõ
fortaret. laxata eſt via vt iter noſtrum ad
celeſtia dirigeret.

De mirabilibꝰ incarnationem. domini. Cap. 10.

Excellebat incarnatio xpĩ noſtraʒ
e corruptionem in pluribus ꝑ que
apparet ꝙ ibi natura ſua perdi/
dit iura. Inueniuntur. multa tã ex parte
matris q̃ ex pte ꝓlis. ⁊ q̃ ex pte modi.
q̃ nõ ſũt ſm viã nãe. ſʒ ſm potẽtiã virtu
tis infinite q̃ ſolius dei eſt. Mira igr̃ fue
rũt in matre que ſm Ber. ſine pudore
fecunda grauamine grauida. ſine dolore
puerpera. ibi portauit ſtella ſolem. pal/
mes vitem. riuus fontem. filia patrẽ
creatura creatorem. fuit nãq̃ mater pa/
tris. ac filia nati fuit quoqʒ prole poſteri
or. cõtento minor. mater ⁊ virgo fuit. ⁊
cũ deo filium cõmunẽ habuit. maledicti
onem legis euaſit vbi maledicte fuerunt
virgines ⁊ cõiugate. Virgines quod q:
nõ genuerunt cõiugate vero q: in dolo/
re peperũt. Sʒ vtrũqʒ beata virgo euaſit.
q: v̓go genuit. ⁊ doloreʒ nõ ſenſit. Aug.
Speculuʒ nõ rumpit radius ſolis. ⁊ ita
integritatẽ virginis igreſſus. aut egreſſus
dei viciare nõ potuit. Mirabilia quoqʒ fu
erũt in ꝓle. q: i inſtãti fuit ibi ſanguis ſe/
patio. cõſolidatio figuratio. animatio dei
ficatio. Et ꝙ iſta nõ fuerũt ſucceſſiua pa
tet ex ſcriptura Iere. Femina circunda/
bit virum. Patet enim ex virtute agẽte
ſpũs ſci cuius eſt ſubito opari. Quis aũt

mēbra corpis xpi fuerūt in cōceptōe cō/
pleta atq3 pfecta vſq3 ad aie ſuſceptōez
ipſoꝝ tñ mēbroꝝ diſtinctio ƒm Aug. taz
pua ꝛ tenuis fuit ꝙ hūano viſui vix poſ
ſet ſubiici. qꝛ in tāto fuit min⁹ corp⁹ illō
ꝗ̄ alius ꝯceptus cū formatꝰ qꝫtū augeri
poſſet in vtero infra. 46. dies. Vñ mira
culoſū fuit ꝙ in tā puo corpe recepta fuit
aīa. ſed hoc iō ſcm̄ fuit vt ꝯceptio xpi qꝫ
tuz ad tp̄s manēdi in vtero nō eēt nr̄i cō
ceptōi diſſimilis. Preterea ab inſtāti cō
ceptōis ſciuit oīa ēt ƒm ꝙ hō. Itē in frui
tione fuit pfecta. aīa ei⁹. vñ qꝫtuz ad hoc
nō ſolū fuit viator. ſꝫ ēt ꝯphēſor. Itē mū
dus fuit ab oī pctō. ꝛ plen⁹ oī grā ꝛ vtu
te. Habuit quoq3 prēz in celis ꝛ mrēz i
terris. ſed prēz ſine mrē. ꝛ mrēz ſine pre
Itē p incarnat. ōez ipe dn̄s factus ē ƒu⁹
Eternus fact⁹ ē tpalis. imēſus factus eſt
puulus. fit ſum⁹ īmus. incōphēſibilis fit
localis. ſimplex fuit ꝯpoſit⁹. Dicit Aug.
Videtꝰ inuiſibilis. palpatꝰ ipalpabil'. imor
talis occiditꝰ. Itē Aug. Quis vnqꝫ exti/
mare poſſz vt portaretꝰ manib⁹ ſemicis
portatororbis. panis āgeloꝝ mādocaretꝰ
ſeu aleretꝰ. vtus celoꝝ īfirmaretꝰ. vita oī/
um moreretꝰ. Hic quoq3 notādū eſt ꝙ
ſicut in diuinis ē trinitas pſonaꝝ in vni/
tate eēntie. ita in xp̄o ē trinitas eēntiaꝝ ſeu
nāturum in vnitate pſone. qꝛ ſic in diuinis
p diuerſas pſonas nō diſtinguitꝰ eē. ſic i
xp̄o p diuerſas nāas nō diſtinguitꝰ pſona
Deniq3 xpi incarnatio fuit mirabilis ex
mō. qꝛ eū tres modi pducēdi hoīez pceſ
ſiſſent. prim⁹ vz nec de viro nec de mu/
liere. ſicut in adā. 2. de viro ſine muliere.
ſicut in eua. 3. de viro ꝛ muliere. ſic in oī
bus cōcupiſcibiliter natis. Ad cōplemen
tū decuit vniuerſi. qtū modū introducē
di vt. ſ. hō de muliere fieret ſine viro per
vtutē opatoris. In cōceptōe ergo filii dī
ſimul ꝯcurrūt vtus inata. īfuſa. increata
Virt⁹ inata miaz miſtrauit. Virt⁹ infu/
ſa purificādo ad vnionez vbi adaptauit.
adaptiōe dico ꝯgrue nature. Virtus in/
creata ſubito pfecit qō nā nō potuit niſi
ſucceſſiue.

De natiuitate dn̄i.
Caplm. 11

Natiuitas xpi triplex ē. ſ. dīna. hūa
na. ꝛ gratuita. pma ē ex prē. 2. ex
mrē. 3. fuit in mēte. De prē naſci
tur eternaliter. de mrē tpalr. in mēte ſpi
ritualr. Et iſte tres natiuitates ſumitꝰ ƒz
tres ſubās q̄ ſt in xp̄o. ſ. ipſi⁹ dīnitas. ca
ro. ꝛ ſpūs. Nā ex prē naſcitꝰ de⁹. ex mrē
caro ex mēte naſcitꝰ ſpūs. ſ. p grām. Ex
prē naſcitꝰ ſp. ex mrē naſcitꝰ ſemel in mē
te naſcitꝰ ſepe. Scōz natiuitatē diuinā xpi
hꝫ prēz ſine mrē. ƒz humanā hꝫ matrez
ſine prē. ƒm gratuitā hꝫ prēz ꝛ mrēz ƒz
illud. Qui fecerit volūtatē pris mei ꝛc.
Math. 12. Has tres natiuitates repñtat
eccl'ia i die natiuitatis ei⁹ pmā. ſ. dinaz i
miſſa q̄ cātatꝰ i nocte. Eſt. n. nob hec na
tiuitas occulta. Iſa. Gñatōz ei⁹ qs enar
rabit. Scōaz in miſſa q̄ cātatꝰ in aurora
qꝛ natiuitas hūana ptiz fuit occulta. ptiz
manifeſta. Occulta ꝙ qꝫtū ad modū. qꝛ
nat⁹ ō eſt vgine. ſꝫ manifeſta qꝫtū ad ſcm̄
Tertiā. ſ. gratuitā in miſſa q̄ cātatꝰ in die
qꝛ natiuitas gratuita eſt māifeſta i q̄ xp̄s
p affectū cōcipitꝰ. p effectū naſcitꝰ. p pfe/
ctū nutritꝰ. Iſa. A timore tuo cōcepimus
ꝛ pepim⁹ ſpm̄ ſalutis. De dina itaq3 ge
neratōe hr̄. 1. li. ſꝫ nūc de hūna pſequen
dū ē. Nota itaq3 ꝙ ƒm vba apoſtoli vbi
ait Appuit grā. d. ſ. n. o. ho. eru. nos ꝛc.
Natiuitas xpi fuit grōſa. gl'ioſa. copioſa
fructuoſa. Gratioſa qꝛ appuit grā. Glo
rioſa qꝛ ſaluatoris nr̄i dei. Copioſa qꝛ oī/
b⁹ hoib⁹. Frutuoſa qꝛ erudiēs nos. Iſte
fructus natiuitatis xpi duplex eſt. ſ. reſpe
ctu tpis pn̄tis ꝛ futuri. Itē reſpectu tpis
pn̄tis duplex eſt fructus. prim⁹ eſt decli
natio mali. ibi. ꝛ abnegātes ipietatē quo
ad malū qō eſt ꝯtra fidez. ꝛ ſecularia de
ſideria quo ad malū qō eſt ꝯtra bonos
mores. 2⁹ fructus eſt opatio boni. ibi. ſo
brie quo ad nos. iſte quo ad ꝓximum. ꝛ
pie quo ad deum. Item reſpectu futuri
temporis duplex eſt fructus. primus eſt
ſpei in reſurrectione. ibi. expectans bea/
tam ſpem. ſecundus gaudii in glorifica/

tiōe. ibi. ꝛ aduētū magni dei. Appuit. n.
i natiuitate xpi benignitas ꝛ hūanitas de
triplici latibulo. ſ. de ſinu pris in quo cela
batꝰ. ō vmbra legis i quo figurabatꝰ. de
vētre mr̄is in quo formabatꝰ. Iſte nāq3
agnus ſoluit ſignacula libri ſignati. Nati
uitas xpi fuit hōeſta vtil' ꝛ iocūda. Quid
vtil' ſalute hoīs. Vocabis inqt nōm
ei⁹ ieſū q ſaluū faciet populū ſuū. certe a
formidine timoris. ab īmanitate lāgoris
a detētiōe carceris. a ſubiugatiōe hoſtis
Quid honeſti⁹ ptu vgis. ubi vgo ē que
gñat. de⁹ ē q gñatꝰ. ſpūs ſcūs q opatꝰ in
gñatiōe. Quid iocūdi⁹ ortu dei ꝛ hoīs.
Gauiſi qō q pceſſerūt. vt abrahā q exul
tauit vt videret diē dn̄i. Jo. 8. Itez q ſe/
quūtꝰ ga. i. d. ſp. Ad philli. 4. Itē q pn̄tes
erāt vt angeli decātātes. ꝛ paſtores vi/
dētes. Jo. in vtero ſentiētes. ꝛ ſymeon
ſplexās. ſꝫ marie vgo ipz gñans. Luc. i.
Et ex ſpi. m. i. d. ſa. m. Protulit i natiui
tate nobis beata vgo fructū q fuit ſemia
t⁹ in ꝯceptōe germinauit in natiuitate. col
lect⁹ in pānoꝝ inuolutiōe. ad domū allat⁹
in purificatiōe. flagellat⁹ in ſtipite. vētila
t⁹ in falſoꝝ teſtiū accuſatōe. immolatus
in paſſiōe. purgat⁹ in reſurrectiōe. come
ditꝰ in quotidiana eucharīſtie ſuſceptiōe
ꝛ i celeſti fruitiōe. Beata itaq3 vgo ē ce
lū q̄ xp̄m rorauit. ipa nubes q̄ xpz pluit
ipa terra q̄ xpm germinauit. i natiuitate
dn̄i fuit btā vgo terra ō cui⁹ limo forma
t⁹ ē vet⁹ adā. tra ō q̄ orta ē vitas. tra de
q̄ or⁹ ē fruct⁹. terre ſublimis. terra bōa
i q̄ ſem̄ cecidit. tra fluēs lacte ꝛ melle ter
ra germinās herbā virētē. terra de qua
oriebatꝰ fōs irrigās vniuerſā ſupficiē tre.
De circūciſiōe dn̄i. Cap. 12.

Circūciſionē accepit xp̄s multipli
ci rōe. pmo vt legē quā dedit aliiſ
ꝛ ipſe ꝯplere. 2. vt hūilitatez oñderet. qa
n. cerimonialib⁹ ad q̄ ñ tenebatꝰ ſe ſubie
cit. ipe nāq3 dn̄s legis fuit. 3. vt ſanguinē
ſuū p nob ñ ſolū in etate virili. ſꝫ ēt in in
fātia fūderet. 4. vt circūcidēdos fore ſpi/
ritualiē oñderet. Quinto vt hereticos cō
fūderet q dixerūt eū ñ veꝝ corp⁹. ſꝫ fan/
taſticuz hūiſſe. 6. vt iudeis ſatiſfaceret q
ſcādalizati fuiſſet ſi circūciſionez nō acce/
piſſet. 7. vt legē veterē approbaret que
vſq3 ad ipz obſuāda fuit. Legalia. n. ƒm
Aug. fuerūt añ paſſionē dn̄i mortua. ſed
poſtqꝫ p mūdū claruit euāgeliū ſepulta
Circūcidit Jeſus nō ſolū circūciſione le
gali. ſꝫ ēt circūciſiōe ſpūali. Vñ poſſum⁹
circūciſionē q̄druplicē aſſignatꝰ. Primo
circūcidit eū prꝰ cultello paupertatis i nati
uitate. 2. circūciderūt eū pentes ei⁹ octa
uo die cultello penalitatis. 3. circūciditur
in oī vita ſua cultello humilitatis. 4. circū
ciderū eū iudei in paſſiōe cultello crucis.
hoc p milites pilati. Circūciditꝰ ēt Jeſus
i ſuis q̄druplr. Prio p detractores q au
ferūt amicos ꝛ famā. 2. p raptores q au
ferūt bona tpalia. 3. p hereticos q auferūt
aīam. 4. p tyrānos q auferūt corp⁹. Cir
cūciſio nr̄a ſpūalis duplex ē. Prima mē
tis in pn̄tia culpa. 2. corpis in futuro a pe
na. Prima ſignificata eſt p circūciſionē
ſolēnē q̄ facta ē in Egypto. ꝛ hec triplex
eſt. ſ. icipiētiū a vitiis cultello iuſtitie. Itē
proficiētiū a ſupfluis cultello mie. Itē pfe
ctoꝝ mūdialib⁹ curis cultello charitatis
pfecte. 2. ſignificata ē p circūciſionē factā i
galgalis i tra pmiſſiōis. qꝛ i octaua reſur
rectiōis p petrā xpz circūcidimur ab oī
b⁹ miſeriis. Ex quo pꝫ ꝙ efficacior ē nr̄a
circūciſio ſpūalis qꝫ iudeoꝝ carnalis. qꝛ
illorū circūciſio lꝫ pctm̄ originale tulerit.
tñ ianuā paradiſi nō apuit. ſꝫ noſtra vtrū
q3 fa it. In hac materia duo tāgūtꝰ. Pri
mū ē xpi humilitas i circūciſiōe ƒz eius
ſublimitas in nois ipoſitiōe. Vocatū eſt
inqt nomē ei⁹ ieſus Dignitas āt huius
nois multiplex ē. Eſt. n. ab eterno cōſe/
cratū. vt dicit Ber. Ab antiqs pfiguratū
. ſ. in. Joſue. A pphetis deſideratū Iſa
Nomen tuū in deſiderio aie. A ſāctis pa
tribus ꝓphetatū Salomonis oracu/
lo. A deo nominatuz. Apo. ad philip. 3.
Dedit illi nomē ꝛc. Ab angelo pnūcia/
tum. Luce primo. Sem̄ nomē eius. Ab
Apoſtolis magnificatum. Act. 5. Ibant
apoſtoli gaudētes ꝛc. A martyribus te/

ſtificatū ꝗ ꝓ nomine paſſi ſunt. A cō feſſoribꝰ collaudatū. ps. Laudate pueri dn̄z ⁊c. A ſcīs v̄ginibꝰ ꝑquiſitatū. Cant. i. Oleū effuſū nomē tuū. Jeſus eſt mel i ore melos in aure. iubilus in corde. Ab oībꝰ ſanctis exaltatū. ps. Magnificate dn̄m mecū. ⁊ ex. n. e. in idipſū. Petrꝰ ac tuū q̄rto. Nō eſt aliud nomē ſub celo in quo oporteat nos ſaluos fieri. In hoc nomine ieſus ſūt qnqz lr̄e q̄ poſſūt eē initia iſtarū dictionū. Jocūditas merētiū. Eternitas viuētiū. Sanitas lāguētiū. Ubertas egētiū. Sacietas eſurētiū. Et hoc nomē Jeſus xp̄o cōuenit tripliciter. Primo rōne nature. vt q ex diuina natura erat ſaluator auctoritate ex humana natura fieret ſaluator myſterio vt vendicaret ſibi nomē ſaluatoris. 2. rōne decentie. q decuit vt ex re nomē hēret. Uñ q ſaluat a peccato. a diabolo ⁊ ab inferno merito nomen habet illi beneficio congruens. 3. ratione efficacie. q xp̄s nos ſua paſſione ſaluauit.

De baptiſmo dn̄i. Ca. 13.

In baptiſmo dn̄i notat̄ ipſius. humilitas. ⁊ nr̄a vtilitas. Ipſiꝰ humilitas notat̄ i q̄ttuor. Primo q venit Jeſus. ſ. auctor ſalutis. ⁊ nō idigēs ſalute. 2. q ad iordanē vbi creator clemētorū ſubiecit ſe humili clemēto aque. 3. q ad hoiem. i. Joanē. ſcz dn̄s ad ſuū. rex ad ſeruiſerū. ſol ad luciferū. 4. vt baptizaret ab eo. ſ. fons a riuo. plenitudo a ſtilla auctor baptiſmi a baptiſmi miniſtro. Utilitas noſtra notat̄ i q̄ttuor q̄ circa xp̄z baptizatū euenerūt. Primo q cū xp̄s baptizatꝰ fuit ꝯfeſtī aſcēdit de aq̄ ꝑ qd̄ notat̄ i nobꝭ gr̄e iſuſio. hō. n. ꝑ baptiſmū liberatꝰ a culpa ad v̄tutē ſtatū aſcēdit. 2. aptū ē celū ꝑ qd̄ notat̄ ꝑ baptiſmū aſcēdētis euolatio. 3. deſcendit ſpūs ſcūs corporali ſpē ſicut colūba in ipſū. ꝑ qd̄ notatur ꝙ baptiſmꝰ facit hoiem templū ſpūſ ſancti. 4. vox pr̄is ſancta eſt. Hic eſt filius meꝰ dilectus in quo notat̄ ꝙ ꝑ baptiſmū de filio ire fit filius gratie. In baptiſmo xp̄i notant̄ ſubſtātialia baptiſmi. nr̄i. ſ. baptizās ⁊ baptizandus. materia. forma. ⁊ intētio. Baptizās fuit Joannes in quo miniſtri ſanctitas deſignat̄. Baptizādꝰ fuit xp̄s. nō baptiſmū ꝯſecrās. q tactu ſue mūdiſſime carnis vī regeneratiuā cōtulit aqs. Materia fuit aq̄ magis ꝯueniēs ⁊ cōis ceteris liquoribꝰ ad baptiſmū exiēs. Forma vo notat̄ ꝑ teſtimoniū trinitatis. Fuit eniz ibi pr̄ in voce. filius in carne. ſpūs ſcūs i colūbe ſpē. Intētio cōſeqt̄ formā. Uoces. n. vt ait phūs ſigna ſūt eaꝝ q̄ ſūt i aīa paſſionū. Per vocē pr̄is q̄ audita ē i baptiſmo xp̄i notāt̄ qnqz dignitates ⁊ excellētie xp̄i. Cū. n. dr̄ hic ē cōmēdat̄ xp̄s a v̄a eēntia q ſolꝰ deus hz veruz eſſe. Omne eī eſſe a forma eſt deus aūt forma ē ſine materia vt dicit Boetius. Cū dicit̄. filius. cōmēdatur xp̄s a ſimilitudinis paterne cōueniētia. ex eo nāqz dicit̄ filius q fit vt ille. ꝓpter qd̄ filius dicitur imago patris potius ēt q̄ ſpūs ſcūs ꝑꝑ rōez quā habes li. ꝓmo. Cū dicit̄ meus cōmēdare a ſubſtātie in differentia. dr̄. n. meus. i. mihi. ſubſtātialis. Cū dicit̄ dilectus ꝯmēdat̄ ab amoris beniuolētia. Jdeo pr̄ diligit filiū. ⁊ oīa q̄ hz dedit in manu eius. Cū dr̄. in quo mihi cōplacui. cōmēdat̄ a ſpāli cōplacētia. Sz nota ꝙ placitū eſt q̄eta voluntas. vñ cōplacui. i. cū ſpiritu ſancto in filio ſcʒ naturaʒ aſſumptā quieui.

De plenitudine gr̄e xp̄i. Cap. 14.

Oſt hoc cōſiderādū eſt verbū incarnatū q̄ntū ad plenitudinē chariſmatū ſpūaliū que ſūt plenitudo gratie in affectu. plenitudo ſapiētie in intellectu ac plenitudo meriti in ope ⁊ effectu. Circa ꝓmū notādū eſt ꝙ in xp̄o a ſui cōceptiōe fuit plenitudo gratie q̄ntū ad gratiā perſone ſingularis. ⁊ q̄ntū ad gratiaʒ capitis. ⁊ q̄ntum ad gratiā vnionis. ⁊ hec triplex gr̄a eſt eadeʒ in eſſentia ſʒ differunt in effectu. Grā. n. pſone ſingularis ē grā habitualis quā habuit ꝯpletiſſime ⁊ pleniſſime xp̄s. excepta fide ⁊ ſpe q̄s virtutes nō habuit ſed id qd̄ eis ſuccedit in patria. q fidei ſuccedit cognitio ſpei. ſpei vero ſuccedit ꝯprehēſio rei. Sciēduʒ aūt ꝙ p̄dicta grā pſone ſingularis exuberat in xp̄o ita ꝙ influit in mēbra corpis ſui myſtici ſenſuz ⁊ motū ſpiritualē. ſʒ fontalē plenitudinē oīs gratie in ipſo habitātis dicit̄ grā capitis. vnde nota ꝙ xp̄s ſm vtrāqz naturā dicit̄ caput eccleſie. q nō ſolū in q̄ntū deus. ſʒ ēt i q̄ntū hō influit ſenſū ⁊ motū ſpūs ⁊ gr̄e in oēs q adherēt ei vl ꝑ fidē rectā vl ꝑ fidei ſacrm̄. Sz in q̄ntū hō influit eā ꝑ modū meriti. ⁊ illud meritū qd̄ nō ſoluz ex ꝯgruo. ſʒ ēt ꝯdigno meruit influit mēbris gr̄aʒ. ⁊ hoc habuit ex vniōe ad verbuʒ. Ex p̄dictis collige ꝙ xp̄s in q̄ntū hō dicitur cap̄. eccleſie triplici rōe. Primo ꝑꝑ influētiā gr̄e ſicut dcm̄ eſt. 2. ꝑꝑ cōformitatē nature quā hz cap̄. ad mēbra q lʒ xp̄s excellat mēbra ſua q̄ntū ad naturā diuinitatis tn̄ cōformis ē illis in nā humanitatis. 3. dicit̄ cap̄. methaphorice. q ſicut corpꝰ xp̄i verū ꝯſtat ex puriſſimis membris. ita corpus eius myſticū ex puris fidelibus. Nā de plenitudine eius oēs acciperūt beneficiū gr̄e ⁊ ſpūs q ad eū accedūt vel per fidem rectā vel per fidei ſacramētū. Alia rōne ſm ꝙ homo dr̄ caput. ſ. ꝓpter nature cōformitatē quā caput habet ad totū corpus vt ſupra dcm̄ eſt. Preterea ſm ꝙ eadē gr̄a ſingularis pſone habilitauit humanā nāz xp̄i ad vnionē verbi. vt vz digna eēt vniri tāte celſitudini. vocat̄ gr̄a vnionis per quaʒ xp̄s nō tātū felicitate glorie. verū etiā adoratiōe latrie dignus fuit. Attamē inq̄ntuʒ eſt cōſtructio trāſitiua. cum dicit̄ gr̄a vnionis ē vnio humane nature ad diuinam naturā q̄ gratis ⁊ ſine meritis data ē humanitati xp̄i. Sicut eī differt gr̄a habitualis a grā perſonal. i. ⁊ a grā capitis. ſic vnio differt a grā habituali. ꝓpter qd̄ dr̄ in Joāne ꝙ ſpūs ſcūs datus eſt ei nō ad mēſuraʒ. qd̄ dupliciter exponit̄. Primo ſic nō ad menſuraʒ. i. totaliter ⁊ nō ꝑticulariter. vt q̄cqd potuit deus ei de ſpiritu ſancto dare dedit ei. Secundo ſic nō ad mēſurā. i. ſuper oēm ꝓportioneʒ reſpectu aliorū hoīum. De hoc qd̄ dicit Joānes Plenū gratie ⁊ veritatis. nota ꝙ multipliciter diſtinguit̄ plenitudo. Prima eſt ſufficiētie q̄ in quolibet iuſto reperit̄. ſcd̄a ē copie q̄ fuit in apoſtolis ⁊ in Stephano Actuū. 7. Stephanꝰ aūt ple. grā ⁊ for. tertia eſt vniuerſalitatis que ē in eccleſia cui nullū donuz deeſt. 4. eſt excellētie. q̄ fuit in btā virgine que oēs ſcōs excedebat i grā. Ecc. 24. In me oīs grā. Luce i. c. Aue gratia ple. 5. ſupefluētie q̄ fuit i xp̄o. Joā. ꝓmo. Plenū gr̄e ⁊ veri. Circa inocētiā xp̄i hoc ſciēdū eſt ꝙ habuit imunitatē oīs culpe. ⁊ q̄ntū ad actuʒ. ⁊ q̄ntū ad poſſe. q nō peccauit nec peccare potuit nec peccatū originale a pr̄e traxit. q patrē nō habuit carnalē. nec a matre habuit peccm̄ quā ſpūs ſcūs totaliter a fomite liberauit.

De plenitudine ſapīe xp̄i. ca. 15.

Jcut i xp̄o fuit oīs plenitudo gr̄e ita ⁊ oīs plenitudo ſapīe. nō ſolū q̄ntū ad cognitiōeʒ. verū etiā q̄ntum ad mōs ⁊ differētias cognoſcēdi q ſunt quatuor. Primus eſt cognitio ſempiternalis ex ꝑte diuinitatis. ⁊ hoc modo cognoſcit oīa ſimul. ſ. finita ⁊ infinita. q apud deū oīs infinitas eſt finita. Deus. n. videt multa in vno. i. in ſe ipo. vnde nō differt qd̄ videt. ⁊ ꝑ quod videt q videt ſe ꝑ ſe ⁊ in ſe videt oīa. nō ſolū que fecit ſʒ que facere pōt que ſūt infinita. ſecūdus modus ē cognitio ſenſualitatis ex parte carnis. ⁊ iſte modus eſt cognitio per experientiaʒ qua xp̄s nō ſenſit omnia ſimul. q ſenſus nō eſt particeps rerū niſi ad preſentiam obiecti. tertius modus eſt ſpiritualis ex parte mentis. ⁊ iſte triplex fuit ſcilicet ꝑ naturaʒ. ꝑ gratiā. ⁊ ꝑ gloriam. Per naturā eſt iſtatur tertius modus cognoſcēdi quo xp̄s cognouit omnia que ſpectāt ad vniuerſi conſtitutioneʒ. ſed longe excellentius q̄ adam etiā exiſtens in nā inſtituta. quartus modꝰ ē ꝑ gr̄az hoc mō xp̄s cognouit omnia que ſpectant ad humani generis redēptioneʒ. lōge tn̄ excellentius q̄ aliq̄s ꝓphetarū. vel ēt angelo

rum. Non ſolum enim habuit xp̄s ſciaʒ
p habitū. vt Adā ⁊ angeli. ſed etiā p ha
bitū infuſum velut ſancti p grām illumi
nati. cognitionē nō hūit p habitū acq̄ſitū
q pp imꝑfectionē in xp̄o nō fuit. quintus
modus eſt p gloriā hoc modo cognouit
oīa xp̄s finita qȝ cognitōe actuali infinita
nō niſi cognitione habituali vl̄ exceſſiua
Aīa. n. xp̄i p gloriā ꝯprehenſionis capie-
bat q̄cūqȝ capere pōt natura finita vnita
infinito. Sciēdū ergo ꝙ res dupliciē hn̄t
cognoſci in arte. ſ. vl̄ ab ipſo artifice vel
ab alio artē ꝯtēplate. vtroqȝ mō cogno-
uit xp̄s res. Primo mō p naturā diuini
tatis. 2. mō p naturā ꝯphenſionis. Pa-
tent ergo igiē ex p̄miſſis q̄nqȝ dr̄e cogni
tōis que erant in xp̄o. Per primū enim
modū habuit cognitōeʒ. vt deus. p ſcðʒ
vt hō. p tertiū vt viator. p q̄rtum vt illu
minator. p q̄ntuʒ vt ꝯprehēſor. Xp̄s ſm
vtrāqȝ naturā dr̄ lux. q: ſm diuinitateʒ
illuminat intus aīaʒ. ⁊ ſm humanitateʒ
informat exterius vitā. ⁊ hoc tripliciē. ſ.
miraculis. p̄dicatiōib⁹. ⁊ exēplis. primū
eſt potētie. ſcðm ſapiētie. tertiū bonitatis
Nota p̄terea ꝙ ſciētia xp̄i hōis limpidiſ
ſima eſt inter ſcias creatas. q: nihil habet
ām̄ixtū de ſuo ꝯtrario. vl̄ actu. vl̄ poten
tia. p̄ſertiʒ cū nō poſſit aliqd ignorare pp
ſui vnionē ad verbū. tn̄ q: aīa xp̄i creatu
ra eſt. nō ē ſciētia ei⁹ ita limpida ſicut dei
q̄uis ſcit oīa ſicut deus. Qȝ dr̄ Jeſus
ꝓficiebat ſapiētia ⁊ etate corā deo ⁊ hoi
bus. nō eſt itelligēdū ꝙ in ſe ꝓfecerit. q:
ab inſtāti ꝯceptiōis ſapia plenus fuit.
Sed potius in aliis q doctrina ſua ⁊ exē
plo ꝓfecerūt ⁊ hoc corā deo. i. ad gloriā
dei ⁊ hoībus. i. ad vtilitatē hoīuʒ. Pro
ficiebat tn̄ Jeſus ēt in ſe cognitione expe
rimētali ⁊ ſenſuali. q: ſm Apo. didicit ex
his que paſſus eſt obedientiam.

De merito xp̄i. Cap. 16

Imul fuit xp̄s viator ex ꝯprehen
s ſor ab inſtanti ꝯceptōis ſue. Ex tē
enīʒ cepit mereri ⁊ frui. Meruit
aūt inquātū viator nō inquātū ꝯprehen
ſor. Perfectio ⁊ plenitudo meriti chriſti
notaē in iſtis. Primo quātū ad eū q me
rebaē. q: nō tm̄ hō ſed ēt deus. 2. q̄tum
ad tp̄s quo merebaē. q: ab inſtāti ꝯce-
ptionis ſue vſqȝ ad horā mortis. 3. q̄tum
ad id p qȝ merebaē. q: p habitū ꝑfectiſ
ſime charitatiſ. ⁊ p exercitiū ꝑfectiſſime
virtutis. 4. q̄tuʒ ad eū cui merebaē. q:
nō tm̄ ſibi. ſed ēt nobis. Oībus. n. opib⁹
que ꝓcedebāt ex libero arbitrio meruit
ſibi vitā eternā iam hita ⁊ nobis hn̄daʒ
5. q̄tum ad id qȝ merebaē nobis. q: ve
niā. grāʒ ⁊ glīam. ſtolā quoqȝ carnis ⁊
aptiōeʒ ianue celeſtis. Ante incarnationē
. n. xp̄i diabolus hūit manū attrahenteʒ
⁊ manū ip̄ellētē. Attrahēteʒ dico poteē
in culpā. Jmpellentē aūt ſine obſtaculo
ad limbū in penā. Sed xp̄s primā ma-
num ſuo merito debilitauit. ſcðaʒ vō pe
nitus amputauit. Jgiē in merito xp̄i ra
dicata ſūt merita nr̄a ſiue ſatiſfactoria pe
ne ſiue meritoria vite eterne. q: nec ab of
fenſa creatoris digni ſumus abſolui. nec
imēſitatē p̄mii q̄ de⁹ ē digni ſumus aſſe-
qui niſi p meritū hōis dei. 6. q̄tuʒ ad id
qȝ merebaē ſibi. q: lʒ nō mereretē glori
ficatōeʒ mētis quā iā hēbat meruit tn̄ ſi-
bi p humilitatē paſſionis accelerationē re
ſurrectiōis glorificationeʒ ſui nois. ⁊ di-
gnitatē iudiciarie ptātis. ſicut ait. Apo.
ad philip. 2. xp̄s factus eſt ꝓ nobis obe.
vſ. ad mor. ⁊ ſeqtur pp qȝ ⁊ deus exal.
il. quo ad primū. ⁊ dedit illi nomē ⁊c. q⁹
ad. 2. vt in noīe Jeſu oē ge. f. ⁊c. quo ad
3. 7. q̄tuʒ admodū quo merebaē. Dici
tur. n. mereri qs tripliciter. ſ. de indebito
faciēdo debitū. vel de debito magis debi
tū vl̄ de debito vno mō faciēdo debituʒ
alio mō. Preuiſſis duob⁹ modis me-
ruit nobis ⁊ nō ſibi. q: nō poterat face-
re ſibi de idebito debitū. vl̄ ð debito ma
gis debitū cū a principio fuerit ſciſſimus
nec in ſcitate potuerit ꝓficere. 3 vero mō
meruit ſibi. q: bonū glie qȝ ſibi fuit de-
bitū p grāʒ vnionis fecit ſibi debitū alio
mō. ſ. p v̄tutē bone opatōis. meruit. n. ſi
bi vitā eternā iā hitaʒ ſicut nobis hn̄daʒ

De voluntate chriſti. Cap. 17

v Olūtas in xp̄o duplex fuit. ſ. crea
ta. ⁊ increata de q̄ ſupra dcm̄ ē. ſʒ
creatas volūtas ei⁹ duplex fuit. ſ. rōis ⁊
ſenſualitatis. Adhuc volūtas rōnis du-
plex eſt. ſ. rōis. vt rō eſt. ⁊ rōis vt nā eſt
volūtate rōis vt rō eſt. ꝯformauit ſe i oī
bus voluntati increate. ſed volūtate rōiſ
vt nā eſt ⁊ volūtate ſenſualitatis voluit
aliqd ꝓpriū. qȝ noluit volūtate rōis vt
rō eſt. ſ. nō mori. ⁊ hoc in iſte volūtates
nō fuerūt ſibi ꝯtrarie. lʒ volita ꝯtrarie fu
erūt. q̄m ſm volūtatē diuinā qȝ iuſtum
erat voluit. ſed volūtate rōis iuſte ꝯſenſit
ſm vō volūtatē carnis penā recuſauit.
⁊ ſic vnaquaqȝ volūtas qȝ ſuū erat te-
nuit. ſ. volūtas diua inſtītā. volūtas rōiſ
obediētiā volūtas carnis nām. i. pene re
cuſatiōeʒ. Un̄ pʒ qȝ aliqd velle eſt illici-
tū rōi qȝ nō eſt illicitū ſenſualitati. ſic fu
it in xp̄o velle nō mori. q̄uis volūtas nō
moriēdi fuerit cāliter a ſenſualitate. fuit
tn̄ occaſionaliter a rōe q: xp̄s ſicut voluit
fecit illud horribile venire in imagineʒ ⁊
eſtimatōeʒ quo facto nāliter mortē refu-
git. hoc āt voluit pp nr̄aʒ inſtructōem. ⁊
ſic rō ꝓ ſenſualitate aduocauit dicēs. Pr̄
ſi fieri pōt tranſeat a me calix iſte. ⁊ hec
petitio fuit tam ſenſualitatis q̄ʒ rōis. Sʒ
ſenſualitatis fuit tāq̄ʒ affectātis rōis autē
tāq̄ʒ ꝓponētis. ⁊ hoc xp̄s fieri voluit ad
triplicē inſtructionē nr̄am. p̄ma ē vt ſcia
mus nō eſſe petm̄ aliqd velle ex ſenſuali
tate. qȝ eſt ꝯtrariū volūtati die. 2. eſt vt
martires xp̄i nō ſe deſperēt ſi mortē hor
reāt. cū illā ēt filius dei horruit. 3. ē vt di-
ſcamus diſcrete petere. ſ. ſupponēdo vo
lūtatē nr̄aʒ volūtati die. ⁊ hoc notaē in
ꝯditione appoſita ſi fieri pōt. ⁊ ibi verū
tn̄ nō ſicut ego volo.

De defectibus quos xp̄s aſſumpſit.
Caplm. 18

n On ſolū xp̄s aſſumpſit humanā
nām. ſʒ ēt defectus circa nāʒ quoſ
vʒ ip̄m decuit aſſumere vn̄ cū pene ſint
excitatiue v̄tutis ꝑfecte ⁊ teſtificatiue hu
mane nāe nō ſimulate aſſumpſit penali-
tates tā corꝑales q̄ʒ ſpūales q̄ reſpiciunt
noſtram nām in cōi ſicut famē. ſitimer
abſtītia alimēti. triſticiā ⁊ dolorē in ꝑn̄-
tia nocumēti ⁊ hmōi. vt eſt calor frigus.
laſſitudo ⁊c. Nec oēs defectus corꝑales
aſſūpſit. ſicut ſūt defectus egritudinum.
multiformiū. nec oēs ſpūales ſūt petm̄
ignorātia. rebellio carnis ad ſpūm. Pre
terea q: nullus innocēs dʒ inuit⁹ penam
ſuſtinere. cū hoc eēt ꝯtra ordinē die iuſti
tie xp̄s ſic penalitates ſuſcepit vt tn̄ pati
nō poſſʒ inuite. q: paſſio ſua nec fuit ꝯtra
ordinē die volūtatis. nec ꝯtra ordinē rōis
lʒ ꝯ volūtatē ſēſualitatis ⁊ carnis. Dici
m⁹ ēt ꝙ xp̄s v̄e timuit ⁊ v̄e doluit. ⁊ v̄e
triſtis fuit ꝓut iſta notāt ꝑ paſſionē. Dif
fert āt ꝓ paſſio a paſſione. q: tūc affectu-
tio dr̄ ꝓ paſſio qn̄ aīa ſic afficiē ꝙ oculū
mētis neq̄quā turbat. ſʒ paſſio mētē tur
bat ⁊ facit a rectitudie vl̄ a ꝯtēplatōe dei
deuiare. ⁊ tūc rō lediē ⁊ patiē vn̄ diffe
rūt iſta duo. ſicut diſpoſitio ⁊ habitus.

De paſſione xp̄i. Cap. 19

Jrca paſſionē dn̄i cōmēdamus ſ
c ope patiētiā inſupabilē. ſ mō hu-
militatē admirabilē. in cā charita
tē ineſtiabileʒ. Circa corpus nota ꝙ xp̄s
ſuſtinuit clauoꝝ aſꝑitatē in tactu. Jn au
ditu opprobrioꝝ ꝯfutationē. Jn guſtu a
ceti ⁊ felis amaritudinē. Jn oculis lachri
maꝝ effuſiōʒ. Jn corde timorē. De mō
patiēdi tenēdū eſt ꝙ xp̄s paſſus eſt paſ-
ſione gn̄ali. q: ſʒ oīa mēbra corꝑis. Jſa.
53. Uidimus eū nō hn̄teʒ ſpēʒ neqȝ de-
corē. Jtē paſſionē acerba. Tre. i. O vos
oēs q trāſitis p viā. Fuit xp̄i paſſio maxi
ma tū rōne intētionis pp optimā diſpō
nē ipſi⁹ patiētis. tū pp innocētiā eius tuʒ
pp honoris ei⁹ excellētiā. Honorabil̄. n.
ſi cōfūdiē plus lediē p̄cipue inter ſuos.
Jtē grauis fuit ei⁹ paſſio pp ipſi⁹ v̄tuoſi
tatē. q: hō vilis morte ſua dolē nō dʒ cū
turpitudo ſua tūc finē capiat. Jtē ꝓpter
ignominioſam paſſionem que attēdiē in
patibulo crucis q̄ fuit ſuppliciū peſſimo
rū. ⁊ in cōſortio iniquoꝝ. ſ. latronuʒ cū q
bus erat dānatus. Curat āt xp̄s paſſiōe
gn̄ali infectionē vlcʒ paſſione acerba libi

dinē paſſione ignominioſa ſupbie ꝑſum
ptiōez. In cā paſſion is attēdit charitas
maria q̄ nos liberauit ab inferno veniā
dādo. q̄ renouauit grāz largiēdo q̄ celuz
apuit gloriā ɔferēdo. Hec tria notāt in
titul crucis. Nā pp pmū dr̄ ihesus. pp
2. dr̄ nazarenus. qḋ interptat candidus
pp. 3. rex iudeoꝝ. Chriſtus ſanguinē ſuū
fudit qnqȝ vicib⁹ viuus ⁊ ſemel mortu⁹
.ſ. in circūciſiōe. in ꝯfone. in coronatōe. i
flagellatōe. ⁊ in crucifixione. in lāceatōe
p pmū. docemur pctā abiicere. p. 2. mē
tis anguſtiā p ſalute nr̄a tenerī. p. 3. aiaȝ
nr̄am vtutibus ornare. p. 4. carnē nr̄aȝ
domare. p. 5. mēbra nr̄a mādatis dei li
gare. p. 6. vulneratū cor amore dei hr̄e.
Poſtremo q: iſte paſſiōes nō attigebāt
dinaȝ nām. ſed humanā tō in morte xp̄i
ſcā eſt diuiſio aie a carne vt tn̄ ſalua eſſet
vnio tā carnis q̄ȝ aie ad dinitatē. Hoc ēt
ſciēdū eſt q̄ xp̄s ſi paſſus nō fuiſſet. tn̄ ſe
nio defeciſſet q̄ȝ rū ptinebat ad ɔditiōem
humane nature in ſe ɔſiderate ſine vnio
ne. ſed in ptāte nature vnite fuit. vł ſic d
ficere. vł nō deficere.

De effectu paſſionis chriſti.

Caplm. 20

e Ffectus paſſiōis xp̄i multiplex eſt
ſicut pȝ in his qnqȝ v̄ſibus. Paſ
ſio debilitat ſpoliat iformat hono
rat. Excita inflāmat repat pacē dat ⁊ ar
mat. Sanat viuificat ducē dulcorat obū
brat. A culpa reuocat reſerat illumiat or
nat. paſſio debilitat v̄tutē demonū. Job
40. Quaſi in hamo capiet Leuiathan.
Spoliat infernū. Iſa. Uoca nomē eius
ſpolia detrahe. informat p exēpluȝ pma
petri. 4. Chriſtus paſſus eſt p nobis vo
bis rc. exēplū. vn̄ xp̄s eſt q̄ſi liber poſit⁹
in pulpito crucis vt diſcamus obediētiā
patiētiā hūilitatē. ⁊ charitatē. Diſce aūt
quō ſe hūit ſpālit in capitulo qḋ ſibi tene
bat. vn̄ Ber. Stetit Iheſus corā pſide
inclinato capite. vultu placido. ſermone
raro voce ſubmiſſa. deflexis i terrā aſpe
ctib⁹. parat⁹ ad opprobria. ⁊ ad verbe
ra ɔmptus. Honorat imitatores ſuos
Heſter. Sic honorabit quē rex voluerit
honorare. Excitat ad pugnā ſpūalē. ma
cha. 6. Oſtēderūt elephātibus ſāguinem
inflāmat ad diligēdū. Ber. Sup oia te
mihi reddit amabilem bone Iheſu calix
quē bibiſti. opus redēptionis nr̄e repat
nām angelicā. Ipe. n. xp̄s eſt lapis angu
laris q fecit vtraqȝ vnū. Pacē dat inter
deū ⁊ hoiez. ⁊ inter angelū ⁊ hoiem. ⁊
inter hoiem ⁊ hoiem. Ecc. In tpe iracū
die factus eſt recōciliatio. Armat contra
mūdū carnē ⁊ diabolū. vn̄ figurat p cly
peū quē leuauit Ioſue ɔtra haym. Sa
nat mētis vulnera. Nu. 21. Aſpiciētes in
ſerpētē eneū ſanabant. Uiuificat ſpūalit
Apo. ad ro. Cū eēmus mortui peccatis
cōui. ⁊c. Aug. mortu⁹ eſt vnic⁹ ne mane
ret vnic⁹. Ducit p mare h⁹ mūdi. Exo.
4. De v̄ga Moyſi. Dulcorat. Exodi
de ligno miſſo in aq̄s Marath. Obum
brat. Cant. 2. Sub vmbra illius quē de
ſi. ſedi. A culpa reuocat. Iſa. 53. Attrit⁹
eſt pp ſcelera nr̄a. Reſat celū. Iſa. Da
bis clauē dauid. crucē ſup humeꝝ ei⁹ il
lumiat. vn̄ crux eſt q̄ſi cādelabꝝ taberna
culi. Itē Thob. Illuminat⁹ ē p fel piſcis
Ornat vn̄ dixit beata Agnes. Et ſāguis
eius ornauit genas meas. Chriſtus paſ
ſione ſua vicit diabolū quē ligauit infer
nū. quē ſpoliauit. mortē quā ſupauit. mū
dū quē cōtēpſit ſuppliciū qḋ ptulit. celuȝ
qḋ apuit. Paſſio xp̄i tollit. 7. vitia capi
talia. Tollit. n. ſupbiā capitis iclinatio p
quā videbat ſugere titulū crucis. in quo
ſcriptū erat rex iudeoꝝ. Inuidiā brachio
rum extēſio q̄ſi ad amplexū inuitās. Aua
ritiā multoꝝ errogatio q̄ in paſſione tra
didit. Ber. Diſce hō inquātuȝ debes di
ligere deū q nobis carnē ſuā in cibū. ſan
guinē in potū. aiaȝ in pciuȝ. veſtē crucifi
xorib⁹ corpus diſcipulis. infem. Ioāni
Accidiā feſtinatio ad paſſionē. Irā mol
lis riſio. Gulā fellis ⁊ aceti potatio. Lu
xuriaȝ lateris vulneratio. In redēptiōe
noſtra fuit gratia mirabilis. Primo ex
pte motiui. q: charitas dei vidit q̄ nec p
amicos. nec p preciū poteramus nos
redimere. ppterea fratrē noſtrum ſe fe
cit nr̄aȝ nāȝ aſſumēdo. vn̄. pſ. Redime
me dñe ⁊ miſerere mei. q: vnicus. i. nō
hn̄s amicos. ⁊ paup. i. nō hn̄s pciuȝ ſū
ego. 2. ex pte redimētis q cū liberare poſ
ſet ex potētia fecit hoc potius ex mia vt
ad amorē nos cōſtringeret ſuū ⁊ iuſticie
ipſius ſatiſfaceret. 3. ex parti redēpti qui
opprimebat crimmū ſuitute ⁊ detiebat
i carcē. Sȝ ɔtra pmū magnū erat q̄ fi
li⁹ ſu⁹ vt ſu⁹ fieret fieret liber. ɔtra. ſm
magnū fuit q̄ dñs ad carcerē limbi de
ſcēderet. vt ſeruus celū aſcenderet. 4. ex
pte iuſticie. q: nulla iuſtitia dictabat vt in
nocēs puniret p reo. 5. ex pte excellētie
diuine. q: mirū erat q̄ impcīabile pone
bat ſub precio vilis creature. 6. ex parte
pcii dati. Si. n. redimiſſȝ nos ſo e adhuc
ad grās teneremur. nūc āt redimit nos
aia corpe ⁊ vita. vt nih l hoꝝ ſibi ſubtra
heremus. Circa paſſionē dñi nota ſeptez
ſuauitatis. ſ. inclinatonē capitis ad oſcu
lū in ſignū nr̄e recōciliationis. Brachio
rū extēſionē ad amplexuȝ in ſignuȝ rece
ptōis in grām de pctā. Lateris apiōez
ppter effuſionē pcii nr̄e redēptiōis ⁊ ab
lutiōis. Exiuit. n. ſanguis ⁊ aqua. Clauo
rū in manib⁹ ⁊ pedib⁹ infixiōem ppter
memoriā nr̄e recordatōis. Iſa. 49. Nū
qd obliuiſci pōt mulier infātez ſuū. Cor
poris denudationē in exēplum nr̄e cōfeſ
ſionis q̄ debȝ eſſe nuda. Crucis portatio
nē in exēplum noſtre imitatiōis. Corone
ſpinee impoſitōez in figurā nr̄e glorifica
tiōis. De effectu paſſionis dñi ait Aug.
Per redēptoris nr̄i mortez de tenebris
ad lucē. de morte ad vitā. de corrūptiōe
ad corruptōȝ. de exilio ad prīaȝ. de luctu
ad gaudiū. de tris ad celeſte regnū voca
ti ſum⁹. Itē dic̄ q̄ xp̄s fuit ſacerdos p
quē recōciliati ſumus. fuit templū i quo
recōciliati ſumus. fuit deus cui recōcilia
ti ſumus. Ipe fuit mediator populi iu
daici ⁊ gētilis. ⁊ ſȝ h⁹ dr̄ lapis āgularis
Item hoium ⁊ angeloꝝ. ⁊ ſm hoc dr̄
pacificus. Itē di ⁊ hoiuȝ ⁊ ſȝ hoc dr̄ re
dēptor Ber. Quid vltra debuit facere ⁊
nō fecit. Abſoluit victuȝ. Illuminauit ce
cū. Reduxit erroneū. Recōciliauit reū.
Itē Aug. Ecce p ipſo pietas flagellatur
p ſtulto ſapiēs illudit. p mēdace veritas
negat p iniquo dānat iuſticia. p crude
li miſericordia affligit. p miſero ſinceri
tas repl t aceto. Dulcedo felle imbuit.
p morIo vita morit. Chriſtus p nr̄a in
firmitate medicinas accepit in ſe curauit
. n. nos p dietam qn̄ ieiunauit quadragi
ta diebus ⁊c. p ſudorē qn̄ ſudor ei⁹ fact⁹
eſt ſicut gutte ſanguis. p minutiōȝ qn̄ fu
it clauis ⁊ lancea vulneratus p potionē
qn̄ guſtauit acetū cū felle mixtuȝ. p em
plaſtrū qn̄ eius facies fuit ſputis illita. p
electuariū qn̄ corpus ⁊ ſanguinez dedit
in cena diſcipulis.

De cruce domini.

Caplm. 21

i N cruce xp̄i notant hec. Suppli
ciū quo nullū mai⁹ Tre. 1. O vos
oēs q trāſitis p viā ⁊c. Nullū maius di
eo ex eo q̄ paſſus eſt ipe iuſtus p iniuſtis
ex iniuſtis cāis ſub iniuſtis iudicibus ⁊ i
iuſtis penis. Opprobriū quo nullū vili⁹
Sapie. 3. Morte turpiſſima ɔdēnemus
eū. Preciū quo nullū cōuenientius. q: ſic
p lignū venit culpa. ſic ⁊ p lignū redem
ptio. Myſteriū quo nullum pfundius.
Eph. 3. Ut poſſitis cōphendere cū oib⁹
ſcis ⁊c. q̄ expoſuit Aug. de cruce. Exē
plū quo nullū pfectius. 1. Petri. Chriſt⁹
paſſus eſt p nobis ⁊c. Crux multis reb⁹
cōpat. Ipſa eſt. n. clauis celi. Uectis ar
che. Manna maris. Arbor danielis. Pal
ma fructuū. Salomonis. Baculus. Ia
cob quo trāſiuit iordanē. Speculū imi
tatiōis. Scala aſcēſionis. Hamus quo
Leuiathā capit. Torcular quo xp̄i ſan
guis exprimit. Cithara qua demon ſau
lis cōpeſcit. Paulus quo ſpens eneus
ſuſpēdit. Thau quo frontes fidelium ſi
gnāt. Candelabꝝ quo tabernaculū illu
minat. Lignū aq̄s marath dulcorans.
Uirga moyſi p mare rubꝝ pupulū dei
ducēs. Gladi⁹ ipiū Goliā decapitans.
Uexillū ad pugnā ſpūalē colligens. Ca

thedra diſcipulos xp̄i erudiēs. Equ⁹ dei
amicos honorās. Clypeus Joſue hay i
pugnā̃ſ. Lib miſteria pfūda ꝯtinēs aliar̄
Accepti̇̃ſſimā oblatōꝫ recipiēs Septeꝫ
v̄ba xp̄s in cruce ꝓtulit. p̄mū. Pater
ignoſce illis ſcdō. Hodie mecū eris i pa
radiſo. tertiū. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. q̄rtū
Sitio. q̄nqꝫ Hely Hely Lamazabatani
ſextū Pr̄ i man⁹ tuas cōmēdo ſpiritū
meū. ſeptimū. Cōſumatū eſt p p̄mū do
cemur iniurias dimittē. p ſcdm petētes
exaudire. p tertiū parentes honorare. per
q̄rtū. ſalutē nr̄aꝫ deſiderare. p quītū ad
deū i neceſſitatib⁹ clamare. p ſextū auxi
liū nr̄ꝫ i deo ponē p ſeptimū vitā nr̄am
ſine debito ꝯſūmare. Quatuor brachia
crucis ſignāt q̄ttuor v̄tutes qb⁹ extendi
dꝫ hō nr̄ interior. Signat. n. ps ſuperior
charitatē. inferior humilitatē. A dextris
obediētiā. A ſiniſtris patiētiā. Itē in q̄ttu-
or brachiis crucis notāt̄ bñficia crucis.
Signat. n. ps ſupior ſ̄aue celeſtis aptōm
iferior inferni deſtructōꝫ. A dextris grē
collatōꝫ. A ſiniſtris petōꝝ remiſſionem.
Quattuor ligna fuerūt i cruce ſic dicit ma
gr̄ in hiſtoria. pes nāqꝫ crucis de cedro.
Stipes d̄ cypſſo. Trāſuerſale d̄ palma
Tabula de oliua. Signat. n. cedr⁹ altitu
dinē cōtēplatōis. Cypreſſus famā bone
opinionis. Palma fructū iuſticie. Oli-
ua lenitatē miſicordie. De deſcenſu xp̄i
ad inferos. Cap. 22.

a Anima xp̄i p⁹ mortē deſcēdit ad
iſernū. ſiue ad libū ad liberatōeꝫ
eoꝝ q xp̄i mēbra exñtes de hoc ſe
culo trāſierūt. Diabolus. n. dūꝫ man⁹ i
eū extēdit in quo nihil iuris hēbat. meri-
to amiſit in aliis p̄tāteꝫ. Alia cā q̄re xp̄s
ad inferos deſcēdit ē vt tāt⁹ eēt deſcēſus
q̄t⁹ eēt liberandoꝝ caſus p̄m⁹. n. hō ſic
in ſtatera liberi arbitrii poſitus erat vt poſ
ſet ad vitā eternā aſcēdere. vel ad mortē
deſcēdere ꝓut vellet. Sꝫ petō pacto ſic
alteꝝ brachiū ſtatere p on⁹ culpe dep̄ſ-
ſuꝫ eſt. vt eēt in imo inferni. alteꝝ vero i
ſūmo celi. Nō aūt aſcēderet depreſſum
niſi deſcēderet brachiū aliud. Deſcendit
ergo dominus vſqꝫ ad infernū vt hoieꝫ
captiuū eleuaret vſqꝫ ad celū. Tertia rō
eſt q̄re xp̄s deſcēdit ad infernū. ſ. vt ſicut
viuus fuerat lumē mūdi p p̄ſentiaꝫ cor-
poralē. ita mortu⁹ eēt iferni lumē p diui-
tatis maieſtatē. Quarta rō ē vt ideꝫ xp̄s
hoc exequeret̄ p efficaciā qd paſſiōe ſua
meruerat ſm̄ ſufficiētiā. Duo q̄ppe me
ruit p ſuā paſſionē. ſ. ſatiſfactiōeꝫ ⁊ ianue
apiōꝫ ⁊ idō hec duo effecit i deſcēſu ſuo
ad iferos. q̄r p ſatiſſactionē ſoluta ſūt iaꝫ
vincula captiuitatis. p apiōꝫ āt ianue fa
cta eſt illuſtratio ip̄i⁹ carceris etiā ſm̄ lu
cē exterioreꝫ. Liberauit āt xp̄s oēs illos q
meriti ſui capaces eē poterāt. ſicut fuerūt
ſci patres q nō pp̄ reatū pſone. ſꝫ ꝓpter
reatū nē tm̄ detinebant̄. Dānati āt hui⁹
meriti capaces nō ſūt. neqꝫ paruuli i libo
detēti. q̄r d̄ corpe xp̄i nō ſūt. nec p fideꝫ
nec p fidei ſacrꝫ. Dicēdū eſt ergo ꝙ aīa
xp̄i p triduū mortis ſue cū ſcis pr̄ib⁹ in
libo fuit. Ibidē fuit ⁊ latro cui dñs dixit
Hodie mecū eris in padiſo. q̄r noie pa-
radiſi intelligit̄ dei fruitio. q̄r pacta dei
paſſiōe. tā ip̄e latro q̄ꝫ alii q erāt in limbo
viderūt deū p eēntiā. Ad quē aūt iſernū
deſcēderit ſi ſcire volueris. nota ꝙ iſern⁹
ſumit̄ dupliciter. ſ. p pena ⁊ ꝓ loco pe-
ne ſm̄ p̄mū dr̄ ꝙ demones iſernū ſecū
portāt ſp. Itē ꝓut ſumit̄ p loco pene iſer
n⁹ q̄druplicit̄ diſtinguit̄. Unū ē infernus
dānatoꝝ in quo ē pena ſenſus ⁊ dāni. ac
tenebre interiores ⁊ exteriores. ſ. abſen-
tia grē. iſte ſp hꝫ luctū. Sup hūc locum
ē purgatori⁹ i quo ē pena ſenſus ⁊ dāni
⁊ ad tp̄s. ⁊ ſūt ibi tenebre exteriores ⁊ nō
iteriores. q̄r hñt grāꝫ ⁊ lucē iteriorē q̄ vi
dēt ſe eē ſaluādos. Supremꝰ locus inter
hec ē limb⁹ ſcōꝝ patrū vbi fuit pena dā
ni ⁊ nō ſenſus. ⁊ fuerūt ibi tenebre exte-
riores. ⁊ nō tenebre priuationis grē. Ad
hūc locū xp̄s deſcēdit. ac ſuos inde libe-
rauit ⁊ ſic infernū momordit. q̄r partem
abſtulit ⁊ partē reliqt. morteꝫ vero quo
ad electos penitus deſtruxit. ſic dr̄ Oſee
O mors ero mors tua. ero morſus tuus
o inferne. in Oſee. 13. Hic quoqꝫ locus ſi
nus. Abrae dicebat̄. q̄r. Abrahā ibi fuit.
Sꝫ nūc celū empireū ē ſin⁹. Abrahe. q̄r
iā ē ibi Abrahā. A nullo p̄dictoꝝ locoꝝ ē
trāſit⁹ ad aliū. niſi ꝙ oli a ſcdo fuit trāſi
tus ad q̄rtū hoc eſt a purgatorio ad lim
bū ſcōꝝ patrū. Ex iā p̄dictis pꝫ q̄re cā-
tamus. Libera aīas oīuꝫ fideliū defun-
ctoꝝ de penis iferni ⁊ de ꝓfundo lacu.
q̄r iſern⁹ ibi ſumit̄ p purgatorio. ſicut ⁊
ibi ſumit̄ ꝓ limbo qñ dī xp̄s ad inferos
deſcēdiſſe. Ex p̄dictis colligit̄ ꝙ xp̄s mor
tuus corpe deſcēdit ad inferos in aīa. ⁊
ſurrexit in vtroqꝫ. Dicēdū eſt ꝙ xp̄s il-
lo triduo totus fuit in ſepulchro. ſꝫ nō to
tū. ⁊ totus fuit in iſerno ſꝫ nō totū. q̄r to
tus dicit pſonā. totū vō dicit nāturā. Silr
dicēduꝫ ꝙ cū vnio aīe cū corpe faciat ho
minē xp̄s in illo triduo nō fuit homo. ſꝫ
aīa ⁊ caro vnita eēnt cū verbo.
De reſurrectione xp̄i. Cap. 23

c Chriſtus reſurrexit ſ̃a die a mor
tuis reſumendo corpus non tale
q̄le prius hūit. ſed ipaſſibile ⁊ im
mortale. Caro. n. xp̄i q̄ in natiuitate flo-
ruit. in paſſiōe aruit. p gl̃iaꝫ reſurrectōis
refloruit. ⁊ renouata eſt vt aqle iuuētus.
tūc leo catulū ſuū ſuſcitauit. ⁊ vt fenix re
uixit. tūc ſicut dī Jere. figulus ex codeꝫ
luto fracti vaſis fecit vas aliud ſicut pla
cuit in occulis eius. Tūc Jonas de ven
tre ceti illeſus exiuit. tūc veſtitū eſt cāde-
labrū auro. tūc ſuſcitatū eſt tabernaculū
dauid qd ceciderat. tūc refulſit ſol q prius
erat in nubilo. tūc viuificatū eſt granum
frumēti qd cadēs i terrā mortuū fuerat
tūc ceruus reſumpſit cornua. tūc Sāſon
tulit portas cū poſtib⁹. tūc Joſeph edu-
ctus de carcere tōdet̄ ⁊ cōſtituitur dñs
egypti. tūc cōciſſus ſacc⁹ circūdat̄ leti-
cia. Dñs ꝓbauit reſurrectōeꝫ ſuā eē ve
rā p angelos q nō mētiūtur. Mat. 28.
Rñdēs āt angelus dixit mulierib⁹. Itē
p inimicos quoꝝ validiſſimū eſt teſtimo
niū. Math. Ecce qdā de cuſtodib⁹ ve-
nerūt in ciuitatē. ⁊ nūciauerūt p̄ncipib⁹
ſacer. ⁊c. Itē ꝓbauit eā nō arte magica
factā. ⁊ hoc p comeſtionē. Itē nō eē fan
taſtici corpis. ⁊ hoc p tactū. Item ꝓba-
uit in eodē corpe quo paſſus eſt factā ⁊
hoc p oſtenſionē cicatricū. Itē ꝓbauit
eā fuiſſe in corpe glorificato vnito deitati
⁊ hoc p ingreſſuꝫ in domū ianuis clau-
ſis. Itē probauit eā multis appariciōib⁹
Apparuit. n. ip̄a die reſurrectōis q̄nqes
p̄mo marie magdalene. Jo. 21. Mulier
qd ploras. 2. mulierib⁹ redeūtib⁹ a mo
numēto. Mat. vl. 3. Petro. ſed nō inue
nit̄ modus. 4. duob⁹ diſcipulis eūtibus
in emaus. Luc. vl. 5. diſcipulis ꝯgrega-
tis pp metū iudeoꝝ qñ Thomas nō fu
it cū eis. Jo. 20. Itē apparuit inter reſur
rectionē ⁊ aſcēſionē q̄nqes. Prio Tho
me cū aliis. Jo. 20. 2. diſcipulis piſcātib⁹
ad mare tyberiadis. Jo. 21. 3. diſcipulis
in mōte thabor. Mat. vl. 4. in hieruſalē
5. qñ comedit cū diſcipulis. Mat. ⁊ Lu
ce vlt. ⁊ Actuū. 1. Multis de cauſis ſur-
rexit dñs. ſ. vt ſcripturas iplēret. qñ eniꝫ
dñs dixit Ecce aſcēdim⁹ hieroſolymaꝫ
⁊c. Luc. 18. ſubiūxit ⁊ die tertia reſurget
vt nos ad ſurgēdū ſpūalr ꝓuocaret. q̄r
turpe ē vt ſedeat ſu⁹ qñ corā eo ſurgit
dñs vt futurā ſſurrectōꝫ i ſe ꝓbaret. vt
potētiā ſue diuinitatis oſtēderet. q̄r mortu
os ſuſcitare nō eſt opus nāe. ſed dei po-
tētie. Nō eſt enim regreſſus a priuatiōe
ad habitū. vt nos ad ꝯtemnēda terrena
p adipiſcēda gloria aīaret. Surrexit xp̄s
velociter. q̄r tertia die. Nam ſicut ianuis
clauſis ad diſcipulos intrauit. ⁊ ſicut ſal-
ua v̄ginitate de vtero matris exiuit. ſic
eū mortuū nec petra i qua iacuit. nec mi
litū cuſtodia potuit retinere. integralit̄
q̄r in corpe ⁊ aīa. Socialit̄. q̄r multa cor
pora ſcōꝝ q dormierāt ſurrexerūt. Eter
naliter. Apo. ad ro. 6. Xp̄s reſurgēs ex
mortuis iaꝫ nō morit̄ ⁊c. Silr ſurgēdū
eſt nobis ſpūaliter ſicut eis modis reſur
gemus in die iudicii corporaliter. Reſur
rectio xp̄i eſt cā ⁊ figura nr̄e reſurrectio
nis ſpūalis. cā dico motiua. ⁊ hoc dr̄ q̄r
cā motiua eſt in cōparatione noſtre. Duꝫ
eniꝫ ꝯſideramus gloriā reſurrectōis xp̄i
mouemur ad ſurgēdum in nouitate vite

Jtē cū mortua eſt in cōſideratione dei pa
tris.qm̄ pr̄ dans reſurrectionē filio mo
uet ad dādā eādē gloriā fratribus ſuis.
ſicut rex qn̄ facit filiū ſuū militē mouet
amore filii vt cū eo faciat multos milites
figura vo fuit.q: ſicut xp̄s ſurrexit in no/
uitate vite.ita ⁊ nos in nouitate vite am
bulemus.Jtē ſicut diem reſurrectionis
xp̄i preceſſit dies mortis in paraſceue. ⁊
dies quietis in ſabbato ſequēti.ita ⁊ nſam
glorioſā reſurrectionem p̄cedit in nobis
mortificatio vicioꝝ. ⁊ quies cōtēplatōis
eternoꝝ.Nota q̄ ſicut duplex eſt mors
.ſ.aie p culpam ⁊ corporis p extinctionē
ita duplex eſt reſurrectio.ſ.aie p gratiā
⁊ corporis p gloriā. Et ſicut aie mors cau
ſauit morē corporis ſicut hētur.Gen.3.
ita ecōtra reſurrectio anime cauſabit re
ſurrectionē corporis glorioſā.Sciēdū q̄ q
dam reſuſitāt ficte ſicut Samuel q.lʒ ve/
re.Sauli apparuerit vt. habet .1.Re/
gum.72.nō tn̄ ve reſuſcitatus fuit .qdā
imꝑfecte ſicut Lazarus iterū moritur⁹
qdam ꝑfecte ſicut xp̄s ſemꝑ victurus
Prima reſuſcitatio.ſignificat cōuerſio/
nē ſine penitētiā hypocritaꝝ.Scōa re/
cidiuātiū.Tercia ꝑſeuerantiū.

De aſcenſione chriſti.

Caplm. 24

d Jfferētia eſt iter aſcēſionē. ⁊ aſſū
ptionē. ⁊ euolationē qm̄ aſcēſio ꝑ
tinet ad xp̄m.Aſſumptio ad beatā virgi
nē.Euolatio āt ad alios ſcōs.Et rō h⁹i
eſt qm̄ aſcenſio fit ꝓpria vtute aſcēdētis
Aſſumptio āt vtute xp̄i aſſumentis qua
filius obſequit matri.Euolatio vero fit
miſterio angeloꝝ . Alia ē differētia q: lo
cus euolātium eſt ſm diſtinctionē choro
rū.Locus vero aſſumpte virginis ē ſu
ꝑ choros angelorū.Locus xp̄i aſcenden
tis eſt ſupra vl' vltra locū aſſumpte vir
ginis.Circa aſcēſiōē xp̄i octo ſūt ꝯſide/
rāda q̄ circūſtāt aſcēſionē.⁊ colligunt ex
officio de aſcenſione.Primū eſt eleuat⁹
eſt videntibus diſcipulis vt deſiderium
veniēdi ad ipſū excitaret in eis.ſm eſt
q̄ nubes ſuſcepit eū ab oculis eoꝝ.ꝑ vm
bram nobis ſignat q̄ in hoc mortali cor
pore. Jheſū in altū videre nō poſſum⁹
tertiū q̄ eleuatis manibus ferebat in ce
lū.Eleuauit manus ꝓpter duo.ſ.vt ſu/
os pr̄i offerret.⁊ vt inimicos manu al/
te retracta ꝑcuteret.4.eſt q̄ bñdixit eos
cōtra hoſtem muniret.⁊ bonis celeſtib⁹
augeret.5.eſt q̄ aſcendit in iubilatōe qd̄
refert ad vocē iocūditatis redēptoꝝ aſcē
denciū cū ipſo q prius voce lachrimabili
in portis inferni clamauerūt. Aduenisti
deſiderabilis quē expectabamus.6.ē q̄
aſcendit in voce tube.qd̄ refert ad ſonū
p̄dicationis apoſtoloꝝ q ſonus fuit eis i
iunctus dicēte dn̄o.Euntes in mūdum
vniuerſū p̄dicate euāgelium omni crea/
ture. Mar.vlt.Ex tūc.n.in oēm terrā
exiuit ſonus eoꝝ.7.eſt q̄ aſcendēs in al
tum captiuā duxit captiuitatē.i.captiuos
in captiuitate inferni quos ſecum victor
eduxit.8.eſt q̄ dedit dona hoibus quia
oīa bona nr̄a deſurſū ſūt quo xp̄s aſcen
dit.Hoꝝ prima duo hnt̄ ex epiſtola. ſʒ
tertiū ⁊ qrtum euāgelii.Luce vlt.qntū
⁊ ſextū ex p̄s.ſeptimū ⁊ octauū ex epi/
ſtola pauli ad eph.4.Aſcēdit xp̄s egreſ
ſus ad celū multipliciter.ſ.tāq̄ ver⁹obe
diens cōpleta obediētia quo ad pr̄em tā
q̄ bonus mediator facta pace ⁊ ꝯcordia
quo ad hoies tāq̄ ſtrenu⁹ ꝓpugnator
ꝯtra demones.Aſcendit xp̄s ꝑlibus de
cauſis.ſ.ad qeſcēdū poſt labores qbus
fatigatus fuit triginta trib⁹ annis nobis
ſeruiēs ad intercedēdū ꝓ amicis ꝓ qbus
viliter laborauit.Ber.Securū acceſſū
habes o hō ad deū vbi hēs filiū media/
torē.⁊ mr̄ē mediatricē.filius oſtēdit pr̄i
latus ⁊ vulnera.Mater oſtēdit filio pect⁹
⁊ vbera.ibi nulla pōt eſſe repulſa . vbi
tot occurrūt amoris inſignia . Chriſtus
ergo optim⁹ aduocat⁹ ē q tot hʒ ligwas
ꝓ nobis loquētes qot ꝓ nobis vlnera
accepit.Ad cōqrendū de inimicis ꝓ qb⁹
vires ſuas inutiliter expēdit.Jſa.Jn va
cuū laborauī.Jtē aſcēdit xp̄s vt nobis lo
cū ꝑparet.Jo.16.Uado vobis parare lo/
cum.vt fiduciā hoc ipſū ſꝑandi nobis
tribueret vt in corporalē poſſeſſionē eter
ne hereditatis nos mitteret.Jo.13. Si.n.
nō abiero paraclytus non ve.ad vos.
Ut deſideriū nr̄ꝫ p⁹ ſe traheret. Cant.
Trahe me poſt te.Ut viā nobis ad celū
oſtenderet.q: ſicut dixit Lucas. Eduxit
dn̄s prius diſcipulos ſuos foras ciuitatē
in Bethaniā vt ipa eductione cognoſce
rēt hic nō hr̄e manentē ciuitatē.Qui āt
in bethania eduxit eos prius q̄ interp̄tat
domus obediētie ſignat q̄ ꝑ bonū obe/
diētie trāſituri eēnt ad celeſtia. Poſt h⁰
tranſire fecit eos in mōtē oliuaꝝ.vt per
mōtē intelligat eminētia ſpūs in ꝯtēpla
tione ꝑ oliuas āt pinguiſſimi pectoris de
uotio.Ulterius vo poſt iſta nō reſtat ni
ſi ſaltus aie in celū.Exaltatus fuit xp̄s
tripl'r.ſ.i tra ꝑ vite meritū.ſuꝑ terrā ꝑ
crucis ſuſpēdiū.ſuꝑ celos ꝑ aſcēſiōis iu
bilū.Aſcēſio xp̄i fuit āgelis mirabil'.Jſa.
63.Quis eſt iſte q venit d̄ edon tictis ve
ſtibus de boſra.demonib⁹ terribilis.i.
Reg.8.Nō fuit tn̄ gaudiū heri ⁊ nudi
us tertius.Ueh.nobis.Hec ſūt vba phi
liſtinoꝝ qn̄ vociferabāt filii Jſrael.dum
adduceret archa federis de ſylo i caſtra
vt ꝑ eā hērent diuinū adiutoriū in p̄lio.
Hoibus ſalutaris ſicut apparet ſupra ex
multiplici aſcēſiōe xp̄i.Aſcēdit xp̄s mul
tipliciter.ſ.potēter.q: eleuatis manibus
ferebat in celū. Patēter.q: vidētib⁹ illis
eleuatus eſt. Gaudēter q: aſcēdit in iubi
latione. Decēt.q: cū duab⁹ turmis re/
grediebat.ſ.hoiūʒ ⁊ angeloꝝ.Nō āt di
co q̄ ibi fuerit angeli in adiutoriū neceſ/
ſitatis.ſed in obſequiū dignitatis.Hoies
quoqꝫ illos dico quos de inferis libera/
uit ⁊ q poſt reſurrectionē mortui ſūt de
numero ſaluādoꝝ.nec purgatorio vlte/
rius indigētes.Clemēter q: bñdixit eis.
Xp̄s nō ſtatim poſt reſurrectionē celū
aſcēdit triplici rōe. Prima q: differēda
erat aſcēſio vt multipliciter ꝓbaret re/
ſurrectio vt dr̄ Actu.1.Jn multis argu/
mētis ap ꝑens eis ꝑ dies.4 .2.eſt vt pa/
tientiā nr̄am informaret q̄ mercedē de/
bemus equanimiter expectare.ſicut agri
cola nō ſtatiꝫ poſt ſeminatōeʒ metit, ſed
fructuū maturitatē expectat.3. ꝑꝑ diſci/
puloꝝ cōſolatōeʒ. vt dicit gloſa. Act.1.ſi
cut.40.fuerūt hore mortis xp̄i.ita .40.
dieb⁹ cū eis cōuerſat⁹ eſt poſt reſurre/
ctionē.q: cōſolatio diuina excedit triſticiā
humanā.Nota q̄ xp̄o ꝯuenit deſcēdere
de celo tm̄modo ſm diuinā nāʒ . q: de⁹
illuc venire dr̄ vbi ſpāli affectu appꝫet. ſʒ
aſcēdere ꝓprie ei cōuenit ſm humanam
nāʒ.q: ſm illā ſolūmodo mutat locum
nō ſm diuinam naturam.

De aſcēſu xp̄i ad dexterā.

Capitulum. 25

a Scēdens xp̄s in celū ſedet ad de
xterā dei pr̄is oīpotētis.Duo in
telligūt ꝑ dexterā. Primū ē eq̄li
tas maieſtatis ad quā xp̄s ſedet ſm di/
uinitatē. De hac dexterā loqt Apo.dicēs
Talē hēmus pōtificē q ꝯſedet in dexte/
ra maieſtatis i excelſis.2.ē q̄ ꝑ dexterā
itelligūt potiora bona glorie in qb⁹ xp̄s
ſedet ſm hūanitatē qm̄ collatū ē ei a dō
qcqd cōferri potuit.⁊ lʒ ab iſtāti ꝯcepti
onis xp̄s accepit bona gr̄e ⁊ glie in aīa
eadē tn̄ bona fuerūt in aſcēſiōe maniſe/
ſta.⁊ in loci cōgruētia cōpleta. De hac
dextera dr̄ ad colo.3.Que ſurſū ſūt qri
te vbi xp̄s eſt in dextera dei ſedēs.vbi di
cit glo.q̄ ſurſū vbi ſedet xp̄s ſūt potiora
bona gr̄e ⁊ glie.Dicim⁹ergo q̄ aſcēſio
xp̄i fuit tā ad locū q̄ ad dignitatē. Jnq̄
tūʒ q̄ fuit ad locū ſic aſcēdit ſuꝑ oēs celos
vſqꝫ ad digniſſimū locū celi ēpirei. ſiue
ad altiſſimā ei⁹ ptē eo q̄ nobiliſſimo ei⁹
corpori xp̄i ꝯgruit loc⁹ talis. Nō ē tn̄ dō
q̄ corp⁹ ſuū ſit obligatū ad locū illū ſed
loc⁹ ille ſit ibi ſʒ ꝯgruētiā deputatus in
qn̄tū āt aſcēſio fuit ad dignitatē ſic ſedet
ad dexterā pr̄is.nō tn̄ q⁹ ad ſitū q pr̄i ſi
cōuenit.ſed quo ad excellētiā duplicē ſi
cut dictū eſt.q: ꝑ dexterā intelligit eq̄li
tas maieſtatis que cōpetit xp̄o ſm diui
nitatē.vel perfectio premii que ſibi com
petit ſm humanitatē. Pretereūdū quo
qꝫ nō eſt q̄ credimus xp̄m ad dexterā
dei patris ſedentē. Stephanus āt vidit

eũ ſtãtẽ a dextris dei. q: nos credim⁹ eũ regnãtẽ ⁊ gſcẽtẽʒ qđ notaꝛ in ſeſſiõe. ſʒ ſtephanus in tribulatiõe poſitus habuit ꝓpugnatorẽ ⁊ ſuſceptorẽ. vñ vidit eum ſtãtẽ. Merito xp̄s dr̄ ſedẽ a dextera dĩ. Sedẽ qđ q: laborauit. p̄s. In labo. ſui a iu. mea. Ad dexterã autẽ. q: diu fuit i ſini ſtra aduerſitatis. p̄s Afflict⁹ ſuʒ ⁊ hu. ſñ ni. Dei q: poſt abiectionẽ merito dʒ ꝯſe q glorĩã. q: q ſe humiliat exaltabiꝛ.

Explicit liber q̄rtus.

Incipiũt capitula libri qnti i genere.

De virtutib⁹ ⁊ origĩe grẽ. 1.
De bono. 2
De diſtinctiõe grãrum. 3
De effectu grẽ. 4
De virtutib⁹. ⁊ primo qd ſit virtus. 5
De pfectiõe virtutũ. 6
De equalitate virtutũ. 7
De cõnexiõe virtutũ. 8
De ꝯmẽdatiõe virtutũ. 9
De effectu virtutũ. 10
De merito virtutũ. 11
De habilitatiõe virtutũ. 12
De opib⁹ meritorijs. 13
De fine actiõis. 14
Quid mereamur. 15
De diffinitiõib⁹ ⁊ differẽtijs virtutuʒ. 16
De differẽtia virtutũ cardinaliũ ⁊ theologicarum. 17
De virtutib⁹ theologicis i gñe. 18
De fidei vtilitate. 19
De effectu fidei. 20
De articulis fidei. 21
De ſpe. 22
De charitate. 23
De drña īter charitatẽ ⁊ alios mores. 24
De effectu charitatis. 25
Quib⁹ reb⁹ charitas aſſimilaꝛ. 26
De excellẽtia charitatis. 27
De ſignis dilectiõis. 28
De gradib⁹ amoris. 29
De ordine charitatis. 30
De dilectiõe ꝓximi. 31
De dilectiõe inimicoꝝ. 32
De virtutib⁹ cardinalib⁹. 33
De prudẽtia. 34
De tẽperãtia. 35
De fortitudine. 36
De iuſtitia politica. 37
De donis in cõi. 38
De timore in cõi. 39
De timore ſeruili. 40
De timore initiali. 41
De timore filiali. 42
De dono pietatis. 43
De dono ſciẽtie. 44
De dono cõſilij. 45
De ſapia ⁊ intellectu. 46
De beatitudinib⁹ in genere. 47
De p̄ma beatitudine. 48
De ſecũda. 49
De tertia. 50
De quarta. 51
De quinta. 52
De ſexta. 53
De ſeptima. 54
De octaua. 55
De ſenſib⁹ ſpũalib⁹. 56
De fructib⁹ ſpũalib⁹ ⁊c. 57
De dulia ⁊ latria. 58
De p̄ceptis in gñe. 59
De primo p̄cepto. 60
De ſecũdo. 61
De tertio. 62
De quarto. 63
De quinto. 64
De ſexto. 65
De ſeptimo. 66
De octauo. 67
De nono ⁊ decimo. 68
De ꝯſilijs in genere. 69
De cõſilijs euãgelicis. 70

Explicit capitula. Incipit liber qntus.

De virtutib⁹ ⁊ origine grẽ. Cap. 1.

q Uemadmodũ de celis de⁹ nõ deſcẽdit p̄ eẽntiã ſuã ſcđ mutabilẽ ſʒ p̄ influẽtiam ab ipſo manatẽ. ita nec ſpũs rõnalis eleuaꝛ ſupra ſe p̄ ſituʒ localem. ſʒ per habitũ deiformẽ. Unñ neceſſe eſt ſpũi rõnali ſi debet eſſe dignus eterne hẽreditatis ꝙ p̄ticeps fiat influentie bonitatis diuine.

De bono. Cap. 2

o D bonũ grẽ nõ põt qs p̄ ſe venire cũ hoc nõ ſit ſm̃ limites nature. ſʒ ſm̃ influẽtiã largitatis diuine. Sicut. n. creatura pro ſua defectibilitate ſuo principio ſemp̄ eget. vt ſit in eſſe nature. ſic idẽ principiũ pro ſua bonitate influeꝛ nõ ceſſat creature rõnali vitã ſpũalẽʒ. vt bñ ſit ei in eẽ grẽ quã nõ põt habere ſine deo largitore. Uerũtñ in excuſabilis eſt hõ ſi grãm gratũ faciẽtẽ nõ recipit. quia grã gratis data ſp̄ p̄ſto eſt liberũ arbitriuʒ excitare ⁊ ꝯmouere. cuius ẽ huic amonitiõi cõſentire. ⁊ hoc ẽ qđ in ſe ẽ facere. quo facto põt hõ ad grãm gratum faciẽtẽ ſe p̄parare. Quãuis eniʒ grã habeaꝛ dei dono efficiẽte. nõ tñ ſine libero arbitrio cõſentiẽte. q: ſicut ait Aug. Qui creauit te ſiñ te nõ ſaluabit te ſine te. Itẽ grã gratũ faciẽſ a trib⁹ ẽ ſʒ alr̃ ⁊ alr̃. Eſt. n. a dõ efficiẽte. a grã gratiſ data liberũ arbitriũ excitãte ⁊ mouẽte. ⁊ a libero arbitrio ꝯſentiẽte. Quãuis eni liberũ arbitriũ nõ poſſit grãm efficere in hoie. põt tñ ſe ad hoc habilitare ⁊ p̄parare vt hẽat. Sicut aliqs nõ põt illuminare domuʒ. põt tñ apire feneſtrã quo facto ſol intrat ⁊ domũ illuminat. Qđ autẽʒ dico de libero arbitrio cõſentiẽte intelligo de adultis. q: i p̄uulis fides parentũ ⁊ ſacrm̃ eccleſie. ⁊ meritũ xp̄i ſufficit. ⁊ excuſat eos ipotẽtia ſui. Sciẽdũ etiã ꝙ habilitatio ſiue p̄paratio ad grãʒ triplex eſt. ſ. efficiẽs. formalis. ⁊ materialis. Prima ẽ a deo. ſcđa a grã gratis data. tertia a nobis. Aia nãqʒ hẽt facultatẽ ⁊ inſtinctũ cognoſcẽdi ⁊ diligẽdi deũ ex nã. ſʒ nõ hʒ cognitiõʒ veritatis ⁊ ordinẽ dilectiõis niſi ex grã. Ad opa bona tria nos incitãt. Pm̃ lex nature q̄ ſcripta ẽ in corde hois dicẽs. Que vultis. vt faciãt vobis hoies ⁊c. Rõ q̄ dicit ea eẽ delectabilia vtilia. ⁊ hõeſta. Gratia que dicit ſeruiẽdũ eẽ deo. q: ſũme bon⁹ ſubueniẽdũ proximo. q: dei filius. q: imago dei q: in beatitudine ſoci⁹. Gratia nõ datur ei q ſe nõ habilitat ad grãm ⁊ đ hoc multa habes exẽpla. ſ. in illo qui ad lãguẽteʒ manũ nõ extẽdit. q: deus q̄t ũm ſe ẽ dat oibus affluẽter. In illo q ꝯtra lumẽ oculos claudit cũ deus faciat oriri ſolẽ ſuũ ſup̄ bonos ⁊ malos. In illo q fontẽ repe riẽs fundũ vaſis ſurſũ erigit. q: de⁹ ſicut ait Aug. ingenti liberalitate ac libertatis vbertate repleuit oẽs creaturas p̄ captu eaꝝ. In illo q domũ ſuã cingit ſpinis ne ingrediaꝛ amicus Ipſe vero deus p̄ ſtat ad oſtiũ ⁊ pulſat. In illo q cantabruʒ ⁊ ʒiʒaniã nõ extirpat de agro ſuo ꝓpt̃ qđ fruct⁹ ꝓficere nõ p̄nt. In illo q ligna igni ſubtrahit. q: tũc ignis deficit. In illo q ad ſumẽdũ cibũ negligit os apire. q: tal' dʒ merito fame mori In illo qui tp̄e pugne arma ꝓiicit. q: talis ſepe capiꝛ ⁊ vulneraꝛ. In illo q mouere negligit remos tp̄e tẽpeſtatis. q: taliſ ſubmergiꝛ. In illo qui exiſtẽs in egritudine medico contradicit. Grã nobis ꝓcedit a deo ſicut radi⁹ a ſole ſicut germẽ a radice. ſicut mel a flore. ſicut riuus a fonte. ſicut imago ab artifice. ſʒ exẽplar interius ⁊ facturã exterius

De diſtinctiõe grãꝝ. Cap. 3

g Ratia dr̃ triplex. Primo gñalr̃ ⁊ ſic grã ẽ adiutoriũ diuinũ creature gratis īpẽſuʒ. ⁊ indifferẽter ad q̄cũqʒ actũ. q: ſine huiuſmõi adiutorio grẽ nihil poſſum⁹ facere. imo nec in eſſe durare. ſcđo dr̃ grã ſpãlr̃. ⁊ talis grã dicit gratis data. ſ. donũ quo ſe hõ preparat ad ſuſcipiẽdũ donũ ſpirit⁹ ſancti. Munuſ. n. grẽ ẽ reuocare liberũ arbitriũ a malo. ⁊ excitare ad bonuʒ ſine qua nullus facit ſufficiẽter quãtũ in ſe eſt vt p̄paret ſe ad ſalutẽ. 3. dr̃ grã ꝓprie. ſ. donũ datũ diuinit⁹ ad merẽdũ qđ qd ẽ donũ grã gratũ faciẽs appellaꝛ. Sine iſta grã nullus põt mereri. nec in bono ꝓficere. nec ad glĩaʒ p̄uenire. Iſta grã triplex inueniꝛ ⁊ inuiꝛ ex verbis apoſtoli vbi ait. Grã dei ſum id qđ ſũ. ecce p̄ma. ⁊ grã ei⁹ i me vacua nõ fuit. ecce ſcđa. ſʒ grã eius ſp̄ i me manet ecce tertia. Preter p̄dicta dr̃ grã gratias dans. vt eſt deus. Itẽ gratia gratie ſignũ vt eſt ꝓphetia ⁊ ptãs faciendi miracula. Gratia gratũ faciens diſtinguiꝛ

ſ opantē. ⁊ coopantē. Gratia opanſ dꝛ ꝓueniēs. ⁊ incipiēs. ac liberās. qꝛ pctm̄ expellit. Gr̄a cooperās dr̄ ſubſequēs ⁊ ꝑficiēs ac diuinās. qꝛ liberꝝ arbitriū adiuuat. ⁊ ei coopaṫ in merito. Multiplr̄ diſtinguiṫ bonū. ē. n. bonū ꝑ eēntiam. ⁊ hoc eſt deꝰ. Vn̄ nemo bonꝰ niſi ſolꝰ deꝰ. Eſt ⁊ bonū ꝑ ꝑticipationē. ⁊ illd̄ diſtinguiṫ in bonū nature. Vn̄ Aug. Oē qd̄ ē inquātū eſt bonū ē. Gen̄. 2. Vidit deus cūcta q̄ fecerat. ⁊ erant valde bona. Itē eſt bonū in gn̄e. hoc eſt bonū i obiecto ſicut eſt elemoſyna. Nā ibi eſt actꝰ in debita materia ēt ſi dedit forma ſubſtātialē. Itē ē bonū ex circūſtātia. hoc ē qn̄ bonū ex gn̄e veſtiṫ debitis circūſtātiis ſicut eſt dare elemoſynā indigenti tpe debito ex cōpaſſiōe. ⁊ huiuſmōi. Itē eſt bonū virtutis. ⁊ hoc ē qn̄ addiṫ opi ꝑfectio ex ꝑte opātis q̄ ē ꝑ habitū mētis bn̄ cōſtitute. Itē ē bonū meritoriū. hoc eſt qn̄ additur opi ipſi debiti finis intētio ſup motuȝ naturalē. Itē ē bonū gr̄e vt ē ipſe habitꝰ gratū deo faciēs. Itē ē bonū glorie vt bonū remuneratiōis eterne.

De effectu gr̄e. Ca. 4.

e ffectꝰ gr̄e ē qd̄ excitat liberū arbitriū ad bn̄ cogitādū. ⁊ ſanat ipm̄ mutādo affectuȝ ipm̄qȝ roborat ꝑducēdo ad actū. Itē gr̄a hoīem deo recōciliat. a pctō quoqȝ liberat. ⁊ penam eternā in tpalē cōmutat. Itē gr̄a opa noſtra meritoria facit. ⁊ bona ꝑ pctm̄ amiſſa reſtituit atqȝ ſtabulū in palatiū cōuertit. Itē per gr̄am efficiṫ aīa ſpōſa xpi filia regis eterni. ⁊ tēplum ſpūs ſancti. Item gr̄a ipam aiam purgat illuminat ⁊ ꝑficit. Itē gratia mentem eleuat deo aſſimilat. ⁊ ſpirituali ſolatio cibat. Nota ꝙ quāuis virtus gratuita ſimul inſit aīe cū gr̄a nō tn̄ hȝ effectū ſuū tā cito ſicut gr̄a qm̄ effectꝰ gr̄e eſt facere gratū deo. ⁊ facere dignū vita eterna. ⁊ hic effectus ſtatim ineſt puero poſt baptiſmū. Virtutis aūt effectus eſt elicere actum meritoriū ꝺ potētia. ⁊ hic effectus nō ſtatiȝ ineſt puero poſt baptiſmuȝ. hoc aūt nō eſt ꝓꝑ defectū virtutis. ſed ꝓꝑ ipotētiaȝ nature agētos. Puer. n. nō ē aptus ad actꝰ voluntarios. Vn̄ ſciēdū ꝙ triplex eſt ꝑfectio p̄ma ē gr̄e ⁊ cauſat gratuitū. Scd̄a ē virtutis. ⁊ cauſat bonū actuȝ. tertia ē operis virtutis. ⁊ cāt meritū. p̄ma ꝑfectio ꝑficit aiam. ſcd̄a perficit aīe potētias. tertia perficit ipſos actus.

De ꝟtutibus ⁊ p̄mo ⁊ quid ſit virtus. Caplm̄. 5.

n Vnc de ꝟtutibꝰ ē agēdū ⁊ p̄mo qd ſit virtus. Virtꝰ eſt vt ait Au. bona q̄litas mētis q̄ bn̄ viuiṫ qua nullus male vtiṫ. quā ſolus deus i hoīe opaṫ. Hec diffinitio daṫ in cōpatiōe ad agētē. Itē Aug. Virtꝰ eſt habitus mētis bn̄ inſtitute. hec daṫ in cōpatiōe ad bonū in quo eſt. Iteȝ phūs. Virtꝰ ē habitꝰ voluntariuſ imediate cōſiſtēs quo ad noſ terminata rōne ꝓut ſapiēs determinabit. Hec daṫ in cōparatiōe ad actum in quē eſt. Itē phūs. Virtus eſt diſpoſitio ꝑfecti ad optimū. hec daṫ ẜm cōparatione ad finē. Itē Iſi. Virtus ē animi habitus. nature decus. vite rō. morꝝ pietas. cultus diuinitatis. honor hominis eterne btitudinis meritum. hec daṫ in cōpōne ad effectū. Diffinitio Aug. ſic exponitur. Virtus eſt bona qualitas. hic poniṫ qualitas ꝓ gn̄e. bona vero ad dr̄iaȝ malarū qualitatū aīe. Diciṫ quoqȝ bōa qm̄ a bono deo daṫ. ⁊ bonos tm̄ in habitat. ⁊ bonos facit ⁊ ad bonū ꝑducit. mentis poniṫ ad dr̄iaȝ q̄litatū q̄ ſunt in corpe. q̄ bene viuiṫ. poniṫ ad dr̄iaȝ qualitatū quibꝰ recte intelligiṫ. ſicut ē ſciētia. qua nullus male vtiṫ. poniṫ ad dr̄aȝ q̄litatuȝ qbus bene ⁊ male vti poſſumꝰ. quā ſolꝰ deus opaṫ in hoīe. poniṫ ad dr̄iaȝ ꝟtutū cardinaliū q̄ hn̄tur ꝑ acq̄ſitionem. Circa aliaȝ diffinitiōeȝ Aug. notāduȝ eſt ꝙ ibi poniṫ habitꝰ mentis bn̄ inſtitute. ⁊ hoc ad ſilitudinē regni. qd̄ tūc bn̄ īſtituiṫ qn̄ recte cōſuliṫ ⁊ bn̄ impatur. ⁊ iuſte obediṫ. Eodē mō bn̄ inſtituta eſt mēs ſi ratio recte cōſulit. ſi volūtas bn̄ impat. ſi ſēſualitas debito mō obtēpat. Etymologia ꝟtutis hec ē. Virtus. n. dr̄ quaſi vis interius. ⁊ hec vis cōſiſtit in aggreſſiōe arduorꝝ in tolerātia aduerſorꝝ ⁊ in abſtinētia placitorꝝ. Item dr̄ virtus quaſi viror mēs. Itē dr̄ virtus quaſi viruȝ tuens. Itē dr̄ virtus quaſi virībꝰ nitēs. Itē dr̄ virtus quaſi viri ſtatꝰ.

De ꝑfectiōe virtutū. Cap. 6.

c Vm virtus in medio cōſiſtat ẜm phm̄. illud mediū ē in tribus. ſ. in agēdis. i. intra ſupra ⁊ citra modū Apo. Rōnale obſequȝ veſtrū. Ro. 12. In hn̄dis. ſ. inter ſupfluū ⁊ idigētiā. puer. Diuitias ⁊ paupertates ne dederis mihi. In ſuſtinēdis. ſ. inter eleuari in ꝓſpis ⁊ deici in aduerſis. vn̄ illud. Nō declinetis a dextris neqȝ a ſiniſtris. Multiplex ē ꝑfectio. ſ. ſufficiētie. hāc hn̄t oēs exiſtentes in charitate. Ordis. huiꝰ ꝓpriū eſt ẜuare cōtinētiā Religiōis. huius ꝓpriū ē renūciare oibꝰ. Prelatiōis ad hāc ꝑtinet ponere aiaȝ ꝓ ouibꝰ ſuis. Securitatis. huius ꝓpriū ē habere mortē in deſiderio. ⁊ vitā in patiētia Ad p̄mā ꝑfectionē tenetur quilibet. ad vltimā vero nullus tenetur. Sȝ ad tres medias tenenṫ aliq ex voto. ex officio ⁊c. Virtus cōpaṫ multis rebꝰ. ſ. Auro. Ecc. Aurꝝ ꝓbat fornax Theſauro abſcōdito. Math. Simile ē rc. celo. the. abſcondito. Gēmis. Ecc. Quaſi vas auri ſo. or. o la. pci. Armis. ſecundo rubrica. i. Quō ceciderūt fortes i ꝓlio. ⁊ ꝑierūt ar. bel. Arboribꝰ. Math. 7. Oīs arbor bona fru. bo. f. De hoc Vgo. de ſcō victore. Arbor ſapie ꝑ timoreȝ ſeminatur. ꝑ gr̄aȝ irrigaṫ. ꝑ fideȝ radicaṫ. ꝑ deuotōeȝ germinat. ꝑ deſideriū creſcit. per charitatē roboraṫ. ꝑ ſpē viret. ꝑ circūſpectōem frōdet. ꝑ diſciplinā floret ꝑ doctrinā fructificat. ꝑ patiētiā matureſcit. per mortē carpiṫ. Itē virtus cōpaṫ floribꝰ Cant. 2. fulcite me floribus. Fontibus. Cant. 4. Fōs hortorꝝ puteus aquarꝝ. Semitis. puer. Vie eius vie pulchre. ⁊ oēs ſemite eius pacifice. Veſtibꝰ. p̄s. Aſtitit regina a dex. t. ī ve. de au. Stellis. Baruch. tertio. Stelle āt dederūt lumen in cuſtodiis ſuis. Pigmētis. Cant. Que eſt iſta q̄ aſcēdit per deſertū ſicut vir. fu. ex aro. myr. ⁊ vni. pul. pig. Cibariis. vnde dn̄s i euāgelio. Io. quarto. Meꝰ cibus ē vt fa. vo. eius q mi. me. Aliis. p̄s. Quiſ dabit mihi pēnas ſicut co. Tres ſūt bone cōditiōes virtutis q̄ ſunt tentationis remotio. actuuȝ multiplicatio ⁊ in bono delectatio. p̄mū ipſaȝ virtutē firmat in radice. ſcd̄m quaſi floribꝰ decorat. tertiū ſapore fructuū delectat. Similr̄ dicēduȝ eſt ꝙ ad cōſumationē virtutū quattuor iſta cōcurrūt. ſ. diſpoſitio ꝓparās. habitus informās opatio probans. p̄mium coronans.

De equalitate virtutū. Cap. 7.

v Irtutes omnes in eodem hoīe ſunt equales. licet inter ſe ſint diſtincte per proprias excellentias. ⁊ hec equalitas in multis ꝯſiſtit. Equales nāqȝ ſunt virtutes. Primo quātuȝ ad eſſentiā. qꝛ omnis virtus ſimplex eſt ſcd̄o quantum ad equalem radicationeȝ in aīa ẜm ꝙ ipſis eſt. tertio quātū ad relatiōeȝ ad eūdē finē. qꝛ oēs ꝓpter deum operāṫ. q̄rto quātū ad equalem effectuȝ qꝛ equaliter faciūt dignū vita eterna. qnto q̄tū ad eq̄lē facilitatē ad actꝰ ſuos q̄tū ī ipſis ē niſi ipediāṫ. Siċ ꝟtutes eq̄les ſūt p̄dictis mōiſ ita ieq̄les ſūt aliis mōis p̄mo q̄tū ad vſū. qꝛ ſūt ſicut arma. Sȝ ſicut miles n̄ pugnat eq̄liter cū oibꝰ gn̄ibꝰ armorꝝ ſic ē ꝺ ꝟtutibꝰ. ẜo q̄tū ad auctoritatē. qꝛ ẜȝ hoc maior ē oibꝰ charitaſ Et q̄libȝ virtꝰ p̄t eē maior alia ẜȝ aliquā ꝓrogatiuā quā hȝ ẜȝ aliquē effectū. Sciēdū ē ꝙ eadē virtꝰ nō eſt equalis ſibi ſꝑ. Creſcūt. n. virtutes multis modis. ſ. q̄tū ad itēſionē. quātū ad radicatōeȝ. q̄tū ad potētiā ꝟtutis. q̄tū ad maiorē expſſione dīe ſilitudis. ⁊ q̄tū ad diuturnioreȝ ꝑmanētiā. Preterea creſcēte vna virtute creſcūt oēs. ⁊ hēs exēplū i cythara i q̄ ſi dȝ eē debita ꝓportio ſonorꝝ neceſſe eſt vt qn̄ vna chorda tēdiṫ. ēt oēs alie tēdāṫ ne i armonia fiat diſſonātia. Qr̄ aūt poteat aliqs vſu vniꝰ ꝟtutiſ potiuſq̄ alti͛ml

te ſūt rōes.pma ē q: deo ſic pl; q datoꝛ
eſt virtutiſcḋa eſt nā cōploius q̄ ma/
gis eſt cōſona opibus vnius v̄tutis q̄ȝ al
terius.tertia eſt viſitatio.q: exercitauit ſe
qs magis circa vnā virtutē q̄ȝ circa aliā
4.eſt q: minus īpugnat a vitio ꝯtrario
illi v̄tuti.5.eſt q: maiorē h; diſcretionē;
in opibus vnius v̄tutis q̄ȝ alterius.Que
liber.n.v̄tus h; ſuas ꝓprias rōes.6.eſt
difficultas ſtatus.q: cū de nouo qs con/
uertit l; hēat maiorē charitatē q̄ȝ alius
q diu fuit in charitate.nō tñ̄ eſt ita bene
expeditus ad bñ̄ agendū ſicut ille ꝓp reli
quias pcōꝝ que adhuc inherēt. Magni
tudini ſcientie rñdere d; magnitudo vir
tutis.⁊ hoc multiplici rōe.ſ. rōne exem
pli diui.Jo.i.Plenū grē ⁊ v̄itatis. Lu
ce vlt.Potens in opere ⁊ ſmone.Act.
.i.Cepit Jheſus fe.⁊ do.rōne exēpli an
gelici q q̄̄to plus cognoſcūt tāto plus di
ligūt.rōe exēpli humani. Mat.5. Qui
aūt fecerit ⁊ do.hic ma.vo.⁊c.rōe exē/
pli naturalis.qm̄ lux ⁊ caloꝛ in ſole ꝓpoꝛ
tionant.rō obligatōis.Luc.12.ſuus ſci
ens vo.do.ſ.⁊ nō fa.plagis va.multis.

De connexione virtutum.

Caplm. 8

c Onnexe ſunt ſibi v̄tutes ⁊ cooꝛdi
nate.ita vt q vnā h;.hab; ⁊ oēs.
Prima rō eſt largitas dei dantis.q: nō
dat vnā ſine alia.2.rō ē q: ſicut vnū mē
bru; indiget alio ſic eſt in v̄tutibus.3.rō
eſt.q: ſicut in cythara ſi defuerit vna coꝛ
da nō erit armonia pfecta.ita nec in aīa
erit ſpūalis melodia niſi adſint oēs virtu
tes.4.rō ē.q: ꝯtra ſingula vicia ſunt ali
que v̄tutes.Uñ̄ opoꝛtet oēs v̄tutes hr̄e
vt oīa vitia īpugnētur.5.rō eſt.q: ſicut
ſtelle ſupſunt in ſperis ſuis.ita ⁊ v̄tutes
in aīe ſede eē debent.6.rō eſt.q: aīa eſt
ſicut vas ſo.oꝛnatū oī lapide p̄cioſo.i.v̄
tutibus.7.rō eſt.q: aīa ē ſicut oꝛtus no
bilis cui nō eſt decoꝛ v̄tutis.8.q: aīa ē ſi
cut apotheca cui deeſſe nō.d; oīs virtu
tis medicina.Ea que de cōnexiōe virtu
tū dcā ſūt intelligi debēt de virtutib⁹ gra
tuitis q̄ oēs quo ad habitus ſūt connexe
ſicut quo ad actus meritoꝛios ſūt eq̄les
Et l; ſiles ſint v̄tutes.tñ̄ aliq̄ dr̄r mſes
v̄tutū.nō q habitus v̄tutis generet hitū;
ſed mot⁹ motū ſic dicit Ber.Jcirco in
quit parit cognitōe; cognitio.amoꝛem
amoꝛ.frequētiā frequētia.familiaritatem
familiaritas.fiduciā fiducia.īpetratio īpe
tratōe;.ſm hūc modū q̄tuoꝛ dr̄r eſſe
mſes v̄tutū.ſ.fides origine.q: ex moti/
bus fidei ſurgūt mot⁹ aliaꝝ v̄tutū.Cha
ritas educatōe.Prudētia regimīe.Hu
militas cōſuatōe.Uitia vō nō ſūt cōne/
xa ſicut v̄tutes.rō hmōi eſt.q: vitia ſūt
in nobis ex opib⁹ nr̄is q̄ ſilia nō ſt̄.Uir
tutes āt theologice nō ī ſt̄ nobis ꝑ acqſi
tionē.ſed ꝑ infuſionē.Alia rō eſt.q: vitia
ſūt oppoſita ad inuicē.ſicut auaritia ⁊ ꝓ
digalitas qḋ nō eſt in virtutibus.

De comēdatione virtutum.

Caplm. 9

v Irtus cōmēdabilis eſt.Primo a
cā efficiēte q̄ eſt deus.Jpſa;.n.vt
ait Aug.ſolus deus in hoīe; opat.2.a cā
māli in qua eſt.q: nō niſi in bonos inha
bitat.Non eſt ſicut de bonis nālibus ⁊
foꝛtuitis.q: talia pluit de⁹ ſup iuſtos ⁊ i
iuſtos.3.a cā foꝛmali.q: eſt decoꝛ ſpūalis
p̄s.Oīs gloꝛia ei⁹ filie regis abintus ⁊c.
4.a cā finali.Aug.Premiū v̄tutis ē ipē
q v̄tutē dedit.Uirtus ē bona multiplr.
Primo ī ſe.q: ſic ait Aug.Uirt⁹ ē bōa q̄li
tas mētis.Nā bōa poſſeſſio ē q̄ ꝓpinq̄
ē ciuitati.hoc āt ē intra ciuitatē q: in aīa.2
in cōꝑatiōe.Hebr.13.Optimu; eſt grā
ſtabilire coꝛ.3.in opatione.q: bonū facit
hoīs opus qḋ nō eēt meritoꝛiū niſi ex v̄
tute pcederet.Gre.Nihil h; viriditatis
ramus boni opis niſi manſerit in radice
charitatis.4.in cōmutatiōe.q: de lupo
facit agnum.⁊ tenebꝛas cōuertit ī lucē.
Malū.n.culpe in bonū grē cōmutat.5
in diſtinctione.q: ꝑ virtutes diſtinguūt
filii dei a filiis diaboli.Jo.13.Jn hoc co/
gnoſcent omnes q diſcipuli.m.e.ſi di.
ha.ad inuicem.6.in exemplificatione.
q: oēs ſancti ſtudebāt virtutibus.Unde
commendamus in Abel innocentiam

Jn abrahā obediētiā.Jn Moyſe māſu
etudinē.Jn Dauid humilitate;.⁊ ſic de
aliis.Laudabilis ē virtus ꝓpter multa
Quia magne dignitatis.Xp̄m.n.docto
rē habuit.vñ̄ Math.11.Diſcite a me.q:
mitis ſu; ⁊ humilis coꝛde.Quia magne
ſublimitatis.Tullius.Uirtus vna ē al.
deſi.radicib⁹.Q: magne iocūditatis.p̄s.
Ecce q̄ȝ bo.⁊ q̄ȝ io.Q: magne r̄tributiō
nis p̄s.Jn cuſto.illis re.mul.Q: magne
vtilitatis.Boeti⁹.Nūq̄ȝ ſiñ̄ pēa ſt̄ vitia ⁊
nūq̄ȝ ſine p̄mio ſūt virtutes.Q: magne
ſecuritatis.Tullius.hoc donū ſapīe ē vt
oīa tua in te poſita eē dicas.Cōmēdabili
us ē ſtudiū v̄tutis ſtudio ſcie rōe exēpli.
q: ſancti hoc fecert.ratione auctoꝛitatis.
Apo.Nō in ſmōe ē regnū dei.ſ; in v̄tu
te.p̄ma coꝛi.3.rōe effect⁹.q: virt⁹ pctm̄
expellit.ſciētia nō.rōe originis.qa virtus
a dō infundit.ſciētia ꝑ ſtudiū acqrit rōe
finis.q: finis virtutis eſt gloꝛia ⁊ nō ſciē
tia.rōe obiecti.q: virtutis obiectū eſt bo
nū.ſcie vero nō rōe materie in qua ē.q:
virtus nō niſi in filiis dei ſcia.nō ſp.rōe
ſecuritatis.q: ſecuri⁹ eſt eē bonu; q̄ȝ eſſe
phm̄.rōe honeſtatis.q: maioꝛ gloꝛia eſt
ſeq deū q̄ȝ Ariſtotelē.rōne vitādi mali.
q: primi parētes ſi extēdiſſent ita manu;
vite ſicut ad lignū ſciētie ñ̄ incurriſſet.tot
mala in ſe ⁊ in poſteris ſicut incurrerūt.

De effectu virtutū. Cap. 10.

v Irtutis gaudiū p̄cellit gaudium
mūdi.ſ.in duratiōe.ꝓuer.15.Se
cura mēs q̄ſi iuge gaudiū.hypocrite ad
inſtar pūcti.Job.20.Jn puritate cōſciē
tie.ſic mūdus regeſcit in floꝛib⁹ q̄ȝ ī lu/
to.Jn dignitate.Glo.ad.gala.Elatio
animi de his q̄ digna ſunt gaudiū mūdi
de indignis eſt.Jn ſalubritate.Sap.Ni
hil vtilius in vita hoīs.econtra gaudi/
um mūdi.ꝓuer.14.Extrema gaudii lu
ctus occupat.Jn libertate.Ad gala.4.
Qua libertate xp̄s nos liberauit.Pec/
catoꝛ aūt ligatus eſt.ꝓuer.5.Jniquitates
ſue capiūt ipm̄ ⁊ funibus peccatoꝝ ſuoꝝ
conſtringit.Jn diuina ꝑtialitate.Aug.
tale bonū eſt deus vt nemini eū deſeren
ti bene ſit.ſ; nota cōtrariū in malis.Uir
tus operat mira multipleꝫ.ſ.in celo cui
vim facit.Unde Math.11.Regnū celoꝝ
vi patit ⁊ vi.ra.il.Jn mūdo q: cuſtodit
homine; ne cōburat igne cōcupiſcētie.⁊
ne mergat in aqs voluptatis.ne ingnet
luto incōtinētie ⁊ ne laceret ſpinis auari
tie.Jn coꝛde hūano.q: vulneratu; ſanat
⁊ ingnatū mūdat.moꝛtuū viuificat exce
catū illumina.in iferno.q: ignis infernal
ñ̄ pt icēdē v̄tuoſū ſic nec ī ignis materia
lis ſalamādra.Uirt⁹ rōnabilē illuminat
ad cognitiōe; vi.cōcupiſcibilē excitat ad
amoꝛē boni.iraſcibilē cōfoꝛtat ad deteſta
tiōe; mali Jtē deo aſſimilat.q: pr̄i ꝑ vir
tutis vigoꝛē filio ꝑ virtutis ſplēdoꝛē ſpi
ritui ſcō ꝑ charitatis feruoꝛē Angelis cō
foꝛmat.Hiero.in carne eni; p̄ter carne;
viuere nature ē angelice nō hūane.mētē
iocūdat.oꝛnat.ſubleuat.honoꝛat.ſanat.
viuificat.cibat.ditat.mūdat Jtē virt⁹ ma
la preterita expellit.p̄ñtia impugnat.ī fu
turis p̄munit.Jtē virtus mētē bene iſti/
tuit.dilectum deo hominē efficit.fructu;
tā premii q̄ȝ meriti adducit tpalia diſcre
te diſponit.opa q̄ in ſe indifferētia ſūt bo
na facit.Sicut ea que dicta ſunt declarāt
nobis effectus virtutū gnales.ita ſunt ſin
gularū virtutū effect⁹ aliq ſpāles.Sicut
eſt q humilitas deo ſubicit.p̄ñia redu it
iuſtitia deducit.obediētia cōducit patien
tia ꝑducit ꝑſeuerātia introducit.puritas
iungit.charitas deo vnit.

De merito virtutum. Cap. 11.

m Eritu; eſt boni opis efficacia ad
obtinendum illud quod nō habe
tur vel ad habendum iuſtius qḋ
habet.Unde per meritu; de nō debito
fit debitū ⁊ ip; debitū fit magis debitū
Sicut rex dat equū quē miles nō meru
it.ſ; ꝑ vſū eq meret eūdem equū ia; da
tum.Triplex diſtinguitur meritū.ſ.con
grui digni ⁊ cōdigni.Meritum cōgrui
eſt per quod diſponitur ſubiectū vt poſ
ſit recipere gratiam ſm rōne; diuine in/
ſtitue.Jſtud vocat diſpoſitio materie.ſ.
dum quis facit quod in ſe eſt Meritū di

g. i. dicit idoneitatem operantis ad aſſe/
quendum illud quod meretur. Meritū
cōdigni dicit eq̄litatē meriti ad remune
ratiōez. Dico aūt eq̄litatē nō aritbmeti
cā ſed geometricā. i. nō q̄ntitatis. ſed ꝓpo
portionis. Et hoc pȝ q꞉ deꝰ ſemꝑ remu
nerat ſupra meritū ſicut punit citra cōdi
gnū. Un̄ nō ē inter meritū ⁊ p̄miū equa
lis quātitas ſȝ ꝓportio. q꞉ apud deū nō ē
iuſtitia cōmutatiua. cū nulli debeat aliqd
ſed diſtributiua. Uocaꝛ autē iuſtitia cō
mutatiua iuſtitia fori qua daꝛ vnꝰ panis
ꝓ vno denario vel vlna pāni ꝓ ſolido
Juſtitia vero diſtributiua eſt principiuȝ
qua dona diſtribuūꝛ ſm ꝓportionez ad
merita ⁊ iſta eſt apud deū. vn̄ apoſtoluſ
vnuſqſqȝ ꝓpriā mercedē accipit ſm ſuū
laborē. Dicēdū ergo ꝙ nullus mereꝛ ſi/
bi primā grām. ſ. merito digni ⁊ condi/
gni. ſȝ tm̄mō merito cōgrui. Similꝛ exi
ſtēs in charitate nō pōt alteri mereri pri
mā gratiam merito cōdigni. ſed merito
digni. ⁊ merito cōgrui. Pōt aūt exiſtēs
in grā mereri ſibi augmētū gratie ex cō/
digno. ⁊ per ꝯn̄s merito digni. ⁊ merito
cōgrui ꝓut ſuperius expoſita ſūt. Pre/
fati tres modi merēdi gn̄aliter habētur.
vn̄ ſi alii inueniūtur ad eoſdez tres redu
ci poterūt. Cum ergo dr̄ ꝙ beata virgo
meruit portare xp̄m. intelligēdū eſt cōpa
ratiue. i. q꞉ ipſa potiuſ debuit portare q̄
alia. vel pōt intelligi de merito cōdigni.
Itē mali dicūtur mereri tp̄alia q꞉ nullū
bonū irremuneratū ſicut malū nullūȝ i/
punitū. ſȝ hoc dicitur improprie. q꞉ opa
in mortali facta nō ſunt directe bona. cū
nō ſint informata charitate. tamē q꞉ talia
opera aliqd boni habēt. dn̄s interpretaꝛ
ea vt bona. ⁊ aliquid dat ꝓ eis. Itē pec
cator quādoqȝ mereꝛ occaſionaliter quia
pauperes obtinēt bona interdū benefa/
ctoribꝰ ſiue auarū p̄cū. occaſio ſunt ele/
moſyne. Itē ſans improprie ſumiꝛ me/
ritum. vbi dicitꝛ. Felix culpa que talez ac
tm̄ meruit habē redēptorē. Ibi. n. poniꝛ
meruit pro exigebat.

De habituatiōe virtutū. Cap. 12

Q Uāuis nullꝰ ſibi mereaꝛ primaȝ
grām ſm ꝙ dictū ē. pōt tn̄ pecca
tor ſe habilitare ad grāȝ faciēdo qđ in ſe
ē. q꞉ nulli taliū grā denegaꝛ. Hec āt nō
ē ex merito digni vl̄ cōdigni. ſed cōgrui
Hec vero ꝯgruitas multo magis eſt ex
pte dei gratiā cōferētis q̄ ex pte hoīs ſe
ad gratiā habilitātis. q꞉ in p̄paratione ad
grāȝ ⁊ infuſione gratie hȝ ſe aīa ad mo/
dū materie. ipſe vero deus vt primū mo
uēs ⁊ efficiēs. Alia rōne pȝ ꝙ huiuſmōi
cōgruitaꝛ eſt magis a deo q̄ ab hoīe. q꞉
habilitatio q̄ eſt ex pte hoīs ſolūmō dat
locū diuine miſericordie vt ſalua iuſtitia
poſſit alicui conferri grā. q꞉ iniuria fieret
diuine iuſtitie ſi tali dareꝛ gratia i quo eēt
obex. i. volūtas peccādi. Sufficiēs igitur
habilitatio ad grāȝ eſt. ſi hō facit qđ in ſe
eſt. Facere aūt qđ in ſe eſt tria cōplectuꝛ
. ſ. vt hō actū peccādi ⁊ voluntatē peccā
di deſerat ⁊ conetur in bonū ꝓut eſt ſibi
poſſibile. Nota ꝙ oē meritū vel demeri
tum acquiritꝛ in hac vita. Un̄ nō facere
bonū. ſȝ facere bn̄ laudabile ē. Nō. n. ver/
bis. ſed aduerbiis meremur. Un̄ v. In
vite meritis preſūt aduerbia verbis.

De opibꝰ meritoriis. Ca. 13.

O Pera meritoria totaliter ſt a grā
⁊ totaliter ſūt a libero arbitrio. ſȝ
principaliter a grā. q꞉ grā cōpaꝛ ad libe
rū arbitriū ſicut ſeſſor ad equū quē diri/
git. ita grā dirigit liberū arbitriū in exer
citio virtutū. Per nos. n. malū facē poſ
ſumꝰ. ſȝ nō bonū Ad efficaciaȝ merendi
tria valēt. Primū eſt difficultas opiſ qđ
pȝ in martirio. Secūdum promptitudo
volūtatis. Apo. Hilarē. n. da. di. deus.
Tertiū eſt magnitudo charitatis ipſa. n.
eſt pondus ſanctuarii ſm ꝙ oīa que erāt
in templo ponderabātur. Ad hoc ꝙ ali/
qđ opus ſit meritoriū tria requirūtur.
primū eſt ꝙ ipm̄ opus fiat in charitate.
q꞉ opa que fiūt extra charitatez mortua
ſūt. ſicut carbo extinctꝰ. Sȝ ꝙ fiat ex cha
ritate. multa enȝ fiūt in charitate que nō
ſunt meritoria ex eo ꝙ nō fiūt ex charita
te. i. quia nō referūꝛ ad finē debitū. terti
um ꝙ idem opus ſit referibile. hoc ideo
dico q꞉ mala nō poſſunt bona intentiōe
fieri aliogn ſequereꝛ abſurditas ꝙ idem
opus eſſet meritoriū ⁊ demeritoriū. At
tēduntꝛ āt tria in merito ex pte hominis
. ſ. ſubiectū. hoc eſt aīa. Item liberū arbi
triū Itē intentio finis. his tribus rn̄dent
tria ex pte dei. ſ. gratia virtus. charitaſ. ⁊
grā qdem reddit ſubiectū deo gratū. virtꝰ
aūt habilitat liberū arbitriū. charitas vō
dirigit intentionem in debituȝ finē. dicit.
n. aug. ꝙ meritū cōſiſtit penes liberū ar
bitriū occaſionaliter hoc dicit q꞉ liberum
arbitriū facit ad meritum ſed nō ſufficit
penes v̄tutē formaliter hoc dicit q꞉ ex vir
tute tāq̄ ex forma ꝓcedit motus. ⁊ elici
tur de potentia penes virtutē motū eēn
tialiter. hoc dicit quia motus eſſentialiter
eſt meritū. penes gratiam efficaciter. hoc
dicit. q꞉ ſine grā nullus motꝰ eſt merito
rius. penes opꝰ iſtrumētaliter hoc dicit.
q꞉ opus exterius ē cā iſtrūalis ipſius meri
ti. Nota gn̄aliter ꝙ n̄ meremur ſm̄ grā
neqȝ paſſionibꝰ iq̄ntū paſſiōes. neqȝ mo
tibꝰ nature. Dicit. n. phūs. Iſtā neqȝ bo
ni neqȝ mali ſumus neqȝ laudi Aug. Ne
mo inuitus benefacit ēt ſi bonū ē qđ facit
neqȝ libero arbitrio ligato. Quiſqȝ eniȝ
nō hȝ vſū rōnis. ⁊ liberi arbitrii nō me/
reꝛ vel d̄mereꝛ ſicut ſūt īfantes. dormien
tes. inſani ⁊ aīalia bruta.

De fine actionis. Cap. 14.

Q Uia meritū vl̄ demeritū circa fi/
nē actionū attēdiꝛ. ïō nota regulaſ
de hac mā. Ex fine dr̄ actꝰ bonꝰ vl̄ ma
lus. malꝰ actus nō fit ex fine bonꝰ Una
intētio multos actꝰ informat. Un̄ ſi aliqs
itēdit vnū ſolidū dare ꝓ deo ita ꝙ quoti
die det vnū denariū. ſi qn̄qȝ obliuiſciꝛ. ⁊
nō refert in deū dationē huiꝰ denarii. tn̄
datio ē meritoria pp ip̄aȝ intētionē p̄mā
Finē ſub fine pōt quis ponere. verbi grā
Aliqs intēdit ire ad forū. ⁊ hoc intēdit vt
emat medicinas. ⁊ ad hoc emit eas vt cu
reꝛ ab infirmitate. ad hoc curari deſide
ra. vt melius deo ſeruiat. In iſto vltimo
p̄cedētes voluntates oēs ſunt meritorie
pp vltimā. ſm. n. vltimū finē oēs p̄cedē
tes volūtates iudicāꝛ bone vl̄ male. ma
xime qn̄ priores actꝰ ſūt idifferētes. Di
uerſi fines nō ſūt faciēdi quorȝ vnꝰ nō ſit
ad aliū referibilis. verbi grā. Aliqs in
tēdit ire ad vnā domū vt luxurietur. ad
hoc vult luxuriari vt ſanior ſit ad h̄ vult
eē ſanꝰ vt ſeruiat deo Iſte finis vltimus
iſtā volūtatē vltimā q̄ eſt luxuriari n̄ īfor
mat. ſȝ potiꝰ ecōtra illa volūtas iſtā in/
tentiōez deformat. q꞉ vna intētio ꝑuerſa
plures deprauat volūtates. Nota ꝙ ac/
tio corporalis poteſt referri ad finē tp̄alē.
dummō referaꝛ poſtmodum ad deum
Actio aūt ſpiritualis vt p̄dixi nō pōt re/
ferri ad finē tp̄alem. etiā ſi illud tempo/
rale referaꝛ ad deum. Et hoc eſt qđ di/
cit Aug. Debemus māducare vt euāge
lizemus. non euangelizare vt manduce/
mus. Si autez in actionibus finis proxi/
mus ponatur deus. ⁊ finis vltimus ali/
quod tp̄ale malū eſt. Bene aūt licet con
ſtituere duos fines. ſ. tp̄alē ⁊ eternuȝ. ita
tn̄ ꝙ eternus ſit finis vltimus.

Quid mereamur. Cap. 15.

O Pera bona ſūt meritoria triū. ſ.
vite eterne augmētū grē. ⁊ remiſ/
ſionis pene. Primū rn̄det radici operis
. ſ. caritati. ⁊ hoc ē p̄miū ſubſtantiale vite
eterne. p̄miū vō accidētale rn̄det opi. ſic̄
⁊ augmētū grē. q꞉ opibꝰ excellētibus ⁊
ſupˀrogatiōis meremur magis augmētū
grē q̄ aliis opibꝰ. Remiſſio āt pene rn̄/
det penalitati opis q꞉ opa q̄ magis ſunt
penalia magis ſūt meritoria remiſſionis
pene. Eſt enī regula in theologia ꝙ pe/
ne pena reſolutoria ē. Nota igiꝛ ꝙ ſȝ to/
ta vis merēdi vitā eternā ⁊ ēt alia conſi/
ſtat i charitate. nō tn̄ totꝰ effectus. q꞉ ef/
fectus merēdi ꝯſiſtit in magnitudie opiſ
ſicut pȝ i merito remiſſiōiſ pene. qđ n̄ ſo
lū cōſiſtit i caritate. ſȝ ēt in opibꝰ penali
bꝰ. ⁊ huiuſmōi exēplū hēmꝰ i xp̄o q me
ruit nob apˀtiōez ianue pa diſi effectu hoc
āt meritū nō erat ex ſola charitate. ſed in
charitate ⁊ excellētia opis. i. i ſua paſſiōe
Sciēdū ē ꝙ de premio ſubāli mereꝛ hō

tm̄ per vnū̄ actum q̄tum ꝑ mille ma
nente eadem radice ⁊ nō creſcēte. Ualēt
tn̄ opera hm̄ōi ad multa alia. vn̄ v̄. Jo
cūdat mētem. virtutes ſtabilit. meritum
auget. ſ. meritum accidētalis p̄m. i. Pec
cata remittit q̄tum ad penā que dimiſſa
ſunt quo ad reatum ꝑ grām. Debilitat
fomitē remouet accidiā. excitat hoīem ī
aſſuefactiōe boni atq₃ repellit temtatōes
diaboli. Nota ꝙ p̄mā grā₃ nullus pec
cator pōt meri ꝓp̄ie ⁊ hoc multiplici rō
ne. Prima q̄ talis nō h₃ radicem merē
di. ſ. grām. 2. ꝑpter ſtatus indignitatem
q̄ peccator nō eſt dignus pane quo ve
ſcit. 3. q̄ nullius hoīs op⁹ placet deo ni
ſi placeat ipſe p̄r⁹. Unde prius reſpexit
deus ad Abel q̄ȝ ad munera eius. vt dr̄
Gen̄. 4. 4. q̄ naturaliter antecedit cā ſu
um effectū. ⁊ grā cū ſit cā meriti p̄cedit
meritū. Ipſa. n. ſm̄ Aug. voluntatē nr̄a₃
p̄uenit vt velimus. ⁊ aſſequit̄ ne fruſtra
velimus. Grā ſicut ſupra dictū eſt ꝑ bo
num vſum eius ⁊ merito cōdigni me
ret̄ augeri in via vt aucta mereat̄ ꝑfici
in p̄ria. ⁊ hoc a deo cuius eſt grām īfun
dere. augere ⁊ ꝑficere ſm̄ coopatōnē vo
lūtatis noſtre. Nā ſicut de⁹ eſt ipſi⁹ grē
fundale p̄ncipiu₃ infūdendi ſic ipſe ſolus
eſt principiū augēdi ꝑ modū influentis
grā vero ꝑ modū meriti ⁊ dignitatis.
Sed liberū arbitriū ꝑ modū coopantis
ſicut liberū arbitriū ꝑ grām meret̄ me
rito ꝯdigni augmētū grē in ſtatu vie. ſic
& meret̄ merito cōdigni ipſius ꝯplemē
tū in ſtatu p̄rie. Quare āt meremur ex
cōdigno vitā eternā multe ſūt cāe. p̄ma
eſt efficatia doni ſp̄ūs ſancti coopantis ī
merito. ſcd̄a v̄tutas dei ꝓmittētis. Ter
tia ꝑ ſuaſibilitas liberi arbitrii ꝯſentiētis
⁊ finaliter ꝑſeuerātis. Quarta difficultaſ
ſtatus merēdi. Quinta dignitas xp̄i capi
tis noſtri inte ueniētis qd̄ glorificari dȝ ī
mēbris ſuis. Sexta liberalitaſ dei tribuē
tis quē nō decet pua reddere. Septima
eſt obſequiū fideliter ſibi obtemperātis.
Octaua nobilitas operis qd̄ ex charitate
ꝓcedit. qd̄ tātum ꝑōderat̄ in ꝯſpectu iu

dicis q̄tum amor ex quo ꝓcedit. ⁊ ideo
nō pōt ſufficiēter niſi a ſūmo bono remu
nerari. Opera que nō fiūt in charitate. ſ.
cū pctō l₃ nō valeāt ad vitā eternā. valēt
tn̄ ad alia multa. vn̄ ver. Aptat. ſ. cor ad
ſuceptionē grē. minuit. ſ. penā que debe
ret̄ ſi nō fieret illud opus nō illā que iam
debet̄. Et dat bona terre. ſ. tp̄alia. occu
pat. ſ. ne ſit hō interim ocioſus vl̄ operi
malo deditus. Aſſueſcit. ſ. ad bn̄ operan
dū. delectat. ſ. mētem. mitigat. ſ. fomite₃.
arcet. ſ. ſiurū peccati. Ultimo ſciēdu₃ ꝙ
nullum malū impunitū. ⁊ nullum bonū
irremuneratum.

De diffinitionibus ⁊ differētiis virtutū Caplm̄. 16

v Irtutes ſm̄ Macrobiū dicūr q̄dā
q₃ politice q̄dā q₃ purgatorie. q̄dā
q₃ purgati animi. q̄dā q₃ exēplares. Pri
mas docet ſalomon ī ꝓuerbiis. Scd̄as
in eccliaſtica. Tertias ī cāticis. Quartas
in deo legimus. Politice nāq₃ dicūr ſm̄
ꝙ regūt vita₃ humanā quo ad opera ex
teriora ⁊ ſm̄ ꝙ pugnāt ꝯtra vitia. Pur
gatorie dicūr ſm̄ ꝙ iam ſūt in victoria vi
tiorꝫ ⁊ reſpiciūt p̄ti₃ interiora p̄tim exte
riora. purgati animi dicūr q̄ñ deuictis ia₃
vitiis poſſeſſor virtutū q̄eſcit raro inſur
gētibus primis motib⁹. Exēplares dicūr
q̄ in mente diuina ꝯſiſtūt. Nā idee vir
tutū in deo ſūt ⁊ ipſe rexꝫ oīum eſt exem
plar. Ariſtotiles diuidit virtutes intelle
ctuales ⁊ ꝯſuetudinales. Intellectuales
diuidit in ſophiā. i. ſapientiā. ⁊ intelligen
tiā. ⁊ froneſym. i. prudētiā ſp̄ūs. Et hec
tria ordināt nos ad deū. q̄ ſophia regit
affectū. intelligētia intellectū. ſed froneſyſ
vtrūq₃ prudētia eni₃ ſp̄ūs regit cogita
tiones ⁊ affectiōes. Uirtutes vero ꝯſue
tudinales diuidit in honeſtatē. ⁊ liberali
tatē. Hec duo ordināt nos ad hoīem. q̄
honeſtas ordinat hoīem. quo ad ſeipſu₃
liberalitas quo ad ꝓximū. Itē philoſo
phia moralis diuidit̄ in ethicā. yconom
micā. ⁊ politicā. Harꝫ prima mores quo
ad ipſu₃ hoīe₃. ſiue quo ad ſeipſu₃ inſtruit
ſcd̄a familiā diſponit tertia vrbes ⁊ re

gna gubernat ⁊ regit. Circa v̄tutes hoc
tenēdū eſt ꝙ cū ſit vna grā gratificās ani
mā. ſeptē tn̄ ſūt v̄tutes qb⁹ humana vi
ta regit̄. Tres qd̄ theologice. ⁊ q̄tuor
cardinales. ⁊ l₃ he v̄tutes ſint gratuite ꝑ
informātē grā₃. p̄ſſūt tn̄ fieri informes ꝑ
culpā. ⁊ iterū informari ꝑ p̄nia₃ adueniē
te grā q̄ eſt habituū v̄tus. origo finis et
forma. Nā cū hitus aliaꝝ v̄tutū hēāt̄ ſi
ne grā ⁊ caritate in q̄bus cōſiſtit vita vir
tutū dicūr informes. Cū aūt grā ſuꝑuene
rit. tūc formant̄ ⁊ decorātur ⁊ deo fiunt
acceptabiles. Un̄ v̄tutes informes ſūt ſi
cut colores ī tenebras. ⁊ ſicut carbones
extīcti. ⁊ ſic rami aridi. ⁊ ſicut ale mortui
⁊ ſicut aurū obſcuratū ⁊ ſicut gēme cō
uerſe in ſilices. Ecōtra v̄tutes formate
ſicut colores ſ. in luce viſibiles qdā aſpe
ctu cōplacētes. ⁊ ſicut carbones ardētes
⁊ ſicut rami virētes. ⁊ ſicut ale viuētes
ac valētes. ⁊ ſicut aurū fulgētes. ⁊ ſicut
gemme vas aurii decorentes. Dr̄ia eſt
inter v̄tutes ⁊ p̄cepta. ⁊ dona ⁊ fructus
⁊ beatitudines. q̄ v̄tutes potentias di
ſponūt. p̄cepta opa reſpiciunt. dona v̄tu
tibus ꝑfectionē addūt fructus ſpiritui ſi
ue guſtui ſaporē ſpūalem apponūt beati
tudines ipſis v̄tutibus ſtatū. ſiue vie. ſi
ue p̄rie cōtingūt. Alia eſt dr̄ia. q̄ v̄tuti
bus bn̄ opamur. donis expedite hitu
die ꝑfcē opamur. ſ₃ fructib⁹ fruimur d̄o

De dr̄a v̄tutū cardinaliū ⁊ theologicaꝝ Caplm̄ 17

d Ifferētia v̄tutum theologicaꝝ ⁊
cardinaliu₃ hec eſt. q̄ theologice
mouet ad finē. ſed cardinales mouēt ad
ea q̄ ſt̄ ad finē. Alia dr̄a ē q̄ theologicaꝝ
virtutū finis ⁊ obiectū eſt ipſe deus. ⁊ nō
obiectū ꝓp̄ie. Itē v̄tutes theologice ha
bent̄ ꝑ infuſionē. cardinales v̄o ꝑ acqſi
tione₃. Itē theologice mouēt ad opa ex
rationibus ſumptis a iure diuino. ſ₃ car
dinales a iurē naturali. Ite₃ v̄tutes theo
gice attendūtur quātū ad actus interio
res. cardinales v̄o ad opa exteriora. Itē
theologice nō hn̄tur ſine donis. cardina
les vero hr̄i p̄nt ſine donis. Item theo
logice ſunt diſcretiue actuum in deū. car
dinales vero in ꝓximum. Itē in theolo
gicis ſic eſt ꝙ habitus gn̄at actus. ſed in
cardinalibus eſt ecōtra. q̄ actuſ ibi gn̄at
hitus. vn̄ phūs. Quales inquit ſunt ac
tus tales ſunt habitus.

De virtutibus theologicis in genere. Caplm̄. 18

a Nima q̄tum ad ſuꝑiorē p̄tem in
qua cōſiſtit imago trinitas rectifi
cari h₃ ꝑ tres v̄tutes theologicas. vn̄ ſi
cut imago creaturis conſiſtit in trinitate
habituū cū vnitate grē. ſic ꝑ hos tres ha
bitus v̄tutū aīa fert̄ in ſūma₃ trinitate₃
ſm̄ tria approp̄iata trib⁹ ꝑſonis. ita ꝙ
fides dirigit in ſūme verꝫ credēdo ⁊ aſſē
tiēdo. Spes v̄o in ſūme arduu₃ innitēn
do ⁊ expectādo charitas aūt in ſūme bo
nū deſiderādo ⁊ amādo. Uirtutes theo
logice differūt inter ſe multipliciter. p̄io
ſm̄ actus ꝓprios. Nā fides facit deo aſ
ſentire. ſpes in deo cōfidere. charitas fa
cit deum amare. Scd̄o differūt rōe ſub
iecti. q̄ fides in rōnabili. ſpes in iraſcibi
li. charitas in cōcupiſcibili. ſed ambe ſūt
in volūtate q̄ ꝑꝑ ſiītudinē actuūm acce
pit noīa harꝫ potētiarꝫ. Tertio differunt
rōne ſubiecti. Nā fides eſt circa verum.
ſpes circa arduū. caritas circa bonum.
Quarto rōne effectus. Nā fides in p̄nti
deū ſeqtur. ſpes in celū comitat̄. caritaſ
ꝑ enniē amplexat̄. Quinto differūt rōe
finis. q̄ ꝑ fidē cognoſcit̄ deus vt veritaſ
ꝑ ſpem hr̄ vt eternitas. ꝑ caritatem dili
gitur vt bonitas.

De fidei vtilitate. Cap. 19

f Ides eſt ſubā ſperandaꝝ rerꝫ argu
mētū nō apparētū ſm̄ Apo. In
hac diffinitiōe fides dr̄ ſubā. i. fun
damētū ſubās edificio ſpūali qd̄ eſt grā
⁊ gloria. Ipſa nāq₃ fides facit aliqualit̄
res ſperādas in nobis ſubſiſtere ꝑ grā₃
⁊ faciet tādem ꝑ gloriā q̄ ipſa eſt prim⁹
hitus v̄tutū. primus dico nō tp̄e. ſed nā
Rerꝫ ſperādaꝝ dī q̄ fides ꝑ aſſenſu₃ fa
cit in nobis ſubſiſtere res ſperādas. Ar
gumētū dī. i. arguens mētem. q̄ fides ī

clinat intellectū ad credēdū ȝ id ꝙ nō ap
paret. ⁊ ꝓꝑ hoc dr̄ potius argumētū ꝙ̄
cōcluſio. q: fides ꝓbat de nō apparētib⁹
ꝙ ſit ⁊ nō ꝓbatur. Nō apparētū dr̄ ꝙ fi
des ſua v̄tute ⁊ luce manifeſtat ea q̄ nō
apparēt tā p̄terita ꝙ̄ p̄ſētia. ⁊ ꝙ̄ futura.
Preterita qdē. q: ſm Apoſtolū fide in
telligimus aptata eſſe ſecula. Pñtia v̄o
ſicut ait Aug. demus deo aliqd poſſe. et
nos intelligere nō poſſe. Futura aūt q: ꝑ
fidē credimus reſurrectōeȝ mortuoꝝ ⁊
hmōi. Fides dr̄ multipliciter. ſ. hitus in-
formatus charitate illuminās mētē ad
credēduȝ. Act. 15. Fides purificās corda
eoꝝ. Eq̄litas informis. Ja. 20. Fides ſi-
ne opibus mor. eſt. Motus fidei. Aug.
Fides eſt credere ꝙ nō vides. Facilitas
credēdi. Math. 8. Nō inueni tātā fideȝ
in iſrael. Deuotio fidei. Mat. Mulier
magna eſt fides tua. Articulus fidei. Vñ
ī ſymbolo athanaſii. Hec ē fides catho
lica vt credamus ⁊ cōfiteamur. Sicut
in aliq̄ ſcia q̄daȝ ſūt añcedentia vt ſuppo
ſitōes q̄dā v̄o ꝯſequētia vt cōcluſiones
q̄dam q̄ſi media vt ꝓpoſitōes ꝓbantes
Jta in doctrina fidei q̄dam ſē ibi admōȝ
ſuppoſitionū vt vlia añcedentia articu-
los. ſ. ꝙ ſcriptura ſit ꝯdita ⁊ expoſita in
ſpiratōe ſpūs ſancti. ⁊ ꝙ v̄a ſſ q̄ loq̄tur
dñs in ſcriptura. ⁊ ꝑ ſcōs ſuos. ⁊ hmōi
q̄dā ad modū ꝯcluſionū. vt ea q̄ ad mo
res ꝑtinēt. ſ. fornicatōȝ eē mortale peccū
⁊ hmōi q̄dā ad modū ꝓpoſitionū vt ar
ticuli fidei. Et nota ꝙ fides eſt q̄ſi media
inter opinionē ⁊ ſciaȝ q: opinio ſe hȝ ad
vnā ꝑtē ꝯtradictōis cū formidine alterius
ꝑtis ⁊ ſine cāe cognitōe. Scia v̄o ſe hȝ
ad aliā ꝑtē ꝯtradictōis ſine formidine ſ̄ꝺ
q̄. ⁊ cū cāe cognitōe ac ꝑ media neceſſa-
ria vñ ſcia ē neceſſarioꝝ. ⁊ ita pȝ ꝙ fides
ꝑticipat cū vtraqȝ. Ad fidei pfectionē ſe
ptem ꝑtinēt. p̄mū eſt ꝙ ſit prime vitali
innexa ſicut fides Moyſi q ſe negauit fi
lie pharaonis magis eligēs affligi cū po
pulo dei ꝙ̄ tpalis pcti hr̄e iocūditatē. 2.
eſt ꝙ ſit caritate formata. ſicut Magda-
lena quā fides ſaluā fecit. ⁊ cui dimiſſa ſī

pctā multa. q̄ꝛ dilexit multū. 3. eſt ꝙ ſit
deuotōe ſeruida ſicut illius mulieris cui
dixit dñs. O mulier magna eſt fides tua
4. ꝙ ſit bonis opibus ꝓbata. ſicut fides
Cornelii. 5. ꝙ ſit fortitudine roborata. ſi
cut fides Stephani. Laurētii. ⁊ aliorum
martyrū. q ꝑ fidem fortes facti ſūt ī bel
lo. 6. ꝙ ſit obediētia decorata ſicut fides
Abrahe. 7. ꝙ ſit humilitate ſubiecta. ſicut
fides beate virginis que ait. Ecce ancilla
dñi. Nota ꝙ fides magis innitit̄ aucto-
tati ꝙ̄ rōni. q: ſm Gre. Fides nō hȝ me
ritum cui humana rō ꝑbibet experimē
tū intellige ſufficiens. ꝙ̄uis. n. fides rōi-
bus firmet̄. tñ nec talibus. nec experimē
to ſenſibili dȝ quis credere cōtra fidem
ſicut pȝ in eucharistia vbi ⁊ viſus. ⁊ gu-
ſtus. ⁊ tactus dicit eſſe panē ⁊ vinuȝ. ſȝ
fides dicit eſſe corpus et ſanguinē dñi no
ſtri Jheſu xp̄i. vñ Aug. Qd̄ intelligim⁹
debemus rōni. qd̄ credimus debemus
auct̄i. ꝙ opinamur debem⁹ errori. No
ta ꝙ duplex eſt cognitio de deo. ſ. nālis
⁊ accñtalis. Naturalis cognitio duplex
eſt. ſ. añ pctm̄ q̄ hō cognoſcebat aperte
deū in creaturis. ⁊ poſt pctm̄. ⁊ hoc eſt
ꝑ ſpeculū ī enigmate. Accidētal' cognitio
triplex eſt. p̄ma eſt acq̄ſita ꝑ rōes nāles
quā habuerūt phi. ⁊ hec dr̄ ſcia. 2. eſt q̄
hr̄ teſtimoniis ſcripturaꝝ ⁊ miraculorū
⁊ hec cognitio dr̄ fides informis. 3. eſt q̄
hr̄ ꝑ infuſionē grē gratū facientis. ⁊ hec
dr̄ fides formata. ⁊ ꝑ talē cognitionē aſ-
ſentit aīa prime vitali ꝓꝑ ſe ⁊ ſupra oīa.
Unde ea adueniēte perdit oēs alie cogni
tiones accidētales ad minus quo ad ac-
tū. Cū. n. alie cognitiones veniunt in ani
ma tūc fides tanq̄ velocior p̄occupat mo
tus oium. Cum fides ſit de non apparē
tibus ⁊ difficile ſit occulta credere duo
ſūt neceſſaria ad hoc vt firmiter credat̄
primū eſt illuſtratio veritatis aīas eleuās
2. eſt rectificatio auctoritatis inſtruēs ani
mā. quoꝝ primū eſt ꝑ fidem. 2. eſt ꝑ ſcri
pturā auctenticam. ⁊ ꝑ ſpm̄ ſcm̄ editam
Auctoritas ergo p̄bet fulcimētū fidei ⁊ fi
des aſſentit auctoritati. vtrūqȝ vero per

chriſtū eſt. ꝓpter qd̄ ⁊ ſplēdor ⁊ verbū
dr̄. q: mētē ꝑ fidē illuminat. ⁊ veritatem
ꝑ doctrinā oñdit. Hoc quoqȝ ſciēduȝ
eſt ꝙ vna eſt fides tm̄. tā in p̄teritis ꝙ̄ in
p̄ñtibus ⁊ futuris. lȝ magis clara ſit ī eiſ
⁊ explicita q ſequūtur xp̄m ꝙ̄ in eis q p̄
ceſſerunt eius aduentū. ſicut nouū teſtm̄
clarius eſt ꝙ̄ vetus. Qd̄. n. nos credim⁹
eſſe factū antiq pr̄es credebāt eſſe futuꝝ
exceptis iſtis q̄ adhuc reſtant cōplēda. ſi
cut eſt reſurrectio mortuorum. ⁊ iudici-
um extremuȝ. ⁊ remuneratio bonoꝝ ⁊
punitio reproborum.

De effectu fidei.

Caplm̄. 20

F Ides multa bona facit. ſ. hoīem
ſaluat. Unde dictū eſt Magda-
lene. Fides tua te ſaluā fecit. Mentē pur
gat. Act. 15. Fides purificās corda coꝝ
Cōtra mūdū pugnat. Heb. 11. Sācti ꝑ
fideȝ. 6. re. Poſtulata impetrat. Unde
illud. O mulier magna eſt fides tua. fiat
ſicut petiſti. Perſeuerātiā dat. Apo. Tu
aūt in fide ſtas. Tpalia ꝯtēnit. Hebr̄. 11.
Fide moyſes grādis effectus eſt negauit
ſe filium eſſe filie pharaonis. Juſtificat.
Ro. 4. Credidit abrahā deo. ⁊ rē. eſt ei
ad iu. Beatificat. Jo. 20. Q: vidiſti me
Tho. crediditi. b. q nō vi. ⁊ cre. Super
fundamētū fidei qdam edificāt aurū cō
templationis. q: q cōtemplātur ſine fide
q̄ſi videnṫ videre ſolē ſine oculis. qdam
argētum predicationis. q: q p̄dicat ſine
fide nō loquitur cū q ſm deum eſt fide
lem ſmonē. qdam lapides precioſos bo
noꝝ operuȝ. q: q bene opatur ſine fide ē
ſicut q facit ſtructurā ſup arenā. Jtem
alii edificant ligna. ſ. amorē ardentiorem
tpalium. alii fenū. ſ. ſumū delectationū
carnaliū. alii ſtipulā. ſ. occiſioꝝ vel hoꝝ ⁊
opeꝝ infirmoꝝ. Jſti qdā ſaluanṫ meri-
to fūdamēti. ſic tāq̄ſi ꝑ ignē purgato-
rii exuret̄ edificiū nō idoneū tāto funda
mento. Fides hȝ quoſdam effectus eēn-
tiales ⁊ principales vt facē filios dignos
vita eterna ⁊ facere ſimiles deo. ⁊ pur-
gare aīaȝ a tenebris pcti ſiue infidelita-

tis. Jſti effectus ſūt a deo. Alios hȝ effe
ctus volūtarios ⁊ ſecūdarios. vt eſt cre
dere ⁊ dirigere opera aliarum virtutuȝ
⁊ imperat̄ oībus ſuo modo. Et iſti effe
ctus a libero arbitrio ſunt.

De articulis fidei.

Caplm̄. 21

S J reſpectus habeatur ad eos qui
ſymbolum ediderunt tunc arti-
culi ſunt duodecim ad numerum duo-
decim apoſtoloꝝ. Si aūt cōſideremus q̄
radicaliter ſūt credēda. ſic articuli ſt̄. 14.
quoꝝ. 7. ſpectant ad diuinitatem ⁊ ſe-
ptem ad xp̄i humanitatē. ⁊ hec ſignata
ſūt in. 7. ſtellis. ⁊ in. 7. cādelabris aure
is in quoꝝ medio filius hoīs ambulabat
Sūt ergo ſeptē articuli fidei q ꝑtinēt ad
diuinitatē. primus eſt credere vnum eē
deū q ibi notat̄. Credo in deū. Secūdus
eſt patrē eſſe deū. ibi Patrē oīpotenteȝ
tertius eſt filiū eſſe deū ibi. Et in Jheſū
xp̄m filium eius. q̄rtus eſt ſpm̄ ſcm̄ eſſe
deū. ibi Credo in ſpm̄ ſcm̄. Sic pȝ ꝙ p̄-
dicti q̄ttuor articuli ſt̄ de vnitate diuine
eēntie ⁊ trinitate pſonaꝝ. q̄ntus eſt cre-
dere remiſſionem peccatoꝝ hiis qui ſunt
in eccleſia. ibi Sanctā eccleſiā ca. ſ. c. re.
pec. ſextus eſt mortuoꝝ reſurrectionem
ſeptimus eſt credere bonoꝝ remunera-
tionem ſub quo cōprehendit̄ ⁊ maloꝝ
punitio. ibi. Uitam eternam. Et iſti tres
articuli ad diuinitatē ꝑtinent. q: virtute
diuinitatis ſit peccatoꝝ remiſſio que eſt
anime viuificatio ⁊ corporuȝ reſurrectio
atqȝ corporis ⁊ anime ſimul glorificatio
Alii ſeptem ſunt qui pertinent ad huma
nitatem xp̄i. Primus eſt credere filium
dei eſſe conceptum de ſpiritu ſancto. ibi.
Qui conceptus eſt de ſpiritu ſancto. ſe-
cundus eſt filium dei natum ex Maria
virgine. ibi. Ex Maria virgine. terti⁹ fi
lium dei pro nobis mortuuȝ in cruce. ibi
Paſſus ſub pōtio pilato crucifixus mor
tuus ⁊ ſepultus. quartus eſt filium dei
deſcendiſſe ad inferos ſecundum animā
ibi. Deſcendit ad inferna. q̄ntus ē filiuȝ
dei ſurrexiſſe a mortuis. ibi. tertia die re

clinat intellectū ad credēduꝫ id ꝙ nō ap
paret. ⁊ ꝑꝑ hoc dr̄ potius argumētū q̄ꝫ
cōcluſio. qꝛ fides ꝓbat de nō apparētibꝰ
ꝙ ſit ⁊ nō ꝓbat. Nō apparētū dr̄ ꝙ fi
des ſua v̄tute ⁊ luce manifeſtat ea q̄ nō
apparēt tā p̄terita q̄ꝫ p̄ñtia. ⁊ q̄ꝫ futura.
Preterita q̄dē. qꝛ ſm̄ Apoſtolū fide in
telligimus aptata eſſe ſecula. Pñtia v̄o
ſicut ait Aug. demus deo aliq̄d poſſe. et
nos intelligere nō poſſe. Futura aūt qꝛ ꝑ
fidē credimus reſurrectōeꝫ mortuoꝝ ⁊
hmōi. Fides dr̄ multipliciter. ſ. hītus in
formatus charitate illumināſ mēteꝫ ad
credēduꝫ. Act. 15. Fides purificās corda
eoꝝ. Eq̄litas informis. Ja. 20. Fides ſi
ne opibus mor. eſt. Motus fidei. Aug.
Fides eſt credere ꝙ nō vides. Facilitas
credēdi. Math. 8. Nō inueni tātā fideꝫ
in iſrael. Deuotio fidei. Mat. Mulier
magna eſt fides tua. Articulus fidei. Vn̄
i ſymbolo athanaſii. Hec ē fides catho
lica vt credamus ⁊ cōfiteamur. Sicut
in aliq̄ ſcia q̄daꝫ ſūt añtecedentia vt ſuppo
ſitōes q̄dā v̄o ꝯſequētia vt cōcluſiones
q̄dam q̄ſi media vt ꝓpoſitōes ꝓbantes
Jta in doctrina fidei q̄dam ſr̄ ibi admōꝫ
ſuppoſitionū vt vlia añtecedentia articu
los. ſ. ꝙ ſcriptura ſit ꝯdita ⁊ expoſita in
ſpiratōe ſp̄us ſancti. ⁊ ꝙ v̄a ſr̄ q̄ loq̄tur
dñs in ſcriptura. ⁊ ꝑ ſc̄os ſuos. ⁊ hmōi
q̄dā ad modū ꝯcluſionū. vt ea q̄ ad mo
res ꝑtinēt. ſ. fornicatōeꝫ eē mortale pctīn
⁊ hmōi q̄dā ad modū ꝓpoſitionū vt ar
ticuli fidei. Et nota ꝙ fides eſt q̄ſi media
inter opinionē ⁊ ſciāꝫ qꝛ opinio ſe hꝫ ad
vnā ꝑtē ꝯtradictōis cū formidine alterius
ꝑtis ⁊ ſine cāc cognitōe. Scia v̄o ſe hꝫ
ad aliā ꝑtē ꝯtradictōis ſine formidine ſili
q̄. ⁊ cū cāe cognitōe ac ꝑ media neceſſa
ria vn̄ ſcia ē neceſſarioꝝ. ⁊ ita pꝫ ꝙ fides
ꝑticipat cū vtraqꝫ. Ad fidei ꝑfectionē ſe
ptem ꝑtinēt. p̄mū eſt ꝙ ſit p̄me v̄itati
innexa ſicut fides Moyſi q̄ ſe negauit fi
lie pharaonis magis eligēs affligi cū po
pulo dei q̄ꝫ tp̄alis pctī hr̄e iocūditatē. 2.
eſt ꝙ ſit caritate formata. ſicut Magda
lena quā fides ſaluā fecit. ⁊ cui dimiſſa ſr̄

pctā multa. q̄m dilexit multū. 3. eſt ꝙ ſit
deuotōe feruida ſicut illius mulieris cui
dixit dñs. O mulier magna eſt fides tua
4. ꝙ ſit bonis opibus ꝓbata. ſicut fides
Cornelii. 5. ꝙ ſit fortitudine roborata. ſi
cut fides Stephani. Laurētii. ⁊ aliorum
martyrū. q̄ ꝑ fidem fortes facti ſūt i bel
lo. 6. ꝙ ſit obediētia decorata ſicut fides
Abrahe. 7. ꝙ ſit humilitate ſubiecta. ſic̄
fides beate virginis que ait. Ecce ancilla
dñi. Nota ꝙ fides magis innitit̄ aucto
tati q̄ꝫ rōni. qꝛ ſm̄ Gre. Fides nō hꝫ me
ritum cui humana rō ꝑbibet experimē
tū intellige ſufficiens. q̄uis. n. fides rōi
bus firmet̄. tn̄ nec talibus. nec experimē
to ſenſibili dꝫ quis credere cōtra fidem
ſicut pꝫ in eucharīſtia vbi ⁊ viſus. ⁊ gu
ſtus. ⁊ tactus dicit eſſe panē ⁊ vinuꝫ. ſꝫ
fides dicit eſſe corpus et ſanguinē dñi no
ſtri Jheſu xp̄i. vn̄ Aug. Qd̄ intelligimꝰ
debemus rōni. qd̄ credimus debemus
auctī. ꝙ opinamur debemꝰ errori. No
ta ꝙ duplex eſt cognitio de deo. ſ. nālis
⁊ accñtalis. Naturalis cognitio duplex
eſt. ſ. añ pctīm q̄ hō cognoſcebat aperte
deū in creaturis. ⁊ poſt pctīm. ⁊ hoc eſt
ꝑ ſpeculū i enigmate. Accidētal' cognitio
triplex eſt. p̄ma eſt acq̄ſita ꝑ rōes nāles
quā habuerūt phi. ⁊ hec dr̄ ſcia. 2. eſt q̄
hr̄ teſtimoniis ſcripturaꝝ ⁊ miraculorū
⁊ hec cognitio dr̄ fides informis. 3. eſt q̄
hr̄ ꝑ infuſionē gr̄e gratū facientis. ⁊ hec
dr̄ fides formata. ⁊ ꝑ talē cognitionē aſ
ſentit aīa p̄me v̄itati ꝑꝑ ſe ⁊ ſupra oīa.
Unde ea adueniēte perdūt oēs alie cogni
tiones accidētales ad minus quo ad ac
tū. Cū. n. alie cognitiones veniunt in aīa
ma tūc fides tanq̄ꝫ velocior ꝓcupat mo
tus oium. Cum fides ſit de non apparē
tibus ⁊ difficile ſit occulta credere duo
ſūt neceſſaria ad hoc vt firmiter credat̄
p̄mū eſt illuſtratio veritatis aīas eleuās
2. eſt rectificatio auctoritatis inſtruēns aīa
mā. quoꝝ p̄mū eſt ꝑ fidem. 2. eſt ꝑ ſcri
pturā auctenticam. ⁊ ꝑ ſp̄m ſcm̄ editam
Auctoritas ergo p̄bet fulcimētū fidei ⁊ fi
des aſſentit auctoritati. vtrūqꝫ vero per

charitū eſt. ꝓpter qd̄ ⁊ ſplēdor ⁊ verbū
dr̄. qꝛ mētē ꝑ fidē illuminat. ⁊ veritatem
ꝑ doctrinā oñdit. Hoc quoqꝫ ſcienduꝫ
eſt ꝙ vna eſt fides tm̄. tā in p̄teritis q̄ꝫ in
p̄ñtibus ⁊ futuris. ſꝫ magis clara ſit i eis
⁊ explicita q̄ ſequūtur xp̄m q̄ꝫ in eis q̄ p̄
ceſſerunt eius aduentū. ſicut nouū teſtm̄
clarius eſt q̄ꝫ vetus. Qd̄. n. nos credimꝰ
eſſe factū antiq̄ p̄res credebāt eſſe futuꝝ
exceptis iſtis q̄ adhuc reſtant cōplēda. ſi
cut eſt reſurrectio mortuorum. ⁊ iudici
um extremuꝫ. ⁊ remuneratio bonoꝝ ⁊
punitio reproborum.

De effectu fidei.

Caplm̄. 20

f Ides multa bona facit. ſ. hoīem
ſaluat. Unde dictū eſt Magda
lene. Fides tua te ſaluā fecit. Mentē pur
gat. Act. 15. Fides purificās corda coruꝫ
Cōtra mūdū pugnat. Heb. ii. Sācti ꝑ
fideꝫ. 6. re. Poſtulata impetrat. Unde
illud. O mulier magna eſt fides tua. fiat
ſic̄ petiſti. Perſeuerātiā dat. Apo. Tu
aūt in fide ſtas. T palia ꝯtēnit. Hebr̄. ii.
Fide moyſes grādis effectus eſt negauit
ſe filium eſſe filie pharaonis. Juſtificat.
Ro. 4. Credidit abrahā deo. ⁊ re. eſt ei
ad iu. Beatificat. Jo. 20. Qꝛ vidiſti me
Tho. credidiſti. b. q̄ nō vi. ⁊ cre. Super
fundamētū fidei q̄dam edificāt aurū cō
templationis. qꝛ q̄ cōtemplātur ſine fide
q̄ſi vident̄ videre ſolē ſine oculis. q̄dam
argētum predicationis. qꝛ q̄ p̄dicat ſine
fide nō loquitur eū q̄ ſm̄ deum eſt fide
lem ſmonē. q̄dam lapides precioſos bo
noꝝ operuꝫ. qꝛ q̄ bene oꝑatur ſine fide ē
ſicut q̄ facit ſtructurā ſuꝑ arenā. Jtem
alii edificant ligna. ſ. amorē ardentiorem
tp̄alium. alii fenū. ſ. fumū delectationū
carnaliū. alii ſtipulā. ſ. occiſioꝝ vel boꝝ ⁊
opeꝝ infirmoꝝ. Jſti q̄dā ſaluant̄ meri
to fūdamēti. ſic tñ q̄ſi ꝑ ignē purgato
rii exuret̄ edificiū nō idoneū tāto funda
mento. Fides hꝫ quoſdam effectus eēn
tiales ⁊ p̄ncipales vt facē filios dignos
vita eterna ⁊ facere ſimiles deo. ⁊ pur
gare aīaꝫ a tenebris pctī ſiue infidelita

tis. Jſti effectus ſūt a deo. Alios hꝫ effe
ctus volūtarios ⁊ ſecūdarios. vt eſt cre
dere ⁊ dirigere opera aliarum virtutuꝫ
⁊ imperat̄ oībus ſuo modo. Et iſti effe
ctus a libero arbitrio ſunt.

De articulis fidei.

Caplm̄. 21

8 I reſpectus habeatur ad eos qui
ſymbolum ediderunt tunc arti
culi ſunt duodecim ad numerum duo
decim apoſtoloꝝ. Si aūt cōſideremus q̄
radicaliter ſūt credēda. ſic articuli ſr̄. 14
quoꝝ. 7. ſpectant ad diuinitatem ⁊ ſe
ptem ad xp̄i humanitatē. ⁊ hec ſignata
ſūt in. 7. ſtellis. ⁊ in. 7. cādelabris aure
is in quoꝝ medio filius hoīs ambulabat
Sūt ergo ſeptē articuli fidei q̄ ꝑtinēt ad
diuinitatē. p̄mus eſt credere vnum eē
deū q̄ ibi notat̄. Credo in deū. Secūdus
eſt patrē eſſe deū. ibi Patrē oīpotenteꝫ
tertius eſt filiū eſſe deū ibi. Et in Jheſū
xp̄m filium eius. q̄rtus eſt ſp̄m ſcm̄ eſſe
deū. ibi Credo in ſp̄m ſcm̄. Sic pꝫ ꝙ p̄
dicti q̄ttuor articuli ſr̄ de vnitate diuine
eēntie ⁊ trinitate ꝑſonaꝝ. q̄ntus eſt cre
dere remiſſionem peccatoꝝ hiis qui ſunt
in eccleſia. ibi Sanctā eccleſiā ca. ſ. c. re.
pec. ſextus eſt mortuoꝝ reſurrectionem
ſeptimus eſt credere bonoꝝ remunera
tionem ſub quo cōprehendit̄ ⁊ maloꝝ
punitio. ibi. Uitam eternam. Et iſti tres
articuli ad diuinitatē ꝑtinent. qꝛ virtute
diuinitatis ſit peccatoꝝ remiſſio que eſt
anime viuificatio ⁊ corporuꝫ reſurrectio
atqꝫ corporis ⁊ anime ſimul glorificatio
Alii ſeptem ſunt qui pertinent ad huma
nitatem xp̄i. Primus eſt credere filium
dei eſſe conceptum de ſpiritu ſancto. ibi.
Qui conceptus eſt de ſpiritu ſancto. ſe
cundus eſt filium dei natum ex Maria
virgine. ibi. Ex Maria virgine. tertiꝰ fi
lium dei pro nobis mortuuꝫ in cruce. ibi
Paſſus ſub pōtio pilato crucifixus mor
tuus ⁊ ſepultus. quartus eſt filium dei
deſcendiſſe ad inferos ſecundum animā
ibi. Deſcendit ad inferna. q̄ntus ē filiuꝫ
dei ſurrexiſſe a mortuis. ibi. tertia die re

fitr.amor.ſextus ē cūdē aſcēdiſſe ad pr̄is
equalitatē.ibi aſcēdit ad ce.ſe. ad dex.d.
p.o.7.ē filiū dei iudicaturꝫ viuos ⁊ mor
tuos.ſiue bonos.ſiue malos. ibi. Jnde
vē.ē iu.vi.⁊ mor. Jſti.14. articuli colli
gunt ex ſymbolo quē apoſtoli ediderūt
Articulū p̄mū ⁊ ſcōz d̄ diuinitate poſuit
petr⁹.3.Andreas.Bartholome⁹.4.5.
Symō.Tadeus.6.7.Matthias.Jtē
p̄mū articulū de humanitate x̄pi poſuit
Jacob⁹ maior ſcōm ⁊ tertiū. Joannes
q̄rtū Thomas.q̄ntū.Mattheus ſextū
Jacob⁹ minor.ſeptimū philipp⁹. Tria
ſūt ſymbola.p̄mū apoſtoloꝝ.2. nicenum
cōcilii.3.Athanaſii.p̄mū factū ē ad fidei
inſtructiōz.Scōm ad fidei explanatiōez
Tertiū ad fidei defenſionē.Nota ꝙ ali
ud ē credē deum.⁊ aliud eſt credere in
deū ⁊ aliud credē deo.Qm̄ credē deū ē
credere ip̄m eē.Credē āt in deū ē credē
do ip̄z amare.⁊ credēdo in deum ire ac
mēbris eius incorporari.Credē vō deo
eſt credere verbis eius.

De ſpe. Cap. 22.

s Pes eſt certa expectatio future
beatitudinis ex dei gr̄a ⁊ meritis
ꝓpriis ꝓueniēs.Jn hac diffinitio
ne nō ſumit̄ certitudo rōnis in q̄ plene
vni pti cōſentit̄.ſed certitudo opinionis
qua vni parti quia rōne ꝓbari videtur.
nec tn̄ oīno ſed cū formidine.Huius āt
expectatōis cā principalis ē gr̄a dei ⁊ nō
noſtra merita.q2 opa nr̄a nō ſūt merito
ria niſi ex dei gr̄a.Sine meritis tn̄ ſpare
aliqd nō ē ſpes ſicut ait Grego.ſz p̄ſum
ptio.Jn p̄dicta diffinitiōe diffinit̄ mot⁹
ſpei ⁊ nō virtus.ſz virt⁹ ſpei diffinit̄ ſic
Spes ē audacia mētis de lārgitate dei ac
cepta ſſidi vitā eternam p bona merita
Jnter fidem ⁊ ſpē tal' ē differētia. fides
n.eſt de p̄teritis.⁊ futuris.Spes aūt de
futuris tm̄.fides de bonis tā ſibi q̄z aliis
ē. Spes āt de bonis ſibi tm̄.Cōueniūt
tn̄ in hoc ꝙ tā fides q̄z ſpes eſt de inuiſi
bilib⁹.Certitudo ſpei orit̄ ex trib⁹.ſ.ex
diuina largitate.ex abūdātia meritoꝝ.⁊
ex p̄guſtatiōe eternoꝝ.Nota ꝙ ſpes pro
ut eſt viatoꝝ ſic eſt cū certitudine opinio
nis vt dictū eſt Spes aūt illorū qui ſunt
in purgatorio.⁊ q fuerūt i limbo eſt cuz
certitudine ſciētie ⁊ nō opinionis. vt ē il
la viatoꝝ.Vn̄ declinat aliquo mō a ſpe ꝓ
prie dicta.Spes vero que fuit i Stepha
no qn̄ vidit celū.aptū ⁊ que fuit in pau
lo qn̄ dixit.ſcio cui credidi ⁊c.⁊ que fuit
in Adā ante pctm̄ fuit cū certitudine viſi
onis tn̄ ſatis debilioris q̄z in celo. Vnde
ſpes ſic ſūpta adhuc ē minus ꝓprie dicta
Ex his patet ꝙ in patria non ē ſpes pre
mii.q2 beatitudo ē omniū bonoꝝ ſimul
tota poſſeſſio.Vn̄ ibi nihil futuruz ē qd̄
ſperet̄.Et lz ſanctis adhuc ſit futura re
ſurrectio corpoꝝ ſm rē.tn̄ p̄ns ē ſm co
gnitiōez.Spes āt ſic futuꝝ reſpicit ꝙ p̄
nat tā p̄ntiā rei q̄z cognitiōis ꝓut ſpes ꝓ
prie ſumit̄.Duplex ē ſpes.ſ. ſuffragii ⁊
auctoritatis ꝓprie.Prima poſita eſt in
ſanctis.2.i ſolo deo.⁊ hec triplex ē.ſ.ve
nie.p̄s.Jn te dn̄e ſperaui nō cōfundar i
eternuz Gr̄e.p̄s.Sperātes āt in domi
no miſericordia circūdabit Glorie.ꝓuer
bi.Qui ſperat in deo ſaluabit̄.Effectus
ſpei multiplex ē.a tribulatiōe liberat.p̄s.
Jn te ſperauerūt patres noſtri. ſperaue
rūt ⁊ liberaſti eos.exēplū de Suſana ⁊
Daniele.Cōfortat.2.Macha.7.Pere
untes ſeptē filios ſub vnius diei tpe cō
ſpiciēs mr̄ bono aīo ferebat pp ſpē quā
in deū hēbat.Mētez eleuat.Jſa.4.Qui
ſperāt in do.muta forti.aſſumēt pennas
⁊c.Saluat.p̄s.Qui ſaluos facit ſperan
tes in ſe.Tēporalia miniſtrat.p̄s. Oculi
omniū in te.ſpe.d.⁊c.Spes cōpat̄ mul
tis reb⁹.dr̄ eni galea.1.Theſa.5. Jndu
ti galeā ſalutis.anchora.hebr̄.6.Qui cō
fugimus ad tenendam propoſitam ſpē
quam ſicut anchoram habemus anime
tutam ac firmam.medicina.p̄s.Sperāſ
in do.nō confirmabor.Gēma. ꝓuerb.
17.Gemma gratiſſima expectatio pre
ſtolantis.Solatium hebr̄.6.fortiſſimuz
ſolatiū habeamus qui cōfugimus ad te
nendam propoſitam nobis ſpem.Cla
uis.Glo.ſuper illud.p̄s.Sperate i dn̄o
p ſpē intrat̄ ad illud vidēdū qd̄ credit.
lignū vite.ſapie.Si corā hoīb⁹ tormēta
paſſi ſt̄ ſpes illoꝝ imortalitate plena eſt.

De charitate. Capl'm. 23

c Haritas ſm Apo. ſic diffinit̄.1.
Thimo.1.Charitas eſt finis pre
cepti de corde puro ⁊ cōſcīa bo
na ⁊ fide nō ficta.Et ſumit̄ finis ↄſumma
tionis .q2 charitas eſt ↄſummatio ſiue pfe
ctio oīs p̄cepti.Pōt ēt dici finis termina
tionis oīum p̄ceptoꝝ.q2 oīa opa que ſūt
in precepto tendūt ad charitatē vt ma
gis ac magis hēatur.De corde puro.di
cit glo.Et ſumit̄ hic intellectus ꝓ actu i
telligēdi ſz quē cauſat̄ motus charitatis
Quāto.n.qs magis intelligit tāto magis
diligit.niſi aliās ipediat̄.Et hic iſta ꝓpo
ſitio.de.denotat cām efficiētem.⁊ cōſcīa
bona.i.ſpe.q2 q purā cōſcīam hz ſecure
ſperat.⁊ fide ñ ficta.i.ſimulata. ⁊ nō fra
gili.ſed inter aduerſa forti.ꝓſper in libro
de vita cōtēplatiua deſcribit charitatem
ſic.Charitas eſt vt mihi vr̄ recta volun
tas ab oīb⁹ terrenis p̄ntibus ac futuris
porſus auerſa.Juncta deo inſepabiliter
⁊ vnita igne quodā ſpūs ſcī a quo eſt.⁊
ad quē refertur inceſſa inqetamētū oīs ex
tranea corrūpi neſcia nulli vitio mutabi
litatis obnoxia ſup oīa que carnaliter di
ligūt̄ excelſa.affectionū oīum potentiſſi
ma.diuine cōtemplationis auida. Jn oī
bus ſemp inuicta.ſūma actionū bonarū
ſalus morū.finis celeſtiū p̄ceptoꝝ.mors
criminū vita virtutū.virtus pugnantium.
palma victoꝝ.ſanctaꝝ mentiū arma.cā
meritoꝝ bonoꝝ.premiū pfectoꝝ. ſine q̄
nullus deo placuit cū nullus vnq̄ pecca
re potuit.ſi uctuoſa i penitētib⁹.leta in p
ficiētib⁹.glo'ſa i pſeuerātib⁹.victorioſa i
martirib⁹ opoſa i oīb⁹.oīo fidelib⁹ex q̄
qcqd eſt boni opis viuit.Charitas autez
qntum ad actuz diffinit̄ quattuor mōis.
Primo ſic in.3.libro ſnīaꝝ. Charitas ē
dilectio qua diligit̄ deus pp ſe.⁊ ꝓxim⁹
pp deum.⁊ in deo.2.ſic.Quid eſt chari
tas niſi vita copulās amātem cū amato
.3.ſic ſm Aug.charitas eſt vtus qua v i
dere deū ⁊ pfrui deſiderāmus.4. ſic ſz
Aug.Charitas ē vtus q̄ animi nr̄i rectiſ
ſima affectio eſt Hāꝝ diffinitionū p̄ma
dat̄ in cōpatione ad deū.2.in ↄparatiōe
ad eius poſſeſſorē.3.in cōparatiōe dilecti
ad dilectum.

De dr̄ia inter charitatem ⁊ alios amores
Capl'm. 24.

a Mor triplex eſt.ſ.naturalis gra
tuitus ⁊ vitioſus amor gratuitus
eſt laudabilis.q2 vtus eſt ⁊ hz principa
lem finē.ſ.bonū incōmutabile.Hic diui
dit̄ in amicitia ⁊ ↄcupiſcētiaz.ſm amici
tiā diligit qs deū puriſſime nō reſpiciens
vtilitatē ſuā.ſed bonitatē amati.hoc mō
plus diligit homo deū q̄z ſeipſū. ſm vo
cōcupiſcētiā diligit qs deū.q2 remunera
tionē in eo expetat.Amor nālis nec lau
dabilis eſt nec vituperabilis.⁊ hz finem
indigentiā vl' vtilitatē ꝓpriā. Jſte ſilr di
uidit̄ in amicitiā ⁊ cōcupiſcētiaz. ſm ami
citiā diligimus hoc amore nos ⁊ noſtrā
pſeruationē ⁊ nr̄az ↄſeruatōz.⁊ magis ea
q̄ ſt̄ plus neceſſaria. vt caput ꝓ quo totū
corpus exponimus.hic cōis eſt nobis ⁊
brutis.ſm cōcupiſcētiaz vero diligimus
deum.q2 neceſſitati noſtre vel ſubuenit
vl' ſubueniet.q2 hoc amore nō diligitur
res pp ſe.ſed pp vſuz eius.vn̄ hoc amo
re plus ſe diligit hō nālr̄ q̄z deū. Amor
vitioſus vituꝑabilis eſt.q2 pctm̄ eſt ⁊ hz
finē voluptatē ſiue delectationē in crea
tura hic diuidit̄ in amicitiā ⁊ cōcupiſcen
tiam.ſm amicitiā diligimus hoc amore
delectationē creature pp ſe q̄z uis i nobis
nō hēatur.ſm ↄcupiſcētiam vero dilig
mus voluptatē creature pp nos. Amor
itez multiplex eſt.ſ. nālis erga ſe. pius
erga parētes.ſocialis erga ſocios. iuſt⁹
erga amicos. violētus erga inimicos. ſā
ctus erga deum. Jtē dr̄ia eſt inter amo
rem dilectionē.⁊ charitatē.q2 amor pro
prie eſt nature.⁊ dī amor quaſi alorum
vnio.q2 qetat appetitū in re amata. Di
lectio eſt amor proximi ⁊ dicitur dilectio
quaſi duo ligans. ſociat enim amantem
cū amato in amore.vt ſe mutuo diligāt

Charitas eſt amor in deū hec amicū de
terminat. ⁊ indicat oībus cariorē. vñ dr̄
caritas q̄ſi cara vnitas vl̄ cara deo faciēs
Alia eſt dr̄ia inter p̄dicta q: amamꝰ deū
ꝓꝑ ſe diligimꝰ eū ſuꝑ oīa ꝓꝑ ſua biſficia
q: dilectio eſt diuerſoꝝ electio. charitas
vtrūq3 ꝯplectiẗ.ſ.ſuꝑ oīa ⁊ ꝓꝑ ſe. Dili
gere deū in hoc differt a dilectōe ꝓximi
q: diligere deū eſt velle ei bonū qḋ hȝ.ſ.
ꝙ ſit oīpotens. ⁊ ſūme bonus ⁊ hmōi.
Itē diligere deū eſt velle precepta eius
ſeruare cū intētione fruēdi eo. Itē diligere
deū ē eū velle poſſidē ⁊ ab ipſo poſſide
ri. Itē diligere deū eſt volūtatē dei volū
tati ſue in oībus p̄ferre. Diligere vō ꝓxi
mū eſt velle ſibi bonum nō ꝑ cēnciam
ſed ꝑ grāz. Itē diligere ꝓximū eſt idem
velle. ⁊ idē nolle in bono. Itē diligere ꝓ
ximū eſt ſucceſſū bonū ei optaẗ ⁊ q̄rere
Itē diligere ꝓximū eſt velle ei qḋ ſibi.
Eſt itē dr̄ia inter lectionē dei ⁊ ꝓximi
q: deū diligimꝰ in ſe ⁊ ꝓꝑ ſe. ꝓximū vō
diligimꝰ in deo ⁊ ꝓꝑ deū. Qn̄q3 dicimꝰ
duplicē eē caritatē.ſ.dei ⁊ ꝓximi. hec du
plicitas nō intelligiẗ quātū ad habitus. ſed
q̄tū ad actꝰ q: vno hītu caritatis diligiẗ
deꝰ ⁊ ꝓximꝰ. Caritas qn̄q3 dicit hītuȝ
Ro.5. Caritas dei diffuſa eſt in cordibꝰ
nr̄is. qn̄q3 dicit motū. Can.2. Ordinauit
in me caritatē. qn̄q3 ſignuȝ. Vñ Io.15.
Maiorē caritatē nemo hȝ.i. maiꝰ ſignū
caritatis. qn̄q3 tertiā ꝑſonā i trinitate.i.
Io.4. Deus caritas eſt. ⁊ ſic ſumiẗ ꝑſo
naliẗ. qn̄q3 ſumiẗ eſſentialiẗ. ⁊ tota trinitaſ
dr̄ caritas. qn̄q3 ſumiẗ ꝓ feruore carita
tis. Vñ luce.7. Dimiſſa ſūt peccata mul
ta qm̄ dilexit multum.

De effectu caritatis. Cap. 25

Haritas peccatū expellit vñ de ma
gdalena dr̄ dimiſſa ſūt ei peccata
multa qm̄ dilexit multū. Leges
cuſtodit. Ro.13. Qui diligit ꝓximū ſuū
legē impleuit. Deū hoī iūgit.i. Io.4. Qui
manet in deo manet. ⁊ deus in eo. Mē
tem virtutibus ornat.i. Cor.13. caritas pa
tiens eſt benigna eſt ⁊c. ꝑfectionē addu
cit. Apo. adhuc excellētiorē viā vobis de
monſtro. Gloriā tribuit. Io. Si qs dili
git me ⁊c. ⁊ ſeqtur aduenietmꝰ ⁊ manſio
nē apud eū faciemus. Dilectiōnē dei di
gnū facit. Io.16. Si qa diligit me dili
giẗ a pr̄e meo Charitaſ cordibꝰ effundiẗ
cū ad ꝓximū dilataẗ. Effūdiẗ ꝑ p̄dicati
one ⁊ ꝑ opa miſericordie. infūdiẗ ꝑ illuȝ
natiōnē grē. Superfundiẗ ꝑ opa ꝑfectōis
⁊ ſuperer rogatōis. ꝑ caritatē venit deꝰ
ad hoīes in incarnatōeȝ ⁊ in hoīes i grē
collatōe. ꝑ ipſaȝ caritatē currūt hoīes ad
deū bona opatōne. ⁊ ꝑueniūt ad euȝ in
glorificatōe. Amoris ē penetrare. q: inti
ma cordis penetrat. Cant.2. Vulnerata
caritate ego ſum. lāguidū facere ⁊ hoc ꝑ
deſideriū eēndi cū amato Cant.5. nūcie
tis dilecto meo. q: amore langueo. In
ebriare. q: ſic redit in amatū ꝙ ſui ipſiuſ
⁊ oīuȝ reꝝ p̄ter ipȝ obliuiſciẗ. Cant.5.
Comedite amici mei ⁊ bibite. ⁊ inebria
mini cariſſimi. liq̄ſcere q: cor i diuina dulce
dine ſic reſoluiẗ ꝙ appetēs cū ꝑ ꝑhēbili
mirabili amicitia vniẗ Cant.5. Anima
mea liquefacta eſt vt dilectus loqẗ mihi
amor hȝ vim diffuſiuā in bona opatiōe
vnitiuā in ꝓximi dilectione. traſſormati
uā. in iuſtificatione. Itē aliter hoc oſtdiẗ
ꝙ hȝ viȝ diffuſiuā vt pȝ i creatiōe. vniti
uam vt patet in xp̄i incarnatione traſſor
matiuā vt in glorificatōe. Quibus rebꝰ
charitas aſſimilatur. Caplm. 26

c Haritas eſt bonoꝝ principiū q:
a deo. bonoꝝ mediū. q: ſm deū
bonoꝝ finis. q: ꝓꝑ deū. Charitas dr̄ bo
ne opatiōis p̄cipiū. q: mouet ad id gre.
Charitas opaẗ ſi ē. Diciẗ et mediuȝ. q:
opa informat. dr̄ quoq3 finis. q: opa diri
git ⁊ ad debitū finē ꝑducit. Quō charitaſ
dicaẗ finis. ſciēdū ē ꝙ triplex eſt finis.ſ.
ꝯpoſitōis. ꝯſumatōis ⁊ finiatōis. Primo
charitaſ ē finiſ p̄ceptoꝝ q: ea ꝯſumit. 2. mō
mō ē finis p̄ceptoꝝ. q: ea ꝑficit. 3. mō tā
vita eterna q3 ipſe deus eſt finis nr̄i labo
ris. ſed vita eterna finis eſt quo gefruitur
ſed deus terminus in quo gefruiẗ. Chari
tas dr̄ forma virtutū multipliciter. Primo
q: mouet oēs virtutes ad exteriora opa ꝑ
que ꝑficiūtur virtutes ⁊ merētur auge
ri. Scḋo q: oēs virtutes mouēẗ ad finez
charitatis.ſ. ad bonū. Charitas. n. hȝ bo
nū ꝓ fine ⁊ obiecto. Alie virtutes hñt bo
nū. nō ꝓ obiecto. ſed ꝓ fine tm̄. ⁊ ille ſi
nis virtutū ꝑfectionē denotat. Tertio cha
ritas auget virtutū delectatiōnē. ⁊ tollit
faſtidiū. ⁊ alleuiat onera ꝓꝑ ipſius deſi
deriū. Quarto q: cōponit aīam ⁊ ꝑficit
nō qdem meſſe nature. ſed meſſe gratui
to ⁊ meritorio. Charitas multis rebus
dr̄ ſimiliſ q: cōparaẗ auro qḋ formaẗ tri
bulationis ꝓbat Auror quam ſeqtur
dies eternitatis. Arche Noe in qua qui
nō fuit inuētus periit. Arbori bonos fru
ctus ꝓferenti. Ale ad celeſtia ſubleuanti
Bitumi aīam deo ꝯiungēti. Claui celuȝ
apperiēti. corone mētē decorāti. capiti ſē
ſum ⁊ motū influenti. Charitas. n. influ
it ſenſuȝ.i. rōem merēdi aliis virtutibus ⁊
motū.i. affectū merēdi meritorie mēteȝ
deo illuminantē. Ebori thronū deo ex
hibenti. Firmamēto aq̄s voluptatis ab
aquis eternitatis diuidēti. Fonti mētem
irrigāti. Gēme aīam ornāti. Gladio ſtā
meo padiſū cuſtodiēti. Igni affectū accē
denti. Iugo ſuauiter p̄mēnti. Māne de
celo deſcēdēti. Roſe rubēti. Radice hu
morē grē quē a ſūmo trahit ad virtutes
trāſmittēti vt ſic nutriātur ⁊ cōſtēctur in
bono. Soli fulgēti. Theſauro latēti. Vi
culo oēs rōnes diligēdi in dilecto colligā
ti. Vino inebriāti. Veſti pctōꝝ turpitudi
nem cooperienti. Vnguento vulnera le
talia curāti.

De excellentia charitatis.

Caplm 27

c Haritas excellit alias virtutes in
mult. 8. pꝰ in dei ꝯformitate. 2. i
ſpāli dignitate. Ricarduſ. Charitas ē re
gina virtutū. 3. in ſpecioſitate q: eſt pla
neta veneris. ⁊ aīe pulchritudo. q: ſicut
pulchritudo exterioris hoīs eſt ex decēti
mēbroꝝ ordinatione ⁊ venuſtate coloris
ſic pulchritudo aīe eſt ex decenti ordina
tione actuū ⁊ hītu venuſto. hoc facit ca
ritas in aīa cuiꝰ actus ordinatus eſt ⁊ ve
nuſtus hītus. Quinto in ſupportatione
laboris. Aug. Oīa grauia ⁊ inmania le
uia facit amor. Sexto in vigoroſitate.
Cant.8. fortis eſt vt mors dilectio. Se
ptimo in vtilitate. Aug. Habe charitatē
⁊ fac quod vis. Octauo in delectatione
q: charitas ſm actū ſuū facit delectare i
deo nō ſolū in patria ſed ēt in via.

De ſignis dilectionis.

Caplm. 28

s Igna dilectionis ſūt hec q: amicꝰ
amicū libēter audit. libenter dō ip
ſo loqtur. Sepe de ipſe cogitaẗ ſine tedio
ſibi obſequiẗ. corpus ⁊ res ꝓ illo expo
nit. Offenſam cauet offenſuȝ placat. Cō
gaudet ꝓſperitati. cōdolet aduerſitati.
Gaudet de ſua p̄ſētia. dolet de ſua abſen
tia. diligit ⁊ odit hoc qḋ ille. conaẗ ei pla
cere. timet diſplicē. Trahit alios ad eiuſ
amicitiā. Munera ab eo data ſi alienat.
cōſiliis ſuis acq̄ſcit petit ab eo fiducialiẗ
Qualiter poſſit qs ſcire an habeat charita
tē. Nota ꝙ quidā ſciūt ſe nō habere ca
ritatē q vt ſunt in actu peccādi vl̄ in ꝓpo
ſito. Quidā dubitant ſe habere caritatē
q: rōnes hñt ꝓ vtraq3 pte. vt ſunt q in
cipiunt facere qḋ in ſe eſt. Quidā putāt
ſe habere caritatem. ſicut q multa bona
fecerūt ⁊ diu abſtinuerūt a peccato. ad
huc tm̄ ſuſtinēt motus tētationis. ⁊ ima
ginaẗ turpia. Quidā experiūtur ſe ha
bere charitatē. vt illi q guſtant diuinam
dulcedinē in quibus fomes fere extinctꝰ
eſt. ⁊ quaſi ſēꝑ vl̄ bona faciūt vl̄ affe
ctāt. Quidam certi ſūt ſe hr̄e caritatem
vt quibus deus reuelauit. ālis fuit pau
lus cui dominus dixit. ſufficit grā mea.

De gradibus amoris.

Caplm. 29

Radus amoris ſunt iſti. primus
eſt cum diligo me ꝓpter me. iſte
amor eſt bonus. Secundus eſt
cum diligo deum propter me. hic eſt
mercenarius. ſed tunc eſt bonus ſi prin
cipalis finis eſt deus. Tertius eſt cum
diligo deum propter ſe i. quia bonus.
Hic eſt valde bonus. q: amor vno tm̄

oculo.i.dextero reſpicit deū.Quart⁹ eſt
cū diligo me ꝓpter deū.hic eſt optimus
q᷑ i tali amore nihil eſt qđ querat homo
de ſuo ēt in ſeipſo. ſꝫ que dei ſūt. Super
oīa diligēd⁹ eſt deus.q᷑ cū ipſe ſit princi
piū ⁊ hoc ipſo eſt ſūmū.⁊ hoc ipſo ꝙ ſū
mū eſt ſūme bonū eſt ⁊ hoc ipſo ꝙ ſum
me bonū eſt.ſūme beatū eſt. ⁊ hoc ipſo
ꝙ ſūme beatuꝫ ē ſūme beatificū ē.⁊ hoc
ipſo ē ſūme fruēdus.⁊ hoc ipſo eſt ſum
me ꝑ amorē ei inherēdū.⁊ in eo. vſq̄ in
fine qeſcēdū.Tria gñaliter diligūt.ſ. vti
le.delectabile.⁊ honeſtū.Propter pmū
diligēda ē tribulatio.q᷑ vtilis .Propter
tertiū diligēda ē virt⁹.q᷑ honeſta. Sꝫ ꝓ
pter ſcđm diligēd⁹ ē deus.q᷑ delectabil̄
imo ꝓꝑ hec oīa diligēdus eſt deus.quia
ipſꝫ diligē ē vtile delectabile ⁊ honeſtuꝫ.
Gradus amoris vel charitatis in quos
tollit pctm̄ ſūt iſti.primo tollit pctm̄ mor
tale.nō quātū ad habitū.ſꝫ quātū ad ac
tū liberat eniꝫ a pctō mortali ſꝫ nō a pote
ſtate cadēdi i illud.2.mō tollit pctm̄ quā
tū ad actū ⁊ quātū ad habitū.ſꝫ neutro
mō veniale.ſicut pꝫ in al' qb⁹ ſanctificatiſ
3.mō caritas tollit pctm̄ vtroqꝫ modo.
⁊ veniale quātū ad actū.ſꝫ nō quo ad ha
bitū talis fuit in beata virgine ante cōce
ptionē xp̄i.4.mō tollit vtrunqꝫ vtroqꝫ
modo.ſic fuit i beata virgine in cōceptio
ne xp̄i ⁊ poſt tūc enim fuit i ipſa ſublatuſ
fomes peccādi totaliter.5.mō tollit vtrū
qꝫ vtroqꝫ mō.⁊ inſup oēm miſeriam ⁊
hoc fiet i patria.Perfecta ē charitas q̄ſi
ē habitu magna motu interiori directa.
ope exteriori ſolicita.radice ſtabilita.fer
uore diſcreta.dulcedine cōſolatoria.Dili
giť deus toto corde.i.intellectu ſine erro
re.tota aīa.i.volūtate ſine ꝯtrarietate. to
ta mēte.i.memoria ſine obliuiōe.

De ordine caritatis. Cap. 30

o Rdo caritatis ſm Aug.eſt dili
gere pmo qđ ſupra nos ē.i. deuꝫ
deide qđ nos ſum⁹. poſt hoc qđ
iuxta nos eſt.i. pximi⁹.vltimo qđ intra
nos eſt.i.corpus nr̄m ꝓpriū. In eodem
gradu cōtineri dꝫ corpus xp̄i.q᷑ vtrūqꝫ
tenet rōnē iferioris boni reſpectu ſpirit⁹
nr̄i.ſm Ambro.diligēdus eſt pmo de⁹
ſcđo parētes.deinde filii.poſtea dome
ſtici.vltimo inimici.ſꝫ hoc de exhibitiōe
qdā itelligūr.Aliqs diligit magis ab al
tero multiplr̄.ſ.maiori affectu ſic ſuꝑ oīa
diligēdus ē deus ſed inter hoīes magis
diligēdi ſūt parētes q̄ filii.deinde cōſan
guinei ſm gradus cognationis.Maiori
affectu diligēdi ſūt filii q̄ parētes.ſꝫ eqūe
ꝑtinētib⁹ pauis ſuccurēdū ē magis indi
gēti.Ad dr̄uꝫ magis diligēdi ſūt qui ſe
magiſ ad grāꝫ pparāt ⁊ habilitāt ad glo
riā.⁊ ſic diligēdi ſūt ſm gradus pricipā
di bonū grē.Nota ꝙ idē ordo dilectiōis
ē nature ⁊ grē.hoc excepto ꝙ dilectione
naturali hō ſe magis diligit q̄ deuꝫ.ſed
ecōtra eſt in dilectiōe gratuita.Preterea
ſciēdū ē ꝙ ideꝫ eſt ordo charitatis q ſm
Aug.eſt i via.erit ēt i patria q᷑ cū gloria
ꝑficiat naturā ergo nō erit imꝑfectiōis
in nā manebit in gloria.

De dilectione ꝓximi. Cap. 31.

m Ultuo ſe debēt hoīes diligere q᷑
oēs mēbra vni⁹ corporis myſtici
xp̄i.q᷑ vno ſpū ſcō viuificāť ſpiri
tualiť.⁊ vniūť q᷑ vnā fidē hn̄t.q᷑ vnuꝫ
baptiſma receperūt.q᷑ vnū patrē hn̄t ⁊
dn̄m.q᷑ ad vnū regnū tēdūt. Dilectiōꝫ
ꝓximi ſuadet ius nature. Mat.7.Oīa
quecūqꝫ vultis vt faciāt vobis hoīes.⁊
vos facite illis.Ius ſcripture. Mat.22.
Diliges ꝓximū tuū ſicut teipm̄.Exem
plū creature.q᷑ omne ſimile diligit ſibi ſi
mile.Melius eſt diligē q̄ diligi qdrupli
ci rōe.primo q᷑ ꝙ diligim⁹ ſcim⁹.ſꝫ ꝙ
diligamur neſcim⁹ ſꝫ credim⁹.2.q᷑ dili
gē ꝓprie vtutis eſt.ſꝫ diligi aliene. tertio
q᷑ cū diligim⁹ alios nobis obligam⁹ cū
vō diligimur aliis obligamur.4. q᷑ cuꝫ
diligim⁹ meremur nob cū āt diligimur
alii merēť ſibi .Per dilectōꝫ ꝓximi effi
cimur imitatores xp̄i.Jo.17.Hoc ē pce
ptū meū vt di.in.ſi.di.vos.Diſcipuli ſal
uatoris.Jo.In hoc cognoſcēt oēs ꝙ di
ſcipuli mei eſtis ⁊c. Speculatores dei.i.
Jo.2.Qui diligit fratrē ſuū in lumine
ꝑmanet ⁊ videt deū.Societas fraternis
vtilis ē rōne ſubleuatiōi. Eccle. 4. Ue
ſoli.q᷑ ceciderit nō hꝫ ſubleuātē . Rōne
cōſolatiōis.ps. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocū
dū.Rōne exhortatiōis.Seneca.Sem
per ante oculos tuos ponēdus ē aliquis
cuius exēplo ꝑficias.q᷑ niſi ad regulam
praua ñ corriges. puerbi.A modica ſin
tila augeť ignis.De dilectiōe inimicoꝝ.

Capitulū. 32.

c Irca dilectionē inimicoꝝ nota ꝙ
alia ē dilectio affect⁹.⁊ alia effect⁹
Dilectio affect⁹ duplex ē q᷑ aliaē inocētie
⁊ alia bn̄ficētie. Dilectiōe inocētie tene
mur diligē inimicoſ.q᷑ ñ dbem⁹ eiſ apta
re malū inquātū malū . ſꝫ inquātū ē eis
expediēs vľ reipu.Affectus dilectionis
bn̄ficētie ē.ſ.pricipalis ⁊ ſecūdarius.Af
fectus pncipalis ē velle ⁊ optare inimi
cis bona ſpūalia.ſicut ē grā ⁊ gloria.hoc
modo tenemur ꝑ affectū diligē inimicos
Affect⁹ aūt dilectiōis ſecūdarius ē opta
re inimicis bona tpalia.hoc mō nō tene
mur ſꝑ diligere inimicos.q᷑ nō ſꝑ expe
dit eis bona tpalia. Eodē mō diſtinguē
dū ē de dilectiōe effect⁹ q eſt ſimiliť ino
cētie ⁊ bn̄ficētie.pmo mō tenemur oēs
diligē inimicos.q᷑ tenemur eis nō iferre
mala niſi ꝓpter bonum ꝑſone republice
Scđo mō diſtinguēda ē dilectio bn̄ficen
tie.q᷑ ſi eſt beneficium ſpirituale ad ſa
lutē neceſſarium.tūc tenemur. illud ini
micis ipēdere.ſicut orare ꝓ eis.nō qdeꝫ
i ſpāli.ſed in generali.ita.ſ.vt nō excluda
mus eos ab orōnib⁹ cōib⁹. Si vero eſt
bn̄ficiū tpale ad hoc nō tenemur niſi i ca
ſu neceſſitatis.Nota ſi eſſe duplicē ini
micū.ſ.ꝑſone nr̄e ⁊ eccleſie Jnť inimico
ꝑſone bn̄facīēre ꝑfectiōis ē.niſi ſcirēt ſibi
vel alteri beneficiū nociuū eſſet.q᷑ in tali
caſu beneficiū ſubtrahē vtile ē . Inimico
āt eccleſie bn̄ficiū ſubtrahē ꝑfectius eſt ⁊
melius.niſi inquātū ꝑ bn̄ficiū ſperať re
cōciliād⁹ eccleſie.Ex pdictis pꝫ ꝙ opta
re bona tpalia inimicis eccleſie iꝑfectio
nis ē niſi ꝑ accidēs.ſ.qñ credūť per hoc
cōuertendi.Inimico vero ꝑſone optare
bona tpalia ꝑfectionis eſt niſi ꝑ accidēs
.ſ.quādo putanť ei vel aliis nociua. Nota
ꝙ lꝫ amicū diligere ſit magis debitū. tñ
diligere inimicū magis eſt meritoriuꝫ re
miſſionis pene.⁊ alia multa valet.Pri
mo quia magis accedit ad ꝑfectionē vir
tutis.Maioris ꝑfectiōis vel maior vir
tus eſt.quia magis gratuitū eſt. Secun
do q᷑ motus caritatis ad inimicū magis
meritorius eſt remiſſiōis pene.⁊ hoc rō
ne difficultatis licet in amicum ſit magis
meritorius vite eterne rōne intentionis.
Amor eniꝫ naturalis feruētiorē facit mo
tū caritatis ſicut diſpoſitio materialis cō
fert forme.Tertio q᷑ inimicū diligē ex
preſſus ſignū caritatis eſt. q᷑ ꝯtra motū
nature eſt. vñ valde difficile eſt.niſi adſit
grā ꝑ quam vincať natura. Nota ꝙ ille
cui iniuria facta ē nō debet recōciliationē
petere.ſiue qrere ex debito neceſſitatis.
ſꝫ ſi facit cōplet debitū ꝑfectiōis. vñ dicit
Chriſo.ꝙ talis debet recōciliationē que
rere.vt duplicē gloriā ꝯſequať.Unā q᷑
iniuriā paſſus alterā q᷑ prior rogauit.

De virtutib⁹ cardinalibus.

Capitulum. 33.

p Er vtutes cardinales aīa rectifi
cať iſtius virtutib⁹. Nā prudētia
rectificat rōnalē.fortitudo iraſci
bilē.Tēpātia cōcupiſcibilē . Juſtitia vō
rectificat oēs vires put nā iuſtitie cōpre
hēdit nō ſolū ſpālēꝫ iuſtitiā q̄ eſt i cōmu
tationib⁹ vľ diſtributiōib⁹ ſꝫ etiā legalē
que oīs vtus put eius act⁹ ꝑtinet ad de
bitū obediētie pceptoꝝ. Jpſa eni iuſtitia
gñalis cōprehēdit virtutes ordinātes ad
ꝓximū.vt ē eqtas.⁊ liberalitas.⁊ ordi
nātes ad ſe ipm̄.ſicut ē innocētia. ⁊ peni
tētia.⁊ ordinātes ad deū ſicut eſt latria.
pietas.⁊ obediētia. Propter hec iuſti
tia diciť circuire oēs virtutes.⁊ ꝙ non
tm̄ eſt virtus.ſpecialis.ſed etiam gene
ralis cōprehēdēs totius anime rectitudi
nem cū ipſa dicatur rectitudo volūtatis
Jtem per virtutes cardinales inſtruitur
homo in operibus ⁊ contra vitia arma
tur. Primum ſit dupliciter.q᷑ inſtituť

quo ad ſe ꝑ prudētiā ⁊ quo ad ꝓximū ꝑ
iuſticiā. Scḋm ēt ſit duplr. qꝛ hō arma
tur in ꝓſperis ꝑ tēꝑantiā ⁊ i aduerſis
ꝑ fortitudinē. Itē dicit Aug. ꝙ prudētia
eſt in eligēdis. fortitudo in tolerādis. tē/
perātia i vtēdis. iuſticia in diſtribuēdis.
Itē dicit ꝙ prudētia eſt in ꝓcauēdis inſi
diis. iuſticia in ſubueniēdo miſeriis. forti
tudo i ꝑferēdis moleſtiis tēꝑantia in coer
cēdis delectatiōib⁹ prauis. Aug. ait i mu
ſica ſua ꝙ ſuccedit prudētie. cōtemplatio
fortitudini firmitas adherentie. tēꝑantie
mēſura delectationis. iuſtitie debita ordi
natio ad deū ꝓximū. Iſte ꝗttuor virtu/
tes appellātur cardinales. qꝛ ſicut hoſtiū
vertit in cardine. ſic in hiis vertit ⁊ regi
tur vita hoīs. Uocant etiā politice. quia
ordinat in hiis vita ciuilis. Dicunt ēt hu
mane. qꝛ humano ſtudio acqrūt niſi di
uinitus īfundant. Appellant ēt ꝯſuetudi
nales. qꝛ nō ex vno actu. ſꝫ ex ꝯſuetudi/
ne naſcūtur. vel qꝛ honeſtas humana ſe
magis exercitat in iſtis. ſicut ſcōꝝ deuo
tio ſe magis exercitat in virtutib⁹ theo/
logicis. Nota ꝙ prudētie ē ſcire qd poſſit
temperātie eſt nō ꝑſumere qḋ nō poſſit
iuſtitie ē velle in oibus qḋ equū. ſit forti
tudinis eſt velle plus ꝗꝫ poſſit. Iſte vir/
tutes hñt ſuos gradus ꝑfectōis ſꝫ quos
aliter poſſidēt. incipiētes aliter ꝓficiētes
alr ꝑfecti. Dñr ēt virtutes politice qñ/
qꝫ ſm ꝙ regūt vitā hoīs quo ad opera
exteriora. ⁊ prout pugnāt cōtra vitia. ⁊
hoc mō ſūt icipiētiū. Purgatorie dñr
ſꝫ tā ſr i vic oīa vitiorꝝ. ⁊ ꝯſiſtūt ꝑtinet
itra ꝑtī extra. ⁊ ſic ſūt ꝓficiētiū. Dñr ēt
purgati animi ſm ꝙ iaꝫ deuictis vitiis
qeſcit hō ita ꝙ raro primi motus inſur/
gūt. ⁊ hoc mō ꝑtinēt ad ꝑfectos. Exem
plares dñr ꝓut ſūt in mēte diuina. Naꝫ
ſicut oium rerū deus exemplar eſt ita ⁊
idee virtutū in ipo cōſiſtūt.

De prudētia. Cap. 33.

P rudētia ſm ꝙ eſt virtus politi
ca eſt vt ait Macrobius ad rōis
normā que cogitat ꝗ agit vniuer
ſa dirigere. ac nihil preter rectū velle vl
facere. Prudētia vero ſm ꝙ eſt virtus
purgatoria eſt vt ideꝫ ait ⁊ mūdū ⁊ oia
que in mūdo ſūt diuinorꝝ cōtemplatione
deſpicere. ⁊ oēꝫ aīe cogitatōꝫ i ſola diua
erigere. Prudētia aūt ꝓut eſt virt⁹ pur
gati animi. eſt ſola diuina noſcē. ⁊ ea tā/
ꝗꝫ nihil aliud ſit intueri. Prudentia ſane
exēplaris eſt ipſa mēs diuina. cui oia nu
da ſūt ⁊ apta Partes prudētie ſꝫ Tul/
liū ſūt. Intelligētia. ꝓuidētia. Memoria
Intelligētia vo eſt ꝑ quā animus ꝓſpi/
cit ea que ſūt. ꝓuidētia aūt virtus eſt vt
idē ait ꝑ quā videt aliqd futurū anteꝗꝫ
ſit. Memoria ſm eundē eſt ꝑ quā repe
tit ea que fuerūt. Nota duplex eſt iudi/
ciū rōnis diſcretiuū. ſ. ⁊ diffinitiuū. Iu/
diciū diſcretiuuꝫ ē quo rō iudicat aliqd
eſſe faciendū vel nō faciendū. Circa tale
iudiciuꝫ ē ſcia ⁊ nō virtus. Iudiciū vo
diffinitiuū ē q⁹ rō imperat aliqd fieri. l' nō
fieri ⁊ circa iſtud ē virt⁹. Uñ i prio iudi
cio ſe hꝫ ſcia ad opationes bonas vt con
ſiliarius. In ſcḋo vero iudicio ſe hꝫ vir/
tus vt iperator. prudentia hꝫ regere cete
ras virtutes in actib⁹ ſuis ſm oēs ptes
philie moralis. que ſunt ethica. ſiue mona
ſtica. hyconomica ⁊ politica. ꝗrū prima
mores quo ad ſe ipſū inſtruit 2. familiaꝫ
diſponit. 3. vrbeſ ⁊ regna regit. Triplex
ē prudentia. pria ē cordis. ⁊ hec ē in diſ/
poſitione pñtium ⁊ recognitōe preteri/
torū. ⁊ ꝓuiſione futurorꝝ. Deutrono. 32.
Utinā ſaperent. ſ. ꝓterita ⁊ intelligerent
. ſ. pñtia ac nouiſſima ꝓuiderent. ſ. futu/
ra. Scḋa ē oris. ⁊ ē hec in moderatione
ſmonū. ꝓuer. Qui moderat labia ſua
prudentiſſimus eſt. ꝑs. pone dñe cuſto/
diā ori meo. 3. ē opis. ⁊ hoc ꝯſiſtit vt ait
Tullius in fuga mali ⁊ electōe boni. ꝑs.
Declina a malo ⁊ fac bonū. Nota ꝙ alia
ē prudentia mūdana. alia hūana. alia di
uina. prima ē in tpalibus acqrendis. 2.
in cōmodo carnis. 3. in obſeqis diuinis. Of/
ficiū prudentie ē act⁹ aliaꝝ virtutū diri/
gere ſicut ſupra dictū ē. Ber. diſcretio nō
ꝗ virtus ꝗꝫ auriga virtutū ē. Nole falle
re nec falli vt dicit Seneca ē res ſm ve/
ritatem extimare. Idem Tu ſic ꝑ rōnem
recte viues. ſi diuina prius eſtimes. ſi di
gnitatē rex nō ē opinione multorꝝ. ſed ex
certā natura conſtituas. Nobis ꝯmiſſa
ad dei gloriā ⁊ ꝓximi edificationē diſpē
ſare. Luce qs putas ē fidelis ſeru⁹ ⁊ pru
dens ⁊ ē. Mutabilitatē fugere. Seneca
Scito te in qbuſdā ꝑſeuerare debere qꝛ
cepiſti. ꝗdā nec incipere.

De temperātia.

Cap. 35.

T emperātia ſm Macrobiū ꝓut
ē virt⁹ politica eſt nihil appetere
penitēdū in nullo lege moderatio
nis excedere ſub iugo rōnis cupiditateꝫ
domare. Temꝑantia ꝓut ē virtus pur
gatoria ē oia relinquere inꝗntum natura
patit. ꝗ corpis vſus requirit. Tēperan
tia ꝓut ē virtus purgati aī ē terrenas cu
piditates nō ſolū repꝛimere. ſꝫ penit⁹ ob
liuiſci. Tēperātia ꝓut ē virt⁹ exēplaris.
ē quedā i ſe perpetua intētione ꝯuerſio
ptes temꝑantie ſm Tul. ſūt cōtinentia.
Clemētia. ⁊ modeſtia. Cōtinentia ſꝫ eū
dē Tul. ē virtus ꝑ quā cupiditas cōſi/
lii gubernatione regit. Clemētia ē ꝑ quā
mot⁹ aī in odiū alicuius cōcitati cōitate
vel hylaritate cōtinēt ſeu retinent. Mo
deſtia ē virt⁹ ꝑ quā pudor honeſtus pa
rat ⁊ ſtabilē auctoritatē cōpat. Spēs tē/
perātie ſūt. Sobrietas. Cōtinētia ⁊ mo/
deſtia. prima cōſiſtit circa guſtum i quo
ponit modū ſobrietas. ſcḋa ē circa tactū
ꝗtū ad vim generatiuā. qꝛ ibi ponit mo
dū caſtitas. Habet. n. hō vehementē ap
petitū cōſeruādi ſe in eſſe indiuidui ꝑ nu
tritiuā. ⁊ cōſeruādi ſe in eſſe ſpei ꝑ gene
ratiuā. Iſti aūt appetit⁹ reſtringūt ꝑ ſo
brietatem ⁊ cōtinētiā. Tertia i dictis ⁊
factis. factū aūt ꝓut hic accipit ꝑtinet
ad tres ſenſus ⁊ circa ꝓprias eoꝝ mate
rias. ſ. viſum auditū. olfatū. ꝑtinet etiaꝫ
hoc factū ad tactū. nō qdem qui ē in ge/
neratiua. ſed ad alios quorꝝ organa ſunt
manus ad ꝑcutiendū vel capiendū ⁊ pe
des ad ambulādū. In oibus iſtis mo/
dū ponit modeſtia. Dignitas temꝑantie
in hoc ē ꝙ animam decorat. qꝛ ſicut i na
turis forma decētior eſt materia ſic ⁊ in
morib⁹ plus cōmendat modus ꝗꝫ ipſa
actio. ꝓpter hoc temꝑantia cōpat ſoli q
medius planetarū eſt. ⁊ decentior inter
omnes. Meritū cumulat. qꝛ medius te
net hū. Uñ dr ꝙ verbis nō meremur
ſed aduerbiis. i. nō eo ꝙ aliquid facim⁹
ſed in eo ꝙ bū facim⁹. Iſtud pꝫ in illa vi
dua ꝗ obtulit duo minuta. ⁊ magis cō/
mendata ē ꝗꝫ qui magna miſerūt in ga/
zophilatio. Uitioſos appetit⁹ refrenat ſi
cut ſupra dictū ē. vnde cōpat freno. ⁊ re
mor. ⁊ lime que ſuꝑfluū tollit rubiginis
de ferro. Actōes temꝑat ſm ꝙ apoſto/
lus inſtruit dicens. Rōnale obſequium
veſtrū. Mediū ſeruat. Ber. Tene me/
diuꝫ ſi nō vis ꝑdere modū. De hoc me
dio dr. Medio tutiſſim⁹ ibis. Iſtud me
diū voluit dñs nos tenere qñ fecit nō de
capite. vel de pede mulierē. ſed de coſta
Et qñ fecit hoiem ꝑtim corpalem. ⁊ ptī
ſpūalem. vt dignitate nature eſſet ſub na
tura angelica. ⁊ ſuꝑ corpoream. xp̄o aſſi
milat q ſtetit i medio diſcipulorꝝ. ſedit in
medio doctorꝝ. ſuſpenſus ē in medio la/
tronū. locatus eſt in medio duorum ani
malium. viſus eſt a Joanne in apoca. i
medio candelabrorum aureorum. Na/
turam conſeruat. quia natura in mediis
delectatur. ⁊ per extremā corrumpitur.
Unde philoſophus. Excellentia ſenſato
rum corrumpit ſenſus. Ferculis eternis
cibat. Unde temperantia comparatur li
gno vite quod erat in medio paradiſi.

De fortitudine.

Cap. 36

F ortitudo ſm Macrobium pro/
ut eſt virtus politica. eſt animum
ſupra metum periculi agere nihil
ꝗꝫ niſi turpia timere tolerare fortiter ad
uerſa vel proſpera. Fortitudinis purga/
torie eſt animo non terreri a corpore re/
cedente nec altitudinem abhorrere. For/
titudinis purgati animi eſt paſſiōes igno
rare. nō metuere vt neſciat iraſci. ⁊ nihil
cupiat inhoneſtū. Fortitudis exēplaris ē

eſſe immutabilē.q: ſp idem eſt. nec aliqñ mutat᷑. Partes fortitudinis ƒꝫ Tulliū ſunt quatuor. Magnificentia ƒiducia. Patientia. ⁊ Perſeuerantia. Magnificētia ſm eūdem eſt magnaꝝ ⁊ excelſarū rerū cū ampla quadam animi ꝓpoſiti one cogitatio atqꝫ miniſtratio. ƒiduciaꝫ eſt vtus p quā in magnis ⁊ honeſtis rebus multū in ſe aius ex ſpe certa fiducie collocat᷑. Patientia eſt honeſtatis ⁊ vtilitatis cā rerū arduarū atqꝫ difficiliū voluntaria ⁊ diuturna ꝑpeſſio. Perſeuerantia eſt virtus in rōne bñ cōſiderata ſtabilis ⁊ ꝑpetua ꝑmāſio. Multi ſunt effectus fortitudinis. Primus eſt q: de hoſtibus triumphat. Mat. 4. Uir fortiſſimus. Scōus q: hel ſua bona cōſeruat Luce. Cū fortis armatus ⁊c. Terti⁹ q: durat. puer. Manus fortis diuitias parat. Quartus q: regnū celoꝝ expugnat. Mat. regnū celoꝝ vim patit᷑. Quintus q: ornat ꝓuer. ƒortitudo ⁊ decor indumentū eius. Sextus q: in extremis aſſecurat. puer. Leo fortiſſim⁹ beſtiaꝝ a nullius pauet occurſu. Septima q: remunerationē expectat. puer. Mulierē fortē qs inueniet ⁊c. ƒortitudo cōſiſtit in qnqꝫ. ſ. in aggreſſione arduoꝝ. ꝑs. Uiriliť agite ⁊ cōfortet᷑ cor veſtrū. In cōtemptu terrenoꝝ. Hebr. Moyſes negauit ſe eſſe filiū Pharaonis. ⁊c. In ſuſtinētia tribulationū. Cant. fortis eſt vt mors dilectio. In reſiſtentia temptationū. Apo. Nō coronabit᷑ niſi q legitime certauerit In impugnatione vitioꝝ. Job. Malitia eſt vita hoīs ſup terrā. Multa iuuāt fortitudinē. Primū ē exhortatio pꝛudentū Uñ legitur de Juda Machabeo. ꝙ armauit ſocios nō clypei vl᷑ haſte munitione. ſed ſmonibus optimis. 2. exēplum robuſtoꝝ. Uñ legit᷑ de Eleazaro ꝙ elegit fortiter mori ꝓ ſētis legibus. exēplū virtutis ⁊ fortitudinis poſteris relinquens 3. exercitatio i pugnis. vñ legit᷑ in Joſue ꝙ dñs ñ deleuit hoſtes filioꝝ Iſrael ſtatī oēs. ſꝫ reliquit aliquos vt hērent ꝯſuetudinē ꝑliādi. 4. eſt ſpes remunerationis. 2. paralip. Cōfortet᷑ manus vře. ⁊ nō diſſoluātur ē. n. merces opi veſtro. 5. hoſtiū debilitas. Gre. Debilis eſt hoſtis q nō pt vincere niſi volētē. 6. orōnis adiutorium Exo. Cū eleuaret manus Moyſes vicebāt filii iſrael. 7. armoꝝ ſpūaliū appat⁹ vñ Sāſon vincebat philiſteos i mādibula aſini. i. tēꝑantia ⁊ ſimplicitate. 8. memoria dñice paſſionis qd̄ ſignatū ē i dauid q ꝯtra Goliā venit i baculo ⁊ fūda 9. cib⁹ ſpūalis. ꝑs. Panis cor hoīs confirmat. 3. Reg. Ambulauit Helyas i fortitudine cibi illi⁹ ⁊c. vñ ⁊ petrus potat⁹ ſpūs ſci gřa ꝯfortatus eſt dicēs. Oꝫ deo obedire magis ꝙ hoīb⁹. Idē vo Apo. ante talem ꝯfortationem dixit. Neſcio hominem hunc.

De iuſticia politica.

Capitulum. 37

I Uſticie politice ſm macrobiū eſt ſuare vnicuiqꝫ qd̄ ſuū ē. Juſticie purgatorie ſm eūdē eſt ad vnā cuiuſqꝫ ꝓpoſiti viā vniuſcuiuſqꝫ vtutis offm̄ cōſeruare. Juſticie āt purgati animi eſt ita cū ſupna mente ſociari vt ſeruet cū ea fedus ꝑpetuū imitādo. Juſticie exēplaris ē ꝙ ꝑenni lege ſēpiterna opis ſui ꝯtinuatōe nō flectit᷑. Partes iuſticie ƒꝫ Tulliū ſūt ſex. ſ. religio. pietas. gřa vēdicatio. obſeruātia vitas. Religio ſm eundē Tulliū eſt vtus q̄ ſupioꝛis cuiuſdā nāe quaꝫ diuinaꝫ vocāt curā cerimoniāqꝫ affert. pietas eſt p quā cōiunctis ſanguie beniuolētie offm̄ ⁊ beniuolēs tribuit᷑ cult⁹. Gřa eſt in q̄ amicitiaꝝ ⁊ officioꝝ alterius memoria. ⁊ remunerādi voluntas cōtinet᷑. Uindicatio eſt p quā vis ⁊ iniuria. ⁊ oē qd̄ obſcurū eſt defendēdo atqꝫ vlciſcendo ꝓpulſat᷑. Obſeruātia eſt vtus p quā hoīes aliq̄ dignitate āntecedētes cultu quodā ⁊ honore dignant᷑. Ueritas eſt vtus p quā imitat᷑ ea que ſunt. aut fuerūt. aut futura dicuntur. Nota ꝙ iuſticia nō tāꝫ eſt virtus ſpecialis ꝙ̄ generalis vt habes ſupra de vtutibus cardinalib⁹ in genere. Juſticia vt dicitur in libro ſapientie eſt ꝑpetua multiplici ratione. ꝑmo q: ꝑpetuat aiaꝫ ſtabiliēdo eā in debito loco. ſ. ſub dō ⁊ ſupra corporales creaturas 2. q: manebit in pria ſm eſſentiā ⁊ vſuꝫ Alie āt virtutes cardinales ⁊ ſi maneant in pria ſm eſſentiā. nō tñ ſm oēꝫ vſum. Tēꝑantia. n. nō refrenabit mot⁹ illicitos pꝛudētia ñ cauebit ab inſidiis. ƒortitudo nō aggredietur terribilia. Juſticia ꝑuertit᷑ tripliciter. ſ. amore perſone. vel pecunie. Iſa. Ueh q iuſtificatis impiū ꝓ munere Timore. Euāgeliū. Nolite timere eos q occidunt corpus. Rācore. Idē ſciēs ꝙ p inuidiam tradidiſſent eū. Plura mouent ad rectitudinē iuſticie pꝛimū ē rectitudo humani corpis. q: incedēs valde in recto corpe cuꝛrū habere aiūꝫ. ſcd̄ꝫ ē naturalis inclinatio. q: vt ait Aug. Juſticia eſt in corde hoīs naturaliter. tertiūꝫ quia bruta animalia docent multa q̄ pertinēt ad iuſtitiā vt eſt inocētia. cōcordia. ⁊ hō 4. eſt ſcriptura Ecc. Uſqꝫ ad mortē certa ꝓ iuſtitia. Effect⁹ iuſticie ē quia beatificat. Math. 5. Beati q eſuriūt ⁊ ſitiunt iuſtitiā. petrus. Si qd patimini propter iuſtitiā b ti. quia exaltat. Ecc. Qui opat᷑ iuſticiaꝫ exaltabat᷑. q2 appetitū cōcupiſcentie refrenat. Iſa. Erit iuſtitia cingulum lūborū eius q: locū deo ꝑparat. ꝑs. Juſtitia ⁊ iudiciū ꝑparatio ſedis tue. q: a morte eterna liberat puer. Juſticia vero liberabit a morte. Q: coronat. Thimo. Repoſita eſt mihi corona iuſticie. Q: remunerat. ꝑs. Retribuet mihi dominus ſm iuſticiam meā. Juſticia cōſiſtit in fide Apo. Credidit Abrahā deo ⁊ reputatū eſt ei ad iuſticiā. Item in orōne ꝑs. Clamauerūt iuſti. ⁊ do. ex. e. In ſcā meditatiōe. Ecc. Beati vir. q i ſapientia morabit᷑. ⁊ in iuſtitia meditabit᷑. In humiliatiōe. Math. Sic decet nos iplere oēꝫ iuſtitiā. Glo. Perfecta iuſtitia ē ſubdere ſe minori. In eruditione. ꝓuer. Semināti iuſticiaꝫ merces fidelis.

De donis in cōi. Capl᷑. 38.

l Icet oēs habit⁹ dati diuinit⁹ poſſint dici generalr᷑ dona dei. Spāliter tñ ⁊ appropriate ſepteꝫ ſunt donā ſpūs ſci q̄ p ordinē Iſa. vndecim enumerat a ſūmo incipiēs vſꝫ ad vltimū deſcēdēdo. Septē igit᷑ ſūt dona multiplici rōe. pꝛimo vt p hec ſeptē expellant᷑ vitia ſeptē. ſ. vt timor expellat ſupbiam Pietas inuidiā. Sciētia irā q̄ eſt quaſi q̄dā iſania. ƒortitudo accidiā. Cōſiliū auaritiā. itellectus gulā. Sapientia luxuriaꝫ 2. dñr eē ſeptē dona ꝑꝑ expediēdas vires naturales. Nā iraſcibilis indiget expediri tā in proſperis ꝙ̄ aduerſis. in ꝓſperis qdeꝫ timore. in aduerſis āt p fortitudinē Cōcupiſcibilis idiget expediri quātū ad affectū reſpectu ꝓximi. qd̄ fit p pietateꝫ ⁊ quātū ad effectū reſpectu dei qd̄ fit p guſtū ſapie. Rōnalis vero indiget expediri in veritatis ſpeculatiōe. qd̄ fit p donū intellectus. ⁊ in veri electiōe. qd̄ fit p cōſiliū. atqꝫ in electi executiōe. quod fit p ſciam. p hāc. n. cōuerſamur i medio nationis praue ⁊ ꝑuerſe. 3. dñr eſſe ſeptē dona ꝑꝑ regimen actiue. ⁊ cōtēplatiue vite Cōtemplatiua ſi qdeꝫ tria dona dꝫ hře. ſ. timorem ad reuerentiā maieſtatis. Intellectū ad intelligentiā veritatis. Sapiētiam ad guſtū bonitatis. Actiua vero hꝫ pietatem ad agēdū. fortitudinē ad ſuſtinendū. ſciam ad diſcretiōeꝫ pietatis. cōſiliū ad diſcretiōeꝫ fortitudinis. Plurima ergo dona ſūt ad itellectū ſpectantia q: lux cognitiōis multū valet ad recte viuēdū. Propter eādē cām fit donoꝝ obuiatio. vbi quaſi ſp adiungit᷑ vnū directiuū cū alio. qd̄ ſpectat ad actiōem vel paſſionem. Uñ Grego. ſuper Ezechi. dicit ꝙ ſum⁹ p ſapiaꝫ maturi. p intellectū ꝓuidi. p cōſiliū cauti. p fortitudinem aioſi. p ſcientiā diſcreti. p pietatē miſericordes p timorē humiles.

Capitulum. 39.

De timore in cōi.

Timor ē vt ait Aug. fuga mali. ſpecies timoris ſūt ſex. pꝛim⁹ ē naturalis quo qlibꝫ nālr᷑ timet nocumētum nature. Iſte nō eſt meritorius neqꝫ demeritorius. q: nō ſubiacet libero arbitrio. ⁊ dr᷑ naturalis nō a natura inſtitu

ta.ſ; deſtituta.q: iſte timoꝛ ē ꝓ peccato
pꝛimoꝝ parētū īflictus.hoc timoꝛe xp̄s
naturaliter moꝛi timuit.Secūdus eſt ti/
moꝛ humanus quo qs nimis timet pel/
li ſue.Iſte timoꝛ naſcit̄ ex nimio amore
pn̄tis vite.⁊ ē qn̄q; moꝛtalis actus eiuſ
.ſ.cū pꝛius qs peccaret moꝛtalit̄ q̄z amit
teret vitā ſuā.qn̄q; eſt venialis.vt cum
quis faceret p̄us petm̄ veniale.q̄z pmit/
teret ſe occidi.Tertius eſt timoꝛ mūda/
nus quo qs nimis ſuis reb⁹ inheret Hic
naſcit̄ ex nimio amoꝛe rerū tp̄aliū.⁊ eſt
qn̄q; moꝛtalis qn̄q; venialis penitus eo
dē mō quo dictū ē de humano.Quart⁹
eſt timoꝛ ſuilis quo qs timet peccare pri
cipaliter ꝓꝑ penā.Quintus eſt timoꝛ ini
tialis quo timet qs penā ⁊ dei offenſam
Unde q̄ſi duos h; oculos.vnū ad penā
aliū ad deū.⁊ hic ē pꝛincipalioꝛ.Sextus
eſt timoꝛ filialis quo qs timet offēſa; dei
vel ſeꝑationē a deo.Numerus p̄dictoꝝ
timoꝝ ſic accipit̄.Aliqs timoꝛ eſt a ſpiri/
tu ſcō ⁊ cū ſpū ſcō.ſicut timoꝛ initialis ⁊
filialis aliqs a ſpū ſcō.ē ⁊ nō cū ſpū ſcō ē
ſicut timoꝛ ſuilis.Aliqs ē cū ſpū ſcō.⁊ n̄
a ſpū ſcō.ſicut timoꝛ naturalis.Aliquis
nec a ſpū ſancto.nec cū ſpū ſcō.ſic timoꝛ
humanus ⁊ mūdanus.quos nec ſpirit⁹
ſci gr̄a ſecū cōpatit̄.nec ꝑ ſpm̄ ſcm̄ dan/
tur.Eſt adhuc alius timoꝛ reuerētie q ſo
lus īter timoꝛes erit ī pr̄ia.ſicut dicit p̄s.
Timoꝛ dn̄i ſcūs ꝑmanet ī ſeculū ſeculi.
Reuerētia vero eſt reſilitio a cōſiderata
magnitudine dei in ꝓpꝛia ꝑuitate;.Ti/
moꝛ dn̄i multa bona facit.Pꝛimo qa ex
pellit petm̄.pꝛouer.Timoꝛ dn̄i expellit
petm̄ Sapientiā gignit.Ecc.p̄mo.Qui
timet nihil negligit.Mētē ſtabilit ꝓuer.
Niſi ī timoꝛe dn̄i tenueris te inſtant̄ cito
ſubuertet̄ dom⁹ tua.Spūalit̄ ditat p̄s.
Nō eſt iopia timētib⁹ eū.Bona opa cu
mulat.Ecc.Qui timet deū faciet bona.
Coꝛ delectat.Ecc.Timoꝛ dn̄i delectat
coꝛ.Uita; ꝓlogat.Ecc.Timoꝛ dn̄i ap/
ponit vitā.Deuotionē irrigat.Ecc.Ti/
moꝛ dn̄i fons vite.Eternaliter remune/
rat.Ecc.Timēti deū bn̄ erit in extremiſ

De timoꝛe ſuili. Cap. 40.

t Imoꝛ ſuilis donū ſpūs ſci ē.nō
tn̄ ē cū ſpū ſcō.ſicut auroꝛa cū ſo
le eſt.Timoꝛ ſuilis ſpūi ſcō locū
p̄parat.vt eū ſicut ſeta filū introducat.
Seta filū introducēdo ip̄m p̄cedit.nō tn̄
cū ipſo ꝑmanet.ſicut ait Aug.Timoꝛ ſ/
uilis ē bonū quo nemo bn̄ vtit̄.q; l; ha/
bitus timoꝛis ſuilis bonus ſit ī ſe ſm ꝙ
donū ſpūs ſci eſt.tn̄ ei⁹ act⁹ qn̄q; petm̄
ē Timoꝛ itaq; ſuilis duo facit.Pꝛimū
ē ꝙ p̄parat viā charitati.Scd̄; eſt ꝙ tra
hit a petō metu pene tn̄.Rōe pꝛimi bo
n⁹ eſt.ſ; rōe ſecūdi diſtīguit̄.Un̄ notan
dū ē ꝙ vſus timoꝛis ſuilis duplex ē.ſ.cū
qs vtit̄ eſſētia habitus tn̄.vel cū qs vti/
tur ſuilitate.Pꝛimo mō vſus eius bo/
n⁹ eſt.Nā ille ē abhoꝛreri penas eternaſ
qd̄ bonū ē.cū ſit ēt ī timoꝛe initiali.Se/
cūdo mō vſus ei⁹ malus eſt q: vſus ei⁹
eſt vitare malū ex coactiōe ꝑ penā.cuiuſ
tn̄ affect⁹ habet̄ in volūtate ⁊ ſequeret̄
effect⁹ ſi ſparet̄ īpunitas.vt ait Aug.Et
intelligit̄ dictū eius q ait ꝙ timoꝛ ſuilis
bonus eſt.nō tn̄ q timet ſeruiliter bene
agit.q: agere bonū ē ex volūtate ſci.ſed
agere bn̄.i.meritoꝛie ē ex volūtate agen/
tis q agit ex virtute charitatis ⁊ gratie.

De timoꝛe initiali.

Caplm̄. 41.

t Imor initialis ideo ſic dem̄ ē.q:
eſt icipiētiū p̄mo penitere.Unde
Iſa.Dn̄e a timoꝛe tuo cōcepimus
⁊ ꝑꝑim⁹ ſpūm ſalutis Qui adhuc ſunt
in anguſtia ꝓ peccato qd̄ cōmiſerūt.ſed
anguſtia hec foꝛas mittit̄ quādo cōſciē/
tia ſerenatur ad plenum.q: ꝑfecta chari/
tas foras mittit timoꝛem initiale; inquā
tum habet oculum ad penā.Timoꝛ eni;
initialis h; duos oculos.vnū ad gloꝛiā q
eſt ei eēntialis.alterū ad penā q ē ei acci/
dētalis.ſ; timoꝛi ſuili eēntialis Preterea
timoꝛ initialis abſtinet a petō veniali ꝓ
pter penā purgatoꝛii ī quo caſu pōt cō/
uenire cū ꝑfecto q ēt timet penā purga/
toꝛii inq̄ztū eſt dilatiua gloꝛie.ſiue ſeꝑati/
ua ad tp̄s.Duplex eſt amoꝛ.ſ.filial' quo

deū diligim⁹ ꝓpter ſe tn̄ ⁊ mercenari⁹
quo nō diligim⁹ pꝛincipaliter.ſ; ſcd̄ario
habito reſpectu ad mercedē.Huic du/
plici amoꝛi rn̄det duplex timoꝛ.ſ.initia/
lis ⁊ filialis.Nā filialis timoꝛ rn̄det amo
ri filiali.initialis vero reſpondet amoꝛi
mercenario.

De timore filiali.

Caplm̄. 42.

t Imoꝛ filialis ꝓpꝛie timet offēdere
deū qui ⁊ ſi ꝓꝑ petm̄ nō ſeparet̄
a deo.tn̄ a petō abſtineret nec ip̄; offēde
ret ⁊ in hoc timoꝛ ſeꝑatiōis filial' differt
ab initiali q ꝓpꝛie eſt timoꝛ ſeꝑatiōis.qui
ꝓpter cōſciētiā peccati timet ſeꝑari a dō
Timor vero filialis tātūmodo timet of/
fēdere deū.Alia ē dr̄ia q: timoꝛ initialis
eſt īꝑfectoꝝ.ſ; filialis ꝑfectoꝝ.3.ē dr̄ia q:
cū ī tīore pene ſint duo.ſ.puničio ⁊ cau
tela.ipſa pūctio ꝑtinet ad timoꝛē initiale;
talis.n.pūctio ē ex cōſcia peccati de quo
neſcit an ſit dimiſſū.Cautela vero ꝑtinet
ad timoꝛē filialē.ſicut.n.ꝑfect⁹ cauet pec
catū quo ad deū offēdit ita ꝑ ꝯn̄s cauet
penā.ſ; tn̄ ꝑ accn̄s.Timor etia; filialis
dicit̄ ſanctus ⁊ caſtus.

De dono pietatis. Cap. 43.

d Onū pietatis ī tribus cōſiſtit.ſ.in
cultu dei in veneratiōe ſacre ſcri/
pture ⁊ in ꝓximi honoꝛe Cultus
dei cōſiſtit ī ꝓfeſſiōe diuine maieſtatis.⁊
hoc ē theoſobia.Ueneratio ſacre ſcriptu
re cōſiſtit in hoc vt ei firmiter credat̄.vt
ſollicite cuſtodiat̄ ⁊ fideliter diſpēſetur.
Honor ꝓximi ꝯſiſtit in reuerētia ſupioꝝ
ī ꝯformitate eq̄liū.⁊ ī ſubuētiōe īferioꝝ.

De dono ſcie.

Caplm̄. 44.

s Ciētie donū ſimilē actū h; cū pꝛu
dētia.q: ē virt⁹ politica.ſ; differt
ī rōe agēdi.Pꝛudētia.n.ꝓcedit ex prin
cipiis iuris n̄lis.Scie vō donū ex prin
cipiis fidei.Pꝛoprius actus ſcie doni ē
docere recte ꝯuerſari ī medio natiōis ꝑ/
ue ⁊ ꝑuerſe.Ad qd̄ reqrūt̄ tria Pꝛimū
ē ꝙ hēat rōes qb⁹ ſe defēdat ab īpugnā
tib⁹ fidē ſuā.Scd̄; ē ꝙ a malo abſtineat
Tertiū ꝙ bn̄ ⁊ prudēt̄ tp̄alia āminiſtret
Preterea ſcie doni ē dirigē opa ad noꝛ/
mā rōis ⁊ ad cōfirmitatē dei.Itē ꝑ ſcie
donū ſcit̄ ne ſub ſpē boni malum lateat.
Itē donū ſcie regit pietatē ꝓꝑ qd̄ ēt hec
duo cōbinant̄.Itē ꝑ donu; ſcie ſcit hō
qd ſit.⁊ a quo ſit.⁊ ad qd ſit.Scie donū
ē ſcīa faciēdoꝝ⁊ lō rōe ſcie ꝯſiſtit ī cogni
tōe ſ; q̄z n̄ ē vt⁹ ſ; rōe faciēdoꝝ ꝯſiſtit in
opatiōe.⁊ ſm hoc eſt virtus.

De dono ꝯſilii. Caplm̄. 45.

c Onſiliū ſumit̄ trib⁹ modis.qn̄/
q; dr̄ cōſiliū deliberatio de reb⁹
valētib⁹ ad finē ad quē tēdim⁹.⁊ tale cō
ſilium ꝑtinet ad pꝛudētiam.vel idem eſt
ꝙ prudentia.quandoq; dicitur conſi/
liū ꝑſuaſio reꝝ excellētiū ad q̄s nō tene/
mur ſm qd̄ dr̄ hoc eē cōſiliū.Si vis ꝑ/
fectus eē.vade ⁊ vende ⁊c.qn̄q; dicitur
conſilium prudētie exercitatiua cōtem/
platiuorū ⁊ actiuorū donorum.⁊ deli/
beratio de operibus arduis.ſiue tenea/
mur ad ea.ſiue nō.⁊ ſm hoc ſimilit̄ cō
ſiliū donū.Nota ꝙ ſicut ad ſcientie do/
num ꝑtinet reprobare malum ⁊ eligere
bonū.ita ꝑtinet ad cōſiliū cauere pericu
la que ſunt in hoc exilio.Ite; ſicut ſcien/
tie donū h; regere pietatē ita donū cōſi
lii habet regē foꝛtitudinē In h aūt diffe/
rūt cōſiliū ⁊ ſcīa.q: ſcīa ē circa bonu; ⁊
malū.ſ; cōſiliū eſt circa difficile ⁊ arduū

De dono ſapie ⁊ intellectus.

Caplm̄. 46.

s Apiētia ⁊ intellectus differūt.q:
ſapia ē cognitio dei abſolute intel
lect⁹ vō collatiue.ſ.in ꝯꝑatiōe ad
creaturas.Itē alia dr̄ia.q: intellectu co/
gnoſcit̄ deus ꝑ illuminatiōe; de auditis
in ſcriptura.ſapientia autem cognoſcit̄
experimēto Item per intellectum deum
cognoſcimus.per ſapientiam dulcedinē
eius guſtamus.Unde ſapientia dicitur
quaſi ſapore virtutum condita ſcientia.
Item ſicut dicit Gre.per intellectu; ſu/
mus ꝓuidi per ſapientia; maturi.

De beatitudinibus in genere.

Cap. 47.

Eatitudiñes ſi ſeptē ſm diſtinctio
b nes graduum cōnis ſint octo ſm
eſſentiā q̄s ſaluator enumerat in
ſermone de mōte.ſ.paupertas ſpūs.miti
tas luctus eſuries iuſticie miſericordia.
mūditia cordis.pax quar̄ beatitudinū
numerus accipitur ſm integritatē perfe
ctionis.Requirunt ad integritatē pfectio
nis tria.ſ.receſſus a malo. pceſſus i bo
no.⁊ pfectus ſtatus in optimo.Sane āt
omne malum pcedit ex tumore ſupbie.
aut ex rācore malitie.aut ex langore cōcu
piſcētie.Contra hec tria ſunt tres beati
tudines.ſ.paupertas ſpūs cōtra malū tu
moris.mitias cōtra malū rācoris.luct⁹
cōtra malū libidinis.Item pfectus attē
dit ſm imitatonē que eſt ſm duas vias
dñi.ſ.miſericordiā.⁊ veritatē.de qbus
in ps.Uniuerſe vie dñi ⁊ vitas.Itē ſm
has duas vias ſumūt due beatitudines
.ſ.eſuries iuſticie.⁊ affectus miſericordie
preterea ſtatus in optimo attēdit duo
bus modis .ſ.in limpida cognitōe ⁊ trā
quilla affectione.⁊ ſꝫ hoc ſumūtur due
vltime beatitudines.ſ. mundicia cordis
ad deū vidēdum ⁊ pax mētis ad pfecte
fruendū.p has ſeptē beatitudines exclu
dunt ſeptē capitalia vitia.paupertas ſpūs
excludit ſupbiā. Māſuetudo irā. Luct⁹
inuidiā.qm̄ qui luget .p peccatis aliorū
nō inuidet illis.Eſuries iuſticie accidiā
Miſericordia auaritiā.Mūditia cordis
gulā.qꝛ cordis mūditia nō ſuit vētri ad
modū bruti aīalis.Pax excludit luxuri
am. qꝛ guſtato ſpū deſipit oīs caro.Et
ſicut in enumeratōe donor̄ eſt ordo arti
ficialis quo primo ponūtur digniora. ita
in beatitudinibus eſt ordo naturalis vbi
digniores ponūtur vltimo.

De prima beatitudine. Cap. 48

Aupertas ſpūs ponit hic p abſti
p nētia ab amore mūdi.i. ab amo
re carnaliū voluptatū ⁊ deliciar̄
ac ppꝛie excellēcie.Hec tria cōplectitur
amor mūdi.Unde dꝛ ſup Lucā. Pau
peres ſūt qui nō querūt illecebroſa. Su
per Mat.Gre.Pauperes ſpū ſūt hu
miles ⁊ timentes deum.Alia gloſa dicit
q̄ pauperes ſūt qui nihil habent ⁊ om
nia poſſident.

De ſecunda beatitudine.
Caplm. 49

m Itis eſt ſicut dicit Ariſt.q nec pa
tit.nec deducit . Eſt aūt mititas
eadem cū manſuetudine.habet enim in
glo.ſuper Math.quā māſuetus eſt qui
nullam amaritudinē ſentit ex quo pꝫ q̄
māſuetudo eſt idem qđ patientia aliquo
modo differūt tn̄ māſuetudo. ⁊ patiētia
qm̄ patiētia eſt in ſuſtinētia moleſtiarum
corporalium. manſuetudo in ſuſtinentia
contumeliarum.

De tertia. Cap. 50

Uctus eſt lugere p peccato ⁊ ip
l ſum odire ita q̄ inſurgamus ad
deſtructionem ipſius. Lugere āt
de malo.vt fugiamus ipſū. inquātum
auertit ab amico.ſic lugere eſt ſolius cha
ritatis. Lugere aūt de quolibet malo ſpe
ciali eſt cuiuſlibet virtutis.Quelibet enī
virtus luget de ſuo contrario.

De quarta. Cap. 51

Suries iuſticie eſt vehemēs deſi
e deriū iuſticie ſiue ſūmi boni. Eſu
ries aliarū virtutum cardinaliū
qꝛ p iuſtitiā imediate ꝯiūgimur deo q̄
nō fit p alias virtutes cardinales . Iuſti
tia enim put hic ſumit ꝯprehendit fidē
ſpē.caritatē.q̄ imediate ꝯiūgūt nos dō

De quinta. Cap. 53

Iſericordia eſt p quam .p terre
m nis celeſtia meremur Opera mie
ſūt.14.ſ.ſeptem corpalia.⁊ ſeptē
ſpūlia.Corporalia ſūt hec.Uiſitatio infir
mor̄.potatio ſitientiū.redēptio captiuo
rū.veſtio nudor̄.collectio pegrinor̄. ſe
pultura mortuor̄.Prima ſex ꝺ iſtis ha
bemus in euāgelio.ſeptimam de thob.
Opera ſpūalia ſūt hec.delinquēti igno
ſcere.peccātem corripere.ignorātem do
cere.titubanti conſulere.meſtū cōſolari
pro ſalute proximi exorare.iniurias ſuſti
nere.Et hoc vltimum propterea dicitur
opus mie.qꝛ reſpōſio mollis ⁊ humilis
frangit iram.⁊ hoc pium eſt.ſ. furorem
irati mitigare.

De ſexta. Cap. 53

Unditia cordis ē q̄ clarificat cor
⁊ mūdat ad vidēdū deū.⁊ ardē
tiſſime diligēdū.Accipit āt mun
ditia cordis hic nō p virtute ſed pro ſta
tu quodā qui eſt purgati animi.

De ſeptima. Cap. 54

Ax eſt ſtatus vtutis in quo eſt de
lectatio in deo ſine cōtradictōe car
nis mūdi ⁊ diaboli.vl ſi aliqua ē
in efficax eſt.Un̄ pꝫ q̄ pax ſtatus animi
purgatiſſimi.Pacificis āt magis attri
buit eſſe filios dei q̄ aliis.qꝛ lꝫ miſericor
dia maxime aſſimilet hoīe dō q̄ntū ad
opera exteriora.tn̄ q̄ntū ad interiora ma
gis aſſimilat pax.

De octaua. Cap. 55

Ctaua beatitudo eſt de q̄ dꝛ bea
o ti q pſecutionē patiūtur pp iuſti
tiā.qꝛ ipſor̄ eſt regnū celor̄.Hec
vtus.ſ.ſuſtinētia pſecutionū pp iuſtitiā
ānexa eſt paci.Cū.n.pacific⁹ fit abſq̄ cō
tradictione carnis mūdi ⁊ diaboli.pꝫ q̄
idē paratus eſt ſuperare tētatōes mortis
p xp̄o in eodē gradu eſt cū pace.pp hoc
dicimus q̄ octo ſūt beatitudines quātū
ad eēntiā.ſed tn̄ ſeptē q̄tū ad diſtinctio
nē graduū.qm̄ ſup pacē nō ē vtus alia.
Dicit.n.Aug.Pax ē finis ⁊ ꝯſumatio
oīū vtutum.Octaua beatitudo dꝛ redi
re ad caput duobus modis.pmo qꝛ idē
p̄miū ſibi pmittit qđ pmittit btitudini
.ſ.regnū celor̄.Scđo qꝛ oēs pbāt a pri
ma vſq̄ ad vltimā verū vere ſint. Un̄
Gre.Qualis vnuſqſq̄ apud ſe lateat.il
lata cōtumelia pbat.Ex his dictis colli
git q̄ habitus vtutū cardinaliū principa
liter diſponūt ad exercitum actiue hitus
vero donor̄ diſponūt ad actus contem
platiue.hitus vo beatitudinū diſponunt
ad pfectionem vtriuſq̄.

De ſenſibus ſpūalibus. Cap. 56

Er ſenſus ſpūales pcipit aīa ſpūa
p lia.qꝛ videt ſponſi ſui pulchritudi
nē ſub rōe ſplendoris.Audit ame
niſſimā armoniā ſub rōe verbi. Guſta
ſūmā dulcedinē ſub rōne ſapie cōprehē
dentis vtrunq̄.ſ. verbū ⁊ ſplendorem
Odorat ſūmā fragrātiā ſub rōe verbi in
ſpirati.Tāgit ſūmā ſuauitatē ſub rōe v
bi incarnati.⁊ inter nos corpaliter habi
tās.reddētis ſe nobis palpabilē ⁊ oſcula
bilē p ardētiſſimā caritatē.Ex p̄dictis pꝫ
q̄ ſenſus ſpūales dicūr ꝯceptōes mētales
circa veritatē ꝯtēplandā.que qdā ꝯtēpla
tio incipit a ſenſu.⁊ pueniꝫ ad imaginati
onē.⁊ de imaginatiōe ad rōem.⁊ ꝺ rōe
ad intellectū.⁊ de intellectu ad intelligēti
am.⁊ de intelligentia ad ſapiētiā.ſiue no
ticiā exceſſiuam que incipit hic in via et
conſumatur in gloria.

De fructibus ſpūalibus. Ca 57

Ructus duodecī ſpūales ſi dicūr
f noui hitus.ſed ſtatus ꝯſolationū
qbus ꝯſolatur ſpūs iuſtor̄ ⁊ iſte
dilectatōes ꝯſequūtur opa pfecta. Sūt
āt iſti fructus.caritas.gaudiū.pax pa
tiētia.longaminitas bonitas benignitas
māſuetudo.fides modeſtia.continentia.
caſtitas.

De dulia ⁊ latria. Cap. 58

Atria eſt cultus ⁊ reuerentia deo
l exhibita.vn̄ ſi creature honor ꝺo
debitus eſt idolatria.Latria cōp
hēdit qnq̄.ſ.fidē ſapiētiā. reuerentiā. ſa
crificiū.⁊ orōnē.prima duo ſunt cordis.
alia duo ſūt opis.vltimū eſt oris.Dulia
debet creature inq̄tum eſt imago dei.
Un̄ dulia eſt honor q debet ſcis.Un̄ ꝺ
beata vgine ſciēdum eſt q̄ inq̄tū eſt p
ſona ſancta debet ei dulia.ſꝫ inq̄tū mr̄
dei debet ei ypdulia.i.ſupior dulia.Sa
na ſi pſona cui debet ei reuerētia q̄ cōſi
ſtit in obediētia mādator̄.⁊ in exhibitio
ne honor̄.Si aūt eſt pſona ſimplex.de
bet ei reuerentia tn̄ q̄ cōſiſtit in exhibitio
ne honor̄.Ypdulia debetur creatura ex
cellenti ſicut eſt caro xp̄i.beata vgo crux
xp̄i.Unde ſciendū eſt q̄ vere lignū cru
cis xp̄i in quo pependit ſi nō figurata ſi
gno crucifixi debet yperdulia.qꝛ ē iſtrm
noſtre redemptionis.Crucibus āt factis

inquātū ſūt lignū.ſiue res tales nihil de
bet̄.ſ; ex tactib⁹ factis i lignū xp̄i crucifixi
debet̄ latria. Imaginib⁹ aūt eadē debe
tur adoratio ꝗ debet̄ ⁊ illis quoꝝ ſūt ima
gines.nō inq̄ꝫtum res facte adorātur. ſ;
illos quoꝝ ſūt imagines adoramus.

De preceptis in genere. Cap. 59

p Receptum eſt iperiū faciēdi ali
qd.vl' nō faciēdi. Preceptoꝝ alia
ſūt affirmatiua.vt honora patrē.alia ne
gatiua.vt nō occides. Precepta affirma
tiua ſtricte ſumēdo dr̄ ꝑcepta. ſed ne
gatiua dr̄ ꝓhibitiones.ꝑcepta affirma
tiua obligāt ſp.ſed nō ad ſp. Sed nega
tiua obligāt ſp.⁊ ad ſp. Precepta deca
logi pn̄t dici data ⁊ inata. pmo mō tm̄
ptinēt ad populū iſraeliticū.2.mō ad oēs
⁊ obligāt.q: qcqd cōtinet decalogus ex
plicite.hoc ↄtinet lex nāe ꝗ ſcripta eſt in
corde cuiuſlibet iplicite. Iſtud.n.ꝑceptū
legis nāe.ſ.qđ tibi non vis fieri.aliis ne
feceris.includit hec ꝑcepta. nō occides
nō furtū facies.⁊ hmōi ꝗ decalogus po
nit explicite. Quedā ꝑcepta tradunt̄ im
paratiue.ſ.illa ꝗ ſunt affirmatiua.q̄dam
indicatiue.ſ.negatiua. ⁊ hoc iō.q: diffici
lius eſt facere bonū q̄ꝫ declinare malum
plures.n.faciendo bonū regrūtur circū
ſtātie. In qbuſdā ꝑceptis ꝓhibet̄ actus
⁊ affectus.vt pꝫ in his nō mecaberis. nō
cōcupiſces rē ꝓximi tui.q: apetitus ē ni
mis inordinatus ad illa. In qbuſdā ſolū
mō ꝓhibētur actus vt cū dr̄ nō occides
Hoc dico ſm formā tradēdi.nō ꝑ virtu
tē intelligendi.q: oia ꝑcepta negatiua co
ercent manum ⁊ aium. Multis modis
ligamur.ſ.lege nature.vt eſt diligē deuꝫ
ſuꝑ oia.⁊ nulli facere quod nobis fieri
nolumus. Preceptis diuinis vt liga
bat̄ Adam preceptis ſibi datis.⁊ Iudei
ſuis. Voto.q: ſm Aug. vouere eſt volū
tatis.ſed reddere ē neceſſitatis. Unde q
buſdam cōſilia ēt precepta ſūt ſicut reli
gioſis q vouerūt talia decretis patrū. vt
eſt ieiunare aliquas vigilias.⁊ hmōi. Cō
ſuetudine ſm ꝙ in Francia primogenit⁹
ſuccedit in regno. Mādatis ꝑlatoꝝ. Vn̄
ſuꝑ cathedrā Moyſi ⁊c. Cōſcia q: ſm
Aug. Quicqd fit cōtra cōſciam edificat
ad gehēnaꝫ. Numerus ꝑceptoꝝ ſumit̄
ſic.q: q̄dam ordinant nos ad deū. q̄daꝫ
ad ꝓximū. Qđ deus iſinuare voluit qñ
in duabus tabulis legē dedit. In prima
tabula ſūt tria precepta ꝗ ptinēt ad deū
Primū ptinet ad prēm.q: eſt de diui
na vnitate. Scđm ad dei filiū.q: eſt đ in
ramēti veritate. Tertiū ad ſpm̄ ſcm̄.q:
eſt de ſpūali vocatōe. In ſcđa tabula ſūt
ſepteꝫ precepta ad ꝓximum ſpectātia.
Primū eſt de exhibēdis bonis. vt eſt il
lud. Honora prēm tuū ⁊c. Reliqua ſex
ſunt de cauēdis malis ꝗ inferri pn̄t cor
de.vel oꝑe vel ore. Opere ledimus ꝓxi
mū tripliciter ꝓpter qđ dātur tria prece
pta. Primū eſt nō occides. Scđm nō
mecaberis. Tertiū nō furtū facies. Ore
quoqꝫ ledimus ꝓximum. ⁊ cōtra hoc
illud.nō dices cōtra ꝓximum tuū falſū
teſtimoniū. Corde ledimus ꝓximū du
pliciter. Quādoqꝫ reſpectu rei irrationa
lis.de hoc dr̄. Nō cōcupiſces vxorē ꝓ
ximi tui.

De primo precepto.

Caplm̄. 60

Rimū preceptum tres hꝫ clauſu
las. Prima eſt nō habebis deos
alienos corā me. Ubi ꝓhibentur adora
re creaturas ſpūales.ſ.angelos. Scđa ē
Nō facies tibi ſculptile.hoc eſt imagies
fictas.que naturalis ſūt repūtatme. Ter
tia eſt neqꝫ oēm ſilitudinem.ſ.imagineꝫ
rei naturalis.⁊ ſequit̄ ꝗ ē in celo de ſuꝑ
vt ſolis ⁊ lune.⁊ ꝗ i tra deorſū.vt hois
bouis.⁊ ſimilium. Neqꝫ eoꝝ que ſūt in
aquis ſub terra.i. piſcium. nō adorabis
ea.ſ.actu exteriori.neqꝫ coles.i. affectu i
teriori. Ex his pꝫ ꝙ nō reprehendūtur
xp̄iani q faciūt imagines nō qdē ad ado
randū.ſed ad memorādū. Honor aūt q
exhibet̄ ſanctis nō eſt latrie.ſed dulie.
Scđm rem allegoricā. Prima clauſula
huius ꝑcepti oſidit iudeos ⁊ ſaracenos
eſſe idolatras qui deos hn̄t alienos. Iu
dei qdem Meſſiam. Saraceni Mau
gmeth. Cōtra ſcđam clauſulam.ſ.nō fa
cies tibi ſculptile faciūt heretici peſſimi q
nō credūt de deo niſi quod imaginatio
ne ſua fantaſia cōfingūt. Contra tertiaꝫ
faciūt mali chriſtiani.q: ſuperbi colūt ſi
militudinē eorum que ſunt ſuper terraꝫ
ſcilꝫ honores diligūtqꝫ ꝑlaturas. Auari
colūt ſimilitudinem eorum que ſūt in ter
ra.ſ.pecuniam ⁊ diuitias. Voluptuoſus
colit ſimilitudinem eoꝝ que ſunt in aqs
ideſt delitias voluptatis.

De ſecundo precepto.

Caplm̄. 61

s Ecundum eſt. Nō aſſumes no
men dei tui in vanū. Hic ꝓhibe
tur iuramentum quod fit ſine cauſa ⁊ per
iurium. Uterqꝫ enim peccat.ſ.pro nihi
lo iurans.⁊ falſo iurans aſſumit nomen
in vanum q: primus ſine cauſa nominat
ſummam veritatē. ſcđs aūt noiatam cō
tēnit. Tribus modis quis peccat in ꝑiu
rio. vel iurando cōtra cōſciētiam.vel iu
rando illicitum. vel veniendo cōtra iura
mētum. preterea ſciendum eſt ꝙ iura
menta que quis ex certa ſciētia facit vel
ſonant in blaſphemiam vt qñ quis iurat
per corpus dei ⁊ ſimilia vel ſonāt irreue
rentiam.ſicut qñ iurat ꝑ vulnera xp̄i ſūt
petm̄ mortale vel graue etiam ſi verum
eſt ꝙ iurat. Iſtud preceptum nō ſolū in
telligit̄ ſm ꝑdictam rōnem lr̄alem. ſed
ſm intētionem moralem. Aſſumit̄ enim
nomē dei in vanū multipliciter .ſ. corde
ore.⁊ opere. Corde ſicut mali qui tm̄ no
mine ſine re dr̄ xp̄iani.q lꝫ ſacrm̄ rece
perūt baptiſmi.tn̄ rem ſacramēti nō ha
bent ideſt grām. Ore ſcilꝫ mala iuratōe
vocl trāſgreſſione. ꝑdicatōe facta vana i
tentione ⁊ indeuota orōne de qua dicit̄
populus hic labiis me honorat ⁊c. Oꝑe
ſm ꝙ hypocrite nomē dei aſſumūt in ſi
mulatōe opis exterioris non in puritate
cordis. Vn̄ ſummūt in vanum.q: rece
perūt mercedem ſuam.

De tertio ꝑcepto. Cap. 62

t Ertiū eſt. Memēto vt diēꝫ ſab
bati ſanctifices.nō facies oē opus
in eo. In hoc precepto quoddā eſt mor
tale. vt vacatio que ad deū eſt orādo co
lendo. meditando. quoddam cerimonia
le vt aſſignatio diei ſeptimi qui ſignat ꝫo
pice ceſſationē peccati. Allegorice qetem
corꝑis xp̄i in ſepulchro. Anagorice requi
em eternam in celo. Iſtud ergo ꝑceptuꝫ
pōt tripliciter accipi. primo gn̄aliter vt
ceſſemus a vitiis.2.ſpāliter vt ceſſemus
ab operibus corꝑalibus que ipediūt va
cationem ad deū.3.ſpāliſſime. vt eſt i vi
ris cōtemplatiuis qui ab oībus mūda
nis ſe ſeperant vt totaliter deo vacent. ꝑ
ma vacatio eſt neceſſaria.2.debita.3.per
fecta. Secūdum ergo ꝙ ſabbatum dici
tur requies ſiue vacatio ad deuꝫ.ſic dies
dominica poteſt dici dies ſabbati. ⁊ que
libet dies ſtatuta ad venerationem diui
nam in quibus ceſſandum eſt ab opere
ſeruili.i.a peccato ⁊ ab opere impediēte
vacationem ad deum . Opera enīꝫ ſerui
lia determinantur ab eccleſia. vt opera
mechanica.que ſunt agricultura. merca
tum.placita exercita.

De quarto precepto.

Caplm̄. 63

q Uartum eſt. Honora patrem tu
um ⁊ matrem tuam. Huic prece
pto additur promiſſio.ſ.vt ſis lō
geuus ſuper terram.quia iuſtum eſt vt
conſeruatio vite aliene mereatur conſer
uationem vite ꝓprie.pater dicit̄ in hoc
mandato.qui eſt principium per genera
tionem quo ad eſſe nature vt pater car
nalis.vel qui eſt prīcipium ꝑ miniſteriuꝫ
regenerationis.quo ad eſſe gr̄e. vt pater
ſpiritualis. Sumitur alio modo pater nō
ſecundum rationem propriam.ſed ſecū
dum rationē perſone qui dicitur pater
etate vel pro rege qui dicitur pater de
fenſione. Honor hic intelligitur dupli
ter.ſcilicet exhibitio corporalis in ſuſten
tatione.⁊ ſpiritualis in reuerentia ⁊ obe
diētia. Sed in obediētia diuerſificat̄ ſm
diuerſitatē patrum.q: patri ſpūali debe
mus obedire in ſpiritualibus.ſ.prelato.
ſeculari.ſ.regi in tēporalibus reipublice.

patri carnali in diſpoſitõe rei familiaris.

De quinto p̄cepto.

Capl'm. 64.

q Uintũ ē. Nõ occides. Hic explicite p̄hibet homicidiũ. ſʒ implicite oīs mot⁹ ire cõtra p̄ximũ. ſiue ille ſit tm̄ cordis. vt ira. ſiue oris. vt cõtumelia. ſiue opis vt p̄cuſſio citra mortē vel depilatio. p̄hibet hic oīs occiſio iniuſta que fit tripliciter. ſ. ex cā. vt in illo q occidit ſine culpa. vel ex ordine. vt cũ ille q nõ ē miniſter legis occidit. vel ex aīo vt qñ miniſter legis occidit nõ amore iuſtitie ſʒ libidine vindicte. Diſtinguit homicidii gen⁹ duplicit. ſ. verũ qd̄ dr̄ corpale ⁊ iterp̄tatũ qd̄ dr̄ ſpūale. Homicidiũ ſpūale ſit duob⁹ modis. Uno mõ omittēdo vt cũ qs videt aliũ in extrema neceſſitate. ⁊ nõ ſubuenit ei. interp̄tatiue dr̄ eũ occidiſſe. Alio mõ ſit cõmittēdo. ⁊ hoc qñq̄ȝ corde. ſ. odiēdo. i. Jo. 20. Qui odit fratrē ſuũ homicida eſt. qñq̄ȝ ore. ſ. detrahēdo q: ille cui detrahit occidit i ɔſcia illius q audit detractorē in q̄ prius viuebat p bonaȝ famā. qñq̄ȝ ope. ſ. malo exēplo alicui occaſionē ruine p̄ſtādo. ⁊ tūc iterp̄tatiue dicitur illũ occidiſſe.

De ſexto. Cap. 65.

s Extũ ē. Nõ mechaberis. In hoc p̄cepto vt dicit Aug. p̄hibetur oīs illicit⁹ cõcubit⁹ ⁊ oīs illegitim⁹ vſus eoꝝ mēbroꝝ. De hac mā̄ q̄ret ſupra libro tertio i capitulo de luxuria. ⁊ capitulo ſequēti.

De ſeptimo p̄cepto. Cap. 66

s Eptimũ ē. Nõ furtũ facies. Hic ſm̄ Aug. p̄hibet oīs cõtractatio rei aliene ex cupiditate. Contractatio rei aliene põt fieri licite trib⁹ modis. Primo qñ fit nõ ex cupiditate. ſʒ ex obediētia. ſicut fecerũt filii Iſrahel auferendo vaſa egyptioꝝ. Scđo qñ fit ex cautela. vt ſi aliqs ſurct gladiũ furioſi. ne ſibi vł aliis noceat. Tertio qñ fit ex neceſſitate. vt cum aliqs eſuriēs ad mortē furat panē. qa in neceſſitate ſũt oīa cõmunia.

De octauo p̄cepto. Cap. 67.

o Ctauũ eſt. Nõ loq̄ris cõtra p̄ximũ tuũ falſũ teſtimoniũ. Hic p̄hibet oē gen⁹ mēdacii. ſicut dicit Aug. qd̄ determinat p tres dr̄ias. Eſt. n. mēdaciũ p̄nicioſũ qd̄ nocet. officioſum qd̄ p̄deſt. iocoſũ qd̄ delectat. Includit in hoc p̄cepto taciturnitas veritatis tpe neceſſitatis. tñ cā ⁊ opportunitas facit ipſā taciturnitatē veritatis eſſe licitā.

De nono ⁊ decimo.

Caplʒ. 68.

n Onũ ⁊ decimũ p̄ceptũ ē. Nõ ɔcupiſces reȝ p̄ximi tui nec deſiderabis vxorē ei⁹. nõ ſeruũ. nõ ancillā nõ bouē. nec aſinũ. nec oīa q̄ illi⁹ ſt. Duo p̄hibet hic. ſ. cõcupiſcētia carnis i vxore p̄ximi. ⁊ cõcupiſcētia oculoruȝ in re aliena. Nā ad hec duo maxime inclinat nā corrupta. Ad vnũ pp cõſeruatiõeȝ ſui in eſſe indiuidui. Ad alteꝝ pp cõſeruatiõeȝ ſui in eſſe ſpēi. Hic nõ p̄hibet appetitus q eſt ex corruptiõe fomitis vł ad delectationē ſenſualitatis. q: īpoſē eſt q̄ ille cõcupiſcētie nõ ſint i nobis. ſʒ p̄hibet habitus q eſt ex cõſenſu rõnis. Q̄uis iſtud p̄ceptũ ad duo tm̄ determinet. tñ videt ibi vniuerſaliter omnis cõcupiſcētia male voluntatis.

De cõſiliis in gñe. Cap. 69.

c Onſiliũ put diuidit cõtra preceptũ ē pſuaſio melioris bōi ad qd̄ nõ tenemur. Cõſilia in multis diſferũt a p̄ceptis. Primo q: ad p̄cepta tenemur ad cõſilia vo nõ. q: p̄cepta ſeruare ē neceſſitatis. cõſilia vo volũtatis. Itē lex vet⁹ dat p̄cepta. euāgelia vo cõſilia ſuperaddũt. Itē cõſiliũ ptinet ad perfectos p̄ceptũ ad pficiēdos. ſʒ pmiſſio ad imperfectos. p̄hibitio vo ad puerſos. Iteȝ p̄cepta ſep̄ant nos ab illicitis. cõſilia vo a cõceſſi. Item p precepta declinamus peccatũ. ſʒ p cõſilia occaſiões pcti. Itē p p̄cepta maxime negatiua penā fugim⁹. ſʒ p cõſilia merita cumulamus. Itē cõſilia ſeruata afferũt p̄miũ. nõ ſeruata nõ adducunt. ſuppliciũ. Itē ad precepta cõſtringimur ex debito. ſed ad cõſilia nõ niſi ex volũtate. Item cõſiliũ p votum fit p̄ceptũ. ſicut ait Aug. Uouere eſt volũtatis ſed reddere eſt neceſſitatis. Itē melius ē eſſe deuotũ in minoribus q̄ȝ in maiorib⁹ indeuotum inueniri. Ul' ñ melius eſt nuda precepta ſeruare cũ deuotiõe q̄ȝ ſe ad cõſilia obligare ⁊ in his negligētē eſſe.

Nota q̄ in lege moſayca fuerũt iudicia cerimonialia ⁊ moralia. Lex aũt euāgelica iudicia tēperat p̄tem auferendo figuras euacuat rerum v̄itatem exhibēdo p̄cepta cõſumat adiūcēdo. adiūcit aũt tria. ſcilʒ inſtructionē documētoꝝ. promiſſionē p̄mioꝝ. ⁊ pfectionē cõſilioꝝ. Et iđ dr̄ lex moſayca ab euāgelica differre. q: illa figurarũ eſt. hec v̄itatis. illa pene hec gr̄e illa l'ralis. hec ſpūalis illa occidens. hec viuificās. illa timoris. hec amoris illa ſuitutis. hec libertatis. illa oneris. hec honoris.

De conſiliis euangelicis.

Capl'm. 70

c Onſilia que xp̄s adiecit p̄ceptis ſūt iſta. Primũ eſt paupertas que cõſiſtit in abdicatione p̄prietatis. vñ Luc. 14. Qui nõ renũciauerit oībus que poſſidet nõ põt meus eſſe diſcipulu. math. 19. Oīs q reliquerit domũ vł fr̄es ⁊c. ppter nomen meũ centuplum accipiet. et vitā eternam poſſidebit. De hoc Hier. Monachus hñs obolum nõ valet obolũ. 2. eſt obediente. vñ illud ſup cathedram mo. ſe. ſcri. ⁊ pha. q̄ di. fa. ⁊c̄. Math. vltimo Si qs vult poſt me venire ab. ſemet. ⁊ tol. ⁊c. Sciendũ aũt q̄ duplex ē obediētia. ſ. pfecta q̄ ſe extendit ad oīa q̄ nõ ſt ɔtra deũ vł ȝ regulā q̄ȝ q̄s p̄feſſus eſt. ⁊ que diſpenſationi p̄lati nõ ſubdit.

De hac obediētia Ber. Perfecta obediētia legē neſcit terminus nõ artat non cõtinet pfeſſiõis anguſtia. Ad hanc nullus tenet debito neceſſitatis. ſed ſolũ pfectionis. ſicut tenemur ſemp imitari charīſmata meliora. Alia eſt obedientia perfecta. tñ ſufficiens ad ſalutem qua qs obedit tm̄ in his que ſeruare p̄miſit. vel in illis q̄ in his implicite continentur. ſicut ſunt illa ſine quibus religionis pfectio nõ ſeruat. vt recipere officia. ⁊ huiõi. ⁊ talis obediētia neceſſitatis eſt. Cuȝ ergo dicit beatus benedictus in regula q̄ ſi p̄latus p̄cipiat aliquid impoſſibile tentandũ eſt facere. loq̄tur de obedientia pfecta q̄ȝ obſeruat ſubditus iđ his ad que nõ obligatur ad p̄lati p̄ceptũȝ. cõſiliũ eſt ⁊ magne pfectiõis. ⁊ nõ neceſſitatis. ſed ſi ſeruat ad ſimplicē āmonitionē tale qđ ē maioris pfectionis. Tertiũȝ ē caſtitas de q̄ dicit. Sunt eunuchi qui ſe caſtrauerunt propter regnum celoꝝ. Ad illud pertinet illud. Math. Audiſtis q: dictum eſt antiquis. Non mechaberis. Ego autē dico vobis qui viderit mulierē ad concupi. eam ⁊c. Hic oſtendit q̄ nõ ſolum cõſenſus eſt dānabilis ad opus mechationis. ſed etiam conſenſus ad delectādũ.

Nota q̄ cõcupiſcere ex ſubito motu veniale eſt. ſed concupiſcere ex deliberatione perficiēdi mortale eſt. p̄dicta tria cõſilia ſũt ſpūalia ⁊ ſubſtātialia oīs pfecte religionis. q: ſuos obſeruatores elõgant a malo. nõ ſolũ quātũ ad culpā. ſed etiā quātum ad cauſam. oē nāq̄ȝ maluȝ oriť ex triplici radice. ſ. ex cõcupiſcentia carnis. ex cõcupiſcentia oculorum ⁊ ex ſupbia vite. Predicta tria cõſilia pfecte nos elongant ab radice triplici. Quartuȝ cõſilium eſt charitatis. Math. diligite inimicos ve. iſtud quantũ ad dilectionē affectus eſt preceptũ. ſed quātum ad dilectionem effectus eſt cõſiliuȝ q: inimico velle gratiā ⁊ gloriaȝ eſt neceſſitatis. ſed oſtēderet ei ſigna beniuolentie eſt pfectiõis ⁊ cõſiliu vñ ad hoc oēs nõ tenent. Sane negare homini ſigna familiaritatis quādo veniā petit vel neceſſitas expoſcit. vñ dicta eſt. vel qñ ſe ille qui hoſtis erat ad familiaritatē ingerit ſi habeat preſũptio q̄ nõ ſimulate vł irriſione faciat. tūc diligendus ⁊ inter amicos cõputādus. Sʒ q̄ aliquis vltro ſe ad familiaritatē inimico ingerat. hoc pfectionis eſt. Uñ q̄ aliqs iniuriam paſſus reconciliationē querat ⁊ amicitiam non eſt debitum neceſſitatis ſine quo nõ eſt ſalus. ſed eſt pfectio

nis ⁊ ꝯſiliū quo māgnū expectatᷣ ꝓmiuꝫ
Quintū eſt māſuetudinis. Math.ſi q̄s
te ꝑcuſſerit in vnā maxillā.ꝓbe ei aliam
hoc ſic intelligitur.paratus ſis aliā ſuſti-
nere patiēter ⁊ iſtud cōſilium eſt pacien
tie reſpectu leſionis corporis. Sꝫ ad idē
ꝑtinet illud qḋ eſt pacientie reſpectu ab-
lationis rex.ſicut eſt illud. Qui vult tecū
cōtendere in iudicio.⁊ tunicā tollere.re-
linque ei ⁊ palliū. Nota ꝙ contingit ſua
repetere corā iudice fideli dupliciter.aut
cum cōtētione ⁊ fraude.aut cū charitate
Primū nulli lꝫ .Scḋm vō lꝫ infirmis
⁊ imꝑfectis.ꝑfectis aūt nō. Vn̄ nō repe
tere cōſilium eſt infirmis.ꝑfectis vero ꝓ
ceptū. Illis aūt q renūciauerūt ꝓpriis
ei nō licet repetere ſua.vt ſua.ſed vt con
gregationis.⁊ nec ꝓpter ſe. ſed ꝑ cōe
bonū. Sextū eſt miſericordie ⁊ ſuproga
tionis.vt illud omni petēti te tribue ⁊ il
lud. Si vis ꝑfectus eē.vade ⁊ vēde oīa
⁊c. Nota ꝙ dare ſuꝑfluū eſt neceſſitatis
in neceſſitate extrema.ſꝫ dare q̄bus ege-
mus cōſilii. Aug.melius eſt minus egeꝛ
q̄ꝫ plus habere. Qḋ aūt dicit dn̄s . Oīa
quecunqꝫ vultis vt faciāt vobis hoīes.
vos eadē facite illis.ſic intelligēdū. Que
cūqꝫ vultis rōabiliter ⁊ dictāte charita-
te vt faciant vobis ⁊c̄. Vn̄ ſi peteremus
rem aliquā ⁊ nō videremus illud eē rō
nabile.nō vellemus iā rōnabiliter dari
nobis. Septimū cōſiliū eſt ꝺ ſimplicita-
te verbox.vt ibi.ſit ſermo vr̄ ē eſt.nō nō
Cuiꝰ ſenſus eſt ſi affirmatio vel negatio
eſt in ore ſit ⁊ in corde. Et ad hoc cōſiliū
reducitᷣ illud. Audiſtis q2 dictū ē antiq̄s
nō ꝑiurabis. Ego aūt dico vobis nō iu
rare oīno. Nota ꝙ iurare q̄tum ad in-
firmitatē ꝑtinet ꝑmiſſionis eſt. Nō iura
re aūt q̄tum ad ꝑfectionem ꝑtinet cōſilii
eſt. Prohibꝫ dn̄s iurare ꝑ creaturas.ſ.
ꝑ celū.vl' terrā.vl' capillū.ꝑꝑ idolatriā
ne.ſ.credamus aliqd numinis eſſe i illis
ſunt tn̄ iuramēta ꝑ euāgelium ⁊ cruces
.i.ꝑ eū cui ſūt dedicata. Octauū eſt ꝺ vi
tāda occaſione pcti. Vn̄ dr̄. Si oculus tu
us ſcādalizat te erue eum ⁊ ꝓice abs te

ſꝫ Aug.nullū mēbrox erui ꝓcipitᷣ ad lit
terā.ſꝫ occaſio a peccādi. Pōt.n.occaſio
eē ex aſpectu.⁊ tūc oculꝰ ſcādalizat. Vn̄
pōt eſſe occaſio ex ꝯtactu ⁊ tunc manus
ſcādalizat. Pōt inſuꝑ eſſe occaſio ex alio
⁊ a cōſiliario.q̄ dr̄ oculus.vel ab adiuto
re q dr̄ manus.⁊ eſt dextera q̄ eſt adiu-
tor in ſpūalibus.ſiniſtra in tp̄alibus. hu-
iuſmodi.n.ſi ſcādalizant abiciēdi ſunt.q2
occaſiones peccādi ſūt abiciēde. Nonū
cōſiliū ē de rectitudine intentōis ac finis
vn̄ dr̄. Attēdite ne iuſticiā vr̄am faciatis
corā hoībus ⁊c̄. Item illud. Neſciat ſini
ſtra tua qd faciat dextera tua. Itē ſic luce
at opa vr̄a corā hoībꝰ vt glorificent pa
trem veſtrū ⁊c. De his nota ꝙ cōtingit
cōſtituere duos fines.ſ.tp̄ale ⁊ eternum
ſed ſi eternus finis eſt vltimus.hoc bene
licet. Actio aūt ſpūalis vl' p2edicatio non
pōt referri ad finē tp̄alē.ita qḋ illud tp̄a-
le referatᷣ ad deū.q2 nō ſūt faciēda mala
vt veniat bona. Et qḋ dicit Aug. Nō de
bemus euāgelizare vt mānducemus. ſed
mānducare vt euāgelizemus. Nota ꝙ te
nemur illos actus referre ad deum quo
rū hēmus dn̄iū ex ipſo rōnis.vt ē mā-
ducare.cogitare.eligere.⁊ ſilia.ſꝫ nō tene
mur actꝰ referre iobediētes rōi. vt ē nu
tritiua reſpiratiua.⁊ hmōi. Decimū cō
ſilium eſt de cōformitate opis ad doctri
nā vt ibi. Alligant onera grauia ⁊ impor
tabilia digito āt ſuo nolūt ea mouere ⁊c.
Ad idē hypocrita eiice p2ius trabē ꝺ ocu
lo tuo ⁊c. Nota ꝙ in ꝑdicatione aſſeritᷣ
aliqñ tentio generalit.ſ.de his q̄ ꝑtinent
ad ſtatum ſalutis aliqñ aſſeritᷣ tentio ſm
ſtatum ꝑfectiōis.vtpote religionis. Pri
mo nō tenetᷣ ꝑdicator facere qḋ dicit cū
aſſerit ad hoc oēs teneri. Scḋo modo nō
tenetᷣ niſi ꝑfectionē illā ipſe vouerit. Utrū
aūt malus peccet ꝑdicādo.diſtinguitur.q2
exiſtens in pctō notorio peccat qñ p2edi-
cat.ſiue ex neceſſitate officii hoc faciat.ſi-
ue ex volūtate.q2 ſcādalizat. Exiſtēs aūt
in peccato occulto ſi ꝑdicat.⁊ nō ſtudet
ex dicto ſuo cōpūgi adhuc videtᷣ peccatᷣ
q2 videtᷣ cōtēnere. Undecimū ꝯſiliū eſt

de vitāda ſollicitudine vt ibi. Nolite ſo-
licitū eſſe ⁊c. ⁊ ibi. Nolite cogitare ꝺ cra
ſtino. Sciēdum ꝙ triplex eſt ſollicitudo.
Prima ē laudabilis. vt ē ꝓuidētie ſpūa
lis. Unde apo.ad corinth. Qui ſine vxo
re eſt ſollicitus eſt.que dei ſunt q̄ōo pla-
ceat deo. Itē ad Ro.ꝺ platis. Qui ꝓeſt
in ſollicitudine. Scḋa eſt tolerabilis.⁊ eſt
ſollicitudo cure tp̄alis quo ad corpꝰ. Lu
ce. Martha mar.ſol.es.⁊ tur.erga plu.
Tertia eſt vitupalis.⁊ iſta eſt ſuperflue
thezaurizationis quo ad auariciā. Ecc.
Peccatori āt dedit ꝺs afflictōeꝫ peſſimā
vt addat ⁊ ꝯgreget. ⁊ hec vanitas ⁊ caſ
ſa ſollicitudo mentis. Sollicitudo p2ima
ꝓcipitᷣ.ſcḋa toleratᷣ.tertia ꝓhibetᷣ. Duo
decimū eſt fraterne correctiōis. vt ibi. Si
peccauerit in te frater tuus ⁊c . Nota ꝙ
fratrē corripe qñqꝫ cōſiliū ē. vt qñ corri-
pitᷣ ſuꝑ venialibꝰ qñqꝫ ē corripe ē ꝓceptū
imō ad vt corripe de mortalibꝰ.⁊ iſto ſo
oēs ꝑtinet ⁊ obligat ſemꝑ.q2 ꝓ loco ⁊ tē
pore.ſ.qñ vacat.⁊ videt ꝙ vtilis eſt cor
rectio. Sciēdū eſt ꝙ triplex eſt correctio
.ſ.amoris.timoris.⁊ pudoris. Hūc ordi
nem fraterne correctōis docet dn̄s i euā
gelio. Primo.n.innuit fratrē reuocādū
eſſe amore cū iubet eū ſingulariter corri-
pere dicēs. Corripe eum inter te ⁊ ipſuꝫ
ſolū. Sed ſi hoc nō valet docet eū eſſe re
uocandū timore vbi ait. Si te nō audie-
rit adhibe vnuꝫ vel duos tecū . ⁊ ſi hoc
nō valuerit docet eum eſſe reuocandum
pudore. vbi dicᷣ. Si nec illos audierit dic
eccleſie. Si aūt eccliam nō audierit ſit ti
bi ſicut ethnicus ⁊ publicanus.i. excōica
ri dꝫ. ⁊ ſic euitari . Sane ꝑdictus ordo
fraterne correctionis intelligitᷣ tm̄ de cri
minalibus.q2 ꝺ culpis cōibus ſolēt clau
ſtrales ſe in ſuis capitulis accuſare.nō ꝓ-
miſſa tamen admonitione. Uerūtn̄ accu
ſans alium caueat diligēter.ne hoc faciat
ad diffamandū. ſed ad corrigendū . qm̄
ſi quis ex deliberatione contrarium face
ret mortaliter peccaret.
Explicit liber quintus.
Incipiunt capitula libri ſexti.
De medicina ſacroꝝum. 1
De diffinitionibus ſacri. 2
De ſacris noue legis. 3
De effectu ſcrox. 4
De numero ſacrorum. 5
De ptāte diſpenſatiōis ſacrox. 6
De triplici ſtatu fidelium. 7
De inſtitutione ſacrorum. 8
De baptiſmo. 9
De cathecīſmo ⁊ exorciſmo. 10
De confirmatione. 11
De euchariſtia. 12
De dignitate eucharīſtie. 13
De mirabilibus q̄ ſūt in euchariſtia. 14
De dignitate in ſuſcipientibus corpus
Chriſti. 15
De modis ſumendi euchariſtiam. 16
De abſtinētiis a cōione. 17
De officio miſſe. 18
De negligentiis que ſiūt in miſſa. 19
De penitentia. 20
De qualitate penitentie. 21
De effectu penitentie. 22
De ꝑtibus penitentie. 23
De contrictione. 24
De confeſſione. 25
De qualitate ⁊ effectu confeſſionis. 26
Cui debeat fieri cōfeſſio. 27
De ſigillo confeſſionis. 28
De ſatiſfactione. 29
De ꝑtibus ſatiſfactionis. 30
De iuſtificatione impii. 31
De penitentia venialium. 32
Propter quid dimittitᷣ peccatū veniā
le. 33
De extrema vnctione. 34
De ſacro ordinis. 35
De qualitate ordinādorum. 36
De ſacro matrimonii. 37
Explicunt capitula.
Incipit liber ſextus.
De medicina ſacramentox. Cap. 1
c Eleſtis medicus humani
generis reparator talr nō
ſanauit egrotū ſic oppor̄tue
ꝯpetebat egrotāti ⁊ egritudi
ni ⁊ occaſiōi egrotādi ⁊ tꝑi.

us egritudinis curatiõi. Egrotus igitur
ē homo. Morb⁹ āt originalis eſt culpa.
Origo iſti⁹ culpe lʒ principaliter fuerit
ex cõſenſu rõnis occaſionẽ tñ ſũpſit. ex
ſenſib⁹ carnis. Ad hoc ergo ꝙ medicina
rñdeat morbo oportuit ꝙ nõ tm̃ eēt ſpi
ritualis. ſed aliqd haberet de ſenſibilib⁹
ſignis. vt ſicut ſenſibilia fuerũt aie occa/
ſio labendi. ita eſſet ei occaſio reſurgẽdi.
Et ꝓpter hoc medicina nr̄i vulneris cõ
ſiſtit in eccleſiaſticis ſacramẽtis.

De diffinitionib⁹ ſacr̄i. Cap. 2.

s Acramẽtū ē vt ait Aug. inuiſibi/
lis grẽ viſibilis forma. Hec diffini
tio gn̄alis ē. Et cõuenit ſacramẽ/
tis tã noue q̃ʒ veteris legis. q: taʒ illa q̃ʒ
iſta ſunt ex ſimilitudine repreſentatiua. ⁊
ex inſtitutiõe ſignificatiua. Sciendũ. n. ꝙ
eadē diffinitio cõuenit ſacramẽtis noue
legis. ſed ſic ſupplẽda ē ita vt eius ſimili/
tudinẽ gerat. ⁊ cã exiſtat. q: nõ ſolũ ex ſi
militudine repñtãt. vel ex inſtitutione ſi/
gnãt. ſʒ ex virtute diuina ſcificãt. ⁊ grãʒ
cõferũt. p quã aĩa curat̃ ab infirmitati/
b⁹ vitiorꝫ. ⁊ hoc eſt qḋ inſinuat Au. i alia
diffinitiõe dicẽs Sacramẽtuʒ eſt illud in
quo ſub tegumẽto rerꝫ viſibiliuʒ diuina
virtus ſecretius opat̃. Eſt ⁊ tertia diffi/
nitio Ugo. de ſcõ vic. qui ait. Sacr̄m eſt
materiale elemẽtũ extrinſecus oculis ſup
poſitũ ex inſtitutiõe ſignificãs. ex ſimilitu
dine repñtans. ex ſanctificatiõe aliquam
grãʒ cõferens inuiſibilē. Tria tãguntur
hic q̃ ſunt de rõne ſacramẽti ſtricte ⁊ ꝓ/
prie ſumpti. Primũ ē naturalis ſimilitu
do ex qua hʒ aptitudineʒ ſignificãdi. Se
cũdũ ē eternalis inſtitutio ex qua hʒ ordi/
nē determinatũ reſpectu hui⁹ ſignificati
Tertiũ eſt ſpũalis ſanctificatio ex q̃ hʒ v
tutē efficiẽdi illud ſignificatũ.

De ſacramẽtis noue legis.

Caplm. 3.

s Acramẽta legis grẽ xp̄us inſtitu/
it tanq̃ʒ noue lato: in qua vocans
ad p̄mia dedit p̄cepta. Iſtituit ſacr̄a. Chri
ſtus. n. vbũ pr̄is cũ ſit ſũme veritatis. ⁊
bonitatis. ⁊ ſũme virtutis rõne ſumme
bonitatis ꝓmiſit p̄mia beatificãtia rõne
veritatis dedit p̄cepta dirigẽtia. rõe vir/
tutis inſtituit ſacr̄a adiuuãtia. vt p ſacr̄a
repararetur virtus ad implẽda p̄cepta. ⁊
p p̄cepta ꝑueniat̃ ad p̄mia. Inſtituit. aũt
ſacr̄a i vbis ⁊ elemẽtis. vt ait Aug. Acce
dit vbũ ad elm̃. ⁊ fit ſacr̄ʒ. ⁊ ē ĩ elemẽtũ
ꝑ mã ⁊ forma vborꝫ ꝑ forma. Ad hoc ve
ro iſtituta ſũt ſacramẽta ē i verbis ⁊ ele/
mẽtis. vt haberẽt euidẽtiã ſignificãdi. ⁊
efficaciã ſanctificãdi. q: dũ elemẽta ocu/
lis. ⁊ verba auribus ſe offerũt. q ſũt duo
ſenſus p̄cipue cognoſcitiui dãt euidẽtiaʒ
ſignificationis. Deĩde vba ſanctificãt ele
mẽta. vt plenior fiat humane creatiõis ef
ficatia. Inſtituit aũt de⁹ ſacr̄a diuerſimo
de. q̃dã. n. ſũt ante aduẽtũ ſuũ. vt matri
moniũ ⁊ penitẽtia. Sʒ hec duo ꝯfirma/
uit ⁊ cõfirmauit i lege euãgelica. dũ peni
tẽtiã p̄dicauit. ⁊ nuptiis interfuit. Alia qu/
qʒ ſacramẽta xp̄s initiauit. Cõfirmatõeʒ
qdem puulis manũ iponẽdo. Unctionē
vo diſcipulos ad curãdũ mittẽdo q infir/
mos iungebat oleo. ſicut dicit̃ in Mr̃ch.
Baptiſmũ vero ſuſcipiẽdo. deinde for/
ma dãdo. Ordinē aũt ptãtē ligãdi. ⁊ ſol/
uẽdi tribuẽdo. ⁊ cõficiẽdo ſacr̄m altaris.
Eucharistiã autẽ opando cõparando ſe
grano ſinapis. ⁊ cõficiẽdo ac dãdo diſci
pulis iminẽte paſſione ſacr̄m corpis ⁊ ſã
guinis ſui. Inſtituta ſũt ēt ſacr̄a multiplici
ci de cauſa. primo ꝓpter humilitatē qua
homo querit ſalutē inferiorib⁹ ſe. Secũ/
do ꝓpter eruditiõem qua hõ p viſibilia
ad cognoſcẽda iuiſibilia rapiat̃. Tertio
ꝓpter exercitationē qua hõ notiã decli/
net occupatiõeʒ ⁊ ociũ. Quarto ꝓpter
cõgruitatē medici ad medicinã. q: cũ me
dicus ſit deus. ⁊ hõ congruẽter cõtinere
medicina dʒ aliqd diuinũ. ſ. iuiſibilē grãʒ
⁊ aliqd humanũ. ſ. viſibilem grãe for/
mã. Quinto eſt cõgruitas ex pte infirmi
q: cũ infirm⁹ ſit homo ex corpe ⁊ ſpiritu
ſpũs aũt i corpe nõ bñ capiat ſpũalia ni
ſi i corporalib⁹ cõgruũ fuit dare medica
mẽta ſpiritualia in reb⁹ corpalibus ſicut
pilule i nebula dãtur. Sexto ꝓpter aug

mentionē meriti. multũ. n. valet ad me/
ritũ qñ deo credit̃ in his vbi rõ huma/
na nõ põt dare experimẽtuʒ. Patet ergo
ex p̄dictis que ſit ſacramẽtorꝫ cã efficiens
que diuina iſtitutio. que formalis q: grẽ
ſanctificatio. que finalis. q: humane iſir/
mitatis curatio.

De effectu ſacramẽtorꝫ.

Capitulum. 4.

e Ffectus ſacramẽtorum noue legis
multiplex ē. P̄mo a pctõ mũdant
Secũdo in bono ꝯſeruãt. Tertio corpi
xp̄i myſtico icorporãt. Quarto iuſtificãt
Quinto ad futurã vitã preparãt. Sexto
erudiẽdo illuminãt. Septimo a malo p̄
ſeruãt. iſta patẽt in ſeptē ſacramẽtis p or
dinē. Nã primũ opatur baptiſm⁹. Se/
cũdũ cõfirmatio. ⁊ ſic de aliis. Sacramẽ
ta dicunt̃ vaſa grẽ. ⁊ cã. nõ ꝙ in eis grã
ſubſtãtialiter cõtineat̃. vel cauſaliter effi
ciatur. cũ i ſola anima habeãt collocari. ⁊
a ſolo deo iſfundi. ſʒ q: in illis. ⁊ p illa grã
curationis a ſũmo medico xp̄o oʒ hauri
ri. licet nõ alligauerit potẽtiã ſuã in ſacra
mẽtis. quin ⁊ per alias vias grãʒ cõfer/
re valeat quãdo vult. Sacr̄a ſp̄ habẽt ſi
gnificatiõem veritatis. ſed nõ ſp̄ efficaciã
curatõis. nõ pp defectũ ex pte ſui ſʒ ex p
te ſuſcipiẽtis. q: gratia nulli datur repu/
gnãti gratie ſcẽti. Unde ⁊ ſacramẽta nõ
ſãctificãt. niſi accedẽtes digne ⁊ abſqʒ ol
fictione. Aliquãdo vero virtute ſacramē
torum fit de attrito cõtritus. ita ꝙ defe/
ctus dignitatis. vel preparatiõis ex par/
te ſuſcipiẽtis ſupplet̃ virtute diuina i ſa/
cramẽtis cõtẽta. dũmõ nõ accedat ſciẽs
i mortali pctõ vel i ꝓpoſito peccãdi. Unñ
ſciẽdũ ꝙ qdã ſuſcipiũt ſacramẽtũ tm̃ vt
ficte accedẽtes. qdã rē tm̃. vt qui p cõtri
tiõeʒ ⁊ fidei deuotiõeʒ recipiũt gratiam
añ q̃ʒ veniãt ad ſacramẽta. quidaʒ ⁊ ſa/
cramẽtũ ⁊ rē ſuſcipiũt. vt digne accedē/
tes. Sacramẽtũ dr̃ a ſacrãdo. ⁊ hoc põt
intelligi tripliciter. aut ſanctitatem efficien
do tãtum aut ſãctitatem ſignãdo tãtum.
aut ſãctitatem ſignãdo ⁊ efficiẽdo ſimul.
Primo nõ cõuenit ratio ſacramẽti re/
bus ſignatis per ſacramẽta tam veteris
q̃ʒ noue legis. Secũdo mõ ꝯuenit ſignis
veteris legis. Tertio mõ ꝯuenit ſacra
mẽtis noue legis. Huiuſmõi exemplum
habem⁹ i naturis q: medicina dr̄ ſana/
re efficiendo tm̃. ſed ſudor ſanat ſignãdo
tãtum. exercitatio ſanat efficiẽdo ⁊ ſignã
do. Quinqʒ ſunt que dñt iuſtificare ani/
mã ſed diuerſimode. Deus. n. iuſtificat
auctoritate. grã iuſtificat formaliter expel
lendo morbũ ſpiritualē. Impletio man/
datorum iuſtificat vt dicta. Sacramen/
ta vero tãq̃ʒ vaſa medicinalia i quib⁹ cõ
fertur grã. Sacerdos autem miniſterio.
Exemplũ horꝫ habem⁹ in curatõe mor
bi corporalis Deus eniʒ ſanat corpus au
ctoritate. medicina effectiue. dicta cõſer/
uatiõe vas medicine cõtentiue. Unñ dici
tur vulgariter piſcis iſte ſanauit me. me
dicus vo ſanat vt miniſter.

De numero ſacr̄orꝫ. Cap. 5.

s Acramenta noue legis ſũt ſepteʒ
ſm ſepteʒ diuerſitates hominum
in eccleſia. Primũ eſt itrãtiuʒ vt
baptiſm⁹. Scõm eſt pugnãtiũ. vt cõfir/
matio Tertiũ vires reſumẽtiũ, vt eucha
riſtia. Quartũ reſurgẽtiũ vt penitentia.
Quintũ exeũtiũ vt extrema vnctio. Sex
tũ miniſtrãtiũ. vt ordo. Septimũ nouos
milites itroducẽtiũ vt matrimoniuʒ. Sa/
cramẽta figurata ſũt in ſeptē ſigillis. qui
bus fuit veteris teſtamẽti pagina ſigilla/
ta q̃ agnus q hʒ clauē dauid q claudit ⁊
nemo apit reſerauit. Itē i ſeptē tubis q/
bus angeli cecinerũt Iteʒ in ſepteʒ ſtellis
quas habebat ſimilis filio hois in dex/
tra ſua Itē in ſeptē panib⁹ qb⁹ dñs tur
bã ſatiauit. Itē i ſepteʒ oculis ſup vnũ la
pideʒ. Iteʒ in ſepteʒ lucernis tabernacu/
li ſuppoſitis cãdelabro. Iteʒ i ſeptem
lotionib⁹ Naaman. Sacramẽta ſunt ſe/
ptē q̃ diſponũt ad ſeptē virtutes habẽ
das. Nã baptiſm⁹ ē ſacramẽtũ fidei. Cõ
firmat o ſpei. Eucharistia caritatis Pe/
nitẽtia iuſtitie. Extrema vnctio pſeuerã/
tie. que eſt fortitudinis cõplemẽtũ. Ordo
prudẽtie. matrimoniũ temperantie. Alia

etiã rõ numeri ſacramentoꝝ ẽ q ordinãť
cõtra triplicẽ culpã. ⁊ cõtra quadruplicẽ
penã. Unũ baptiſm⁹ ordinať cõtra pec/
catũ originale. penitentia cõtra mortale.
Extrema vnctio ↄtra veniale. Ordo con
tra ignorãtiã. Eucbariſtia cõtra maliciã
Cõfirmatio cõtra ipotẽtiã. Matrimoni
um cõtra cõcupiſcẽtiã quã tẽperat ⁊ ex/
cuſat. Alia adbuc rõ numeri q꞉ ſacr̃a ſũt
cauſa ſanatiua morbi ſpũalis ad moduʒ
corꝑalis. Medicina vo corꝑalis quadru/
plex ẽ. curatiua cõſeruatiua ꝑſeruatiua. ⁊
melioratiua. Similr mõ ſacramẽta curãt
Baptiſm⁹ curat ſimul ⁊ totalr. Penitẽ
tia vo curat paulatiʒ q̃tũ ad penã cuiuſ
cũqʒ pene bõ debitor ſit. Extrema vn/
ctio curat a morb leuiorib⁹. ſ. a venialib⁹
ſicut baptiſm⁹ ⁊ penia curãt a letalibus
ſic ergo p̃dicta tria ſacr̃a ſũt quaſi medi/
cina cũratiua. Confirmatio eſt medicina
cõſeruatiua ſanitatis ſpũalis in qua dať
ſpũs ſcũs ad robur ⁊ cõſeruatiõeʒ gra/
tie date in baptiſmo. Matrimoniũ ẽ me
dicina ꝑſeruatiua. Ordo ẽ medicina me/
lioratiua i quo augmẽtať gr̃a. Eucbari/
ſtia bec oĩa ſimul facit. Curat eniʒ venia
lia. que ſũt occaſio ruine maioris. cõſer/
uat eniʒ gr̃a inuẽtã i bomine ⁊ augmen/
tat. ſic q꞉ meliorat. ⁊ nibilominus a pctõ
preſeruat.

De poteſtate diſpẽſatiõis ſacramẽtorũ.
Cap. 6.

p Oteſtates diſpẽſatiõis ſacr̃oꝝ re/
gulariter ſpectãt ad gen⁹ buma/
nũ. In oĩb⁹ ſacramẽtis diſpẽſan
dis neceſſaria ẽ diſpẽſatiõis intẽtio q̃ ge
ſtẽdit facere qõ xp̃s iſtituit ad bumanaʒ
ſalutẽ. Ul̃ ſaltẽ facere qõ facit eccleſia in
quo claudiť i gn̄ali intẽtio p̃dicta. q꞉ ipſa
eccleſia ſicut ſacr̃a a xp̃o accepit ſic ad fi/
deliũ ſalutẽ diſpẽſat. Rurſũ q꞉ ordo di/
gnitatis exigit vt inferiora maiorib⁹ ſub
mittanť. Quedã reſpiciũt excellẽtiam di
gnitatis. vt ſacr̃m cõfirmatiõis ⁊ ordinuſ
vñ cõfirmatio ⁊ ordo cõferunť ab ep̃is
Quedã reſpiciũt indigẽtiã neceſſitatis. vt
baptiſm⁹ ⁊ matrimoniũ. quoꝝ vnũ rege
nerat. alteꝝ generat. ⁊ boꝝ diſpẽſatio ẽt
ꝑſonis inferiorib⁹ cõcediť. maxime i ar
ticulo neceſſitatis qõ dico rõe baptiſmi.
Quedã aũt ſacr̃a ſũt quaſi media vt eu/
cbariſtia. pñia. ⁊ extrema vnctio. Et iſto
rũ diſpẽſatio ad ſolos ꝑtinet ſacerdotes
qui ſũt quaſi in medio inter ep̃os ⁊ mi/
nores ꝑſonas cõſtituti. Sacr̃a diſpẽſa/
ri pñt a bonis ⁊ malis. a fidelib⁹ ⁊ ifide
libus intra eccleſiã ⁊ extra q꞉ ſi diſpenſa
ri poſſet tm̃ a bonis nullus eſſet cert⁹ de
ſuſceptiõe ſacr̃i. cũ nullus ſit certus d̃ bo
nitate miniſtri. ſicut nec de propria. ⁊ ita
oporteret iterari. ⁊ malitia vnius ꝑiudi/
caret aliene ſaluti. Idcirco diſpẽſatio ſa/
cramẽti cõmittiť boi. nõ rõne ſanctitatiſ
q̃ variať. ſʒ rõne auctoritatis diuine que
ſemꝑ manet quãtũ eſt de ſe. Sciẽduʒ ãt
ꝙ in ſacr̃is q̃dã ſũt ſubſtãtialia. quedam
vero ſacr̃alia. Quãtuʒ ad ſubſtãtialia nõ
plus valet opatio boni miniſtri q̃ȝ mali
quia deus ſibi operať vt actor. bomo ve
ro vt miniſter Sʒ in ſacramẽtalibus ſi/
cut ſũt oꝛ̃ones plus põt valere operatio
boni q̃ȝ mali. boc eſt aũt per accidẽs. nõ
ꝑ ſe. i. quãtũ ad alios effectus accidentali
bus. nõ quãtũ ad eſſẽtiales. quãuis apõ
bereticos ſint ſacr̃a vera nõ tñ recipienti
b⁹ vtilia. niſi ad eccleſie vnitatẽ redeant.
Unde. Aug. eccleſia cõparata paradiſo
indicat poſſe baptiſmũ boĩes recipere ſʒ
ſalutẽ nõ tenere. Nã ⁊ flumina de para
diſi fonte largiter manauerũt. nõ tamẽ i
Meſopotamia. nec i egypto quo illa flu
mina peruenerũt eſt felicitas vite que d̃
paradiſo cõmemorať.

De triplici ſtatu fidelium.
Caplm. 7.

t Riplex eſt ſtatus fideliũ i acie ec/
cleſiaſtice bierarcbie. ſ. fidei genite
fidei roborate. ⁊ fidei multiplicate
per p̃imũ ſit diſtinctio fideliũ ab icredu
lis in baptiſmo. ꝑ ſcm̃ ſit diſtinctio fortiuʒ
ab infirmis. ⁊ boc in cõfirmatione. per
tertiũ ſit diſtinctio clericoruʒ a laycis per
ſacramẽtum ordinis. Hinc eſt ꝙ bec tria
ſacramẽta caracteres imp̃miũť quos i
delebiliter ipreſſos ſemꝑ diſtinguũt. vñ
nullatenus iterari poſſunt. Caracter er/
go baptiſmalis eſt icipiẽtiũ. Cõfirmatio
nis vero ꝓficiẽtiũ. ſʒ ordinis ꝑfectorum.
Predicta triplex diſtinctio ſit ad ſimili/
tudinẽ diſtinctiõis alicui⁹ exercitus. p̃ma
ẽ cõis. ſ. totius exercitus ab alio exercitu
⁊ bec ſit principaliter ꝑ baptiſmuʒ. 2. eſt
ſpãlis. ſ. militũ a popularib⁹. bec autẽ ſit
ꝑ cõfirmationẽ. Tertia eſt ſpecialiſſima
. ſ. ducũ militum ab vtriſqʒ ⁊ bec ſit per
ſacramentum ordinis. Preterea q꞉ ca/
racter eſt ſignũ diſtinctum ſpũale ⁊ in/
delebile ideo nõ cõferť i ſacramẽtis que
ſolẽt iterari. ſicut eſt pñia. matrimonium
⁊ buiuſmõi. Notãduʒ ergo ꝙ caracter
baptiſmalis eſt oium caracterũ aliorum
fundamentuʒ. Et ideo illo nõ babito nõ
poſſent ceteri ip̃mi. ac per boc oporter
denuo fieri vt illi caracteres babeãť vn/
de ſi quis ordinať nõ baptizat⁹ nibil ꝓ
ſus agiť. q̃uis tria ſacr̃a vt dictũ eſt ꝑꝑ
caracteris ipreſſioneʒ nõ iteranť tñ quaſi
cõe eſt boc omnib⁹ ſacr̃is nõ iterari cir/
ca eãdẽ ꝑſonã ⁊ mãʒ. ⁊ ex eadẽ cauſa. ⁊
boc eſt ideo ne fiat cõtumelia ſacramẽto
Ex boc eniʒ credi poſſet ꝙ ſacramẽta ꝑ̃
us diſpenſata eſſent ineſſicacia ⁊ inepta
ſʒ q̃dã ex neceſſitate ⁊ aliis cauſis iterari
poſſint. Quedã ſũt de ſacramẽtoꝝ ſubã
q̃dam de cõgruentia. Si ea q̃ ſũt de ſub
ſtãtia omittanť euacuanť ſacramenta. ⁊
ſunt iterãda. Omiſſio vero illoꝝ que ſũt
de cõgruẽtia nõ euacuat ſacramẽta.

De inſtitutiõe ſacramẽtoꝝ.
Caplm. 8.

a B initio inſtituta ſũt ſacramẽta ad
curationẽ boĩum. ⁊ ſemꝑ cũ mor
bo cucurrerũt In lege enim natu
re fuerũt oblatiões. ſacrificia ⁊ decimati
ones. In lege aũt ſcripta introducta ẽ cir
cũciſio. ⁊ adiuncta ẽ. expiatio atqʒ ſingulã
dira oblationũ ⁊ ſacrificiorũ multiformiſ
diſtinctio. In lege ãt noua ſtatuta ſũt ſa/
cramẽta numero pauciora. vtilitate poti
ora virtute efficaciora. preeminẽtia digni
ora. atqʒ ſignificatione euidẽtiora. in qui
bus eſt impletio ſimul ⁊ euacuatio eiuſ
predictorum. ſicut Ugo de ſancto victo.
Primi temporis ſacramẽta fuerũt ſicut
vmbra Medii tẽporis ſicut imago. ſiue
figura. poſtremi vo tẽporiſ. ſ. gratie ſicut
corpus qõ intra ſe veritatẽ cõtinet ⁊ gra
tiam quã ſignificatiõe repreſentãt ⁊ prin
cipaliter cõferũt ⁊ ꝓmittunt. Predicta
patent q꞉ eiuſdẽ mundationis ſimilitudo
eſt in oblatiõe legis nature ſed occulte in
ueniť. In circũciſione vero euidẽtius aliq̃
quantulũ exprimiť. ꝑ baptiſmũ aũt ma
nifeſtius declarať. Iteʒ ſacramẽta vete/
ris legis nutriebãt paruulos exercebant
ꝑfectos. ⁊ duros onerando domabant.
Sʒ ſacramẽta noue legis cõferunt que
vetera de lõginquo mõſtrabãt. Unñ prio
ra ſacramẽta p̃parauerũt ⁊ perduxerũt
ad noua ſicut via ad terminũ. ſicut figu/
ra ad veritatẽ. Itẽ ſacramẽta noue legis
efficiũt qõ figurãt ſʒ boc nõ faciũt ſacra/
mẽta veteris legis. Eſt ⁊ alia differentia
ꝙ cõe ẽ oĩb⁹ ſacramẽtis. q꞉ cõſiſtũt in re
bus ſenſibilib⁹ inuiſibilẽ tñ gratiã ſignifi
cãtibus. ſʒ ſpãle ẽ ſacramẽtis noue legis
ꝙ cõſiſtãt i vbis ⁊ i reb⁹. Itẽ ſacr̃a no/
legis iuſtificãt. ⁊ q̃tũ ad opus opatũ. ⁊
quãtũ ad opus operãs. ſed ſacr̃a veteris
legis ſolũ q̃tũ ad opus operãs q꞉ nõ va
lebant ſacientibus. niſi quãtũ illoꝝ chari/
tas ⁊ deuotio fidei extẽdebat. Hoc intel
ligiť de circumciſione q̃ cũ nõ fuerit in le/
ge data nequaq̃ȝ inter legalia cõputatur
q꞉ ipſa in ꝑuulis tollebat originale. ⁊ gra
tiaʒ cõferebat qõ nõ faciebãt legalia. Itẽ
legalia fuerũt ſʒ Aug. ante paſſionẽ dñi
viua. ⁊ ſtatí p⁹ paſſiõʒ mortua ⁊ poſtq̃
claruit veritas euãgelii fuerũt oĩa ſepul/
ta. Noſtra vo ſacr̃a vſqʒ ad fineʒ ſemꝑ i
ſuo vigore manebũt.

De baptiſmo. Caplm. 9.

b Aptiſmus eſt ianua oĩum ſacra/
mẽtorum. q꞉ nulli cõfertur in ec/
cleſia aliud ſacr̃m ante ipſuʒ. De
ſubſtantia baptiſmi ſunt quinqʒ. Pri/
muʒ expreſſio forme vocalis a deo iſtitu
te q̃ ẽ bec. Ego te baptizo. In noĩe pr̃is

⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti abſq; miſſione. addi
tione dictionis. vl' ꝑpoſteratiōe ordinis
vl' cōmutatōe noīs. his. n. quattuoꝛ mo
dis foꝛma verboꝝ violatur. ſ. omiſſione
additiōe trāſpoſitione cōmutatōe. i. ſi po
nit' loco patris ⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti nomē
potētis ſapiētis ⁊ benigni. q: in quocūq;
idiomate baptizetur nō debent poni ap
pꝛopꝛiata trib' ꝑſonis. ſed expſſa noīa ꝑ
ſonarū. Similiter baptizato nō dʒ dici
imergo vl' intingo. Secūduʒ eſt ablutio
ꝑ elementū aque cuiuſlibet. vl' maris. vl'
fontis vel fluminis. ſiue frigide vl' calide
in toto coꝛpoꝛe faciēda. vl' ſalteʒ in digni
oꝛi parte. ſ. in capite. Tertiuʒ eſt ꝙ imer
ſio iſta fiat ab vno. ⁊ in eodeʒ tēpoꝛe qñ
foꝛma verboꝝ expꝛimit' ita quod vnus
puerum imergat. ⁊ alius verba ꝓferat
Quartum eſt intentio. vel ſpecialis. vel
generalis. Specialis aūt intentio ē vt ille
baptizādus mūdetur. Generalis aūt eſt
facere illud qđ facit eccleſia. Intētio quo
q; illius requiritur q eſt baptizādus ſi ē
adultus q: inuiti baptizātur nō recipiūt
ſacrm̄. Quintum eſt fides ipſius bapti
zandi. q: in adultis requiritur fides pꝛo
pꝛia. ſed in paruulis aliena. q: paruuli in
fide eccleſie baptizāt'. Baptiſm' merito
fit in aqua. ⁊ nō in alio liquoꝛe. q: homo
cum per peccatū pꝛimi parentis incurre
rit imunditiam. ignoꝛantiam ⁊ cōcupi
ſcētiam per baptiſmum ab his tribus li
beratur. Et hoc notatur in ꝓpꝛietatibus
aque ſcilicet puritate. perſpicacitate. ⁊ fri
giditate. Nam baptiſmalis aqua ſua pu
ritate nos mūdat. ſua perſpicacitate illu
minat. atq; ſua frigiditate ab eſtu cōcu
piſcentie nos tēperat. Item baptiſmus
fit in aqua ne quis inopia excuſaret. ⁊ ne
pꝛopter defectum ſalutis periculum ho
mines incurrerent ſi in alio aliquo liquo
re fieret. ⁊ vt inueniatur apud oēs cōis
baptiſmi materie. Triplex eſt baptiſm'
ſcilicet fluminis. flāminis. ⁊ ſanguinis.
Inter hos talis eſt differentia. q: bapti
ſmus fluminis a tota pena liberat ⁊ a cul
pa. ⁊ gratiam in habitu infundit. ⁊ cara
cterem impꝛimit. Baptiſmus flāminis
delet culpam nō ſemel tantum. ſed plu
ries ⁊ hʒ gratiam in vſu in quo conſiſtit
meritum. Baptiſmus ſanguinis liberat
ab omni tentatione. ⁊ cōfert ſtatim pꝛe
mium. q: pꝛopꝛium eſt martyrum ſtati
euolare. Ex his patet quis ſit melioꝛ in
ter hos baptiſmos. q: ſe habent vt exce
dentia ⁊ exceſſa. In baptiſmo quoddaʒ
eſt ſacrʒ tm̄ vt ablutio exterioꝛ. quoddā
eſt res tm̄. vt grāʒ interioꝛ. quoddā res
⁊ ſacramentum vt caracter. Octo ſunt
de ſolemnitate babtiſmi que nō ſunt de
ſubā. vʒ ver. Sal. oleū. chꝛiſma. cereus
chꝛiſmale ſaliua. Flatus virtutem bapti
ſmatis iſta figurāt. Hec cum panis nō
mutant eſſe. ſed oꝛnant. In quattuoꝛ lo
cis iungitur baptizandus ſcilicet in fron
te. vt fidem publice pꝛoteſtetur. In ver
tice vt agenda ab eo ſubtilius intelligant'
Inter ſcapulas vt iugum chꝛiſti ſuauius
poꝛtetur. In pectoꝛe vt dulci coꝛde deus
diligatur. Baptiſmus fuit inſtitutus ma
terialiter quādo Chꝛiſtus baptizatus fu
it. foꝛmaliter quādo dixit. Ite docete oēs
gētes ⁊c. finaliter qñ dixit Nicodemo.
niſi qui renatus fuerit ⁊c. effectiue quan
do xp̄s paſſus eſt. Effectus baptiſmi du
plex eſt. Ad alia ſacramēta pꝛeparat. q:
baptiſmus eſt intrātium. A peccato mū
dat qđ ſignatum eſt in mari rubꝛo. vbi
ſubmerſi ſunt. Egyptii. ſed filii iſrael exie
rūt ſecuri. Nota ꝙ in baptiſmo deletur
oꝛiginalis peccati macula. fomes nō tol
litur. ſed remittitur. penam relaxat. Un
de pueri induuntur veſte candida. Ra
tionalem illuminat. Unde ponitur ſal in
oꝛe. Concupiſcibilem ad bonum inflam
mat. Unde datur candela puero. Ira
ſcibilem cōfoꝛtat. Unde iſrael dicit Ama
lech poſt tranſitum maris rubꝛi. Inno
centiam tribuit. quod figuratum eſt per
columbam que ſedit ſuper Iheſum ba
ptizatum. Caracterem impꝛimit hoc ſi
gnatur per mare vitreum in Apocalip.

Fomitē mitigat qđ figurat aque frigidi
tas. Cōionem eccleſie p̄ſtat. ſicut Iere
mie circūciſio. quāuis ſanctificat' fuerit
in vtero. A ſatiſfactiōe exterioꝛi liberat.
q: nō reqrit genitū neq; plāctū intelli
ge exterioꝛē. nā exterioꝛ reqrit' in adulto
. ſ. cōtritio. poteſtateʒ diaboli minuit. qđ
ſignat exſufflatio. ianuā celi aperit qđ ſi
gnatū eſt ꝙ xp̄o baptizato aperti ſūt celi
Et notādū ꝙ paſſio xp̄i aperuit ianuam
celi ꝑ cām meritoꝛiā ⁊ ſatiſfactoꝛiā gña
lē. Baptiſmus aūt apit per cām efficiētē
ſingularē. Os ad laudādum ⁊ aures ad
audiēdū aperit. Uñ ponit' ſaliua i oꝛe ⁊
aure pueri. Templū xp̄i efficit. Uñ dici
tur baptizato. Exi imūde ſpūs ⁊ da locū
ſpūi ſcō. Laudabilē coꝛā deo reddit. Uñ
balſamus eſt in criſmate. Solēt pueri ba
ptizādi vſq; ad paſcha ⁊ pētecoſten. niſi
vrgeat neceſſitas. vl' timeat' periculū re
ſeruari ad ſignādū ꝙ in baptiſmo fit re
ſurrectio ſpūalis ⁊ ꝙ grā ſpūs ſancti da
tur. Baptiſmus xp̄i. ⁊ Ioannis cōueni
unt in materia. ⁊ i mō mergēdi. ſʒ diffe
rūt i foꝛma. q: baptiſm' Ioānis trade
bat' in noīe vēturi. Differūt etiā i effectu
q: baptiſm' xp̄i viuificat. Ioānis aūt nō
Itē in fine ꝙ baptiſmus Ioānis ad ba
ptiſmū xp̄i inuitabat.

De cathecismo ⁊ exoꝛciſmo.

Capl'm. io.

Cathecimi' ⁊ exoꝛciſm' tāq̄ ꝓpa
ratoꝛia ꝓmittūt' baptiſmo. vt i ip
ſo grā efficatius opet'. Trib' de
cauſis cathecimi' inſtitut' eſt pmo ꝓp i
ſtructionē de articulis omnibus ad fidei
ſuſceptionē. ſcđo ꝓp reſpōſionē ad fidei
ꝓfectū. tertio ꝓp reſpōſionē ad fidei obſ
uātiā. Quia vero adult' ꝓctm̄ ꝓpꝛiū hʒ
reqrunt' hec ab eo. ⁊ ꝓ ſe rñdere poteſt
reqrunt' hec ab eo ꝑ vicariū. q ꝓ ipo rñ
det de fidei obſeruātia. Exoꝛciſm' ideo
inſtitutus eſt vt baptizādo diaboli po
teſtas repellatur. Nā ꝓp peccatum ho
minis diabolus in homine poteſtatem
accepit. ⁊ etiam in illa que veniūt in vſuʒ
hominis. Unde tam adulti q̄ paruuli
exoꝛcizari debēt ad expulſionē diabolice
poteſtatis.

De cōfirmatiōe.

Capl'm. ii.

c Onfirmatio ſacrm̄ ē pugnātium
de cui' ſubā ſex ſūt. Duo ex ꝑte
ſacramenti in ſe. ſ. mā chꝛiſmatis
⁊ foꝛma verboꝝ q̄ tal's ē ſcđm moꝛē ma
gis cōmunē. Signo te ſigno crucis cōfir
mo te chꝛiſmate ſalutis. In noīe patris
⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti. Duo ex ꝑte miniſtri
. ſ. dignitas pōtificalis. ⁊ intētio debita.
Duo ex ꝑte ſuſcipiētis. ſ. frons in quo dʒ
fieri chꝛiſmatio. ⁊ ꝙ cōfirmādus ſit ba
ptizatus. Unctio chꝛiſmatis triplex fit in
trib' ſacramētis. quoꝝ diuerſitas ex fi
ne accipit'. In baptiſmo fit in vertice ad
ſignādū fidei ſuſceptionē. q: vertex ē lo
cus cellule rōnalis In cōfirmatiōe fit in
frōte ad ſignificādū audaciā cōfeſſionis
cuius ipedimētū ē timoꝛ ⁊ verecūdia q̄
ſpāliter manifeſtat' in ipaloꝛe vel ruboꝛe
frōtis ex ꝓpinquitate cellule imaginalis
In oꝛdine fit i manib' ad ſignificanduʒ
poteſtatē cōſecrādi dñici coꝛpus ſacrm̄.
Huius ſacri multiplex ē vtilitas. q: grāʒ
datā in baptiſmo cōfirmat. ps. Cōfirma
hoc de' qđ opatus es in no. ſ. in baptiſ
mo. Ad militiā ſpūalē pꝛeparat. Uñ ꝯfir
mādi tāq̄ pugiles pugnaturi inungūt'
ne ab inimicis de facili terreātur. Et q:
oēs xp̄iani debēt eē in bello xp̄i ꝓpē hoc
oēs debēt ſacrm̄ hoc accipe vt facili' poſ
ſint ꝯtra mūdū carnē ⁊ diabolū pugna
re. Ad cōfeſſionē cōſtātē nois xp̄i anima
quē oʒ verū deū ⁊ verū hoiem cōfiterit
Pꝛimo vt cōfiteamur eū ſcđm diuinam
naturā prī ⁊ ſpūi ſcō equalē. 2. vt cōfite
amur eū ſcđm humanā naturā crucis ptu
liſſe ſupplicium. Pꝛimū apparet in foꝛma
verboꝝ in trinitatis expſſione. Secūduʒ
claret in frōte crucis ſignatiōe. Intus ⁊
extra nos oꝛnat ſpūali decoꝛe. Intus q
dē ꝑ cōſcientie puritatē. ſʒ extra ꝑ odoꝛē
bone fame. Et hec duo ſignant' in chꝛiſ
mate qđ cōſtit' ex oleo ꝓpter pꝛimū. ⁊
ex balſamo pꝛopter ſecūdum. In bonis

B. D. C. L. D. Z.

rgēdis. ⁊ malis ſuſtinēdis. roborat. Da
tur enim ibi ſpūs ſanctus ad robur. Ani
mā qdē p impſſionē caracteris ꝯtra pu
ſillanimitatis vitiū. Corpus vero p cly
peū crucis cōtra inſultus demonū Au
daciā pſtat cōtra timorē i cōfeſſiōe nōis
xp̄i. ⁊ in cōſignatiōe frōtis q̄ ē locus ve
recūdie. Poſt pugnā coronat. qđ no
tat in vitta q̄ circa caput ligat cōfirma
ti. Q̄dā ſūt circa cōfirmatiōez que nō
ſūt de eſſe ſacramēti. ſed de bn̄ eē q̄ ſunt
hec. Quia ieiunis ⁊ a ieiuno det. ꝙ p ali
quē ep̄o preſentet. q ēt patruus efficit.
ꝙ mitra circa caput circunligetur. Per
iſtud ſacrꝫ ſūt fideles plene xp̄iani. pleni
tudinē dico cople q tātū in baptiſmo ple
ni facti ſūt plenitudine ſufficiētie. Sacra
mēta ſe habēt in dignitate. vt excedētia ⁊
exceſſa. Nā eucbariſtia preeminet in eē.
Baptiſmꝰ i effectu. Matrimoniū i my
ſterio q: ſignat cōiunctionē xp̄i ⁊ eccleſie
Cōfirmatio in dignitate miniſtri. q: ñ cō
fert niſi ab ep̄is. Penitētia i pctōꝝ re
miſſiōe. ⁊ ſic de aliis ſacramētis.

De eucbariſtia.

Caplm. 12.

e Ucbariſtia ē ſacrm caritatis tā di
uine q̄ noſtre. q: deus in hoc ſa
cramēto ſignū magne dilectionis
nobis oſtēdit ⁊ noſtre dilectiōis affectuꝫ
p idē ſacramētū ſpūaliter erga ſe iflāma
uit. De ſubſtantia huius ſacramēti ſunt
quattuor. pmū eſt ꝙ cōſecrās eucbariſti
am ſit ſacerdos. Secundū ſpecies panis
⁊ vini. Tertiū intētio cōſecrātis. Quar
tū ē forma verbox vꝫ. Hoc eſt enim cor
pus meū. Et iſta ē ſup calicē. Hic eſt. n.
calix ⁊c. Ad plenius intelligēdū iſta nota
circa intētionē ꝙ aliud eſt intētio aliud at
tētio. q: intētio ſemp ē neceſſaria. vl' ſpā
lis vl' generalis. ſicut dictū eſt de baptiſ
mo. Attētio autē nō eſt de ſubſtātia. ſicut
qñ mēs rapitur in platione verbox ad
alia. qđ qñqꝫ contingit ex infirmitate. qñ
qꝫ ex negligētia vel incuria. ⁊ tūc ē pec
catum. Sciēdū preterea ꝙ nō ſolū req
ritur intentio cōſecrātis. ſed etiam inten
tio iſtud ſacramētū ſuſcipientis. Un̄ ſi ali
qs ſacerdos ſtaret in foro ⁊ ſuper oēs pa
nes formā verbox pferret. et cū intenti
one cōſecrādi nō fieret ibi trāſubſtātia
tio ⁊ hoc nō eēt p defectū virtutis vbox
cū vna vice ſacerdos poſſit cōſecrare tot
hoſtias quot toti mūdo ſufficerēt ſi eēnt
neceſſarie eccleſie. ſed pp defectū intētio
nis illius. q hoc ſacrm inſtituit q nō intē
dit ꝙ cū tali ludibrio vl' ſtulticia fieret cō
ſecratio. ſꝫ p vtilitate vel neceſſitate eccle
ſie gnalis vel particularis. Circa quoqꝫ
formā verbox ſciēdū ꝙ cū dr. hoc ē eniꝫ
corpus meū. iſta ꝯiūctio eniꝫ nō ē de ſub
ſtātia forme. ſꝫ de bn̄ eſſe ipſius. Unde
omitti nō dꝫ. Aliud nāqꝫ ē forma neceſ
ſaria ſine q̄ nō pōt trāſlatio fieri. aliud ē
forma debita ſine qua nō dꝫ fieri. Eodē
mō dicēdū ē de ſpēbꝰ panis ⁊ vini. Un̄
nota ꝙ materia eucbariſtie. alia ē neceſſa
ria. alia ē debita. Materia neceſſaria ē
ꝙ eucbariſtia panis ſit frumētinꝰ. q: ſine
illo nō pōt fieri cōfectio. Sꝫ materia de
bita eſt ꝙ panis ille ſit azimꝰ. q: tꝫ in fer
mētato pōt cōfici. tn̄ hoc nō dꝫ fieri du
plici de cā. pma eſt ꝙ panis azimus cō
uenit inſtitutiōi. Xp̄s eniꝫ dedit diſcipulis
corpus ſuū cōfectū in tali materia. ſcđo
eſt ꝙ talis panis cōuenit etiā ſignificato.
Xp̄s eniꝫ ſine oi fermēto pctī fuit. Simi
liter dicendū eſt de mā calicis q: alia eſt
mā neceſſaria. alia debita Materia ne
ceſſaria calicis ē vinū. q: ſanguis xp̄i nō
pōt in alia materia cōfici q̄ꝫ i vino. Mā
vō debita eſt ꝙ aq̄ vino miſceat. ⁊ hoc
duplici rōne. Prima q: tal' materia cō
uenit inſtitutiōi. Xp̄s eniꝫ ſanguinē ſuum
ſub tali ſpē dedit. Scđa q: talis mā ꝯue
nit ēt ſignificato. q: eccleſia q̄ per aquā ſi
gnat. xp̄o p fidē ⁊ caritatē iungit. Sciē
dum ꝙ in aceto ⁊ agreſta nō cōficit. q:
acetū nō ē vinū. ſꝫ fuit. ſic ⁊ agreſta nō ē
vinū. ſed erit. In cōfectiōe ſanguinis taꝫ
modicū aque dꝫ āmiſceri vino ꝙ abſor
beri poſſit ab illo alioqn ipedit cōſecra
tio. ſ. ſi vinū ab aqua vincitur. iſtud deſi
gnat. q: cuꝫ nos ad xp̄ꝫ cōuertimur nō
ipſe in nos. ſed nos in ipm mutamur. q:
corpori ſuo myſtico icorpamur. Si vna
gutta vini imponit ex aliqua negligētia
ſanguini nō pp hoc deſinit eſſe ſanguis.
nec ppter āmixtiōez vinū in ſanguinem
mutat. ſꝫ vtraqꝫ ſpēs in ſua natura per
manet. Sed ſi de vino multū ponitur ad
vnā guttā ſanguinis. ſicut qñqꝫ fit i ablu
tiōe tūc ibi deſinit eē ſanguis. q: ſpēs illꝰ
gutte ſub q̄ ē ſāguis abſorbet a multo vi
no adiūcto. Circa eucbariſtiā ē quoddaꝫ
ſacramētum tm̄ vt ſpecies panis ⁊ vini
quoddam ē ibi res tm̄ vt corpꝰ xp̄i my
ſticū. quoddā eſt ibi res ⁊ ſacrm vt cor
pus xp̄i verū qđ traxit de virgie. iſtud. n.
eſt res primi ⁊ ſacrm ſecundi. Sub vtra
qꝫ ſpē totus xp̄s eſt indiuiſus. ſ. corpꝰ ⁊
anima ⁊ deus ac p vtrobiqꝫ ē vnum ⁊
ſimpliciſſimum ſacrm. Sub ſpecie nāqꝫ
panis ē corpus xp̄i p cōuerſionē. ⁊ ſāgui
nis p cōnexionē. ⁊ aīa p cōiūctionē. ⁊ di
uinitas p vnionē. Iſti enim quattuor nō
poſſunt diuidi nec ab inuicē ſepari. eodē
mō dicēdū eſt de ſanguie. Preterea xp̄s
totus eſt i tota ſpecie. ſic ꝙ ē i q̄libet pte
eius ſiue ſit integra illa ſpēs ſiue diuiſa. ac
p hoc nō eſt ibi vt circūſcriptus vel oc
cupās locū. vl' hñs ſitū vel pceptibilis p
aliquē ſenſū corporeū. Exēplū huius ha
bemꝰ in ſpeculo qđ ſi diuidat i multas
ptes in q̄libet apparet imago. q̄ priꝰ ap
parebat i integro. Idē exēplū eſt de ſer
mone. quē multis recito. q: q̄libet audi
tor recipit illū totuꝫ. Un̄ q̄uis ſermo ſit
vnicus in pferente. totꝰ tn̄ eſt i quolibet
audiēte. Hoſtia frāgit in tres ptes ppē
multas rōnes. Primo pp tres pſonas
diuinas i vna eēntia. ſic p tres ptes i di
uiſione hoſtie. vnꝰ tn̄ eſt xp̄s. Scđo pp
tres ſtatꝰ eccleſie. ſ. militātiū triūphātiū
⁊ in purgatorio exiſtētiū. Tertio pp tres
ſtatus xp̄i in quibꝰ fuit. ſ. mortalis. mor
tuus ⁊ imortalis. Quarto pp tres apertio
nes in corpe xp̄i tpe paſſionis. ſ. manuuꝫ
pedū. ⁊ lateris. Quinto pp tres ſubas i
xp̄o. ſ. diuinitatis. aīe. ⁊ corporis. Sacra
mentū corpis xp̄i figuratuꝫ ē multiplicit
: ſ. in oblatiōe melchiſadech in qua figu
rate habemus formā exteriorē ſacramē
ti. ⁊ primum effectū. ſ. refectionez ibi. n.
pceſſit figura ſpūalis in pane ⁊ vino. Itē
eucbariſtia eſt refectio ſpūalis vite in re.
Itē i māna vbi figurat effectus glorie.
Item i agno paſchali in quo figurabat
liberatio a ſuitute egyptiaca. Iteꝫ noſter
agnus eſt ſignum liberationis a diabo
lo. Item in diuerſis ſacrificiis de qui
bus habetur in leuitico quibus figuraba
tur oblatio paſſionis xp̄i vbi fuit hoſtia
ad reconciliationē. ⁊ victima quo ad ſatiſ
factionem pro peccatis noſtris. ⁊ holo
cauſtū quo ad totius corpis ſui leſionem
Iteꝫ in oblatiōe māne de quo legitur li
bro Iudic. p quā figurabat in quo de
bet fieri oblatio ⁊ ſup quē. q: in fide ieſu
xp̄i q p petraꝫ deſignat. Item in figura
ionathe mellita vbi figurabat qs offer
re debeat p fauū eniꝫ mellis deſignatur
deuotio offerentis. Figura ſanguinis xp̄i
fuit vinum ad deſignādum deuotionem
Can. Introduxit me rex in cellā vinariā
Item aqua ad ſignificandū ablutōꝫ. Un̄
illud. Uidi aquā egredientem ⁊c. Item
ſanguis ad deſignādum redemptionem
Heb. Sine ſanguinis effuſione non ſit
remiſſio.

De dignitate eucbariſtie.

Caplm. 13.

d Ignitas ⁊ excellentia huius ſa
cramēti apparet in multis. pmo
q: ſicut dictum eſt tam ante legeꝫ
q̄ꝫ in lege fuit prefiguratum. Secūdo q:
a prophetis pnūciatum. ps. Panē an
gelorum mā. homo ponitur hic pteritū
p futuro prophetali certitudine. Tertio
q: a xp̄o inſtitutum. ⁊ hoc dupliciter. ſ.
verbo ⁊ facto. Uerbo vt patet Io. Ego
ſum inquit panis viuus qui de ce. de.
facto. Math. Accipite ⁊ comedite. hoc
eſt corpus meum. Quarto quia ab apo
ſtolis ſeruatū Cor. Cōuenientibꝰ vobis in
vnū ⁊ cetera. Quinto quia a ſūmis pōti
ficibꝰ ſolēnizatū q ordinauerūt cantuꝫ ⁊

rgēdis. ⁊ malis ſuſtinēdis. roborat. Da
tur enim ibi ſpūs ſanctus ad robur. Ani
mā qdē p impſſionē caracteris ꝯtra pu-
ſillaminitatis vitiū. Corpus vero p cly-
peū crucis cōtra inſultus demonū. Au-
daciā pſtat cōtra timorē ī cōfeſſiōe nois
xp̄i. ⁊ in cōſignatiōe frōtis q ē locus ve-
recūdine. Poſt pugnā coronat. qd no-
tat̄ in vitta q̄ circa caput ligat̄ cōfirma-
ti. Quedā ſūt circa cōfirmatiōez que nō
ſūt de eſſe ſacramēti. ſed de bn̄ eē q̄ ſunt
hec. Quia ieiunis ⁊ a ieiuno det̄. ꝙ p ali
quē epō preſentet̄. q ēt patruus efficitur.
ꝙ mitra circa caput circunligetur. Per
iſtud ſacr̄z ſiūt fideles plene xp̄iani. pleni
tudinē dico cople q tātū in baptiſmo ple
ni facti ſūt plenitudine ſufficiētie. Sacra-
mēta ſe habēt in dignitate. vt excedētia ⁊
exceſſa. Nā eucharistia preeminet in eē.
Baptiſm⁹ ī effectu. Matrimoniū ī my
ſterio q: ſignat cōiunctionē xp̄i ⁊ eccleſie
Cōfirmatio in dignitate miniſtri. q: ñ cō
fert̄ niſi ab epis. Penitētia ī petōꝝ re
miſſiōe. ⁊ ſic de aliis ſacramētis.

De eucharistia.

Caplm. 12.

e Ucharistia ē ſacr̄m caritatis tā di
uine q̄ noſtre. q: deus in hoc ſa-
cramēto ſignū magne dilectionis
nobis oſtēdit ⁊ noſtre dilectiōis affectū
p idē ſacramētū ſpūaliter erga ſe iflāma
uit. De ſubſtantia huius ſacramēti ſunt
quattuor. p̄imū eſt ꝙ cōſecrās euchariſti
am ſit ſacerdos. Secundū ſpecies panis
⁊ vini. Tertiū intētio cōſecrātis. Quar-
tū ē forma verboꝝ vz. Hoc eſt enim cor
pus meū. Et iſta ē ſup calicē. Hic eſt. n.
calix ⁊c. Ad plenius intelligēdū iſta nota
circa intētionē ꝙ aliud eſt intētio aliud at
tētio. q: intētio ſemp ē neceſſaria. vl' ſpā
lis vl' generalis. ſicut dictū eſt de baptiſ
mo. Attētio autē nō eſt de ſubſtātia. ſicut
qñ mēs rapitur in ꝓlatione verboꝝ ad
alia. qd qñqz contingit ex infirmitate. qñ
qz ex negligētia vel incuria. ⁊ tūc ē pec-
catum. Sciēdū preterea ꝙ nō ſolū req-
ritur intentio cōſecrātis. ſed etiam inten-
tio iſtud ſacramētū inſtituentis. Uñ ſi ali
qs ſacerdos ſtaret in foro ⁊ ſuper oēs pa
nes formā verboꝝ ꝓferret. ēt cū intenti
one cōſecrādi nō fieret ibi trāſubſtātia-
tio ⁊ hoc nō eēt p defectū virtutis v̄boꝝ
cū vna vice ſacerdos poſſit cōſecrare tot
hoſtias quot toti mūdo ſufficerēt ſi eēnt
neceſſarie eccleſie. ſed pp defectū intētio
nis illius. q hoc ſacr̄m inſtituit q nō intē-
dit ꝙ cū tali ludibrio vl' ſtulticia fieret cō
ſecratio. ſz p vtilitate vel neceſſitate eccle
ſie gñalis vel particularis. Circa quoqz
formā verboꝝ ſciēdū ꝙ cū dr̄. hoc ē eniz
corpus meū. iſta ꝯiūctio eniz nō ē de ſub
ſtātia forme. ſz de bn̄ eſſe ipſius. Unde
omitti nō dz. Aliud nāqz ē forma neceſ-
ſaria ſine q̄ nō pōt trāſlatio fieri. aliud ē
forma debita ſine qua nō dz fieri. Eodē
mō dicēdū ē de ſpēb⁹ panis ⁊ vini. Uñ
nota ꝙ materia euchariſtie. alia ē neceſſa
ria. alia ē debita. Materia neceſſaria ē
ꝙ euchariſtia panis ſit frumētin⁹. q: ſine
illo nō pōt fieri cōfectio. Sz materia de-
bita eſt ꝙ panis ille ſit azim⁹. q: lz in fer-
mētato pōt cōfici. tñ hoc nō dz fieri du-
plici de cā. p̄ma eſt ꝙ panis azimus cō-
uenit inſtitutiōi. Xp̄s eniz dedit diſcipul'
corpus ſuū cōfectū in tali materia. ſcd̄o
eſt ꝙ talis panis cōuenit etiā ſignificato.
Xp̄s eniz ſine oī fermēto pctī fuit. Simi-
liter dicendū eſt de mā calicis q: alia eſt
mā neceſſaria. alia debita. Materia ne-
ceſſaria calicis ē vinū. q: ſanguis xp̄i nō
pōt in alia materia cōfici q̄ ī vino. Mā
v̄o debita eſt ꝙ aq̄ vino miſceat̄. ⁊ hoc
duplici rōne. Prima q: tal materia cō
uenit inſtitutiōi. Xp̄s eniz ſanguinē ſuum
ſub tali ſpē dedit. Scd̄a q: talis mā ꝯue
nit ēt ſignificato. q: eccleſia q̄ per aquā ſi
gnat̄. xp̄o p fidē ⁊ caritatē iungit̄. Sciē-
dum ꝙ in aceto ⁊ agreſta nō cōficit̄. q:
acetū nō ē vinū. ſz fuit. ſic ⁊ agreſta nō ē
vinū. ſed erit. In cōfectiōe ſanguinis taz
modicū aque dz āmiſceri vino ꝙ abſor-
beri poſſit ab illo alioqn ipedit̄ cōſecra-
tio. ſ. ſi vinū ab aqua vincitur. iſtud deſi
gnat̄. q: cuz nos ad xp̄z cōuertimur nō
ipſe in nos. ſed nos in ipſum mutamur. q:
corpori ſuo myſtico icorpamur. Si vna
gutta vini imponit̄ ex aliqua negligētia
ſanguini nō pp hoc deſinit eſſe ſanguis.
nec ꝓpter āmixtiōez vinū in ſanguinem
mutat̄. ſz vtraqz ſpēs in ſua natura per-
manet. Sed ſi de vino multū ponitur ad
vnā guttā ſanguinis. ſicut qñqz fit ī ablu
tiōe tūc ibi deſinit eē ſanguis. q: ſpēs ill⁹
gutte ſub q̄ ē ſāguis abſorbet̄ a multo vi
no adiūcto. Circa euchariſtiā ē quoddaz
ſacramētum tm̄ vt ſpecies panis ⁊ vini
quoddam ē ibi res tm̄ vt corp⁹ xp̄i my-
ſticū. quoddā eſt ibi res ⁊ ſacr̄m vt cor-
pus xp̄i verū qd traxit de virgīe. iſtud. n.
eſt res primi ⁊ ſacr̄m ſecundi. Sub vtra
qz ſpē totus xp̄s eſt indiuiſus. ſ. corp⁹ ⁊
anima ⁊ deus ac p vtrobiqz ē vnum ⁊
ſimpliciſſimum ſacr̄m. Sub ſpecie nāqz
panis ē corpus xp̄i p cōuerſionē. ⁊ ſāgui
nis p cōnexionē. ⁊ aīa p cōiūctionē. ⁊ di
uinitas p vnionē. Iſti enim quattuor nō
poſſunt diuidi nec ab inuicē ſeparī. eodē
mō dicēdū eſt de ſanguie. Preterea xp̄s
totus eſt ī tota ſpecie. ſic ꝙ ē ī q̄libet pte
eius ſiue ſit integra illa ſpēs ſiue diuiſa. ac
p hoc nō eſt ibi vt circūſcriptus vel oc
cupās locū. vl' hñs ſitū vel pceptibilis p
aliquē ſenſū corporeū. Exēplū huius ha
bem⁹ in ſpeculo qd ſi diuidat̄ ī multas
ptes in q̄libet apparet imago. q̄ pri⁹ ap-
parebat ī integro. Idē exēplū eſt de ſer-
mone. quē multis recito. q: qlibet audi-
tor recipit illū totuz. Uñ q̄uis ſermo ſit
vnicus in ꝓferente. tot⁹ tñ eſt ī quolibet
audiēte. Hoſtia frāgit̄ in tres ptes ꝓpt̄
multas rōnes. Primo pp tres pſonas
diuinas ī vna eēntia. ſic p tres ptes ī di-
uiſione hoſtie. vn⁹ tñ eſt xp̄s. Scd̄o pp
tres ſtat⁹ eccleſie. ſ. militātiū triūphātiū
⁊ in purgatorio exiſtētiū. Tertio pp treſ
ſtatus xp̄i in quib⁹ fuit. ſ. mortalis. mor-
tuus ⁊ imortalis. Quarto pp tres aptio
nes in corpe xp̄i tpe paſſionis. ſ. manuuz
pedū. ⁊ lateris. Quinto pp tres ſubas ī
xp̄o. ſ. diuinitatis. aīe. ⁊ corporis. Sacra
mentū corpis xp̄i figuratuz ē multiplicit̄
. ſ. in oblatiōe melchiſadech in qua figu-
rate habemus formā exteriorē ſacramē
ti. ⁊ primum effectū. ſ. refectionez ibi. n.
pceſſit figura ſpūalis in pane ⁊ vino. Itē
euchariſtia eſt refectio ſpūalis vite in re.
Itē ī māna vbi figurat̄ effectus glorie.
Item ī agno paſchali in quo figurabat̄
liberatio a ſuitute egyptiaca. Itez noſter
agnus eſt ſignum liberationis a diabo-
lo. Item in diuerſis ſacrificiis de qui-
bus habetur in leuitico quibus figuraba
tur oblatio paſſionis xp̄i vbi fuit hoſtia
ad reconciliationē. ⁊ victima quo ad ſatiſ
factionem pro peccatis noſtris. ⁊ holo-
cauſtū quo ad totius corpis ſui leſionem
Itez in oblatiōe māne de quo legitur li-
bro Iudic. p quā figurabat̄ in quo de-
bet fieri oblatio ⁊ ſup quē. q: in fide ieſu
xp̄i q p petraz deſignat̄. Item in figura
ionathe mellita vbi figurabat̄ qs offer-
re debeat p fauū eniz mellis deſignatur
deuotio offerentis. Figura ſanguinis xp̄i
fuit vinum ad deſignādum deuotionem
Can. Introduxit me rex in cellā vinariā
Item aqua ad ſignificandū ablutōz. Uñ
illud. Uidi aquā egredientem ⁊c. Item
ſanguis ad deſignādum redemptionem
Heb. Sine ſanguinis effuſione non fit
remiſſio.

De dignitate euchariſtie.

Caplm. 13.

d Ignitas ⁊ excellentia huius ſa-
cramēti apparet in multis. p̄mo
q: ſicut dictum eſt tam ante legez
q̄ in lege fuit prefiguratum. Secūdo q:
a prophetis ꝓnūciatum. ps. Panē an-
gelorum mā. homo ponitur hic ptēritū
p futuro prophetali certitudine. Tertio
q: a xp̄o inſtitutum. ⁊ hoc dupliciter. ſ.
verbo ⁊ facto. Uerbo vt patet Io. Ego
ſum inquit panis viuus quid de ce. de.
facto. Math. Accipite ⁊ comedite. hoc
eſt corpus meum. Quarto quia ab apo
ſtolis ſeruatū Cor. Cōuenientib⁹ vobis in
vnū ⁊ cetera. Quinto quia a ſūmis pōti
ficib⁹ ſolēnizatū q ordinauerūt cantuz ⁊

oꝛones.locus ⁊ tp̄s veſtimēta ⁊ vaſa di
uerſa.q̄ oia ſunt ad decoꝛē huius sacr̄i.
Maxima dignitas apparet in hoc ſcr̄o
qꝛ cū xp̄s cōſtet ex trib⁹ ſubſtātiis.ſ.dei
tate.aīa ⁊ coꝛpe.Ipſa ſi qdem deitas ex
cellit oīa p̄s.Magnus dn̄s ⁊ lau.ni.Itē
aīa eius p̄cellit oēs aīas cū ſit plena gr̄a
⁊ virtute.i.pfectiſſima.in affectiua ⁊ co/
gnitiua.Itē coꝛpus eius excellit oīa coꝛ/
poꝛa qđ đ ſanctificato coꝛpe beatiſſme v̄
ginis fuit ſumptū ⁊ diuinitati vnitum er
go in xp̄o nobiliſſimū qđ eſt ī celo ⁊ no
biliſſimum in terra vnita ſunt.

De mirabilibus q̄ fiunt in eucbariſtia.
Caplm. 14

Irabilia ſunt in hoc ſacr̄o. p̄mū
eſt qđ eſt ibi corpus xp̄i in tāta q̄n
titate ſicut fuit in cruce.⁊ ſic iā in celo nec
tn̄ excedit terminos illius foꝛme.2.qꝛ ibi
ſunt accidētia ſine ſubiecto.3.qꝛ ibi panis
ita cōuertitur in coꝛpoꝛe xp̄i ꝙ nō fit ma
teria coꝛpis xp̄i.nec anihilat̄.4.qꝛ idem
corpus nō auget̄ ex multaꝝ ſumptōe.5
qꝛ idem coꝛpus in pluribus locis eſt ſub
oibus hoſtiis cōſecratis.6.ꝙ qn̄ diuidi
tur hoſtia nō diuidit̄ coꝛpus.ſed ſub q̄
libet pte totus eſt xp̄s.7.ꝙ qn̄ tenet̄ ho
ſtia in manibus ⁊ vr̄ oculis coꝛpus xp̄i
nec tangit̄ nec vr̄.ſed hec tm̄modo circa
ſpēs ſunt.8.qꝛ cū deſinūt iſte foꝛme.tūc
etiā deſinit eē ibi coꝛpus ⁊ ſanguis xp̄i.
9.ꝙ cū nō ſit ibi panis vl̄ vinū tn̄ acci/
dētia cūdē effectū hn̄t vt pꝛius.ſ.ſatiare.
inebꝛiare ⁊ hmōi.Nota ꝙ deo cōuenit
eſſe vbiqꝫ ſimpliciter ⁊ ꝓpꝛie.Creature
cōuenit eſſe in vno tm̄ loco.Coꝛpus v̄o
xp̄i medio modo ſe hꝫ.Cū.n.ſit creatura
nō dꝫ equari creatoꝛi in hoc ꝙ ſit vbiqꝫ
Cū v̄o vnitū ſit deitati dꝫ in hoc excelle
re alia coꝛpoꝛa vt ſimul ⁊ ſemel poſſit eē
in pluribus locis ſub iſto vꝫ ſacr̄o.In ſa
cramēto eucbariſtie qđdā eſt ſm nām.
vt hoc ꝙ illi accidentia ſūt in loco termi
nato.Quoddā eſt ibi ſup naturam ſꝫ nō
ſup intellectū.vt hoc ꝙ ibi ſūt accidētia
ſine ſubiecto.Quoddā eſt ibi ſupꝛa nām
⁊ intellectū.vt qđ ibi xp̄s eſt totus ⁊ tan
tus q̄ntus fuit in cruce.nec tn̄ excedit ter
minos illius parue foꝛme.De mirabili
trāſubſtātiatiōe.Nota ꝙ triplex eſt mu
tatio.Una eſt artificialis.vt qn̄ fit vitrum
de cineribus.Alia eſt nālis ⁊ hec duplex
.ſ.ſubſtātialis ⁊ accidētalis eſt qm̄ idem
ſubm̄ manet ſub diuerſis accidentibus
ſibi inuicē ſuccedentibus.Subſtātialis ē
qn̄ eadeꝫ materia manet ſub diuerſis foꝛ
mis ſubālibus.ſicut pꝫ in tranſmutatiōe
elementoꝝ adinuicem.3.eſt mutatio ſpi
ritualis.vt qn̄ nec materia.nec ſubm̄ ma
net.ſed tm̄ accidentia ſine ſubiecto ⁊ tal̄
mutatio eſt in tranſubſtātiatione coꝛpis
xp̄i.In reꝝ mutatiōe pōt notari triplex
difficultas.vl̄ ex pte t'mini a q°.vl̄ ex p
te terminis ad quem.vl̄ ex pte diſtantie
terminoꝝ adinuicē.Pꝛimo modo crea
tio eſt mirabilioꝛ omnibus mutationi/
bus que eſt đ non ente ſimpliciter.ſcđo
modo cōſecratio coꝛpoꝛis xp̄i eſt mirabi
lioꝛ oibus.q necēſt ens in actu pꝛius exi
ſtens.tertio modo incarnatio xp̄i eſt mi
rabilioꝛ quacunqꝫ mutatione.qꝛ ibi eſt
vnio infinite ſubſtantie ad infinitū.Mā
dus diſtinguit q̄druplicem cōmutatio/
nē ſubſtātialem.pꝛima eſt nō ente in ens
⁊ hec dr̄ gn̄atio.2.eſt ab ente in n̄ ens
vt coꝛruptio.3.eſt ab ente in ens qđ mō
nō eſt.ſed iam erit vt ꝓductio.q̄rta eſt
ab ente in ens iam exiſtens.⁊ eſt talis cō
uerſio panis in coꝛpus xp̄i.hec mutatio
nō hꝫ ſilitudinem in natura.ſed altera/
quaſi cōtraria.qꝛ hic mutat̄ ſubſtantia
vna in aliam manent tn̄ eadē accidentia
Sed in alteratōe ecōuerſo ē qꝛ ibi mutā
tur accidētia ⁊ manet eadē ſubā.ſic pꝫ i
coꝛpalib⁹ qn̄ ſit icoꝛpalib⁹ de albo nigrū
⁊ ſpūalibus qn̄ ſit de iuſto ipius vel de
ignoꝛante ſciens.Nota ꝙ hec ꝑpoſitio
de multipliciter ſumit̄.qn̄qꝫ notat cām
efficientem.vt cum dicitur xp̄s cōcept⁹
eſt de ſpiritu ſancto.quādoqꝫ materiaꝫ
vt cū dicit̄ xp̄s natus eſt de virgine.quā
doqꝫ identitatem ſubſtātie.vt cū dicit̄
xp̄s natus de patre.qn̄qꝫ tranſubſtātia/
tionē vl̄ cōuerſionē vt cū dicit̄ coꝛpus
Chꝛiſti ſit de pane.qn̄qꝫ oꝛdinē vt cū di
citur creatura eſſe de nihilo.

De dignitate in ſuſcipiētib⁹ coꝛpus xp̄i.
Caplm. 15

d Igne ſuſcipiēs coꝛpus xp̄i bonuꝫ
multipliciter cōſeqtur.Pꝛimū ē
ꝯm⁹ xp̄i.Math.Hoc facite in meā cō/
memoꝛationē.ſ.dilectiōis liberatiōis.⁊
imitationis.Iteꝫ viuificatio interioꝛ.qꝛ
aliqn̄ p virtutē huius ſacr̄i ſit de attrito
cōtritus.Un̄.Gen̄.lignū vite comeſtū
vitā ꝑſtabit.ſic p gratiā purgamur illu/
minamur.ꝑficimur.reficimur.⁊ viuifi
camur.Et bn̄ reddit̄ vita p cibū p quē
⁊ moꝛs intrauit.Itē coꝛpi xp̄i myſtico i
coꝛpamur.Un̄ dictū Augu.Nō tu me
mutabis in te.ſed tu mutaberis in me.
Iſtud nō intelligit̄ de vnione coꝛpis my
ſtici de nouo facienda ſed de augenda.nō
eniꝫ vnit diſſimilia.Itē ſpūalis refectio
p̄s.In loco paſcue ⁊c.Deus.n.nō tm̄ i
ſtituit ſacr̄m qđ nos in eſſe gr̄e genera/
ret.vt baptiſmū vl̄ qđ genitos roboꝛa/
ret.vt ꝯfirmatiōeꝫ.Uerū ēt qđ nutriret
vt eucbariſtiā.pp qđ hec tria ſacr̄a dan
tur oibus q ad fidē accedūt.Itē deuotio
nis augmētatio.p̄s.Impinguaſti in oleo
caput meū.Nutrimētū.n.qđ hic datur
nobis quantū ad eſſe gratuitū in tribus
attēdit̄.ſ.in cōtinuatōe deuotōis ad deū
⁊ dilectionis ad ꝓximū.⁊ dulcedinis in
tra meipm.Itē ſomitis mitigatio.p̄s.
Sup aquā refectōis ⁊c.qꝛ ſicut aqua re
frigerat ſic ⁊ iſtud ſacr̄m furoꝛē ꝯcupiſcē
tie mitigat.Itē cello gr̄e.Exo.Deſcen/
dēte m̄āna deſcēdebat pit̄er ⁊ ros.Iteꝫ
virtutū roboꝛatio.p̄s.Panis coꝛ hoīs
cōfirmet.Item pctōꝝ remiſſio.qꝛ p mi
xtū cibū ſp ſit repatio deperditi.Un̄ qn̄
dr̄ in oꝛōne dn̄ica panē nr̄m quo.da
nobis hodie.ſtatim ſeqtur ⁊ di.no.de.
noſtra.iſtud intelligit̄ de venialibus tm̄
qꝛ ſic alimētū nāle ꝓdeſt viuēti ⁊ n̄ moꝛ
tuo.ſic alimētū ſpūale.Itē cōtra diabo/
lū armatio.p̄s.Paraſti in ꝯſpectu meo
mē.adu.oēs.⁊c.Itē ſpei eleuatio.Unde
Apo.Quō cū illo nō oīa nobis donauit
Itē amoꝛis excitatio.Ber.Diſce xp̄iane
quātū debes diligere xp̄m q dedit nobis
carnē ſuā in cibuꝫ ſanguinē in potū.aiaꝫ
in p̄ciū aquā lateris in lauacrū.Iteꝫ fi/
dei cōmendatio.qꝛ in hoc ſacr̄o fides ele
uat̄ ſup naturā.ſupꝛa ſenſuꝫ.⁊ ſupꝛa in/
tellectū.Apo.Captiuātes oēm intellectū
in ſubſequiū xp̄i.Itē angelica cōuiuatio
p̄s.Panē an.mā.hō.Itē regni celeſtis
collō.Io.6.Qui mādūcat meam car.⁊
bi.me.ſan.hꝫ vitā eternā.Itē ſpūalis di
lectatio.Sapie.panem de celo p̄ſti.cos
oē dele.in ſe hn̄tem ⁊c.Itē intellectus il
luminatio.i.Reg.Guſtauit Ionathas
de melle.⁊ illuminati ſūt oculi eius.De
effectu eucbariſtie dicit Ber.Coꝛp⁹ xp̄i
eſt egris medicina.pegrinātibus vita đ
biles cōfoꝛtat.valentes delectat.languo/
rē ſanat.ſanitatē ſeruat.p hoc ſit homo
māſuetioꝛ ad coꝛreptionē.patiētioꝛ ad la
boꝛē.ardētioꝛ ad amoꝛē.ſagacioꝛ ad cau
telā.ad obediētiā ꝓmptioꝛ.ad gr̄aruꝫ ac
tiones deuotioꝛ.Sicut recte cōſcantib⁹
multa bona ꝓueniūt.vt dictū eſt.ſic idi/
gne ſumētibus coꝛpus xp̄i multa mala
occurrūt.Nullius.n.opus placet deo ni
ſi placeat ipſe pꝛius.Indigna.n.cōio pec
catis hoiem illaqueat.dānationē ꝑparat
ꝓximū ſcādaliʒat.mēteꝫ excecat.tētatio/
ni ſubiugat.deū irritat.vitā tpalem bꝛeui
at.gratuitis ſpoliat.De his p oꝛdinē dr̄
in p̄s.Fiat inquit mēſa eoꝝ coꝛā ipſis in
laqueū.ecce pꝛimū.⁊ in retributōꝫ.ecce
2.in ſcādalū.ecce.3.obſcurētur oculi eoꝝ
ne videāt.ecce.4.⁊ doꝛſum eoꝝ ſp i cur
ua.ecce.5.effunde ſup eos irā tuā.ecce
6.fiat habitatio eoꝝ deſerta.ecce.7.in ta
bernaculis eoꝝ nō ſit q inhitet.ecce.8.

De modis ſumēdi eucbariſtiam.
Caplm. 16

e Oꝛpus xp̄i quattuoꝛ modis ſumi
tur.Quidā accipiunt illud ſpūali
ter tm̄.vt qui accipiunt rem ſacr̄i .i.gr̄a
⁊ nō ipſuꝫ ſacr̄m coꝛpoꝛis xp̄i.De hoc
modo ſumēdi dicit Aug.Crede ⁊ man/
ducaſti.i.coꝛpoꝛi xp̄i myſtico incoꝛpoꝛa/
tus es.Quidā ſacramētaliter tm̄ cōican

b

re ē in mortali peccato. q: lꝫ deus ſit vbi
biqꝫ per eēntiam. nō tñ p grām. Quidā
ſpūaliter ⁊ ſacrāliter. vt q accipiūt rem
⁊ ſacrm̄. ſ. cōicātes in grā. Quidā neutro
modo. vt qui nec rē nec ſacrm̄ accipiunt
vt heretici q nihil ꝯficiūt. Primi nō mā
ducātes. māducant. ſcdi māducantes nō
māducāt. tertij māducātes māducāt. q̄r
ti nō māducātes nō māducāt. Circa cōi
onē cōmittit̄ pctm̄ tribus modis. Pri
mo cū qs ſtatuto tpe cōionem dimittit.
Jo. 6. Niſi mandu. car. fi. ho. ⁊c. Scdo
cū qs ſuo tpe male accedit. Apo. Qui āt
ſumit indigne iudiciū ſibi māducat ⁊ bi
bit. Tertio cū poſt cōionē a peccatis nō
ſe cuſtodit. ⁊ iſte triplex malū incurrit.
Primo q: xp̄m quē ſuſcepit ignominio
ſe a ſe expellit ⁊ turpiuſ eiciſ. quā nō ad
mittit̄ hoſpes. 2. q: taliſ quodāmodo ſili
tudinē inde gerit. q poſt cū xp̄o cenauit
xp̄m tradidit. Sic ⁊ abſalon frēm ad cō
uiuiū vocauit ⁊ poſtea occidit. 3. q: ordi
nē honeſtatis puertit. Victuro enī reue
rētiā exhibet ⁊ pñti nullā. Vñ ſimilis ē
illis q cū ramis oliuaꝝ obuiauerūt xp̄o. ⁊
poſtmodū crucifixerūt. Qualiter āt ad
cōionē accedēdū ſit diſcere poſſumus in
eſu agni paſcalis. Comedebāt. n. iudei ac
cinctis. renibus. ⁊ calciatis pedibꝰ. bac
culos hñtes in manibus cū lacticis agre
ſtibus. ⁊ panibus azimis feſtināter. per
primū ſignificat̄ puritas caſtitatis. Luc.
Sint lūbi veſtri pcincti ⁊ lucerne. ⁊c. p
2. affectus deuotiōis. Cañ. Quā pulchra
es in calciamētiſ. p. 3. memoria dñice paſ
ſionis Gen. In bacculo meo trāſiui ior
danē iſtū. p. 4. amaritudo cōtritiōis. ps
Cibauit nos pane lacrimaꝝ. p. 5. proin
ptitudo bone volūtatis ⁊ opationis. pro
uer. Vidiſti hoiē velocē in opibus ſuis
corā regibus ſtabit. Item quales debeāt
eſſe cōicātes oñditur in veſtibus ſacerdo
talibꝰ. Requirūtur. n. iſta iudiciū diſcre
tiōis. mūdicia caſtitatis. mortificatio car
nis. cōſtātia fortitudinis. pſeuerātia lon
ganimitatis. pfectio charitatis. primū no
tat̄ in ſuphumerale. 2. in alba. 3. in cinctu
ra. 4. in ſiniſtre ſiue manipulo q portatur
in brachio ſicut clipeus. 5. in ſtola. 6. i ca
ſula. Corpus xp̄i ſumit̄ velatū accidenti
bus multiplici rōe. primo pp meritū q̄
tū ad bonos. q: ſm Greg. fides nō hꝫ
meritū cui humana rō pſtat experimentū
2. pp idignitatē. quo ad malos. Exēplū
de bethſamitibus q pcuſſi ſūt cū archā
dñi iſpexerūt. 3. pp imbecillitatē quātū ad
oēs. Nō. n. poſſemus videre claritatem
corpis xp̄i glorificati. Exemplū ð Moy
ſe in cuius facie nō poterāt intēderi filij
iſrael qñ reſplēduit. 4. pp vitandū hor
rorē crudelitatis qui fieret ſi xp̄i carnē dē
tibus attractarēmꝰ. Tres ſūt cauſe quaꝛ
laicis nō dat̄ iſtud ſacrm̄ ſub duplici ſpē
prima eſt q: poſſent credere q totus xp̄s
nō eſt ſub vtraqꝫ. 2. pp piculū. q: de fa
cili poſſet effundi ſanguis. 3. vt veritas rñ
deat vmbre. q: in lege nō bibebāt etiam
offerentes de libamine.

De abſtinentia a cōione.

Caplm. 17

Abſtinent qdam a cōione pp cul
pā ppriam ⁊ aliq ſine culpa mor
tali. ſed pp ſacri reuerētiā. ſicut q ſentiūt
ſe minus mūdos mēte vl' carne. vel ēt i
deuotos ⁊ iſti bñfaciūt. dūmodo poſſint
iuſte ⁊ ſine alioꝝ ſcādalo ſuperſedere. Vñ
vbi nō inſtat neceſſitas cōſulēdū eſt talī
bus vt de cōione expectēt quouſqꝫ pati
⁊ deuoti ac circūſpecti poſſint accedere
Nulla tñ neceſſitas dꝫ cōpellere vt ali
qs in pctō mortali exiſtens ſciēter cōicet.
Pctm̄ facit idigne cōione tribus modis
aut in habitu vt qñ qs accedit nō cōtritus
de peccato pterito ēt cōfeſſus. Aut in ac
tu. vt qñ qs imutat formā ſacri. ⁊ irreue
renter ipſū tractat. Aut i pposito. vt qñ
hꝫ volūtatē peccādi in futuro. Propter
reuerētiā ſacri ſit ēt excluſio a cōione tri
pliciter. Primo pp reuerētiā ſacri exte
rioris ſic excludit pollutio ⁊ imūditia cor
poralis. Scdo pp reuerētiam rei cōtēte
ſub formis. ſic excludit defectꝰ iudicij rō
nis. vt in pueris ⁊ in amētibus. Tertio
pp reuerētiam rei ſignate. ſ. vnitatis cor
poris myſtici ſic excludit vinculū interdi
cti vl' ſuſpenſiōis vl' excōicationis ēt iniu
ſte. Sic igit̄ pp ſolā reuerētiā ſine oī cul
pa excludūtur multi a cōione. hoc pmo
pꝫ in pueris q tñ ſi ſūt pxime etatē adultā
. ſ. 10. vl'. 12. annoꝝ ⁊ apparēt in eis ſigna
reuerētie ⁊ diſcretionis pñt ſumere. alś
nō. Idē pꝫ in furioſis q excludunt̄ ſine
culpa q tñ cōicare pñt. qñ hñt lucida in
teruālla. Itē cū qs hꝫ lutuoſas manus.
lꝫ huius nō ſit culpa. tñ p ſola reuerētia
nō dꝫ tractare corpus xp̄i. Tria genera
hoīum excludebant̄ in lege ab eſu agni
. ſ. in circūciſi q ſignificant accedentes ir
reuerēter ad cōionē. Legit̄ libro Reg.
q pcuſſus eſt Oza. q tetigit archā dñi.
Itē alienigene. hi ſignificāt infideles ð q
bus Gene. Fera peſſima deuorauit filiū
meū. Itē imūdi qui ſignificāt hñtes pec
catū mortale. Vñ Iſa. Mūdamini qui
fertis vaſa dñi. vñ xⁱſus. Indigne ſumis
ſi ſumis irreuerēter. vel nō chatolice vel
hñs mortale ſcienter. Qui nō cōicat ſuo
tpe multa mala incurrit. Primo q: talis
multiplici vtilitate pūat̄ de q̄ ſupra dē ð.
effectu eucharitie. Si. n. Raab ſaluata
eſt. q: ſuſcepit nūcios dñi multo magis
q xp̄m ſuſcipit. 2. q: cōſtitutiōē eccleſie
trāſgredit̄. ſtatiꝫ. n. eccleſia q q nō cōi
cat in paſca viuēs ab ingreſſu eccleſie ar
ceat̄. ⁊ moriēs careat eccleſiaſtica ſepul
tura. Tertio q: maledictionē incurrit p
uer. Ve ſoli ⁊c. Sed hñ ſolus eſt q xp̄ꝫ
nō hꝫ. Quarto q: vices dño nō repēdit
Aug. Verecūdū eſt illi hoſpiciū denega
re q ſolet oēm pulſantē admittere. Qui
to q: vires ſpūales perdit. Quilibet enī
q eſt ſine mortali eſt mēbrū corporiſ my
ſtici. Mēbrū aūt dꝫ ſuſtentari alimento
corporis xp̄i veri. Alioqn efficit̄ aridum
ſicut corporeū mēbꝝ ad qð nō tranſiuit
tiſ corporalis cibi nutrimētum.

De officio miſſe. Caplm. 18

Prerogatiuas plurimas hꝫ miſſa
pmo q: celebrat̄ a ieiunis. Scdo
q: tm̄ in eccleſia ⁊ ſuper altare. niſi qñqꝫ
ppter neceſſitatem ſit in alio loco hone
ſto. Tertio q: oportet celebrantē eſſe ſa
cerdotē. Quarto q: oꝫ eum indui ſacris
veſtibus. Quinto q: ſit in die tm̄ ⁊ nō ð
nocte niſi in natiuitate domini. Sexto q:
celebratur accenſo lumine. etiam ſi ſol lu
ceret ſuper terrā. Septimo quia ibi ſo
nant verba dominica angelica ⁊ huma
na. Diuina quidam cum dicitur. vel cā
tatur pater noſter. ⁊ euangelia. Angelica
vero quando dicit̄ Gloria i excelſis deo
⁊c. Humana autem vt in collectis ⁊ hu
iuſmodi. Octauo q: ibi audiunt̄ idioma
ta nobiliſſima. ſ. hebraicū. vt ſabaoth ⁊
oſanna. grecū vt kyrieleiſon. latinum in
alijs. Nono q: miſſa tam plena myſte
rijs ſicut celum ſtellis. ⁊ empireum ange
lis. Decimo q: ſacerdos in ſolemnibus
eccleſijs habent in miſſa ſua plures mi
niſtros diaconum ſubdiaconum ⁊ acco
litos. Vndecimo q: angelis ibi exiſtenti
bus in ſufficientes ſumus in preſentia tā
te maieſtatis eſſe ſcholareſ. Duodecimo
q: ibi eſt dominus celi ⁊ terre. Officium
miſſe moraliter exponitur ita. Introitus
ſignificat inchoationem boni ⁊ duplica
tur. quia in noſtra inceptione debemus
declinare a malo ⁊ facere bonum. quia
kyrieleiſon. quod nouem vicibus varia
tur ſignificat inuocationem miſericordie
dei qua nouē modis indigemur primꝰ
tribus modis quantum ad peccatorum
remiſſionem que committimus corde
ore ⁊ opere. Secundis tribus modis q̄
tum ad gratie collationem fidei ſpei ⁊ ca
ritatis. 3. tribus modis quantum ad glo
rificationem qua gaudebimus in deo ſu
per nos. de nobis ipſis. ⁊ iuxta nos de
proximis. Gloria in excelſis deo ſignifi
cat gratiarum actionem. collecta deuotā
orationem. Epiſtola ⁊ euangelium noue
⁊ veteris legis obſeruationē. Gradua
le ⁊ alleluia vite actiue ⁊ contemplatiue
perfectionem. Offerenda cōtribulati ſpi
ritus ſacrificium. Secreta ſignificat ſta
tum vie. Prefatio ſtatum patrie. San
ctus exaltationem angelorum preſentiū
Canon tranſitum membroꝝ in corpus

b 2

xp̄i myſticū. Pr nr̄ filiationē ſignificat p
gr̄az. Agnꝰ dei liberatiōez p miaz ⁊ tri
plicat̄ vt liberemur a malis p̄teritis p̄nti
bus ⁊ futuris. Cōio ſignificat boni opis
cōſumatiōez. Circa q̄dā alia q̄ ſūt i miſſa
nota ſignificatiōz allegoricā. Intelligimꝰ
eniꝫ p altare crucē. p calicē ſepulchꝛuꝫ. p
patenā lapidē ſuppoſitū. p corpale ſyndo
nē in q̄ corpꝰ dn̄i fuit inuolutū. Nota etiā
q̄ oēs miſſe ſūt eque bone quātū ad opꝰ
opatū. Una tn̄ ē melioꝛ altera quātū ad
opus opans. Un̄ meliꝰ eſt audire miſſaꝫ
boni ſacerdotis q̄ꝫ mali. Sicut i mēſa coꝛ
poꝛali eūdē cibū iocūdius ſumimꝰ a mū
do miniſtro q̄ꝫ ab i mūdo. Nota q̄ p̄icu
lū ē ſi celebꝛās miſſā vel manus tremu/
las. vel caducū moꝛbū hꝫ. aut delirꝰ. aut
idiota ē. Un̄ talibus ē iniūgēdū q̄ abſti/
neāt a miſſa. Itē qn̄ aliqs ē celebꝛaturus
miſſaꝫ bis nō dꝫ ſumere ablutionez i miſ
ſa pꝛiori. qꝛ ad miſſā ſecūdā accederet nō
ieiunus.

De negligētiis q̄ fiūt in miſſa. Cap. 19.

s J p negligētiaz euenerit q̄ p̄lecto
canonē nec vinū nec aq̄ reperiat̄
i calice. ſtatiꝫ pfundi debet vtrū/
qꝫ. ⁊ ſacerdos iterabit cōſecratiōꝫ ab illo
loco. Simili mō ⁊ pficiet vſqꝫ ad finem
ita tn̄ vt dimittat duas cruces q̄ fieri ſin
gulariter ſup hoſtiā cōſueuerūt. Ul' me
lius pōt dici q̄ aliā hoſtiā ſumat. ⁊ cano
neꝫ a pꝛincipio icipiat. Q̄ ſi de ſimplici
vino vl' aq̄ fiat ꝯſecratio. vinū reputabit̄
p ſacrō. ſꝫ aq̄ nō. Si quid de ſāguine ce
ciderit ſup corpoꝛale vl' palā altaris vel
ſup albā l' caſulā pſilla reſcidat̄ ⁊ i loco
reliquiaꝝ reſeruet̄ p̄us extracto ſacrō q̄ꝫ
tū poterit ⁊ ſūpto. Si n̄ abluat̄ ⁊ ſumat̄
ablutio. Si vō ſup terrā lapidē vl' lignū
ceciderit. lingēdus rodēdus ⁊ extergēdus
eſt locus ille. ⁊ puluis in ſacro loco repo
nēdus. Poꝛꝛo ſi in ipſum ſanguinē muſ
ca vel aranea ceciderit vl' aliqd tale qd̄ vix
ſine vomitu vl' moꝛtis p̄iculo ſumi pōt.
pfundat̄ ⁊ lauet̄ q̄ꝫ cautius poteſt i calli
ce ⁊ ablutiōꝫ ſumat ſacerdos. ſꝫ muſca ſi
ue aranea ſup piſcinā crementur. Quod
ſi corpus ſiue de corpoꝛe xp̄i ſuper pa/
lam altaris ceciderit vel ſup veſtimentū
nō ſcidat̄. ſꝫ vino abluat̄ ⁊ a miniſtro ſu
mat̄. Sꝫ ſi infirmꝰ coꝛpꝰ dn̄i reiiciat ſu
ſcipiat̄ put diligētius pōt. ⁊ ſumat̄ a ſa/
cerdote vel ab aliquo puero diſcreto ⁊
mūdo. ſi eger nō pōt illud reſumere.

De penitētia. Cap. 20.

p Enitētia ē vt ait Ambꝛo. p̄terita
mala plāgere ⁊ plāgēda iterū nō
cōmittere. Itē Gre. Pnia ē an̄
acta pctā flere. ⁊ iterū flēda nō cōmittere
Pnia diffinit̄ p duplicē actū. vnū quī ē
reſpectu p̄teriti. ſ. p̄terita plāgē. alterū re
ſpectu futuri. ſ. plāgēda nō cōmitter̄. pꝛi
mus actꝰ ē i re. ſecūdꝰ i pposito. Peni
tētia duplex ē. q̄dā interioꝛ tantū. ⁊ hec eſt
de iure naturali. quedaꝫ exterioꝛ q̄ fit ad
arbitriū hoīs. pꝛima nō ē ſacramētū pꝛo
pꝛie. 2. vō ſacrm̄ ē. Nō eni penitētia p ſe
ſuſcepta. dr̄ pprie ſacrm̄ eccl'ie. cuꝫ talis
ēt an̄ baptiſmū poſſit fieri. ſꝫ pnia iniun/
cta p miſtros eccleſie ſacrm̄ ē. Notādūꝫ
quoqꝫ ē lugē p peccatis ꝓꝛiis ē actus
penitētie q̄ eſt virtus iuſtitie. ſꝫ lugere p
peccatis alienis ſiue malis eſt alterꝰ vir
tutis. ſ. miſericoꝛdie. Lugere vō p bonis
eternis ē actꝰ tertie beatitudinis. de q̄ dr̄
Beati q lugēt. ⁊c. De duratiōe peniten
tie ſciēdū q̄ exterioꝛē nō opoꝛtet eſſe ppe
tuā ſed de interioꝛi diſtinguit̄. Eſt enim
penitētia iterioꝛ ſm̄ habitū. ⁊ hec dꝫ eſſe
ppetua. Alia eſt ſm̄ actū ⁊ hāc nō opoꝛ
tet eſſe ppetuam. Semper eniꝫ tenet̄ qs
ad interioꝛem pniaꝫ habitualē q̄ vellet ⁊
vult de cetero nō peccare. Sꝫ exterioꝛeꝫ
pniaꝫ n̄ ſp tenet̄. Itē aliꝰ ē doloꝛ rōalis
q ē pcti deteſtatio. aliꝰ ſenſualis q ē paſſio
⁊ pꝛimꝰ doloꝛ ſp dꝫ eē i pnia. ſcd̄s nō ē
de neceſſitate. Itē q̄uis hō n̄ ſit certꝰ de
pcti remiſſiōe. tn̄ n̄ oꝫ pp h̄ pniaꝫ exteri
oꝛē ē ppetuā qꝛ nō exigit̄ i talibꝰ certitu
do ſcie. ſꝫ ſufficit ſcia cōiecture pbabilis
vt ē qn̄ hō fecit pbabilit̄ qd̄ debebat. do
lēdo cōfitēdo. ſatiſfaciēdo. emēdādo. Cū
in oī ſacrō noue legis ſit aliq̄ mā viſibi/
bilis elementi q̄ eſt ſignū ⁊ cā gr̄e ſic etiā
i ſacrō pnie debꝫ eſſe. ſed tūc materia ſen
ſibilis large ſumit̄ p omni re. ſiue res il
la ſit exterioꝛ ſubā. ſiue actio humana.
Un̄ ſm̄ hoc in pnia p̄ut eſt ſacrm̄ ſunt
res ⁊ verba. verba qdem in cōfeſſiōe ⁊
abſolutione ſūt. res aūt eſt ipſa actio hu/
mana. Ad intelligēdū iſta plenius nota
q̄ ſicut in medicinis coꝛpalibus q̄daꝫ cō
ſiſtunt in ſola paſſione curati. vt eſt ſectio
vulneris. q̄dam vero in actione. vt eſt ex
ercitatio coꝛpis. Ita in ſacris q̄dam cōſi
ſtunt in paſſione eius q ſanctificat̄ ⁊ nō
in actione niſi p accidēs. vt baptiſmus.
cōfirmatio. eucbariſtia. extrema vnctio
oꝛdo. Quedā vō cōſiſtunt in actu eius q
ſanctificat̄. vt pnia ⁊ mr̄imoniū. In p̄/
mis ergo q̄ ſine actu noſtro opant̄ requi
ritur exterioꝛ materia q̄ ſignificat ⁊ cām
⁊ rē ſacri. In aliis vō ipſe actus noſter ē
p materia ſenſibili. Similiter ex p̄dictis
patere pōt q̄ quoddā eſt in hoc ſacrꝫ cā
tm̄. vt actus penitētis exterioꝛ: qddā eſt
res tm̄ vt remiſſio pctōꝝ. quoddā res ⁊
ſacrm̄ vt cōtritio interioꝛ.

De qualitate pnie. Cap. 21

e St pnie q̄dā vera. Augu. Pnia
vera eſt penitēda nō cōmittere ⁊
cōmiſſa deflere. Quedā eſt falſa
Iſido. Irriſoꝛ eſt ⁊ nō penitēs q adhuc
agit qd̄ peniteat. Quedā eſt coacta. p̄s.
Cōuerſus ſū i erūna mea ⁊c. Quedā eſt
ſera. Aug. Si tūc penites qn̄ peccare nō
potes. pcta dimiſerūt te nō tu illa. Que/
dā iniqua. Math. Iudas pnia ductus
⁊c. Quedaꝫ deſperata. Sapien. Pꝛe an
guſtia ſpūs gemētes dicētes intra ſe pe/
nitētiā agentes. Quedā ſancta ⁊ merito
ria. Ber. O felix penitētū humilitas. O
cōfitētiū bona ſpes q̄ꝫ facile vincis in vin
cibilez. q̄ꝫ cito tremabūdū iudicē cōuer/
tis in piiſſimū p̄rem. Debꝫ pnia eē ama
ra. Hiere. Plāctum vnigeniti fac tibi.
Uolūtaria. Aug. cū gaudio dꝫ facere im
moꝛtalis futurus quecūqꝫ faceret hō p
differenda moꝛte moꝛiturus. Perfecta.
Aug. Nulla pnia ſera dūmodo vā. Ac
celerata puer. Ne tardes ꝯuerti ad dn̄m.
Perſeuerans. Caſſi. Laui pedes meos
qm̄o inquinabo illos. Foꝛtis Hiero. Licꝫ i
limine iaceat pr̄. lꝫ mater vbera qbus te
nutrierat oſtēdat p calcatū pge p̄rem ⁊c.
Iteꝫ pnia dꝫ eſſe refectio ſpūalis cū xp̄o
ſemp victuro. nō cū lazaro iterū moꝛitu/
ro. Pnia dꝫ eē ꝓmpta ⁊ nō dilata. Ut
illud. Expectaui vt faceret vuas ⁊c. pꝛi/
mo. ſ. ne infructuoſi ſimus. Unde Iſa.
Expectaui vt fa. v. facit aūt ſpi. Scdō qꝛ
ad magna vocamur. gen̄. Ego ero mer
ces magna. Tertio ne ab eternis nuptiis
excludamur ſicut factū eſt fatuis vgini/
bus q̄ differebāt ſe p̄pare. 4. ne ab hoſti
bus ipediamus ſicut filii iſrael a pharao
ne ne egrederētur de egypto. 5. qꝛ relin
quere pctm̄ ēt penis ꝯpellimur. Greg.
Cōtēnendus eēt mūdus ēt ſi rebꝰ ꝓſpe
ris abūdaret. At cū tot aduerſitatibus
aium pulſat. cū tot calamitatibus igemi
nat. qd aliud q̄ꝫ vt nō amet̄ clamat. 6. ne
blādē ſeducamur ſicut auis p fiſtulaꝫ au
cupis. ⁊ ſicut piſcis p eſcā in hāmo. ⁊ ſi
cut vrſus p mel. 7. ne moꝛte p̄ueniamur
Gre. Nihil certius moꝛte ⁊c. 8. ne ꝯſue
tudie teneamur ſicut arboꝛ q̄ facili nō euel
lit̄ cuꝫ diu radicat̄. Iere. nūqd ethyops
pōt mutare pellē ſuā ⁊c. Ad agēdaꝫ pe/
nitētiā mouēt q̄ttuoꝛ de qbus Ber. Ni
mis durū eſt coꝛ qd̄ nō emolliūt bn̄ficia
nec terrēt ſupplicia. nec alliciūt ꝓmiſſa
nec caſtigāt flagella. Impedimēta pnie
ſūt hec. ſ. Puſillanimitas aggrediēdi ta
les ſūt ſicut equus vmbꝛaticus q triſco
vl' vmbꝛa terret̄. Pudoꝛ ꝯfitendi. ſed ſi
cut ait Aug. Uerecūdia magna pars pe
nitētie eſt. Hoꝛꝛoꝛ ſatiſfaciēdi. ſed ꝯtradi
cit Apoſt. Hoc momētaneuꝫ ⁊ leue tri/
bulat coꝛ. Delectatio peccādi. ſed tpale
eſt qd̄ delectat eternuꝫ qd̄ cruciat. Spes
diu viuendi. ſed dn̄s dicit q̄ ſecuris ad
ra. ar. po. eſt. Deſperatio gr̄am obtinen
di. ſed ꝯtradicit Ezech. Quacūqꝫ ho/
ra ingemuerit peccatoꝛ. Timoꝛ recidiuā
di Aug. Qn̄ cecidi erexit me qn̄ ſteti te/
nuit me. qn̄ iui duxit me. Ita loquitur d̄
deo. Exemplū delinquendi. ſed ſtultus

qui vidit aliquē cadentē in foueā ſi nō ſit in eodē loco cautior. Cōſuetudo peccādi ſicut balaā cōſuetus mōſtris nō curauit ꝙ aſina loqueret̄. Cōfidentia de dei miſericordia ꝙ qñ penituerit ipſuȝ recipiet ſed hoc eſt peccare in ſpm̄ ſcm̄. Grego. Miſericordiā dei debemus ſalt̄ erubeſcere ſi iuſtitiā nolumus formidare.

De effectus penitentie. Cap. 22

p Er pniam abſoluit̄ homo a pctō reſtituit̄ eccl'ie. recōciliat̄ xp̄o. do ꝛ nis ſpūaliter ditat̄. de filio diaboli filius dei efficit̄. paradiſus dei aperitur. Hec eſt q̄ angelos letificat. ipſū iuſtificat. amiſſa bona reuocat. vitā eternā donat penaȝ eternā vitat. Itē pniaȝ eſt ſecūda tabula poſt naufragiū. ad quā peccator pōt recurrere dū viuit in ſtatu vite pñtis. qñcūqȝ ꝛ quotieſcūqȝ diuinā miſericordiā voluerit implorare. Duplex eſt naufragiū. ſ. peccati originalis ꝛ actualis. ſed de primo liberamur p tabulā baptiſmi q̄ virtutis efficaciā accepit a tabula crucis xp̄i. De ſcdo aūt liberamur p tabulā pnie quā diuina clemētiā ꝓuidit hoi qꝛ p pctō actuali nō pōt iterū baptizari. Nota ꝙ a reatu pctī liberamur p grām a ſequelis āt pctōꝝ p penitētiā ꝛ ptes penitentie. a miſeria vō p gloriā. Itēȝ nota qualr̄ opa mortificata viuificāt̄. qꝛ lȝ verūȝ ſit ꝙ a priuatione ad hituȝ nō ſit regreſſus i vita nāli. nō tñ ē veꝝ i vita morali. Nā a priuatōe ad hitū volūtari⁹ ē regreſſus. ſ. a morte culpe ad vitā grē. Unñ dicēdū eſt ꝙ ſicut pctā actualia trāſcūt actu ꝛ remanēt reatu. ita bona opa tranſeunt actu. ꝛ remanēt merito. Scdm āt ꝙ manent dn̄r mortificari vl̄ viuificari. Bona igr̄ opa q̄diu cōiuncta ſt radici merendi. ſ. charitati dn̄r viuere. qñ ab illa ſepant̄ dn̄r mori. qñ reuertūtur dn̄r viuificari. qꝛ reddeūt ad ſtatum ſue originis. vȝ grē charitatis. ꝛ qꝛ valent ad maiorem rectificationem charitatis.

De partibus penitentie. Ca. 23

p Artes pnie integrales ſūt tres. ſ. Cōtritio. Cōfeſſio. ꝛ Satiſfactio. Quilꝫ enim cōplemētum pctī poſſit eſſe i actu ſolū l' oris ꝛ cordis ſolū vl̄ triū ſit tñ ad pfectōeȝ pnie exigit̄ hoꝝ triuȝ aggregatio. Licet ad eſſe ſimplr̄ ſufficiat cōtritio in actu. ꝛ cōfeſſio ꝛ ſatiſfactio in ꝓpoſito. Nō. n. in his q̄ hñt eē ſucceſſiuū exigit̄ ꝙ ptes integrales ſint ſimul. ſȝ exigit̄ hoc in toto ꝙ hȝ eſſe ꝑmanens. Q̄ aūt ſint tres ptes penitentie ſic oſtēditur. Pniā. n. eſt quoddā ſpōtaneuȝ iudiciuȝ in quo cōtritio eſt quaſi q̄daȝ citatio vbi ſequitur rei añ iudicē ſpōtanea ꝯfeſſio. De inde ſequitur p iudicē impoſite emēde ſolutio. Sed in hoc differt iudiciū fori a iudicio poli. qꝛ ibi cōfeſſus in iure ꝯdēnat̄ ꝛ hic abſoluit̄. Alia eſt ptium iſtaꝝ ſufficiētia. qꝛ oē pctm̄ cōmittit̄ corde ore vel ope. iuſtū ē. vt p ꝯtrariū curet̄. ſ. vt peccator culpā aīo deteſtet̄. vbo exprimat. ꝛ facto puniat. Itēȝ p pctm̄ offendit hō deū eccliaȝ ꝛ ſeipſuȝ. ſed p ꝯtritionē recōciliat̄ deo. p cōfeſſionē eccl'ie. ꝛ p ſatiſfactionē ſibi. Itē iſte tres pnie ptes ſt dies qbus itur ad terram ꝓmiſſionis. de qbus dr̄ Exo. Ibimus viā triū dieꝝ. Itē iſte tres ptes ſignificāt tres mortuos moraliter quos dn̄s ſuſcitauit. qm̄ p cōtritionē ſuſcitat̄ puella in domo p cōfeſſioneȝ iuuenis in porta. p ſatiſfactionē Lazarus in ſepulchro.

De contritione. Cap. 24

c Ontritio ē dolor volūtarie ꝓ peccatis aſſūptus cū ꝓpoſitō cōfitendi ꝛ ſatiſfaciēdi. hec diffinitio magiſtralis eſt. ꝛ ponit̄ ibi dolor ꝓ gñe. volūtarie aſſumptus ponit̄ ad dr̄iam doloris naturalis. qui nō eſt meritorius. pro peccatis. ponit̄ ibi ma̅ doloris ad dr̄iam doloris inuidie q eſt in bono alieno. Sic ergo diffinit̄ cōtritio ꝓut eſt actus virtutis. ſed ꝓut eſt pars ſacri penitētie oȝ ꝙ aliqd in ꝯpatione ad alias ptes addat̄. ꝛ ideo ponit̄ cū ꝓpoſito cōfitēdi ꝛ ſatiſfaciēdi. Nota ꝙ cor dr̄. durū qñ diuine iſpirationi ſe tāgēti. nō cedit. ſed obuiat in affectu peccati demorando. Frāgi vō dr̄ qñ incipit a ꝓpoſito peccādi reſipiſcere. ſȝ nōdūȝ totaliter ꝯuertat̄. Cōteri vero dr̄ qñ volūtas pfecte ab effectu peccādi reſilit. In contritione duplex eſt dolor. Unus ē volūtatis q nō eſt aliud q̄ȝ pctī diſplicētia. Alius eſt ſenſualis. primus eſt de eēntia ꝯtritionis ꝛ de hoc dolore itelligit̄ illud. Hie. Luctū vnigeniti fac tibi. qꝛ hoc ex rōne dȝ magis velle nūq̄ȝ peccaſſe q̄ȝ vnigenitū viuere. Scdꝫ vero dolor nō reqrit̄ de neceſſitate ꝯtritionis. ſȝ de pfectiōe qꝛ talis dolor non eſt in nr̄a ptāte. Nota ēt ꝙ ꝯtritio pōt tm̄ intēdi ꝙ nō ſolū culpa. ſed ēt tota pena dimittitur hoc pōt fieri dupl'r. Uno mō ex pte charitatis q̄ diſplicētiaȝ cauſat pctī. qꝛ qñqȝ ꝯtingit tm̄ charitatē intendi in actu ꝙ cōtritio inde ſequēs merebit̄ abſolutioneȝ ab omni pena vt in magdalena. Alio mō fit iſtud ex pte doloris ſenſualis quē volūtas in cōtritione excitat. qꝛ ille dolor q̄dam pena eſt q̄ tm̄ pōt intendi ꝙ ſufficit ad delectionē culpe ꝛ pene. Nota ꝙ dolor cōtritionis ſenſibilis vl̄ ſenſualis triplex eſt. deficiēs. ſufficiēs. ꝛ ꝑeminens. primus trahit ad infernū. ſcdꝫ ad purgatoriū. tertius ad padiſuȝ. ꝛ eſt ſile de ſcīa que repit̄ in electis. qꝛ ſcīa deficiens repellit ad dignitatē. ſufficiēs tollerat̄. ſupeminēs merito coronat̄. Drīa q̄daȝ eſt iter attritōeȝ ꝛ ꝯtritōȝ. ſic̄ iter formale ꝛ formatū qđ ꝛ dr̄ de fide iformi ꝛ formata. Utrū aūt attritio fiat ꝯtritio diſtiguēdū eſt. qꝛ cōtritio dr̄ cū grā tritio. hec āt pōt eſſe dupliciter. Uno mō eſt cōicatiua. qꝛ grā aſſociat̄ motui exñti in aīa. ꝛ illaȝ informat q̄uis nō eliciat. Alio mō p cām ita ꝙ motus a grā eliciat̄. primo mō attritio fit ꝯtritio. qꝛ actus ſimplex manēs in aīa format̄ adueniēte grā ſicut color adueniente. Luc. Scdo modo impoſſibile eſt ꝙ attritio fiat cōtritio. Sed ſi q̄rit̄ q̄diu qs de pctō dolere dēat. Reſpon. ſicut dicit Aug. de ſancte vic. Deus qñ abſoluit a vinculo pctī hoīem colligat cū vinculo deteſtationis ꝑpetue. ſed deteſtatio peccati q̄daȝ eſt in hitu ad quā ſemp tenet̄ hō. ēt poſt pfectam pctī remiſſionē de qua dicit Aug. Loquens de penitēte. Semp doleat ꝛ de dolore gaudeat. ꝛ nō ſemp doluiſſe doleāt. Alia deteſtatio eſt in actu. ad hāc hō nō tenet̄ ſp. Sciēdū aūt ꝙ beati ꝛ dānati ꝛ hi q ſunt in purgatorio nō hñt ꝯtritionē ꝓprie c⁹ rō eſt. qꝛ in cōtritione ꝓprie ſūpta ſt tria. ſ. dolor. ꝛ effectus ſatiſfactiōis. in beatis aūt nō eſt dolor. in dānatis vō nō ē grā. ꝛ hi q ſt in purgatorio nō merētur.

De confeſſione.

Caplm. 25

c Onfeſſio eſt vt ait Aug. p quā morbus latens ſpe venie apitur. Cōfeſſio ſacr̄alis que eſt ps pnie. cōuenienter deſcribit̄ p mīaȝ q̄ eſt pctm̄. ꝛ p actum q eſt apire. ꝛ p finē q̄ eſt ſpes venie. Duplex cōfeſſio. q̄dā eſt mentalis q̄ deo fit. ꝛ hec ē de iure nāli. q̄dā ē vocalis q̄ fit hoi. ꝛ hec nō eſt de iure nāli. ſed euāgelico. igit̄ añ incarnationē xp̄i ſufficiebat cōfeſſio mētalis. qꝛ deus nōdum erat hō. ſȝ poſtq̄ȝ ſcūs eſt hō dȝ cōfeſſio fieri hoi vicario xp̄i. In hoc. n. ꝙ miniſtris ſacroꝝ xp̄s dedit ptātēȝ ligādi atqȝ ſoluēdi inſinuauit ꝯfeſſione eis tāq̄ȝ iudicibus fieri debere. ſic ergo xp̄s inſtituit cōfeſſionē tacite. ſed apoſtoli ꝓmulgauerūt eā expliſſe. Ja. cōfitemini alterutrum pctā vr̄a. Quāuis igit̄ in cōtritiōe remittat̄ pctm̄ cōīter. tñ cōfeſſio vocalis ē neceſſaria in re qñ hēt̄ opportunitas. vl̄ in ꝓpoſito articulus neceſſitatis eā excludit ꝛ nō ꝯtemptus religiōis. Et iſta neceſſitas ꝯfitēdi p⁹ ꝯtritōȝ nō ē in tali caſu ꝓpter neceſſitatē remedii. cū pctm̄ iā ſit dimiſſū ſȝ ꝓp obligatōeȝ ꝓcepti. Cōfeſſio. n. ꝛ ſatiſfactio necia ē nō ſolū ꝓp recōciliatōȝ in iudicio dei. ſȝ ēt i iudicio eccl'ie. Quas circūſtātias teneamur cōfiteri. Nota ꝙ circūſtātiaꝝ q̄dam ſunt trahētes in aliud gen⁹ pctī vt coire cū muliere ꝯiugata. ꝛ has tenet̄ hō ꝯfiteri. Quedam ſunt aggrauātes in eadē ſpecie. ꝛ haꝝ quedā ſt non aggrauantes notabiliter ſicut ſcīa ꝛ hmōi. has nō tenet̄ quis cōfiteri. qꝛ ſic ſūt venialia pctā. Quedam ſūt aggrauā

tẽs notabiliter. ⁊ has ſm quoſdã tenet
hõ cõfiteri. Nõ.n.ſufficit illi q accepit cẽ
tũ marchas de alieno. dicere ego accepi
alienũ. cũ hoc poſſet verificari ſi accepiſ-
ſet vnũ denariũ. ſm alios cõius. ſʒ nõ tu
tius opinãtes nõ oʒ. Circũſtãtie aggra-
uãtes peccatũ notãt his verſibꝰ. Aggrauat
ordo locus mora cã ſcia tps Lucta puſil
la. modus genus. ⁊ ſtatꝰ altius. Cõditio
numerus. etas ⁊ ſcãdala ſexus. Quam-
uis pctã alicuius nota ſint ſacerdoti. tñ oʒ
ea cõfiteri. quia nõ ſunt ei nota vt iudici.
Quãdiu poſſit qs differre cõfeſſiõʒ due
ſũt opiniões. Quidã.n. dicũt ꝙ peccatoꝛ
tenet cõfiteri ſtati hita oppoꝛtunitate ſuf
ficiẽti. Alii cõius dicũt ꝙ cũ cõfeſſio ſit i
ter ꝑcepta affirmatiua nõ obligat niſi pꝛo
loco ⁊ tpe. Eccleſia ãt determinat in de-
cretis ꝙ oĩs hõ cõfiteat ſemel i anno. qꝛ
hʒ tũc qlibʒ de neceſſitate cõicare. In ca-
ſibꝰ aũt quattuoꝛ tenet qs an hoc tps cõ
fiteri. Unus eſt rõne ſacramẽti. qñ vult
cõicare vl' celebꝛare. Alius rõne piculi.
vt ſi ẽ i periculo moꝛtis. Tertius ẽ rõe cõ-
ſciẽtie. v ſi dictat ſibi ꝯſcia ꝙ ſtatiʒ tenea
tur. Quartꝰ ẽ rõne dubii. vt ſi nõ ſpat il
lo ãno hr̃e cõfeſſoꝛẽ quẽ mõ hʒ. vl' ſi hʒ
caſuʒ papalẽ. ⁊ mõ hʒ copiã ꝯfeſſoꝛis ſeu
pniarii dñi pape. Si querat vtrũ ꝯfeſ-
ſio facta in pctõ moꝛtali valeat. dicẽduʒ ẽ
ꝙ cõfeſſio i remediũ ⁊ in ꝑceptũ. iquãtũ
eſt in remediũ nõ valeat in moꝛtali facta
tñ abſoluit hõ a ꝑcepto. ſicut ficte baptiſ
mũ ſuſcipiẽs nõ recipit niſi ſacramẽtũ ⁊
nõ rẽ ſacri. Utrũ cõfeſſio ſit iterãda. No
ta ꝙ regulariter nullꝰ tenet cõfeſſionem
bona fide factam iterare amplius. Sũt tñ
quattuoꝛ caſus i qbꝰ tenet qs iterare cõ
feſſionẽ. quoꝝ duo ſũt pp cõfeſſoꝛẽ. Pri
mꝰ ſi deficit cõfeſſoꝛi clauis potẽtie. eo ꝙ
nõ hʒ ptãtẽ ab illo pctõ abſoluere. Secũ
dꝰ eſt ſi deficit ſibi clauis ſcie. qꝛ neſcit di
ſcernere. Tertius ẽ ſi cõfitẽs dimidiauit
cõfeſſionẽ. oʒ.n. ꝙ vni fiat cõfeſſio inte-
gre oium q̃ habent in memoꝛia Si ve
ro aliqua exciderũt a memoꝛia nõ ideo
oʒ reputari cõfeſſio dimidiata. 4. ẽ ſi c

tẽpſit ſeu neglexit ⁊ oblitus ẽ ſatiſfactiõʒ
nã ſi ſciret ⁊ adimplere vellet nõ opoꝛte
ret cõfeſſionẽ iterare. Si vero aliqs ca-
dat in peccatũ poſtq̃ bona fide fecit cõfeſſi
onẽ queſtio eſt vtrum teneatur confeſſio
neʒ pꝛius factam iterare. ⁊ ẽ opinio ꝙ nõ
in ſpẽ ſed in genere. licet aliter dicãt qdã
Nota ꝙ cõfeſſio facta ꝑ nũciũ l' ꝑ epiſto
lã. licet ſit quoddã bonũ ⁊ meritoꝛiũ. tñ
inquãtuʒ ẽ pars ſacramẽti penitẽtie nõ põt
ſic fieri. qꝛ determinatã hʒ materiã. ſ. ac-
tus ꝑmonis quo cõſcia hoĩs manifeſtari
cõſueuit. Unde ſine neceſſitate nõ licet ta
liter. In neceſſitate põt defectus per eq-
polentem actum ſuppleri. De qualitate
⁊ effectu cõfeſſionis. Cap. 26.

q Ualis debeat eẽ cõfeſſio notatur
his verſibꝰ. Sit ſimplex humilis
cõfeſſio pura fidelis. Uera freqñs
nuda diſcreta libẽs verecũda. Integra ſe
creta lachꝛymabilis accelerata. Foꝛtis ⁊
accuſãs. ⁊ ſit parẽ parata. Ad multa va
let cõfeſſio A moꝛte liberat. qꝛ ſicut cõfeſ
ſus in foꝛo cõtentioſo dãnat. ſic in ſpũali
liberat. Uulnera mẽtis ſanat. Hie. Uul
nus nõ itellectũ tardiꝰ ſanat. Deuʒ hoĩ
manifeſtat. Aug. Si nollẽ cõfiteri nõ me
tibi abſcõderẽ. ſʒ te mihi. Paradiſũ apit
Aug. O breue verbũ peccaui. qd̃ aperit
poꝛtas paradiſi. Exẽplũ i latrone. Pecca
ta tegit. Uñ qdã glo. Si hõ detegit. deꝰ
tegit. Miſericoꝛdiã diuinã emollit. Gloſa
ſup illud Delictũ meũ cognitũ ti. fe. Si
hõ agnoſcit deus ignoſcit. Aluʒ iocundat
pſ. In voce exultatõis ⁊ ꝯfeſſi ſonꝰ epu.
Interceſſoꝛes multiplicat. Sacerdotes.
n. ꝓ ſuis cõfeſſis orãt. Cõſciẽtiaʒ mũdat
Aug. Cõfitendo fit hõ de fedo pulcher.
Fedꝰ diaboli rũpit. Sicut cũ aliqs ſecre
tum alterius detegit. Deo hominẽ cõiũ
git Au. Quid ꝓpius auribus dei q̃ cõfi
tẽs coꝛ. ⁊ vita q̃ eſt ex fide. In via ſalutis
dirigit. puer. Qui abſcondit ſcelera ſua
nõ dirigetur. ⁊ cõtrario ⁊c. Peccatum
delet. pſ. Dix cõfitebo: aduerſum me
⁊c. Satiſfacionem ſupplet. Glo. ſuper
Math. Iubemur ꝯfiteri peccata noſtra

vt erubeſcẽtiam patiamur ꝓ pena. Ma
lum precauet. exemplum de dente putri
do qui extrahit ne alii cõputreſcãt.

Cui debeat fieri cõfeſſio. Cap. 27.

g Eneraliter teneas ꝙ cõfeſſio de-
bet fieri ſacerdoti habenti claues
que ſũt ſciẽtia diſcernẽdi ⁊ pote-
ſtas ligãdi atqʒ ſoluẽdi. Sciẽdũ aũt ꝙ ſi
cut baptiſmꝰ eſt ſacꝛm neceſſitatis. ita ⁊
pnia. Uñ ſicut baptiſmꝰ duplicẽ hʒ mi-
niſtꝛũ vnũ cui cõpetit baptizare ex offõ
.ſ. ſacerdotẽ. aliũ cui cõmittit diſpẽſa-
tio baptiſmi rõne neceſſitatis. Ita ⁊ mi-
niſter penitẽtie duplex ẽ. Unus eſt cui cõ
feſſio fit officio ſicut ſacerdos. Alius qui
audiẽdo cõfeſſionẽ vicem ſupplet põt ſa
cerdotis i neceſſitate vt eſt laicus. Dicũt
tñ aliq ꝙ cum deeſt copia ſacerdotis nõ
oʒ cõfiteri laico. ſʒ ſufficit ſoli deo. Quã-
uis oẽs ſacerdotes claues habeant. nõ ta
mẽ pñt oẽs ligare ⁊ ſoluere. ſicut excõi-
cati ſuſpẽſi heretici ⁊ dãnati. Hoc auteʒ
nõ ẽ ꝓpter defectũ oꝛdinis. ſʒ qꝛ nõ hñt
materiã. ſ. ſubditos q auferũt ab eis cũ
excõicant. Pñt tñ tales baptizare. quia
hoc eſt ſacꝛm neceſſitatis. Pñt ẽt tales
eucharíſtiã cõſecrare. qꝛ hoc ſubſtantiali
ter adheret oꝛdini. Dicẽdum ẽt ꝙ nullꝰ
põt abſoluere cõfitẽtẽ niſi ꝓpꝛius ſacer-
dos. Pꝛopꝛius vero ſacerdos dicit ſex
modis. Pꝛimo mõ eſt paſtoꝛ eccl'ie vt
papa epũs ⁊ curatꝰ quilibʒ i ſuis caſibus
2. ꝑ determinatõeʒ ſupioꝛis vt vicarii. 3.
ꝑ pꝛiuilegium quibuſdã idultum. 4. per
ſniam ꝓpꝛii ſacerdotis dũ tñ licẽtietur ei
vir diſcretus ⁊ honeſtꝰ ⁊ vere ſacerdos
5. ꝓpter neceſſitatẽ. qꝛ inſtãte moꝛtis ar
ticulo quilibʒ ſacerdos põt abſoluere. Et
ꝑegrini abſoluũt ab his apud quos ſũt
6. ꝓpter defectũ ſui ſacerdotis. qñ ẽ idio
ta vl' ꝓditoꝛ cõfeſſionis. vel quãdo ſolet
mulieres confitentes pꝛecari tũc.n. ſi ſi
inuenit aliquẽ q auctoꝛitateʒ habeat efficit
ei ſacerdos ꝓpꝛius nõ quilibet ſed diſcre
tus ⁊ honeſtus ⁊ notus vl' ex oꝛdine vl'
ex perſona.

De ſigillo cõfeſſionis. Capitulũ. 28.

A que gerũt exterius i ſacramẽ-
tis ſũt ſigna. rerũ que interiꝰ cõ-
tingũt. ⁊ idõ confeſſio qua qs ſacerdoti ſe
ſubiicit ſignũ eſt ſupioꝛitatis q̃s quis deo
ſubiicit. Deus aũt peccatũ illiꝰ q ſe ꝑ pniaʒ
ſubiicit tegit. Uñ oʒ de neceſſitate ſacri ꝙ
ſacerdos celet cõfeſſionẽ. Sũt ⁊ alie hu-
ius celatiõis vtilitates. qꝛ ꝑ hoc homines
magis ad cõfeſſionẽ attrahũt ⁊ ſimplici
us pctã cõfitentur. Sacerdos aũt nõ dʒ
tñ celare peccatũ qd̃ in cõfeſſiõe recipit. ſʒ
ẽt oĩa alia ſigna ꝑ que poſſet peccatoꝛ vel
peccatũ cõpꝛehẽdi. Põt aũt penitẽs ſacer
vt illud qd̃ ſacerdos ꝓpter cõfeſſionem
ſibi factã ſciebat vt deus. ſciat ẽt vt hõmo
Et hoc facit dum licẽtiat eum ad dicẽdũ
⁊ ſi dicit nõ frãgit ſigillũ confeſſionis. Si
autem querat vtrũ id qd̃ ſcit ſacerdos ꝑ
cõfeſſionem. ⁊ ſcit alio modo poſſit reue
lare. ſup hoc diuerſe ſũt opiniones. Sed
hec eſt verior. qꝛ ſiue ſacerdos ſciat illud
peccatũ ante cõfeſſioneʒ ſibi factam ſiue
poſt. nõ tenetur celare q̃tuʒ ad id quod
ſcit vt homo. Nota ꝙ iſte modus dicen
dico tibi in cõfeſſione nõ clauditur tale di-
ctum ſigillo cõfeſſionis qa non ſeruat ibi
modus cõfeſſionis. vel oꝛdo.

De ſatiſfactione. Cap. 29.

s Icut i bellis ⁊ cõtrouerſiis reſti-
tuta amicitia. nõ ſtatiʒ reſtituit de
bitũ illati damni. Ita poſt remiſſionẽ cul
pe in cõfeſſiõe ſeu cõtritione remanet de
bitum pene ſatiſfactoꝛie. Iniũgit ſacerdos
quedã ad ſatiſfactiõis fũdamẽtũ ſicut ab
ſtinere a pctõ ⁊ reſtituẽ ablatũ. Quedaʒ
ad ſatiſfactõis expeditiõeʒ vt ẽ vitare cõ
ſoꝛtia maloꝝ. Quedã iniũgit ad ſubſtãtiã
ſatiſfactionis. vt ẽ ieiunare vigilare dare
elemoſinã peregrinari ⁊ huiuſmõi ope-
ra penalia. Quedã iniũgit ad ſatiſfactiõis
ꝑfectionẽ ⁊ ſecuritatẽ. vt ſũt opa ſupero
gatiõis. Satiſfactio dʒ rñdere culpe i tri
bꝰ. ſ. in numero. pſ. Lauabo ꝑ ſingulas
noctes ⁊c. In põdere. Aug. Libẽter de
bet facere imoꝛtalis futurus quecũqʒ fa
ceret ꝓ differẽda moꝛte moriturus. In

pñſura. G. Tãto tpe dʒ qs ĩ pnĩa eſſe quãto fuit in culpa. Iſta tria reqrunť in pñitẽtia ſcðm conueniẽtiam nõ ṽo ne/ ceſſitatem.

De ſingulis ptib⁹ ſatiſfactiõis in cõi.

Cap. 30.

Atiſfactiõis q̃dã ſũt ptes princi/ pales. ſ. Oõ Ieiuniũ ⁊ elemoſina Quedã vero ſecundarie q̃ ad has reducũť. vt vigilie peregrinatiões diſci/ pline Dicẽdũ ergo ꝙ oĩa carnẽ affligẽtia reducũť ad ieiuniũ. oĩa opa ṽo ſpũalia ad oõnem. oĩa aũt opa mĩe ad elemoſy/ nã. Sufficiẽtia ptiũ principaliũ põt acci/ pi reſpectu termini a quo ẽ mot⁹ ſatiſfa/ ctõis. q: p ieiuniũ reuocamur a cõcupiſ/ cẽtia carnis. p oõnẽ a ſuperbia vite. per elemoſynam a cõcupiſcẽtia oculoꝝ. Alio mõ ſumiť iſta ſufficientia ex pte termini ad quẽ fit ſatiſfactio. q: p ieiuniũ ordinať hõ in ſeipſo p elemoſynã ad ꝓximũ per oõnẽ ad deum. Tertio mõ ſumitur hec ſufficiẽtia ex pte mater. e de q̃ fit Per ele moſynã. n. fit ſatiſfactio de bonis ſubſtã/ tie exterioꝛis. p ieiuniũ de bonis coꝛpis p oõnẽ de bonis intẽis. Quarto mõ ſumi tur hec ſufficiẽtia ex pte modoꝝ ſatiſfaciẽ di fit. n. ſatiſfactio tribus modis. vl' per punitõꝫ vl' p redẽptionẽ. vl' p ſupplica/ tiõem. Primũ facim⁹ ieiunãdo. ſcðm ele moſynas dan. tertiũ orãdo. Quito ſumi tur hec ſufficiẽtia ex pte effectus. Per ſa tiſfactionẽ. n. tria magna bona nobis ꝓue niũt. ſ. ĩpetratio grẽ. remiſſio pene expur gatio reliqaꝝ culpe. Ad primũ videť va lere elemoſyna ꝓpter multiplicitatẽ iter ceſſoꝝ. Ad ſcm ieiuniũ. Ad tertium oratio

De ptib⁹ ſatiſfactiõis.

Capitulum. 31.

Lemoſyna duplr põt accipi. aut ĩtẽtiõe ſubleuãdi neceſſitatẽ ꝓximi ⁊ ſic ẽ opus mĩe. aut intẽtiõe recõpẽſan/ di ꝓ debito offenſe diue. ⁊ ſic ẽ opus iu/ ſtitie. Unũ primo mõ ꝓpꝛie ꝑtinet ad me ritũ vite. 2. mõ ad meritũ dimiſſiõis pe/ ne. q: elemoſyna ſic data ꝓpꝛie ẽ ſatiſfa/ ctoria. De ieiunio quoqꝫ ſciẽdũ ẽ ꝙ icar ne duo ſũt. vnũ natura que dʒ ſuſtẽtari ⁊ aliud vitiũ qð dʒ domari. Ieiuniũ er/ go qð naturã fuat ⁊ vitiũ domat bonum ẽ. aliud ṽo nõ. Oõ dupliciť hꝫ fieri aut ꝓ impetratiõe bonoꝝ. ⁊ ſic eſt ps vel opus cõtẽplatiõis. aut ꝓ remiſſione ma loꝝ. ⁊ ſic ẽ pꝛopꝛie ps ſatiſfactiõis.

De iuſtificati õe impii.

Capitulũ. 32.

Uſtificatio ipii ẽ motus ab iniuſti cia ad iuſticiã. In iuſtificatiõe im piĩ q̃ttuoꝛ reqrũtur. ſ. mot⁹ liberi arbitrii. contritio. infuſio grẽ. ⁊ remiſſio culpe. Moꝝ p̄ma duo ſt ex pte ſuſcipiẽtiſ alia ṽo ex pte agẽtis. Predicta q̃ttuoꝛ ſt ſil' tpe nõ natura. Pꝛioꝛitas aũt ñẽ po/ ſterioꝛitas que ſm oꝛdinẽ ⁊ ẽ reducíť aliquo mõ ad oꝛdinẽ cauſe ⁊ cauſati. Inter iſta videť hic oꝛdo cãlitatis eſſe. Cãliter n. mot⁹ liberi arbitrii pꝛioꝛ aliis trib⁹ eſt q: reqriť cõſenſus volũtatis in hui⁹ mu tatiõe. Volũtas ⁊ liberũ arbitriũ ſumũ tur hic ꝓ eodẽ. Preterea mot⁹ iſte ap/ pellať mot⁹ liberi arbitrii. Iſte ṽo mo tus q p liberũ arbitriũ cõſentit deo vt ꝓ mo motoꝛi vocať mot⁹ fidei. q: hꝫ aliqd cognitiõis ⁊ aliqd affectionis. ſicut fides Dicamus ergo ꝙ motus liberi arbitrii ſiue fidei in deũ cãliter eſt pꝛioꝛ q̃ꝫ motus quo de pctõ qs cõuertiť. q: ſicut ĩ gene/ ratiõe pcti pꝛioꝛ eſt cõuerſio q̃ꝫ auerſio. cũ cõuerſio cauſet auerſionẽ. ita ĩ eius de ſtructione pꝛioꝛ ẽ cõuerſio ad deũ ꝑ li/ berũ arbitriũ q̃ꝫ auerſio a creatura ꝑ cõ triõnẽ de peccato. Qð enim pꝛimũ ẽ ĩ cõ poſitione vltimum eſt in reſolutiõe. Iſti vero duo motus. liberi arbitrii ⁊ cõtriti onis ſunt pꝛiores q̃ꝫ gr̃a infundať. q: ſũt cauſa ꝑparatoꝛia vt gr̃a deť. Quãuis. n. deus ſine vlla ꝑparatiõe poſſet ipiũ iuſti ficare. tñ reqriť ꝑparatio ex pte nr̃a. qꝛ ſicut reqriť ꝑparatio ex pte materie ĩ na turali mutatiõe ad recipiẽdã. formã. Ita ĩmutatiõe volũtaria. ⁊ hoc nõ ẽ ex ĩpotẽ tia agẽtis ſꝫ ſuſcipiẽtis. Alia rõ ẽ q: ĩ iu/ ſtis catõe pctõꝛis fit introductio vni⁹ foꝛ me ⁊ expulſio ꝯtrarie. iõ reqrũtur ſ̄dc̃s duo. ſ. motus liberi arbitrii diſponẽs ad grẽ ſuſceptiõem. ⁊ ꝯtritio. i. diſceſſio a pec cato diſponẽs ad culpe expulſionẽ. Gr̃a pꝛius ĩfundiť q̃ꝫ culpa remittať. ſicut in ĩtroductiõe foꝛme pꝛioꝛ eſt foꝛma que ex pellit a pte agẽtis q̃ꝫ illa q̃ expellẽda ẽ re/ moueri poſſit. Qualiter aũt iuſtificatio fi at in iſtãti vel ſucceſſiue. nota diſtĩctiõem Põt iuſtificatio duplr accipi ſicut ⁊ ge/ neratio. Uno mõ vt dicat motũ ad iuſti/ ciam cũ termino eiuſdẽ. ⁊ ſic fit ſucceſſi/ ue qñ ſuccedit ſucceſſiua ꝑparatio Alio mõ põt accipi ſolũ mõ mutatione ſine motu. hoc modo fit iuſtificatio in iſtanti. ⁊ hoc triplici rõe. Pꝛima q: fit virtute infinita ⁊ ſimplici q̃ imediate opať. 2. eſt q: fit in ſubo ſimplici. ſ. ĩ mẽte. 3. ẽ q: ipſa foꝛma q̃ expelliť. ſ. culpa nõ pꝛioꝛ vel ꝓpioꝛ ẽ q̃ꝫ q̃ introduciť. ſ. gr̃a q̃ oĩo ſimplex ẽ. ⁊ d illð qð dicit Aug. q: maius eſt iuſtificaꝛ ipiũ q̃ꝫ creare celũ ⁊ terrã. dicẽdũ maiꝰ ẽ q̃ꝫtũ ad illud qð fit. q: meli⁹ eſt. ſed nõ quo ad modũ faciẽdi. Quãuis enim ĩ iu/ ſtificatiõe ipii ſit reſiſtẽtia foꝛma. ſ. ꝯtrariũ ad ꝯtrariũ. nõ tñ ibi reſiſtẽtia effectiua q̃ aliqd reſiſtat agẽti. ſ. deo. cuius virtuti ni hil reſiſtere põt. In iuſtificatiõe ipii aliqd ex parte dei. ⁊ aliqd ex pte pctõꝛis ⁊ ali/ quid ex parte eccleſie. Ex pte dei duo ſt . ſ. miſericoꝛdia que reatũ indulget. ⁊ iu ſtitia que emẽdã aliquantulam exigit vel hic vel ĩ purgatoꝛio. hec ſignificať ꝑ bi/ nos diſcipulos quos miſit dñs in oẽm lo cũ quo erat ipſe venturus. tũc qdẽ coꝛpa liter. nũc aũt ꝑ grãm ſpũaliter. Ex parte peccatoꝛis ſunt ẽt duo. ſ. amoꝛ ⁊ doloꝛ. ⁊ hi ſũt due molle qb⁹ pctũ cõteriťur. qa ſm legẽ nõ debẽt diabol in pignoꝛe ob ligari. Ex parte eccleſie ſilr ſũt duo. pꝛi/ mũ eſt meritũ ⁊ ꝑpue xp̄i qð eſt inexti mabile ⁊ alioꝝ ſcðꝛum q fecẽt opa mu ta ſupererogationis. que oĩa ſub ptãte cla/ uiũ ſũt poſita. vt quod minus eſt in vno mẽbꝛo eccleſie cõpenſeť in alio. Uñ ſi ali quis nõ eſt mẽbrum eccleſie nõ influit in ipſũ meritũ ꝑdictum. Scðm ẽ indulgẽtia quã dat eccleſia ꝑ papã ⁊ epos. tñ vt ipſa ĩdulgẽtia tñ valeat q̃ꝫtũ ſonat exigiť au ctoꝛitas. ⁊ cã. ſ. cõis vtilitas ex parte dã tis. exigiť etiã fides foꝛmata ⁊ obediẽtia ex parte recipiẽtis. hoc eſt vt ſoluat illud pꝛopter quod datur.

De pñia venialiũ. Caplm. 33.

Enitẽtia ẽ remediũ iſtitutũ ad ex piandũ peccatum cui debeť pena ſenſibilis que cũ debeať pctõ nõ ſolũ moꝛtali ſꝫ ẽt veniali pꝫ ꝙ pñia eſt re mediũ ꝯtra vtrũqꝫ. q: nõ ẽ ſimplr ð ve nialib⁹ ſꝫ ð moꝛtalib⁹. q: pñia ĩtroducta ẽ ad recõciliãdũ amicitiã vel amicã quã moꝛtale pctm tollit. Licet igiť nõ ſit ð ve nialibus ſimplr pñia. tñ eſt per accñs. ⁊ hoc ẽ trib⁹ modis Pꝛimo rõe dubii. vt qñ credunť eſſe moꝛtalia. 2. rõne ſtatuti. vt qñ hõ q teneť cõfiteri ſemel in ãno ſi hꝫ niſi venialia. 3. rõne ꝑiculi vt qñ veni alis delectatio ad hoc ꝑducta ẽ ꝙ niſi hõ ſe auertat ab ea trahit in moꝛtale. Sꝫ de remiſſione venialis pcti ſciẽdũ ꝙ in. duo bus caſib⁹ nõ remittiť. Pꝛim⁹ ẽ ſi talis hẽat pctm moꝛtale qm ſine moꝛtali nũq̃ꝫ dimittiť veniale. ſꝫ econtra poſſit fieri. ſ. ꝙ moꝛtale dimittať ſine veniali. Cũ enim pctm moꝛtale tollat caritatem q̃ vniuerſa delicta opit cõſtat ꝙ exñti ĩ pctõ moꝛtali nullũ veniale remittiť. Scðs ẽ qñ volũ tas ſixa manet in affectu alicui⁹ pcti de/ terminati venial' tm̃ qñ illud tolli nõ pt. ⁊ hoc multiplici rõe. Pꝛia ẽ qm oẽ pec catũ remiſſiõe idiget quo ad duo. ſ. quo ad culpã ⁊ quo ad penã. ſꝫ nõ põt ẽẽ. 2. ſimiſſio ſiñ p̄ma. q: q̃ꝫdiu hõ culpã hꝫ ð bitoꝛ ẽ pene. Culpa aũt cõſiſtit ĩ deoꝛdina tõe volũtatis. Uñ volũtas ſic manẽs ꝑ/ tinax deoꝛdinata ñ pt. Alioqn duo oppo ſita ſil' eẽnt ĩ eodẽ. Alia rõ ẽ q: manẽte cã ñ pt tolli effect⁹ ſꝫ volũtas ĩoꝛdinata ad ali qd ẽ cã venial' pcti. vñ manẽte volũtate ſi xa ĩ illo nõ remittiť ipſum pctm vẽiale. Sciẽ dũ ẽt ꝙ vnũ pctm veniale bñ pt dimitti ſi ne alio q: pctm moꝛtale qð maioꝛis ẽ ad herẽtie pt ẽt remitti ſine veniali. Alia rõ ẽ q: pctm moꝛtale ita deo diſplicet ꝙ facit cuius pctõꝛẽ deo diſplicẽ. Sꝫ veniale hõ

diſplicet cũ inordinatũ ſit.tñ nõ facit pec
cãtẽ deo diſplicere.q: ꝑ illud non priuat
grã ſed obnubilat.inq̃tuꝫ eius ꝓceſſus
ad exteriora ĩpedit.⁊ ꝑꝑ hoc vnũ venia
le nõ ĩpedit qn aliud remitti poſſit.3.rõ
eſt q: venialia nõ hñt ↄnexionẽ ad inuicẽ
nec a ꝑte auerſionis.q: nõ auertũt a ſũ
mo bono.nec a ꝑte cõuerſiõis.⁊ iõ vnũ
dimitti põt ſine alio.Nõ ẽ ãt ſic de mor
talibus vbi nõ dimittit vnũ ſine alio.q:
cõnexionẽ hñt adinuicẽ ex ꝑte auerſionis
Quodlibet mortale auertit a deo.ꝫ non
hẽat cõnexionẽ a ꝑte auerſionis.Ex ꝑdi
ctis colligit qꝺ vnũ mortale nõ remittit
ſine alio.⁊ qꝺ vnũ veniale põt remitti ſi
ne alio veniali.Itẽ mortale remittit ve
niali.ſed nõ veniale ſine mortali.cui⁹ du
plex eſt rõ.Pria eſt.q: mortale ⁊ venia
le ſe hñt ſicut hitus ⁊ diſpoſitio.ſed abla
to hitu põt manere diſpoſitio ⁊ ecõuer
ſo.Scða rõ eſt.q: mortale opponit cha
ritati.veniale aũt feruori eius.ſed ſubla
ta charitate tollit feruor ⁊ nõ ecõuerſo.
Propter quid dimittit pctm̃ veniale.
Caplm.   33
Ad pctĩ venialis remiſſionẽ nõ exi
git nouus charitatis hitus.ꝫ ſuf
ficit nouus mot⁹.q: pctm̃ nõ tollebat vir
tutis hitũ.ꝫ ĩpediebat ei⁹ actũ.Nota ẽt
ꝙ pctm̃ veniale nõ dimittit ſine cõtritio
ne cui⁹ hec ẽ rõ.q: q̃diu volũtas in ali
quo veniali fixa manet nũq̃ dimittit ſed
volũtatẽ ab eo auertere qꝺ qs prius vo
lebat eſt diſplicere ei qꝺ voluit.talis autẽ
diſplicẽtia dolor cõtritiõis dr̃.Sed ſcien
dũ ꝙ cõtritio põt accipi tripliciter.ſ.actu
vl̃ hitu vl̃ medio mõ.Cõtritio in hitu
nõ ſufficit ad pctĩ venialis remiſſionẽ.q:
tũc qcũq3 ꝑnie v̄tutis hitũ hẽret nõ poſ
ſet.hẽre veniale pctm̃.⁊ ſic veniale pctm̃
nõ poſſet eẽ cũ grã.Cõtritio quoq3 in ac
tu nõ ſꝑ reqrit.q: ſequeret ꝙ pctm̃ qꝺ
qs in memoria nõ hꝫ remitti ñ poſſꝫ ꝑꝑ
hoc reqrit ↄtritio medio mõ.ſ.vt pctm̃
diſpliceat actualr̃ vl̃ explicite vl̃ ĩplicite.
Dico ãt ĩplicite q: talis actus nõ ſufficit.
q: diſpliceret explicite pctm̃ veniale ſi co
gnitio ferret ad illud.Nota ẽt ꝙ tã fer
uẽs põt eẽ motus charitatis ĩ deũ ꝙ oĩa
pctã venialia ↄſumit ẽt ſine actuali cogi
tatõe ĩpoꝝ.q: qñ qs feruẽt ĩ deũ fert di
ſplicet ei qcqd a deo retardat.⁊ italꝫ ex
plicite.ꝺ pctõ veniali nõ cogitet.tñ in illo
motu ↄterit ĩplicite diſplicẽtia pcĩ venia
lis.vl̃ vnius vl̃ oĩum.Sciẽdũ eſt ꝙ i cõ
tritione de venialib⁹ nõ exigit ꝓpoſitũ
nõ peccandi venialr̃.ſicut in ↄtritõne de
mortali exigit.ſed ſufficit ꝙ diſpliceat ei
pctm̃ ꝑteritũ.⁊ infirmitatas qua ad pec
catũ veniale inclinat.q̃uis immunis ab eo
eſſe nõ poſſit.ita tñ ꝙ volũtas nõ mane
at fixa in vno veniali.q: illud ſic retẽtum
nõ dimitteret in cõtritõe gñali nec ĩ ſpãli
⁊ hec eſt rõ.q: pctã mortalia ſũt in ꝑtãte
nrã vt vitẽt nõ ſolũ ſingula.ſed ẽt oĩa.
Venialia v̄o ⁊ ſi ſingula vitari pñt.nõ tñ
oĩa ꝙ ex infirmitate ↄtigit nature.Mul
ta ſunt ꝑ que tollũtur peccata venialia q̃
per tria ↄprehendunt.primo ſunt oĩa il
la que gratiam conferũt vt oĩa ſacrã ec
cleſie.2.ſunt illa qbus impedimẽta feruo
ris ⁊ gratie tollunt.ſicut eſt aqua bene
dicta que virtutẽꝫ inimici reprimit.⁊ epi
ſcopalis benedictio ⁊ alia ſacrãlia.3.eſt
exercitium humilitatis ex parte noſtra.ſi
cut eſt confeſſio peccatoꝝ.oratio domini
calis.elemoſyna.ieiunium.⁊ huiuſmodi
Et horum eſt ratio.q: cum venialia di
mittant per feruorem charitatis que im
plicite vel explicite cõtinet omnia illa que
nata ſunt de ſe feruorem charitatis excita
re dicuntur veniali peccata dimittere.ta
lia vero ſunt omnia que predicta ſunt.
Unde cum ſcðm quantitatem feruoris ſit
quantitas remiſſiones.patet ꝙ prout ꝑ
enumerata maior vel minor excitator fer
uor qui implicite vel explicite contritionẽ
continet plura vel pauciora venialia di
mittunt.nõ tñ ſemꝑ omnia.
De extrema vnctione Caplm.   35
Mediator dei ⁊ hominum nõ ſolũ vo
cat Jheſus inquãtum hꝫ ſaluare
ſed etiã xp̃s inquãtum hꝫ vnctõis
grãꝫ in alios diffũdere qꝺ ſignificatum
fuit ĩ rege Dauid q trib⁹ vicib⁹ vnctus
fuit.primo ĩ domo prĩs ſui ĩ ſignũ regni
futuri hoc ſignificat vnctionẽ ĩ baptiſmo
2.in hebrõ ſuꝑ iudã.⁊ poſtea multa mala
hñit.hoc ſignificat vnctiõꝫ in ↄfirmatõe
3.iterũ in hebrõ ſuꝑ oẽꝫ iſrael.p⁹ hãc ĩ pa
ce regnauit.hoc ſignificat vnctionẽ ĩ ex
tremis.De ſuba hui⁹ ſacrĩ ſũt qnq3.pri
mũ eſt ꝙ vnctionẽꝫ faciens ſit ſacerdos.
Secũdũ ẽ intentio debita.Tertiũ ẽ mã
debita.ſ.oleũ infirmoꝝ.Quartũ eſt for
ma v̄boꝝ.hoc.ſ.ꝑ iſtã vnctionẽꝫ ⁊c.quã
formã dñe dꝫ inũgẽs.Quintũ eſt loc⁹ in
ungẽd⁹.q: ſit ad oculos ad aures ad na
res ad os ad lũbos.⁊ ad man⁹.In hoc
ſacrõ forma v̄borũ eſt deprecatiua.quia
iſtud ſacrm̃ vĩ valẽ ꝑ orõnẽ eccleſie ⁊ ꝑ
modũ ſuffragii.Dat enĩꝫ ad effectũ quẽ
hõ ꝑ ꝓpria opa poſſet cõſeq ſi eẽt ſanus.
Vñ nota ꝙ in aliquo ſacrõ v̄boꝝ forma
nõ ẽ in ſola orõne niſi in iſto.Dixit enim
Jacob⁹.Indicat p̃ſbyteros vt orẽt ſuper
eũ.In qbuſdã ſacris in ſola enũciatione
v̄boꝝ ẽ virt⁹ ſicut ĩ baptiſmo.Ait.n.dñs
Jte baptizãtes eos nõ faciẽs mẽtionẽ ꝺ
orõne.In aliquo ſacrõ ſꝫ quoſdã conſi
ſtit forma in orõne ⁊ enũciatiõe.vt in ſa
crõ pnie.Cõſueuerũt.n.ↄfeſſores primo
orare dicẽtes abſolutionẽ ⁊ remiſſionẽꝫ
⁊c.⁊ poſtea dicere.Abſoluo te.Cũ.n.in
pctõ offendat de⁹ ⁊ eccleſia ↄtra ꝑmũꝫ
merito ſit orõ.⁊ ↄtra ſꝫ abſolutio.Iſtꝺ
ſacrm̃ nõ dat niſi adultis q pctã venialia
vident hre.ↄtra q̃ iſtitutũ ẽ nec dat aliĩ
q̃ infirmis in piculo mortis ↄſtitutis.Sa
nis aũt nõ dat hoc ſacrm̃.q: hñt reme
diũ penitẽtie paratũ.nec dat niſi poſtulã
tib⁹ ꝗ deuotiõe ſurſũ erigũt.Sꝫ ſi ſepe
infirmat qs ad mortẽꝫ ſepe inũgi.ſed in
vna infirmitate nõ dꝫ qs bis inungi niſi
eadẽ infirmitas vltra ãnũ ↄtrahatur.ita
ꝙ in vno ãno ꝑꝑ eandeꝫ infirmitateꝫ ne
mo bis inũgit.Effect⁹ huius ſacrĩ multi
plex eſt.Prim⁹ eſt ſanitas duplex.Una
ẽ ꝑncipalis.ſ.liberatio ab infirmitate ſpi
rituali q̃ cõtrahit ꝑ peccatoꝝ veniã qb⁹
aĩa efficit debilis ad exequenduꝫ actum
grẽ ⁊ glorie.Alia eſt ſanitas q̃ eſt q̃ſi ſi
gnũ prioris ſanitatis.ſ.ſanitas corꝑalis.
⁊ hoc eſt verũ qñ ſanitas corꝑalis expe
dit ſanitati ſpũali.Tũc enĩꝫ iſtud ſacrm̃
cauſat vtrũq3 in ſuſcipiẽtib⁹ digne Inter
dũ.n.vtilis eſt ſanitas corꝑalis.ſ.ad me
ritũ glorie cumulãdũ.Ualet etiã ad ꝺuo
tioneꝫ excitãdã ⁊ ad velociorẽ trãſitum.
In hoc ſacrõ ſicut ĩ ceteris tria ſt.Unuꝫ
eſt ſacrm̃ tm̃.ſ.exterior vnctio.Aliud eſt
res tm̃.ſ.effect⁹ duplicis ſanitatis.vt di
ctũ eſt.Tertiũ eſt ſacrm̃ ⁊ res.ſ.q̃dã vn
ctio ſpũalis interior.ſ.mentis iocunditas
⁊ ſolatium.
De ſacrõ ordinis.
Capitulum.   36.
Quinq3 ſacrã de qb⁹ dictũ eſt ꝑti
nent ad ſtatũ ꝑſone.Sꝫ duo ꝺ q
bus dicẽdũ eſt ꝑtinẽt ad cõeꝫ ſta
tũ eccleſie.q: ordo ꝑtinet ad generatiõeꝫ
ſpũaleꝫ.mr̃imoniũꝫ v̄o ad generatiõem
carnaleꝫ.Ordineꝫ ꝑcedit prima tonſura.
q: ĩ oĩ trãſitu de ſtatu ad ſtatũ cõueniẽt
interponit aliq̃ diſpoſitio media.Unde ĩ
trãſitu a ſtatu laicoꝝ ad ſtatũ miniſtroꝝ
dei cõueniẽt prima tõſura interponit.
Fit etiã ĩ hac tõſura aliquoꝝ capilloꝝ re
ſecatio in modũ corone.q: ĩ miniſterium
illius aſſumit cui ſeruire regnare eſt.Eſt
itaq3 duplex ſignũ diſtinctũ in ordinatis
.ſ.exterius.tonſura.⁊ interius caracter.
Ad eẽ aũt ordinis tõſura nõ ꝑexigit.ſed
ad hñ eſſe.q: diſpoſitio cõgruitatis ẽ ipa
tõſura ad ordineꝫ nõ neceſſitatis.Hugo
de ſcõ Uic.ordinẽ ſic deſcribit.Ordo eſt
ſignaculũ quoddã in quo ptãs ſpiritualis
tradit ordinatis ⁊ offiñ.Hic nota ꝙ ſi
cut ĩ nãlib⁹ dedit deus ſuꝑiora corꝑa in
regimẽ inferioꝝ.ſic ⁊ ĩ ſpũalib⁹ quoſdã
poſuit ſuꝑiores quoſdaꝫ iferiores.vt il
li poteſtateꝫ habeãt ſuꝑ iſtos.ſicut ſũt cle
rici q ꝑſũt ĩ ſpũalib⁹.⁊ principes ac iudi
ces ſeculares ĩ tꝑalib⁹.De ſuba hui⁹ ſa
crĩ ſt ſex.pmũ ẽ ptãs ordinãtis.q: oꝫ vt
ſit ep̃s.2.eſt mã.ſ.vnctio in ſacerdotib⁹
⁊ tact⁹ illoꝝ que tãgenda ſũt ĩ aliis.3.eſt
forma verborũ.4.eſt ſexus virilis.quia

mulier nõ recipit caracterẽ ordinis. 5. ẽ
inẽtio recta. 6. ẽ ꝙ ordinãdus ſit baptiza
tus. q: baptiſm⁹ eſt ianua omniũ ſacro
rũ. Quoddã. eſt hic ſacramẽtũ tm̃ vt viſi
bile ſignũ quo ptãs tradi oſtẽdit. Quod
dã ẽ res tãtũ. ſ. grã que cõfert digne re/
cipiẽti. Quoddã eſt res ⁊ ſacramẽtuz vt
caracter. Septẽ ſũt ordines. ſ. hoſtiarius
lector exorciſta. accolitus. ſubdiacon⁹ dia
con⁹. ⁊ pſbyter q omniũ ordinũ eſt pfe/
ctiſſim⁹ ⁊ termin⁹ aliorũ. Alii ſunt quaſi
ſeptẽ gradus qbus aſcẽdit ad tronũ ſolu
tiõis. Act⁹ hoſtiarioꝝ eſt cuſtodire locuz
cõſuatiõis ſacramẽtoꝝ ab excõmunica
tis. Actus lectorũ eſt legere prophetias.
Actus exorciſtaꝝ eſt arcere demones ne
dominẽt in corpe nõdũ baptizati. ſ. p cõ
iurationes. Actus accolitorũ eſt deſignare
lumẽ euãgelii in lumine corpali. Act⁹ ſub
diaconorũ eſt accipere oblatiões ab offe
rẽtib⁹ eaſqz offerre diacono. legere autez
epiſtolas nõ eſt act⁹ eorũ principalis ſed
cõſequẽs. Act⁹ diaconorũ eſt ordinare
hoſtias in altari. Legere aũt euãgeliũ vl̃
pdicare eſt act⁹ cõſequẽs. Actus pſbyte
roꝝ ẽ ↄſecrare corpus ⁊ ſanguinẽ xp̃i. ⁊
ẽ actus principalis. ali⁹ ẽ ↄñs. ſ. ligare ⁊
ſoluere p quẽ actũ corpus myſticuz. pͥpa
rat. vt ſit aptũ ⁊ idoneũ ad pceptiõz cor
poris xp̃i veri. In quolibet ordine cara/
cter iprimit. ſz qñ ſit nũc dicẽdũ ẽ. Ho/
ſtiariis qdez caracter iprimit qñ dat eis
clauis ⁊ dr̃ ſic. Agite tãqz rõez deo red/
dituri de reb⁹ q̃ claub⁹ iſtis recluduntur
Lectorib⁹ caracter iprimit cũ ep̃s porri
git eis librũ cũ debita forma verborum.
Exorciſtis vero cũ dat eis librũ exorciſ/
moꝝ cũ forma verboꝝ. Accolitis ãt i v̄/
bis q̃ dic̃ ep̃s cũ dat eis cãdelabre. Sub
diaconis iprimit qñ ep̃s cũ forma verbo
rũ dat eis calicẽ vacuũ ⁊ cetera vaſa quo
rũ vſus ẽ in cõfectiõe eucharhiſtie. Diaco
nis ⁊ pſbyteris iprimit qñ ep̃s imponit
manũ capiti cũ verbis ad hec ſtatutis. p̃
dictos ordines xp̃s exercuit. hoſtiariatuz
qñ ementes ⁊ vẽdẽtes d tẽplo eiecit. Lecto
ratũ cũ i medio ſenioꝝ librũ Iſaie apiẽs
legit in eo. Exorciſtatuz qñ demoniacos
ſanauit. Accolitatũ qñ dixit ego ſum lux
mũdi. Subdiaconatũ qñ lintheo ſe pcin
xit. ⁊ pedes lauit diſcipuloꝝ. Diaconatũ
qñ i cena corp⁹ ⁊ ſanguinẽ ſuũ miniſtra
uit diſcipulis. ⁊ dormiẽtes apoſtolos ex
citauit. Preſbyteratuz qñ ſe i ara crucis
optulit. ⁊ qñ in cena panẽ ⁊ vinũ i corp⁹
⁊ ſanguinẽ ſuũ cõuertit.

De qualitate ordinãdoꝝ.

Caplm. 37.

q Ualitas ordinãdoꝝ cõſiſtit i duo
b⁹. ſ. faciẽdis ⁊ euitãdis. Faciẽda
ſũt hec. Sit i morib⁹ pudic⁹. In
habitu honeſt⁹. Cibo ⁊ potu tẽperatus.
Cõpetenter ↄ̃uis nõ eminẽt litteratus.
Mãſuetus ⁊ modeſtus. Tõſurã defe/
rat clericalẽ. Hoſpitalis Doctor i pdica
tiõe. Reſidẽtiã faciat in eccleſia ſua vl̃ bñ
ficio Correctoꝛ viciorũ p virgã diſcipline
Exẽplũ prebeat bone vite vl̃ fame. Uni
cũ ſufficiat bñficiũ habẽs curã aiarum.
Bonus ſit gubernator familie. De neceſ
ſitate clericis vitãda ſũt hec. Omne cri/
mẽ mortalis pcti. Nõ litigioſus. Nõ cu
pidus. Nõ luſor. Nõ negociator. Non
exerceat venatiões clamoſas. Nõ ſit in/
cõtinẽs. nec mulierib⁹ cohabitet. Non
ſit i cõmeſſatõib⁹ ⁊ tabernis ⁊ fabulis.
Nõ iterſit ſpectaculis niſi honeſtis. Nõ
imiſceat ſe negociis ſecularib⁹. Nõ dz in
tẽdere hiſtrionib⁹ ⁊ ioculatorib⁹. Tab/
nas nõ dz itrare niſi i itinere. Horas nõ
dz negligere. Iuſtũ iudiciũ nõ dz vẽdere
Sacra eccleſiaſtica gratis dare. Si quis
ep̃us. Nõ ſit excõicat⁹ vel ſuſpenſus vl̃
irregularis. Nõ apoſtata. nõ ſit ſymoni
acus i ordine vl̃ bñficio nõ ſolẽniter pe/
nitẽs. Ante ordis ſuſceptiõez ſe q ſz p ↄfeſ
ſionẽ ppet. In pctõ mortali nõ accedat
Paruã tõſurã nõ negligat. Nullus or
dinet niſi examinatio pcedat. Nõ accipi
antur ſimul ordines minores cũ ſubdia/
conatu. nec etiam duo ſacri ordines ſil.
ſz gradatiz. Nec p ſaltũ accipiat qs ordi
nẽ nec ab alieno ep̃o ſz a ſuo. nec ↄtra ep̃i
phibitiõez ⁊ ſine titulo nec furtiue. Miſ
ſã in qua ordinatur totalr̃ audiat. Tãgat
omnia que ſunt tangenda. Unuſquiſqz
in ſuſceptione ſui ordinis non accedat ni
ſi licentiatus ⁊ pſentatus. Ieiunus a ie
iunio accipiat ordines. Non recipiantur
nec ↄferant ordines niſi temporibus ab
eccleſia iſtitutis. Multa ſũt q̃ ipediũt pmo
uẽdũ ẽt ſine culpa. ſz nõ ſine cã. Nõ. n. d
bet pmoueri ignor⁹ nec bigam⁹ nec neo
phi⁹ nec corpe viciat⁹ nec d illegitimo to
ro nat⁹ nec ſeruus nec obligat⁹ ad rõci/
nia. qm̃ repellit ab ordinib⁹. Ex pdictis
pz ꝙ dignitas clericalis ſiue ordines nõ
cõferũt a quolz nec cuilibet nec in quolz
loco nec quolibet tempore nec qualibet
hora. ſed iuxſe.

Cap. 28.

De ſacro matrimonii.

m Atrimoniũ ẽ ↄiũctio maris ⁊ fe/
mie idiuiduã vite cõſuetudinẽ re
tinẽs. Matrimoniũ p ſpõſalia initi
atur. p cõſenſũ aioꝝ expſſuz p verba de
pñti ratificat. p carnalẽ copulã cõſumat
⁊ pficit. Ad hec autẽ ſciẽdũ nota ꝙ du/
plex ẽ pfectio. Prima ẽ. i. eẽ ſimplr̃. 2. in
eſſe cõpleto. ſicut patet i puero in quo eſt
pfectio ↄ̃tuz ad eſſe omnis ſimpliciter
ſed non eſt in eo perfectio quantum ad
eſſecompletum ſecundum quantitatem
⁊ opatiõz hois. Eodẽ mõ dicẽdũ eſt de
mrimonio i quo duplex ẽ pfectio. prima
ẽ q̃ fac̃ mrimoniũ. ſ. cõſenſus aioꝝ p v̄ba
d pñti expſſus. ⁊ ad hãc ſi exigit copula
carnalis. 2. ẽ q̃ mrimoniũ cõſumat ⁊ ad
hãc exigit acrnal copula. Bonũ mrimo
nii triplex ẽ. ſ. fides. vt neuter alieno tho/
ro maculet. Proles vt ad cultũ dei nu/
triat. Sacrz vt nõ diſſoluat. Licet. n. ec
cleſia poſſit pp ipedimẽta mrimonii di/
uortiuz facere. nunqȝ tamen põt nec de/
bet mrimoniũ qđ legitime celebratũ eſt
diſſoluere. q: quos deus cõiunxit homo
nõ põt ↄ̃tuicũqz auctoritatis ſit ſepare.
ſoluit aũt mrimoniũ p mortẽ. Sciẽdum
ꝙ duplex ẽ cõiũctio in mrimonio. ⁊ du/
plex ẽ mors corrñdẽs illi. Eſt. n. cõiũctio
ſpũalis p cõſenſũ aioꝝ q̃ ſoluit p mortẽ
ſpũalẽ qua hõ morit imũdo p religiõis
igreſſuz. Alia eſt cõiũctio carnalis p cõ
mixtiõz ſexuũ q̃ ſoluit p mortẽ corpalez
Eſt ãt cã mrimonii q̃druplex. ſ. efficiens
vt cõſenſus animoꝝ p v̄ba de pñti expſ
ſus. Materialis. vt ipſe pſone legitime.
Formalis vt bñdictio. ãnuli ſubarratio.
⁊ huiuſmõi. Finalis duplex ẽ vna pnci/
palis. ſ. plis pcreatio ⁊ fornicationis eui
tatio. q: mrimoniũ nõ ſolũ i offm̃. ſed in
remediũ iſtitutũ fuit. lz fuerit pmo ſoluz
i offm̃. Alia eſt ſcđaria ⁊ illa eſt multiplex
Uñ verſus. Hoſtes cõciliat. ⁊ eo diſcer
nitur. heres. Dis ligat alma notat. ius
trãſfert auget honorem. Quadruplex di
ſtinguit mrimonium. Primũ ẽ carnale
inter virũ ⁊ mulierẽ. Scđm eſt morale
inter deũ ⁊ aiam. Tertiũ ẽ allegoricum
iter xp̃m ⁊ eccleſiã. 4. anagogicũ. iter d
um. ⁊ aiaz i eccleſia triũphãti p cõiũctio
nem glorie. Põt quis accedere ad vxorez
ſuã quattuor de cauſis. ſ. cã plis. cã red
dẽdi debitũ cauſa vitãde icõtinẽtie. Iſtis
tribus modis nõ ẽ peccatuz. 4. põt fieri
cã explẽde libidinis. ⁊ hoc mõ pctm̃ ẽ ve
niale vl̃ mortale ſm ꝙ libido eſt venia/
lis vel mortalis. Fit autem peccatum in
cõiugali coitu quinqz modis. Unde ver
ſus. Quinqz modis peccat vxore mari/
tus abutens. Tempore. mẽte loco. cõdi
tiõe. mõ. Nota ꝙ vxor dimiſſa propter
fornicatiõez recõciliat viro multis mo/
dis. Unde verſus. vltimo mechat reti/
net nec conciliat. Abſens proſtituit. ius
fraus reuocant mulierẽ. Tria ſunt orna
menta ſponſe ſcilicet anulus i digito. mo
nile in pectore. cor na in capite. Primũ
ſignificat operis puritatem. quia in ma/
nu eſt opus. Secũdum ſignificat affect⁹
ſinceritatem. quia in pecto re eſt affectus
Tertium contemplationis claritatez qa
in capite. eſt perſpicacitas intellectus
Multis de cauſis beata virgo fuit de/
ſponſata viro. Primo vt deſignaret ec
cleſiã deſponſatã xp̃o. Scđo vt Ioſeph
teſtis eẽt itegerrime caſtitatis ei⁹. Ter/
tio vt p Ioſeph origo ei⁹ oſtenderet. q: p

viros genealogia texit. Quarto ne infa-
maret ſi gṙ̄aret nō hn̄s maritū. Quin-
to ne veluit in cōtinēs dānaret. q: de tri
bu erat ſacerdotali. ⁊ tales cōburebātur
alie adultere lapidabātur. Sexto vt vir
go viri ſolacio ſuſtentaret. Septio vt ꝑ
tus diabolo cellaretur. Octauo ne iudei
xp̄m tanq̄ȝ illegitimū iuſte pſequi viderē
tur. Nono ne legi que cōmendat matri
moniū cōtrariari dn̄s videret. Notan
dum ꝙ duodeciȝ ſt ſpedimēta matrimo-
nii. vñ v̓ſus. Error ꝯditio. votū cogna-
tio crimē. Cultus diſpitas. vis ordo liga
men honeſtas. Si ſis affinis. ſi forte co-
re nequibis. Hec ſociāda vetāt cōiugia
ꝑfecta retardant.

Explicit liber ſextus.

Incipiunt capitula libri ſeptimi.

De fine mūdi. 1
De gloria ſanctorum. 2
De purgatorio. 2
De accerbitate purgatorii. 3
De ſuffragiis eccleſie. 4
Quoꝝ ſuffragia pſunt ⁊ quibus. 5
Utrū indulgentie valeant defunctis. 6
De aduentu antixp̄i. 7
De vita antixp̄i. 8
De modis qbus decipiet antixp̄s. 9
De ſequentibus antixp̄ȝ. 10
De gog ⁊ magog. 11
De helya ⁊ enoch. 12
De duratione huius pſecutionis. 13
De morte antixp̄i. 14
De conflagratione mūdi. 15
De reſurrectione gn̄ali. 16
De iudicio extremo. 17
De iudicantibus. 18
De iudicandis 19
De innouatione mundi. 10
De penis inferni. 21
De diuerſitate penaꝝ. 22
De dotibus in cōi. 24
De dotibus aie in gn̄ali. 25
De dotibus aie in ſpāli 26
De dotibus corpis in gn̄ali. 27
De dotibus corpis in ſpāli. 18
De aureolis in genere.
De aureolis in ſpecie.
De enumeratōe celeſtiū gaudioꝝ. 31

Expliciunt capitula.

Incipit liber ſeptimus.

De fine mundi. Cap. 1

Finale iudiciū q̄dā ſt anteceden
tia q̄dā ꝯcomitātia. q̄dā ſe
quētia. Antecedentia iudicium
tria ſt. ſ. pena purgatorii. Ec
cleſie ſuffragia. ⁊ pſecutio an
tixp̄i. Cōcomitātia duo ſūt. ſ. ꝯflagratio
mūdi. ⁊ reſurrectio corpoꝝ. Cōſequen
tia duo ſūt. ſ. pena infernalis ⁊ gloria ce
leſtis de qbus ꝑ ordinē eſt dicendum.

De gloria ſanctoꝝ. Cap. 2

v Nūq̄dq̄ȝ tāto pfectius eſt quāto
magis ꝯiūgit ſuo principio. Hō
āt ꝗ pfectū eē expectat. duplicem
hȝ finē vltimū. Unū extrinſecū q ē beati
tudo creata q̄ nos in pr̄ia beatificabit for
maliter. Aliū hȝ finē intrinſecū q ē beati-
tudo increata que nos beatificabit effecti
ue. ſ. ipm̄ deū. prima. ſ. beatitudo increata
eſt tanq̄ȝ finis i quo ſperat. Secūda v̓o
. ſ. increata tanq̄ȝ finis in quo qeſcit. Alio
mō iudicabāt phi de beatitudine. ſȝ ma
le. Dicebāt enīȝ ſtoyci beatitudinē i v̓tu-
te animi cōſiſtere. ꝑhipatetici aūt in co-
gnitiōe veritatis. Epicurii v̓o in volupta
te. Nos aūt dicim⁹ duplicē eē beatitudi
nē ſicut dictū ē. Deus enīȝ remunerat ſu
os ſm merita. Apo. Unuſq̄ſq̄ȝ ꝓpriam
mercedē accipiet ſm ſuū laborē. Et ꝑꝑ
merita Jo. i. Gr̄a pro gr̄a. Mat. Ite ⁊
vos in vineā meaȝ ⁊c. Et ſupra merita
Unñ illud mēſurā bonā. ⁊ co. ⁊c.

De purgatorio Cap. 2

·p Urgatorius ignis corꝑalis eſt ꝑ
quē mīmō ſpūs iuſtoꝝ q i hac vi
ta nō ipleuerūt pniaȝ neq̄ȝ ſatiſfactōȝ cō
dignā affligūt. Hi q ſt i purgatorio ſpeȝ
hn̄t euaſiōis. q: ſciūt ſe nō eē i inferno. ⁊
tn̄ ꝑꝑ penaꝝ magnitudinē hoc aliqñ nō
aduertūt. Multe rōes. q: oȝ eē purgato
riū. Prīa ē q: ſm Aug. tria ſt gn̄a hoīuȝ
Quidā ſūt valde mali qb⁹ nō pſūt ec-
cleſie ſuffragia. Quidā valde boni qbus
nō ſt neccia. Quidā nec valde mali nec
valde boni q hn̄t venialia. ⁊ his debet

pena purgatorii. Scd̄a eſt q: ſicut ſūma
bonitas nō patit ꝙ bonum remaneat ir
remuneratū. ita ſūma iuſticia nō patitur
ꝙ malū remaneat ipunitum. Tertia eſt
q: diuine lucis tanta eſt dignitas ꝙ eā ſo
li mūdi oculi cernere pn̄t. Unñ oȝ ꝙ qli-
bet veniat ad mūdiciam baptiſmalē an̄
q̄ȝ cōſpectui diuino pn̄tet. Quarta ē q:
culpa eſt offenſiua diuine maieſtatis ⁊
damnoſa eccleſie. ⁊ deformatio in nobis
imaginis diuine. Sed offenſa reqrit pu-
nitionem. dānuȝ requirit ſatiſfactionē. ⁊
deformatio expurgationē ꝑꝑ qd̄ neceſſe
eſt ꝙ pctō rn̄deat pena vel hic vel alibi.
Quinta eſt ꝙ ꝯtraria cōtrariis curātur
ſȝ pctm̄ ortū ex delectatōe. vñ oȝ ꝑ pena
deleri. 6. eſt q: nulli oȝ negligētia ſuffra-
gari. ſed ſi nō puniret talis videret i fu
turo cōmoduȝ reportare de negligentia
pnie dilate. Septima eſt q: iuſtū eſt vt
ſpūs q cōtēpto ſūmo ſubiecit ſe infimo.
i. pctō ſubiciat poſtea inferioribus. i. pe
nis. Nota ꝙ aie poſtq̄ȝ fuerit in igne ſuf
ficienter purgate ſtatiȝ euolant ad gliam
⁊ hoc pȝ multiplici rōne. Primo q: p⁹
purgationē nulla remanet ad gloriā diſſi
militudo in aia. Unñ merito illi oȝ iungi.
2. q: ianua celi illis ſemꝑ ē aperta q nul-
lū hn̄t obſtaculū. 3. q: neceſſe eſt illos ſpi
ritus in quibus eſt charitas ſurſum ele-
uans ⁊ nihil retardās ſurſum eleuari ad
gloriam. 4. q: cū deus ſit pnior ad miſe
rendū q̄ȝ ad puniēdum merito oȝ pur-
gatos cōiungere glorie. quos purgādos
ſubiecit pene. 5. q: nō punit deus bis in
idipſum. Unñ cū iſte ſufficienter ſatiſfece
rit in penis ignium nō amplius oȝ puni
ri in dilatōe pmioꝝ. 5. q: poſt purgatōȝ
nō oȝ talis eſſe in purgatorio neq̄ȝ in lim
bo neq̄ȝ in iferno. q: nō ē de numero dā
natoꝝ. ergo oȝ eē in celo. q: poſt morteȝ
nō ſūt alia receptacula animaꝝ. 7. quia
efficacior eſt charitas q̄ȝ iniquitas. ſed
iniqtas ſtatī ducit ad ſupplicia. ergo cha
ritas ſtatim ducit ad pmiuȝ. 8. q: ceſſan
te ipedimēto corpa grauia ferūt deorſū
⁊ leuia ſurſuȝ. ſic ⁊ aiaꝝ ſpūs remoto
carnis onere ſtatim ferūt ad locum ſup
plicioꝝ ꝑꝑ peccati grauitatē. Spūs v̓o
bonoꝝ ſi nō ſit ipedimētū alicui⁹ culpe
vl' pene debite ſtatī ferūt ad locū pmioꝝ

De accerbitate purgatorii. Cap. 3

l In purgatorio duplex eſt pena.
Una eſt dāni de carētia diuine vi
ſionis. Alia ſenſus de afflictione
ignis. ⁊ quātū ad vtrūq̄ȝ. minima pena
purgatorii maior ē maxima mūdi. Iſtō
pȝ de pena dāni. q: affectus de quo defi
derat ſūmuȝ bonū poſt hāc vitā ab om
nib⁹ ſcis intēſior eſt q̄ȝ aliqs affectus rei
tēporalis in iſta vita maxime cū tp̄s hn̄
di aduenerit. iō carētia eius moleſtius to
lerat. Iſtud ēt pȝ de pena ſenſus. q: cū
dolor ñ ſit eēntialr ipſa leſio. ſȝ leſiōis ſē
ſus tāto magis dolet aia quāto magis ſē
tit ſenſitiuū aliqd. Iō ab igne i ipa agēte
maxime affligit. Nō accerbitatis pene
purgatorii. hec ē. q: cū de⁹ magis q̄rat
emēdaȝ q̄ȝ penā. plus ponderat in pnia
v̓tuteȝ hn̄ volūtatis q̄ȝ penā afflictionis
Unñ plus pōderat deus modicā penam
volūtariā i pn̄ti. q̄ȝ multo maiorē nō ita
volūtariā i futuro. Sicut plus valet mo
dicū auri q̄ȝ multū plūbū. Unñ oȝ qd̄ ibi
deficit in volūtate. hic ſuppleāt in acerbi
tate. De igne q purgat aias dupliciter ē
loquēdū. vl' q̄ȝtū ad id qd̄ mediate aias
affligit ⁊ ſic eſt corporeus. vl' q̄ȝtuȝ ad id
qd̄ ꝓxime affligit ⁊ imediate. ſic eſt icor
poreus. Primo modo dr̄ ignis v̓e. ſcd̄o
mō ſilitudinarie. ſicut leo verus. ⁊ pict⁹
Utrūq̄ȝ tāgit Gre. qñ dicit. In eo ar-
dēt dum ardorē vident. Ille āt ignis cor
poreus dupliciter pōt cōſiderari. Prio
vt eſt inſtrm̄ nature. ſic agere pōt in cor
pore ⁊ nō in aia. Secūdo ꝓut eſt inſtrȝ
diuine iuſticie. ſic agit in aiam ipmēdo
illi ſpeciem ſuā ꝑ quā affligitur. q: violē
ter illa ſpecie informatur. ſicut enim ani-
ma ſm ordinē nature vnitur corpori. vt
inſtituat vitam. ſic merito ſm ordinem
iuſticie vnitur igni a quo ſuſcepit penam
Nota ꝙ demones nō puniūt aias i pur
gatorio. ſed illuc eas adducūt vl' ēt aſſiſtūt

vt cōiter dr̄. Ex ꝑmiſſione dei demones
in hac vita qn̄qȝ bonos affligūt. ſed hec
eſt rō q: in pn̄ti dat̄ pugna inter demo-
nē ⁊ hoīeȝ ꝗ demon hȝ in eo ꝑtāte exer
citii. ſed poſt hāc vitā nō eſt ſic. Unde ⁊
aer iſte caliginoſus eſt aſſignatus demo-
nibus magis ꝑꝑ exercitiū ꝙ̄ ꝑꝑ ſuppli-
cium. De locis penalibꝰ vbi ſint ⁊ quot
regre ſupra lib. 4. ca. de deſcenſu xp̄i ad
inferos. Sciēduȝ tn̄ de loco purgatōis
ꝙ dupl̄r aſſignat̄. aut ſm̄ legeȝ cōem. ⁊
ſic eſt in vno loco in ꝑte inferi circa lim-
bū patrū. Aut ſm̄ diſpēſationē ſpālēȝ. ⁊
ſic purgāt̄ aīe aliqn̄ i locis diuerſis ī qbꝰ
peccauerūt. Hoc aūt fit ꝑꝑ aliquam ſuā
reuelationē ꝑ ſuffragia eoꝝ qbus appa-
rent in illis locis. vl̄ ēt ꝑꝑ aliquā edifica-
tionē viuētiū. Ille ignis plus vl̄ minus
cruciat ſm̄ ꝙ plus vl̄ minus qſqȝ cōbu
ſtibilis ſecū tulit. Oportet. n. prius ꝙ̄ fa-
cies dei videat̄ ꝙ ligna feni ſtipulam. i.
maiora minima mediocria ⁊ venialia to
taliter ꝑ crematōeȝ cōſumant̄. Predi-
cta vō ignis diuerſitatis nō eſt ex diuer
ſitate ignis ardentis. ſeu agentis. ſed ſub
iecti pacientis. Sicut ſub eodē ſole vnus
plus eſtuat alter minus. vt dicit. G. Ne
ceſſe eſt aūt dicit Aug. ꝙ tm̄ duret dolor
ꝙ̄tuȝ heſerat amor. Tāto. n. qſqȝ torq̄bi
tur diutius ꝙ̄to affectus venialibus ad-
herebat fortius.

De ſuffragiis eccleſie.

Caplm̄. 4

s Icut ꝑtinet ad diuine iuſtitie ſeue
ritatē ꝑꝑ venialia puniri eos. ita
ꝑtinet ad bonitatē diuīe mīe eoſ-
dem ꝑ ſuffragia eleuari. Proſunt ergo
ſuffragia defūctis nō ad meritū vite eterne
ſed ad ſolutōeȝ pene. ⁊ hoc vl̄ ad penaꝝ
mitigationē vl̄ celerioꝝ liberatōeȝ. Sūt
āt ꝗttuor modi ſuffragioꝝ generales ad
quos oēs alii reducūtur. ſ. orō ieiunium.
elmoſyna. ⁊ ſacrīȝ altaris quoꝝ numerꝰ
ſic accipit̄. qm̄ defūcti a pena abſolui pſſt
duobus modis. ſ. ꝑ viā grē. ⁊ ꝑ viā iuſti
tie. ꝑ viā grē dupl̄r. Primo ꝑ interceſ-
ſioneȝ publicā. capitis q̄ eſt in oblatōe ſa-
cramēti altaris. Scd̄o ꝑ interceſſionē q̄
priuatā mēbroꝝ. ſ. ꝑ orōnes iuſtoꝝ. Silr
ꝑ viā iuſticie dupl̄r. primo ꝑ modū redē
ptōis pene. ſ. elemoſynarū largitiōeȝ. 2.
ꝑ modū ſolutōis pene. ſ. ieiunioꝝ afflicti
one. Si āt ꝗritur qn̄ icipiat valere defū
cto id qd̄ ꝑ ſe fieri mādauit dicēdum ꝙ
opus opans. i. meritū auctoris ſtatiȝ ꝓfi
quit̄ mortuū d̄ bōis q̄ ꝑcepit fieri ꝓ aīa
ſua. Sed nō opus opatuȝ. i. fructus ipſiꝰ
opis vſqȝ quo fiāt. q: pmū valet ex me
rito abſoluto. ſed ſecunduȝ ex merito cō
ditionali.

Quorum ſuffragia proſunt.

Caplm̄. 5

a D hoc ꝙ valeāt ſuffragia requi-
rit̄ aliqd ex ꝑte agētis. ⁊ aliqd ex
ꝑte mortui recipiētis. Ex ꝑte agentis. re
ꝗrit̄ ꝙ ſit in charitate ⁊ ꝙ intentōeȝ ſuā
dirigat ad illos qbus vult vt opa ſua ꝓ
ficiāt. Diſtinguēdū ē tn̄ ꝙ ſuffragia per
malū pn̄t fieri dupl̄r. vl̄ vt ꝑ auctorē. ⁊
ſic nō ꝓſunt niſi forte ꝑ accn̄s. ſ. inq̄ntuȝ
ꝑ elemoſynas mali hoīs excitātur boni
pauperes ad orādū ꝓ defunctis. vel per
miniſtrū. ⁊ hoc dupliciter. q: vl̄ faciens
eſt vt miniſter publicus dei ⁊ eccl̄ie ſicut
qn̄ ſacerdos malus celebrat miſſam vel
agit exequias mortuoꝝ ⁊ talia ſic ꝓſunt.
q: malitia miniſtri nō nocet opi boni au
ctoris. ſicut pȝ in dn̄o iuſto dāte elemoſy
nā ꝑ malū ſi vō facit ea vt miniſter pri-
uate ꝑſone exn̄tis tn̄ i charitate ſiue defū
cti ſiue alterius ēt talia ꝓſunt. q: opus il
lud lȝ ſit mortuū quo ad miniſtrū. nō tn̄
quo ad auctorē. Si vō malus miniſter
facit aliq̄ de mādato eius ꝗ nō eſt in cha
ritate nō ꝓſunt. Aliqd ēt exigit ex ꝑte ac
cipientis ad hoc ꝙ ſuffragia ꝓſint illi.
Primū eſt ꝙ ipſe ſit in charitate. Unde
nō valet his ꝗ ſunt in īferno. q: ſūt a cor
poī xp̄i myſtico ſepati. Un̄ nulla ſpūalis
influētia ꝑueni ad eos. ſicut influētia cor-
poralis nō valet mēbris a corpore ampu
tatis. Scd̄m eſt indigētia. Un̄ nō valent
beatis q: nō ſūt amplius in via. ſed i ter
mino nec pn̄t ad altiora aſcēdere. ſed po
tius ecōuerſo illoꝝ ſuffragia ꝓſunt nobi-
Utrūqȝ eſt in his qui ſūt in purgatorios
. ſ. charitas ⁊ indigentia. Un̄ ſicut poteſt
homo ſatiſfacere ꝓ altero viuente ꝗ ꝑ ſe
nō valet. ita pōt etiā ꝓ defuncto. Nota
ꝙ ſuffragia ꝓſūt defunctis. ſed magis ⁊
minus ꝓ diuerſitate meritoꝝ ⁊ mortuo
rum. vl̄ ꝓ qualitate viuoꝝ ꝗ magis ſolli
citant̄ ꝓ aliquibus ꝙ̄ pro aliis. Illa eniȝ
ſuffragia q̄ ſpāliter fiunt ꝓ aliqbus plus
valēt illis ꝙ̄ aliis. lȝ ēt aliis quodāmodo
cōicētur. Suffragia vō que cōiter ꝓ de
functo fiūt ꝙ̄uis ꝓ modulo ſuo oibus ꝓ
ſint illis tn̄ amplius ꝗ dum eſſent in via
magis meruerūt vt ſibi ꝓdeſſent. Quā
uis aūt vt dictū eſt ſuffragia nō ꝓſint il
lis ꝗ ſunt in celo. nec illis ꝗ ſūt in inferno
tn̄ aliquo modo ꝓſunt. Un̄ nota ꝙ valēt
illis qui ſunt in purgatorio ꝑ moduȝ pur
gationis. valent ſaluatis in celo ꝑ modū
coniunctionis. q: multiplicatio ſaluādoꝝ
augmentat gloriā accidētalem. Ualēt ⁊
dānatis in inferno ꝑ modum diminutio
nis. quāto enim plures ſaluantur ꝑ me-
ritū eccleſie tāto pauciores dānabunt̄ ⁊
ita minor erit pena ꝑ ſubtractionē cōſor
tii illoꝝ. Ualent etiam impiis facientibꝰ
per modū meriti. Qd̄ paruulis defūctis
celebrant̄ miſſe mortuoꝝ. hoc non fit ꝓ
pter illorum indigentiam cuȝ ſtatim euo
lent ad gloriam. ſed propter gratiarum
actioneȝ. Utrum indulgentie valeant de
functis.

Caplm̄. 6

p Apales indulgentie ꝓſunt defun
ctis i purgatorio. qd̄ pȝ q: crux ali
qn̄ dat̄ ꝓ duabus vl̄ tribꝰ vel quattuor
vel decē aīabus. In eccleſia enim eſt the
ſaurus meritoꝝ tam xp̄i ꝙ̄ ꝑfectoꝝ de
quo ſolus papa qui hȝ claues huius the
ſauri ꝓ neceſſitate eccleſie pōt accipere ⁊
diſpēſare. Alii aūt ſicut ep̄i nō habent in
his ꝑtātē gn̄aleȝ. ſed limitatā. ⁊ nō niſi ꝑ
ſūmi pōtificis diſpēſationem. Dicenduȝ
ergo ꝙ papa ꝓprie nō abſoluit defūctos
a pena. ſed quaſi pro eis de cōi theſauro
eccleſie ſoluit. ſicut alter creditor liberat
debitorem a debito dum eum abſoluit ⁊
aliter amicus debitoris dum pro eo de-
bitum ſoluit. ſed viuentes vtroqȝ modo
abſoluit papa. Illi aūt quibus dat̄ indul
gentia nō poſſunt eam vlterius dare nec
viuis nec defunctis. ⁊ hoc duplici rōne.
Primo q: indulgentia non eſt donum
collatiuum gratie. ſed priuatiuum pene.
priuatio cum nihil ſit aliis communicari
nō poteſt. Secūdo quia dare indulgētiā
eſt auctoritatis ⁊ iuriſdictionis quam nō
habent laici ex eo ꝙ indulgentias ab aliis
recipiunt. Un̄ nō poſſunt defunctis im-
pendere indulgentiam per auctoritatem
ſed ſolum boni operis ſui ſuffragiū per
charitatem papa pōt vtrūqȝ.

De aduentu antixp̄i.

Caplm̄. 7

a Nteꝙ̄ dominus veniat ad iudi-
cium regni romani fiet deſtructio
Nam ſicut dicit Gloſa ſup Apo
chalipſiȝ. Prius erit diſſenſio ab vtro-
qȝ imperio qua completa aderit antixp̄s
hic ex parentum ſeminibus concipietur
Sed poſt conceptum deſcendet ſpiritus
malignus in matris vterum cuius virtu
te ⁊ operatione deinceps puer naſcetur
aletur. adoleſcet. propter quod ⁊ filius
perditionis vocabitur. Naſcetur autem
in babylonia de tribu dan. ſicut dicit glo
ſa ſuper Apo. Poſt hoc veniet in hieru
ſalem. ⁊ circundet ſe. dicens iudeis ſe eē
Chriſtum illis permiſſum. Unde plebs
iudea ſpecialiter ei adherebit. ſicut dicit
haymo ſuper Apo. donec Enoc ⁊ Help-
lya predicantibus qui ex illis ſaluandi
fuerint ad Chriſtum reuertantur. Ange
lus bonus deputabitur primo antichri-
ſto ad cuſtodiam. ſed quando ita obſti-
nabitur in peccato ꝙ dicet ſe eſſe deum
⁊ extollet ſup omne id quod dicitur de-
us. aut colitur ſicut dicit Apoſtolus. tūc
primo diſeret eum angelus ex toto. nec
habebit eum poſtmodum ad protectio-
nem. ſed ad accuſationem.

De vita antechriſti.

Caplm̄. 8

Antixp̄s erit luxurioſus ⁊ cōcupi
a ſcibilis ſeminarū. vt habet Dan̄.
2. In aperto aūt ꝑ hypocriſim ſi
mulabit ſanctitatē vt facili⁹ decipere poſ
ſit. Cor ſuū ꝑ ſuperbiam magnificabit.
Dan̄. 8. Et cōtra principē principū cō
ſurget .i. cōtra deū. Et vt dr̄ gloſa ſuper
Dan̄. 8. In tātā eleuabit ſupbiā. vt le
ges ⁊ cerimonias mutare conabit. l'eur
ſū tēporū. Tāte quoqꝫ ꝓſumptiōis erit
ꝙ nō putabit ſe a deo puniēdū. propter
hoc ꝙ iudiciū differtur. ps. Auferunt
iudicia tua a fa. eius. Erit et blaſphem⁹.
ſicut in Apoc. 12. dr̄. Un̄ dan̄. 2. Aduer
ſus deū deoꝝ loquet. Itē ad maiorē dei
cōtumeliā faciet imaginē ſuā adorari ⁊
oēs ſuo caractere ſignari in manu dexte
ra ⁊ frontib⁹ ſuis. ſicut habet in Apoc.
Cōfitebit .n. ſe verū filiū dei. ⁊ filiū ho
minis. ita vt in tēplo dei ſedeat tāq̄ꝫ ipſe
ſit de⁹ ⁊ .ſe faciet adorari. Iudei nāqꝫ tē
plū qd̄ romani deſtruxerūt reedificabūt
Affirmabit ante ſe nullū fuiſſe xp̄m. Dr̄
ī glo. ad theſalonicēſes. 2. ꝙ ſicut in xp̄o
diuinitatis plenitudo habitat. ita ⁊ in an
tixp̄o plenitudo oīs iniquitatis. q2 in ipſo
erit caput oium maloꝝ .i. diabol⁹.

De modis qbus decipiet.
Capitulum. 9.

Erito cōpat antixp̄s ī Geñ. cere
raſti q ē ſpens cornutus. q2 q̄ttu
or cornib⁹ armabit .ſ. calida ꝑſuaſione.
miraculoꝝ operatiōe. donoꝝ largitione.
⁊ tormētoꝝ exhibitione. Primus ergo
modus ſubuertēdi hoīes erit calā ꝑſua
ſio. Predicabit .n. legem nouā prauam
⁊ legē xp̄i ꝓ poſſe deſtruet. Predicato
res .n. ſui diſcurrēt ꝑ vniuerſas ptes mū
di. Impedient quoqꝫ apoſtoli antixp̄i ne
ſcriptura ſm veritatē exponat catholicis
doctoribus vl' a fidelibus audiat. ipi aūt
bonos ſe ſimulabūt. ⁊ tn̄ mala ſuadebūt
Secūdus modus ſubuertēdi erit ꝑ falſa
miracula. q2 ꝑ artem magicā faciet illa.
Unde glo. ſuꝑ Apoc. 13. Magica arte fa
ciet ſtatuā loqui ⁊ futura ꝑdicere. Faciet
ſicut dr̄ Apoca. 13. Ignē de celo deſcen
dere in terrā. Glo .i. malignū ſpiritū faci
et ſuꝑ ſuos deſcēdere vt loquātur variis
linguis. Spūs .n. malignus deſcendet in
eos ī cōſpectu hominū. ſicut ſpūs ſanct⁹
deſcendit ī apoſtolos xp̄i. Un̄ iactabunt
ſe eē iuſtiores apoſtolis xp̄i q ſpm̄ accepe
rūt in cōclaui. Itē ꝑ artē magicā ſimula
bit ſe mortuū ⁊ ferret a demonib⁹ ī ae
ra quaſi aſcēderit in celū. ⁊ ſic putabitur
ab hoibus reſurrexiſſe qui prius mortu
us per triduū putabat. ⁊ tūc mirabunt
populi ⁊ adorabūt atqꝫ laudabūt eum.
Eccleſia .n. nō faciet tunc miracula. De
hoc mō decipiēdi dicit ps. Inſidiat ī ab
ſcōdito q̄ſi leo in ſpelūca ſua. Gloſa. Re
cte antixp̄s cōparat leoni exñti in ſpelun
ca. q2 ī eo vis ⁊ dolus operat. vis .n. per
leonē. dolus ꝑ ſpelūcā intelligit. Greg.
Penſem⁹ que erit humane mēti illa tem
tatio qn̄ pius martyr ⁊ corpus tormētis
ſubiiciet. ⁊ tn̄ tortor ante eius oculos mi
racula faciet. Sicut .n. antixp̄s finget ſe a
mortuis reſurgere. ita quoqꝫ finget ſe ad
celū aſcendere. Apoc. 13. Et plaga mor
tis eius curata eſt. Glo. Arte magica aſcē
det antixp̄s in aera ſerētib⁹ eū demoni
bus. Faciet arbores cito florere ⁊ areſce
re. mare turbari. naturas in diuerſas fi
guras mutari. mortuos etiā in cōſpectu
hoium ſuſcitabit. Tertio decipiet ꝑ mu
nera. Ipſe nāqꝫ antixp̄s inueniet theſau
ros abſconditos ꝑ quos ad ſequēdū ſe ī
clinabit plurimos. Ditabit ei bonis diui
tes huius ſeculi. ⁊ tūc eoꝝ falſā ſecuritatē
ad decipiēdū eos oñdet. Qarto cōpellet
per minas ⁊ tormēta quos aliter vincere
nō poterit. Tāta vero ſicut ait dominus
tūc erit tribulatio vt in errorem ducant
ſi fieri pōt et electi. ⁊ hoc inuit in Apoc.
vbi dicitur. Pedes eius ſimiles aurical
cho. ſicut in camino ardēti. Per pedes
vltima xp̄i mēbra. Per caminū verove
mēs tribulatio deſignat. Exhibebit. enī
cuncta que in precedētibus martyribus
impleta ſunt genera tormētorum ſed ī il
lis regionibus tūc fideles maxime ſūt ve
xādi ⁊ vehemētius vbi dn̄s fuit crucifi
xus. Et dicit haymo ſuꝑ Apoc. Illa tem
tatio nō ꝑ ptes. ſed ſimul totū examina
bit mūdum. Soluētur .n. demones qui
modo ligati ſūt. nec pñt nocere quātum
vellēt. Fideles illo tpe non ꝑdicabunt q2
tāq̄ꝫ excōicati habebunt tunc boni. nec
vēdetur eis nec emet ab eis. niſi habeāt
caracterem .i. ſignū aliqd̄ ad lrām. vt ad
herētes ſibi cognoſcātur. ⁊ alii lucrificant
Aut nomē beſtie .i. cōfeſſionem oris. aut
numerū noīs eius .i. multiplicationē ope
rum. vt habet in apoc. Sicut .n. antixp̄s
erit crudelior oībus ꝑſecutoribus. ita ſcī
tunc tpis fortiores erūt omnibus retro
martyribus.

De ſequētibus antixp̄m. Cap. 10

Redictis q̄ttuor modis antixp̄s
p multos ad ſe trahet. Un̄ Apoc. 12
Cauda eius trahebat tertiā ptem
ſtellaꝝ. ⁊ miſit eaſ ī terrā. Trahet āt ma
los ꝑ mūera bonos ꝑ tormēta. ſimplices
ꝑ ꝑdicationē ⁊ miracula. qui .n. ſancti ⁊
iuſti credebātur adherebūt ei ꝓ ſuo ar
bitrio voluntatis. Habebit ſecū malos
⁊ maleficos. reges quoqꝫ pricipes. Un̄
Apoc. 13. Uidi de mari beſtiā aſcendētē
Glo .i. antixp̄m hñtem capita ſeptē .i. pri
cipes vniuerſos ⁊ cornua decē .i. eos qui
impugnant decalogū. Nota igit ꝙ anti
xp̄s veniet in benignitate ⁊ miraculorū
opatione. ⁊ tūc a iudeis ſuſcipietur q ei
ſpāliter adherebūt ad quoꝝ cōuerſionē
veniet Helyas ⁊ Enoc. ⁊ antixp̄s tunc
in apertā ꝑſecutionem cōſurget.

De Gog ⁊ Magog. Cap. 11

E gog ⁊ magog. dicūt qdam ꝙ
d ſūt decē tribu intra mōtes caſpi
os clauſe nō ita tn̄ qn exire poſſet
ſi ꝑmitterent. ſed ñ ꝑmittūtur a regina
amazonū ſub cuius regno ⁊ ditione vi
uūt. Has dicūt iudei ī fine exituras ⁊ vē
turas in hieruſalē ⁊ cū ſuo meſſia eccliās
deſtructuras. Alii dicūt ꝙ ꝑ gog ⁊ ma
gog. intelligit exercitus antixp̄i q in fine
ſeculi veniet expugnare eccleſiā. ꝑ Gog
ſm glo. illi ⁊ ꝑ quos latenter diabolus ꝑ
ſequetur fideles deſignāt. Per mago
illi quos apte eccleſia opprimet. vel ildē
q tempore antixp̄i prius occulte ⁊ poſt
modū aperte eccleſiā perſequerētur. Se
cūdū Aug. gog. refert ad gētes magog
ad diabolū. q2 gog interpretat occulta
tio. ⁊ magog. detectio.

De Helya ⁊ Enoch.
Capitulum. 12

Ater occultū aduentū antixp̄i q ē
l ꝑ natiuitatē ⁊ manifeſtum ei⁹ ad
uētum qui eſt ꝑ predicationem ⁊
aptem perſecutionē. veniēt Helyas ⁊
Enoch ⁊ conuertēt ſicut dr̄ Malachie
vltimo corda prm̄ in filios glo. qui ſuſci
pient fidē quā illi habuerūt. vn̄ ⁊ xp̄ia
ni ⁊ iudei pariter tūc in xp̄i religione con
ſentient. De eoꝝ predicatione ⁊ ſcā con
uerſatione dr̄ Apoc. 11. Dabo duobus te
ſtibus meis .ſ. Helye ⁊ Enoch. ⁊ ꝓphe
tabunt .i. predicabūt. 1 2 4 6 .i. tribus an
nis ſicut ipſe xp̄s ꝑdicauit amicti ſaccis.
Glo. predicātes pniam exemplū oñden
tes hi due oliue ⁊ duo candelebra. Glo.
.i. lumē dantes aliis. Tandem antixp̄s
occidet eos in hieruſalem. ⁊ iacebūt cor
pora eorum in plateis tribus dieb⁹ ⁊ tri
bus noctibus cū dimidio. q2 nullus au
debit corpora eoꝝ ſepelire propter metū
antixp̄i. Occiſores aūt eorum erunt val
de leti propter mortem eoꝝ. Poſt dies
tres ⁊ dimidium reſurgent. ⁊ corā occi
ſores audiēt vocē talē Helyas. ⁊ Enoch
aſcendite huc. ⁊ aſcendent in celum ī nu
be. antixp̄s regnabit poſt mortem illoꝝ
quindecim diebus.

De duratione huius ꝑſecutionis.
Capitulum. 13

Egnabit antixp̄s ſicut dicit glo.
r ſuꝑ Apoc. tribus annis cū dimi
dio. Unde Dan̄. 12. Iurabit an
gelus ꝑ viuentem in eternum ꝙ in tpe
.ſ. vnius anni ⁊ tpa .i. duoꝝ annoꝝ. ⁊ di
midium tpis .i. dimidiū anni. Glo. Hec
ſpacio dicit duratura deſolatio antixp̄i.
Niſi aūt vt dicit in Math. breuiati fue
rūt dies illi nō fuiſſet ſalua ois caro. Q2
enī ⁊ ſuperbos ⁊ infirmos dicit aſpicit

deus dies quos ſimilit̃ malos intulit mi ſericordit̃ breuiãdos. Dicit glo. ſup ma the. Hec tribulatio q̃nto ceteris grauior tanto breuitate moderatior.

De morte antichriſti.

Capl'm. 14

p Oteſtate ſua dñs occidet antixp̃z ſicut dicit glo. ſup Apo. ſiue per ſe ſiue p Michaelem. Occidet aũt in mõte oliueti in papilione ꝛ in ſolio ſuo in loco vl' circa quẽ dñs aſcendit in celuz. Interfecto antixpo nõ ſtatim veniet dñs ad iudicium. ſed ſm glo. ſup Dan. cõcedentur. 45. dies. in refrigeriũ ſanctorum ꝛ ad cõuerſionẽ ꝛ pniam ſubuerſorum. Q̃ntũ aũt ſpaciũ ſit inter illos. 45. dies ꝛ finez mũdi nemo ſcit. Miniſtri vero antixp̃i poſt illius gaudebũt ducentes vxores ꝛ dicẽtes. lz princeps noſter mortuus ſit habemus tñ p̃trẽ pacem ꝛ ſecuritatem cũ talia dixerint repentinus ei ſuperueniet interitus. Judei võ tũc cõuertẽtur ad fidẽ. Sancta eccleſia vſqz ad finẽ pacifica ta geſcet. q: ex tũc fraudulentia ꝛ ſeuicia diaboli penitus vbiqz deficiet.

De cõflagratione mundi.

Capl'm. 15

Gnis p maximus p̃cedet faciez iudicis q virtute diuina nõ ſolum ignis q eſt in ſpera ſua ſed omnes ignes q in terra ꝛ ſup terrã ſũt ꝯcurrẽt ad mũdi cõflagrationẽ. Ignis aũt iſte habebit offiñ quattuor ignium. ſ. ignis infernalis reprobos puniẽdo. ꝛ ignis purgatorii bonos a venialibus purgãdo. ꝛ ignis terreſtris vegetabilia ꝛ ſenſibilia ꝯſumẽdo. ꝛ omnium hũm corpora incremãdo. ꝛ ignis elemẽtalis elemẽta ſubtiliando. ꝛ ad innouationẽ diſponẽdo. Per illũ igit̃ ignem iſta facies terre exuret̃ q̃ figura mũdi p̃ibit. ſicu toliz factũ fuit p diluuiũ. Et merito p̃mum dei iudiciũ fuit p aquã cõtra ardorẽ luxurie q tunc viguit. Ultimũ võ p ignem erit ꝯtra torporẽ charitatis que tũc quaſi ſeneſcẽte mũdo refrigeſcet. Iſtius ignis actio erit ſucceſſiua. hẽbit enim initium mediũ ꝛ finẽ. Primo nãqz iudicis aduẽtũ p̃ueniet ꝛ quaſi ſimul fiet p illuz purgatio iuſtorum ꝛ punitio malorum ꝛ cineratio corporum cũ cõſũptione terre naſcentiũ ſicut dictũ eſt. Quo facto ſtatiz erit reſurrectio corporum cũ aductu iudiciſ ẽ ad iudiciũ. ꝛ tũc inflãmabit̃ totus mũdus p circuitũ. Terminato võ iudicio tota caliditas illius ignis exequet̃ ſniam iudicis. Inuoluet eñi peccatores ꝛ trahet i infernũ. Et ita pz q̃ ignis ille aduentũ iudicis precedet ꝛ comitabit̃ ꝛ ſequet̃. pꝰ predicta fiet mũdi innouatio. Sed inter purgatõz ꝛ inouationẽ multiplex ẽ dfa. Primo q: purgatio erit qualitatũ penalium detractio. ſed innouatio erit pulchrã oĩs forme inductio. Scdo q: purgatio ẽ elemẽtorum ab impuritate quã hñt ex ꝯmixtione ad puritatez mutatio. Innouatio vero eſt a ſtatu veteri in ſtatum nouũ cõmutatio. ꝛ hoc eſt. p ceſſationem a motu In celis eniz pp̃ impmixtionẽ nulla ipuritas eſt. ſed impfectio motus. Uñ non erit in eis purgatio p ignem ſed a motu ceſſatio. Ita aũt purgabũtur elemẽta q̃ precidet̃ ab igne vis cõbuſtibilis ab aere obſcuritas. ab aqua glatialis frigiditas. a terra võ grauitas ꝛ opacitas.

De reſurrectione generali.

Capl'm. 16

d Ens. n. ſicut potentiſſimus eſt in cõditione naturarũ. ita eſt clemẽtiſſimus in collatione grarum. ꝛ iuſtiſſimus in retributõe ſtipẽdiorum. Oĩs igit̃ homo q̃cũqz i aĩa ſimul ꝛ i corpore meruit vl' demeruit puniet̃ vel premiabit̃ in vtroqz. Uñ in eiſdẽ ipz oportet reſurgere. Ad vocẽ aũt tube reſurgẽt mortui ſicut dicit Apo. Duplex aũt intelligit̃ illa vox. ſm aũt quoſdã vox tube eſt imperiũ xp̃i reſurgere impãtis. ſm alios vox tube eſt manifeſta xp̃i appitio. Uñ Gre. Tubã ſonare nihil aliud eſt q̃z mũdo dei filiũ mõſtrare. Reſurgent. n. oẽs nulla in eis exñte dr̃a q̃tum ad ordinez tpis. ſed magna quãtum ad ordinem dignitatis. Nã mali reſurgẽt deformes ꝛ paſſibiles. In bonis natura ſaluabit̃ ꝛ vitia retrahentur. Omnes vero tam mali q̃z boni reſurgent integri corpore debita ſtatura ſm etatẽ plenitudinis xp̃i. Reſurrectio igitur tria corrigit in natura. ſ. defectum ſicut in pueris. ꝛ inutilitatis ſicut in diminuta natura membrorum ſuperfluum vnguiũ criniũ ꝛ hmõi errores ſicut in mõſtruoſitatẽ membrorum. Reſurgent quoqz corpora eadẽ natura q̃ prius erãt ꝛ eodẽ numero ex eodẽ puluere in quez reducta fuerant ita q̃ in quaſcunqz oras vl' ſinus puluis ille diſperſus fuerit. ad eandẽ aĩam redeat que ipſuz prius vt viueret ꝛ creſceret animauit. Nec ſolũ ſurgent corpora q̃tum membra principalia ſed ẽt ſaluis capillis ꝛ ceteris membris que faciunt ad decorem. Reſurgent etiã homines q̃tum ad eſſe ꝛ q̃tum ad integrũ eſſe. ꝛ reſurget vnoquodqz corpus i optimo ſuo eſſe. Et q: duplex eſt mors. ſ. anime p culpã. ꝛ corporis p penam. duplex eſt reſurrectio. ſ. aĩam p gratiam ꝛ corporis p gloriam. In reſurrectione cõcurrẽt quattuor cauſe. ſ. efficiens. i. ipſe deus materialis. ſ. pulueres formalis. ſ. ꝯiunctio corporis ꝛ aĩe. finalis. ſ. vt recipiat vnuſquiſqz put geſſit ſiue bonũ ſiue malum. Reſurgent tunc homines velociter. integraliter. ſocialiter. eternaliter. Et erit iſta reſurrectio iuſta quantuz ad deum. perfecta quantum ad reſurgẽtes miraculoſam quantum ad ipſam reſurrectionem.

De iudicio extremo.

Capl'm. 17

p Oſt reſurrectionẽ ſtatim erit iudicium. Ipſuz vero iudiciũ p̃cedet trina citatio. Prima fuit p prophetas. Unde illud vocaui ꝛ renuiſtis. Scda p apoſtolos ꝛ p̃dicatores. Luc. Miſit ſeruos ſuos hora cene ꝛc. Tertia erit p vltimam vocem tube ꝛ hec citatio erit preceptoria ſm Ricardum Triplex eſt iudicium. primũ eſt vniforme hoc eſt iudicium p̃ſtis eccleſie que non iudicat niſi de ſola qualitate retributionis in genere. ſ. q̃ bona bonis. ꝛ malis mala reddant̃ ſed numerum ꝛ quantitatem retributionis neſcit. Scdm dicit̃ multiforme. ſ. qd̃ quilibet excipitur in morte accipiendo ſententiã de oĩbus bonis ꝛ malis que geſſit ſed nõ oĩa bona vel mala ſtatim recipit q: recipit in aĩa tñ. ꝛ nõ in corpore. 3. diſforme. ſ. vltimum iudicium qd̃ recipit vnuſquiſqz ſm numerum. ꝛ quãtitatẽ ſiue bona ſiue mala in corpore ꝛ in anima. Ultimum iudicium eſt horribile ex omni parte. q: ſupra eſt iudex auſterus. ſubtus patens infernus. intus conſciẽtia remordens. extra mundus ardẽs. a dextris peccata accuſantia. a ſiniſtris demonia terrentia. cõtra illos boni angeli in infernuz ꝓpellẽtes. ꝛ oẽs ſancti iudicio ſententiam approbantes. oẽs mali cũ bonis peccata dãnatorum cognoſcentes. De qualitate iudicii nota q̃ erit horribile. Luc. Uirtutes celorum mouebunt̃. Intolerabile. Job. Quis mihi tribuat vt in inferno ꝓtegas me ꝛc. Inexcitabile. Apoſtolus Oẽs nos oportet ma. ante. tribu. xp̃i. Inopinabile. q: dies dñi ſicut fur. ita in nocte. Inexorabile. puer. Qui obturat aures ſuas ꝛc. Erubeſcibile. Apoſtolus. Quẽ fructum. ha. tunc in illis in quibus eru. Predicta võ erubeſcẽtia erit i duobus. primo in veniẽdo ad iudiciũ. q: mali cũ hẽant corpora ponderoſa oz eos illuc portari ab angelis ſicut Abacuc portatus fuit ad lacũ leonũ in babylonez. 2. ſtando coram iudice. q: peccata eorum oĩbus hominibus erunt manifeſta. Uñ illud. Reuelabo pudẽda tua in facie ꝛc. Locus iudicii erit in valle. Joſaphat. ꝛ hoc multiplici rõne. Primo q: locus iudicii oz eſſe eõdem. ꝛ ille hmõi eſt. cũ ſit q̃ſi medius noſtre habitationis locus. 2. q: debet eſſe publicus eſt famoſiſſimus pp̃ opa noſtre redẽptiõis que ibidem geſta ſunt. 3. competit locus ille ratione negocii. quia tractandum eſt ibi opus miſericordie ꝛ iuſtitie. Mons autem oliueti qui eſt apud illam vallem deſignat miſericordiã. Joſaphat qd̃ interpretat̃ iudicium deſignat iuſtitiam.

De iudicantibus.

Capitulū. 18.

Non ſolū ſm poteſtatē diuinā. ſed in forma humana xp̄s iudicabit. q: in iuriſdictiōe ordinaria iudicabit. vt deus cū tota trinitate. ſz in iuriſdictione delegata iudicabit vt hō. Unā nota q̄ quinqz ſūt modi iudicādi. Primuſ mo dus ē prime auctoritatis quo iudicabit tota trinitas. Scd̄s modus eſt ſubauctoritatis quo iudicabit xp̄s vt hō. Terti⁹ eſt acceſſorie dignitatis quo iudicabūt apoſtoli ⁊ viri pfecti q cū iudice eminēti⁹ reſidebūt. tāq̄ melius ſciētes leges ⁊ cōſuetudines regni dei. qb⁹ ſplendis ⁊ ſcientie opa dederūt. Quartus ē approbatiōis quo iudicabūt oēs ſancti ⁊ ēt angeli. Quintus modus iudicādi ē culpā iudicādorū manifeſtare. ſic etiā mali iudicabūt. Iudicādo xp̄s habebit duos actus oppoſitos. vnū3 paſſiue ⁊ aliū actiue. Primus vero ē infirmitatis ⁊ ali⁹ poteſtatis. In primo aūt aduentu xp̄s venit ad iudiciū paſſiue. In. 2. veniet ad iudiciū actiue. In p̄mo venit in forma infirmitatis. In ſecūdo apparebit i forma glorioſa. Hīnc ē q̄ xp̄m videbūt iuſti in iudicio tā in natura diuinitatis q̄ humanitatis. a malis autē nullo mō videri poterit in forma diuinitatis. ⁊ hoc duplici rōne. Primo pp defectū diſpoſitiōis in ipſo vidēte. q: natura ſin̄ gratia nō ſufficit ad dei viſionē. Scd̄o propter demeritū delectatiōis que ē in diuinitatis viſiōe. quia videre dn̄m ſm Io. vita eterna ē q̄ nō poteſt cōuenire reprobis. Ex p̄dictis patet q̄ xp̄s apparebit blādus iuſtis. ⁊ terribilis iniuſtis ſicut dicit Gre. Qd̄ figuratum eſt in colūna nubis i die ⁊ ignis i nocte. Uidebūt mali humanitatē xp̄i. vt timeāt. ⁊ nō diuinitatē vt gaudeāt. Boni āt vtrāqz xp̄i nāt3 videbūt. Stigmata quoqz xp̄s mōſtrabit. ⁊ inſignia paſſiōis ei⁹ .ſ. crucē3 clauos ⁊c. Sedebit aūt xp̄s in eminētiori loco cū ſanctis. mali vo ſubt⁹ in terra quā dilexerūt. tūc xp̄s iudicium exercebit. tūm q: vere ſcit merita ſingulorum in quo ſūt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſcientie dei abſcōditi. tū q: nō ex reus ſuper aliquo illoꝝ de qbus iudicabit. Non enī3 fecit peccatū nec inuentus eſt dolus in ore eius. ⁊ hec duo precipue decent iudicem.

De iudicandis.

Capitulū. 19.

Ordines q̄ttuor in iudicio erunt. Quidā. n. iudicabūt ⁊ dānabūt vt quoꝝ merita dānabilia p̄mixta ſūt aliquibus bonis. ſicut illorū q habuerūt fidē ſine operib⁹. Quidā iudicabunt ⁊ ſaluabunt vt quorū merita bona p̄mixta ſūt aliqbus venialib⁹ malis. Quidā nō iudicabūt ⁊ dānabunt. vt quoꝝ mala merita oīno ip̄mixta ſūt bonis vt q caruerunt fundamēto fidei. Quidā vero nō iudicabūt. ſz iudicabūt ⁊ ſaluabūt. vt quoꝝ merita bona ip̄mixta ſūt malis ſicut pfectorū pauꝑum xp̄i. De qb⁹. Math. 19. Uos q reliqſtis oīa ⁊ ſe. c. me. ⁊c. De predictis quattuor ordinib⁹. nota q̄ oēs iudicabūt iudicio retributiōis ſed nō iudicio dānatiōis. Infideles enim q: nō fuerunt ciues ciuitatis dei tāq̄ hoſtes ſine vlla meritorū diſcuſſione ⁊ audientia puniēt. Iuſti vero non iudicabūtur vt coꝝ merita de nouo deſciuiāt an bona vel mala ſint. ſz vt bonorū ꝑeminētia oībus manifeſtet ⁊ vt cōtra malos appareat iuſta ſuis dānatiōis. Due ſnie ferent in iudicio vna ꝑ bonis alia cōtra malos. Snia ꝑ bonis ꝯtinet. 7. clauſulas. p̄ma ē a malis vocatio ibi venite. 2. eſt bñdictio. ibi. bñdicti. 3. ē pr̄na dilectio. ibi. pr̄is mei. 4. ē remunerationis retributio. ibi. ꝑcipite. 5. ē regni aſſignatio. ibi. regnū3. 6. ē glorie p̄paratio. ibi. qd̄ vobis paratū ē. 7. ē eterna p̄deſtinatio. ibi. ab origine mūdi. Itē ſnia ꝯtra malos cōtinet in ſe ſex clauſulas. p̄ma a deo ſeparationem cū dr̄. ite. 2. dei maledictiō3. ibi. maledicti. 3. icarceratiō3em per hāc p̄poſitiōe3 i. deſignatā. 4. pene acerbitatē. ibi. ignē. 5. liberatiōis deſperationē ibi. eternū. 6. demonū aſſociationē3. ibi. q paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius.

De inouatiōe mūdi.

Capitm. 20.

Terminato iudicio ſtatī3 erit inouatio mūdi q̄ nō cōplebit quādiu peccatōr ē i mūdo. i. quouſqz detrudat i infernū. Sicut. n. ille maxim⁹ ignis elemēta purgabit cū hēat virtutē expulſiuā forme extranee. ſic mūdū inouabit cū hēat virtutē ſubſtantiuā. Mundum aūt inouari. i. pulchriorē formā accipe debē oſtēdit multiplici rōne. p̄mo q: ſicut dignū3 fuit q̄ elemēta purgarent ꝑ eo q̄ ifecta erāt pp peccatū hoīs. ita dignū ē vt mūd⁹ inouet pp glorificatiōe3 hoīs. 2. vt creature remunerēt ꝑ labore quo homini ſeruierūt. 3. vt totus mūdus ꝑut ē poſe3 cōformet hoi glorificato. 4. q: mūd⁹ fact⁹ eſt vt hō ꝑ ſpeculū creature nūc deū cognoſcat quem i ſua nā videre nō poteſt. Unū in futurū o3 ſpeculū meliorari ⁊ purgari at in pulchritudine creaturaꝝ amplius reſulgeat ſpēs creatoris. hoc autē3 nō erit ad neceſſitatē qu deus alr̄ videri nō poſſit ſicut mō. ſz ad iocūditatē vt. i. delectatiōi viſiōis itellectualis addat delectatio viſionis ſēſualis. Orbes celeſtes ⁊ ſydera pp ꝑmixtiōe3 ⁊ nullā hnt impuritatē ſic elemēta. ſz tm̄mō motus imꝑfectiō3 ⁊ iō inouabūt. ſz nō purgabūt. Innouatio vo in illis duo regrit. ſ. mot⁹ ceſſatiōe3 ⁊ celeritatē ſplēdoris ampliorē qr̄ ſtabit ſol i oriēte. ⁊ luna i occidēte vbi creati ſūt. hui⁹ dicti hec ē rō. q: corpora ſupiora facta ſūt ad vſū hoīs dupliciter. Uno mō pp neceſſitatē corpis. ſ. ſtatuum gnātiōis ⁊ corruptiōis. ⁊ ideo ceſſante illo ceſſabit motus. Alio mō pp delectatiōnē i pulchritudine creature ⁊ pp. cognitionē i illa. iō lux illorū nō ceſſabit ſz augebit. Circa elemēta nota q̄ terra erit ſicut criſtallus ⁊ cōplanabit. Aer erit clarior nec habebit impreſſiōes q̄s mō h3. q: nō erūt nubes neqz venti neqz pluuie neqz rores neqz nix neqz tonitrua neqz fulgura Ignis etiā ⁊ aqua fiūt puriores ⁊ manebūt nō ſolū ſm ſubā3. ſed ſm ſuas q̄litates q̄s habebūt quātū ad hēdū ſz non quātū ad vſū. q: in his duob⁹ elemētis cū magis vigeāt q̄litates actiue. i. frigiditas in aq̄. ⁊ caliditas i igne magis ſunt gnātiōis ⁊ corruptiōis principiū. ⁊ tal's effectus illorum nō erit amplius. ⁊ pp hoc dicūt ſterire. Uel ſm aliquos dr̄ hec duo elemēta iterire. q: dn̄s tūc itercidet i illis ſicut Baſilio ſup p̄s. Uox dn̄i itercidētis flāmā ignis. ita q̄ calidū i vſtiuum ⁊ frigidū glaciale tēdēt inferi⁹. pſpicuū3 āt i aqua ⁊ lux i igne manebūt. q: de oībus elemētis ignobile tēdet deorſū3. ſicut groſſū terrenū ⁊ opacū ac tenebroſū3 ⁊ huiuſmōi. Patet ergo q̄ celum ⁊ terra trāſibūt quātū ad formā ſz nō quātu3 ad ſubā3. Patet ex p̄dictis terminari trāſmutatiōes elemētoꝝ ⁊ gnātiōes aialium ⁊ plātaꝝ. q: cāc ultoꝝ ceſſabūt. ⁊ pp iſta dicū elemēta iterire nō quātū ad ſubam ſz quātū ad actiō3 ⁊ paſſiōe3. ⁊ corpora celeſtia habita gēte ⁊ lumie clariori dicūtur renouari. Uerūtū illa que ſicut dictum eſt ſaluabunt i homine q ſimilitudinem h3 cū omni gnē creature. pp etiā3 hoīs inouatiō3 ⁊ glorificatiōe3 pñe dici oīa renouari.

De penis inferni.

Captm. 21.

Sicut p3 diuina potētia i creādo. diuina ſapiētia in gubernādo. diuina clemētia i remunerādo. ſic patebit diuina iuſtitia ⁊ puniēdo. Dignum eſt enī3 vt nō remaneat decdec⁹ culpe ſine decore iuſticie. Licet aūt peccatū ſit trāſitoriū. th̄ erit pena ꝑpetua multiplici rōne p̄ma q: peccauit i ſuo eterno. iō punietur i eterno dei. 2. q: ma ignis iſernalis ē eterna. ſic ⁊ peti macula iō ⁊ pena. 3. q: peccatū ē cōtra illū q ē iſinitus. vn̄ ⁊ pena d3 ei eſſe infinita. nō qd̄ acerbitate ſed duratiōe. 4. q: hō ꝑ peccatū ꝑuitū ſe bonū qd̄ poſſet eſſe eternū. ⁊ iō merito incurrit malū. 5. q: mala volūtas reprobōrū eterna ē velēt. n. i peccō ſi poſſent ꝑpetuo delectari. ⁊ iō ꝑpetuo debēt puniri. 6. q: i iſinitū errat cū iudicio p̄ponit finitū iſinito. ſilr̄ cōcupiſcibilis i appetens

do ⁊ iraſcibilis in adherēdo. vn̄ ⁊ meri/
to pena erit īfinita. 7. q꞉ dānat⁹ de pctō
ꝑpetrato nūq̄ hēbit verā pniaȝ. iō deus
nūq̄ mutabit punitiōis illi⁹ ſniam. 8. eſt
q꞉ pctm̄ a vita ꝑpetua ſeparat. ſ. a deo. iō
morte ꝑpetuā pctō꞉ icurrit. Poſt rōnes
īducant exēpla de eadē materia. Uide/
mus eniȝ ꝙ emptio momētanea dat ius
poſſidēdi ꝑpetuū. Itē vulneratio momē
tanea dat morte ꝑpetuā. Itē caſus i fone
am tpalis qn̄qȝ ē detētio ꝑpetua. Itē cri/
mē leſe maieſtatis tpale ſeruit⁹ ē ꝑpetua
Itē plaga tpalis ē liuo꞉ ꝑpetuus. Qm̄ in
pctō ē delectatō cū ↄtēptu dei merito ꝓci
pitat̄ pctō꞉ i locū infimū ⁊ deſpectuȝ. ⁊
maxime a ſtatu glorie dei elōgatū. ſ. infer
nū. vt a deſpectis rebus puniat̄. ſ. a feci/
b⁹ corpoꝝ mūdanoꝝ. q꞉ i nouatiōe mū
di qcqd ē ignobile i mūdo ad locū pctoꝝ
ↄfluet. ⁊ ibi horror ē carceris multiplicabit

De diuerſitate penarū. Cap. 22.

Um i dānatis ſit diuerſitas pctō
c rū erit ⁊ diuerſitas penaꝝ. Unde
cum in pctō ſit auerſio a creatore
⁊ ↄuerſio ad bonū cōmutabile. ⁊ deordi
natio volūtatis cōtra dictamē rōnis. me
rito pena variabit̄ ꝓpter iſta. Un̄ ꝓpter
auerſionē erit carētia viſiōis diuine ſȝ ꝑꝑ
cōuerſionē erit pena mālis incendii. ꝑꝑ
deordinatiōeȝ volūtatis erit pena vlis. q̄
ↄſiſtit in afflictōe varia. acerba. ⁊ eterna
Ignis infernalis nō oēs eq̄liter cruciabit
ſȝ ab eodē igne alii plus alii min⁹ torque
būt̄. ſm ꝙ plus ⁊ minus peccauerint.
Sicut ab eodē igne aliter vrit̄ palea ⁊ ali
ter lignū. Quauis aūt ignis ille ſit corpore
us nec poſſit agere in ſpm̄. ipm̄ calefaciē
do. agit tn̄ in ipm̄ vt inſtrm̄ diuine iuſticie
ipm̄ ledēdo. ⁊ ille dolor ē maxim⁹ tū ꝑꝑ
potētiā diuine man⁹ ipȝ ignē mouētis. tū
ꝑꝑ ſenſibilitatē patiētis. tū ꝑꝑ imediatio
nē ↄiūctionis. Infernus ē locus tenebro
ſus cū ſit loc⁹ iuſticie. Lumē āt cū ſit dele
ctabile. tn̄ ingerit triſticiā ꝑ accidēs qn̄qȝ
. ſ. lūptm̄ oſidit aliqd triſte. Un̄ in īferno ē
aliqd obſcuri luminis quo vidē poſſint vn̄
doleāt ⁊ nō vn̄ letēt̄ dānati. Reprobi vi
dēt vſqȝ ad diē iudicii gloriā beatoꝝ
vll n̄ i ꝑticulari. q꞉ vidēt eos i magn̄

ſȝ n̄ clar̄ i q̄li. De h⁹ı viſione āt nō letāt̄
ſȝ triſtant̄. tū ꝑꝑ inuidiā aliene felicitatis.
tū ꝑꝑ carētiā proprie beatitudinis. Poſt
iuſtū ⁊ vltimū iudicium hoc eis ſubtra/
het̄ in pena eoꝝ. cū videbūt ēt hoc aſpe
ctu indignos ſe reputari. In dānatis erit
fletus ſpūalis. ſ. dolor interior. ⁊ nō flet⁹
corpalis q ē cū re ſolōe lachrymaꝝ. quia
ceſſante motu celi nulla iā erit generatio
vl̄ corruptio. n̄ erūt ibi illa q̄ nō ſt corpa
liter inſpiciēda. ſ. ↄprehēſio cerebri ⁊ for/
matio faciei ⁊ huiuſmōi. Uermis quem
dn̄s in Iſa. cōminat̄ nequaq̄ materialis
ē. q꞉ nullum aīal pter hoiem remanebit.
Erit āt ibi vmis ↄſcie rodēs aīam ⁊ nō
corpus. In ſūmo loco ſola ē leticia. In lo
co infimo ſola ē triſticia. In medio hoc ē
i mūdo hec ſūt mō pmixta. Poſt diem
iudicii tria loca tm̄mōdo erunt habitata
. ſ. celū. infernus. ⁊ limbus. Quot ſūt lo/
ca penaꝝ Regre in i li. 4. de deſcēſu xp̄i
ad inferos. Octo gn̄a penaꝝ in lege ſcri/
pſit Tullius. ſ. dānū. vincula. verba. tali
onē. ignominiā. exiliū. mortē. ſuitutem.
Hec oia pn̄t penis infernalibus adapta
ri. ꝓmū pȝ q꞉ dānati amiſerūt deū. ⁊ oia
bona tā gr̄e q̄ȝ glorie. nō ſolū in re. ſȝ ēt i
ſpe. Iſa. Nō remanebit teſta vt hauriat̄
parū aq̄ de fouea. ſ. diuine mīe. aut depor
tet̄ igniculus de icēdio. ſ. caritatis. q꞉ ſȝ
Iere. Finita eſt eſtas. cūſumata eſt meſ/
ſis. De ſecūdo Ligatis manib⁹ ⁊ pedi/
b⁹ ⁊c. De. 3. ꝓuer. Mali ꝑcutiētes im
pioꝝ corporib⁹. De. 4. Apoc. 18. Quā/
tū glorificauit ſe ⁊ in deliciis fuit tantum
date ei tormētū ⁊ luctū. De. 5. Iſa. Oēs
facies cōbuſte erūt. immotā ignominio/
ſaȝ erit corpus pctōris ꝙ aīa reſumens
ipȝ ſtupebit. qn̄ tā terribile id videbit. ⁊
vellet habere tale ſicut fuit. qn̄ comeſtuȝ
erat a vermibus. De. 6. Mat. Proiici
te eū in tene. ex. De. 7. G. ibi mors ſep
viuit. ⁊ hec ſicut dicit̄. 1. Apoc. erit mors
ſecūda. De. 8. Tre. ꝓuīciaꝝ pꝛīceps
facta eſt ſub tributo. Nota ꝙ dānati ſub
tributo penarū ſp ſeruiēt. ⁊ tn̄ nūq̄ ꝑſol
uēt. Ex predictis collige ꝙ erit ibi calor
ignis. ſtridor. tenebre. fum⁹ lachryme. in
teriores aſpectus demonū. clamor ipꝛo

pū. ariditas ſitis. fetor ſulphuris. vermis
ↄſcie. vincula. carcer. tior. dolor pudor. i/
uidia. rācor. carētia viſionis diuine ablatio
ſpei ois ſalutis. Ipſū ēt eē qđ ois cetera
appetit erit eis pena. q꞉ q̄rēt oēs mortē
⁊ nō inueniēt. ibi erit ſic ait. Dio. ꝓtua ſū
tiſia. demōes ↄcupiſcētia. ⁊ furor iraſci/
bilis.

De dotib⁹ i cōi. Cap. 24.

Os i patria ē id qđ imediate aīaȝ
d deo cōiūgit. vt ē viſio. dilectio. ⁊
cōprehēſio. Sūt eniȝ dona q̄dam
pn̄te ſicut ē ſapiētia ⁊ intellectus q̄ lȝ deo
aīaȝ ↄiūgāt nō tn̄ ſine habitu medio ⁊ ꝓ
pter hoc nō dicūt̄ dotes ſȝ anime ꝓnūa
tiōes. Dotes eniȝ nō appellant̄ dona q̄
libet que dāt̄ aīe in traductiōe ſui in glo
riam. ſȝ dona precipua per q̄ ad actū vi/
te glorioſe diſponit̄. ſic i pn̄ti n̄ appellat̄.
ꝓprie dos qđcūqȝ donū datuȝ ſponſe i
ſua traductōe ſȝ donū ꝑcipuū de quo ſu
ſtētari deat. Dotes ſūt duplices. q̄dā .n.
ſt a pte aīe. qb⁹ deo tā ī ꝑncipio vite ſue
ſn̄ hitu medio ↄiūgit̄. ⁊ ꝑ q̄s traducit̄
i āplex⁹ ſpōſi indiſſolubiles ⁊ fruitiōes.
Quedā vo dotes ſūt ex pte corpis qbus
ipȝ corp⁹ ſubiicit̄ aīe tāq̄ ꝑncipio vite ne
ꝑ ipȝ aīa ab actu glorie retardet̄. Notan
dū ēt ꝙ dotes aīe ſūt de ꝑmio ſubali do
tes āt corpis d ꝑmio accn̄tali. Chriſt⁹ do
tes n̄ hȝ. q꞉ ſpōſus ē dos āt poſſeſſio ſpō
ſe ē q̄ vſū eiuſdē hēbit p⁹ mortē viri. Si
milr̄ nec āgeli dn̄r hr̄e dotes. q꞉ cū i un
pn̄is ſit ↄſenſus aīoꝝ ⁊ vnio nāꝛū ſȝ nō
eſt i āgelis. lȝ principiū hēant. Un̄ angeli
nō pn̄t dici ſpōſe. vt hō. ergo nec dotes
ꝓprie hēbūt. Spōſis carnalr̄ dant̄ tria
. ſ. dos. donatio ꝑꝑ nuptias ⁊ parafrena
lia. Dos āt ē donatio facta ſponſe ex pte
pn̄is. ⁊ hoc ad vſū ſpōſi ꝑꝑ onera matri
monii. ſȝ ad poſſeſſioneȝ ſpōſe. In diuis
āt deus pr̄ dat ſpōſe dotē ad poſſidēdū
ſpōſū xp̄ȝ ad gloriā ⁊ honorē ⁊ n̄ ad vſū
q꞉ honor nr̄oꝝ n̄ eget. Donatio āt ꝓpē
nuptias ē q̄ a ſpōſo dat̄ ſpōſe. ⁊ hoc erit
in futuro gaudiū qđ hēbit aīa in viſion
xp̄i hoīs Parafrenalia ē qđ hȝ ſpōſa ꝑ
ter dotē ſicut ſūt munera q̄ dāt̄ ſibi ab ami
cis ⁊ huiuſmōi. Iſtđ erit i pn̄ia ꝑ gaudiū
qđ habebit aīa de ſocietate beatoꝝ ⁊ de

cōgratulatiōe felicitatis eoꝝ.

De dotib⁹ aīe in gn̄ali. Cap. 25.

Otes aīe ſūt tres. ſ. cognitio. dile/
d ctio. ⁊ ↄhēſio. ſiue tētio. q̄ a qbuſ/
dā appellat̄ cōphēſio. a qbuſdaȝ
vo fruitio. Haꝝ dotiū numer⁹ multiplr̄
accipit̄. ꝓmo ex ꝑteꝟtutū theologicaꝝ q꞉
cognitio ſuccedit fidei. dilectio caritati cō
ꝑhēſio āt ſpei. Accipit̄ alio mō ex pte po
tētiaꝝ aīe. Cognitio āt ꝑt appropriari in
telligētie. dilectio volūtati. ↄprehēſio me/
morie. Appropriāt̄ ēt a qbuſdā aliis tri/
b⁹ potētiis. ſ. rōnali. cōcupiſcibili. ⁊ ira/
ſcibili. Pn̄t ēt ꝓdicte dotes accipi ſȝ tria
q̄ trib⁹ pſonis appropriāt̄. ita vt cōpre/
hēſio reſpiciat pr̄is potētiā. Cognitio filii
ſapiētiā. ⁊ dilectio bonitatē ſpūs ſci. Cir/
ca iſtas dotes nota ꝙ cognitio rei viſe i ſe
ponit pn̄tiaȝ. ↄphēſio ponit rei cōtingen
tiā. dilectio ponit amantis ad rem ama/
tā colligātiā.

De dotib⁹ aīe i ſpāli. ca. 26.

Rima dos aīe ē cognitio q̄ diuina
p eēntia videbit̄ tota ab oib⁹. ſȝ nō
totalr̄ put ē īfinita. Uidebit̄ tamē
diuina eēntia limpidi⁹ ab vno q̄ȝ ab alio. ⁊
iſte defect⁹ erit ex pte vidētis nō viſi. q꞉
idē erit viſū. Bītudo nāqȝ ↄſiſtit i ꝑfe/
cta opatiōe potētie altiſſime. ſ. itelligētie.
⁊ circa obiectū altiſſimū. ſ. deuȝ. Ex pte
igit̄ obiecti cū ſit vnū ſimpliciſſimū nul/
la ꝑt eē diuerſitas. ſȝ ex pte potētie. Nā i
quātū vna potētia magis ē ꝑfecta lumie
glie q̄ȝ alia. tāto ꝑfecti⁹ opabit̄ circa vnū
⁊ idē ſubm̄. ſiue obiectū. ſicut idē ſol diuer
ſimode a diuerſ aſpicit̄ vl̄ eadē lr̄a a di
uerſ legētib⁹. ſȝ ꝙ oclꝰ ē magis vl̄ mi
n⁹ diſpoſit⁹. trib⁹ mōis cognoſcit̄ aliqd
qđ ē. vl̄ ſic ē. vl̄ qd ē. pꝛio mō cognoſcit̄
de⁹ i via ēt a mal. 2. mō videbit̄ i pn̄ia a
bōis. vn̄ Io. i. ſiles ei erim⁹. qm̄ videbi
m⁹ eū ſicuti ē. i. ſuā maieſtatē. claritatē ⁊
bōitatē. 3. mō nec a bonis videbit̄ nec a
mal̄ nec i via nec i pn̄ia. q꞉ finitū nūq̄ vi
debit īfinitū. videbim⁹ tn̄ deū i ſe ⁊ deū
i nob. ⁊ nos i dō. Cognoſcē āt deū i ſua
eēntia ē viſio mēdia. cogno. vo creatu. i
vbo ē vi. matu. ſȝ cogno. creatuāȝ i ſe h ē
i ꝑpo gn̄e appellat̄ viſio veſptia. videbit̄
[illegible] glȝ cogitatōes alti⁹ put vlt ipſe cogi

tans manifeſtat̃. Un̄. G. Uniuſcuiuſq̃ʒ
mentē ab alterius oculis corpulētia nō
abſcōdet. Uidebūt itaq̃ʒ iuſti deum vt
gaudeant. videbūt gloriā ſcōꝝ vt ꝯgau-
deant. videbūt quoq̃ʒ penas reproboꝝ
vt de euaſione piculoꝝ gr̄as agant. Ad
ſciēdū qualr̄ deus ſine medio videat̃ no
ta ꝙ triplex eſt mediuʒ. ſ. differēs. obnu
bilās ⁊ diſponens. Sine medio igit̃ dif-
ferēte videbit̃ deus. q: dei viſio nō eſt ꝑ
diſtantiā. ſed ꝑ pñtiā cū ipſe ſit eēntialit̃
vbiq̃ʒ videbit̃ ſine medio. obnubilante
q: tollet̃ ſpeculuʒ ⁊ enygma que ambo
ſunt in via. Cum. n. viſus noſter in pñti
nō poſſet ꝓpter debilitatē in tam excellē
tem lucē figi. neceſſe eſt hr̄e mediū. ſ. ſpe
culū creature. q: vero infinita eſt diſtātia
inter ſpeculū ⁊ rē viſam. ꝓpter hoc ob-
ſcure relucet ſibi ſilitudo. vñ videmus i
enygmate. i. obſcure. Uidebit̃ quoq̃ʒ ſi
ne medio ſſimiudinarii. q: ds cognoſcit̃ i
ſeipſo ⁊ nō ꝑ aliquā abſtractā ſilitudineʒ
alias creatura eſſet terminus ⁊ deus nō
eſſet vere finis oīuʒ. Nō aūt videbit̃ de
us ſine medio diſponēte quod eſt gr̄a ⁊
gloria. Oportet. n. ꝓpōneʒ eſſe inter vidē
tem ⁊ viſuʒ. hec aūt diſpoſitio eſt ex ꝑte
vidētis ⁊ nō rei viſe. Sciendū ꝙ multi
plex eſt mediū. Primū eſt pcti Iſa. pec
cata vr̄a diuiſerūt inter vos ⁊ deū vr̄m
i ſtud eſt mediū ipioꝝ. Scdm̄ eſt mediū
creature. Apo. Inuiſibilia dei a creatura
mūdi ꝑ ea que facta ſunt cognoſci poſſūt
hoc eſt mediū phōꝝ. Tertiuʒ eſt figure
Apo. Oīa in figura ꝯtingebāt illis. hoc ē
mediū ꝓphetaꝝ ⁊ pr̄iarchaꝝ. Quartuʒ
eſt medium ſcripture. ps. Declaratio
ſmonū tuoꝝ illu. ⁊ intelle. dat par. hoc ē
mediū theologoꝝ. Quintū eſt mediū fi-
dei. Apoc. Eſto fidelis vſq̃ʒ ad mor. ⁊c.
hoc eſt mediū fideliū quo tanq̃ in enyg
mate vident deū. Scd̄a dos aīe eſt dile
ctio, ſed inter dilectionē ⁊ virtutē dr̄a eſt
duplex. Una eſt ſm habitum. q: virtus ē
ꝓpie id qd̄ trāſitur ad ſtatū gr̄e ad ſta-
tum glorie. Dos aūt eſt id qd̄ ſupra me
ritum dat̃ in traductione ſponſe. Alia ē
differentia penes obiectum vtrobiq̃ʒ ſit
nō tn̄ ſm ꝙ deus. ſed eius obiectū virtu
tis in ꝗtum eſt ſūma bonitas. obiectum
aūt dotis eſt in ꝗtum eſt ipſa aīa vnibil̃
in vnū ſpūſ. Nota ꝙ fides ⁊ ſpes ſʒ rē
euacuabit̃ in patria. Charitas nec ſʒ rē
nec ſm actū euacuabit̃. ſed ſolū ſm mo
dum. q: imꝑfectio eius tollet̃. Dicit aūt
Aug. ꝙ fidei ſuccedit ſpes quā videbi-
mus. Spei vero ſuccedit beatitudo ad
quā ꝑuenire ſumus. ſʒ charitati nihil ſuc
cedit. q: potius augebit̃. Tertia dos aīe
eſt ꝯprehenſio q̄ eſt tentio viſi ⁊ amati.
vel tentio veri ⁊ boni ⁊ primi. ⁊ iſtud ve
rum eſt ꝯprehendere ſumit̃ ꝓ attingere
⁊ nō ꝓ circūplecti diuinā imēſitatem.

De dotibus corporis in generali.

Caplm. 27

v Naqueq̃ʒ res ꝑfectius ſe hʒ i ſuo
toto q̄ ſe. Un̄ nūc ſicut aīa a cor-
pore corruptibili ſeperata perfe-
ctius habet eſſe q̄ ei cōiuncta. ſic in futu
ro recōiuncta corpori incorruptibili ꝑfe
ctius habebit eſſe q̄ modo. maxime cuʒ
nō impediat̃. tūc a corpore ſicut modo.
quin poti⁹ ð glorificato corpe habebit
tūc gaudiū. Dotiſ corporis ſūt quattuor
quarū numerus ſic habet̃. Nā ad hoc
ꝙ corpus ſit perfecte ſubiectum anime
nec impediat eam in operibus glorie q̄t
tuor requiruntur. quorum duo ꝑtinent
ad ſenſum. alia duo pertinent ad motuʒ
quo ad ſenſum requiritur ꝙ ſit recepti-
bile faciliter ſpecierum ſenſibiliuʒ ad qd̄
diſponit charitas. Alterum vt non ſit re
ceptibile paſſionum ignobiliuʒ ad quod
diſponit impaſſibilitas. quo ad motum
etiam duo requiruntur. Unum eſt vt
per contrariam inclinationem non reſi-
ſtat ſuo motori. ad quod diſponit agilitas
Aliud vt corpora per que mouetur non
reſiſtant ei. ad quod diſponit ſubtilitas.
Alia differentia talis eſt. quia in homine
eſt quadruplex compoſitio. Prima eſt
qualitatum contrariarum. hec compo-
ſitio tunc erit perfecta. quando quali-
tates ita equabuntur. vt nulla ſit pugna
vnius cōtra aliā. ⁊ hec faciet impaſſibili
tas. Secūda cōpoſitio ē materie cū for-
ma. hec āt cōpoſitio tunc erit ꝑfecta. qñ
materia vincet̃ a forma. penes hāc ꝑfecti
onem ſumit̃ ſubtilitas. Tertia cōpoſitio
ē corpis organizati cum aīa. ꝑfectio iſtius
cōpoſitiōis eſt ꝙ oīa organa ſine īpedi-
mēto ſint mobilia ab aīa. penes hāc ꝑfe
ctiōeʒ ſumit̃ agilitas. Quarta cōpoſitio
ē corporis cū ſpiritib⁹ lucidis. qb⁹ moue
tur corpus ab aīa. ⁊ huic ꝑfectiōi ſm ꝑ-
fectū ſtatū ridet claritas. Tertio ſumit̃
ꝓdictarū dotiū numerus ſm ꝓprietates
q̄ ſūt in elemētis. Nā penes aque tran-
ſparētiā ſumit̃ claritas. penes terre ſoli-
ditatē ſumit̃ īpaſſibilitas. penes tenuita-
tē ignis ſumit̃ ſubtilitas. penes mobilita
tē aeris ſumit̃ agilitas. Quarto ſumunt̃
iſte dotes ſm quattuor defect⁹ quos hʒ
corpus humanū a quattuor elemētis de
qbus cōponit̃. Hʒ enī corpus humanū
ab igne calamitatē ⁊ inde nigredinem. a
terra groſſitiē. ab aere paſſibilitatem. ab
aq̄ frigiditatē. ⁊ īde tarditatē. Sʒ iſti tol-
lunt̃ ꝑ quattuor dotes corpis q̄s xp̄s aſ-
ſumpſit añ paſſionē ſuaʒ ſicut Hugo de
ſcō vic. dicit. Claritatē in trāſfiguratiōe
Agilitatē qñ ſupra mare āmbulauit. Subti
litatē in natiuitate. q: ſalua virginali inte
gritate matris natus fuit. Impaſſibilitatē
quādo in cena corpus ſuū mādu cādum
diſcipulis dedit qd̄ intelligēdū ē ſʒ actuʒ
nō ſm habitū. q: aliter derogaret̃ diui-
nis miraculis.

De dotib⁹ corporis in ſpāli.

Caplm. 28.

p Rima dos copis ē claritas. Sed
nota ꝙ dicit̃ aliqd clarū dupliciē
aut q: ꝑuū ⁊ ſic dicit̃ vitrū clarū
aut q: lucidū. ⁊ ſic dr̄ ſtella clara. Corp⁹
aūt glorificatū ⁊ erit ꝑuū ⁊ lucidum. vñ
vtroq̃ʒ mō erūt corpa clara. Duo enim
ſunt que nūc cauſāt obſcuritatē in huma
no corpe. Unū eſt materie īpuritas. Alte
rū luminis paucitas. Tūc vero tollet̃ur
vtrūq̃ʒ. ſ. illa īpura denſitas. ⁊ obſcuri-
tas q̄ ex modicitate luminis eſt. ⁊ ideo
erūt corpa clariſſima. Nota ꝙ corpa glo
rificata ſepties erūt tūc clariora q̄ ſol ſit
mō. ſicut dñs ait. q: iuſti fulgebūt ſicut
ſol. Iſa. Erit lux lune ſicut lux ſol̃. ⁊ lux
ſolis ſeptēpliciter ſicut lux ſeptē dierum.
Sciēdū quoq̃ʒ ꝙ corpa ſcōꝝ nō equalr̄
erūt clara. q: melior anima habebit cor
pus lucidius. Unde lʒ corpus xp̄i ſupra
modū excedat claritatē alioꝝ. tñ in cōpa
ratiōe ſanctorū pōt claritas ei⁹ aſſimila
ri claritati ſolis. ſm id Uobis timētibus
nomē meū oriet̃ ſol iuſticie. i. xp̄s Clari
tas ſanctorū pōt reſpectu chriſti cōpara
ri claritati ſtellarū. Unde Apo. Stella a
ſtella differt in claritate. hoc eſt ꝙ ſancti
plus vel minus lucent ſm differētiā me
ritorū. Claritas vero pueroꝝ q poſt ba-
ptiſmū moriūt̃ anteq̄ veniāt ad annos
diſcretionis cōꝑari pōt lumi i lune. q: ſi-
cut luna nō hʒ lumē a ſe. ſed a ſole. ita iſti
nō hn̄t gloriā ex merito ꝓprio ſʒ ex me
rito xp̄i. Baptiſmus. n. ex paſſiōe xp̄i hʒ
efficaciā. 2. dos corpis ē īpaſſibilitas que
reſultat ex virtute aīe corpus ſuū poten-
ter ꝯtinētis. ita vt a nullo exteriore agēte
valeat imutari. Preterea q̄uis corpora
ſcōꝝ ſint cōpoſita ex cōtrariis. illa tñ cō-
trarietas erit ad omnimodā equalitateʒ
⁊ cōcordiā redacta. Dixerūt qdā ꝙ im-
paſſibilitas ſcōꝝ corpoꝝ reſultabit ex na
tura q̄nti corpis. i. q̄nte eſſentie. Sed hoc
nō eſt veꝝ. q: nihil de q̄nto corpe venit i
cōpoſitione materialiū corpoꝝ inferiorū
Differētia eſt inter impaſſibilitatē corpo
rū ſanctorū ⁊ ade in ſtatu inocētie ⁊ pue
roꝝ. q: impaſſibilitas ſcōꝝ erit nō poſſe
pati. Impaſſibilitas Ade fuit poſſe non
pati. Impaſſibilitas puerorū erit nihil
pati. ⁊ hoc nō ē ex potētia reſiſtēdi leſio-
ni extrinſece quā nō habebūt. ſʒ ex ordi-
ne diuine miſericordie q̄ nō ꝑmittit aliqd
eis adhiberi per qd̄ poſſint ledi. Ex quo
patet ꝙ ſi tales pueri ponerent̃. ad igneʒ
poſt reſurrectionem lederentur ab eo ni-
ſi obſtaret diuina miſericordia. Secus ē
de corporibus glorificatis q̄ ſi et ꝑonerē-
tur in inferno nō ſentirēt aliquā leſioneʒ

Suptilitas eſt tertia dos que aufert groſ
ſitiẽ corpis tãtã ex materialitate elementi
ꝛ ex ꝯpoſitiõe elemẽtaliũ qualitatũ. No
ta ꝙ duplex ẽ ſubtilitas. Una. ſ. ex rari/
tate ptiũ ſtãtiũ nõ ꝓpinque ſꝫ ex tali ſub
tilitate efficit corpus facile diuiſibile q̃ nõ
erit in corpib⁹ glorificatis. Alia eſt ex pfe
cta victoria forme ſup materiã ꝛ hui⁹ ſub
tilitas eſt vnire ſube. ſicut dr celũ ſubtile.
hoc mõ erũt corpa ſanctoꝝ ſubtilia. Et ẽ
ſciẽdũ ꝙ duo corpora nõ glorificata non
pñt eẽ ſimul in eodeꝫ loco. ſicut nec duo
glorificata. Aliogn ſequeret ꝙ in vno cor
pore glorificato eẽt potẽtia intrandi ptes
alteri⁹ corpis. in alio vo eẽt ĩpotẽtia reſi/
ſtẽdi Corpus vero glorificatũ põt eſſe ſiĺ
cũ corpe glorioſo. ſm dictũ antiquorum
qđ tñ nec fides hꝫ nec auctoritas ꝛ ratio
cõtradicit. hñt tñ aliqd apparẽtie pro ſe.
Nã ſicut ĩ corpib⁹ nõ glorioſis ipa groſſi
ties ĩpedit ne duo corpa poſſint eẽ ĩ eodẽ
loco qꝛ vnum alteri reſiſtit. ita groſſities
iſta p glorie ſubtilitatẽ tollet adeo ꝙ cor/
pus nõ glorioſũ nõ poſſit reſiſtere glorio
ſo. ita ꝙ corpa glorioſa penetrabunt alia
corpa nõ ea diuidẽdo. ſꝫ ſubintrando ma/
nẽte diſtinctiõe diuiſionũ vtriuſqꝫ corpis
Quarta dos corpis eſt agilitas q̃ tãta erit
ſicut dicit Aug. ꝙ ꝓtinus vbi volet ſpũs
ibi erit corpus. Uerũtñ ſicut melior ani/
ma corpus habebit lucidius. ita ꝛ agili⁹
ita tñ ꝙ volũtas ſanctoꝝ erit cõiũcta om
nino rõni. Uñ volũtas eoꝝ nũq̃ꝫ appe/
tet qđ nõ dꝫ. Sꝫ volũtas aie melioris vo
let rõnabiliter citi⁹ moueri corpus ſuũ q̃ꝫ
alterius. ꝛ ſpũs minoris glorie nõ volet
corpus ſuũ tã cito moueri ſicut alterius.
Unde pꝫ ꝙ ĩ oĩb⁹ verificabit dictũ Au.
ꝙ vbi volet ſpũs ꝓtinus erit corp⁹. Qua
re mõ corpa ſunt tarda ꝛ tũc agilia. hec ẽ
rõ. qꝛ nũc ĩ corpore duplex ẽ motor. ſ. na
tura elemẽti pdominãs q̃ mouet ad me/
diũ locũ. ꝛ volũtas aie q̃ mouet indiffe/
renter ad quẽlibet locũ. Nũc autẽ corpa
tarda ſũt ex ꝯtraria inclinatiõe nature ad
volũtatẽ. qꝛ terra pdominãs naturaliter
deorſum trahit. In futuro autem natura
erit totaliter ſubiecta volũtati. vnde ꝛ tũc
corpus mouebit ad impiũ ſpũs.

De aureolis in gñe.

Caplm. 19.

Aureola ẽ mẽtis ſpãle gaudiũ ve/
a niẽs ex ope pcellẽti ꝛ priuilegiato.
Sciẽdũ aũt ꝙ ſicut ex gaudio pre
mii eẽntialis qđ eſt aurea redũdat in cor
pore qdã decor q ẽ in gloria corpis ita ex
aureole gaudio reſultat aliqd in corpe. vt
ſic aureola principaliter ſit ĩ mẽte ſed per
qnãdã ai redũdantiã fulget etiã in carne.
Sciẽdũ tñ ꝙ decor cicatricũ q ĩ marty/
rũ corpibus appebit. nõ põt dici aureo/
la. qꝛ martyres aliq cicatrices nõ hẽbunt
vtpote q ſubmerſi ſũt vel q famis inedia
vĺ ſqualore carceris interẽpti. ꝛ iſti tñ au
reolã hẽbunt. Tribus gñib⁹ bonum de
bet aureola. qđ pꝫ multiplici rõe. Pri/
mo ex operib⁹ excellẽtib⁹ triũ aie poten
tiaꝝ Excellẽtiſſimũ aũt opus ꝯcupiſcibi
lis eſt obſuatio caſtitatis virginalis. Ex
cellẽtiſſimũ vo opus rõnalis eſt pdicatio
veritatis. Excellẽtiſſimũ opus iraſcibilis
ẽ perpeſſio mortis. Uñ pꝫ ꝙ virginibus
pdicatorib⁹ ꝛ martyrib⁹ debet aureola
2. pꝫ ex hoſtib⁹ quos p pugnas magnifi
cas vincũt⁹ q ſũt mũd⁹ caro demonia
Martyres. n. vincũt mũdum. Uirgines
carnẽ. Predicatores diabolũ quẽ nõ ſo
lũ de ſe. ſꝫ ẽt de cordib⁹ alienis expellũt.
Tertio pꝫ id p victoriã triplicũ paſſionũ
Sũt. n. paſſiones inate illate ꝛ in cordib⁹
alienis inflicte. ſꝫ paſſiones innatas ſupe
rat virginitas illatas martyres. illas ſũt
q̃ ſũt in cordib⁹ alienis pdicatores. Quar
to diſtingunt aureole ſm ꝙ agimus ea
qb⁹ xpo nobiliſſime cõformamur. Ipſe
fuit doctor veritatẽ manifeſtãdo. Mar/
tyr a mũdo paſſionẽ ſuſtinẽdo. Uirgo
puritatẽ ſeruãdo. Quinto ſumunt aureo
le ſm purificatiõem in veteri teſtõ. tria
nãqꝫ hẽbãt aureolas. ſ. altare incẽſi arca
federis. ꝛ mẽſa ꝓpoſitiõis pma ſignifi/
cat aureolaꝫ martyꝝ q corpa ſua ſup alta
re paſſionis imolauerũt. Scđa ſignificat
aureolã virginũ. qꝛ ſicut archa federis ſ.
ĩ intus ꝛ extra auro decorãta. ita virgini
tas mẽtẽ ꝛ corpis decorat ꝛ ornat. Ter/
tia ſignificat aureolã pdicatorũ qui ſũt in
mẽſa ꝓpoſitiõis miſtrãtes panẽ doctrine
Aureola diminutiue dicit. ꝛ hoc ĩ cõpa
ratione ad aureã. Uñ nota ꝙ inter aure/
am ꝛ aureolã, ꝛ palmam drĩa ẽ. Aurea
enĩꝫ pmiũ eſt ſubſtãtiale. qđ metaphori
ce dicit corona. tñ ex pte meriti. qꝛ nõ re
ſpõdet generi opis. ſed radici charitatis
tñ etiã ex pte pmii. qa p hoc efficit hõ p/
ticeps diuinitatis. ꝛ pꝫ ꝯſis regie ptãtis.
tñ ẽt rõne perfectiõis qđ ſignificat figu/
ra circularis Aureola dicit premiũ acci/
dẽtãle. nõ tamen quodlibet pmiũ acci/
dentale ſed illud qđ rñdet operi excellẽtie
ꝛ priuilegiato. ſ. virginitati martyrio. ꝛ
pdicatiõi Palma ẽ pmiũ acciñale qđ nec
radici nec opi debet ſꝫ volũtati. Tale p
miũ habuit ſctũs martin⁹ ex eo ꝙ marty
riũ deſiderauit lꝫ opus nõ fuerit ſubſecu
tũ. Uñ de ipſo cãtat. Quã ꝛ ſi gladi⁹ p
ſecutoris. ſ. aiam nõ abſtulit tñ palmam
martyrii nõ amiſit. Hec aũt palma nec
aurea nec aureola dꝫ dici.

De aureolis in ſpecie.

Caplm. 30.

a Aureola pma debet martyrib⁹ ĩ q
bus pfectiſſima victoria ẽ de ĩpu/
gnatiõe exteriori. ꝛ hec pfectio victorie
ꝯſiderat ex duob⁹. pmo ex magnitudie
paſſiões qa ĩter oẽs paſſiões illatas exte
ri⁹ mors ſupmũ tenet locũ. Et pterea do
lor tact⁹ oĩb⁹ aliis dolo ib⁹ ꝓeminet. ꝛ lõ
ĩ h glorioſior victoria ẽ. Scđo ꝯſiderat
ex cã pugne q̃ ipſe xp̃s eſt. Martyrẽ. n.
nõ facit pena ſꝫ cã. i. mors pp xp̃m ſuſce
pta. Sciendꝫ ꝙ martyrio nõ debetur
premiũ ſm ꝙ ab exteriori infligit. ſed
ſꝫ hoc ꝙ volũtarie p xp̃i noĩe ſuſtinetur
qa nõ meremur niſi p ea que ſũt in no/
bis. ꝛ nõ per ea que ſũt extra nos. ſicut
nec demeremur niſi p ea que ſunt intra
nos. Quanto ãt id qđ quis ſuſtinet vo/
luntarie difficilius eſt voluntati ſuſtinere
tãto volũtas que pp xp̃m id ſuſtinet oñ/
ditur firmius in xp̃o fixa. ꝛ ideo excellẽ/
tius ei pmiũ debet. Aureolã ſecũda de/
bet virginib⁹ ꝓpter ſingularẽ victoriaꝫ
quã de carne obtinẽt cõtra quotidie bel/
lũ gerit. Quãuis ãt ꝛ vidue pugnẽt con
tra carnẽ pfectius tñ virgines qꝛ nobiliſ/
ſimũ gen⁹ victorie ẽ nunq̃ꝫ hoſti ceſſiſſe.
Illis virginib⁹ tñmõ debet aureola q
vel q̃ habuerũt ꝓpoſitũ ſuãdi virginita
tẽ. q̃ꝫuis hoc ꝓpoſitũ ſit interruptũ inte
gritate tñ carnis manente. dũmõ in fine
vite inueniat ad ꝓpoſitũ rediſſe. qꝛ vir/
ginitas mentis reparari põt. ſed nõ virgi
nitas carnis. Si aliq̃ ſit virgo ꝛ ſi ꝓpoſi
tũ nõ hũit ꝑpetuo ſeruãdi virginitatem
nõ eſt tñ dubiũ qn habitura ſit ſpũale gau
diũ đ icorruptiõe carnis ſup eẽntiale gau
diũ. ſicut ẽt innocentes de hoc gaudebũt
quia immunes a peccato fuerunt q̃ꝫuis
peccati opportunitẽ nõ habuerũt. Nota
ꝙ aliqua põt corrũpi carne. nec tamẽ au
reolã amittit ſicut illa q̃ violenter oppri/
mit. Uñ Lucia ſancta dixit. Si inuitaꝫ
me corrũpas merces mihi duplicabitur
ad coronã. qđ nõ eſt intelligẽdũ de au/
reola duplicata. ſꝫ qꝛ duplex pmiũ repor
tabit. Unũ p integritate ſuata. Aliud p
iniuria quã paſſa eſt. Inſuper ſciendum
eſt ꝙ virginib⁹ debet fruct⁹ cẽteſim⁹. ꝛ
hoc qꝛ celeſtẽ vitã ducũt q̃ ſignificat p cẽ
tũ. qꝛ numer⁹ ille de leua trãſit ad dexte
rã. Uiduis debet fructus ſexageſimus
quia tales exercere ſe debent in operib⁹
miſericordie que ſignantur per ſexagin/
ta. Coniugatis autẽ debetur fructus tri
geſimus. quia talibus ſufficit implere de
calogum in fide trinitatis. Ex ductu. n.
ternarii in denariuꝫ fiunt triginta. Aureo
la tertia eſt predicatorum. quia pfectiſſi
ma victoria cõtra diabolũ obtinet. quan
do diabolo impugnãti nõ cedit. ſed etiã
ipſum de regno eius expellit. ꝛ nõ ſoluꝫ
a ſe ſed etiam ab aliis. Nec eſt dicenduꝫ
vt qdam voluerũt ꝙ aureola a pdicato/
ribus debeatur tantũmodo illis quibus
cõpetit pdicare ex officio ꝛ docere. ſed q
buſcũqꝫ exercẽtib⁹ licite actũ iſtũ. Precia
us ãt ñ dbet h aureola q̃ꝫuis hẽant offiñ

pꝛedicandi niſi actu ꝑdicet.q: aureola nõ
debet͛ haberi.ſed actui pugne.ſm illud
apoſtoli. Nõ coꝛõabit͛ niſi q̄ le.cer. Pꝛe
dicare ⁊ docere cum ſit actus miſericoꝛ
die inter ſpirituales elemoſynas cõputat͛

De enumeratione celeſtium gaudioꝝ.
Capitulum 31

V Ltimo celoꝝ gaudia ſub epilogo
enumeremus nõ qdez ſingula ge
nerū.ſed gña ſinguloꝝ.tot.n.ſūt gaudia
ꝑticularia q̄ quilibet hʒ in ſe vel in aliis. q̄
ea ſolius dei noticia compꝛehendit. ⁊ illi
quos ſūma ſapiētia voluerit ea ſcire. Tā
tuʒ nāqʒ gaudebit q̄ſqʒ d̄ bono alterius
q̄ntū de bono ꝓpꝛio. q̄ tñ nõ ē itelligēduʒ
de intēſione gaudii.ſed de numero gau
dioꝝ. Tot igit͛ ſunt gaudia ibi q̄ oēs ari
thmetrici huius mūdi nõ poſſent ea nu
merare.nec geometrici menſurare. nec
grāmatici dialetici ⁊ rhetoꝛici explicare.
q: nec oculꝰ vidit.nec au.audi.⁊c. Gau
debūt ſci ſupꝛa ſe de dei viſione ⁊ infra
ſe de creaturarū pulchꝛitudine.intra ſe d̄
coꝛpoꝛis gloꝛificatione.extra ſe de ange/
loꝝ ⁊ hoīum aſſociatione. Deus oēs ſen
ſus ſpūales ineffabili delectatione reficiet
cū ipſe ſit futurus obiectum oīum ſenſū
ſpūaliuʒ. Erit nāqʒ deus ſpeculum viſui
cythara auditui. vl' guſtui balſamū olfa
tui. flos tactui. Ibi erit cādoꝛ lucis eſtiua
lis.amenitas vernalis abūdantia autum
nalis.requies hyemalis. Ibi teſte Aug.
fulget qd̄ nõ capit locus.ſonat qd̄ nõ ca
pit tp̄s.olet.qd̄ non ſpergit flatus. ſapit
qd̄ nõ minuit edacitas.nõ erit qd̄ diuel
lat ſacietas. Itē Aug. Ibi deus videbit͛
ſine fine.ſine faſtidio amabit͛.ſine fatiga/
tione laudabitur. Ibi videretur ſtulticia
ſapientia ſalomonis. Ibi eſſet defoꝛmi/
tas pulchꝛitudo abſalonis. Ibi eſſet tar/
ditas velocitas aſaelis. Ibi iudicaret͛ īfir
mitas foꝛtitudo ſanſonis. Ibi eēt moꝛta/
litas longa vita matuſalē. Ibi eſſet pauꝑ
tas regnū auguſti. Ibi ſm Augu. nihil
oberit nihil deeſt.affluit.nihil defluit.ni/
hil eſt extra qd̄ nihil intra qd̄ faſtidiatur
Ibi ſm Ber.erit rōni plenitudo deus.
lux volūtati.multitudo pacis. memoꝛie
cõtinuatio eternitatis. Itē Augu.de coꝛ/
poꝛis ⁊ aīa miſera vita. O caro illā vitaʒ
amplecti obliuiſci vbi vita ſine moꝛte. vbi
iuētꝰ ſine ſenectute. vbi lux ſine tenebꝛis.
vbi gaudiuʒ ſine triſticia. vbi pax ſine di
ſcoꝛdia. vbi volūtas ſine turbatiōe. vbi
rgnū ſine mutatōe. Ber. Merces ſcōꝝ
tam magna eſt q̄ nõ pōt mēſurari tam
multa q̄ nõ pōt numerari. tam cupioſa
q̄ non poteſt finiri. tam pꝛecioſa q̄ non
poteſt eſtimari. Itē Augu. Illud quod
ꝓmittit deus fide nõ capit͛.ſpe nõ attin/
gitur.caritate nõ cõpꝛehendit͛.deſideria
⁊ vota trāſcendit.acquiri pōt.eſtimari nõ
pōt. Ibi carmina nõ deſunt.pmia nõ d̄
ficiūt.ibi nihil qd̄ amabit͛ deerit.ibi nihil
deſiderabit͛ qd̄ nõ adſit.illa beatitudo ſi
cut ait Aug.in duobus cõſiſtit.ſ.in neceſ
ſaria pñtia oīs boni.⁊ in neceſſaria abſē
tia oīs mali. Itē Aug. O vita vitalis dul
cis ⁊ amabilis ⁊ ſemꝑ memoꝛabil'. vbi
ſūma ſecuritas. vbi ſecura trāqllitas. vbi
tranquilla iocūditas. vbi iocunda falici/
tas. vbi felix eternitas. vbi eterna beatitu
do. vbi beata certitudo. vbi certa viſio ⁊
ſine fine laudatio. Ibi affluentia diuitiaꝝ
influentia delitiaꝝ ⁊ cõfluētia bonoꝛum.
Deniqʒ de gaudiis celeſtibꝰ repleat nos
dei filius qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto
viuit ⁊ regnat deus. Amen.

Explicit compendium theologice veri/
tatis. Impꝛeſſum Venetiis per Symonē
alias beuilaqua Papieñ. 1 4 9 2. die 10
Octobꝛis.

Regiſtrum.
a b c d e f g h i k l
Omnes ſunt quaterni.

Lara eſt: ꝛ que nu̅quá mar
ceſcit ſapiētia : ꝛ facile vr̄
ab his ꝗ diligūt eá ꝛ iuenit̄
ab his ꝗ q̄rūt eá . Preoccu
pat ꝗ ſe cōcupiſcūt. ut ill' ſe
prior oſtendat. Qui de luce vigilauerit
ad eá nō laborabit. Aſſidentē eni̅ illam
forib⁹ ſuis iueniet. Cogitare ergo ꝺ il
la ſenſus ē cōſumatus: ꝛ ꝗ vigilauerit
propter illá cito erit ſecur⁹. Qm̄ dignos
ſe circuit ipa q̄rens: ꝛ in vijs ſuis oſtē
det ſe illis hilariter: ꝛ ī oī ꝓuidētia oc
curret illis. Item ſcriptū ē. Qui edūt
me adhuc eſuriēt: ꝛ ꝗ bibūt me adhuc
ſitiēt. Qui audit me nō ꝯfundet̄ ꝛ qui
operant̄ ī me nō peccabūt. Qui elucidāt
me vitá eternā habebūt. Hui⁹ igit̄ lar
giſſime ſpōſionis ſubnixus auxilio fidu
cialiter mitto man⁹ ī opus: alias certe
ſup meū ingeniolū ꝛ ſcientiá meá nimi
um eleuatū. Scio aūt ꝙ nō eſt abbre-
uiata man⁹ ꝺn̄i: ſed ꝙ ꝛ adhuc oīa poſ
ſibilia ſūt credēti. Eſt aūt op⁹ quod at
tēpto modo dn̄ice incarnatōis exordiū
deſcribēs ac nr̄e redēptōis ſacramētū
Quod gd̄ē ī laudē ꝛ glīá: ꝛ honorē glo
rioſiſſime ꝛ ſoli⁹ vere honorate ſup om
nē purá creaturá ꝩginis mr̄is dei aſſu
mentes: ꝛ ꝺ ipi⁹ auxilij ſpālíſſima colla
tōe ꝯfidētes ꝯfidenter ſuſcipim⁹: in ei⁹
miſericōdia tāq̄ ī firmiſſia ſpei nr̄e ācho
ra collocati: ab ipſa expectātes finē cō
ſumatōis in p̄miū laboris. q̄ eſt motrix
volūtatis: cauſa opatōis : ꝛ iſpectrix ī
tentōis. Obſecro igit̄ impimis miſeri
cordiá dei oīpotētis: pr̄is miſericordiarū
ꝗ lucē inhabitat inacceſſibilē : ut effuga
tis lumie ſue claritatis errōis fallacia:
falſitatis zizania. vanitatis glīa. det mi
hi verū intelligere . ꝛ dicere de matre
ipſius miſericordie ꝛ veritatis. Obſe-
cro ꝛ eos ꝗ pn̄s opuſculū dignabunt̄ ī
ſpicere ut ſi qd ī ipſo ex ſui forſitan (ut
ꝯtingit) nouitate ipſor̄ aures tāq̄ dubi
um pulſauerit: nō facile ſcribēt temeri
tati ſed parcant poti⁹ ſimplici deuotio
ni. Nō enim intendim⁹ glorioſá virginē
nr̄is mēdacijs adornare. vel ēt ſtilo al
tiloquo aut captatōijs eloquijs aliquid
noui ꝛ magni cudere ꝛ nō glorioſá vir
ginē laudare. ꝛ noſmetipſos oſtentar̄:
ſed rudib⁹ ꝛ ſimplicib⁹ nr̄i ſimilib⁹ de
uotōis mun⁹ ꝑ verba ſimplicia miniſtra
re. Mecū eni̅ bene agit̄ ſi quāuis nihil
dignū de benedictiſſima dn̄a : tāq̄ indi
gn⁹ vita ꝛ minimus ſciētia de mei pecto
ris ore ꝓtulero. occaſionē tn̄ ꝺ ipa ſcri
bendi ꝛ loquēdi ſapientib⁹ ſubmiſtrē :

Ut aūt lector ī hui⁹ opis mā min⁹ la
bōis hēat: ꝛ cōtinentiá ipſi⁹ pleni⁹ ſum
mari ꝑcognoſcat: q̄dá quaſi pricipia pre
mittem⁹: que lucē ſequentibus miſtra
būt: ꝛ titulos ſupponem⁹: ꝑ quos ꝛ mā
diuerſa cōprehendit̄ : ꝛ lectori id qō de
materia inſpicere pro tp̄e voluerit : ex
peditius demonſtretur.

Preſupoſitiones.

Uicquid tibi occurrit: ut recte ſa
ciendū: ſcias feciſſe deū tāquá bo
norum oium ꝯditorē. hoc Auguſtinus
ꝺ libro ar. Cū nimiū bonū cōmunica-
uit: oē cōicabile alicui. hoc dyōiſi⁹. Qō
oēs ꝓprietates iferior̄ hn̄t ſuperiores cū
excellētia. Dyoniſi⁹ ī libro āge. hierar .
Lex gdē hec ē diuinitatis ſacratiſſima ꝑ
pria ſcdá ad ſuá diuiniſſimá reducer̄ lu
cē. Dyoniſi⁹ ī quīto c. eccl'ice hierar. ad
omne incōueniēs ī deo ſeqtur ipoſſibi
le: ꝛ ad oē ꝯueniēs cui maior rō non re
pugnat : ſequit̄ neceſſariū. Anſelmus.
Auctoritas fidē flagitat: ꝛ rōnē pparat
hōi: rō ad intellectū cognitionēq̄ꝫ ꝑdu
cit: quāq̄ auctoritati rō penit⁹ deferat:
cū cōſiderat cui credendū ſit ꝛ certiſſi
ma ē ipſi⁹ iam cognite atq̄ꝫ ꝑſpicue ꝩi
tatis auctoritas . Auguſtin⁹ de ꝩa reli
gione. Querendū tōc qd ꝯſentiat veri
tati. fiatq̄ꝫ ipſa veritas auctoritas ſine
qua nec eſt: nec valet auctōitas. Augu
ſtin⁹. de morib⁹ eccl'ie. Ibi ſecure quiſ
q̄s ī ſenſu ſuo abundet vbi vl' certe rō
ni vel māifeſte auctoritati non obuiat
qō ſentit̄. Bene. Cū quiſq̄ꝫ ī ſcripturis
ſanctis id conat̄ ſentire qō in eis ſenſit
ille ꝗ ſcripſit: qd mali eſt ſi hoc ſentiat
qō tu lux oium veridicar̄ mētiū oſten
dis. Auguſtin⁹ in xij. cōfeſ. Cū alius di
xerit hoc ſenſit Moyſes qō ego : ꝛ ali⁹
imo illō qō ego religioſi⁹ me arbitror
dicere: cur nō vtrūq̄ꝫ poti⁹ ſi vtrūq̄ꝫ ve
rū eſt. Et ſi qd terciū ꝛ ſi qd quartū ꝛ
ſiquid oīno aliud ver̄ quiſpiá in his ꝩ
bis videt: cur nō illū oīa vidiſſe creda
tur. ꝑ quē de⁹ vnus ſacras litteras ꝩa
ꝛ diuerſa viſuris multor̄ ſēſib⁹ temꝑauit.
Auguſtin⁹ in eodē. Ego certe qō intre
pidus de corde meo pronūcio: ſi ad cul
mē auctoritatis aliqd ſcriberē: ſic mal
lē ſcribere: ut qō veri quiſq̄ꝫ de his re
b⁹ capere poſſet: mea ꝩba reſonarēt :
q̄ ut vnam verá ſententiá ad hoc apti⁹
ponerē: ut excluderē ceteras quar̄ fal
ſitas me nō poſſꝫ offendere Auguſtin⁹
in eodē . Senſit Moyſes oīno in his ꝩ
bis in pricipio ꝛc̄. atq̄ꝫ cogitauit: cū ea
ſcriberet quicqd hic veri potuimus in
uenire ꝛ qcqd nos nō potuim⁹ aut non
dū poſſum⁹: ꝛ tn̄ in eis iueniri pōt. Au
guſtin⁹ ī eodē. Qō nec in corꝑalib⁹ nec
in ſpūalib⁹ eſt aliqd vacuū. Phs. Bea
ta ꝩgo a nullo illuſtriū vicit̄ ī aliquo .
Damaſ. Cū ꝺ peccatis agit̄ nulla de ipa
ſit qō. Auguſtin⁹ de natura ꝛ grā. Btá
ꝩgo ea puritate nitebat. qua maior ſub
deo neqt itelligi. Anſelmus . Ego puto
ꝙ copioſior ſcīficatōis bn̄dictio in eam
deſcēderit : q̄ ipſi⁹ nō ſolū ſcīficaret or
tū: ſꝫ vitá ipſi⁹ ab oī deīceps peccato cu
ſtodiret imunē: qō nemini ī natis mu-
lierū credit̄ eſſe donatum. Decuit nimi
ruꝫ reginá virginū ſingulari ꝓuilegio
abſq̄ꝫ peccato ducere vitá: que dū pec
cati mōtiſq̄ꝫ peret redēptionē: mun⁹ vi
te ꝛ iuſticie oibus obtineret. Ber. Qō
ei nullū boní defuit: cui⁹ pura creatu
ra ī ſtatu vie capax fuit. hieronymus .
ꝛ Bernardus.

Incipiunt tituli articulor̄. i.

Incipit tabula capitulor̄ totius operis
Alberti magni ſuper miſſus eſt An ne
ceſſe fuerit hác miſſionē fieri capl'ꝫ. i.
Per quē nūciū conueniat fieri miſſio.
Si per hominē ca. ij.
Si per angelum ca. iij.
Si per archangeluꝫ. ca. iiij.
Si per pricipat⁹. ca. v.
Si per poteſtates. ca. vi.
Si per virtutes. ca. vij.
Si per dominationes. ca. viij.
Si per thronos. ca. viiij.
Si per cherubin ca. x.
Si per ſeraphin. Ca. xi.
Si ꝑ tres prios ordīes. ca. xij.
Si per omnes Angelos. ca. xiij.
Si per ſpiritum ſanctum. ca. xiiij.
Si per filium. ca. xv.
Si per patrem. ca. xvi.
Si per totam trinitatem Ca. xvij.
In qua ſpecie apparuit. Si in ſerpenti
na. ca. xviij.
Si in colūbina. ca. xix.
Si in humana. ca. xx.
In quo ſexu. ca. xxi.
In cuius etatis ſpecie ca. xxij.
Si in iuuenili. ca. xxiij.
In qua ueſte. Si ī cādida. ca. xxiiij.
Si in ſordida ca. xxv.
Si in bicolorata. ca. xxvi.
Si in alba. ca. xxvij.
Qua hora tp̄is. Si ī ortu diei. c. xxviij.
Si in meridie. ca. xxviiij.
Si in veſpere. ca. xxx.
In quo loco. Si in ciuitate ca. xxxi.
Quare in galilea. ca. xxxij.
Quare in nazareth. ca. xxxiij.
Quare ad Uirginē. ca. xxxiiij.
Quare nō ad Ioſeph. ca. xxxv.
In quo actu fuerit. Si in contempla-
tione. ca. xxxvi.
Si in actione. ca. xxxvij.
Si deſponſari potuit. ca. xxxviij.
In qua etate deſpōſata fuit ca. xxxix.
De pulchritudine beatiſſime virginis

Si corporaliter. ca.xl.
De pulchritudine in ſpeciali ꝛ primo ꝺ corporis quãtitate. ca.xli.
De mẽbrorũ proportione. ca.xlij.
De colore cutis. ca.xliij.
De colore capillorũ. ca.xliiij.
De colore oculorum. ca.xlv.
De hoc qꝺ dicit viro. ca.xlvi
De hoc cui nomẽ erat. ca.xlvij.
De hoc qꝺ dicitur Joſeph. ca. xlviij.
Quare de domo dauid. ca.xlviiij.
Quare in genealogia eius boni ꝛ mali ponuntur. ca.l.
De nobilitate ꝟginis. ca.li.
Cur beata ꝟgo nõ per ſe ſed ꝑ ioſeph genealogiʒetur. ca.lij.
De eo qꝺ dicitur. Et nomẽ virginis in genitiuo. ca.liij.
Quare nomĩ Maria. ca.liiij.
De hoc qꝺ dicitur ingreſſus. ca. lv.
Qr repetit angel⁹ ꝛ ñ gabriel. ca.lvi.
Si ad ſolam. ca.lvij.
De ſalutatione. ca.lviij.
Quare fuit ſine ve. ca.lviiij
De generali cõſuetudine qua additũ ẽ maria. ca.l:.
De gratie plenitudine. ca.lxi.
Quare nõ plena ſpũ ſancto. ca.lxij.
De differentia iſti⁹ plenitudĩs. ca.lxiij.
In q̃ differat a plenitudĩe xp̃i. ca.lxiiij.
De plenitudine apl'oꝝ. ca.lxv.
De gratie plenitudine. ca.lxvi.
De ꝯtẽtis in hac plenitudĩe ꝛ primo de baptiſmo. ca.lxvij.
De confirmatione. ca.lxviij.
De penitẽtia. ca.lxviiij.
Quis cõfeſſor. ca.lxx.
Si habuerit ordineſ. ca.lxxi.
De extrema vnctione. ca.lxxij.
Quid r̃cepit a ſacramẽto altãis. c.lxxiij
Quid cõfitebatur. ca.lxxiiij.
De virtutibus. ca.lxxv.
De fide. ca.lxxvi.
De ſpe. ca.lxxvij.
De charitate. ca.lxxviij.
De virtutibus cardĩalibus ꝛ primo de iuſticia. ca.lxxix.
De ſpeciab⁹ iuſticie. ca.lxxx.
De dulia. ca.lxxxi.
De penitentia. ca.lxxxij.
De prudentia. ca.lxxxiij.
De fortitudine. ca.lxxxiiij.
De magnanimitate. ca.lxxxv.
De magnificentia. ca.lxxxvi.
De fiducia. ca.lxxxvij.
De ſecuritate. ca.lxxxviij.
De patientia. ca.lxxxix.
De cõſtantia. ca.lxxxx.
De pſeuerãtia. ca.lxxxxi.
De temperantia. ca.lxxxxij.
De ſpẽb⁹ tpantie ꝛ p̃io ꝺ caſtitate. c.93
De ſobrietate. ca. lxxxxiiij.
De modeſtia. ca.lxxxxv.
De modeſtia ĩ cultu veſtiũ. ca. lxxxxvi.
De donis. ca.lxxxxvij.
De ſapiẽtia. ca.lxxxxviij.
De intellectu. ca.lxxxxix.
De dono cõſilij. ca.c.
De dono fortitudinis. ca.ci.
De dono ſciẽtie. ca.cij.
De pietate. ca.ciij.
De timore ſeruili. ca.ciiij.
De timore initiali. ca.cv.
De timore caſto. ca.cvi.
De beatitudinibus. ca.cvij.
De btitudĩe paupertatis. ca.cviij.
De e mititate. ca.cviiij.
De btitudĩe luctus. ca.cx.
De btitudĩe eſuriei ꝛ ſiti iuſtitie c.cxi.
De miſericordia. ca.cxij.
De mũdicia cordis. ca.cxiij.
De beatitudine pacis. ca.cxiiij.
De perſecutione. ca.cxv.
De aureola martirũ. ca.cxvi.
De aureola predicatorũ. ca.cxvij.
De aureola virginum. ca.cxviij.
De fructibus quos ponit apl's ad galatas. 5. ca.cxviiij.
De charitate. ca.cxx.
De gaudio. ca.cxxi.
De pace. ca.cxxij.
De patientia. ca.cxxiij.
De longanimitate. ca.cxxiiij.
De bonitate. ca.cxxv.
De manſuetudine. ca.cxxvi.
De benignitate. ca.cxxvij.
De fide ca.cxxviij.
De modeſtia. ca.cxxviiij.
De continentia. ca.cxxx.
De caſtitate. ca.cxxxi.
De gratijs gratis datis. ꝛ primo de ſapientia. ca.cxxxij.
De ſciẽtia. ca.cxxxiij.
De mechanicis. ca.cxxxiiij.
De artibus liberalib⁹. ca.cxxxv.
De grammatica. ca.cxxxvi.
De rethorica. ca.cxxxvij.
De legibus. ca.cxxxviij.
De logica. ca.cxxxviiij.
De ſpeciebus logice. ca.cxl.
De phiſica. ca.cxli.
De quadriuio. ca.cxlij.
De muſica. ca.cxliij.
De aſtronomia. ca.cxliiij.
De ariſmetica. ca.cxlv.
De geometria. ca.cxlvi.
Si ſciuerit theologiam. ca.cxlvij.
Si ſciuerit librum ſniaꝝ ca.cxlviij.
Si ſciuerit omnia. ca.cxlix.
De fide. ca.cl.
De gratia ſanitatum. ca.cli.
De opere virtutum. ca.clij.
De prophetia. ca.cliij.
De diſcretione ſpirituum. ca.cliiij.
De genere linguarum. ca.clv.
De interpretatõe ſermonum ca.clvi.
De gratijs que ponunt̃ ad ephesios. 4. ꝫ Et primo de apl'is. ca.clvij.
De prophetis. ca.clviij.
De euangeliſtis. ca.clix.
De paſtoribus. ca.clx.
De gratijs ſpecialibus. cap.clxi.
Qualiter fuerit prefigurata ca.clxij.
Qual'r fuerit prophetata. ca.clxiij.
Qualiter fuit annunciata. ca.clxiiij.
Qꝺ fuit miraculoſe ꝯcepta. ca.clxv.
Qꝺ fuit ĩ vtero ſcĩficata. ca.clxvi.
De ſpãlibus gratijs q̃ circunſtant conuerſationem eius. ca.clxvij.
De ſpãlib⁹ gratijs circa mortẽ. ca.168.
Utrũ mortẽ preſciuerit. ca.clxix.
Utrũ intacta obierit. ca.clxx.
Si ſine dolore obierit. ca.clxxi.
Si ſtatim in aĩa ꝛ corpe aſſumpta fuerit. ca.clxxij.
De quattuor ſuppoſitis cõtra aduerſãtes aſſumptõni carnali. ca.clxxiij.
De priuilegijs btẽ virgis. Et ꝑ de peccati imunitate. ca.clxxiiij.
De ĩpoſſibilitate peccãdi. ca.clxxv.
Utꝝ quolʒ motu merebat̃. ca.clxxvi.
Utꝝ q̃lʒ paſſiõe merebat̃. ca.clxxvij.
De puritate in ſummo. ca.clxxviij.
Utrũ hanc puritatẽ ſimul l' ſucceſſiue ſuſceperit. ca.clxxix.
De eo quod eſt mater dei. ca.clxxx.
Quod eſt mater ꝛ virgo. ca.clxxxi.
Quod eſt virgo virginũ. ca.clxxxij.
Quare non d̃r mr̃ matrũ. ca.clxxxiij.
Quod ſit mater oĩum. ca.clxxxiiij.
Quod d̃r ſtella maris. ca.clxxxv.
Quod dicitur porta celi. ca.clxxxvi.
De cõſcatiõe paſſionis. ca.clxxxvij.
Utꝝ in paſſione hũit ſummũ gaudium ꝛ dolorem. ca.clxxxviij.
De gaudijs btiſſime virgis q̃ hũit ĩ paſſione. ꝛ de cõpatiõe eoꝝ. ca.clxxxix.
Quod ſup oẽm creaturã ĩ quarta ierarchia eſt exaltata. ca.lxxxx.
Utrũ hũit b. ꝟgo ꝓprietates omnium angelorum. ca.clxxxxi.
Utrũ hũit ꝓprietates ſingulorum ordinuꝫ. ca.clxxxxij.
De ꝓprietatib⁹ ſe ierarchie ca.clxxxxiij.
De ſuprema ierarchia. ca.clxxxxiiij.
Qꝺ ẽ regina miſericordie. ca.clxxxxv.
Recapitlatõ ꝑuilegioꝝ ꝛ adiectõ ca.196.
De ſufficiẽtia ꝑuilegioꝝ. ca.clxxxxvij.
Epilog⁹ quod nobis ex illa plenitudĩe venerit. ca.clxxxxviij.
De hoc. dñs tecum. ca.clxxxxix.
De hoc. Bñdcã tu ĩ mlĩerib⁹. ca.cc.
Qual'r eius benedictio omnẽ bñdictionem comprehendit. ca.cci.

De bñdictione diei ſeptime. ca. ccij.
De bñdictione Ade ⁊ Eue. ca. cciij.
De bñdictione Jacob. ca. cciiij.
De bñdictione ſingulorū filioꝝ Jacob ⁊ primo Jude. capi. ccv.
De bñdictione zabulon. ca. ccvi.
De benedictione Jſacbar. ca. ccvij.
De benedictione dan. ca. ccviij.
De benedictione Gad. ca. ccviiij.
De bñdictione Neptalim. ca. ccx.
De benedictione Aſer. ca. ccxi.
De benedictione Joſeph. ca. ccxij.
De benedictōe Beniamin. ca. ccxiij.
De bñdictōe pria Balaā. ca. ccxiiij.
De bñdictiōe ſcōa balaam. ca. ccxv.
De bñdictōne tertia Balaā. ca. ccxvi.
De bñdictiōe q̄rta. Balaā. ca. ccxvij.
De bñdictionibus datis populo a moyſe. ca. ccxviij.
De bñdictiōibus datis filijs Jſrahel ⁊ primo Ruben. ca. ccxix.
De bñdictione Jude. cap. ccxx.
De bñdictione leui. ca. ccxxi.
De bñdictiōe Beniamin. cap. ccxxij.
De bñdictōne Joſeph. ca. ccxxiij.
De benedictōne Gad. ca. ccxxiiij.
De bñdictione Neptalim. ca. ccxxv.
De bñdictione Aſer. cap. ccxxvi.
De bñdictōe oīuꝫ ſimul. ca. ccxxvij.
De hoc quod dr̄ benedict⁹ fructus vētris tui. ca. ccxxviij.
Quid hec benedictio fructus ventris tui importet. cap. ccxxix.
Utrꝫ ꝯtineat ī ſe bñdictōes oīuꝫ. ca. 230.
De ipſius turbatione. ca. ccxxxi.
De ipſius cogitatione. ca. ccxxxij.
De ipſius timore. cap. ccxxxiij.
De ipſius verecundia. cap. ccxxxiiij.
De hoc qō dr̄ īueniſti grāꝫ. ca. ccxxxv.
De hoc qō dr̄ apud dñꝫ. ca. ccxxxvi.
De ſolutione ꝑdictorū. ca. ccxxxvij.
De hoc qō dr̄. Ecce concipies de quo tācꝫ cōcipiente. capi. ccxxxviij.
De quo tācꝫ materia. ca. ccxxxix.
De modo cōcipiendi. ca. ccxl.
Quāto tp̄e fuerit ī vtero vīs. ca. ccxli.
Qualiter egreſſus fuerit. ca. ccxlij.
Utrum in conceptione habuerit delectationem. ca. ccxliij.
Utrum in portando habuerit grauitatem. cap. ccxliiij.
Utrū in pariendo dolorem vel delectationem habuerit. cap. ccxlv.
De ſolutione ꝑdictoꝝ ca. ccxlvi.
De hoc qō dicit in vtero. ca. ccxlvij.
De hoc noīe ieſus. ca. ccxlviij.
Quis īpoſuit h̄ nomen. ca. ccxlix.
Qñ īſtitutū fuit hoc nomē. capi. ccl.
De hoc cui cōueniat hoc nom̄. ca. ccli.
De ſolutione ꝑdictorum. ca. cclij.
De hoc qō dr̄ h̄ erit magn⁹. ca. ccliij.
De hoc quod dicit᷑ filius altiſſimi vocabitur. ca. ccliiij.
De hoc qō dicitur dabit illi ſedē dauid ⁊c̄. ca. cclv.
De hoc quod dr̄ regnabit in domo Jacob in eternum. ca. cclvi.
Utrum dñs īquātū hō ſit rex āgeloꝝ ⁊ eccleſie militantis. ca. cclvij.
De ſolutiōe predictoꝝ ca. cclviij.
De h̄ qō dr̄ qūo fiet iſtud. ca. cclix.
De hoc quod dicitur quia virum non cognoſco. capi. cc. lx.
De hoc quod dicitur ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te. ca. cclxi.
De hoc quod dr̄ ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit tibi. ca. cclxij.
De hoc ꝙ dr̄ quod. n. n. ex. te. ſa. vo. fi. dei ca. cclxiij.
De hoc quod dr̄ Ecce eliſabeth cognata tua. ca. cclxiiij.
De hoc quod dicitur non erit īpoſſibile apud de. o. u. ca. cclxv.

Explicit tabula capitulorum.

Excellentiſſimi ⁊ ſanctiſſimi viri domini Alberti magni epi ratiſponenſis ordinis predicatorum · in euangelium Miſſus eſt Gabriel angelus: aureum ⁊ deuotiſſimum opus feliciter incipit.

An neceſſe fuerit hanc miſſionē fieri. Capitulum primum.

[P]Rimo queritur an neceſſe fuerit hác miſſionem eē. Et videt᷑ ꝙ nō. Inter quecunq; nulla ē diſtātia: nulla neceſſaria ē miſſio. Īter deū ⁊ ꝟginem btiſſimā nulla eſt diſtātia. Ergo nulla debuit interuenire miſſio. Media pꝫ ꝙ deus fuit cum beatiſſima virgine ꝑ eſſentiam. pñtiam. ⁊ potentiā. ſicut eſt ī creaturis gñralr. ⁊ per ſbītātē grām ſic ē ī ſcīs ſpālr. Ergo vbi oī mō affuit gr̄a nullomō dfuit gr̄a. ergo nulla miſſio poſſibilr fuit. Itē oīs miſſio ē ꝑ mediū. ſ; īter ipſam ⁊ deū nullū ē mediū. ergo nulla miſſio. Minor pꝫ: qꝛ ipſa fuit digniſſima creaturaꝝ vtpote regina angeloꝝ ab eterno electa ⁊ ꝯfirmata iuxta illō eccl'ci. xxiiij. Ab initio ⁊ an̄ ſecula creata ſum. Itē miſſio ē ꝓꝑ indigētiā. hic nulla fuit īdigētia miſſiōis ergo nulla miſſio. Minor pꝫ. De⁹ n̄ īdiget nūcio q̄ ē tot⁹ ⁊ vbiqꝫ pñs. Btiſſima virgo n̄ īdiguit nūcio. qꝛ īmediate poterat accipe a deo ergo ⁊c̄. Itē nūci⁹ pri⁹ accipit nūciatū q̄ ille cui mittit᷑. ergo ſi fuit nūciatū h̄. p⁹ deſcēdit illuīatio ad āgelū q̄ ad ꝟginē. ergo nō deſcēdit ordiāte qō ē ꝯ b. dyoniſiū dicētē. Lex qdē diuinitatis h̄ ē ſacratiſſima. ꝑ p̄ma ſa ad diuiniſſimā ſuā lucē reducere. vult. n. ꝑ vtrūqꝫ libꝝ vtriuſq; ierarchie: ꝙ gcq̄d ꝟfluit ad īferiores angelos īfluit ad ſupiores. ⁊ n̄ ecōuerſo.

Itē beati⁹ eſt dare q̄ accipere. ergo beatioꝛ ē dans q̄ accipiēs īquātum accipiens. ergo nūci⁹ beatioꝛ fuiſſ; b. ꝟg. Itē ſic ſe hꝫ finis ad finē. ita qō ē ad finē ad id qō ē ad finē. ergo ſi nūciatū ē ſup nūciatū īꝓportiōabilr. ⁊ nūci⁹ ſup nūciū īꝓportōabilr. Sꝫ natiuitas xp̄i eſt ſup natiuitates alioꝝ īꝓportōnabilr. ergo nūci⁹ ſup nūciū īꝓportōbilr. ſ; ille fiebāt ꝑ āgelos. ergo iſta debuit fieri ꝑ ſupiorem oī angelo. igitur de⁹ debuit illā reuelatōē; facē ꝑ ſeip̄;.

Item magis ē dare eē mr̄em dei. q̄ dare fidem vel caritatem. quia illud īcludit illud ī ſe. ſed illud operatur de⁹ ſine miniſterio creature per ſe. qō minus eſt. ergo illud quod maius ē. Itē ꝓphecia ꝑdeſtinatōis impletur ſine noſtro libero arbitrio. vt dicit Glo. ſupeꝛ Mat. ſed de cōceptōe filij dei ē ꝓphia predeſtinationis. ergo illa nō dꝑēdet a libero arbitrio. ergo non fuit nunciatio neceſſaria propter cōſenſum btiſſime virgis. Ex his ergo videt᷑ ꝙ nō fuit neceſſaria nūciatio. Cōtra alij ſcī fuerunt nūciati. ergo xp̄s debuit nūciari.

Itē nō eſt laudabile niſi cōſtitutum aliquomō libero arbitrio. Sꝫ fieri matrem dei ē laudabile marie. ergo fuit neceſſaria nūciatio ꝑꝑ cōſenſum li. ar. ī ꝑſona copulāda. ergo ī iſto ſūmo mr̄imōio debuit cōſenſus ꝟgis reqri. ergo ad h̄ neceſſaria fuit nūciatio. Item clandeſtinū mr̄imoniū ē diminutū ſꝫ iura ⁊ priuilegie matrimonij. Sed illō mr̄imoniū ī nullo debuit eē diminutum ergo nec debuit fieri clandeſtinū. ergo neceſſaria fuit nūciatio. Solutō. Cōcedim⁹ ꝙ cōgrua ⁊ neceſſaria fuit iſta annunciatio propter quattuoꝛ.

Propter dei honorationem.
Propteꝛ Angelice dignitatis oſtēſionē.
Propter btiſſime ꝟginis cōmēdatōnē.
Propter noſtram vtilitatem.

Deus. n. honoratur in annūciatōe triplicit᷑. Quātū ad potētiā: ī eo ꝙ āgelos

ſuos miniſtros habuit. Quantum ad
ſapientiam: in eo ꝙ modo proditionis
modo liberationis directe obuiauit.
In eo ꝙ virginem per angeluȝ docuit.
ſicut angelus virginem decepit. Quā
tum ad bonitatem in eo ꝙ nihil de con
tingentibus omiſit i omni eo qđ ad ho
norem matris ſue ⁊ noſtram vtilitateȝ
neceſſe fuit. Congrua ergo fuit ad dei
honorationē. Neceſſaria etiam fuit
ad angelice dignitatis oſtenſionem:
que ſimiliter hic oſtenditur in tribus.
Primo ꝙ angelus hic ſuum officium
i. nunciandi exercuit. Secundo ꝙ ſum
me conſci⁹ fuit. Tertio ꝙ ſummaȝ bea
titudinem homini nunciauit. Fuit
etiam ad beatiſſime virginis commen
dationem neceſſaria que fit in tribus.
Nam virtus virginis manifeſtatur:
meritum eius augumentatur: intus ⁊
extra illuminatur. Et vnumquodq; il
loꝝ tripliciter. Manifeſtatur enim vir
tus humilitatis in turbando: virtus di
ſcretionis in querendo: virtus fidei in
conſentiendo: meritum eius augmen
tabatur in tribus. i. credendo nuncio.
in conſentiendo nunciato. in humilian
do ſe deo. Intus ⁊ extra illuminatur
tripliciter. in potentijs primis medijs
⁊ vltimis. In primis. i. ſenſualitatis:
per allocutionem ⁊ reſponſionem. In
medijs per ymaginationem ⁊ cogitatō
nem. In vltimis per inſpirationem. ⁊
ſic fuit vtilis annunciatio ad v̓ginis
commendationem. Fuit etiam neceſ
ſaria ad noſtram vtilitatem. ad hanc
quoqȝ tripliciter. ſ. ad fidei confirmatō
nem: ad deuotionis accenſioneȝ: ad ac
tuum informationem. Fides confirma
tur in eo ꝙ origo ⁊ exordium ⁊ proceſ
ſus noſtre redemptionis ſeriatim ⁊ or
dinate deſcribitur: ⁊ ſacri euangelij te
ſtimonio roboratur. deuotio accendi-
tur cum toti humano generi median
te beatiſſima virgine perfecta pax ⁊ re
conciliatio nunciatur: ⁊ humana natu
ra deo ⁊ angelis abiecta ⁊ inimica deo
etiam prior per angelum ſalutatur.
actus noſtri in hac annūciatione infor
mantur. tum per illud qđ beatiſſima
virgo geſſit quando ad ipſam angelus
venit: ⁊ per id qđ angelo reſpondit. ⁊
per id qđ poſt receptionem plenitudi-
nis fecit elegantiſſime inſtruimur qua
liter nos debeamus ad recuperandaȝ
gratiam preparare: qualiter recupera
tam augmentare: qualiter auctam cō
ſeruare. ⁊ ſic patet ad quid ⁊ ad que ne
ceſſaria fuit hec annunciatio. Nunc
ergo reſpondendum eſt ad obiecta. Ad
id qđ dicitur ꝙ miſſio diſtantium eſt:
dicendum ꝙ diſtare ſecundum ꝙ dici
tur per oppoſitum ad inhabitandum
per gratiam contingit ſimul in eſſe cuȝ
habitatione reſpectu diuerſarum gra
tiaꝝ. ita ꝙ deus inhabitet per hāc gra
tiam. diſtat quantum ad illam. Unde
licet deus inhabitaret virginem per
gratiam diſtabat tamen per corpora-
lem preſentiam. Ad id qđ dicitur ꝙ
miſſio eſt per mediuȝ. dicendum ꝙ me
dium accipitur dupliciter in operatio-
ne. vno modo ſecunduȝ ꝙ medium ac
cipit a primo ⁊ influit vltimo. ⁊ habet
rationem medius reſpectu vltimi. ut in
quod primum mutat mutans. ⁊ tale
medium nobilius eſt vltimo. Alio mo
do eſt medium ut per quod tanquam
per inſtrumentum eſt operatio. ⁊ hoc
medium quandoqȝ eſt agentis ad agē
duȝ. quandoq; recipientis ad recipien
duȝ. ⁊ hoc medium non eſt dignius vl
timo. Primomodo angelus fuit medi-
um quantum ad illuminationē ſenſiti
uam ſecundum quam angelus eſt ſupe
rior beatiſſima virgine nunciato ipſo
xp̄o: ſicut intellectiuum ſuper ſenſiti-
uum. Secundomodo fuit angelus me
dium quantum ad illuminationem in
tellectiuam inquantum mediabat bea
tam virginem illuminatio ſenſitiua:
ſed ipſam illuminationem intellectiuā
deus ipſe infundit mediante intellecti
ua. Et ex his patet ſolutio vſqȝ ad vlti
mam obiectionem. qua obicitur ꝙ pro
phetia predeſtinationis ſiū noſtro libero
arbitrio impletur quod verum eſt ſine
libero arbitrio operante. ſed non ſine
libero arbitrio conſentiente. Quod
obicitur de indigentia ſolutum eſt in
diſtinctione.

Per quem nunciuȝ conueniat fieri miſ
ſionem. Si per hominem. capl'm ſm.

Poſt hoc queritur per quem nun-
cium conueniat fieri hanc annun
ciationem. Et videtur ꝙ per hominem
Tribus enim modis notificabatur in
carnatio. Primo per prophetiam rea-
lem vel verbalem. Secūdo per digiti
demonſtrationem ad oculum. Tertio
per annunciationem. Extrema fiebant
per hominem. ergo ⁊ media quia medi
um communicat naturam extremorū.
Itē angelus non ordinatur medius
inter hominem ⁊ hominem. tum ſit ſu
per hominem. ergo ſi extrema fiebant
per hominem: media ſit per hominem.
Iteȝ lex ⁊ prophete fuerunt vſqȝ ad
Iohannem qui fuit propheta prophetā
do. ⁊ plus ꝗ̄ propheta demonſtrando.
ergo quicquid eſt citra demonſtratio-
nem erit prophetatio. ſed annunciatio
erat citra. ergo debebat per prophetaȝ
fieri. ergo per hominē. Contra. Nul
lus hominum ſuperior fuit beatiſſima
virgine: ſed inferiorum eſt recipere il
luminationes a ſuperioribus: ergo ipſa
non debuit illum'nationem recipere
ab aliquo homine. Item iſta beatitu
do que immediate annunciatur beatiſ
ſime virgini in ipſa ⁊ per ipſam annun
ciatur toti humano generi. ergo homo
fuit loco recipientis: ergo non debuit eſ
ſe nuncius. Item officium hominū ē
recipere. ⁊ angelorum nunciare.

Si per angelum. ca. 3.

Videtur autem ꝙ de bene eſſe nun
cius angelus ordinatur. Nam re
gulariter illuminationes deſcendunt a
ſuperioribus ad inferiora: Sed huma
na natura eſt conſtituta ſub angelica:
ergo hec debuit illūinari ab illa. Itē
dicit phs. Quod anima eſt ſubſtātia in
tellectualis: illuminationem a primo d̓
ſcendentium vltima relatione percep
tiua. ergo illuminatio deſcendit a deo
ad angelos ⁊ ab angelis ad homies. er
go illuminatio iſta fuit per angelum.
Item angeli ſunt qui ſingulis homi
nibus preficiuntur: ⁊ ſic ſunt imedia-
ti prelati hominum. ſed denunciatiōes
⁊ prelationes deſcendunt a prelatis in
ſubditos: ergo videtur ꝙ per angeluȝ
virgini deputatuȝ debebat fieri iſta an
nunciatio. Item eccleſiaſtica Ierar
chia imediate ordinatur ad celeſtem
ſuper ſe. ergo in eccleſiaſtica ſupremū
erit ad infimum in celeſti ordinatum
immediate. Sed beata virgo eſt ſupre
mum in eccleſiaſtica: ergo debuit illu
minationem recipere ab infimo in cele
ſti ierarchia. Item per textum euan
gelij appellatur angelus: ⁊ ita videtur
ꝙ fuerit angelus. Sed contra illumi
natores ſunt ſuperiores eis quos illu-
minant ſicut vult dyoniſius per totuȝ
librum de ange. hie. Sed angeli non
fuerunt ſuperiores beata virgine. er
go angelus non debuit eam illumina
re. Item ſuper illud yſa. 63. Quis
eſt iſte qui vēit de Edom. dic̄ Ieronim⁹
ꝙ hec queſtio eſt in pſona minorum an
gelorum ignorantium myſterium incar
nationis: ſi ignorauerunt ergo non nū
ciauerunt. Item volauit vnus de ſe
raphin ⁊c̄. Si ergo de maioribus fuit
qui prophetam ad prophetandam incar
nationeȝ purgabat: de minoribus nul
lomodo eſſe debuit qui ipſam incarna
tionem nunciauit.

Si archangelus. cap. 4.

Tem nuncius iſte fuit Gabriel q
fuit archangelus ut ſupponit ec
cleſia : ergo nuntius iſte fuit archan-
gelus adminus. ⁊ non angelus . Jtē
iohannes nunciatus fuit per archange
lum .ergo ⁊ dominus adminus. Jteʒ
Archangeli ſunt qui maiora nunciant
ut dicit ber. ⁊ Gregorius. ſed illud fu
it maximum nunciatum: ergo ⁊ debebat
fieri per archangelum . Jtem ber.
dicit. Putem⁹ his preceſſe archangelos
qui conſcij diuinorum miſteriorum nō
niſi ob precipuas ⁊ maximas cauſas
mittuntur ex quibus ille magnus ga-
briel archangelus miſſus legitur ad
mariam ob cauſam utiq; que maior eſ
ſe non potuit. Jtem cuiuſcunq; offi-
cium eſt aliqđ proprie illius eſt in illo
officio primum medium ⁊ vltimum.
Sed archangelorum officium eſt reue
latio ſecretorum. ergo ⁊ iſta reuelatio
ſummi ſecretorum pertinebat ad illo-
rum officium.

Si principatus. cap. 5.

Jdetur autem ꝙ nuncius debuit
eſſe de principatibus . dicit enim
btūs bernar. ꝙ principatus ſunt quo
rum moderamine ⁊ ſapientia omnis i
terra cōſtituitur principatus. regitur.
limitaſ. tranſfertur. nunciatur. muta
tur. ſed hic annunciabatur mutatio re
gni ⁊ ſacerdotis ⁊ eiectio tenebraruʒ.
ergo fieri debuit per principatus.
Jtem ſecundum beatum dyoniſiuʒ
principatus ſunt qui principibus preſi-
ciuntur. Ergo cuʒ beatiſſima virgo fue
rit nobiliſſima princeps. ei fieri debe-
bat reuelatio per principatus. Jtem
probatur per proprietates principatuuʒ
quas ponit dyoniſius dicens. Manife
ſtat autem ipſa celeſtium principatuuʒ
illud deiformiter principale ⁊ ductiuuʒ
cum ordine ſacro ⁊ principalibus de-
centiſſimis virtutibus ad ſuper princi
pale principium eas vniuerſaliter con-
uerti ⁊ alias hierarchias ducere ad
ipſum primu ꝫ quantum poſſibile for-
mare pontificum principium. Sed in
hac annunciatione ducebatur virgo
beata hierarchie ad ſuper principale
principium quantum poſſibile fuit. er
go debebat fieri per principatus.

Si poteſtates. ca. 6.

Jdetur autem ꝙ adhuc debebat
eſſe ſuperior nuncius. ſ. de pote-
ſtatibus. Poteſtates ſunt ut dicit ber.
quarum virtute poteſtas tenebrarum
comprimitur. hic autem poteſtas prin
cipis tenebrarum maxime comprime-
batur. ergo debebat fieri per poteſta-
tes Jtem Glō ſuper miſſus eſt dicit ꝙ
ideo Gabriel fortitudo dicitur quia il-
lum nunciabat qui ad debellandum
dyabolum ueniebat. hoc autem eſt po
teſtatiuum. ergo debebat fieri per pote
ſtates.

Si virtutes. cap. 7.

Jdetur etiam ꝙ debuit eſſe đ vir
tutibus. Dicit beatus ber. virtu
tes ſunt quorum nutu vel opere ſigna
⁊ prodigia fiunt. Jſtud auteʒ fuit mira
culorum miraculoſiſſimuʒ. ergo debu
it fieri per virtutes. Jtem vna pro-
prietas virtutum eſt ſecundum dyoni
ſium largitas ad inferiores. hic autem
annunciabatur largitas. quia plenitu
do gratie ergo ⁊c.

Si dominationes. ca. 8.

Jdetur etiam Quod debuit fieri
per dominationes ⁊ per proprieta
tes ipſis aſſignatas a beato dyoniſio.
que ſunt liberalis ſerenitas. minutiue
ſeruitutis ſuperioritas. nullius ſubiec
tionis egeſtas. diſſimilitudinis immu
nitas. dominādi ordinata poteſtaſ. Om
nia iſta exercebantur in opere incar-
nationis. vbi nos deus ſua liberalita
te ſerenitate paſſionis liberauit ab in
digna ſeruitute dyaboli ⁊ peccati. in
libertate filiorum dei adoptauit. ab
omni contagio diſſimilitudinis culpe ⁊
pene emundauit. ⁊ nos in regnum ⁊
ſacerdotium ordinauit. Ergo iſta nun
ciatio debebat fieri per dominationeſ.

Si thronos. ca. 9.

Jdetur etiam ꝙ per thronos de-
bebat fieri ⁊ per ꝓprietates thro
norum poſitas a beato dyoniſio que ſūt
celſitudo. regis circūdatō. ſtabilis col
locatō. regis ſuſceptō. regis dilectō. fa
miliaris apertio. Unde beatus dioniſi-
us dicit. Jpſa autem altiſſimaruʒ ⁊ cō
pactarum ſedilium omnium diligitur
exaltari ignominia ſubiectōis ⁊ ad ſū
mum ſupermundane ſurſum ferens
⁊ omni extremitate ineffabiliter in ſu
bliniſſimum ⁊ circa vere excelſum to
tis virtutibus immutabiliter ⁊ ſtabili
ter collocatum ⁊ diuini ſuper aduentus
impaſſibilitate ⁊ immortalitate accep
tum ⁊ deiformiter ⁊ familiariter in di-
uinas ſuſceptiones apertum. hec autē
omnia completa ſunt in beatiſſima vir
gine quando celſior omnibus creatu-
ris ipſum deum vteri ſui gremio circū
dedit: per qđ ſe ⁊ nos i eterni regni ſo
lio collocauit. ⁊ regem glorie quem in
ſe ſuſcepit per totum mundum cōmūi
cauit. ⁊ tanquaʒ familiariſſima media
trix totum mundum ſibi reconciliauit
⁊ per quam tāquaʒ ſibi coniunctiſſimū
medium omne bonum effluxit. ⁊ omne
genus humanū per ſe tanquaʒ per por
tam celi ad ſummam familiaritateʒ đi
patris introduxit per hec ꝙ ipſum deū
cum homine familiariſſime in vnam
perſonam coniunxit. hec autem omnia
annunciantur in iſta annunciatione.
ergo propriiſſime debet fieri ꝑ thronoſ.

Si cherubin. ca. 10.

Jdetur etiaʒ ꝙ debebat fieri per
cherubin per proprietates poſitas
a beato ber. qui dicit. Putemus Che
rubin ex ipſo ſapientie fonte ore altiſſi
mi haurientes ⁊ refundentes fluenta
ſcientie vniuerſis ciuibus ſuis. Cuʒ er
go hic annuncietur prima repletio fon
tis. qui creuit in fluuium maximum.
cuius impetus letificat ciuitatem dei.
vtpote plenus gratia ⁊ veritate. de cu
ius plenitudie omnes accepimus. ymo
ipſe filius dei qui eſt virtus ⁊ ſapien-
tia dei in quo ſunt omnes theſauri ſa
pientie ⁊ ſcientie dei abſconditi. Mani
feſtum eſt ꝙ hec annunciatio pertinet
ad cherubin. Jtem videtur per pro-
prietates poſitas a beato dyoniſio que
ſunt in circuitu eſſe reductiua: actiua
⁊ exemplatiua. i circuitu quia ad totū
qđ eſt non intrant. Reductiua ut ad
dominum tendant. Actiua ut ad deuʒ
incedant. Exemplatiua ut ſecundum
ſuum exemplum hec faciant. Jn hac
autem annunciatione beatiſſima vir-
go ita in circuitu fuit ꝙ magis coniun
gi deo niſi deus eſſet non poterat. Re
ductiua etiam fuit ꝙ omnem creaturā
que per peccatum cecidit in ſtatum pri
ſtinum duxit. et ſuper ducit. ⁊ in hoc ac
tiua fuit. quia illum genuit qui omnia
regenerauit ⁊ reduxit. Jtem actiua
fuit quia per ipſam ⁊ in ipſa quicquid
deus creauit recreauit quia mater bo
norum eſt. Eſt ⁊ exemplatiua que om
nis pulcritudinis ⁊ innocentie ſpecu-
lū oia ad primā pulcritudinem dirigit
⁊ omnes aberrantes ut ſtella maris
ad portum reducit. hec autem omnia
hec annunciantur. ergo videtur ꝙ ad
cherubin pertineat.

Si ſeraphin. ca. 12.

Jdetur etiā ꝙ ad Seraphin ⁊ hec
ꝑ proprietates poſitas a beato ber
nar. q dicit. Putemus Seraphin ſpiri

Tem nuncius iſte fuit Gabriel q
fuit archangelus ut ſupponit ec
cleſia : ergo nuntius iſte fuit archan-
gelus adminus. ⁊ non angelus. Itē
iohannes nunciatus fuit per archange
lum. ergo ⁊ dominus adminus. Itē;
Archangeli ſunt qui maiora nunciant
ut dicit ber. ⁊ Gregorius. ſed illud fu
it maximum nunciatum: ergo ⁊ debebat
fieri per archangelum. Item ber.
dicit. Putem' his preeſſe archangelos
qui conſcij diuinorum miſteriorum nō
niſi ob precipuas ⁊ maximas cauſas
mittuntur ex quibus ille magnus ga-
briel archangelus miſſus legitur ad
mariam ob cauſam vtiq; que maior eſ
ſe non potuit. Item cuiuſcunq; offi-
cium eſt aliqḋ proprie illius eſt in illo
officio primum medium ⁊ vltimum.
Sed archangelorum officium eſt reue
latio ſecretorum. ergo ⁊ iſta reuelatio
ſummi ſecretorum pertinebat ad illo-
rum officium.

Si principatus. cap. 5.

Idetur autem ꝙ nuncius debuit
eſſe de principatibus. dicit enim
btūs bernar. ꝙ principatus ſunt quo
rum moderamine ⁊ ſapientia omnis i
terra cōſtituitur principatus. regitur.
limitaſ. tranſfertur. nunciatur. muta
tur. ſed hic annunciabatur mutatio re
gni ⁊ ſacerdotis ⁊ eiectio tenebrarū;.
ergo fieri debuit per principatus.
Item ſecundum beatum dyoniſiū;
principatus ſunt qui principibus preſi-
ciuntur. Ergo cu; beatiſſima virgo fue
rit nobiliſſima princeps. ei fieri debe-
bat reuelatio per principatus. Item
probatur per proprietates principatuū;
quas ponit dyon ſius dicens. Manife
ſtat autem ipſa celeſtium principatuū;
illud diformiter principale ⁊ ductiuū;
cum ordine ſacro ⁊ principalibus de-
centiſſimis virtutibus ad ſuper princi
pale principium eos vniuerſalr con-
uerti ⁊ alias hierarchias ducere ad
ipſum primum quantum poſſibile for-
mare pontificum principium. Sed in
hac annunciatione ducebatur virgo
beata hierarchie ad ſuper principale
principium quantum poſſibile fuit. er
go debebat fieri per principatus.

Si poteſtates. ca. 6.

Idetur autem ꝙ adhuc debebat
eſſe ſuperior nuncius. ſ. de pote-
ſtatibus. Poteſtates ſunt ut dicit ber.
quarum virtute poteſtas tenebrarum
comprimitur. hic autem poteſtas prin
cipis tenebrarum maxime comprime-
batur. ergo debebat fieri per poteſta-
tes Item Glō ſuper miſſus eſt dicit ꝙ
ideo Gabriel fortitudo dicitur quia il-
lum nunciabat qui ad debellandum
dyabolum ueniebat. hoc autem eſt po
teſtatuum. ergo debebat fieri per pote
ſtates.

Si virtutes. cap. 7.

Idetur etiam ꝙ debuit eſſe d virr
tutibus. Dicit beatus ber. virtu
tes ſunt quorum nutu vel opere ſigna
⁊ prodigia fiunt. Iſtud aute; fuit mira
culorum miraculoſiſſimu;. ergo debu
it fieri per virtutes. Item vna pro-
prietas virtutum eſt ſecundum dyoni
ſium largitas ad inferiores. hic autem
annunciabatur largitas. quia plenitu
do gratie ergo ⁊c̄.

Si dominationes. ca. 8.

Idetur etiam Quod debuit fieri
per dominationes ⁊ per proprieta
tes ipſis aſſignatas a beato dyoniſio.
que ſunt liberalis ſerenitas. minutiue
ſeruitutis ſuperioritas. nullius ſubiec
tionis egeſtas. diſſimilitudinis immu
nitas. dominādi ordinata poteſtaſ. Om
nia iſta exercebantur in opere incar-
nationis. vbi nos deus ſua liberalita
te ſerenitate paſſionis liberauit ab in
digna ſeruitute dyaboli ⁊ peccati. in
libertate filiorum dei adoptauit. ab
omni contagio diſſimilitudinis culpe ⁊
pene emundauit. ⁊ nos in regnum ⁊
ſacerdotium ordinauit. Ergo iſta nun
ciatio debebat fieri per dominationeſ.

Si thronos. ca. 9.

Idetur etiam ꝙ per thronos de-
bebat fieri ⁊ per ꝓprietates thro
norum poſitas a beato dyoniſio que ſūt
celſitudo. regis circūdatō. ſtabilis col
locatō. regis ſuſceptō. regis dilectō. fa
miliaris apertio. Unde beatus dioniſi-
us dicit. Ipſa autem altiſſimaru; ⁊ cō
pactarum ſedilium omnium diligūtur
exaltari ignominia ſubiectōis ⁊ ad ſū
mum ſupermundane ſurſum ferens
⁊ omni extremitate ineffabiliter in ſu
blimiſſimum ⁊ circa vere excelſum to
tis virtutibus immutabiliter ⁊ ſtabili
ter collocatum ⁊ diuim ſuper aduentus
impaſſibilitate ⁊ immortalitate accep
tum ⁊ deiformiter ⁊ familiariter in di-
uinas ſuſceptiones apertum. hec autē
omnia completa ſunt in beatiſſima vir
gine quando celſior omnibus creatu-
ris ipſum deum vteri ſui gremio circū
dedit: per qḋ ſe ⁊ nos i eterni regni ſo
lio collocauit. ⁊ regem glorie quem in
ſe ſuſcepit per totum mundum cōmū
cauit. ⁊ tanqua; familiariſſima media
trix totum mundum ſibi reconciliauit
⁊ per quam tāqua; ſibi coniunctiſſimā
medium omne bonum effluxit. ⁊ omne
genus humanū per ſe tanqua; per por
tam celi ad ſummam familiaritate; dī
patris intro duxit per hec ꝙ ipſum deū
cum homine familiariſſime in vnam
perſonam coniunxit. hec autem omnia
annunciantur in iſta annunciatione.
ergo propriiſſime debet fieri ꝑ thronoſ.

Si cherubin. ca. 10.

Idetur etia; ꝙ debebat fieri per
cherubin per proprietates poſitas
a beato ber. qui dicit. Putemus Che
rubin ex ipſo ſapientie fonte ore altiſſi
mi haurientes ⁊ refundentes fluenta
ſcientie vniuerſis ciuibus ſuis. Lu; er
go hic annuncietur prima repletio fon
tis. qui creuit in fluuium maximum.
cuius impetus letificat ciuitatem dei.
vtpote plenus gratia ⁊ veritate. de cu
ius plenitudie omnes accepimus. ymo
ipſe filius dei qui eſt virtus ⁊ ſapien-
tia dei in quo ſunt omnes theſauri ſa
pientie ⁊ ſcientie dei abſconditi. Mani
feſtum eſt ꝙ hec annunciatio pertinet
ad cherubin. Item videtur per pro-
prietates poſitas a beato dyoniſio que
ſunt in circuitu eſſe reductiua: actiua
⁊ exemplatiua. i circuitu quia ad totū
qḋ eſt non intrant. Reductiua ut ad
dominum tendant. Actiua ut ad deu;
incedant. Exemplatiua ut ſecundum
ſuum exemplum hec faciant. In hac
autem annunciatione beatiſſima vir-
go ita in circuitu fuit ꝙ magis coniun
gi deo niſi deus eſſet non poterat. Re
ductiua etiam fuit ꝙ omnem creaturā
que per peccatum cecidit in ſtatum pri
ſtinum duxit. et ſuper ducit. ⁊ in hoc ac
tiua fuit. quia illum genuit qui omnia
regenerauit ⁊ reduxit. Item actiua
fuit quia per ipſam ⁊ in ipſa quicquid
deus creauit recreauit quia mater bo
norum eſt. Eſt ⁊ exemplatiua que om
nis pulcritudinis ⁊ innocentie ſpecu-
lū oīa ad primā pulcritudinem dirigit
⁊ omnes aberrantes ut ſtella maris
ad portum reducit. hec autem omnia
hec annunciantur. ergo videtur ꝙ ad
cherubin pertineat.

Si ſeraphin. ca. 11.

Idetur etiā ꝙ ad Seraphin ⁊ hoc
ꝑ proprietates poſitas a beato ber
nar. q dicit. Putemus Seraphin ſpiri

tus totos diuino igne ſuccenſos ſuccen
dere vniuerſa. Beata ergo virgo igne
ſpiritus ſancti ita totaliter fuit ſuccen
ſa: ut flamma ignis omnem etiam fo-
mitem libidinis extigueret: ut ipſum
ſolem iuſticie intra ſe continens totuꝫ
mundum illuminaret: ⁊ ad dei amo-
rem accenderet. Cum ergo iſte ſint pro
prietates Seraphin: manifeſtum eſt ꝙ
iſta annunciatio debuit fieri per Sera
phin. Item videtur per proprietates
poſitas a beato dyoniſio qui dicit. Pri
ma igitur celeſtium ierarchiarum ab
excellentiſſimis eſſentijs ſanctificatur
ordinem habens omnibus altiorem ꝗ
eſt circa deum immediate collocatuꝫ.
⁊ primo operantes theophanie. ⁊ per
fectiones in eam tanquam in proximã
principalius deferuntur. ⁊ eniꝫ immo
bile eorum ſemper circa diuina ⁊ inceſ
ſabile ⁊ in calidum ⁊ in acutum ⁊ ſup
feruidum intente ⁊ forſan intime inſle
xibilis ſemper motionis ⁊ ſuppoſitorũ
reductiue ⁊ actiue. Exemplatiui tan-
ꝗ̃ recalificans illa ⁊ reſuſcitãs in ſimi
lem caliditatem ⁊ igneitateꝫ celitus ẽt
holocauſte purgatiuã ⁊ incircũuelatã
⁊ inextinguibilem habentem. ſic ſemꝑ
luciformem ⁊ illuminatiuaꝫ propulſa
tem omnis tenebroſe obſcurificatõnis
perſecutricem ⁊ manifeſtatriceꝫ. Illa
autem ſumma perfectio caritatis que
hic deſcribitur ad deum aſcendendo
⁊ ad proximuꝫ deſcendendo completa
fuit in beata virgine in hac annuncia
tione. Ergo manifeſtum ẽ ꝙ debuit fie
ri ꝑ Seraphin. Si primi tres ordĩeſ.

Uidetur autẽ ꝙ ſi vnus. ſed omnes
tres primi ordĩes debebant mitti. Pri
mus enim ordo nomen habet a carita
te. Secundus a cognitione. Tertius a
poteſtate. Sed hec omnia hic monſtrã
tur ⁊ in ſummo. Ergo debuit fieri per
omnes tres. minor patꝫ per damaſcenũ
qui dicit. Magnum circa ipſum fit an
tropie. idest amori hominum clemẽtie
demonſtratur pelagus. Ipſe enim con
ditor ⁊ dominus eam quã proprio plaſ
mate fecit reiteratione ⁊ opere magi-
ſter fuit: ⁊ queꝫ bonitatis ſpecie inimi
cus decepit hominem. carnis problema
te decipitur. Mõſtratur ſimiliter bo
nitas et iuſticia ⁊ ſapientia ⁊ potentia
dei. Nam bonitas quidem. quia nõ de
ſpexit proprij plaſmatis infirmitatem:
ſed viſcera eius commota ſunt in ipſo
cadente. ⁊ manum porrexit. Iuſticia
quoniam homine victo non alium vin
cere fecit naturam: neqꝫ vi eripuit ho
minem ex morte. ſed quem quondam
per peccatum in ſeruitutem redegit
mors. hunc bonus ⁊ iuſtus victorem
fecit. Rurſus. ⁊ ſimile ſimili re ſalua-
uit ⁊ quod ad ſoluendum erat difficile
ſapiẽtia apuit difficillimi ſolutiõeꝫ val
de decentiſſimam. Ergo cum hoc ãnũ
cietur in quo omnium iſtorum trium
demonſtratur proprietas ordinum. vi
detur ꝙ omnes tres ordines deberent
mitti.

Si omnes angeli. ca. 13.

Uidetur autem ꝙ omnes debeant
mitti. quia ſicut ſe habꝫ nunciãs
ad nunciantem. ⁊ recipiens ad recipiẽ
tem. ſic ſe debet habere nuncius ad
nuncium. Sed alia omnia hec fuerũt
in ſummo. ergo ⁊ ratio nuncij debꝫ eẽ
in ſummo. minor patet. Non potuit eẽ
maior nuncians deo nunciante nec
maior recipiens illa recipiente que fu
it ſuprema in eccleſia militante: etiam
ſtatum ⁊ locum tenet recipientis.

Item negotium non potuit magis eſ
ſe arduum nec vtilitate nec dignitate
nec nouitate. ergo ſi omnia alia fuerũt
in ſummo ⁊ ratio nuncij debet eſſe in
ſummo: ſed rationem nuncij augmen
tat pluralitas. Solennius eſt enim
multos mittere ⁊ magnos quam
vnum. quanto ergo plures nun
cij ſũt ⁊ magni ⁊ ſolennes: tanto ſolen
nior eſt nunciatio. ergo ſi totum debet
eſſe in ſummo: oporteret ꝙ omnes mit
terẽtur angeli.

Si ſpiritus ſanctus ca. 14.

Uidetur autem ꝙ ſpiritus ſanctus
debuit mitti. hic enim annuncia
tur effectus ſumme bonitatis ĩ ſũmo.
illa auteꝫ appropriatur ſpiritui ſancto.
ergo videtur ꝙ ſpiritus ſanctus debuit
mitti. Item iſta conceptio que hic an
nunciatur attribuitur ſpiritui ſancto:
dicitur enim conceptus de ſpiritu ſan
cto: licet tota trinitas operata ſit illaꝫ
cõceptionem: ergo ⁊ proprie debet mit
ti ſpiritus ſanctus. Item ad reple-
tionẽ apoſtolorum mittebatur ſpiritus
ſanctus: ergo multo fortius ad plenitu
dinem beatiſſime virginis ergo ⁊c.

Si filius. cap. 15.

Uidetur ꝙ debuit mitti filius. filiꝰ
enim qui eſt ſapientia mittitur cũ
cognitio de ſpiritualibus datur: hic au
tem ipſa ſapientia per ſeipſaꝫ totaliter
infunditur ergo filius mittitur.

Si pater. cap. 16.

Uidetur autem ꝙ pater. Patri enĩ
appropriatur ſumma potentia:
que manifeſtatur hic in ſummo. ergo
pater debebat mitti. minor patet: Ma
gis enĩꝫ manifeſtat potẽtiã recreatio ꝗ̃
creatio. licet vtrũqꝫ ſit ex nichilo: quia
in ſuperiorem ⁊ perfectiorem ſtatum
ordinatur. ꝗ̃ creatio. ergo. Item in
figura huius incarnationis legitur
Iudicũ. 14. ꝙ dixit Sampſon patri ſuo
Uidi mulierem de filiabus philiſtino-
rum. quã queſo ut mihi accipiatis vxo
rem. Et infra deſcendit pater eius ad
mulierem. ⁊ fecit filio ſuo Sanſon con
uiuium. Si ergo pater deſcendit ad ac
cipiendũ filio vxorem videtur ꝙ pater
miſſus ſit ad ãnunciandũ icarnatõeꝫ

Si tota trinitas cap. 17.

Quõ tota trinitas debuit mitti vi
detur ſicut patet per auctoritatẽ
dictaꝫ ſupra poſitam in incarnatõe mõ
ſtratur potẽtia ſapiẽtia ⁊ bonitas ſimĩ
Et illa appropriantur tribus perſonis
ergo tres perſone ſimul debebãt mit
ti. Itẽ videtur per ipſum euangeliuꝫ
luc. primo. ubi dicitur. Spiritus ſan-
ctus ſuperueniet in te: ⁊ virtus altiſſi
mi obumbrabit tibi: vbi omnes perſo
ne tanguntur Nam per hoc qõ dicitur
virtus accipitur filiꝰ. per hoc qõ dicit
altiſſimi accipit pater: ſpiritus ſanctꝰ
ponitur manifeſte. Itẽ in annuncia-
tione yſaac que fuit figura annuncia-
tionis huius dicit ꝙ apparuerunt tres
viri ideſt tres angeli in ſpecie virorũ
per quos dicitur trinitas intelligi. quia
dicitur. tres vidit ⁊ vnum adorauit. ⁊
ibi commiſcuit ſarra tria ſata. i. corpus
⁊ animam ⁊ deitatem. ergo trinitas fu
it miſſa ad ãnunciandũ incarnationẽ.

Solutio. ad hoc ſoluentes dicimꝰ ꝙ ĩ
hac annunciatiõe triplex ⁊ triplicis ra
tionis fuit miſſio. Una filij. ſecunda ſpi
ritus ſãcti. tertia angeli. Filij duplex.
Una quia mittebatur in carnem que
idẽ ẽ qõ icarnatio: altera qua mitteba
tur in mentem: que idem eſt qõ interi
or illuminatio mentis beatiſſime virgi
nis. Miſſio ſpiritus ſancti fuit ibi pleni
tudinis gratie infuſio. i. ſũma virtutũ
gratuitarum prout in creatura pura eſ
ſe potuit in via perfectio. Miſſio ange
li fuit ibi intimationis illius ꝙ ipſa eſ-
ſet illa que deberet eſſe mater dei mi-
niſterialis: ⁊ exterior ad ſenſum dela
tio. Unde angelus non fuit illuminator
ſed illuminationis exterioris delator.
Illius autem illuminationis cui opus
eſt viſione: trinitas per ſe fuit inſpira-
trix ⁊ interpretatrix ſicut ⁊ nunciati
inuẽtrix. His habitis reſpõdemꝰ ad
obiecta concedentes ꝙ filius mitteba

tur ſecundum ꝙ dictum eſt . Spiritus
ſanctus mittebatur ſecundum ꝙ di-
ctum eſt . pater autem non mittebatur
l; in incarnatõe ali. rõ ſit appropriabile
patri in effectu . Ad miſſione; enim ali
cuius perſone tria exiguñtur . Primu;
eſt ꝙ aliquis effectus ſit in creatura a
tota trinitate . Secundum ꝙ ille effec-
tus appropriabilis ſit illi perſone . Ter
tiu; ꝙ manifeſtet illius proceſſionem
ab altera . Et ſic patet ꝙ pater non mit
titur . quia mitti eſt vt dicit Auguſtinꝰ
cognoſci ab altero eſſe . Pater autem
non eſt ab alio . Et eadem ratione trini
tas non mittitur . quia idem ſequere-
tur ſi trinitas mitteret . ergo pater mit
titur . Item concedimus rationes q̃
probant ꝙ homo non fuit nuncius .
Nec obſtat ꝙ lex ⁊ ꝓphete vſq; ad io-
hannem . Iſta enim ãnunciatio non fu
it ordinata ad demonſtrationem iohã
nis tanq̃ medium . hec enim fuit nobi
lior illa tanquam finis ⁊ complemen-
tum omnium reuelationum ⁊ appariti
onum precedentium . ſcilicet propter p̄
ſentialem exhibitionem luminis . quod il
luminat omnem hominem ⁊c̃ . Et fuit
completior in ratione illuminandi . qr
intus ⁊ exterius illuminauit . median-
te qua deus luce ſue deitatis teſtam
noſtre mortalitatis accendit . quia om
nes tenebras profugauit . Iohãnis aũt
demonſtratio lumen non accendit . ſed
ſemiclauſis ⁊ lipientibus oculis ſolem
digito oſtendit . nec tam quia ſecretum
reuelauit ſed manifeſta incredulis in-
culcauit . Plus ergo quam propheta di
citur non propter nobilitatem reuela
tionis : ſed propter preſentiã lucis quã
non futuram predixit . ſed preſentem ð
monſtrauit . Item concedimus ꝙ
multi angeli non debebant mitti . quia
multitudo impugnat archano miſterij
Non enim eſt archanum quod multis
eſt cognitum : nec ẽ familiariter ⁊ ami
cabiliter intimatum quod prius ẽ mul

titudini reuelatum . Item concedimꝰ
ꝙ iſte angelus non fuit de maioribus
ſed fuit archangelus . ⁊ hoc in beatiſſi
me virginis honorationem . quia ſiquis
de ſuperioribus mitteretur . ab ipſo il
luminari crederetur . De minoribus
ergo mittitur : vt oſtendatur ꝙ angelꝰ
tantum eſt negocij miniſter et exterior
delator . Deus autem per ſeipſum ẽ ne
gocij inuentor : ſalutationis dictator . In-
telligentie inſpirator . ⁊ mentis ad con
ſenſum inclinator : modi executionis
expoſitor . Unde angelus requiſitus de
modo tranſmittit ad ſpiritum ſanctum
dicens . Spiritus ſanctus ſuperueniet
in te ⁊c̃ . Nam beatiſſima virgo licet in
alijs hoc non ſit impoſſibile : nihil inte
rioris illuminatiõis accepit . nec ab an
gelo . Et vt euãgeliſta hoc ſignanter ex
primeret . ⁊ omnem contra hoc opinio-
nem remoueret : ipſum qui reuera ar-
changelus fuit per totum euangelium
non archangelum ſed angelum nomi-
nauit .

In qua ſpecie apparuit . Si in ſerpen
tina . Capi . 18 .

Oſt h̄ queritur in qua ſpecie ap
paruerit angelus . Et videtur ꝙ ĩ
ſerpentina . Dicit enim Beda ꝙ mors ĩ
trauit per feminam . Si ergo congrue
bat ſimilitudinem ineſſe ꝙ femina eẽt
principium perditionis ⁊ principiu; ſal
uationis . ⁊ angelus principium decep
tionis . ⁊ principium illumiationis . Ita
etiam ꝙ ſerpens eſſet inſtrumentu; de
ceptionis ⁊ inſtrumentum illuminatõ
nis . Ergo angelus debuit apparere in
ſpecie ſerpentina .

Si columbina . Cap . 19 .

Uidetur autem ꝙ debuit eſſe in
ſpecie columbina . Contraria cõ
trarijs curantur . Ergo ſi deceptio fue
rat per calliditate; ſerpentinam : cura
tio debuit fieri per ſimplicitatem colũ
binam .

Si in humana . Cap . 20 .

Idetur autem ꝙ apparitio debu-
it eſſe in ſpecie humana . Alie
enim apparitiones fiebant in ſpecie hu
mana . ſicut manifeſtum eſt per bibliã
ergo ⁊ iſta cum ſit omnium aliarum ꝯ
plementum ⁊ digniſſima . Item inter
euangeliſtas Matheo aſcribit facies
hominis . quia plura principaliter ſcri
pſit de incarnatione dei hominis . ergo
ſpecies hominis conuenit ad annũcia
tionem incarnationis chriſti hominis .

Quod concedimus dicentes ꝙ ĩ ſpe
cie ſerpentina non debuit eſſe illumia
tio : quia cum illa non ordinetur ad il
luminatione; ſed potius ad deceptõe; .
cum nec in deceptione ſpecies ſerpenti
na congruerit . nam per ſe cõgruiſſima
eſſet perſuaſiõi : quia vt dicit magiſter
in ſententijs . Uenit in ſpecie ſerpenti
na . quia ſi permitteretur : veniſſet in
ſpecie columbie . Et ĩfra . Non ergo niſi
per ſerpentem temptare permiſſus eſt
dyabolus : vt per illud quod foris erat
aſtutiam temptantis aniaduertere fe
mina quiret . Unde Auguſtinus . Non
eſt putandum ꝙ dyabolus ſerpentem
per quem temptaret elegerit . ſed cu; ð
cipere cuperet non niſi per id animal
potuit . per quod poſſe permiſſus eſt .
Unde accidit ꝙ ſerpens fuit inſtrumẽ
tum deceptionis . non ergo debuit eſſe
inſtrumentum illuminationis . Item
in ſpecie columbina venire non debuit
Beata enim virgo ſenſibiliter ab ange
lo illuminari debuit . Illuminatio autẽ
ſenſitiua ad cognitionem fit mediante
locutione . ergo medium illuminatiõis
debuit eſſe locutiuum : ſed nullum ſen
ſitiuum eſt locutiuum niſi homo . ergo
debuit fieri in ſpecie humana vt ſicut
nobiliſſimum intellectum erat qđ illu
minabat eam interius vtpote deus : ſic
nobiliſſimum eſſet inſtrumentum per
quod illuminaretur exterius ſicut ſpe
cies humana .

In quo ſexu . Cap . 21 .

Oſt hoc queritur in quo ſexu . Et
videtur ꝙ in femineo . Aſſumptiõ
enim forme humane non ẽ niſi propter
eam que recepit illuminationem . ergo
quicunq; ſexus magis congruebat ei
cui fiebat reuelatiõ õbebat mitti . hic aũt
eſt ſexus femineus . congruẽtius enim
loquitur femina femine : virgo virgi :
⁊ ſine perturbatione minori audit vir
go virginem : q̃ virgo virum . ergo ĩ ſe
xu femineo virgineo debuit fieri appa
ritio . Sed contra ſuper illud . Que
cum audiſſet tur . Glo . dicit . Proprium
eſt virginu ⁊c̃ . Ergo fuit vir . Prete
rea in omnibus alijs apparitionibus
⁊ in figuris iſtius annunciationis ap-
paruerunt angeli in forma virilis ſexꝰ
quod concedimus . Ad obiecta reſ
pondentes dicimus ꝙ ſexus femineus
non eſt illuminatiuus ſed magis illu
minabilis . Secundum apoſtolum qui
dicit . 1 . cor . xiiij . Quod mulieres in ec
cleſia taceant ſed domi interrogent vi
ros ſuos . Caput enim mulieris eſt vir .
Unde cum illuminans inquantum ta
lis dignior ſit illuminato . potius illu
minatio beatiſſime virginis debuit fie
ri in ſexu digniori .

In cuius etatis ſpecie . Ca . 22 .

Oſt hec queritur in cuius etatis
ſpecie . Et videtur ꝙ in etate pue
rili . quia de eodem eſt annunciatio de
quo preceſſit prophetatiõ ſed prophetia
fuit de puero . ergo ⁊ annunciatio de
puero . Item proprietates nuncij de
bent eſſe ſecundum proprietates nun
ciati ut dictum ẽ ſupra ꝙ ideo Gabriel
appellatus eſt . i . fortitudo dei ⁊c̃ .
Ergo in ſpecie pueri apparere debuit
quia puerum nunciauit . Sed con
tra Auguſtinus . Nunciare venit id
qđ erat ſupra naturam ⁊ id quod erat
gratie non nature . Sed qđ femina cõ

cipit puulum hoc eſt ſcðm naturam. ꝙ
autem femina circumdat virum in vte
ro erat ſupra naturam. ergo angelus
per ſe annunciat virum ergo in ſpecie
virili. ꝛc̄. Item figura de annuncia
tõne yſaac fiebat in ſpecie virili. ergo.

Si iuuenili. cap. 23.

Idetur autem ꝙ fieri debuit in
forma iuuenili. Senex enim inq̄n
tum huiuſmodi dicit defectum. ſimili-
ter ꝛ puer in quantum huiuſmodi. Iu
uenis autem dicit nouitatem cum per
fectione. hic autem annunciatur ille q
fuit nouus ſecundum humanitatē. ꝑ
fectus ſecundum diuinitatem. ergo in
ſpecie iuuenili debuit nunciare. Itē
ad idem dicit dioniſius ꝙ iuuenile
ſignat innouantis ꝛ ſemper vitalis vir
tutis. Innouātis ecce nouitas humani
tatiſ. ſemper vitalis virtutis. ecce eter
nitas deitatis. ergo iuuēile nouum cō
plectitur humanitatis eterneq; deita
tis virtutem. ergo in forma iuuenili.
Quod concedimus. Ad contrariū re
ſpondentes dicimus ꝙ forma iuuenili ſ
ↄgruebat ſimili illuminatiōi ꝛ nō puerił
uel; ſenilis. Pueri. n. nundum perfe
cte vtuntur diſcretione ſenſuū. ſenes
autem deficiunt ſecundum ſenſum.
Neutra ergo cōueniebat ſimili illumi
nationi. ubi neceſſaria erat diſcretio
ſenſuum ꝛ vigor organorum. Nec ob
ſtat eum paruulum appellatum eſſe ab
yſaia cum appellaret eum patrem futu
ri ſeculi.

In qua veſte. Si i candida. cap. 24.

Oſt hoc queritur in qua veſte ap
paruerit cum alij angeli deſcri-
bantur veſtiti. Et videtur ꝙ in veſte
candida. Idē. n. cōcipitur ꝛ nunciatur
qui poſtmodum ſurrexit ergo in conſi
mili habitu annunciari debuit. ſ; in re
ſurrectione apparuerunt in veſtibus
albis. ergo ꝛ modo. Itē dicit Gregori⁹
Candor enim veſtis iocunditatem futu
re ſignat ſolēnitatis. Sed hoc fuit ma
ximum feſtum quando humanitas di-
uinitati in vnam perſonam copulata
fuit. ergo illud angelus in candore ve
ſtis nunciare debuit. Itē i tranſfigu
ratione apparuerunt veſtimenta eius
candida ſicut nix: qualia non pōt fullo
facere ſuper terram Mat. 17. ꝛ dicit
Glō ꝙ tunc oſtendit ſpeciem qualem
habuit per naturā. ergo albam veſtem
habuit per naturā. in qua cōcept⁹ fuit.

Si in ſordida. ca. 25.

Idetur autem ꝙ nigram ꝛ ſordi
dam debuit habere veſtē. zacha
rias enim vidit ihm ſacerdotem ma-
gnum indutum ſordidis veſtibus zac:
3. Et exponit hoc Glō de indutiōe que
facta fuit in incarnatione. ergo ange
lus hoc nuncians debuit eſſe indutus
ueſtibus ſordidis. Itē ps. Concidiſti
ſaccum meū. ergo dominus in incar
natione induit ſaccum noſtre morta
litatis i quo tulit theſaurum pecunie
redemptiōis noſtre. ergo angelus hoc
nuncians debuit eſſe indutus ſacco.
Itē in reſurrectione angeli apparue
runt in veſtibus candidis quando an
nunciauerunt a penis abſolutū. ergo
in veſte nigra nunciare debuerunt in
carne paſſurum.

Si i bicolorata. ca. 26.

Idetur autem ꝙ in veſte bicolo
rata. In canticis. 4. capl̃o dicitur
Dilectus meus candidus ꝛ rubicūdus
Candor ſignat innocentiā. rubedo pa
tientiā hec autē proprie eſt veſtis do
minica. ꝛ nec angelica. nec humana
Angeli enim innocentiam ſed non pa
tientiam habēt. homines autem patiē
tiam ſed non innocentiā. omnes enī
peccauerunt ꝛ egent gloria dei. Ipſe
autem ſolus habuit innocentiam qui
peccatum non fecit ꝛc̄. ꝛ patientiā qui
peccata noſtra pertulit in corpore ſuo

peccauerūt ꝛ egent gloria dei. Ipſe au
tē ſolus habuit innocentiā qui peccatū
nō fecit ꝛc̄. ꝛ patientiam qui peccata
noſtra pertulit in corpore ſuo ſuper li-
gnum ꝛc̄. ergo illa veſtis ſibi ſoli eſt ꝓ
pria. Item ille annūciatur hic incar
nandus. ergo angelus hec nuncians d
buit eſſe indutus veſte alba ꝛ rubicun
da. Item homo quē vidit Ezechiel q
figurabat xp̄m hominē: compoſitus fu
it ex electro. Electrum autē habet ar
gentum quod eſt albū: ꝛ aurū quod ē
rubicundū. ergo angelus hunc nūciās
debuit indutus eſſe veſte alba ꝛ rubi-
cunda. Item querentibus angelis.
yſa. 63. Quis eſt iſte qui vēit de Edom
ꝛc̄. Reſpōdit. Ego ſum qui loquor iuſti
ciā ꝛc̄. quaſi diceret. Ego ſum qui hēo
innocentiam. Et ipſi replicant. Quare
ergo rubrum eſt indumentū tuū ꝛc̄. q̄
ſi mirati decorē albi ꝛ rubei. i. innocen
tie ꝛ patiētie. ergo illa propria ē veſtiſ
domini. ergo ꝛ angeli.

Si in alba. ca. 27.

Ideſ autem ꝙ adhuc veſtis alba
debuit eſſe: q2 legitur in Eze. pri͂o
ꝙ vidit virū indutū lineis. ꝛ alios: ſex
ſecum: ꝛ exponit glo. ꝙ vnus ſolus in
dutus ſine lineis fuit: q2 vnus ſolus ſi
ne peccato conceptus fuit. Ad ſolutō
nem hor ꝛ ſiliū notandū ꝙ beatus
dyoniſius de hac materia loquēs dicit
Eſt aūt quādo ꝛ in nos diuinorū indi
tionū ſint ſymbolica illa que acta ſunt
a ſcis angelis organa alijs quidē decla
rantibus corrigentem diſciplinam aut
punientem iuſticiam: alijs vero ab an
guſtiis libertatem. aut diſcipline fidē.
aut prioris beneficētie preſumptionem
aut appoſitū aliorum donorū paruorū.
aut magnorū ſenſibiliū aut inuiſibiliū
aut omnino forſan nō dubitaret perſpi
cax almus inuiſibilib⁹ adunare viſibi-
lia. Ex hac auctoritate colligiſ ꝙ oīa q̄
fuit circa forme aſſumptionē in qua fie
apparitio: debēt viſibiliter declarare
illō inuiſibile. qō prīo ꝛ principalr ve
nit angelus annunciare. Dico ergo ꝙ
angelus iſte venire debuit in veſte cla
ra per totū. ꝛ propter ſe ipſum annūci
antem. propter recipientem. ꝛ propter
annunciatū. Propter ſe. Candor enim
veſtimenti innocentiā deſignat angeli
Nec cōgruit angelo veſtis rubea ꝛ al
ba: q2 nullo modo aptus natus ē hr̃e
paſſionem cū innocentia. Item quan
tū ad recipientē cōgruebat veſtis cla-
ra: q2 illa que ↄcepit ſine peccato fuit:
ꝛ ſine peccato cōcepit eum qui peccare
nō potuit. Inde totum album nil de
nigro ibi fuit. Itē ſine libidine con
cepit ꝛ ſine dolore peperit. ergo ſine ru
bore paſſionis hec cōceptio conſumata
fuit. ergo cū angelus iſte per ſe nō intē
deret nūciare niſi incarnationē: non d
buit habere veſtem rubricatā uel bico
loratā: ſed tantū clarā. Item quantū
ad annūciatū: hic annunciatur ille qui
ſumpſit primitias maſſe noſtre cū im
munitate culpe: ꝛ ſic in prima puritate
ꝛ claritate. Itē modus ſumēdi ſiue
ꝓcedendi i hac icarnatōe fuit ſine cor
ruptione. ſine diminutōe. ſine mixtiōe
ſicut lux ꝓcedit de luce. ergo quo ad
oīa que fuerūt in hac annūciatiōe con
gruebat angelū venire in clara veſte.
ergo oēs rōes ꝛ auctoritates ille q̄ pro
bāt dnū ſacco veſtiri. uł tunica polimi
ta. vel cādido. vel rubeo. vel veſtimen
to ſordidato. locūtur de corpe dnico ſ3
ſtatū paſſiōis ꝛ ſ3 ꝓprietatē icārnatōis.

Qua hora tpis ſi in ortu diei. ca. 28.

Oſt hoc q̄riſ qua hora tpis facta
fuit hec annūciatio. ꝛ videſ primo
ꝙ in die. Opus eni creatiōis incepit a
luce. Gen. prio. Fiat lux ꝛc̄. Ergo mlto
forti⁹ opus recreatōis qō eſt nobilius.
Itē in incarnatione incepit dies gra
tie: omnis autem dies incipit a luce. er
go recreatio incepit a luce. Itē poniſ

ꝙ ſol factus fuit ex luce ſiue nubecula
Sed factō ſolis de nubecula figura eſt
corpis dñici de beatiſſima ṽgine: ergo
illa ȯbuit fieri exiſtēte luce. ergo in die
Itē dñs eodē die paſſus fuit ⁊ incar
natus: ergo eadē rōe ⁊ eadē hora. Sed
paſſus fuit circa meridiē. ergo ⁊ incar
natus. Sed ſtati ad annūciationē fie-
bat incarnatio. ergo ⁊ in meridie ānū
ciatio.

Si in meridie. ca. 29.

Lꝫ in meridie ſol eſt ĩ altiſſimo.
⁊ ſol in altiſſimo caritatē ſignat ĩ
ſummo: hic autē monſtrabaᷣ caritas ĩ
ſummo. ergo fieri debuit in meridie.
Itē iohānes nūciatus fuit in meridie
qui geſſit officiū luciferi. ergo multo
fortius xp̄s qui fuit ſol verus. Item
maria venit ad monumentū cū adhuc
tenebre eſſent. Maria diciᷣ venire in
tenebris quia adhuc manēs in infideli
tate fuit: cū ad angelos venit. ergo per
oppoſitum angelus ad illā venire debu
it in luce que fide plena fuit. Ecōtra
videtur ꝙ fieri debuit in nocte. quia
Sapi. 18. diciᷣ. Dū mediū ſilentiū tene
rēt oia ⁊c̄. oipotens ſer. tu⁹ ⁊c̄. Itēꝫ
popul⁹ qui ambulabat in tenebris ⁊c̄.
ergo lux orta fuit in nocte.

Si in veſpere. ca. 30.

Idetur aūt ꝙ in veſpere debuit
iſta annūciatio eſſe. Quia poſtq̄
venit plenitudo tp̄is ⁊c̄. ergo iſta annū
ciatio fiebat in veſpere diei. Qȯ aūt
in meridie videᷣ ꝑ figuram. Quia dici
tur Gen. 18. ꝙ abrahā ſedit in hoſtio ta
bernaculi in ipſo feruore diei qñ annū
ciatus fuit yſaac qȯ fuit figura iſtius.
ergo iſta debuit fieri in meridie. So
lutio. Ad hoc dicim⁹ ſm auctoritatem
Dyoniſij ſupra poſitā circūſtantie an-
nūciantis debēt exprimere ꝓprietatem
annūciati. Unde cū angelus iſte nō an
nūciet tp̄s incarnādi. nec ꝓprietatē eo
rum ꝓpter quos fiebat incarnatio: ſed
ipſam incarnationē. ſ. cū ſuis ꝓprietati
bus. Illa aūt cū ſit ortus veri ſolis ſu-
per terrā qȯ eſt initiū diei: ſine pſūptio
nis ſupcilio credi⁹ ꝙ h̄ annūciatio fuit
ĩ ortu diei ⁊ nō in veſpa: q2 ānūciabat
tp̄s incarnādi. Nec in nocte q2 nō an
nūciabat ſtatū eoꝝ ꝑꝑ quos fiebat ĩcar
natio. Auctoritas ergo illa dū medi
um ſilentiū ⁊c̄. tāgit ſtatū hoīs q̄ fu
it q̄n ṽbū incarnatū fuit. Ad illud āt
qȯ dr̄ ȯ abrahā gerit figurā patꝝ ⁊ fer
uor diei feruorē deſiderij que hēbāt ad
ĩcarnationē ṽbi. Quod aūt obiciᷣ ȯ
hora paſſiōis facit ꝓ nobis: q2 ſicut ſo
le mūdi ad occaſū tēdēte ꝯgruebat ve
rū ſolē relinqre mundū: ita cōgruebat
ꝙ ſole māli oriēte orireᷣ ſimul ſol iuſti
cie. Ad id qȯ obiciᷣ ꝙ hic caritas mō
ſtrabaᷣ ĩ ſūmo ⁊ iō debebat ĩ meridie
ꝯcipi: dicim⁹ ꝙ ĩ oꝑe redēptōis caritas
mōſtrabaᷣ ĩ ſūmo: Sꝫ incarnatio ſine
paſſiōe nō fuit op⁹ redēptōis. vñ lꝫ ĩ ſe
magis eſſet incarnatio q̄ paſſio tñ ca-
ritas mōſtrabaᷣ ĩ paſſiōe ipō dño teſtā
te. Maiorē caritatē ⁊c̄. Uñ non fuit ſū
mū: qȯ recepit augumentū. Eſt. n. au
gumentū teſtāte pħo ꝑexiſtētis magni
tudis additamētū. vnde magnitudini
caritatis q̄ oſtēdiᷣ ĩ incarnatōe. facta
ē additio q̄ ē ĩ paſſiōe. ꝑ quā caritas eſt
vltiata ĩ paſſiōe in oſtenſiōis pfectiōe.
hoc aūt cōgruebat fieri ĩ meridie. Et
ſic pꝫ ꝙ aliud tp̄s ꝯgruebat cōceptōi ⁊
aliud paſſioni.

In quo loco. Si in ciuitate. ca. 31.

Oſt hoc queriᷣ de loco. Et dicit
euangeliū ꝙ fuit ĩ ciuitate. Cōtra
hoc ſic obiciᷣ. Dñs extra ciuitatē fuit
nat⁹. paſſus. ⁊ ſepult⁹. ⁊ reſurrexit. er
go extra ciuitatē debuit cōcipi. Itēꝫ
dignior ānūciatio debuit fieri ĩ digno
ri loco. vł admin⁹ ĩ eque digno: ſed an
nūciatio dñi dignior ē annūciatiōe Io
hānis: illa āt fiebat in tēplo. ergo ⁊ iſta

Itē iter oꝑationes locales ⁊ loca in
q̄bus fiunt attendiᷣ ꝓportio: ſicut di
gnior eſt oratio q̄ negociatio: ita ſic in
digniori loco: oratio ĩ choro: negociatō
in foro. Unde Auguſtin⁹ ĩ regula. In
oratorio nemo aliud agat ⁊c̄. Et dñs ĩ
euāgelio Mat. 21. Domus mea domus
orōnis vocabiᷣ. Itē ĩ iſta annūciatio
ne cōpleta fuit digniſſima oꝑatio. quia
incarnatio. ergo ĩ digniſſimo loco. ergo
ĩ tēplo. Solutio. Ad hoc dicim⁹ rñdē
do ꝙ dñs in oībus pcipalib⁹ factis q̄
in mūdo geſſit: quare in mundū veniſ
ſet oſtēdit. Inter homines peccatores
natus. inter bouē ⁊ aſinū iacuit. inter
peccatores cōuerſat⁹ fuit ⁊ cū ipſis co
medit. Inter latrones crucifixus fuit:
peccatrici reſurgēs prio apparuit: om
nibus in oꝑe oſtēdens ꝙ venit xp̄s ih̄s
in hūc mundū pec. ſal. fa. Non ergo in
mari. qui eſt locus piſciū: nec in aere q
eſt loc⁹ auiū. nec in cāpo qui eſt agreſti
um aialium: ſed ĩ ciuitate qui eſt locus
ꝓprius hominū concipi debuit. qui ꝑꝑ
nos ⁊ ꝑpter nr̄am ſalutē de celo deſcē
dit. Qȯ aūt obiciᷣ ꝙ extra ciuitateꝫ
nat⁹ fuit. paſſus. ⁊ ſepultus. ⁊ reſurre-
xit. Dicim⁹ ꝙ duplex fuit xp̄i natiuitaſ:
in vtero. ⁊ ex vtero: Pria in ſecreto. ſe
cunda in manifeſto. Prima congruit
miſterio. Secūda exemplo. In ciuitate
ergo concipi voluit. vt miſtice doceret
ꝙ pro omnibus venit. in via auteꝫ na
tus fuit ad oſtēdendum ꝙ ſua vita no
bis via fuit ad regnum celorum. Extra
portā paſſus fuit ad oſtēdēdū ꝙ ꝑ ipſi⁹
paſſionē nō liberamur. niſi a conuerſio
ne peccati ad ipꝫ ⁊ p⁹ ipꝫ egrediamur.
Quod aūt obicitur de tēplo. dicimuſ
ꝙ locus nō ſanctificat hoieꝫ. ſed hō lo
cum. Dignius ergo templum eſt ĩ quo
eſt dignitatis habitatio. ⁊ in quo exer-
cetur excellentior operatio. Sed in ora
torio beatiſſime virginis fuit digniſſi
ma habitatio in quo digniſſima ⁊ ſciſſi
ma creaturarū habitauit. quā ipſe ſan
ctus ſanctorum nunq̄ ſolam reliquit.
quam angelorum multitudo frequen
tauit. Exercebatur etiam ibi in nobiliſ
ſima operatione videlꝫ ſanctiſſime ora
tionis ⁊ contemplationis ⁊ deuotionis
oblatione. Dignius ergo oratoriuꝫ hoc
templo iudaico in quo fiebat thauro-
rum ⁊ vitulorum mactatio thuris ma
terialis accenſio. fiebat ergo iſta annū
ciatio in loco digniſſimo ſimiliter ⁊ in
carnatio fiebat in templo ſacratiſſimo.
quia ſicut dicit ſanctus Ber. Non fuit
in terris locus dignior virginali vtero
quia vt dicit beatus Auguſtinus fuit
thronus dei. thalamus domini celi. ta
bernaculum xp̄i. Illud inquam taber
naculum quo xp̄s aſſiſtens pon. futu-
rorum bonorum ⁊c̄. Eſt ⁊ alia ratio
ꝙ dominus voluerit in ciuitate conci-
pi. Dominus enim quando de celo de
ſcendit non ſine celis nec ſine regno
celorum venit. ſed celum celorum ⁊ re
gnum celorum ſecum tulit. hoc enim
lucifer non fecit. quia ſicut fulgur de
celo cecidit. ⁊ celum ibi totum re-
liquit. ignem ſuum ſecum modo defe
rens quocunqꝫ vadit. Dominus auteꝫ
id qȯ fuit permanſit. ⁊ ad matrem
veniens de bonis pr̄nis non expulſus
fuit. vnde nunquam extra regnum ce
lorum fuit. vnde ⁊ quando in vtero cō
ceptus fuit ipſa virgo ſuum regnum ce
lorum fuit. de hac ergo ciuitate glorio
ſa dicta ſūt. quia omnia que ad perfe-
ctionē ciuitatis ptinēt ĩ btiſſima ṽgine
inueniri. ⁊ de btiſſima ṽgine dici pñt.
Fuit eni fūdata ſuꝑ hūilitatē. ꝑ caſtita
tē murata. turrita ꝑ caritatē. ditata ꝑ
paupertateꝫ. cuſtodita ꝑ diſcretionē. libe
ra immūitate peccatoꝝ. pacifica ſupa-
tione tentationum. diuino officio orna
ta per elegantiam morum. edificata ĩ
refugium peccatorum. populoſa virtu
te ⁊ oium donorum gratuitoꝝ. irrigua
abundanter miſerationū ĩ altiſſimo ſita
ꝑ excellentiam priuilegioꝝ.

Quare in galilea. ca. 32.

Oſt hec querit᷑ de regione i qua
nũciatus fuit: ⁊ dicit euangelium
luc. 2. ꝙ in galilea. Sed cõtra. Judeis
xp̃s promiſſus ⁊ exhibitus fuit: ergo i
terra ipſoꝝ cõcip' debuit. Item in iu
dea nat⁹. ꝯuerſatus. paſſus. ⁊ ſepult⁹.
ergo ibi annũciari debuit. Itẽ ipſe di
cit Mat. 15. Nõ ſum miſſus niſi ad oues
⁊c̃. Si ergo tantũ eis miſſus fuit: ergo
inter eas cõcipi debuit. Itẽ ſalus ex
iudeis ẽ ioh. 4. ⁊ nõ ex gẽtibus ⁊c̃. Si
dicit᷑ ꝙ ꝓpter hoc dñs in galilea nũcia
tus fuit: qꝛ ꝓphia p̃dixit yſa. 9. Popul⁹
gentiũ ⁊c̃. hoc nihil v᷑ eſſe dictũ. cum
propter hoc impletũ ſit qđ ꝓpheta p̃di
xit. ſi ideo ꝓpheta predixit: quia ſic fu
turꝰ ſit. Unde vbicũqꝫ ſic dicit᷑ ut ſcrip
tura impleret᷑: ſenſus eſt. Et ſic ſcriptu
ra adimpleta eſt. Solutio ꝓpterea di
cimus ꝙ annũciatio ⁊ cõceptio dñica
fieri debuit in galilea ⁊ ꝓpter factum
qđ fiebat ⁊ ꝓpter finem propter queꝫ
fiebat. Dñs enim incarnatus fuit ut iu
deos ⁊ gentiles ſaluaret: ꝓpterea i re
gione que ab utriſqꝫ inhabitabat᷑ an-
nunciari ⁊ cõcipi voluit. Quod autem
ab vtriſqꝫ inhabitaret᷑ pꝫ per ꝓpham.
Qđ a gentibus per hoc qđ dicit trans
iordanẽ galilee gentiũ. Quod a iudeis
patet per euangeliſtam lucã qui dicit.
2. caplo. Aſcẽdit aũt ⁊ ioſeph a galilea
ciuitate Nazareth in Judeã. Et ſic in
regione communi concipi voluit: quia
pro oĩbus naſci voluit. Nõ eni iudeoꝝ
deus tñ. ſed ⁊ gentiũ. Itẽ regio illa
ſuo nomĩe ꝓprietatẽ incarnatiõis pro-
prijſſime expreſſit. Galilea eni interpre
tatur reuelatio ſiue tranſmigratio. In
hac aũt annũciatõe fiebat ſũmi ſecre
toꝝ reuelatio: qꝛ verbũ qđ in pricipio
erat apud deum ⁊ lucẽ inhabitat inac
ceſſabilem: quã nemo vnquã vidit: ca
ro factũ eſt: ⁊ vidit omnis caro ſaluta
re dei nr̃i qđ librum aperuit ⁊ ſignacu
la oĩa ſoluit: ⁊ nobis oĩa que cũqꝫ audi
uit a patre nota fecit. Similimõ fie-
bat hic trãſmigratio maria de ignorã
tia i ſcientiã. d̃ culpa in grãꝫ. d̃ vmbra
i veritatẽ. de ſuitute i libtatẽ. de tiore
i amorẽ. d̃ grauitate i leuitatẽ. d̃ auſte
ritate in benignitatẽ. de diuinitate in
humãitatẽ. q̃ maria tranſmigratio fu
it qꝛ i ea primũ ad vltimũ i vnã pſonã
trãſmigrauit. Qđ igit᷑ obicit᷑ ꝙ iudeis
ſolis ꝓmiſſus fuit: falſũ eſt. ymo ⁊ gen
tib⁹. ſicut pꝫ p oẽs ꝓphas de uocatione
gẽtiũ ſcribẽtes ⁊ loquẽtes: cõcedimus
tñ ꝙ ſolis iudeis ꝓmiſſũ fuit ꝙ xp̃s de
eoꝝ ſemĩe naſceret᷑: ꝙ ⁊ eis ſolis eſt ſo
lutũ. ⁊ ſic oĩgialiter ſal' ex iudeis vẽit
ſed nõ propter eos tantũ.

Quare in Nazareth. ca. 33.

Oſt hoc querit᷑ de ciuitate in qua
xp̃s annunciatus fuit. Et videtur
ꝙ non debuit eſſe nazareth. Ad dauid
eni dictũ eſt. de fructu vẽtris tui po. ſu
per ſedẽ tuã. Uidet᷑ ergo ꝙ pot⁹ i citã
te dauid debuit cõcipi q̃ in nazareth.
Itẽ ⁊ hoc videt᷑ p Micheã. qui dicit
5. caplo. Et tu betleem effrata ⁊c̃.
eras egrediemi ⁊c̃. ergo v᷑ ꝙ iſta an
nũciatio debuit fieri in ihrlm. Item
Joh. pmo. A nazareth põt aliqđ boni
eẽ: Quaſi diceret. Bonũ qđ expectam⁹
nõ venit de nazareth. ſed de betleem
ergo ⁊c̃. Itẽ nulla ꝓphia videt᷑ eẽ ꝙ
dñs cõcipiat᷑ in nazareth. Si ꝯcedat᷑
cõtra. Egrediet᷑ virga de radice yeſſe
yſa. 9. ⁊c̃. ergo videt᷑ ꝓpheticũ eſſe ꝙ
in nazareth. Itẽ poſtquã dixerat na
thanael a nazareth põt aliqđ boni eſ
ſe: dñs approbãdo ⁊ cõmẽdando dictũ
ſuũ dixit. Ecce vere Iſrahelita ⁊c̃. er
go v᷑ intellexiſſe ꝙ eẽt ꝓphia de incar
nãdo dño in nazareth. Solutio ſuper
idẽ quod dictũ ẽ quare i galilea ⁊ q̃re i
citate dñs ꝯcept⁹ fuit. dicendũ ꝙ nomẽ
citatis nazareth ꝯgruebat: ⁊ ꝙ i gali
lea eẽ debebat. Sicut eni diue genera
tõis ita ⁊ hũane gñr mõ floris d̃ flore aſſi
milãtur. Flos. n. pullulat de vno inde
core ⁊ decor cum ſpe vtilitatis i fruc
tu. Similiter filius ſecũdum diuinam
generationẽ procedit de vno qui eſt in
celo ſine matre ⁊ ſecũdum generatõeꝫ
humanã de vna i terris ſine patre. Bñ
ergo in nazareth conceptus fuit qui ſi
cut flos de flore ſine mixtione de vna
matre ſaluo virginitatis decore cũ ma
tris vtilitate ꝓceſſit. vnde Ber. Semi
na diuie generatiõis eſſe vidẽtur allo-
cutiones ⁊ promiſſiones facte ad p̃res
Floruit autem hoc ſemen i mirabilib⁹
que extẽſa ſunt i exitu d̃ egipto. Suſce
ptio autẽ humãitatis eſt huius ſemis ⁊
hoꝝ floꝝ fructus a nazareth. ergo an-
nũciatur xp̃s naſciturus. quia in flore
ſpatur fructus proceſſurus. Nom̃ ergo
ciuitatis i quo cõcipitur exprimit ⁊ ſta
tum tp̃is: ⁊ finẽ operis ad quem vẽit
Cum enim xp̃s in nazareth concipitur
yems tranſijt. tẽpus innouatõis adue
nit. fruct⁹ appropinquauit. oĩb⁹ ſe exi
buit: medicinam confecit: ſenſum refe
cit: coronandis peccatorib⁹ venit. hec
autem ſunt proprietates floris: propter
quas congruit nazareth ad locuꝫ diui
ne conceptionis. Qđ ergo obicitur d̃
betleem dicimus ꝙ hoc intelligendum
eſt de natiuitate xp̃i ex vtero ⁊ non in
vtero. Quod obicitur ꝙ ſedere debuit
ſuper ſedem dauid. Dicimus ꝙ ille au
ctoritates loquũtur de mõ obtinẽdi re
gnum dauid ſpũale ſm ius ⁊ actum: ⁊
vtrunqꝫ factũ fuit in iudea ⁊ ieruſaleꝫ
qꝛ ibi paſſus ẽ dñs ⁊ ſic p ius redẽptõ
nis regnum accepit ſuper eos ꝓ qbus
paſſus fuit: ibidem etiam reſurrexit ⁊
tunc actualr in throno glorie ſedet.

Quare ad virginem. Capl. 34.

Oſt hoc q̃rit᷑ ꝙ dicit ad virgineꝫ.
V᷑ ꝙ pot⁹ debuit dicere ad mu
lierẽ hac rõne. Per ideꝫ genus debuit
eẽ liberatio: per qđ intrauit dãnatio. ſi
cut p hoiem mors ita p hoiem vita: ⁊
ſicut p fẽiaꝫ. pditio ita p fẽiam ſaluatõ.
Sed ea licet eẽt virgo p totũ appellat᷑
mulier. vbi agit᷑ de pditõne nr̃a. ergo
btiſſima virgo debuit appellari mulier
vbi agit᷑ de redẽptiõe. Itẽ vbicunqꝫ
figurat᷑ iſta cõceptio que hic ãnũciaba
tur. figurat᷑ ſub rõne mulieris ⁊ non
v̉ginis. ergo cũ figura debeat rñdere
figurato ⁊ ecõuerſo. hic cũ ãnũciat᷑ ꝯ
ceptõ. deberet deſcribi ſub nomĩe mu
lieris. minor pꝫ in multis locis ꝓuerbi
orũ. 31. Mulierem fortem quis inueni
et ⁊c̃. pꝫ ꝙ illa mulier fortis fuit beata
virgo que vltimos fines deitatem. ſ. ⁊
humanitatẽ cõiungit. Nam gignẽdo ſa
pientiam q̃ attingit a fine vſqꝫ ad finẽ
⁊c̃. Item lucas. 10. Intrauit ihs in
quoddã caſtellũ ⁊c̃. Conſtat ꝙ iſta mu
lier que ſuſcepit dñm fuit beatiſſima
v̉go. Item benedicta iter mulieres
iahel Iud. 5. dicit᷑ in figura dñe nr̃e.
Itẽ heſter. 2. dilexit eam ſup omnes
mulieres ⁊c̃. Itẽ in euãgelio. Mulier
miſcuit tria ſata. Illa mulier fuit btã
virgo que tria ſata. i. diuinitatẽ ⁊ aĩaꝫ
⁊ corpus cõiũxit: ⁊ fermẽtũ fuit fides
v̉ginis. ſicut dicit beat⁹ ber. Et ſic ma
nifeſtũ eſt in oĩbus figuris cõceptionis
ꝙ dña nr̃a deſcribit᷑ ſub noĩe mulieris
ergo ⁊ mulier debet hic nominari.
Item ⁊ dominus freq̃ẽter in euãge
lio appellat eam mulierẽ: ⁊ omnis ſua
actio eſt nr̃a inſtructio. ergo ⁊ euãgeli
ſta debuit eaꝫ appellare mulierẽ. Itẽ
in hac annũciatione implet᷑ ꝓphia de
cõceptõe filij dei ſꝫ illa expreſſiſſime ꝓ
phat᷑ p Ieremiã. Mulier circũdabit vi
rũ Jer. 31. Sed ibi ꝓphat᷑ ſub noĩe mu
lieris. ergo ⁊ hic debuit mulier noĩari
Itẽ oẽs alie natiuitatũ annũciatões
fiebãt tñ v᷑ ad viros v᷑ ad mulieres
ut i Johãne. yſaac ⁊ Sampſone. ergo
cũ rota ſit in rota ⁊ in ve. te. nulla fuit
annunciatio ad virginẽ. ergo ⁊ i nouo

Quare non ad Joſeph. ca. 35.

Tem videt̃ ꝙ hec annūciatio de-
buit fieri ad virū: dicit. n. Apl'us.
Caput mulieris ē vir. Eph. 5. A capi-
te aūt deſcēdunt ſenſus ad corpus ⁊ ñ
ecōuerſo. ergo vr̃ ꝙ a viro qui ē caput
dꝫ deſcēdere reuelatio ad mulierē.
Itē apl's. Mulieres i eccleſia taceant.
ſed domi interrogent viros ſuos. i. cor.
xiiij. Ergo reuelatio dꝫ innoteſcere mu
lieribus ꝑ viros. Itē etiā poſt natiui
tatem filij dei ſic factū fuit qñ angelus
apparuit in ſomnis Ioſeph ⁊c. Tolle
puer̄ ⁊c. Mat. 2. Ubi reuelatō fuge vi
det̃ ad dñam ꝑuenir̄ ꝑ Ioſeph. Si hoc
poſt natiuitatem filij dei qñ ipſa digniſ
ſima fuit. ergo potius ante. Itē q̄ritur
cum iſta virgo ſit ſingularis inter oēs
⁊ multis priuilegijs priuilegiata. qr̄ nō
additur nota ſingl'aritatis vt dicat ad
virginem quandā. Solutio ad hoc no
tandum ꝙ initium peccati ē a mulier̄
rōne mulieris. Eua. n. inquātum ꝟgo
nos nō perdidit. Sed inquantū ꝯiūcta
viro cui copulariter iuncta ꝑſuauit. qr
ſicut dicit Auguſtinus. Peccati origia
le naſcit̃ ex vulnere cōcupiſcētie q̄ an
nexa eſt cōmixtioni ſeminū; vñ vulneri
ſubiacere nō debuit. qui vulnus cura
re venit. Preterea generatio tp̄alis
ymago ē generatōnis eterne. Uñ ſicut
eterna ē de vno manente incorrupto ⁊
indiuiſo. ita generatio tp̄alis debuit eē
de vna incorrupta hoc eſt de virgine.
⁊ ſic patet ꝙ origini perditiōis ꝯgrue-
bat rō mulieris: ⁊ origini ſaluationis
rō virginis. Quod āt obicitur ꝙ oēs
figure fiebant ſub rōne mulieris ⁊ oēſ
ānūciatiōes ad viros ⁊ mulieres ⁊ nō
ad virginē. dicendū ē ꝙ figure ⁊ ꝓphe
tie ſemiplenā lucē cōtinentes: oēs deſi
ciūt ab ipſa luce. Unde nulla figura in
facto poterat exprimere plene iſtā an
nūciatiōem ad virginem: qr nunq̄ᷓ ali
qua virgo ꝯceptura fuit. ⁊ vſqꝫ ad vir
ginē hanc virginitas maledicta ⁊ ob
probrioſa fuit. hec āt virgo obꝓbriū

virginitatis abſtulit: ⁊ virginitatē con
ſecrauit. Unde ipſa initium virgitatis
fuit: ⁊ ſic eſt virgo virginum que ſine
precepto: ſine conſilio. ſine exēplo glo-
rioſū virginitatis munus deo obtulit
ꝑ quod ꝑ imitatiōem oēs virgines deo
virgo generauit. ergo quicqd ante eā
vtilitatis vel dignitatis feminis attri-
bui debuit. hec ſub ratione mulieris ⁊
non virgīs fieri debuit. vt benedictio
virginitatis benedictiſſime virgini tā
quā virginitatis matri. ꝓprio priuile
gio ſeruaretur. Prophetie aūt que de
ipſa perſona beatiſſime virginis loquū
tur: in excellētiſſimis ꝓphetijs ⁊ expreſ
ſiſſimis ꝓphetijs ipſam appellant mō vir
ginem. mō mulierē. virginē yſa. 7. Ec
ce virgo cōcipiet. Mulierē. Ieremias.
xxxi. Femia circūdedit virū ⁊c. ad ſignā
dum ꝙ mater dei habitura fuit ⁊ vir-
ginitatis integritatem. ⁊ mulieris fecū
ditatē. Itē ꝙ virgo futura fuit q̄ mu
lieris peccati aboleuit ⁊ ſic. quia iſta
virgo inter oēs ꝟgines ſingularis fuit
vtpote que nec primā ſimilem viſa eſt
⁊c. Ideo ſub nō ſingl'aritatis qñqꝫ figu
ratur. vt quoddam caſtellū ⁊ quedam
mulier ⁊c. qr ipa vere ſola virginitatē
perfectiſſimā i ſummo habuit. vt infra
patebit. Ideo virgo ſine additione āto
nomaſice noiatur. Fuit enī hec virgo
cā ⁊ principium oium aliar̄ in virgini
tate i ſumma puritate. peccati immūi-
tate. peccādi ipoſſibilitate. virgitatem
hēns cū fecūditate. mr̄ ſanctiſſimi hoiſ
mater creatoris. mr̄ dei ⁊ hois carna
lis. mr̄ oium hoiū ſpūal'. mr̄ machi
ne mundialis. mater angelice reſtaura
tionis. Qđ aūt obicit̃ ꝙ iſta annūcia
tio debebat fieri mediante viro. Rñde
mus ꝙ ad eundem ꝑtinet ānūciatio ad
quē ⁊ generatio. Unde illi quorum ge
neratio fuit ex cōmixtione viri ⁊ mulie
ris. illorum annūciatio fieri debuit ad
viros ⁊ mulieres. illius aūt ānūciatio
debuit eſſe ad ſolā virginem. qui ſol'

de ſola natus eſt virgine. Nec Ioſeph
caput fuit beatiſſime virginis maxime
quārum ad iſtam cōceptionē. que ñ ab
ipſo in ipſam ſed a ſpiritu ſancto venit
Qđ autem poſt natiuitatem filij āgel'
Ioſeph fugam nunciat. archanum eſt.
ꝙ ad Ioſeph ante cōceptionem ⁊ nati
uitatē nihil ꝑtinebat. Sed poſt natiui
tatē btiſſime virgini ⁊ pauperi filio dei
vnius ſaltē ſerui opera opus erat. Mit
titur ergo angelus ioſeph nunciaturuſ
ei ſeruitium qđ facturus erat. et quia
facil' erat fidei ⁊ ꝓmpte obediētie. leui
illuminatiōe vtpote in ſomnis indiguit.
quam ab angelo accepit. ut ſciret quid
facere deberet non vt faciendum bea
tiſſime virgini intimaret. que prius q̄ᷓ
ipſe ſciebat quicqd ad eius btītudinē
vel operandi neceſſitatem pertinebat.
nec ad hoc aliquo indigebat documē
to. idē homine vel angelo. quia illū ha
bebat in gremio qui eſt doctor ⁊ magi
ſter angelorum in celo.

In quo actu fuerit. Si in contemplati
one. capi. 36.

Oſt hoc queritur in quo actu fue
rit btiſſima virgo qñ angelus ei
annunciauit. Uidet̃ enī fuiſſe i actu
cōtēplatiōis. Dicit enī yſa. xxx. In ſilē
tio ⁊ ſpe erit fortitudo veſtra. Sed dña
noſtra hic maxīe indigebat fidei forti
tudine. ergo debuit eſſe i ſilentō ⁊ ſpe.
ſed hoc eſt eſſe in cōtemplatione. ergo
fuit in contemplatione. Item ducā te
in ſolitudinē ⁊ loquar tecū. per hoc tā
git̃ ſtatus ꝯtēplatiōis. Itē ſedebit ſo
litarius ⁊ tacebit ⁊ leuabit ſe ſuper ſe
Ex hoc ſic arguitur ſic. Mouens ñ quo
cūqꝫ mō ſe hñs mouet̃. ſed ſꝫ approxi
matōnem oportet eſſe. ſed dñs appropi
quabit beatiſſime virgini deſcēdendo.
ergo ipſa debebat obuiare aſcendēdo.
ergo debebat ſe leuare ſuper ſe. ⁊ hoc
per contemplationem. ergo debuit eē
in contēplatione. Item philoſophus.

Aīa quieſcēdo ⁊ ſedendo fit prudens. ſꝫ
beatiſſima virgo d̄ebebat hic fieri ꝟgo
prudentiſſima mater vīꝫ ipſius ſapīe.
ergo cōgruebat ei ſedere ⁊ quieſcere.
⁊ h̄ eſt eſſe i cōtēplatione. ergo fuit in
cōtēplatione. Itē nobiliſſima opatio
cōgrui nobiliſſimo ſtatui. ſꝫ hic fuit no
biliſſima opatio. qr cōceptio filij dei.
ergo debuit fieri in nobiliſſimo ſtatu.
Iteꝫ ſi ſubſtātia ſup ſubſtātiā. ⁊ potē
tia ſup potētiam. ⁊ actus ſuper actū.
ſed i hac btiſſime virginis ſubſtantia.
eleuabat̃ ad ſummā ꝓpinquitatē cuꝫ
deo. niſi enim deus fieret. non poterat
magis eleuari. q̄ᷓ vt eſſet mater dei. er
go ſi ſubſtātia eleuabat̃ i ſūmū debuit
eſſe in altiſſimo ſtatu cōtemplationis.
Item dantis ⁊ recipientis debꝫ eſſe ad
inuicem conuerſio. Anima auteꝫ duas
habet facies ſecundum rationem. por
tionem ſuperiorem. ⁊ inferiorem. Infe
riorem que tēporalibus pertractandis
intendit. ſuperiorem que ſpūalibꝰ cō
ſulendis inheret. ergo ſi dei ⁊ beatiſſi
me virginis. tanq̄ᷓ dantis ⁊ recipiētis
debet eſſe conuerſio adinuicem. neceſ
ſarium eſt ꝙ ſecundum illam partem
comparetur. ſecundum quam ad deuꝫ
conuertitur. ergo fuit in cōtemplatiōe.

Si in actione. capi. 37.

Ontra in canticis. can. p̄. Cuꝫ eēt
rex i accubitu ſ. nar. ma. ⁊c. Nar
dus ſignificat hūilitatem. ergo videtur
ꝙ humilitas fuerit diſpoſitō preparato
ria beate virgini ad concipiendū deū.
Dic̄ aūt Auguſtinus. ꝙ humilitas genu
it nobis deum. humilitas aūt ſemper
ē in deſcendendo. ſemper enīꝫ recūbit
in nouiſſimo loco. deſcenſus autem in
actione. ⁊ aſcenſus in contemplatione
Ergo beatiſſima virgo debuit eē i actō
ne. Itē luc. 14. Qui ſe exaltat hūiliabi
tur. hec propoſitio ē ꝑ ſe ergo qñ maxi
ma exaltatio eſt i actu. tunc ⁊ maxima

humiliatio dꝫ eſſe in actu. Sed in hac
annunciatione btiſſima virgo maxime
exaltabatur actu. ergo maxie hũiliari
debuit actu. humiliatio autẽ in deſcen
dendo ⁊ contemplatio in aſcẽdendo. er
go non fuit in contemplatione ſed i ac
tione. Item in Geneſi. loquar ad do
minum meum cũ ſim puluis ⁊ cinis. er
go pulueriʒatio ⁊ incineratõ qua ſe an
nichilat ⁊ humiliat homo: eſt prepara
tio ut homo loquatur cum deo ⁊ deus
cum ipſo. ſed hic deus familiariſſime
locutus eſt beate virgini. ergo hic ma
xie debuit incinerari ⁊ humiliari. Itẽ
lu. x. Abſcondiſti h a ſapiẽtibꝰ ⁊ pꝛudẽ
tibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis. ergo q
deſiderat reuelationem: opoꝛtet ꝙ par
uulum ſe reputet per humiliationem.
Item Iac. 4. humilibꝰ dat gratiam.
hoc eſt per ic. ergo humili datur maioꝛ
gratia. ergo ſumma gratia actu datur
ſumme humili actu. ſed hic dabatur
beatiſſime virgini ſumma gratia actu
ergo debuit eſſe i ſummo humili actu.
humilitas autem eſt in deſcendendo ſi
cut contẽplatio in aſcendendo. ergo nõ
debuit eſſe in actu cõtemplationis qui
eſt inſui ſum ſed in actu humiliationis
qui eſt in deoꝛſum. Si concedatur
contra. Uidit Iacob ſcalam. Glo. dicit
Illi diuina conſpiciunt: qui ab appeti
tu tempoꝛalium oculos claudũt. Sed
btiſſima v̓go hec dei foꝛtiſſimũ aſpectũ
hũit. ergo maxie oculos ad tpalia clau
ſit. ergo cõtemplationi nõ actioni vaca
uit. Solutio. Cõcedimꝰ ꝙ btiſſima v̓
go in actu ꝯtemplationis fuit qñ ei iſta
annũciatio veit. Qđ aũt q̃rit̃ ꝑ quẽ ac
tũ ad grãm iſtã marie ꝑpararet̃. Dici
mꝰ ꝙ btã v̓go i hac annũciatiõe i ſũmo
pure creature eleuabat̃ cãliter. i ſũmã
ptãtẽ. in ſũmã dignitatẽ. in ſũmã cari
tatẽ. In ſũmã ptãtem qꝛ ſup naturã de
um genuit. in ſummã dignitatẽ qꝛ per
hoc totiꝰ creature ꝑ recreationẽ mr̃ ef
fecta ẽ. i ſũmã caritatẽ qꝛ deo ꝑ hec ſũ
ma ⁊ omni ꝓpinquitate ꝓpinquiſſima
fuit utpote q̃ ipſius filia mater ⁊ ſoroꝛ
⁊ ſpõſa fuit. Ad ptãtem eleuabat fides
Iuxta illud Mar. 9. Oĩa poſſibilia ſũt
credẽti. Ad dignitatẽ eleuabat humili
tas: Iuxta illud luc. 14. Qui ſe humilia
bit exaltabit̃. Ad caritatẽ eleuabat ca
ritas. Iuxta illud ꝓv. 8. Ego diligẽtes
me diligo. Itẽ eleuabat̃ ad ſũmã fa
miliaritatẽ. ⁊ illam faciebat caſtitas.
Iuxta illud. Sapi. 6. Incoꝛruptio facit
eẽ ꝓximũ deo. Ad obiecta rñdemus
ꝙ aſcẽſioni ꝑ contẽplationem nõ con
trariat̃ deſcenſus ꝑ humilitatẽ. ſed de
ſcẽdere ad opera actõis propter deuꝫ.
hoc eſt aſcẽdere ꝑ humilitatẽ ad deũ.
⁊ hec mutuo ſe cõſecunt̃: qꝛ quãto ma
gis aĩa eleuat̃ in cognitionem dei. tã
to magis deſcẽdit in humiliationem ſui
vt frequenter legit̃ in ꝓphis. ꝙ quan
do diuina cõſpiciũt: in terrã cadunt. ⁊
ecõuerſo. quãto magis quis deſcẽdit i
humiliationẽ ſui: tãto magis aſcendit
in cognitionẽ dei. Unde in libꝛo nume
ri. 24. Dixit homo cuiꝰ obſcuratus eſt
oculꝰ. q cadit ꝑ humiliationẽ ſui ⁊ ſic
aperiũtur oculi eius ꝑ dei cognitionẽ.
Et i euangelio. luc. 10. Reuelaſti ea par
uulis. qꝛ vbi humilitas ibi ſapiẽtia. ⁊
aplˢ. 1. coꝛ. 3. Qui vult ſapiẽs eẽ: ſtul
tus fiat ut ſit ſapiẽs. Et dyoniſiꝰ. Tene
bꝛe occultant̃ a lumie ⁊ magis a mul
to lumine. Et ſic patet ꝙ per humilia
tionẽ deſcẽſus nõ impedit̃ aſcenſus cõ
tẽplatõis. vnde iter virtutes ꝑparan
tes beatiſſimã virginem ad iſtam con
ceptionẽ. fides eleuabat rõnalem potẽ
tiam: humilitas iraſcitiuam ſiue ardui
appetitiuã: caritas affectiuã. v̓ginitas
ex pte coꝛpis preparabat generatiuã ⁊
ſuſceptiuã: ⁊ ſic tota eleuabat̃: que to
ta replebat̃: ⁊ tota gloꝛificabat̃. Si
aũt querit̃ vtrum iſtis motibus ſimul
moueret̃. Dicimꝰ ꝙ nõ. ſed alie v̓tutes
ꝑparabant ſuas potẽtias eleuãdo habi
tualiter: caritas aũt tãquaꝫ foꝛma alia
rum ⁊ vinculũ ꝑfectionis ex parte bea
tiſſime v̓ginis fecit ꝯiunctionẽ actuali
ter. vnde caritas fuit complemẽtuꝫ ex
parte ſuſcipiẽtis ſicut ⁊ cõplementum
vltimũ ex parte dantis ⁊ mouentis ad
mouendũ ⁊ dandũ. Ipſa enim ut dicit
hugo de ſancto victoꝛe. Deũ captiuatũ
⁊ ligatum de celo duxit in hũc mũdũ.

Si deſponſari potuit. ca. 38.

Poſt hec querit̃ de hoc ꝙ dicit de
ſponſata. Uidetur ꝙ beatiſſima v̓
go non poterat de iure deſpõſari. Ipſa
enim fecerat votũ continentie qđ obli
gauit eam ad continendum. Spõſalia
autẽ obligant ad matrimoniũ. ⁊ matri
monium tẽpoꝛe debito ad ſoluendũ de
bitum. ergo ſi obligauit ſe ad ſponſalia
venit cõtra votum ſuum. Item ſi ſic
obligata fuiſſet ad oppoſita. Itẽ aut
cõſenſit in carnalẽ copulaꝫ aut non. ſi
ſic ergo pꝛimã fidem irritã fecit. qꝛ ta
libus nõ tantũ nubere ſed etiam velle
nubere dampnabile eſt. Si nõ cõſenſit
ergo nullũ fuit matrimoniũ. Itẽ con
ditio adiecta que eſt cõtra ſubſtantiaꝫ
matrimonij ĩpedit ne matrimoniũ fiat
v̓bi grã cõtraham tecũ ut ꝓcures mi
hi venenum ſterilitatis. hoc non eſſet
matrimonium. quia ꝓcuratio ſterilita
tis eſt ꝯ ſubſtãtiã mr̃imonij qꝛ itezimit
bonũ ꝓlis. ergo ĩpedit mr̃imoniũ. Si
cut ergo ſi diceret̃ cõtrahã tecum ſub
hac ꝯditõe ut nũquã me cognoſcas. nõ
videt̃ eſſe matrimonium: ita nec erit
matrimonium cũ cõditio cõtinẽtie eſt
adiecta. ergo vr̃ ꝙ iſta nulla fuit dſpõ
ſatio: qꝛ nõ potuit ſeq mr̃imoniũ. Si
ꝯcedat̃. ꝯtraria ſũt iura. ⁊ Auguſtinꝰ
q dicit. ꝙ mr̃imoniũ nõ facit copˡa car
nalˢ ſed pactio cõiugalis. ⁊ ꝙ ſanctioꝛa
ſũt cõiugia pari voto cõtinentie: ⁊ mul
ta ſimilia. Itẽ vr̃ ꝙ ⁊ ſi eſſe potuerit
tñ nõ cõgruit btiſſime v̓gini deſponſa
ri. Spũs ſanctꝰ diſciplie effugiet fictũ:
ergo in iſta ſũma ſpũs ſancti opatione
nulla debuit eẽ fictio. ergo btiſſima v̓
go pꝛo nupta ſe gerere nõ debuit q̃ vir
go innupta fuit. Itẽ mr̃imoniũ pꝛio
inſtitutũ fuit in officium cauſa pꝛolis.
poſtea in remediũ: cã vitande foꝛnica
tionis. ut dicit Aplˢ. 1. coꝛ. 7. Uniuſqſ
qꝫ ſuam vxoꝛem hẽat ꝓpter foꝛnicatio
nẽ. Sed ꝓpter neutrã iſtarum cauſaꝝ
cõgruebat eẽ matrimoniũ in btã virgi
ne. ergo videt̃ ꝙ inutilis fuerit iſta de
ſpõſatio. So. ad hoc dicimꝰ ꝙ iſta de
ſpõſatio ⁊ poſſibilis fuit ⁊ vtilis. poſſi
bilis. quia licet btiſſima virgo feciſſet
votum ⁊ habuiſſet firmum votum con
tinentie: poterat tamen conſentire in
maritalem ſocietate; facta tamen diui
nus inſpiratiõe vtriqꝫ de altero ꝙ vel
let v̓go manere ⁊ ſic conſenſit in ſocie
tatem maritalem ⁊ nõ in copulam car
nalem abſolute. Et quod videtur
dicere Auguſtinꝰ ꝙ conſenſit in copu
lam carnalẽ intelligendũ eſt nõ abſolu
te ſed ſub conditiõe ſi deus ſic vellet.

Quod aũt obicitur ꝙ iſta cõditio ſit
cõtra matrimoniũ. Dicimꝰ ꝙ dicũt iu
ra de cõditione adiecta cõtra ſubſtãtiã
mr̃imonij: ĩtelligendũ eſt de cõditõe in
honeſta. cõditio aũt licita ⁊ honeſta nõ
impedit mr̃imoniũ. Unde non ẽ ſimile
de voto cõtinentie ⁊ de ꝓcuratiõe ſte
rilitatis ⁊ ſimilibus: cũ etiã coniuges
pꝰ carnalẽ copulã poſſint votũ ꝯtinẽtie
emittere. ⁊ ſi emiſerint: tenent̃ obſer
uare. ⁊ ſic iſta deſpõſatio poſſibilis fu
it. Fuit vtilis ad multa. Pꝛio ut mr̃i
moniũ bonũ oſtendat̃. Secũdo ut diſa
oĩum boꝛoꝝ nullo bono priuaret̃. Ter
tio ut hoſtis fallat̃. Quarto ut teſtis ca
ſtitatis hẽat̃. Quito ut oꝛigo dñe dſcri
bat̃ qꝛ nõ cõſueuit ſcriptura feminas
genealogiʒare. Sexto ut ab ĩfamia ſer
uet̃. Septĩo ut penis caueat̃. Octauo
ut a xp̃o perſecutio tollatur. Nono ut
filius pꝛocuretur. Decimo ut domino
ſeruiatur. Undecimo ut ſpiritualle ma
trimoniuꝫ ſignificetur. Duodecimo ut

parētes ſpūales oſtēdanť. Tertio lecio
ut humilitas virginitati coniungatur.
Quartodecio ut occaſ o incurie de fa-
ma v̓ginibus tollať. Quintodecio. ut
humilitas ⁊ caritas filij oſtendať ꝙ po
tius voluit filius fabri reputari ꝙ̄ mr̄e;
infamari. Sextodecio ut matris digni
tas humilitati ſocieť ut quāto maior
ſic humiliet ſe in omnibꝰ. ut ſit ⁊ ma-
ter dei ⁊ vxor fabri. Qđ autem obiciť
de ſimulatione. Dicimꝰ ꝙ eſt ſimulatio
deceptōis ut in ypocritis: ⁊ ē ſimulatio
hūiliatōis qua quis nō vult magnus
vł hūilis ōdicari ſed vilis reputari. Pri
mā ſimulationē effugit ſpūs ſanctꝰ. Se
cundā inhibitat. Unde iſa. Sup quē re
quieſcet ⁊c̄. Qđ obiciť ꝙ cā mr̄imo
nij debet eē proles. vł cā vitande forni
cationis. dicimꝰ ꝙ hoc intelligendū eſt
de mr̄imonio ꝑ copulā carnalem conſu
mato. Iſtius autē mr̄imonij cauſe fue
runt que iam dicte ſunt.

In qua etate deſponſata fuit. ca. 39.

Oſt hoc queriť de etate in qua fu
it qn̄ contraxit cū Ioſeph: ⁊ quan
do cōcepit dn̄m. Et videť poni ꝙ admi
nus fuerit xij. ānoꝝ. hec eni eſt legiti
ma etas ad matrimoniū cōtrahendu;.
Omnia aūt facta ſunt rite circa illud
matrimoniū a ſpū ſancto ordinatū. er
go etas legitia eſt ſeruata. Itē cū mi
rabilia ſint que deo imediate oꝑante
fiunt: quāto aliqđ eſt mirabiliꝰ tāto lau
dabiliꝰ alijs paribꝰ. ſ; vite pfectio. ⁊ v̓
tutū conſumatio mirabilior eſt in iuue
ne ꝙ̄ in ſene: ⁊ quāto laudabilior tāto
mirabiliō. ergo vbi erit laudabiliſſima
erit mirabiliſſima. Sed pfectio eſt mi
rabilior in iuuene quāto pſona eſt mi
nor. ergo btiſſima v̓go in infima etate
qua huiꝰ grē capax fuit. ipſa deū ſuſce
pit. Itē quāto qđ minus eſt debitu;:
tanto magis gratū: ſed eſt minus debi
ta perfectio in iuuene ꝙ̄ in ſene. Sed
in btiſſima virgie fuit gratiſſima. ergo
fuit in etate minimā qua eſſe potuit ꝗ̄
conſentire potuit. conſentire aūt potu
it cum uſum rōnis habuit: ergo tunc
iſtā grām ſuſcepit ergo. Itē euiſdē eſt
potētie ⁊ etiā mīſicordie grām dare ⁊
gratā conſeruare ⁊ quāto prius datur
tanto plus dať. Iuxta illud. Qui cito
dat bis dat. S; btiſſime virgini tantū
dedit quantū pure creature dari potu
it. ergo tam cito dedit quam cito acci
pere potuit. Item neſcit tarda moli-
mina ſpūs ſancti gratia. ergo ex parte
dantis nulla fuit mora dandi. ymo vi
detur affectaſſe dationē. qr ipſe exulta
uit ut gigas ad cur. viam. ergo ſtatim
dedit qn̄ ſuſceptiuū capax fuit. Cōtra
btiſſima virgo ī annūciatione illumīa
batur actualiter ſumma illumīatione.
ergo illa debuit fieri quādo marie fuit
illuminabilis ſcđm intellectū hoc autē
eſt in ſenio. Iuuenes eni vigent ſenſu.
Senes autem intellectu. ergo btiſſima
virgo debuit illā illuminationē recipe
re in ſenectute. Itē figura huiꝰ con
ceptionis ſupnaturalis in virgine fuit
Sarre conceptus ſterilis in ſenectute.
quādo nonagenaria fuit. ergo ſi figura
tum debuit rn̄dere figure ⁊ iſta cōcep
tio fieri debuit in ſenectute. ergo de-
ſponſatio que preceſſit iſtam cōceptio-
nem. Itē nō eſt congruū matrimoni
um inter ſenem ⁊ iuuenculam. ſed in
ter iuuenem ⁊ iuuenē: ⁊ ſenem ⁊ ſenē.
Illud autē matrimoniū fuit congruen
tiſſimum ⁊ Ioſeph fuit ſenex. ergo ⁊
beata virgo. Itē contra grauitate;
bonorum morum ⁊ honeſtatem eſt ac
celeratio matrimoniorū. hic autē nihil
fuit incongruū. ergo expectatū fuit tē
pus congruū ⁊ maturū. Item a cor
pore beate virginis formabatur corpꝰ
perfectiſſimum ſecundū naturā. ergo
ex tali tale. ⁊ ex magis tali magis tale.
corpus autē illud pfectiſſimū debuit eſ
ſe ſecundū naturam: corpus autem per
fectum non eſt ante ſtatum augmenti.
Status autem ille ad minus non eſt
ante xxv. annos. ergo corpus beate v̓
ginis debuit eſſe adminus xxv. annoꝝ
quando concepit xp̄m. Item conſiliū
turis eſt. ſi dubitetur de quātitate nu
meri ꝙ equaliter iuſ ⁊ iudex debeat
medium numerum determinare. v̓bi
gratia. Si dubitetur vtrū quis teneať
iſti xx. vel tātū decem: iudex faciat ſol
ui medium ergo a ſimili in propoſito.
ſi dubitetur quando facta fuerit iſta
deſponſatio ⁊ cōceptio interpretandu;
erit tempus mediū inter primu; ⁊ vlti
mū tempus qua talia conſueuerunt ce
lebrari. Primum autē tempus eſt. xij.
annoru;. vltimum tēpus ut in pluribꝰ
l. annoru;. horū autem medium. 30. er
go videtur ꝙ circa illam etatem debu
it eſſe beatiſſima v̓go quando iſta in ea
fiebant. Solutio. Supponendo ꝙ in
beatiſſima v̓gine fuit omnis congruē
tia tam ex parte nature quā ex parte
gratie ad hoc ut mater dei fieret: credi
mus concedendo ꝙ deum concepit ta
li etate qua perfecta fuit ī ſtatu corpo
ris ⁊ quātitate: ⁊ ꝙ circa eandem quā
titatem deſponſata fuit tantu; quantū
ante ſponſalia ſolet matrimoniū ꝑcce
dere: vi; circa duos menſes. Quod
ergo obicitur ꝙ mirabilior ⁊ laudabi-
lior eſſet in iuuentute iſta pfectio. Dici
mꝰ ꝙ cū nihil ſit laudabile niſi aliquo
modo depēdeat ab arbitrij libertate ⁊
ab habitu v̓tutis nō ſtatim illud fieri
debuit: cu; beata virgo libero arbitrio
vti potuit. ſed interuenire debuit tēm
poris protractio: in quo fieret ⁊ merito
rum accumulatio ⁊ purificationi qua;
acceperat in vtero maior ſuccederet ō
puratio ⁊ virtutum exercitatio. ut om
nium virtutum apice ſublimata de cō
gruo ſuo ſingulari merito mūdo ſubue
niret perdito. ſaluatorem gignendo. Et
ſic patet ꝙ non ſtatim deus hoc donu;
dedit cu; eius beatiſſima virgo capax
fuit. Sed quia non tantum dedit ſed
congruentiſſimo modo tūc demū ſtatī
dedit: qn̄ ſuſceptiuū cōgruētiſſimo mō
capax fuit: ut nō eſſet tantū datum op
timum ſed donum perfectum ⁊ perfe-
ctiſſimo modo datu; nec illa velocitas
donum duplicat que temporis congrui
tatem anticipat: ⁊ a dato modum dan
di deformat ⁊ a recipiente gloriam mi
nuit. ⁊ dignitatem recipiendi ab ipſo
excludit.

De pulcritudine virginis ſi corpora-
liter. cap. 40.

Oſt hoc queritur de pulcritudine
btiſſime virginis vtrum pulcritu
dinem corporalem habuerit. Et videť
ꝙ ſic. figura ſiue ſignum ſimilitudine;
debet habere cum ſignato. Sed omnes
mulieres btiſſimā virginē figurātes te
ſte ſcriptura fuerunt pulcherrime. er-
go ⁊ beata virgo. mior pat;. Quatuor
enim inueniūtur mulieres beatiſſimā
virginem expreſſiſſime figurantes. he
ſter coniugata. Iudith vidua. Rachel
⁊ Rebecca virgines. de heſter ſcribi-
tur primo capitulo. Erat autē heſter pul
cra valde ⁊ incredibili pulcritudine
gratioſa omnium oculis ⁊ amabilis vide
bať. Similiter v̓ Iudith legiť iudit. 8.
Erat autem eleganti aſpectu nimis Et
itē ibi. Cōſiderabant facie; eius ⁊ erat
ſtupor in oculis eorum quoniā eius pul
chritudinem mirabantur nimis. Et
item. Non eſt talis mulier ſuper terrā
in aſpectu ⁊ pulcritudine ⁊ ſenſu ver-
borum. Simili modo de Rebecca le
gitur ꝙ fuit puella decora nimis vir-
go ꝗ; pulcherrima ⁊ incognita viro.
Item de Rachel ꝙ erat venuſta fa
cie ⁊ decora aſpectu. Et ſic ſcriptura
omnes mulieres beatam virginem fi-
gurantes laudat in pulcritudine. ergo
⁊ beatiſſima v̓go. Item corpus ordi
nať ad aīam ut ſupra dictu; eſt ꝙ ani
me nobiliori debetur corpus nobilius.
ergo pulcritudo corporis ad pulcritudi

ne; anime. ergo vbi fuit perfectiſſima
pulcritudo anime ibi ꝛ perfectiſſima pl̄
critudo corporis debuit eſſe. Item in
canticis. quarto capi. deſcribitur ſum
ma pulcritudo ſpūalis. ꝛ hoc per ſym-
bola corporalia. Illa āt ſcriptura ſpālr
ꝛ anthonomice expoīſ de btā virgine.
ergo illa que ibi dicūtur. debēt cōueni
re āthonomice btē virgini. Itē p pl̄
critudinē exteriorē ducitur intellect⁹
ad interiorem. ergo i beata virgine de
buit eſſe pulcritudo exterior ꝛ īterior
Item pulchrū ꝛ bonum addito pul-
chro ꝛ bono facit magis pulchrū ꝛ bo
nū. ergo pulcritudo ꝛ bonitas exterior
addita pulcritudini ꝛ bonitati interio
ri facit magis pulchrum ꝛ bonum. S;
beatiſſima virgo inter puras creaturaſ
optima ꝛ pulcherrima fuit. ergo habu
it pulcritudinem exteriorem ꝛ interio
rem. Item etiam in proſa dr̄. Caſtiſſi
ma corpore. ſanctiſſima moribus. oīu;
pulcherrima: virgo virginum. Item
corpus humanum ē nobilius oīb⁹ cor
poribus brutorū propter vnionem ad
animam rationalē. ergo nobilitas cor
poris attenditur ſcðm nobilitate; aie
ad quā ordinatur. forma. n. ꝛ materia
debent eſſe proportionabilia. Sed aīa
beatiſſime virginis fuit nobiliſſima p⁹
aīam filij dei. ergo ꝛ corp⁹ erat nobiliſ
ſimum ꝛ pulcherrimum poſt corpus fi
lij dei. Item corpus vnitū diuinitati
pfectiſſimu; eſt in pulcritudine. ita ut
etiam in ipſum deſiderent angeli pro
ſpicere. ergo corpus immediate ordina
tum ad ipſum erit ſecundo loco pulcer
rimum. Sed illud fuit corpus matris:
vñ formabatur id qð diuini vniebatur
ergo illð fuit ſecūdo loco pulcherrimū
Item philoſophus. Natura eſt vis i
ſita rebus ex ſimili ſimile procreans.
Niſi ergo natura impediatur vel erret
filius eſt ſimilis patri vel matri. ergo q
naſcitur de matre ꝛ nō de patre. ꝛ tali
operante qui nō poteſt impediri vel er

rare: ibi neceſſe eſt filium ſimilē eē ma
tri ꝛ ecōuerſo. ſed ipſe beate marie vir
ginis fili⁹ eſt pulcherrimus. ergo ꝛ ip
ſa. Item qui viderunt veronicam di
cunt ꝙ pulcherrimā ꝛ glorioſiſſimā re
preſentet faciem. Item ordo eſt i re
bus naturalibus ꝛ in corporibus hu-
manis. Natura enim aliquid facit pul-
chrum ꝛ aliq pulcrius. ergo et aliqd
debet eſſe pulcherrimū ſecūdum natu
ram. Natura enim aliquē h; terminum
ad quem poteſt ꝛ non vltra: aut ergo
illum alicubi continget aut nuſquam.
ſi nuſquā. ergo deficit reſpectu ſuaru;
operationum. hoc aūt ē falſum. q2 dic̄
phs ꝙ natura non abundat ſupfluis
nec deficit neceſſarijs. ergo natura ali
cubi h; ſuū ſummū. Corpus aūt natu-
rale qñq; formaſ a corpe naturali ipſa
natura creata operante naturalr̄. ali
quādo deo operante ſupnaturalr̄. er
go alicubi ē ſummū in corpore hūano
deo operāte: ꝛ alicubi ſummū natura
operante. ꝛ ſic natura operās ē imme-
diate ſub deo operante. Sicut ergo cō
pus dei quod deus per ſe ipſum forma
uit. ē perfectiſſimū ꝛ pulcherrimū i na
tura ꝙ deus potuit facere ſm ſtatum
vie: ita corpus beatiſſime virgis ad B
immediate ordinatū erit pulcerrimum
ſm ſtatū uie qð natura potuit facerē ſe
operāte. Itē dam. dicit ꝙ ipſa a nulla
illuſtrium ſupatur. Sed alie virgines
ꝛ ſci laudantur de pulcritudine corpo
rali qñ eſt cōiuncta ſpeciali. vt illud pl̄
cra facie ſed pulcrior fide ꝛc̄. Et ſimili
ter i pdictis mulieribus veteris teſta-
menti. ergo beata virgo omni laude di
gniſſima debuit ð vtraq; pl̄critudie lau
dari. Itē caſtitas laudabilior ē i pul
cris. ſic̄ e cōtrario icōtinētia i deformibus
vituperaſ: S; btiſſime vgis caſtitas fuit
laudabiliſſima. ergo ipſa fuit pl̄cerria
Cōtra. pŭ. vlti. dr̄. Fallax grā: ꝛ va
na ē pl̄critudo. S; i btā virgine minime
fuit de vanitate. ergo nec pulcritudo.

Item pulcritudo mulierum magna
ē occaſio mali. Eccleſiaſtici. 9. Virgine;
ne conſpicias: ne forte ſcandalizeris i
decore illius. Et item ibidem. Propter
ſpeciem mulieris multi perierunt. Vñ
Iob. 31. Pepigi fedus cum oculis meis.
vt ne cogitarem qdem de virgine. Sed
beatiſſima virgo oibus debuit eſſe cā
ſaluandi. ergo nulli cā pereūdi. Ite;
quanto plures ſunt cauſe humilitatis
tanto maior ꝛ fortior humilitas. Ergo
que ſummam habuit humilitatem oēs
cās haberē debuit humilitatis. Et q2 fa
ſtus ineſt pulchris ꝛc̄. Deformitas aūt
eſt cauſa humilitatis. ergo beatiſſima
virgo debuit eſſe deformis. Item do
minus in incarnatione maximā oſten-
dit humilitatem. q2 exinaniuit ſemetip
ſum. ſed maior humilitas eſt aſſumere
carnem de deformi q̄ȝ de pulchra. ergo
dñs naſci debuit de deformi. Solutō
Rñdendo dicimus ꝙ ſicut dñs nr̄ ieſ⁹
xp̄s ſpecioſiſſimus fuit formis pre filijs
hoīum. Ita beatiſſima virgo pulcerria
fuit inter omnes filios ꝛ filias hoīum.
Et ꝙ ipſa habuit ſummū in pulcritu-
dine quod potuit eſſe in corpore morta
li natura operante. Qð autem euāge
liū nihil ſcribit ſuper eo pnt̄ eē plures
cauſe. Vna ꝙ cū dña noſtra nob ſit po
ſita i ſpeculū ꝛ exemplum ſaluos fiēdi
ñ eam vult de talibus laudare quorū
inordinat⁹ appetitus vel abuſus ē mul
tis cauſa pereundi. Alia cauſa ē ꝙ ſcri
pture ſufficit hoc per locum a minori
inferre ꝙ quicquid bonitatis vel pl̄cri
tudinis in aliquo ſcōrum fuerit: in ipſa
dubitem⁹ minime defuiſſe. Vnde ſcri-
ptura magis laudat eam hic tacite ſup
ponendo q̄ȝ verbotenus explicando.
Tacēdo. n. pro reuerētia regulā nobis
tradidit infallibile; ꝙ quicqd boni vel
laudis in alijs fuerit. hoc de ipſa ñ opor
teret dubitari. nec i qōne; venire debe
at. qð nephas ē dubitare. Item ſicut
angeli ſummi a donis melioribꝰ laudā

tur ꝛ denominātur ꝛ non ab inferiori
bus que tñ in ipſis eſſe non dubitātur
ita ꝛ btā virgo donis ſpūalibus pleniſ
ſima donis gratuitis ꝛ nobiliſſimis ita
occupat ꝛ implet animas laudantium
euangeliſtaru;. ꝙ obliuiſcuntur bono
rum corporaliū. Itē cū rota ſit in me
dio rote euangelium magis reſpicit ſpi
ritualia. lex uetus plus corporalia. pro
priū ergo ē euāgelij de gratuitis lauda
re: ꝛ propriū veteris teſtamēti corpora
lia commēdare. Ideoq; dña nr̄a in ve
teri teſtamēto de pulcritudie corpora
li commēdatur per figuras: in nouo te
ſtamēto de ſpirituali pfectiōe per ange
los ꝛ euangeliſtas. Raro enim vl̄ nuſ
quā in nouo teſtamēto inueniſ ꝙ aliqs
a corporali pulcritudine cōmendetur.
Quod autē obiciſ de mali occaſione
reſpōdemus ꝙ pulcritudo corporalis
ſimpliciter in ſuo genere bona eſt: Ni-
hil aūt a deo bonū eſt: in quo nō contin
gat malos ſcandalizari. Qui nō tantū
in xp̄o homine ſcandalizabantur ſicut
ſcriptū eſt Mar. 6. Et ſcādalizabanſ i
eo. Et Mat. xi. ꝛ luc. 7. Btūſ q ñ fuerit
ſcandalizatus in me: ymo in ipſo deo
ſcandalizanſ. Vnde ſup illud. ps. quā
bonus iſrael deus his qui recto ſūt cor
de. Glō. Peruerſis autem peruerſus
eſſe videtur. Talis autem occaſio mali
ſiue ſcandali paſſiui nō eſt vicium bo-
nam naturam habētis ſed culpam pati
entis. Sicut ꝛ ipſi demones in pulcher
rima dei iuſticia ſcandalizantur. vnde
ps. Superbia eorum qui te od. a ſe. ſp.
Nec propter hoc debet eſſe iniuſticia.
Si mali vel demones ſcandalizentur i
ipſa. maxime cum boni in ea edificen
tur. vnde mali ſcādalizantur. Cōgrua
ergo fuit pulcritudo beatiſſime vgis: ꝛ
ad ſui ipſius commendationem. vt na
turam perficiat. ꝛ gratiam augmentet
quia forma pudicicie rara ſed apta co
mes. ꝛ ad noſtram edificationem. ꝛ ad
deuotionem. Sapi. 4. Pulcra enim eſt

caſta generatio cũ claritate. Et ad corporis dominici commendationem. Nõ poteſt arbor bona ⁊ nobilis fructũ malum ⁊ ignobilem facere. Nec eſt; perfectior humilitas que eſt ex pluribus cauſis: quarum alique eſſent naturales ⁊ alique gratuite: ꝗ̃ illa que eſt ex ſolis gratuitis. ymo ſicut gratia eſt nobilior natura ⁊ perfectior. ita hũilitas que eſt ex gratia perfectior eſt illa que eſt partim ex gratia ⁊ partim ex natura. Nec etiam eſſet maior humilitas ꝙ deus incarnaretur de deformi ꝗ̃ de pulcra. humilitas enim eſt gratie collatiua ⁊ augumentatiua ⁊ nunꝗ̃ diminutiua. Non eſſet igitur filij humiliatõ maior que humilitatem matris in ſua nobilitate diminueret ⁊ laude; caſtitatis auferret. Un̄ ẜ non mirũ neq; laude dignum hominũ opinio iudicaret. ſi virgo quia deformis eſſet humilis ⁊ quaſi deſpecta viro. virgo permãeret. Econuerſo autem quanto virgo beatiſſima profundior ẽ humilitate. ⁊ quãto ab altiori inferius i ſeipſam deſcẽdit. tanto maior eſt filij dei humiliatio qui ſe a ſummo celo poſt ipſam inclinauit.

De pulcritudine in ſpeciali ⁊ primo de corporis quãtitate. ca. 41.

Icto de pulcritudine in commũi: conſequenter inquirendum eſt õ pulcritudine in ſpeciali. que in tribus conſiſtit. In debita corporis quantitate. ⁊ in eleganti membrorum diſpoſitione. ⁊ proportione. ⁊ in coloris venuſtate. Primo ergo queritur de quãtitate. Que conuenientior probari põt a quantitate corporis ſui filij qui tanꝗ̃ perfectiſſimus in ſuis naturalibus debitiſſimam habuit quantitatem. Corpꝰ enim filij formatur a corpore generantis. ita ꝙ de tali tale. ⁊ de tanto tantũ niſi error aut impotentia impediat. uł per viam accidentis aliter fiat. ſed naturaliter ⁊ regulariter magnus generat magnum. ⁊ paruus paruum. ⁊ tãtus tantum. ergo ſi corpus dominicu; in ſummo habuit debitam quantitatẽ viro congruentem. ⁊ mater ſua habuit debitam quantitatem femine ꝯgruẽtem. Quod concedimus eſſe verum ⁊ credimus. ide; de qualitate dicentes. Modi eni; qualitatis corporis ſunt qnq;. Craſſicies mima. carneſitas. extenuata macies. ſyntheſis. ⁊ equalitas. Piguedo cauſatur ex frigiditate ⁊ humiditate. carnoſitas ex caliditate ⁊ humiditate. extenuata macies ex caliditate ⁊ ſiccitate. equalitas ex omni humorum equalitate. ſintheſis ex frigiditate ⁊ ſiccitate. cuius qualitatis credimꝰ corpus beatiſſime virginis extitiſſe.

De membrorum proportione. ca. 42.

Oſt hec queritur de membroru; diſpoſitione ⁊ proportione. Et illa ſimiliter probatur ex parte generati. In formatione enim corporis a generante ſic formatur totum de toto: ꝙ a qualibet parte generantis formatᷣ pˀs generati illi cõreſpondens. Unde iter generantem ⁊ genitum regulariter ⁊ naturaliter ſingulorum membroꝝ ad inuicem eſt ſimulatio. i. forma ⁊ figura niſi per viam accidentis impediatur. ergo cum in corpore dominico nullu; potuerit intercidere impedimentum ⁊ membra illius corporis fuerint elegantiſſime diſpoſitionis ⁊ cõgruentiſſime proportionis. eadem diſpoſitio ⁊ ꝓportio erit in membris matris. quod cõcedimus eſſe verum.

De colore cutis. cap. 43.

Oſt hec queritur de colore ⁊ venuſtate. Triplex eſt diuerſitas coloris in corpore humano. ſcilicet color i cute. color in capillis. color in oculis. Primo ergo queritur de colore cutis. ⁊ videtur ꝙ debuit eſſe nigra in cute. Color enim eſt proprium obiectum viſus. ergo ille color qui magis eſt viſui congruus plus atteſtabitur coloris bonitati ⁊ perfectioni: nigredo aute; magis eſt congrua viſui. eſt enim congregatiua viſus. ergo nigredo eſt color ꝑfectiſſimus ad videndum. ergo debuit eſſe color perfectiſſimi corporis ſcd̃m ꝙ videri deb;. Item ſimplex nobiliꝰ eſt compoſito. ergo nigredo ⁊ albedo q ſunt colores ſimplices nobiliores ſũt alijs coloribus compoſitis. ergo alter eoru; erit in corpore perfectiſſimo. ſed non albedo. ergo nigredo. Qd̃ nõ albedo videtur. albedo eni; eſt color corporis in quo eſt abundantia frigiditatis ⁊ etiam viſui diſcongruus. quia diſgregatiuus viſus. Item color eſt in motione viſus ſecundum actum lucidi. ergo illi colores qui ſunt motiui ſecundũ actum lucidi in ratione coloris magis ſunt ꝑfecti. Sed ſicut dicit philoſophꝰ extrema ſunt magis ſeſitiua ⁊ motiua ergo albedo ⁊ nigredo qui ſũt extremi magis ſunt perfecti in ratione coloris ergo alter eorum debet colorare corpꝰ ſecundum naturam perfectũ. S; dicit philoſophus ꝙ in corporibus ſunt lux ⁊ tenebre hoc eſt album ⁊ nigrum. S; perfectior eſt lux tenebris. ergo i perfecto corpore potius erit effectꝰ lucis ꝗ̃ tenebrarum. hic aute; eſt albedo. ergo corpus perfectum potius erit album ꝗ̃ nigrum. Videtur autem potius ꝙ debuit eſſe rubeum. Corpus enim rubeũ maxime encraticum ſanguinee ẽ cõplexionis. Sanguini autem atteſtatur rubedo. ergo corpus optime cõplexiõs tum debet eſſe rubeum. Videtur itẽ ꝙ debeat eſſe mixtum ex albo ⁊ rubeo quia ſicut auctores medicine dicunt. i cute color ab interioribus accidit duobus modis aut ex abũdantia aut ex eq̃litate humoru;. Ille ex equalitate qui eſt compoſitus ex albedine ⁊ rubore. Alij vero ex inequalitate. S; nobilior eſt color qui procedit ab equalitate humorum. ergo ille debet eſſe in corpore encratico. Videtur autem ꝙ in hoc corpore debuerit eſſe color glaucus. Ille enim color ſignat frigiditatem in cõpore dominantem. Sed videtur ꝙ corpus beatiſſime virginis debuit eſſe frigide complexionis hac ratione. Quod natura tale eſt. magis tale eſt. ergo qd̃ natura caſtum eſt magis caſtum eſt. ſed quod natura frigidum eſt natura magis ordinatum eſt ad caſtitatẽ. ergo corpus caſtiſſimum debuit eẽ frigide complexionis. Itẽ omnis inclinatio que eſt a duobus. ceteris paribus fortior eſt illa que eſt ab altero tantum: ergo inclinatio ad caſtitatem ſi cauſetur ex natura ⁊ gratia. fortior eſt illa ꝗ̃ tantum ex gratia. ergo caſtiſſimum cõpus frigide complexionis fuit. Cõtra bonum additum bono facit magis bonum. ergo bonum gratie additu; bono nature erit magis bonum ceteris paribus: ergo plena ſecundum gratiam debuit eſſe perfecta ſecundum natura;. ergo non debuit eſſe frigide ꝯplexiõis.

Item magis manifeſtat potentiam a contrario ſecundum naturam ⁊ cõtra naturalem inclinationem contrarium elicere. ꝗ̃ a tali tale. Sed perfectius ⁊ nobilius eſt in quo magis manifeſtatᷣ potentia. ergo nobilior ⁊ perfectior eſt caſtitas in calidis ꝗ̃ in frigidis. S; caſtitas beatiſſime virgis fuit perfectiſſima. ergo debuit eſſe calide cõplexionis. Itẽ vbi maior ꝯtietas ibi maior pugna ⁊ difficilior victoria. vbi autem difficilior victoria ibi maior gl̃ia. ergo glorioſior caſtitas in calidis ꝗ̃ in frigidis. Item philoſophꝰ. Incontinens eſt qui patitur ⁊ deducitur. Inſenſibilis eſt qui nec patitur nec deducitur. Continens qui patitur nec deducitur. Et hoc eſt medium virtutis. ergo virtuoſior eſt caſtitas vbi maior paſſio. hoc autem eſt in calidis.

De colore capillorum ca. 44.

Oſt hec queritur de colore capil-
lorum qui ſecundū auctores medi
cine ſunt quatuor. Niger. Rubeꝰ. glau
cus. Canicies. Cum autem glaucus cō
ſtet ex humore abundāte melācolico.
Canicies aūt ex nimia defectione natu
ral' caloris: ⁊ ex effectu putridi flegma
tis ꝙ plurimum fit in ſenibus: de illis
duobus non fit qō. Sed tm̄ de nigro ⁊
rubeo. Uidetur aūt ꝙ capilli eiꝰ de
beant eſſe rubei. Rubedo. n. atteſtaꝛ
abundantiā caloris non aduſti. Nigre
do autem eſt ex abundantia colerici in
cenſi: vel aduſtione multa ſanguis. qꝛ
vt dicit Galienus. Rubedo atteſtatur
ſanguinee. nigredo aūt melancolice vl'
colerice cōplexioni. Ergo cū nobilior
ſit complexio ſanguinea ꝗ̄ colerica. co
lor atteſtans ſanguini nobilior erit: ꝗ̄
atteſtās colerice complexioni. et ꝯ no
bilior rubedo ꝗ̄ nigredo. ergo erit ī cō
pore nobiliori. Item galienus vbi de
ſcribit corpus encraticū in tegni dicit
Cōpetentis craſeos cognitiones: ſed ī
totā animalis habitudinē hec ſunt. ſ.
color ex rubeo ⁊ albo cōmixtuſ: capilli
vero rubei ⁊ mediocriter criſpi ī pluri
bus ⁊c. Ergo ī encratico corpore capil
li debent eſſe rubei. Item in eodem.
Nam ſi eucraton cerebrum exiſtat ſm̄
quattuor qualitates oīa que dicta ſunt
habebit cum modo: ⁊ ſuꝑfluitates que
cūq; ꝑ pallatū aut aures aut nares ⁊
oculos expurgāꝛ ⁊ hec habebit mode-
rate: ⁊ minime ledetur ad oīa q̄cunq;
extrinſecus calefaciunt ⁊ infrigidant
ſiccant ⁊ humectant. Talibus qdem
capilli infantibus exiſtentibus ſubruf
fi. pueris vero ſubrubei. ꝑfectis vero
rubei fiunt. ergo in optime cōplexiona
to cerebro capilli debent eſſe rubei.
hoc aūt fuit cerebrū dn̄e ⁊c. Uideꝛ
aūt ꝙ debeant eſſe nigri. Conſtantius
ī pategni tres cauſas piloꝝ ponit dicēs
Capilli caput cuſtodiunt ⁊ defendūt ⁊
honeſtant: quibus ſi careat homo ma-
xima eſt inhoneſtas ⁊ ꝑcipue ī mulieri
bꝰ. ⁊ iuxta hoc fecit natura corpori iu
uamenta atq; ornamenta. Et iterū:
Eſt aūt cauſa cur maſculi ⁊ non femie
barbeſcunt. quia maſculi ſunt calidio-
res: in quibus fumus qui ē piloꝝ natu
ra magis augmētaꝛ. quē quia natura
non ſufficit expellere: expellit per duo
loca per caput ⁊ barbam. Unde fit vt
femine calidiſſime barbeſcere videāꝛ
⁊ ecōuerſo ī maſculis frigidis. vn̄ non
barbeſcunt eunuchi. quia perdiderūt
membra calidiora. Pili ergo iſti fcī ſūt
a natura vt eſſent iuuamēta ⁊ ornamē
ta. Ex hoc patet ꝙ tres ſunt cauſe pi
lorum. Expulſio fumoſe ſuꝑfluitatis iu
uatiua: ⁊ defenſio a calore ⁊ frigore ex
teriori: ⁊ ornatus capitis. Quantū ad
primam vtilitatem magis videntur cō
pori encratico cōuenire nigri capilli.
Si enim expulſio ſuꝑfluitatis nociue ē
quecūq; iuuatiua: ſuꝑfluitas magis eſt
nociua. ēt illiꝰ expulſio maxime ē iuua
tiua. Sed colericum incenſum ⁊ ſangui
neum aduſtū magis eſt nociuum ꝗ̄ ſan
guis nō aduſtus. Ergo magis ē iuuati
ua expulſio iſtius ꝗ̄ illius. S; ad iſtiuſ
expulſionē ſequitur generatio nigrorū
capillorū ⁊ nō rubeoꝝ. ergo quātū ad
illam cauſam encraticū magis dꝫ hēre
nigros capillos ꝗ̄ rubeos. Silr̄ quātū
ad defenſionem. Nigri. n. capilli fortio
res ſunt ꝗ̄ rubei. Silr̄ quātū ad orna-
mentū. Pulcrior. n. eſt ⁊ aptior ꝓpor
tio extremi ad extremū ꝗ̄ medij ad ex
tremū. Oppoſita. n. iuxta ſe magis elu
ceſcunt. ergo ſuppoſito colore cutis al
bo ⁊ rubeo magis venuſtat in capillis
nigredo ꝗ̄ albedo vel rubedo. Item
quātum ad ſenſum viſus nigredo ē cō
uenientior. qꝛ ē cōgregatiua viſus: ru
bedo aūt diſgregatiua. Itē quantū
ad ſignati. rubedo enī atteſtaꝛ mobili
tati ⁊ infidelitati. nigredo ſtabilitati
⁊ firmitati. qꝛ reſpondet elemento qō
eſt terra. Itē conſtantius in pāteg.
vbi deſcribit corpus encraticū ſic dicit
in ſuperioribus ꝑtibus libri meminimꝰ
dixiſſe de intemꝑata complexione cor
poris quantum ad compoſitionē inēq̄
lis. Oportet ergo nos dicere de equali
complexione ⁊ de eius ſignificatione.
Corpus enim equale neq; multum ma
cidū eſt: neq; pigue color eius inter al
bum ⁊ rubeum medius. pili eius in in
fantia ruffi. in puericia ⁊ in iuuētute
nigri. ergo ad encraticum corpus perti
net nigredo in capillis ſecundū Cōſtā
tinum. ⁊ ſic etiā videtur cōtrouerſia in
ter conſtantinū ⁊ Gal. cum hic nigrū
colorem ponat capillorū in equali cor
pore. ille autem rubeum. Item carū
contrarietas inuenitur inter illos qui
locuntur de corporis pulcritudine. quo
rū vnus ſic dicit. femineū capiti ſi vis
formare decorē ⁊c. Crinibus irrutilet
ꝑutor aurum ⁊c. ergo vult ꝙ capilli de-
beant eē aurei coloris. Alter autē dicit
ſic. Spectandū nigris oculis nigroq;
capillo. Item ī canticis. 5. ubi deſcri
bitur pulcritudo ſpūalis per exteriorē
expoſitionē. dicif. Come eius ſicut ela
te palmarum: nigre quaſi coruus. ergo
uideꝛ ꝙ ad exteriorem pulcritudinē.
per quā hic iterior deſcribitur pertine
at nigredo in capillis. quia ut dicit ma
giſter Richardus de ſancto uictore ſu
per illō gene. 49. Neptalim ceruꝰ emiſ
ſus dans eloquia pulcritudinis. Pul-
cre hominem interiorem eiſdem vbis
reficit ⁊ exteriorem dum per exteriora
uiſibilia ad inuiſibilem pulcritudinem
intellectum traducit: ergo ad exterio-
rem pulcritudinem pertinet nigredo ca
pillorum. Item ſecundum complexio
nem innatam ſoboles ſolent aſſimila
ri parentibus ⁊ ecōuerſo. Sed uide-
mus ꝙ genus iudeorum ut in pluribꝰ
habent nigros capillos. ergo ⁊ domina
noſtra cum fuerit de progenie iudeoꝝ.
Item veronica pretendit nigrā bar
bam ⁊ nigros crines in domino fuiſſe.
ergo in domina noſtra cū maxima fue
rit aſſimilatio inter eos.

De colore oculorum. ca. 45

Oſt hec quereꝛ de colore oculorū
qui quadruplex eſt. Niger. ſubal
bidus. varius. ⁊ glaucus. Et videꝛ ꝙ
debeat eſſe niger. Ille enim ut in pluri
bus concōrdatur nigrum colorem in ca
pillis: qꝛ habentes nigros capillos ha
bent nigros oculos ⁊ maxime videtur
congruere venuſtati. Unde. Spectan
dum nigris oculis ⁊c. In contrarium
videtur ꝙ alius deſcribens pulcritudi
nē quo ad oculos dicit. Radiant vtrū
q; gemelli luce ſmaragdina vel ſide-
ris inſtar ocelli. Illi autem colores nō
ſunt nigri. Item nigredo oculorum
ut dicit Johānicius ꝓcedit ex defectu
viſibilis ſpiritꝰ vel perturbatōe eiuſdē
aut ex criſtallini penuria humoris aut
quia plurimum reſedit interius criſtal
linus humor. aut ex humore abundan
ti qui eſt ſimilis albugini cui: aut ex
perturbatione ipſius aut ex abundan-
tia qualitatis niuei humoris. ergo cū
iſte color in oculis cauſetur maxime ex
defectu eorum in quibus conſiſtit ocu
li perfectio ad videndum: ut eſt ſpiritꝰ
viſibilis. ⁊ humor criſtallinꝰ nullo mo
do erit iſte color oculorū encratici cor
poris. de glauco autem ⁊ alijs non fit
qō cum atteſtentur minus nobili com
plexioni. Solutō ad primū. Rn̄dendū
eſt ꝙ cum ſex ſint colores cutis: ex al
bo ⁊ rubeo compoſitus. niger. citrinꝰ.
glaucus. albus ⁊ rubeus. ſolus ille qui
eſt compoſitus ex rubore ⁊ albedine
ut dicit Johāniciuſ eſt ab equalitate ꝓ
cedens: omnes vero alij ab inequalita
te: primꝰ eſt nobiliſſimus ⁊ corpori en
cratico determinatur. Ut ſupra a Ga-
lieno in temperata complexione poſitꝰ
ibi competentis craſeos ⁊c. Et ſimili
modo a Conſtantino in panteg ibi.

In ſuperioꝛib⁹ ⁊c̄. Hunc ergo concedi
mus in coꝛpoꝛe beatiſſime v̄ginis exti
tiſſe. Ad obiecta in contrariū reſpon
demus ꝙ licet coloꝛ niger magis ſit ui
ſui cōgruus alteri ad uidendū alteri nō
tamen magis ē encratico coꝛpoꝛi deter
minatus ad habendū. Coloꝛ enī coꝛpo
ris eſt pꝛīcipaliter ad coꝛpus pꝛopꝛium
uenuſtandum. ⁊ ſuam complexionem
oſtendendā q̄ꝫ ꝑpter coꝛpus alienū ad
uidendum. Item cum uiſus delectet
in pulcro ⁊ ī luce pꝛopoꝛtionabili: dele
ctabilioꝛ ⁊ delicioſioꝛ ad uidendum lu
men eſt coloꝛ albus mixtus cum rubo
re q̄ꝫ nigredo: Nec eſt contra ꝙ extre
mi coloꝛes magis ſunt ſenſitiui. Illa
enim pꝛeminētia ſumitur reſpectu alte
rius uidentis. iſta autē reſpectu habē
tis. Natura enim ut dicit phs: intendit
ſibi niſi ſit ebꝛia. Ergo coloꝛ coꝛpoꝛis d
bet determinari potius ſm congruen-
tiam ſui ſubiecti q̄ꝫ reſpectu alteri. Nec
etiam obſtat ꝙ ſimplex nobilius eſt cō
poſito. hoc enim uerum eſt īter res ge
nere differentes. ut anima dignioꝛ eſt
coꝛpoꝛe: ⁊ non ī ijs ī quibus eſt ſimplex
pars compoſiti: cum ī ijs ſemper totuꝫ
dignius ſit ſua parte. Qđ autem obi
citur ꝙ debuerit eſſe frigide complexio
nis ⁊ habere coloꝛem illi atteſtantem:
dicimus ꝙ nō. Cuꝫ cui gratia nobilioꝛ
ſit q̄ꝫ natura. caſtitas que totaliter eſt
a gratia nobilioꝛ eſt ea que partim eſt
a gratia ⁊ partim a natura: ⁊ tanto ma
ioꝛem manifeſtat gratiam quanto foꝛ-
tioꝛem uincit naturam. Nec tamen in
beatiſſima virgine aliqua fuit pugna:
quia fomes omnino extinctus fuit ī ea
Unde tanto nobilioꝛ ⁊ perfectioꝛ fuit
eius caſtitas: quanto nec hoſti aut car
ni aliqua tentandi fuit poſſibilitas: ⁊
nihilominus tanto de hoſte triumph⁹
glorioſioꝛ eſt quanto etiam ipſa caput
eius contriuit ſub pedibus. ut nec ad
pꝛimum motum ſe unquā contra ipſaꝫ

erigere fuerit auſus. Non enim dimi-
nuit rationē uictoꝛie nō poſſe impugna
ri ſed nolle impugnari nec poſſe reſiſte
re. Illa igit̄ ſimul glorioſiſſima ⁊ nobi
liſſima caſtitas fuit. que in ſe nunquaꝫ
ſaltem aliquem motum concupiſcentie
ſenſit. ⁊ ſe in aliqua ſubiecta diſſemi-
nans exemplariter cōcupiſcentiā a mē
tis coꝛdibus pꝛofugauit. quoꝛum ſe in
virginitate oīum matrem fecit. Ad
illud quod obicitur de coloꝛe capilloꝝ
dicimus ꝙ coloꝛ in capillis immediate
ſignificat diſpoſitionē cerebꝛi. Unde
optimus coloꝛ in capillis debet deter-
minari ſecundum optimam complexio
nem cerebꝛi. Optima auteꝫ complexio
cerebꝛi determinatur ſecundum duos
modos. Uno mō eſt cerebꝛum optime
complexionatum quando eſt optime oꝛ
dinatum ad actiones virtutis natura
lis. ita ꝙ operationes cerebꝛi maxime
oꝛdinantur ſecundum equalitatem ad
operationes coꝛdis ⁊ epatis ⁊ alioꝛum
mēbꝛoꝛum pꝛincipalium. ⁊ ſecundum
hoc cerebꝛum debet eē calidum ⁊ hūi
dum. ⁊ ſecundum hoc capilli talis cere
bꝛi in infantibus ſunt ſubruffi. in pue
ris vero ruffi vꝫ ſubrubei. ī perfectis
v̄o ſūt rubei ſic̄ dic̄ Galenus in tegni
in auctoꝛitate ſupꝛa poſita. Nam ſi en
craticum cerebꝛum ⁊c̄. Et ſecundum
hunc moduꝫ loquebatur qui dixit. Cri
nibus irrutilet ⁊c̄. Et ſecundū hanc le
gem pꝛocedunt rationes pꝛo illa parte
Aliomodo dicitur encraticuꝫ cerebꝛū
ſecundum ꝙ eſt optime diſpoſitum ad
operatiōnes aīales que pꝛopꝛie fiunt in
cerebꝛo ⁊ mediāte ſpiritu aīali qui na-
ſcitur in cerebꝛo: ⁊ ſecundum hoc cali
dum ⁊ ſiccum debet eē cerebꝛuꝫ. quia
ille due qualitates maxime ſubſeruiūt
cognitioni. A caliditate enim eſt velo-
citas appꝛehendendi. a ſiccitate firmi
tas retinendi. a caloꝛe eſt motus ⁊ mo
bilitas. a frigoꝛe quies ⁊ immobilitas.

Item a ſiccitate firmitas retinendi.
Siccitas enim eſt bene terminalis pꝛo
pꝛio termino male aliena. humiditas
autem male terminabilis pꝛopꝛio ter-
mino bene aliena. ⁊ ſic patet ꝙ magis
congruit perfectioni cerebꝛi caliditas
q̄ꝫ humiditas. vt enim Galienus in te-
gni dicit frigidioꝛis q̄ꝫ opoꝛtet cerebꝛi
cognitiones ſuperfluas plures habent
ſecundū pꝛopꝛias effluxiones. ⁊ capilli
recti ⁊ ruffi manentes ⁊ poſt multum
tempoꝛis naſcentes ſubtiles ⁊ exiles
plurimum ⁊ facile a frigidis cauſis le
duntur. ⁊ ſcđm idem tēpus leſionibus a
catarris ⁊ coꝛizis conſumuntur ⁊ ſom
nolētioꝛes quodammodo ſunt. In cali
do autem cerebꝛo cōtraria ſunt ⁊ ſic pa
tet ꝙ nobilius eſt calidum cerebꝛum q̄ꝫ
frigidum. Simili modo patet ꝙ ſiccuꝫ
eſt nobilius q̄ꝫ humidum. Galienus in
tegni Siccioꝛis cerebꝛi ſunt cognitio-
nes. Non ſuperfluūt in effluxionibus. ⁊
ſenſum perfectum habent. vigilantes
v̄o ſunt ⁊c̄. Humidioꝛis vero cerebꝛi
capilli plani ⁊ nō omnino calui fiunt ⁊
ſenſu hebetes ſunt. ⁊ ſupfluitatum mł
titudo ſomni multi ⁊ pꝛofundi. Et ſic
patet ꝙ nobilius eſt cerebꝛum quantū
ad virtutes aīales ſi fuerit ſiccum ⁊ ca
lidum quam ſi fuerit humidum ⁊ cali
dum. Nam ut dicit Galienus ibidem
Cōpoſiti vero calida ⁊ ſicca cōplexione
pꝛimum quidem ꝙ nec ſuperfluitatum
abundantes ſunt ſed perfecti ſenſibus
⁊ vigilantiſſimi. Pꝛima generatio ca-
pilloꝛum citiſſima eſt ī eis ⁊ pleniſſima
Nigri capilli ⁊ criſpi. Si vero humidi
tas caliditati accedat. parum quideꝫ
ſupergredientibus vtriſqꝫ mediocri ita
tem bonus coloꝛ ⁊ caliditas ⁊ in ocu-
lis vene magne ⁊ ſuperfluitates pluri
me ⁊ mediocriter digeſte ⁊ capilli re
cti ⁊ ſubrubei. repletur auteꝫ ⁊ graua
tur caput a calefacientibus. Et infra.
his eſt nocibus contrarius ſemper. op

time vero in boꝛea degunt. neqꝫ excita
ri poſſunt vſqꝫ ad multum. ⁊ ad ſom
num conuertentes ſe ipſos ⁊ grauiter
doꝛmientes ſunt ⁊ vigilantes fantaſi-
as vident. ⁊ ſenſibus impꝛfecti. Et
ſic iterum patet ex coniunctione quali
tatum ꝙ optima eſt complexio cerebꝛi
quantum ad virtutes aīales calidum
⁊ ſiccum. ⁊ cerebꝛo ſic exiſtenti deben
tur capilli nigri. Et hoc eſt quod dicit
conſtantinus in pāteg. In ſuperioꝛibus
⁊c̄. Cum ergo cerebꝛum encraticum ſit
vno modo reſpectu virtutis naturalis
aliomodo reſpectu virtutis animał. ⁊
nobilioꝛes ſunt operationes virtutis
aīalis q̄ꝫ naturalis. melius erit cere-
bꝛum quod eſt encraticum ad opera
tiones animales q̄ꝫ qđ eſt perfectum
ad operationes naturales. ergo perfe
ctiſſimi coꝛpoꝛis cerebꝛum debet eſſe
calidum ⁊ ſiccum. Cum ergo coꝛpus
domine noſtre fuerit perfectiſſimum
ſecundum omnia membꝛa ipſa habuit
cerebꝛum calidum ⁊ ſiccum ⁊ capillos
nigros ⁊ ſic pꝛocedunt rationes ⁊ au
ctoꝛitates ad hoc inducte. Ad hoc qđ
obicitur de coloꝛe oculoꝛum. reſponde
mus ꝙ cum coloꝛ oculoꝛum atteſtetur
complexione pꝛopꝛij ſubiecti. conueni
enter cerebꝛo ſicco determinabitur co
loꝛ oculoꝛum niger qui dominatur. Et
quod obicitur ꝙ nigredo oculoꝛuꝫ cau
ſatur ex defectu ſpiritus viſibilis ⁊ hu
moꝛis chꝛiſtallini dicimus ꝙ hoc ve-
rum eſt. Sed paucitas ſpiritus viſibi-
lis ⁊ humoꝛis chꝛiſtallini cauſatur ex
caliditate ⁊ ſiccitate cerebꝛi: Spiritus
enim naturalis perueniens vſqꝫ ad
cerebꝛum. ſi cerebrum fuerit calidum
repertum maioꝛem ibi recipiet depu-
rationem ⁊ ſubtilioꝛem ſubſtantiam.
Quanto autem ſubſtantia eſt ſubtilioꝛ
tanto plus habet de foꝛma ⁊ minus đ
mā: ⁊ quāto ſubſtātia ē ſubtilioꝛ ⁊ foꝛ

formalioꝛ tanto magis ē acuta ⁊ fortō
ris opatōis. ⁊ ſic a tali cerebro trāſmit
tūr ſpūs viſibil' ad oculū paucioꝛ ⁊ ſub
tilioꝛ ⁊ fortioꝛ. Sil'r mō nutrimētū pau
cius ⁊ ſubtilius ⁊ forti⁹. paucitas ergo
ſpūs ⁊ nutrimēti cāt nigredinē vt dicit
auctoꝛ. S; ſubtilitas cā ē nobilioris ⁊
fortioris opatōis. ⁊ ſic tales oculi erūt
nigri ꝓpter pdcōꝝ ſpūum paucitatē.
ſed clarioꝛes ad vidēdū ⁊ nobilioꝛes
ꝓpter ſenſuū ſubtilitatem ⁊ nutrimen
ti puritatē: ⁊ ſic btā virgo ī coloꝛ cutiſ
alba ⁊ rubea mixtum ī capillis āt ⁊ ocu
lis nigra tēperate ſicut ⁊ eius filiū dile
ctum ſpecioſiſſimum forma p̄ filijs ho
minū credimus fuiſſe coloꝛatum.

De hoc ꝙ dicit viro. ca. 46.

Oſt hec querit̄ d̄ hoc ꝙ dicit viro
ꝙ fruſtra vr̄ addi. Oīs. n. deſpōſa
tio virginis fit viro. Qd̄ autē; hic nihil
fruſtra debeat poni. dicit beatus Ber.
Si enim nec foliū ab arboꝛe ſine cauſa
nec paſſer unus ſine patre ueſtro cele
ſti cadit ſuper terram. Poteſt ergo de
oꝛe euangeliſte ſuperfluum defluere. p̄
ſertim in ſacra ſcriptura vbi vt puto
(plēa qppe ſunt omnia ſupernis miſte
rijs ac celeſti ſingula dulcedine redun
dantia) ſi tñ diligentem habeant inſpe
ctoꝛem qui ſciat mel ſuggere de petra
oleumq; de ſaxo duriſſimo. ergo nō ſiū
cauſa debet hic poni viro. Solutio.
hic nō additur viro ad denotandam ſe
xus diſcretionem ſed ad tangendā ſpō
ſi beatiſſime virginis commendatōez.
⁊ ſponſe in ſponſo honoꝛatōez. vir aūt
non notat hic ſexum vel etatē ſed vtu
tem. Fuit ergo ioſeph vir p conſtantiā
fidelitatis quantū ad iuſticiā ptinet. ⁊
per virtutē caſtitatis quātū ad tēpātiā
per excellentiam diſcretionis quantu;
ad prudentiam: per ſtrēnuitatem ope
rationis quantum ad foꝛtitudinē;. Et
ſic in viro notatur excellētia quattuoꝛ
virtutum cardinalium.

De hoc cui nomen erat. cap. 47.

Oſt hec q̄rit̄ de hoc ꝙ dr̄. Cui no
men erat. Ur̄ aūt ꝙ in hoc nimis
diffuſe loquat̄: ⁊ ſupflue. cū idē potuiſ
ſet breuius expſſiſſe dicēdo viro ioſeph
vel noīe ioſeph. Natura. n. vt dicit phi
loſophus: nihil facit fruſtra. ergo mlto
foꝛtius ī verbis a ſpū ſcō dictatis nihil
ē fruſtra. Itē nā nec deficit ī neceſſa
rijs nec abundat ſupfluis. Itē natura
inquātū pōt paucioꝛib⁹ ſe expedit. Itē
ꝓv. io. Qui moderat̄ labia ſua. i. ſuos
ſmones: prudētiſſimus ē. Itē Mat. 12.
de oī verbo ocioſo reddent hoīes rōem
⁊c̄. De his oībus vr̄ ꝙ nihil debeat hic
poni ſuperfluum. Quod cōcedim⁹ di
cētes ꝙ dicendo. Cui nomē erat ioſeph
nō tm̄ uoluit nomē exprimere qd̄ feciſ
ſet dicēdo ioſeph. Sed inſup qd̄ ē nota
bilius ipm nomē deſignare. unī ⁊ hic ⁊
ſupra ubi dixit. Cui nomē nazareth nu
merus cāꝝ ē ſ; numeꝝ lr̄aꝝ. ſ. ut nihil
poni fruſtra ſciatur: ut plenius ⁊ oꝛdīa
bilius deſcribat̄. ut ꝓbabilius credat̄:
totum ꝑfectum monſtretur. locus ⁊ p
ſona ēt noīe honoꝛetur: vt doctrina in
nuatur. ut eccleſia exercitetur. ut euā
geliſta familiaris ⁊ fidelis cōpꝛobetur:
ut humilitas ſponſe declaretur: cu; ita
nominatim ⁊ expreſſe humilis ſponſus
deſcribatur: ut iuſtus apud deum mon
ſtretur: cuius nomen tanquam ī libꝛo
uite ſcriptum in euangelio tam ſignan
ter exprimit̄. ut notus hoīb⁹ intelligat̄
qui teſtis uirginitatis beatiſſime uirgī
adhibetur. ut nomen eius digne in me
moꝛiam hominum uertatur qui in p̄ſe;
dei aſſumitur putatiuum.

De hoc ꝙ dicitur ioſeph. capi. 48.

Oſt hec queritur de hoc ꝙ dicitur
ioſeph. Uidetur autem ꝙ ſponſuſ
beatiſſime uirginis non debuit ioſeph
appellari. Sicut enim rota eſt in rota.
ita uetus lex in noua. Uidetur ergo ꝙ
illud coniugium virginis debuit alicu
bi ī lege figurari: hoc aūt interpretat̄
eccleſia factū fuiſſe ī heſter ⁊ aſſuero.
Si ergo illd̄ cōiugium repreſentat iſtō
figuraliter ⁊ cōiuges illi. ergo nomina
iſta rn̄debunt noībus iſtis. Sed ꝯiunx
heſter eſt aſſuerus. ergo cōiunx dn̄e no
ſtre debuit vocari aſſuerus. Item ſar
ra ī ſenectute ⁊ ſterilis gignens filium
cōtra naturā ī monte ymolandu; figu
ra eſt dn̄e nr̄e. que genuit filiū ſup na
turam ī cruce ymolandum. Si aūt ſar
ra ſignat dn̄am noſtram. ergo ⁊ ſpōſuſ
ſarre ſponſum dn̄e nr̄e. ergo debuit ap
pellari Abrahā;. Ite; ſi dn̄a nr̄a fuit
figurata per rebeccā. ergo marit⁹ ei⁹
debuit appellari yſaac. Item ſi dn̄s
per Sampſone; ⁊ mater eius ſicut mr̄
Sampſonis. ergo ſponſus eius debuit
vocari Manne. Itē ſi ioſeph īterp̄ta
tur augmentū. in iſto aūt ꝯiugio nullū
fit augmētū per ioſeph. ergo nō bene ap
pellatur ioſeph. Querit̄ ergo quis fu
erit figura huius ioſeph in veteri teſtō
Non. n. ioſeph ille filius iacob. cu; ille
geſſerit figurā dn̄i noſtri. vtpote filius
Rachel natus in ſenectute patris. ⁊ in
venditione. ⁊ fratrum liberatōne. ⁊
in mundi ſaluatione. ⁊ in multis alijs.
vt patet in Gen. 41. ⁊ ſequentibus capi
tulis. Ad hoc dicimus ꝙ vna perſona
in veteri teſtamento propter plures ſui
ꝓprietates q̄nq; plures figurauit. Unī
Abraham vbi dicitur ei Gen̄. 22. Tolle
filium tuum ⁊c̄. Figurauit deū patrem
qui propꝛio filio ſuo nō pepercit. vbi vō
eidē dicitur. 12. Egredere de terra tua
⁊ de cognatione tua. ⁊ figurauit filium
qui egreſſus a patre venit in mundu;.
Cum autem dicitur de eo. 13. capi. ꝙ ſe
dit in hoſtio tabernaculi in ipſo feruoꝛ
diei: figurat antiquos patres. qui ſub
vmbra legis ſederūt. ⁊ incarnationem
verbi cu; feruoꝛe deſiderij expectabāt
Simili modo dicimus ꝙ iſte ioſeph in
venditione. in libatione. ⁊ incarceratō
ne. ⁊ egipti ſaluatione. dn̄i figurauit.
Sed in fidelitate. ⁊ caſtitate. ⁊ ī miſte
rioꝛum reuelatione. ꝓcurationis ꝯmiſ
ſione. cibi cōſeruatione. ⁊ terre pꝛelati
one. illius ioſeph figura fuit. Unī ber
nar. Nec vir ergo matris. nec filij pr̄
extitit. quāuis certa ⁊ neceſſaria diſpē
ſatōe vtrūq; ad tēpus ⁊ appellatus ſit
⁊ putatus. Conijce tñ ex hac appellatō
ne qua licet diſpēſatoꝛia meruit hono
rari a deo: ut pater dei ⁊ dictus ⁊ cre
ditus ſit. Conijce ex pꝛopꝛio vocabulo
quod augmentum non dubites īterpꝛe
tari. quis ⁊ qualis hō fuerit iſte ioſeph
Simul ⁊ memento magni illius quon
dam patriarche venditi in egipto. ⁊ ſci
to ipſius non ſolum vocabulum fuiſſe
foꝛtitum. ſed ⁊ caſtimōiam adeptum ⁊
innocentiam aſſecutum ⁊ gratiā. Siq
dem ille ioſeph fraterna ex inuidia vē
ditus ⁊ ductus in egiptum xp̄i vendi
onem pꝛefigurauit. Iſte herodianā fu
giens inuidiam chꝛiſtum in egiptū poꝛ
tauit. Ille domino ſuo fidem ſeruās do
mine noluit commiſceri Iſte dominā;
ſuam domini ſui matrem virginē agno
ſcens ⁊ ipſe continens fideliter cuſto
diuit. Illi data eſt intelligentia ī miſte
rijs ſomnioꝛum. iſti datum eſt conſciū
fieri atq; participem celeſtium ſacramē
toꝛum. Ille frumenta ſeruauit nō ſibi
ſed omni populo. Iſte panem viuum ce
lo ſeruādū accepit tam ſibi ꝙ toti mun
do. Non eſt dubium quin fidelis ⁊ bo
nus homo fuerit iſte ioſeph. cui mater
deſponſata eſt ſaluatoꝛis. fidelis ſeru⁹
⁊ prudens quem conſtituit domin⁹ ſue
matris ſolatium. ſue carnis nutrictu;.
ſolum deniq; in terris magni conſilij
coadiutoꝛem ſibi fideliſſimum. Et ſic
patet ꝙ congrue pꝛefiguratus eſt iſte
ioſeph. nec congruebat eum pꝛefigura
ri per aliquem qui maritus per carna
lem copulam extiterit: cum ipſe ſine

carnali copula ſanctius coniugiu; per
pactionem coniugalem contraxerit. ⁊
coniunx virgo virginem cuſtodiuit. ⁊
debitum miniſterium reddendo ⁊ mr̄i
⁊ filio paterno affectu inſeparabiliter
coniunctus fuit. Proprietas etiam no
minis ⁊ ſignificatio que incrementum
ſonat ipſi nihilominus optime ꝯgruit.
qui per hanc deſponſationem quantu;
ad ſeipſum ⁊ q̄tu ad proximū ⁊ q̄tū ad
deum ſublimatus fuit virtutu; vz aug
mentatione. fame celebritate. hominu;
reuerentia ⁊ dilectione. matris dei fa
miliaritate. ⁊ diuis (vt putabatur) pa
ternitate.

Quare de domo dd̄. ca. 49.

Oſt hec queritur de hoc quod dr̄
de domo dauid. Non enim videt̄
ꝙ iſte fuerit de domo dauid. Ubicūq;
enim in biblia numeratur popul⁹ reſol
uendo a multitudine in unitatem: pzio
fit diuiſio in trib⁹. ⁊ tribuū in cognatio
nes: cognationum in familias: familia
rum in domos. ſicut patet in ioſue. vbi
per inquiſitionem huiuſmodi furtū in
uenit apud Achoz. Sed B modo ioſeph
non fuit de domo dauid. Item ut p;
per genealogiam deſcriptam in euange
lio liber generationis. Joſeph diſtabat
a dauid. xxviij. generatiōe. ergo n̄ erat
de domo dauid. Similiter queritur d̄
hoc ꝙ dicitur Dauid. Cū enim melioz
⁊ nobilioz ſit cognitio per cauſam ime
diatam: ⁊ propinquā q̄ per cauſam re
motam. melius notificaſſet ioſeph per
patrem immediatum q̄ per dauid.
Si autē dicitur ꝙ deſcribatur a da
uid eo ꝙ dauid promiſſionem eius ac
ceperit. hic autem annunciatur incar
natus. diceretur ꝙ ſecundum hoc debe
ret dici de domo abzahe. qui primo ac
cepit promiſſione; ꝙ in eius ſemine be
nedicerent̄ omnes gentes. gene. 22. Un̄
ad gala. 3. Non dico in ſeminibus ſ; ſemi
tuo: qui eſt xp̄s. Juxta hoc queritur
quare in hac annunciatōne in qua mā
diffuna filij dei conceptio deſcribitur.
Dauid qui quādoq; notorius peccatoz
extitit. ponatur quāuis remot⁹ innua
tur. Item cum in genealogia domini
⁊ peccatores ⁊ peccatrices recitentur.
hic vnus peccatoz ⁊ nulla peccatricū
tangitur. Ad primum dicimus ꝙ dici
tur de domo dauid. non tantum ꝓpter
generis ſucceſſione;. ſed ēt principali⁹
propter virtutum imitationem. ⁊ tales
proprie dicunt̄ eſſe de vna domo. iuxta
illud. Qui habitare facit vnanimes in
domo. Ex conuictu. n. formant̄ mores
Unde Ber. huc accedit ꝙ dr̄ fuiſſe de
domo ⁊ familia dauid. Uere. n. de do
mo dauid. vere de regia ſtirpe deſcen
dit vir iſte ioſeph. nobilis genere. mē
te nobilioz. Plane filius dauid non de
generans a patre ſuo Dauid. Prorſus
inq̄ filius dauid. non tm̄ carne ſed fid̄
ſed ſcītate. ſed deuotione. Quē tanq̄uā
alterum dauid dominus inuenit ſcdm̄
coz ſuum: cui tuto cōmitteret ſecretiſſi
mum atq; ſacratiſſimum ſui cordis ar
chanu;. Cui tāquā; alteri dauid incerta
⁊ occulta ſapientie ſue manifeſtauit. ⁊
dedit illi non ignarum eſſe miſterij. qd̄
nemo principu; huius ſeculi cognouit
Cui deniq; datu; eſt. qd̄ multi reges ⁊
ꝓphe videre uoluerunt ⁊ non viderūt
audire ⁊ non audierūt. Et n̄ ſolū vidē
⁊ audire. ſed etiam portare. deducere.
amplecti. deoſculari. ⁊ nutrire. ⁊ cuſto
dire. Non tm̄ autem ioſeph ſed ⁊ ma
riam credendum eſt de domo dauid de
ſcendiſſe. alioquin nō fuiſſet deſpōſata
viro de domo dauid ſi non ⁊ ipſa eſſ; d̄
domo dauid. Ambo igitur erant de do
mo dauid. ſed in altera completa ē ve
ritas quam iurauit dominus dauid al
tero tm̄ conſcio ⁊ teſte adimplere ꝓmiſ
ſionis. Recte ergo dicitur ſpōſus vir
ginis de domo dauid vt ſcandalū euite
tur. ut eadē trib⁹ eē ꝓbetur: vt amoz
legis in vtroq; oſ̄datur. ut humilitas
nobilitate regia exaltetur: ut paupertas
nobilitati non repugnare doceatur. vt
dauidis humilitas euāgelizetur. vt imi
tatio humilitatis in ioſeph inſtruetur:
vt veritatis promiſſio adimpleatur: vt
genealogia domīe deſcribatur: ut pau
pertas mirabilioz demōſtretur. vt no
bilius exemplum paupertatis ⁊ humili
tatis detur. Quod autē queritur qr̄
dauid hic ponitur cu; peccatoz fuerit.
Rn̄demus ꝙ non ideo hic ponitur. qz
peccatoz fuerit. ſed qz ioſeph carnaliter
ab ipſo deſcēdit ⁊ per imitatione; i vir
tutib⁹ ſimilis ipſi fuit. Nec propter pec
cati maculam quā penitētia deleuit mi
nus in genealogia dn̄i nominari debuit
ſed audacter predicari. cum hoc pecca
toribus confidētiā generet. ⁊ miſericō
diā ei augmentet. q dicit. Eze. 18. Qua
hora peccatoz a via ſua conuerſus fue
rit. oīum iniquitatum ſuarum nō recō
daboz. Quod āt nulla peccatrix hic
tangitur. cauſa eſſe pōt. vt oīs peccati
imitatio vel etiam ſuſpicio a beata vir
gine excludatur. cum ſicut a patre in fi
lios ſic a matribus in filias ſoleat imi
tatio deriuari.

Quare in genealogia eius boni ⁊ ma li ponuntur. cap. 50.

Uod autem in genealogia domīe
vbi plene deſcribitur. ⁊ bōi ⁊ ma
li in ſerie nominant̄. nō caret rōne. Qd̄
enim a bonis orta fuerit triplex eſt rō.
Una vt antiquitas nobilitatis ipſa; no
bilitate; extolleret. alia vt ſanctitas ip
ſam vndiq; circundaret. Tertia vt hu
militas laudabilioz appereret. Qd̄ aūt
antiquitas nobilitatem extollat ⁊ aug
mentet p;. qz non pōt arboz bona fruc
tus malos facer̄. ⁊ vnde vna queq; ar
boz ex fructu ſuo cognoſcitur: ⁊ ꝙ na
turaliter tale eſt magis tale ē. ⁊ magis
ad virtutem perficitur. qui ad ipſa; ex
nature. origine inclinatur. virtutes. n.
partim ſunt a natura: ⁊ partim a con
ſuetudine. Unde iob. 31. Ab īfantia cre
uit mecum miſeratio. ⁊ ab vtero egreſ
ſa eſt mecum. Unde ſicut diuturnitas
non minuit peccatum. ſed auget tanto
enim maioza ſunt peccata: quanto diu
tius infelicem animam detinent alliga
tam: ⁊ ſicut dicitur Sapi. 4. Adulterine
plantationes nō dabunt radices altas
Jta econuerſo vt ibi dicitur. Pulcra ē
caſta generatio cum cla. Immortalis
eſt enim memoria illius. quia apud de
um nota eſt ⁊ apud homines. Et ſicut
ex iniquis omnes filij qui naſcuntur te
ſtes ſunt nequicie aduerſus parētes in
interrogatione ſua vt dicit̄ ſapi. 4. Jta
generatio rectorum benedicetur. ⁊ iu
ſticia eius manet in ſeculū ſeculi. ⁊ glo
ria ⁊ di. i do. eius. Et ſic beatiſſima vir
go orta ē ex bonis ⁊ magniſ: vt antiqui
tas nobilitatem extolleret. Scda cā
fuit vt ſanctitas eā vndiq; circūdaret
retro p nobilitatē. āte per humilitatē.
ſupra per dignitatem. infra per ptāte;.
a dextris per virtutum ſūmitatem. a ſi
niſtris per peccati immunitate;. intra
per caritatē. Tertia cauſa fuit vt hu
militas laudabiliō appareat. quia vt di
cit Ber. Jn altum ñ altū ſapere. ſ; hu
milibus conſentire nihil deo carius: ni
hil apud homines rarius inuenitur.
his ergo tribus de cauſis nata eſt d̄ bo
nis. Triplici etiam ratione orta fuit
a mal̄. Juxta illud philoſophi. Oppoſi
ta iuxta ſe poſita magis eluceſcunt. Et
illud cant. 2. Sicut liliū inter ſpinas ⁊c̄.
Et illd̄ eccl̄ie. Sicut ſpina roſam gēnit
iudea mariam. Scda cā vt ſapia dei
miſericorditer appereret. Eſt. n. exitus
quo de bono bonum. ⁊ eſt exitus vt de
malo malu;. De primo. Gen. 1. Et vidit
deus cuncta que fecerat. ⁊ erant val

de bona. De ſcõo eccl'ici. 10. Initiũ om
nis peccati ſuperbia. Tertiꝰ exitus ut
de bono malum. vt de muliere initiu;
peccati. Quartus exitus vt ð malo bo
num ⁊ hoc ſolius dei eſt proprium. cu
ius ſapientia vincit maliciã attingens
a fine vſq; ad finem fortiter: diſponẽs
omnia ſuauiter ut dicit̃ ſapi. 7. Ter
tia vt cõfidentiã peccatoribus augmẽ
taret: per hoc ꝙ mediatrix eoru; eadẽ
propinquitate vtrã; extremitatem cõ
iungeret: ut ſicut eſt mater. ſoror. ⁊ fi
lia dei ſic etiã a natura iclinaretur ad
miſerendũ peccatori: Propter quod fi
guratur p arcum in nubibus celi: in ſi
gnu; federis inter celũ ⁊ terrã. Gen. 9.
Nõ eni potuit deus cum peccatoribus
efficaciꝰ ſtabilire pacem q̃ ꝙ filia; pec
catorum ſuo filio accepit vxorẽ ⁊ ſpon
ſam ⁊ matrem: Nec aliquis fideliꝰ iter
deum ⁊ hominẽ pace; facit q̃ q̃ mater
vtriuſq; fuit. Ex p̃dictis ergo relinqui
tur ꝙ ⁊ Joſeph ⁊ beatiſſima virgo ð do
mo dauid intimatur eſſe.

De nobilitate virginis. ca. ſi.

Oſt hec querit̃ de nobilitate vir
ginis. Querit̃ ergo vtrum matrẽ
dei nobilẽ cõgruat eſſe ſcðm carnem ⁊
videtur ꝙ nõ. i. cor. i. Non multi ſapiẽ
tes ſecundum carnẽ: nõ multi potẽtes:
nõ multi nobiles. Sed ignobilia mun-
di ⁊ contemptibilia ⁊ ea que non ſunt
elegit deus. Sed beatiſſimã virginem
elegit ⁊ preelegit. ergo debuit eſſe igno
bilis. Itẽ glo. ſuper illud. Venit eni;
humilis deꝰ querens humiles non altos
Itẽ ibidem. Nõ elegit reges vel ſena
tores uel phos vel oratores ſed plebe
ios pauperes indoctos piſcatores. ergo
cũ beatiſſima virgo ſit pre oibus iſtis
electa pre omnibus iſtis debuit eẽ ple
beia ⁊ paupercula. Itẽ maior humi
liatis videtur ex parte dei. de ignobili
q̃ de nobili incarnari. Quod ſi conce

datur. Cõtra quanto plus eſt aliquid
eleuatũ in ſummum tanto plus põt depri
mi in deorſum. quãto eni; mons altior
tanto vallis profundior. ergo quãto ma
gis aliquid eleuatũ eſt in ſurſum per
nobilitatem ⁊ dignitatẽ. tanto plus ðt
deſcendere per humilitatẽ. Sed beatiſ
ſima virgo fuit humilitatis profundiſſi
me. ergo debuit eſſe nobilitatis ⁊ digni
tatis excellẽtiſſime. Unde Auguſtinus
Que nũquam fuiſſet ſuper oẽs choros
angelorũ exaltata niſi fuiſſet ſuper oẽs
homines humiliata. Itẽ Bernardus
in alto nõ altum ſapere ut ſupra. Sed
beatiſſima ṽgo fuit deo cariſſima. ergo
debuit eſſe alta ⁊ nõ ſapere alta ſed hu
milibus cõſentire. Itẽ Ber. qs nõ fe
ret tollerabilius ſupbiam in diuite q̃ i
paupere: ergo ſuperbia eſt tollerabiliõ
in diuite q̃ in paupere. Sed humilitas
in beata ṽgine fuit laudabiliſſima. er
go fuit i nobili ⁊ diuite. Itẽ ieronimꝰ
ꝙ ſeruitia minus ſunt grata quãto ma
gis ſunt debita. ſed ſeruitia magis ſũt
debita in ſeruis q̃ i ingenuis. ergo mi
nus ſunt grata in his q̃ in iſtis. ⁊ plus
grata i ingenuis. Sed ſeruitia btiſſime
ṽginis q̃ erãt maxime ſeruitutis ut cẽ
ſus ⁊ ſolutio ⁊ profeſſio ⁊ ſimilia erant
deo gratiſſima. ergo erãt in perſona no
biliſſima. Ex his videtur ꝙ cõgruit ꝙ
beata virgo fuerit nobiliſſima. Qð
autẽ ſic fuerit ſic manifeſtum eſt. No
bilitas rei i tribus conſideratur i cau
ſa in ſubſtãtia in efficẽtia. In cauſa ſi a
nobili origine principiũ ducat. In ſub
ſtantia ſi nobilem ſubſtantiã ⁊ proprie
tate; in ſe poſſideat. In efficentia ſi no
biles effectus ex ſe producat. Beatiſſi-
ma virgo fuit nobiliſſima vtpote filia
principis in quo ſibi deus populum pe
culiarẽ elegit ⁊ diſtinxit ab alijs. Abra
ham videlicet a quo ipſa. xl. ⁊ vna ge-
neratiõe deſcendit. In ſubſtãtia quã ⁊
nature perfectionẽ ⁊ gratie plenitudi

nem in ſe hereditauit. In efficẽtia qua
ipſum deum de ſe filium generauit. er
go beatiſſima virgo in omnibus in qui
bus nobilitas conſideratur in ſummo
nobilis inuenitur. Juxta hoc queri
tur in quibus conſiſtat iſta nobilitas
ſecundum carnem. Et q2 dicitur ꝙ no
bilitas nihil aliud ſit niſi inueterate di
uitie. ergo uidet̃ ꝙ in diuitijs. Secũdũ
autẽ hoc beatiſſima virgo non fuiſſet
nobilis que fuit paupercula ⁊ a paupe
ribus generata. uidetur ergo ꝙ nobili
tas iſta nõ ſit a rebus. Similiter au
tem ꝙ neq; a corpore. nobilitas enim
corporis eſt a nobilitate complexionis.
Inueniũtur autem reges ⁊ pñcipes q
nobiles dicuntur ⁊ ſunt ſecundum car
nis complexionem melancolici vl' fleg
matici ⁊ econtrario ruſtici ſanguinei ⁊
colerici. ergo nobilitas iſta non trahit̃
a corpore. Item videtur ꝙ nec ab ani
ma. Anime enim non ſunt ex traduce
ergo anima filij nihil nobilitatis acci-
pit ab anima patris. Seneca dicit ꝙ
non facit nobilitatem atrium plenum
fumoſis ymaginibus quia quod ante
nos eſt noſtrum non eſt: non enim ad
noſtram vixerunt gloriam. Et vult pro
bare. ſicut omnes qui locuntur in hac
materia ꝙ tãtum nobilis eſt ille quem
nobilitat ſua virtus. Et nobilitas eſt ſo
la animũ que moribꝰ ornat: Et ſic vide
tur ꝙ nobilitas ſecundũ carnem nihil
ſit. Ad hoc dicimus ꝙ beatiſſima vir
go ſecundũ omnem nobilitatis ⁊ digni
tatis modum eẽ debuit ⁊ fuit nobiliſſi
ma ⁊ digniſſima in ſummo. Notandu;
ergo ꝙ ſicut in opponendo tactũ eſt ge
nealogie nobilitas completa in tribus
conſiſtit. In conditionis libertate in of
ficij dignitate in vite ſanctitate. Liber
tas conditionis in tribus conſideratur
in cauſa. in ſubſtantia. in efficentia. In
libertate. que eſt in cauſa ſiue origine
beatiſſima virgo fuit liberrima. utpote

filia principis. cui deus dixit gen. 21.
In yſaac vocabitur tibi ſemen. Iſaac h
autem non eſt filius ancille ſed libere.
Item ad patrẽ. Princeps dei es apð
nos. Item ad filiã. cant. 7. Qua; pul
chri greſſus tui in calciamẽtis filia pri
cipis id eſt opera tua in exemplum ſan
ctorum quos imitaris: ⁊ oẽs excellis.
Et ſic fuit liberrima in cauſa. Fuit
etiam liberrima in ſubſtãtia quã facit
immunitas a peccato. ⁊ gratie plenitu
do. Unde Aue gratia plẽa Joh. 8. Qui
facit peccatũ ſeruus ẽ peccati. Ita ecõ
uerſo. Ubi ſpiritus dñi ibi libertas. 2.
cor. 3. Ipſa ergo btiſſima virgo ſemen
abrahe eſt peccato nõ ſeruiuit unquã:
implens illud aplicum Jaco. 2. Sic in
cipite ſic loquimini ſic facite tanquã in
cipientes iudicari p legem perfecte li
bertatis: ⁊ ſic liberrima fuit in ſubſtan
tia que nũquam peccatũ fecit. ⁊ gratie
plena fuit. Fuit etiã liberrima in effi
centia paſſiua ⁊ actiua. paſſiua. Seruis
enim dicitur Joh. 8. Si filius uos libe
rauerit. vere liberi eritis. Et ſecundũ
gloſã. liberauerit ponitur pro liberabit
Si ergo ſeruus a filio liberatur. multo
fortius mr̃ quia mr̃ filij liberrima erit.
Itẽ ſi veritas illos liberat quos illu
minat: potius illã liberauit que eũ ge
nerauit. Itẽ in efficiẽtia actiua liber
rima eſt. ipſa enim eſt que omne; crea
turã a ſeruitute corruptõis liberauit i
libertatẽ glĩe filiorum dei. vbi ceſſat om
nis ꝑlatio vbi ſeruꝰ liber eſt a dño ſuo.
Sicut aũt orta eſt a nobiliſſimis ſic a
digniſſimis. vt eius nobilitas comple
ta eſſet quaſi a digniſſimis ⁊ nobiliſſi
mis traducta. ergo fuit btiſſima virgo
nobiliſſima in cauſa ſubſtantia ⁊ effi
centia. In cauſa triplex erat digni
tas a quibus eſt originata. regalis. ſa
cerdotalis. prophalis. Pria corporalis
Secunda ſpiritualis. Tertia celeſtis.
quia futura predicere donum dei eſt.

Ṽga ergo eſt de ſtirpe regali ut in da
uid τ in alijs. patriarchali ut in abra
ham τ in alijs. prophetali. ut ĩ nathã.
τ ſic fuit digniſſima in cauſa. Simi
liter in ſubſtantia. Ipſa enim iſtam tri
plicem dignitatem habuit ĩ ſubſtantia
ſua τ perſona. fuit enĩ regia. ut ait ps.
que aſtitit a dextris eius in veſtitu de
aurato. fuit ẽt ſacerdos iuſtitie que pro
prio filio ſuo non pepercit. Sed ſtabat
iuxta crucem ihũ vt dicit Ambroſius
non vt mortem filij aſpiceret. non ut
dolorem filij conſideraret. ſed ut ſalu
tem humani generis expectaret. Fuit
ẽt prophetiſſa ſapiẽtie yſa. 8. Acceſſi in
gt ad prophetiſſam τc̃. Et ſic fuit di-
gniſſima ĩ ſubſtantia. Fuit etiam di
gniſſima ĩ efficientia. Ipſa enim tripli
cem dignitatem originaliter tranſmiſit
in filium prĩcipaliter. ſpecialiter in nos
Nam filium genuit: qui rex. τ ſacerdoſ
τ propħa fuit. Rex. quia in veſtimento
τ ĩ femore ſuo ſcriptũ hab;. i. thim. 6.
Rex regum τ dominus dominantiũ.
De quo ſolo ſapientes ſapienter queſie
runt dicentes mat. 2. Ubi eſt qui natus
eſt rex iudeorũ. Sacerdos ad hebr. 6.
Qui ẽ ſacerdos iuſtitie ſecundum ordi
nem melchiſedech. τ ibidẽ. 9. Qui per
proprium ſanguinẽ introiuit ſemel ĩ ſã
cta eterna redẽptione ĩuenta. Prophe
ta. luce vlt. Ipſe enim fuit propħa po-
tens in opere τ ſermone. Iſtam tri-
plicem dignitatem in nos beata virgo
trãſmiſit. que nos deo fecit regnũ τ ſa
cerdotes. ymo regale ſacerdotium. τ
ſacerdotale regnum. de quo luce. i. Et
regnabit in domo iacob in eternũ. Sic
ergo patet quomodo nobiliſſime genea
logie beata ṽgo fuit. Qđ autẽ queri
tur quid fuerit iſta nobilitas ſecundũ
carnem reſpondemus. ꝙ nobilitas ſe
cundum carnẽ eſt traductio carnalis
originis a parentibus ſecundũ ſeculũ
in diuitijs vel potẽtia vel dominio con

ſtitutis. ex quibus quãtum ex parte na
ture eſt cauſatur ĩ filijs ſimilitudo cõ
plexionis τ cõformitas morũ τ imitatõ
operationis. Homo enĩ pauper τ igno
bilis ſi diuitijs ceperit affluere incipiet
delitijs magis vacare. cibis delicatiori
bus ſe nutrire. τ ſic complexionẽ nobi
litare. exercitijs honeſtioribus occupa
ri. parua damna minus curare. paruis
lucris minus inhyare. dona min⁹ cura
re. alienũ dominiũ minus timẽ. liber
tatem magis appetere. maiorũ conſor
tia contrahere cum ipſis murmur iun
gere τ eorum opera τ mores imitari. τ
ſic natura primo ſeruilis τ ignobilis vi
cta per conſuetudinem in contrarium
tranſmutatur. Et quanto hec a remo
tiori τ diuturniori radice ad ramos
traſmittitur. tanto magis nature incli
natio induratur. τ inſeparabilior effici
tur. ut in filijs quantũ ex parte nature
eſt ad cõſimilia patrib⁹ inueniatur icli
natio naturalis. τ hec apellatur nobili
tas carnis que quantũ eſt õ ſui natura
ſemper ad honeſta τ decentia plus ꝗ̃
ad vilia incliatur. τ hoc totum verum
eſt niſi libertas arbitrij vel cõſuetudo
vel alia cauſa extrinſeca cõtrariũ ope
retur. Et ſic patet ꝙ nobilitas nõ eſt tã
tum ex qualitate complexionis. cũ rex
vel digna perſona melancolice comple
xionis magis ſit audax vł largus ruſti
co. qui eſt ſanguinee complexionis. pro
pter conſuetudinem. Licet etiam ani
ma nõ ſit ex traduce. tñ exiſtens in car
ne operatur plus vel frequentius ſecũ
dum ꝙ a carne amplius ad aliquid in
clinatur. Si queratur etiã an ſola no
bilitas mentis ſit laudanda. Reſpõde
mus ꝙ ſi qualitas operationis contra
ria ſit nobilitati originis: tanto vicioſi
or τ deteſtabilior eſt deformitas opera
tionis. quãto magis eſt contra natura
lem inclinationẽ originis: τ ſic magis
culpabilis eſt nobilis vicioſ⁹ ꝗ̃ ignobi

lis. Ubi autem nobilitas originis perfi
citur τ ornatur nobilitate morum τ
operis: utraq; alteri preſtat incremen
tũ laudis. Deinde virtus originis oſtẽ
ditur in operatione ſi non quaſi aduen
ticiam vel cito mutabilẽ ſed quaſi pro
priam τ innatam τ debitam nobilitatẽ
contraxerit a parente. Et dum virtus
mentis dictum fundamentũ τ radicẽ
hab;. ſ. nobilitatem carnis. difficili⁹
a virtute mouetur: dignitatibus non
mutabilibus ſed quaſi innatis minus
eleuatur: τ humiliationibus quaſi ma
gis indignis altius exaltatur. τ ſi virt⁹
mentis forſan tepuerit: ipſa carnis no
bilitas ipſam ad nobilia excitat. Inde
eſt ꝙ qñ he due nobilitates cõiungun
tur ambe merito collaudantur. Si au
tem ſeparantur nobilitas carnis non
laudatur ſ; vituperatur. nobilitas autẽ
mẽtis ſine nobilitate carnis tanto am
plius laudatur quanto etiam propriã
vincens naturã laudabiliter operatur
vnde Iuuẽalis. Malo pater tibi ſit ter
ſites. dummodo tu ſis Eacide ſimilis:
vulcaniaq; arma capeſſas Quã te ter
ſiti ſimilẽ producat achilles. Ite; ali
us. Conſultor procerũ ſeruos contem
ne bilingues. Qđ autem obicitur ꝙ
non multi potentes ſ; carnẽ τ nõ mł
ti ſapientes τc̃. dicimus ꝙ hoc intelli-
gendum eſt de predicatoribus ꝑ quos
mundus erat ad fidem conuertendus
quos congruebat eſſe plebeios τ indo
ctos: ne eorum potentie τ ſapientie vł
dignitati aſcriberet illud quod deus
per gratiam τ eorum miniſterium ope
rabatur: τ ſic crux xp̃i euacuaretur.
Unde congruebat ꝙ non in doctis hu
mane ſapientie verbis nec ĩ potẽtia di
gnitatis homines ad fidẽ deciperent
vel cogerentur: Sed ſimplicibus ſim
plicium verbis exterius cooperantib⁹
diuina virtute interius operante humi
les ad humilem humiliter vocarentur

τ ſic deus humilis exaltetur τ dyabo-
lus qui per ſuperbiam vincebat: ꝑ hu
militatem vinceretur. Unde glo. ibidẽ
Niſi fideliter precederet piſcator: non
humiliter ſequeret orator. Aliud autẽ
reformabat pactũ in matre quam dece
bat modis omnib⁹ quibus potuit exal
tari τ ſibi noſtrã naturã vniendã in ip
ſa. de qua eã aſſumpſit: ꝑ omnia hono
rare. ut ſua erga nos gratia tãto maior
appareret: quãto noſtrã naturam ſibi
inſeparabilius vniret. Et quanto mo-
dus illius vnionis multiplicius decora
ret: eius quoq; humilitas tanto profun
dior τ maioris gratie capacior fieret:
quanto etiã τ gratie plẽitudo τ nobili
tas eleuaret.

Cur beata virgo nõ ꝑ ſe ſ; ꝑ Ioſeph
genealogizetur. ca. 52.

Oſt hec queritur cũ de nobiliſſima
genealogia deſcendiſſet ṽgo bea
ta: quare ꝑ ſe non ſit ſed per Ioſeph ge
nealogizata. Ad quod reſpõdet Dama.
Oportet ſcire ꝙ nõ fuerit ↄſuetudo he
breis neq; diuine ſcripture genealogi
zare mulieres: lex autem erat non de-
ſponſare tribũ ex alia tribu: Ioſeph au
tem deſcendens ex dauitica ſtirpe τ iu
ſtus exiſtens. hoc enim illi teſtatur euã
gelium diuinum. non vtiq; inquit vir
ginem ſanctam ad deſponſationem du
xiſſet: niſi ex eius ſceptro deſcende-
ret. monſtrans ergo viri Ioſeph deſcẽ
ſionem contentus eſt. Ex hoc autem
oritur queſtio quare ſacra ſcriptura nõ
genealogizet mulieres τ maxime bea-
tam virginem. Et ſi hoc eſſet propter
ſexus indignitatem tunc cum maior ſit
indignitas culpe ꝗ̃ nature: potius mali
ꝗ̃ mulieres non debent genealogiza-
ri: hoc autem patet eſſe falſũ ut ĩ cayñ
τ exau. Si ãt hoc diceret ꝙ hoc ſit ꝑ

generandi principalitatem quia ma-
ſculus generat in altero. per hoc ad
huc non ſoluitur quia genealogizandi
a maribus z feminis generantur. Si
autem dicetur. ꝙ hoc ſit propter pecca
ti initium quod fuit a muliere. ſecūduz
hoc viri non deberent genealogizari.
quia per virum tranſmiſſum eſt pecca
tum originale z in adam omnes pecca
uerunt. Non enim peccatum originale
contraxiſſemus ſi adam non peccaſſet
Item ſi dicitur ꝙ ꝓpter miſterium.
quia filij ſignificāt opera virtutum. fi
lie opera infirmitatis. hoc ſufficere nō
videtur cum mali filij expreſſius opera
mala ſignificent q̄ filie. Et ſic nulla vi
detur cauſa ꝙ mulieres non genealo
gizentur in ſacra ſcriptura. Item cō
ſtat ꝙ hoc ipſum ꝙ non genealogizan
tur ſit in aliquam penam mulierum.
ergo quicquid fiet de alijs: illa benedi
cta inter mulieres que exempta eſt ab
omni peccato muliebri. ceſſante cauſa
maledicti. debuit genealogizari. Ad
quod reſpondemus ꝙ nō eſt ſacre ſcri
pture mulieres genealogizare propter
cauſas in apponendo tactas ſimul iun
ctas. quia ſeruus indignior. natura po-
ſterior. culpa prior. ad opera infirmita
tis cōgruentior figuranda. Unde apo-
ſtolus. i. thim. z. Mulier cum ſilentio
diſcat cum omni ſubiectione. docere āt
mulieri non permitto. neq; dominari
in virum. ſed eſſe in ſilentio. Adam. n.
primo formatus eſt. deinde eua. Sed
adam non eſt ſeductus. mulier autem
ſeducta in preuaricatione fuit. Quod
autem obicitur ꝙ mali genealogizanſ
dicimus ꝙ non eſt inquantum mali vl
quia mali: nec eſt de principali intenti
one ſcripture inquantum huiuſmodi
genealogizare. ſed accidit. quia mali n̄
inquantum mali generantur a bonis
z etiam boni licet inquantum huiuſ-
modi non deſcendunt ab ipſis. Unde

cum alicuius actiua generatio deſcri-
bitur. quandoq; mali. quandoq; boni
ponuntur qui omnes inquantum boni
bonitate nature a bono naturalr oriūſ
Similr quādo alicuius boni generatō
paſſiua deſcribitur z boni patres z ma
li numerātur. quia bonus. z a bonis z
a malis ꝓpagatur. Itē trāſgreſſio pri
mi principali᷒ īputatur. qr origo pec
cati ade z per cōſequēs omniū ꝑditorū
ipſa fuit. Itē filie cōgruētius ſigificāt
opa mala q̄ filij mali. rōe ſex᷒ īfirmiōiſ
z ſic opa īfirmitatis ſigificāt ꝯgruēti᷒.
His ergo rationibus mulieres in penā
earum non genealogizantur. a qua ma
ledictione penitus exempta eſt beatiſſi
ma virgo. cui᷒ genealogia expreſſiſſime
declaratur. z patentiſſime hoc euange
lizatur. z quoq; commendat eius priui
legium dignitatis: qr pre omnibus mu
lieribus genealogizari notat excellen-
tiam dignitatis. Qd autem hic fit per
virum deſponſatum ſibi. declarat emi
nentiā dignitatis z humilitatis. vt ma
nifeſtetur mirabilis pulcritudo digni-
tatis z humilitatis. cum z dignitas
extollit dignitatem. z humilitas ſuper
omnia precipue ornat dignitatem.
Unde Bernar. in libro de conſideratō
ne. Qui virtutum eque potens oēm
demonum debellare ſuperbiam. tiran
nidem hominum? Ceterum cum omni
indifferenter perſone. hec ſit quedam
turris fortitudinis a facie inimici. ne
ſcio quo pacto. tamen uis eius maior ī
maioribus. z clarior in clarioribus cō
probatur. Nulla ſplendidior gemma ī
omni precipue ornatu ſummi pontifi
cis. Quo enim celſior ceteris. eo hu
militate apparet illuſtrior z ſeipſo. Sic
ergo dominus priuilegiauit matrem
ſuam ſuper omnes mulieres in eo ꝙ
genealogizaretur. z humilitate ador-
nauit quia hec genealogia ad ipſaz per
virum deſcēdere demonſtratur.

De hoc ꝙ dicitur z nomen virginis. c. 53.

Oſt hec queritur de hoc qr dr no
men virginis in genitiuo: z ſupi᷒
de ioſeph. Cui nomen per datiuuz. Ad
qd rn̄demus ꝙ datiuus cōſtruiſ acqſi
tiue: genitiu᷒ vero poſſeſſiue: z nomen
ioſeph aſcribiſ ꝑ datiuū. qr ſignificatō
ſui nois ꝑſonat augmētū ꝑ ſpōſalia cū
btiſſima virgīe ei accidētalr acqſitū.
Btā āt virgo ſignificationē nois ſui n̄
quaſi de nouo acquiſiuit: ſed ī hoc etiā
nata fuit. Semp. n. ſtella maris fuit z
tam p̄cedētes ſe q̄ ſequētes illuminauit
qr niſi ꝑ fidē verbi incarnati. vel icar
nandi de virgine nunq̄ aliqui ſal᷒ fuit
vnde ipſa in fide z hominū z dei elec-
tione z cōfirmatiōe dn̄a z regina crea
turarum oīum ſemper fuit.

Quare nomen maria. Capi. 54.

Oſt hec queriſ qr̄o matrem dei
cōgruat appellatā fuiſſe mariaz.
Et videſ ꝙ poti᷒ appellari debuit eua.
qr in Gen. 3. dicitur. Et vocauit nomē
eius eua. eo ꝙ eſſet mr̄ oīum viuētiuz.
Si ergo illa ē appellata eua que erat
mater oīum viuentiū. vita nature. mlͥ
to fortius illa beatiſſima virgo debuit
vocari Eua que ē mater omniuz viuē
tium vita grē. Eua enim interpretatur
vita. Itē nuſq̄ inueniſ in veteri teſtō
ꝑ aliquā mulierē huius nois figurata.
ergo vr̄ ꝙ poti᷒ debeat vocari Rachel
vel Rebecca vl Judith vel Heſter per
quas fuit beatiſſima virgo figurata.
Item cū iſta virgo fuerit ſingularis
īter oēs que nec p̄mā ſimilē viſa ē nec
habere ſequētem: iure ergo nec ſimilē
hēre debuit in noīe. ergo cū multe p᷒
z ante fuerint marie. dn̄a noſtra n̄ de
buit illud nomē hēre. Itē ſicut ſe hz
res ad rem. ita nomen ad nomē. ſz btiſ
ſima virgo filio ſuo dn̄o ieſu xp̄o ſiliſſi
ma fuit in re. ergo z in noīe. ergo vide
tur ꝙ a xp̄o debuit xp̄iana vocari. vel a

recreat ōe recreatrix appellari: vl aliō
digniſſimuz nomē cogitari. Itē canit
eccleſia. Sumens illud aue zc̄. videtur
ergo ꝙ btiſſima virgo debuerit aue ap
pellari. Ad hoc rn̄demus ꝙ hoc nom
beatiſſime virgini in hoc loco cōgruen
tiſſime adaptaſ. z propter rei ꝑfectōēz
que ī noīe denotatur. z ad exprimendā
proprietatem conceptionis que hic an
nunciatur. z ad ſignificandum ſtatuz
mediationis beatiſſime virginis quo
mediante genus hūanū ꝑ mare huius
ſeculi ad portū celi: exemplo. ſuffragio
z merito reuocatur. Unde Bernar. Lo
quamur pauca ſup hoc nomīe. qd īter
pretatum maris ſtella diciſ: z mr̄i vgī
valde couenienter aptatur. Ipſa nāq;
ſideri aptiſſime comparaſ. qr ſicut ſine
ſui corruptione ſidus emittit radium
ſic abſq; ſui leſione virgo ꝑtulit filiuz.
nec ſideri radius ſuam minuit clarita-
tem. nec virgini filius ſuaz integritatē
Ipſa ē ergo nobilis illa ſtella ex iacob
orta. cuius radius vniuerſum orbem il
luminat. cuius ſplendor prefulget ī ſup
nis z inferos penetrat terras ēt perlu
ſtrans z calefaciens magis mentes q̄
corpora. fouet virtutes. excoquit vicia
Ipſa inq̄ eſt preclara z eximia ſtella ſr
hoc mare magnū z ſpacioſum nec ſſa
rio ſubleuata. micās meritis. illuſtrās
exemplis. O quiſquis te intelligis ī hu
ius ſeculi profluuio magis īter ꝓcellas
z tempeſtates fluctuare q̄ ꝑ terrā ābu
lare. ne auertas oculos a fulgore hui᷒
ſyderis ſi non uis obrui procellis. Si ī
ſurgant venti temptationum. ſi incurraſ
ſcopulos tribulationuz reſpice ſtellam
voca mariam. Si iactaris ſuperbie vn
dis. ſi ambitiōis. ſi detractionis. ſi emu
lationis. reſpice ſtellam. uoca mariaz.
Si iracundia. ſi auaricia. aut carnis il
lecebra naui culam concuſſerit mentis
reſpice mariam. Si criminum immāi-
tate turbatus conſcientie feditate cō
fuſus. iudicij horrore pterritus baratro

incipias abſorberi triſticie. deſperati
onis abiſſo cogita mariam. In p̄iculis:
i anguſtijs: in rebus dubijs. Mariam
cogita: Mariã inuoca. Non recedat ab
ore. non recedat a corde. Et ut īpetres
eius orationis ſuffragiũ ne deſeras con
uerſationis exẽplũ. Ipſam ſequens non
deuias: ipſã rogãs nõ deſpas. ipſam co
gitans: non erras. Ipſa tenente nõ cor
ruis. ipſa protegente non metuis. ipſa
duce nõ fatigaris: ipſa propitia p̄ueis.
Et ſic ī temetipſo experiris q̄ merito di
ctum ſit ꝛ nomen virginis maria. Ma
ria. n. interpretatur dñã. ſtella maris. il
luminata. illuminatrix. amarum mare. Ip
ſa. n. oīum quorũ deus dñs ē: ē dña. ī
quo notatur ſigna excellentia veri ſol
ſine corruptione vel diminutõe. in quo
exprimitur proprietas ſue conceptõnis
Ipſa diuinarum illũinationũ immediata:
ſuſceptiua. ipſa oīum bonitatũ vniuer
ſaliter diſtributiua. Inde dr̃ ſtella ma
ris. quia ipſa omnibus p̄ſtis vite grãijs
ſemper plena. Unde dr̃ maria: q̃ ſic
in mari eſt omnium aquarum cõgrega
tio. ita in ipſa eſt congregatio omnium
gratiarum. Unde Gen̄. p̄. Congregatõ
nes aquarum vocauit maria. locus āt
omnium gratiorum vocat̃ maria. Ipa
in ſui ipſius conuerſatione per totum
amara: in filij paſſione amariſſima. oī
bus de amaritudine exeuntibus ipſa
exemplum fuit ꝛ cã. His autem rõibus
beatiſſima virgo hic appellatur maria
nõ autem hic debet eua appellari eo q̄
ſit mater cunctorum viuentiũ p̄ gene
rationem ſpũalem: cum de illa ſpiritua
li generatiõe hic per ſe nõ agatur. ſ; d̃
carnali eius generatione: qua ex ſuis
caſtiſſimis carnib⁹ ꝛ ſanguibus genuit
deum eius vnigenitum ꝛ primogenitũ
ꝛ omnium redemptorem. Hec enim in
filij conceptione ſine dolore antequam
parturiret peperit. ꝛ antequam veniret
partus eius peperit maſculũ filiũ ſuũ
primogenitum ieſum chriſtum. ſine do
lore. ſine corruptione. ſine diminutiõe.
Et ideo congruenter deſignatur noie
ſtelle: quia ſicut ſidus radium profert
virgo filiũ pari forma. Neq; ſidus ra
dio. neq; mater filio fit corrupta. Tem
pore vero paſſionis vbi mater miſericõ
die p̄ri miſericõdiarum ī opere ſumme mi
ſericordie affuit. ꝛ dolorem paſſionis ſe
cum ſuſtinuit. nam ipſius animam per
tranſiuit gladius. ꝛ conſors paſſionis
adiutrix facta eſt redemptionis. ꝛ ma
ter generationis. propter fecunditatẽ
ſpiritualem qua totius generis huma
ni mater ſpiritualis effecta eſt. non
ſine parturitione doloris omnes nos in
vitam eternam in filio ꝛ per filium vo
cauit. ꝛ regenerauit. Ideoq; mulier me
rito dicta fuit. Nomine autẽ eue voca
ri non debuit cũ in re ꝛ effectu contra
ria fuit per omnia: Illa enim damnat
iſta ſaluat. Unde ipſa nomẽ eue muta
uit non voce quidem ſed re. Illa q̄dẽ
omnes homines generat in mundum
iſta in celum. Illa mater carnalis. iſta
ſpiritualis. Illa mr̃ miſerie. iſta mater
miſericordie. Illa principium mortali
tatis. iſta principiũ regenerationis. il
la gratiam p̄didit. iſta gratiam īuenit.
Illa trãſiuit ꝛ nos tranſire fecit d̃ grã
in culpam. iſta ſurrexit ꝛ nos ſecũ ſur
gere fecit de culpa in gratiã. Illa de la
tere uiri dormientis fcã. iſta de corde
dei uigilãtis. Illa uiro ſuo occaſio p̄di
tõis. hec viro adiutoriũ redemptõnis
Illa deſponſatur origo corruptionis. hec
deſpõſatur manſura virgo virginũ. Il
la prima virginitatẽ perdidit. iſta p̄ma
virginitatẽ deo conſecrauit. Illa a dya
bolo decepta: hec ab angelo edocta.
Illam dyabol⁹ vicit p̄ ſuperbiam. iſta
dyabolum vicit p̄ humilitatem. Et ſic
patet qualiter mutauit nom̄ eue. Qd̃
autem obicit̃ q̄ per nullã huius nois
figuratur. Dicimus q̄ hoc congrua diſ
penſatione agitur. vt dum nulla ipſam
figurans ſimile habeat nom̄. ipſa ſignã

tiũ oīum oſ̄datur trãſcendere rõnẽ vt
pote que nec primã ſimilẽ viſa ē nec ha
bere ſequẽtẽ. Qd̃ autem huius nois
ante ꝛ poſt femine īueniuntur datur ī
telligi nobis q̄ lʒ nulla feiarum ei ſimilet̃
per equantiã. nullus tñ ab eius grẽ p̄ti
cipatõe excludit̃. In ſignũ ergo q̄ rem
ſui nois oībus coīcare deſideret per ef
fectũ ꝛ nil ſibi retinere cupiẽs priuate
p̄prium: cõicat etiam alijs ſuum nom̄
Item nõ debuit ei eſſe aliquod nomẽ
a creatore vel a chriſto acceptũ. quia
in iſta annũciatione non agitur qualr̃
ipſa a xp̄o: ſed qualiter xp̄us ab ipſa p̄
ceſſit. Xp̄iani nomen ēt nõ fuit ei ſpe
cialiter imponendũ qd̃ erat ad oẽs ge
neraliter deriuandum ꝛ ſi aliquod no
men ei aptari potuerit ex excellentiori
dignitate: nullum tamẽ a maiori de q̃
agitur proprietate vt patet per ſupradi
cta uerba bti Bernar. Ex quibus col
ligitur q̄ tribus de cauſis p̄ hoc nomẽ
in hoc loco beatiſſima virgo cõgruẽtiſ
ſime noiatur. ſcilicet propter perſone
ſue dignitatẽ: accõis ſue vtilitatẽ. cõce
ptionis ſue proprietatem. Dignitas aũt
perſone exprimitur p̄ naturã lucis que
intelligitur in ſtella maris. Nihil enĩ
dignius vel nobilius luce eſt. cuius rõ
primo ꝛ p̄cipaliter diuine nature cõ
uenit. p⁹ nature angelice: vltio corp̄ee
creature. ꝛ nihil ē nobilius ī corporali
bus luce corporali. nihil ī ſpiritualibuſ
luce ſpirituali. In ſummo aũt nobilis ē
lux diuine nature. i. ioh. p̄. Deus. n. lux
eſt. ꝛ tenebre in eo non ſunt vlle. Uñ
lux ad illam lucẽ immediatiſſima ē ſe
loco nobiliſſima. Hec aũt erat btiſſima
virgo que non ſolum ab hac luce ſicut
luna a ſole illuminata fuit. ſed ſicut au
rora ſolem de ſe produxit. qui omnia il
luminabilia illuminauit: ꝛ ſic per natu
ram lucis exprimitur dignitatis excellẽ
tia beatiſſime virginis. Per hoc autẽ
quod additur maris. dicẽdo ſtella ma
ris tangitur. vtilitas operationis. ut ſ
q̄ omnes naufragos deducit conducit
ꝛ perducit ad portum ſalutis eterne. tã
g̃tur nihilominus etiã per hoc q̄ dicit̃
ſtella. proprietas conceptionis. quia ſic
ſidus radium ſic virgo filium. viʒ ſine
corruptione. ſine diminutione. ſine pol
lutione p̄ducit.

De hoc q̄ dicitur ingreſſus. 55.

Conſequẽter queritur de hoc q̄ di
citur ingreſſus vtrum vʒ ianuis
clauſis vel apertis ſit ingreſſus. Et
videtur q̄ ianuis apertis. quia beatiſſi
ma virgo vidit eum oculis non glorifi
catis non ſine miraculo. ergo ꝛ ange
lus habuit corpus aſſumptum non glo
rificatũ. ergo nõ potuit intrare ianuis
clauſis. Item ſcriptura non dicit. ſʒ
ſi factum eſſet dr̃et ſicut de domino dic̃
qui ad diſcipulos ianuis clauſis intra
uit. Cõtra dicit Auguſtin⁹: q̄ angeli
ſumunt ſibi corpus in quibus apparent
de puriſſimo ethere. ergo potuit ianuiſ
clauſis intrare.

Quare repetit angelus ꝛ non ga
briel. capi. 56.

Item queritur quare hic dicitur
repetendo. hoc nomen angelus ꝛ
non Gabriel cum in proprio intelligat̃
nomen cõmune. ꝛ non econuerſo.

Ui ad ſolam. 57.

Item queritur de hoc qd̃ dicit ad
eam. qualiter ad eam. ſ. qualiter
ſecundum ſitũ ſe hñtem ſiue poſitio
nem. Diuerſa eſt enim poſitio corporis
ī vacãtibus orõni. ſ. proſtratio. genicu
latio. ſeſſio. ſtatõ. īcliñatio. Querit̃ ergo
ī q̃ iſtarum fuerit qñ ei ãgel⁹ iſtã plenitudi
nẽ nũciauit. Uidet̃ aũt q̄ debuit ſede
re. hoc enĩ p̄priũ ē cõtẽplantiũ. Iuxta
illd̃ lu. io. Maria ſedẽs ſec⁹ pedes dñi
ꝛc̃. Et iuxta illud phi in. 7. phy. Aña ſe
dendo ꝛ quieſcendo fit prudens. Qd̃
aũt proſtrata debuerit eẽ videt̃. q̃ illa
maxie grauet ad humiliationẽ. Unde

Apoc. vlt. Cecidi ad pedes āgeli. Itē
ꝙ ſtare debuit videt̄ quia exterior ho
minis ſtatus eſt ſignū ſtatus interioris
ſed ſcd̄m hominē interiorē maxime tūc
fuit erecta. ergo ſcd̄m exteriorem ho-
minem ſtare debuit erecta. Item ſi
ſedit. vtrū angelo veniēte ſurrexerit.
Et videtur ꝙ ſic: q2 hoc ad honeſtatē
pertinebat. Unde Rachel ſe excuſauit
q2 patri aſſurgere nō potuit. Item in
altari dominū ſuſcipimus ſtādo. ergo
ille ē reuerendiſſimus modus dn̄m ſu
ſcipiendi. Ad primū reſpondem⁹ per
beatū Ber. qui dicit. Quo ingreſſus ad
eam? Puto in ſecretariū pudici cubicu
li. vbi illa forſitan clauſo ſuper ſe oſtio
orabat patrē ſuum in abſcondito. So
lent angeli aſtare orantibus. et delecta
ri in his quos vidēt puras manus in
oratione leuare: holocauſtum ſcē deuo
tionis gaudent ſe offerre deo in odorē
ſuauitatis. Marie autē orōnes quātū
placuerunt in cōſpectu altiſſimi angel⁹
indicauit qui ingreſſus ad eam tam re
uerenter ſalutauit. Nec fuit difficile an
gelo per clauſum hoſtiū penetrare ad
abdita virginis: qui vtiq; ex ſubtilita
te ſubſtātie ſue hoc hȝ in natura ꝙ nec
ferreis ſeris eius arceatur ingreſſus:
quocunq; eū ſuus impetus ferat. Ange
licis enim ſpiritibus parietes non obſi
ſtunt: ſed cuncta illis viſibilia cedunt:
cuncta eque corporea. quātūlibꝫ ſolida
uel ſpiſſa: penetrabilia ſunt eis ac puris
Suſpicandū igit̄ non eſt ꝙ apertū iue
nerit āgelus hoſtiolū virginis cui nimi
rū in ꝓpoſito erat hominū frequētias
fugere. vitare colloquia: ne vel orātis
perturbaret̄ ſilentium: vel cōtinentis
caſtitas temptaretur. Clauſerat itaq; eti
am illa hora ſuper ſe hitaculum ſuum
prudentiſſima virgo ſed hominib⁹ nō
angelis. Proinde et ſi potuit ad eam in
trare angelus: ſed nulli hominū facilis
patebat acceſſus. Ex his colligendo
credimus angelum clauſis ianuis in-
traſſe et hoc potuiſſe ꝓpter nature ſub
tilitatē. et aſſumpti etherei corporis q̄
litatem: beatiſſimā autem uirginem in
aduentu eius inclinatis genibus. et ele
uatis puris manibus. erectis ad celū
oculis ad patrē miſericordiarū pro incar
natione filij ſui: deuotiſſimas preces
cū lacrimis fudiſſe: et angelo venienti
reuerenter aſſurrexiſſe et percepta ei⁹
nunciatione credentē in eam aſſenſiſſe
et quantoci⁹ impleri flexis rurſus in ter
ram genibus. et eleuatis in celum ocu-
lis ac manibus. ex intimo corde erum
pentibus pre gaudio lacrimis deuotiſſi
me flagitaſſe: et ſic deum pariter et ho
minem concepiſſe. Et iſte quidem eſt
modus poſitionis: et ſitus eorum qui ē
manu angeli et ſacerdotis ſuſcipiūt do
minicum corpus de altari. Qd̄ autē
repetitur hoc nomē cōmune angeli cū
dicitur Ingreſſus angelus. per hoc da
tur intelligi ꝙ omnino in ratiōe nuncij
venit: ſcilꝫ ꝙ ſua auctoritate non venit
ꝙ negotiū non inuenit: non niſi miſſus
intrauit: non ſua verba ſed diuina pro
tulit: ſalutationem nō dictauit ſed de
tulit: ꝙ omnium nouorum nouiſſimū
nunciauit.

¶ De ſalutatione. ca. 58.

Um autē queramus de ſalutatōe
que non cōgrue videtur incipi ab
aue cum in ſalutationib⁹ ſoleant ꝓpria
nomina et dignitates premitti. et poſt
hoc perſone recipienti ſalus optari uel
gratia vl' ſeruitiū vel dilectio demāda
ri. que oia in hac ſalutatione nō viden
tur obſeruari. Itē iſte modus ſalutā
di per ſecundā perſonā eſt modus ſalu
tandi a ſe ipſo perſonaliter et non ab
alio. ergo videtur ꝙ angelus ſalutaue
rit ipſam ab ipſo et non a deo. Item
aue dicit remotionem pene. Salue au
tem preſentiam boni et ꝑmanentiā ſalu
tis. ergo maior perfectio ſignificatur ꝑ
ſalue q̄ per aue. ergo iſta perfectiſſima
ſalutatio debuit incipi potius a ſalue
q̄ ab aue. Item aue ptinet ad inci
pientes. ſalue ad proficiētes. gaude ad
ꝑfectos. ergo cū beatiſſima virgo eſſet
perfectiſſima per gaude fuit ſalutāda.
quod etiam videtur per locum a minori.
Angelus enim ſalutauit Thobiā. Gau
dium tibi ſit ſemꝑ. Thobi. 4. Item con
ſuetudo et mod⁹ ſalutandi quē ipſe do
minus tenuit et docuit fuit Pax vobis
Ioh. 20. Item pax huic domui ꝛc. ergo
ille modus ē nobiliſſimus ſalutandi. er
go debuit ī ſalutatione nobiliſſima ob
ſeruari. Item non bene neq; vere vi
detur angelus dicere Aue: aut enim hoc
dixit optādo. aut predicendo de futu
ro. aut narrando de preſenti. Si narrā
do de preſenti: falſū dixit quia adhuc
ſine ve non fuit. ſi optauit. ergo volūta
tem ſuam voluit ut omnia non cōſte
mnant: quia eam adhuc multa pati vo
luit. ſi autem futura predixit non ſalu
tauit. ſed prophetauit. preterea hoc eſt
commune omnium ſalutandorum quod
quandoq; erit ſine ve.

¶ Quare fuit ſine ve. ca. 59.

N contrarium autē probatur ꝙ
beatiſſima virgo fuit ſine ve. Se
neca ad Serenū probat ꝙ ſapiens nō
turbatur hoc modo. Ualidius eſt qd̄ le
dit eo qd̄ leditur. fortior nō ē nequicia
virtute ſed infirmior. nō leditur autē
quis niſi a maiore. ergo non leditur ſa-
piens. Item dicit. Quicqd fit in ſapi
entem petulanter proterue ſuperbe: tē
ptatur fruſtra. Item ibidem in eodē
Sapienti non nocetur ſed omnis ſapi
ens participatione bene eſt. ergo ſapiē
ti non nocetur. Item omnis iniuria
eſt alicuius rei que ꝑdi poteſt. Sapiens
nihil pōt perdere. oia in ſe repoſuit. ni
hil credidit fortune. bona ſua habet in
ſolido nihil eripit fortuna: q2 non oc
dit. Ex his autem concluditur ꝙ nul
la turbatio cadit ī ſapientem. Sed om
ne ve eſt turbatio. ergo nullū ve cadit
in ſapientē. Sed citra deū in ſtatu vie
beatiſſima virgo fuit omni ſapiente ſapi
entior. ergo debuit eſſe ſine omni ve.
Quod ſi cōcedatur. cōtrariū videt̄
eſſe cōcedēdū: ſic ſub ve ſubiectōis qd̄ ē
ex peccato ſubſecutū. Iuxta illud Gen.
3. Sub poteſtate viri eris. Itē ſub ve
afflictionis. Iuxta illud Lu. 2. Et tuā ip
ſius aīam pertranſibit gladius. Itē ſub
ve damni. ſ. ſub maledicto legis quia
ſterilis fuit. Ad predicta rn̄demus ꝙ
cū duplex ſit modus ſalutandi ꝑ ſeipſū
et ꝑ aliū: amicabilior et nobilior eſt ille
qui eſt ꝑ ſeipſū q̄ qui eſt ꝑ aliū. hec er
go ſalutatio preciſſima et amicabiliſſi
ma nō fit aliquam ad abſentē et per ali
um ſed tanq̄ ꝑſentis ad preſentē et ſcrip
tum. Recte ergo modo preſentialiter
ſalutādo ab aue inchoatur ſalutatio il
la in qua deus trinitas ꝑ ſe ꝑſentē vir
ginem in angelo ſalutauit. Uerbū ē
deprecatiuū et ſalutatiuū. et nunciatiuū
fuit quia beatitudinē quā angelus bea
tiſſime virgini nunciauit illa ſibi ex
hiberi et impleri ardentiſſime concupi
uit. et deuotiſſime optauit. Aliquod eti
am verbum ſalutādi poni nō debebat
in quo ſalutis ſtatus uel profect⁹ uel ꝑ
fectio notaret̄. quia iſta ſalutatio eſt to
tius ſalutis inchoatio que primo et pri
cipaliter et per ſe beatiſſime virgini nū
ciatur et in ea et per eam toti generi hu
mano deſtinatur. Recte autem ab aue
incipitur quia initiū beatitudinis ē re
motio miſerie. Singularem autē ei⁹
beatitudinem videtur exprimere per
alia verba in ſalutatiōe ſequentia ut ꝑꝫ
infra. Concedimus etiā ꝙ beata vir
go fuit diuerſimode ſine diuerſis ve.
fuit enim ſine ve cōmuni oībus homini
bus. ſine ve ſpāli mulieribus. ſine ve ꝑ
prio matribus. Ex parte enim corporis
per peccatum omnis homo incurrit tri
plex ve ipſius corporis diſcurſiuam ſi
ne diſtemperationem et naturalium

appetituū inordinationē. Itē ipſius āte
mortē corporis ad animā repugnationē
ſm ꝙ caro concupiſcit aduerſus ſpiri
tū. Itē poſt mortē corporis incineratio
nem. De primo dicitur in Gen. 3. Male
dicta terra in opere tuo. In laboribus
comedes ex ea cūctis diebus vite tue.
ſpinas ꝛ tribulos germinabit tibi ꝛ co
medes herbas terre. In ſudore vultuſ
tui veſceris pane tuo donec reuertaris
in terrā d̄ qua ſumptus es: quia puluis
es ꝛ in puluerem reuerteris. In male-
dictione operū: notatur inordinatio ap
petituum naturalium. In ſpinis ꝛ tri-
bulis: concupiſcētia cōtra ſpiritū. In
labore ꝛ ſudore: cōporis diſtemperatō
per reuerſionē in puluerem incinera-
tio. Sine iſto triplici ve fuit beata vir
go in corpore: que ꝛ corpus habuit en
craticum cum ſpiritu per omnia pacifi
catum. ꝛ nūquam in cineres reſoluen
dum. Similiter ex parte anime om-
nis homo incidit triplex ve. Errorem.
dolorem. ꝛ pudorem. Errorem in ratio
nali. dolorem in concupiſcibili. pudorē
in iraſcibili. Error triplex in eligēdo. i
diſcernendo. in exequendo. Dolor tri
plex. in preſenti. in preterito. in futuro.
hoc eſt. meror. dolor. timor. Pudor tri
plex. de eſſendo de agendo. de patiēdo.
hoc eſt ꝙ turpis eſt ꝙ turpia fecit. ꝙ
turpia ſuſtinuit. De ve erroris dicit Au
guſtinus. Error nō eſt natura hominis
inſtituti ſꝫ pena dānati. De ve doloris
Gen. 2. Quacūq; die comederis ex eo
morte morieris. De ve pudoris Gen. 3.
ante peccatū dicitur. Erat vterq; nu-
dus adam. ſ. ꝛ vxor eius nec erubeſce
bant. Poſt peccatum autē dicitſ ibidē.
Quis enī indicauit tibi ꝙ nudus eſſes.
niſi ꝙ ex ligno de quo preceperā tibi ne
comederes comediſti: Et ſic ve pudoriſ
ex peccato ſecutū eſt. Ab iſto triplici
ve immunis fuit beatiſſima virgo. que
nec in diſcretione. nec in electione. nec
in executione vnquā errauit. vtpote

que virgo prudentiſſima fuit. propter
qḋ eccl'ia libros ſapientie de ipſa expo
nit: q2 ſine conſilio ſancti ſpirituſ nihil
fec. ꝛ ſic fuit ſine ve erroris. Dolorē
quoq; ſue rationi dominantē ut probāt
auctoritates Senece nūquam habuit.
vtpote que ī omnibus ꝛ per omnes po
tentias ordinatiſſima fuit: in qua ratio
ſemper ſuperior ꝛ imperans ſemper fu
it. Unde quicquid doloris ſuſtinuit ei
in materiam amoris ꝛ gaudij ſemper
totum ceſſit. ꝛ ſic in ea dolor gaudio ra
tionis mundi contrarius fuit. ꝛ ſic fuit
ſine ve doloris. Item nihil turpitudi
nis fecit vnquam. nec habuit. nec etiā
ſuſtinuit: ꝛ ſic ab omni ve pudoris im
munis fuit. Item ex peccato ſecutū
fuit triplex ve. In commiſſione. ve cul
pe. ve pene. ve ignorātie. Ue culpe tri
plex. Originalis actualis venialis. ac-
tualis mortalis. Culpe actualis triplex
habꝫ ve. Ue auaricie in opere. ve luxu
rie ī corpore. ve ſuperbie in corde. De
iſto triplici ve dicitur Apoc. 8. Ue ve
ve hab: tantib' in terra. Item ve pe
ne triplex eſt. Ue pene gehenne. ve pe
ne purgatorie. ve pene penitētie. Itē
ve ignorantie triplex eſt. Ignorantia
credendi. ignorantia operandi. ignorā
tia ſaluandi. hoc eſt ꝙ homo ignorat in
ſtatu. quid credendū. quid operandū
ꝛ vtrum odio vel amore dignus ſit ad
ſaluandum. Sine omni iſto ve tripli
ci fuit beatiſſima virgo. Sed triplicater
ſine ve culpe actualiter. ſine ve pene
cauſaliter. ſine ve ignorantie habitua
liter. Ignorantie autem eorum dico q̄
pertinēt ad ſalutem vel miſterij incar
nationis reuelationem. De his enim
omnibus plene edocta fuit per eum cu
ius vnctio docet de omnibus. Item
triplex ve in mulieribus ſpāliter. In
virginibus. ve ſterilitatis. In coniuga
tis ve ſubiectionis: In viduis ve deſo
lationis. Quibus vitiis duob' annexū
ē ve corruptiōis. Ab iſto triplici ve im

munis fuit beatiſſima virgo. Fuit eniꝫ
virgo ſine ſterilitate. cōiugata ſine cor
ruptione ꝛ ſeruitute. vidua cū virgini
tate ꝛ ſine deſolatione ut infra manife
ſtius explicabitur ſuper benedicta tu.
Item triplex ve in matribus ve dam
ni. ve indigentie. ve culpe ꝛ pene ſimꝰ.
Et quodlibet iſtorum triplex. Ois eniꝫ
alia mater conceptu perdidit virginita
tem ꝛ poſt conceptum corporis venuſta
tem uel ſanitatem. in partu hominū
ſocietatem. Ab iſto triplici ue immunis
fuit beatiſſima virgo que in conceptu
non perdidit uirginitatem ſed acquiſi-
uit eam quā ſub deo maior nequit intel
ligi puritatem nec poſt conceptum per
didit pulcritudinem ymo tanta pulcri
tudine radiauit ꝙ eam Ioſeph inſpice
re non potuit. Unde ſup illud luce. 2.
Et non cognouit eam donec peperit fi
lium ſuuꝫ vnigenitū. glo. dicit Ioſeph
mariam facie ad faciem non poterat
uidere quam ſpiritus ſanctus a concep
tione penitus impleuerat. ꝛ ideo nō co
gnoſcebat facie ad faciem quam deſpō
ſauerat: donec vterus euacuaretur.
Et ſic conſtat ꝙ poſt conceptum non ꝑ
didit pulcritudinem. Item nec in par
tu perdidit hominum ſocietatem. ymo
tunc mediatrix dei ꝛ hominum conſti-
tuitur. Unde ꝛ in puerperio a paſtori
bus ꝛ regibus viſitatur. Item ve in
digentie triplex eſt. Matres enim ſtatu
re in conceptu indigent compare: poſt
conceptum quiete: in partu obſtetrica
tione. Hec autem beatiſſima virgo ī
conceptu non habuit comparem quia
concepit ſpiritu ſcō cooperante: ꝛ ne
q; poſt conceptū indiguit quiete. ymo
ſurrexit ꝛ abijt in montana iudee Eliſa
beth ſalutare ꝛ ei miniſtrare luce. i.
Itē in partu non indiguit obſtetrica
tione ſed gaudebat dei genitrix quam
obſtetricum vice circumſtabant angeli
concinentes gloriaꝫ deo. Item ve cul
pe ꝛ pene in matribus eſt triplex. Eſt

enī eis libido in cōcipiēdo. grauitas in
portādo. dolor in pariendo. A quib'
omnibus immunis fuit beatiſſima vir
go q̄ cōcepit ſine libidine. grauida fuit
ſine grauamine. peperit ſine dolorē. vn
de Iſa. 66. Antequā parturiret pepe-
rit. anteq̄ veniret partus eius peperit
maſculum. ꝛ ſic concedimus vt ꝙ
beatiſſima virgo fuit ſine omni ve uel
actualiter. uel cauſaliter. uel habitua
liter ꝛc.
De generali conſuetudine qua additū
eſt hoc nomen Maria. ca. 60.

Oſt hec queritur quare eccl'ia in
generali ꝯſuetudine apponit Ma
ria in ſalutando dicēdo. Aue maria cū
nihil liceat apponi ad euangeliuꝫ iuxta
illud Apoc. vlt. Si quis appoſuerit ad
hec: apponet deus plagas ſup illū ſcrip
tas ī libro iſto. Et ſi qs diminuerit de v̄
bis ꝓphetie hui' auferet deus ptem ei'
de libro uite. Et ſic̄ habetī deutrōno.
Item Damus oīa que tradita ſunt
ꝑ legē ꝓphetas apl'os ꝛ euāgeliſtas ſuſci
pimus ueneramur ꝛ cognoſcim' nihil
vltra hoc īquirētes. Ergo cū euāgeliſta
nō appoſuerit maria non debemus ap
ponere. Item angelus uel ſine cauſa
omiſit. uel propter cauſam. ſi ſine cau
ſa. male fecit omittendo. ſi autem pro-
pter cauſam omiſit: nos malefacimus
apponendo: Uidetur autem ꝙ angelus
male omiſerit: quia ꝓpria nomina in ſa
lutationibus apponere eſt conſuetudo.
Itē in collatione dignitatū magnarū
ſolet fieri mutatio nominū utꝫ ī papa.
Unde dixit ad petrū ioh. i. Symon iohiſ
tu uocaberis cephas vt ꝙ iſta collatōe
ſūme dignitatis collate beatiſſime vgi
nomē eius digne debuit commutari.
Ad hoc dicī' ꝙ ad euāgeliū apponē ē
falſa uera cōmiſcere uel contraria his
q̄ ī euāgelio ſt ꝑdicatſ. Ut apl'o ad gal.
primo. Si angel' de celo uenerit. ꝛ aliud
euāgelizauerit uobis q̄ q̄ accepiſtis ana
thēa ſit. Et ſic intelligitſ auctoritates

alie cõſimiles. Concedim⁹ ergo q̄ angelus non errauit non apponendo nec errat eccleſia apponendo maria. Angelus enim digniſſime ſalutandam nouo noue dignitatis nomine ſalutauit ut ꝑ mutationē nominis ꝑmutatio ſtatus ſignaretur. ⁊ eminentia dignitatis. Unde de proprio nomīe. ſ. maria nomen nouū ei impoſuit. ſ. gratia plena iuxta illud yſa. 62. Et vocabit̄ tibi nomē nouum qḋ os dñi nominauit. Hoc autem quod dico gratia plena circūlocutio eſt tantū proprij nōīs btīſſime virginis. ⁊ ꝑſone ipſius. qḋ nulli alij proprie conuenit: neq; deo. neq; creaturis ſcḋm q̄ plenitudo gratie intelligitur ſuſceptiue. deus enim nihil h; gratie ſuſceptiue. ⁊ nulla alia creatura plēa eſt gratie ſuſceptiue preter beatā virginem. que ſola tantū recepit qḋ pura creatura plus recipe nō potuit. Unde ei hec ita propriū fuit: q̄ ei angelus illud ꝑ proprio nomīe hoc eſt gr̄a plena impoſuit. Eccl̄ia nomen maria apponit in ſalutatione ad gratia plena ut ꝑ gratia plena recolat beatiſſime virginis dignitatem. per maria inclinet eam ad noſtram neceſſitatem. Ipſa enim gratia plena per influentiā diuine bōitatis data eſt nobis ſtella maris maria. ut eı⁹ plenitudo gratie ſuppleat in nobis defectū culpe: ⁊ ipſa ſtella in firmamēto glorie fixa nos naufragos de ſtatu miſerie traducat ad portum ſalutis eterne. hac ergo de cauſa apponit in ſalutatione iſta eccleſia hoc felix nomen maria.

De gratie plenitudine. ca. 61.

Onſequenter queritur de gratie plenitudine que fuit in beata virgine. ⁊ primo queritur de ratione nominis: poſtea de diuerſitate ⁊ ſignificatione rerum ſignatarum.

Quare non plena ſpū ſancto. c. 62.

Dicitur ergo q̄ melius diceret̄ gloria plena q̄ gratia plena cū gloria ſit ꝑfectior gratia. ⁊ ꝑfectio gratie ſcḋm q̄ dicitur yſa. 31. Ignis in ſion: ⁊ caminus in ieruſalē. Et illud lu. 7. Qui minor eſt in regno dei maior eſt iohanne baptiſta. ergo in perfectiſſima ſalutatōne debuit poni qḋ ꝑfectionem maxime importaret. Item gratia cōe eſt ad gratiā gratum facientem ⁊ gratiam gratis datam ⁊ neutrum quantū eſt de ſe determinat. Sed hoc q̄ dico ſpirit⁹ ſanctus ſemper dicit gratiā gratum faciē tem ⁊ illam in nobiliſſimo eſſe. ſ. ſecundum q̄ eſt in ſpiritu ſancto ergo magiſ debuit dici ſpūſancto plena q̄ gratia plena. Ad hoc dicim⁹ q̄ hic annunciatur beate virgini plenitudo gratie que eſt origo ⁊ mediū ⁊ cauſa omnis gratie in humanum genus trāſfundende ⁊ ſecundum ſtatū vie ⁊ ſecundum ſtatum pr̄ie. Unde eccl̄ici. 24. Ego mater pulchre dilectiōis. ⁊ timoris ⁊ agnitionis. ⁊ ſancte ſpei. In me gratia omnis vie ⁊ veritatis. Trāſite ad me omnes ⁊c̄. Item ſapi. 7. quoniā omnium bonoꝝ mater eſt. Initium ergo beatitudinis ſignatur per gratiam: conſumatio per gloriam: ergo cum hic annuncietur initium beatitudinis. potius ponitur gratia q̄ gloria. Item ſpūs ſanctus proprie tantum nominat gratiam ſpūalem: gratia autem ꝯmūe eſt ad gratiam corporalem ⁊ ſpiritalem. Unde cum iſta plenitudo ſicut patebit inferius cōtineat gratias ſpirituales ⁊ corporales pl⁹ exprimitur per gratia plena q̄ per ſpiritu ſancto plena.

De differentia iſti⁹ plenitudinis ca. 63.

Oſt hec queritur de differentia iſtius plenitudinis in ſcriptura inuenta vbi ab omnibus alijs plenitudinibus per propria ſua iſtam plenitudinem ſeparant.

In quo differat a plenitudīe xp̄i. c. 64.

Ueritur ergo in quo differat a plenitudine xp̄i de qua legitur i iohānis. i. capi. Plenum gr̄a ⁊ veritate. Gr̄a reſpicit perfectionem affectus: ⁊ veritas perfectionem intellectus. Iſte autem due perfectiones equaliter currunt in ſtatu vie ⁊ in ſtatu patrie. Quanto enī quis plus credit. tanto plus diligit. ⁊ ecōuerſo in ſtatu vie: ⁊ quātū agnoſcit tantum diligit in patria. q̄ vt dicitur i Apoc. 21. Latera ciuitatis ſunt equalia ergo quicūq; eſt plenus gratia. plen⁹ ē veritate. ergo ⁊c̄. Ergo cu; beatiſſima virgo ſit plēa gratia. plena erit veritate. ergo plenitudo beate virginis eadē erit cum plenitudine redēptoris. Qḋ ſi cōcedatur. contra hoc eſt q̄ xp̄s accepit ſpūm ſcil; Pater. n. diligit filiū nō ad menſuram. Io. tertio. Nō. n. ad mēſurā dat deus ſpūm. Pr̄. n. diligit filiu; ⁊ oīa dedit in manu eius. Btīſſime aūt virginis gr̄a ē i menſura. cū ſit creata. deus. n. omnia creauit in numero. pondere: ⁊ menſura. ſapiētie. 11.

De plenitudine apoſtolorum. capi. 65.

Oſt hec queritur de plenitudine de qua legitur i actibus apl̄oru;. 6. capi. Stephan⁹ plen⁹ gr̄a ⁊c̄. Repleti ſunt oēs ſpū ſcō. Obicit̄ ergo i hūc modū. Quicqḋ ē duobus bonis plenu; ſic ſe hn̄tibus q̄ quātitas vnius nō diminuit quātitate; alteri⁹: ⁊ pn̄tia vni⁹ non expellit pn̄tiam alterius. nobiliori ⁊ perfectiori modo eſt plenū q̄ illud qḋ eſt plenum altero tm̄ bonoꝝ illorum. Sed gr̄a ⁊ fortitudo eſt duplex bonum vel duo bona ſic ſe hn̄tia q̄ pn̄tia vni⁹ nō expellit pn̄tiam alterius: ⁊ quātitas vnius nō diminuit quātitatē alterius. ergo nobiliori ⁊ perfectiori mō ē plenū quod eſt plenum gr̄a ⁊ fortitudīe q̄ qḋ eſt plenum gratia tm̄. ⁊ ita nobilior ſcī ſtephani vr̄ plenitudo: q̄ illa que btīſſime virgini appropriatur. Contra. Item obicitur in hunc modum. Nihil melius gratia poteſt excogitari. ergo qcquid diuerſum ē a gr̄a. minus ē nobile q̄ illa. Aut ergo fortitudo aut ſimilia adiuncta gr̄e dicūt aliqḋ diuerſū a gr̄a vel nō. Si nō. ergo ſupflue adiciuntur. Si ſic. ſed oē diuerſum a gr̄a ē nō gr̄a. ⁊ oīs non gratia minus nobilis eſt q̄ gratia. ergo omne plenum gratia ⁊ nō gratia inquātū eſt plenum non gratia in tantum eſt vacuum gratia. ergo perfecti⁹ plenū ē plenū gr̄a q̄ plenū gr̄a ⁊ nō gr̄a. Exēplū huius pat; in vaſe qḋ nobiliori repletione plenū eſt ſi fuerit plenum auro q̄ ſi fuerit plenum auro ⁊ argento. ⁊ ſic patet q̄ nobilior eſt plenitudo que hic ſignatur cu; dr̄. aue gratia plena. q̄ illa de qua dicitur plenus gr̄a ⁊ fortitudīe. ⁊ ſimilia. Solutio. Ad hō dicimus q̄ plenitudo dupl̄r dr̄. Eſt enī plenitudo gratie datiua tm̄ ⁊ effluxiua ⁊ non receptiua. alia aute; primo receptiua. ⁊ poſt effluxiua. Prima eſt plēitudo eterna ⁊ ſoli deo cōuenit: ⁊ illa ſub figura deſcribitur. heſter. 15. Uidi te domine quaſi angelum dei. ⁊ ꝯturbatū eſt cor meū pre timore glorie tue. valde eni; mirabilis es dn̄e: ⁊ facies tua plena ē graciaꝝ. Secūda plenitudo cōuenit creaturis ⁊ participatur ex tēpore. Poſtq̄. n. venit plenitudo tēporis. venit ⁊ tēpus plenitudīs. ⁊ triplicē nobis plēitudinem adduxit. quarū prima ꝓprie ē beatiſſime virgīs. luc. i. Aue gr̄a plēa. Scḋa ꝓprie eſt chriſti nōis. Joh. i. Plenum gratia ⁊ veritate. Tertia cōmūis oībus ſcīs. ⁊ de illa legitur in diuerſis locis. Act. apl̄orum. Stephanus plen⁹ gratia ⁊ forti. Item. 9. capi. Thabita plena opibus bōis ⁊ elemoſinis ⁊ ſilia. Prima iſtarum plenitudinum eſt plenitudo gratie. Secunda aute; plena gratie ⁊ veritatis. Tertia plena fidei ⁊ dilectōis operantis. Prima gracia replet ventrem ⁊ mentem: Secunda affectū ⁊ intellectum. Tertia replet interius mentem. ⁊ effluit exteri⁹ ꝑ operatōem.

Beatiſſima virgo pleniſſima fuit ven
tre ⁊ mente: quia plenitudinem gratie
habuit in mente. ſed certe ipſum dñm
omnium virtutum habuit in ventre.
Unde plena fuit gratia quantum ad af
fectum ſed non mente quantum ad itel
lectum. quia i via non habuit cognitõ
omnium. nec plenam deitatis cognitio
nem per ſpeciem. Chriſtus autem plen⁹
fuit gratia ⁊ veritate. quia ille hõ hũit
oĩa per gratiam que deus habuit ꝑ na
turam. Et preterea nulla grã i ipſo fuit
diminuta ſed nec ocioſa vel aliquid ha
buit cõtrarium. ⁊ hec gratia fuit vnio
nis. Unde plenus fuit veritate quãtum
ad cognitionẽ. Unde yſidor⁹. Trinitas
ſibi ſoli nota ẽ ⁊ homini aſſumpto. Ple
nus ergo fuit gratia ſm humãitatem ꝗ
prius nihil habuit meriti. plenus veri
tate ſm deitatem in qua nihil fuit vani
vel falſi. In ipſo. n. erant oẽs theſauri
ſapientie ⁊ ſcientie abſconditi. Et hec ẽ
plenitudo veritatis. ⁊ in illo inhabitat
plenitudo diuinitatis corpaliter. ⁊ hec
eſt gratie plenitudo propria xpi homĩs.
Plenitudo aũt ſcõrum ẽ fidei ⁊ opatõ.
Sic. n. expõit glo. illud act. 6. Stepha
nus plenus grã ⁊ for. i. fide ⁊ operibus
Alias. n. mala copulatio inter gratiam
⁊ fortitudinem. ⁊ iter opera bona ⁊ ele
moſinam. niſi hoc qd eſt opibus ſuppo
neret pro operibus bonis iterioribus ꝑ
caritatẽ. etiã võ p opib⁹ exterioꝛib⁹ bõis
ꝑ fidẽ operãtem per dilectionem. Sic
ergo differunt iſte plenitudines ſubſtã
tialiter. dñt ẽt origiałr. Eſt. n. prima
iſtarũ plenitudinũ quaſi fontis plenitu
do. Scda quaſi plenitudo fluminis. Ter
tia quaſi plenitudo riui a flumine deſcẽ
dentis. De prima heſter. 10. Fons paruꝰ
creuit i flumiũ maximum. Btã virgo dr̃
fons ꝑꝑ abundantiã grãrum. paruus ꝑꝑ
hũilitatis excellentiã. ⁊ ꝑꝑ hoc creuit i
flumium maximũ. qñ genuit dñm nr̃um
ieſum xp̃m qui dicit Eccli. 24. Ego qĩ
aque ductus egreſſus ſum de paradiſo
dei. Et ab iſto flumine deſcẽdit plẽitudo
ſcõrum quaſi quidã riuulus quia de pleni
tudine eius oẽs accepimus. Prima iſta
rum plenitudinũ priuat vacuitatẽ. Se
cunda negat particularitatem. Tertia
iportat redũdationẽ. plẽitudo btiſſime
virgis priuat vacuitatem. Quãdiu. n.
vas recipe aliqd põt. tã diu hz aliqd de
vacuitate. Unde oĩs creatura alia vacui
tatis aliquid habuit. qꝛ maiorem grãm
recipe potuit. Ipſa autẽ ſola plena grã
fuit. qꝛ maiorem grãm hẽre non potuit
niſi ipſa deitati vniret. Maior. n. grã
nõ potuit intelligi ꝗ ꝙ de ipſa acciperet
tur qd vniretur. hoc eſt. niſi ipſa eſſet
deus non poſſet gratia maior intelligi
ꝗ ꝙ eſſet mater dei. Unde Ber. legimus
in actib⁹ apłorum. Stephanũ plenum
gratia ⁊ for. ⁊ apłos repletos fuiſſe ſpũ
ſcõ. ſed lõge diſſimiliter a maria. Alio
quin nec in illo habitauit plenitudo di
uinitatis corporałr quemadmodum in
maria. nec illi conceperunt de ſpũ ſcõ
qũo maria. ⁊ ſic plenitudo virginis pri
uat vacuitatem ⁊ plenitudo xpi negat
particularitatẽ. Ioh. 3. Non enim deus
dat ad menſuram ſpũm ſcũm. glo. Nõ
particulariter neque ſub diuiſione. ſed
ułr ⁊ generałr. Plenitudo ſcõrum ꝗ
eſt cõis importat redũdatõnẽ. Replet
enim aĩam interi⁹ ⁊ effluit per opatio
nem exterius. Et hec effuſio ẽ duplex.
Quidam enim effluunt de interiori per
fectione ad exteriorem ꝑfectionem ad
ſui ipſius ſaluationem ⁊ aliorum ꝑ exẽ
pla edificationem. ⁊ hec ẽ cõis omnib⁹
ſcis hẽntibus tpũs operandi. ⁊ hec ple
nitudo ſufficientie appellatur ad quam
tenentur oẽs. Alij aũt effluunt nõ tñm
per bonam operationem i ſui ⁊ aliorũ
ſaluationem. ſed etiam in doctrinã ſalu
tarem ⁊ in eccleſie totius edificationẽ.
De prima iſtarum effuſionũ dr̃ act. 9.
Thabita plena operibus bonis ⁊c̃. De
ſcda dr̃ act. 2. Apoſtoli repleti ſunt oẽs
ſpiritu ſancto. Et hec vltimaẽ duplex.
Quidam enim effluũt bonam operatõ
nem ⁊ inſtructionẽ. Quidam aũt ſuper
hec ⁊ ſui effuſionem per aĩe p fide po
ſitionem. Prima ẽ cõis oĩbus doctori
bus. Scda eſt doctoribus ⁊ martirib⁹.
⁊ ad vltimam iſtã duplicẽ ex officio tñ
prelati tenẽtur. ⁊ hec põt appellari ple
nitudo excellentie. i qua prelati ſubdi
tos ſuos excellerẽ debent. ⁊ de vltima
iſtarum dicitur. Stephanus plen⁹ grã
⁊c̃. Plenus inqꝫ gratia ad peccatores
cõuertendos. fortitudine ad paſſiones
ſuſtinendas. De omnib⁹ iſtis plenitudi
nibus dicitur eccles. p. Ad locum vñ
exeunt flumina reuertantur ⁊c̃. Locus
iſtarum plenitudinum ẽ abyſſus deita
tis. Unde exeunt flumina ꝑ gratiarum effu
ſionem. ⁊ redeant per grãrum actõm. vt
iterum fluant per gratiarum multiplicatio
nem.

De gratie plenitudine. capi. lxvi.

Oſt hec queritur ſpãłr de grẽ ple
nitudine. que fuit i beatiſſima vir
gine. quid itelligatur per hanc plenitu
dinem. aut. n. vniuerſałr dicitur gratia
plena vel quia maior gratia non fuit. ł
quia maioris gratie non fuit capax. vel
quia ſummam vel omnem gratiam ha
buit. Et conſtat. quia nec ſummã. nec
omnem gratiã habuit. quia gratiã vnio
nis non habuit. que in numero gratia
rum ſumma fuit. per idem pꝫ ꝙ maior
grã fuit. Ur̃ aũt ꝙ grã plẽa dr̃. quia
maioris grẽ capax nõ fuit. ſed hoc quo
que vr̃ falſum. qꝛ in ſua glorificatõe ma
iorẽ grãm recepit. Querit̃ aũt vtrum
hoc qd dr̃ grã plena. ſupponat p oĩ grã
cuius pura creatura capax fuit. ⁊ vide
tur ꝙ nõ. qꝛ cũ terminus indefinite ſu
mitur ex indefinita. vłis nõ infertur.
Quod ſi concedatur. Contra Eccli
xxiiij. In me oĩs grã vite ⁊ veritatis
⁊c̃. hoc interpretatur eccleſia de btã
virgine. ergo fuit oĩ gratia plena. Pre
terea idefinita ẽ in arte logica vniuer
ſaliter intelligẽda. Item beneficia pri
cipum largiſſime ſunt interpretanda.
ergo cum dominus in priuilegio ſuo per
angelum trãſmiſſo appellet gratia ple
na. nullam gratiam ſpecificãdo. erit p
omnibus vłr interpretandũ. preterea
deus influit ſuam bonitatẽ vnicuique ſm
ſuam bonitatẽ ⁊ virtutẽ ⁊ capacitatem
vt in euãgelio Mat. 25. Et tradidit il
lis bona ſua ⁊c̃. Ergo quecũque creatu
ra eſt capax omnis gratie cuius capax
eſt pura creatura. illa erit plena omni
gratia cuius capax eſt pura creatura.
Talis aũt creatura fuit beatiſſima vir
go. ergo ipſa erit plena oĩ gratia cuius
particeps põt eſſe oĩs creatura pura.

De contentis in hac plenitudine ⁊ p̃
mo de baptiſmo. capi. lxvij.

Ueniamus ergo ꝑ ordinem de vni
uerſitate grãrum i hac plẽitudie ꝯtẽta
rũ. Prio ergo ꝗrit̃ de gratijs ſacramẽ
talibus vtrum tñ i hac plenitudie cõtine
antur. ⁊ primo de pria. ſ. de grã baptiſ
mali. Et prio querit̃ vtrũ btiſſima vir
go fuerit baptizata. ⁊ vr̃ ꝙ ſic. Quicqd
hz oẽm grãm. hz oẽ conferens grãm. Sed
btiſſima virgo habuit oẽm grãm. ergo
hũit oẽ ꝯferẽs grãm. ergo hũit baptiſmũ
Itẽ ꝓceptũ de baptiſmo p⁹ ꝓmulgatõẽ
obligabat omnes ad ſuſceptionem ſui.
ergo ⁊ beatam virginem. Item domi⁹
baptizatus fuit ꝗuis ñ indigeret. ergo
beata virgo debuit baptizari. Item
ioh. tertio. Amẽ dico vobis. Niſi qs re
natus fuerit ⁊c̃. Sed beata virgo regnũ
dei intrauit. ergo baptizata fuit. Item
ſi non baptizaretur. ignarum ſue ſcifi
cationis ſcandalizaret. Sed non ſcan
dalizauit. ergo baptizata fuit. Item
legalia ſeruauit ſicut purificationem
mulierũ. ergo ⁊ euangelica ſeruauit.
Item dominus dixit iohãni. Mat. 3.
Sic. n. decet nos adimplere omnem iu
ſticiam. glo. i. perfectam humilitatem.
ergo propter eandem cãm debuit beata

character excellentie. ergo potiſſime in
erit ei q̄ oīs creaturas excellit dignita
te. Itē apl's ad ro. 13. Ois aīa poteſta
tibus ſublimioribꝰ ſubdita ſit. ſed bea
tiſſima ṽgo nulli ptāti humane teneba
tur ſubdita eſſe. ergo ſuprema fuit ordi
ne ꝛ dignitate. It̄ cui ineſt magis. ꝛ
minus poterit ineſſe. ſ; magis ē ꝙ per
alicuiꝰ conſenſum ꝛ verbū de carne ꝓ
pria formetur corpus dn̄icū: q̄ȝ ꝙ per
eius miniſteriu; panis transformetur
in ipſum corpus. primum enim facit eſ
ſe matrem dei. ſecundum aute; miniſtr
xp̄i. Sed primum in beatiſſima virgine
factum fuit. ergo ꝛ ſecundum fieri po-
tuit. Item ſi mulieribus pro maledicto
impoſitum fuit. ꝙ nō ſint ſuſceptiue ſa
crorum ordinum. ab hoc maledicto im
munis eſſe debuit. que ab his mulieri
bus excepta fuit. eo ꝙ ſola inter mulie
res benedicta fuit. ergo ſi mulieres nō
deberent ordinari. hec tamē debuit q̄
omnibus principium vite fuit. Item
quecunq; cā generalis in alijs mulieri
bus extitit: beatam virgine; non inclu
dit. que non de numero oīum fuit ſed
ſuper oēs fuit. Iuxta illud heſter. xv.
Quid hēs heſter ego ſum frater tuus.
Et infra. Non enim pro te ſed pro omni
bus hec lex cōſtituta eſt. quaſi diceret
Tu non es de omnibus ſed ſuper om-
nes. Iux̄ hoc q̄ritur quare mulieres
ad ſacros ordines non promouentur.
Si dicatur ꝙ hoc eſt propter originem
culpe per euam trāſmiſſe: non videtur
ꝙ hoc ſtare poſſit. quia pro illa culpa
beata virgo ſatiſfecit. ergo non con-
ſurget duplex tribulatio: ꝛ deus bis in
idipſum non iudicabit. Si autem dicit̄
ꝙ ſit propter ſexus indignitatem uel na
ture. hoc non poteſt eſſe. quia maior ē
indignitas culpe q̄ȝ nature. ꝛ tamē pec
catum mortale non impedit quin poſſit
vir licet non debeat in peccato morta
li promoueri. Item ſi hoc eſſet pro-
pter ſexus inferioritatem. per hoc etia;
mulieres non deberent communicare
cum maius ſit hoc ſacramentum reci
pere q̄ȝ dare alij. Item queritur cum
dominus nuſq̄ȝ videatur prohibere mu
lieres a ſacramento ordinum. qualiter
hoc eccl'ia per ſe auſa fuit inuenire.
Qd̄ autem beatiſſima virgo non de-
buit aliquos ordines habere probatur
hoc modo. Quādo dominus ī cena cor
pus diſcipulis dedit ꝛ poteſtatem confi
ciendi contulit: non exprimitur ꝙ alij
bus niſi diſcipulis dedit: ſed in talibus
qd̄ inuenitur vni conceſſum alijs ē ꝓ
hibitu;. ergo tantū diſcipulis ꝛ eorum
ſucceſſoribus eſt collata poteſtas confi
ciendi. Item quando dixit dominus
Mat. 16. Tibi dabo claues regni celo-
rum. petrus pro omnibus reſpondit. ꝛ
dominus ī petro omnibus reſpondens
poteſtatem ligandi ꝛ ſoluendi contu-
lit. ergo poteſtas ordinis eſt tantum in
apoſtolis ꝛ eorum ſucceſſoribus. Qd̄
ergo mulieres non recipiant ordinem
eſt ex impediente ſexu ꝛ conſtitutione
eccleſie. Ite; beatiſſima virgo modo
eſt ſuper omnes ordines angelorum in
eccleſia triumphante. ergo hec erat ſu
per omnes in eccleſia militante. Itē
omnes ordines eccleſie ſunt in miniſte
rium. Unde etiam paſtores nominan
tur. quibus dicitur per prophetam Ie
re. primo. Conſtitui te ſuper gentes ꝛ re
gna. Beata virgo non eſt aſſumpta a
domino in miniſterium ſed in conſorti
um ꝛ coadiutoriu; iuxta illud. faciamꝰ
ei adiutorium ſimile ſibi. Sed ſi ſic eſt
non ipſa debuit habere aliquem ordinē
Summus enim in ordine eccleſie papa
eſt uicarius ihu xp̄i. Beata autem uir
go non eſt uicaria ſed coadiutrix ꝛ ſo
cia p̄ticeps in regno que fuit particeps
paſſionis pro genere humano: quando
omnibus miniſtris fugientibus ꝛ diſci
pulis ſola ſub cruce perſtitit: ꝛ vulne
ra que filius corpore mater corde ſuſ
cepit. Unde ꝛ tunc gladius ipſius ani-
ma; pertranſiuit.

De extrema vnctione. ca. 72.

Ltio queritur de extrema vnctio
ne vtrum ipſius gratia continea
tur in hac plenitudine: Et videtur ꝙ
ſic Iaco. 2. Siquis totam legem ſerua
uerit offenderit autem in vno: factus
eſt omnium reus. ergo qui tenetur ad
legem tenetur ad totam legem. Unus
enim apex ō lege non peribit. Sed bea
tiſſima virgo tenebatur ad legem. er
go ad totam legem. Sed extrema vn
ctio fuit de lege a domino inſtituta ꝛ
ab eccleſia. Unde in Mar. Qd̄ apoſtoli
circuibant caſtella oleo curantes in
firmos. ergo beatiſſima virgo teneba-
tur ad extremam vnctionem. Item
ſcandalizaſſet ſi nō ſuſcepiſſet eccleſie
ſacramenta. Item ſi alia propter hu
militatem ſuſcepit. ꝛ illud ſuſcipere de
buit. Sed contra Mat. 9. dicitur. Non
eſt opus valentibus medicus ſed male
habentibus. ergo medicina curatiua
perditur que ſanis confertur. ergo ꝛ
apoſtoli animarum medici ſi medicinā
ſuam domine noſtre contulerunt.
Item ſecundum generale; conſuetu
dine; paruuli non inūguntur. ergo mlt̄
to minus beata virgo que ſanctior ꝛ ſa
nior eſt omni paruulo. Item Iac. 5.
Infirmatur autem quis ex vobis ꝛc̄.
ergo illud ſacramentu; non confertur
niſi infirmantibus. Sed beatiſſima vir
go per infirmitatem non fuit mortua.
ergo non fuit inungenda. Qd̄ autem ſi
ne dolore mortua fuit. patet per id qd̄
legitur de Iohāne euāgeliſta ꝙ deſcen
dit in defoſſum ſepulture ſue locum ꝛ
facta oratione poſitus eſt ad patres ſu
os tam extraneus a dolore mortis q̄ȝ
a corruptione carnis alienus: Sed hoc
collatum fuit Iohi ratiōe virginitatis
multo autem fortius beatiſſime virgi
ni: cum ipſa. vt dicit Damaſ. a nullo il
luſtrium ſuperetur. Item beatiſſima
virgo peccaſſet ſi ore cū intentione di-
xiſſet peccaui: quia falſum dixiſſet: ſed
plus eſt dicere opere q̄ȝ ore. Sed ſi ex
tremam vnctionem accepiſſet dixiſſet
opere peccaui: ergo falſum dixiſſet. er
go extremam vnctionem non accepit.
Solutio ad predicta. Soluitur quod
obicitur ō ratione plenitudinis donec
omnia hanc plenitudinem intrātia pro
ſequamur: differemꝰ. Ad illud qd̄ obie
ctum eſt de gratijs ſacramētalibus re
ſpondemus ꝙ beatiſſima virgo omnia
tunc eccl'ie ſacramenta ſuſcepit que tē
pore ſuo fuerunt omnibus hominibus
generaliter inſtituta ꝛ promulgata om
nibus obſeruanda. Et hoc multiplici ō
cauſa. Primo igitur ad ſui ipſius humi
liatōnē. Scd̄o propter ſcandali euitatō
nem. Tertio propter precepti impletio
nem. Quarto ꝓpter meritorꝰ ſuperoga
tionē. Quīto ꝓpter hereſum cōfutatio
nē: illa ſcȝ q̄ nō ipa; hoīem ſed angelū
aſſerebāt: Sexto ad p̄fectorū īſtructio
nē: ut qui eſt ſanctꝰ ſcilicet adhuc. Sep
timo ad peccatorū redargutione;. Poſ
ſūt etiā iſte cāe reduci ad tres cās pro
pter quas ſacramēta dicūtur ī. 4. libro
ſententiaꝝ inſtituta vi; ad humiliatio
nem. ad eruditionē. ad exercitationem
Quare autem de iſta ſacramentoru;
ſuſceptione a beatiſſima virgine nihil
inuenitur expreſſum: hoc quoq; ſine
cauſa non credimus eſſe factum. Eſt
autem prima cauſa ut per hoc fidelium
deuotio exercitetur. Iuxta illud eccl'ici
24. Qui edunt me adhuc eſurient ꝛc̄.
ꝛ infra. Qui elucidant me vitam eter
nam habebunt. Secunda ut noſtra
vana gloriatio reprimatur: noſtra bo
na opera pro magno computando. Plu
ra enim opera excellentiſſimi meriti a
beatiſſima virgine facta. ymo ꝛ ab ipſo
domino vſq; ad annum trigeſimū ī
pleta credimus: que ſcriptura quaſi ni
hil eſtimans preterijt ſubticēdo quaſi
tacēdo dicat nobis ſcriptura illō lu. 17.

Cum omnia bene feceritis que preci-
pio vobis: dicite ſerui inutiles ſumus
Et noli tuba ante te canere: quia
non reſpondebis ei vnum pro mille:
Tertia cauſa ē q̄ dn̄s ꝛ dn̄a ſuas ſe-
cretas habitudīes per ſe ſibi notas no
luerūt manifeſtare iuxta illud. pꝰ.27.
Sileat os tuum: laudet te alienū. Un̄
que in preſentia diſcipulorum vel popu
lorum fecerunt ſcripta ſunt ad noſtraꝫ
edificationem. vt ꝛ nos ſimiliter facia
mus vt glorificetur pater noſter qui ī
celis eſt. Ea aūt que apoſtolis vel alijs
ignorantibus geſta ſunt. tacuerunt. Et
hec quoqꝫ p noſtra doctrina vt neſciat
ſini. i. quid fa. dex. tua. Quia vt dicit
Grego. Studiū ꝫ celeſtis deſiderij a ma
lignis ſpiritibus cuſtodire non ſufficit
qui hic ab humanis laudibus nō cuſto
dit. Unde depdari deſiderat q theſau
rum publice in manu portat. Un̄ Ber.
Increpat chriſti natiuitas ſe laudan
tes ꝛ ſe oſtentare cupientes. Unde idē
Nocte voluit chriſtus naſci. Ubi ſūt
qui tam impudenter geſtiunt oſtenta-
re ſemetipſos? Deniqꝫ tacet chriſtus
ꝛ nunciat angelus. laudat multitudo
celeſtis exercitꝰ. Sileat os tuum lau-
te alienū ꝫ. Quarta cauſa poteſt eē q̄
dominus circa nos quedam vult dubi
tare in via vt mentes noſtras alliciat
ad concupiſcendum perfectam cogniti
onem in patria. Unde Exo𝔡. xij. Non
remanebit ex eo quicq̄ꝫ reſiduum ſed
igni comburetis. Gloſa Gregorij. Quod
ex agno remanet igni comburimus vt
quod de miſterio eius icarnationis pe
netrare vel intelligere non poſſumus.
ptāti ſci ſpūs humilr̄ reſeruemꝰ: vt nō
quis ſuperbe audeat vel contemnere l̄
denunciare quod nō intelligat. ſꝫ igni
tradat. i. ſpiritui ſcō reliquatur. viꝫ do
nec omnia in futuro quilibet in quo co
gnitus ſit. ꝛ cognoſcat. nec tamē iterꝫ
noſtra deuotio ſine exercitatione torpe
ſcat. ſm id quod precedit ibidēꝫ. caput
cūꝫ pedibus ꝛ inteſtinis vorabitis. nec
remanebit ex eo quicquam vſqꝫ māe
glo. Gregorij. Caput agni vorare. eſt di
uinitatem illius fide percipere. pedes
vorare eſt veſtigia humanitatis aman
do ꝛ imitando tenere. Uorare inteſtīa
eſt verborum chriſti occulta ꝛ miſtica
mandata perquirere. que vorantes cū
auide ſumus. In vorationis autē v̄bo
pigricia noſtra reprehenditur. qui v̄ba
eius atqꝫ miſteria nec per noſipſos re
quirimus. ꝛ dicta ab alijs inuiti audiuiꝰ
Non remanebit ex eo quicq̄ꝫ vſqꝫ māe
quia eius dicta magna ſunt executiēda
ſollicitudine. vt anteq̄ꝫ veniat dies re-
ſurrectionis in nocte preſentis vite om
nia mandata eius intelligenda penetre
mus. Quinta poteſt eſſe quia ſicut
beatus Auguſtinus de beata virgine
vnam ponit regulam vt vbicunqꝫ de
peccatis agitur de ea nolit fieri queſtio
nem. ita ꝛ pro regula ꝛ pro pricipio per
ſe noto de ipa ſupponatur. In bono ge
gd bōi aliqua datura pura fecerit l̄ re
ceperit. de hoc ex pe eſſe non liceat du
bitari. cum ſicut damus dicit Anullo
illuſtrium ſuperetur. Sexta cauſa ē
q̄ ſicut nihil diminutum. ita nihil ſup
fluum in ſacra ſcriptura ponitur. quia
vt dicit philoſophus. Qui vnum dicit
quodammodo plura dicit. Unde dico
ꝛ pro conſtanti teneo q̄ ſi apoſtoli ꝛ
alij ſancti receperunt gratias ſacramē
tales. ſuperfluum eſſet hoc addere de
ipſa que gratia plena fuit: Unde ber.
Si enim nec folium de arbore. nec
vnus de paſſeribus cadit ſuper terrā
ſine patre celeſti preſente. ergo de ore
euangeliſte ſuperfluum defluere ver-
bum preſertim in ſacra hyſtoria non
puto. Omnia quippe plena ſunt ſuper
nis miſterijs ac celeſti ſingula dulcedi
ne redundantia: ſi tamē diligentem ha
beant inſpectionem eius qui nouit ſug
gere mel de petra: oleumqꝫ de ſa. du.
His ergo rōnibus beatiſſima virgo

ſacramentoꝝ humilem ſuſceptionem
ꝛ in ſe habere voluit ꝛ tacere. vt dum
ſe magis omnibus in omnibus humi-
liaret. ꝛ ipſam ſui humilitatem quātā
in ſe erat modis omnibus occultaret.
ſicut humilitate perfecta. ita omni gra
tia plena: eam etiam tacendo tota ſeri
ptura proclamaret. Ad obiecta de
ſingulis ſacramentis per ordinem con
cedimus eam omnium ſacramentorum
gratias vel in ſeipſis vel in equipolen
ti excellenter ſuſcepiſſe. Suſcepit ergo
per baptiſmum characteris impreſſio-
nem. virtutum exercitationem. merito
rum augmentationem. Quare autē
non agatur feſtum eiꝰ baptiſmatis ſicut
purificatōnis vna ratio eē poteſt. quia
baptiſmꝰ eius celebratus fuit in ſecre
to. ob̄latio autem poſt purificationem in
manifeſto. Alia ratio quare baptiſma
tis non celebratur feſtum. quia per ſe ꝛ
principaliter datus eſt in medicinā pec
catorum. Nec obſtat q̄ eccleſia baptiſ
mum domini ſolemnizat. quia ſua bapti
zatio baptiſmi noſtri fuit conſecratio.
noſtra autem ad gratiam ꝛ gloriam re
generatio. Beatiſſima autem virgo ad
baptiſmū accedens ficta non fuit: quia
eo qd̄ habere debuit non caruit. ſed ab̄ſ
dauitꝰ peccati teſtatione: ꝛ fidei pfeſſiōe
que requiruntur in accedente. Alia de
baptiſmo obiecta: ſoluta ſunt p predicā
[illegible] ſacramento
confirmationis [illegible] recepit alterius cha-
racteris impreſſionē ampliorē. meritoꝝ
augmentationē pfectionē. virtutū exerci
tationem ꝛ declarationem.

Quid recepit a ſacro altaris. ca. 73.

A Sacramento altaris recepit dn̄ice
paſſionis rememorationē. deuoti
onis actualis exercitationē. contra cō
poralem abſentiam filij conſolationē.
A ſacramento pn̄ie recepit gratiā in
excellenti equipollentia. Pro contritione
innocentie conuerſationē. p pfeſſione
gratiarum actionē: pro ſatiſfactione. ſupero
gationem. Item triplex ē cōfeſſio accu
ſatio peccatoꝝ. recognitio incōgruitatis:
vel magnitudinis beneficiorꝫ: cōfeſſio
dei infuſione meritoꝝ. ꝛ hec fuit pprie
beatiſſime virginis confeſſio.

Quid cōfitebatur. ca. 74.

Uel confitebatur deo. Qd̄ tantā
gratiam recepit quā nunq̄ꝫ cū cōdigne
meruit l̄ quā ōis creatura mereri potu
erit. licet ipſa ō congruo meruerit. hec
ꝛ ſimilia fuit confeſſa beō iohanni euā
geliſte ſuo proprio cōfeſſori. Itē ī ex
trema vnctione recepit complete victo
rie pretērite. ꝛ plene glorie future ſigi
ficationē. ꝛ loco remiſſionis venialiū
totius doloris mortis remiſſionē: pro ī
firmitatis alienatione. totius corporis
glorificationem. Et q̄ hoc ſacramentū
potuerit beatiſſima virgo non recipere
tanq̄ꝫ exempta per priuilegium qd̄ con
ſert dn̄s his quos ſine infirmitate ꝛ mor
tis dolore dignatus fuerit euocare. quia
vt videtur non tenentur ad vnctionē
extremam cum oleo ad infirmos pro ī
firmitatibus inſtitutam. Uidetur tamē
veriſimile eſſe q̄ beatiſſima virgo illo
priuilegio pro ſe introducto propter hu
militatem abrenunciauerit. ſicut ꝛ alia
ſua priuilegia dum viueret occultauit.
ꝛ q̄ ſacrm̄ illud peccatoribus [illegible] totū
humiliter ſuſcepit. ut humilitatē quā p
totam vitam tenuerat egrediens conſu
maret. Et dum in extremo vite articlo
ad cōſummationem peccatorum deſcēde
ret. [illegible]
[illegible] In ſacramē
to matrimonij triplex bonū habuit beā
ma virgo. Unde Auguſtinꝰ. Omnium
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Habens ergo
beatiſſimam virginem gratiam [illegible]
[illegible]

poro cōtinētiā. Unde auguſtinus. ymo
vero tanto ſanctius coniuges manebā
tis. q̄nto ſanctiora concorditer deo pla
cita ſeruabātis. Solum autem ſacra
mentum ordinis beatiſſima virgo non
recepit. hoc enim ſecundū exteriorem
hominum quandam repreſentationē;.
prefert dignitatem. interius autē; ſm
veritatem humilem pertinet ad ſeruitu
tem. Ubi per oppoſitum ſtatui btiſſime
virginis opponebatur. que interius ſū
mam habuit coram deo dignitatē; . ex
terius ſummam habuit coram homini
bus humilitatem. ⁊ ita hoc ſacramētū
non recepit beata virgo. Primo ꝓpter
ſtatus ſui contrarietatem. Secundo ꝓ
pter humilem aliarum mulierum con
formitatē;. que ab hoc ſacramento ex
cluduntur propter tria. propter ſexus
videlꝫ in dignitatem. maiorem peccan
di fragilitatē. ⁊ propter eam que ex hiſ
ſequitur regiminis incongruitatē. Ter
tio ad deſignandum ſtatus ſui eleuatō
nem. Omnes enim dignitates eccleſie
ſunt introducte in ſeruitium. in ſalutē
fidelium aīarū. Unde dn̄s in euāgelio.
Mat. 20. Reges gentium dominantur
eorum ⁊c̄. Uos autem non ſic. Sꝫ q
maior eſt veſtrū ⁊c̄. vn̄ ⁊ omnes pa
ſtores nōiantur. Unde ber. Non ē q̄ð
blādiatur celſitudo vbi ſollicitudo ma
ior. Illa diſcrimen intendit. hec amicū
probat. Et infra. Ad quid olimodis at
tendendum ē. Non. n. ad dn̄andum opi
nor. Nam ⁊ ꝓpha cū ſimiliter leuaret
audiuit. Ut euellas ⁊ deſtruas ⁊ diſper
das ⁊ diſſipes ⁊ edifices ⁊ plantes.
Quid horum faſtum ſonat? Ruſticani
magis ſudoris ſtemate quodā labor ſpi
ritualis expreſſus eſt. Et nos igitur ut
maliam ſentiamus de nobis. vel nob̄ i
poſitum ſentiamꝰ miniſteriū. nō dn̄i
dacum. Et īfra. Diſce exēplo ꝓphetico
preſidere non tam ad imperitādum q̄ ad
factitandum quod tempus requirit. Di
ſce ſarculo tibi opus eſſe. non ſceptro.
vt opus facias prophete. Et quidē; ille
non regnaturus aſcendit. ſed extirpatu
rus. Et infra. Anteceſſores tui apoſto
li audierunt. quia meſſis quidem multa
operarij autē pauci. Paternā. tibi ven
dicato hereditatem. Nam ſi filius ⁊ he
res. Ut probes heredem euigila ad cu
ram. ⁊ non ocio torpeas ne ⁊ dicat̄ tibi
Quid hic ſtas tota die ocioſus? Multo
minus inueniri oportet aut delicijs re
ſolutum aut reſupinum pompis. Nil ti
bi horum tabule teſtatoris aſſignant.
Sed quid? Si illarꝫ tenore contentꝰ ſis
curam potius hereditabis ⁊ operam.
q̄ gloriam. ⁊ diuitias. Blādiatur cathe
dra? Specula eſt. inde deniqꝫ ſuperītē
dis. ſonans tibi ep̄i nomine n̄ dominiū
ſed officium. Quid ni loceris in eminē
ti. unde oīa perſpectes. qui ſpeculator
ſuper omnia conſtitueris. Enimuero
proſpectus iſte procinctū parit. n̄ ociū.
Qn̄ libet gloriari. vbi ociari non licet.
Nec locus ē ocio. vbi ſedula vrget ſolli
citudo omnium eccleſiarum. Nūquid
tibi aliō dimiſit ſanctus apoſtolus? Q̄ð
habeo inquit hoc tibi do. Quid illud ē
Unum ſcio non eſt aurum. neqꝫ argē
tum. cum ipſe dicat. Argentum ⁊ aur̄
non eſt mihi. Et infra. Neqꝫ ille tibi da
re potuit. quod non habuit. Quod ha
buit hoc dedit. ſollicitudinē vt dixi ſup
eccleſias. Nunquid dominationem? Au
di ipſum. Non dominantes inquit i cle
ris ſed forma facti gregis. Ex his ⁊ ſi
milibus patet q̄ dignitates eccleſie in
troducte ſunt in ſeruicium ⁊ miniſteri
um. Beatiſſima autē; virgo aſſumpta
eſt in ſalutis auxilium ⁊ regni cōſortiū
Ipſa enim ſola miniſtris fugientibꝰ pa
tienti compaſſa eſt. Unde etiā; ſola re
gni conſortiū obtinuit. que laboris ad
iutrix fuit. Iuxta illud faciamus ei ad
iutorium ad yma. ſimile ſibi. Licet ſe
beatiſſima virgo ſacramentum ordinis
non receperit. quicquid tamē dignitatis
vel gratie in ipſis cōfertur. de hoc ple
na fuit. In ipſis enim confertur ſepti
formis gratia. hec aūt omnifariā; gra
tia plena fuit. Itē; tria ſunt in ſacra
mento ordinis. dignitas miſterialis.
poteſtas ſpiritualis. amminiſtratō exe
cutionis. hec autē; tria beatiſſima vir
go habuit in ſe equipolenter ⁊ excellē
ter. Miniſtri eccleſie habent dignitatē
beneficialem per caracterem excellen
tie. beatiſſima autem virgo habet coro
nam regni eccleſie militātis ⁊ eccleſie
triumphātis. Unde ſummus miniſtro
rum papa ſcilicet appellatur ⁊ eſt ſer
uorum dei ſeruus. Hec autem eſt regia
⁊ domina angelorum. Ille ſeruus ſer
uorum dei. iſta imperatrix totius mun
di. Item in miniſtris eſt poteſtas ſpi
ritualis. temporalis. delegata a deo. vl̄
ſubdelegatā ⁊ vicaria. In ipſa autem
eſt plenitudo poteſtatis celeſtis ꝓpetua
ex auctoritate ordinaria. Item in mi
niſtris eſt executio ligandi ⁊ ſoluendi
per uſum clauium. in ipſa aūt eſt domi
nandi legitima poteſtas ad ligandū; ⁊
ſoluendum per imperium. Et ſic q̄q̄d
eſt dignitatis ⁊ gratie in ordinibus in
gn̄re. conſtat beate virgini nunime de
fuiſſe.

De virtutibus. capi. 75.

Ed ne videat̄ virtutes ſiue digni
tates generales habuiſſe ⁊ ſpālı
bus caruiſſe. dicimus ipſam ſingulorū
ordinū dignitates ⁊ gratias p equipolē
tiam ⁊ cum excellentiā poſſediſſe. Ha
buit autem cum exorciſtis demonū ex
pulſionem. vnde gen. 3. Ipſa conteret
caput tuū. ⁊ iudith holofernem interfecit
⁊ heſter vicit Amā. Cū hoſtiarijs ha
buit introductiōe; mundorum ⁊ exclu
ſionem inmundorū;. Eze. 44. Porta hec
clauſa erit ⁊ nō aperietur. Princeps in
gredietur p eam. q. d. porta hec princi
pem ⁊ imitatores ſuos introducit ⁊ ali
enis clauſa erit. Habet etiam cū aco
litis illuminationem. Canti. 3. Que eſt
iſta que aſ. ⁊c̄. Et illud Nu. 24. Orietur
ſtella ex iacob. Habuit cu; lectoribus
eciam ꝓphetiarꝫ expoſitionē ad lr̄am i ſe
ipſa. Unde yſa. 7. Ecce virgo concipiet
⁊ pariet. doctrix eſt enim diſcipline dı̄.
Habet cum ſubdyaconis doctrīe apo
ſtolice oſtenſionem. Unde ſignat̄ p ar
cham in qua fuerunt deutronomius
⁊ manna ⁊ diuina ſapientia. Habꝫ cū
dyaconis verbi domini conſeruationē
eius ad ſcribendum narrationem. con
ſiliorum domini perfectam impletāc;.
Unde luc. 2. Maria conſeruabat. o. v.
hec. Habet cū ſacerdotibus dn̄ici cō
poris per ſeipſam formationem. tracta
tionem. cōmunicationem. hoc eſt q̄ cō
pus dominicum mediante eius verbo
⁊ conſenſu de carnibus ⁊ ſanguinibus
ipſius formatum fuit. ⁊ ipſum familia
riſſime ⁊ diutiſſime tractauit. ⁊ i cibū
⁊ potum nobis communicauit. ⁊ per h̄
nos omnes ad iugū ſuum ſuaue ⁊ onꝰ
leue. caritatem. ſcilicet ligauit. ⁊ ab oı̄
bus culpis ⁊ penis non ſolum ſolutos
oſtendit ſed etiam abſoluit. iuxta illud
Johan. vi. Qui manducat carnē meā
⁊c̄. Hꝫ cū ep̄is clericorꝫ ordinatōem.
ſponſarꝫ collatiōnē. templorum ꝯſecra
tiōē;. ſacrarꝫ virginū; velationem. Or
dinat. n. ep̄us ſacerdotes p ſacramēti
collationem. Beatiſſima aūt virgo per
cōtinentie obligatōē;. Iuxta illud yſa.
52. Mundamini q fertis vaſa dn̄i. Con
ſert ⁊ ep̄us ſponſas iuſtituendo. btiſſi
ma vgo ſpōſandas faciendo. Cōſecrat
⁊ epiſcopus templa corporalia dedica
do. btiſſima virgo templa ſpiritualia cō
ſtituendo inſpirando. ⁊ ſibi illa ſpecia
liter vendicando. Conſecrat etiā; ep̄us
virgines exterius benedicendo. beatiſ
ſima virgo conſecrat virgines interiꝰ
virtutibus adornando. ⁊ eas filio ſuo
deſponſando ⁊ non tantum virgines.
ſed ⁊ caſtitatem ꝯſecrando. Et ſi q̄ſ ob
probriū ſterilitatis eis auferendo. ſed
eas ſibi ſpecialiter in filias adoptando

ꝛ ad ſtatum dignuſſimi exaltando: Iu
xta illud Sapi. vi. Incorruptio facit eē
primum deo. Habz aūt cū papa beatiſ
ſima virgo oium eccleſiaꝝ ſollicitudīez
potētie ſpiritualis plenitudinē: priuilegia
totum actuum vniuerſitatem. Eccleſia
rum ſolicitudinez. qꝛ papa ē pater pſtaz
ipſa autem mater oium xpianorū ymo
oīuz bonoꝝ. Iuxͣ illō Sapi. 7. Oīm oīuz
bonorum mr̄ eſt. Ptātis plenitudinez.
habet. n. dn̄s papa ptātis plenitudinez
in vita iſta. ſed non in celo. nec ī purga
torio nec in inferno. Beatiſſima autē
virgo hz poteſtatem in celo. ꝛ ī purga
torio: ꝛ in inferno. Priuilegiatorum ac
tuum vniuerſitatē. ut patebit infra. cū
de priuilegiis eius inquiremꝰ. Et no
ta ꝙ cū beatiſſima virgo ſacramēta pro
peccatoribus inſtituta humiliter ſuſce
pit. nō propter hoc peccatricē ſe mētiēſ
opere falſum dixit. ſed vltra debitū in
bonis. peccatoribus ſe conformans ſe
vere opere eſſe humilē denūcians per
omnia veruz dixit. Sic ergo manifeſtū
eſt ꝙ quicqd ē dignitatis vel gratie in
ſacramētis eccleſie. plenitudini gratie
ꝯſiſtit in beatiſſima virgine oīno nihil
deeſſe: ſed cum hoc [illegible] vel in grīis
ſacramētalibus vel in earum equipolē
tibus vel excellentibus plenarie poſſe
diſſe.

De fide. capi. 76.

Poſt hec querit an ſcdz qd gratia ē
in virtutibus cōtētis in plenitudie
beate virginis fides ſit cōprehēſa. Et q
[illegible] de gratia fidei. vtrū beatiſſi
ma virgo habuerit fidem. Et videt ꝙ
[illegible] enim caritatis ſunt equalia
ꝛ [illegible] quātū habet fidem. tātuz
habet [illegible] ꝛ ecōuerſo. ꝛ hec ſp
ꝛ [illegible] beatiſſima virgo tātā ha
buit dilec[illegible] ſpē oēm dilec
tionem in [illegible] habuit co
gnitionem [illegible] oēm cognitiō
nē. quā nunq [illegible] creatura. ergo
[illegible] beatiſſima virgo in via fuit

excellentior. cognitione raptus que eſt
creature exiſtētis in via. ſed cognitō ra
ptus excellit fidem ꝛ non ē ſm modum
fidei. ergo non habuit fidem. Item ꝛ
ad cor. 12. Raptus vſqz ad tertiū celū.
Super hoc dicit glo. ꝙ paulus vidit in
raptu ſicut qui ſunt ī tertia ierarchia.
ergo beatiſſima virgo ſimuliter vidit ꝛ
excellētius. Sed illi qui de tertia ierar
chia ſunt nō vident per fidez. ergo nec
beatiſſima virgo habuit fidē. Itē mū
dicia cordis eſt diſpoſitio ad videndum
deum. Iuxta illud Mat. 5. Beati mūdo
corde ꝛc̄. ergo vbi maior mundicia ibi
maior viſio. Sed nulla creatura vnquā
habuit puritatē quantā illa que ea pu
ritate nitebat qua ſub deo maior nequit
intelligi. ergo nunq̄ creatura aliq̄ habuit
tam altam cognitionem. ergo eiꝰ cogni
tio fuit ſuper raptum. ergo ſuper fidē.
Quicqd. n. ſuperius ē ſuperiore. ſupꝰ ē
inferiore. Item entis ad non ens īfi
nita eſt diſtantia. ergo peccantis ꝛ non
peccatrix diſtantia eſt in infinitum. Sz
tm̄ peccata noſtra diuidūt inter nos ꝛ
deum. ergo vbi plus de peccato maior
diuiſio ꝛ vbi minus de peccato maior ꝯ
iunctio. ergo vbi oīno nihil de peccato
proxima cōiūctio. Sed nulla pura crea
tura eſt vel fuit omnino in via ſine pec
cato iuxta illud. 1. ioh. 1. Si dixerimus
peccatum nō hēmus ꝛc̄. excepta beata
virgine de qua dicit Auguſtinus. Cum
de peccatis agit ꝛc̄. Ergo nunq̄ aliqua
pura creatura ita cōiuncta fuit deo ſic
beatiſſima virgo. Sed illa cōiunctio ē
per cognitionem ꝛ dilectionē. ergo ſup
raptum. ergo ſuper fidem. Item tres
ſunt actus ierarchie purgari: illuminari
perfici ſcdm dyoniſiuz: ꝛ ſunt illi tres ac
tus [illegible] ordinati ꝙ maiorē pur
gationem ſequit maior illuminatio: ꝛ
maiorem illuminationem ſequit maior ꝑ
fectio. [illegible] beatiſſima virgo ſuper purā
creaturam [illegible] ſūmo. ergo
eius cognitio [illegible] ſuper [illegible] cognitioēz

omnis creature in via. Itē per cognī
tionē eleuatur aīa ad deuz: ꝛ in illo mo
ta eſt: natura vō eſt que eleuatur: deꝰ
ē motor qui eleuat. ꝛ vbi ꝛ ad quē na
tura eleuat. gratia aūt diſpoſitio ē me
dia per quā fit eleuatio: Natura autem
ē in omnibus equaliter ad hoc ꝙ ſit dei
capax per cognitionē ꝛ dilectionē. Si
militer deus in ſe eodem mō ſe habz re
ſpectu omniū. ergo ſi aliquis magis ele
uatur ad cognoſcendū deum q̄ alter.
hoc erit propter mediū eleuās qd ē gra
tia. Sed gratia beatiſſime virginis. ma
ior fuit omni gratia pure creature. er
go altius eleuabatur ad cognoſcenduz
deum q̄ aliqua creatura. ergo cognitio
eius fuit ſuper raptum. ꝛ ſup fidem.

Item gratia ꝛ gl'ia ſic ſe habēt inuicē
ut proportionabiliter habēs maiorē gra
tiam: habeat maiorē gloriam. iuxta illō
zacharie. 4. Exequabit gratiā gratie.
Sed inter comprehenſores nūquaz ha
buit aliqua pura creatura tam altā co
gnitionem quāta habet beatiſſima vir
go in pͣtria. ergo inter viatores nūquaz
habuit aliqua pura creatura tam altā
cognitionē in via. ergo ſuper raptū ꝛ
fidem. ergo eius cognitio fuit ſup rap
tum ꝛ fidem. Item quicqd continet
vacuū ipſum ſimpliciter nō eſt plenū:
quia cōtentū cōtenti eſt cōtentum cōti
nētis. ergo ſi contentū in ſe pōt plus re
cipere. ergo ꝛ cōtinens. Exemplū ī do
mo plena dolus vacuis. ergo ſi beatiſſi
ma virgo hūit fidei vacuitatē reſpectu
gratie. nō fuit plena gratia. quod falſū
ē. Itē ꝙ beatiſſima virgo fuerit ſapiē
tior omni creatura. ſignū eſt qꝛ liber q
de ſapiētia intitulatur ō btiſſima vgie
ſpāliter exponit. ꝛ que ō ſapiētia dicūt
q̄ſi de ipſa dicātur eccl'ia interpretat
ut pz in ep'lis q̄ ō ipſa legunt. In ſapia
autē nihil eſt de ſtulticia vl' ignorātia.
ergo beatiſſima vgo plena fuit ſapiētia
Sed in fide non eſt plena ſapiētia ſz ex
parte iuxta illud. 1. cor. 13. Ex parte co

gnoſcimus. ergo beatiſſima virgo non
habuit fidem ſed plenā cognitionem.

Itez Greg. Quibuſlibet in hac carne
viuentibus ſed cū ineſtimabili virtute
creſcentibus actiue contemplationis:
poteſt claritas dei videri: ſi tamē huic
vite funditus moriantur. Sed nulla pu
ra creatura in hac vita tam limpide
vidit claritatem dei ſicut beata virgo.
ergo eius cognitio fuit ſuper raptum:
ꝛ fidem. Item ꝙ cognitio beate vir
ginis fuit ſuper fidem ꝛ excellentior
cognitionibus alioruz videtur per bea
tum Ber. qui dicit. Quis enim excepta
fortaſſis illa que hec ſola in ſe feliciſſi
me meruit experiri. intellectu capere.
rōne diſcernere poſſit qualiter ſplēdor
ille inacceſſibilis virgineis ſeſe viſceri
bus infuderit: ꝛ ut illa quod inacceſſi
bile eſt accedere ad ſe ferre potuiſſet:
de portiuncula eiuſdē corporis cui ſe im
mediate aīa contēperauit religione maſ
ſe vmbraculuz fecerit. Et forte propter
hoc maxime dictum eſt. Obumbrabit:
quia res nimirum erat in ſacramento.
ꝛ qd ſola per ſe trinitas in ſola ꝛ cum
ſola virgine voluit operari. Soli enim
datum eſt noſſe cui ſoli datum eſt expe
riri. Dicatur ergo ſpiritus ſanctus ſup
ueniet in te: qui vtiqz potētia ſua fecū
dabit te: ꝛ virtus altiſſimi obumbrabit
hoc eſt illum modum quo de ſpiritu ſā
cto concipies: dei virtus ꝛ dei ſapiētia
xp̄s ſic in ſui ſecretiſſimo conſilio obū
brando cōteget: ꝛ occultabit: quatēus
qui tātū notus eſt patri: notus ſit ꝛ tibi
Ac ſi angelus reſpōdeat virgini. Quid
a me queris qd in te mox experieris:
Scies. ſcies ꝛ feliciter ſcies ſed illo do
ctore quo ꝛ auctore. Ego autem miſſus
ſum virginalem conceptum nunciare
non creare. nec poteſt doceri niſi a do
nante. nec poteſt addiſci niſi a ſuſcipiē
te. Ex hac auctoritate colligitur ꝙ bea
tiſſima virgo de incarnatione ꝛ de fi
lio dei incarnato habuerit cognitionez

que fuit ſupra fidem ꝙ. ſ. tantū notus
eſſet ſibi qui notus erat pr̄i. quod non
pōt intelligi de cognitione fidei ſecūdū
quam notus erat ⁊ multis. Ex his au-
tem concluditur ꝙ cognitio beatiſſime
uirginis fuit ſupra fidem ⁊ ſuper om
nem cognitionem pure creature exi-
ſtentis in uia.

De ſpe. ca. 77.

Onſequēter queritur de ſpe utrū
beatiſſima uirgo habuerit ſpe;. ⁊
poteſt uideri ꝙ non per eadem que de
fide poſita ſunt argumenta. Primo
ſi ſpes eſt certa expectatio future beati
tudinis ex meritis ⁊ gratia proueniēs
⁊ ſi ſequitur ſpes ad fidem: ⁊ certitu-
do ſpei ad fidei certitudinem. ergo ſi-
cut cognitio ad cognitionem ⁊ certitu
do ad certitudinem. ergo ſi cognitio
beatiſſime virginis ſuper omnem vie
cognitionem fuit ⁊ tranſcendens fide;
ergo certitudo ſpei eius eſt ſuper omnē
vie certitudinem ⁊ tranſcendens ſpē.
Item certitudo ſpei uel eſt fallibilis
uel conditōnalis. Si enim incertus ē
quis de eterna beatitudine. falli poteſt
quia cadere poteſt. Si aute; ſperat ſub
conditione. ſ. ſi permanſerit in carita
te: tunc ſua certitudo eſt conditional'.
Sed certitudo beatiſſime virginis de
eterna beatitudine fuit abſoluta ⁊ īfal
libilis. ergo fuit maior omni certitudi
ne ſpei. ergo non fuit per modum ſpei.
ergo non habuit ſpem. Ite; cui ineſt
vnum oppoſitorum alterum ineſſe non
poteſt. Sed timor ſeparationis ⁊ ſpes
opponuntur. ⁊ beatiſſima virgo habu-
it timorem ſeparationis. ergo non ſpē.
Item inter gratiam amiſſibilem ⁊ glo
riam inamiſſibilem medium eſt gratia
inamiſſibilis. ergo beatiſſima virgo
certitudinem habuit ⁊ ſtatum gratie
medium inter ſtatum patrie ⁊ ſtatum
uie. ⁊ certitudinem patrie ⁊ certitudi-
nem vie. Sed certitudo ſpei pertinet
ſimpliciter ad ſtatum uie. ergo inferior
eſt illa certitudine que fuit in beatiſſi
ma virgine. ⁊ ita beata virgo non hūit
ſpem ſed maiorem certitudinem.

De caritate. ca. 78.

Onſequenter queritur de carita
te utrum in beatiſſima uirgine
fuerit: Et uidetur ꝙ habuerit carita-
tem excellentem omnis pure creature.
In luca. 7. ca. legitur ꝙ premiſſa que
ſtione de duobus debitoribus quorum
vnus debuit denarios. l. alius. c. ⁊ nō
habentibus illis vnde redderent dona
uit utriſq;: ⁊ querente dn̄o quis plus
dilexerit reſpondetur. Eſtimo ꝙ is cui
plus donauit. Ex hec colligitur ꝙ ille
plus tenetur diligere cui plus donat.
Sed beatiſſime virgini ſuper omnes
creaturas donatum fuit. ergo plus dili
gere tenebatur. Sed quantum diliger̄
tenebatur tantum dilexit. ergo ipſum
plus q̄ aliqua creatura dilexit. ⁊ ita vi
detur ꝙ maiorem caritatem habuerit
angelis. Item gratia gratis data or
dinatur ad gratiam gratum faciente;.
Sed beatiſſima virgo habuit gratiam
gratis datam ſuper omnem creatura;
in via vel in pr̄ia exiſtentem in hoc ꝙ
meruit eſſe beata mater d̄i. ergo ⁊ gra
tiam gratum facientem habebit. gr̄am
omnis creature excellentem. Item
caritas eſt de corde puro ⁊ cōſcientia
bona ⁊ fide non ficta. ergo vbi maior
puritas ibi maior caritas. Sed beatiſſi
ma virgo habuit puritatem in ſummo
qua ſub deo maior nequit intelligi. er
go caritatem habebit in ſummo cui in
creaturis equalis nequeat intelligi.
Item nullus tantum tenetur iure di
ligere ſicut pater ⁊ mater. Sed inter
creaturas ſola fuit beatiſſima virgo
mater dei. ergo nulla creatura teneba
tur diligere deum tantum. Sed quan
tum tenebatur diligere tantum dilexit
ergo beatiſſima uirgo deum plus q̄ ali

qua creatura dilexit. Item prou. 8.
Ego diligentes me diligo ergo plus di
ligentes plus diligo. ergo quecunq; de
us maxime diligit: ille deum maxime
diligit. Sed deus ſuper omnem creatu
ram maxime dilexit beatiſſimam virgi
nem. ergo ipſa ad ipſum maiorem ſup
omnem creaturam habuit dilectione;.
Huius etiam ſignum ē ꝙ de ipſa can
tica canticoꝝ que amoris continent ꝑ
fectionem ſpecialiter exponuntur. ⁊ ibi
amica ⁊ cariſſima per excellentiam no
minatur. Item Gregorius. Exhibitō
operis eſt probatio dilectionis. Sed d̄
us nunquam alicui creature tantum
beneficium exhibuit in opere. ergo nul
lam creaturam tantum dilexit. ergo ip
ſa deum plus q̄ omnis creatura redile
xit. Item licet deus det omnibus ha
bundanter ⁊ illuminet omnem hominē
non tamen omnes recipiunt equaliter
nec omnes equaliter illuminantur. Cu
ius diuerſitatis duplex cauſa eſſe vide
tur. Una ex parte recipientis ⁊ altera
ex parte dantis. Ex parte recipientis ꝙ
vnum recipiens capacius eſt altero. ⁊
propter hoc recipit magis alterum al
tero. Iuxta illud Mat. 25. Diuiſit illis
bona ſua vnicuiq; ſm̄ propriā virtutē
glo. capacitatē hanc autem capacitatē
operatur humilitas iuxta illud Iac. 4.
humilibus dat gratiā. ergo vbi maior
humilitas. maior capacitas. Sed ī bea
tiſſima virgine inter omnes creaturas
maior fuit humilitas. ergo maior capa
citas ergo maxime gratiam recipere
potuit. ſed quantum recipere potuit tā
tum recepit. ergo gratiam in ſummo
creature recepit. Item ex parte dan
tis eſt diuerſitas doni. quia cum dans
dat ſecundū ratione; ⁊ ratio reſpiciat
finem. maius donum dat quod dat ad
maiorem finem. ut imperator magis
dat cui daret donum ad eſſendum ſe
natorem. q̄ cui daret ad eſſendum ſim
plicem ſeruientem. Sed beatiſſime vir
gini dabatur donum ad eſſendum ma-
trem dei. omnibus autē alijs dabatur
gratia ad eēndum ſeruu; dei. Sicut er
go īproportionabiliter maius eſt eē ma
trem dei q̄ ſeruū dei. ita improportiōa
biliter maius eſt donum quod datur
ad eēndum matrem dei. q̄ ad eēndum
ſeruum dei. Sed donum in quo alia
omnia donantur eſt caritas. ergo cari
tas beatiſſime uirginis eſt improportio
nabiliter maior caritate omnis creatu
re. Unde Auguſtinus in libro de na
tura ⁊ gratia. Inde enim ſcimus ꝙ ei
plus gratie ſit collatum ad uincendu;
ex omni parte peccatum: ꝙ concipere
⁊ parere meruerit quem conſtat nul-
lum habuiſſe peccatum. Et iterum. Il
la autem uirgo ſingulari gratia preuē
ta eſt atq; repleta: ut ipſum haberet
uentris ſui fructum quem ex initio ha
buit uniuerſitas deum. Itē eade; nu
mero ē caritas quam hab; beatiſſima
uirgo modo in pr̄ia: quam habuit ī uia
in ſubſtantia. Sed quecunq; ſunt eadē
numero ſecundum ſubſtantiā eadē ſē
per ſunt ꝑ ſubſtantiā. ergo ſi nūc h; ma
iorē caritatē caritate oīs angeli. ⁊ tunc
habuit. Itē arguit̄ ꝑ effectū. Quicū
q; effectus ſequit̄ aliquā formam ſm̄
ſubſtātiā ſi ſemꝑ manet idē effectus. nō
augmentat̄ ꝑ ſubſtātiā. ergo ⁊ caritas
eadē erit ſꝑ ſcd̄m ſubſtantiā. S; facere
dignum uita eterna. ē effect⁹ qui ſequi
tur formam q̄ ē caritas ſcd̄m ſubſtātiā
⁊ ille effectus erat ī via ⁊ in pr̄ia non
augmētatus ꝑ ſubſtātiā. ergo ⁊ caritas
eadem erit ī uia ⁊ ī pr̄ia non augmēta
ta ꝑ ſubſtātiā. Cū ergo beatiſſima v̄go
habuerit maiorē caritatem omni ange
lo in pr̄ia habuit maiorē caritatē om-
ni angelo in uia. Itē ſublato a beatiſ
ſima uirgine omnino fomite ⁊ poſt pr̄a
litate ⁊ tandē corporis enimal tate ha
buit maiorē caritatē omni angelo ī uia
Sed iſta ablato non eſt aliqua adie-
ctio facta caritati. q̄ntū ad ſubſtātiā ſ;

quantum ad actus eleuationē ⁊ exten
ſionem ⁊ expeditionem . ergo caritas
eius in ſubſtātia fuit maior in ſubſtan
tia caritate angeli : licet minor fuerit
quantum ad actū . ⁊ hoc propter condi
tionem ⁊ ſtatum ſubiecti in quo erat .
Item dicit Augu . ꝙ hoc preceptum .
Diliges dn̄m deum tuū ⁊c̄ . non poteſt
impleri in via : ⁊ cōſtat ꝙ hoc eſt prop
ter conditiones vie : que ſunt : vnio ad
corpus corruptibile penale ⁊ animale :
⁊ viſio per ſpeculum in enigmate : ⁊ cō
ſtat ꝙ his omnibus ſublatis plene ad
impletur : ⁊ ita videtur ꝙ perfectio cari
tatis vie in caritate pr̄ie non fiat per
aliq̄ adiectionem quantum ad ſubſtā
tiā . ſed per extenſionem ⁊ eleuationem
qua tm̄ ad actum eadem ſubſtātia per
manēte . ergo ſi beatiſſima virgo habu
it maiorem caritatem quantum ad ſub
ſtantiā omni angelo nūc in pr̄ia . habu
it etiā in via . Iuxta hoc ergo querit
vtrum caritas beatiſſime virginis in
via fuerit in ſtatu tali ꝙ potuerit aug
mentari . ⁊ videtur ꝙ ſic . Omne enim
quod eſt citra ſummum . melioris condi
tionis eſt ſi poteſt augmentari in bono
Sed conſtat ꝙ caritas beatiſſime vir
ginis fuit citra ſummū ⁊ in optimo ſta
tu . ergo potuit augmentari . Item au
guſtinus ad Ieronimū . Caritas eſt vir
tus qua id quod diligendum eſt diligi
tur . Hec in alijs maior . in alijs mi
nor . in alijs nulla eſt . Pleniſſima ve
ro que iam non poſſit augeri quādiu hic
homo viuit . inuenitur i nemine . Quā
diu ergo hic eſt viuens augeri poteſt .
Quod ſi concedatur . contra . Caritas
beatiſſime virginis fuit perfectiſſima
ſecundum ſtatum vie . ſed perfectius
eſt qđ ē in termino q̄ qđ eſt citra termi
num . Sed quod augmētabile eſt citra
terminum eſt . ſed caritas beatiſſime v̄
ginis nō eſt augmentabilis ſed in ſum
mo complemēto ſecundum ſtatum vie
Item ſicut in corporalibus ita nec i
ſpiritalibus quicq̄ eſt vacuum ſecūdū
actum . Sed inter caritatem inaugmē
tabilem pr̄ie ⁊ caritatem augmentabi
lem vie mediū ē caritas vie inaugmen
tabilis . ergo cū extrema exiſtent vel me
dium erit uel aliquid erit vacuū . Illō
autem medium nō congruit niſi beatiſ
ſime virgini . que fuit in ſtatu vie ſum
ma ⁊ propinquiſſima ſtatui pr̄ie . ergo
habebit caritatem vie inaugmentabi
lem ⁊ in ſummo . Item inter carita
tem augmentabilem quantum ad ſub
ſtantiam ⁊ quantum ad actum . ⁊ cari
tatem inaugmentabilem quantū ad
ſubſtantiam ⁊ quantum ad actum me
diat caritas inaugmentabilis quantū
ad ſubſtantiam . augmentabilis autem
quantum ad actum . Quarta eni differē
tia eſt impoſſibilis . ſ . ꝙ ſit augmētabil'
ſecundum ſubſtātiam ⁊ non ſecundum
actum . Sed medio perfectibili debet
media perfectio . ergo cum beatiſſima v̄
go habuerit medium ſtatum in via in
ter perfectibilia mediam habebit per
fectionem . ergo habebit caritatem in
augmentabilem ſm̄ ſubſtantiā ⁊ aug
mentabilē ſecundū actum . Item om
ne creatum certo termino ⁊ quātitate
eſt menſuratum . Omnia enim fecit de
us . numero . pōdere . ⁊ menſura ut dr̄
ſapi . xi . ergo nullius creati potētia erit
īfinita in via . ergo aliq̄ erit in ſuo ſūmo
Sed ſūmū pfectibile pfectionis vie fuit
btiſſima v̄go . ergo hūit caritatē vie in
ſūmo . Iuxta hoc q̄rit . vtrū btā v̄go
hūit fruct' i via p modū pr̄ie . Et videt
ꝙ ſic . Augu . d̄ doc . xp̄ia . Frui ē amore
inherere alicui rei ppter ſe . Sed btiſſi
ma v̄go inherebat ſūmo amore pp ſe . ⁊
inſeparabiliter . ergo fruebat . Itē in
ter tm̄ comprehenſorē ⁊ tm̄ uiatorem
triplex ē mediū . cōprehēſor ſimpliciter
⁊ uiator ſimpliciter ſimt' . ſicut dn̄s ihs
xp̄s . ⁊ cōprehēſor ſimpliciter . ⁊ uiator
ſecundum quid ſicut angeli cuſtodijs
⁊ miniſterijs hominum deputati ſm
qđ ſunt viatores vſq; ad diem iudicij .
Tertiū medium ē viator ſimpliciter . ⁊
cōprehēdens ⁊ fruēs ſm quid . ergo cū
inueniat aliquis cōprehenſor tm̄ vt ho
mines ſci in patria : ⁊ aliquis viator tm̄
vt hoīes in via : ⁊ aliquis cōprehenſor
⁊ viator vt homo deus : ⁊ aliquis ſcđm
quid viator ⁊ ſimpliciter cōprehenſor
vt angeli : inuenietur quarta differētia
vel aliquid erit vacuum . ⁊ ita erit aliq̄
perſona viatrix ſimpliciter ⁊ cōprehen
dens ⁊ fruens ſm quid . ⁊ erit ſumma
in ſtatu' vie ⁊ propinquiſſima ſtatui
patrie . hec autem eſt beatiſſima virgo
ergo ipſa eſt viatrix ſimpliciter ⁊ com
prehendens ⁊ fruens ſecundum quid .
Ex his autem omnibus videt ꝙ bea
tiſſima virgo non habuit gratiam v̄tu
tum theologicarum ſm modum cōem
ſed perfectiori modo ⁊ excellentiori oī
mō perfectionis pure creature . Qđ
ſi concedatur . contra . qr perfectio ad
dita perfectioni non deſtruit ipām ſed
auget . Item quia ſtatus vie inferior
eſt ſtatui patrie . ergo ſummū vie infe
rius eſt infimo patrie . Item domin'
in Mat . xi . Qui minor ē i regno celorū
maior ē iohanne baptiſta . Gloſa dicit .
Oīs ſanctus qui eſt cum deo . maior ē
eo qui iam eſt in mundo . Item ſuper
illud . Ecce ego mitto angelum meum
⁊c̄ . dicit glo . Nouiſſimus angelus celi
maior eſt quouis hoīe . Poſt hec q̄ri
tur de caritate beate virginis quā ha
buit ad primum vtrum illam haberet
ad proximum i ſummo creature . Et vr̄
ꝙ non . Quia maiorem caritatem nemo
habet ⁊c̄ . ſed ipſa animam ſuam nō po
ſuit p amicis ſuis . ergo non habuit ma
iorem caritatem alijs qui animas ſuas
pro proximis ſuis poſuerunt . Contra
Propter quod vnumquodq; . ipſum ma
gis vt propter quod amam' . ipſum ma
gis diligimus vt dicit ph̄s p̄ . poſte . Sed
proximum amamus propter deum . er
go qui plus amat deum . plus amat p
ximum . Item eadem caritas eſt qua
diligitur deus ⁊ proximus . ergo qui ha
bet ſummam caritatem ad deum ſum
mam habet ad proximum . Sed beatiſ
ſima virgo ſummam caritatem habuit
ad deum . ergo ⁊ ad proximum .

De virtutibus cardinalib' ⁊ primo de
iuſticia .

Conſequēter queritur d̄ virtutib'
cardinalibus . ⁊ primo de iuſticia
in quo ſtatu habuerit eam beatiſſima
virgo reſpectu viatorum . Iuſticia . n .
⁊ miſericordia opponuntur in effecti
bus . ergo qui habet de iuſticia maius
minus habet de miſericordia . ⁊ ecōuer
ſo . Sed beatiſſima virgo vtpote mater
miſericordie fuit miſericordiſſima . ergo
minimum habuit de iuſticia . Item
yſa . 32 . Opus iuſticie pax . ⁊ item . 26 . Iu
ſticiam non fecimus in terra . ideo ceci
derunt habitatores eius . Item in p
uer : 18 . Iuſt' accuſator eſt ſui . Ex iſtis
omnibus colligitur ꝙ actus iuſticie in
via eſt iuſtificare mala : ⁊ punire : ⁊ vi
cia caſtigare . que non fuerunt i beatiſ
ſima virgine . ergo non habuit actum
iuſticie in via . Item due ſunt partes
iuſticie declinare a malo ⁊ facere bo
num . ſed vtrumq; iſtorum habuit bea
tiſſima virgo ſuper omnes puros viato
res . ergo iuſticiam habuit ſuper viato
res . Quod autem beatiſſima virgo de
clinationem a malo habuerit excellen
tius omnibus viatoribus . patet ex hoc
ꝙ ipſa ſola viatrix fuit que nunquam
peccauit . Unde Auguſtinus . Excepta
igitur hac virgine de qua propter hono
rem domini cum de peccatis agitur nl'
lam volo fieri mentionem . ſi omnes ſā
cti ⁊ ſancte conuenirent ⁊ dicerent ꝙ
peccatum non habemus quid reſponde
mus eis niſi quod dicit Iohannes in
primo capitulo prime cano . Si dixeri
mus ꝙ peccatum non habemus noſip

quantum ad actus eleuationē ꝛ exten
ſionem ꝛ expeditionem . ergo caritas
eius in ſubſtātia fuit maioꝛ in ſubſtan
tia caritate angeli : licet minoꝛ fuerit
quantum ad actū . ꝛ hoc propter condi
tionem ꝛ ſtatum ſubiecti in quo erat .
Item dicit Augu . ꝙ hoc preceptum .
Diliges dn̄m deum tuū ꝛc̄ . non poteſt
impleri in via : ꝛ cōſtat ꝙ hoc eſt prop
ter conditiones vie : que ſunt : vnio ad
corpus corruptibile penale ꝛ animale :
ꝛ viſio per ſpeculum in enigmate : ꝛ cō
ſtat ꝙ his omnibus ſublatis plene ad
impletur : ꝛ ita videtur ꝙ perfectio cari
tatis vie in caritate prīe non fiat per
aliq̄ adiectionem quantum ad ſubſtā
tiā . ſed per extenſionem ꝛ eleuationem
quātū ad actum eadem ſubſtātia per
manēte . ergo ſi beatiſſima virgo habu
it maiorem caritatem quantū ad ſub
ſtantiā omni angelo nūc in prīa . habu
it etiā in via . Iuxta hoc ergo queritᷣ
vtrum caritas beatiſſime virginis in
via fuerit in ſtatu tali ꝙ potuerit aug
mentari . ꝛ videtur ꝙ ſic . Omne enim
quod eſt citra ſummū . melioris condi
tionis eſt ſi poteſt augmentari in bono
Sed conſtat ꝙ caritas beatiſſime vir
ginis fuit citra ſummū ꝛ in optimo ſta
tu . ergo potuit augmentari . Item au
guſtinus ad Ieronimū . Caritas eſt vir
tus qua id quod diligendum eſt diligi
tur . hec in alijs maioꝛ . in alijs mi-
noꝛ . in alijs nulla eſt . Pleniſſima ve-
ro que iam non poſſit augeri q̄diu hic
homo viuit . inuenitur ī nemine . Quā
diu ergo hic eſt viuens augeri poteſt .
Quod ſi concedatur . contra . Caritas
beatiſſime virginis fuit perfectiſſima
ſecundum ſtatum vie . ſed perfectius
eſt qd̄ ē in termīo q̄ qd̄ eſt citra termi
num . Sed quod augmētabile eſt citra
terminum eſt . ſed caritas beatiſſime v̄
ginis nō eſt augmentabilis ſed in ſum
mo complemēto ſecundum ſtatum vie
Item ſicut in corporalibus ita nec ī
ſpiritalibus quicq̄ eſt vacuum ſecūdū
actum . Sed inter caritatem inaugmē
tabilem prīe ꝛ caritatem augmentabi
lem vie mediū ē caritas vie inaugmen
tabilis . ergo cū extrema exſtent vel me
dium erit vel aliquid erit vacuū . Illd̄
autem medium nō congruit niſi beatiſ
ſime virgini . que fuit in ſtatu vie ſum
ma ꝛ propinquiſſima ſtatui prīe . ergo
habebit caritatem vie inaugmentabi
lem ꝛ in ſummo . Item inter carita
tem augmentabilem quantum ad ſub
ſtantiam ꝛ quantum ad actum . ꝛ cari
tatem inaugmentabilem quantū ad
ſubſtantiam ꝛ quantum ad actum me
diat caritas inaugmentabilis quantū
ad ſubſtantiā . augmentabilis autem
quantum ad actū . Quarta enī differē
tia eſt impoſſibilis . ſ . ꝙ ſit augmētabilᷣ
ſecundum ſubſtātiam ꝛ non ſecundū
actum . Sed medio perfectibili debetᷣ
media perfectio . ergo cum beatiſſima v̄
go habuerit medium ſtatum in via in
ter perfectibilia mediam habebit per
fectionem . ergo habebit caritatem in
augmentabilem ſm̄ ſubſtantiā ꝛ aug
mentabilē ſecundū actum . Item om
ne creatum certo termino ꝛ quātitate
eſt menſuratum . Omnia enim fecit de
us . numero . pōdere . ꝛ menſura ut dr̄
ſapi . xi . ergo nullius creati potētia erit
īfinita in via . ergo alr̄ erit in ſuo ſūmo
Sꝫ ſūmū ꝑfectibile ꝑfectionis vie fuit
btiſſima v̄go . ergo hūit caritatē vie in
ſūmo . Iuxta hoc q̄ritᷣ . vtrū btā v̄go
hūit fruct⁹ ī via ꝑ modū pr̄ie . Et videtᷣ
ꝙ ſic . Augu . d̄ doc . xp̄ia . Frui ē amore
inherere alicui rei ꝑpter ſe . Sꝫ btiſſi-
ma v̄go inherebat ſūmo amore ꝑp ſe . ꝛ
inſeparabiliter . ergo fruebatᷣ . Itē in
ter tm̄ comprehenſorē ꝛ tm̄ uiatorem
triplex ē mediū . cōprehēſoꝛ ſimpliciter
ꝛ uiatoꝛ ſimpliciter ſuntᷣ . ſicut dn̄s ih̄s
xp̄s . ꝛ cōprehēſoꝛ ſimpliciter . ꝛ uiatoꝛ
ſecundum quid ſicut angeli cuſtodijs
ꝛ miniſterijs hominum deputati ſm̄
qd̄ ſunt viatores vſq; ad diem iudicij .
Tertiū medium ē viatoꝛ ſimpliciter . ꝛ
cōprehēdens ꝛ fruēs ſm̄ quid . ergo cū
inueniatᷣ aliquis cōprehenſoꝛ tm̄ vt ho
mines ſci in patria : ꝛ aliquis viatoꝛ tm̄
vt hoīes in via : ꝛ aliquis cōprehenſoꝛ
ꝛ viatoꝛ vt homo deus : ꝛ aliquis ſcd̄m
quid viatoꝛ ꝛ ſimpliciter cōprehenſoꝛ
vt angeli : īueniretur quarta differētia
vel aliquid erit vacuū . ꝛ ita erit aliq̄
perſona viatrix ſimpliciter ꝛ cōprehen
dens ꝛ fruens ſm̄ quid . ꝛ erit ſumma
in ſtatu⁹ vie ꝛ propinquiſſima ſtatui
patrie . hec autem eſt beatiſſima virgo
ergo ipſa eſt viatrix ſimpliciter ꝛ com-
prehendens ꝛ fruens ſecundum quid .
Ex his autem omnibus videtᷣ ꝙ bea
tiſſima virgo non habuit gratiam v̄tu
tum theologicarum ſm̄ modum cōem
ſed perfectiori modo ꝛ excellentiori oī
mō perfectionis pure creature . Qd̄
ſi concedatur . contra . q2 perfectio ad-
dita perfectioni non deſtruit ip̄am ſed
auget . Item quia ſtatus vie inferioꝛ
eſt ſtatui patrie . ergo ſummū vie infe
rius eſt infimo patrie . Item domin⁹
in Mat . xi . Qui minoꝛ ē ī regno celorū
maioꝛ ē iohanne baptiſta . Gloſa dicit .
Oīs ſanctus qui eſt cum deo . maioꝛ ē
eo qui iam eſt in mundo . Item ſuper
illud . Ecce ego mitto angelum meum
ꝛc̄ . dicit glo . Nouiſſimus angelus celi
maioꝛ eſt quocūs hoīe . Poſt hec q̄ri
tur de caritate beate virginis quā ha-
buit ad ꝑximum vtrum illam haberet
ad proximum ī ſummo creature . Et vr̄
ꝙ non . Quia maiorem caritatē nemo
habet ꝛc̄ . ſed ipſa animam ſuam nō po
ſuit ꝑ amicis ſuis . ergo non habuit ma
iorem caritatem alijs qui animas ſuas
pro proximis ſuis poſuerunt . Contra
Propter quod vnumquodq; ipſū ma
gis vt propter quod amam⁹ ipſū ma
gis diligimus vt dicit ph̄s p̄ . poſte . Sꝫ
proximum amamus propter deum . er
go qui plus amat deum . plus amat ꝑ-
ximum . Item eadem caritas eſt qua
diligitur deus ꝛ proximus . ergo qui ha
bet ſummam caritatem ad deum ſum
mam habet ad proximum . Sed beatiſ-
ſima virgo ſummam caritatem habuit
ad deum . ergo ꝛ ad proximum .

De virtutibus cardinalib⁹ ꝛ primo de
iuſticia .

Conſequēter queritur d̄ virtutib⁹
cardinalibus . ꝛ primo de iuſticia
in quo ſtatu habuerit eam beatiſſima
virgo reſpectu viatorū . Iuſticia . n .
ꝛ miſericordia opponuntur in effecti-
bus . ergo qui habet de iuſticia magis :
minus habꝫ de miſericordia . ꝛ ecōuer
ſo . Sed beatiſſima virgo reputa mater
miſericordie fuit miſericōdiſſima . ergo
minimum habuit de iuſticia . Item
yſa . 32 . Opus iuſticie pax . ꝛ item . 26 . Iu
ſticiam non fecimus in terra . ideo ceci
derunt habitatores eius . Item in ꝓ-
uer : 18 . Iuſt⁹ accuſatoꝛ eſt ſui . Ex iſtis
omnibus colligitur ꝙ actus iuſticie in
via eſt iuſtificare mala : ꝛ punire : ꝛ vi-
cia caſtigare . que non fuerunt ī beatiſ
ſima virgine . ergo non habuit actum
iuſticie in via . Item due ſunt partes
iuſticie declinare a malo ꝛ facere bo-
num . ſed vtrunq; iſtorum habuit bea
tiſſima virgo ſuper omnes puros viato
res . ergo iuſticiam habuit ſuper viato
res . Quod autem beatiſſima virgo de
clinationem a malo habuerit excellen
tius omnibus viatoribus . patet ex hoc
ꝙ ipſa ſola viatrix fuit que nunquam
peccauit . Unde Auguſtinus . Excepta
igitur hac virgine de qua propter hono
rem domini cum de peccatis agitur nl̄
lam volo fieri mentionem . ſi omnes ſā
cti ꝛ ſancte conuenirent ꝛ dicerent ꝙ
peccatū non habemus quid reſponde
mus eis niſi quod dicit Iohannes in
primo capitulo prime cano . Si diceri
mus ꝙ peccatum non habemus noſip

ſos ſeducimus ꝛ veritas in nobis non
eſt. Excellit enī; omnes viatores ī ope
ratione boni. In eo enim ꝙ deū; genu
it qui omnia regenerauit tantam effec
tum boni protulit de ſe ꝙ nullius puſ
creature effectus illi ī dignitate vel vti
litate poterit coequari. Item habu
it opera miſericordie que fiunt ex com
paſſione. ꝛ cū; releuatione miſerie que
propter hoc dicuntur miſericordie opa.
ſed eadem ſunt opera iuſticie ad que
omnes tenentur vt patet in vltima diſ
cuſſione. Eſuriui ꝛc̄. vbi fit diſceptatō
ꝛ adiudicatio damnatorum pro huiuſ
modi operum omiſſione. Illa autē opa
etiam exercuit beatiſſima virgo ī ſum
mo ſuper omnes viatores. Operū; .n.
miſericordie alterum altero eſt maius
vel quia fit ex maiori caritate vl' quia
fit magis indigenti vel magis digno vl'
quia fit cum maiori effectu impenſo vl'
ꝗa fit ex magis neceſſario ꝛ minus ſup
fluo. Hec autem omnia fuerunt in beiſ
ſima virgine in ſummo. Caritas enim
ex qua opera miſecordie fecit. omnem
creaturam excellit. vt infra patebit.
Maxime idigenti exhibuit. quia nemo
inter viatores pauperior ieſu xp̄o fuit.
Digniſſimo pauperi tribuit. quia nemo
dignior mēdicus q̄ mendicus de⁹ fuit.
Magnum enim eſſet opus miſericōdie
qđ fieret pauperi laico maius quod fie
ret pauperi clerico ꝛ maius quod fie-
ret pauperi religioſo. adhuc maius qđ
fieret pauperi epiſcopo. ſed ſummū qđ
fieret pape mendico. ergo improportio
nabiliter ſummum opus miſericordie
fuit quod fiebat pauperrimo deo. Ma
ximum etiam affectum nobis miſericō
die impendit quia nobis miſeris capti
uis ꝛ mendicis dedit filium ſuum deū.
captiuis in precium. famelicis in viati
cum. laborantibus in premium. infir-
mis in medicamentum. ꝛ cum ipſo de
dit nobis regnum celorum ꝛ omne bo
num. Que enim proprio filio ſuo n̄ ꝑ pe

percit quomodo cum illo nobis omnia
non donauit? Item beatiſſima virgo
de nullo ſibi ſuperfluo. ſed omnino ne
ceſſario op⁹ miſericordie fecit filio ſuo
pauperrimo ꝛ peregrino de proprijs ſuis
puriſſimis carnibus ꝛ ſanguinibus tu
nicam polimitam fecit. in gremio vteri
ſui hoſpitauit. de proprio corpore aba
uit ꝛ lactauit. Sic ergo patet ꝙ bea
tiſſima virgo iuſticiam quo ad partes
ꝛ effectus ſuos habuit in ſummo.

De ſpeciebus iuſticie. 80.

Post hec videndum eſt de ſpecie-
bus iuſticie que ſunt. latria. du
lia. obediētia. qualiter ꝛ he fuerunt
in beata virgine. Et primo de latria.
Eſt autem latria honor ſoli deo debi-
tus ꝛ exhibit⁹. Et intenditur honor
iſte per tria. Primum eſt dignitas per
ſone exhibentis. ſecundum eſt minus
debitum exhibitionis. tertiū; eſt excel
lentia impenſe ſeruitutis. Dignitas
perſone exhibentis reſpectu omniū via
torum in ſummo fuit in beata virgīe.
Ipſa enim mater dei alij omnes ſerui
ꝛ improportionabiliter maius eſt eſſe
matrem dei q̄ eſſe ſeruū; dei. ergo im
proportionabiliter maior eſt latria ma
tris dei q̄ ſeruorum dei. Item minuſ
debitum exhibitionis fuit in beatiſſi-
ma virgine reſpectu aliorum ſanctorū
Quanto enim quis inferior tāto ma
gis tenetur ex debito neceſſitatis ad
ſeruitium. Sed beatiſſima virgo fuit
ſuprema ꝛ digniſſima omnium ſancto
rum. ergo exhibitio eius ſeruitutis ex
minimo debito neceſſitatis. ꝛ ex ma, i
mo debito caritatis. ergo quantum ad
hoc fuit eius latria in ſummo. Item
impenſa ſeruitus latrie conſiſtit in tri
bus. In actu cordis qui eſt cognitio di
lectio. in actu oris qui eſt laus ꝛ ora
tio. In actu operis vt genuflexio. ado

ratio ymolatio ꝛ huiuſmodi. Omnia
hec in beatiſſima virgine in ſummo fu
erunt. Uirtutibus enim interioribus
omnem creaturam excellit. ut infra pa
tebit. Habent enim angeli uirtutes in
amiſſibiles. ſed non meritorias premij
ſubſtantialis. Habent enim homines
uirtutes meritorias. ſed amiſſibiles.
Habuit autem beatiſſima virgo virtu
tes inamiſſibiles ꝛ meritorias cum an
gelis ꝛ hominibus. ꝛ ita vtriſque ex
cellentius. ꝛ ita habuit excellentiſſi-
mam latriam in actu cordis. Item
actus latrie ab ore vt eſt laus ꝛ oratō
excellentiſſime fuit in beata virgine
Oratio enim aliorum ſanctorum non
innititur alicui iuri ex parte ſui ſed tā
tum miſericordie ex parte dei. Oratio
autē beatiſſime virginis innititur grā
tie dei ꝛ iuri naturali ꝛ iuſticie euan-
gelij vel decalogi. quia filius tenetur
non tantum exaudire. ſed obedire ma-
tri iuxta illud Exo. vigeſimo. Honora
patrē ꝛ matrē. Et apoſtolus ad ephe.
ſexto. Filij obedite parentibus veſtris:
quod ꝛ ipſa videtur innuere, in modo
orandi non vtens obſecratione ſimpli
ci ſed inſinuatione dicens. vinum non
habent ꝛc̄. Dicit magiſter hugo de ſā
cto victore. ꝙ nobiliſſima ſpecies ora
tionis eſt inſinuatio exemplificans in
eodem verbo ſcilicet vinum non hn̄t
Et ſic latria orationis eius fuit ī ſum
mo. tum quia ibi erat nobiliſſim⁹ mo
dus orandi. tum quia eius oratio habe
bat rationē miſſionis ꝛ imperij. tū; qr
erat impoſſibile eam non exaudiri.
Iuxta illud. iij. Re. ſecundo. Pete mater
mea neq; enī phas eſt vt auertam fa
ciem meam. Et iterum. Heſter. quinto.
Que eſt petitio tua heſter? Pro qua re
poſtulas? Etiam ſi petieris dimidiū; re
gni mei obtinebis. Item actus latrie
in opere exteriori principalis eſt in ob
latione ꝛ excellentior in templorum ꝯ
ſtructione ꝛ cōſecratione. Hoc autem

totum fuit in beatiſſima virgine ī ſum
mo que de corde ꝛ corpore tēplum ſan
cto ſpiritui conſtruxit. in quo filius dei
corporaliter habitauit. In quo ſeipſā;
ꝛ in ſeipſa ſummam caſtitatem cordis
ꝛ corporis deo omni ſacrificio accepta
bilius obtulit. ymo ipſum filium ſuum
ꝛ filium dei: non prout panis ꝛ vinum
in corpus ipſius transferebatur ꝛ ſub
ſpeciebus alienis ymolabatur. ſed ſm ꝙ
in eius propria carne ꝛ ſanguine ſcōm
corpus formabatur ſub ipſo ſua ſpecie
propria in qua eū; genuit. ſpontaneo ꝯ
ſenſu: in eius paſſionem pro omnibus
nobis obtulit per quam ſufficientiſſimā
ꝛ gratiſſimam hoſtiam ſemel oblatam
deum toti generi humano recōciliauit
qui nimium excellentiſſimus actus la
trie ī opere fuit. Et ſic patet quomodo
beata virgo omnem actum latrie ſm
omnem modum habuit in ſummo.

De dulia. capi. 81.

Conſequenter videndum eſt ð du
lia. Eſt autem dulia honor creatu
re exhibitus ꝛ debitus. ꝛ hec hꝫ duas
partes. Dulia ſimpliciter que debetur
cōiter creaturis. ꝛ yperdulia que debet
excellentibus creaturis. vt beate vir
gini ꝛ ſancte cruci. Habuit aūt beiſſi
ma virgo yperdulie actū; ī ſummo reſpe
ctu aliarū creaturarum. Improportiōa
biliter .n. maius eſt adorari q̄ adorar
yperdulia. Sed omnes alij ſancti adorāt
beatam virginē; yperdulia: ipſa aūt ado
ratur ab omnib⁹ yperdulia. ergo ipſa oēs
excellet yperdulia. Ite; actus dulie ha
buit ſuper omnes excellenter. act⁹. n.
dulie intenditur per eadem per que ꝛ
actus latrie intendebatur. per dignita
tem viꝫ perſone exhibentis per minus
debitum exhibitionis. ꝛ p humilitatem
ſeruitutis. Per dignitatē pſone exhibē
tis excellit oēs. Nulla enim digna per
ſona vel creatura potuit aliā creaturā

tantū honorare quātū digniſſima crea turarū mater dei. Itē cum ipſa ſit ſup ma ⁊ digniſſima creaturarū omniū quā omnes debebāt reuereri ⁊ honorare mi nime debitum fuit: ut alias creaturas honoraret. Item ſecuntus humillima ⁊ indebitiſſima fuit qua īferiores ſe ho norauit: quādo ꝓxima deo ꝑ incōruptō nē ꝑ purificationē pollutis matribus ꝯ ſtitutā abſq; legis ꝑcepto obſeruauit. ⁊ filiū cū oblationib⁹ offerens ſacerdoti bus legalibus reuerentiā exhibuit: per quod obedientiam ⁊ humilitatē conſu mauit. ſicut ſcriptū ē Mat. 3. Sinc mo do ſic decet nos īē. glo. ꝑfectam humi litatem. Et diſtinguit ibi triplicem hūi litatem ⁊ obedientiam. Pria que exhi betur ſuperiori. Secūda que pari. Ter tia que inferiori: que vocaṫ omnis iuſti cia. i. ꝑfecta iuſticia: quam btiſſima vir go exhibuit in ſūmo. quando deo propī quiſſima ⁊ digniſſima fuit: inferiorib⁹ ⁊ ſibi ſubiectis iure ipſa ſupra legem poſita ſcōz legem legi ⁊ miniſtris legis obediuit in quo ſe in ſūmo inclinauit ⁊ humiliauit. Summū enim citra deum inſurſu; eſt ſūma incorruptio. Iuxta il lud Sapi. 6. Incorruptio facit eē ꝓxi mum deo. Sūme autē diſtans ab īcor ruptione deorſum eſt corruptio. Poſt corruptionē ſequitur pena poſita ꝓ cor ruptione. vt ē mulierū corruptarū puri ficatio. Sūma ergo inclinatio humilita tis fuit. quādo ſe excellentiſſima in in corruptione v̄go ſub onus corruptioni impoſitum ſpontanee inclinauit. Et ſic patet quō in beata virgīe ⁊ latria ⁊ du lia ⁊ obediētia ⁊ hūilitas fuit in ſūmo.

De penitentia. ca. 82.

Est adhuc alia virtutis ſpecies q̄ ad iuſticiā poteſt reduci. ſ. penitē tia que ꝙ ſit virtus patet ꝑ gloſā ſuper illud Mat. 3. Penitentiā agite. Prima virtus eſt per penitentiā veterem hoīe; perimere: Et itē. Virtus penitētie animo re concipitur. Qō aūt penitētia ſit ſpēs iuſticie p;: q2 oēs tenenṫ veterem hōi nē perimere. ⁊ oēs peccatores penitere Qō autē actus penitētie fuerit excel lentius oībus viatorib⁹ in beata virgi ne. p; ex hoc ꝙ in oībus actibus alijs penitētie requiritur peccatū eſſe vel fuiſ ſe. In beatiſſima aūt virgine fuit act⁹ penitētie ſine preſentia vľ ꝑceſſione cul pe. Item cū nulla virtus quantū ad habitū ceſſet ī pr̄ia: habitus penitentie erit in pr̄ia. ſed habit⁹ patrie perfectio res habēt actus q̄ꝫ habit⁹ vie. ergo pe nitētia erit in pr̄ia ⁊ habebit ꝑfectiorē actum q̄ꝫ habeat in via. Ille aūt ē deteſta tio peccati ſiue nolle peccare. ergo cū beatiſſima virgo habeat actū peniten tie. non ſ̄m actum vie habebit ipm ſ; actū pr̄ie. ergo hūit actum penitētie ex cellentius alijs creaturis vie.

De prudentia. ca. 83.

Consequenter q̄riṫ de prudētia ⁊ primo vtrū fuerit in btā virgine. ſ; ꝙ eſt in alijs viatorib⁹. Et videṫ ꝙ nō Dicit enī Auguſtin⁹. Prudētia ē amor ea q̄bus adiuuaṫ ab alijs quib⁹ impedi tur ſagaciter eligens. Itē Augu. Pru dētia eſt in precauēdis inſidijs. S; bea tiſſima v̄go nō impediebaṫ ab aliquo: nec indigebat cautela cōtra inſidias q2 decipi nō poterat. ergo nō habuit actū prudentie. hoc quoq; modo ſic habent cā ꝯmuniter viatores. ergo ipſa nō ha buit actū prudentie ꝑ modū vie. ergo ꝑ modū pr̄ie. Item prudentia reſpicit cognitionem eoꝝ que pertinēt ad actio nem ſ̄m ꝙ eſt virtus cardialis. Agēda aūt ſūt exteriora ⁊ corporalia ⁊ quedā interiora ⁊ ſpūalia ⁊ cōtingit aliquē eſ ſe exercitatū in tēporalibus ⁊ inexptu; ī ſpiritalibus. aliquē ecōuerſo. Pria ꝑ fectio ꝑtinet ad actionē. Scda ad cōtē plationē circa vtrāq; cōtingit errorem eē ī viatorib⁹ cōmuniter. Sed ī btiſſi ma v̄gine fuit ꝑfectio vtriuſq; ſine er ror vľ poſſibilitate errādi. ergo hūit ac tu; prudētie excellētius omni viatore.

De fortitudine. ca. 84.

Consequēter q̄ritur de fortitudīe ſ̄m quē ſtatū fuerit ī btiſſima v̄gi ne. Et ꝑ ordinē q̄riṫ de ſpēbus ſiue ꝑti bus ipſius. Et primo de magnanimita te q̄ ſic deſcribiṫ.

De magnanimitate. ca. 85.

Magnanimitas ē rationalis aggreſ ſio terribiliū. Qō hec in ſūmo fue rit in btiſſima v̄gine ſic videṫ. Terribi liſſimū ī hac vita ē dolor mortis ⁊ quā to natura nobilior tāto mors doloroſi or ⁊ terribilior. Sed ſpūs improportio nabiliter melior ē corpore. ergo marti riū ſpūale improportionabiliter eſt ma ius martirio corporali. ſicut p; de mar tirio ⁊ aureolis. ergo aggreſſio terribi lium improportionabiliter maior fuit ī beata virgine. q̄ꝫ in alijs.

De magnificentia. ca. 86.

Secunda eſt magnificētia q̄ ſic de ſcribiṫ. Magnificētia eſt rerū be ne geſtaꝝ felix cōſumatio. Cōſumatio rerū bene geſtaꝝ ꝑ beatā virginē excel lit improportionabiliter oīs pure crea ture cōſumationē. ergo ī actu magnifi centie excellit omnem viatorem

De fiducia. ca. 87.

Tertia ſpēs eſt fiducia q̄ ſic deſcribi tur. Fiducia ē certa ſpes ꝑducēdi ad finem rē q̄ cepta eſt. Sed certitudo ſpei btiſſime v̄ginis fuit abſoluta ⁊ ineſ fabilis. oīum aūt alioꝝ viatoꝝ fiducia ꝯditionalis eſt vľ fallibilis. ſ; īfallibile excellit fallibilē īproportionabiliter in quātū tale. ergo ſic fiducia btiſſime v̄ ginis excellit fiduciā oīum viatorum.

De ſecuritate. ca. 88.

Quarta eſt ſecuritas q̄ ſic deſcribi tur Securitas eſt hitus ſ̄m quē ſuperuenientes incōmoditates nō formi danṫ. quin ꝙ inceptū eſt ad finē ꝑduca tur. Securitas btē v̄ginis fuit ſine timo re ſeparatōis. ergo ei⁹ ſecuritas excel lit ſecuritatem omnis viatoris.

De patiētia. ca. 89.

Quinta eſt patiētia q̄ ſic deſcribiṫ. Patiētia eſt bon⁹ hitus aīe oēs ad uerſitates equanimiter portās. Patiētia btiſſime v̄ginis fuit inuincibilis ⁊ ab omni malo culpe īpaſſibiľ: oīu; aūt alio rū patiētia fuit vincibilis ⁊ a malo cul pe paſſibiľ. ergo ipſi⁹ patiētia fuit oīu; alioꝝ patiētia maior īproportiōabiliter.

De conſtantia. ca. 90.

Sexta ē conſtātia q̄ ſic deſcribitur. Cōſtantia eſt ſtabilitas ī ꝓpoſito nō vacillās. Stabilitas btē v̄ginis fuit oīo īmobilis: ſed oīum alioꝝ mobilis. ergo eius conſtantia aliorum conſtan tie eſt improportionabilis.

De perſeuerantia. ca. 91.

Post hec q̄riṫ de ꝑſeuerātia. q̄ du plex dicṫ. vnomō ꝓpoſitū ꝑſeue rādi vſq; ī finez. aliomō act⁹ ꝑſeueran di. volūtas btē v̄ginis ad ꝑſeuerādū fu it īflexibiľ ⁊ act⁹ īceſſabilis ſ; oīu; alio rū volūtas flexibiľ ⁊ act⁹ īceſſabiľ. er go hui⁹ ꝑſeuerātia alioꝝ ꝑſeuerantie ē improportionabilis.

De temperantia. ca. 92.

Consequēter q̄riṫ de temperātia q̄ ſic deſcribiṫ ſ̄m phōs. Tēperātia eſt ꝯtra illicitos aīmi impetus firma ⁊ diſcreta dn̄atio. Itē Mat. 3. Erāt q̄ māducauerāt q̄ſi q̄tuor milia hoīum. Glo. Tēperātia eſt refrenatio cupidita tis ab his q̄ tpaliter delectāt: P; ꝙ in his diffinitōib⁹ diffiniṫ tēperantia ſ̄m actū vie ⁊ nō pr̄ie: ⁊ ꝙ ſ̄m illos actus nō fuit tpantia ī btiſſima v̄gie. ergo nō hūit tpantiā ꝑ modū vie ſ; ꝑ modū pr̄ie

Itē Augu. Tēpantia eſt amor icor
rupt⁹ in deo ⁊ integer. Sȝ tā amor ꝙ̄
incōruptio ⁊ ꝙ̄ integritas ſunt iꝓpor
tionabiliter excellētius in btā ḡgine ꝙ̄
in aliquo viatore. ergo habuit tpantiā
iꝓpoꝛtōabiliter ſuꝑ oēs viatores.

De ſpeciebus tempantie. p̄io de caſti
tate. ca. 93.

Equit̄ de ſpēb⁹ tpantie ꝙ̄ ſunt ca
ſtitas. modeſtia. ⁊ ſobrietas. ⁊ pri
mo de caſtitate. Qꝺ aūt btiſſima vir
go omnē creaturā excellat caſtitate ſic
probat̄. In omnib⁹ viatorib⁹ puris ho
minib⁹ caſtitas ē cū pugna cōtra forni
tem: ⁊ cū caſu. admin⁹ in primū motū
venialē: ⁊ cū poſſibilitate cadendi. etiā
in mortale. exceptis i utero ſctificatis ⁊
aplis ſpū ſcō repletis. In btiſſima aūt
virgine fuit caſtitas ſine pugna fomitis
ſine caſu mortali ſine poſſibilitate cadē
di ēt caſu veniali. ergo ei⁹ caſtitas om
ni hoī fuit iꝓportōabil̄. Itē caſtitas
btiſſime ḡginis caſtitatē angeloꝝ quin
qȝ gradib⁹ excellit. Eſt eni multiplicior
nobilior. vtilior. gl̄ioſior. laudabilior.
Multiplicior. Angeli eni habēt caſtita
tē tm̄ in ſpū. hec aūt in carne. ⁊ ſpiritu
Itē eſt nobilior. q̄ illa naturalis iſta
gratuita. Itē vtilior. Illa eni ē natu
ral̄ iſta meritoria. Itē glorioſior. hec
eni eſt cum victoria illa ſine victoria.
Itē laudabilior. hec eni ē voluntaria
illa neceſſaria. pȝ ergo ꝙ btiſſima ḡgo
omnē creaturā excellit in caſtitate.

De ſobrietate. ca. 94.

Equit̄ de ſobrietate ꝙ̄ duplex dici
tur. Eſt eni ſobrietas tempantie
ſpēs. Eſt etiā ſobrietas que eſt abſtinen
tia ⁊ ps ſatiſfactōis penitētie ⁊ ſpēs iu
ſticie. Prima ſobrietas ē cum pugna in
omni viatore. ⁊ cū errore cū poſſibilita
te cadendi in primū motū gule. Sed i
btiſſima virgīe fuit ſine pugna ſine er
rore ſine poſſibilitate cadēdi etiā in pri
mū motū gule. ergo excellentius fuit i
ea ſobrietas ꝙ̄ in aliquo alio viatore.
Item alia abſtinētia eſt ꝙ̄ fit de trib⁹
cauſis. pro debito ſatiſfactōis. pro pec
cato pterito. pro cautela euaſiōis. ꝑ fu
turo peccato. pro deletione pene debi
te in pſenti. Sed in beata virgine non
fuit abſtinētia pro debito ſatiſfactōis.
nec pro peccato pterito ſed ꝓmerito ſu
pererogatōis. nec ꝑ cautela ꝓuiſionis
ſed pro exēplo edificatōis: nec pro dele
tione pene ſed ꝑ merito glie. ergo ei⁹
abſtinētia fuit nobilior ꝙ̄ alicui⁹ viato
ris.

De modeſtia. ca. 95.

Equitur de modeſtia que con-
ſiſtit in duobus: in dictis ⁊ in fa
ctis. Utrūqȝ habebat btā virgo in ſū
mo. In dictis. q̄ nemo vnꝗ̄ linguā
domarē potuit: ut dicit̄ Jac. 3. hoc in
telligit̄ ꝯmuniter de viatoribus. Sed
btiſſima virgo liguā in ſūmo domauit
quia nunꝗ̄ in lingua lapſa fuit. ergo
modeſtia beatiſſime virginis in dictis
omnem creaturam excellit. Item in
factis eccl̄ici. 7. Non eſt iuſtus qui nō
peccet ꝓv. 24. Septies in die cadit iu
ſtus. hoc intelligit̄ ꝯmuniter de viato
ribus ⁊ de caſu veniali. Sed btiſſima
virgo nunꝗ̄ peccauit ⁊ nūquā cecidit.
ergo in modeſtia facti omnem creatu
ram excellit.

De modeſtia in cultu veſtiuȝ. ca. 96.

Equitur de modeſtia in cultu ve
ſtium. Qꝺ autem modus in cultu
veſtium pertineat ad modeſtiam pro-
batur per illud. 1. ad Thim. 2. Similr
autem ⁊ mulieres in habitu ornato cū
verecundia ⁊ modeſtia ornantes ſe nō
in tortis crinibus ut auro vel margari
tis aut veſte precioſa. Sed quod decet
mulieres promittentes pietatem per
omnia bona opera. Item per illud. 1.
pe. 3. Quarum non ſit exterius capilla
tura aut circundatio auri aut indumē
ti veſtimentorū cultus glo. Sicut cri
ſpatus habitus. hieronimus. Mulie
res ſerico ⁊ purpura indute xp̄m idue
re non poſſunt: auro margaritis ⁊ mo
nilibus adornate ornamenta cordis ꝑ
diderunt. Item luc. 16. homo quidā
erat diues ⁊c̄. glo. Si in cultu precioſa
rum veſtium culpa nō eſſet. ſermo do
mini non tam vigilanter exprimeret:
ꝙ diues purpura ⁊ biſſo indutus apꝺ
inferos irremediabiliter torqueretur.
Ex his auctoritatibus innuit̄ ꝙ adhibē
dus eſt modus in habitu ⁊ cultu veſti
um. Queritur ergo qualiter iſta mo
deſtia veſtium in beatiſſima virgine
fuerit. utrum deſcendendo ad deſpe-
ctiſſimum habitum uel conſiderando
mediocritatem. Qꝺ primomō uide
tur. Jeronimus. Cinis ⁊ cilicium ſunt
arma penitentium. Item Criſoſtom⁹
de tunica incōſutili opinatur qꝺ dicit̄
inconſutilis: ſicut mulier dicitur defor
mis ꝙ ſit non ſine forma: ſed ꝙ habe
at malam formā. ita incōſutilis non ꝙ
fuerit ſine ſutura: ſed ꝙ habuerit ru-
des ⁊ ineptas ſuturas: ⁊ deſuper con-
texta per totum. i. apperta. Si ergo
veſtitus domini a deo fuit deſpectus ⁊
vilis ⁊ aſperrimus: etiam in matre ꝙ̄
in omnibus eius imitatrix fuit debuit
eſſe habitus deſpectiſſimus. Item ſe
cundum pħm diuerſum eſt iudicium ꝺ
habitu vulgi ⁊ ſapientum. Interroga
tus enim quis de vulgo quis ſit habi-
tus congruus reſpondebit. Decorus.
qui decor atteſtatur honeſtati. Si in
terrogemus vnum de ſapientibus ⁊
de horum famoſiſſimis virum ſcilicet
Johannē Baptiſtam. reſpondebit. De
pilis camelorum. ergo ſi ſecundum iu
dicium ſapientum eligitur vilitas in
cultu. ergo cum beatiſſima virgo fue-
rit prudentiſſima ipſa elegit vilitatem
in veſtitu. Qꝺ autem mediocritatē
videtur per beatum Jeronimū qui di
cit ornatus veſtium ut ſordes pari mo
do fugiendi ſunt. Item nihil tantum
placet deo quantum zelus animarum
ad hunc autē ordinatur conformitas.
iuxta illud. Omnibus omnia factus ſū
ut omnes lucrifacerem. 1. cor. 9. Con
formitas autem eſt i mediocritate. er
go cum beatiſſima virgo fuerit maxi-
ma zelatrix animarum que omnes ma
xime lucri facere voluit: ipſa omnibus
hominibus ſe maxime comparauit. er
go mediocritatem habuit in cultu.
Item virtus in mediocritate conſi
ſtit. ergo cum beatiſſima virgo omni-
bus exemplum virtutum extiterit: eti
am in mediocritate habitus exemplū
dedit. Solutio. Ad predictorum om
nium euidentiā ⁊ ad obiectoꝝ pleniorem
ſolutōē ⁊ ad ipſius ſolutionis intelle-
ctum ⁊ intelligentiam faciliorem hic
quedam ſunt prenotanda. Scribitur i
euāgelio Mar. vltimo. Predicate euā
gelium omni creature gloſa. humano
generi quod habet aliquid commune
cū omni creatura. eſſe cum lapidibus
ſentire cum brutis. intelligere cum an
gelis. hec autē communitas eſt cauſa
⁊ aptitudo quedā naturalis in virib⁹
apprehēſiuis anime humane ad appre-
hendendum vniuerſaliter ſpecies om
nium creaturarum cognoſcibilium. Et
ſimiliter eſt cauſa ex parte reruȝ cogno
ſcibilium a cognoſcente: cum ad ſpeci
es obiectas conuertuntur apprehenſi
ue per ſimilitudinem ⁊ per quoddam
deſiderium: qꝺ iterum eſt naturale.
Ipſa autem ratio in homine cum ſu-
periori habet actionem omniū inferio
rum virium. Unde pħs. Quicqd poteſt
virtus inferior poteſt ⁊ ſuperior. Cui
conſonat dyoniſi⁹ de celeſti ierarchia
Ordines excellentes habent inferiorū
diſpoſitionuȝ virtutes ⁊ non ecōuerſo:
Et ideo omnium ſenſibilium creatura
rum ⁊ intelligibilium eſt ratio natura
liter cognoſcitiua rōe ꝯmunitatis nāl̄:
⁊ ipſa cū ſit collatiua nālitr cognoſcit

creaturas eſſe ſignum aliquod vel ve
ſtigium ſicut artificiatum artificis. ex
quo ratio naturaliter eſt cognoſcitiua
creatoris cuius creature ſunt veſtigia
⁊ ſignum. Et ſic patet ꝙ ratio humana
habet in ſua natura ꝙ ſit cognoſcitiua
ſenſibilium creaturarum ⁊ intelligibi
lium ⁊ creatoris earum ⁊ ꝙ habet de
ſiderium ductiuum ad cognoſcendum
hec. Et poteſt dici ductus naturalis ra
tionis. que ex ſolis bonis naturalibus
ducitur tanquã ex primis motibus ex
parte ipſius. Similiter ex parte affectꝰ
ſunt quedã aptitudines naturales ad
bonũ. quas quidam philoſophi appel
labant ſeminaria virtutũ quibus mo
uetur anima rationalis ad bonũ natu
raliter. Ipſa vero aĩa rationalis ſic exi
ſtens eſt receptiua habitus multiplicis
ſcʒ artium ⁊ ſciẽtiarum ex parte virtu
tis apprehenſiue. Sed huiuſmodi habi
tus non ducunt rationem extra metas
vel terminos ei debitos ſm aptitudinẽ
naturalẽ. ſed ſunt facultates ⁊ directõ
nes quedam ad cognoſcẽdũ ea ad que
naturaliter ſe hʒ. Et hi ſunt habitus ac
quiſiti per ingeniũ ſiue dati vel ĩfuſi.
Ex parte vero virtutis motiue ẽ recep
tiua habitus conſuetudinalis: quo nõ
erigitur affectus ſupra ductum nature
vel ſupra ꝙ naturalꝭ rõ dictat. Affectũ
vero ſic ſe habentem cognouerunt phi
quidam non ſufficere ad beatitudinẽ.
Unde Tulius. Sepe diximus ⁊ ſepe di
cendum eſt. naturaliter auidiſſimi ſiue
appetentiſſimi. quia honeſta ſunt nobis
innata virtutum ſeminaria. ita vt ſi pa
teremur ⁊ anhelare liceret ad beatitu
dinem. cuʒ diuino munere natura nos
ipſos perduceret. Sʒ igniculos natura
nobis inditos ſepe retundimꝰ. Ecce ꝙ
erigitur diuinũ munus. Eſt ergo pre
ter huiuſmodi habitus aĩa ratiõalis ſu
ſceptiua ignis fidei. que eſt donũ fluẽs
a deo modo nobiliori ⁊ validiori ꝗ̃ ſit mo
dus ſecundum quem fluunt nature ⁊
bona naturalia. Huiuſmodi autem gra
tia ducitur anima rationalis ad cogni
tionem talium ad que non poterat ra
tio ductu ſuo naturali adiuta arte. vel
ſcientia vel habitu conſuetudinali. Co
gnita autem huiuſmodi ſunt deus tri
nus ⁊ vnus ⁊ verbum caro factum eſt
⁊ huiuſmodi. ad que non ſufficiunt bo
na naturalia ſine fide. quia ad hoc eſt
parua natura ⁊ ſtatura puſilla. que ſi
gnatur in luca xix. De zacheo. Qui cũ
non poſſet videre ieſum aſcendit in ar
borem ſyco. ⁊c. glo. Deuotiõe fidei ad
videndum ſaluatorẽ quod natura mi
nus habet ſupplet aſcenſus arboris. ⁊
ſic patet ꝙ fides ſurſũ trahit vltra du
ctum rationis. Et iſte duplex ductus ſi
gnatur in luca. xv. De filio prodigo qui
dixit patri. da mihi portionem ſubſtan
tie que me contingit. Iſte voluit id ad
quod ſeipſo contingere potuit. Hoc enĩ
fuit contingere ſeipſũ. Unde glo. Iſte
ſua poteſtate voluit vti. vt nullo formi
dante. vel nullo regnante. vel regente
viuat. ⁊ diuiſit illis bona ſua. gloſa.
fidelibꝰ ſue grẽ portionẽ quã deſiderãt
impartiẽdo: infidelibꝰ ſolũ naturalis i
genij beneficiũ cõcedendo. Et ſic patet
qualiter anima rationalis auxilio gra
tie ſuper ſuum poſſe naturale eleuatur
in cognitionẽ diuinorum videlʒ ad pri
mam veritatẽ ⁊ ad ſummũ. Et notan
dum ꝙ in hꝰmõi eleuatiõe anima non
tantum naturalem terminũ ſupergre
ditur. ſed ſuper ſe eleuatur. ⁊ ſue per
fectioni appropinquat meliorãdo: ⁊ re
nouatur. ⁊ hoc ſecundum potentias ip
ſius rationalis ut rationalis eſt: ſiue
ſint apprehenſiue: ſiue motiue ut ratio
nalis iraſcibilis ⁊ rationabilis concu
piſcibilis. In rationabilibus enim. ⁊
apprehenſiuis. ⁊ motiuis ẽ ymago dei:
⁊ in his eſt renouatio per iheſum xp̄ʒ.
Apprehenſiue enim rationales habẽt
dilectionem ſuam in homine ⁊ in deo.
in homine. ſ. xp̄o ſecundũ vtrãqʒ nãʒ.

Sed nota ꝙ veritas duobus modis
ſe hʒ ad ſpeculationem ſiue cognitiõeʒ
Aut ſcʒ vt ſui p̄ſentia remoueat igno
rantiã. ⁊ hoc modo ſe habet oĩs v̾itas
ad intellectũ ſpeculatiuũ dũ apprehen
ditur ab illo. ⁊ tũc delectatur rõ vel in
tellectus. Sic dilectionẽ cõuenit eẽ in
ſciendo. Aut ut ipſius p̄ñtia nõ tantũ
remoueatur ignorãtia: ſed etiã nobili
tetur ⁊ melioretur potẽtia p̄ñtia ipſius
veritatis vt clare videat. ⁊ aperte. ſine
enigmate eo ꝙ ſm ſe meliorari nõ poſ-
ſit. Huiuſmodi vero ẽ diuina veritas.
cuius p̄ñtia rõ ſe ſentit perfici ⁊ melio
rari ex quo hʒ dilectionem talem ⁊ tan
tam qualem ⁊ quantã hẽre non poſſʒ
ex p̄ñtia ⁊ in p̄ñtia alterius veritatis.
Similr̄ autem humana natura in xp̄o
ex vnione ad diuinam hʒ ſũmum ſuũ
vt ſcʒ tm̄ ſit meliorata quantum poteſt
⁊ in tm̄ etiam vt per hoĩem illum ducã
tur ad viſionem diuinitatis alij hoĩes.
Unde ⁊ veritas talis apprehẽſa a vir
tute cognitiua non tantũ remouet igno
rantiam non prius apprehenſiui: ſʒ ẽt
videt ⁊ ſentit vt ſit meliorata ⁊ etiã ꝑ
illum qꝺ ẽ eiuſdẽ nature ducit̾ ad viſio
nẽ deitatis. ⁊ hoc ẽ qꝺ dicit̾. i. Cor. 15.
Cum tradiderit regnum deo ⁊ p̄ri ⁊c.
glo. Cum perduxerit credẽtes ad contẽ
plationẽ dei patris. vbi ẽ finis oĩum ⁊
reges ſempiterna ⁊ gaudiũ. Sic ergo
pʒ ꝙ aĩa rõnalis ſʒ illas vires gaudet
de viſione deitatis tanꝗ̃ de viſione ſũ
mi boni perficientis ipſam: ⁊ de viſiõe
dei hoĩs. i. xp̄i tanꝗ̃ de viſione optimi
⁊ perfectiſſimi ſue nature. cuius ĩfluen
tia ſic ſe videt meliorari ⁊ nobilitari:
vt videat deum. ⁊ viſio iſta eſt eterna
vita. Joh. xvij. In qua ſumma veritas
⁊ ſumma bõitas. ⁊ ſic reficiet rõabilẽ
viuũ ꝙ ex toto eam decorabit ⁊ alliciet
vt nihil aliud querat videre ⁊ habere
niſi ipſum aut propter ipſũ. ⁊ ideo erit
ibi continuatio viſionis. Item ſum-
mũ delectabile concupiſcibile ſic ſua
ſuauitate perfundet vt nihil aliꝺ amet
aut querat niſi ipſum. aut propter ipʒ.
⁊ ideo non erit faſtidium. Item ſum
me arduum ſumma ſui imobilitate ira
ſcibile roborabit. ⁊ ſecurabit. ut nihil
tenere aut tractare queat niſi ipʒ aut
propter ipſum: ⁊ ideo ibi non eſt fatiga
tio. Unde Auguſtinꝰ. 22. de ciuitate di:
Ego ero quecunqʒ ab omnibꝰ honeſte
deſiderantur. Et infra. Ipſe erit finis
omniũ deſideriorũ noſtrorũ qui ſine fine
uidebitur ſine faſtidio amabitur. ⁊ ſine
fatigatione laudabitur. Ut aũt ad hoc
perueniat aĩa rõnalis oportet ꝙ hitibꝰ
inter medijs eleuetur. in qua eleuatõe
ſunt gradus ⁊ ordo. Quos vt plene co
gnoſcas. nota ꝙ eſt uerum bonum per
fectũ delectabile remotũ imꝑfectiõis
⁊ idigentie. ⁊ hoc ſʒ ordinẽ cãe ad cau
ſatum. Item eſt in cauſato imperfec
tio ⁊ hoc reſpectu ſue cauſe ⁊ indigen
tia. ſcilicʒ regreſſibilitas in nihilum.
niſi cõtinuet̾ ſuum eſſe per ſuã cauſã
⁊ hec omnino poſſunt cognoſci. ⁊ põt
gentilis hec contingere ⁊ cogitare in
aliqua uiſione prime ueritatis. Dicit
ergo Auguſtinꝰ lib. de trinitate 4. Nõ
nulli ſapientes mundi potuerũt aciem
mentis ultra omnem creaturam tranſ
ferre. ⁊ lucem incommutabilis uerita
tis q̄tulacũqʒ ex parte contingere. hoc
autẽ uidentes ⁊ cognoſcentes poſſunt
habere dilectionem. ⁊ ſicut eſt delecta
tio in ſciẽtia qꝛ illa ueritas eis apparet
ſicut lucens. ſic eam amant. ⁊ non ap
paret eis ſicut purgans. Auguſtinus d
cimo confeſ. Cur ueritas parit odium.
niſi quia ſic amatur ueritas. ut quicũ
qʒ illud amant illud uolunt eſſe uerita
tem quia falli nolunt. hi amant ueri
tatem lucẽtem ⁊ non redarguentem.
Ecce ꝙ illa ueritas multis modis po-
teſt apparere. Et cum apparet eis ſicut
lucens. poſſunt cogitare ꝙ per eam ꝑ
ficiuntur imperfectiones naturales in
cãto. ⁊ remoueantur indigentie. ⁊ amãt

illam primam veritatem qui ſic cogno
ſcunt eam. Et amor eſt naturalis incli
natio affectus ad illam veritate; ſic co
gnitam. ſed amare non poteſt plus ho
mo q̄ ſe extendit naturalis cognitio.
Et non poteſt ſic operari niſi attingat
illam. Cuius due ſunt cauſe vna inſuf
ficientia nature inſtitute. alia imper
fectio que prouenit ex deſtitutione na
ture. ſcilicet miſeria penalis et culpa
originali. quo ad reatum. Hunc autem
defectum uel imperfectionem ñ cogno
uerunt philoſophi ignorantes hominē
fuiſſe in duplici ſtatu. ⁊ propter hoc mi
ſerias veras eſſe que contracte ſunt.
nec illa veritate ſic lucente cognoſcūt
Sed ſi viderent illam vt redarguentē
tunc cognoſcerent illam penalitatem
eſſe per cauſas a ſuo creatore. Appa-
reret autem eis illa veritas. ſi vellent
credere. Ex his patet ꝙ gentilis non ē
in via. Nititur enim in ſe ⁊ ex hoc non
habet ſpem neq; formatam nec infor
mem. Si autem ſpes dicitur que non
eſt veritas ſed confidentia ex conſide
ratione libertatis diuine non dico m. fi
cōde. Sic poteſt infidelis habere ſpem
ideſt confidentiam. Et hec cōfidentia
facit naturam niti q̄tum poteſt eſſe ſe
cundum ſe. ſed totum parum prodeſt.
De fideli autem aliter. Eſt aūt ſtatus
naturalis reſpectu fidelium. Et ſciēdū
ꝙ gratia ſacramentalis i qua ſunt oēs
virtutes naturalr. cum ſuſcipit vt hu
iuſmodi ē introducens in uitam. quia
hec remouet impedimentum pueniēs
ex deſtitutione nature ⁊ iuuat ipſam ⁊
roborat ⁊ eleuat ⁊ perducit. hoc autē
ſufficit vt conſecratus hac gratia collo
cetur in patria. ſi decedat ante tēpus
liberi arbitrij determinatum ad opan
dum. ⁊ hic eſt ſtatus minus vie. In adl
tis vero aliter. Gratia enim ſacramēta
lis ſemper ſtat cū gratia virtutis. vl
que eſt virtus. que eſt ad operandum
propter deum. qua gratia ſi non opere

tur cum debet operari homo. nō hētur
niſi ſignum vie ⁊ memoriale aliqd ⁊ ō
formātur virtutes in ea. ⁊ habet ſpem
⁊ fidem informem. quia ſi non operat
cum debet operari. ⁊ non impedit aliūa
de vel ſimpliciter vel ad tempus. tunc
peccat mortaliter. vel ex omiſſione vel
ex negligentia vel ex alio modo. ⁊ ſic ē
extra viam. quia cum ſignum vel mēo
riale vie h;. h; ad hoc aliquam ſpem.
ſed per illam nullum habet gaudium.
quia eſt valde remota a fide. quia illa
non eſt ad obtinendum aliquem termi
num. ſed illa ſpes eſt idem ꝙ non diffi
dentia de dei miſericordia. hoc aūt nō
poteſt habere gentilis. Uel illa ſpes eſt
reſpectu miſericordie vt iteru; reuoce
tur. quod iterum non poteſt hēre gētil
Si autem operatur ⁊ eſt in peccato mō
tali in idem redit. cum hoc qui ñ opat.
Sed ſi in veniali. non tam̄ hoc ē extra
viam. ſed plus moratur i via. ⁊ a recta
cadit in non rectā. ſicut inter duos ter
minos ⁊ eoſdem poteſt eſſe linea recta
⁊ curua. ⁊ dyametra ⁊ coſta. ſ; dyame
tra eſt breuior. Unde rectum diffinitur
inter terminos ſpatium breuiſſimum.
Si autem ſine peccato eſt tūc habet
ſpem formata;: ex qua oritur gaudium
licet non oīno plenu;. quia adhuc non
niſi ſpe habetur premium: quātū eſt ō
ipſis virtutibus fide ſpe ⁊ caritate. Si
aūt ſuperaddita fuerint dona vt āplior
ſit gratia. iam hētur pignus aliqd. ſm
ꝙ dicit Apl's. 2. Cor. i. Dedit pign⁹ ſpūs
in cordibus noſtris glo. i. dona q̄ ſunt
ſpūs pignus. ſ. ſ. quod ē in nobis. Et ta
lis ſic ſe habens iam plus h; q̄ ſpem.
quia iam habet quanda; ſimilitudinē
eius per gratiam facientem deiformē.
Et de tali dicitur in ſentētijs. ꝙ talem
rem aliquatenus non ſolum iam ſpe.
ſed in re. Poteſt tamen in via adhuc
plus habere a quibuſdam. qui ia; hēnt
non tantūmodo pignus. ſed etiā arra;.
ſed in ꝙ arra eſt pars premij. S; illi ⁊

ſi ſint in uia non tamen hec habēt ſecū
dum ſtatum vie. ſed vt ſunt preter ſta
tum vie. Auguſtinus. xij. ſuper Gene.
ad litteram. Nemo deum vidit viuens
vita iſta niſi ab hac vita aliquo mō mo
riatur ſiue oīno exiens a corpore. ſiue
ita auerſus ⁊ aliēatus ſenſibus: vt me
rito neſciat vtrum in corpore vel extra
corpus ſit vt dicit Apoſtolus. 2. Cor. 12.
hanc enim viſionē mens ab omni cor
pore ⁊ ab omni labe mundata ⁊ a ſimi
litudine corporis alienata ⁊ abrapta
corpore habere poteſt. Collige ergo
ex predictis ⁊ nota ꝙ tripliciter poſſūt
diſtigui gradus quibus aſcenditur ad
deum. Primo ſecundum ordinem ac-
tuum naturalium in ſe ſicut docet Au
guſtinus in libro de quantitate anime.
Ponens primum gradum inter actus
anime vegetationem. que eſt cōmunis
cum arbuſtis. Primus gradus vidēdi
deum. Scdo ſenſus qui eſt in nobis cō
munis cum brutis. In tertio memoriā
intelligibile; que eſt communis doctis
⁊ indoctis bonis ⁊ malis. Quart⁹ gra
dus eſt eleuare ſe ſupra ſe ⁊ mundare
oculum anime ab omni terrenitate.
Quintus eſt ipſam cuſtodire atque fir
mare ſanitatem. Sextus eſt ſerenum ⁊
rectum aſpectum in id quod videndu;
eſt dirigere. Septimus gradus eſt non
tam gradus ſed manſio ⁊ viſio ipſa ve
ritatis. Item eoſdem gradus aliter
nominat dicens ſic. Aſcendentibus igi
tur ſurſum verſus. primus actus docē
di cauſa dicitur animatio. ſecund⁹ ſen
ſus. tertius ars. quartus virtus. qnt⁹
tranquilitas. ſextus ingreſſio. ſeptim⁹
contemplatio. Poſſent ⁊ hoc modo ap-
pellari. De corpore per corpus circa cō
pus ad ſeipſam. in ſeipſa. ad deum
apꝰ deum. Poſſunt ⁊ ſic. Pulchriore
de alio. pulchriore per. aliud pulchre
circa aliud. pulchre ad pulchrum. pul
chre in pulchro. pulchre ad pulchri-
tudinem. Sed iſta vt videnda ſunt ve

re paucorum eſt. nec ad hoc quiſq;
niſi vera religione ſit ydoneus.
Eſt enim religio vera qua ſe vnit deo
anima. Unde ſe peccato velut abru-
perat reconciliatione religat. Item
diſtinguuntur iſti gradus ſecundū ſta
tum perſonarum reſpectu obiectoru;.
vt primus gradus ſit uiſio i ſenſu ſecū
dum ymaginationem. ⁊ hic utitur mū
do tanq̄ ſpeculo. Secūd⁹ grad⁹ i yma-
ginatione ſecundū ymaginatione;. hic
non mundo ſ; mundi ymagine utit ut
ſpeculo. Tertius gradus ē uiſio i yma-
gine ſecundū rationē quādo ratio yma
ginis queritur. ⁊ cum admiratione iue
nitur. Quartus in ratōe ſecundū yma
ginationem. quādo per uiſibilium ſimi
litudines in inuiſibilia ratio ſubleuat.
Quintus in rōne ſecundū rōnem. qū
ex quibuſdam cognitis ad aliqua ico-
gnita ratio ratiocinando progreditur.
Sextus ſupra rationem nō preter rōnē
quando per mentis ſubleuationem cer
nit quod nature metas tranſcendit. ⁊
ei quod per aciem intelligentie cernitur
natura rerū acquieſcit. Septius ſupra
ratione;. ⁊ hoc eſt ſpeculo fidei. que eſt
ſubſtantia reru; ſperandaru; argumen
tu; non apparētiu;. ad hebr. xi. Octau⁹
eſt extaſis ſiue raptus i qua rachel. i.
ratio moritur. ⁊ Beniamin ideſt perfe
ctio contemplationis generatur. Dēs
hi gradus diſtiguuntur ſecundu; ordi
ne; potentiaru; ⁊ actuu; reſpectu obie
ctorum. Secundo modo ſunt grad⁹
in huiuſmodi eleuatione anime ad de
um ſed in maiorem habituu; gratuito
rum perfectionem animam ſuper poſſe
nature magis ⁊ magis eleuantium ⁊
deo propinquius coniungentium. In-
ter quos primo gradu eleuant gratie ſa
cramentales. impedimenta culpe ⁊ pe
ne remouentes. ⁊ fomitem diminuen
tes. que animam trahunt deorſum.
Secundo gradu ſūt uirtutes aīam in
eſſe gratuito perficientes. poſt ⁊ per

operationē in ſinē dirigētes. Tertio gra
du ſunt dona aiaꝫ ad excellentiores ac
tus gratuitos perficiētes ⁊ magis eaꝫ
fini cōiūgētes. In quarto ſunt fructus
aiam ſcḋm poſſibilitatē vie deo cōiun-
ctam delectātes ⁊ reficientes. cuꝫ his
quattuor gradibus a latere currūt bea
titudines circa ſubiectum in quo ſunt
predicti habitus ſtatum pfectionis ſꝫ
modum vie cōplentes. Tertiomō ē
ordo in predicta eleuatiōe anie ad deū
ſm diuerſitatem ſtatus ſubiecti quod
eleuatur. ⁊ diuerſitatem medij p quod
eleuatur. Diuerſitas ſtatus ſubiecti
quadruplex eſt. Eoꝝ enī qui eleuantur
ad vidēdū. Alij ſunt in ſtatu vie. Alij
preter ſtatum vie. Alij ſuper ſtatuꝫ vie
⁊ iuxta ſtatum patrie. Alij in ſtatu pa
trie. Illi qui eleuātur per modum vie:
vident per ſpeculum in enigmate. ⁊ fa
ciunt qnqꝫ gradus. Primus gradus eſt
videre per veſtigium in creaturis. Se-
cundo per imaginē in aia. Tertius fide
informi. Quartus fide formata. Quit⁹
cōtēplantiū. Illi qui vident pter ſta-
tum vie vident p ſpeculū in lumie. ⁊ fa
ciunt quattuor gradus. Primus ē vi
ſio ꝓphetaꝝ. Secūdus moyſi facie ad
faciem: de quo dr̄ exo. 33. ꝙ loquebatur
ei deus. nō ſicut in ꝓphetis ſed ore ad
os. ſicut loquebat̄ amicus amico. Ter
tius eſt viſio Johānis in pectore dn̄i. ď
quo Auguſtinus. Trāſcendit oēꝫ nebu
lam qua ois terra tegitur ⁊ peruēit ad
lympidum celum. ſ. deitatis claritateꝫ
Item Auguſtin⁹. Deitatis potētiā lym
pidius cōtēplans ceteris: cū dn̄o ad ce
lum volans. celeſtis ſapiētie hauſtum
de dominici pectoris fonte lympidi⁹ ce
teris potauit: qḋ itelligit̄ reſpectu alio
rum euāgeliſtarum. Quartus gradus
ē viſio aīe Ade in ſtatu innocētie. que
fuit intellectus etiſ ſine omni enigma
te non tn̄ culpe. ſed ⁊ pene ⁊ potētiam
anime exiſtis ī corpore quodāmō ⁊ ſuī
omni fomite ⁊ ita nature ſ deteriora-
te per peccatū. ⁊ ideo eſt vltima ī gn̄re
illo. Illi qui vident ſupra moduꝫ vie
ſine ſpeculo in lumine: ēt faciunt tres
gradus. In primo gradu ē cognitō ade
in ſopore. de quo ſuper illud Gen. 2. Im
miſit dn̄s ſoporem in Adam. glo. Hecta
ſis illa ad hoc immiſſa eſt. vt mēs ade
intrans ſanctuariū dei nouiſſima intel
ligeret. particeps angelice curie. Secū
dus gradus ē raptus. ſicut vidit paul⁹
⁊ Johānes in apocalipſi. De viſiōe pau
li dr̄ in glo. 2. Cor. 12. ꝙ apoſtolus vidit
deum in illa vita qua vidēdus ē ī eter-
nū. Et item ꝙ vidit ſicut illi. De tertia
ierarchia. i. ſine medio. De viſiōe iohā
nis dr̄ in prologo ſuper Apocal̄. Intel
lectualis viſio eſt qn̄ ſpū ſcō intimante
aliquis cōcipit aliquod miſticum. ſicut
iohānes in hoc libro fecit. Naꝫ ſi reali
ter iſta vidit. ſꝫ diuino ſufflamine inſpi
rante. conuenientia. n. ſigna paſſionum
deſignātur ⁊ intellectui ſuo cōfigurāt̄
⁊ ita viſionē iohannis ⁊ pauli ponimuſ
in eodem gradu. Tertius gradus eſt co
gnitio beate virginis ī via que oēs pre
dictas cognitiones tribus gradibus ſu
pergreditur. Primū ē eleuata puritas
qua excellit omnem viatorem. Scḋm
ē medij eleuātis īproportiōabil̄ qn̄titas
viꝫ gratie plenitudo que in ea tāta fuit
ꝙ in pura creatura equalis eſſe nō po
tuit. Tertium eſt eleuantis caritas. ſ.
dei que eam ſuper omnem creaturā di
lexit. ⁊ īproportionabili caritate ſibi cō
ſociauit. Et ideo hec viſio eius dīc oēꝫ
viſioneꝫ vie propinquiſſimā viſioni pa
trie: ⁊ tn̄ citra quātum ad actū. Illi
aūt qui eleuantur ſcḋm ſtatum patrie
vident per ſpeciem. ⁊ faciunt tres gra
d⁹. In primo gradu eſt viſio hominum
aīa ⁊ corpore glorificatorum de qua di
cit Auguſtinus. Hoc minime dubitandū
eſt raptam hominis a carnis ſenſibus
mentem ⁊ etiam poſt mortem ipſa car
ne depurata videre deum ſicut vident
angeli. Angeli enim vident deū ab oī
corporali forma ⁊ a corpore ſeparati.
Cognitio autem anime glorificate pro-
pter vnionem anime ad corpus eſt infe
rioris gradus: ⁊ hoc intelligendum eſt
ſecundum ꝙ ordinatur natura ad na-
turam. Secundum enim eē gratie ha
bent ſe vt excedentia ⁊ exceſſa. In hu
iuſmodi eleuatione. ſecundus gradus
ē viſio angelorū. tertius vero gradus
viſionis pr̄ie eſt viſio glorioſiſſime vir
ginis matris dei q̄ ſuper omnes puras
creaturas improportionabiliter lympi
diſſime ⁊ ꝓpinquiſſime cōtemplat̄ ma
ieſtatē dei utpote ſup oēs choros ange
lorum exaltata. ⁊ ideo tres ierarchias
ſupgreſſa in quarta a dextris cuꝫ filio
dei. i. in potioribus bonis collocata.
Sup omnes viſiones has dei eſt ui-
ſio dn̄i noſtri ihu xp̄i: in qua poſſumus
quoqꝫ tres gradus aſſignare. Primus
eſt viſio dn̄i nr̄i ihu xp̄i quā hꝫ per gra
tiā cōprehenſoris. qua inter omnes cō
prehenſores perfectiſſime uidet deum
⁊ omnia ad ſuam ⁊ ſuorū beatitudinē
ſpectātia. Secund⁹ gradus eſt p gratiā
unionis qua ad hoc excellenti⁹ cogno
ſcit aia xp̄i naturam diuinā ſibi unitaꝫ
⁊ oia ad miſteriū unionis ⁊ incarnatio
nis ſpectantia. Ultia uiſio eſt dn̄i nr̄i
ihu xp̄i que debet̄ ei ratione diuinita-
tis: que ē eadem que ē uiſio totius trini
tatis reſpectu cui⁹ oēs predicte cognitō
nes ⁊ uiſiones ſunt īperfecte ſicut cre
atura reſpectu creatoris eſſentie. ⁊ re
ſpectu hui⁹. dicit gregori⁹. Qꝫ eēntia
dei a nullo plene uidebitur. Et yſidor⁹
ꝙ trinitas ſibi ſoli nota ē ⁊ homini aſ
ſumpto. Nunc ergo reuertamur ad
cognitionē beate uirginis propter quā
hec omnia ſunt introducta. Concedi-
mus ergo ꝙ beata virgo omneꝫ cogni
tionem ⁊ modum cognoſcendi quam
aliqua creatura habuit ī tribus (ut di
ctuꝫ eſt) gradibus eſt ſupergreſſa. Et
preter hoc tripliciter excellit alias co
gnitiones oīum uiatorum in perfectio
nis cognitione. in habitus poſſeſſione
in modo cognoſcendi cum quiete ⁊ ſi
ne abſtractione: qualis ē in raptu. Per
fectio enim cognitionis maior debetur
ei ratione maioris eleuationis per habi
tus nobiliores ⁊ excellentiores: habi
tus poſſeſſionem dico. quis talis habi
tus actus qualem habuit paulus ī rap
tu ad tēpus ⁊ poſt ſtatum non habuit.
ſed habitus cū actu ceſſauit. Talem
inquā generis habitū. ſed perfectiorē
beatiſſima virgo ſemper ⁊ continue ha
buit ab eo quo primū mater dei facta
eſt. ⁊ fuit. vſqꝫ dū idem habitus in glo
rioſam cognitionem ſm ſtatum pr̄ie p
fectus fuit. Et ita continuatio poſſeſſio
nis debebatur ei ratione perfectionis
maioris: qua huic vite ſup omnes via
tores funditus mortua fuit propter qḋ
vita eius cū xp̄o in deo abſcondita ſem
per fuit ⁊ curie angelice pſens: intra ſā
ctuarium dei habitauit. Modus etiaꝫ
cognoſcendi non fuit per modū abſtra
ctionis vel ſtuporis vel extaſis vel etiā
ſoporis: hec aūt contingūt per excellē
tiam ⁊ improportionabilitatem luminis
ad intellectum illumiabilē ut pꝫ in lu
mine corporali: in transfiguratōe dn̄i.
quādo oſtendit eis claritatem ſimilimā
claritati gl̄ie. Dicitur enim mat. 17. ⁊
luce. 9. ꝙ petrus ⁊ qui cum eo erant.
grauati erant ſomno: ita ut videre nō
poſſent. Unde domino petrus. Bonuꝫ
eſt nos hic eē neſciens qḋ diceret: ſtu
por enim circumdederat eum. Simili
ter in lumine ſpirituali eſt. Unde pau
lus excellentiori viſione ſtupefactus
dicit. 2. cor. 12. Utrum in corpore vl̄ ex
tra corpus neſcio deus ſcit. Hunc autē
ſtuporem beatiſſima virgo non habuit
cuius intellectus diformior ⁊ illi luci
proportionabilior fuit. Unde ſicut lux
eadem que eſt egris oculis odioſa: ſa
nis oculis ē amabilis. ⁊ ſicut per ean
dem lucem clari oculi perfectius vi-
dent ⁊ ſine perturbatione: egri autem

minus perfecte ꝛ cū perturbatiōe: ita
lux ſpiritualis que oculis pauli fuit im
proportionabilis raptum fecit cum ſtu
pore. Talis autē lux oculis beatiſſime
virginis fuit proportionabilis ſine ſtu
pore cū delectatione. hoc eniꝫ debeba
tur ei ratione puritatis ꝛ mūdicie qua
ſuper paulum ꝛ omnes viatores nite-
bat iproportionabiliter ꝛ excellenter.
Concedimus ergo ꝙ i beatiſſima vir
gine fuit habit⁹ fidei: ꝛ poſſunt duo ha
bitus eē ſimul vnus ad min⁹ perfectū
habitum alter ad magis perfectuꝫ. Si
cut ꝛ actus qui eſt in raptu poteſt eſſe
cum habitu fidei: ꝛ tamdiu eſt aliquid
de obſcuritate ꝛ non ita plene depura
ta ſicut in ſtatu cōprehenſoris: quidiu ē i
uia illi tamē depurationi ſimilima que
ē i pria quā io potētia oio erit difformis
Ex his pꝫ ſolutio ad ea que de fide beiſ
ſime virginis ſunt obiecta. Ad ea au
tem que de ipſius caritate ſunt obiecta
reſpōſuri prenotamus ſimiliteꝛ ꝛ ad ea
que de ſpe ſunt obiecta ꝙ tria exiguntᷣ
ad hoc ꝙ caritas viatoris pficiatur ut
tranſeat in caritatem cōprehenſoris in
ſubiecto caritatis. Primū ē depuratio.
Scd̄m eſt ſui in ſe collectio. Tertiū eſt
alienatio. primum ergo oꝫ ꝙ fiat ſepa
tio a ꝯtrarijs diſpoſitionib⁹ in ſubiecto
q̄ impediunt per cōtrarias diſpoſitiōes
caritatis pfectionē. Sūt autē tria a qui
b⁹ deberet purgari ꝛ ſegregari. viꝫ cul
pa. pena. corpulentia. Per oia iſta tria
impeditur perfectio caritatis in viato
ribus in ſtatu iſto. per primuꝫ peccato
res. per ſcōꝫ tantū impediebantᷣ pres
in lymbo: per tertiū tantum Adam in
paradiſo. Et de his tribus impedimen
tis dicitur in libro Sapiētie .9. Corp⁹
quod corrumpitur aggrauat animaꝫ ꝛc̄.
Corpus corpulentiā. corruptio culpaꝫ:
aggrauatio penā: Nec obſtat ꝙ in dn̄o
ihu xp̄o fuit fruitio vbi tamen fuit cor
pulentia ꝛ pena: quia vnito ad diuinam
naturam uicit ꝛ abſtulit hec impedi-
menta. Secundum quod exigitur
ad caritatis perfectioneꝫ eſt ſubiecti i
ſe collectio per quod etiam tria ponun
tur impedimenta. Anima enim ſecun
dum ꝙ quedaꝫ natura eſt ꝛ forma cor
poris naturalis ligatur ad corporaliuꝫ
ymagines ꝛ ſpecies: obligatur ad diuer
ſas corporis paſſiones. ꝛ diuiditur in
diuerſas ymagines Auguſtinus in li
bro de trinitate. Tanta vis eſt amoris
ut que cum amore diu cogitauerit: eas
cure glutino inheſerit: attrahit ſecum
etiam cum in ſe cogitandam quodam
modo redit. Et infra. Errat igitur mēs
cum ſe iſtis ymaginibus tanto amore
coniungit: ut etiaꝫ ſe eſſe aliqd h⁹ mōi
exiſtimet. Poſt hoc dicit ꝙ fuerunt ex
hoc diuerſi errores phorum aliquoruꝫ
ponentium eam eſſe ignem. alij aero-
mos ꝛ ſic de alijs: ꝛ ibi ſubiungit ſic.
hic enim oboritur erroris dedecus:
dum rerum ſenſitiuarum ymagines ſe
cernere a ſe non poteſt: ut ſe ſolam vi
deat. Coherēt enim ei mirabiliter glu
tino amoris: ꝛ hec eſt eius immundicia
quoniam dum ſe ſolam nititur cogita
re. hoc ſe putat eſſe ſine quo ſe non po
teſt cogitare. Cum igitur ei precipitur
ut ſeipſam cognoſcat non ſe ſibi tan-
quam detracta ſit addere precipitur:
ſed ut ſibi id quod addit detrahat. hoc
eſt ergo prima collectio ab ymagina
tionibus corporalibus detractio. de
obligatione ad corporis paſſiones. Au
guſtinus in libro de anima ꝛ ſpiritu.
Quibuſdam affectibus ꝛ quadaꝫ ami
cicia anima corpori iungitur: ſecunduꝫ
quam amiciciam nemo carnem ſuam
vnquam odio habuit. Socio namqꝫ
eius eſt licet eius ſocietate pregraue-
tur. Ineffabili nāqꝫ conditione diligit
illud. amat ꝛ mitem ſuum. ꝛ ideo libe
ra eſſe non poteſt. Doloribus eius ve-
hementer afficitur. formidat interituꝫ
que mori non poteſt oculorum ſpecula
tione depaſcitur: ſonoribus delectatur
auditibus: ſuauiſſimis iocundatur odo
ribus. larga epulatione reficitur: ꝛ li-
cet his rebus nullatenus vtatur. gra-
ui tn̄ merore afficitur ſi ſubtrahātur.
Tertium impedimentuꝫ eſt omnino
ad operationes de qua Auguſtin⁹ in li
bro de ſpiritu ꝛ anima. Anima autem
ſecundum ſui corporis effectus varijs
nuncupatur nominibus. Dicitur enim
anima dum vegetat: Spiritus dum cō
templatur. ſenſus dum ſentit. Anim⁹
dum ſapit: mens dum intelligit. ratio
dum diſcernit: dum recordatur memo
ria. dum conſentit voluntas. Ab iſtis
ergo tribus colligitur anima in ſe ipſaꝫ
Per corporalem ymaginem abſtractio
nem: per paſſionem corporis ceſſatio
nem: per operationum vnionem. De
vnione actuum dicit Auguſtinus. Sē
ſus vertitur in ymaginationeꝫ. ymagi
natio in rationem. ratio in intellectuꝫ.
intellectus in intelligentiam. intelligē
tia in deuꝫ. De abſtractione a paſſioni
bus. Auguſtinus in libro Soliloq. Dū
in hoc corpore eſt anima etiam ſi ple-
niſſime videat hoc eſt intelligat deum
quia tamen corporis ſenſus vtuntur ꝓ
prio opere. ſi nihil valent ad fallendū:
non tamen nihil ad ambigenduꝫ: ꝛ po
teſt adhuc dici fides ea qua reſiſtitur.
ꝛ illud eſſe verum potius creditur.
Item quia in vita iſta q̄uis deo intel-
lecto anima beata ſit: tn̄ quia multas
moleſtias ſuſtinet: ſperandum eſt poſt
mortem omnia iſta incommoda nō fu
tura. ergo nec ſpes que in hac vita eſt
deſerit animam. Sed cum poſt hanc
vitam totam ſe in deum colligit cari
tas: reſtat qd̄ ibi teneatur. Item Au
guſtinus in libro de anima ꝛ ſpiritu.
Lumen anime eſt deus cū affluentia
dulcedinis ſue. Bonum carnis eſt mun
dus cum humana iocunditate. Sꝫ mē
dus exterior. deus autē interior. Nihil
enim deo interius eſt nihil eo preſen-
tius: interior eſt omni reqꝫ. ipſe eſt
ſuper omnia. Ab hoc ergo mundo re-
uertentes ad deum ꝛ quaſi abhinc ſur
ſum reuertentes per noſmetipſos tran
ſire debemus ad deum hoc eſt intrare
ad ſemetipſum. ꝛ non ſoluꝫ intrare ad
ſe ſed ineffabili quodammodo introitu
ſeipſum tranſire. Qui eſt inferius in-
trans ꝛ intrinſecus penetrans. ille ſe
ipſum tranſcendit: ille iſtic ad deum
aſcendit. Ab huiuſmodi ergo detractō
nibus noſtrū cor colligamus ꝛ ad eter
na gaudia reuocemus vel ſaltem ab il
licitis ꝛ vanis cogitationibus reſtrin
gamus: ut aliquando radium cogita-
tionis in lumine figere valeamus: hec
eſt enim requies cordis noſtri: cum d
um ſuum contemplatur: ꝛ per ipſum
ſua contemplatione ſuauiter reficitur
ꝛ dulcis eſt illi ſemper ad deſiderandū
ad laudandum ꝛ amandum: ꝛ ſemper
ſuaue. Nihil enim ad beatam vitaꝫ pre
ſtantius videtur q̄ȝ ꝙ clauſis carnali-
bus deſiderijs. ꝛ ſenſibus extra carnē
mundumqꝫ effectum quempiam intra
ſemetipſum conuerti alienumqꝫ effe-
ctum a cupiditatibus mortalium ſibi
ſoli ꝛ dō loq. De iſta triplici collectō
ne ſimul ſcilicet actuum ꝛ affectuum
Auguſtinus in libro de quantitate ani
me purgatur mēs a peccati colluuiōe.
ab errorum obtenebratione. a rerum
fantaſtica ymaginatione. a rerum na
turalium falleci proportione. a reruꝫ
temporalium vana delectatione. Ter
tium qd̄ exigitur ad caritatis perfectō
nem eſt eleuatio que fit per tria. Fit
enim natura conante. gratia ſubleuā
te. dō attrahēte. De conamie nature di
ctū ē ſupra de zacheo q puſill⁹ erat de
ſubleuatiōe in deū quia aſcendit in ar
borem cum glo. ſupra dicta. Sed quia
nō ſufficit ad cōiunctionem que eſt in

caritatis perfectione nec conatus na
ture nec ſubleuatio gratie ſine diuini
tatis attractione ideo clamat ſponſa.
Trahe me poſt te can.i. Et domin⁹ in
euangelio ioh.6. Nemo pōt venire ad
me niſi pr̄ meus traxerit eum ⁊c̄. Ad
conatū nature diſponūt antecedentes
miſeriarum p̄ſentiū ſtimulationes pro
prie defectibilitatis cognitio. ac ſum-
me pfectionis naturalis appetitio. Ad
iſtam eleuationem diſponūt anteceden
tes inchoatiue gratie ſacramētales: ⁊
virtutes. Gratie ſanando a malo cul
pe ⁊ pene: virtutes adiciendo in bonū.
Progreſſiue dona ⁊ fructus. dona ad
excellentiores actus adiuuando: fru-
ctus laborantem reficiendo. Completi
ue aūt: ſecundū ſtatū; vie beatitudies
ſecundum ſtatum p̄rie dotes. De at
tractione. Nota ꝙ ſicut in naturalibuſ
maior ē motus quanto maior ſit appro
pinquatio ad ſuū vbi: ita ⁊ in volunta
rijs. Et non eſt ſola appropiquatio cau
ſa augmēti ſed ſimilitudo ⁊ cōuenientia
ad ſuum vbi: Unde quāto magis lapis
mouetur deorſum: tanto magis inten
ditur ſuus motus. ⁊ ſimiliter ignis ſur
ſum. Et ita ī naturalibus motus natu
ralis ſufficit mutatꝰ comparationē mo
bilis ad ſuū vbi. ⁊ per hoc ſolum ſit ꝓ
pinquū. Sed in volūtarijs motus natu
ralis non ſufficit mutare ſitū ipius vir
tutis ad ſuum vbi ſine ipſo vbi. Et hoc
eſt qꝛ in naturalibus eſt tantū vbi. ita
ꝙ vbi eſt motor tātū. ſed ī voluntarijſ
ipſum vbi eſt motor ⁊ cooperator: Et
ita per id ad quod motus eſt: ⁊ quod
mouet p ipſum: habet motus ꝙ ſit ap-
propinquatio. Eſt autem iſtius appro
pinquatōis terminus perfecta confor
mitas voluntatis diuine: ⁊ humane dī
formis affectio. Ad hanc autem at
tractionem ⁊ appropinquationem ⁊
cōformitatē tria ſpālīter diſponunt an
tecedenter in via opera. ſ. inſtructiōis
uel edificationis: opera patiētie vł paſ

ſionis: opera ſupererogatōis. De operi
bus inſtructionis. Auguſtin⁹ lex ē hec
diuine prouidentie ut nemo niſi a ſu
perioribus adiuuetꝰ ad cognoſcendam
vel participandam gratiā. Unde ⁊ in
Johāne xi. ca. legitꝰ de Caypha. Cum eſ
ſet pontifex anni illius prophetauit. in
quo domin⁹ oſtendit ꝙ etiā in malis ra
tione prelation: s ad vtilitatē aliorū do
na tribuit. Uñ de Saul legitur. i. reg.
io. ꝙ poſt vnctionē in regem introiuit
in eū ſpiritus dñi ⁊ prophetauit. De
opibus patientie ⁊ paſſionis dicit apl's
2. cor. 12. Nā virtus in infirmitate per
ficitur. Quod ⁊ figuratur in Job vlt.
ca. qui poſt perfectam victoriam per
patientiā ſuam omnia bona ſua recepit
duplicia. De operibus ſupererogatio
nis Mar. x. Amen dico vobis nemo ē
qui reliquerit domum ⁊c̄. qui nō acci
piat centies tantū nunc in tēpore hoc
etc̄. Conſiſtit ergo iſta pfectio carita
tis trāſeunti de ſtatu vie in ſtatu; p̄rie
in plena depuratione. in oīmoda colle
ctione. in pfectiſſima eleuatōe. pz ergo
ꝙ perfectio caritatis de ſtatu vie ī ſta
tum p̄rie trāſmutande ſit ſine ſubſtan
tiali additione per perfectionem ſui in
ſe. per actus extenſionem. per actus ⁊
habitus meliorationem ⁊ nobilitatez.
⁊ per ſummam cum ſūmo bono cōiun
ctionem. Unde credimus ꝙ ſicut cor-
pus glorificatur ſuo modo: ita anima
glorificatur ſuo modo ⁊ caritas glorifi
catur ſuo modo. Manifeſtum eſt autē
ꝙ corpus glorificatur per depurationē
⁊ eleuationem ⁊ nobilitatem ſine ex-
trinſeca adiectione. Corpus enim con
ſtituitur ex quatuor elementis ⁊ quin
ta eſſentia. ⁊ ſecundum duos ordinatꝰ
ſtat⁹. ſtatum ſcilicet corruptionis ⁊ ſta
tum incorruptionis. Cum enim quatu
or elemēta ſint corpalia ſm ptes: ⁊ qn
ta eēntia ſit incorpalis: quādiu ī corpe
hūano opantꝰ ⁊ dñantꝰ qualitates ele
mētales: ⁊ ſūt actiue ⁊ formales ⁊ ſcdꝫ

eas regitꝰ ⁊ āminiſtratꝰ corpus. proprie
tates quinte ſunt ſopite quaſi ſine ac-
tione. Neceſſe ē ergo corpus ſubiacere
penalitati paſſibilitati ⁊ corruptioni
⁊ tandem diſſolui propter continuam
pugnam contrariorū; adinuicem repu
gnantium quorum tandem neceſſe ē al
terum vincere ſuper alterum. ⁊ ſic al
terum expelli ⁊ armoniā deſtrui ⁊ ani
maꝫ ſeparari ⁊ corpus diſſolui. iuxta il
lud pſi. Egrediente aīa corpus expirat
⁊ marceſcat. Cum aūt natura ſemper ī
tendat ſui continuationem ⁊ ſui eſſe p
petuationem. ⁊ ſublimationem. indicā
pōt. incōueniens eēt ꝙ in corpore com
poſito ex natura incorporali vt ex natu
ra lucis. ⁊ naturalibus corruptibilib⁹
vt ſunt elemēta. ſemp eſſent formales
⁊ actiue proprietates naturarum min⁹
nobilium ⁊ corruptibilium. ⁊ nunquaꝫ
regularetur ⁊ adminiſtraretur corpuſ
ſecundum naturam incorruptibilem ⁊
meliorem. ergo neceſſario erit tranſit⁹
de proprietatibus naturarum corrupti
bilium ad proprietates nature incorru
ptibilis: ⁊ de actionibus naturarum
corruptibilium ad actionem nature in
corruptibilis. Hoc autem ſit cū corrup
tibile hoc induerit incorruptioneꝫ. In
quo quidem ſtatu remanebunt elemē
ta ſecundum ſubſtantias ſuas ſopitas
ceſſantes ab actionibus mālibus ſcōm
naturam corporis qnti dominio exiſtē
te ⁊ oēs exercēte actiōes. Et ſic nature
prius agentes mō ſopiūtur. ⁊ ſopite nō
omnes operationes in corpore operan
tur. Simili modo glorificatō anime vi
detur fieri per hunc modum. Cum enī
anima habeat modo operationes quaſ
dam ſcdꝫ proprietates naturales ⁊ gra
tuitas. opatiōes que fiunt ſcdꝫ qualita
tes naturales. fortes ⁊ euidentes ſunt
⁊ frequētes. opatōes aūt gratuite debi
les ⁊ rare ⁊ exiles ⁊ īmanifeſte. Incon
ueniens aūt ē ꝙ ſubſtātia rōnalis ha
bens opatōes magis ⁊ minus nobiles

ſemper exerceat minus nobiles. cū eui
dentia ⁊ excellentia ⁊ frequentia. ergo
neceſſario erit alter ſtatus anime. quo
operationes nobiliores erunt euidētes
⁊ excellentes ⁊ animam perficientes.
Proprietates autēꝫ naturales ſopite ⁊
materiales ⁊ ſine actione. hoc aūt erit
qn̄ neqꝫ eſurient. neqꝫ ſitient amplius
quantum ad nutritiuaꝫ. neqꝫ nubent.
neqꝫ nubentur quātum ad opa vegeta
tiue. ⁊ ſenſus in ymaginationeꝫ. ⁊ yma
ginatio in rōnem. vtſupra quātum ad
opera ſenſitiua. Et ſic in ſtatu illo tātū
erit operatiua. ſecūdum potētias ī deū
conuerſiuas per actiones qualitatibuſ
gratuitis informatas. ⁊ hec ē glorifica
tio aīe ſcōm ſe. Cum autem ⁊ ipſe ꝓp̄e
tates gratuite. quedam ſunt iperfecte.
quedam aūt cum iperfectis coniuncte.
nec poſſint eſſe plene. perfectuꝫ quod ī
ſe eſt iperfectum. vel iperfecto cōiūctū
cum proprietates huiuſmodi fiant. ſum
mo aīe perfecto. neceſſe ē ipfectū eua
cuari. ⁊ perfectum ab ipſo ſepari. So
la aūt caritas perfecta ē. que eſt vincu
lum perfectionis. ergo neceſſe eſt oēs
alias virtutes euacuari vel ab actōib⁹
ſopiri. ſolam aūt caritatē dñari. ⁊ exer
cere oēs opationes. Et tunc implebitꝰ
bene qđ preceptū ē. deut. vi. ⁊ mat. 22.
⁊ mar. 12. ⁊ luc. 10. Diliges dñm deum
tuum ex toto corde tuo. quod tunc iple
bitꝰ qn̄ oīs actus naturalis ceſſabit ꝙ̄
tum ad actum: ⁊ oīs alterius virtutis
habitus ſopitus erit quātum ad actuꝫ.
⁊ anima ī eſſe ſuo nobiliſſimo toto no
biliſſimo habitu implebitur. ⁊ nihil ni
ſi caritas in anima ad actum egredietꝰ
cum oīa preterea nt preter amare deuꝫ
Tūc fiet ſermo qui ſcriptus ē. i. cor. 13.
Siue ꝓphetie euacuabitur. ſiue ligue
ceſſabunt. ſiue ſcientia deſtruetꝰ. Ipſa
enim ſcia materia eſt affectionis ⁊ via
in dilectionem. Unde actus ſcientie ſe
cundum ꝙ eſt motus ad affectioneꝫ de
ſtruetur ſola caritate totum occupāte.

caritatis pꝛfectione nec conatus na
ture nec ſubleuatio gratie ſine diuini
tatis attractione ideo clamat ſponſa:
Trahe me poſt te can.i. Et domin⁹ in
euangelio ioh.6. Nemo pōt venire ad
me niſi pr̄ meus traxerit eum ⁊c̄. Ad
conatū nature diſponūt antecedentes
miſeriarum p̄ſentiū ſtimulationes pro
prie defectibilitatis cognitio. ac ſum-
me ꝑfectionis naturalis appetitio. Ad
iſtam eleuationem diſponūt anteceden
tes inchoatiue gratie ſacramētales: ⁊
virtutes. Gratie ſanando a malo cul
pe ⁊ pene: virtutes adiciendo in bonū.
Progreſſiue dona ⁊ fructus. dona ad
excellentiores actus adiuuando: fru-
ctus laborantem reficiendo. Completi
ue aūt: ſecundū ſtatū; vie beatitudies
ſecundum ſtatum p̄rie dotes. De at
tractione. Nota ꝙ ſicut in naturalibus
maioꝛ ē motus quanto maioꝛ fit appꝛo
pinquatio ad ſuū vbi: ita ⁊ in volunta
rijs. Et non eſt ſola appꝛopiquatio cau
ſa augmēti ſed ſimilitudo ⁊ cōueniētia
ad ſuum vbi: Unde quāto magis lapis
mouetur deorſum: tanto magis inten
ditur ſuus motus. ⁊ ſimiliter ignis ſur
ſum. Et ita ī naturalibus motus natu
ralis ſufficit mutaꝛ comparationē mo
bilis ad ſuū vbi. ⁊ per hoc ſolum fit ꝑ
pinquū. Sed in volūtarijs motus natu
ralis non ſufficit mutare ſitū īpius vir
tutis ad ſuum vbi ſine ipſo vbi. Et hoc
eſt qꝛ in naturalibus eſt tantū vbi. ita
ꝙ vbi eſt motoꝛ tātū. ſed ī voluntarijs
ipſum vbi eſt motoꝛ ⁊ cooperatoꝛ: Et
ita per id ad quod motus eſt: ⁊ quod
mouet ꝑ ipſum: habet motus ꝙ fit ap-
pꝛopinquatio. Eſt autem iſtius appꝛo
pinquatōis terminus perfecta confoꝛ
mitas voluntatis diuine: ⁊ humane dī
foꝛmis affectio. Ad hanc autem at
tractionem ⁊ appꝛopinquationem ⁊
cōfoꝛmitatē tria ſpālitꝛ diſponunt an
tecedenter in via opera. ſ. inſtructiōis
uel edificationis: opera patiētie vl̄ paſ

ſionis: opera ſupererogatōis. De operi
bus inſtructionis. Auguſtin⁹ lex ē hec
diuine pꝛouidentie ut nemo niſi a ſu
perioꝛibus adiuueꝛ ad cognoſcendam
vel participandam graciā. Unde ⁊ in
Johāne xi. ca. legiꝛ de Caypha. Cum eſ
ſet pontifex anni illius pꝛophetauit. in
quo domin⁹ oſtendit ꝙ etiā in malis ra
tione p̄lationis ad vtilitatē aliorū do
na tribuit. Un̄ de Saul legitur. i. reg.
10. ꝙ poſt vnctionē in regem introiuit
in eū ſpiritus dn̄i ⁊ pꝛophetauit. De
opꝫibus patientie ⁊ paſſionis dicit apl̄s
2. coꝛ. 12. Nā virtus in infirmitate per
ficitur. Quod ⁊ figuratur in Job vit.
ca. qui poſt perfectam victoꝛiam per
patientiā ſuam omnia bona ſua recepit
duplicia. De operibus ſupererogatio
nis Mat. x. Amen dico vobis nemo ē
qui reliquerit domum ⁊c̄. qui nō acci
piat centies tantū nunc in tēpoꝛe hoc
etc̄. Conſiſtit ergo iſta ꝑfectio carita
tis trāſeunti de ſtatu vie in ſtatū p̄rie
in plena depuratione. in oīmoda colle
ctione. in ꝑfectiſſima eleuatōe. pꝫ ergo
ꝙ perfectio caritatis de ſtatu vie ī ſta
tum p̄rie trāſmutande fit ſine ſubſtan
tiali additione per perfectionem ſui in
ſe. per actus extenſionem. per actus ⁊
habitus melioꝛationem ⁊ nobilitatē.
⁊ per ſummam cum ſūmo bono cōiun
ctionem. Unde credimus ꝙ ſicut coꝛ-
pus gloꝛificatur ſuo modo: ita anima
gloꝛificatur ſuo modo ⁊ caritas gloꝛifi
catur ſuo modo. Manifeſtum eſt autē
ꝙ coꝛpus gloꝛificatur per depurationē
⁊ eleuationem ⁊ nobilitatem ſine ex-
trinſeca adiectione. Coꝛpus enim con
ſtituitur ex quatuoꝛ elementis ⁊ quin
ta eſſentia. ⁊ ſecundum duos oꝛdinaꝛ
ſtat⁹. ſtatum ſcilicet coꝛruptionis ⁊ ſta
tum incoꝛruptionis. Cum enim quatu
oꝛ elemēta ſint coꝛpalia ſm ꝑtes: ⁊ qui
ta eēntia ſit incoꝛpalis: quādiu ī coꝛpe
hūano opanꝛ ⁊ dn̄anꝛ qualitates ele
mētales: ⁊ ſūt actiue ⁊ foꝛmales ⁊ ſcḋꝫ

eas regiꝛ ⁊ āminiſtraꝛ coꝛpus. pꝛopꝛie
tates quinte ſunt ſopite quaſi ſine ac-
tione. Neceſſe ē ergo coꝛpus ſubiacere
penalitati paſſibilitati ⁊ coꝛruptioni
⁊ tandem diſſolui pꝛopter continuam
pugnam contrarioꝛū; adinuicem repu
gnantium quorum tandem neceſſe ē al
terum vincere ſuper alterum. ⁊ ſic al
terum expelli ⁊ armoniā deſtrui ⁊ ani
mā ſeparari ⁊ coꝛpus diſſolui. iuxta il
lud phi. Egrediente aīa coꝛpus expirat
⁊ marceſcit. Cum aūt natura ſemper ī
tendat ſui continuationem ⁊ ſui eſſe ꝑ
petuationem. ⁊ ſublimationem. inq̄tū
pōt. incōueniens eēt ꝙ in coꝛpoꝛe com
poſito ex natura incoꝛpoꝛali vt ex natu
ra lucis. ⁊ naturalibus coꝛruptibilib⁹
vt ſunt elemēta. ſemꝑ eſſent foꝛmales
⁊ actiue pꝛopꝛietates naturarum min⁹
nobilium ⁊ coꝛruptibilium. ⁊ nunquaꝫ
regularetur ⁊ adminiſtraretur coꝛpuſ
ſecundum naturam incoꝛruptibilem ⁊
melioꝛem. ergo neceſſario erit tranſit⁹
de pꝛopꝛietatibus naturarum coꝛrupti
bilium ad pꝛopꝛietates nature incoꝛru
ptibilis: ⁊ de actionibus naturarum
coꝛruptibilium ad actionem nature in
coꝛruptibilis. hoc autem fit cū coꝛrup
tibile hoc induerit incoꝛruptionē. In
quo quidem ſtatu remanebunt elemē
ta ſecundum ſubſtantias ſuas ſopitas
ceſſantes ab actionibus mālibus ſcḋm
naturam coꝛpoꝛis ꝗnti dominio exiſtē
te ⁊ oēs exercēte actiōes. Et ſic nature
pꝛius agentes mō ſopiūtur. ⁊ ſopite nō
omnes operationes in coꝛpoꝛe operan
tur. Simili modo gloꝛificatō anime vi
detur fieri per hunc modum. Cum enī
anima habeat modo operationes quaſ
dam ſcḋꝫ pꝛopꝛietates naturales ⁊ gra
tuitas. opatiōes que fiunt ſcḋꝫ qualita
tes naturales. foꝛtes ⁊ euidentes ſunt
⁊ frequētes. opatōes aūt gratuite debi
les ⁊ rare ⁊ exiles ⁊ imanifeſte. Incon
ueniens aūt ē ꝙ ſubſtātia rōnalis ha
bens opatōes magis ⁊ minus nobiles

ſemper exerceat minus nobiles. cū eui
dentia ⁊ excellentia ⁊ frequentia. ergo
neceſſario erit alt̄r ſtatus anime. quo
operationes nobilioꝛes erunt euidētes
⁊ excellentes ⁊ animam perficientes.
Pꝛopꝛietates autē naturales ſopite ⁊
materiales ⁊ ſine actione. hoc aūt erit
qn̄ neq; eſurient. neq; ſitient amplius
quantum ad nutritiuā. neq; nubent.
neq; nubentur quātum ad opa vegēta
tiue. ⁊ ſenſus in ymaginationē. ⁊ yma
ginatio in rōnem. vtſupꝛa quātum ad
opera ſenſitiua. Et ſic in ſtatu illo tātū
erit operatiua. ſecūdum potētias ī deū
conuerſiuas per actiones qualitatibuſ
gratuitis infoꝛmatas. ⁊ hec ē gloꝛifica
tio aīe ſcḋm ſe. Cum autem ⁊ ipſe ꝓꝑie
tates gratuite. quedam ſint īperfecte.
quedam aūt cum īperfectis cōiuncte.
nec poſſint eſſe plene. perfectū; quod ī
ſe eſt īperfectum. vel īperfecto cōiūctū
cum pꝛopꝛietates huiuſmodi fiant. ſum
mo aīe perfecto. neceſſe ē īꝑfectū eua
cuari. ⁊ perfectum ab ipſo ſeꝑari. So
la aūt caritas perfecta ē. que eſt vincu
lum perfectionis. ergo neceſſe eſt oēs
alias virtutes euacuari vel ab actōib⁹
ſopiri. ſolam aūt caritatē dn̄ari. ⁊ exer
cere oēs opationes. Et tunc implebiꝛ
bene qḋ preceptū ē. deut. vi. ⁊ mat. 22.
⁊ mar. 12. ⁊ luc. 10. Diliges dn̄m deum
tuum ex toto coꝛde tuo. quod tunc iple
biꝛ qn̄ oīs actus naturalis ceſſabit ꝗ̄
tum ad actum: ⁊ oīs alterius virtutis
habitus ſopitus erit quātum ad actū.
⁊ anima ī eſſe ſuo nobiliſſimo toto no
biliſſimo habitu implebitur. ⁊ nihil ni
ſi caritas in anima ad actum egrediꝛ
cum oīa pꝛetereant pꝛeter amare deū;
Tūc fiet ſermo qui ſcriptus ē. i. coꝛ. 13.
Siue ꝓphetie euacuabūtur. ſiue lingue
ceſſabunt. ſiue ſcientia deſtrueꝛ. Ipſa
enim ſola materia eſt affectionis ⁊ via
in dilectionem. Unde actus ſcientie ſe
cundum ꝙ eſt motus ad affectionē; de
ſtruetur ſola caritate totum occupāte.

Et hec eſt glorificatō caritatis que glo
rificatiua; generat leticiā. de quo dicit
petrus. Credētes āt exultabitis leticia
inenarrabili ꝛ glorificata reportantes
finem fidei ueſtre ſalutem animaꝝ ue
ſtrarum. vt habetur. i. petri. i. Ex pre
dictis ergo colligē: ꝙ ſicut glorificatio
corporis fit ſine extrinſeca adiectione.
ꝛ etiam anime ſine extrinſeca adiectio
ne: ꝛ ꝙ eſt eadem ſecundum ſubſtātiā
caritas vie ꝛ caritas patrie. Sicut er
go caritas beate vḡinis modo in ſtatu
patrie maiō ē caritate oīs pure creatu
re. ꝛ quantum ad ſubſtantiam ꝛ quan
tum ad actum. ita ꝛ eadem caritas in
ſtatu vie maior fuit omni caritate pure
creature ſecundum ſubſtantiam. ſ; nō
quantum ad actum. Fuit enim caritas
beate virgis maior caritate omniū an
gelorum quantū ad ſubſtantiam ſed ñ
quantum ad actum. minor aūt fuit quā
tu; ad actū caritate minimi angeli btī.
Quod autem maior ſubſtantia minor ē
in actu facit ſubiecti conditio. contra
rij coniunctio. minor motoris attractō
q̄ tñ attractio ſp in actu eēt ſi ex pte at
trahibil' l' ex pte ſui l' gr̄a adiūcti ñ ſtn
ret. Hoc autem intelligimus ꝙ ſi deus
angelum ex nouo crearet. ꝛ ei illam ca
ritate; quam beatiſſima virgo ī uia ha
buit infunderet. ille angelus tātu; deū
diligeret. quantum beata uirgo modo
in patria diligit. Nota etiam ꝙ lʒ ca
ritas beatiſſime uirginis minor eſſ; ca
ritate alicuius angeli quantu; ad actū
maior tamen fuit quantū ad affectum.
Caritas enim angeli eſt in ſtatu meren
di quātu; ad premiu; ſubſtātiale. Qui
libet autem actus caritatis in beata v̄
gine fuit meritorius uite eterne ꝛ bea
titudinem habuit beatitudinē āgelorū
tranſcendente;. Habuit etia; btiſſima
uirgo caritatem ad proximu; ſicut ad
deum vt patuit in opponendo. ꝛ hoc ñ
tantum quantum ad actum interiore;
ſed quantum ad operis exhibitionem.

ita ꝙ maria fuit in effectu. Nec obſtat
quod dicitur ꝙ animam pro proximo
non poſuit. ymo anima; filij ꝛ ipſium fi
lium pro proximo poſuit. quam plus ꝙ̄
propriam animam dilexit: ꝛ propriam
animam ſi neceſſe fuit paſſioni obtulit
propria voluntate ꝛ eam in paſſione fi
lij crucifixit cum filio. ꝛ ſic duas aīas
obtulit. ſicq; effectum dilectionis dupli
cauit. ꝛ hoc eſt quod dicitur. luce. ꝛ.
Tuam ipſius animam pertranſibit gla
dius. Credimus etiam ſine preiudicō
melioris ſententie. beatiſſimam virgi-
nem in conceptione filij dei. caritatem
filij talem ac tantam accepiſſe qualis
ꝛ quanta pertingi poterat a pura crea-
tura in ſtatu vie. ꝛ nobilioris conditōis
ꝙ̄ caritas que eſt in ſummo augmento
ſecundum ſtatu; vie augmentabilis ꝛ
poſſibilis ad illam. Concedimus etiam
ꝙ beatiſſima virgo habuit mediu; ſta
tū inter ſtatu; ſimplicis viatoris ꝛ ſta
tum ſimplicis comprehenſoris. ſ. ſtatū
ſecundum quem fuit ſimplex viatrix ꝛ
ſimplex comprehēdens. De virtutib⁹
autem cardinalibus dicimus ꝙ habuit
eas per modu; patrie quantū ad actuū
perfectionem. per modū vie quantum
ad merendi conditionem. ꝛ ita habuit
eas medio modo inter comprehēſores
ꝛ viatores. Medio modo ꝑ pticipatiōe;
talem inqua; participatione; qua acce
pit meliore; parte; ab vtroq; extremo
rum. Comprehenſores habent v̄tutes
has ſecundum actuum perfectionē ſed
preter merendi conditione;. viatores
aute; cu; merendi conditione ſed cum
actuum imperfectione. Ipſa autem ha
buit eas cum actuu; perfectione ſicut
comprehenſores ꝛ cu; merendi condi
tione ſicut viatores. Unde habuit eas
excellentius viatoribus quantum ad
effectu;. Unde concedimus omnes ob
iectiones ad hoc inductas. Ad hoc
quod vltimo expoſitum eſt de modeſtia
ꝛ animi cultu diſtinguentes reſpondē

do dicimus. ꝙ habitus ſecundum qua
litates tripliciter diſtinguntur. Eſt enī
habitus triplex. habitus vanitatis. ha
bitus humilitatis. habitus mediocrita
tis. de primo loquuntur prime auctori
tates. Secundus habit⁹ pertin; ad mo
deſtiam temperantie ſecūdum commu
nem ſtatum ad quē tenenſ omnes bōi
ꝛ imperfecti. Oēs enim habere tenēſ
bitum mediocrem. Terti⁹ habitus hu
militatis eſt hitus perfectoru;. qui dr̄
habitus humilitatis ꝛ h; ſimiliter ſua
extrema ꝛ ſuum medium. Pōt enim eē
parum humilis vel minus humilis vl'
mediocriter humilis. Dicimus autē ꝙ
bitus beatiſſime virginis fuit habitus
humilitatis ſed mediate ideſt mediocri
ter humilis ꝛ in illo ſenſu loquitur
Jeronimus cu; dicit. ꝙ ornat⁹ veſtiū
ꝛc̄. Idem etiam credim⁹ de veſtitu do
mini ꝛ aliorum ſcōrum. Sed queriſ
qualiter beatiſſima v̄go alios viatores
iſta mediocritate poterat excellere. cū
de quocūq; panno veſtes habuerit: alij
de eodem veſtiri potuerunt. Ad hoc
dicendum ſecūdū phm ꝙ circa pticula
ria in huiuſmōi ars mediū determīaī
neſcit. Deſcendente; enī ad indiuidua
plato iubet quieſcere. Singularia eni;
ſunt infinita nec eorum eſt diſciplina.
In huiuſmodi enim gratia potentior ē
arte. Dicimus ergo ꝙ beatiſſima virgo
alios in hoc exceſſit in cultu ꝛ ꝙ ſuper
artem per vnctionem. ſ. ſpiritus ſciuit
precife mediocritatem in habitu humi
litatis obſeruare.

De donis. cap. 97.

Poſt hec queritur de donis qualr
ſeptiformis plēitudo gratie ꝑ ſep
tiformium donorum diſtributa. in iſta
plenitudine ſit contenta. Et videtur ꝙ
ſimiliter. ſm excellentiam ſicut dictu;
eſt de virtutibus. ꝛ hoc hac ratione.
Sicut ſe habet virtus ad virtutem:
ſic ſe habet donum ad donum. S; vir
tutes in beatiſſima v̄gine excellunt oēſ

virtutes viatorum. ergo ꝛ dona. Itē
quicquid eſt ſuperius ſuperiore. ſupiuſ
eſt inferiore: virtutes beatiſſime v̄giniſ
excellūt omnes viatores: ꝛ dona excel
lunt virtutes in ſuis actibus. ergo dōa
beatiſſime virgis excellunt omnes via
tores. Ite; in ierarchia celeſti ſupre
mus ordo eſt ſeraphin. ꝛ qui excellit ī
caritate. que ē excellentiſſimum donū
excellit in alijs omnibus donis. ergo
ꝛ ī eccleſiaſtica ierarchia erit ſic. Sed
beatiſſima virgo excellit omnē creatu
ram in caritate. ergo ꝛ in alijs donis.
Item dicit beatus gregorius. Quod
ſapientia oppōitur ſtulticie ſiue inſipiē
tie. ſcie luxuria. itellectui gula. tiori ſr̄
bia: fortitudi accidia. pietati auaricia.
Ite; in luca. xi. ꝛ mat. lz: Aſſumit ſe
ptem alios ſpirit⁹ nequiores ſe. Super
quo dicitur ꝙ itellectui opponitur ebi
tudo: conſilio temeritas. precipitiu; for
titudini: remiſſio timori: ſcientie igno
rantia. Ex his patet ꝙ dona in viatori
bus communiter ſunt cum permixtiōe
ad contraria. igitur cum pugna ad con
traria. ergo ſunt in ea ſecundum mo
dum qui eſt ſecundum ſtatum uiatoꝝ.
In beatiſſima virgine non ſunt paſſi
bilia cu; pugna ad contraria. ergo ſūt
in ea ſecundum modum qui eſt ſuper
ſtatum viatorum.

De ſapientia. capi. 98.

Poſt hoc queritur de ſapientia ſpe
cialiter. prouer. xi. Ubi humili
tas. ibi ſapientia. hec propoſitio eſt per
ſe in theologia. ergo vbi maior hūilitaſ
ibi maior ſapiētia. vbi ſumma ibi ſum
ma. Sed in beatiſſima v̄gine improporr
tōnabilis fuit humilitas. ergo impro
portōnabilis ſapientia. minor pʒ in euā
gelio per illud qḋ dicitur luc. 14. ꝛ. 18.
Qui ſe humiliat exaltabitur: que ſimili
ter ē ꝑ ſe. ergo q̄ ip̄ropōtōabil'r alijs ex
altaſ. iproportōabil'r alijs hūil' demon
ſtraſ. Sed btā virgo ſuper omne; cho
rum angelorū ſcōm ieronimū i quartā

Jeraꝛchyā; exaltata impꝛopoꝛtionabi
liter alijs ſuper choꝛos angeloꝛu; aſcē
dit. ergo omniū hōīnū ⁊ angeloꝛu; hu
milima fuit. ergo ⁊ in ſapientia omnes
tranſcendit. Jtem. Sapientia eſt qui
dam guſtus ſpūalis prime veritatis ꝑ
modu; ſumme bonitatis. Jn guſtu au
tem tria ſunt conſideranda. primū ut
dicit pħus. Guſtus ē quidam tactus.
Jtem in guſtu diſcretio eſt guſtabiliū
Jtem ibi eſt delectatō quedam ex cōiū
ctione guſtabilis cū guſtante: ⁊ ſic tria
ſunt in guſtu: imediata coniunctio di
ſcretio. ⁊ dilectio. Sed in his omnib⁹
excellit beatiſſima virgo omnes viato
res. ergo i ſapientia excellit omnes via
toꝛes. Qđ autem in tactu ſine imme
diata cōiunctione excellat omnes. p; ꝙ
illa cōiunctio eſt per caritatem. ergo
vbi maioꝛ ⁊ inſepaꝛabilioꝛ dilectio: ibi
pꝛopinquioꝛ. ⁊ indiſſolubilioꝛ. ⁊ imme
diatioꝛ ē coniunctio. Jtem incoꝛrup
tio pꝛoximum facit deo. ergo vbi ſūma
incoꝛruptio ibi pꝛoxima ꝯiunctio. Hec
autem omnia fuerunt in beatiſſima v̄
gine ſuper omnes viatoꝛes. ergo in ta
ctu ⁊ in immediata cōiunctione excel
lit omnes viatores. Jtem ꝙ i diſcre
tione excellat p;. diſcretō guſtatiui fal
litur duobus modis. Uno modo ex par
te guſtabilis pꝛopter ſapoꝛum ⁊ guſta
bilium commixtione; vel ſimulationē
Alio modo propter guſtatiui oꝛgani di
ſcurſiuam infectionem. Et hec decep
tio n̄ tantum contingit i coꝛruptibili ſ;
etiam in guſtu ſpirituali ex parte guſta
bilis. ut quando transfigurat ſe ange
lus ſathane in angelum lucis. ⁊ quan
do affectio naturalis videtur eē gratui
ta vel ecōuerſo: tunc ⁊ ſapoꝛum cōmi
xtio ſiue cōfuſio generat deceptionem
in guſtante. Ex parte autem guſtatiui
ut guſtus ſpiritualis ē infectio ex con
traria delectatione vel adminus fomi
tis coꝛruptione. que ſenſum ſpiritualis
delectationis imꝑediunt: ⁊ ſapoꝛem di

minuunt: ⁊ diſcretionem peruertunt:
vt dicant boni m malum ⁊ malum bo
nu;. ponentes lucem te. ⁊ tene. lucem
ut hēt yſa. 5. hic eſt enim animalis ho
mo qui non percipit nec diſcernit que
dei ſūt ut hēt. i. coꝛ. 2. Cuius deus vē
ter eſt. ⁊ eſſe ſubſentibus delicias com
putat: māna faſtidiens quod venit de
celo: murmurans pꝛo panibus ⁊ aleis
⁊ cepibus que erant in egipto ut patet
de populo iſrael. nume. xi. Hec autem
deceptio vel decipiendi poteſtas licet
ſecundum magis ⁊ minus eſt in omni
viatoꝛe fomitis coꝛruptione in aliquo
remanente. Hec autem deceptio ſiue
deceptiones poſſibilitas nullomodo fu
it in beata virgine que per omnia aſtu
tias dyaboli non ignoꝛauit: ⁊ ſemper
ut virgo pꝛudentiſſima repꝛobauit ma
lum: ⁊ bonum ſine erroꝛe elegit. cuius
palatus ſpiritualis ab omni coꝛruptiōe
fomitis purus ⁊ ſanus fuit ⁊ ſpirituali
dulcedine plenus. nihil niſi deum ⁊ pꝛe
ter deum guſtauit: ⁊ ſic guſtus eius ſpi
ritualis falli non potuit. ergo in diſcre
tione ſpirituali omnes viatōes excellit

Jtem ꝙ in dilectione que eſt in guſtu
ſpirituali antecellat patet. Dicit enim
beatus Gregoꝛius ſuper Job ꝙ ſapien
tia eſt donum reficientis ſpe ⁊ certitu
dine. Sed ſpes ⁊ certitudo beatiſſime
virginis eſt omnibus viatōibus impꝛo
poꝛtionabilis. ergo eius refectio eſt im
pꝛopoꝛtionabilis ⁊ inequalis. Jtem
inter eſurire ⁊ ſaturari medium eſt co
medere: ſed vnum extremoꝛum. ſ. eſu
rire ⁊ ſitire iuſticiam pꝛopꝛium eſt v.a
toꝛum. ſaturatum eſſe pꝛopꝛium eſt cō
pꝛehenſoꝛum: ergo comedere pꝛopꝛie ē
qđ pertinebit ad ſtatum medium. Sed
illum tenet beata virgo. ergo videtur
ꝙ eius pꝛeguſtatio ſit per modum com
meſtionis inter famem ⁊ ſaturitatem.

De intellectu ca. 99.

Oſt hec queritur de dono intelle
ctus qualiter fuerit in beata virgine.
Et videtur ꝙ ſimiliter medio modo in
ter viatoꝛes ⁊ compꝛehenſoꝛes. Cum
enim donum intellectus ſit cognoſcere
deum expꝛeſſe in ſua ymagine: ⁊ inter
cognoſcere per ymaginem ⁊ ſine lumie
cū fidei obſcuritate ⁊ cognoſcere lumē
in lumine ſine ymagine medium ſit co
gnoſcere deum in ſua ymagine. Unu;
autem conuenit puris viatoꝛibus: aliū
vero compꝛehenſoꝛibus competit: ita
medium ad ſtatum medium pertinebit

Jtem inter cognoſcere creatu; ꝑ cre
atum ⁊ cognoſcere increatū per incre
atum medium eſt cognoſcere increatū
per creatum vel ecōuerſo. Tria iſtoꝛū
diuidentium reperiuntur ⁊ nihil ē va
cuum. ergo reperietur ⁊ quartum. Pu
ri viatoꝛes deum vident. creatum per
creatum. i. creaturas ꝑ fidem. Unde
Jſa. 6. Ea que ſub ipſo erāt replebant
tēplum glo. Grego. Cum mens in cōtē
platione pꝛoficit non iam ꝙ ipſe eſt ſed
qđ ſub ipſo eſt conſpicit. Nemo autem
deum vidit vnqua;. ioh. pꝛio. hec ē co
gnitio viatoꝛum. Compꝛehenſoꝛes au
tem vident deum increatum ꝑ ſeipſu;.
vident etiam creatum ꝑ increatū crea
turas. ſ. in deo ⁊ per deu;. iuxta illud
i. coꝛ. 13. Tunc cognoſcam: ſicut ⁊ co
gnitus ſum. i. deum ⁊ omnia cognoſcā
in ſe ſicut ⁊ ipſe me cognoſcit in ſe. er
go cum vnum medioꝛum reperiatur in
ter hec extrema: reperietur ⁊ reliqui
vi; videre increatum ꝑ creatum. Sed
cognitio media pertinet ad ſtatum me
dium: ſtatus autem medius ad beatiſſi
mam virginem pertinet: ergo cognitio
beatiſſime virginis erit talis ꝙ cogno
ſcet lumen increatu; non qdē per ſpeci
em nec etiam per ymaginem ſed per lu
men creatum. ⁊ ſic cognoſcit increatū
ꝑ creatum. Et illud lumen non erit me
dium ſicut per ſpeculum vel veſtigiu;
vel ymago vel ſicut ſignum ē medium
inter appꝛehenſiuum ⁊ ſignatum. Sed
ſicut lumen ſolis eſt medium coniun
gens viſibile ⁊ viſiuum.

De dono conſilij. ca. 100.

Oſt hec queritur de dono cōſilij.
qualiter ⁊ ipſum fuerit in beata
virgie. Et ꝙ ſimilr excellentius: vide
tur per hunc modum. i. ioh. 2. Unctio
eius docet vos de omnibus. Sed bea
tiſſima virgo omnibus alijs impꝛopoꝛ
tionabiliter plus habuit vnctionis. er
go impꝛopoꝛtionabiliter plus habuit in
terioꝛis inſtructionis. ergo donum cō
ſilij habuit alijs ipꝛopoꝛtionabiliter.

Jtem Joh. 16. Cum venerit ille ſpiri
tus veritatis docebit vos omnē verita
tem. Sed beatiſſime virgini ſpiritus ſā
ctus venit ipꝛopoꝛtionabiliter ⁊ docuit
omnem veritatem. Juxta illud luce. i.
Spiritus ſanct⁹ ſuperueniet in te ⁊c̄. er
go pꝛe alijs ea; ipꝛopoꝛtionabiliter om
nem veritatem docuit. Jtē domin⁹
in euangelio ioh. 15. Jam non dicā vos
ſeruos ſed amicos. ergo reuelatō ſecre
toꝛum effectus eſt dilectōis. Sed i bea
tiſſima virgine fuit ipꝛopoꝛtionabiliter
dilectio reſpectu omniu;. ergo ipꝛopoꝛ
tionabiliter reuelatio ſecretoꝛū reſpe
ctu cunctoꝛum. Jtem omnium ſecre
tiſſimoꝛum ſecretoꝛū. ſ. incarnationis
miſterium ipſi ſoli reuelauit. ergo nul
lum alioꝛum minus ſecretoꝛum igno
rauit. Jtem ut dicit pħus. Ad illum
pertinet motus cui ſit nunciatio: cuius
enim eſt operari eius eſt ⁊ cognoſcere
ergo cuius pꝛe omnibus ⁊ ſuꝑ omnes
eſt operari. eius pꝛe omnibus ⁊ ſuper
omnes eſt operanda cognoſcere. Sed bea
tiſſima v̄go fuit perfectiſſima obſerua
trix conſilioꝛum ſuꝑ omnes viatoꝛes.
ergo cognitionem conſilioꝛum habuit
ſuꝑ omnes viatoꝛes. hoc autem eſt do
num conſilij. ergo donum conſilij ha
buit ſuper omnes. Jtem Exo. 12. Non
remanebit ex eo quicq̄ uſq; mane. Si
quid reſiduū fuerit igni comburetis.

Glo. Qꝫ ex agno remanet igni cõburi
mus quãdo hoc qđ de myſterio incar-
natõis eius intelligere ꝛ penetrare nõ
poſſumus: poteſtati ſpũſſanc i humilit
reſeruamus. Ex iſta auctoritate videt
ꝙ miſteria diuina in ſtatu vie nõ poſſu
mus ad plenũ rimari. ꝛ penetrare. ſed
q̃dam ſpiritui ſancto oportet reſeruare
Ex alia parte videtur ꝙ nihil de verita
te miſteriorum remaneat indiſcuſſuꝫ:
ꝛ ꝙ nullũ verbuꝫ domini reuertatur
ad ipſum vacuũ quod a nullo fuerit in
tellectum. Iuxta illud yſa. 55. Quomõ
deſcendit ymber ꝛ nix de celo: ꝛ illuc
vltra nõ reuertitur. ſꝫ inebriat terraꝫ
ꝛ infundit eam: ꝛ germinare eã facit:
ꝛ dat ſemen ſerenti. ꝛ panẽ comeden-
ti. ſic erit verbũ meũ qđ egredietur đ
ore meo. Non reuertetur ad me vacu
um: ſed faciet quecũqꝫ volui: ꝛ proſpe
rabit in his ad que miſi illud. Ex hoc
videtur ꝙ ſupra cõmunem ſtatũ viato
rum ſit perfecta cognitio miſteriorum
oĩuꝫ ꝛ diuinorũ eloquiorũ: ꝛ tamen re
periatur in aliquo reuelatio omniũ ſe-
cretoruꝫ. hoc autẽ debetur maxime fa
miliari ꝛ maxie amico ꝛ maxime ſapiẽ
ti: hoc autẽ totuꝫ eſt beatiſſima virgo.
que eſt familiariſſima vtpote dei filio.
amiciſſima ꝛ prudentiſſima de qua li-
ber amoris qui eſt cãtica canticorum
ꝛ liber ſapientie ſpãliter exponuntur:
ita ut ea que de ipſa ſapientia dicuntur
de ipſa intelligantur. In ſapiẽtia autẽ
nulla ẽ ignorãtia ſecretorum. ergo vi-
detur ꝙ beatiſſima virgo perfectã co-
gnitionem omnium ſecretoruꝫ habuit
vniuerſalẽ. utpote vniuerſalis cõſilia
trix. alij autem viatores omnes ꝑticl'a
rem vtpote nũcij diuerſi ad diuerſa mi
cia deſtinati.

De dono fortitudinis. ca. 101.

Oſt hec queritur de dono fortitu
dinis. Qđ autem fortitudo fuerit
in beata uirgine in ſũmo probatur hoc
modo. Quicquid eſt fortius fortiori for
tius eſt infirmiore. Beatiſſima uirgo
fuit fortior tribus fortõribus omni uia
tore. ergo ipſa fuit fortior omni uiatore
Tres fortiores omni uiatorẽ ſunt deus.
mors. ꝛ dyabolꝰ. humilitas beate uirgi
nis deum ſuperauit quodãmodo quan
do cum de celis ad terras humilitate
deduceas caritate uinculatũ pariter ꝛ
humiliatum ꝛ uulneratũ in ſua uirgi-
nitate incarcerauit. Unde Can. primo
Dum eſſet rex in accubitu ſuo ꝛc̃. ꝛ ꝓ
uer. ult. Mulierem fortem quis inueni-
et: procul ꝛ de ultimis finibus precium
eius. Ultimi fines ſunt deitas ꝛ hũani
tas maxime a ſe diſtantes. Unde for
tiſſima mulier fuit que hec coniunxit.
Sic ergo fortitudo beatiſſime virginis
rigorem fortitudinis ꝛ diuine ſeuerita
tis ſuperauit đ quo Num. 23. Cuius for
titudo ſimilis ẽ rinocerõtis. cuius for-
titudo in gremio virginis manſueſcit
Et ſic patet ꝑ quem modum beatiſſima
virgo dei fortitudineꝫ ſuperauit. Itẽ
ſecundus fortis ẽ mors. cui nemo mor
talium reſiſtere poteſt. 2. Reg. 14. Om
nes enim morimur. ꝛ quaſi aque dila
bimur in terrã que non reuertuntur.
hac fortior erat beatiſſima uirgo que
mortem deſtruxit. Sicut enim mors in
trauit per feminam ꝛ vitam deſtruxit
ita ꝛ vita redijt per feminam que mor
teꝫ deſtruxit. ꝛ ita beatiſſima virgo fu
it deſtructio mortis: ꝛ ita fortior fuit
morte. Tertius fortis ẽ dyabolus de
quo dicit Iob. 41. Non ẽ poteſtas ſuper
terram: que ei poſſit comparari. Beatiſ
ſima virgo fuit fortior illo. Iuxta illud
Gen. 3. Ipſa conteret caput tuuꝫ. Itẽ
actus fortitudinis eẽntialis ẽ firmiter
adherere: Beatiſſima virgo adherebat
deo inſeparabiliter. ergo fuit alijs forti
or improportionabiliter. Iteꝫ actus
fortitudinis ẽ terrenas cupiditates nõ
tantum reprimere ſed penitus obliui-
ſci. hoc autem non contingit in aliquo
viatore in via interim ꝙ fomes aliquo
modo viguit: ſed ſolum in ipſa virgine
potuit: in qua fomes extinctus fuit. er
go habuit actum fortitudinis per mo-
dum pfie. ꝛ ſuper omnem viatorem ſi
ne proportione.

De dono ſcientie. ca. 102.

Oſt hec queritur de dono ſcientie
qualiter fuerit in beata virgine.
Et videtur ꝙ excellentiꝰ hac ratione.
Auguſtinꝰ in libro de ciuitate dei 14. di
cit. Huic ſcientie tantum illud tribuen
dum ẽ in quo fides ſaluberrima. q̄ ad
veraꝫ ducit beatitudinẽ. gñrat nutrit
roboratur. defẽdit. Et infra. Scire quẽ
admodum hoc ipſum ꝛ pijs opituletur
ꝛ cõtra impios defendatur. ẽ ipſius ſciẽ
tie. Iſte eſt actus vnus ſcientie. Alius
actus ſcientie ẽ abſtinere a malis. Ter
tius eius actus eſt i medio praue ꝛ per
uerſe nationis cõuerſari. Iſti tres actꝰ
excellentius fuerũt i beata virgie om
ni viatore. Qđ autem primum actuꝫ
habuerit excellentius. ſ. fidei defenſio
nem per teſtimonium ipſius eccleſie pꝫ
dicẽtis ymo cantãtis. Cunctas hereſes
ſola interemiſti. Qđ ſecundum actũ
abſtinendi a malis excellentius habuit
pꝫ quia ad minus puluis venialis pecca
ti omnium aliorum adheſit pedibus.
Ipſa autem ſola immunis a peccato fuit
iuxta illud can. 4. Tota pulcra es ami
ca mea ꝛc̃. Similiter preſumitur de
actu tertio. Sola eniꝫ ſuper omnes in
medio praue ꝛ ꝑuerſe nationis conuer
ſari ſciuit. q̄ nihil faciendorũ omiſit: ꝛ
nihil omittendorũ fecit: nulli i malo cõ
municauit: nulli bonũ ſuuꝫ non cõmu
nicauit. Item actus huius boni ſunt
in pr̃ia. Scire deuꝫ in pr̃ia colere. ꝛ prõ
ximi glorie cõgaudere. hec autẽ omnia
fuerunt in beatiſſima virgine excellẽ
tius omni viatore.

De pietate. ca. 103.

Oſt hec q̃rit đ dono pietatis cuiꝰ
quoqꝫ actꝰ ſũt tres vnꝰ eſt moueri
ad opa miſericordie: Aliꝰ ẽ ſcripture nõ
cõtradicere ſiue itellecte ſiue nõ itelle
cte. Tertiꝰ ẽ ſcõs honorare. qꝛ ibi Mat.
5. Beati mites glo. Qui pie q̃runt ꝛ ho
norãt ſcõs. Oẽs illi tres actꝰ fuerũt excel
lentiꝰ in btã ṽgine omni viatore. De pri
mo actu q ẽ mouere ad opa miſericordie
ĩpendenda ꝓrio pꝫ: qꝛ ĩpẽdit deo ꝛ ima
gini dei. pietas enĩ que mouebat beatã
ṽginẽ ad ĩpendenda opa miſericordie mo
uebat ipſam ad cõpatiendũ ꝓrio. nõ qꝛ
ymago đi ſed q̃ſi deꝰ. Sꝫ cõſtat qꝛ ĩpro
portionabil' ẽ pietas q̄ debet deo: ſimili
ter illa q̄ debet ymagini eiꝰ ergo pietas
btiſſime ṽginis ẽ ĩproportõabil' pietatis
oĩs viatoris. Itẽ pꝫ de ſcđo actu q eſt
ſcripture nõ ꝯdicere quod ẽ fidei defen
ſio. Illa enĩ ĩproportõabiliter oĩbꝰ fideꝫ
defẽdit q̄ ſola īter oẽs ĩ vniuerſo mũ-
do hereſes vicit. Itẽ pꝫ đ tertio actu
q ẽ honorare ſcõs. Ipa enĩ ĩproportõabi
liter oĩbꝰ ſcõs honorauit ꝑ quã oẽs ſci ce
leſti gl'ia ſũt honorati ꝛ coronati. vnde
Apoc. 12. Apparuit ſignũ magnũ ĩ celo.
mlr amicta ſole ꝛ lũa ſub pedibꝰ eiꝰ: ꝛ
ĩ capite eiꝰ corõa ſtellaꝝ duodeci. Ipa
enĩ oẽs ſanctos corõauit que eã coronã
di oĩbꝰ fuit. Unñ ꝛ alibi. ſ. apoc. 4. legit
ꝙ uigintiq̃tuor ſeniores ꝛ q̃tuor aĩalia co
rõas ſuas añ thronũ mittũt ſedẽtis ad
pedes: qꝛ ꝑ xp̃i hũanitatẽ quã đ mre ꝯ
xit ſe corõatos recognoſcũt: ꝛ ſic hũt
oẽs actꝰ pietatis excellẽtiꝰ oĩ viatõe.

De timore ſeruili. ca. 104.

Ltio q̃rit đ tiore. Et pmo q̃rit đ tio
re ſuili. vtꝝ fuerit ĩ btiſſima ṽgie.
Et vr̃ ꝙ ſic. Nullũ enĩ bonũ ei defuit q̄
gr̃a plẽa fuit. Dic̃ enĩ Aug. ꝙ tior ſuil'
bonꝰ ẽ ꝛ vtil'. Itẽ glo. Tiores duos le
gimꝰ ſuilẽ ꝛ caſtũ: ꝛ vterqꝫ ẽ initiũ ſa
piẽtie. ergo vr̃ ꝙ tior ſuil' fuit ĩ btã ṽgi
ne. Sꝫ ꝯ. Tior ſuil' ẽ cũ pc̃o đ quo ĩ btã
ṽgie nullã lꝫ fieri mẽtõeꝫ.

De tiore initiali. ca. 105.

Oſt hoc querit̄ de timore initiali
vtꝝ fuerit i btiſſima virgie. Et vr̄
ꝙ ſic. q2 ille ſimpliciter bonus eſt ꝛ do
num ſci ſpūs. ergo ille fuit in btiſſima
ỽgine. S; cōtra. Perfcā caritas. foras
mittit timorem. i. ioh. 4. Sed btiſſima
virgo pfectiſſimā hūit caritatē. ergo ñ
hūit timorem ſeruilē nec initialem.

De timore caſto. capi. 106.

Oſt hoc q̄rit̄ de timore caſto vtꝝ
fuerit i btiſſima virgine. Et vide
tur ꝙ ſic. q2 ille ē timor pmanens in ſe
culū ſeculi. qui ēt fuit i dño ieſu xpo.
Itē iſte timor creſcit creſcente carita
te. ergo d; in ſummo eē cū ſumma cari
tate. Itē; iſte timor naſcit̄ ex amore.
ergo ſi amor naſcatur improportonabi-
lis ꝛ timor ē improportiōabil̄. S; amō
btē virginis fuit iꝑportōabilis oī via
tore. ergo ꝛ timor. S; cōtra timor ca
ſtus timet ſepari. Sed btā virgo nō ti
muit ſepari. ergo nō hūit timorē caſtū
Cōcedimus ſicut ēt de virtutibus di
ctū ē ꝙ btā virgo hūit actus donorum
illoꝝ quorū actus cōſiſtit in cognitōne
ꝛ affectione. vt ſapie. intellectus ꝛ con
ſilij ꝛ ſcie. excellentius oī viatore ꝛ me
dio modo inter ſtatum vie ꝛ ſtatu; pa
trie. ita ꝙ circa ſtatum patrie quātum
ad actū patrie ſiue ad actuū perfectōz
ꝛ ſuper ſtatum pr̄ie quātum ad affectū
actuū ſiue merendi conditionem. ſup
ſtatum vie quātum ad hītum ꝛ actuu;
perfectionem ꝛ meriti ſupergreſſiōe;.
dona vero in actione cōſiſtentia hūit ꝑ
modum patrie quantū ad actuū perfe
ctionem. Sed ſecundum ſtatum vie q̄
tum ad merendi conditionem. ꝛ ita q̄
tum ad actum ſuper ſtatum patrie quā
tum ad affectum. De timore ſeruili
reſpondem⁹. In timore ſeruili duo ſūt
timor ꝛ ſeruilitas. timor i btā virgine
fuit. non ſeruilitas. Similiter de tīore
initiali ſecundum quod dicitur reſpec
tu augmenti in beata virgine nō fuit.
Nec tamen propter hoc aliquod bonu;
defuit. ſed perfecte affuit. ꝛ imperfecti
one; excluſit. Timor caſtus duos h; ac
tus: vnum ſecūdū ſtatum vie qui ē ti-
mere ſeparari. ꝛ iſte non fuit in beatā
virgine. Alium ſecundum ſtatum pr̄ie
qui eſt reuereri. ꝛ ille fuit in beata vir
gine. Eſt autem reuerentia mixta cum
dilectione ſubiectio. habuit aūt actu;
iſtius timoris excellentius omni viato
re. Unde ſi reuelaretur alicui viatori
ꝙ deberet ſaluari. non timeret ſepara
ri ſicut videtur de beato paulo qui dix̄
ad Rom. 8. Certus ſum enim. quia ne
q; mors: neq; vita ꝛc̄. Non tamen in
hac certitudine coequaretur beate vir
gini. Illa enim certitudo eſſet per ſcien
tiam ꝛ per effectum. per poſterius.
Certitudo autem beatiſſime virginis
qua ſciuit ſe nō ſeparari fuit per modū
cauſe. Sciuit enim ſe in vtero ſanctifi
catam. ꝛ ſciuit ſe matrem dei eſſe effec
tam. ꝛ ſciuit ſe non peccaſſe. ꝛ de cete
ro non peccare poſſe: ꝛ ſic ſciuit ſe ſepa
rari non poſſe per modu; cauſe. Sic
ergo manifeſtum eſt qualiter beata vir
go ſeptiformem gratia; ſpiritus ſancti
in ſeptem donis diuiſa; habuit excellē
tius omni viatore. ꝛ quodammodo oī
creatura.

De beatitudinibus. ca. 107.

Oſt hec queritur de beatitudini-
bus qualiter fuerūt in beatiſſima
virgine. Et videtur ſimiliter ꝙ excellē
tius omni viatore. Sicut enim ſe ha
bet beatitudo patrie ad beatitudinem
patrie. ita beatitudo vie ad beatitudi
nem vie. Sed beata virgo in beatitudi
ne patrie excellit omnes cōprehenſores
ergo ꝛ in beatitudine vie excellit om-
nes viatores. Item omnis arbor ex
ſuo fructu cognoſcitur. ergo ſi fru-
ctus fructum excellit improportiona-
biliter. ꝛ arbor arborem improportio
nabiliter. Sed fructus quem adepta
eſt beata virgo ex beatitudine vie
excellit omnem fructum patrie pure
creature. ergo ꝛ ci⁹ beatitudo uie excel
lit omnem beatitudinem uie pure crea
ture. Item omnis perfectio ſpiritua
lis gratuita. eſt a caritate. ergo cū bea
tiſſima ỽgo excellat omnes puras crea
turas i caritate. omnes excellet quali
bet ſpirituali perfectione. Item ſera
phin ſupremus ordo qui excellit cari-
tate excellit ꝛ omnibus alijs donis.
Item ſicut ſe habet ſubſtātia ad ſub
ſtantiam. ꝛ potentia ad potentia; ꝛ ha
bitus ad habitum. ita proprietas ad ꝓ
prietatem. ergo ſi ſubſtantia ſuper ſub
ſtantiam ꝛ proprietas ſuper proprieta-
tem ꝛ potentia ſuper potentiā. Sed ſub
ſtantia ſiue pſona beatiſſime virginis
poſt deū eſt altiſſima ꝛ digiſſima excel
lens omnem creatura;. ergo ꝛ eius po
tentie habitus ꝛ proprietates erunt ex
cellentes omnem creaturam.

De beatitudine paupertatis. ca. 108.

Oſt hec querit̄ ỏ beatitudine pau
pertatis. qualiter fuerit in beata
virgine. Et videtur ꝙ i ſummo. Mat.
qnto. Bti paupes ſpiritu ꝛc̄. glo. Pau-
per ſpiritu eſt humilis corde. Sed btiſ
ſima virgo habuit humilitatē iꝑporti
onabilem omni viatore: vt probatum ē
ſupra. ergo ꝛ paupertate; ꝛ humilitatē
Itē alia glo. ibidē dicit. Beati paupe
res ꝛc̄. q2 nō neceſſitas ſed fides ꝛ de
uotio paupertatis btōs facit: vt cōtem
ptis omnibus dño viuat. hec autē; oīa
fides: deuotio: mundum contemnere.
deo viuere. fuerunt in beata virgie ex
cellentius omni viatore. Item i glo.
predicta ſubiungitur. hec habet duas
partes abdicationem rerum. ꝛ contri-
tionem ſpiritus. Sed hec duo fuerunt
in beata virgine i ſummo. ergo ꝛ pau
pertas. Quod cōtritio ſpiritus ſiue hu
miliatio fuerit in ſummo in beata vir
gine iam oſtenſum eſt. Quod autem
abdicatio in ipſa fuerit in ſummo ſic ꝓ
batur. Abdicatō fit duobus modis per
rerum ſubiectionem vl̄ per rerum om
nimodam abiectionem. Sed magna ē
paupertas per rerum ſubiectionem:
maior per rerū abiectionem. maxima
que eſt ex vtriſq; compoſita de qua di
cit Apl̄s. 2. cor. 6. Nihil habētes ꝛ oīa
poſſidentes. hoc aūt non potuit eſſe niſi
in beata ỽgine oīno proprie ꝛ perfecte
Omnes alij ſi res abiecerunt non reti
nuerunt: ꝛ ſi retinuerunt non abiece-
rūt quia tantum procuratores ſiue fru
ctuarij ꝛ non domini fuerunt. Beata
autem virgo exiſtens mater dei. ꝛ regi
na celi ius ꝛ dominium ꝛ vſūfructum
poſſeſſionis habuit in rebus filij ſui.
Unde bene potuit relinquere ꝛ omnia
poſſidere. Relinquere quantu; ad uſū
ꝛ fructum: poſſidere quantum ad ius
proprietatis ꝛ dominij. Et ſic beata ỽ
go potuit habere perfectiſſimam pauꝑ
tatem. Item in rerum abiectione or
do eſt graduatus. Quidam enī dant
ſuperflua nature ſed non perſone. Un
de Auguſtin⁹ de verbis domini. Utere
ſuperfluis da pauperibus neceſſaria.
Utere pretioſis da pauperibus vilia.
Iſte eſt primus gradus paupertatis.
Alij dant ſuperflua nature ꝛ perſone
luc. xi. de eo quod ſupereſt date elemo
ſinā ꝛc̄. Glo. de eo quod ſuper neceſſa
ria eſt dandū ē pauperib⁹ preter victū
ꝛ veſtitum. Tertius gradus eſt dare
non tm̄ ſupflua ſed etiā neceſſaria. vn
de glo. Non ſolum exteriora ꝛ nō neceſ
ſaria ſed etiam interiora ꝛ valde neceſ
ſaria cū proximis dandamus. Quar
tus gradus eſt omnia ſupflua ꝛ neceſſa
ria ſimul dare: ſed ſemetipſum retine
re: quod etiā aliqui phoꝝ fecerunt lic;
non propter deum. Unde ſuper illud
mat. 19. Ecce nos reliquim⁹ omnia. ꝛc̄.
Glo. Non dixit tantum qui reliquiſtis
omnia hoc enī; ꝛ Socrates phus fecit
ꝛ multi alij qui diuitias contempſerūt.
ſed qui ſecuti eſtis me quod proprium

eſt apoſtoloꝝ. Quintus gradus ē oīa
dare ⁊ ſeipſum ſupꝛa ᵭere. In euāge
lio. Mat. i9. Si vis perfectus eē. vade
⁊ vēde om̄ia que habes ⁊ da paupeꝛi
bus ⁊ habebis theſauꝛos in celo. ⁊ vēi
ſequere me. Sextus gradus ē oīa da
re ⁊ ſeipſum relinquere. ⁊ preterea labo
rare manibus vt habeat. vnde tribuat
patienti neceſſitatem. releuans eiꝰ mi
ſeriam coꝛpoꝛalem. ſicut dicebat apl's
ad ephe. 4. In huic ſtatum attigit ip̄e
btūs paulus qui omnia reliquerat ⁊ tn̄
loco ⁊ tempoꝛe laborabat manibus: ut
ſibi ⁊ ſuis ſubueniret vt hētur act. 20.
Un̄ ile dicebat. i. coꝛ. 4. Laboꝛamꝰ ope
rantes manibus noſtris. Septimus
gradus eſt omnia ⁊ ſeipſum dare ⁊ ſpi
ritu ⁊ coꝛpoꝛe laboꝛare. vt paſcat pro
ximum pane ſpirituali ⁊ iſte gradus ē
maioꝛ predicto. quia vt dicit gregoriꝰ.
Maius eſt reficere animam ſemper vi
cturam. q̄ȝ ventrem quandoqȝ moꝛitu
ruȝ. Octauus gradus eſt omnia ⁊ ſe
ipſum relinquere ⁊ de ſubſtātia ſui coꝛ
poꝛis partem accipere. ⁊ ad refectiōeȝ
animaꝝ primis dare. In iſto gradu
fuit beatiſſima virgo que de puriſſimis
carnibus ⁊ ſanguinibus ſuis viaticum
nobis confecit panem. ſcilicet viuum q
de celo deſcēdit. qui eſt vere vita. quē
qui manducauerit moꝛtē non guſtabit
in eternum. hunc autē toti mundo mē
dico dedit beatiſſima ṽgo de qua dicit
in euāgelio. Mat. i3. ⁊ luce. i3. Mulier
commiſcuit ſata tria. donec fermenta
retur totum. Tria ſata diuinitas coꝛpꝰ
⁊ aīa. fermētū aūt ut dicit Ber. ē fides
virginis que deum humane nature cō
iunxit. ⁊ hoi refectionem fecit. Idem
fere dicit Auguſtinꝰ de aīa ⁊ ſpū. Siue
īgrediat ſiue egrediat paſcua inueniet
intus ī diuinitate creatoꝛis. foꝛis ī car
ne ſaluatoꝛis. Nonus gradus ē oīa p
ximo dare ⁊ coꝛpus ⁊ animam pꝛopꝛiā
⁊ diuinitatem habens vnitam in cibuȝ
anime. ſub ſpecie tam̄ aliena ⁊ hoc fuit
opus miſericoꝛdie ⁊ ſummuȝ pauperta
tis domini noſtri ihu xp̄i in via. Deci
mus gradus ē dare ſeipſum totum coꝛ
pus ⁊ animam ⁊ diuinitateȝ ſub ſpecie
pꝛopꝛia in cibum coꝛpoꝛis ⁊ aīe ſimul
⁊ ſemper in eterna beatitudine. ᵭ quo
luc. i4. Btūs qui manducabit panem ī
regno dei. Ex his patet ꝙ beatiſſima
virgo ſpiritus paupertatem quantū ad
rerum abiectionem habuit excellētius
omni homine preter dn̄m xp̄m. Item
in carentia neceſſarioꝝ non eſt virtus
vel beatitudo. Un̄ glo. ſup illud mat. 5.
Beati pauperes ſpiritu. Quoniā nō ne
ceſſitas ſed fides ⁊ deuotō paupertatis
beatos facit. Penes ergo itēſionē carē
tie vel maioꝛem neceſſitatis defectum
nō contigit ponere ip̄ꝛopoꝛtiōabiliter ex
cellentioꝛem. ergo nō attēditur pfectō
paupertatis penes pꝛopinquatiōem ad
ſummū defectum. ſed penes volūtateȝ
⁊ deuotionem ⁊ perſone dignitatē. Si
enim eque parum habeant miles ⁊ ru
ſticus. pauperioꝛ eſt miles q̄ȝ ruſticus.
ymo qꝛ ruſtico diuicie. paupertas mili
ti. ⁊ ꝙ militi diuitie. principi paupertas.
Et ſic aſcendendo quanto quis dignioꝛ
ſi ſit in eodem defectu. tanto erit īferio
ribus pauperioꝛ. ergo cum beatiſſima
virgo precellat omnes in dignitate ⁊
equalem alijs habuerit paupertatem.
excellit omnes in paupertate impꝛopoꝛ
tionabiliter.

De mititate. ca. i09.

Onſequēter queritur de mititate
vel manſuetudine. Quod aūt illa
excellentius fuerit in beata virgine vi
detur per canticū eccleſie. ſ. Uirgo ſin
gularis iter omnes mitis. Itē Mat.
quito. Beati mites. glo. Mites ſunt q
malis moꝛibus dominant. Sed beatiſ
ſima virgo malis moꝛibꝰ perfectiſſime
dominabatur. quia eius dominiuȝ fuit
ſine pugna. oīum autem alioꝛum cum
pugna. ergo habuit mititatem cum ex
cellentia. Item alia glo. ibidem. Mi
ſuetus nō irritat. nec irritatur. nec no
cet. nec nocere cogitat. hec aūt oīa fu
erunt in beata virgine cum impꝛopoꝛ
tionabili excellentia. quia nullum irri
tare ⁊ omnia placare diſtant ip̄ꝛopoꝛ
tiōabili diſtantia. Similiter nulli noce
re ⁊ omnibus in ſummo pꝛodeſſe. hoc
autem ſolum fuit in beatiſſima ṽgine.
ergo habuit mititatē ſine pꝛopoꝛtōe ſup
oēs alios. Item alia glo. ibidem. Mi
tis eſt quē nō rancoꝛ vel ira afficit. ſed
oīa equanimiter ſuſtinet. huiuſmōi vir
tutis magiſtrū ſe fecit dn̄s. qꝛ nō face
ret niſi via ſumme perfectiōis iſta vtꝰ
eſſet. Sed beatiſſima virgo a rancore ⁊
ira omnibus alijs ip̄ꝛopoꝛtōabilioꝛ fuit
īmunioꝛ ⁊ magiſterij dn̄i capacioꝛ. ⁊
obedientioꝛ. ⁊ ī via perfectionis altioꝛ.
ergo oībꝰ alijs ip̄ꝛopoꝛtionabiliter fuit
māſuetioꝛ. Itē ſicut p̄miū ad p̄miuȝ.
ita meritū ad meritū. Sed btā ṽgo poſ
ſeſſionē terre viuentiū qꝛ ē p̄emiū mā
ſuetudis hūit alijs excellentius. ergo ⁊
meritū. Itē himnus. Nos culpis ſolu
tos mites fac ⁊ caſtos. Sȝ btiſſima vir
go cum in viatoꝛe magis ſoluta fuit a cl'
pis. ergo magis mitis fuit. Cōtrariuȝ
autem vr̄ pꝛobari quod legit de moyſe
Num. i2. Erat āt moyſes vir mitiſſimꝰ
ſuper omnes homines qui moꝛabātur
in terra. ergo mitioꝛ q̄ȝ btiſſima virgo.

De beatitudine luctus. capi. iio.

Oſt hec querit de beatitudine lu
ctus. Et pꝛobatur ſimiliter ꝙ fuit
excellentius ī btā virgine. qꝛ cuius cā
nobilioꝛ. ⁊ effectus. ſed oēs alios viato
res inſtigabat peccatum ad flendum.
beatiſſimā aūt virginē ſola caritas: ⁊
ſi modus ip̄ꝛopoꝛtiōabiliter ſup moduȝ
⁊ motus ſuper motum. Item Jerōi
mus. Seruitus quāto minus debita. tā
to magis grata. Sed luctus beatiſſime
virginis nullo modo fuit debitus debi
to neceſſitatis. ſed tātūmodo caritatiſ.
omnium autem alioꝛum debitus debi
to neceſſitatis. ergo eiꝰ luctꝰ fuit alijs
ip̄ꝛopoꝛtōabilis. Itē eiꝰ cōſolatio alijs
eſt ip̄ꝛopoꝛtōabilis. ergo ⁊ eius luctus.
qꝛ ſicut premium ad premiū ⁊c. Iteȝ
iuxta hec queritur vtrum beatiſſima ṽ
go lugerit pro īcolatu miſerie ⁊ p dile
tione pr̄ie. Et vr̄ ꝙ ſic qꝛ hoc vr̄ ad ca
ritatis perfectiōeȝ pertinere. cupe diſſol
ui ⁊ eē cū xp̄o. Unde virius pfectoꝝ ad
Rom. vij. clamabat. Infelix ego homo
quis me liberabit de cōpoꝛe moꝛtis hu
ius. Sed contra. Aīa in ſtatu innocē
tie nollet ſepari a coꝛpoꝛe iuxta illud. 2.
coꝛ. v. Nolumus expoliari. ſed ſupueſti
ri. Itē in ſtatu glīe aīa nollet ſepari
a coꝛpoꝛe. ergo vr̄ aīam nolle ſepari a
coꝛpoꝛe. qꝛ fit ideo. qꝛ ſpūs cōcupiſcit
aduerſus carnē ⁊ ecōuerſo. ergo cum ī
btiſſima ṽgie n̄ fuerit huiuſmoi pugna
vel inobedientia videtur ꝙ luxerit p ī
colatu miſerie.

De btitudie eſuriei. ⁊ ſiti iuſticie ca. iii.

Onſequēter queritur de beatitu
dine eſuriei ⁊ ſiti iuſticie. Et vide
tur ꝙ ſimiliter fuerit ī ea excellentius.
Eſurire ⁊ ſitire pꝛopꝛie eſt viatoꝛum. ſa
turatum eſſe pꝛopꝛium cōpꝛehenſoꝛuȝ
Sed inter eſurire ⁊ ſaturatum eſſe. me
dium eſt comedere. Sed cum nihil ſit
vacuum. cum exiſtunt extrema. extat
⁊ medium. Sed mediū pertinet ad ſta
tum medium. Ille autem ſtatus ē bea
tiſſime virginis. ergo habebit iſtā bea
titudinem extra compꝛehenſoꝛes ⁊ ſu
pꝛa viatores. Item eius cōſolatio eſt
impꝛopoꝛtiōabilis alijs. Item iuſti
cia fuit in beata virgine ip̄ꝛopoꝛtiōabil'
ergo ⁊ eius eſuries.

De miſericoꝛdia. ca. ii2.

Oſt hec querit de btitudie miſeri
coꝛdie. Et vr̄ ſibi mō vt p̄d ctum ē
ꝙ fuerit in btā virgine hac rōne. Btā
virgo ſm vſem vſum eccleſie appellat
⁊ ē mr̄ miſericoꝛdie. qꝛ nō conuenit p
pꝛie alicui alij creature. Dicuntur aūt
aliqn̄ ⁊ viri miſericoꝛdie. ſ. viri bōi ſes

miſericordia. ꝛ ſic habent omnes alij ꝯ
parationem ad miſericordiã per modũ
participatiuũ ꝛ per modũ accidẽtaleꝫ.
Ipſa aũt ſola habꝫ cõparationẽ ad mi
ſericordiã per modũ originis eſſentialr̃
ꝛ per modũ matris. Conuenientia aũt
eſſentialr̃ ĩproportõabilr̃ excellit modũ
inherentie per modum accidẽtis. ergo
beatiſſima virgo ĩproportõabilr̃ excel
lit ĩ miſericordia vniuerſos. Iteꝫ dr̃
etiam ſecũdum vſum eccleſie. Regina
miſericordie. Et cõſtat ꝙ nõ ſm̃ eandẽ
rõneꝫ qua dicitur mater miſericordie.
Alia eſt.n. rõ matris ꝛ alia regie. ergo
ꝓpter aliam rõnem dicetur regina mi
ſericordie q̃ꝫ illaꝫ qua dicit̃ mr̃ miſicor
die. Et videt̃ ꝙ regia miſericordie di
catur ꝙ ab ipſa fuit origo regni miſeri
cordie. ꝛ ab ipſa eſt poteſtas pria miſi
cordie ꝛ gratie. Cum.n. ſit regnum glo
rie qđ eſt regnũ iuſticie in quo vnuſqſ
qꝫ recipit prout hic geſſit in corpe: cuiꝰ
poteſtas ẽ a rege glorie ꝛ a rege iuſticie
ideſt a ſcã trinitate. Eſt ꝛ regnum gr̃e
ſiue miſericordie. vbi nũdum recipitur
ſm̃ merita. ſed adhuc regnat miſicor
dia peccata dimittẽdo. penas diluẽdo.
bona multiplicãdo. mala differẽdo. hu
ius autem regni origo ꝛ prima ptãs eſt
a beatiſſima virgĩe. per quã ſuſcepius
in medio tẽpli ieſum xp̃m. per queꝫ mi
ſericordia ꝛ veritas ſcã eſt. qui proprio
modo regnat ſuper eos quos ꝓprio ſan
guine redẽit: ꝛ paſſiõe ꝛ morte regene
rauit. ꝛ ſibi cõfigurauit. donec in fine ĩ
pletis oĩbus tradidit regnuꝫ deo ꝛ pr̃i.
Dꝫ ergo. ꝙ oẽs alij ſerui miſericordie
ſunt. Btã aũt ꝟgo regina miſericordie
Sed ĩproportõabilr̃ ẽ maius eẽ reginã
miſericordie q̃ꝫ eſſe ſeruũ miſericordie
ergo btiſſima virgo ĩproportiõabiliter
excellentiꝰ ſe hꝫ ad miſericordiã q̃ꝫ alij
Item Mat.v. Bti miſicordes. glo.
Miſericordia eſt dare ꝛ dimittere. Sꝫ
btiſſima virgo ĩproportiõabiliter plus
dedit ꝛ dimiſit oĩbus viatoribus ſuper

omnes creaturas. ergo hꝫ beatitudĩeꝫ
miſericordie ſuper oẽs. Item Ambroſi
us. Miſericordia ẽ nullum relinquere
in miſeria ꝛ nulluꝫ miſerũ facere. hoc
aũt in ſummo fuit in beata virgine. er
go habuit in ſummo btitudinem miſe
ricordie. Item Bernar. Miſicordia
non ſolum in elis cõſiſtit. ſed in oĩ pec
cato corrigẽdo. hoc aũt in ſummo fuit
in beata virgine reſpectu oĩs creature.
ergo habuit ſuper oẽs btitudinem miſe
ricordie. Itẽ miſericordia reddita ẽ ei
ĩproportiõabiliter ad oẽm miſericordiã
que eſt premiũ. ergo ꝛ beatitudo miſi
cordie erit ei ĩproportõabiliter ad oẽm
miſericordiam que ẽ meritũ. Itẽ ꝗc
quid eſt cã cãe ẽ cã cauſati. btiſſima vir
go ẽ cã filij. filius ẽ cã totius boni ꝛ oĩſ
miſericordie. ergo ꝛ mater erit cã totiꝰ
miſericordie. hoc auteꝫ nõ cõuenit alij
creature. Item illud qđ eque ꝓprie ꝛ
principalr̃ hꝫ duas naturas incõfuſas:
eque ꝓprie hꝫ proprietates duaꝝ natu
raꝝ. Ihs xp̃s eq̃ ꝓpe duas naturas hꝫ
ergo eque ꝓprie proprietates hꝫ duaꝝ
naturarũ. Unde iſte eque proprie ſunt
xp̃us eſt deus. xp̃s ẽ homo. ergo he xp̃s
natuſ ẽ a deo. xp̃s natus ẽ ab hoĩe. ergo
etiam ꝛ he xp̃s ẽ a deo. xp̃s eſt ab hoĩe.
Sed xp̃s oẽs operatiões attribuit patri
a quo ipſe ẽ. ergo ꝛ matri de qua ipſe ẽ
attribuentur oparationes eius. que cõue
niunt ei rõne humane nature. ſicut et
patri operationes que cõueniũt diuine
nature. Sed humanaꝫ naturã xp̃s exhi
buit nobis in effectũ ſumme miſericor
die. ſ. in paſſiõe. ergo btiſſime ꝟgini at
tribuetur ſummus effectus miſericor
die. Quod ẽt patet in modo loquẽdi ec
cleſie dicentis. hodie mortẽ quã femia
intulit. feia fugauit. Et itẽ q2 mors ĩtra
uit per feminã. apte redit ꝛ vita per fe
minam. Et illud. Mulier que dãnauit
ipſa ſaluauit. Quicqđ ergo miſericõdie
nobis filius exhibuit. hoc totũ nob̃ mr̃
proprie ꝯtulit. que filium genuit. ĩ quo

nobis omnia donauit. Ex his pꝫ ꝙ be
atiſſima virgo excellit in miſericordia
omnem creaturam.

De mundicia cordis. ca. iiꝫ.

Poſt hec q̃rit̃ de mũdicia cordis.
Et ꝓbatur ꝙ hec fuerit ĩ btiſſima
ꝟgine ſimili mõ ſicut de ꝑdictis per id
quod dic̃ Anſel. ꝙ ea puritate nitebat
qua ſub deo maior neqt intelligi. Itẽ
caritas eſt de corde puro ꝛ conſcia bo
na ꝛc̃. i. thim. i. Sed in btã virgine fu
it ſumma caritas. ergo ſumma puritaſ
Item actus fidei eſt purificans: ſed
beatiſſima virgo habuit fidem ꝑfectiſſi
mam. ergo cordis puritatẽ. Item ſm̃
dyoniſium in quinto ca. eccle. hierar.
Tres ſunt actus Ierarchie. purgare.
illuminare. ꝛ ꝑficere: ꝛ ſunt ad ſe ordi
nata: ita ꝙ magis purgatus ẽ magis il
luminatus ꝛ magis perfectus. Sed be
ata virgo fuit in ſũmo perfecta. ergo ĩ
ſũmo purgata ꝛ illumiata. Item vi
ſio dei que eſt premiũ huius mũdicie:
improportionabilr̃ maius eſt viſionibꝰ
omniũ aliorum. Item mat. 5. Beati
mũdo corde glo. Mũdo corde ſũt quos
conſcia non arguit peccatoꝝ. Item
mundam cor hꝫ qui ſibi nihil conſcius
eſt. hec autẽ in beatiſſima virgine fue
runt in ſummo. ergo habuit mundici
am cordis in ſummo.

De beatitudinis pacis. ca. iiij.

Poſt hec q̃ritur de pace. Et ꝙ ipa
ſimiliter fuerit in beatiſſima vir
gine probatur hoc modo glo. ſup illud
mat. 5. Beati pacifici ꝛc̃. ſic dicit. Paci
fici ſunt qui omnes motus animi rõi
ſubiciũt: quia his nihil repugnat: qui ſi
miles pr̃i ſuo ſunt: qui ẽ ſumma quies.
hoc totũ autem eſt in ſummo in beata
ꝟgine. ergo ꝛ pacifica ẽ in ſũmo. Itẽ
alia glo. ibidem. Dum lex carnis repu
gnat legi mentis: nõ modo alteri ſꝫ nec
nobis poſſumus eſſe pacifici. ergo ſup

omnes ĩproportionabiliter pacifica erit
tit. in qua caro aduerſus ſpiritũ nõ re
bellauit. Item ſicut eſt premiũ ad ꝓ
mium ita meritũ ad meritum ꝛc̃. Sed
alijs pacificis datur in ꝓmiũ ꝙ filij dei
ſunt ꝑ adoptionem: btiſſime ꝟgini da
tum eſt ꝙ ſit mr̃ dei per naturã. hoc au
tem ĩproportionabiliter plus ẽ q̃ꝫ eſſe fi
lium per adoptionẽ. ergo premiũ beatiſ
ſime ꝟginis eſt ĩproportionabiliter ſup
premiũ aliorum. ergo meritũ ſupra me
ritum. hec autẽ ẽ pacificatio. ergo bea
ta virgo in hac beatitudĩe excellit om
nes. Itẽ beata virgo fuit mediũ vl'e
ĩ cauſa pacis: vtilis enĩ fuit mediatrix
ꝛ recõciliatrix: omnes enim fuerunt
recõciliandi per ipſam. ergo in pacifica
tõe excellit omnes viatores.

De perſecutione. ca. v.

Poſt hec querit̃ de perſecutõe qua
liter hec btitudo fuerit in btã vir
gine. Et nõ agitur de quacũqꝫ perſecu
tione ſꝫ de illa que eſt martirum cui đ
betur aureola.

De aureola martirũ. ca. vi.

Ueritur ergo vtrum beata virgo
habuerit aureolã martiꝝ. Et vide
tur ꝙ nõ: quia ceſſante cã ceſſabit effe
ctus. Cũ igitur beatiſſima ꝟgo nõ ſuſti
nuerit mortem que per martiriũ infer
tur: nec habebit aureolam martirum.
Itẽ aureola nõ debetur volũtati ſed
actui: hic aũt non fuit actus mr̃ij. ergo
non aureola. Si dicatur ꝙ habuerit
dolorẽ ſpiritualẽ pro martirio: ſm̃ hoc
eius aureola eſſet inferior alioruꝫ mar
tirũ aureolis qui dolorem habuerũt ꝛ
ſpiritualem ꝛ corporalem: Si autẽ di
citur ꝙ meruit aureolaꝫ per compaſſio
nem filij: hoc nõ videt̃ poſſe ſtare. Au
reola enĩ martirũ determiat̃ penã ſũ
mũ ꝛ ꝑfectiſſimũ. hec aũt eſt ſuſtinẽtia
ꝓprie mortis: plꝰ enĩ cõpatit̃ aĩa corpo
ri vnito q̃ꝫ nõ vnito. ergo nõ ẽ difficiliũ mũ

fortitudinis in cõpaſſione aliene paſſio
nis: Ex his itaq; videt̄ ꝙ non habue
rit aureolam martirũ. Contra. Supe
riores ordines habẽt ꝓprietates īferio
rum cum excellentia: Sed btiſſima v̄
go omniũ ordinũ ē ſuprema. ergo habe
bit aureolam martirum quam habẽnt
inferiores. Itẽ damus a nullo illuſtriũ
vincitur. ſed vinceretur ī aliquo: ſi nõ
haberet aureolã martirũ. ergo habet
aureolam martirum. Item damus.
Sed ⁊ ipſa beata ⁊ earũ que ſunt per
martiriũ donationẽ digna facta dolo-
res quos effugit pariens hos in xp̄i paſ
ſione ſuſtinuit a maternali compaſſio
ne viſcerum laceratione tollerans. ⁊
quem deum cognouit per generationẽ
hũc ut maleficum videns interfectũ.
velut gladio cogitatõibus lacerabatur
Et hoc ē Luam ipſius aiam pertranſi-
bit gladius. Ex hac auctoritate proba
tur multipliciter ꝙ beata v̄go gratiam
habuit martirij. Itẽ dationi anie de
bet̄ aureola martirũ. Sed beatiſſima
v̄go dedit p̄ciosiſſimã ⁊ dilectiſſimã ani
mam: ergo hẽbit p̄ciosiſſimã aureolã.
Media p;. Qȝ enim beatiſſima v̄go de
derit dilectiſſimã aiam eſt manifeſtuȝ.
Ipſa eni in infinitũ plus dilexit aiaȝ. i.
vitam filij ſui quam beat᷒ petrus vi
tam ⁊ aiam ſui ipſius. Item ꝙ p̄cio
ſiſſimã animam dederit p;. quia datio
huius anie fuit p̄ctium totius mundi
⁊ redimibil̄ creatur̄. ⁊ ſic beata v̄go de
dit animã in infinitũ plus dilatam ⁊ p̄
ciosam q̄ aliquis ſanctorum. ergo ha
bebit in infinitum p̄ciosiorem aureolã
q̄ aliquis ſanctorum. Itẽ alij marti-
res dederũt tantũ animam ⁊ corpus.
btiſſima autem virgo obtulit ad crucẽ
animã ⁊ corpus ⁊ diuinitateȝ. ergo im
proportionabiliter plus dedit ī merito.
ergo ip̄roportionabiliter plus accepit ī
p̄mio. Itẽ aliqui debitores mortis exi
ſtẽtes nõ dederunt vitam gratuite. ſ. q̄
ſi donũ. ſed reddiderũt ex debito quaſi
cenſum. Beatiſſima autẽ virgo illum
dedit qui ſolus inter mortuos liber fu
it: ⁊ nõ neceſſitate ſed ſola caritate mor
tem ſuſtinuit. Itẽ omnis dolor eſt ex
amore: quod eni cum amore poſſidet̄
cum dolore amittitur. Ubi ergo impro
portõabilis amor. ibi ip̄roportionabilis
dolor. Sed dolor quo dolebãt ſancti in
paſſiõe. cauſabat̄ a natura ⁊ amore na
turali. dolor autem quo dolebat beata
virgo. cãbatur a gratia ⁊ dilectõe gra
tuita. Sed gratia ip̄roportionabiliter ꝑ
fectior ⁊ fortior ē natura. ergo ip̄ropor
tionabiliter maior ē amor gratuitus q̄
amor naturalis. ergo dolor cãtus a gra
tia ip̄roportõabiliter eſt maior q̄ dolor
cãtus a natura. dolor ſanctorum cãba
tur a natura dolor aũt v̄ginis a natura
⁊ grã. ſed maior a grã. ergo in infinitũ
erat maior dolor beate v̄ginis q̄ dolor
aliorum. ergo ⁊ aureola eius erit ma-
ior aureolis aliorum.

De aureola predicatorum. ca. iij.

Arione predicta queritur d̄ aureo
la predicatorũ vtrum fuerit ī bea
ta v̄gine. Et videtur ꝙ nõ. Ceſſante cã
ceſſat effectus. Beatiſſima v̄go nõ ha
buit ſtatũ p̄dicatorum vl̄ doctorũ. er
go non hũit aureolaȝ p̄dicatoꝝ. Media
p; ꝑ apl̄m. i. Cor. 14. Mulieres ī eccl̄ijs
taceant. Sed cõtra. Plus eſt p̄dicar̄
fcõ q̄ verbo. Alij p̄dicatores p̄dicaue
runt verbo: beatiſſima v̄go principal̄r
p̄dicauit facto: ſ; ip̄roportiõabiliter eſt
ꝑfect᷒ factũ q̄ v̄bũ: ergo ip̄roportiõabi
liter ꝑfect᷒ p̄dicabat btã v̄go q̄ alij. er
go ꝑfectiorẽ hũit aureolã. Et ſi dicit̄
ꝙ alij p̄dicauerunt fcõ hoc fuit per ac-
cidẽs. Accidit eni fcõ ꝙ ſit ſignum vel
exemplũ. btiſſima aũt virgo ꝑ ſe factis
vtebat̄ ꝑ verbis in ſua p̄dicatõe. in d̄
ſponſatõe. ſacramentoꝝ ſuſceptione. ⁊
cõſimiliũ quibus vtebatur nõ ad ſui ꝑ
fectionem ſed ad noſtrã inſtructioneȝ
⁊ vtilitateȝ. Item maria cõſeruabat
omnia verba hec luce. 2. Sci dicũt ꝙ
ideo cõſeruabat vt opportunis tp̄ibus
ad ſcribẽdũ euãgeliſtis reuelaret. ergo
beata v̄go nobis ꝑ euangeliſtas p̄di
cabat. Itẽ doctrina prudentũ facilis
eſt ꝓv̄. 14. S; btiſſima v̄go breuiſſime
⁊ luciſſime oĩa p̄dicabilia vno verbo
p̄dicauit qñ dixit in nuptijs ioh. 2. Qȝ
cũq; dixerit vobis facite Qui eni facit
quecũq; filius dei dixerit omnia p̄dica
bilia implent. ergo beata v̄go omnia
vno v̄bo p̄dicauit. Itẽ dicũt̄ q̄ de ſa
piẽtia ſpũaliter intelliguntur de beata v̄gi
ne. De illa aũt dicit̄ ꝙ eſt doctrix diſci
pline dei. Sap. 8. ergo btã virgo ē do
ctrix. ergo debet̄ ei aureola p̄dicatoꝝ.
Itẽ ꝓp̄he ſunt doctores. ergo ꝓp̄hiſ
ſe doctrices. Sed btiſſima v̄go fuit ꝓ
p̄hetiſſa. ergo doctrix. mior p; ī Yſa. 8.
Acceſſi ad ꝓp̄hetiſſam. glo. virginem
mariã. Qȝ autẽ mulieres poſſint eẽ
ꝓp̄hetiſſe. pat; Act. 21. ꝙ. 4. filie virgi
nes erant q̄ ꝓp̄hetabant. Itẽ omnes
alij predicatores p̄dicabãt ꝑ verbum
creatum: btiſſima aũt virgo p̄dicabat
per verbum increatum. ergo p̄dicauit
excellentius omni predicatore. ergo h;
aureolam p̄dicatorũ excellentiorem
omni aureola predicatorum.

De aureola virginum. ca. iiij.

Onſequẽter queritur de aureola
virginũ ⁊ videt̄ ꝙ non habuerit
aureolam virginũ hac ratõe. Aureola
debet̄ ſm̄ perfectiſſimũ ⁊ difficilimũ;
cõtinẽtie. ergo vbi nõ ẽ pugna. nec vi-
ctoria. Itẽ Apl̄s. 2. thim. 2. Nemo co
ronabit̄ niſi qui legitime certauerit.
Beatiſſima autem uirgo non certauit
certamie v̄ginum. ergo nõ h; aureolã
virginum. Item p̄hs. Qȝ cõtinens
eſt qui patit̄ ⁊ non deducitur: inſenſibi
lis qui nec patitur nec deducitur. Btã
v̄go nõ patiebatur. ergo nec fuit conti
nens. ergo nec h; aureolaȝ contĩnẽti
ſiue virginitatis. Contra. beata virgo
dicitur virgo virginum. ⁊ hic loquen
di modus dicitur uel vocatur excellen
tia vel origo excellentie. vnde Roſa
flos florum. i. digniſſimus inter flores
Uel dicit originem: ut maria iacobi.
Si ergo dicitur Maria virgo virgi-
num. i. excellentiſſima inter virgines.
ergo quicquid debetur alijs virginib᷒
debetur ei excellentius. Si autem di-
citur virgo virginum per originem ut
ſit ſenſus virgo mater virginum: tũc
ipſa eſt mater virginum in virginita-
te: ⁊ ſic erit mater virginitatis. alie au
tem ſunt nutrices virginitatis. ergo
beata virgo improportionabiliter eſſen
tialius ſe habet ad virginitatem q̄
alie virgines. ergo improportionabili-
ter perfectius habebit aureolam ſuper
alias virgines. Item beatiſſima vir
go eſt regina virginum ⁊ hoc ſibi ſoli
conuenit: ipſa enim ſola a maledicto
legis quaſi a ſeruitute carceris ⁊ capti
uitatis virginitatem liberauit. ⁊ eam
liberam ⁊ glorioſam reddidit: ⁊ ſic om
nes virgines inquantum virgines a
ſeruitute legis liberauit: ⁊ ſuc ſerui-
tuti mancipauit: ⁊ ſic eſt effecta regina
virginum. Omnes alie ſunt ancille
virginis ⁊ pediſſeque. Sed impropor
tionabilis eſt corona ancille, ⁊ regine.
ergo improportionabiliter perfectio-
rem habet aureolam ſuper aureolam
virginum. Item beatiſſima virgo ha
buit virginitatem in ſummo ut patebit
infra. ergo habet aureolam virginita
tis in ſummo. Poſt hec q̄ritur quo-
modo fuerint fructus in beata virgīe
qui diſtiguuntur ſecundum ſtatum in
nocentie vel continentie trigeſimus ſe
xageſimus centenus. Et videtur ꝙ il-
los non potuerit habere excellentius
quia trigeſimuȝ nõ excellit trigeſimũ.
nec ſexageſim᷒ ſexageſimũ. nec cẽten᷒
cẽtenũ. Solutio ad hoc ſoluẽtes dici
m᷒. ꝙ iſte btitudies determinant̄ ſm

actus pfectiſſimos vic. ⁊ propter hoc
euacuabunſ in pr̄ia vbi nō eſt pauper
tas nec luctus nec eſuries ⁊c̄. Et cō
cedimus q̄ beata virgo habuit omnes
iſtas ſcd̄m q̄ probatum eſt ſc; excellen
tius omni viatore concedentes omnia
q̄ oppoſita ſunt de paupertate ſimiliter ⁊
de mititate. Qđ aūt obicitur đ Moy
ſe q̄ erat mitiſſim⁹ intelligendū eſt in
generatōe ſua vel reſpectu precedenti
um vel contpaneorū ſuorū: q̄r beatiſſi-
ma virgo nō cadit in numerū cū alijs:
quia nō eſt vna de oībus ſed ē ſup om
nes. Concedimus ⁊ q̄ btiſſima virgo
habuit oēs aureolas ⁊ oīa dona gratui
ta omniū aliorum ſcōrum. De aureo
la martiru; . Ber. Longe eam plus q̄
martirē cenſemus in qua paſſionis ſen
ſum cōpationis ſupauit affectus. Itē
de omnibus aureolis ſimul. Ber. ſuper
illud eccl'ci. 24. In plenitudie ſcōrum
detentio mea. Merito in plenitudie ſā
ctorum eius erat detētio: cui nec fides
defuit pr̄iarcharū. nec ſpes pphetarum
nec zelus apl'oru;. nec conſtantia mar
tirū. nec ſobrietas cōfeſſorum. nec ca-
ſtitas virginu;. nec fecūditas coniuga
tarum. nec puritas angelorū. Ex hac
auctoritate p; q̄ beatiſſima virgo ha-
buit oēs proprietates gratuitas alioꝝ.
Ratōes in ꝯtrariū poſitas p cōtrarias
rationes credim⁹ ſufficiēter eē ſolutaſ.
Ad illud qđ vltimo obicitur de fructi
bus. dicim⁹ q̄ illos habuit excellenti⁹
omnibus viatorib⁹ duplici ratōe. Una
quia hūit eos omnes ſimul vtpote vir
go. vidua. ⁊ ꝯiugata. Altera quia vnū
quodq; excellenti⁹ habuit. In xxx. eni
fructu qui debeſ coniugatis. per dena
rium gl'ie eterne perfectio ſignaſ. per
ternarium tria bōa coniugij. ſ. fides p
les. ſacramentū. p que coniugati tēdūt
ad vitam eternam. Illa autem tria ha
buit excellentius beata virgo: ut pba
tum eſt ſupra. ergo habuit fructum tri
geſimum oībus excellentius. Itē in lx.

per denarium ſignatur perfectio eter
ne glorie: In ſenario. 6. opa mīſicordie
per que viatores tendūt in vitam eternā.
Illa aute; opera mīſicordie fuerunt ex
cellentius in beata virgine omni viato
re. ergo habuit fructu; ſexageſimū ex
cellentius vniuerſis. Centeſimus fru-
ctus ſeu numerus qui cōſiſtit ex dena
rio in ſe ducto vitam angelicam in ter
ris ſignificat. p quā tenditur ad ſocieta
tem angelorum in celis. Uitā vero an
gelicam habuit btiſſima virgo excellen
tius omnibus i terris. ergo beatiſſima
v̄go habuit fructum centeſimū excellē
tius vniuerſis. Et ſic pat; qualiter bta
tiſſima v̄go omnes beatitudines. ⁊ om
nes aureolas. ⁊ huiuſmodi fruct⁹ om
nes habuit in ſummo.

De fructibus quos ponit apoſtolus ad
gal. 5. ca. ii9.

Oſt hec queritur de fructib⁹ quoſ
ponit Ap'ſ ad Galathas v. Fru-
ctus autē ſpirit⁹ eſt caritas. gaudium.
⁊c̄. Qualiter fuerint in beata v̄gine.
Et videtur q̄ excellentius omni viato
re. ⁊ hac ratōe. Gratia ⁊ peccatū oppo
nuntur. cōiunctio ⁊ diuiſio ſimiliter op
ponūtur: a peccato ē diuiſio. ergo a gra
tia ē coniunctio. Sed in beata virgine
fuit iproportionabilis gratia. ergo ipro
portionabilis cōiunctio. Sed ad cōiun
ctionem cū deo ſequitur refectio ſiue
fructus: ut; in fruitōe pr̄ie que ſequiſ
ad ſummā cōiunctionem. Sed in btiſ
ſima v̄gine fuit ſūma ⁊ iproportionabi
lis ꝯiunctio vie. ergo improportionabi
lis refectio. ergo habuit oēs fructus in
ſūmo. Itē yſa. 3. Dicite iuſto quoniam
bene. quoniam fructum adinuentio-
nū ſuaru; comedet. Et in p̄s. Labores
manuum tuarum ⁊c̄. ergo in operibus
bonis eſt refectio. In beata virgine
fuerunt opera iproportionabiliter bōa
ergo ⁊ refectio iproportionabilis. Ite;
p̄s in cuſtodiendis illis retributio mſ
ta. Sed btā v̄go iproportionabilit alijs

cuſtodiuit. ergo in ipſis iproportōabili
ter retributiōem habuit. Item. Secu
ra mens quaſi iuge cōuiuiū. Sed btiſſi
ma virgo alijs improportiōabiliter ſecu
ra fuit. ergo alijs iproportōabiliter con
uiuauit. Itē yſa. 58. Si auerteris a ſab
bato pedem tuum. facere voluntatem
tuā in die ſcō meo. ⁊ vocaberis ſabba
tum delicatum. ⁊ ſanctu; dn̄i glorioſū:
⁊ glorificaueris eum: dum non facis
vias tuas. ⁊ non inueniatur voluntas
tua. vt loquaris ſermonem: tunc delec
taberis ſuper domino. ⁊ ſuſtolla; te ſu
per latitudinem terre: ⁊ cibabo te here
ditate iacob patris tui. Omnia hec que
premittuntur ad iſtam cibationem fue
runt in beata virgine ſumme. ergo ci
batur in ſummo.

De caritate. cap. i20.

Oſt hec queritur de fructu que ē
caritas. ⁊ probatur q̄ i beata vir
gine fuerit in ſummo. hoc modo. Cari
tas eſt que de terra ad celum euocat.
⁊ ſic duo innuuntur que pertinent ad
hunc fructum. A terrenis ſepatio. Ad
celum eleuatio. vtrunq; iſtorum i btā
virgine fuit in ſummo. Qđ iproportiōa
biliter alijs a terrenis fuit ſeparata p;
per hoc q̄ nec puluis venialis pcī pedi
bus eius adheſit. q̄ omnibus alijs via
toribus ineuitabile fuit. Qđ ad celum
maxime eleuata fuit ſic pbaſ Mat. 6.
Ubi eſt theſaur⁹ tuus ⁊c̄. ergo theſau
rus tuus trahit ad ſe fructum. S; btā
virgo habuit iproportionabilē theſauꝝ
i regno celorum. ergo iproportōabiliter
leuabatur ad celum. Item eleuatio eſt
gr̄a. ſ; in btā virgine fuit iproportiabil'
gratia. ergo ⁊c̄. Itē in p̄s. 23. Fūit tres
q̄ōnes. vna. Quis aſcendet in montem
ſanctum tuū. Altera aūt quis ſtabit i
loco ſcō tuo. Tertia. Quis habitabit. Qr
difficile eſt ⁊ perfectum aſcendere. dif
ficilius ⁊ perfectius ſtare. difficilimu;
⁊ perfectiſſimum habitare ⁊ quieſcere.
Sed ad ſtatū apoſtolorum qui ſunt ma

iores de eccleſia pertinet aſcendere. ſ;
non habitare ymo deſcendere. Unū an
geli deſcendebāt ⁊ aſcendebāt in Geñ.
28. cap. Unde apoſtolus rapiebatur vſ
q; ad tertium celu; ⁊ mox deſcendit ad
diſponenda cubicula infirmorum. Unū
ipſe dicit. 2. cor. 5. Siue mente excediuſ
đo. ſiue ſobrij ſumus nobis. ergo ad p
fectiorem ſtatum q̄ apoſtolorum fuēt
ad quem pertinet aſcendere ⁊ quieſce
re. Sed ſuper ſtatum apoſtolorum nō
fuit ſtatus eminentior q̄ ſtatus beate
virginiſ. ergo ad ſtatum btē virginis p
tinet aſcendere habitare. ⁊ quieſcere.
Item p̄s. 83. Concupiuit ⁊ defecit aīa
mea in atria dn̄i. Cōcupiſcere ⁊ defice
re medium eſt inter atria domini con
cupiſcere ⁊ non deficere. Primum per
tinet ad ſtatum viatorum. ſecundū ad
ſtatum comprehenſorum. ergo mediū
ad ſtatum medium. hic eſt aute; ſtat⁹
beatiſſime virginis. ergo beata virgo
atria domini concupiuit ⁊ non defecit
ergo ibi requieuit. Ite; yſa. xi. Et rege
uit ſuper eum ſpiritus domini. ſpiritus
ſapientie ⁊c̄. Bernar. Nimirum ſuper
eam. ergo ⁊ ſup eam requieuit ſpūs ſā
ctus. Sed requies eſt priuatio motus.
Sed augmentu; ⁊ diminutio ſunt mo
t⁹. ergo ſi habuit ſpiritu; ſanctum fuit
ſine motu. ergo ſine augmento. ergo in
ſummo. ergo fructum caritatis in ſum
mo. Item ſapi. vi. Incorruptio facit eē
proximū đo. Sed in beatiſſima virgine
fuit iproportiōabilis incorruptio. ergo
improportiōabilis proximitas deo. Itē
luce. 14. ⁊. 18. Qui ſe exaltat humiliabi
tur. ⁊c̄. Beatiſſima virgo fuit in ſūmo
humiliata. ergo in ſummo eleuata. Cū
ergo caritatis fruct⁹ ſit eleuatio ad ce
lum. manifeſtum eſt ex his q̄ btiſſima
virgo habuit fructu; caritatis in ſum
mo.

De gaudio. capi. i21.

Oſt hoc queriſ de ſcđo fructu qui
eſt gaudium. De quo glo. ibidem

Q̄ȯ gaudiuʒ eſt puritas conſcientie. ⁊
eleuatio animi ī his que digna ſunt ſe
exaltātis. Sed hec tria puritas. ſcilicet
conſcientie vt patuit ſupra . ⁊ eleuatio
animi vt proximo eſt probatū . ⁊ digni
tas donorum ſpiritualium fuerunt in
beata virgine in ſummo . ergo habuit
fructus gaudij in ſummo. Itē ps. 97 .
Viderūt omnes fines terre ſalutaꝫ dei
noſtri. iubilate deo ⁊c̄ . Glo. ꝙ viſio ſal
uationis eſt cauſa iubilationis. Sed in
viſione iſta beatiſſima virgo ī ſummo
vidit. ergo iubilauit in ſummo. Iteʒ lu
ce . 2 . Annuncio vobis gaudium ma
gnum. q̄ꝛ natus eſt ſal. Improportōabi
liter maius eſt ſaluatorem naſci de ſe .
q̄ꝫ naſci ſibi . ergo beatiſſima virgo im
proportōabiliter omnibus cauſam gau
dij habuit. ergo ipropōtōabiliter oībus
gauiſa fuit. Item ipropoꝛtōabiliter ma
ius eſt ſaluatoreʒ ſibi naſci filiū q̄ꝫ ſibi
naſci dn̄m. Si. n. beata gens cuius eſt
dn̄s eius. improportiōabiliter beatioꝛ ē
cuius dominus filius eius . Sed beatiſ
ſime virgini naſcebatur filius. alijs do
minus. ergo improportionabilem cām
alijs gaudēdi habuit. ergo ī ſummo ga
uiſa fuit. Item iohānis. 14 . Si diligere
tis me gauderetis vtiq̄ʒ ⁊c̄ . Hec ē imme
diata ⁊ per ſe. Dilectio. n. eſt immedia
ta cauſa gaudij. Sed beatiſſima virgo
habuit dilectionē in ſummo. Item luc.
10. Gaudete ⁊ exultate. q̄m no. v. ⁊c̄.
Hoc ē gaudiū de predeſtinatōe eterna.
⁊ ō preſenti iuſticia. Sed btā virgo ha
buit pn̄tem iuſticiā in ſūmo. ergo ⁊ gau
dium in ſummo. Item aliquis p̄deſtia
tur vt ſit ſeruus dei ⁊ fili⁹ per adoptō
nem. aliquis vt filius dei ſit per deum:
vt xp̄s homo: aliquis vt ſit mater dei ꝑ
naturam. ſed iproportiōabiliter maius
eſt matrem dei eſſe ꝑ naturaʒ q̄ꝫ eſſe fi
lium per adoptionem . ergo beatiſſima
virgo cauſam gaudij hʒ in ſummo. Itē
apl̄us ad phil. 4 . Gaudete ī domino. do
minus eniʒ prope eſt. ergo proximitas
eſt cauſa gaudij. Sed beatiſſime v̄gini
in ſummo proximus fuit. ergo ſūmum
gaudium hūit. Item apl̄s ad col. 3. ha
bentes ſuꝑ oīa caritatē: que ē vinculū
perfectionis. ⁊ pax dei exultet in cordi
bus veſtris. glo. Caritas que eſt cauſa
exultationis. Sed beata virgo habuit
caritatem in ſummo. ergo exultauit in
ſummo. Itē ad ro. 14 . Regnuʒ dei inter
vos eſt pax. ⁊ iuſticia. ⁊ gaudium ī ſpū
ſancto. Beatiſſima virgo improportiō
biliter plus hūit in corde de regno dei .
ergo improportionabiliter plus de gau
dio in ſpiritu ſcō. Iteʒ dicitur ī ps. 88.
Miſericordia ⁊ veritas p̄cedent facieʒ
tuam. beatus popul⁹ q̄ ſcit iubilatiōeʒ.
Preceſſio miſericordie ē cā iubilatiōis.
Sed in beatiſſima virgine preceſſit mi
ſericordia in ſummo. ergo ſciuit iubila
tionem in ſummo. Item Thob. 5. Qua
le gaudium mihi eſt q̄ ī tenebris ſedeo.
⁊ lumen celi nō video. ergo attracto ſen
ſu in luce eſſe. ⁊ lumen celi videre eſt
cauſa leticie. hoc autem fuit in beatiſſi
ma virgīe in ſummo. ergo habuit gau
dium in ſummo. Item beata virgo oī
bus viatoribus ⁊ cōprehēſorib⁹ eſt cū
gaudij ⁊ leticie. ergo plus omnib⁹ hūit
gaudij ⁊ leticie. Vn̄ ſarra in figura ei⁹
dicit. gene. 21. Riſum mihi fecit dn̄s. ⁊
oēs qui audierunt corridenṫ mihi. qua
ſi diceret. Gaudium principaliter ꝑtīet
ad me. alijs aūt inconſequenti ⁊ ꝑ me.
Unde Judith. xv. Tu gloria irl̄m . tu
leticia iſrael. tu honorificentia populi
noſtri. Item yſa. 9. Letabuntur coram
te. ſicut qui letantur in meſſe: ſicut ex̄
tant ⁊c̄. Hic tanguntur due cauſe gau
dij meſſorū de fructu: victoꝝ de ſpolijs
Si ergo ē gaudium de fructu . Sʒ bea
tiſſima virgo habuit fructum ī ſūmo .
Item beata virgo habuit victoriam ⁊
ſpolia in ſummo que ex faucibus leuia
than totum mundum quaſi ſpoliuʒ eri
puit . ergo gaudij fructum in ſummo
poſſedit .

De pace. capi. 122.

Poſt hec querit̄ de fructu q̄ eſt pax
ꝙ fuerit in ſummo in beata virgi
ne probatur hoc modo. luc. 2. Gloria in
excelſis deo. Et in terra pax hominib⁹
⁊c̄. Beatiſſima virgo improportionabi
liter omnibus habuit bonaʒ volūtatē.
ergo iproportōabiliter pacem. Item io
hannis. 14. Paceʒ relinquo vobis. Pa
cem meam do vobis ⁊c̄. Hec ē duplex
pax . ſ. eternitatis: ⁊ pectoris. Pax pec
toris eſt quies a peccatis. Illam autem
habuit beatiſſima virgo in ſummo. In
alijs autem quies a peccato eſt ceſſatō
peccādi. ergo beatiſſima virgo habuit
pacem pectoris in re: ⁊ pacem eternita
tis improportiōabili certitudine. ergo
habuit fructuʒ pacis improportiōabilr̄
oī viatore. Item yſa. 32. Opus iuſticie
eſt pax. Sed beatiſſima virgo iuſticiaʒ
habuit in ſummo. ergo ⁊ pacem ī ſum
mo. Itē in ps. 75. In pace factus ē loc⁹
eius. Sed beatiſſima virgo iproportiō
biliter fuit locus dn̄i. ergo iproportiō
biliter pax. Itē mundus pacē eius tur
bare nō potuit. q̄ꝛ pauperrima ſpū fuit
Item dyabolus pacem eius turbare nō
potuit. q̄ꝛ humilis in ſummo fuit. Sed
nec caro turbare potuit. quia fomes ī
ea extinctus fuit. ⁊ ſic patet quomō btā
virgo fructum pacis in ſummo hūit .

De patientia. ca. 123 .

Poſt hec queritur de patientia ps
93. Secūdū multitudinē doloꝛum
meoꝝ in corde meo. cōſolationes tue le
tificauerunt aīam meaʒ. Sed btiſſima
virgo habuit doloreʒ paſſionis p⁹ filiū
ſuū ī ſummo. ergo fructū patiētie in ſū
mo. Itē ſicut ſe hʒ paſſio ad paſſionem
ita cōſolatio ad cōſolationem. Xp̄s aūt
ī paſſiōe ſummū dolorē hūit ⁊ ſummaʒ
cōſolatiōem. Sʒ paſſio btiſſime virgis
ſimilima fuit illi paſſiōi . ergo ⁊ cōſola
tio cōſolatōi. Itē puer. vlt. Date ſiceꝛā
merentib⁹ . ⁊ vinū his q̄ amaro ſūt aīo
Sed btiſſima virgo hūit amaritudineʒ
paſſiōis ī ſūmo. ergo ⁊ ſicerā cōſolatōis
ī ſummo. Itē yſa. 61. Dabit ei dn̄s coro
nā ꝓ cinere. oleū gaudij ꝓ luctu. palliū
laudis ꝓ ſpū meroꝛis. Sʒ btiſſima v̄go
hūit luctū ⁊ merorē ī ſummo. ergo gau
dium ⁊ conſolationeʒ in ſummo .

De longanimitate. ca. 124 .

Poſt hec queritur de longanimita
te. glo. Q̄ȯ longanimitas ē ī expe
ctatiōe boni. Inde ſic. Bonū expectatū
reficit. Sed btiſſima v̄go iproportōna
bile gaudiū alijs expectauit. ergo fruc
tū lōganimitatis iproportiōabilr̄ hūit.
Itē bonū expectatū nō reficit niſi ī ali
quo certū ſit hēri. ergo ubi ē maioꝛ cer
titudo de hēndo. ibi maior refectio in
expectando. Sʒ btiſſime virginis expe
ctatio oībus alijs iproportōabiliter fru
ctum habuit lōganimitatis. Itē oīs al
terius viatoris expectatio ē per moduʒ
eſurientis. expectatio beate virgis fuit
per modum comedentis. Sʒ impropoꝛ
tionabiliter magis delectat expectatio
in comedendo. q̄ꝫ in eſuriendo . Patet
ergo ꝙ beata virgo fructum longani
mitatis habuit improportionabiliter
viatoribus vniuerſis .

De bonitate. ca. 125.

Poſt hec querit̄ de bonitate glo .
Eſt dulcedo animi. Sed ſcōʒ phm
Dulce eſt quod amaro impermixtuʒ: dul
cius qȯ amaro ipmixtius : dulciſſimū
quod amaro impermixtiſſimū : Sed ani
mus beate virginis ſolius fuit omni
amaritudine impermixtiſſimus . ergo
eius ſolius animus fuit dulciſſimus .
Item hec dulcedo eſt de bonis cogni
tis ⁊ habitis. Sed beatiſſima virgo bo
na nobiliſſima in ſe cognouit ⁊ habuit.
ergo dulciſſima fuit. Item ps. 30. Quā
magna multitudo dul. tue do . quam
ab. ti. ec. Sed beatiſſima v̄go nobiliſſi
mā timorē. ſ. reuerētie hūit in ſummo.

ergo dulcedinē habuit in ſūmo. Item
Iudic. 6. legiꝭ ꝙ vellus dulci roꝛe im
pletum poſt hoc totam areã impleuit.
Per vellus btīſſima virgo intelligitur
que totū mūdum dulcedine repleuit. er
go plus omnibus dulcedinis habuit.
Itē ad hebꝛ. 9. In archa fuit vrna cū
māna. Per archam btā virgo. per mā
na ſūma dulcedo ſignaꝭ. ergo ipſa i ſū
mo habuit dulcedinem. Itē eccl'ci. 24.
Spiritus meꝰ ſuper mel dulcis. Sed ꝑ
mel cōiter intelligiꝭ qd dulciſſimum.
Iuxta illud Iudic. 14. Quid dulciꝰ mel
le. ergo btīſſima virgo habuit maioꝛē
dulcedinem ſuper omnē dulcedinem.
Item quanto arboꝛ altioꝛ. tanto fructꝰ
dulcioꝛ. Sed fructus btīſſime virginis
fuit dulciſſimus. quia ipſe ſolus altiſſi
mus. Sed ſi fructus fuit dulciſſimus.
ergo rami iuxta illud Iacobi. 3. Nūqd
fons de eodem foꝛamie emanat dulcē
et amaram aquā. q. diceret. Qualis fru
tus. talis et ercra. Cum ergo a beatiſſi
ma virgine ſūma dulcedo ꝓceſſerit.
pꝫ ꝙ dulciſſima fuerit. Sic ergo pꝫ ꝙ
beatiſſima virgo bonitatem. i. dulcedi
nem animi habuit in ſummo ſuper om
nem viatoꝛem.

De manſuetudine. ca. 126.

Poſt hec queriꝭ de manſuetudie
Eſt autē manſuetudo ſm glo. tra
ctabilitas. Tractabilis autem eſt qui
hꝫ bonos moꝛes. Boni autē moꝛes ſūt
per virtutes. beatiſſima virgo habuit
virtutes in ſūmo. ergo tractabilis fuit
in ſūmo. Item Iaco. pꝛio. Cū manſue
tudine ſuſcipite inſitum verbum. Glo.
Cum māſuetudine cōtra iram. Qui mi
nus habꝫ de ira habet magis de māſue
tudine. Beatiſſima virgo oīno caruit
ira. ergo habuit māſuetudinē in ſūmo.
Item inter ſupbos ſemꝑ iurgia ſunt. er
go ſuperbia per ſe eſt cauſa iurgioꝝ.
ergo vbi plus de ſupbia plus de iurgijs
minus de māſuetudine. ergo ꝑ oppoſi-
tū; vbi minus de ſupbia minus de iur
gijs: et plus de manſuetudine. Sed in
beatiſſima virgine fuit humilitas in ſū
mo. ergo et manſuetudo. Itē Tractabi
lis diciꝭ qui eſt omnibꝰ cōfoꝛmis et cō
foꝛmabilis. Tractabilis ergo eſt qui ē
omnibus omnia. hoc aūt poteſt eē duo
bus modis. vel ſcōm genera ſingulorū
ſicut paulus q factus eſt iudeis ſicut iu
deus etc. vel ſcōꝫ ſingula generū. et iſte
ē ſimpliciter oībus omnia. et hoc fuit
beatiſſima virgo. ergo beatiſſima vgo
fuit tractabilis in ſūmo. Unde Ber. in
ſermōe de aſſumptōe. Signū magnū.
Quid ad mariā trepidet humana fragi
litas? Nihil auſterū i ea. nihil terribile.
tota ſuauis eſt. Et infra. Oībꝰ oīa ſcā ē
oībus miſericoꝛdie ſinū aperuit. ut ď ple
nitudie eius accipiāt vniuerſi. captiuꝰ
redemptionē. eger curationē. triſtis cō
ſolationē. peccatoꝛ veniā. iuſtꝰ gratiā
angelus leticiam. et enīq; tota trinitas
gloꝛiam filij pſona carnis humane ſub
ſtantiā ut nō ſit qui ſe abſcondat a calo
re eius. Itē argui pōt ex eo ꝙ eccl'ia in
terpꝛetetur eam diuerſis ſtatibus et ꝑ
ſidentibus aſſimilando v. eccl'ci. 24.
Ego quaſi vitis fructificaui etc. Ex quibꝰ
oībus argui pōt ꝙ ipſa eſt omnibꝰ con
foꝛmabilis. et oībus comparabilis. Et
ideo omnibus in ſummo tractabilis.
Item paulus fuit omnia oībus ſcōdū
aſſimilationē. 1. coꝛ. 9. Beatiſſima aūt
vgo ſcōm veritatē. Itē paulus diuerſis
hominibꝰ et ſtatibus ſe pro loco et tem
poꝛe cōfoꝛmauit ſcōm ſimilitudinem et
cōdeſcenſionem. beatiſſima autem vir
go ſimul et ſemel diuerſis tēpoꝛibus et
etiam oppoſitis ſe confoꝛmauit ſcōm
rem et veritatem rei. Simul eni ſecun
dum rem et matribus. et virginibus ſe
cōfoꝛmauit et viduis. hominibꝰ et ange
lis. ergo fuit improportionabiliter tra-
ctabilis viatoꝛibꝰ vniuerſis. Sic ergo
patet ꝙ beatiſſima virgo habuit fructū
manſuetudinis in ſummo.

De benignitate. ca. 127.

Poſt hec queritur de benignitate.
que eſt ut dicit glo. largitas rerū
Quod aūt iſta fuerit in beatiſſima vgine
in ſummo: pꝛobaꝭ hoc mō. Largitas re
rum cōſiſtit in dando. ſed beatiſſima vir
go improportionabiliter omnibus ďdit
ergo improportionabiliter omnibꝰ plꝰ
larga fuit. Minoꝛ pꝫ hoc modo. De deo
patre dicit. Apl's ad ro. 8. Qui pꝛopꝛio
filio ſuo non pepercit. Quō non omnia
nob cū illo dōauit? Sed deus dedit no
bis filium generādo ipſum ſecundū di
uinam naturam. et eius incarnationē
operando. ergo et beata virgo dedit no
bis filium ipſum generādo ſecundū hu
manam naturam. ad ipſius incarnatio
nem carnem viuendam miniſtrādo. er
go et ipſa nobis filium dedit. et in ipſo
omnia nobis cōtulit. Itē beatiſſima vir
go dedit omne dabile. ergo fuit magis
larga omni viatoꝛ. media patet. Omne
enim dabile eſt deus vel creatura. Ip
ſa enim dedit deum mūdo. et mundum
et oīa deo. De pꝛimo diciꝭ in libꝛo ſapie
7. ca. Quoniā omniū bonoꝛū mater ē.
De ſecūdo venerūt mihi omnia bona pa
riter cū illa. Itē pſ. 56. Benigne fac.
glo. filium mittēdo. peccata dimittēdo.
Sed inter oēs creaturas filij miſſioni
et peccati dimiſſioni ſola officium et mi
niſterium exhibuit. ergo ipꝛopoꝛtiona
biliter plus omnibus benigna fuit. Itē
ad. i. coꝛ. 13. Caritas patiēs eſt. benigna
eſt. he ſūt pꝛopoſitiones ꝑ ſe. Ergo vbi
maioꝛ caritas. ibi maioꝛ benignitas.
Sed beatiſſima vgo in ſummo habuit
caritatē. ergo et benignitatem. Item
Mat. 5. Sicut et pater veſter ſolē oꝛiri
facit et pluit ſupꝛa ingratos et malos.
glo. benignꝰ quia dedit eis poteſtatē fi
lios dei fieri his qui credūt in nomi-
ne eius. Qui nō ex ſāg. etc. Sed poſt ď
um beata virgo in ſūmo ſuo modo de
dit nobis filios dei fieri per gratiā nos
regenerādo. beatiſſima enim virgo de
dit nobis poteſtatē filios dei fieri i rege
neratoꝛem noſtrū generādo. Unde luc. 2.
Maria peperit filiū ſuum pꝛimogeni
tum. Glo. i. viuū filium genuit. in quo
nos omnes ſecundum ſpiritū in filios
dei regenerauit.

De fide. ca. 128.

Poſt hec queriꝭ de fide. dicitur aūt
hic fides ſm glo. inuiſibiliū certi
tudo. Intenditur aūt delectatio ex cer
titudine tribus modis. Pꝛimꝰ modus
eſt ꝑ ſcibiliū pluralitatē. ut ſi delectatō
eſt in ſciendo: quāto plura ſciūtur tan
to maioꝛ eſt delectatio. Sed beatiſſima
virgo plus omnibꝰ ſciuit. ergo plus om
nibus ſcōm hunc modū delectationis
habuit. Secundꝰ modus eſt per nobili
tatem et melioꝛitatē ſcitoꝛū: ut ſi eſt de
lectatio in ſciendo talia: maioꝛ delecta
tio erit in ſciendo nobilioꝛa et melioꝛa.
Sed btīſſima virgo ſciuit impꝛopoꝛtio
nabiliter melioꝛa et nobilioꝛa ad ſcien-
dum alijs. ſ. deū trinitatē. et btītudinē
ppꝛiā. ergo eius delectatio quā habuit
in ſciēdo. oīum alioꝛum delectationibꝰ
fuit ipꝛopoꝛtionabil'. Nihil eni eſt dele
ctabilius anime ſcire ꝙ̄ ſcire deū. et ſe
ab ipſo ſcire nūquam ſeparandū. Ter
tius modus eſt ꝑ modum ſciendi perfe
ctioꝛem: ut ſi delectat aliquid ſcitum
ſimpliciter ſcitum perfectius plus dele
ctat. Sed btīſſima virgo impꝛopoꝛtio
nabiliter perfectionē habuit in ſciēdo:
Item mūdicia preced. t uiſionem. uiſio
certitudinem. certitudo delectationē.
Sed beatiſſima uirgo habuit impꝛopoꝛ
tionabilē mundiciā. ergo uiſionem. er
go certitudinē. ergo et delectationem.
Sic ergo pꝫ qualiter beā uirgo et plura
ſciuit et delectabilioꝛa ad ſciendum. et
pfectioꝛi modo ſciendi omnibus alijs.
et ſic certitudinem habuit inuiſibilium
excellentius omnibus alijs. Igitur fru
ctum fidei habuit in ſummo.

De modeſtia. ca. 129.

Oſt hec queritur ō modeſtia: que
ut dicit glo. conſiſtit ⁊ in dictis. ⁊
in factis. ⁊ ſermone. Sed hec fuerunt i
ſūmo in beata virgine. ut probatū eſt
ſupra. ergo ⁊ refectio debebatur. Si
cut enim ſe habet cibus ad cibum: ita
delectatio ad delectationē. Item ſicut
ſe habet virtus ad virtutem ita actio
ad actionem. ⁊ modus actionis ad mo
dum actionis. Sed beata virgo habuit
virtutem in ſūmo. ergo ⁊ actiones. er
go ⁊ modū. Sed penes modificationē
conſiſtit modeſtia. ergo habuit modeſti
am in ſūmo. ergo ⁊ fructum modeſtie.
Itē in virtutibus politicis virtus ē me
dietas duorum extremorū. vnde in his
modus conſiſtit circa medium. In vir
tutib⁹ autē theologicis tanto aliq̄s per
fectius habet virtutis eſſe quāto maior
eleuatio ⁊ extenſio ad cōſecutionē fi-
nis. vnde modus ibi attenditur ſecūdū
maiorē eleuationē virtutis. Fides enī
tanto magis eſt virtus quanto magis
eleuat potentiā ad credendum: ⁊ ſimili
modo ſpes tanto perfecti⁹ habet eſſe ỽ
tutis quanto magis eleuat ad ſperādū
Similiter eſt in amore: cuius modus ē
non habuiſſe modū. Si ergo modeſtie
eſt tenere modū. ergo modeſtiſſimi in
ſūmo erit tenere modum in ſūmo. Sū
mus autē modus eſt per modū in ſtatu
vie eleuare potentiā ad pfectiſſimū ac
tum qui poteſt eſſe in ſtatu vie. huiuſ
modi autē eleuatio fuit tantū in beata
virgine. ergo ipſa habuit modū tantum
in ſūmo. Item glo. ſuper illō ro. 12. Ra
tiōabile ſit obſequiū. Neq̄ nimis neq̄
minus. hoc autē ſolū conuenit beatiſſi
me virgini preciſe. ergo ſola habuit fru
ctum modeſtie in ſummo. Item in aliis
viatoribus modeſtia ē cohibitiō ⁊ reſtri
ctio appetituū inordinatorū a concupi
ſcentia ſurgentiū: ⁊ fructus modeſtie
eſt refectio uel delectatio de huiuſmo
di cohibitiōe vel reſtrictione. vnde ē q̄
ſi delectatio pugnatorū poſt victoriam
⁊ ſic eſt delectatio per modū penitētie
Modeſtia aūt beatiſſime ỽginis non ē
de reſtrictione appetituū inordinatorū
qui in ea eſſe nō poſſunt. ſed eſt perfe-
cta ſubiectio carnis ⁊ ſenſualitatis ad
ſpiritū in tale ⁊ tam plenum rationis
dominium ꝙ non eſt poſſibile iraſcibi-
lem vel cōcupiſcibilem ⁊ rationalem ex
cedere ſuum modū: ⁊ ſic fructus mode
ſtie i ipſa nō eſt ſuper cohibitione uel
reſtrictione motuū inordinatorū qui in
ea nō ſunt: Sed in ea eſt delectatio ſu
per eo ꝙ huiuſmodi motus ei nō inſūt
nec ineſſe poſſunt: ⁊ ſic ſua refectio eſt
per modum innocētie: aliorum aūt refe
ctio fuit ꝑ modum penitētie. Sed ſtat⁹
innocentie improportiōabiliter excellit
ſtatū penitētie in dignitate. ergo refe-
ctio ꝑ modum innocētie refectionem ꝑ
modum penitētie: quia pena pōt demi
culpa ꝑhennis erit. Sic ergo pꝫ ꝙ bea
tiſſima virgo fructum modeſtie impro
portionabiliter excellentius habuit om
ni viatore.

De continentia. ca. 130.

Oſt hec queritur de continentia.
que ut dicit Glo. ē ab illicitis ab
ſtinere. ⁊ intelligit̄ de licitis ⁊ ē virtus
placitis abſtinuiſſe bonis. ⁊ itelligitur
hoc de placitis ſecundū ſenſum. Non
enim ē virtus abſtinuiſſe a bonis placi
tis ſecundū intellectū. Illa enim ſunt
ſimpliciter bona ⁊ ſcdm virtutem ap
petenda. a bonis autē ſenſilibus dele-
ctabilibus abſtinendū: ſūme vero dele
ctabile ſcdm ſenſum eſt actus genera
tionis: ergo ab hoc abſtinere eſt maxi-
mū virtutis. hoc aūt poteſt eſſe duob⁹
modis: ſm abſtinentiam perfectā vel
ſecundū perfectiorē. vel ſcdm perfectiſ
ſimam. Perfectā ut in cōiugatis. perfe
ctiorem ut in viduis: perfectiſſimam ut
in virginibus ⁊ ibi perfectior ē; ꝙ vir
ginitas perfectior. ergo ſimpliciter in
ſummo. hec autē in beata virgine fuit
in ſummo. ergo habuit fructū continē
tie in ſummo. Item virtus eſt circa ar
duum ⁊ difficile: ſꝫ hec eſt cōtinentia
ſecundum abſtinentiam actus genera
tionis maxie ē ardua ⁊ difficilis nature
corruptibilitate. Precipue circa partē
que eſt corrupta ⁊ infecta. ergo vbi eſt
illa abſtinētia in ſūmo. ibi erit cōtinen
tia in ſūmo. Item licitū eſt ꝙ nulla lege
prohibetur. ſed beatiſſime virgini non
ē lex poſita. iuſtis .n. n̄ ē lex poſita. Un
de ad gal. 5. enumeratis fructibus ſub
iungitur. Aduerſus huiuſmodi non ē
lex. ergo omnia ei licebant. Omnibus
autem aliis eſt lex poſita. ergo omnia
erant ei improportionabiliter magis li
cita. ergo improportiōabiliter aliis fru
ctus eius erat continentie. Item aug-
mentat virtutem cōtinentie abſtinere
a rebus non tantū placitis ⁊ licitis. ſed
etiam aliquibus debitis. Erit ergo vir
tus continentie perfecta abſtinere a li
citis placitis. ⁊ debitis. ergo a magis
debitis abſtinere erit maior virtus.
Sed beatiſſima virgo improportionabi
liter abſtinuit ab honoribus. ⁊ rebus
ſibi debitis plus omnibus aliis creatu
ris. Item augmentat virtutem continē
tie abſtinere a magno ⁊ digno ſibi de
bito ⁊ licito ⁊ erit continentia ſi abſtie
atur ab honore in ſūmo. Sed honor ⁊
reuerentia que debebatur ei inquantū
erat mater dei. excellit omnem reuerē
tiam. ⁊ omnem honorem debitum crea
ture. ergo ipſa habuit fructum conti-
nentie in ſummo. Sic ergo pꝫ qualiter
beatiſſima virgo abſtinuit a ſūme lici
tis. a ſumme debitis. a ſumme dignis.
⁊ ſic habuit fructum continentie excel
lentius omnibus creaturis.

De caſtitate. ca. 131.

Oſt hec queritur ō caſtitate. que
ut dicit glo. ē recte vti licitis. Et
ꝙ fuerit in beata virgine in ſummo ꝑ
bat̄ hoc modo. Triplex ē ſtatus. Ante
gratiā uel ꝑter gratiā. in gratia ⁊ i glo
ria. In p̄io ſtatu fuit opatio ſꝫ naturā
In vltio fit opatio ſꝫ gl̄iā. Sꝫ īter hec
duo extrema duo ſūt media. ſ. operari
quādoq̄ ſm naturam quādoq̄ ſm gra
tiam: ⁊ operari ſemper ſecundū natu
ram ⁊ gratiam. ſed operari ſecundum
gloriam conuenit comprehenſoribus:
ſecundum ỽo naturam corruptam vel
non corruptam conuenit hominib⁹ ſiue
peccatorib⁹ ſiue nō peccatoribus. ope
rari vero quādoq̄ ſecundū naturam
⁊ quādoq̄ ſm gratiam conuenit viato
ribus. ergo omnia operari ſecundum na
turam ⁊ gratiam conuenit ſtatui me
dio inter comprehenſores ⁊ viatores.
Ille autem ſtatus medius ē beatiſſime
virginis. ergo illud operari conuenit
beatiſſime virgini tantū. ⁊ illud opari
ē ſūme recte vti licito. ergo ei conuēit
caſtitas in ſūmo. Itē omnes actiones
humane ſunt referibiles ſecundum ac
tum vie. ergo ſūme perfectus ſecundū
ſtatum vie omnes refert: hec autem fu
it btiſſima ỽgo. ergo ipa retulit omneſ
actōes ſuas. Item apl's. 1. cor. 10. Siue
mādacatis ſiue bibitis: omnia i gloria
dei facite: hoc aūt eſt omnia referre in
gloriam dei: ⁊ huiuſmodi referre eſt
vti. ergo contingit omnibus recte vti:
ſi tamen vti conſiſtat in referendo: Eſt
enim vti referre ad id quod eſt fruen-
dum: ⁊ ſicut contingit referre differē
ter. ita contingit differenter vti. Sed
viatores contingit referre omnia habi
tualiter. Solam beatam virginē ꝯtin
git diuia referre ⁊ actualr. ergo cōue
nit ei vti oib⁹ iproportōabilr̄. Qō aūt
nulli uiatori ꝯueniat poſſe referre actua
liter. ſic pꝫ. Omnē aliū neceſſe ē pecca
re uenialiter aliqn̄. Sed quicunq̄ pec
cat uenialiter illum impoſſibile eſt re
ferre omnia actualiter. Sed omnem
uiatorem excepta btā uirgine neceſſe ē
aliqn̄ peccare uenialiter. ergo nullum

viatoꝛem excepta beata ṽgīe poſſibile
ē oīa referre actualiter. Itē inter ha
bitum ꝛ ſtatū medius eſt actus. ergo
inter ſtatum fruendi ꝛ habitum referē
di medium eſt actus referendi. ergo in
ter frui deo ꝛ omnibus in deo actualr
ꝛ omnia referre ad deum habitualiter
medium eſt omnia referre actualiter ī
deū. primū autem pertinet ad ſtatum
cōpꝛehenſoꝛum. ſcd̄m ad ſtatum viato
rum. ergo medium ad ſtatum mediū.
hic autem eſt ſtatus beatiſſime virgis
ergo opera ſua omnia retulit in deum
actualiter. ꝛ hoc eſt recte vel licitis in
ſummo. ergo ipſa ſola habuit fructum
caſtitatis in ſummo. Pꝫ ergo ꝙ beatiſ
ſima virgo omnes fructus ſpiritus ha
buit in ſummo. Hec autē concedim⁹
omnia. ꝛ credimus eē vera ſicut ex ve
ris ꝛ pꝛobabilibus per oꝛdinem ſūt ꝓ
bata. Ad expꝛeſſioꝛem tamen pꝛedicto
rum intelligentiam ꝛ ad uidendū gra
tuitoꝝ perfectionis differentiam. quā
in plenitudine gratie beatiſſime uirgi
nis omnifariam diſputauimus eſſe cōpꝛe
henſiuam. notanꝫ ꝙ gratuita perfectio
comparari pōt ad duo. Ad id in quo ē
ut in ſubiecto. uel ad id ad quod eſt. vl̕
ad quod oꝛdinat vt ad actum obiectū.
vel finem. Secūdum cōparatiōem aūt
quam habet ad id in quo eſt ſumit̄ fru
ctus. Perfectio. n. gratuita delectat ꝓ
pꝛium ſubiectum ꝛ reficit ipſum. ꝛ ſm̄
hoc appellatur fructus. Comparatio aūt
ad id ad quod eſt vel ad quod oꝛdinat:
poteſt eſſe duobus modis. Poteſt enī
eſſe illa comparatio uel ſcd̄m ſtatum l̕
ſecundum actum. Si ſecundū ſtatum:
ſic ſunt beatitudines que determinant
ſtatum perfectum ſm̄ perfectionē gra
tuitam per modum uie. ꝛ eſt determia
tio ſtatus per effectus completiſſimos
ꝛ excellentiſſimos in uia. ut eſt omnia
relinquere. ſua ꝛ alioꝛum peccata de
flere. ꝛ animam pꝛo pꝛoximo ponere. ꝛ
boꝛum ſimilia. Si autem illa fiat ſcd̄m

actum. hoc poteſt eſſe adhuc dupliciter
Poteſt enī eſſe perfectio gratuita quā
tum ad actus pꝛimos. Pꝛimo in agere
gratuito perficientes. vel quo ad actus
ſecundos. ſecūdo ꝛ ad cōſequentes ac
tus ꝛ excellentes perficientes. Si ſecū
do modo. ſic ſunt dōa. Si pꝛimo modo:
hoc poteſt eſſe dupliciter. qꝛ pꝛimo iſta
perfectio ī eſſe gratuito poteſt eſſe libe
rando a malo: ꝛ ſanando. vl̕ ad bonū
oꝛdinando. Pꝛimo modo ſunt gratie ſa
cramentales. Scd̄o modo virtutes.

Sufficientia aūt hoꝛū omnium ē hec
Et pꝛimo ſacramentoꝛum. Cum enī ſa
cramentum ſit medicina cōtra leſionē
a malo: aut ē contra indigētiā mēbꝛoꝝ
ſm̄ ſe ſingillatī. vel ī coꝛpoꝛe eccleſie.
Si ſcd̄m ꝙ in coꝛpoꝛe: ſic diuidit̄ duo
bus modis. Aut enim ad multiplicatio
nem fidelium carnalem: ꝛ ſic eſt matri
monium vel ſpiritualem. ꝛ ſic eſt oꝛdo.
Si autem eſt cōtra indigentiam mem
bꝛoꝛum ſecundum ſe: illa quadruplex
erit: Pꝛimus ē defectus oꝛiginalis iuſti
cie per oꝛiginalem culpā. Secundo ex
illo cōſequitur pꝛonitas ad oꝛiginale
ſiue actuale peccatū. Ad quam tertio
ꝯſequitur actuale peccatū: poſt quod
ſequitur infirmitas ad recidendum.
Contra pꝛimum defectum oꝛdinatur
baptiſmus. contra ſecundū confirma
tio: contra tertium penitentia: contra
quartum ſacramentum eucariſtie. P⁹
hoc eſt quedam penalitas que non tol
litur omnino: vt infirmitas: ex pte coꝛ
poꝛis: ꝛ infirmitas venialis pcccati ex
parte anime. contra hanc oꝛdiatur ex
trema vnctio. Sufficientia virtutū
ſumitur hoc modo. Uirtutum quedā
immediate ſunt in deum. quedam aūt
mediate. Immediate autem virtutes
diſtinguuntur ſecundum delectabile
trium virium motiuarum. fides reſpe
ctu veritatiſ. ſpes reſpectu arduitatis.
caritas reſpectu bōitatis. Mediate vo
diſtinguūt̄ ſꝫ tres act⁹ triū viriū. rōabil

iraſcibilis. concuſcibilis. qui ſunt diſcē
nere. aggredi. concupiſcere. Penes di
ſcernere pꝛudentia. penes cōcupiſcere
tēperantia: penes aggredi foꝛtitudo.
Quarta vero ſcꝫ iuſticia ſumitur ſm̄
oꝛdinem ad alterū. Donoꝝ multipli
catio ſic eſt. Aut enim doni actus eſt ī
malum pene. aut a malo culpe: aut eiu
ius actus eſt in bonū. Si ꝓ mō erit do
num timoꝛis: ſi autem fuerit in bonū.
aut eſt ad bonum ꝙ eſt ad finem: aut ē
ad bonum conſilij vel pꝛecepti. Si aūt ē
bonū pꝛecepti. aut erit vt dirigens. aut
vt exequens. Si vt dirigens ſic ē donū
ſciētie. ſi vt exequens ſic eſt donū pie
tatis. Item ſi eſt bonū conſilij. aut erit
vt dirigēs. aut vt exequēs. Si vt diri
gens ſic eſt donū conſilij. ſi vt exequēs
ſic eſt donum foꝛtitudinis. Si autem ē
in bonum vt eſt finis. aut erit vt diri
gens: aut vt exequens. Si vt dirigens
ſic eſt donū intellectus. Si vt exequēs
ſic eſt donum ſapientie. Sufficientia
actus beatitudinum ſumitur hoc mō.
Actus beatitudinum uel aut eſt in bo
num. aut in malum pene. Malum aūt
pene: aut eſt ex compaſſiōe rei delecta
bilis: aut ex compaſſione rei triſtabil̕.
Triſtabile vero eſt aut ex compaſſione
pꝛeſenti inflicta: aut ex pena oꝛiginali
contracta. Si fuerit ex compaſſiōe rei
delectabilis. abdicatio eius eſt beatitu
do paupertatis. Si ex compaſſione iſti
cta in pꝛeſenti. ſic eſt mititas. Si ex cō
paſſione contracta ſic eſt luctus. Si aūt
fuerit in bonum aut in bonum conſilij.
aut in bonum pꝛecepti. Si pꝛecepti. ſic
eſuries iuſtic e. Si cōſilij. ſic miſericoꝛ
dia. Si autem fuerit in bonum creatū.
Aut quantum ad intellectum. aut quā
tum ad affectum. Si quantū ad intel
lectū ſic eſt coꝛdis mundicia. Si quā
tum ad affectum tunc eſt pacificatio.

Sufficientia fructuū ſic patet. Defe
ctio in virtutibus aut eſt quantum ad
actus interioꝛes: aut quantum ad act⁹

exterioꝛes. Si ad exterioꝛes. vel quan
tum ad guſtum vel tactum. vel quātū
ad alios ſenſus. Si quātū ad guſtum ꝛ
tactum. ſic erit vl̕ abſtinere a licitis: ꝛ
hec eſt continentia. vel recte vti licitiſ
ꝛ hec eſt caſtitas. Si autē quantū ad
alios ſenſus. hoc erit modeſtia. Si aūt
quantum ad actus interioꝛes: aut ille
erit iraſcibilis. aut concupiſcibilis. aut
ratiōabilis. Si iraſcibilis aut reſpectu
eoꝛum que circa finem: ſic eſt patiētia:
vel reſpectu finis. ſic eſt longanimitas
Si autem eſt actus rationabilis. vel ē
quo ad deū. vl̕ quo ad ſeipſum. vel quo
ad pꝛoximum. Si eſt ad deum. ſic eſt fi
des. Si ad ſeipſum ſic eſt bonitas. que
eſt dulcedo aī. Si aūt ē ad pꝛoximū: tūc ē
vel in bonū regendo mot⁹ concupiſci
bilis. ſic eſt benignitas. vel in bene re
gendo motus iraſcibilis. ꝛ ſic eſt man
ſuetudo. Si autem eſt actus cōcupiſci
bilis. aut erit ad deū ꝛ ſic eſt caritaſ:
aut ad ſeipſum. ſic eſt gaudiū. aut ad ꝓ
ximū ſic eſt pax. Concedimus ergo ꝙ
iſte perfectiones. ſecundum omnes ſta
tus ꝛ diuerſitates excellentiſſime fue
runt in beata virgine.

De gratijs gratis datis. Pꝛimo de ſa
pientia. capi. 132.

Iſo de gratijs gratū facientibus
qualiter fuerunt in beata ṽgīne.
videndum eſt de gratijs gratis datis.
Et pꝛio d̄ his quas pōit Apl̄s. 1. coꝛ. 12.
Alij quidem per ſpiritum datur ſermo
ſapientie ꝛc̄. Pꝛimo ergo queritur d̄ ſa
pientia quam habuit beata virgo ī con
templatione eternoꝛum. Et queritur ꝓ
mo vtrū viderit angelos ꝛ ſpiritualia
per ſpecies pꝛopꝛias. ꝛ videtur ꝙ ſic.
Ipſa enim videre potuit ꝛ vidit ſpūm
increatum per ſpeciē pꝛopꝛiam. ergo ꝛ
quēlibet aliū. Itē Grego. in. 2. dialo.
Quid enim non vident qui videntem
omnia vident. Sed ipſa vidit videntē
omnia. ergo vidit omnia. Item pꝛius

Q3 intellectus cognoſcit omnia ꝓpter
ſe ipſum agnoſcendum. Quicq̄d autē
eſt ſcḋm naturā cognoſcitiuū alicuius
cognoſcet illud niſi impediat. Illa aūt
impedimenta ſcḋm Auguſtinū in ſupe
rioribus ſūt fantaſmata corporaliū ani
me per amorem conglutinata. quibus
abſtractis anima ſeipſam videt. S; ab
his anima beatiſſime virgis potuit ſe
abſtrahere. ergo potuit ſeipſam videre
per ſpeciem propriam. Item auguſti
nus in libro de ſpiritu ꝛ anima. dicit ꝙ
anima concupiſcibilitatem. rōnabilita
tē. ꝛ iraſcibilitatē habet antequā cō
pori infundatur. ꝛ intelligit ꝙ ſi hab;
ea a corpore ſed a ſua natura i ſe. ergo
anima in ſe ē naturaliter cognoſcitiua
Et poſito per impoſſibile. ꝙ nō īfunda
tur corpori. adhuc eſſet cognoſcitiua. ꝛ
non eſſet coartata per aliam naturam
ergo apta nata eſt cognoſcere omnia.
Sed inordinatum eſſet ꝙ aliquid foret
cognoſcitiuum oīum aliorum. ꝛ nō ſui
ipſius. ergo anima naturaliter ē cogno
ſcitiua ſui ipſius ꝛ omni aliorum. ergo
cognoſcet omnia. ꝛ ſeipſam niſi īpedia
tur. hoc autem eſt impedimentum qḋ
dictum eſt ſupra. Sed in anima beatiſ
ſime virginis hoc fuit ſublatum. ergo
vidit ſeipſam. ꝛ omnes angelos. ꝛ oīa
creata. Unde Auguſtinus de anima ꝛ
ſpiritu. Animas corporis domiator. re
ctor. hitator. videt ſe per ſeipſum. ſeip
ſum per ſemetipſum videt: non querit
auxilium corporalium oculorū. imo vo
ab omnibus corporalibus ſenſibus tā
quam compedibus abſtrahit ſe ad ſe.
vt videat ſe in ſe: ꝛ nouerit ſe apud ſe:
ꝛ dum vult deum cognoſcere eleuat.
Item philoſophus in pmāo de aīa dicit
ꝙ omnino ꝛ penitus difficilimorū; eſt
aliquam fidem accipere de anima. ꝛ in
telligitur de anima ſecundum ſua; ſub
ſtantiam. opationes enim ꝛ potētias ip
ſius ꝛ accidētia non eſt difficiliorū; co
gnoſcere. Si ergo cognoſcere animam
in ſe per ſuam ſpeciē de numero diffici
limorum ē. ergo eſt de numero cogno
ſcibilium. ergo etiam ſcḋm phm qui ſi
habiut ad gratiā reſpectum. poſſibile ē
animam cognoſcere per ſpeciē propriā
licet difficulter. Sed iſta difficultas am
mouetur per abſtractionema fantaſ
matibus corporalibus. Sed illa abſtra
ctio fuit completiſſima in contemplatō
ne beatiſſime virginis. ergo vidit aīas
ꝛ ſpiritus in ſua contemplatione ꝛ ſub
ſtantias corporalium. Itē philoſophꝰ
in tertio de aīa ponit intellectum agen
tem. ꝛ ꝙ ille non ſit pars aīe ſic ꝓbat
Sicut in omni natura cauſa omnia fa
ciens eſt penitus alia ī eſſentia a cauſa
materiali in qua oīa fiunt ꝛ ex his duo
bus nunq̄ꝫ componitur vnum. ita ſe hꝫ
intellectus agens ꝛ intellectus poſſibi
lis in anima. ergo neq; ſunt idem in eſ
ſentia. nec ſunt partes ꝯponentes vnū
totum. ergo intellectus agens non eſt
pars anime. nec potentia. Item nul
la ars: neq; mechanica: neqꝫ liberalis
eſt eadem in eſſentia cu; anima in qua
eſt: neq; eſt eadem in eſſentia cum ma
teria que ſuſtinet operationes venien
tes ab ipſa. Sed itellectus agens ſe ha
bet ita ad poſſibilem. vt ars ad ma
teriam. ergo non ſunt eadem eſſentia.
nec conſtituunt aliquod totum: vt par
tes anime. Item potentia ꝛ habitus
non ſunt idem in eſſentia: intellectꝰ āt
poſſibilis dicitur: potentia per ſe. itel
lectus vero agens vt habitus. ergo nō
ſunt idem in eſſentia. Item nunquā
lumen qḋ facit potētia colores actu eē
colores. eſt ide; in eſſentia cum colori
bus qui ſiunt actu. neq; cum ſenſitiuo
viſus ſuſceptiui colorū;: neqꝫ cōſtituit
aliqd vnum eſſentialr cū altero illoꝝ.
Sed itellectus vniuerſaliter agens ſe
habet ad ſpecies intelligibiles vt lumē
ad colores. ꝛ ſe hꝫ ad itellectū poſſibilē
vt lumē ad ſenſitiuū viſus. ergo nō eſt
eadem eſſentia intellectus poſſibilis ꝛ
agentis. neq; conſtituunt vnuꝫ vt par
tes anime. Ex his ergo ratiōibus pꝫ ex
textu de philoſopho adductis. ꝙ itelle
ctus agens non eſt pars anime. Itē;
omnia que intra ſunt in anima propor
tionata ſunt eis que ſunt extra. ꝛ aīa
quodammodo eſt omnia. qꝛ omnia co
gnoſcit. ergo ſicut eſt extra vna tñ oīa
faciēns. ſic ſpecies ipſius accepta in
anima ꝛ intellectu omnia erit faciens
in intellectu. maior patet in capitulo ḋ
reminiſcentia. minor in tractatu de in
tellectu agente. Intellectus enim ꝑ co
gnitionem creatorum venit in cognitō
nem primi pricipij. ſecūdu; ꝙ ē cā oīu;
ꝛ ſuſcipit in ſe ſpeciem intelligibilē ab
ipſo. ꝛ intellectus iſte acquiſitus ī aīa
omnia facit in anima. eo ꝙ dicitur itel
lectus agens vniuerſaliter facere. Et
ſi queritur vtrum aliquem contingat
habere intellectum vniūſlr agente;: ꝗ
non nouit primam cauſam nec hꝫ ſpē;
acceptam ad cognitionem prime cāe.
Solutō dicimus ꝙ aīa non hab; cō
plete intellectum agentem huiuſmodi
ſed habet diſpoſitōem quādam fluentē
a prima cā que dicitur lumē illuminās
itellectū poſſibilem. Et ſi queraſ cu; ī
tellectꝰ ſit nobiliſſima pars anime per
fectiſſime cognoſcens minus indigens
exteriori adminiculo q̄ꝫ alie partes. qua
re indigeat huius lumine. ſenſus aūt
ꝛ fantaſia minime dici oportet ꝙ mini
me indiget huiuſmodi lumīe ad cogno
ſcendas ſpecies intelligibiles: que prīꝰ
ſunt fantaſmata. quia ſic eſt debilioris
ꝛ minoris potētie q̄ꝫ ſenſus ꝛ fantaſma
ta. ſed indiget huius luminē ad cogno
ſcendum talia que ſunt occulta nature.
que non poſſunt apprehendi ſenſu vel
fantaſia cuiꝰmodi ſunt ſubſtantie que
in rebus naturalibus ſunt: rebus fan
taſmata facientibus. ipſe vero minime
fantaſmata facere poſſunt. ꝛ huiuſmo
di ſunt ſubſtantie ſeparate vt angeli. ꝛ
ſeparabiles vt anime in quaru; cogni
tione indiget intellectus tali lumine a
primo principio infuſo ꝛ ad cognitiōeꝫ
ipſius primi principij. Et de hoc veruꝫ
eſt ꝙ dictum eſt quātū ad cognitione;
talium ſpērum. quia ſicut facit lumen
potētia colores actu: ita huiuſmodi lu
men impreſſum intellectu a primo pri
cipio facit huiuſmodi ſpecies occultas
potētia intelligibiles eſſe actu intelligi
biles. Ex his patet ꝙ etia; phice ꝓce
dendo poſſibile eſt animam exiſtētem ī
corpore. ſpiritus ꝛ ſpiritualia ꝛ ſubſtan
tias corporalium videre etiam ſine pre
ſentia gratie. ergo multo fortius anima
beatiſſime virgis eleuata ꝛ abſtracta
gratie plenitudine. Item ſcḋm phyaꝫ
oportet dici ꝙ intellectus hꝫ duplicem
potētiā. ſ. fantaſticam. dū ē in corpore:
ꝛ non fantaſticam dum eſt ſeparatꝰ a
corpore. ꝛ ſic eſt potentia fantaſtica cō
ruptibilis mediante fantaſia. ꝛ inquā
tum talis cōruptibilis eſt. potentia ve
ro ſua ſimpliciter ineſt ei ꝑ naturā ſue
ſubſtantie ꝛ non alio mediante. vnde ꝛ
iſta potentia incorruptibilis eſt. ſicut ꝛ
ſua ſubſtantia. Inde ſic. Omne princi
pium quod habet vnam potentia; per
ſe ꝛ ſecundum ſuam naturam. aliam
vero mediante alio ꝛ per accidens eſ
ſentialius vti debet potentia quam ha
bet per ſe ꝛ ſecundum ſuam naturam
q̄ꝫ potentia quam habet mediante alio
ꝛ per accidens. Sed intellectus habet
huiuſmodi potentiam duplicē. ergo no
bilius ꝛ meliꝰ debet vti potentia quā
habet per ſe. q̄ꝫ quam habet per acci
dens. Ite; omnis intellectus qui ha
bet vnam potentiam per ſe aliam per
accidens melius ꝛ verius debet vti
ꝛ cognoſcere per illam quam habet
per ſe qua; per illam quam habet per
accidens. ergo ſi per eſſe in corpore
nihil auffertur ei. Sed magis con
fertur. quia dicitur de anima exi
ſtente in cōpore quod omnia cognoſcat

⁊ quodāmodo dr̄ omnia. ergo melius ⁊
verius cognoſcet per potētiā non fanta
ſticam. q̄ȝ per potentiā fantaſticā. ergo
meliꝰ cognoſcet ſpiritualia q̄ȝ fantaſti
ca. Solutio Ad hoc dicimus ꝙ incō
ueniens eſt ponere ſubſtātiā ſine potē
tia. ⁊ ponere ſubſtātiā ꝑpetuam. Simi
liter ē icōueniens ponere potētiā intel
ligendi quā hȝ intellectus ī corpore eſſe
perpetuā. Unde nota ꝙ qualitates na
turales ſenſibus ꝓprijs proportōabiles
ſunt ⁊ appropriātur. quātitates vero ſē
ſui cōmuni. ſubſtātie vero intellectui.
hic. n. eſt ordo cognitionis aīe duȝ eſt
in corpore. Intellectus vero ſeparatus
a corpore aut hēbit eundem ordinem ī
telligendi quem habuit ī corpore: aut
cōtrarium. Si eundem. ergo erit idem
modus intelligēdi ī corpore ⁊ extra cō
pus. quod eſt impoſſibile. Sed ſi ꝓprtū
eſt ei cognoſcere ſubſtantiā: ⁊ hoc ē ei
principale ſm ſe. tunc extra corpus ha
bebit pricipaliter intelligere ſubſtātiā.
⁊ ſm poſterius accidētia. hec aūt potē
tia ſimul eſt creata cum intellectu. ⁊ ē
perpetua ſicut intellectus perpetuus.
altera aūt eſt hec potētia ex cōiunctiōe
ipſius cum corpore. Ex cōiunctiōe eniȝ
ipſius cū corpore cognoſcit accidentia
⁊ ſubſtātias eo mō quo extra corpus co
gnoſcere nō pōt. q2 cognoſcit accidētia
nō ſoluȝ in illa hitudine in qua ſe hēnt
ad ſubſtantias in quibus ſunt ſed ī illa
cōparatiōe qua ſunt pricipia permuta
tionū ſcdm ꝙ generant ſuas ſpecies ī
alienis ſubſtātijs corporeis ⁊ icōporeis
Scdȝ. n. hāc hitudinē generāt ſpecies
ſuas in ſenſibus: ex quibus generatis ī
ſenſibus fiūt fantaſmata in fantaſia. ⁊
poſtea accipiūtur ī intellectu. ⁊ ꝑ huiꝰ
modi fantaſmata cognoſcūtur ſubſtan
tie: que fantaſmata facere non poſſunt
Et ſic ex coniunctiōe ipſius cū corpore
potentia ipſius creata nō fantaſtica. in
cipit eē fantaſtica. i. fantaſticum. ⁊ per
fantaſmata alioꝝ cognoſcitiua: ⁊ ſic ꝑ

coniungi cū corpore alteratur potētia
nō fantaſtica in fantaſticam. Et ſicͭ alij
maiores motus inanimales extra quoſ
intendit aīa impediunt minores ꝑcipi
ab aīa: ita dum eſt ī corpore manifeſtō
res motus ⁊ maiores rerum facientiū
fantaſmata circa aīam. impediunt per
cipi ab aīa manifeſte ea que fantaſma
ta facere nō poſſunt. Unde aliqn̄ cum
intellectus cōtrahaf in ſe ipſum abſtra
hendo ſpeculatōem ſuam a ſenſu: mul
ta percipit occulta que per ſpeculatōȝ
ipſius cōiunctam ſpeculationi ſenſuum
ꝑcipere nō pōt. Et ſic iterum pȝ phīce:
ꝙ aīa in corpore etiā citra auxiliuȝ grē
gratū faciētis. in cōtēplatione ſpūuȝ ⁊
ſpūalium aſpicere pōt ⁊ aſpectū dirige
re ⁊ videre. ergo multo fortiꝰ btīſſima
virgo auxilio gratie potuit hoc facere
in ſua cōtemplatione. Itē paulus ſcri
bitur in raptu vidiſſe diſpoſitiōem cele
ſtis ierarchie ⁊ btō dyoniſio ꝛuelaſſe.
ergo multo fortiꝰ beata virgo vidit ſta
tum angelorū. ⁊ triūphantis eccleſie.
Iteȝ martinus vidit demones. Itē
iacob angelos. qn̄ dixit gen. 32. Caſtra
dei ſunt hec. Ex his aūt oībus cōclu
ditur ꝙ beatiſſima virgo in ſua contē
platione poterat videre deum. ac ange
los. ⁊ demones. ⁊ aīam ꝓpriam. ⁊ ſub
ſtantias rerum corporaliuȝ ꝑ ſe ipſas.

De ſcientia. ca. 133.

Oſt hec q̄rif de ſciētia que ꝑtinet
ad actiōem. ⁊ primō de mechani
cis. ⁊ poſt de liberalibus. Querif ergo
vtrū beata virgo ſciuerit oēs mechani
cas ſcias. Et videtur ꝙ ſic. Ois ſciē
tia de numero bonoruȝ eſt. ſed ei nullū
bonum defuit. ergo oēs ſcientias hūit.
Iteȝ bonum additū bono facit maiꝰ
bonum. ergo aut defuit ei aliqd bonuȝ
vel ſcia aut nō: ſi nō. habeo ꝓpoſitum
ſi ſic. illa addita maius bonum fieret.
Iteȝ natura nō deficit in neceſſarijs.
nec abūdat ſupfluis. ergo multo fortiꝰ

gratia. Sed q̄daȝ mechanice ſcie erant
btē virgini neceſſarie ſicut muliebres:
quedā ſuperflue ſicut viriles: ergo iſtaſ
hūit ⁊ nō alias. Itē Ber. ſuper can.
Quidā volūt ſcire ut ſciāt: ⁊ eſt curioſi
tas. quidam uolunt ſcire ut ſcianf: ⁊ ē
vanitas. qdā ut edificētur: ⁊ eſt ſapia.
quidā ut edificent: ⁊ ē caritas. ⁊ hi tan
tum duo numero vltimi nō ſunt ī abu
ſione ſcie. ergo omnis ſcia nō abuſiua
debet eſſe ad edificationē ſui vel alio
rū. Sed ſcire methanicas ſcias viriles
a btā virgine non eſt ordinatuȝ ad ſui
vl' alioꝝ edificatōeȝ. ergo ipas neſciuit

De mechanicis. ca. 134.

Oſt hec querif vtrum ſciuerit me
chanicas muliebres ſubtiliores ⁊
meliores ſicut q̄ ſunt in aurifrigijs ⁊
ſericis operibꝰ ⁊ ſubtilibus ſuturis ⁊
textuaris. ⁊ huiuſmodi. Et videf ꝙ ſic.
Ipa enī a nullo illuſtriuȝ vincif: he au
tem ſūt ſciētie ⁊ oꝑa illuſtriuȝ feminarū
Itē ſua operatio fuit laudabiliſſima
ergo humilima. Sed maior humilitas
eſt ſcire nobilia ⁊ ſubtilia. ⁊ operari vi
lia ⁊ cōmunia q̄ȝ tantum ſcire vilia ⁊
oꝑari talia. ergo videf ꝙ beatiſſima vͥ
go debuit ſcire nobilia ⁊ oꝑari vilia.
Itē iſta ſubtilia magis ordinātur ad
vanitatem q̄ȝ ad vtilitatē: operatio aūt
btīſſime virginis tantū ad neceſſitatē.
ergo nō erat circa talia. Itē beata vͥ
go ꝑfecta fuit ſecundū actionē ⁊ contē
platōnē. vnde luc. 10. Maria optimam
partē elegit. Bona pars actiuorū: me
lior contēplatiuoꝝ. ſed optima eiꝰ que
perfecta fuit in actione ⁊ contemplatō
ne: ſicut fuit beatiſſima virgo. ergo ip
ſa debuit habere opera actionis que cō
templationi minime repugnarent: hec
autē ſunt opera manualia. groſſa. ⁊ cō
munia q̄ non requirunt multam atten
tionē cogitationis. ergo videf ꝙ circa
huiuſmodi deberet eſſe operatio virgi
nis. Queritur etiā ſi ſcientiā mecani

carum ſciuerit improportionabiliter
alijs ⁊ excellenter. Et videtur ꝙ ſic.
Sicut ſe hȝ effectus ad effectū: ita cau
ſa ad cauſaȝ. Sed effectus cātus ab ar
te mechanica beate virginis iꝑportō
nabiliter excellit effectū cātum ab arti
bus mechanicis in alijs. ergo ſcientia
mechanica ī beatiſſima virgie excellit
ſcientiā mechanicā in quocūqȝ. minor
pȝ ex hoc ꝙ digniſſimū ad quod ordinā
tur mechanice eſt veſtimentū. prio. n.
aīa. deide corpꝰ. poſt hec veſtimentū.
Sed digniſſimū oīum veſtimentorum
fuit tunica incōſutilis quam fecit bea
tiſſima virgo. ergo eius ars mechani-
ca cauſabat nobiliſſimum effectum. er
go habuit ſcientiam artis mechanice
in ſummo.

De artibus liberalibus. ca. 135.

Oſt hec q̄rif de artibus liberali
bus: vtrum ⁊ illas ſciuerit ī ſum
mo beata virgo. Et videf ꝙ ſic. ꝓuer.
9. Sapiētia edificauit ſibi domū. exci
dit colūnas. 7. Illa domꝰ ē btā virgo.
ſeptē columne ſunt ſeptem liberales ar
tes. ergo btā virgo habuit ſeptem libe
ralium artium ſcientiā. Itē Exo. mu
lier petat a vicina ſua vaſa argentea ⁊
aurea. hoc exponūt gloſe ⁊ ſci de ſcien
tijs ſecularibus. ergo ſci debent ſecum
ſcias ſeculares deportare de mūdo: er
go ⁊ beatiſſima virgo. Item mille cli
pei pendēt ex ea. omnis armatura for
tiū. turris dd. ſacra ſcriptura: clipei ſūt
phiſice ſcie. ergo ſcie liberales pertinēt
ad munitionē ſacre ſcripture: ergo ſcō
rum eſt illas ſcire. ergo ⁊ beatiſſime vͥ
ginis. Item quidā ſancti laudantur a
talibus ſcientijs: ſicut beatus domini
cus. documētis artiū eruditꝰ ſatis trā
ſijt ad ſtudiū ſūme veritatis: Item de
beato gregorio. Studijs liberalibus
⁊c̄. Item de beato vincentio ⁊ ſancta
chaterina: ⁊ multis alijs. ergo beatiſſi
me virgini non debet deeſſe iſta mate
ria laudis.

De grāmatica.ca.i36.

Oſt hec querit̃ ſpāliter de iſtis ſci
entijs: Et primo de Grammatica
vtrū illā ſciuerit btā virgo. Et reſpōde
tur ꝙ ſic ſup illud luc.2. Maria cōſer
uabat oia verba hec. glo. legerat in di
uerſis ꝓphetijs. ergo ſciuit legere. ⁊ ꝯ
ſtat ꝙ intelligere: quia legere ⁊ non in
telligere negligere eſt. ergo ſciuit grā
maticā. Item hēmus ꝙ in templo fu
it enutrita vbi ỽgines inſtruebantur.
Itē de Suſana ꝙ erudierūt filiaꝫ ſu
am ſcōm legeꝫ moyſi Dan.i3. Principi
um autē eruditionis eſt a grāmatica.
ergo btā uirgo ſciuit grāmaticā in ſum
mo. Itē nunquā peccauit in loquen
do. ergo ſciuit grāmaticā in ſūmo.

De rethorica.ca.i37.

Oſt hec querit̃ de rethorica. pro
bat Aug. in libro de doctrina xpi
ana ꝙ in ſacra ſcriptura ſunt diuerſi
colores rhetorici. Sed ſacram ſcriptu
ram btiſſima uirgo ꝑfecte ſciuit: ergo ⁊
rethoricam.

De legibus.ca.i38.

Tem ꝙ iura ciuilia ⁊ canonica.
⁊ leges. ⁊ decreta ſciuerit in ſum
mo patet hoc mō. Sapientia aduocati
manifeſtat̃ in tribus. vnū ꝙ obtineat
cōtra iudicem iuſtū ⁊ ſapientem. Scōꝫ
ꝙ ꝯtra aduerſariū aſtutum ⁊ ſagacē:
Tertium ꝙ in cauſa deſpata. Sed btiſ
ſima virgo cōtra iudiceꝫ ſapientiſſimū
deum. cōtra aduerſarium calidiſſimū
dyabolū in cauſa noſtra deſperatiſſima.
ſententiā optatā obtinuit: ergo aduoca
ta ſapientiſſima fuit. Item ſapiētis ē
eligere aduocatū ſapientem. ſed iſtā ad
uocatam ſpiritus ſanctus nobis elegit
qui oia cognouit. ergo ipſa ſapientiſſi-
ma fuit. Item aliqui aduocati pñt in
iuſtum iuſtū eſſe probare ſophiſtice. lꝫ
non realiter. ſed btā virgo de noſtra i
iuſtitia iuſtitiā fecit. ergo improportio
nabiliter omnibus optime allegare ſci
uit. Item ipſa imperatrix fuit. ergo
leges condere potuit: ⁊ legis interpre
tatio penes ipſam fuit. ⁊ omnia iura in
archa ſui cordis clauſa hūit. ergo bea
tiſſima virgo iura omnia ⁊ rethoricaꝫ
in ſummo ſciuit.

De logica.ca.i39.

Oſt hoc querit̃ de logica: quā ꝙ
ſciuerit probatur hoc modo. hec
enim ꝑutiliſſima ē ad ſciam ſacre ſcriptu
re. ⁊ ad hēſum deſtructionem. ⁊ fidei
cōfirmationem. ⁊ rationis redditionē
de ea q̄ in nobis fide. ergo iſta ſcientia
marie ē neceſſaria ſcia. ergo ⁊ beatiſſi
me virgini. Itē Jeronim⁹. Qȯ liber
Job continet ꝓpōnis aſſumptōes ⁊ cō
cluſiones: ⁊ ideꝫ pꝫ de alijs libris ſacre
ſcripture in quibus ſunt vie diuiſionū.
diffinitionū. argumētationū. hec ergo
omnia ſūt neceſſaria ad ſacram ſcrip
turam. ergo ⁊ loyca in qua docent̃ iſta
Sed beatiſſima virgo ꝑfecte ſciuit ſa-
cram ſcripturam. ergo ⁊ loycam.

De ſpēbus loyce.ca.i40.

Tem pꝫ ꝑcurrendo de ſpēb⁹ loyce
que ſūt temptatiua. ſophyſtica. de
mōſtratiua. dyalectica. Temptatiuā enim
in ſūmo ſciuit: qꝛ nunquā in tēptatione
ſuccubuit. Sophiſticam in ſūmo hūit:
quia omnes aſtutias dyaboli cognouit
⁊ oia ſophiſmata ſua patefecit. Dyale
cticam in ſūmo ſciuit. quia nullius pro
ꝑie ignorantiā hūit. ⁊ oia ꝓblemata
ſoluere ſciuit. Demōſtratiuā in ſumme
ſciuit. quia nobiliſſimā propriā paſſio-
nem de nobiliſſimo proprio ſubiecto ꝑ
ſe in ipſa cōcluſit. Sūme nobile ſubie
ctū ē pꝛia ⁊ ſūma bonitas. nobiliſſima
ꝓpꝛia paſſio ē miſicordia ſiue miſatio.
hāc ergo ꝓpꝛiā paſſionē ȯ hoc ſubiecto
btā virgo cōcluſit. qꝛ ꝑ eam tāquam ꝑ
mediū ſūme bonus deus in ope nr̄e re
dēptionis in ſe ſūmā miſicordiā demō
ſtrauit. q̄ſi tali vteretur demonſtratō
ne. quicūqꝫ auffert omne malū auferi
bile ⁊ confert omne bonū cōferibile ip
ſe eſt ſūme miſicors. de⁹ homo in nr̄a
redēptōe abſtulit omne malū auferibi
le ⁊ cōtulit omne bonū conferibile. er
go ē ſumme miſericors. Sic pꝫ ꝙ btā ỽ
go habuit oēs ꝑtes loyce in ſummo.

De phiſica.ca.i4i.

Oſt hec querit̃ de phiſica ⁊ medi
cina. Dicit .ii. phy. ꝙ cognitō anie
ad omnia valet maxime ad ſciam natu
ralē. Sed btiſſima virgo ꝑfectiſſimam
cognitionē aie habuit. ꝑfectiſſime eni
cognouit ſe. Itē per diuerſas propꝛie
tates lapidū ſpērum lignorum ⁊ aialiū
⁊ ceterarū rerum naturaliū diuerſe fi
gurantur intelligētie miſteriorūꝫ in ſa
cra ſcriptura. ergo ſine noticia rerum
nō eſt ꝑfecta noticia ſcripturarū. Sed
beatiſſima virgo ꝑfecte ſciuit ſcriptu
ram. ergo ſciuit naturas. Itē nullus
morbus encratici incurabilis quin ſci
ret ⁊ poſſet eū curare: ergo habuit i ſū
mo ſciam medicine. Item ipſa ſciuit
curare ſolo uerbo. ergo ſciuit medici-
nam in ſūmo. Item ipſa ſciuit cura
re corpus ⁊ aiam. ergo ipſa ſciuit perfe
cte medicinā. Item ipſa ſciuit ſanat̃
ad imortalitatem. ergo in ſummo ha-
buit medicine cognitionem.

De quadriuio.ca.i42.

Oſt hec q̄rit̃ de ſcientijs q̄driuia
libus vtrū fuerit i btā ỽgine. Et
videt̃ ꝙ nō. Quicq̄d eni plenū ē gr̄a ni
hil hꝫ impetinēs ad gr̄aꝫ. Btā virgo ple
na fuit gr̄a: ſcie q̄driuiales ſunt imꝑti
nētes ad gr̄am. ergo btiſſima ỽgo non
hūit ſciam quadriuialē. Itē nullus
ſcōrum laudatur de huiuſmodi ſciētijs
Itē Jeronim⁹ cū ſtuduiſſet in Cicero
ne. ⁊ in raptu cui⁹ eſſet conditionis cēt
requiſitus rñdit. Xpianus. Et dictum
eſt ei. non es xpianus. ſed Ciceronian⁹
Itē ſcī huiuſmōi ſciētias appellāt cu
rioſas. Itē phs. In mathematicis n̄ ē
bonū qꝛ neqꝫ motus nec opatio. Itē
ibi nulla ē vtilitas neqꝫ delectatio. qꝛ
de talibus cogitatio ē mētis ꝑfecte ad
creaturas inclinatio: ⁊ cōſequēter de-
lectatōis q̄ in deo eſt interruptio ⁊ dimi
nutio. Ex his ergo videtur ꝙ beata ỽ
go non ſciuerit mathematicas ſciētias.
Sꝫ cōtra. Ipſa fuit ꝑfectiſſima ſcōm
affectū. ergo ⁊ ſcōm intellectū. ſed di
lexit oia diligibilia. ergo cognouit oia
cognoſcibilia. Itē bonum additū bo
no facit magis bonū ⁊c̄. ut ſupra. Itē
dicit̃ de Abrahā ꝙ ſciuerit huiuſmodi
ſcias. ⁊ ꝑ eas ditatus eſt. ergo btiſſima
virgo eas ſcire debuit cui nullum bo-
num defuit.

De muſica.ca.i43.

Oſt hec ſpāliter q̄rit̃ de muſica.
Tā i veteri q̄ i noua lege erāt can
tores. ⁊ vſus cātus ad cultū dei. Cant⁹
aūt recte ſcit̃ ꝑ muſicā. ergo ad cultū
dei ꝑtinet ſcia muſice. ergo fuit in btā
ỽgine. Itē quicq̄d ꝑfectiſſimo audi-
tui delectabiliſſimū ad audiendū fuit:
illud maxie armōicū fuit. ſed auditus
filij dei nobiliſſimus auditus fuit: vox
matris ſibi delectabiliſſima ad audien
dū: fuit ergo ſūme armōica. ergo btiſſi
ma ỽgo effectū muſice ſcie in ſummo
habuit.

De aſtronomia.ca.i44.

Oſt hec q̄ritur ȯ aſtronomia. Cū
eni legit̃ gē. pꝛio. In pꝛīcipio crea
uit de⁹ celū ⁊ terrā ⁊c̄. Et ponūt ibi ſci
expoſitores plures celos. Itē ibi fecit ȯ
us duo magna luminaria. Itē ut ſint in
ſigna ⁊ tpa ⁊c̄. Itē aque q̄ ſub celo ſūt
⁊c̄. Ex his oib⁹ pꝫ ꝙ in ſacra ſcriptura
agit̃ de ſiderib⁹ ⁊ ſtellis de quibus eſt
ſcia aſtronomie. ergo aſtronōia ē neceſ
ſaria ad theologiam: ergo btā virgo ſci
uit eam.

De ariſmetica.ca.i45.

Oſt hec querit̃ de arithmetrica
que eſt de numeris. Numeri autē
in ſacra ſcriptura ſūt miſtici: ꝛ ſecūdū
diuerſitatem numeroꝝ diuerſa ꝑ eos
ſignantur. ut pꝫ in ternario. ſenario. ꝛ
denario. ꝛ ſic de alijs. utpꝫ in multis
ſcripturis ꝛ gloſis. ergo cognitio nume
roꝝ neceſſaria eſt in ſacra ſcriptura.
ergo arithmetrica. Item computa
tiones ſepe fiunt i ſacris ſcripturis an
noꝝum. vt de Jacob Yſaac. ꝛ alijs. er
go ſcia algoꝛiſmi eſt neceſſaria ad ſa-
cram ſcripturā. Itē feſta diuerſa agū
tur ꝛ in ſcriptura agi deſcribunt̃: ad
q̄ neceſſaria eſt ſcia compoti. ergo ꝛ il
la neceſſaria ē ad ſacram ſcripturam.
Ex his aūt manifeſtum eſt ꝙ cognitio
arithmetrice vtilis ē ꝛ neceſſaria theo
logie. ergo fuit in beata virgine.

De geometria. ca. 146.

Oſt hec querit̃ de geometria. In
ſacra ſcriptura diuerſe ſūt menſure ꝛ
menſurationes. Menſura. Ephi. Bati.
Choꝛi. Modij. ꝛ ſimiles menſuratōes.
vtꝫ in tabernaculo. ꝛ in templo Eze. ꝯ
huiuſmodi aūt eſt ſcia geometrie ꝛ con
ſimiles. ergo huiuſmodi ſcie ſunt neceſ
ſarie theologie.

Si ſciuerit theologiā. ca. 145.

Oſt hec querit̃ ſi ſciuerit theolo
giā. Q̄ ḋ āt btā virgo ſciuerit theo
logiā videt̃. Pſalmiſta. A mandatis tu
is itellexi. ergo impletio mādati auget
intellectū operāti: Sed btā virgo man
datū in ſūmo impleuit. ergo theologiā
in ſūmo intellexit. Itē ps lucerna pe
dibus meis verbū tuuꝫ. Sed btiſſima
virgo ſola nūquam pede affectus offen
dit. ergo lucerna verbi ei ꝑfectiſſime il
luminauit. Itē in Eze. pꝛio. Cum ele
uabant̃ alalia eleuabant̃ ꝛ rote iuxta
ea. Quod exponēs beatus grego. dicit
Q̄ ḋ cum eleuātur doctoꝛes in vita: ho
noꝛatur ꝛ exaltatur i eis ſcia. Sed bea
tiſſima virgo habuit eleuatiſſimam vi
tam: ergo habuit eleuatiſſimaꝫ ſciam.

Item apl̄i ſciuerunt theologiam cuꝫ
non didiciſſent. ergo multo foꝛtius bea
ta virgo. Item ipſa hꝫ aureolam p̄di
catoꝛum. ergo ſciuit theologiam. Itē
ꝯ beata Cecilia legitur. Uirgo glorioſa
ſemper euangeliū xp̄i gerebat in pecto
re. ergo multo foꝛtius btā virgo. Itē
1. ioh. 2. Unctio docet vos de oībus.
glo. ad ſalutem pertinētia. Sed beata
v̇go iꝑpoꝛtōabiliter fuit vncta. ergo
iꝑpoꝛtōabiliter oīb⁹ ſciuit ad ſaluteꝫ
ꝑtinētia. hec aūt ē theologia. ergo ſci-
uit theologiā. Itē deutronomi⁹ erat
i archa: archa figurat btām virginem:
deutronomi⁹ legē. ergo btā virgo ſciuit
totā legē. Itē in exodo. 12. Reſiduū igni
cōburetis. ergo nō oīa ſcripture miſte
ria poſſum⁹ cognoſcere. Sꝫ ibidē. Non
remanebit ex eo quicq̄ vſqꝫ mane. i. in
diſcuſſum vſqꝫ mane reſurrectōis. Ex
his duab⁹ auctoꝛitatibus videt̃ ꝙ ſit
ſuꝑ cōmunē ſtatū ſcōꝝum omnes ſcrip
turas intelligere: Et cum incōueniens
ſit ponere ꝙ aliqd a ſpū ſancto ſit dictū
quod a nullo fuerit intellectū iuxta illō
iſa. 55. Sicut ymber deſcēdit de celo ꝛ
inebꝛiat terram ꝛ infra. ſic v̇bū quod
egreditur de oꝛe meo: nō reuertet̃ ad
me uacuū. cōcluditur ꝙ ꝑfecta cogni-
tio ſcripturaꝝ oīum ſcḋm intellectū ip
ſius ſpūs ſci loquentis ꝑ ſcripturas. ꝑ
tineat ad ſtatū qui eſt ſuꝑ omnē ſtatuꝫ
viatoꝝ: hic aūt eſt ſtatus btē v̇ginis.
Et ſic btiſſima uirgo theologiaꝫ ſciuit
iꝑpoꝛtōabiliter uniuerſis.

Si ſciuerit librū ſententiaꝝ. ca. 148.

Oſt hec querit̃ de materia libri ſē
tentiaꝝ. Materia pꝛimi ad duo re
ducit̃. ad materiā de trinitate. ꝛ mate
riā de p̄deſtinatōe ꝛ potētia ꝛ uolūtate
Sꝫ ꝯ hac materia plurimū ſciuit q̄ po
tentiā ꝛ bonitatē dei in ſummo in ſe ex
ꝑta fuit. Secūdus liber eſt ꝯ angelis. ꝛ
operib⁹ ſex dierum. ꝛ ſtatu hominis.
ſed hec omnia perfectiſſime ſciuit btā
virgo: ergo ſecundum librū ſententia
rum. ſciuit in ſummo. In tertio agitur
de incarnatione verbi ꝛ virtutibus.
ſed illa in ſummo ſciuit. que incarnatō
nem per experientiam cognouit: ꝛ vir
tutes in ſummo in ſe habuit. In quar
to agitur de ſacramentalibus gratijs.
ꝛ reſurrectione. Gratias ſacramētales
in ſummo habuit. vt patuit in ſuperio
ribus. Corpus etiam habuit poſt coꝛp⁹
dei ſimilimum coꝛpoꝛib⁹ reſurrectōis.
que ſunt immunia a culpa ꝛ a pena. cō
poꝛa autēꝫ alioꝝ ſcōꝝ in via ſunt obno
xia culpe ꝛ pene. Inter hec fuit coꝛpus
beatiſſime virginis mediū exiſtēs a pe
na imune ꝛ a culpa: ꝛ ita habuit coꝛp⁹
ſimillimum coꝛpoꝛibus reſurrectiōis. ꝛ
ita maxime cognouit naturā coꝛpoꝛum
reſurrectionis. Ex his ergo pꝫ. ꝙ btiſſi
ma virgo ꝛ bibliam. ꝛ ſententias i ſum
mo ſciuit.

Si ſciuerit omnia capitu. 149.

Ultimo querit̃ ſi ſciuerit oīa. Et vt̃
ꝙ ſic. iohā. 16. Spūs ſcūs docebit
vos oēm veritatē. ergo creatā: ꝛ icrea
tam. Si dr̃ ꝙ n̄ itelligat̃ de oī veritate
ſimplr̄ ꝛ vlr̄. H nō pōt ſtare. qꝛ qḋ ſcri
ptura ꝓmittit. vlr̄ ꝓmittit. Quare glo
ſaret̃ ꝑticulariter. cū beneficia pꝛīcipꝫ
ſint largiſſime interpꝛetāda? Itē itelle
ctus eſt pure vlr̄ cognoſcitiu⁹ oīuꝫ. er
go hēbit ꝓpꝛium cognoſcibile oppoſitū
Sed cōſtat ꝙ n̄ eſt reſtrictus ad cogno
ſcendū aliqua ita ꝙ nō alia. ergo natu
raliter oīa cognoſcit. ꝛ ita vr̄ ꝙ de⁹ ſit
eius oppoſitū. ergo aīa beate virgis po
tuit ſcire oīa. Itē oīa laudāt deuꝫ. i.
ſunt homi mī laudis diuīe. ergo hō te
net̃ in oībus ꝛ de oībus deū laudare.
ergo anima tenetur omnia cognoſcet̃.
Item omnia facta ſunt pꝛopter homi
nem. ergo homo tenetur de omnibus
gratias agere. ergo omnia cognoſcit.
Item ſcire omnia eſt quoddam bo
num. aut ergo anima beate virgis fuit
capax illius boni: aut non. Si ſic. ergo
ſumme bonus communicauit. Si non.
querit̃ qḋ ſit illud, qḋ beata virgo non
potuit ſcire. cuius nō fuerit capax per
modum vie: nec erit aſſignare.

Item inter quedam ſcire ex parte ꝛ
ſcire omnia perfecte medium eſt ſcire
omnia iperfecte: Pꝛimū pertinet ad cō
munē ſtatū in via. Scḋm ē cōpꝛehenſo
rum in pr̄ia. ergo medium ꝑtinebit ad
ſtatū mediū. hoc autem ē ſtatus beatiſ
ſime virginis. ergo btā virgo ſciuit om
nia ꝑ modum vie. Itē xp̄s ſciuit om
nia per modū pr̄ie. apl̄i per modū vie.
ergo beatiſſima virgo q̄ fuit media ſci
uit omnia per modū vie. Item ſicut
ꝑſona ad ꝑſonam: ita ſcia ad ſciam. ꝛ
gratia ad gratiā. Sed poſt ꝑſonam filij
dei nō pōt perſona dignioꝛ intelligi ꝛ
ſimilioꝛ ei q̄ ꝑſona mr̄is dei. ergo ſicut
ꝑſona immediate ſe hꝫ ad ꝑſonam. ita
gratia ad gratiā. ꝛ ſcia ad ſciam. Sed
ad ſcire omnia per modū patrie imme
diatum ē ſcire omnia ꝑ modum vie.

Item aīa xp̄i ſcit oīa que deus: nec
tamē equalis ē ei in ſcia pꝛopter modū
ſciendi: ſed ſicut aīa xp̄i immediate ſe
habet ad deū. ita anima bte v̇ginis ſcit
oīa que aīa xp̄i. ſed imperfectioꝛi mō.

Sed cōtra. Sci in patria nihil ſciūt
niſi ad beatitudinē patrie ꝑtinentia. er
go ſci vie tantū ꝑtinentia ad beatitudi
nem vie. Item ſcire omnia ꝑ moduꝫ
vie. aut eſt ſcia tm̄ ſcḋm habitum que
non exit in actum: ꝛ ſic eſt fruſtra. aut
ſecundum actum. ꝛ ita cū ſcia viato
rum ſit diſcretiua. ſcia huiuſmodi cir
ca creaturas particulares eſſet eleua
tionis ꝛ cōiunctionis mētis cum deo
impeditiua. ergo nociua. Sed cōtra
illud videtur eſſe: ꝙ in angelis eſt du
plex ſcientia veſpertina. ꝛ matutina. ꝛ
vna non eſt impeditiua alterius. Sꝫ
hoc non eſt ſimile ad pꝛopoſitum: quia
compꝛehenſoꝛes vident omnia vno in
tuitu ſed non viatoꝛes. Item in pr̄ia

euacuabitur oē īpertinens ad gloriam
ergo in beatitudine vie euacuatur oē
impertinens ad gratiam. Item que
ritur vtrum beata virgo habuerit co
gnitionem veſpertinam ⁊ matutinam.
Solutio. Ad ſolutionē hoꝝ notandū
ē ꝙ btā vgo in cognitione ſua plura ha
buit priuilegia. Primū eſt pfecta cogni
tio ſiue media dei trinitatis. quā hūit i
via per ſpecialiſſimā grām. Scōm eſt
perfecta cognitio miſterij incarnatōis
⁊ hanc hūit p gratiā ⁊ ſingularē expiē
tiam. Tertiū eſt cognitio ſue pdeſtina
tionis. quā habuit p reuelatōem ⁊ cāz
Quartū eſt anime ſue ⁊ ſpūum p ſpe
cies proprias cognitio. quā habuit diſ
poſitiue per naturam. completiue per
gratiam. ⁊ ſm hanc vidit āgelos. ⁊ ani
mas. ⁊ demones. Quintū eſt perfec
ta cognitio omnium ad ſtatum vie per
tinentium: quā habuit per gratie infu
ſionem ⁊ inſpirationē. ⁊ hec cōprehen
dit perfectam cognitionē ſcripturarum
operādoꝝ ⁊ contēplandorū. Sextum
eſt cognitio circa ſe futuroꝝ. quā hūit
per reuelationē. ⁊ in ſpeculo lectionū.
Septimum ē oīum ad ſtatum patrie
pertinentiū per cognitionem. quā ha
buit per cōtemplationis reuelationē:
Octauum ē oīum creaturaꝝ ſtantiū
cognitio. quā habuit per naturā. ⁊ gra
tiam. ⁊ cōtemplationem. Nonum eſt
ꝙ habuit matutinam ⁊ veſpertinā co
gnitionem. matutinā per gratiam. veſ
pertinam per naturam ⁊ gratiā. Deci
mum ē concluſio ex predictis omnibuſ
ꝙ nullius proprie habuit ignorantiā:
Unde obiecta ſoluentes dicim⁹. ꝙ btiſ
ſima virgo ſufficienter perfecta fuit p
habitum nature ⁊ gratie potens i ope
rationes exire ⁊ finem conſequi cuiuſ
libet ſciētie. ⁊ hec ſcientia exiuit i actū
⁊ operationē. qn̄. vbi. qualiter. ⁊ q̄tum
ordinabatur ſibi in beatitudinē. ⁊ alijs
in ſalutem. habuit etiam perfectam co
gnitionem omniū ad ſuam beatitudinē
ſecundum ſtatum vie pertinentium. ⁊
nullorum inutilium vel ad grām īperti
nentium. Unde ipſius aīa btiſſima nul
la habuit in ſe īutilia vel īpertinētia. ſꝫ
p totū grē fuit plēa. Uñ oīa que fuerūt
i ipſius aīa. vel naturalia. vel acqſita.
ſic erant grā informata vel cū grā con
iuncta cum omnia iam eſſent gratuita
Unde oīs ſciētia eius gratuita: omnis
dilectio gratuita. omnis operatio gra
tuita. ut ſine omni reſtrictione. largiſſi
ma ⁊ veriſſima interpretatione eſſet ei
facta gratia plena. Ex his patet ſolutio
ad predicta.

De fide. capi. 150.

Equiſ. Alteri fides. i. cor. 12. gloſ.
Conſtantia fidei vł ſermo de fid.
Quod autem beata virgo plus habuit
de fide ſic ſumpta: ⁊ ꝙ eius fides nun
quam defecit nec fuit intercepta ſic p
batur. Aliorum conſtantia fuit defi
ciens ⁊ intercepta. ipſius autem non.
ergo ipſa vicit omnes in fidei conſtan
tia. Unde illud ſolet de ea exponi in ec
cleſiaſtes primo. Generatio preterit: ⁊
generatō aduenit. terra vero in eternū
ſtat. Item alioꝝ fides fuit amiſſibi
lis: ipſius inamiſſibilis. ergo fidei ipſi⁹
conſtantia fuit aliorum improportiona
bilis. Itē latera ciuitatis ſunt equa
lia. ſicut dicitur in Apoca. xxi. Sed ca
ritas eius fuit improportionabilis alio
rum caritati. ergo ⁊ fides fidei. Itē
p ad Cor. xiij. Caritas omnia credit.
Item Mar. 9. Omnia poſſibilia ſunt
credenti. Sed ex eius fide ſecutus ē ef
fectus improportionabilis fidei aliorū
Item Mat. 17. Si habueritis fidē ſic
granū ſynapis: ⁊ dixeritis monti huic
tollere ⁊ mittere in mare. obediet vos
Sed ad ipſi⁹ dictū qn̄ dixit fiat mihi ſꝫ
verbū tuū. ſummus mons mōtium tu
lit ſe ⁊ miſit ſe in mare amarū. i. in ma
riā. ergo eius fides hūit maximū effe
ctū. ergo maior fuit fide omniū alioꝝ.
Item abraham ponitur in exēplum ma
xime fidei. qꝛ in ſpem contra ſpem cre
didit Ro. iiij. Sed quid credidit: Seni
de vetula filiū naſcituꝝ. hec aūt de vir
gine deū naſcituꝝ. ergo ipſa īproportōa
biliter ſupauit abrahā fide. ergo ⁊ oēs
alios. Quicqd. n. ē ſuperius ſuperiore eſt
ſuperius ⁊ inferiore. Itē grego. fides
nō hꝫ meritum cui humana rō prebet
expimentū. Sed illud creditū maxime
fuit ſuper rationē ⁊ expimentū. ergo
habuit maximum meritū. ergo ⁊ maxi
me fidei habitum ⁊ actum. Ex his oī
bus manifeſtū eſt ꝙ btā virgo impera
trix omnium in conſtantia fidei omneſ
ſuperat viatores.

De grata gratia ſanitatum. capi. 151.

Equitur de grā ſanitatū. Alij grā
ſanitatum. glo. Curandi īfirmos.
Quod aūt hoc maxime fuerit i beata
virgine probatꝰ: Ipſa. n. totum hominē
ſanū facit in aīa ⁊ corpore. Altiſſimus
enī de terra creauit medicinā. Eccl'ci.
xxxviij. Illam inq̄ medicinā de qua dr̄
eccl'ci. xliij. Medicina oīum in feſtinati
one nebule. i. caro xp̄i. de terra quidē
nata ſed nullo pondere pregrauata. vł
tra puritatē angeloꝝ ſeleuata. ſubito
ſpiritu ſancto operāte formata ⁊ vnita
Itē eccl'ci. xxiiij. Ego quaſi fluuius
dorix. qō eſt medicamentum generatō
nis: egreſſus fui de paradiſo dei nr̄i. i.
de beata virgīe: que fuit paradiſus vo
luptatis a principio. in quo poſuit deus
hoīem. i. xp̄m quem formauerat. Itē
nullus morbus fuit ei incurabilis. ergo
ſuper omnes ē i gratia ſanitatū. Itē
etiam poſt mortem curat ⁊ mortem fu
gat. Itē quos curat ſanat ad immor
talitatē. ergo ſuperat omnes in gratia
ſanitatū. Sic ergo patet qualiter bea
tiſſima virgo habuit ⁊ habet gratiam
ſanitatum in ſummo.

De opere virtutum. 152.

Sequitur operatio virtutū. glo.
Operatio miraculorū contra na
turam. Quod autem hanc habuit in
ſummo beatiſſima virgo patet ex eo ꝙ
oīum miraculorum miraculoſiſſimū ⁊
nouiſſimū eſt iſtud. quod eius fide me
dia conſtat eſſe factum. ſ. ꝙ de⁹ homo.
mr̄ virgo. Unde yſa. vltio. Quis audi
uit vnq̄ tale ⁊c̄. Iere. xxxi. Nouū crea
uit dn̄s ſuper terram. femina circunda
bit virum. ergo ipſa habuit gratiā mi
raculandi in ſummo. Itē miraculū
eſt arduū ⁊ inſolitū ſupra facultatem
conſiſtens admirātis. hoc aūt totū fu
it hic in ſummo. Item alij fecerūt mi
racula que ſunt pter naturam. vł cōtra
naturā. ſed ipſius fide factum eſt mira
culum ſupra naturam. Patet ergo qua
liter excellit oēs i operatione virtutum.

De prophetia. ca. 153.

Equr. Alij pph̄ia. glo. pdicere fu
tura. Qō aūt hūerit hāc i ſummo
beata virgo vr̄. qꝛ ſi pph̄ia eſt diuina i
ſpiratio. ergo vbi īproportōabiliꝰ ē ſpūſ
ſcī preſentia ⁊ gratia ⁊ īhabitatō ibi ē
īproportōabiliter īſpiratio ⁊ pph̄ia. hec
aūt fuit in btā virgīe Iuxta illud lu. i.
Spūs ſcūs ſupueniet i te ⁊c̄. ergo ipā i
ſummo hūit ſpūm pph̄ie. Itē ſpūſ.
in aīas ſcās ſe trāſfert. ⁊ amicos dei
⁊ pph̄as cōſtituit ſicut dicit Sapiētie
vij. Ubi ergo īproportōabilis trāſlatio
īproportiōabilis pph̄ia ⁊ amicicia. hoc
autem totum fuit in ſanctiſſima anima
domine omniū creaturarū. ergo hūit
pph̄iā in ſummo: Item Mat. xi. Lex
⁊ pph̄ete vſq; ad Iohānem. ⁊ ille fuit
propha ⁊ plus q̄ propheta. quia ſolem
digito demonſtrauit. ſed īproportiōabi
liter plus ē ſolem generare ⁊ nobis da
re q̄ demonſtrare. ergo ſi propter demō
ſtrationem Iohannes dictus ē prophe
ta. mlto fortius beata virgo propter ge
nerationē dicetꝰ pph̄etiſſa. Item yſa.
viij. Acceſſi ad pph̄etiſſam. glo. vgīnē
mariā. ergo ipſa per excellentiam dicit
prophetiſſa. ergo ipſa excellit alios in

pphia. Jtē ſi Cayphas eo ꝙ eēt ponti
fex anni illius pphauit ut Joh. xi. Er
go iproportionabiliter beatiſſima virgo
regina ⁊ imperatrix in eternū ſup oēs
gratiā pphie dȝ habere. Jtē quantū
hanc gratiā habuerit ꝑ effectū mōſtra
uit: qm̄ conſciētia ſecretoꝝ ⁊ preſciētia
futuroꝝ miniſtris nuptiaꝝ dixit. Quod
cūqȝ vobis dixerit facite ut Joh. 2. ꝑui
dens i ſpū pphie ꝙ filius eius aquā vo
luit in vinū conuertere.

De diſcretiōe ſpiūȝ. ca. 154.

Equitur: Alij diſcretio ſpūuȝ. glo.
vt diſcernāt quo ſpū fiāt. Qȝ ēt
hanc habuit in ſūmo btā virgo. probat
hoc modo. 1. cor. 2. Spūalis homo iudi
cat omnia. Sed ipſa iproportōabiliter
alijs ſpūalis fuit. ergo ipſa iproportiōa
biliter alijs oia iudicauit. ergo ipſa ſup
oēs diſcretionē ſpūum hūit. Jtē pau
lus. Nō ignorauit aſtutias eius. Sicut
dicitur. 2. cor. 2. Et ecce plus quā paul⁹
hic. Jtē in vitas prm. Quis euitabit
hos laqueos? Rn̄ſuȝ eſt. Sola hūilitas
Sed ipſa iproportōabiliter omnib⁹ alijs
fuit hūilis. ergo iproportōabiliter plus
indeceptibilis vniuerſis. Jtē nunquā
fuit decepta. Jtem proprium eſt ſpūs
nequā temptare de ſupbia. Ipſa autē
fuit ſumme hūilis. ergo a ſpū ſuperbie
maxime fuit inuincibilis. Et ſic pȝ ꝙ di
ſcretionem ſpūum btā virgo in ſummo
habuit.

De genere linguaꝝ. ca. 155.

Equitur. genera linguaꝝ. Qȝ aūt
hanc non hūit in ſūmo videri pōt
Lingue enī in ſignū ſunt nō fidelibus ſȝ
infidelibus. 1. cor. 14. Sed ipſa fideliſſi
ma fuit. ergo donū lingue nō debuit ha
bere. Jtē ipſa nō debuit ꝑdicare: er
go nō debuit donuȝ lingue habere. Jtē
glo. ibidem. Ut euntes ꝑ mundū intel
ligant linguas hominū. Sed ipſa nō de
buit ſic ire ꝑ mundum. ergo nō debuit
habere donū linguaꝝ. Sȝ ꝯtra. Ipſa ē
aduocata oīum. ergo dȝ ſcire linguas
ſingulorū. Jtē Act. 2. Seditqȝ ſupra
ſingulos eorū ſpūs ſanctus. Sed ipſa
tūc fuit cū ipſis qn̄ apparuerūt diſpar
tite lingue tanquam ignis: ergo accepit
donū lingue cū ipſis. Jtē cum diuer
ſis hominib⁹ ꝯuerſabat: ergo indiguit
dono lingue. Jtē a nullo illuſtrui vin
citur in aliquo: ergo habuit donū iſtud
omnibus excellentius.

De iterpretatiōe ſermonū. ca. 156.

Equitur. iterpretatio ſermonum.
glo. ſcripturas exponere. Jtem
ꝙ hanc in ſūmo habuerit pȝ ex ſupra d
terminatis. vbi probatum ē ꝙ omnes
ſcripturas intellexit. Jtē non eſt ver
bum qḋ dn̄s nō reuelauit ſeruis ſuis.
ſicut teſtat Amos. iij. ergo multo pl⁹
mrī. Cetera ut ſupra. Sic ergo manife
ſtū eſt ꝙ btā virgo oīum gratiaꝝ gra
tis datarū ꝑfectionē in ſūmo poſſedit.
etiam hunc nouenarium gratiarum.

De grīijs q̄ ponūtur ad eph. 4. ⁊ primo
de apoſtolis. ca. 157.

Onſequēter querit de illis grīijs
que ponunt ad Eph. 4. Et ipſe de
dit quoſdā quidem apl'os ⁊c̄. Et videt
primo ꝙ non conueniat btē virgini ꝙ ſit
Apl'a. hoc enī eſt opus miſteriale: Un
de ibidem ſubiūgitur. in opus miſterij
Sed miſterij nō cadit in opationē om
niū: ergo nec apl'atus. Jtē ſuper illud
dyonyſij Jerarchia ē ordo diuinus ſcīa
⁊ actio. dicit Commētator: ꝙ officiū ſi
ne actione nec gloria eſt. Sȝ btiſſima v
go nō exercuit actum ꝑdicatōis: ergo
nō debuit habere officium. Jtē luc. 6.
Duodecim elegit ⁊ illos vocauit: Ergo
btiſſime vgini nō conuenit donū apl'at⁹
Cōtra iohānes q̄ ſe dicit Johis primo.
Ego vox clamātis i deſerto ⁊c̄. q. dice
ret. Nō ꝑdico tm̄ voce oris: ſed ego ipſe
tot⁹ ſum vox exultatōis. Jta ꝙ omnia
mea. v̄ ꝛa. victus. veſtitus. loc⁹. ꝑdicāt
pniām. Sed ſicut oia Johis ꝑdicāt pe
nitētiam: ita oia btiſſime virginis ꝑdi
cāt innocentiā. Si ergo Johis hȝ grām
⁊ donū ꝑdicationis. qz eſt vox claman
tis in deſerto: ergo multo fortius btiſ
ſima virgo hȝ donū apl'atus: ergo eſt
vox clamantis in celo. Jtem proprie
tas apl'orū eſt ꝙ ſūt lux mūdi: Sȝ btā
virgo in ſummo illuminauit mūdum: er
go in ſūmo exercuit officiū predicatio
nis. Jtē apl'oꝝ officiuȝ eſt reconcilia
re peccatores. ſȝ hoc cōuenit btiſſime
virgini in ſummo: ergo habuit apl'atū
in ſūmo. Jtē dn̄s dixit Jo. 7. Mea do
ctrina nō eſt mea illi attribuēs doctri
nā a quo hūit eſſentiam. Sȝ ſicut hūit
naturā diuinā a prē. ita hūit naturam
humanā a mrē. ergo ſicut ſua doctrina
inquantū deus fuit a prē ita ⁊ ſua do
ctrina inquātū homo fuit a mrē. ergo
mr̄ omnia que filius docuit nobis per
filium ꝑdicauit. Jtē Joh. 16. Non lo
quetur a ſemetipſo dicit dn̄s de ſpū ſcō
ergo ſicut ſpūs loquet ab illo a quo eſt
ergo fili⁹ loquet a mrē inquantū homo
ē. Cetera ut ſupra de aureola ꝑdicato
rum.

De prophetis. ca. 158.

Equitur. Alios prophetas. Gloſa
Scripture explanatores. Sed ip
ſa eſt totius legis. gloſa. ergo in ſum
mo ipſa eſt proalia vt pphetiſſa. Jtē
Johānes dicit ppha ⁊ plus quaȝ pro
pheta: quia digito deum demōſtrauit.
Ipſa aūt genuit. Et ſicut ſe ipam mrēȝ
⁊ virginem demōſtrauit corpore: ſic ip
ſum filium virginis in prophetis ⁊ in
ſcripturis promiſſum corpore ⁊ opere
demōſtrauit. ⁊ ſic ſumma pphetiſſa
fuit. Jtē ꝙ ſexus nō repugnet pȝ quia
in nouo ⁊ veteri teſtamēto prophetiſſe
fuerunt. Unde in luc. 2. De Anna pro
phiſſa commemorat: Jn actibus apl'o
rū de philippo qui hūit ſeptem filias q̄
pphetabant Cetera ut ſupra d pphia.

De euangeliſtis. ca. 159.

Equitur alios vo euāgeliſtas. lu.
2. Maria aūt cōſeruabat ⁊c̄. glo.
Ut cū tēpus ꝑdicāde vel ſcribēde icar
natōis adueniret: ſufficienter oia put
eſſent geſta poſſet explicare. Cetera vt
ſupra de aureola ꝑdicatorum.

De paſtoribus. ca. 160.

Equit alios autē paſtores. Quali
ter hoc donū habuerit btā virgo
q̄re in tractatu de ſacramentis. in ſa
cramēto ordinis. ⁊ qliter nos pauit in
tractatu de btitudinibus i gradib⁹ pau
pertatis: Sic ergo hūit btā vgo ⁊ huc
quaternariū gratiaꝝ. Ex his manife
ſtuȝ ē ꝙ btiſſima dn̄a habuerit vniuer
ſitateȝ gratiarū gratuitaꝝ ⁊ gratis da
tarum quod oīſariam credimus eē ve
rum. Ad ſolutioneȝ in ꝯrīu obiecto
rū dicimus taliter diſtiguendo: ꝙ do
norum gratis datorū ⁊ nō gratum faci
entiū. quedā dant in miſteriū ⁊ nō in
pprīū ꝑfectū vt pphetia Balaā ⁊ Cay
phe. q̄dā aūt ad pprīū ꝑfectū ⁊ aliorū
miniſteriū: ut dona ſpūs ⁊ lingue ⁊ ſcia
aplīs data: q̄dā aūt in propriū ꝑfectuȝ
ſui ⁊ nō alioꝝ. ut dona inſtructōis bea
tiſſime dn̄e. ⁊ talium. tūc quedā dātur
ad ꝑficiendā indigentiā: quedam ad de
corandā potentiam. ⁊ nobilitandā na
turam. ⁊ honorandam ꝑſonā. Et ſic ha
buit btiſſima virgo huiuſmodi dona
nō ad miniſteriū. ſȝ ad decorationis cu
mulum. ad perfectionis ⁊ delectatiōis
augmentū. i materiā laudis ⁊ honoris
incrementum. ⁊ oium bonorum ſpūali
um complementum.

De gratijs ſpālibus. ca. 161.

Jcto qliter btiſſima vgo hūit oēs
gratias communes. Sequit vide
re qualiter hūit ſpāles quas in alijs ſā
ctis ē reperire. Aliaꝝ aūt ſunt q̄ perti
nent ad generationē ſiue vite ingreſ
ſum. Quedam ad conuerſationeȝ. que
dam ad mortem: Circa generationem

inueniūtur gn̄a; que ſunt. Prefigura
tio. Annūciatio. Miraculoſa cōceptio.
z in vtero ſanctificatio.

Qualiter fuerit p̄figurata. ca. 162.

Rimo ergo qualiter btiſſima vir
go fuerit p̄figurata erit ſic mani
feſtū. Numeri. 17. Inuēit ergo moyſes
virgam glo. Mariam q̄ ſine viri ſemīe
genuit verbū. Ecce qualiter ex textu
cū ſua glo. ſequit̄ q̄ illa virga fuerit fi
gura virginis glorioſe. Item Exo. 3.
Rubus ardebat z nō comburebat̄. q̄
hoc fuit figura btē virginis. probat ec
cleſia nō diſputando ſed cantādo z de
terminādo. Rubum quē viderat moy
ſes incombuſtū zc̄. Itē luc. pmo. Et
nomē eius eliſabeth. glo. Eliſabeth dei
mei ſaturitas: Et ſignat mariā que do
plena fuit. Itē ſi annūciatio z cōcep
tio yſaac ſignat cōceptionē xp̄i: ergo z
Sarra ſignat mariam. Ex his p3 q̄ btā
virgo fuit p̄figurata. Qualiter aūt z
quibus figuris. Dicit̄ q̄ multipharia;
multiſq; modis. In creaturis. in fa-
ctis. in viſis. in generatis. in creatis
In pricipio eni; creauit deus celum z
terram. i. beatā virginem que celum z
terra fuit. i. celeſtem z terreſtrem ſim̄l
duxit vitam: angelicam z humanā con
uerſationem habuit. Item celum z ter
ra fuit: quia puriſſima virginitate. z fe
cundiſſima maternitate virgo z mater
ſimul fuit. In hac prima die facta ē
nubecula de qua poſtea factus eſt ſol.
Quid ē autem nubecula: materia cor
poris ſolaris niſi beata virgo mater z
mā corporis ſaluatoris. In ſcd̄o die
poſitu3 eſt firmamentū in medio aqua
rum qd̄ h3 fixas ſtellas in ſui ornamen
tum. z diuidit aquas ab aquis. hec ē
btā virgo que habet ſtellas. 12. i. omni
um ſcōrum in capite ſuo. poſita in me
dio aquarū. i. ſcorum vie. z ſanctorum
p̄rie. diuiſa prius ab vtriſq;. Exiſtēs ſu
pra cōmunem ſtatū vie. z infra ſtatu
p̄rie. cōmunicans cū vtriſq;. habēs cū
ſuperioribus virtutū perfectione; cum
inferioribus merendi conditionē. Ite3
cum ſuperioribus iocūditatē. ſecurita
tem cōtra caſum: cum inferiorib9 poſſi
bilitatem ad meritū. Item cu3 ſuperio
ribus exultationē. cū inferioribus cor
dis paſſionē. Tertie diei opus eſt con
gregatio aquarū in vnū locum. i. i vir
ginalem vterū congregatio oīum gra
tiarum. Sed in hoc eſt dr̄a. q̄ congre
gatio aquarū appellatur maria media
correpta: cōgregatio gratiarum appel
latur maria media producta. Illa con
gregatio aquarum breuis eſt z tranſi
toria: Iuxta illud apoc. 21. Et mare ia3
non eſt. hec aūt eſt perpetua iuxta illō
luc. 10. Maria optimā partem elegit q̄
non auferetur ab ea. Quarta die fe
cit deus duo luminaria magna. maius
ut preeſſ3 diei: minus ut peſſ; nocti. ſ.
ſolem z lunam. Quid aūt per lunam.
niſi virgo beatiſſima luci formiſſima z
diuina claritate plena figuratur? Lūa
ut legitur in ſentētijs facta eſt ꝑpter
diei z noctis viciſſitudinem. propter
noctis declarationē. propter operanti
um in nocte conſolationem. Et quia q̄
dam animalia ſūt que lucem diei ferre
non poſſunt. hec aūt omnia operatur vir
go luciſſima. Eſt eni quies laborātiū
quies z decus mortuorū. ſolaciu3 opan
tium. vmbraculū infirmorum. refrigē
rans vmbra miſericordie quos reuerbe
rat ſol radijs iuſtitie. Quinte diei op9
eſt formatio piſcium z auium. Et quid
ſunt piſces z aues. niſi beatiſſima vir
go que ut piſcis natabat i mari. i. tribu
lationu3. ut auis volauit ſuper pennas
ventorum in celo contemplationis.

Sexte diei op9 ē formatio hominis
z poſitio in paradiſū voluptatis. Quid
autem ē paradiſus voluptatis. niſi bea
tiſſima virgo in quam deus pater poſu
it hominem. i. xp̄m in die cōceptionis?
Sic ergo beatiſſima virgo in omnibus
operibus ſex dierum eſt expſſiſſime fi-
gurata. Nō autem tantū in creatis ſ3
in factis eſt p̄figurata v3 in archa noe
in yride: in tabernaculo moyſi: i archa
teſtamenti. in candelabro. in ꝓpitiato
rio. i templo. in throno ſalomonis. in
boſtio: in domo ſaltus. z in multis ali
is. Similiter autem in viſis z in yma
ginatis inuenitur figurata: ut eſt rub9
moyſi. Exo. 3. Sedes ſaphiria ſuper fir
mamentū Eze. pmo. Mons de quo pre
ciſus ē lapis ſine manibus. Dan. 2. In
arbore q̄ celum tangebat. Dan. 4. In
porta clauſa Ezech. 44. In vellere ge
deonis. Judicū. 6. In fōte qui cre
uit in flumē maximū heſter. 12. In por
ta templi ſpecioſa. Act. 4. Item in mu
liere amicta ſole Apoc. 12. Similiter
in coniugatis Rebecca z Rachele. in
Judith vidua: in heſter coniugata: in
Sāra ſterili: z Eliſabeth matre Johis
baptiſte. Ex his omnibus ſufficiēter
manifeſtum eſt q̄ beatiſſima virgo in
creaturis. z in factis. z in generatis i
viſis z imaginatis. i coniugatis z vidu
is ē multipliciter p̄figurata.

Qualr̄ fuerit ꝓphata. ca. 163.

Poſt hec etia3 videtur q̄ fuerit ꝓ
phata yſa: c. xi. Egredietur virga
de radice yeſſe zc̄. glo. Virgo maria.
Uel alia glo. Uirgam z florem. Judei
xp̄m ſuum interpretantur quia in vir-
ge regenerālis potētia. In flore pulcri
tudo. Nos vero per virgam mariam
intelligimus cuius nullus frutex adhe
ſit. vl̄ alia glo. Egredietur virga. glo-
ſa. prophetia de natiuitate ut tota ec
cleſia cantat. virgo dei genitrix virga
eſt flos filius eius. Ite; Numeri. 24.
Orietur ſtella ex iacob. Item yſa. iiij.
Fructus terre ſublimis. glo. virgo ma
ria. Item id. 7. Acceſſi ad propheciſſā
glo. virginem mariam. Ex his patet q̄
natiuitas beate virginis eſt multiplici
ter prophetata.

Qualiter fuit annunciata. ca. 164.

Poſt hec probatur q̄ etiam fuerit
annunciata hoc modo. Johan-
nes fuit annunciatus z alij ſancti mi
nores ut yſaac z ſampſon. ergo z bea-
tiſſima virgo debuit annūciari. Itē
propinquante luna plena augmentat̄
lucentia. Sed beatiſſima virgo fuit lu
na ergo ipſa ueniente debuerunt mul
tiplicari prophetie. Item lucifer pce
dit auroram; Sed Johānes fuit lucifer.
beatiſſima vgo aurora. ergo potius de
buit annuntiari. Item laboratiris
maxime debuit annuntiari ortus auro
re iuxta illud. Gen. 32. Dimitte me iam
enim aſcendit aurora. ergo nobis ma-
xime debuit annunciari ortus conſur
gentis aurore que quando ſurrexit z
nos ſecum reſurgere fecit: z ad ſurgen
dum excitauit. Item dama. Joachi3
honeſtam z laude dignam Annam in
matrimonium duxit. Sed quemadmo
dum vetus Anna ſterilis exiſtens per
votum z repromiſſionem ſamuelem pe
perit: ita z hec per preces z repromiſ-
ſionem a deo genitricem affert ut in
hoc a nullo illuſtrium vincatur. Ecce
expreſſe patet q̄ beatiſſima virgo fuit
annunciata.

Qd̄ fuit miraculoſe concepta. ca. 165.

Ex hec eade3 probatur q̄ fuit mi
raculoſe concepta quia ſi a nullo
illuſtrium vincitur: z minores z min9
illuſtres miraculoſe ſunt concepti. er
go z ipſa. Item dicit Dama. q̄ per p̄
ces z repromiſſiōes fuit nata. ergo nō
naturaliter. Item ſignatum perfecti
us eſt ſigno. Sed figure beatiſſime vir
ginis fiebant diuina voluntate per ſe
operante z non humana. ergo beatiſſi
ma virgo exijt in eſſe natura ſuperiore
operante contra inferiorem. ergo ſuper
naturaliter fuit eius conceptio.

Quod fuit in vtero ſanctificata. capitulū.166.

Oſt hec probatur ꝙ fuerit i vtero
ſáctificata hoc modo. Eccleſia ce
lebrando feſtiuat eius natiuitaté.ergo
fuit ſcá qñ fuit nata.ergo fuit in vtero
ſanctificata. Jté iohánes fuit in vte
ro ſanctificatus vt p; luc.1.vbi dicitur
ꝛ ſpū ſancto replebit̃ adhuc ex vtero
matris ſue.ergo ꝛ beata virgo. Jté
ieremias fuit ſanctificatus in vtero.
Jere.1. Prius quam te formarē i vte
ro noui te.ꝛ anteq̄ exires de vulua ſan
ctificaui te.ergo beata virgo. Jté oiſ
ſanctificatus in vtero ordinatur ad ſā
ctu; in vtero.ergo quod immediatioré
ꝛ ꝓpinquioré relationem h; ad ſanctū
in vtero.illud debet potiſſimum ſancti
ficari in vtero.Sed non potuit imedia
tior eſſe relatio eius qȝ vniebatur v̄bo
ad aliquid aliō:q̄ ad id vnde ſumeba
tur illud ſanctū:qȝ vniebatur.hoc aūt
potiſſimum fuit beata virgo. ergo ipſa
potiſſimu; debuit i vtero ſanctificari.
Jtem ieremias dicitur in vtero ſcifi
catus propter expreſſioré ꝓphetiam ꝺ
ſancto in vtero:ꝛ iohannes ſanctifica
tus in vtero propter digiti demſ̄ratóez.
ergo multo fortius beata virgo ꝓpter
ipſius exceptioné ꝛ generationé. Jté
dicit anſelmus. Ea puritate beata v̄go
nitebat:qua ſub deo maior nequit itel
ligi. S; puritas hominis dei eſt pecca
tum originale nec habere:nec vnqua;
habuiſſe. Maior poſt illam eſt origina
le quidem habuiſſe.ſ; ſtatim ꝛ oino ab
illo mundatū eſſe.ergo beata virgo de
buit quide; in peccato originali cócipi
ſed ſtati; ab ipſo penitus múdari.ergo
debuit in vtero ſanctificari. Jtem
Bernar.ad cano.lugdunenſes. Ego pu
to ꝙ copioſior ſanctificationis benedic
tio in ipſam deſcenderit que non tátu;
ipſius ſanctificaret ortum. ſed ꝛ vita;
ipſius deinceps ab omni peccato cuſto
diret immunem:quod nemini alteri in
natis mulier; creditur eſſe donatum.
Ex vltima auctoritate manifeſtu; é
ꝙ beata virgo non tm̄ in vtero ſancti
ficata fuit.ſed ꝙ eius ſanctificatio oés
excellit in hoc ꝙ alij poſt tale; ſanctifi-
catione; ad minus venialiter peccaue
runt. Unde dr̃ de iohá. Antra deſerti
teneris ſub annis ciuiū turmas fugiés
petiſti ne leui ſalté maculare vitá famí
ne poſſes. Jpſa aūt ſic ſcificata fuit ꝙ
peccare nó potuit.ut ífra inter priuile
gia patebit.ſic ergo manifeſtū é qualr̃
beá v̄go fuit ꝑfigurata ꝛ ꝓphata ꝛ an
nūciata ꝛ miracl'oſe cócepta ꝛ i vtero
ſcificata. Et cóſtat ſic ipſa; oés ſpūales
grás hūiſſe q̄s contigit ortū ſanctorū
decorare.

De ſpecialibus gratijs que circunſtant conuerſationem eius.capi.167.

Oſt hec vidédū é de ſpālibus gra
tijs que circūſtant couerſatione;
q̄ ſpālitas gr̃e inuit̃.quotiens aliqs ſcó
rū ſpālr̃ a dño diligit̃.vel amic' dei ap
pellat̃.v̄bi grã. Jn veteri teſtó dñs ſpā
liter diligere dr̃ Abrahá.ꝛ hoc ꝑꝑ fidé
iuxta illud Gen.xv. Credidit abraham
deo ꝛ reputatū é ei ad iuſticiá. Jtem
Moyſes propter manſuetudiné.qr fuit
mitiſſim' hoiū qui fuerunt in terra.
amicus dei appellatus é:cum quo loq
batur deus facie ad faciem ſicut homo
loquitur amico ſuo. Exo.33. Jtem da
uid. Nam deus propter humilitatem in
uenit eum virum ſecundum cor ſuu;.
Jtem in nouo teſtamento iohannes
euangeliſta propter virginitatem que;
ſcilicet ſpecialis prerogatiua caſtitatis
ſpeciali dilectione fecerat dignum.
ꝛ erat diſcipulus quem diligebat ieſus
Jtem legitur Johan.xi. ꝙ dominus
diligebat mariam ꝛ martham ꝛ lazar;.
Et conſtat ꝙ hoc propter hoſpitalita
te;.ꝑ quá ipſi ꝛ alij qdā placuerūt deo.
Jté Nichola' ꝑꝑ miſericordiá amic' dī
appllat' é. S; h' oia excellétiſſime fu
erūt in beata uirgine: Si enim dilexit
abraham qr credidit de uetula ꝛ uetu
lo filiū naſciturū:uel quia credidit fili
um moriturū ꝛ reſurrecturū:m̄lto for
tius diligit beatá uirginé ꝓpter fidem
qua credidit ſe uirginé deū paritura ꝛ
uirginé ꝑmanſuram. Jté ſi diligit da
uid ꝓpter humilitaté:hec aūt ut dicit
Aug. nūquá exaltata ſuꝑ choros ange
lorū fuiſſet:niſi eſſet humilima oium
hoiu;. Jté ſi Moyſen ꝓpter manſue
tudiné. Et hec é uirgo ſingularis iter
oés mitis. Si aūt mariá ꝛ marthá ꝓ
pter hoſpitalitaté dilexit:hec ipſum in
utero ſuo hoſpitauit.carne ueſtiuit.lac
te cibauit:que Martha nó fecit. Jté
ſi Nicolaū ꝓpter miſericordiá:hec aūt
eſt regina miſericordie. Si aūt Johá
né ꝓpter uirginitaté:ꝛ ecce pl' q̄ Jo
hánes. hec.n.é virgo virginum.hoc
iohánes nó fuit. Ex his manifeſtum
é ꝙ oés ſpeciales gr̃e quas circa alio;
ſcóru; couerſationé eſt reperire i nr̃a
glorioſiſſima virgie ſuperant ꝛ eminét
manifeſte.

De ſpālibus gratijs circa morté.168.

Oſt hec querit̃ de gratijs ſpālib'
circa morté que videntur eé qn
q;.ſ.morté preſcire:moritur; imitari:
mori ſine dolore.ſtatim euolare. i aīa
ꝛ corpore ſtatim reſurgere.

Utrum mortem preſciuerit.capi.169.

D primu; ꝙ beata virgo mortem
ſuam ꝑſciuerit videt̃ a minori. De
ſancto martino de quo legitur ꝛ canta
tur. Beatus martinus obitum ſuū lon
ge ante preſciuit ꝛc̃. Jté petrus ſciuit
ꝙ breuis eſſ; diſpoſitio tabernaculi ſui
Jtem iohánes ſciuit ſuꝑueniſſe diem
mortis ſue. Cum ergo oés iſti preſciue
rint mortem ſuá.ergo ꝛ beatiſſima vir
go oium illo; dña. Jté ꝓv.xiij. Spes
que differtur affligit aiam.ſi tépus ſit
etia; determinatū:ꝛ preſciétia pene fi
niende letificat:incertitudo anxietaté
generat.ergo ad beatitudiné uie ꝑtinet
preſcire morté determinate. ergo bea
tiſſima uirgo preſciuit morté ſuá deter
minate. Sic ergo patet beatiſſimá uir
giné habuiſſe gratiá primá eo; que cir
cūſtant morté. Jté ad hoc idem Oīs
homo uellet ꝑſcire morté ſua; libéter.
ergo ꝛ ipſa. Sed quicqd uoluit ſcire fili
us ei' reuelauit ei niſi aliqua rō impe
diret:ſ; illud nulla rō impediuit.ergo
ei reuelauit. Jté q̄ eſt rō quare aliqui
bus reuelatur. aliquibus nó:Si digni
tas.ſ; ipa digniſſima. Si caritas:ſ; ipa
cariſſima Si ꝯſiderū iuxta dan. uir ꝺ
ſiderio; ꝛc̃. ſed ipſa cupiebat ſūme diſ
ſolui ꝛ eſſe cū ipſo:Quecūq; ergo cá aſ
ſignari pōt:illa excellentior fuit in ipſa
q̄ in alijs.ergo ſibi potius reuelari de
buit q̄ alijs. Jté inter ꝑſcire tráſitu;
ꝛ oꝑari ꝛ inter nó ꝑſcire nec oꝑari me
dium é ꝑſcire ꝛ non oꝑari. Primū con
uenit xp̄o.ſ; alijs uiatoribus. ergo me
diū couenit beate uirgini:que h; ſta
tū mediū.

Utrū inuitata obierit ca.170.

Oſt hec querit̃ de inuitatióe ꝛ de
ductióe. Qó aūt dñs matré ſuá
inuitatam deduxerit.uidet̃ ꝑ locū
a minori. Ná dñs appuit caro ſuo iohá
ni ꝛ dixit. Ueni dilecte mi ꝛc̃. Si ergo
hoc xp̄s Johāni ergo potius mr̄i. Jté
ſi iohāni qr car' ergo poti' mr̄i q̄ in inſſ
nitū carior fuit. Jté dr̃ ꝑmu ꝑaliꝑpo.
15.ꝙ dauid deduxit archá in domū ſuá
in tympanis ꝛc̃. Jte; q̄liter luſit an
archam ergo xp̄s matré ſuam ꝑſonalr̃
deduxit. Jtem opus miſericordie é ſe
pelire mortuos.ergo ꝛ pr̃ miſericordia
rū potiſſime debuit obſequijs mr̄is ſue
intereſſe ꝛ ſepulture cómendare. Sed
ipſius ſepeliri fuit in celo ſuꝑ choros
angelorum altiſſimos aſſumi:ergo hoc
debuit filius ſuus i perſona ꝓpria cor
porali preſentia facere.

Si ſine dolore obierit ca.171.

Oſt hec queritur de ipſius morte
ſi fuerit ſine dolore. Et videtur pri
mo ꝙ non hoc modo: Sicut vita ad
vitam ita mors ad mortem. Sed vita
domine noſtre inter omnes ſimilima fu
it vite domini noſtri ieſu chriſti. ergo
⁊ mors morti. S; iſtg doloroſiſſima fuit
ergo ⁊ iſta. Item quando aſſignatur
cauſa quare mors domini fuit aſperis
dicitur ꝙ nobiliorum naturarum nobi
lior ⁊ maior eſt delectatio. ⁊ in quoruz
coniunctione maior eſt delectatio: in il
lorum ſeparatione maior eſt dolor. Uñ
cum anima chriſti nobiliſſima coniun
cta eſſet corpori nobiliſſimo. in illoruz
cõiunctione maxima fuit delectatio: ⁊
in ſeparatione maximus fuit dolor.
Unde Tren. i. O uos omnes qui tran
ſitis per uiam ⁊c̃. Sed eadem cauſa eſt
in beatiſſima virgine que fuit ſecũdo
loco ĩ ſummo. ergo in ipſius morte ma
ximus fuit dolor poſt dolorem domini
noſtri ieſu chriſti. Item inter quecũ
q; maior eſt par. illorum delectabilior
eſt commanſio. Sed in corpore beatiſſi
me virginis ⁊ in anima ſua adinuicem
maxima fuit par. quia ibi ſpiritus ad-
uerſus carnem non concupiuit. ergo
ibi delectabiliſſima commanſio. ergo ⁊
maximus dolor in ſeparatione. Con
tra. legitur õ iohanne in prologo ſuper
iohannem: ꝙ facta oratione poſitus eſt
ad patres ſuos. tam extraneus a dolo
re mortis q̃ a corruptione carnis alie-
nus. Sed beata virgo impropoꝛtõnabi
liter plus fuit extranea a corruptione
carnis. ergo improportionabiliter plus
debuit eẽ aliena a dolore mortis. Itẽ
Damaſ. Ipſa beata ⁊ earum que ſuper
naturam donationu; digna effecta do
lores quos effugit pariens. hos in chri
ſti paſſione ſuſtinuit a maternali com
paſſione viſcerum lacerationem tolle
rans. ⁊ quem deum cognouit per nati
uitatem hunc vt maleficum videns in
terfectum ceu gladio cogitationibus la
cerabatur: ⁊ hoc eſt. Tua; ipſius aia;
pertranſibit gladius. Luc. ij. Ex hac
auctoritate infertur. ꝙ ſi dicimus. q2
dominus non iudicabit bis in idipſu;:
⁊ ille dolor reputatur ei gladius. ergo
ſicut poſt gladium nõ eſt dolor: ita nec
poſt iſtum gladium debuit ſuſtinere do
lorem mortis. Item ille gladius repu
tatur ei per equipolentiam ꝑ martirio
Sed poſt martirium non eſt dolor mor
tis. ergo nec poſt hũc erit qui equipol
let ei. Item ratione huius doloris de
betur ei aureola martirum. ergo poſt
hunc non eſt dolor mortis. Itez moy
ſes propter abſtractionem ſecundum
actum a viribus inferioribus non ſen
ſit deſiderium ſitis ⁊ famis. xl. diebus
⁊ xl. noctibus. Similiter ⁊ helias. ergo
ſi delectatio ſpiritus tal' ⁊ tanta taliter
⁊ tantum aſtrahit. ⁊ ſenſum paſſionis
taliter ⁊ tm̃ ⁊ tam diu interrũpit. ergo
maior magis abſtrahit ⁊ magis interrũ
pit. ergo improportiõabiliter maior ab
ſtrahit ⁊ improportiõabiliter interrũ
pit. Sed improportionabiliter abſtrahi
a corpore ſuper illud abſtrahi quod ẽ
ſecundum actum eſt illud abſtrahi qđ
eſt ſecundum ſubſtantiam. ⁊ impropor
tionabiliter interrumpi ſuper illud inter
rumpi quod eſt ad tempus eſt illđ inter
rumpi quod eſt ſemper. ergo impropor
tionabiliter delectatio poteſt abſtrahẽ
animam a corpore ſecundum ſubſtan-
tiam ⁊ excludere omnem penam. ergo
beatiſſima virgo fuit mortua pre amor
⁊ ſine dolore. Item paulus neſciuit ĩ
raptu vtrum in corpore ſiue extra cor
pus. ſe ad cor. xij. Ergo intenſior rapt⁹
ſecundum ſubſtantiam abſtrahere poſ
ſet. Item maiores motus impediunt
minores ⁊ natura inclinat ad carnez ⁊
ad corpus. Sed caritas inclinat a cor
pore ad chriſtum. Iuxta illud ad phil.
primo. Cupio diſſolui ⁊ eſſe cu; chriſto
ergo tantum poteſt intendi inclinatio
ſurſum ꝙ ſeparatur ⁊ abſtrahitur ab
ĩclinatõne deorſu;. ergo caritas tantũ
poteſt ſurſum trahere. ꝙ ſeparabitur a
corpore ⁊ ſic morietur pre amore.
Item duorum dolorum maior eſt me
dicina minoris. Anima ſecundum cari
tatem dolet eſſe ſeparata a deo. ſecun
dum naturam dolet diuidi a corpore.
ergo ille tantum penetrabit ꝙ iſtu; ñ
continget ſentiri. ergo poteſt mori ſine
dolore. Item quicquid aptum natu;
eſt inducere languorem. ſi continuetur
⁊ intendatur poterit inducere mortez.
ſed amor poteſt inducere languorem.
ergo mortem. minor patet. Canti. ſecũ
do. Quia amore langueo. glo. pre amo
ris magnitudine. omnia temporalia fa
ſtidio. Ex his patet ꝙ beata virgo pre
amore ⁊ ſine dolore mortua fuit. An
autem ſtatim euolauerit. diſputabile ñ
eſt quia nihil purgabile habuit.

Si ſtatim in anima ⁊ corpore aſſum
ta fuerit. ca. 172.

Oſt hec queritur ſi ſtatim in ani
ma ⁊ corpore aſſumpta fuerit.
Et videtur primo ꝙ non. vt patet per
ſermonez Ieronimi. Cogitis me o pau
la ⁊c̃. Item Auguſtinus ꝙ vera de
eius aſſumptõe ſniã h̃ ẽ: vt aſſũpta ſit
ſiue ĩ cõpe ſiue extra cõpus neſcio de⁹
ſcit. Item Ieronimus. Quod huma
num mendacium non apponat manife
ſtum quod deus voluit eſſe occultum.
Item quicquid non ſeparatur a cul
pa nec a pena. Sed omnes in ade; pec
cauerunt. ergo omnes pro peccato ſuo
l' ĩ ſuo pcõ pũiri dñt. S; ei ĩpõĩſ pẽa gñ.
tertio. Puluis es ⁊ ĩ puluerem reuerte
ris. ergo omnes ĩ peccato corporali na
ti debent incinerari. Contra grego. ĩ
collecta. Nec tañ mortis nexib⁹ depri
mi potuit. que dominum noſtrum ihm
xp̃m de ſe genuit incarnatu;. Modo
quero quid ibi appelletur nexus mõtis
Nam vel eſt bonum vel eſt malu;. Nõ
bonum. quia omnis boni capax fuit.
Item bonu; non deprimit ſ; eleuat.
ergo nexus non nominat ibi aliqđ bõi.
Si autem eſt malum. aut eſt malũ cul
pe aut eſt malum pene. Non culpe. q2
mors non eſt nexus ad culpam. quia
poſt mortem non eſt ſtatus culpe ſed
pene. Item ſic dicendo nihil dictum ẽ.
quia poſt mortem non poſſet peccare.
quia eſſet mater dei. Si autẽ eſſet ma
lum pene quero quam penã importat.
Non gehenne: quia ad illam nec nectit
mors: quia multi moriũtur qui nõ va
dunt ad gehennam. Eadem ratõe nec
ad purgatorium. quia multi moriũtur
qui non vadunt ad purgatorium. Nec
poteſt etiam dicere penam temporalez
quia ad illam non nectit mors ymo ab
ſoluit ab illa. Item non poteſt dicere
penam mortis. quia beatiſſima virgo
vere mortua fuit. ergo relinquitur ꝙ
non poteſt ſignare niſi incinerationem
ergo erit ſenſus. Non potuit mortis ne
xibus deprimi: ideſt non potuit incine
rari. Sed niſi ſtatim reſurgeret fuiſſet
incinerata vt alia corpora. ergo ſtatim
ſurrexit. Item Auguſtinus. Maria
quadam excellentiori prerogatiua ho
noratur a filio. Poſſidet in ipſo corpus
quod genuit? quare non ⁊ corpus
per quod genuit? Niſi obuiauerit auc
toritas mundum perſpecta: credo vere
ꝙ ⁊ per qđ genuit. Item idem in eo
dem. Thronum dei: thalamu; domini
tabernaculum chriſti ibi deb; eſſe vbi
debet eſſe. Tantum theſaurum dign⁹
eſt ſeruare celum q̃ terrã. Item Au
guſtinus in eodem. Letare maria leti
cia inenarrabili in anima ⁊ in corpore
Et infra. Uiuat igitur integraliter que
omnium genuit integram vitam.
Dyoniſius in libro capitulo tertio.
de diuinis nominibus. Quoniã ⁊ apud
ipſos dꝰo acceptos nſos Ierãchas qñ
⁊ nos vt noſti ⁊ ipſorum multi ſcõrum

eſt. Sꝫ beata virgo plus omnibꝰ dilexit
ergo ipſi plus donauit. ergo ⁊ ipſa pec
cauit. Itē Ro. 8. Omnia cooperātur
in bonū his qui ſm ꝓpoſitū vocati ſūt
ſci. glo. etiā peccata. Sed oīa coopera
tur in bonū huic beatiſſime ṽgini. ergo
peccata hūit. Itē glo. ibidem. Sine
quibꝰ nō viuit. Item glo. impoſſibi
le ē quātūlibꝫ ſanctū nō cadere aliqñ.
Item prie Jo. i. Sāguis filij eiꝰ emū
dauit nos ab omni peccato Glo. Tamē
non debemꝰ putare nos quādiu viui
mus oīno poſſe a peccatis mundare.
Itē Jo. ij. Quid mihi ⁊ tibi ē mulier?
Sup hoc dicit Criſoſtomꝰ. Qđ aliquid
humāi paſſa fuit qſi ꝓpter vanitatem
voluerit xp̄m miraculū facere. Item
ꝓuer. 20. Quis pōt dicere mundū eſt
cor meū. Itē eccle. 7. Non eſt iuſtus
ſup terram qui faciat bonū ⁊ non pec
cet. Itē ꝓuer. 24. Septies in die ca
dit iuſtus. Itē ꝙ non ſit ipſius priui
legiū videtꝰ qꝛ non cōuenit ei ſoli: qꝛ ⁊
multi angeloꝝ nunquam peccauerūt.
Item aliquis infans ſtatim baptiʒatꝰ
euolat. ergo ille nūquā peccauit actua
liter. Itē Job. 27. Neqꝫ eni reprehē
dit me cor meū i omni vita mea. Cō
tra Augu. dicit. de qua ꝓpter honorē
dn̄i cum de peccatis agitꝰ ⁊c̄. Itē Ber.
Ego puto ꝙ copioſior ſit ⁊c̄. ut ſupra ď
ſcificatiōe in vtero. Itē peccatū ve
niale nō eſt grā. ergo vbi aliqđ de pec
cato veniali ibi aliqđ vacuū ď grā. Sꝫ
ipſa plena fuit de gratia. ergo nihil de
peccato fuit i ipſa. Itē Aug. Scimus
eni ꝙ ei plus gratie collatuꝫ fuerit ad
peccatū ex omni pte vincendū que illū
cōcipere ⁊ pere meruit quē cōſtat nul
lum habuiſſe peccatū. Itē neceſſitas
peccandi relinquit in exercitui eorum
qui cadere poſſunt. Sꝫ ipſa cadere non
potuit. ergo illud exercitiū hr̄e non de
buit. Itē Anſelmꝰ. Ea puritate nite
bat btā ṽgo qua ſub deo maior negt in
telligi. Sed maior pōt intelligi ſi pecca
uit. ergo non peccauit. qđ ꝑ omnia ve
rum ēē dicimꝰ. Et ad auctoritates in
ꝯrium inductas rn̄demꝰ: ꝙ omnes ille
de peccatoꝝ iure leguntꝰ viatorū oīum
Illud autē quod eſt ꝓpriū btē virgini
⁊ ſpāle priuilegiū reſpectu oīum viato
rum derogat generali. Qđ aūt dicit
Criſoſtomꝰ. qđ aliquid humāi paſſa fu
it. hoc verū ꝓ tanto eſt: qꝛ homo homi
nibus compaſſa fuit. ſꝫ ꝙ aliquid vani
paſſa fuerit ꝑ omnia falſum eſt ⁊ con
tra ſanctum Auguſtinum.

De impoſſibilitate peccandi. ca. 175.

Oſt hec qrītur de alio priuilegio
quod eſt peccandi impoſſibilitas.
Utrū ſcꝫ beata ṽgo potuerit peccare.
Et videtur ꝙ ſic. Potuit eni mereri.
ergo potuit peccare. Itē Augu. dicit
ꝙ adam mori potuit quia peccare potu
it: ⁊ ꝙ nō potuit reduci in actū potētia
moriēdi. niſi priꝰ reduceretꝰ in actū po
tētia peccādi. Sꝫ btīſſima virgo potuit
mori. ergo potuit peccare. Itē Aug.
querit quare nō fecit deus homines q
peccare nō poſſent. ⁊ rn̄det ꝙ illud eſt
glorioſiꝰ. ergo iſtud debuit ꝯuenire btē
ṽgini que fuit glorioſior omnibus crea
turis. Itē in laudem alioꝝ ſanctorū
cātatur. Qui potuit trāſgredi ⁊ non ē
trāſgreſſus ⁊c̄. ergo ⁊ illud ꝯuenit ⁊ il
li que ē omni laude digniſſima. Itē ſi
peccare nō potuit hoc nō fuit tantū ꝓ
pter fomitis extinctionē: quia angeli fo
mitem nunqꝫ hūerūt ⁊ tn̄ peccauerunt.
Itē hoc nō potuit eſſe propter excellē
tiam grē quia angeli fuerunt etiā i grā
⁊ tamē peccauerunt. Itē dama. Om
ne creabile eſt vertibile ſcđm eſſe ⁊ ſe
cundū ſui electionē: ſcđm ēē ut corpo
ralia: ſcđm electionē ut rationalia. Sꝫ
beata ṽgo ex utroqꝫ compoſita fuit. er
go fuit vertibilis vtroqꝫ mō. Itē glo
rioſius hētur quod habetur cum victo
ria qꝫ qđ ſine victoria: Sed vbi nulla ē
pugna nulla eſt victoria. Sed in btīſſi
ma virgine maxima fuit glōia. ſumma
ergo ⁊ victoria. ergo ⁊ pugna. ergo po
tuit peccare. Item excellentior fuit
ſtatus innocentie qꝫ iſte ⁊ tamē adam
⁊ eua potuerunt peccare. Itēꝫ. 2. ſnīa
rum dicitur ꝙ quatuor ſūt ſtatus libe
ri arbitrij. Prius ē poſſe peccarꝰ. ⁊ poſ
ſe ⁊ nō peccare ante tēptationē. Terti
us ē poſſe peccare ⁊ non peccare poſſe
dampnabiliter. Quartꝰ ē nō poſſe pecca
re. Cōtra. qđ meliori ⁊ honorabiliori
ſimilatꝰ hoc ē ⁊ melius ⁊ honorabilius
Sed hoc ē non poſſe peccare. ergo hoc
eſt honorabilius ⁊ melius. Sed btīſſi
ma virgo ſcđm locum hꝫ poſt deum er
go nō potuit peccare. Item Aug. Cō
cedimus quidē meliorē naturaꝫ ēē que
omnino peccare nollet: ꝯcedant ⁊ ipſi
non ēē malā que talis facta ē ut poſſit
nō peccare ſi vellet. Itē fruſtra ē po
tētia que nunqꝫ reducetur ad actū ſꝫ ip
ſa nunqꝫ fuit peccatrix. ergo fruſtra fu
iſſet in ea potētia peccādi. Itē phūs
dicit i 9. metaphiſice ꝙ potētia ē pncipiū
trāſmutationis in alteꝝ. Sed in beata
virgine nullū fuit principiū tranſmutā
di in peccatū. ergo nulla potētia peccan
di. Itē loquēdo ex pte rei potētia ſꝫ ꝙ
ē in predicamēto qlitatis eſt qlitas di
ſponens ad actū vel paſſionē. Sed nul
la talis qlitas vel qſi qualitas fuit in
beata ṽgine ad peccādum: ergo nō fuit
ibi potētia peccandi. Item cuicūqꝫ
incōueniens eſt ineē actū: eidem incō
ueniens eſt ineē potētiā. Sed beatiſſi
me virgini incōueniens eſt ineē actum
peccādi: ergo incōueniens eſt ei ineſſe
potentiā peccandi. Itē inter nō poſſe
peccare nec poſſe mereri ⁊ inter poſſe
peccare ⁊ poſſe mereri mediū eſt non
poſſe peccare ⁊ poſſe mereri. Sed pri
mum ptinet ad ſtatum comprehenſoꝝ
ſimpliciter. ſꝫ ad ſtatū viatorū ſimplici
ter. ergo medium pertinet ad ſtatum
medium. Sed ille eſt beate virgis que
fuit ſimpliciter viatrix. ⁊ ſecunduꝫ qđ
comprehendens. ergo nō habuit poten
tiam peccandi. Quod dicimus ēē ve
rum diſtinguēdo tamen ꝙ nō peccare
ꝑ ſe ſequitꝰ naturā inuertibilem. ⁊ hoc
modo deus trinitas dicitꝰ nō poſſe pec
care. Scđo mō dicitꝰ non poſſe pecca
re qđ hꝫ vnionem pſonalem cum natu
ra inuertibili. hoc mō xp̄s homo nō pōt
peccare. Tertio mō dicitꝰ nō poſſe pec
care qđ hꝫ cōiunctionē ⁊ ꝯuerſionem
ad naturā inuertibilē ꝑ mediū qđ eſt ď
ſui nā iſeꝑabile ut eſt hitus grē. ⁊ hoc
mō ſci pr̄es non potuerunt peccare.
Quarto mō dicitꝰ non poſſe peccare
ꝙ hꝫ ꝯiunctionē ad naturā inuertibilem
ꝑ mediū qđ ſcđm ſui naturā in ſe qdēꝫ
eſt ſeꝑabile. ſꝫ tn̄ oīno eſt ſeꝑatum a ꝯ
trario repugnāte vel reſiſtente vl im
pediente. ⁊ ꝓpterea i ſuo ſūmo in tali ſu
biecto eſt inſeꝑabile. ut eſt plenitudo
grē i beata ṽgine. Et hoc modo dicitur
btā ṽgo nō poſſe peccare. Oēs ergo au
ctoritates ⁊ rōes q̄ videntur ꝓbare ꝙ
potuerit peccare locūtur ď potentia ſꝫ
ꝙ opponitꝰ ad nō poſſe primo vel ſcđo vl
tertio mō ſūptū. Pꝫ ergo ꝙ tale nō poſ
ſe peccare ꝯiunctū cū poſſe mereri eſt
propriū priuilegiū beate ṽginis.

Utrū quolꝫ motu merebatꝰ. ca. 176.

Oſt hec queritꝰ vtrū habuerit pro
priuilegio. ꝙ quolꝫ motu merere
tur. Et videtur ꝙ non. Gratia enim
eſt principium merendi non natura.
Sed conſtat ꝙ aliquando mouebatur
motu naturali. ergo non quolibet mo
tu merebatur. Si diceretur ꝙ ſimul
moueretur grā ⁊ nā: hoc videtꝰ nō poſ
ſe eſſe. quia ſi ſic eſſet. vnus motus eſ
ſet meritorius ⁊ nō meritorius. Si au
tem duo. tunc non eſſet uterqꝫ merito
rius. ergo altero eorum non meretur.
Item cognitiua potentia ordiata eſt
ad opatiuā ⁊ ſcia ad opatōeꝫ. ſꝫ cogniti
ua nō fuit ꝑfecta reſpectu oīuꝫ ut ſciret
omnia. ergo nec opatiua erit. perfecta

reſpectu oium ut quolibet motu mere
retur. Ité ſcóm hoc dñs ihus xps nó
excelleret ipam in opando. ſi ipſa quo
libet motu merebaf ſicut ipe. ergo nó
quol; motu merebaf. Cótra apl's ad
Col. 3. Omne quodcúq; facitis in vbo
vel ope oia in noie dñi nři ihu xpi. Et
i. cor. 10. Siue máducetis ſiue bibatis
vel aliud quid facitis omnia i gloriam
dei facite. Aut ergo aliquis implet hoc
vel null9. Si nullus ergo fruſtra preci
pitur vel ꝯſulitur ul' monef. Si aliqs.
ergo btiſſima vgo. ergo i omni eo qď fe
cit merebaf. Ité oia i ſe ſůt referibi
lia. ergo ſi nó referenf hoc eſt propter
defectů ſubiecti. Si ergo ſubiectů non
refert hoc eſt vel quia nó vult vel q2
nó poteſt. Si nó vult. ergo peccat vel
admin9 impfectum eſt in bóitate quaz
poſſet habere. Si nó pót. hoc nó eſt ni
ſi quia h; cótrariuz in ſe qď neceſſario
aliqň inclinat ad ꝯtrariů ut fomes ad
veniale. S; illud nó fuit in btá virgie.
ergo potuit oia referre. Ité ſapiens
nihil facit ſine cá. ergo virgo prudétiſ
ſima oia fecit propter primá cauſam.
Ité quolibet motu mereri é quoddá
bonum. Aut ergo eſt ꝯmunicabile al
teri creature aut nó. Si é cómunicabi
le. ergo ſůme bonus deus cómunicat
illud alicui. ergo btiſſime virgini. Si
aůt non eſt cómunicabile. hoc nó vide
tur. q2 idem de quol; opere cótingeret
dicere. Ité per hoc é mereri vbi nul
la neceſſitas é peccandi venialiter. hoc
auté fuit in btiſſima vgine ergo ipſa po
tuit quolibet motu mereri. Item vbi
cumq; nó pót in diſcernédo ratio erraf
z volůtas nůquam pót eligere multa.
ibi ſemp eligit vltimů z optimů. Sed
vtrůq; horů fuit in btá virgine. ergo
omnia fecit propter optimů z ultimuz.
ergo in quolibet ope merebaf. Item
ſicut ſe h; aia ad corpus ita caritas ad
aiam. ergo ſicut aia elicit omnes opera
tiones a corpore. ita caritas ubi plene
h; eſſe forme ibi elicit o3s opatóes ab
aia z ſic quolibet motu meref. hoc aůt
fuit in btá virgine ergo ipſa quolibet
motu merebaf. Ité phus. Intellect9
ſemp eſt rectus niſi qñ ſe miſcet fanta
ſticis. z deducif ab illis. Sed intellect9
bté virginis nunquá ſe immiſcuit fan
taſijs. ut deduceref ab illis. ergo ſemp
rectus fuit. Sed rectů eſt cuius medi
um ſi exit ab extremis. ergo ſemp fuit
in ſůmů bonů. ergo ſemp merebaf.

Utrů qualib; paſſióe merebaf. ca. 177.

Oſt hec qritur vtrů qualibet paſ
ſione merebaf. z videtur qp non
Phus. Paſſionibus non meremur.
Ité nullů neceſſarium eſt voluntari
um z nullů non voluntariů eſt merito
rium. ergo paſſionibus nó meremur.
Item a parentibus cótrarim9 paſſio
nes ergo nó ſunt meritóie. Cótra paſ
ſio latronis fuit neceſſaria tñ merito
ria. Ité ij. Thym. 2. Si ſuſtinebim9 z
corregnabim9. z cetera plurima. So
lutó. Ad h dicim9 qp btiſſima virgo
quolibet motu liberi arbitrij ad agen
dů vel patiédum merebaf. Unde non
merebaf motibus nálibus inquantuz
naturalibus ſed rónabilibus grá in'or
matióis. Unde motib9 libi arbitrij gra
tuitis merebaf vbi etiá liberum arbi
trium z gřa opabantur: ſ; liberů arbi
triů ut iumentum. gřa ut ſeſſor. ſcóm
Anſelmů. Unde Apl's. i. cor. 15. Nó au
tem ego ſed gratia dei mecu;: z ſic me
rebatur quolibet motu quo contingit
mereri. Nec tamen in hoc domio no
ſtro ihu xps equabaf. qui opabatur z
naturalia z ſupernaturalia z ſine ſui i
digentia. z hoc iproportionabili carita
te. Paſſionibus autem inquátum ab
extrinſeco inferuntur. vel neceſſario
cótrahůtur. nó meremur. ſ; inquantuz
voluntas rationalis informata gřa ad
illoz ſufferétiá libertate ꝓpria iclinaf
Ex his patent ſolutiones ad obiecta

De puritate in ſummo capitu. 178.

Oſt hec querif de hec quod é pu
ritas i ſummo: vtrum debeat aſſi
gnari bté virgini p priuilegio. Et vi
detur qp ſi. q2 ſi itéſio puritatis é receſ
ſus a cótrario ſicut albius qď é nigro
impermixtius. z purius quod é impuro
impermixtius. tunc queritur quid ſit il
lud impurum p cuius ipermixtioné ſit
puritas hec i ſummo. Et non videf qp
proprie poſſit dici aliquid impuruz niſi
vel i corporalibus opacu; vel mixtum
opaco vel in ſpiritualibus pena vel cul
pa. Si pmo mó tunc ſol fuit purior btá
virgine. Si 2o mó tunc in ſtatu inno
centie z oés aie beate a corporibus ſe
parate z ét angeli. Si 3io mó. tunc eá
dem puritatem hňt omnes ſci patrie:
z etiam illi qui ſunt in purgatorio. quia
omnes ſunt ſine culpa. Item ſi dica
tur qp hec puritas ſit maior poſt deum
a receſſu ab originali. quia xpus hůit
puritatem ab origine talem: qp nůquaz
z nullo modo habuit origiale. Alij oés
baptizati habent puritatem ab origina
li: quia peccatum originale habuerůt
z adhuc aliquo modo habent quantu;
ad penam fomitis. Sed inter nullomó
habere nec habuiſſe. z inter habuiſſe z
habere é medium hůiſſe z ñ hře ꝯtuz
ad aliquid. Et h puritas fuit beatiſſime
virginis immediate poſt puritaté xpi.
Si ſic dicatur. cótra eſt. qp non dicit
Anſelmus poſt xpm ſed poſt deu;. Ité
ſecundum hoc angeli maiori puritate
lucerent. quia peccatum originale nec
habent nec habuerunt. vel etiam ſm
hoc bruta z inanimata maiori puritate
niterent: que originale peccatum non
habent nec poſſunt hře. Ité ſi dicaf
qp hoc intelligatur de hominibus. hoc
adhuc non poteſt ſtare. q2 adam in ſta
tu innocentie ſecundum hoc maiore ni
tebat puritate. q2 tunc nullo modo ha
buit nec habuerat originale. Item ſi
purum dicitur per receſſum ab impuro
ſecundum hoc magis recedit quod re
cedit quantum ad actum z diſpoſitióe;
z adhuc plus recedit quod recedit quá
tum ad actum z diſpoſitóné z potentiá
omnem. Illud ergo puriſſimum é inter
alia. Sed tale puru; eſt ſol qui recedit
ab impuro: z quantum ad actu; z quá
tum ad diſpoſitione; z quantum ad po
tentiam. z quocunq; modo dicatur im
purum: ubi eſt mixtio naturaru; cótra
riarum opace. ſcilicet z luminoſe. ſiue
vbi eſt mixtio nature z pene ſiue etia;
nature z culpe: ſiue etia; ignorantie z
neſcientie: nulla iſtarum impuritatum
in ſole eſt qui nec in ſe eſt mixtus. nec
alij miſcibilis. nec habet penam vel cl'
pam: vel ignorantiam: vel neſcientia;:
z ſic purior eſſet beata virgine ſi puri
tas hec eét receſſus ab impuritate.
Ite; ſi forte diceretur qp h puritas di
citur per receſſum ab impuro: vbi ap
tum natum eét ineſſe impurum. ſcóm
h in xpo. vel etiam in deo non eét ma
ior puritas: qj in quouis homine: q2 vel
in xpo vel in deo non poteſt aliqua ipu
ritas eé. Ex his ergo patet qp hec ipu
ritas nó dicitur per receſſum ab impu
ro tantum: ſed etiam per approximatio
nem z acceſſum ad ſumme purum.
Scóm hoc queritur. vtrum btá vgo
niteret ſecundum ſtatum illum ea puri
tate. ſcilicet qua ſub deo maior nequit
intelligi. Et videtur qp non: quia etiá
ipſa poſt in ſtatu glorie nitebat maiore
puritate z tamen ſub deo. Item oés
ſancti patrie in ſua puritate glorie pluſ
videntur appropinquare puritati pure
qj ꝗcůq; puritas vie. Illa. n. ſufficit ad
hoc vt poſſint primam lucé p ſpecié vi
dere. hec autem non ita. ergo beatiſſi
ma virgo non nitebat tunc ſumma ſub
deo puritate. Item ſi dicatur qp intel
ligif ſecundů ſtatů vie. adhuc nó vide
tur hoc poſſe ſtare q2 aia xpi que crea
tura fuit in ſtatu vie maiori qj beatiſſi
ma virgo nitebat puritate. Contra

predicta obicitur in hunc modum. Pu
ritas vt videtur ſequit naturá luis ⁊
luminoſi. ꝙ aūt plus participat ↄ̄ natu
ra lucis: plus h; puritatis ut ſumma
lux uel ſumme luminoſu; ſumme ſit lu
cidum ⁊ purū. ⁊ vbi magis ꝓprie ⁊
vere ē ꝓprietas lucis ibi etia; magis
vere ⁊ ꝓprie eſt ꝓprietas puritatiſ.
Unde cu; ſit lux corporalis ⁊ lux ſpūa
lis: ⁊ ut dicit Aug. ſuper Gen. ad litte
ram magis ꝓprie dicatur lux. lux ſpi
ritualis ꝙ̄ lux corporalis. erit ⁊ puritaſ
corporalis ⁊ ſpiritualis. Sed maior pu
ritas corporalis eſt ſecundum maiorē
conuenientiam ad ſummam corporalē
lucem. Et ſm hoc aqua purior eſt ꝙ̄ ter
ra. aer ꝙ̄ aqua. ignis ꝙ̄ aer. firmamētū
ꝙ̄ ignis. celum aqueum ꝙ̄ firmamen
tum. celu; empireum ꝙ̄ aqueū. Et iſtō
patet ad ſenſu;. Similiter ergo erit ma
ior puritas ſpiritualis ſecundū maiorē
conuenientiam ad ſummam ſpiritualē
lucem que eſt deus: qui lux eſt in tene
bris: in quo tenebre nō ſunt vlle. Secū
dum hoc ergo purior eſt anima ſenſibi
lis ꝙ̄ vegetiua. rationalis ꝙ̄ ſenſibilis.
rationalis angelica ꝙ̄ rationalis hu-
mana ſecundū naturam. Secundum
gratia; autem que ē quaſi lumen crea
tum procedens a luce increata vbi ma
ior ē participatio ibi maior ad primam
lucem appropinquatio. ergo vbi gratia
in ſummo ibi appropinquatio in ſūmo
⁊ puritas in ſūmo. Sed in beata virgi
ne reſpectu omniū creaturarum alia;
nen vniuſa; fuit gr̄a in ſūmo. ergo ap
propinquatio ad primam lucem in ſum
mo. ergo puritas in ſūmo. Itē Apl's
pria. Thim. i. ꝙ caritas ē de puro cor-
de. ergo vbi caritas in ſūmo ibi puri-
tas in ſūmo. Sed in beata virgine ut
oſtenſum eſt ſupra: fuit caritas in ſum
mo. ergo puritas in ſūmo. Item eſſe
ctus Jerarchice actionis ſunt purgari
illuminari. ⁊ perfici. Sed beata v̄go fu
it in ſūmo illuminata ⁊ perfecta. ergo

⁊ purgata. ergo pura in ſūmo. Item
ad ratioṇē doni ſupremi ſequitur col-
latio omnium inferiorum. Iuxta illud
Ad ro. 8. Qui proprio filio ſuo non pe
percit ⁊c̄. quomō non omnia cum ipſo
nobis donauit? Sed dom⁹ btē virgini
ſūmum donauit cuius capax fuit pura
creatura. ſ. dei maternitatē. ergo ⁊ ſū
mam puritatem. Item Dyoniſius in
ſecundo c. Ange. Jerar. dicit ꝙ ſupe
riores habent ꝓprietates inferioru;
cum excellentia. Unde Seraphyn qui
excellunt caritate. excellunt omnibus
donis omnes inferiores. ergo ⁊ beatiſ
ſima virgo cum excellit ſeraphin cari
tate. excellit etiam puritate. Item cā
tatur in feſto pente. in ꝓſa. Tu purifi-
cator omnium flagitiorum ſpiritus. er
go effectus ſpiritus ſancti eſt purifica
tio. finis vel effectus purificationis eſt
puritas. Sed beata uirgo ſuper omnē
creaturam habuit ſpiritum ſanctum.
Iuxta illud luce. i. Spiritus ſāctus ſu
perueniet in te ⁊c̄. vbi dicit glo. Qd̄
nunꝙ̄ in aliquem venit: veniet in te. er
go in ſummo fuit purificata. ergo in ſū
mo pura. Item ſicut virginitas ē pu
ritas cordis. ita fides ē virginitas mē
tis. Sed beatiſſima virgo habuit virgi
nitatem in ſummo. ergo ⁊ puritatem i
ſummo. Item puritas ē pars pulcri-
tudinis: ⁊ pars ꝓportionabilis mior
debet eſſe ſuo toto. ergo vbi pulcritu
do in toto ſummo: ibi ⁊ puritas eſt i ſū
mo. Sed beatiſſima virgo pulchra fu
it in ſūmo ergo ⁊ pura fuit in ſummo.
Maiō p; per figuras ipſius. De Rebec
ca cui que figurabat ipſā dicit ꝙ erat
puella decora nimis virgoq; pulcher
rīa. Itē heſter ij. ꝙ erat formoſa val
de ⁊ īcredibili pulcritudīe oīu; oculis
gratioſa ⁊ amabil' ⁊c̄. Itē p; idē p Ju
dith ⁊ Rachel. Itē puritati ſiue mū
dicie cordis attribuit videre iuxta illō
Mat. 5. Btī mūdo corde ⁊c̄. Et illō Da
pure mētis oculos. S; btā v̄go in ſum

mo vidit deum. ergo in ſūmo pure hūit
oculū. Itē ponam⁹ ſcd̄m ſtatum vie
ꝙ aīa btē virginis ſine omni additione
gr̄e ⁊ gl'ie ſepararetur a corpore: conſtat
ꝙ tunc formoſiſſima eſſet in puritate.
Sed eandem hūit in corpe. ergo ⁊ tūc
ſuper oēs creaturas nitebat puritate.
Item ꝙ nō obſtet ꝙ ſua puritas nō
plene apprehendat per ſpēm lucem in
creatam: videtur per ſimile. Videmus
enim ꝙ quādoq; maior lux minus illu
minat. ⁊ minor lux maius illūīnat ꝑ
ↄiunctionē cū aere obſcuro vel claro.
Unde qn̄q; illumiat tm̄ luna in nocte
aere puro quātum ſol in die aere obſcu
ro. ⁊ tn̄ iꝓportionabiliter eſt maior
lux ſolis ꝙ̄ lune. A ſimili ergo nō vide
tur incōueniens ſi maior lux gr̄e in ſu
biecto paſſibili ↄiuncto corpori ⁊ paſſi
bili ⁊ groſſo minus immutat ⁊ mouet
actualiter: ꝙ̄ maior lux gratie in ſubie
cto impaſſibili ⁊ glorioſo. Ex his ergo
omnibus probatur. ⁊ ꝓbabile videtur
ꝙ ſimpliciter verū ſit ꝙ ſciſſ'ma oīum
dn̄a. ⁊ in ſtatu vie ſup omnem creatu-
ram ea puritate nitebat qua ſub deo
maior nequit intelligi.

Utrū hāc puritatem ſimul vel ſucceſſi
ue ſuſcepit. ca. 179.

Uxta hoc q̄ritur qn̄ acceperit iſtā
puritatem in ſūmo vtrū ſimul vl'
ſucceſſiue. Conſtat enī ꝙ in vtero fu
it ſcificata ⁊ purgata. Sed ſtatus i vte
ro inquantū huiuſmodi non eſt ad ope
randū. ergo illa purificatio non fuit ꝑ
virtutes huiuſmodi ſ; per gratiam ope
rantem ſimul ad gratiam ſacramenta
lem. Item conſtat ꝙ poſt modum ēt
operabatur ſecūdū virtutes. ⁊ illa ope
ratio ē ipſius anime purificatio. Unde
Act. 15. fide purificans corda eo;. Itē
conſtat ꝙ in perfectionibus gratuitis
ad operandū gradus fūt. eo ꝙ dona v̄
tutibus ſunt ſuperiora. ⁊ beatitudines
donis. ergo ſm hoc gradus hr̄e potuit

purificatio que ex his perfectionibus ē
effecta. Itē ſi purificatio illūīnaī: or
dinaſ ad illuminationē ⁊ ꝑfectionē. er
go qn̄ illa fuerit in ↄplemento tūc etiā
puritas fuit in ſummo. Sed hoc fuit in
conceptione lucis eterne. ergo tunc im
pleta fuit hec puritas in ſummo. Itē
huius puritatis cauſa fuit ut dicit An
ſelm⁹. ꝙ debuit eſſe mater dei. ſed effe
ctus non eſt prius in re ꝙ̄ ſua cauſa. er
go non debuit prius pura eſſe puritate
qua maior nequit intelligi ꝙ̄ tunc cum
debuit eſſe mater dei. Ad hec dicim⁹
ſoluendo. ſicut ait Anſelmus. Nempe
ſic decens erat ut ea puritate qua ſub
deo maior nequit intelligi virgo illa ni
teret. cui deus pater vnicum filium ſu
um quem de corde ſuo equalem ſibi ge
nitum tanꝙ̄ ſe ipſum diligebat: ita da
re diſponebat: ut naturaliter eſſet vn⁹
idemq; communis dei patris ⁊ virgi-
nis filius. ⁊ quam ipſe filius ſpeciali-
ter ſibi matrem eligebat. ⁊ de qua ſpi
ritus ſanctus volebat ⁊ operaturus
erat: ut conciperetur ⁊ naſceretur ille
de quo ipſe procedebat. Dicimus er
go ꝙ hec puritas eſt ab originali non
dico diſtantia ſed ſegregatio. ⁊ ad pri-
mam lucem quantum poſſibile eſt pure
creature deiformis approximatio. Un
de ſecundu; rem nihil aliud eſt hec pu
ritas. niſi peccati originalis deletio.
fomitis extinctio. gratuitarum perfe-
ctionum vltimatio. Ex his patet ꝙ ni
hil ad propoſitum eſt qd̄ obicitur ↄ̄ ali
is ſanctis vel inanimatis vel xp̄o vel
angelis vel deo. Concedimus etiam
ꝙ in beata virgine ſecundum ſtatū vie
fuit gr̄a deiformior ꝙ̄ in angelis. ⁊ hoc
dico quantum ad ſubſtantiā ſ; n̄ quātū
ad actū qui eſt opatō. ut ſupra plene ↄ̄
terminatū eſt in mā de caritate. Dici
m⁹ etiā ꝙ ad hanc puritatē in ſummo
quatuor gradib⁹ aſcēdit: Pmo enim pu
rificata fuit ꝑ ſanctificationē in utero.
ſcd̄o in v̄tutū exercitatione. Tertio in

ſpũs ſci ſupueñtõne. quarto ĩ filij ↄcep
tione. In p̃io gradu eſt pfectio gradu
um uel gr̃arũ ſacramentaliũ. In ſcõo
pfectio uirtutũ. In tertio pfectio dono
rũ. In quarto pfectio fructuũ ↄ btitu
dinũ. De p̃io dicit̃ Can. 4. Tota pul
chra es ↄc̃. tota pulcra ab originali. to
ta pulcra a mortali. ↄ macula. ſ. uenial̃
peccati nõ eſt in te. De ſcõo ibidẽ. 4.
Quam pulcra es amica mea ↄc̃. q. d.
q̃ȷ pulcra es corpore per caſtitatem. q̃ȷ
pulcra in ope p caritatẽ. q̃ȷ pulcra ĩ cor
de p humilitatẽ. Itẽ de eodẽ. Heſter
ij. Erat Heſter formoſa valde ↄc̃. for
moſa in ope p caritatem que ẽ forma v̉
tutũ ↄ incredibili pulcritudĩe in corpe
p inſolitam v̉ginitatis caſtitatẽ. iuxta il
lud. Sap. 4. Quã pulcra eſt caſta gene
ratio cũ claritate. Oium ocul̃ gratioſa
ↄ amabilis propter cordis hũilitatẽ iux
ta illud Luc. i. Reſpexit humilitatẽ an
cille ſue. Itez d̉ eodez Judith. xi. Nõ
eſt mulier talis ſup terrã in aſpectu ↄ
pulcritudine ↄc̃. In aſpectu ↄuerſatõiſ
in ope. In pulcritudĩe caſtitatis in cor
pore. In ſenſu verborꝫ. i. in exterioribꝰ
v̉bis: ĩ puritate cogitatõis ĩ corde. De
tertio gradu dicit̃ in ps. Scificauit ta
bernaculũ ſuũ altiſſimꝰ. Itez deꝰ in me
dio eiꝰ nõ ↄmouebit̃. Itẽ luc. i. Spũs
ſcũs ſupueniet ĩ te. Item yſa. xi. Requi
ſcet ſup eum ſpũs dñi ↄc̃. haud dubiũ;
quin etiã ſup eã. De q̃rto dr̃ Eze. 43.
Maieſtas dñi ingreſſa eſt templũ ad vi
am porte q̃ reſpicit ad orientez. Et poſt
ſeqtur. Et repleta eſt gl̃ia domus dñi.
Item Jere. 14. Solij gl̃ie tue recordare
Itez yſa. 60. Domũ maieſtatis mee glo
rificabo. Et in eodẽ 46. p̃parabit̃ ĩ miſi
cordia ſoliũ eiꝰ. Item Ap̃ls ad heb. 4.
Adeamꝰ cũ fiducia ad thronũ gr̃e eius
Item Anſelmꝰ. Ea puritate nitet ↄc̃.
Ex his manifeſtũ eſt q̃ ↄ q̃lis ↄ quan
ta eſt puritas in ſũmo quã hꝫ glorioſa
virgo pro priuilegio.

De hoc ꝙ eſt mr̃ dei. ca. 120.

Einde q̃ritur de eo q̃d eſt eſſe ma
trem dei. rõe cuiꝰ etiã p̃ricipaliter
dicit̃ gr̃a plẽa btiſſima dña: de quo q̃ri
tur vtrũ poſſit itelligi maior gr̃a pure
creature p̃ticipari q̃ȷ eẽ mr̃em dei. Et
videt̃ ꝙ ſic. Gr̃a eni imediata eſt poſt
filiũ p naturã eſſe filiũ p gr̃am ↄ ita vi
det̃ ꝙ plus ſit eẽ filiũ dei p gr̃az adop
tõis q̃ȷ eẽ mr̃em dei per naturã creatã.
Item videt̃ ꝙ plus ſit dari alicui eẽ
angelũ q̃ȷ eſſe matrẽ dei. q2 natura ãge
lica ẽ ſup naturã humanã. Item plus
eſt eleuari ĩ ſubſtantiã q̃ȷ ĩ accidẽs. ſic
ri angelũ eſt eleuari ĩ ſubſtantiã ſupio
rem. fieri mr̃em eſt tñ eleuari ẽm ac
cidens. ergo maior gr̃a cõfertur btiſſi
me virgini ſi fieret angelꝰ q̃ȷ eſſe mater
dei. Itẽ cũ ſpũs ſcũs ſit tertius in tri
nitate pꝰ ẽm ordinẽ nature: ↄ filiꝰ ſcõs
ſcõm illum modũ. ergo poſt illã gr̃az q̃
aliqs fit filiꝰ dei p̃ris. immediate vide
tur eſſe illa q̃ aliqs fieret ſpũs ſcũs. ↄ
ſic patet ꝙ poſt eſſe filiũ dei põt maior
gr̃a itelligi q̃ȷ eſſe mr̃em dei. ſ. ſpiritũz
ſctũm. ↄ ita nõ videt̃ imediata gr̃a btiſ
ſime v̉ginis ad gr̃am filij d̉i dñi nr̃i Ihu
xp̃i. Item ſi btã v̉go adhuc vnũ filiuz
purꝫ hoiem genuiſſet ille eſſet filꝰ v̉gĩs
ↄ frater dei ↄ illius gratia maior eſſet
gr̃a btiſſime v̉ginis. que fuit mr̃ dei ſꝫ
non filia virginis. Item iuxta hoc q̃
ritur ſi aliqua pura creatura eſſet pr̃
dei ẽm humanitatẽ vtrũ hoc eſſet plꝰ
q̃ȷ eſſe matrem dei. Et videt̃ ꝙ ſic. q2
maius ↄ dignius eſt eſſe p̃rez q̃ȷ mr̃ez.
ergo eodem addito eadem maneret he
atitudo. ergo maius eſt eſſe patrem q̃ȷ
matrem dei. Item ſi diceretur ꝙ im
poſſibile eſt eſſe hoiem patrem dei: er
go ita impoſſibile fuit v̉ginem eſſe ma
trem ſcõm naturã. Sed ſicut nec illõ
fuit deo impoſſibile ita nec illud. yſa.
66. Ego qui generationem alijs p̃ſto nũ
q̃d ipſe ſterilis p̃manebo. Ex quo ↄſue
uit trahi ꝙ gñratõis eterne ſi niſi vnꝰ
õ uno ſit expreſſiſſimũ exemplũ. Eſt n.
chriſti gñratõ tpalis nõ niſi ex vna per
ſona ſola. ſꝫ in diuinis nõ eſt materni
tas ſed tñ p̃rnitas. ergo expreſſius illã
generationẽ repreſentabit homo pr̃ d̉i
q̃ȷ homo mr̃ dei. ergo eſſet dignius ↄ
nobilius eſſe patrem q̃ȷ matrem dei. er
go hec nõ eſt maior gratia que partici
pari poſſit a pura creatura. Item ad
ſupra queſitum cũ poſt proprietates im
mediate ſint appropriata: vr̃ ꝙ pꝰ cõiũ
ctionem proprietatum immediate ẽ ꝓ
priatorꝫ ↄiunctio: ↄ ſic poſt fieri deum
eſſet fieri omnipotentez ſumme ſapien
tem ſũme bonũ. Cõtra p̃dicta obicit̃
in hunc modũ. Inter matrẽ ↄ filium
eſt coniunctio ſubſtãtialis: inter patrẽ
ↄ filium adoptiuum eſt participatio ac
cidentalis. ergo magis eſt eſſe matrez
dei per naturam q̃ȷ eſſe filiũ dei p adop
tionem. Item inter eſſe filium dei p
naturam ↄ eẽ deũ: ↄ eſſe filium dei per
adoptionem: ↄ non eſſe deum. mediuz
eſt eſſe matrem dei per naturam ↄ nõ
eſſe deum. ergo immediate poſt eſſe de
um eſt eſſe matrem dei. Item quicq̃d
claudit alterum in ſe plus eſt eligendũ
q̃ȷ illud quod nõ claudit alterum in ſe.
ſed eſſe matrem per naturam neceſſa
rio claudit in ſe eſſe filium per adoptio
nem: ergo plus eſt eſſe matrem dei q̃ȷ
eſſe filium dei per adoptionem. Itez
ad quod ſequitur magis bonum illud
plus eſt eligendum. ad eſſe matrem d̉i
ſequitur maius bonum q̃ȷ ad eſſe ange
lum. ergo hoc melius eſt: ↄ magis eli
gendũ. Minor pꝫ. quia ad eſſe matrẽ
dei ſequitur eſſe dominam omnium an
gelorum. Item cã inquantũ cauſa di
gnior ẽ effectu inquantũ effectus. ergo
dignius ẽ eſſe cauſã boni q̃ȷ cõcauſatũ
bono. Sed mr̃ dei cauſa ẽ ↄ origo dei
ſecundum id q̃d natum eſt. frater autẽ
dei non eſt origo vel cauſa dei ſed cã
tus ab eadem origine. ergo plus eſt eẽ
matrem dei q̃ȷ fratrem dei. Item ma
ter reſpectu filij dei dicit relationez ſup
poſitionis: frater autem equiparãtie.
vnde dicit̃. Deutero. 5. Honora patrem
ↄ matrẽ. non aũt eſt preceptũ de fratri
bus honorandis. Manifeſtũ eſt ergo ꝙ
plus eſt eſſe matrem dei q̃ȷ fratrẽ. Itẽ
ſi beata virgo fieret ſpũs ſanctꝰ tunc
eſſet ipſa ↄ ipſe: ↄ ſic eſſet ↄfuſio ſexus.
Item ſi duo filij eſſent eſſet alter ma
ior qui eſſet filius p̃ris ↄ alter minor
qui eſſet filius matris beate virginis.
Item ꝙ nõ poſſ̃t homo eſſe pater d̉i
ſic probatur. Dicit p̃hus ꝙ maſculus ẽ
qui generat in alio. ergo ille qui eſſet
pater dei aut generaret in alio aut in ſe
ipſo. Si in alio ergo duo. vnus generãs
in alio ↄ vnus vel vna generans ab al
tero. ergo eſſet ibi maſculus ↄ femina.
Si aũt ille pater generaret in ſe ipſo.
ergo non eſſet maſculus. ergo nec pr̃.
Item tunc non eſſet ratio quare plus
diceret̃ pr̃ q̃ȷ mater. Item cum nõ ſit
in viro locus cõceptionis ↄ formatio
nis ↄ nutritionis. ſi fieret ſubita forma
tio non eſſet generatio. Item cum ſit
ibi organũ partus: indifferens eſſet ra
tio virginitatis. ↄ ſic non eſſet filius v̉
ginis. Item eſſet nec pater nec mr̃.
Item ſic eſſet excluſus ſexus femine
us ab incarnatione. cum incarnatum
nõ eẽt femina. nec de femina incarna
tũ. Ex his manifeſtum eſt ꝙ maior
gratia nõ põt intelligi pure creature
participari q̃ȷ eẽ matrem dei. vnde hec
eſt priuilegium beatiſſime virginis do
mine noſtre.

Qd̃ ẽ mater ↄ virgo. ca. 121.

Equitur uidere de illo priuilegio
q̃d ẽ mater ↄ virgo. De quo q̃rit̃
primo qualiter ponatur inter priuile
gia gratie: cum non videatur eſſe gra
tuitum. quod ſic probatur. Vtrunq;
poteſt non eẽ ſine peccato. ſ. eẽ virginẽ
ↄ eẽ matrem. ergo neutrum poteſt eſſe
gratuitum. Item quelibet pars ſecũ
compatitur peccatum mortale. ergo ↄ

totum. Item ex duobus indifferenti
bus non fit vnum gratuitum. Ex his
videtur ꝙ non deceat pom pro priuile
gio. Item ꝙ non conueniat ſoli. vide
tur. philoſophus dicit ꝙ ſexus eſt i plã
tis ⁊ eſt planta maſcula: planta femĩa
⁊ tamen planta generat plantam ſine
corruptione vel commixtione. ergo ibi
ſimul eſt virgo ⁊ mater. Item eccle
ſia eſt mater ⁊ virgo. ergo non ſolum
beata v̾go. Si dicatur ꝙ eccleſia dica
tur mater ⁊ virgo ſpiritualiter. tũc ſic
nobiliõ ⁊ verior ⁊ perfectior eſt mater
nitas ⁊ virginitas ſpiritualis: ꝗ̃ corpo
ralis. ergo eccleſia verius ⁊ nobilius ⁊
perfectius dicitur mater virgo. ꝗ̃ bea
ta virgo. Item virgo nubens in cari
tate nulla; perdit virtutem ſi prius ha
buit virginitatem virtuoſa; ergo ⁊ ad
huc habet. ⁊ fit mater. ergo hab; ⁊ ma
ternitatem ⁊ virginitatem ſimul. ergo
eſt virgo. Item quicquid ẽ in inferio
ribus pertinens ad dignitatem eſt ⁊ in
ſuperioribus. ſed angelus non gen̄rat
angelum. ergo hoc non pertinet ad di
gnitatem. ergo in hoc non debet cẽ pri
uilegiũ. Contra. homo eſt digniſſima
creatura. ergo generatio hominis eſt
nobiliſſimus effectus generationis. er
go generatio nobiliſſimi cuiuſdam ho
minis eſt effectus nobiliſſimus. S; no
biliſſim' ñ ẽ niſi nobiliſſime ſubſtãtie.
iuxta illud luc. vi. vnaqueq; arbor ex
fructu ſuo cognoſcitur. ergo generatio
nobiliſſimi hominis erit effectus nobi
liſſimus: vel nobiliſſime hominis gene
rantis. Sed vnus ſolus eſt homo nobi
liſſimus. ergo vni ſoli cõuenit eſſe ma
trem illius. ergo huiuſmõi maternitas
eſt priuilegium vnius ſolius. Ite; ef
fectus huiuſmodi generatiõis fuit per
fectus in ſummo. ergo ⁊ generatio per
fecta eſt in ſummo. Sed perfectior eſt
generatio vbi vnus de vno ꝗ̃ vbi vnus
de duobus: ergo i iſta generatione de
buit eſſe vnus de vna. ergo illa fuit ma

ter ⁊ virgo. Item ad perfectiſſimam
generationem ſcd̃m naturam ſeqtur p
fectiſſima maternitas. Sed pfectior ⁊
nobilior eſt maternitas cũ incorruptõ
ne ꝗ̃ cu; corruptione. Sed iſta fuit per
fectiſſima. ergo debuit cẽ cu; virgitate
Ite; quicqd eſt in arte exemplari di
uina totum debet eſſe declaratu; ⁊ exẽ
platu; in exẽplo creato. ergo ⁊ genera
tio diuina aliquod debet habere exem
plum in natura. Sed ibi vnus de uno
ſine diuiſione: corruptione vel mixtiõe
ergo ⁊ hic vnus de vna ſine corruptio
ne. ergo erit mater virgo. Item pria
dignitas in diuinis que ẽ cõmunicabil'
creaturis eſt a quo alius per generatõ
nem. ergo ⁊ hec prima ⁊ ſumma digni
tas naturalis. ergo ⁊ in hoc poteſt eſſe
priuilegiũ ſuper oĩa virginis glorioſe.
Item hõ ẽ minor mũdus. Creare mũ
dum maiorem priuilegium ẽ dei. ergo
generare mundũ minorẽ priuilegiũ pt
cẽ hoĩs. Ite; deus melior ẽ mundo.
ergo plus ẽ generare deũ: ꝗ̃ creare mũ
dum. Ite; virginitas prout fuit i btã
virgine fuit receſſus ab omni malo.
Maternitas dei fuit ei collatio oĩs bõi
ergo omne eligendũ ⁊ omne appetẽdũ
intelligitur in hoc priuilegio. Ite; ꝙ
hoc ſolum conueniat btiſſime virgĩ pro
batur hoc mõ yſa. lxvi. Anteꝗ̃ parturi
ret peperit ⁊c̃. Et infra. Quis audiuit
talia ⁊c̃. Item eccleſia cantat. Nec p̃
mam ſimilem viſa eſt nec habere ſeqn
te;. Itẽ dyonyſius. Qd̃ hoc erat oĩu;
nouorum nouiſſimum. Ad hoc diciuſ
ꝙ priuilegium eſt beate virginis ꝙ ſit
mater dei ⁊ virgo ⁊ ꝙ ſua virginitas
nec ſua maternitas fuit indifferens. ſ;
vtrunq; meritorium. Eius enim virgi
nitas fuit perfectiſſima integritas cor
dis ⁊ cõporis precedens ex radice ſum
me caritatis. Eiuſq; maternitas ſibi
fuit meritum. quia ipa de congruo me
ruit fieri mr̃ dei mẽto fidei ſpei ⁊ cari
tatis ⁊ ſue excellentiſſime humilitatis

Ex his etiam patet ſolutio ad obie
cta de eccleſia ⁊ de planta. Eccleſia. n.
non habet in omnibus membris inte-
gritatem carnis ⁊ in nullo habet inte-
gritatem carnis ⁊ cordis cum ſumma
fecunditate ſpiritus ⁊ corporis: excepta
perfectiſſima virginitate beate virgi-
nis ⁊ fecunditate. Sed ⁊ illam ſpiritua
lem fecunditatem ⁊ virginitatem qua;
habet eccleſia in alijs membris habet
⁊ beatiſſima virgo i ſe excellentiſſime
cum alijs communem ⁊ inſuper iſtam
priuilegiatam ſingularitate;. Sed nec
etiam planta ſuo modo habet virgini-
tatem ⁊ fecunditatem. Et quidem ſuo
modo virginitas ⁊ maternitas dici poſ
ſet. ſi ſimul virorem florationis cu; par
tu fructificationis reſeruaret. vt dice-
re poſſ;. Flores mei fructus. ſicut ami
gdalum. illud quod virginis matris fi
gura fuit quodam modo ſub vmbra ⁊
enigmate futuri beatam virginem pre
ſentauit.

Quod eſt virgo virginum. capl. i3i.
Unc reſtat videre de illo priuile-
gio quo dicitur virgo virginum:
Contra quod ſic obicitur. In huiuſmo
di locutionibus notatur excellentia vt
flos florum quaſi dicat excellens om-
nes flores. Similiter rex regum ⁊ do
minus dominantium. Cum ergo nihil
excellat ſeipſum. nihil eſt virgo virgi-
num. Si dicatur ꝙ excellit omnes vir
gines a ſe virgines a ſe. contra ergo ex
cellit chriſtum in virginitate. quod fal
ſum eſt. Item ſecundo ſi dicitur virgo
virginum non ꝙ excellat ſeipſam vel
deum vel chriſtum ſed inferiores ſe.
ſic ⁊ beata virgo catherina poſſet dici
virgo virginum. quia excellit omnes
virgines inferiores. ⁊ quelib; virgo ſic
eſſet virgo virginum. Quare ergo hu
iuſmodi deſignatur habitudo? Et ſi di
catur ꝙ habitudo originis vt ſit ſenſus
virgo virginum. ideſt virgo origo vel

mater omnium virginum. ſm̃ hoc eua
deberet dici virgo virginum. quia ipſa
eſt mater ⁊ origo omnium virginum ⁊
omnium viuentium. Item ꝙ non ex
cellat videtur quia philoſoph' dicit ꝙ
incontinens eſt qui patitur ⁊ deducit.
continens qui patitur ⁊ nõ deducitur.
inſenſibilis qui nec patitur nec deduci
tur. Sed beata virgo ab oppoſito virgi
nitatis nec patiebatur nec deducebat
ergo fuit inſenſibilis. Sed inſenſibili-
tas non eſt virtus. alie autem continẽ
tes patiebantur ⁊ non abducebantur
quod eſt virtus caſtitatis. ergo beatiſ-
ſima virgo non excellit alias virgines i
continentia. Contra genitus a gene-
rante quaſi a prima ſui ratione a qua ⁊
nomen recepit: ⁊ notat habitudine; gi
gnentis ad genitum vel econuerſo.
Sed beata virgo eſt mater omnium in
virginitate que prima ſine precepto. cõ
ſilio: vel exemplo: glorioſum virginita
tis munus deo obtulit: per quod ⁊ om
nes virgines per imitationem in virgi
nitate genuit. ergo ei ſoli conuenit: ꝙ
ſit virgo virginum. ideſt mater omniũ
virginum. Item ſi notetur ibi excel
lentia: excellit omnes virgines in fomi
tis extinctione: ⁊ in ſumma puritate.
ergo ſimiliter conuenit ipſi ſoli omnes
citra deum excellere in virginitate.
Item victoria eſt declaratõ potentie
ſuper aduerſarium. ſed magis ⁊ magis
declarat potentia; quando tanta eſt po
teſtas in aduerſarium ꝙ non poteſt mo
uere bellum nec inire conflictu;: ꝗ̃ tũc
cu; poſt ictus ⁊ vulnera vincit inimicũ
Ex h̾ p; ꝙ maior fuit vt' i btiſſima v̾gi
ne caſtitatis ꝗ̃ in aliqua virgine pura
homine. Item ꝙ in virginitate excel
lit angelos videtur quia angelorum
caſtitas eſt a natura. hec autem a gra
tia. unde hec nobilior ꝗ̃ illa. Item an
gelorum neceſſaria. hec autem vo-
luntaria unde gratior hec quam illa.
Item angelorum non eſt meritoria

Unde utilioꝛ hec ꝙ̄ illa. Itē angelo
rum in natura eſt ipaſſibili. hec aūt in
carne fragili. unde ħ mirabilioꝛ ꝙ̄ illa
Item angeloꝝ ē cū libero arbitrio fle
xibili. ergo laudabilioꝛ hec ꝙ̄ illa. ⁊ ſic
ē nobilioꝛ gratioꝛ utilioꝛ glorioſioꝛ mira
bilioꝛ: laudabilioꝛ ⁊ etiam integralioꝛ
quia hec eſt in aīa ⁊ ī corpoꝛe. illa autē
in ſpū tm̄. Patet ergo qualr̄ btiſſima v̄
go excellit oēs virgines citra illum qui
eſt deus in virginitate.

Quare nō dr̄ mater matrum cap. 183.

Uxta p̄dicta q̄rit̄ qualr̄ btiſſima
virgo nō dr̄ mater matrū ſicut dr̄
virgo virginū. Sicut. n. excellit oēs
virgines ī virgītate. ita ⁊ oēs matres
in maternitate. Item a digniori debꝫ
fieri denoīatio. Dignius ē aūt eſſe ma
trem dei ꝙ̄ eſſe virginem. ergo dignioꝛ
eſt excellentia maternitatis ī btā virgi
ne ꝙ̄ excellētia virginitatis. ergo poti⁹
debet dici mr̄ matrum ꝙ̄ virgo v̄ginū.
Item precipua dignitas cōicabilis ē
generatō. ⁊ huic iſta eſt ſimilima. ergo
beata virgo potiſſime deberet ab illa d̄
nominari. Itē oīum bonoꝝ mater ē.
Sapi. vij. ergo ⁊ mr̄ matrum. Cōtra
que ſm̄ prius ⁊ poſterius: ⁊ n̄ vniuoce
dicūtur n̄ ſunt cōpabilia. Sed materni
tas primo ⁊ pricipalr̄ ⁊ veriſſime d̄ btā
virgine dicitur. d̄ alijs aūt per poſteri⁹.
ergo non ſunt comparabiles ei alie ma
tres in maternitate. Sed res ſuplatiui
comparātur rebus ſuppoſitis p̄ gēitiuū.
ergo nec ꝓprie. nec vere diceretur ma
ter matrum. Item in virginitate btē
virginis fuit id quod etiā ē in virgini
tatibus aliorum. ſ. integritas carnis ⁊
mentis. ſed perfectius ⁊ plus. Sed mr̄
nitas vt fuit in alijs: nō fuit in ipſa: qꝛ
generauerunt ab alio. hec autem non
ab alio hoīe. ⁊ ſic pꝫ qualiter cōparabi
liter dicitur virginitas de btā virgīe ⁊
de alijs. ſed n̄ maternitas. ergo pōt dici
virgo virginū ⁊ non mater matrum.

Quod cōcedimus dicētes ꝙ btā v̄go
nō dr̄ mater matrū. ſed v̄go v̄ginum.
Et notaſ ꝙ genitiuū duplex hitudo gnā
ral̄ ⁊ ſpālis qꝛ rōne habitudinis quaꝫ ī
portat gn̄ralr̄ notat originē. rōne autē
ſpālis iportat excellentie ſignificatōnē.
rōne primi nō cōuenit xp̄o. vt dicatur
virgo virginū. qꝛ ipſe nō fuit prim⁹ vir
go q̄ generauit alias p̄ imitatiōem. Sꝫ
ipſius mater que primo per votum vir
ginitatis obpꝛobriū virgītatis abſtulit
⁊ eam in ſe cōſecrauit. Per ſm̄. ſ. excel
lentiam nulla alia poteſt virgo virgīuꝫ
dici. quia ipſa ſola excellit omnes virgi
nes alias. Excellit aūt in tribus. cāſi
tate: paritate: fecūditate: que tria non
eſt in aliqua virgine inuenire. Conce
dimus etiam ꝙ in tantū beata virgo
excellit omnes matres alias in mater
nitate: ꝙ etiam non videtur ſecundum
eandem rationem poſſe ei ⁊ alijs mr̄ni
tas cōuenire. non ꝙ ei aliquid deficiat
quod exigitur ad perfectaꝫ rationē ma
ternitatis. ſed quia ipſa ſola ſic pꝛīcipa
liter ac perfecte poſſidet rationem mr̄
nitatis: ꝙ omnes alie matres dicūſ ma
tres ſecundum diminutam rationeꝫ a
ratione ipſius maternitatis: vt melius
patebit infra in benedictionibus mulie
rum. Alioꝝ ſolutio pꝫ per ea que ī cō
trarium ſunt obiecta.

Quod ſit mater omnium capitu. 184.

Unc reſtat videre de priuilegio il
lo quo beata virgo dicitur mater
omnium. Queritur ergo vtrum ei illō
cōueniat. Et videſ ꝙ non. Filij. n. tpꝛe
non precedunt matrem. ſed multi tem
pore precedebant beataꝫ virginē. ergo
ipſa non eſt mater omnium. Item cū
generatio ſit ingreſſus in eſſe. ⁊ tm̄ tri
plex ē eē nature gratie. ⁊ glorie. beata
v̄go n̄ ē mater oīuꝫ ſm̄ eē nature. quia
plurimi p̄ceſſerūt eam ſecundum eē na
ture. Itē nec ſcd̄m eē grē. qꝛ multi hūe
runt ante gratiaꝫ ꝙ̄ ipſa. Item eadem
ratione nec ī eſſe glorie. qꝛ multi ange
li ⁊ homies āte hūerūt eſſe glorie ꝙ̄ ipā
Itē ſi ipſa ſit mater per fidem. multi
ſunt qui nūꝙ̄ habuerunt nec habebūt
fidem. ergo nec eſt mater oīum hoīuꝫ.
per fidem. Itē videſ ꝙ non ſit mater
corpōaliū. qꝛ corporalia nō hn̄t eē gra
tie. ergo nō poteſt eē mater illorū in eē
gratie. ⁊ cōſtat ꝙ nec in eē nature vel
glorie. Item aīatum pꝛopꝛie non ge
nerat inaīatum. Item corporalia nō
hn̄t fidem. ergo nō eſt mater oīum il
lorū. Itē videſ ꝙ nec mr̄ omnium bt
ſtorum angelorū. Illi. n. ſemꝑ fuerūt ī
gloria. ergo nihil receperūt ab ea. Itē
angeli nō ſunt recreati. ipſa aūt ē mater
per recreatōnē. ergo nō eſt mater coꝝ.
Item ipſa ē mater p̄ fidem. ſed ī āge
lis nō ē fides. ergo nō ē mr̄ āgelorum.
Itē quorūcūꝗ ipſa eſt mr̄: ipſorum
xp̄s ē frater. Sed xp̄s non ē frater āge
lorum. ergo ipſa non ē mater coꝝ. In
cōtrarium ꝙ ſit mr̄ oīuꝫ ꝓbatur ſic. lu
ce. ij. Peperit ſ'liū ſuū primogenitum.
ergo habuit ſcd̄o genituꝫ ⁊ cōſtat ꝙ n̄
carnaliter. ergo ſpūaliter. Sed gn̄atō
ſpiritual' vna ē oīum. ergo ipſa ē mater
oīum ſpiritualium. Item ad hebꝛ. 2.
filius eius nō confunditur vocare eos
fratres. Ad ro. 8. Ut ſit ipſe primogeni
tus in multis fratribus. Gen. 37. Caro
enim ⁊ frater noſter ē. Sed ipſa eſt mr̄
oīum illius fratrū. ergo ipſa ē mr̄ oīuꝫ
hoīum. Item yſa. vlti. Nunquid p̄tet
terra vna die aut p̄teſ gens ſimul? Cō
ſtat aūt ꝙ nō querit de terra ſcd̄m litte
ram: qꝛ ſtulta eſſet q̄ō. ergo intelligitur
de terra ſm̄ figurum. Sed terra ſcd̄m
figurā ē beatiſſima virgo. ergo ipā p̄tet
ſimul oēꝫ gētē. ergo erit mr̄ oīuꝫ hoīuꝫ
Item mar. xi. Et qui p̄eibant ⁊ qui
ſequebāſ clamabāt oſanna filio dauid
dicit Augu. Q̄ꝺ oēs ſiue p̄cederēt īcar
natōēꝫ ſiue ſequereſ: ſaluabāſ p̄ fideꝫ
mediatoris dei ⁊ hoīum. Sed ad illam
fidem neceſſario exigitur vl' implicite
vel explicite credere deum incarnatuꝫ
de virgine. ergo per hoc eſt regn̄ratio
vniuerſal'. ergo fides incarnati de v̄gie
eſt. per q̄ꝺ ē regeneratio in eſſe gratie
oīum hoīum. Itē ꝙ ipſa ſit mr̄ corpo
raliū ſic ꝓbatur. Ipſa ē mater innoua
tōis cōpaliū in illō Ro. viij. Ois crea
tura ingemiſcit ⁊ pturit vſꝗ adhuc ex
pectās reuelatiōem filiorū dei ergo ipā
ē mr̄ ī eē inouatōis oīuꝫ corpaliū. q̄n
ois creatura innouabiſ per ipſam ⁊ li
berabitur a ſeruitute corruptōnis ī lib
tatem glorie filioꝝ dei. Itē ꝙ ſit oīuꝫ
mr̄ videtur. q̄n oīum bonoꝝ mater ē.
Sapi. vij. Itē ipſa ē mater grē. ſed p̄
gratiā datur eſſe gratuitum ⁊ glorioſū
ergo ipſa ē mr̄ oīum bonoꝝ bōitate grē
⁊ glorie. Item de ipſa appꝛopꝛiate le
gitur. Cum ipſo erā cuncta cōponens.
Et tūc dominus poſſedit me initio via
rum ſuarum prouer. 8. Item. Eccle.
24. Primogenita ante omnē creaturā.
Ex his oībus videſ ꝙ ipſa ſit mater oī
um. ⁊ prioꝛ oībus ⁊ origo oīum. Itē
Ber. Merito o dn̄a reſpiciunt in te ocu
li vniuerſe creature in qua ⁊ ex qua
benigniſſime manus dei quicquid crea
uerat recreauit. Item ipſa eſt mater
dei ⁊ deus eſt pater ⁊ origo omniū. er
go ipſa eſt mater ⁊ origo omniuꝫ. Quic
quid enim p̄ ſe eſt origo cauſe: eſt per
ſe origo ⁊ cauſa cauſati ſed mater eſt p̄
ſe cauſa ⁊ origo filij: ⁊ filius per ſe cau
ſa ⁊ origo omnium. ergo ipſa eſt per ſe
omnium mater. Item angeli accipi
unt a domino ihu illuminationē. perfe
ctionem beatificationem: ipſe ē enim ī
quem deſiderant angeli pꝛoſpicere. 1.
pe. i. Per quem omnia reſtaurantur in
celo ⁊ in terra. Ephe. i. ergo ⁊ āgeli ſci
piunt quoddam eſſe glīe a beatiſſima
virgine. ergo etiam ipſorum eſt mater
in eſſe glorie. Itē ipſa eſt mater grē
ſed grā generat gloriam. ergo ipſa eſt
mater glorie. ergo ipſa ē mater omniuꝫ
que ſunt in eſſe glorie. ergo ipſa mater

angelorum. Ad hoc dicim⁹ rn̄dendo
ꝙ beatiſſima virgo eſt oīum bonorum
mater. Sed mr̄ reſpectu filij quattuor
h; ꝓpꝛietates. que ſunt genitura. cura:
prioritas. dignitas. Reſpectu alicuius
habet oēs iſtas ꝓprietates. ⁊ reſpectu
alicuius aliquas ⁊ nō oēs. ⁊ ſ; hoc ma
gis ⁊ minus proprie dr̄ oīum hominu;
mater. Item mr̄ ē ſm oēs ꝓprietates
maternitatis. Genitura. q: vnum hoīem
genuit ⁊ oēs regenerauit. ⁊ hoc ē q: pe
perit filiū ſuū primogenitum. Itē mr̄
noſtra ē cura q: in vero nob̄ genuit qc
quid ad hanc vitam vel futurā neceſſa
rium fuit. Unde eccli. xxiiij. A gñrationi
bus meis adimplemini. Itē q proprio fi
lio ſuo nō pepcit quō nō cū illo nob̄ oīa
donauit? Item dignitate: q: ipſa primo
genita ante oēm creaturā. Ite; prio
ritate predeſtinationis. Ipſa. n. āte ſecu
la predeſtinata eſt vt eſſet principiū ex
quo recreandū fuit oē creatum. ⁊ ſcōz
hoc loquitur iſte auctoritates dn̄s poſ
ſedit me ⁊c̄. ſm ꝙ de ipſa exponūtur.
Angeloꝝ quoq; mater dici pōt geni
tura q: generauit patrem angeloꝝ ⁊ re
ſtauratorem coꝝ. Prior ēt dignitate.
Similiter aūt ⁊ corporaliū mr̄ ē geni
tura. q: genuit ipſoꝝ innouatorē. ⁊ pꝛo
ipſis ꝓoritate p̄deſtinationis ⁊ dignita
te prelationis. ⁊ vl̄r q: mr̄ eſt creatoris
mr̄ ē oiu; creaturaꝝ. Et ſic p; qualiter
ꝓprium ꝓuilegium eſt beate virgis qm̄
omnium bonorum mater eſt.

Quod dicitur ſtella maris. capi. i85.

Unc reſtat videre de illo ꝓuilegio
ſm ꝙ btiſſima virgo dr̄ ſtella ma
ris. De quo p̄mo querit̄ vtrū huiuſmōi
appellatō dicat̄ ꝓprie l' trāſlatiue. Et
vr̄ ꝙ proprie q: verba ſumenda ſunt ſe
cūdum cōmunē ſigificatiōem. Item
vbi magis ꝓprie eſt natura totius: ibi
magis proprie eſt natura ꝑtis. Sed in
ſpiritualibus magis ꝓprie ē natura lu
cis. ergo ⁊ ibi magis ꝓprie eſt natura
ſtelle. ergo btā vgo ꝓprie dr̄ ſtella ma
ris. Contra ſi ſumitur ꝓpꝛie vt dr̄ de
beata virgine ⁊ ꝓpꝛie vt dr̄ de ſtella. er
go iter illa non attēdit̄ aliqua ſimilitu
do. Itē ſm hoc potius diceretur btā
virgo ſtella celi q̄ ſtella maris. Poſt
hoc q̄rit̄ ſi hec appellatio cōueniat btiſ
ſime virgini trāſſumptiue. Et neceſſe ē
vt dicūt phus trāſſerentes aliqua ſimi
litudine vti. Que eſt āt ſimilitudo iſti⁹
ſtelle ſuper alias ſtellas cū btā ⁊ glorio
ſa? Non. n. vr̄ per naturā ſubſtantiue.
q: illa eadem ſimilitudo ē i illa ⁊ i alijs
Item figura iſtius ſtelle nō cōuenit
plus btiſſime virgini q̄ figura aliaru;.
Si. n. propter lucem maiorem alie que
dam plus ſunt lumioſe ⁊ tūc potius di
ceret̄ btiſſima vgo lucifer q̄ ſtella ma
ris. Item ſi dicatur ꝓꝑ ſitum hoc nō
videt̄. quia vltia ē illa ⁊ in cauda vrſe
Btiſſima aūt virgo nō ē vltima. neq;
in cauda. Item non ꝓꝑ motum. quia
mouetur cum firmamēto ſicut alie ſtel
le. ⁊ ſic non videt̄ ꝙ ſit aliqua ꝓprietas
ſtelle hui⁹ ſuper alias cū btiſſima vir
gine ꝓꝑ quā debeat noīari nomine ſtel
le maris plus q̄ nomie alterius ſtelle.
Item ſi dicatur ꝙ propter effectu;.
q: dirigit nauigantes. hoc iteꝝ cōmūe
eſt oībus ſtellis ⁊ lune ⁊ alijs plāetis.
Itē ſi dicat̄ ꝙ ſicut iſta ſtella dirigit
nautas claritate ſue lucis. ita btiſſima
virgo totum mundum luce ſue cōuerſa
tionis: ⁊ ſic dicitur ſtella maris ratōne
exemplaritatis. tunc querit̄ vtrū hoc
ſibi ſoli conueniat. vl̄ hoc habeat ꝓ pri
uilegio. Et videtur ꝙ nō. q: dictū fuit
moyſi. Inſpice ⁊ fac ſecūdu; exemplar
quod tibi in monte monſtratum ē. Qd̄
quaſi exponēs beatus dyoniſius dicit.
ꝙ ierarchia humana per exēplaritate;
deſcendit a celeſti. Et Apl̄s. xxi. Uidi
ciuitatem ſanctam ieruſalē nouam de
ſcendentem de celo. ergo videtur ꝙ rō
vniuerſalis exemplaritatis ſit in eccle
ſia triumphante: reſpectu militantis. ⁊
ſic ab illa exemplaritate nō dicet̄ bea
tiſſima virgo ſtella maris. Item ſꝫ ſs
in capite libri ſcriptum eſt ⁊c̄. glo. Ego
ſum liber humani generis. Item oīs
chriſti actio ē noſtra inſtructio. q dicit
Jo. 8. Ego ſum lux mundi. ergo ipſe po
tius diceretur ſtella maris. Item ſacra
ſcriptura ſufficienter oſtendit oīa peri
cula vitanda ⁊ omnia compendia naui
gandi ad portum patrie. Unde dicitur
Lucerna pedibus meis verbum tuum
⁊ lumen ſemitis meis. ergo illa propꝛie
tas a qua beatiſſima virgo dicitur ſtel
la maris. etiam conuenit ſcripture.
Item cum beatiſſima virgo data ſit
nobis in exemplum innocentie. Maria
autem magdalena dicatur ſtella mariſ
in exemplum penitentie illis qui ſunt i
naufragio conſtituti. videtur potius ꝙ
ſancta maria magdalena dicatur ſtella
maris. Ite; qui ad iuſticiam erudiūt
multos. quaſi ſtelle i perpetuas eterni
tates. ergo videtur ꝙ hec ꝓprietas cō
ueniat oībus doctoribus. Item q̄rit̄
iuxta hoc. vtꝝ hec proprietas conuēiat
beatiſſime virgini ſm ſtatum vie. Et
videtur ꝙ non. quia i illo ſtatu fuit ab
ſcondita vel occulta. Si autem ſecūdū
ſtatum patrie. tunc potius diceret̄ ſtel
la celi. Item cum non tantum viam
oſtendat ſed etiam tranſuehat. potius
deberet dici nauis maris: q̄ ſtella ma
ris. Item queritur quare ab hac pro
prietate nomen accepit cum habuerit
nobiliores reſpectu dei: ⁊ reſpectu nr̄i.
Quod autem beatiſſima virgo ꝓprie
dicatur ſtella maris ſic probatur. Una
eſt proprietas illius ſtelle ꝙ eſt ſita in
ſummo poli reſpectu omnium. ⁊ beatiſ
ſima virgo eſt ſuprema omniu; ſancto
rum. ergo ipſa conuenienter participat
nomen illius. Ite; vt dicit exaſtenes
de arthos minor: ꝙ in primo libro cau
de ſtella eſt vna ſuma que polus appel
latur: per quem locum mund⁹ ipſe exi
ſtimatur verſari. nulli aute; pure crea
ture videtur potius conuenire mundū
circa ipſum verſari q̄ glorioſe regine
celi ⁊ mundi. ergo ipſa eſt ſtella maris
Item iſta ſtella numerum implet ſep
tēnarium. qui eſt numerus virgineus.
quia vt dicit Macrobius. Omnes nūe
ri infra decadē vel generāt vel generā
tur preter ſeptennarium. Et cui magis
hoc proprium q̄ illi que nec ſecundum
naturam genuit nec genita fuit? Ite;
illa ē ſtella ſuprema ⁊ vltima in cauda
⁊ quid eſt hec niſi illa que eſt ſuprema
dignitate. ⁊ vltima humilitate? Ite;
ferrum attrahit. ⁊ beatiſſima virgo per
inſitam ſibi naturaliter miſericordia;
peccatores ad celum trahit. Itē nau
tas dirigit: ⁊ beatiſſima virgo omnes
naufragantes vniuerſaliter ad portum
ſalutis tranſmittit. Item ſita eſt cir
ca aquilonem. ⁊ beatiſſima virgo ſem
per verſa eſt ad peccatorem. Ex his pa
tet ꝙ multe ſunt ſtelle huius proprie
tates ſoli beatiſſime virgini appropria
biles. propter quas ſecundum modum
tranſumptionis beatiſſima virgo dici
tur ſtella maris. ⁊ quedam illaru; illi
ſoli conueniunt. quibus reſpōdent alie
proprietates proportionabiles in beata
virgine. propter quam conuenientiam
ipſa ſola proprie dicitur ſtella maris.
Si autem que ſint ille proprietates
queritur in quibus eſt ſimilitudo. Dici
mus i illa ſtella eſt conſiderare ſubſtā
tiam. qualitatem. ſitum. ſtatum. effec
tum. Subſtantia eſt celeſtis incorru
ptibilis. origo lucis. ⁊ beatiſſima virgo
eſt celeſtis conuerſatione. incorrupta
corpore. origo lucis generatione. Qua
litate eſt ſuperior: clarior: utilior. Et
ſic beatiſſima uirgo eſt omnibus ſupe
rior dignitate clarior uirgitate. utilior
fecūditate. Situ eſt ſuprema ⁊ i cauda
ultima. ⁊ btiſſima vgo eſt ſita i ſupmo

poli in dei dilectióne. Status ſtelle eſt
quaſi ſine motu ſine occaſu: ſine erroř.
Et beatiſſima virgo fuit ſiñ motu incó
ſtantie: ſiñ occaſu culpe: ſiñ errore igno
rantie. Effectus triplex ſteru; attrahit
lucem tribuit. nautas dirigit. Sic btá
virgo attrahit peccatores. illuminat pñi
tentes. dirigit innocentes. Item ſic. at
trahit a culpa. illuminat in iuſticia: di
rigit ad gloriã. vel ſic. Attrahit icipiẽ
tes: illuminat ꝓficientes. dirigit perfe
ctos ꝛ perſeuerantes. Et nota ꝙ dñs
beatiſſime virgini opus recreatónis ẜ;
genus quattuor cauſarum cõmũicauit
Cauſa efficiens noſtre regeneratio
nis poſt deum ꝛ ſub deo: ꝛ cum deo ipſa
fuit: quia ipſa illum nobis genuit qui
nos omnes regenerauit ꝛ vt ipſum gi
gneret ſuis virtutibus de congruo pro
meruit. Item cauſa materialř. quia
ſpũs ſanctus ð puriſſimis eius carnib⁹
ꝛ ſanguinibus. ipſius cõſenſu mediãte
carnem ſumpſit qð i corpus traſſorma
uit. per quod redemptio noſtra fcã fuit
Item cã finalis fuit: quia totum op⁹
redemptiõis poſt deum in ipſius gl̃iam
ꝛ honorem ordinatum fuit. Unde apo
ca. x. xxiiij. ſeniores ꝛ oẽs ſancti mittũt
coronas ſuas ante pedes agni recogno
ſcẽtes ſe oẽs coronatos illa humilitate
ꝛ humanitate. quã accepit de virgine:
ꝛ ipſa ẽ mulier illa que h; coronam ſtel
larum. xij. i. oĩum ſcõꝝ. q2 oẽs p ipſam
ſunt coronati. ꝛ ſic filius cũ ipſa dedit
ca; cãm finalẽ recreatiõis. Itẽ cauſa
formalis eſt ipſa recreatio. q2 oĩbus lu
ce ſue deiformiſſime cõuerſatõis fuit
ſpeculum ꝛ exemplũ reuerſionis a tenẽ
bris ꝛ directõis ꝛ cõuerſionis ad cõtui
tum prime lucis. Et propter hoc ratõe
vtilitatis per modũ exẽpli directionis ꝛ
ꝯductõis dř ṽgo clariſſima ſtella marř.
Cõuenit aũt iſtud priuilegiũ btiſſime
virgini in ſtatu patrie. ſed ratione ſtat⁹
vie. ſicut ſtella in celo oẽs dirigit naui
gantes in pelago. Uñ nõ dicit̃ nauis

maris rõe iſtius ꝓprietatis. Nauis. n.
fluctibus cõquaſſatur ꝛ nõ dirigit ſ; di
rigitur. Scripture quoq; nõ conuẽit
iſta appellatio. Scriptura. n. dirigit:
ſtella beatiſſima virgo dirigit p exẽpla.
Item deus uel xp̃s nõ dicitur ſtella
maris. q2 eſt fons toti⁹ lucis. Uel ma
gdalena nõ dř ſtella maris. q2 non diri
git oẽs: ſed tãtũ penitẽtes. ꝛ taliter ipſa
dirigit ꝙ etiã ipſa dirigitur. Sed ſtella
nauim dirigit: ꝛ a nauı nõ dirigitur. Et
btiſſima virgo oẽs dirigit: ꝛ a nullo di
rigitur. Magd. illuminat p opera ad pe
nitentiam ꝛ ñ per opera innocẽtie. ꝛ p
opera nõ dico penitẽtis. ſed penitentie.
fuit. n. nocens ꝛ fecit opa penitentie.
Item alij illumiabant tãtum viduis
alij tm̃ cõiugatis: alij tm̃ virgibus. Sz
btiſſima virgo illuminabat oĩb⁹ ſimul
viduis cõiugatis ꝛ virgibus. Ex his
p;. ꝙ priuilegiũ ẽ btiſſime ṽgis marie:
ꝙ ipſa eſt ſtella maris.

Quod dicitur porta celi. capi. 186.

Eſtat nũc videř de priuilegio illo
ſecũdum qð dř porta celi. Cõtra
qð ſic obicitur. Edificiũ nõ ẽ ꝑfectum
ſine porta. Sed añq; btiſſima virgo fie
ret: celum habuit portam. ergo ipſa nõ
eſt porta celi. Item porta nõ intrat ſ;
per portã alij intrant. Sed btiſſima vir
go celos penetrauit. ergo ipſa ñ ẽ porta
Item queritur qualiter nos iportet.
Si per exẽplum vel ſuffragiũ: ſic qlib;
ſcũs eſt porta celi. Si per meritum. ſic
crux xp̃i eſt porta. q2 paſſio aperuit no
bis celũ. Ite; dñs iohãnis. x. Ego ſũ
hoſtium. ergo nõ dña. Item eze. xl. ꝛ
apo. xxi. iohãnes uidit. xij. portas. ergo
non dña eſt tm̃ porta. Item pñia põtat
in celum. ergo eſt porta celi. Itẽ geñ.
xxviij. Jacob dixit. Non eſt hic aliud niſi
domus dei ꝛ porta celi. Item ſi vis i
gredi ad vitã. ſerua mãdata. ergo obſer
uantia mãdatorum ẽ porta. Contra ꝓ
prietas porte ẽ importare ꝛ exportare.

Sz nec penitẽcia nec mãdata exportãt
ſed importãt tm̃. Sed btiſſima uirgo ꝛ
egredientem exportauit. ꝛ ingreſſuros
importat. ergo ipſa eſt proprie porta.
Item xp̃s importat ꝛ non exportat.
Item porta põt eſſe in hoſtio. Item i
tẽplo fuerunt due hoſtia que ſimul ape
riebantur ꝛ ſimul claudebantur. ergo
ꝛ in celo dñs ꝛ btiſſima virgo. Item
Aug. Iſta fides ſana ẽ: qua credimus
nullum hominẽ ſiue maioris ſiue mino
ris etatis liberari a contagio mortis ꝛ
obligatione peccati qð prima natura ꝯ
traxit niſi p vnum deum ꝛ hominem
mediatorem ihm xp̃m. Item idem.
Eadem fides que nos ſaluat iuſtos: ſal
uos faciebat antiquos. Item Greg.
ſuper Eze. dicit ꝙ qui preibant ꝛ qui ſe
quebantur clamabant oſanna quia om
nes electi qui in iudea eſſe poterant vř
nunc ſunt in eccleſia i mediatorem vel
ꝛ hominum crediderũt ꝛ credunt. Ex
his patet ꝙ fides mediatoris eſt que in
troducit credentes ꝛ in illum mediato
rem implicite vel explicite oportebat
credi ipſum natum de virgine: ꝛ ille ẽ
primus articulus de huiuſmodi media
tore. ꝛ ſic fides incarnati de uirgine in
quantum de uirgine omnes portat i ce
los. ergo ipſa proprie eſt porta celi.
Iuxta hoc queritur qualiter differat
porta celi ꝛ feneſtra celi. ꝛ qualiter be
atiſſima virgo dicatur vtrunq;. Ad
hoc dicimus ꝙ beatiſſima virgo pro
prie dicitur porta celi quia per ipſa; exi
uit quicqd unq; gratie creatum vel in
creatum in hunc mundum venit. Om
niũ enim bonorũ; mater ẽ ꝛ mater gra
tie ꝛ mater miſericordie. ꝛ etiam ipſa
ſapientia increata tanq; aque ductus
exiuit ab ipſa ꝛ venit in mundũ. Itẽ
per ipſam intrauit quicqd unq; boni ð
celis in terram deſcendit ꝛ econuerſo.
Unde dicit filius. Sap. 7. Uenerũt mi
hi omnia bona pariter cum illa. Unde
ipſa eſt porta templi ſpecioſa que filio

vel exeunti per ipſam fuit clauſa. Un
de Eze. 44. Porta hec clauſa erit. prin
ceps ingredietur per ipſam. Hec porta
omnibus intrare uolentibus eſt puia.
Unde ipſa eſt porta que ex omni parte
mundi tria genera hominũ uiduas cõ
iugatas uirgines apportat ꝛ importat
Eſt autem non ſolum porta in portã
do homies. ſed etiam feneſtra per quã
lux uenit in hunc mundum. ꝛ lux que
ꝛ e terra orta eſt ab ipſa procedens pe
netrauit celum. lux illuminans celum
ꝛ mundu;. Ex his patet qualiter glo
rioſa virgo eſt porta ꝛ feneſtra celi.

De cõmunicatione paſſionis. c. 187.

Poſt hec queritur de priuilegio qð
eſt communicató paſſionis. Et vi
detur primo ꝙ non fuerit ei paſſio com
municata per illð yſa. 63. Torcular cal
caui ſolus ꝛc̃. glo. Tormẽta ſol⁹. Itẽ
Glo. Judicũ. 16. Sol⁹ ſanſon ꝑcuſſis cri
nibus. Nec angelus. nec archangelus.
nec qlibet celeſtis ſpirit⁹: deniq; huma
ni generis nullus vel gentilis: uř iude
us. Solus pugnat ꝛ ſuperat. ergo nul
li eſt paſſio communicata. Item alij
omnes ſunt in ſtatu ſaluandorum ꝛ re
dimendoru;. ipſe ſolus ſaluator ꝛ re
demptor. Sed ad redemptorem tantu;
pertinet paſſio. ergo ipſe ſolus fuit paſ
ſus. Item in ymolatione Iſaac ꝛ in
omnibus alijs figuris paſſionis nuſq;
figuratur ſub participatione pluriũ. er
go ꝛ in figurato tantum debet eſſe vn⁹
paſſus pro omnibus. Item ps. Singu
lariter ſum ego donec tranſeam. Et ſic
videtur ꝙ communicatio paſſionis nõ
ſit priuilegium beatiſſime virginis. er
go non fuit paſſio communicata alicui
creature. Econtrario videtur ꝙ non
poſſit eſſe priuilegium eo ꝙ pluribus
ꝛ non ipſi ſoli fuerit communicatum.
Quod probatur per illud Job 19. Pelli
mee conſumptis carnibus adheſit os
meum. Glo. gregorij. In oſſe fortitudo

in carne corporis infirmitas deſignatᷣ
Per os chriſtus. per carnem diſcipuli
deſignantur. qui tempore paſſionis iſti
m tepuerunt. Per pellem que exterior
eſt carne: femine ſancte deſignantur.
que exterioribus domino miniſterijs ſer
uierunt. Quaſi ergo conſumptis car
nibus os domini pelli ſue adheſit. quia
fortitudo eius fugientibus a ſe diſcipu
lis iuxta ſe mulieres inuenit. ergo non
ſoli virgini tempore paſſionis commū
cata eſt paſſio vel fides etiam paſſionis
Item Johan. xix. Stabant iuxta cru
cem ieſu maria mater ⁊ ſoror matris
⁊c̄. ergo ipſa n̄ fuit ſola cōſors paſſionis
⁊c̄. Item in cruce dixit matri. Ecce
filius tuus. Deinde dicit diſcipulo. Ec
ce mater tua. Qualiter ibi beatus Jo
hānes honoraretur tanto priuilegio vt
filius virginis daretur. vt ſibi mater
dei committeretur. ſi non fuiſſet fidelis
ſeruus ⁊ prudens cui commiſit domi
nus matrem ſuam? Si autē fidelis. er
go habuit fidem ⁊ compaſſionē. Itē
Mar. xiiij. Adoleſcens ſequebatur cuꝫ
amictus ſyndone ſuper nudo: ⁊ tenue
runt eum. At ille relicto ſyndone nudꝰ
profugit ab eis. Glo. Ab eis quorū pre
ſentiam deteſtabatur ⁊ facta: non a do
mino cuius amorem etiam abſens cor
pore ſeruauit in mente. Sed caritas nō
eſt ſine fide. ergo Johannes habuit ca
ritatem cum compaſſione. Item laza
rus nuper fuit ſuſcitatꝰ ī anima ⁊ ī cor
pore. ⁊ multa vt dicit Criſoſtomus de
penis infernalibus narrauit. Quali
ter ergo opinabile eſt ꝙ tam cito ceci
derit a fide? Item latro in cruce per
veram penitentiam placuit deo: ſed ſi
ne fide impoſſibile eſt placere deo. ergo
habuit fidem ⁊ compaſſionem. ergo nō
eſt hoc priuilegiū domine quod poteſt
etiam latroni cōuenire. Item helias
⁊ Enoch qui locuti fuerant cum domi
no in transfiguratione habuerunt etiā
fidem incarnationis ⁊ paſſionis. Itē
Johannes baptiſta in lymbo habuit fi
dem. Itē multi abſentes quibus do
minus predicauerat: vt ille de quo ipſe
dicit Mathei. viij. Non inueni tantā fi
dem in iſrael ⁊ multi alij. Item glo.
ſuper illō Mar. 14. Et cepit flere. Egre
ditur foras vt culpam negationis libe
rius lauet fletibus. Item Cornelius
fidem habuit ⁊ preſens non fuit. Et
videtur ex his ꝙ multi tempore paſſio
nis habuerunt fidem ⁊ per conſequens
compaſſionem. ⁊ ſic non poteſt poni pri
uilegium fides compaſſionis vel cōmū
catio paſſionis. Sed cōtra ſi de eo qđ
magis videtur in eſſe ⁊ non ineſt. nec
de quo minus. ſed maxime videbatur.
De mulieribus ꝙ habuerunt fidē paſ
ſionis. vt patet ſupra per glo. Gregorij
⁊ inter mulieres maxime videbatur đ
magdalena. ſed illa non habuit fidem.
tunc ergo nec aliqua aliarum. Minor
patet Johan. vigeſimo. Venit maria
magdalena ad monumentum cum ad
huc tenebre eſſent. Criſoſtomus. Quia
adhuc fuit in tenebris infidelitatis.
Item mulier quid ploras glo. Non la
crimas nudas. ſed fidem quero. Bone
lachryme ſi ieſum agnoſcas. Et infra.
Noli me tangere: nundum enim aſcen
di ad patrem meum glo. Non ꝙ nollet
tangi niſi cum aſcendiſſet: cum etiam
mulieres ⁊ alij in terra tetigiſſe legātur
⁊ non ſedentem in celo. Vult ergo ſpi
ritualiter tangi. ideſt ſic credi vt ſit eq̄
lis patri. Et quia iſta adhuc carnaliter
in eum credebat quem ſicut hominem
flebat. audit noli me tangere. ideſt ſic
in me credere. quia nundum in corde
tuo aſcendi ad patrem meum. ideſt nū
dum credis equalem patri. tunc tāges
cum me in patre deum credes. Item
quem mortuum queris. viuentem tan
gere non mereris. Ex his patet ꝙ mag
dalena de qua minime videbatur: in
paſſione domini diſcredidit. ⁊ cecidit.
ergo omnes alij. Itē Mat. vigeſimo
ſexto. Omnes vos ſcandalum patiemi
ni in hac nocte. glo. Predicit quid paſ
ſuri ſint ne poſt euentum deſperent:
ſed per penitentiam liberentur. Itē
infra. Relicto eo omnes fugierunt.
Item petrus qui expreſſiſſime fidem
proteſtatus fuit ter negauit. ergo mul
to fortius alij. Item Mar. decimoquar
to. ꝙ adoleſcēs amictus ſyndone ⁊c̄.
glo. ꝙ poteſt intelligi Johannes fuiſſe.
ergo ⁊ iohannes fugit. Item Johan.
vigeſimo. Currebant duo ſimul ⁊c̄. Et
infra. Tunc ergo introiuit ⁊ ille diſci
pulus qui venerat prius ad monumen
tum ⁊ vidit ⁊ credidit. ⁊ ſic patet ꝙ io
hannes non prius credidit. Item de
mulieribus. Bernardus. Sic vos o bo
ne mulieres cui nam queſo excubias
exhibuiſtis cui aromata comparaſtis
vnguēta paraſtis? Si ſcitis quantus
ſit quēq̄ ſit inter mortuos liber mortuus
iſte quem vos tangere vultis. vos for
ſitan poſceretis ab eo potius vos vngi.
Nempe iſte eſt quem vnxit deus oleo
leticie pre conſortibus ſuis. Beate eri
tis ſi gloriari poteritis reſpōdentes ⁊ di
cere ꝙ de plenitudine eius accepi
mus. Enimuero factum eſt ita. Nam
vncte remeant que vngere venerant
miſſe ab angelo. gloſa. Opus faciunt
euangeliſte facte apoſtole apoſtolorum
ad annunciandam mane miſericordi
am domini. Ex his patet ꝙ mulieres
omnes in paſſione diſcrediderant.
Item ꝙ beatiſſima virgo ſola in fide
permanſerit tempore paſſionis videtur
poſſe ſubtiliter inueniri. Iſa. quadrage
ſimotertio. Quum dicit. Torcular cal
caui ſolus: ⁊ de gentibus non eſt vir
mecum. Si enim voluiſſet omnes ho
mines excludere ſufficiſſet dicere. cal
caui ſolus: ⁊ ſic ſuperfluum eſſet diceᷣ
de gentibus non eſt vir mecum. Itē
ſic potius dixiſſet de gentibus nullus ē
mecum. quando vero tantum viros ex
cluſit. conſtat ꝙ aliquam feminam re
liquit quam non excluſit: que torcu
lar paſſionis ſecum ſuſtinuit ⁊ calca
uit. Item magis videbatur de mu
lieribus q̄ de viris ꝙ ſecum calcarent
quia ille ſtabant iuxta crucem. ergo
ſi noluit omnes excludere. potius de
buiſſet illas expreſſiſſe de quibus vide
batur inueniſſe magis. Item addit Am
broſius Stabat iuxta crucem non vt
dolorem filij conſideraret: ſed vt ſalu
tem humani generis expectaret. er
go ipſa ſola ſtabat ⁊ omnes alij ⁊ alie
fugierunt corde vel corpore. ergo ipſa
ſola communicauit domino ī paſſione.
fidē ⁊ cōpaſſiōe. Itē vr̄ ꝙ cōicatō paſſi
onis non debeat poni pro priuilegio:
omne enim priuilegium aliquod de
bet importare commodum illi cuius
eſt priuilegium. Iſtud autem non vi
detur importare commodum ſed tor
mentum. Item liberatio a pena eſt
ſignum ⁊ effectus dilectionis. ergo in
fligere penam non eſt ſignum dilectio
nis. ergo non eſt priuilegiū. Contra
Johan. decimooctauo. Calicem quē de
dit mihi pater ⁊c̄. Item xvij. Pater
clarifica filium tuum. Item phyl.
primo. Quibus datum eſt non ſolum
ut credatis in ipſum: ſed etiam ut pa
tiamini pro ipſo. Item ad hebreos
xij. Flagellat deus omnē filium quē
recipit ⁊c̄. Item Jac. i. Omne gaudi
um exiſtimate fratres mei: cum in tē
ptationes varias incideritis. Item
Actu. 5. Ibant apoſtoli gaudentes a cō
ſpectu concilij: quoniam digni habiti
ſunt pro nomine iħu contumeliā pati.
Ex his oībus manifeſtū eſt ꝙ cōmuni
catio paſſionis eſt priuilegiū. Itē ꝙ
paſſionē ſuſtinuerit beatiſſima virgo

patet per Dam̄·qui dicit · Qȯ dolores
quos effugit pariens: in xp̄i paſſione ſu
ſtinuit · Item luc·ij · Et tuam ipſius
animā pertrāſibit gladi⁹. Itē yſa·vi.
Añq̄ parturiret pepit · ⁊ antequā veni
ret partus eius pepit maſculū · Ex hoc
ſequitur ꝙ aliquādo pepit ſine parturi
tione ⁊ ſine dolore · Et poſtmodum ſeq
tur ibidem · Nunquid parturiret terra
vno die · an parturiret omnem gentem
ſimul quia parturiuit ⁊ peperit · ergo
aliquādo peperit gentē ſimul ⁊ cu; par
turitione ⁊ dolore: primo ergo pepit fili
um ſuum primogenitū ſine dolore i ſua
natiuitate: poſtea peperit gentem ſimł
in filij paſſione · vbi facta fuit ei in ad
iutoriū ſimile ſibi vnde ipſa mater mi
ſericordie patrem miſericordiarum in
ſummo opere miſericordie adiuuit: ⁊
vna ſecum omnes homines regenera
uit · Et hec regeneratio cu; ſūmo dolo
re vtriuſq; fuit · Unde glo·ibidem poſt
Multo labore in fide genuit · Ex his p;
ꝙ pater miſericordiarum ſoli matri mi
ſericordie opus ſūme miſicordie·i· paſ
ſionem communicauit.

Utrū in paſſione habuit ſūmum gaudi
um ⁊ dolorem·ca·128.

Ueritur iuxta hoc an ſicut domi
n⁹ in paſſione ſimul habuit ſum
mū gaudium ⁊ ſūmum dolorem · ita be
atiſſima virgo ſimul habuerit utrūq; .
Et videtur ꝙ ſic · In ipſo enim fuit
utrūq; · Si eni cōmunicaſſet matri al
terum tātum non fuiſſet equum cōſor
tium · Item dolor non eſt meritorius
ſine dilectione · Apl's·i·cor·13· Si tradi
dero corpus meum ita ut ardeam · cari
tatem autem non habeam: nihil mihi
prodeſt · Sed impoſſibile eſt dilectionē
eſſe ſine delectatione · ergo ſimul habu
it dolorem ⁊ delectationē · ergo ⁊ ſum
mū dolorem habere potuit cum ſūma
delectatione · Item ꝙ ibi fuit ſūmus
dolor ꝓbatur · Omnis dolor eſt ex amo
re: amor autem triplex ē·ſ·nālis · acqſi
tus · ⁊ gratuitus · Nālis in ſūmo fuit ibi
quia quāto natura nobilior tāto nobi
liores habet affectiones ⁊ opationes ·
Sed ipſa habuit ſūme nobilem amorē
naturalē · Item acquiſitus in ſummo ·
Omnes eni cauſe accidentales que in
ducunt matrem ad diligendum filium
ſuum hic fuerunt in ſūmo · Nūq̄ eni; fi
lius alius matre; ſuā tantū dilexit ⁊ tā
tum honorauit vel tm̄ dedit vel pro ip
ſa ſuſtinuit ⁊ ſic de ſingulis cauſis acci
dentalibus dilectionis · ergo amor ibi
acquiſitus in ſūmo fuit · Item gratuit⁹
ibi in ſummo fuit: ꝙ nunquā; alia mr
vel alia creatura tantam caritate; ha
buit · ut ſupra patuit · Et ſic beatiſſima
virgo ad filium ſuū in ſummo habuit
amorem naturalem acquiſitum ⁊ gra
tuitum · ergo ſi iſti tres habitus amoriſ
ſimul eliciant vnū motum amoris i ſū
mo illa erit intenſiſſima dilectio: ⁊ do
lor illi reſidens erit dolor in ſūmo · Sed
tam naturalis q̄ acquiſita q̄ infuſa di
lectio reſpectu illius ita eſt intenſa ſi
cut reſpectu vite delectatio · ergo natu
ralis acquiſitus ⁊ infuſus amor diligit
vitam in dilecto · ergo ⁊ de morte dile
cti dolet in ſūmo · ergo cum btiſſima v̓
go reſpectu filij ſui habuerit omnifari
am dilectionē in ſūmo: conſtat ꝙ ꝺ̓ mor
te ipſius habuit omnifariū dolorem in
ſūmo. Item ꝙ fuerit ibi gaudiū ſiue
delectatio in ſummo · ſic probatur · Di
lectio gaudet de bono dilecti: ⁊ ꝺ̓ maio
ri bono dilecti magis gaudet · ergo de
bono dilecti in ſūmo · gaudet in ſūmo:
Sed ſi caritas eſt dilectō dī ⁊ proximi:
caritas in ſūmo gaudet in ſummo · S;
ſummus honor dei ⁊ proximi vtilitas
fuit in paſſione ⁊ per paſſione; i ſūmo:
⁊ beatiſſima virgo habuit caritatem i
ſummo · ergo tunc gaudebat in ſummo
ergo ſimul habuit dolorem ⁊ gaudiu; i
ſummo. Item ex dilectione eſt cōpaſ
ſio · ergo vbi iproportionabilis dilectio
ibi improportionabilis compaſſio · ergo
vbi videtur dilectio in ſummo ⁊ cōpaſ
ſio in ſummo. Ite; maius eſt gaudiū
angeloru; quod habent de vnius pecca
toris conuerſione q̄ aliquod gaudium
hui⁹ vite · ergo ex equali vel maiori ca
ritate improportionabiliter erit maius
gaudium de omniu; peccatorum cōuer
ſione q̄ aliquod gaudium huius vite ·
Itē angeli de paſſione domini habue
runt delectatōnem ⁊ nō compaſſionē ·
aliqui mali compaſſionem ⁊ non delec
tationem · ergo ipſa debuit vtrunq; ha
bere. Item beata virgo communica
uit recreationi · ſed recreatio fuit ꝑ paſ
ſionem · ergo ⁊ paſſio fuit ei commūica
ta. Item Ber · Longe ea; plus q̄ ma
trem cenſemus ⁊c̄ · vt ſupra. Contra
hoc obicitur in hunc modum · Sūmus
dolor ⁊ ſummum gaudium opponūtur
ergo non ſunt ſimul in eodem · Si dica
tur · ꝙ dolor de morte filij ⁊ gaudium
de ſalute generis humani non opponū
tur · Tūc ad hoc obicitur ꝙ motus ma
iores impediunt minores · ergo videtur
impoſſibile ꝙ quādo anima tota quaſi
abſorbetur dolore · tunc i ſummo tripu
diet ⁊ exultet in amore ⁊ delectatione ·
Item in dolore anima cōuertitur ſu
per malum in quantu; malū · i gaudio
ſuper bonum i quantū bonum · S; im
poſſibile eſt anima; conuerti ſimul ſuꝑ
diuerſa tanq̄ terminos · ergo impoſſibi
le eſt animam ſimul gaudere ⁊ dolere ·

De gaudijs beatiſſime virginis q̄ hūit
in paſſiōe · ⁊ de cōparatōe eo; · ca·198.

Oſtēſ probatu; ē ꝙ beatiſſima vir
go ſummū gaudium habuit in paſ
ſione filij · queritur de comparatiōe hu
ius gaudij quod habuit in paſſione ad
alia gaudia ſua: quando · ſcilic; maxiu;
habuit gaudium. Et videtur primo
ꝙ in filij ſui conceptione hac ratione ·
Ex bono eſt gaudium · Job tertio · Qua
ſi effodientes theſauru; · gaudentq; ve
hementer cu; inuenerint ſepulchrum ·
ergo ex ſummo bono ſummum gaudiū
Sed in conceptione accepit ſummum
gaudium · cum enim deus pater filium
ſuum dedit quomodo non cum illo om
nia nobis donauit: ergo tunc ſummum
gaudium habuit. Item tunc tantum
legitur cantaſſe canticum exultatiōis ·
luce primo · Magnificat anima mea do
minum ⁊c̄ · ergo tunc maxime videtur
gauiſa fuiſſe. Ite; ablatio ve eſt cau
ſa leticie: ſed tunc vt dictum eſt ſupra
ablatum fuit ei omne ve · ergo tunc ſū
mam habuit cauſam leticie. Item no
uitas ē cauſa gaudij · luc · decimoquito ·
Fili tu ſemper mecum es ⁊c̄ · Epulari
⁊c̄ · Ergo videtur a ſimili ꝙ beatiſſima
virgo in nouitate conceptionis maxiu;
effectum gaudij habuit. Ite; tunc cū
ſummo conferibili dono accepit cauſā
⁊ meritum ad omnia dona neceſſario
conferenda · ergo tunc ſummā habuit
cauſam gaudij · ergo ⁊ ſummū effectu;
gaudij. Econuerſo aute; videtur ꝙ
in natiuitate filij maius habuit gaudiū
hac ratione · Si natiuitas vel genera
tio fuerit perfectior · erit cauſa perfec
tioris ⁊ plenioris gaudij · Sed perfecti
or ⁊ plenior eſt natiuitas ⁊ generatio
ex vtero q̄ in vtero · ergo perfectius ⁊
plenius: ⁊ maius fuit gaudiu; natiuita
tis q̄ conceptionis. Ite; illa die dixit
angelus luce ſecundo · Euangelizo vo
bis gaudium magnū quia natus eſt no
bis hodie ſaluator · Si ergo natiuitas
ſaluatōis cauſa eſt gaudij · ergo illi qui
habet improportionabiliter propinquio
re; comparatione; ad ſaluatore; q̄ oēs
alij erit improportionabiliter maior cā
gaudij · Hec aute; eſt mater ſaluatoris
ergo illa die ſummu; habuit gaudiu; ·
Ite; Johan · xvi · Mulier cu; parit tri
ſticia; habet · quia venit hora eius · cu;
aute; peperit pueru; iam non meminit
preſſure propter gaudiu; · quia natus ē

homo in mundu;. Ite; de iohanne.
luce p̄io. Et multi in natiuitate eius
gaudebūt. ergo maius videtur gaudiu;
pertinere ad natiuitatē q̄ ad conceptio
nem. Item in cōceptione ipſam dele
ctationē tantum videbat viſu intelle
ctuali. in natiuitate vero ⁊ ſenſuali ⁊
intellectuali: ergo tunc tantum reficie
batur intellectus: nunc autem intellec
tus ⁊ ſenſus. ergo tunc tantu; gaudiū
fuit. nūc aute; leticia ⁊ exultatio. ergo
maius gaudium. Item ſimilius fuit
gaudio patrie vbi oculus corporis refi
citur in domini humanitate: ⁊ oculus
cordis in ipſius diuinitate. Sed meliori
⁊ honorabiliori ſimilius ē melius ⁊ ho
norabilius. ergo nobilius fuit gaudiu;
natiuitatis q̄ conceptionis. Item bo
num additum bono maius facit bonū.
ergo magis dilectionem. ergo maiore;
delectationem. Sed conceptio ē bonū:
partus eſt bonum. ergo bonu; duplica
tum duplicat delectationem. ergo gau
dium quod fuit in conceptione: duplica
tum fuit in natiuitate. Itē p̄ius gau
debat ſe virginem concepiſſe. poſt gau
debat ſe virginem concepiſſe ⁊ virgīe;
peperiſſe: ⁊ virginem lactare. ergo mo
do maximum habuit gaudium. Econ
tra autem videtur q̄ mai9 habuit gau
dium in filij paſſione. quia vt dictum
eſt ſupra. ipſa nunqua; d̄ aliquo gauiſa
fuit tantu; quantu; de honore dei ⁊ ſa
lute proximi. ſed vtrunq; fuit in paſſio
ne in ſummo. ergo tunc habuit gaudiū
in ſummo. Itē caritas gaudet de bo
no dilecti. Triplex autem eſt bonu;. ho
neſtum. vtile. delectabile. ⁊ quodlibet
iſtoru; in paſſione domini: reſpectu ſui
fuit in ſūmo. Unde ipſe appellat paſ
ſionem ſuam claritatem dicens. Iohā.
xvij. clarifica me pater: propter honorē
ſcilicet quem ſummu; habuit per paſſi
onem: propter quā deus exaltauit illū:
⁊ dedit illi nomen quod eſt ſuper omne
nomen. Appellat etiam eam cibu; ⁊
potum propter delectationem quam in
ſummo effectu tunc habuit. Nunquam
enim in aliquo creato tantum delecta
tus fuit quantum in redemptione gene
ris humani per paſſionē. Appellat ēt
eam donum dicens. Calicem quem de
dit mihi pater propter ſuum lucrum:
quod mediante paſſiōe acquiſiuit. per
quam omnia ad ſe traxit. Sic ergo q̄d
libet genus boni ipſius dilecti in paſſio
ne fuit in ſummo. ergo ⁊ in diligente.
tunc ſumma fuit delectatio. Ite; mo
tiuum affectus ⁊ generatiuum delecta
tionis non eſt niſi bonum. bonum autē
aliud creatum: aliud increatum. ergo
ſi vtrunq; in ſummo mouebat affectu;
recte diſpoſitum: vtrunq; cauſabat de
lectationem in ſummo. Bonum autem
increatum ſemper eſt in ſummo in ſe.
ſed non ſemper in ſummo in oſtenſione
⁊ exhibitione. ipſo teſtante. cū ait Io.
xv. Maiorem hac dilectione; nemo h;
⁊c̄. Item ſummus effectus boni eſt
redemptio generis humani. ergo ſum
mum bonum increatum. ⁊ ſummu; bo
num creatum. in paſſione ſimul moue
bant affectum beatiſſime virginis opti
me diſpoſitum. ergo tunc habuit ſūmū
gaudium. Ite; in conceptiōe fuit mr̄
dei ⁊ homis in vtero: in natiuitate fuit
mater dei ⁊ hominis ex vtero: in paſſio
ne v̄o mater dei ⁊ hominis redempto
ris. Unde que prius fuit mater creato
ris. modo ē ⁊ mater redemptoris. ergo
duplicatum eſt bonum ⁊ donum. ergo
⁊ gaudium. Item in conceptione ⁊ ī
natiuitate facta fuit mater tantu; vni9
dei ⁊ homis. in paſſiōe vero facta fuit
mater omnium hominū. ergo tūc mul
tiplicatum ⁊ maius habuit gaudium.
Item finis melior ⁊ nobilior eſt his
que ſunt ad finem. ergo quod fini p̄o
pinquius eſt melius ⁊ nobilius eſt.
Sed conceptio eſt propter natiuitate;.
natiuitas propter paſſionem: paſſio pro
pter redemptionem. ergo paſſio fini p̄
p̄inquior. ergo melior. ergo maius de
lectamentum. ergo tunc maius gaudi
um. Quod autem in reſurrectione fi
lij maximum habuit gaudium videtur
quoniam effectus dilectionis eſt flere
cum flente. ⁊ gaudere cum gaudente.
iuxta illud Iohan. 14. Si diligeretis me
gauderetis vtiq; ⁊c̄. S; dominus ſum
mum habuit gaudium in reſurrectione:
quando gaudebat anima cum corpore
⁊ deitate. ergo ⁊ domina noſtra debuit
tunc gaudere in ſummo. Item Apo
ſtolus Ro. iiij. Quod mortuus eſt p̄pter
delicta noſtra ⁊ reſurrexit p̄pter iuſti
ficationem noſtra;. ergo ⁊ ex parte no
ſtri reſurrectio propinquior fuit fini. er
go maior cauſa gaudij. Item tūc ſpe
cialiter etiam vtitur hac exultatione.
Hec eſt dies quam fecit dominus exulte
mus ⁊ letemur in ea. Item in feſto il
lo plus cantat eccleſia alleluia q̄ ī alio
feſto. ergo videtur q̄ cant9 illius feſti
maxime ſit cauſa gaudij. Item reſur
rectio xp̄i eſt cauſa ⁊ exemplar illi9 vi
te in qua ſumma ē exultatio. ergo illud
feſtum propinquiſſimū eſt ſummo gau
dio. ergo tunc debet eſſe in hac vita ſū
mum gaudium. Ite; beata virgo pl9
dilexit filium q̄ totum mundum. ergo
plus gauiſa fuit de bono filij q̄ totius
mundi. Sed bonum mundi ⁊ pena xp̄i
fuit in paſſione: bonum autem chriſti.
ſcilicet liberatio ab omni pena fuit in
reſurrectione. ergo plus fuit gauiſa de
reſurrectione q̄ d̄ paſſione. Uidetur
autem q̄ maximum gaudium habuit ī
aſcenſione chriſti. Tunc enim filius dei
primo videtur habuiſſe feſtum perfec
tum ⁊ gaudium: tunc enim primo ī re
portatione in humeris ſuis conuocat ami
cos dicens. Congratulamini ⁊ congau
dete mihi. luc. xv. ⁊c̄. Item tūc pater
primo filio prodigo fecit feſtum cū ami
cis ſuis. luc. xv. Item tūc p̄io rediit
de exilio in pallatium. Ite; tunc p̄io
ianua aperta eſt ⁊ homo introductus.
Item tunc primo redemptio comple
ta eſt. ⁊ ruina iam in parte reſtaurata
eſt. Item tunc primo maxim9 honor
filio ⁊ matri exhibitus eſt. quādo caro
ſua ſuper angelos exaltata eſt. Ite;
tunc primo quantum ad manifeſtatōe;
datum eſt ei nomen quod eſt ſuper om
ne nomen. Cum igitur in aſcenſione fu
erit completiſſimus effectus boni ⁊ p̄
pinquiſſimus fini. videtur q̄ tunc ma
ximum gaudium habuerit beatiſſima
virgo. Adhuc autem videtur magis
his omnibus q̄ habuit maximum gau
dium in ſui ipſius aſſumptiōe. tunc eni
perfecte habuit gaudium fruitionis:
ante non. Item illud gaudiū nullam
compatitur ſecum triſticiam vel penā
ſicut omnia predicta. ergo videtur ma
ius omnibus illis. Item illud ſecūdū
ſtatum patrie: alia ſecundū ſtatu; vie.
caminus autem in ieruſalē eſt ignicul9
in ſyon. yſa. 31. Item maius eſt eſſe
beatum q̄ eſſe matrem dei ſi alterum
ſepararetur ab altero. ergo beatiſſima
virgo maius accepit in ſua aſſumptiōe
gaudiū q̄ in filij natiuitate. ergo maius
gaudium habuit tunc q̄ ante. Cōtra
hec omnia. Et primo de gaudio concep
tionis obicitur in hunc modu;. quo da
to datur reliquum ⁊ non conuertitur:
maius ē illo. Sed dato q̄ ſit mater dei
datur beatitudo fruitionis ⁊ non econ
trario. ergo gaudium conceptionis ma
ius eſt gaudio fruitionis. ergo eſt mai9
omnibus aliis. quia quicquid eſt maius
maiore maius eſt ⁊ minore. Ad hec
ſoluenda dicimus q̄ hoc priuilegium
quod dicit̄ cōmunicatio paſſionis duo
importat. ſ. fidem crucifixi dei ⁊ homi
nis. ⁊ per ſe paſſionem ex compaſſione
patientis. Et fuit quadruplex diuerſi
tas reſpectu dominice paſſionis. Qui
dam nec habebant fidem nec com
paſſionem ſicut infideles, inſultantes

blaſphemantes. ⁊ illudētes. ⁊ demones
Quidam compaſſionem ſed non fidē:
ut apoſtoli ⁊ mulieres ille quibus dic-
tum eſt. lu. 24. Filie ihr'm nolite flere
ſuper me ⁊c. Quidam fidem ſiue cogni
tionem: ſed non compaſſionem ut ange
li ⁊ alij extra ſtatum vie poſiti ⁊ latro
qui fidem ⁊ non compaſſionem per ſe.
⁊ hoc circumdatus propria paſſiōe. So
la autē beatiſſima virgo tunc habuit ⁊
fidem crucifixi dei ⁊ hominis. ⁊ per ſe
paſſionem ex compaſſione patientis. ⁊
ſic ſola fuit cui datum fuit hoc priuile
gium. ſ. cōmunicatio paſſionis: cui fili⁹
ut dare poſſet premiū; voluit commu
nicare meritum paſſionis. ⁊ ut ipſam
participem faceret beneficij redem
ptionis. quatenus ſicut fuit adiutrix re
demptoris per compaſſionē; ita fieret
mater omniū per creationē. ⁊ ſicut to
tus mundus obligatur deo per ſuā paſ
ſionem: ita ⁊ domine omnium per com
paſſionē. Contra hec obiecta per obie
cta in contrarium ſunt ſoluta. Conce
dimus enim ꝙ ſicut dominus ſimul ha
buit ſūmum gaudium ⁊ ſummū dolo
rem: ſic ⁊ domina noſtra habuit ſimul
ſūmam compaſſionem ⁊ congratulatio
nem compaſſione exiſtente in natura ſi
mul ⁊ in ratione ut natura: congratu-
latione autē exiſtente in ratione ut ra
tione. Et intelligantur hec verba ſicut
in materia dominice paſſionis. Uel di
catur ꝙ ſummū triſtabile in tali gene
re eſt accipere dupliciter. Uno modo ut
contrarium ſumme appetitui: ⁊ ſic in-
fert ſūmum dolorem. Aliomodo prout
eſt via ⁊ medium ad ſūmum delectabi
le. ⁊ ſic infert ſūmum gaudium: ⁊ ſic
anima beatiſſime virginis apprehēdit
mortem filij ut ſumme contrariā appe
titui. ⁊ ſic ſūmum intulit ei dolorē. Et
apphēdit ēt ve mediū i redēptōe humāi
generis ⁊ ſic cauſauit in ea ſūmam de
lectationē. Et poſſunt hec ſimul eſſe:
quia vnum eſt materia ad alterum. vel
ſecundum alterum modum via in alte
rum ⁊ medium in ipſum. Qd autem
obicitur de comparatione gaudiorum
ſic reſpondemus. Si. n. fiat comparatō
ꝙ ſecundum poſterius includit in ſe pri
us. ſic nulla eſt queſtio ut ſi queratur
an vnum ſit plura ꝙ̄ duo vel duo ꝙ̄
tria. Natiuitas enim includit in ſe con
ceptionem. paſſio natiuitatem. ⁊ ſic de
alijs: ⁊ ſic ordinantur ad ſe inuicem ſe
cundum ſuperadditionē: ⁊ ſic magnū
fuit gaudium conceptionis maius nati
uitatis. ⁊ adhuc maius paſſionis. ⁊ ſic
vlterius. Si autē fiat comparatio per
oppoſitum ⁊ ſeparationem: ita ꝙ poſte
rius accipiatur per ſe ſine intellectu
prioris. ⁊ ſic comparentur. ſic dico ꝙ
gaudium quod habuit in conceptione
maius fuit omnibus gaudijs vite ⁊ vie
quia tunc accepit ⁊ maius bonū; ⁊ cer
titudinem omniū aliorū; ſuo tempore
conferendorum. Et differūt gaudia
vie hoc modo. Gaudiū nihil aliud eſt ꝙ̄
delectatio in bono vel de bono. Eſt au
tem bonum dei. bonū ſui. ⁊ bonū; pro
ximi. In reſurrectione ergo ⁊ aſcenſio
ne eſt bonum dei. ⁊ ſic etiam poſſet po
ni gaudium paſſionis ſūmum quod ha
buit pro bono proximi. Similiter autē
gaudium conceptionis ſūmum fuit ꝙ
omnia alia cauſaliter i ſe claudit. Gau
dium autem in conceptione ⁊ gaudiū
in aſſumptione ſe habent ut excedentia
⁊ exceſſa. Gaudiū enim conceptionis
maius fuit cauſaliter. gaudium aſſum
ptionis actualiter. In conceptione enī
maior fuit bonitatis oſtenſio. maioris
doni collatio. maior delectationis ca bi
bitio. ⁊ hec omnia cauſaliter. In aſſum
ptione fuit maior doni collatio. maior
affectus exaltatio. ⁊ deificatio. maior
cū dilecto coniunctio actualiter. Et
poſſet poni ſimile de iſtorū; gaudiorū
comparatione ut ſi aliquis haberet pi
gnus pro centum marcis obligatum. ⁊
aliquis daret ei. 90. marcas ad pigno
ris ſolutionem faciens ipſi pignoratici
am cautionē. ꝙ temporibus determina
tis daret ſibi x. ita ꝙ quolibet tempore
duas. tunc ſecunda datio propinquius
⁊ plus diſponet ad pignoris ſolutionē
ꝙ̄ prima. ⁊ tertia ꝙ̄ ſecūda. ⁊ ſic vſq;
ad quintā que pignus ſoluit. ⁊ tamen
prima datio plus alijs contulit dupl ci
ter ⁊ quia plus datum fuit ⁊ quia d ali
is dandis ſecurum fecit. Similiter in
propoſito. Quādo dominus beatiſſime
virgini ut mater dei fieret in vtero tri
buit tunc etiā; tribuit ꝙ de ipſa virgi
ne deus naſceretur. ⁊ paſſione ſua hu
manum genus redimeret. ⁊ tertia die
reſurgeret. in celum aſcenderet. ⁊ ꝙ ip
ſam in ſummā fruitionem in corpore ⁊
anima aſſumeret ſecurauit.

Qd ſuper omnē creaturā in quarta ie
rarchia exaltata eſt. ca. 190.

Ultimo queritur d illo priuilegio
quod eſt ſuper omnē creaturā; in
quarta ierarchia exaltari. Et videtur
ꝙ beatiſſima virgo vltra tertiam ierar
chiā; in quarta non ſit exaltata. Pri
mo quia in parabola vbi agitur d repa
ratione generis humani luc. 15. dicit.
ꝙ decima dragma eſt inuenta que fue
rat perdita. ergo videtur ꝙ tantū in id
fuit reſtitutio ex quo facta eſt perditio.
Sed tantū ex ierarchijs tribus fuit ca
ſus ⁊ perditio. ergo tantū; in illas erit
redditus ⁊ reſtauratio tantum in illas
tres. Itē alia parabola dicitur in Iu
dith in figura domine noſtre Iudith. 13.
Subueniſti ruine ante cōſpectum do-
mini. Sed ruina tantū ex illis tribus ie
rarchijs. ergo ſubuentio ⁊ reſtauratio
tantū in illas tres. Item alia parabo
la luc. 15. Qui habet centum oues ⁊c.
Glo. Diuus paſtor cuius nos centeſima
ouis. Si centeſima eſt d numero aliarū
90. ⁊ conſortio. ergo homo pertinet ad
aliquem ordinem angelorū;. Itē; ie
rarchia humana eſt ſub angelica. ergo
ſupmus de hūana eſt ſub infimo de an
gelica. ergo null⁹ homo ē ſuper choros
angelorum. Ad idem facit ꝙ ipſe in
paſſione pmiſit ut dicitur luc. 22. ꝙ aſſi
tit angelus de celo confortans eum. p
quod ut dicit Dyoniſi⁹ conſtat naturā
humanā; angelice eſſe naturaliter ſu
biectā. Sed ſicut ſimpliciter ad ſimpl'r
ita ſūmū ad ſūmum: ergo ſi angelus ſu
per hominē. ⁊ ſupremus angelus ſuper
ſupremū hominē. ergo nullus homo ē
ſuper oēs āgelos. Itē Gen. 2. Requie
uit domin⁹ ab omni opere quod patra
rat. Sed tunc nō fuit quarta ierarchia
ergo nec mō. Itē eccl'ia cantat. Gau
dent chori angelorū conſortes ⁊ conci
ues nr̄i. Si cōciues ⁊ conſortes. ergo i
eadem ierarchia. Item ierarchia eſt
ſacer pricipatus. Sed priceps in eadē
ciuitate ⁊ regno cum ſuis ſubditis eſt.
ergo regina angelorū eſt in eadē man
ſione cū angelis. Itē Auguſtin⁹. Ubi
nunc dubitem raptam a carnis ſenſib⁹
hominis mentē etiam poſt mortē ipſa
carne depurata videre deum: ſicut vi
dent angeli. Et vult ꝙ īferioris grad⁹
ē cognitio hominis ꝙ̄ angeli. ſed penes
illam cognitionē eſt ordo. ergo homo
eſt inferioris ordinis ꝙ̄ angelus. ergo
ſupremus ordo eſt ſub ſupremo angelo
Itē ierarchia angelica deſcendit per
exēplaritatē a diuina: ſed in diuina ſūt
tantū tres ierarchie. ergo nō erit quar
ta. Itē filius eſt in ierarchia diuina.
ergo ſi beatiſſima virgo non eſt in vna
ierarchia angelica ſola erit in vna. ſed
vbi tantū eſt vna vel vnū ibi non ē or
do: vbi non eſt ordo ibi nō ē ierarchia.
ergo non poteſt ſola habere vnā ierar
chiam. Item Dyoniſi⁹ dicit ꝙ in quali
bet ierarchiarum ſunt prima ⁊ media
⁊ vltima. ergo ipſa non erit in vna ie-
rarchia. Itē ipſa eſt medium inter ali
as creaturas ⁊ deum. ſed medium nō
habet medium ⁊ vltimū. ergo non fa-
cit ierarchiā p ſe. Contra. Ieronim⁹

⁊ omnes ſancti ⁊ ipſa vl'is mater eccleſ
ſia ſolenniter cantant. ꝙ ipſa eſt exalta
ta ſuper choros angelorum. Inde ſic.
Omnes chori angelorū ſunt de aliqua
ierarchia: ſ; ipſa exaltata eſt ſuper cho
ros angelorum. ergo ipſa eſt ſuper om
nes ierarchias angelorū;. Uel directe
quicqd eſt ī aliqua ierarchia eſt in ali
quo choro. ergo qđ non eſt in aliquo
choro non eſt in aliqua ierarchia. ſed
quicqd eſt ſuper omnes choros non eſt
in aliquo choro. ergo quicqd eſt ſuper
choros nō eſt in aliqua ierarchia. Itē
plus diſtat beata virgo a ſeraphin ī di
gnitate ⁊ gloria q̄ ſeraphin ſuper che-
rubin: ſed propter excellentiā dignita-
tis ordinatur ſuper cherubin ſeraphin
vno ordine: ergo beatiſſima virgo erit
ſuper ſeraphin ad minus vno ordiē. er
go ſuper ierarchiam angelorum. Itē
īproportionabiliter plus differt dn̄a a
ſeruo q̄ ſeruus a ſeruo. ſed ſeraphin ſic
ſe habet ad cherubin ut ſeru' ad ſeruū
domina ad ſeraphin ut regia ſua ⁊ om
nium angelorum. ergo īproportionabi
liter plus eſt ipſa ſuper ſeraphin q̄ ſera
phin ſuper cherubin. ergo eſt in alio or
dine ſuper ipſum. ſed ſeraphin eſt ſupre
mus ordo angelorꝫ. ergo ipſa eſt ſuper
omnes ierarchias angelorum. Item
rex ⁊ regina ab eadem deno minantur
dignitate ⁊ regno ac principatu. Ab eo
dem enim regno dicitur rex francie ⁊
regina francie ⁊ ſic de alijs. ergo ab eo
dem dicitur rex celorū ⁊ regina celorū
Sed ſua dignitas regalis īproportiona
biliter ē ſuper omnes dignitates ange
lorum ⁊ principatus. ergo ⁊ dignitas
principatus regine celorum eſt ſup om
nes choros angelorum. Item. iij. Re.
ij. poſitus eſt thronus matri regis iuxta
thronum regis: ſed conſtat ꝙ thronus
regis eſt īproportionabiliter ſuper om
nes choros angelorum. ergo ⁊ thronus
matris regis. Item ipſa eſt regina ꝓ
pter filium ⁊ dicitur regina a regno fi
lij. Sed illud eſt increatū ⁊ eternum.
ergo ipſa eſt regina a regno eterno.
Itē alij homines poſſunt peruenire
ad ſeraphin: nullus autem ad digni ta
tem vel ſtatum beatiſſime virginis. er
go eſt ſuper ſeraphin. Itē ſtatus glo
rie eſt eleuatus ſuper ſtatum innocen-
tie in corporibus. ergo ⁊ animabus. Sꝫ
ſi homo ſtetiſſet. aliquis aſſumptus fuiſ
ſet ad ſeraphyn. ergo aliquis modo ſu
per ipſos debet eleuari. Ad idem ſūt
ſanctorū auctoritates Auguſtin'. Sed
de te o virgo maria quid dicam pauper
ingenio cum quicquid dixero minor la
us eſt q̄ tua dignitas mereatur. Si ce
lum appellem: altior es. Si matrē gē
tium dicā: excellis. Si formā dei appel
lem: digna extitis. Si dominam ange
lorum vocem: per omnia probaris. Si
ergo domina angelorū. ergo eſt ſuper
omnes angelos. Itē Ieronim'. Hec
eſt dies preclara in qua meruit exaltari
ſuper choros angelorum ⁊ peruenire
vltra q̄ noſtre humanitatis eſt natura
vbi non ſubſtantia tollitur ſed glorie
magnitudo monſtratur cū eleuatur ad
dexteram patris vbi xp̄s pro nobis in
troiuit pontifex factus in eternū; ad ce
li pallatiū. ergo eſt exaltata vltra q̄ hu
mane nature ſit licitum vbi xp̄s introi
uit. ergo ſuper omnes ierarchias ange
lorum. Item Ieronim'. Hec eſt inq̄
dies in qua vſq; ad throni celſitudinē
intemerata mater ⁊ virgo proceſſit: ac
q; in regni ſolio ſublimata poſt xp̄z glo
rioſa reſedit. Sic itaq; vbiq; confiden
ter ſancta dei canit eccleſia qđ de nul
lo alio ſanctorum phas eſt credere ut
vltra angelorum ⁊ archangelorū digni
tatem merito tranſcenderent: quia ⁊ ſi
ſimilitudo ſanctis repro nutritur: veri
tas negatur. Et infra. Btā itaq; non te
mere ſuper choros angelorū exaltata
deuotiſſime predicatur hodie: quia pre
ceſſit eam dominus ac ſaluator ad cele
ſtia ut prepararet ei in ethereis manſio
nibus locum. Ex his patet ꝙ equali
ter beatiſſima virgo. ſuper omnes ordi
nes ⁊ tres ierarchias angelorū ī quar
tam ⁊ nonam cum filio ierarchiam eſt
ſpecialiter exaltata. Itē Ieronimus
ad idem. Creditur enim ꝙ ſaluator om
nium per ſe quantum datur intelligi fe
ſtiuus totus occurrerit. ⁊ cum gaudio
eam ſecum in throno collocauerit. Ali
as autem quomodo impleuiſſe credit
ꝙ in lege ipſe precepit: Exo. xx. Honora
inquit patrem tuum ⁊ matrem tuam.
Ex hoc patet ꝙ etiam ipſam in throno
ſecum collocauerit. Unde Auguſtin'
Tibi thronus glorie regis collocatur ī
aula regni: teq; ipſe rex glorie ut matrē
veram ⁊ decoram ſponſam pre omnib'
diligens amoris amplexu aſſociat ſibi.
Ex hac auctoritate quatuor ſequuntur ꝯ
cluſiones. Si poſitus eſt ei thronus re
gis. ergo idem ſuus thronus ⁊ regis di
citur. ergo ſuper omnes thronos. Itē
ſi mater regis. ergo iuxta regem. Itē
ſi ſponſa regis ergo iuxta regem. Item
ſi ipſam īproportionabiliter plus omni
bus creaturis diligit. ergo īproportio-
nabiliter omnibus collocauit. Item
ſicut ī corporalibus ita ⁊ in ſpiritualib'
nihil eſt vacuū. ſed inter deum ⁊ crea
turam medium eſſe eſt creatura vnita
Similiter inter eſſe puram creaturā
⁊ eſſe creaturam vnitam medium eſt
eſſe creaturam de qua ſumitur quod
naſcitur illud quod vnitur: ⁊ hoc eſt
beatiſſima virgo. ergo ipſa eſt medium
inter creaturas ⁊ filium. ergo ei debe
tur medius ſtatus. Item vna eſt ma
ieſtas regni celorum in quo deus trini
tas rex eſt ⁊ ipſa regina. ergo ſua digni
tas eſt ſuper omnem creaturā. Item
a ſummo celo egreſſio eius ad celum
trinitatis. Sed ipſa eſt a dextris filij.
ergo in celo trinitatis. ergo ſuper celū
angelorum. Item Mar. vlt. Domin'
quidem iheſus poſtq̄ locutus ē eis aſcen
dit ad celum ⁊ ſedet ad dexteram pa-
tris. Ibi dicit glo. In potioribus boniſ
patris. Sed regina ſtat a dextris filij.
gloſemus ſimiliter: ergo ipſa eſt ī potiſ
ſimis bonis regni celorum. ergo ipſa ē
cum filio ſup omnes qui ſunt in regno
celorū vel vnq̄ futuri ſunt.

Utrū habuit beata virgo proprietates
omniū angelorum. ca. 191.

Uxta hoc queritur cum dicat bea
tus Dyoniſius ꝙ proprietates infe
riorum habent ſuperiores cum excellē
tia: ⁊ beatiſſima virgo ſit ſuper omnes
ordines angelorum. vtrū habeat om
nes proprietates omniū angelorum.
Quod videtur. Et primo de proprieta-
tibus communib' que omnibus ange
lis conueniunt: poſt de proprietatibus q̄
ſingulis ordinib' proprie inſunt. Pri
ma ergo cōmunis proprietas eſt nūcia
tio que omnibus conuenit: a qua ⁊ oēs
angeli dicuntur. Qđ autem hec beatiſ
ſime virgini conueniat ⁊ cum excellen
tia. ex hoc patet. quia omnes angeli nū
ciant per verba creata. ipſa autem per
verbum increatum. Hanc autem pro
prietatem ponit apoſtol' Ad heb. i. cū
dicit. Omnes adminiſtratorij ſpiritus
in miniſteriū; miſſi propter eos qui he
reditatem capiunt ſalutis. Aliam po
nit Dyo. ī xi. ca. celeſtis ierar. dicēſ. Et i
uidūtur ſuper mundana ratione om
nes diuini intellectus in eſſentiam in
virtutem. in operationem. beatiſſima
autem virgo imediate ſe habet ad pri
mum eſſe. ergo ſumme habet eſſe. Si
militer ad ſuperius eſſe ſequitur ſupe
rior virtus ⁊ operatio. ergo ipſa inter
oēs creaturas hꝫ hec oia tria in ſūmo.
Itē Dioniſi' dē celeſti ierārchia. Iuxta
eni ſepe a nob̄ redditā rōnē ipē gl̄: ſup
firmate diſpoſitōes abūdant hn̄t nimo
rū ſacras ꝓprietates. vlterius do maiorū
ſuppoſitas vniuerſitates ſi hn̄t ꝑticulariē
ī eas. p' app̄ tib' illuiatōib' ꝓ̄pas eis ꝑ
pōtōabl'r diſtributaſ. ergo cū beatiſſima

z omnes ſancti z ipſa vl'is mater eccle
ſia ſolenniter cantant. ꝙ ipſa eſt exalta
ta ſuper choꝛos angeloꝛum. Inde ſic.
Omnes choꝛi angeloꝛū ſunt de aliqua
ierarchia: ſ; ipſa exaltata eſt ſuper cho
ros angeloꝛum. ergo ipſa eſt ſuper om
nes ierarchias angeloꝛu;. Uel directe
quicqd eſt ī aliqua ierarchia eſt in ali
quo choꝛo. ergo qđ non eſt in aliquo
choꝛo non eſt in aliqua ierarchia. ſed
quicqd eſt ſuper omnes choꝛos non eſt
in aliquo choꝛo. ergo quicqd eſt ſuper
choꝛos nō eſt in aliqua ierarchia. Itē
plus diſtat beata virgo a ſeraphin ī di
gnitate z gloꝛia q̄ ſeraphin ſuper che-
rubin: ſed propter excellentiā dignita-
tis oꝛdinatur ſuper cherubin ſeraphin
vno oꝛdine: ergo beatiſſima virgo erit
ſuper ſeraphin ad minus vno oꝛdie. er
go ſuper ierarchiam angeloꝛum. Itē
īpꝛopoꝛtionabiliter plus differt dn̄a a
ſeruo q̄ ſeruus a ſeruo. ſed ſeraphin ſic
ſe habet ad cherubin ut ſeru⁹ ad ſeruū
domina ad ſeraphin ut regia ſua z om
nium angeloꝛum. ergo īpꝛopoꝛtionabi
liter plus eſt ipſa ſuper ſeraphin q̄ ſera
phin ſuper cherubin. ergo eſt in alio oꝛ
dine ſuper ipſum. ſed ſeraphin eſt ſupꝛe
mus oꝛdo angeloꝝ. ergo ipſa eſt ſuper
omnes ierarchias angeloꝛum. Item
rex z regina ab eadem denominantur
dignitate z regno ac pꝛincipatu. Ab eo
dem enim regno dicitur rex francie z
regina francie z ſic de alijs. ergo ab eo
dem dicitur rex celoꝛū z regina celoꝛū
Sed ſua dignitas regalis īpꝛopoꝛtiona
biliter ē ſuper omnes dignitates ange
loꝛum z pꝛincipatus. ergo z dignitas
pꝛincipatus regine celoꝛum eſt ſup om
nes choꝛos angeloꝛum. Item. 3. Re.
2. poſitus eſt thꝛonus matri regis iuxta
thꝛonum regis: ſed conſtat ꝙ thꝛonus
regis eſt īpꝛopoꝛtionabiliter ſuper om
nes choꝛos angeloꝛum. ergo z thꝛonus
matris regis. Item ipſa eſt regina ꝓ
pter filium z dicitur regina a regno fi
lij. Sed illud eſt increatū z eternum.
ergo ipſa eſt regina a regno eterno.

Itē alij homines poſſunt peruenire
ad ſeraphin: nullus autem ad dignita
tem vel ſtatum beatiſſime virginis. er
go eſt ſuper ſeraphin. Itē; ſtatus glo
rie eſt eleuatus ſuper ſtatum innocen-
tie in coꝛpoꝛibus. ergo z animabus. S;
ſi homo ſtetiſſet. aliquis aſſumptus fuiſ
ſet ad ſeraphyn. ergo aliquis modo ſu
per ipſos debet eleuari. Ad idem ſūt
ſanctoꝛu; auctoꝛitates Auguſtin⁹. Sed
de te o virgo maria quid dicam paupeꝛ
ingenio cum quicquid dixero minoꝛ la
us eſt q̄ tua dignitas mereatur. Si ce
lum appellem: altioꝛ es. Si matre; gē
tium dicā: excellis. Si formā dei appel
lem: digna extitis. Si dominam ange
loꝛum vocem: per omnia pꝛobaris. Si
ergo domina angeloꝛu;. ergo eſt ſuper
omnes angelos. Itē; Jeronim⁹. Hec
eſt dies pꝛeclara in qua meruit exaltari
ſuper choꝛos angeloꝛum z peruenire
vltra q̄ noſtre humanitatis eſt natura
vbi non ſubſtantia tollitur ſed gloꝛie
magnitudo monſtratur cū eleuatur ad
dexteram patris vbi xp̄s pꝛo nobis in
troiuit pontifex factus in eternu; ad ce
li palliatiū. ergo eſt exaltata vltra q̄ hu
mane nature ſit licitum vbi xp̄s introi
uit. ergo ſuper omnes ierarchias ange
loꝛum. Item Jeronim⁹. hec eſt inq̄
dies in qua vſq; ad thꝛoni celſitudinē
intemerata mater z virgo pꝛoceſſit: at
q; in regni ſolio ſublimata poſt xp̄; glo
rioſa reſedit. Sic itaq; vbiq; confiden
ter ſancta dei canit eccleſia qđ de nul
lo alio ſanctoꝛum phas eſt credere ut
vltra angeloꝛum z archangeloꝛū digni
tatem merito tranſcenderent: quia z ſi
ſimilitudo ſanctis repꝛo mittitur: veri
tas negatur. Et infra. Btā itaq; nō:i te
mere ſuper choꝛos angeloꝛu; exaltata
deuotiſſime pꝛedicatur hodie: quia pre
ceſſit eam dominus ac ſaluatoꝛ ad cele
ſtia ut pꝛepararet ei in ethereis manſio
nibus locum. Ex his patet ꝙ equali
ter beatiſſima virgo. ſuper omnes oꝛdi
nes z tres ierarchias angeloꝛu; ī quar
tam z nonam cum filio ierarchiam eſt
ſpecialiter exaltata. Itē Jeronimus
ad idem. Creditur enim ꝙ ſaluatoꝛ om
nium per ſe quātum datur intelligi fe
ſtiuus totus occurrerit. z cum gaudio
eam ſecum in thꝛono collocauerit. Ali
as autem quomodo impleuiſſe credit
ꝙ in lege ipſe pꝛecepit: Exo. xx. Honoꝛa
inquit patrem tuum z matrem tuam.
Ex hoc patet ꝙ etiam ipſam in thꝛono
ſecum collocauerit. Unđ Auguſtin⁹
Tibi thꝛonus gloꝛie regis collocatur ī
aula regni: tecu; ipſe rex gloꝛie ut matrē
veram z decoꝛam ſponſam pꝛe omnib⁹
diligens amoꝛis amplexu aſſociat ſibi.

Ex hac auctoꝛitate q̄tuoꝛ ſequuntur ꝯ
cluſiones. Si poſitus eſt ei thꝛonus re
gis. ergo idem ſuus thꝛonus z regis di
citur. ergo ſuper omnes thꝛonos. Itē;
ſi mater regis. ergo iuxta regem. Itē;
ſi ſponſa regis ergo iuxta regem. Item
ſi ipſam īpꝛopoꝛtionabiliter plus omni
bus creaturis diligit. ergo īpꝛopoꝛtio-
nabiliter omnibus collocauit. Item
ſicut ī coꝛpoꝛalibus ita z in ſpiritualib⁹
nihil eſt vacuū. ſed inter deum z crea
turam medium eſſe eſt creatura vnita
Similiter inter eſſe puram creatura;
z eſſe creaturam vnitam medium eſt
eſſe creaturam de qua ſumitur quod
naſcitur illud quod vnitur: z hoc eſt
beatiſſima virgo. ergo ipſa eſt medium
inter creaturas z filium. ergo ei debe
tur medius ſtatus. Item vna eſt ma
ieſtas regni celoꝛum in quo deus trini
tas rex eſt z ipſa regina. ergo ſua digni
tas eſt ſuper omnem creaturā. Item
a ſummo celo egreſſio eius ad celum
trinitatis. Sed ipſa eſt a dextris filij.
ergo in celo trinitatis. ergo ſuper celū
angeloꝛum. Item Mar. vlt. Domin⁹
quidem iheſus poſtq̄ locutus ē eis aſcen
dit ad celum z ſedet ad dexteram pa-
tris. Ibi dicit glo. In potioꝛibus boniſ
patris. Sed regina ſtat a dextris filij.
gloſemus ſimiliter: ergo ipſa eſt ī potiſ
ſimis bonis regni celoꝛum. ergo ipſa ē
cum filio ſup omnes qui ſunt in regno
celoꝛū vel vnq̄ futuri ſunt.

Utrū habuit beata virgo pꝛopꝛietates
omniū angeloꝛum. ca. 191.

Ultra hoc queritur cum dicat bea
tus Dyoniſius ꝙ pꝛopꝛietates ife
rioꝛum habent ſuperioꝛes cum excellē
tia: z beatiſſima virgo ſit ſuper omnes
oꝛdines angeloꝛum. vtru; habeat om
nes pꝛopꝛietates omniū angeloꝛum.
Quod videtur. Et pꝛimo de pꝛopꝛieta-
tibus communib⁹ que omnibus ange
lis cōueniunt: poſt de pꝛopꝛietatibus q̄
ſingulis oꝛdinib⁹ pꝛopꝛie inſunt. Pꝛi
ma ergo cōmunis pꝛopꝛietas eſt nūcia
tio que omnibus conuenit: a qua z oēs
angeli dicuntur. Qđ autem hec beatiſ
ſime virgini conueniat z cum excellen
tia. ex hoc patet. quia omnes angeli nū
ciant per verba creata. ipſa autem per
verbum increatum. Hanc autem pꝛo
pꝛietatem ponit apoſtol⁹ Ad heb. 1. cū
dicit. Omnes adminiſtratoꝛij ſpiritus
in miniſteriu; miſſi propter eos qui he
reditatem capiunt ſalutis. Aliam po
nit Dyo. ī xi. ca. celeſtis ierar. dicēs. Di
uiduntur ſuper mundana ratione om
nes diuini intellectus in eſſentiam in
virtutem. in operationem. beatiſſima
autem virgo imediate ſe habet ad pꝛi
mum eſſe. ergo ſumme habet eſſe. Si
militer ad ſuperius eſſe ſequitur ſupe
rioꝛ virtus z operatio. ergo ipſa inter
oēs creaturas h; hec oīa tria in ſūmo.

Itē Dioniſi⁹ đ celeſti ierārchia. Iuxta
eni ſepe a nob̄ redditā rōnē ipe qđ ſup
firmate diſpoſitōes abūdant hūt mino
rū ſacras ꝓpꝛietates. vltie vo maioꝝ
ſuppoſitas vniūſitates n̄ hn̄t ꝑticulariē
ī eas. p⁹ app̄tib⁹ illuiatōib⁹ ꝓpās eis ꝓ
pōcōabilr diſtribuaſ. ergo cū btiſſima

virgo ſuperior ſit omnibus celeſtibus
diſpoſitionibus ipſa habet proprietates
omniū abundanter. Itē; vna pro-
prietas communis eſt illa quam ponit
Dyo. ī plurib⁹ locis: purgatio: illuiatō.
perfectio. Sed has beatiſſima virgo in
ſummo habuit. patet. Ipſa eni puritate
te nitebat qua ſub deo maior nequit ī
telligi. ſed ad maiorē; purgationem ſe-
quitur maior illuminatio. ⁊ ad maiorē;
illuminationem: maior perfectio. ergo
hec tria in ea erant in ſummo. Item
Daniel. 7. Milia milium miniſtrabant
ei. ⁊ decies milies cētena milia aſſiſte
bant ei. Quod ēt he due proprietates
ſimiliter cū; excellentia in ea fuerunt:
ſic patet. Auguſtinus in omelia ſuper il
lud euangeliū. luc. x. Intrauit ieſus in
quoddā; caſtellū ſic dicit. Sicut mater
dei eſt ſingulariter: ita ⁊ iſtarū; vitarū
effectus quarū; iſte ſorores typū tenēt
in ea extitit ſingularis. Nūq̄ in aliqua
perſona Martha ſic operata eſt nunq̄
ſic maria contemplationi vacauit. Et ī
fra. Ut breuiter ſex illa miſericordie opa
percurramus. hec virgo dei filiū hoſpi
te; ſuſcepit. nudū;: carne ⁊ pannis co-
operuit: eſurientem pauit. ſitiente; lac
te potauit. infirmū; per infantiam ⁊ la
centem non ſolū; viſitauit. ſed etiam
balneando ⁊ fouendo frequentauit. vt
merito de ipſo dicatur. Martha ſatha
gebat circa frequens miniſterium. Ex
his patet ꝙ miniſtrabat in ſūmo. Qđ
etiam aſtiterit per contemplationem in
ſūmo per idē; patet quod ſubiungit ibi
dem Auguſtinus. Porro de parte ma
rie que optime predicatur que ⁊ quāta
⁊ q̄lis fuerit in beatiſſima virgine Ma
ria quis digne eloquatur? O quam ma
gna multitudo dulcedis dei fuit ī bea-
tiſſima virgine maria. quando ſpiritus
ſctūs ſuperuenit in eā; ⁊ virtus altiſſi-
mi obumbrauit ei: ⁊ de eodē; ſpiritu ſā
cto cōcepit. Quid de eo ſapiebat ī qua
dei ſapientia latebat ⁊ in cuius vtero

corpus ſibi adaptabat xp̄s. In maria
ergo omnes theſauri ſapientie ⁊ ſcien
tie dei. Maria hec non tantū ad pedes
ſed etiam ad caput domini ſedēs audie
bat verbū; illius. hec conſeruabat oīa
verba hec: paſtorum: angelorū;: mago
rum. nec non ⁊ ipſius filij conferēns.
Nemo vnq̄ ſicut hec v̄go beata guſta-
uit q̄ ſuauis eſt dominus. Inebriabat
ab vbertate domus ſue: ⁊ torrente vo
luptatis ſue potabatur. Nec mirū; quo
niam ap̄ eam ymo intra eam erat fons
vite: de quo manabat tanta perfectio
vtriuſq; vite. Ex his patet ꝙ beatiſſi
ma virgo ⁊ proprietatem miniſtrandi
habuit in ſummo ⁊ etiam aſſiſtendi.
Item Dyoniſius in celeſti ierarchia.
tertio capi. Eſt quidem ſecundū; me
ordo diuinus ſcia ⁊ actō. Et vult ꝙ h̄
tria ſimiliter ſint in omnibus āgelis.
ordo. id eſt poteſtas. ſcientia ⁊ operatio.
Quod ergo h̄ tria habuit beatiſſima
virgo cū; excellentia patet hoc modo.
Poteſtas imperialis improportionabi
liter eſt ſuper omnē; poteſtatem miniſte
rialē: ſed poteſtas eius eſt imperialis.
omnium angelorum poteſtas eſt mini
ſterialis. ergo poteſtas ei⁹ ē ſuper oēm
poteſtatē; angelorum. Sed in perfecte
ordinatis ad maiorē; potentiā; ſequit
maior ſcientia ad maiorem ſcientiam
maior operatio. ergo ⁊ hec in beatiſſi-
ma virgine fuerunt in ſummo. Item
vna eſt proprietas communis omnibus
angelicis. Mat. decimooctauo. Semp
vident faciem patris. hec autem viſio
eſt tota merces. Sed merces beatiſſi
me virginis eſt improportionabiliter ſu
perior mercedibus omnium. ergo ⁊ vi
ſio ſuperior eſt viſionibus angelorum.
Ex his patet qualiter beatiſſima vir
go habuit omnes cōmunes ꝓprietates
angelorum.

Utrum habuerit proprietates ſingulo
rum ordinum. capi. lx.

Einde ſequitur de ſingulis ꝓprie
tatibus ſingulorū ordinū qualiter
in ea oēs fuerūt. ⁊ cū īproportionabili
excellentia. Primus ē ordo angelorū
cuius tres inueniūtur ꝓprietates. Una
ꝙ ordo ille immediate ordinatur ad hu
manā ierarchiam. Scđa quia maxime
noti nobis ſunt illi de ordine angelorū:
Tertia ꝙ ſinguli ſingulos hoīes cuſto
diunt. Prima harū conuenit btiſſime
virgini cū; excellentia. Ipſa. n. ē ſuper
nos immediatior nobis q̄ angeli: q2 ēt
conuenit nobiſcū; in natura. Unde an
geli ſunt nobis p̄lati. ſed nō fratres vl'
filij. Ipſa aūt ⁊ p̄clara. ⁊ mr̄. ⁊ filia: ⁊
ſoror. Scđa ēt cōuenit ipſi cū excellē
tia. Angeli. n. noti ſunt nobis tm̄ per ī
telligentiam ⁊ nos ipſis tm̄ per ītelligē
tiam. Sed beata virgo nota eſt etiā; p
experientiā. q2 ex nobis cognoſcitur in
ea que ſūt proxime noſtre. Simil'r ipſa
cognoſcit humanam īfirmitatē p expiē
tiam. Non. n. hēmus dn̄ā; que ſi poſſit
cōpati infirmitatibus nr̄is. Tertiam
vero ꝓprietatem ēt habet cū excellētia
Angeli. n. cuſtodiunt ſinguli ſingulos
hoīes. Ipſa vero cuſtodit vl'r ſingl'os
⁊ ſingulariter vniuerſos. Singuli enī;
ſeruorum preſunt ſibi cōmiſſis. domine
aūt ⁊ domini ē cuſtodia ⁊ prouidentia
vniuerſalis. Sic patet qual'r ipſa h; cū
excellentia oēs proprietates angelorū.
Secundus ē ordo archāgelorū qui ſil'r
ſcđm dyoniſiū tres uidētur hēre ꝓpe
tates. Prima a ſupioribus cōmunicare
Scđa ſuper īferiores eſſe. Tertia ad ſu
periora īferiores reducere. Primam
harū habuit cum excellentia. Ipſa enī
marie cōmunicauit a ſupiorib⁹. Iuxta
illud luc. i. Spūs ſcūs ſuperueniet ī te.
id eſt plus q̄ in aliquē ſcōrū ueniet ī te:
Alij. n. ſcōrū acceperunt a ſuperioribus
grām creatam p̄ticulariter. Ipſa aut ē
creatam ul'r in creatam ſingulariter.
Scđam etiam habuit cum excellētia
Alij enim ſunt ſuper aliquos ⁊ nullus

ſuper omnes. Ipſa eſt ſuper omnes.
Itē angeli ⁊ alij ſancti ſuper alios ſūt
tantum ex gratia. Ipſa autē; ex gratia
iuſticia ⁊ natura. Naturaliter enī; mr̄
regis eſt regina. Et regina natura. eſt
regina iuſticia que eſt ſuper omnes qui
ſunt in ſuo regno. Tertiā; quoq; ha
buit etiā cū excellētia. Ipſa enī ſola ha
buit omnes inferiores ⁊ reduxit tanq̄
mediatrix recōciliationis. ⁊ adiutrix re
demptōnis. ⁊ angelorū numerū reſtaura
uit ⁊ ſubuenit ruine ante cōſpectū dn̄i
ſicut dicitur de Judith. xiij. ⁊ hoīem la
pſum reuocauit. Sic ergo habuit btā
virgo oēs proprietates ſecundi ordinis
cum excellentia in ſummo. Tertius
eſt ordo principatuum. q ſimiliter tres
habent ꝓprietates. Pria eſt primi prin
cipij imitatōē;. Secunda eſt p̄ncipalitū
virtutum ornatum. Tertia ē inferiorū
ad ipum p̄ncificum p̄ncipiū reductiuū
Primā habuit btiſſima virgo ī ſum
mo. Imitatur. n. primum principium ī
tribus. In mali immunitate. Iuxta illud
Sapi. vi. Incorruptio facit proximum
deo. In boni cōmunicatione. Mr̄ enī;
oīu; bonorū eſt. Uenerunt mihi omnia
bona ⁊c̄. ⁊ innumerabilis hōeſtas per
manus illius. ſicut dicitur Sapie. vij.
Item in communicanda communitate
Eſt enim olyua ſpecioſa ī campis ſic dr̄
Eccl'ci. 24. Et preoccupat qui ſe concu
piſcunt: ⁊ circumquerens dignos ſe. ſic
dicitur Sapi. vi. Clama. trāſite ad me
omnes qui cōcupiſcitis me ⁊c̄. Sic dr̄
eccl'. xxiiij. Eſt ergo primi p̄ncipij ī ſum
mo imitatiua. Scđm vero proprieta
tem que fuit principalium virtutum or
natus habuit in ſummo: quia hūit dei
formiſſimas v̄tutes iuxta illud Eccl'ci.
xxiiij. Ego in altiſſimis hito. Tertiā;
quoq; proprietatem principatuum que
fuit inferiorum ad principificum princi
pium reductiuum habuit in ſummo.
Ipſa enim de vltimo fecit primum. ⁊ d̄
primo vltimum. ymo omnia. id eſt oēm

creaturá in homine reduxit ad pncipiū
a quo exierunt ipſi ſe perſonaliter vni
endo. Unde ipſa eſt iſta fortis mulier d
qua prouer. vlti. cuius pretiū de vlti-
mis finibus. i. de humanitate z diuini
tate coniunctis hominē perditum rede
mit. Et ſic pꝫ qualiter btá virgo omnes
ordines prime ierarchie tranſijt tran-
ſcendendo: z ſingulorum ordinum ſin
gulas proprietates i ſummo poſſidēdo.

De proprietatibus ſcḋe ierar. ca. i9ꝫ.

Am ergo de ſecunda ierarchia vi
deamus. In qua primus eſt ordo
poteſtatuum. cuius quoqꝫ tres ſunt ꝓ
prietates. Prima eſt ſui ordinis z di-
gnitatis cuſtoditiuū. Secunda aliorꝫ
ordinatiuū. Tertia actiuū z vniuerſali
ter reductiuū. Primam habuit in ſū
mo. quia virgo fuit poſt z ante in ſua
dignitate ſtans. Secūdam etiam ha
buit cum excellentia que fuit ordinis
virginum inuentrix. z ordinatrix. z or
dinum angelorum reparatrix. z reſtau
ratrix. Fuit etiam actiuum in ſūmo.
habuit enim actus virtutum ſecundū
modum patrie quantum ad perfectio-
nem. z ſecundum ſtatum vie quantuꝫ
ad meriti conditionē. Fuit etiam vni-
uerſaliter reductiuū per exemplū. Un
de z dicta eſt ſtella maris. z ſic habuit
proprietates in ſūmo poteſtatuū. Se
cundus ordo ſcḋe ierarchie eſt ordo v̄
tutum quarum tres ſunt proprietates.
Prima eſt incōmunicabilis virilitas.
Secūda eſt nullius imbecillitatis tardi
tas. Tertia eſt ad īferos largitas. Viri
litas conſiſtit in tribus: in reſiſtētia cō
trarij: in aggreſſione ardui. in tolleran
tia mali. hec omnia in beatiſſima virgi
ne fuerūt in ſummo. Reſiſtentia con
trarij. Ita enim omne contrariuꝫ nocu
uum. i. peccatum vicit ꝙ ab ipſo nun-
quam aliqd paſſa fuit. Angeli enim nū
quam vicerūt quia nūquam pugnaue
runt. Iteꝫ in aggreſſione ardui i deſt
in altiſſima paupertate reruꝫ. maxima
carnis aſperitate: ſumma cordis humi
litate. Item in tollerātia cōtrarij. In
aſperrima filij paſſione: quando ipſius
animaꝫ pertrāſiuit gladius. In his om
nibus beata virgo incōmunicabilem
virilitatem in ſūmo poſſedit. Secūda
proprietas virtutum fuit. nullius imbe-
cillitatis tarditas. hāc ipſa cum excellē
tia habuit. quia candem angelicam vi
tam quam angeli ſine onere carnis: ip
ſa in carne cum carne duxit z cum ſar
cina carnis illos ſine ſarcina ad maius
brauium antecurrit. Tertia proprie
tas eſt que fuit ad inferiores largitas.
hanc etiam habuit cum excellentia. Il
li enim dant dona dei: ipſa dedit ipſuꝫ
deum. Iteꝫ ipſi dant tantū inferiorib⁹.
ipſa autem ſuperioribus z inferioribus
ſummū donuꝫ tribuit. Dedit enim mū
do deum. deo mundū: cuilibet homini
regnum celorum: habuit ergo etiam ꝓ
prietates virtutum btiſſima virgo in
ſummo. Ultimus i ſecūda ierarchia
eſt ordo dominationū quarum propri
etates ponit beatus Dyoniſi⁹ in celeſti ie
rarchia ca. viij. in hec verba. Scārum
dominationū manifeſtiuā nominationē
exiſtimo declarare abſolutā quandā z
ab omni pedeſtri minoratione liberam
anagogen. nullaqꝫ tyrānicarū diſſimili
tudinū. nullo modo eam vniuerſaliter
inclinatam liberaliter ſeueram dn̄ato
nem omni miſericordie ſuitutis ſuppoſitā
ſuperiorem ſubiectōe omni z remotam
ab vniuerſali diſſimilitudine dn̄andis
inceſſanter appetentē. z ad illi⁹ ipſius
naturalr ſubſiſtētis dn̄atis ſimilitudi-
nē. quantū poſſibile ē z ſeipſam z q̄ po
ſtea ſūt optie z ſpecioſe cōformantē: ad
nullū vana videntiū ſꝫ ad ꝓprie exiſtēs
vlr ꝯuerſam: z dn̄ice ſemꝑ deiformita
tis in pticipatōe: ſm ꝙ poſſibile eſt ipſi
factā. Ex hac auctoritate poſſunt ex
trahi x. ꝓprietates dn̄atōnū. Pria eſt a
ſuitute libertas: Scḋa ab hoſtib⁹ inui
cibilitas. Tertia liberal' ſeueritas. Quā
ta minutiua ſuitij ſuperioritas. Quīta
nulli⁹ ſubiectōis egeſtas. Sexta diſſimi
litudis immunitas. Septia dn̄andi ordia
ta volūtas. Octaua ſui z ſuorꝫ ad deuꝫ
ꝯformitas. Nona nulla i dn̄ando vani
tas. Decia diuie dn̄atōis pticeps cōfor
mitas. Et excludūt ibis x. ꝓprietates
aliarꝫ dn̄ationū. Primū eſt ſuitiū ſupio
rum. Scḋm impetus hoſtiū. Tertiū do
miniū vicioꝝ. Quartū gratuitas ſuitio
rū. Quītū ꝓpulſio ſubditoꝝ. Sextū ſolli
citudo neceſſarioꝝ exterioꝝ. Septimū
ambitio honoꝝ. Octauū ꝯtrarietas di
uinoꝝ z hūanoꝝ. Nonū excecatio vāita
tū. Decimū elongātia imitatōis diuīa
rū actionū. Qḋ aūt hec ꝓprietates in
ſūmo fuerūt in btiſſima virgine. ſic eſt
mānifeſtum. Qḋ libertatē a ſuitute ha
buerit in ſūmo patet ꝑ ea que dicta ſūt
ſupra de ipſi⁹ nobilitate. Qḋ aūt ſcḋaꝫ
hūit q̄ fuit ab hoſtib⁹ inuincibilitas pꝫ
Ipā eni nō ſolū in ſe ipſa caput ei⁹ con
triuit: ſed etiā ꝓtam toti⁹ humani gene
ris ab ipſo abſtulit: z in nā corporea
ſpiritū nature angelice ſupauit: in car
ne ſup carnē vixit: z ſuperbiā victricē
cū diabolo vicit: z tam de diabolo q̄ d
mundo. tam de ſe ipſa. quam de ange
lis omnibus ſupergrediens triumpha
uit: z ꝙ omnibus his altius eſt cōtra
ipſum deū fortis fuit: q̄ deū de celis ad
terrā vinculis carnis ligatū: z caritate
vulneratum in gremio vteri ſui. ſ. bea
tiſſime virginitatis carceri captiuauit
Patet ergo qualiter mulier fortis in
hoſtium inuincibilitate omnes domi-
nationes precellit. Tertia proprietas
fuit liberalis ſeueritas per quod po-
teſt intelligi vel medium inter prodiga
litatem z auariciam. vel medium inter
exceſſum iuſticie: hoc eſt rigorem. z ex
ceſſum miſericordie. z hoc eſt remiſſio-
nem. Quidam enim domini ſunt ni-
mis liberales hoc eſt prodigi: quidam
nimis ſeueri z auari: mediuꝫ inter hec
eſt liberalis ſeueritas. Item quidam
ſunt nimis iuſti per rigorem: quidam
nimis miſericordes per remiſſionem.
Inter hec medium eſt liberalis ſeueri
tas. Primum medium habuit beatiſ
ſima virgo cum excellentia ſuper om
nes dominationes. Ipſa enim nunquā
dedit cui non eſſet dandum z nunq̄
non dedit cui eſſet dandum. z preterea
dedit omne dandum. deo munduꝫ. de
um mundo. hominibus celuꝫ. Secū
dum medium etiam habuit in ſummo.
Ipſa enim in ſe nunquam miſericordiaꝫ
obmiſit: in filio enim iniuſticiam incor
rigibilem correxit. omnem miſericordi
am receptibilem porrexit. Sic ergo pa
tet quomodo beatiſſima virgo habuit
prodigalitatis z auaricie medium in
ſummo. Item quidam domini nimis
ſunt liberales libertate voluptatis.
Quidam auteꝫ ſeueri aſperitate paſſio
nis. Inter hec quoqꝫ medium eſſe po-
teſt liberalis ſeueritas. Hoc quoqꝫ me
dium habuit beatiſſima virgo pre dn̄a
tionib⁹: que hūit ſūmā aſperitatem in
corpore. z ſūmam liberalitatē in men
te. Quarta proprietas eſt minutiue
ſeruitutis ſuperioritas. per quod poteſt
intelligi ꝙ nulli ſeruiunt. cuius ſeruiti
um ipſos a ſua dignitate diminuat.
Hanc proprietatem in ſummo habuit
cui omnis creatura ſeruit. z ipſa nulli
pure creature ſed ſoli deo ſubiecta ſer
uiuit. z ita ſicut ſeruire conſeruo: z ſer
uire ſoli deo vnum alterum excellit:
ita beata virgo in hac proprietate dn̄a
tiones excellit. Omnes enim alij domi
ni vel dn̄e vel dn̄ationes quibus ſuit
a creatura. ſic ſuit ꝙ ipſi ſuiūt creatu
re. Soli aūt dn̄e nr̄e ſic ſeruiūt oēs cre
ature: ꝙ ipā nō tenet̄ niſi ſoli deo ſerui
re cui ſuire nō eſt diminui ſꝫ regnare.
Quīta ꝓprietas ſunt nulli⁹ ſubiectio
nis egeſtas: ꝑ quod pōt intelligi ꝙ non
eſt ſic in celeſtibus dn̄ationibus ſicut
eſt in terrenis: qui tantum ſuonꝫ

indigēt ſeruis: ſicut ſerui dominis ſuiſ
indigent. In celeſtibus aūt nulla eſt in
digentia ſeruitutis. Hanc proprietatē
habuit beatiſſima uirgo ſuꝑ dñationes
que ⁊ ſi nō habeant indigentiam reſpe
ctu inferioꝝ ⁊ ſubditoꝝ. hñt tñ reſpcū
ſuperioꝝ ⁊ beatiſſime virgi. Ipſa autē
nullius inferioris ⁊ ſuperioris. quia cū
nulla ipſa ſit ſuperior indigentiam nō
habet creature. ſed ſolius creatoris ꝑ
ſone. Sexta ꝓprietas ē diſſimilitudi
nis immunitas. per quod intelligitur re
moueri diſſimilitudo operationis. ⁊ at
tribuitur dñationibus eo ꝙ nō leguntur
miſſi ad exteriora: ſꝫ ſemꝑ interioribuſ
⁊ inferioribus attenti. Hanc aūt ꝓpie
tatem habuit beatiſſima virgo in ſūmo
que ſimilima deo fuit corde corpore ⁊
opere. Corde. Fuit. n. virgo ſingularis
inter oēs mitis ⁊ humilis corde. Corpe
qꝛ incorruptio i ſummo facit eam proxi
mam deo. In opere etiā ipſi ſimilima fu
it. Ade. n. celeſti nō inueniebatur adiu
toriū ſimile ſibi. Similis ergo fuit deo
ſm ſuam diuinitatem: ⁊ deus ipſi ſcdꝫ
ſuam humanitatem. Unde Auguſtinus
ſupra. Si formā dei appelleꝫ digne exi
ſtit. Ipſa. n. uapor ē virtutis dei ⁊ ema
natio quedā claritatis oipotētis dei ſin
cera. ⁊ ideo nihil inquinatum i eam incur
rit. Cādor. n. eſt lucis eterne ⁊ ſpeculū
ſine macla dei maieſtatis: ⁊ ymago bo
nitatis illius. Hꝫ ergo imunitatē diſſimi
litudinis in ſummo btā virgo. Septi
ma ꝓprietas ē dominandi ordinata vo
luntas quā etiā habuit ipſa i ſummo.
Improportōabiliter. n. ordinatus ē do
minum vel dñm dñari ſuper ſeruuꝫ ꝙ̄
ſeruū ſupra cōſeruū. per accidens ē. n.
ſi ſeruus dominatur. ergo iꝓportiōabi
liter plus ordinata ē voluntas dñandi
qua dña vult dñari ſuꝑ ſeruū. Accidit
enim ſeruo dñari: eſſētiale uero ē domi
nam dñari. Octaua ꝓprietas eſt ſui ⁊
ſuoꝝ ad deū cōformitas: quod ſic intel
ligit. qꝛ dñi illi qui ita ſunt dñi ꝙ ⁊ ſer
ui: taliter debent ſuis ſuis dñari ut ſtu
deant ſe ⁊ ſuos ſubditos ad ſuoꝝ dñoꝝ
imitationē iformare. Hanc ēt ꝓprieta
tem habuit btiſſima uirgo i ſummo: q̄
omnes ſeruos fugitiuos ad dñium diui
num reduxit: ⁊ de ſeruis dños reges ⁊
prīcipes ymo deos fecit. Unde coronaꝫ
ſtellarum. xij. habuit i capite. quā con
ſtat oēs ſcōs ſibi ſubiectos eterna glo
ria corōaſſe. Nona proprietas ē nulla
in dominando uanitas. Hanc habuit
beatiſſima virgo in ſummo que quāto
maior fuit tāto plus humiliauit ſe in oi
bus. Unde cū cōſtet ipſā maximā oīuꝫ
creaturaꝝ fuiſſe. neceſſe ē ipſaꝫ oībus
hūilimaꝫ extitiſſe. Hoc. n. ē per ſe. Qui
ſe humiliat exaltabit lu. xiiij. ergo oīuꝫ
exaltatiſſima oīum fuit humilima. ergo
que oibus iꝓportiōabiliter plus hūit
humilitatis. minus iꝓportiōabiliter
oībus habuit vanitatis. Decima ꝓꝓe
tas fuit diuine dñationis cōformitas.
Hanc ēt btiſſima virgo hūit i ſummo
que vere ſola dñice dñatiōis facta fuit
pticeps. Dña. n. vt dicit dam. uere ſcā
eſt oīum: conditoris mater exiſtēs. Sic
ergo manifeſtum ē qualiter ꝓprietateſ
dñationuꝫ habuit beatiſſima virgo.

De ſuprema ierarchia. capitu. i94.

Eſtat nunc videre de ſuprema ie
rarchia. In qua primus in aſcen
dendo eſt ordo tronoꝝ. quoꝝ he ſunt
ſex ꝓprietates. Prima ē celſitudo. ſcda
regis circūdatio. tertia ſtabilis colloca
tio. quarta regis ſuſceptio. quīta regis
delatio. ſexta familiaris apertio. Prima
cōuenit btiſſime virgini in ſummo: qꝛ
ſicut dr eccleſi. xxiiij. Ipſa in alt. ſſimis
habitat: ⁊ tronus eius i columna nubis
Ipſa eſt. n. illa ſedes ſaphirina. quā ui
dit Ezech. i. ſuper firmamētū. i. ſuper
altitudinē oīuꝫ ſcōꝝ i gloria cōfirmato
rum: utpote que exaltata ē ſuꝑ choros
oīum angeloꝝ. Item Augu. Si celum
uocēꝫ altior es. Secunda proprietas
eſt regis circūdatio. quā lucide habuit
in ſūmo. qꝛ quem nō ſolum angeli ymo
ipſi celi capere nō poterant tuo gremio
contuliſti. Item. In tua ſe clauſit viſce
ra factꝰ homo. Hoc eſt eni nouuꝫ ymo
omniū nouoꝝ nouiſſimū. ꝙ hec muli
er circūdabit virū gremio vteri ſui ſi
cut dicit Iere. 31. Tertia proprietas
fuit ſtabilis collocatio. Hanc etiam
in ſūmo habuit btiſſima virgo. qꝛ rex
celi ipſam in ſoliū glorie eternaliter ele
git. ⁊ in ipſa requieſcens de ipſa ſua ſe
de corpus ſibi fecit. qd̄ ſibi in vnitate ꝑ
ſone aſſumpſit ⁊ nūq̄ dpoſuit. Quar
ta ꝓprietas ē regis ſuſceptio. Hāc eti
am habuit in ſummo btā virgo. Thro
ni. n. ipſum ſuſceperūt per inhabitāteꝫ
gratiā. ipſa aūt ſciſſima ſic ipſum pleni
us ſuſcepit ꝙ̄ illi. ſ. ꝑ gratie plenitudinē
⁊ preſentiā corporalem. Quīta ꝓprie
tas regis delatio. Hanc etiam in ſum
mo habuit btā virgo que ipſum regeꝫ
glorie in mundū detulit de celo. Unde ip
ſa eſt nature ferculū quod fecit ſibi re
rus ſalomon. Can. 3. qd̄ ipſum in mūdū
tulit ⁊ in mūdo circūtulit. qſi aſcendit
ſuꝑ nubem leuem ⁊ ingreſſus fuit in
egiptum. Sexta proprietas eſt fami
liaris apertō. Hanc hūit expreſſe btiſ
ſima virgo. qꝛ ut dicit beatus Ber. q̄
liter ſplendor ille inacceſſibiſ virgineiſ
ſe infuderit viſceribus ſoli datum eſt
ſcire cui ſoli datum eſt experiri. Item
Prouer. 30. Tria ſunt difficilia mihi. ⁊
quartū penitus ignoro. qd̄. ſ. ē via viri
in adoleſcentia ſua. Unde ⁊ Iohēs pro
pheta ⁊ plus ꝙ̄ propha neſcit corrigiaꝫ
calciamenti eius ſoluere ſicut dicit lu.
3. Et ipſe nuncius gabriel queſiti modi
queſtionē non ſoluit: ſꝫ ad ſpiritū ſcūm
tranſmittit inſtruendā ſicut dicit lu. 1.
Sic ergo manifeſtū eſt ex his ꝙ btiſſi
ma virgo oēs proprietates tronorū ha
buit ēt in ſūmo. Secundus ordo vlti
me ierarchie eſt cherubin cuiꝰ ſcundū
Dyoniſiū quatuor ſūt proprietates. Pri
ma eſt in circuitu eſſe. Scda eſt redu
ctiuū. Tertia actiuū. Quarta exempla
tiuū. Pria ergo que eſt in circuitu eſſe
per quam ſecundū cōmentatorem in
telligit ꝙ in circuitu ſunt. qꝛ ad totum
quod eſt intrant. Hanc ergo btiſſima
virgo habuit in ſummo quia ipſum to
tum circūdedit. ⁊ preterea intima viſce
ra miſcordie pris intrauit: ⁊ ei filium
vnicum ⁊ vnigenitum de corde extra
xit. Secūda eſt reductiuū per quod
intelligitur ſcdm cōmentatorem ꝙ ad
deū tendunt. Et hāc etiam habuit in
ſūmo beatiſſima virgo q̄ omnia redu
cibilia ad deum reduxit. Ipſa eni eſt
mulier que tria ſata. i. corpus. ⁊ aiam.
⁊ deitatem cōiunxit. Mat. 13. per quod
naturā in primū ymo ſuper primū ſta
tum inſtitutiōis reduxit. Itē ipſa ē mu
lier que lucernā accēdit. per quā drag
ma decima inuēta fuit luc. 15. Tertia
proprietas eſt actiuū qd̄ eſt ut dicit cō
mentator ut ſcdm deū incedant. Hāc
autē habuit btiſſima virgo in ſummo
quoniā maxime ſecundū deum aſcēdit
⁊ iceſſit. que ⁊ deiformiſſimos actus
habuit. ⁊ in ſummo actu ipſū ſingulari
ter imitata fuit. quādo iſm deum ge
nuit. ipſa etiā deum ⁊ hominē genera
uit. Quarta proprietas eſt exemplati
uū qd̄ eſt ſecundū cōmentatorem ut ſꝫ
ſuum exemplū hoc faciant. Hanc eti
am pleniſſime habuit. que omnibꝰ re
creandis ſpeculum. ⁊ exemplar. ⁊ ſtel
la maris extitit. ⁊ doctrix diſcipline dī
omnia illuſtrauit. Patet ergo qualiter
beatiſſima virgo omnes proprietates
cherubin habuerit in ſūmo. Supre
mus omnium ordo eſt ſeraphin cuius
ſecundū Dyoniſiū octo ſunt ꝓprietateſ
que ſunt he. Prima eſt mobile. Scda
inceſſabile. Tertia calidū. Quarta acu
tum. Quīta ſuperferuidū. Sexta intenta
Septima intima. Octaua inflexibilis.
Quas proprietates expōit cōmentator
ſic. Pria ergo ꝓprietas ē dilectōis qd̄

eſt vita. Hanc hũit btiſſima virgo in
ſummo. Ipſa.n.ſua caritate meruit ꝺ
cõgruo ſibi valeret vita ſumme glorioſa
⁊ q2 ipſa fuit pricipiũ vite ĩcreate ⁊ oĩ
bus nobis cauſa vite eterne. Itẽ ſi vita
eſt effectus dilectionis. ergo cũ in ipſa
ſit ĩproportiõabilis dilectio: erit ĩpropõ
tiõabilis vita. Scõa proprietas ẽ ĩceſ
ſabile quia perpetua. Inceſſabilitatẽ
aũt habuit beatiſſima virgo ſuper ſera
phin. Magis eſt.n.ĩceſſabile quod non
ceſſat ⁊ nõ põt ceſſare nec vnq̃ potuit
ceſſare: q̃ qð non ceſſat. ⁊ ſi poteſt mõ
ceſſare: ſed tamen potuit aliq̃ñ ceſſare
Sed caritas angeloꝝ ſeraphin potuit
aliquãdo ceſſare. In ſummo enim ꝺ or
dine illo ceſſauit quando cecidit. Sed
caritas beatiſſime virgis nunq̃ potuit
ceſſare. ergo magis fuit inceſſabile. er
go excellit ſeraphin in inceſſabili ca
ritate. Minor patet ex hoc ꝙ non põt
ceſſare niſi per peccatum mortale: ſed
ipſa nunquam potuit mortaliter pecca
re. In vtero enim nullus poteſt morta
liter peccare. Ipſa autem adhuc ĩ vte
ro matris fuit ſanctificata ⁊ cõtra pec
catum confirmata: ⁊ ſic nunquam po
tuit caritatem amittere. Seraphin aũt
amittere potuerunt. ergo excellit illos
in hoc quod eſt inceſſabile. Tertia ꝓ
prietas eſt calidum: ⁊ eſt calidum dile
ctio quaſi ſopita. Sed ⁊ hoc habuit
beata virgo ſuper ſeraphin. Alijs enĩ
paribus fortior eſt virtus. que tantun
dem operatur cum reſiſtentia contrarij
q̃ illa que ſine reſiſtentia. Unde maior
eſt virtus que ſopitum facit ĩ tumultu
⁊ ſtrepitu: q̃ illa que ſopit in ſilentio ⁊
quiete. ergo cum beatiſſima virgo ſopi
ta fuerit ⁊ omnino tranquilla in tumul
tu ⁊ ſtrepitu tribulationum. temptatio
num ⁊ perſecutionũ huius mundi. fuit
magis ſopita q̃ ſeraphin extra huiuſ
modi ſtrepitum ⁊ tumultuꝫ conſtituti.
ſicut maior eſt violentia ſomni que co
git hominem dormire in ſtrepitu q̃ in
quiete. Quarta proprietas eſt acutuꝫ
⁊ dicit commentator. acutum quod eſt
ſapiẽtia. In hac excellit beatiſſima vir
go ſeraphin vt patet ſupra in pluribꝰ
locis de ipſius ſapientia. Preterea dicit
Auguſtinus. Chriſtus eſt in maria. er
go omnes theſauri ſapientie ⁊ ſcientie
in maria. Item vnctio Seraphin docꝫ
de omnibus neceſſarijs ad ſalutem. vn
ctio domĩe dat omnia neceſſaria ad ſa
lutem. Item participant ſapientiã crea
tam accidentaliter. Ipſa ẽ mater ſapiẽ
tie increate eſſentialiter. Quinta pro
prietas eſt ſuper feruiduꝫ. quod eſt vt
dicit commentator. duꝫ per ignẽ amo
ris extollitur ſuper ſe: per vim amoris
expellit a ſe. Hanc etiam habuit bea
tiſſima virgo in ſummo. Uidi enim ſpe
cioſam ſicut columbam aſcendenteꝫ ꝑ
contemplationem deſuper riuos aqua
rum. i. ſuper omnes choros angeloruꝫ
⁊ nardus ipſius humilitatis introiuit ĩ
cubiculum regis. ⁊ eduxit filium de ſũ
mo patris. Iteꝫ ſpiritus ſanctus eleuat
ſurſum: ſed ipſa improportionabiliter
alijs ſpiritum ſanctuꝫ habuit. ergo im
proportionabiliter habuit cor ſurſum.
Item vbi eſt theſaurus tuus. ibi ⁊ cor
tuum. Mat. vi. Sed ipſa pre omnibus
maximum theſaurum habuit ſurſum.
ergo maxime fuit ipſius cor ſurſum.
Item ipa maxime fuit expulſa a ſe que
ſe totaliter deo dederat. ⁊ totaliter cor
pore ⁊ anima deo plena erat: ita ꝙ nec
corpore nec anima plus gratie ſecũduꝫ
ſtatum pro tempore recipere poterat.
Quid enim habet homo gratie quaꝫ ꝺ
ea non acceperit. ergo quanto plus hꝫ
grẽ tanto minus hꝫ de ſe. ergo que ple
na gratia fuit de ſe totaliter expulſa fu
it. Sexta proprietas eſt intẽta. quod
eſt ſecundum commentatorem vt in ip
ſum pergat. Hanc etiam beatiſſima
virgo habuit in ſummo que intima cor
dis eius penetrauit. ⁊ ꝺ viſceribus mi
ſericordie ſue intimis filium de intimo
cordis patris extraxit. ⁊ in ſummaꝫ im
menſitatem miſericordie eius intime ⁊
profundiſſime intimauit. ⁊ omnes diui
tias miſericordie ſue effudit. ⁊ ĩ ſanctu
ario dei habitans ſapientiam a ſeculis
abſconditam carne indutam omnibus
patefecit. Septima proprietas eſt in
tima. quod eſt vt dicit commentator ꝙ
ad exteriores non effluat. Quaꝫ etiaꝫ
in ſũmo ipa habuit ſuper ſeraphin. Illi
enim non effluxerunt deſcendendo. ſed
nec aſcendunt. Iſta autem deorſum ñ
fluxit: ymo contra naturam ſurſum flu
xit: ⁊ omnes qui defluxerant ſecuꝫ ſur
ſum traxit. Octaua proprietas eſt in
flexibilis. quod eſt vt extra ipſum non
diuertat. Hanc quoqꝫ habuit ſupra
ſeraphin. Illi enim tantuꝫ ab illo qð
acceperant non diuerterunt. ipſa autẽ
nunquam diuertit ab ipſo: ſed omnia
vertit ad ipſum. ⁊ totum mundum ĩ ip
ſum conuertit. Item alij accipiunt ali
quid ab alijs vnde ſe ad illa cõuertũt.
ipſa autem omnia habet in ſolo filio.
vnde nunquaꝫ diuertit ab ipſo. Ex his
patꝫ qualiter beatiſſima virgo habuit
omnes proprietates omnium angelorũ
ĩ ſummo. Item Ber. quaſdaꝫ qbuſdã
alijs aſſignat proprietates: ꝙ videlicet
virtutum eſt miracula facere. ptãtum
cõtrarias poteſtates demonuꝫ coherce
re. principatuum regna mutare ⁊ mini
ſtrare. Hec omnia fuerunt in beatiſſi
ma virgine maria in ſummo. Naꝫ ⁊ oĩ
um miraculorum miraculoſiſſimum fe
cit cum deum ⁊ hominem genuit: pote
ſtatem coherceuit cum regnuꝫ dyaboli
deſtruxit. regnum trãſmutauit cuꝫ ho
minem in regnum celoꝝ trãſduxit. Eſt
ergo beatiſſima virgo angelꝰ in gratie
inuentione: archangelus in dei genera
tione: pricẽps ĩ pricipũ ſubiectione. ptã
tes ĩ ſupernaturaliũ opatiõe. virtutes ĩ
deiformiſſimoꝝ actuũ perfectiõe. dña
tiões ĩ creature ſuppoſitiõe. troni ĩ dei
corporali receptiõe: cherubin ĩ omniũ
ſecretorum ſecretiſſima cognitiõe. ſera
phin in ſuprema ſuper oẽs dilectiõe. Pꝫ
ergo qualiter beatiſſima virgo omnes
ꝓprietates angeloꝝ habens. ſuper oẽs
angelos ⁊ omnes ierarchias eſt exalta
ta. ita ꝙ ſingulorum ⁊ oĩum proprieta
tes ⁊ dona ipſa ſola vtr ⁊ ſingulariter ĩ
ſummo poſſidet vniuerſa.

Quod eſt regina miſericordie. ca. 195.

Ultimo queritur de vltio ꝓuilegio quod eſt regina miſericordie. De
quo queritur vtrum illud nomen cõue
niat proprie in predictaꝫ dignitatẽ exal
tate. Et videtur ꝙ non. Maiori enĩ
dignitati conuenit dignius nomẽ. ergo
ſumme dignitati conuenit digniſſimuꝫ
nomen. Sed dignitas illa in quam eſt
exaltata: ẽ ſumma dignitas. ergo ſecun
dum illã conuenit ei digniſſimum nomẽ
Digniſſimum autem nomen creature
eſt mater dei. ergo ſecundum illum ſta
tũ deberet mr̃ dei nominari. Iteꝫ ſic
Exaltata eſt in ſtatũ glorie. ergo potius
diceretur regina glorie. Item a digniori
fiunt denominationes. ſed digniſſimuꝫ
eſt gloria. ergo ipſa eſt regina glorie.
Iteꝫ quod nobiliori ⁊ digniori filio in
eſt. hoc eſt nobilius ⁊ dignius. ſed no
biliſſimum ⁊ digniſſimum eſt rex glo
rie. ergo ipſa illi ſimilima debet dici re
gina glorie. Item ab eodem regno a
quo filius ſuus dicitur rex. ipſa dicitur
regina. Sicut rex francie dicitur ⁊ re
gina francie. ſed filius dicitur rex glo
rie. ergo ipſa regina glorie. Item vbi
cunqꝫ non eſt miſeria non eſt miſericõ
dia. ſed gloſe aliquando dicunt ꝙ in ce
lo non eſt miſericordia. Ipſa autem eſt
regina celoruꝫ. ergo non eſt regia miſe
ricordie. Itẽ ſm̃ ſtatuꝫ illũ ipſa ẽ ſup
oẽs ierarchias celoruꝫ. ergo vr̃ ꝙ debe
at dici regina celorum. Itẽ gloria tm̃
eſt ĩ celo. miſericõdia tm̃ ꝓpꝛie ĩ mũdo.
gratia aũt communiter eſt in celo ⁊ in

terra iuxta illō Jo. i. gratiā pro gratia⁊
ergo debet dici regina gratie. Jtē im
perator eſt ſup reges ⁊ īperatrix ſuper
reginas. ergo deberet īperatrix miſi
cordie denominari. Jtē in ordinibus
angelorū ſuperiores denominanť a ſu
perioribus ⁊ dignioribꝰ donis. Sed ſū
mū ac nobiliſſimū donū eſt caritas: er
go deberet dici regina caritatis. Jte;
filius dicitur deus pacis ⁊ dilectōis. er
go ipſa dici deberet regina pacis ⁊ di-
lectōis. Jte; Seraphin denominanť
a caritate ſed ipſa eſt ſuperior ſeraphin
ergo ipſa deberet a ſuperiori denomia
ri. Sed nihil eſt ſuperiꝰ caritate niſi ꝺ
us. ergo ipſa deberet a deo denomiari
ergo ipſa deberet dici dea miſicordie.
Jtē filius diciť rex regum ⁊ dñs do
minantiū: ergo ipſa dicetur regina re
ginarum ⁊ domia dominarū. Jtē; fi
lius dicitur deus deorū. ergo ipſa dea
dearū. Jtem Dyoniſiꝰ de diuinis no
minibus. Jnuenies autē ꝙ ⁊ deos elo
quia vocant nō tantū ſuper celeſtes
eſſentias ſed ⁊ apud nos amātiſſimos
dei ⁊ mirabiles viros. Et īfra. Et vĺr
quecūq; virtus vĺr conuertitur ⁊ in
diuias eius illumiatōes inceſſanter ex
tenditur ſcōm virtutem diuina imita
tione ⁊ diuina innouatōe digna effecta
eſt. Cum ergo beatiſſima virgo ſit dei
amātiſſima ⁊ mirabiliſſima. ⁊ ad diui
nas illumiatōes oibus alijs creaturis
īproportionabiliter plus extēta. ipſa po
tiſſime vocabitur dea ⁊ dea dearum.
Contra hoc opponiť in hunc modū.
Gl'ia. gratia. iuſticia p ſe tantum dn̄t
collationē boni. Miſicordia autē ⁊ col
lationē boni ⁊ ablationē mali per ſe. er
go plus cōprehendit ⁊ inamplius ſe ex
tendit regnū miſicordie ꝙ̄ gl'ie vĺ gr̄e
vĺ iuſticie. Sed ⁊ ab ampliori ⁊ maiori
potētia maior eſt dignitas ⁊ denoiatio.
ergo btiſſima v̄go a ſūmā dignitate d;
dici regina miſicordie. Jtē gl'ia tm̄ ē
ī celo. nō in terra nō in inferno non in
purgatorio. Miſicordia aūt ē in celo.
terra. i iferno ⁊ purgatorio. ergo maxi
mū regnū ē miſicordie. ergo maria re
gia d; dici regia miſicordie. Jtē ꝗcꝗd
eſt ſupius ſupiore eſt ſupius inferiore.
S; miſicordia eſt ſup oia opa dei ⁊ re
gnū miſicordie ſup miſicordiā. ergo re
gia miſicordie determiat potētiā ſuper
oia. S; illa ꝯuenit ꝑprie btiſſime v̄gi
ni. ergo ꝑprie ⁊ h̄ ꝯuenit btiſſime vir
gini. ergo ꝑprie ⁊ h̄ ē regina miſicor
die. Jtē ipſa ſupra p̄rimoniū ⁊ ꝑprie
tatē filij ſui ē regia. ſ; hec ē miſicōdia.
ꝑpriū eni eſt dei miſereri. ergo ꝑprie ē
regia miſicordie. Jtē yſa. 18. Ego aūt
ꝯſiderabo i loco meo. glo. q̄ locꝰ eſt mi
ſicordia: S; ꝑpriꝰ locꝰ regis ē regnū.
ergo miſicordia ē regnū regis. ergo ⁊
r̄gie. S; ꝑp̄e dr̄ rex ⁊ regia eiꝰ qd̄ ē ipiꝰ
regnū ſicut rex vel regia frācie dicitur
cuiꝰ ē regnū francie. ergo ⁊ btiſſima v̄
go ꝑprie diciť regia miſicordie cuiꝰ ē
regnū miſicordie. Jtē ois q̄ eſt in re
gno dei ē in miſicordia. ſ; nō ois qui ē
in regno: eſt in gl'ia vel in gr̄a vel iuſti
tia. ergo ſola miſicordia ꝯprehēdit totū
regnū. ergo regia ſup totū regnū potiſ
ſime dr̄ regia miſicōdie. Jtē r̄gnū glo
rie eſt regnū miſicordie ſ; nō ꝯuertiť
⁊ regnū gr̄e eſt regnū miſicordie. ſ; nō
ꝯuertiť. ergo regnū miſicordie cōe eſt
⁊ cōplectiť vtrūq;. ergo vĺis regia po
tiſſime diciť regia miſicordie. Jtē ꝑ
prie diceref regia francie q̄ dña ⁊ vere
⁊ iure eēt oium q̄ ſūt i frācia. S; btiſſi
ma v̄go vere ⁊ iure ⁊ ꝑprie eſt dña oi
um q̄ ſūt in miſicordia dei. ergo ꝑprie
ē regia miſicordie. Jtē ſi obliquus q̄
ē miſicordie ꝯſtruiť trāſitiue. vere ⁊ ꝑ
prie diceť regia miſicordie. Jpſa eni ē
cā totiꝰ miſicordie ꝯtinens totā miſicō
diā. ⁊ releuās omnē miſiam. Jtē ſi con
ſtruiť itrāſitiue ſenſus erit. regia miſi
cordie. hoc ē regia miſicordie. q̄. ſ. eſt
ipſa miſicordia. Jpſa eni ē regina miſi
cordie q̄ ē miſicordia. Unde ⁊ heſter
in figura btiſſime v̄gis alio noīe ediſ
ſa vocabatur quod ē interpretatum mi
ſericordia. heſter. 2. Jtem yſa. xvi. Et
ꝑparabitur i miſericordia ſoliū eiꝰ. S;
ſoliū ꝑprie ē i ꝑp̄o loco regni. ergo mi
ſericordia ē ꝑpriꝰ locꝰ regni. S; illiuſ
dr̄ ꝑprie rex ⁊ regia. ergo btiſſima vir
go ꝑprie dr̄ ⁊ vere regia miſericordie.
Jtē dyōiſius de dei no. Regnū ē ois
finis ⁊ ornatꝰ ⁊ legis ⁊ ordinis diſtri
butio. ſed hec oia ꝑprie cōueniunt mi
ſericordie. ergo ei ꝑprie conuenit rō re
gni. Finis diſtributio ſup iuſticiā ſ; mi
ſericordiā. q̄ exules facit reges. orna
tus: q̄ deformiſſimos peccatores facit.
angelos pulcherrimos. legis: q̄ dat ca
ritatem ⁊ per illa; regnū. ordinis: q̄ li
mus ſuper angelos: terra ſuper celos.
h; ergo miſericordia ꝑprietates regni
ꝑprie. ergo ipſa ē ꝑprie regnū. ergo ⁊
beatiſſima virgo potiſſime dr̄ regia mi
ſericordie. Solō. has rōnes oēs cōce
dimꝰ dicētes ꝙ ꝑpriiſſimū nomē qd̄ btē
virgini ſ; ſuā dignitatē ſummā debeť:
eſt eē reginā miſericordie ⁊ plus ꝑprie
ꝙ̄ īperatrix. hoc enim nomen magis ē
nomē rioris ⁊ rigoris. regia aūt plꝰ ē no
men ꝑuidentie ⁊ equitatis. Unde etiā
nō credo deū vſq̄ in biblia expreſſe no
miari īperatorē ſed regē. hec. n. nomē
ē maieſtatis. Jtē magis ꝑprie dr̄ re
gina miſericordie ꝙ̄ dña dñar̄ vĺ regi
na regiarum vel dea dear̄. hec. n. oia
īportant dignitatē ⁊ excellentiā reſpcū
maior̄ ⁊ minorū. Si. n. diceť dea dear̄
nō videreť eſſe dea vel regina peccato
rum vel demonū. Jtē nec ꝑprie dice
retur regina pacis ⁊ dilectōis: q̄m nec
hoc ē vĺe oibus ſui regni. Jtē melius
dr̄ regina miſericordie ꝙ̄ regina poten
tie vel ſapiētie. Jn ſapiētia. n. itelligiť
potētia: ſed nō cōuertiť. in miſericōdia
vero ⁊ ſapiētia ⁊ potētia: ⁊ n̄ ecōuerſo.
Un̄ miſericordia claudit oia illa tria in
ſe. Unde regina miſericordie ē regina
potētie. ⁊ ſapie. ⁊ nō ecōuerſo. Quod
aūt potius dicatur regina miſericōdie
ꝙ̄ regina iuſticie vel regina gr̄e: vĺ re
gina glorie ꝑ i cōtrariū obiecta p;.

Recapitulatio priuilegiorum ⁊ additō capl. 196.

Oſt h̄ q̄riť de priuilegior̄ ſufficiē
tia btiſſime virginis. Et vr̄ ꝙ pñt
eſſe plura ꝙ̄ que dcā ſunt. Primu;. n.
inter dcā fuit ꝙ nunq̄ peccauit. Quaŕ
ergo ſiĺr vnū nō habuit reſpectu igno
rātie vel pene ſicut vnū hūit reſpectu
culpe. marie cū vtrūq; illor̄ n̄ fuerit i
ſtatu innocētie: ⁊ videanť vtriuſq; op
poſita ad innocētiā a culpa ptinere?
Jtē ſm priuilegiū fuit ꝙ n̄ potuit pec
care. Queriť ergo q̄r ſiĺr n̄ hūerit vnū
priuilegiū reſpcū pene vt que n̄ poſſet
peccare n̄ poſſet puniri: cū tn̄ ois pena
ſit ꝑ culpa. ergo vbi nulla culpa nulla
poſſet eſſe pena. Jte; tertiū ꝑuilegiū
fuit ꝙ quolibet ope meruit. Queritur
ergo q̄r n̄ habuit ꝑuilegiū vt ſimiliter
frueretur ſicut ipſe dñs ieſus xp̄s qui ſi
militer vnitus fuit carni mortali. Jtē
quartū priuilegiū fuit puritas i ſūmo.
Cū triplex ſit actus ierarchie purgatō:
illumiatio: ꝑfectio: ⁊ beatiſſima virgo
hūit vnū priuilegiū reſpcū purgatōis.
ergo debuit hēre alia duo: vnū reſpcū
illumiatiōis: aliud reſpectu ꝑfectionis
Quintu; fuit virgo virginū. Cū autē;
fuerit btiſſima virgo ⁊ virgo virginu;
⁊ mr̄ ⁊ cōiugata ⁊ viduata: ⁊ hūit vnū
reſpectu virginū. videť ꝙ debuit alia
tria h̄re reſpcū cōiugator̄ ⁊ viduar̄ ⁊
mr̄m. Sextum fuit mr̄ dei. Et cōſtat
ꝙ fuerit ſimiĺr mr̄ dei filia ⁊ ſpōſa dei
⁊ multa cōſiĺia. ergo ⁊ reſpectu illoru;
d; hēre multa priuilegia. Septimu;
fuit mr̄ oium. Quare nō ſiĺr fuit unu;
priuilegium ꝙ eēt ſoror ⁊ filia oium ĺ
ſaltem ꝙ eſſet dña oium. Octauum
fuit ſtella maris. Jllud habuit beatiſſi
ma virgo ꝑ priuilegio reſpectu maris.
ergo ⁊ aliud d; habere reſpectu ignis
⁊ vnum reſpectu aeris: ⁊ vnu; reſpcū

terre. Nonum fuit porta celi. Si reſ
pectu porte hũit vnũ ꝓuilegiũ. ergo ea
dem rõne: reſpcũ fundamẽti vel pictu;
hũit vnũ vt dicaᷓ fundamẽtũ vł lapis
angularis vel aliquid aliud huiuſmõi.
Decimũ fuit paſſiõis cõmunicatio.
Cũ ergo priuilegiũ habuerit reſpcũ paſ
ſionis: ẽt hẽbit aliud reſpcũ actionis.
cũ actio ſit nobilior paſſiõe. Ite;.xi.
fuit exaltatio ⁊ ſic hũit reſpcũ ardui.
ergo alia duo hẽbit vnũ reſpcũ ꝟi aliõ
reſpectu boni. Itẽ.xij.fuit regina mi
ſericordie. qr̃ ñ vnũ reſpcũ potẽtie vel
ſapiẽtie q̃ miſericordia ſũt priora? Itẽ
vnũ aliud ab his oib⁹ fuit qȝ erat mr̃
⁊ filia qȝ non eſt determinatum inter
alia. Itẽ vnũ videᷓ ꝙ hũit virtutes
per modũ patrie. Itẽ vnũ priuilegiũ
vł ꝙ potuit mereri ⁊ ñ demereri. Itẽ
fomitis extinctio. Itẽ ꝙ cõcepit ſine
libidie. Itẽ ꝙ portauit ſine grauedie
Itẽ peperit ſine dolore. hec ſunt tria
priuilegia. ergo habuit plura q̃ ꝑdicta
Itẽ ſupi⁹ demõſtratũ ẽ ꝙ nullius ha
buit i ignorãtiam: quod eſt ẽt vnũ priui
legium beatiſſime virginis.

De ſufficiẽtia priuilegiorum. capi. 197.

Ufficiẽtia priuilegiorũ ſumiᷓ i hũc
modũ. Priuilegiũ vł eſt cõtra ma
lum vel ad bonũ. Contra malũ: culpe
vel pene. Pena aũt vel ẽ pñs vel futura
Auferre penã pñtem nõ ẽ priuilegium
ſed nocumentu;. qr illa eſt meritoria.
Itẽ futuram auferre nõ ẽ priuilegiũ
qr hoc ẽ cõmune pluriu;: vt oĩum mar
tirum ⁊ oĩum paruulorum ⁊ aliorum
multorũ pfectorũ tam innocẽtiũ q̃ peni
tẽtium qui oẽs poſt vitã iſtã ñ ſuſtinẽt
aliquã penam. Si ergo ẽ cõtra malũ
culpe vel ẽ culpa actual' vel originalis
Si actualis. ſic ẽ quãtum ad actũ ⁊ ſic
ꝙ nunq̃ peccauit. Si ẽ culpa originaliſ
ſic eſt puritas in ſummo. Si aũt ẽ pri
uilegium ad bonum: vel ad bonu; me
riti vel ad bonum premij. Si meriti: ł

eſt habitus vel actus paſſio. Si hitus
vel eſt corporis vel anime. Si corporis
vel in ſe vel ad deum vł ad ꝓximum.
Si in ſe: ſic eſt virgo mater. Si ad deũ
ſic ẽ mater dei. Si ad ꝓximum ſic eſt
virgo virginu;. Si aũt eſt habitus aie
vel eſt intellectus vel affectus: ⁊ hoc ł
ad proximum vel ad deum. Si ad deũ
tunc eſt puritas in ſummo. Si ad ꝓxi
mum tunc eſt mater oĩum. Si autẽ
eſt actus: vel in ſe vel ad proximu;. Si
in ſe ſic eſt ꝙ quolibet motu merebaᷓ.
Si ad proximu; ſic eſt vel exẽplũ ⁊ ſic
eſt ſtella maris: vel ad auxiliũ: ⁊ ſic eſt
porta celi. Si aũt eſt paſſio. tũc ẽ paſ
ſiõis cõmunicatio. Si aũt ptiet ad
premium: vel q̃tum ad rem ſic eſt ſup
creaturas exaltatio. vel ad nomen ſic
eſt regina miſericordie. Et ſic i vniũ
ſo ſunt xiiij. priuilegia beatiſſime ꝟgis.
Primum ꝙ nunq̃ peccauit. Scđm ꝙ
peccare ñ potuit. Tertiũ ꝙ i ſummo pu
ra fuit. Quartũ ꝙ virgo mr̃. Quitũ ꝙ
mr̃ dei. Sextũ ꝙ virgo virginũ. Septi
mum nullius ignorãtia. Octauũ mr̃
oĩum. Nonũ ꝙ quolibet tpꝛe meruit.
Decimũ ſtella maris. Undecimũ porta
celi. Duodecimũ paſſiõis cõicatio. Ter
tiũdecimũ. ſup oẽs exaltatio. Quartu;
decimũ regina miſericordie. Si ergo
ſunt. 14. priuilegia btiſſime virgis. qđ
eſt ergo ꝙ Joh. apoca. 12. Uidit mulie
rem amictã ſole ⁊ coronã. xij. ſtellaru;
i capite ſuo: qȝ quaſi oẽs exponũt ⁊ pre
dicant de. xij. priuilegijs btiſſime ꝟgis?
Ad hoc rñdemus. ꝙ ſicut articuli fidei
vno mõ ſunt. xij. alio mõ. ſunt. xiiij. ſic
⁊ in propoſito. Pñt. n. iſta. xiiij. reduci
ad. xij. Ad ſummã. n. puritatẽ que ſub
deo põt itelligi reduciᷓ immũitas peccati
Impoſſibilitas ẽt peccandi eſt ſumma
appropinquatio ad puritatem dei: ⁊ ſic
ad puritatem in ſummo; reducuntur
prima duo ⁊ ſic. xiiij. fiunt. xij. viſa in
illa corona. his viſis reſpõdemus ad
obiecta. Quod. n. obicitur de fomitis

extinctione. dicimus ꝙ illud claudit in
ſe puritas in ſũmo. Sed queriᷓ qr̃ vnũ
ñ fuerit ꝙ fuẽit ſine originali cõcepta
Dicimus ꝙ fuit impoſſibile niſi con
ciperetur de virgine: ⁊ ſic mr̃ ſua fieret
virgo mr̃: ⁊ ſic nõ eſſet ſuu; priuilegiũ
ſcilic; ꝙ fuit mr̃ virgo cum hoc fuiſſet
prius ſue matri communicatum. Itẽ
frui in via nõ potuit ei dari priuilegiu;
quia illud creatura non vnita nõ com
patitur ſecum cum corpore corruptibi
li ⁊ cum pena. Item reſpectu matrũ
habuit priuilegium ꝙ fuit mater ꝟgo.
⁊ hoc ꝙ fuit mater dei. Item ꝙ pote
rat mereri ⁊ non demereri non eſt ꝑ ſe
priuilegium: ſed eſt concluſio duorum
priuilegiorũ. Nã ex puritate i ſummo ſe
quitur ꝙ non poterat demereri. ex eo
ꝙ quolib; actu merebatur ſequitur ꝙ
poterat mereri. Item nutrix dei non
eſt per ſe priuilegium ſed pars ꝓuilegij
quod eſt mater dei. Ad integritatẽ. n.
maternitatis exigitur non tantum pri
ma materia corporis generandi. ſed ẽt
nutrimentum nutriendi: quod tamen
aptum natum eſt ab alio homie accipi.
Unde ſcimus quoniam alia eſt nutrix
alia mater. Nutrix ẽ quaſi dimidia ma
ter a qua etiam puer aliquando multũ
contrahit a complexione ifluente: ergo
ad perfectiſſimam maternitatem exigi
tur etiam ratio nutricis. Unde cũ bea
tiſſima virgo fuerit pfectiſſima mater
fuit ⁊ nutrix. Unde luce. xi. Beatus
venter qui te portauit ⁊ vbera que ſu
xiſti. ⁊ ita ſub matre dei itelligitur nu
trix dei. Item filia dei vel ſponſa dei
non eſt priuilegiu;. quia eſſe filiam dei
nihil addit quod ſit ei ſpeciale. Item
domina omnium non eſt per ſe priuile
gium ſed includitur in regina miſeri
cordie. Omnis enim regina eſt domina:
vnde cum miſericordia ſit oĩum domi
na ⁊ regina. regina miſericordie ẽ dña
oĩum. Itẽ ꝙ ñ daᷓ priuilegiũ reſpcũ
terre ł ignis ł aeris idõ ẽ. qr mare ꝓpe

exprimit piculum huius vite: ꝑꝑ qȝ in
naufragio idigemus dirigente ⁊ educẽ
te. Ite; ꝙ nõ diciᷓ fundamẽtũ vł la
pis angularis priuileg iũ: idõ ẽ quia fun
damentum ꝓprie reſpicit fidẽ q̃ a ſolo
deo ẽ. lapis angularis vniõnẽ diuine ⁊
hũane nature. Itẽ qr̃ ñ h; priuilegiũ
reſpcũ actiõis ſicut reſpectu paſſiõis di
cimus ꝙ hũit id qȝ quolibet actu me
ruit. qȝ ſiñ deo facere nõ potuit. qr ſiñ
me nihil poteſtis facere ſed adiutores
dei ſumus i merẽdo. Itẽ qr̃ nõ hũit
priuilegiu; reſpcũ veri vł boni ſicut re
ſpectu ardui dicim⁹ ꝙ h;. qr illa ſua ex
altatio nõ tm̃ i arduum ſed i verũ ⁊ bo
num arduu;. Itẽ qr̃ ñ reſpectu ſapiẽ
vel potẽtie ſicut reſpectu miſericordie
habuit priuilegium. Dicim⁹ ꝙ miſicõ
dia claudit vtrunq; in ſe. Uñ regia mi
ſericordie ⁊ regina potẽtie ⁊ ſapientie.
Ex his p; ꝙ priuilegia beatiſſime vir
ginis ſunt tm̃. xij. ⁊ non plura vel pau
ciora.

Epilogus quid nobis ex illa plenitudie
venerit. 198.

Am ergo ſufficienter oſtenſum ẽ
qualr̃ btiſſima virgo plena fuerit
qr oẽs grãs gñrales ⁊ ſpãles oĩu; crea
turarũ in ſummo habuit. Scđo qr illas
grãs hũit a qb⁹ ois creatura vacua fu
it. Tertio qr ſua grã tanta fuit ꝙ pura
creatura maioris gratie capax ñ fuit.
Quarto qr ẽt grãm icreatam i ſe tota;
cõtinuit. ⁊ ſic ꝑ oẽm modum grã plena
fuit. Fuit etiam iſta plenitudo ꝑfe
ctiſſima ſecundum omnem rationem
plenitudinis. Eſt eni; plenitudo effluẽ
tiua ⁊ nõ receptiua que ſoli deo conue
nit vt dictum eſt ſupra. Alia eſt recepti
ua. ⁊ hec triplex. Quedam enim eſt
receptiua ⁊ datiua ⁊ non retentiua: ⁊
hec eſt plenitudo canalis. ⁊ ſic beata
virgo plena eſt gratia omnium quan
tum ad numerum gratiarum que om
nes ad numerum tranſeunt. quan
tu; ad ipſam per ipſius manum. Unde

Eccl'ici.24. Ego q̄ſi aque ductus exiui
de paradiſo dei. hoc eſt ꝺ delitijs miſi
cordiaꝝ dei. Itē Ber. Diu defuerūt flu
enta graꝝ qꝛ nōdū venerāt aque duct⁹
ꝛ iſte eſt aque duct⁹ mirabilis qꝛ ꝑ ipſ;
defluūt oēs aque graꝝ deorſum. ꝛ iteꝝ
ꝑ eundē refluūt in ſurſuꝫ. Unī Sapi.7.
Uenerūt mihi oīa bōa ꝑiter cū illa. ꝛ
inumerabilis honeſtas ꝑ man⁹ illi⁹. Et
ſic ad locū vnde exeūt flumia reuertun
tur ut iterū fluāt. Eccl'es pᷓo. Eſt āt
ꝛ plenitudo receptiua ꝛ retētiua ꝛ nō
datiua. ꝛ hec eſt plenitudo vaſis. Et ſ;
hanc plenitudinē plena fuit bēā virgo
oībus gratijs creatis ſcdm ſpeciē. quas
omnes in ſpecie in ſūmo habuit. ꝛ nun
quā amiſit. ꝛ ꝑterea gr̄a increata quaꝫ
totā ſimul accepit. ꝛ.9. menſib⁹ i ſe cla
uſit. Fuit ergo plenū vas. Sed ēt erat
illud vas admirabile op⁹ excelſi. ut dī
cit. Eccl'ici.43. Mirabile enī eſſet vas
quod maius ſeipſo cōtineret. ꝛ ipſa vir
go dei genitrix quē totus non capit or
bis in tua ſe clauſit viſcera fact⁹ homo
Itē vas eēt admirabile quod vinum ꝛ
aquā ſimul ſine interſtitio ꝛ tn̄ ſine cō
mixtione ꝯtineret. Et vas illud vinum
diuinitatis ꝛ aquā hūanitatis ſiml' con
tinuit ſine cōfuſione mixtionis natura
rū vel ꝓprietatū. non enī cōmixtioneꝫ
paſſus ē neq; diuiſionē. Item vas eſſet
admirabile quod manēs clauſum oīa i
ſe reciperet. ꝛ clauſum effunderet. Il
lud aūt ſciſſimū vas eſt bīſſima virgo
que deum cōcepit ꝛ poſt partum virgo
permanſit. Unde fuit ortus cōcluſus.
fons ſignatus. Can.4. fuit etiam porta
clauſa. Eze.44. ꝑ quam ingrediebatur
ꝛ egrediebaꝭ. Eſt etiam plenitudo re
ceptiua datiua ꝛ retētiua. Et hec ē ple
nitudo fontis qui eſt plenus ꝛ tamen
effluit. Hac plenitudine etiam plena fu
it bīſſima virgo a qua cōtinue effluit
gratia: ꝛ tamen ipſa gratia eſt ſemper
plena. Unde ipſa eſt fons paruus ꝗ cre
uit in flumen maximū. ꝛ in aquas plu

rimas redūdauit. Heſter.x. Ex fōte enī
huius plene beatitudinis ꝓfluit omnis
beatitudo humani generis. Ex hac enī
uenit nobis pretiū redemptionis aqua
ablutōis. panis refectionis. medicina
curatōis. arma expugnatōis. premium
remūeratōis. pretiū redemptōis. Sed
hec ipſa eſt ſacculus pecunie. de quo ꝓ
uer.7. Sacculū pecunie ſecū tulit i die
plene lune reuerſurus ē in domū ſuaꝫ.
In quo ſunt oēs theſauri ſapiētie ꝛ ſcie
abſconditi ut habeꝭ ad col.2. Queꝫ ſe
cum tulit. beat⁹ vir qui in cōſilio impio
rum non abijt. Tulit dico i beatiſſime
virginis aſſumptōe. ꝛ reuerſurus eſt
in die plene lune. i. in cōſumatione ec-
cleſie. De hoc pretio dicit ꝓuer. vlt.
Mulierem fortem quis inueniet procul
ꝛc. dicit glo. De vltimis finibus. i. de
extrema hūilitate beate virginis vl' de
vltimis finibus. i. de ꝯiunctione dei ꝛ
hominis qui ſūt duo fines. Attingit enī
a fine vſq; ad finem fortiter. Sapi.8.
Illud pretiū i die annūciatōis fuit col
lectū. i die paſſionis ꝑſolutum. Sed
miſeri iudei pretiū noſtrū cogitauerūt
repellere. Quāuis enī eēt aurum terre
illius. i. bīſſime virginis auꝝ optimū.
quia tamen ipſi non crediderūt deum
cum eſſe. ꝛ qꝺ fuerat aurum mūdiſſi
mū crediderūt eſſe cuprū. ꝛ mel ſuſpi-
cati ſūt eē fel. Unde ꝛ omni modo quo
probatur aliqua pecunia probauerūt
ipſum. Examinauerunt eum per igneꝫ
ꝑs. Igne me examinaſti. Sed nec ſic in
uenerūt aliquid de ſcoria. ꝛ non eſt in
uenta in me iniquitas. preterea etiā di
numerauerūt. ꝑs. Dinumerauerūt om
nia oſſa mea. Inſup in ſtatera crucis li
brauerūt. Unde cātaꝭ. Statera facta
corporis: ꝛ ſic effluxit pretiū redēptōis
hic etiā effluxit nobis aqua ablutio
nis. Ipſa enī eſt fons. de qua zach'e.13.
Erit fons patens domui dauid ꝛ hitan
tibus iheꝛlm in ablutione peccatoris ꝛ
menſtruate. Et erat fons hortorū pute⁹

aquarū viuentiū ut habeꝭ can.4. Et
fons iſte ꝑfiguratus fuit. ſcdi. regū pe
nultio vbi dixit Dauid. Siqs mihi da-
ret potū aque de ciſterna betlehem q̄
erat iuxta portam. Bīſſima virgo ē
fons quātū ad coīa beneficia q̄ exhibet
oībus: puteus aūt quātum ad ſpālem ꝺ
uotionem quā dat ſuis ſpālibus. Ciſter
na vero inquantū ab ipſa fluit refectio
peccatoribus: hec ciſterna ē iuxta por
tam quia vult oēs ſatiare. Unde cla-
mat. Eccl'ici.24. Tranſite ad me ꝛc.
aqua ciſterne huius ē xp̄s qui eſt fons
aque ſalientis in vitā eternā ut dꝭ ioh.
4. hanc aquā multum deſiderauit dꝺ
i. popul⁹ iudaicus. Unde clamat yſa.
41. Egeni ꝛ pauperes querūt aquas ꝛ
nō ſunt Job.30. Oſſa mea aruerūt pre
caumate ꝑs. Anima mea ſicut terra ſi
ne aqua tibi. Et tunc dn̄s moyſi dedit
cōſilium Num.20. loquimini inquit ad
petram. i. beatā virginē durā contra
tribulationē. grauem contra inſtabili
tatem. frigidam cōtra libidinem. ꝛ ipſa
dabit vobis aquas. Et tūc aperuit eis
theſaurū ſuum fontem aque viue de ci
ſterna betlehem. Et hanc aquam tule
rūt tres fortes fides caritas ꝛ humili
tas virginis. fides per quā ſci uicerūt
regna que fortis eſt. qꝛ ꝛ montes tranſ
fert. ut habeꝭ mat.17. Caritas fortis ē.
quia fortis eſt ut mors dilectio. Cā. vlt.
humilitas fortis eſt que ſolo odore re
gem de accubitu ſuo. i. de pallatio pr̄is
traxit ad vbera matris. Sed quid fe
cit dauid. i. iudaicus populus de aqua
iſta: poſtquā venit nō biberūt. quia nō
crediderūt ſed libauerūt i cruce. Sed
certe illa libatio nr̄a fuit ablutio. Ipſe
enī dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis
noſtris i ſanguie ſuo apoc. pᷓo. Iſte
etiā puteus figuratur ꝑ illū de quo can
tant filij iſrael. Num.21. Aſcendat pu
teus. Et dicitꝭ ibi ꝙ illum puteū foderūt
pricipes ꝛ duces in decreto legis ꝛ i ba
culis ſuis. verꝫ eſt ꝙ principes ꝛ ꝑriar

che ꝛ duces. i. ꝓphe cum ipſo doctore
legis. i. moyſe multū diu foderūt puteū
iſtū deſiderādo. orando. ꝑfigurādo. pro
phetādo. Sed Mathe⁹ noui teſtamēti
foſſor fodere ſciuit. Liber ingt genera
tōis ihu xp̄i ꝛc. Ecce vena vite. Iſte te
tigit rectam venā qꝛ ut ꝛ dicitur in Job.
28. hꝫ argentū venaꝝ ſuaꝝ pricipia. Et
illud pricipiū tetigit hic Mathe⁹ dicēs
Uiꝝ Marie. de qua nat⁹ eſt ihs. Ipſa
enī ꝓtulit nobis fontē vite ſicut optie
figuraꝭ i Gen.2. vbi legiꝭ ꝙ fluui⁹ egre
diebaꝭ de paꝺiſo voluptatis. ꝛ inde di
uidebaꝭ in q̄tuor flumia. qꝛ ꝺ bīſſima
ꝟgie egreſſus eſt dn̄s ꝗ effluxit nos il-
la q̄tuor bn̄ficia a ꝗbus deriuanꭍ oīa
alia beneficia creatōis. recreatōiꭍ. iuſti
ficatōis. glorificatōis. Et bene dicūtur
hec flumia bn̄dicta q̄ ꝯtulerūt nobis q̄
tuor q̄ ſolent flumia magna cōferre ci
uitatib⁹ ꝑ quas fluūt. Flumē enī neceſ
ſaria aportat. ſupflua deportat. ſordes
abluit ſiti extinguit. Bn̄ficiū ergo crea
tōis oīa neceſſaria aportauit: oīa ſup-
flua dtulit. Tūc ei hyrc⁹ emiſſari⁹ pec
cata populi detulit i deſertū ſicut dicꭍ
leuit.16. Nihil enī ſupfluū niſi peccatū.
Beneficiū iuſtificatōis omnia immūda
abluit. ſ. ſordes filiarum ſyon in ſpū iu
dicij ꝛ ſpū ardoris yſa.4. Beneficium
aūt glorificationis omnem ſitim extin
guit. Sitit enim omnis anima ad deuꝫ
fontem viuū. Et hec ſitis nūq̄ hic exti
guitur. quia hic non ſaturaꭍ oculus vi
ſu. nec auris impletur auditu. ſicut dꭍ
Eccl'es pᷓo. Sed ſatiabimur cū appa
ruerit glīa ei⁹: qꝛ de torrente volupta
tis potabim⁹ ut ait ꝑs. Hec ſunt ergo
q̄tuor flumia q̄ nobis ꝓfluūt ex plenitu
dine iſta ſemꝑ plena. Profluit nobis ni
chilominꝰ ex ipſa panis refectōis. Ipſa
enī eſt nauis illa inſtitoris de lōge por
tans panē ſuū. ꝓu. vlt. De lōge. qꝛ eſt
panis viuus: qui ꝺ celo deſcēdit. ut dꭍ
ioh.6. Ad quē inuitat nos beatiſſima ꝟ
go. d. ꝓu.9. Comedite panem meum

⁊ bibite vinũ quod miſcui vobis. Deꝰ
trinitas. aquã humanitatis cũ vino di
uinitatis miſcuit. qñ humanã naturã
diuine vniuit. Sed beatiſſima virgo mi
ſcuit qñ credidit ⁊ conſenſit. Panẽ quo
q; iſtum ipſa nobis confecit: Ipſa enĩ
eſt illa mulier euãgelica que tria ſata
i. corpus xp̃i ⁊ aiam ⁊ diuinitatẽ coniũ
xit. Fermentũ aũt in hac cõfectione fu
it fides virginis. Iſtum panẽ petierũt
paruuli ⁊ nõ erat q frãgeret eis. Trẽ.
4. Quã fractionẽ petebat yſa. 58. Frã
ge eſurienti panẽ tuũ. Unde uerũ fuit
ꝙ panis iſte piſtus fuit in incarnatiõe.
ſed fractꝰ in paſſione. quãdo miſit cri
ſtallũ ſuã ſicut buccellas. Alia tranſla
tio hꝫ ſicut fruſtũ panis. M. ſit ergo cri
ſtallũ ſuam. i. clariſſimã animã ſcꝫ ad
lymbũ. q̃ſi fruſtrũ panis diuiſũ a pa
ne. i. a corpore quod iacuit in ſepulchro
cũ quo vnita fuit. homo aũt integer pa
nis viuus qui de celo deſcendit. Ef
fluxit etiam ab hac plenitudine medici
na curatiõis. Eccl'ici. 38. Altiſſimus de
terra creauit medicinã. ⁊ 43. Medicia
oĩum in feſtinatione nebule. Medicia
ergo omniũ in hoc eſt in xp̃i carne pu
riſſima feſtinata: quia ſubito deciſa ⁊
in corpus formata. ⁊ hec nobis ex iſta
effluxit plenitudine. vnde ipſa dicit.
Eccl'ici. 24. Ego q̃ſi fluuiꝰ dorix ⁊ ſicut
aque ductus exiui de paradiſo dei. Do
rix medicamẽtum generatiõis: xp̃s ẽ: q
ſanat omnes infirmitates nr̃as ⁊ om
nis generationis. Accepimus quoq;
ab hac plenitudine arma expugnatio
nis. Sed que conueniẽtia armis ad me
dicinam: qꝛ ab eadẽ accepimus arma
⁊ medicinã. In hoc quoq; optime figu
ratum fuit. 3. Reg. 7. In domo ſaltus
libani. quã edificauit ſalomon ut expla
nat magr̃ i hiſtoria. Domus illa in du
as partes fuit diſtributa. Superior fu
it pigmentaria in qua fuerũt pigmenta
⁊ aromata ad vſum templi. Altera fuit
armamentaria ad tuitionẽ regis ⁊ de

corem domus. Lybanus candida eſt
btiſſima ṽgo tota candida tota pulchra
intus ⁊ extra. Quã domũ fecit ſibi rex
ſalomon: qꝛ ſapientia edificauit ſibi do
mũ in qua fuerũt medicia contra vul
nera peccatorũ. arma cõtra inuidum
vel dyabolum. In hac autẽ domo dici
tur ſpãliter de ſcutis aureis que fecit
Salomon. Et quid ſignant illa ſcuta ni
ſi illud ſcutũ quod petit p̃s. Apprehen
de arma ⁊ ſcutum ⁊ exurge in adiuto
rium mihi. Et dominus ita fecit. Introi
bo ingꝫ inadmirabile tabernaculum
quia quem celi capere nõ poterant ⁊c̃.
Iſtõ tabernaculũ intrauit. ⁊ armauit
ſe. De quo p̃s. Scuto bone voluntatis.
Scutũ bone volũtatis ipſe nũquã i ali
quo tãtum oſtendit quantũ in nobis in
hoc ꝙ aſſumpſit ſcutum iſtud: ⁊ eſt fa
ctus lucifer noſter. vnde notãt dicit.
Coronaſti eos. hec enim eſt ſũma coro
na hominis ad alias creaturas: ꝙ vi
dit deum ferentem ſcutum ſuũ. Unde
qd̃ hic appellatꝰ ſcutũ. cant. 3. dyadema
appellatur. Egredimini filie ſyon. ⁊ vi
dete regẽ ſalomonẽ in dyademate quo
coronauit eum mater ſua: gloſa. virgo
maria. Itẽ alia glo. ſuper illud in die de
ſponſatiõis. dicit. Tẽpore annũciatiõis.
Iſtud ſcutũ in pugna paſſiõis in quiq;
locis fuit pforatũ. huius ſcuti iſignia
ferebat ille qui dicebat ad Gal. 6. Stig
mata dñi mei ihũ xp̃i in corpore meo
porto. Eſt enĩ magna dignitas militis
portare iſignia regis. Unde heſter. 6.
homo quẽ rex honorare cupit. debet i
dui veſtibus regijs: ⁊ iponi ſup equum
qui de ſella regis eſt ⁊ accipere regiũ
dyadema ſup caput ſuũ. ⁊ primus de re
gijs pricipibus ac tyrãnis teneat equũ
eiꝰ p plateã ciuitatis incedẽs clamet ⁊
dicat. Sic honorabitꝰ quẽcũq; rex volu
erit honorar̃. dñs ergo qñ hoiẽ honorã
re voluit veſtes regales ei iduit. qñ dici
nas pprietates ei cõmunicauit. ⁊ econ
trario veſtes ſui reinduit qñ ſaccũ nr̃e

mortalitatis deus induit ſibi. vñ primi
Reg. 18. Expoliauit ſe Ionathas tuni
ca q̃ erat indutꝰ ⁊ dedit eã dauid ⁊ re
liqua veſtimẽta ſua vſq; ad gladium ⁊
arcũ vſq; ad baltheum. Itẽ ſup equũ q
de ſella regis hominẽ poſuit. qñ corpꝰ
humilitatis nr̃e corpori ſue claritatis ꝯ
figurauit. Itẽ dyadema regis in capite
hominis poſuit. qñ nos reges celi cõſti
tuit. Unde Apoc. 19. Ille qui ſedebat
ſuper equũ album. hũit in capite ſuo
dyademata multa. Multa pcul dubio
hũit dyademata. qui cuilibet homini
vnũ dedit. ⁊ ipſe tñ noſtra dyademata
in ſuo capite hũit. quia nimirũ in coro
nã glorie ſue vertit ꝙ de ſuo pr̃imonio
tot reges ⁊ reginas fecit. Unde iterũ.
Apoc. 4. ſeniores coronas ſuas mittũt
ante ſedentem in throno. quia oẽs ſci p
humanitatẽ xp̃i ſe cognoſcunt corona
tos. Unde ⁊ mulier amicta ſole coronã
ſtellarũ. 12. in capite ſuo hũit ut dicitur
apoc. 12. Qꝛ beatiſſima ṽgo omnes ſcõs
coronauit. Pricipes aũt cum equo per
plateas ciuitatis nos ducũt. qñ corpo
ribus ⁊ aiabus nos ad regna celeſtia
pducunt. Si ergo tãtus eſt honor mili
tis ferre. ſ. ſignũ vel iſignia regis. quã
te dignitatis regem ferre inſignia mili
tis. Quãte autẽ caritatis regem ſibi re
putare p corona regni ꝙ fert ſcutũ ſer
ui carneũ. In dyademate ingꝫ. Can. 3.
quo coronauit eum mr̃ ſua. i. virgo ma
ria. Sed ⁊ ipſe ecõtrario ſolus matrẽ
ſuam naſcendo coronat. cũ ei ⁊ fecun
ditatem matris cõtulit. ⁊ virginitatẽ
nõ abſtulit. ⁊ eſſe matrẽ dei ⁊ reginã
miſericordie mox naſcendo conceſſit.
Pꝫ ergo que ſint arma ⁊ ſcutum quo
nos deus coronauit. ⁊ que arma de iſta
plenitudine accepimꝰ. Accipiemus
autem ⁊ ab eadem tandem premium
remunerationis. Unde p̃s. Filij mer
ces fructus ventris. Gen. 15. Ego prote
ctor tuus ſum ⁊ merces tua magna ni
mis. Et ſic pꝫ q̃liter ex iſta plenitudine

virginis efluxit perfecta ⁊ oĩmoda bea
titudo humani generis. Predictis adi
cienda eſt alia ratio plenitudinis quam
etiam continet in ſe plenitudo beate ṽ
ginis ⁊ hec eſt plenitudo loci. ſecũdũ
ꝙ aliquis locus dicitur plenus. Et hoc
dupliciꝫ. Dicitꝰ enĩ aliquãdo locus ple
nus hominibus vel aĩalibus. aliquãdo
plenus herbis vel floribꝰ vel fructibꝰ
Per primũ modum btiſſima virgo ple
na eſt ſicut domus vel ciuitas dicitur
plena. Unde p̃s. Glorioſa dicta ſunt de
te ciuitas dei. Sicut letãtium omniũ
habitatio eſt in te ſcã dei genitrix. Di
citur autem beatiſſima virgo plena ho
minibus letantibus. Ipſa enĩ omnes
continet ⁊ ſaluat ⁊ ambit intra eẽ leti
cie: ⁊ omniũ hominũ affectũ trahit ad
ſe: ⁊ omniũ deſiderium quietat i ſe. Un
de ipſa eſt letantium q̃ſi quoddã ſpãle
regnũ celorũ: Eſt aũt beatiſſima vir
go plena ſicut locus plenus dicitꝰ fru
ctibus. Unde plena eſt. ſicut odor agri
pleni. cui benedixit dominus. Gen. 27.
Quam plenitudinem florum. herba
rum. fructuũ. ſignantem perfectionẽ
morũ virtutũ ⁊ operũ diuerſorũ expla
natẽ concupiſcit ⁊ deficit ille qui i per
ſona ſua dicit. Eccl'ici. 24. Sicut cinão
mum ⁊ balſamum aromatizans odorẽ
dedi. Et ibidẽ. Quaſi cedrꝰ exaltata ſũ
in libano. Eſt etiã alia ratio plenitudĩs
quã in ſe cõtinet plenitudo btẽ virgis
ſcõm quam aliqs dicitꝰ plenus ſpũ ſcõ.
hãc habuit btiſſima ṽgo in ſũmo que
ſpũ ſancto cum pr̃e ⁊ filio plena fuit ẽt
corporaliter vtpote in qua plenitudo di
uinitatis habitauit corporalr̃: Uñ vidi
mꝰ eam plenã caritate ⁊ dilectiõe. deus
aũt caritas eſt: ergo deo plẽa eſt ⁊ fuit
que caritate plena fuit. Ex his ergo
manifeſtũ ẽ q̃liter btã ṽgo omni grã.
omni plenitudĩe. omni rõe plenitudĩs.
⁊ oĩbus modis gratia plena fuit.

De hoc dñs tecum. ca. 199.

Equiť dñs tecū. Uideť aūt φ nō
bñ ponatur ī hoc loco dñs tecū.
qꝛ vt dicit phus. Sermones inquirēdi
ſunt ſm materiā. ergo ī mā timoris dʒ
poni nomen timoris: ꝛ ī mā amoris no
men amoris. Sed dñs ē nomē timoris
iuxta illud. Mal. i. Si ego dñs: vbi eſt
timor meus? ergo cū hic agatur ōis mā
amoris: nō deberet hic poni nomē timo
ris. ſed amoris: ꝛ ita nō debuit dicere
dñs tecū. Itē cū tota trinitas ſit mit
tens hanc ſalutationē. vr̄ φ debuit di
cere. Trinitas tecū. Itē ille qui ānū
ciatur vocatur emanuel: qđ eſt iterpre
tatum nobiſcū deꝰ. ꝛ illa allocutio fcā
fuit in iſta annūciatōne. ergo potiſſime
debuit dr̄e deus tecum vel deus nobiſ
cum. Itē dñs dr̄ eſſe nobiſcū vel cum
aliquo ſpecialiter: p īhitantem gratiā
ſʒ illa appropriať ſpūi ſcō. ergo debuit
dicere ſpūs ſcūs tecū. Item iſta con
ceptio facta fuit appropriate de ſpū ſan
cto. ergo debebat dicē ſpūs ſcūs tecū.
Itē modꝰ ſalutādi dñi fuit. pax vos.
ergo cū iſte ſalutaret ex parte dñi. de
buit dicere pax vobis. ľ pax tecū. Itē
Auguſtinus ī libro cōfeſſ. Mecū eras
ꝛ ego tecū nō eram. ergo dñs eſt cū ma
lis ꝛ mali nō ſunt cū dño. ſed tm̄ boni.
ergo cū btiſſima virgo ſumme ſit ō nu
mero bonoꝝ: debuit dicere tu cū dño.
Item cū dñs nunciāť hic futurus in
ea p corporalem pn̄tiam: fuit aūt p cō
poralē pn̄tiā in ipſa ꝛ iſte ē ꝓpriꝰ modꝰ
eſſendi quo cū beatiſſima virgine fuit
ꝛ cum nullo alio. ergo cū illū ꝓprium
modum eſſendi deberet hic exprimere
debuiſſet dicere dñs in te. Itē Iere.
ſcribens de iſta aſſociatiōe de qua hic
agitur: dicit. xxxi. Femina circūdabit vi
rum. Sed φ circūdatur ab alio. illud ē
in illo. ergo debuit dicere dominus ī te.
Item vbi ī diuinis ē ydemptitas na
ture. dr̄ vna perſona eē in alia ꝛ econ
ſo vt ibi. Ego in patre: ꝛ pater in me ē.
ergo cum hic notetur aſſociatio ī eadē
nā ſm ſpēm: debuit dicē dñs ī te. Itē
dñs abſolute dcm̄ ſumi ſolet ꝓ pr̄e: vt
ibi. Ūbo dñi celi firmati ſunt ꝛ ſpū oris
eiꝰ ōis virtus eoꝝ. ergo cū noteť ſpālr
pn̄tia corporał q̄ ñ cōuenit pr̄i. nō debu
it dicere dñs tecū. Itē qr̄ ñ dicit dñs
oīpotens ľ dñs exercituū vel huiuſmōi
Itē qr̄ nullū poſuit verbū. Itē dñs
dr̄ quaſi dans minas. hic aūt nulla fit
cōminatio. ſed magis ꝓmiſſio. ergo ma
le ponitť hic dñs. Itē cū dñs īportet
reſpcū ad ſeruū. qr̄ nō determinať hic
ille reſpectus vt diceret cuius eſt dñs.
Itē cū ōis aſſociatio ſit ī aliquo: qrit
in quo ſit iſta aſſociatō. Si in eſſe vt ſit
ſenſus dñs ē tecū. iſta aſſociatio cōuenit
deo cū omnibus. ꝛ ſic cōis eſt ei cum
oībꝰ entibꝰ. ergo ī hoc nihil dr̄ qđ btē ū
gini approprieť. Ad hec dicimꝰ φ in
iſta ſalutatōe p hoc qđ dicif dñs tecū:
duo intendūť. Unū ut pſona mittētis
ꝓprie exprimať. alteꝝ vt liberū arbitri
um btiſſime ūginis ad credendū ꝛ cō
ſentiendū incline ť. Iſta aūt duo perfe
ctiſſime ꝛ appropriatiſſime exprimit hoc
nomē dñs quod a potentia imponif: ꝛ
qñ abſolute dr̄ ſoli deo appropiať. Alij
ūo dñi ſerui illius ſunt. ipſe abſolute ē
dñs qui dñs ē oīum: quod ſolius dei tri
nitatis ē ꝓpriū. qui eſt pſona mittens ī
hac ſalutatiōe. ꝛ ſic perſona mittens ꝓ
prie nominatur. Per idem autem libe
rum arbitrium glorioſiſſime virginis ī
clinatur. quia ad conſentiendū ī mira
bilia maxime diſponit fides de omnipo
tentia. quia credit ꝛ aduertit deum om
nia poſſe facere. acquieſcit ipſum poſſe
naturas mutare: vel naturis imperare.
Unde cum hic omnium nouorum no
uiſſimū annuncietur beatiſſime ūgini
ad credendum: congruentiſſime poni
tur hic hoc nomē dominus quod abſo
lute poſitū eſt oīpotētie demr̄atiuū. Ꝙ
vero liberum arbitriū btiſſime virgīs
etiam per ſe facile erat ad credendum
paratum: non indiguit expreſſiſſima
inſinuatōne oīpotētie cū terrore. vt di
ceretť. dñs oīpotens vľ dñs exercituū.
ſed ſuffecit ipſius leuis annūciatō ꝛ q̄ſi
obſcura expſſio potētie qualis per hoc
nomē dñs īportatur. Dicif ergo ei. dñs
tecū. quaſi apte dicať. Nihil credas ti
bi īpoſſibile que ſcis te dñm in ſocium
hēre. ſed dic cōfidenter. Oīa poſſum in
eo qui eſt mecum. Si. n. aliqui duo vnū
officium debeant operari. quid īpedit ſi
vnus eſt debilis cum alter adeo ſit for
tis vt per ſe officiū poſſit pficere iſto
etiā ñ iuuante? Ex his ſolutio ad oīa
patet obiecta vſq; ad vltimū qđ q̄ſitū
ē de aſſociatiōe. Ad quod dicimus. φ h̄
aſſociatio notať oībus ī genere ī qbus
aſſociatio pōt eſſe. Eſt āt triplex aſſocia
tio. Eſt. n. aſſociatō ī eſſendo: aſſociatō
ī patiēdo. aſſociatio ī agēdo. Aſſociatio
ī eēndo dupliciter. Abſolute vel reſpe
ctiue. Si abſolute in ſubſtātiali. in q̄li.
ī quāto. Aſſociatio ī ſubſtātiali ē ydem
ptitas. in quali ſimilitudo. ī quāto eq̄li
tas. Inter deū aūt ꝛ btiſſimam virgīē
fuit aſſociatio in ſubſtātiali vna humā
tate. qꝛ verus hō ō virgine vera hoīe.
Fuit ēt ſimilitudo ī volūtate vnius in
vtroqʒ. Fuit ēt equalitas potentie ī ge
nere. Ipſa. n. eiuſdem regni ē regina cu
ius ipſe eſt rex. Item pōt inter ipſos
notari ydēptitas in natura. ſilitudo in
forma naturali. ꝛ in figura. equalitas
ī ūtute naturali ſiue ī potētia. Si āt
ē cōmunio ī eſſe reſpectiue. hoc eſt vel
duoꝝ adinuicē vel duoꝝ ad vnū. Si p̄
mo modo illa cōmunio fuit hic ī ſūmo.
qꝛ īpa mater ſua ꝛ ipſe filius eius. Si
ſc̄o mō: tunc eſt vel ad vnū tēpus ľ ad
vnum locum. vel ad vnū ſitum vel ha
bitum. Scđm tēpus ibi fuit coīo. quia
ipſa ſimul mr̄ dei ꝛ ipſe ſimul filius ho
minis ꝛ ecōuerſo. Scđʒ locū fuit ibi cō
munio. Īpa. n. ipſum ſecum portauit ō
loco ad locum quocunq; infra. ix. mēſeſ
fuit. Poſſumus aūt ꝛ iſtas cōiōes tē
poris ꝛ loci ſubdiuidere. Eſt. n. tempuſ
aduerſitatis ꝛ ē tpˢ proſperitatis. Ad
uerſitatis āt duplex vel a ſeipſo vel ab
alio: ꝛ ſic triplex erit tpˢ ꝓpe hūiliatō
nis. aliene pſecutōis. ꝛ tpˢ ꝯſolatōis. et
in his oībus fuit dñs cum ipſa. In tpˢe
ꝓprie humiliatōis. in purificatōne: qñ
obtulit ipſum ad tēplum. luc. ii. In alie
na pſecutione: ſicut ī paſſiōe. qñ ſtabat
iuxta crucē. Ioh. xix. In ſuperna conſo
latōe. ſicut ī reſurrectione. Itē locoꝝ
alius ē naturał. alius ē penalis: alius
dignitatis. Naturał vt ē vterus. pēał
vt exiliū. dignitatis vt ſolium. In his
oībus dñs fuit ſecū ꝛ ipſa cū domino:
Dñs. n. fuit ſecum ī vtero. ſecū ī exilio
ſecū ī ſolio. Itē diuerſi ī diuſis locis
ſolent eſſe ſimul. fratres ſimul ī domo
pr̄ ꝛ filius ſimul ī menſa. vir ꝛ vxor ſi
mul in lecto: ſeruus ꝛ dñs ſimul ī via:
ſimul in comitatu. Ipſa aūt ī his oībus
fuit ſecum ſimul in domo vt frater cū
ſorore. In menſa vt filius cū patre. In
lecto: vt ſponſus cū ſponſa. In comita
tu. vt dñs cū ancilla. De pˢio. pˢ. Ecce
q̄ bonū ꝛ q̄ io. De ſecundo. Mat. xv.
Non eſt bonū ſumere panem filioꝝ.
Item pˢ. Filij tui ſicut nouelle oliuaꝝ
De tertio Gen. ii. pp hoc relinquet homo
patrem ſuum ꝛ matrē. De quarto. Io.
xij. Siquis mihi miniſtrat me ſequať.
Fuit etiā ibi coīo ſm ſitum oī mō.
Ipſe enī ix. menſibus cū iacēte iacebat
cum ſtāte ſtabat: cum ſedente ſedebat.
Fuit etiam ibi cōmūio ſm hītū ſub
ſtantialē. Ipſa. n. btiſſima virgo iduit
ipſum deum eadē carne qua ipſa fuit ī
duta. vnde ꝛ ipſe in ſimilitudinem eſt
hoīū factus ꝛ hitu inuētus vt homo.
Fuit etiam ibi cōmūio in patiendo.
Eſt aūt triplex cōpaſſio accidētalis vt
ſeruꝰ dño. naturał vt mater filio. eſſē
tialis vt mēbrum cū mēbro. Īpa ergo
cōpaſſa fuit ei vt ancilla fideliſſima do
mino ſuo. vt mater dilectiſſimo filio:
vt mēbrū delicatiſſimū ſuo membro.
Itē in agendo fuit inter eos oīmoda

cōmunio. Tria aūt ſūt genēra hominū
que neceſſario ɔmunicāt ſibi in agēdo
ſ. ɔtrahentes generātes adiuuātes. Et
ipſa btiſſima virgo cōmunicauit cum
dño in ɔtractu matrimonij homis ⁊ dī
Jn gñatōe filij. Jn adiutōio gñris hu
mani. ⁊ ſic ɔmunicauit ei ī oī quo ɔtin
git aliquē; alicui ɔmūicarī. Dñs ergo
oīu; gñraliꝛ p creationē hominū. ſpāli
ter p recreationē. tuus p immediatā ſū
ptionē. xp̄i hoīs p vnionē. ē tecū p cēnti
a; pñtiā ⁊ potētiā. inhitantē gratiā. cor
poralē pñtiā. Vñ Ber. S; cū ita ſit cū
oīb⁹ ſcīs ſpālit tñ cū maria cū qua vti
q; tāta ei ɔſenſio fuit ut illi⁹ nō ſolū vo
luntatē ſ; ēt ſibi carnē ɔiungeret. ⁊ de
ſua vginiſq; ſubſtātia vnū xp̄m efficēt
vel poti⁹ vnus xp̄s fieret. q ⁊ ſi nec to
tus de deo nec tot⁹ de vgīe. totus tñ dī
⁊ totus vginis eſſet. nec duo tñ filij ſ;
vnus vtriuſq; fili⁹. Ait itaq;. Aue gr̄a
plena dñs tecū bc. tu in mu. Nec tantū
dñs fili⁹ tecū quē carne tua iduis: ſed
dñs ſpūſſcūs de quo cōcipis. ⁊ dñs pr̄
q genuit quē ɔcipis. Pr̄ inq̄ tecū q ſuū
filiū facit ⁊ tuū. Fili⁹ tecū q ad condē
dū i te mirabile ſacramentū miro mō
⁊ ſibi reſerat gñitale ſecretū. ⁊ tibi ſer
uat vginale ſignaculū. Spūs ſcūs tecū
qui cū pr̄e ⁊ filio tuū ſcificat vterum.
Jtē de co. Maxim⁹ Epūs. Dñs te
cū in mēte. tecū in ventre. tecū i vtero
tecū in auxilio: Ex his ergo p; qualiter
dñs fuerit cū btiſſima vgīe oī mō quo
cōtingit aliquid eē cum altero.

De hoc bñdicta tu in mulierib⁹. c. 100.

Benedicta tu in mulierib⁹. De hac
clauſula q̄rif an aliquid addat ſu
per plenitudinē grē. aut nihil. Si eni
nihil addit. ergo ſupfluit. Si aliquid ad
dit ergo illa pri⁹ gr̄a plēa nō fuit. ergo
angelus falſum dixit qñ ipſā pri⁹ gratia
plenā nūciauit. Jtē natura ſua eadē
eſt cū nr̄a mulieꝝ. ergo ſi excellit hoc eſt
in gr̄a. Sed oīs gratia includif cum di
citur gr̄a plena. ergo fruſtra addif po
ſtea bñdicta tu in mulierib⁹. Jtem ſi
iſta bñdictio addit aliqd grē ⁊ i gratia
excellit viros ⁊ mulieres. tūc debuiſſ;
dixiſſe bñdicta tu in hominib⁹. ⁊ etiam
bñdicta tu in oībus creaturis. cum in
gratia ſit excellentioꝛ vniuerſis. Jtē;
bñdicta tu in mulierib⁹. glo. que ſine
exēplo mulicbris cōditōis vgo ⁊ mater
deū genuit. ſ; illud totū in plenitudine
grē eſt cōprehenſum. ergo fruſtra hic
repetif. Jtē cum vgines oēs excellē
tiā habeāt dignitatis. iſta bñdictio om
nibus vginib⁹ cōuenire videf. Omnes
eni vgines inquantū virgines benedi
cte ſunt in mulierib⁹: ⁊ ſic poti⁹ debu
iſſet dicere benedicta tu in vginibus.
Jtē ſi ꝑpter fecūditatē virginalem ē
bñdicta in mulierib⁹. tunc multo poti⁹
dixiſſet bñdicta tu in mulierib⁹. Jtē
plus eſt factum q̄ dictū. bñdicta autē;
dicif q̄ſi bene aucta. ſed plus ē beata.
ergo poti⁹ dixiſſet btā tu mulierib⁹ q̄
benedicta tu in mulierib⁹. Jtē cum
benedictio quedam ſit grē. quedam vo
glīe: oīs aūt benedictio glīe includit in
glīe: ergo plus dixiſ
ſe benedictionē gratie. ergo plus dixiſ
ſet dicendo glorioſa tu in mulieribus
Jtē benedicta tu in mulierib⁹ glo. i.
pꝛe mulieribus. Et alibi in figura dici
tur. Benedicta es tu pꝛe oībus mulie
rib⁹ ſup terrā. Judith. 13. Jtē heſter
2. Aſuerus rex dilexit heſter plus q̄
omnes mulieres. queſtio. Queritur
ergo que ſit dr̄a inter bñdicta tu mulie
ribus ⁊ pꝛe mulieribus ⁊ inter mulie
res ⁊ pluſq̄ omnes mulieres. Jtē; q
ritur vtrū ꝓnomen demr̄atiuū ſecūde
pſone notet ibi excellentiā vel diſcretō
nem. Si diſcretōem videtur q̄ non. q2
multe alie ſunt bñdicte i mu. Si autē
excellentiam. cum excellentiā habeat
non tm̄ reſpectu mulieꝝ ſed reſpectu
oīum creaturaꝝ. dixiſſe debuerat bñdi
cta tu i oībus creaturis. Jtē querif
vtrū iſta bñdictō btiſſime vgīs cōpre
hēdat oīum alioꝝ benedictōem i ſe. Et
vr̄ q̄ ſic ymo neq; dubitabile vr̄. Quid
eni magni vel miri ſi hūit bñdictōes oī
um gentiū q bñdictōes oīum angeloꝝ
⁊ gr̄as hūit ⁊ a nullo illuſtriū vicitur?
Ad hec ſoluēda dicim⁹ q̄ q̄drupler
eſt rō bñdictōis. Dr̄ eni bñdictō q̄ſi q̄
maledicti euacuatō. Jtē dr̄ bñdictō. fe
cunditatis ampliatō: vñ benedixit eis.
Creſcite ⁊ mul. ⁊c̄. Gen. 1. Dr̄ etiā bñdi
ctō. ſingularis grē collatō. Unde bñdi
xit dñs Abꝛaham. Gen. 22. Jtē dr̄ bene
dictō. congratulantiū collaudatō vnde
mat. 21. bñdictus q venit i nomie dñi.
Scōm omnē modū iſtum ⁊ rōnem fuit
benedictiſſima vgo i mulierib⁹ bñdicta
Jtē; benedictō que eſt maledicti eua
cuatō triplex fuit ſm q̄ eſt maledictio
nature. maledictō culpe. maledictō pe
ne. Maledictio nē obpꝛobꝛiu; ſterilita
tis. maledictō culpe feditas libidinis:
maledictio pene eſt iflictio penalitatis
Et quelib; iſtaꝝ triplex. Jn obpꝛobꝛio
eni ſterilitatis triplex fuit maledictio:
ſc; libido ipꝛegnātis. feditas cōcipiētis
peccatū naſcētis. Cōtra hec bñdictiſ
ſima vgo tres hūit bñdictōes i cui⁹ con
ceptōe ipꝛegnans fuit ſpūs ſanctus. cō
cipiens vgo. conceptus deus. Jtem i
inflictione penalitatis triplex fuit ma
ledictō damni. vginitate; perdendo: la
boꝛis i poꝛtādo: doloꝛis i pariēdo. Cō
tra hec iterum in beatiſſima vgine tri
plex fuit benedictō cui i concipiendo v
ginitas aucta. ⁊ conſecrata fuit. ſine la
boꝛe poꝛtauit: ſine doloꝛ̄ peperit. Et ſic
conſtat q̄ nouē maledictōes: noue; bñ
dictōibus euacuauit. ⁊ ſic ꝑpter male
dicti euacuatōe; bñdicta eſt i mulieri
bus. Jtē eſt bñdictō. fecūditatis ſup
exaltatō: ⁊ hec quoq; pōt eſſe triplex.
vna ex parte agētis. altera ex parte ge
nerati. tertia ex pte gignētis. Et q̄lib;
iſtaꝝ triplex. Agens eni i iſta cōceptio
ne fuit deus pater. deus filius. de⁹ ſpi
ritus ſcūs. Exaltata aūt eſſet ſuper om
nem generatione;. generatō illa i qua
agens eſſet ſolus pater. ſed plus exalta
ta vbi pater ⁊ filius ⁊ ſpūs ſanctus.
Jtem ex parte generati exaltata eſt
generatō ſuper omnem generatione;:
vbi concipitur vir perfectus in natura
libus. Sed plus exaltata eſt vbi conci
pitur vir ſanctus gratia ⁊ virtutibus.
Sed ſuper exaltata eſt vbi cōceptus fu
it vir perfectiſſim⁹. homo ſanctiſſim⁹.
⁊ ſummus deus. Jte; ex parte gignē
tis exaltata fuit quia virgo concepit:
plus exaltata quia virgo peperit: exal
tatiſſima quia mater ⁊ virgo lactauit
Eſt etiam benedictō ſingularis gra
tie que ſimilr̄ in beatiſſima virgine tri
plex fuit: Pꝛima q̄ ipſa ſecundum vi
ginitatem caput eſt ⁊ pꝛincipium femīa
rum. Secundo q̄ eſt mater oīum. Ter
tō q̄ eſt domia oīum. Pꝛia iſtarum
adhuc triplex. Dr̄ eni; pꝛīcipium femia
rum pꝛopter tria. Unum eſt q2 habuit
quicqd bōi i femis fuit. Aliud q2 quod
libet illoꝛum i ſummo habuit. Tertiu;
eſt q̄ illud habuit quod nunquam alia
femia habuit vel habere potuit. Pꝛi
mum triplex. Triplex eni bonum fuit i
femis. bonum coniugatarum. bonum
viduarum. bonum vginum. Jn vgī
tate adhuc triplex benedictō eſt. vna ē
carnis icoꝛruptō. Secunda nulli viro
ſubiectō. Tertia angelica conuerſatō.
Jn viduitate etiam eſt triplex bonū.
libertas contemplatōis. exercitium in
operibus pietatis. caſtigatō carnis.
Omnia iſta bona ſimul fuerūt i btiſſi
ma vgie. habuit etia; iſta omnia i ſum
mo. Pꝛecellit enim omnes vgies i tri
bus benedictōibus vginum cauſalita
te. quia virgo vginum puritate q2 pu
ra i ſummo. fecunditate. quia mater ⁊
virgo. Coniuges ſimiliter excellit in
tribus. habuit enim fecunditate; ſine
coꝛruptione. pꝛolem ſine patre. fecun
ditatem reſpectu altiſſime nature. q̄ eſ
ſet mater dei. Bonum viduarum ſilr̄
habuit utpote i ſumma cōtemplatōne

precipua pietate: excellētiſſima caſtita-
te. Quicqd ergo boni in mulierib⁹ fuit
h totū excellētiſſime hūit. qꝛ ṽgo ṽginū
fuit: ꝙ mater dei fuit: ꝙ mr̄ ṽgo fuit.
Secunda gratia ſpecialis. ꝙ mr̄ fuit
hoium. Et h quoq; triplex. Fuit. n. mr̄
vni⁹ hoīs per gn̄ratiōē; oīu; hoīu; mr̄
p regeneratiōem. ꝛ virginū mater per
imitatiōem. Tertia gratia ſpālis fuit:
ꝙ fuit dn̄a oīum. ꝛ hoc triplici ratōe.
Tripliciter. n. efficitur quis iuſte dn̄s.
Una eſt per operatiōē; vt dn̄s ē qs ei⁹
rei quā operatus eſt ꝛ cōduxit in eſſe.
Scōo mō p ēptiōē;. Tertio mō p electō
nem: vt prelati. Iſta triplici rōne fuit
beatiſſima virgo dn̄a oiu; creaturaꝝ.
vtpote mater cōditionis. adiutrix redē
ptoris: regina creationis. Quarto dr̄
benedictio cōgratulantiu; collaudatō
ꝛ hec quoq; triplex. Collaudatur enim
ab angelis: ab hoībus: a corporalibus.
Genuit. n. angeloꝝ reſtauratorē. hoiu;
conditorem: corporaliū innouatorem.
Laudant aūt eam angeli ꝓpter tria.
Reſtaurauit enim reddendo per expol
lentiā; deꝑditum: multiplicando nume
rum: augmētādo ſupadditum. deciam
ſcilȝ ierarchiam. Hoies quoq; laudāt
eam pp tria: genuit enim eis redēptorē
iuſtificatorē; glorificatorem. Corpora
lia quoqȝ laudant eam pp tria. Inmu-
tauit. n. corpora innouādo: nobilitādo:
ꝛ oīa in xp̄i corpore diuinitati vniēdo
Sic quoq; patet qualiter btiſſima oiu;
dn̄a ſm oēm rōnem benedictiōis oiſa-
riam eſt ſuper benedicta.

Qualiter eius benedictio omne; bn̄dic
tionem cōprehendat. capi. 201.

Ualiter aūt ꝛ iſta benedictio i mu
lieribus comprehendat in ſe oēm
aliam benedictionem facile eſt videre
ſingula percurrenti.

De benedictione diei ſeptime. ca. 202.

Rima benedictio ē illa qua bn̄di
xit deus diei. vij. In qua requieuit
ab oī opere quod patrarat. Gene. i. Eſt
aūt iſta benedictio operū cōſumatio: a
peccatis vacatio: eterne requiei prefi-
guratio. In btiſſima aūt virgine fuit
perfecte operu; cōſumatio: qꝛ oīa crea
ta i vno hoīe vniunt cu; creatore: ꝛ ꝑ
mum fit vltimū ꝛ vltimū primū. Non
enim ē perfectio motus vel operis niſi
in circlo. Item ibi ſimiliter eſt vera a
peccatis ceſſatio in cuius volūtate pec
catum nullū fuit: ꝛ ꝓpterea ineſſe nō po
tuit. Hec etiā requies nō ſolū fuit fu
ture requiei ſignū: ſȝ ꝛ cā. Si ergo dies
7ª ē benedicta pp ſabbatū dei: ꝛ tamen
excellentior ē ſabbatiſmus recreationis
q̄ creatiōis. ergo ꝛ maior benedictio.
In oībus. n. requiem queſiuit: ꝛ i ipſa
ſola inuenit: in qua inuenit oīa quecū-
qȝ dīxit. Unde ꝛ in tabernaculo ei⁹ re
quieuit. Eccl'i. 24. Hec ē. n. vera ſyon.
quā elegit dn̄s in habitatione; ſibi. Ibi re
quies ſua in ſeculū ſeculi: ibi habitauit
qm̄ elegit eam. Sic ēt beatiſſima virgo
habuit diei ſeptime benedictionem.

De benedictione ade ꝛ eue. capi. 203.

Ecunda benedictio qua bn̄dixit
de⁹ fuit illa quā dedit ade ꝛ eue.
Gen. i. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ re
plete terram ꝛ ſubicite ea;: ꝛ dominami
piſcibus maris ꝛ volatilib⁹ celi ꝛ vni⁹
ſis aīantibus que mouētur ſup terra;.
Hec benedictō tria cōplectitur i ſe. ſ.
nature fecūditatem: terre ſubiectiōe;.
aīalium dn̄atiōem. Fecūditas duplex
ē carnalis ꝛ ſpiritualis. Utranq; hūit
btiſſima virgo in ſummo. fecūditatem
carnalem ſup fecūditatē naturalem: ꝛ
ſpiritualē vltem. qm̄ oīum bonoꝝ mr̄ ē
hūit etiā terre ſubiectiōem i ſummo.
terram. n. corporis ſui. ita ꝑ oībus ſibi
hūit ſubiectam: ꝙ etiā nunq̄ primum
motum rebellionis hūit cōtra ſpiritū.
Terram etia; mortaliū ſibi habuit ſub
iectam. cum ſit dn̄a oīum angelorum.
Habet ēt beatiſſima virgo oīum aīaliū
ſubiectionē ꝛ dominationē. Dn̄atur ēt
per potentiā piſcibus maris. i. demoni
bus in amaritudie inferni conſtitutis.
Dn̄atur ēt volatilibus celi. i. eleuatis
angelis ꝛ volantibus in celum ꝛ ad al
titudinem cōtemplatōis dei. Dn̄atur eti
am per miſericordiā vniuerſis aīantibus
que mouētur ſuper terrā. i. hominibus
oīb⁹ in mobili vita ꝯſtitutis. Et ſic btiſ
ſima virgo habuit benedictionē primo
rum parentum.

De benedictōne Iacob. ca. 204.

Tem yſaac benedixit Iacob Gē.
27. Det tibi deus de rore celi ꝛ de
pinguedie terre abundantiā frumenti
vini ꝛ olei. ꝛ ſeruiāt tibi populi ꝛ adorēt
te tribus: eſto dn̄s fratru; tuoꝝ. ꝛ icur
uentur ante te filij matris tue. Qui ma
ledixerit tibi ſit ille maledictus. ꝛ qui
benedixerit tibi bn̄dictionib⁹ repleaf.
Hec quoqȝ benedictio i tribus conſi
ſtit. in abundantia neceſſarioꝝ vt ibi
det tibi deus. In dignitate honoꝝ ibi
eſto dn̄s fratrum tuoꝝ. in ammotione
incōmodoꝝ ut ibi. qui maledixerit tibi.
Item ros celi. i. gr̄a cōtemplationis. pi
guedo terre gr̄a actiōis. ꝛ ex his fit fru
menti fidei. vinū ſpei. Un̄ ad Ro. 12.
Spe gaudētes. oleū caritatis. His addū
tur neceſſaria corporis. ꝛ ſic intelligif
in his omne neceſſariū. Sed cōſtat
ꝙ hec omnia bona beata ṽgo habuit i
ſūmo. cōtemplationē. actionē. fide;. ſpē
ꝛ caritatē. ergo pricipuū illius bn̄dictō
nis Iacob hūit in ſummo. Scōm ꝙ
in hac bn̄dictione eſt dignitas honoꝝ.
q̄ intelligif per hoc. Seruiāt tibi populi
ꝛ adorent te tribus. eſto dn̄s fratrū tuo
rum. Populi ſunt gētiles ad fidem con
uerſi. tribus iudei. fratres ſui ſunt xp̄ia
ni. filij mr̄is ſunt angeli. Oēs iſti o be-
atiſſima ſeruiunt tibi i eccl'ia militante:
adorant te yꝑdulia in triumphante. ꝛ i
curuāf ante te: qꝛ vbiq; ꝛ omnibus do
minatio cōgermana tibi pietate. Ter
tiu; quod fuit in bn̄dictōe hac eſt icō-
modoꝝ āmotio. ꝛ laudis cōmuni catio
qd̄ intelligif p hoc qd̄ dicit. Qui male
dixerit tibi corde. ore. ope maledictioni
bus repleaf p̄ntis ꝛ future vite. ꝛ q bn̄
dixerit tibi benedictōibus repleaf. pre
ſentis gr̄e ꝛ glorie future. Iſtā bn̄di-
ctionē etiā habuit i ſummo beatiſſima
virgo. q̄ nunquā aliquod incōmodum
habuit quo caruiſſe voluerit. ymo om
ne incōmodū ſuum cōmodu; ſibi fuit.
Qui ēt ipſam corde ore ꝛ ope maledixe
rit: maledictionē eternā hereditabit.
Qui ṽo ipſa; corde ore ope benedixerit
bn̄dictionē gr̄e ꝛ glorie poſſidebit. Om
nes etiā illā laudam⁹ qn̄ cantantes di
cimus. Bn̄dicta tu in mulierib⁹. Et ſic
pȝ qualiter btā virgo habuit bn̄dictio-
nem Iacob in ſummo.

De benedictione ſinguloꝝ filioꝝ Iacob
ꝛ primo iude. ca. 205.

Unt ꝛ alie famoſe bn̄dictiones in
ter q̄s ſunt ille quibus bn̄dixit Ia
cob filijs ſuis ſingulis benedictiōibus
ꝓprijs Gen. xlix. Sed quāuis omnes di
cātur bn̄dictōes: q̄dā tn̄ illaꝝ ſūt magiſ
ꝓphetie vl' maledictōes. qb⁹ obmiſſis
illas que uere ſunt bn̄dictōes qualiter
cōprehendanf ſub bn̄dictione bn̄dictiſ
ſime declaremus. Cum aūt filij Iacob
alias ſignificent ṽtutes. Iudas ſignifi
cat caritatē. ꝛ iō in pſona Iude dece; ꝛ
ſeptem ibi ponūf ꝓprietates de carita
te. Dicif ergo Gen. xlix. Iuda laudabūt
te fratres tui. Manus tua in ceruicib⁹
inimicoꝝ tuoꝝ. Adorabunt te filij pr̄is
tui. Catulus leonis Iuda. Ad predam
aſcendiſti fili mi. Requieſcens accubui
ſti ut leo ꝛ q̄ſi leena. quis ſuſcitabit eū?
Non auferetur ſceptrum de Iuda. ꝛ
dux d̄ femore ei⁹ donec veniat q mitten
d⁹ eſt. ꝛ ipſe erit expectatio gētiū. ligāſ
ad vineā pullū ſuū ꝛ ad vitem o fili mi
aſinam ſuā. lauabit i vino ſtolā ſuā;.
ꝛ i ſanguine vue palliū ſuū. Pulchriōes
m

ſunt oculi eiꝰ vino: ⁊ dentes eius lacte
candidiores. Pꝛia ergo ꝓpꝛietas eſt
ꝙ caritas ē digniſſima ꝟtutū. iuxta illō
pꝛ'e. Coꝛ. 13. Maioꝛ hoꝛu; eſt caritas.
Et hoc intelligiᷓ ꝑ hoc Juda laudabūt
te fratres tui. Scda ꝓpꝛietas eſt ꝙ ip
ſa eſt expugnatrix peccatoꝝ. iuxta illud
pꝛie petri. 4. Caritas opit multitudinē
peccatoꝝ. Et hoc intelligiᷓ per hoc qđ
dicitᷓ. Manus tue ī ceruicibꝰ inimicoꝝ
tuoꝝ. Tertia ꝓpꝛietas eſt ꝙ dat ꝟtuti
bꝰ eſſentiā ꝟtutū. ⁊ hoc itelligiᷓ ꝑ hoc
qđ dᷓ Adoꝛabūt te filij pr̄is tui. Quārta
eſt ꝙ amatrix arduoꝝ. ⁊ hoc intelligiᷓ
ꝑ illō qđ dᷓ. Catulꝰ leonis Juda. Qui
ta eſt ꝙ eſt expoliatrix demonū quod ī
telligiᷓ ꝑ hoc. Ad p̄dā aſcendiſti fili mi.
Sexta ꝙ ē victrix paſſionū. qđ itelli
giᷓ ꝑ hoc. requieſcens. Septīa eſt ꝙ ē
ſupatrix tēptationū ꝑ hoc qđ dᷓ. Accu
buiſti vt leo: Octaua ē ꝙ facit ꝓ dile
cto aīam ponere. qđ intelligiᷓ ꝑ hoc qđ
dᷓ leena. Nona eſt ꝙ nihil pōt eā a di
lecto ſeparare. Uñ ad ro. 8. Quis nos
ſepabit a caritate dei? ⁊ hoc itelligiᷓ ꝑ
hoc Quis ſuſcitab. t eū. Decīa ē ꝙ fa
cit in eternū regnare pꝛie coꝛ. 13. Cari
tas nūq̄ excidit. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit. Nō
auffereᷓ ſceptrū ō Juda. Undecima
ꝙ facit filios deo generare. quod itelli
giᷓ ꝑ hoc qđ dicit. ⁊ dux ō femoꝛe eius.
Duodecima ē ꝙ facit xp̄m de celo de
ſcēdere. ⁊ hoc ē quod dić. donec vēiat
q mittēdꝰ eſt. Terciadecia ꝙ vnit mē
bꝛa eccl'ie iſe ex q̄ totū coꝛpꝰ eſt ꝯnexū
⁊ compactū. ⁊ hoc eſt quod dicit. ligās
ad vineā pullū ſuū. Quartadecia ē ꝙ
vnit ⁊ ligat mēbꝛa cū capite: ⁊ hoc eſt
qđ dić. ⁊ ad vitē o fili mi aſinā ſuā. De
ciaqnta ꝙ fać xp̄s ſuo ſanguie nos laua
re. iuxta illō. Apo. 1. Qui dilexit nos ⁊ la
uit nos a peccatis nr̄is ī ſāguie ſuo ⁊ B
ē lauabit ī vīo ſtolā ſuā ⁊ ī ſanguie vue
palliū ſuū. Sextadecia ē ꝙ fcē cū ꝑ
doctrinā vocaᷓ. iuxta illō Jo. vl. Symō
iohis diligis me paſce oues meas. Et B
eſt qđ dić. pulchꝛioꝛes ſūt oculi eiꝰ vino
Deciaſeptia ē ꝙ fecit xp̄m nos ſibi ꝑ
ſacramēta icoꝛpare. ⁊ hoc ē qđ dicit dē
tes eiꝰ lacte cādidioꝛes. Et ſic ī vniūſo
ſūt. 17. ꝓpꝛietates caritatis q̄ ſūt digniſ
ſima ꝟtutū. expugnatrix peccatoꝝ. dās
ꝟtutibꝰ eē ꝟtutū. amatrix arduoꝝ. ſpo
liatrix demonū. victrix paſſionū. triū
phatrix tēptationū. aīam ponere. nihil
ſepare. in eternū regnare. filios deo ge
nerare. xp̄m ō celo deducere. vnire mē
bꝛa eccl'ie. vnire mēbꝛa cū capite. ſan
guie lauare. ꝑ doctrinā vocaᷓ. ꝑ ſacra
menta icoꝛpoꝛare. qđ itelligiᷓ ꝑ hoc qđ
dᷓ. dētes eiꝰ lacte cādidioꝛes. ꝑ lac enī
itelligiᷓ māſuetudo ſacramentoꝝ ō car
ne xp̄i ⁊ paſſiōe fluētiū. Jſte ergo ſūt
ꝓpꝛietates caritatis ī quibꝰ ꝯſiſtit bn̄dic
tio Jude. S; ad nobilioꝛē ſubſtantia;
ſequūᷓ nobilioꝛes ꝓpꝛietates. ergo ꝗcū
q; h; caritatē ī ſūmo h; ⁊ has ꝓpꝛieta
tes ī ſūmo. ⁊ ꝑ ꝯñs bn̄dictōes Jude in
ſūmo. S; btiſſima oīum dñarum dñā
habuit caritate; ī ſummo. ergo ⁊ has
ꝓpꝛietates habuit in ſummo.

De bn̄dictione zabulon. ca. 206.

Equiᷓ benedictō zabulon. zabulon
ī littoꝛe maris hītabit in ſtatōe na
uium ꝑtingens vſq; ad ſidonē. Per za
bulon ſ; magiſtrū Rickardū ō s. vic.
intelligiᷓ zelꝰ aīaꝝ. ō quo ſic dicit. Poſt
yſachar zabulon. i. hitaculū foꝛtitudis
gigniᷓ. q2 ꝑ dulcedis deguſtationē odi
um vitioꝝ. gi a ⁊ vere ꝟtutis robur ac
giᷓ. Jſte eſt zabulon q irafcendo ira;
dei placare ꝯſueuit. q pieſeuiendo du;
hom̄nū vicia ꝑcutit. q̄ſi ñ parcēdo me
liꝰ ꝑcit. Abſq; dubio nihil ſic placet do
nihil ſic placat deū. q̄ȝ zelus aīaꝝ. Et ī
fra. Quā multos hodie videmꝰ paupes
ſpū. caritate ſcruētes. mutū abſtinen
tes. admodū patientes. ad zelū tñ aīa
rū nimus tepidos multūq; toꝛpentes.
Alij q̄dem ad cuſtodiā hūilitatis delin
quentes icrepare ñ p̄ſumūt. Alij neceſ
ſitate; ſſñā ne turbare videanᷓ. peccā
tes arguere metuūt. Sic alij alijs atq;
adhuc alijs modis zelare pꝛo domio no
lunt. virtutis hoc fingunt eſſe. vel ꝟi
tutis eſſe credūt. E cōtra quida; qđ abſ
q; dubio agunt in ſpū furoꝛis: agere ſe
arbitrātur zelo rectitudis: ⁊ dū veraci
ter odio pſequuntur hominē hoc agere
ſe putāt vel ſimulent odio vicioꝝ. Jlli
pietate potius q̄ȝ crudelitate delinquen
tes perſequi credendi ſunt. qui interna
illa gaudia atq; eos tot doloꝛibus inui
tant. ⁊ per experientiā; nouerunt. De
bet etiā; zabulon non ſolum deliquen
tes coꝛripere. ſed etiam tēpoꝛe perſecu
tionis cōtra perſequentes defendere.
Debet etiam zabulon pꝛomptioꝛ eſſe ad
mala ferenda q̄ȝ inferēda: ⁊ quia hab;
neceſſe quādoq; pꝛo culpa eoꝛū iraſci:
amplius vtiq; dolet cum cogitur eos
pro culpa percutere. q̄ȝ cu; cogitur pꝛo
eoꝛu; defenſiōe puniri. Libenter ergo
ſe occurꝛentibus periculis obicit. ⁊ cō
tra ſeuientium pꝛocellas tempeſtatum
ſe ſponte opponit: alioquin fruſtra iux
ta littoꝛa maris habitat. fruſtra in ſta
tione nauium parat ſi contra maxima
mundane preſſure diſcrimia trepidat.
ut tempeſtatibus diu fatigatos ⁊ tan
de; littoꝛibus ereptos blande excipiat
⁊ benigne foueat. Et infra. Uſq; ad ſy
donem. Scimus fieri huius venationē
animarum quādoq; per occultā ſugge
ſtione; demonū. quandoq; per apertā
ſuaſionem hominū. Uerumtamē nouit
vtrūq; zabulon compꝛehendere ⁊ cau
te detegere. Figit ergo foꝛtitudinis ſue
habitaculum e regione maris ī cōfinio
ſydonis: vbi hic vigilat ꝯtra ſeuiciā per
ſequentiū. illic cōtra fraudulentiā inſi
diantiū. Et infra. Neſcio ſi pōt homo a
deo ī hac vita aliquid maiꝰ accipe. igno
ro cui poſſit hac gr̄a maioꝛem aliquā ō
us homini cōferꝛe. q̄ȝ ut eius miniſte
rio ꝑuerſi homines in melius mutenᷓ
⁊ de filijs dyaboli filij dei efficiantur.
An foꝛte cuiquā maius eſſe videbitur
moꝛtuos ſuſcitare? Ergone maius erit
ſuſcitaſſe carnē moꝛtuā iterum moꝛitu
ram. q̄ȝ aīam in eternū victuram? Er
gone maius erit reſtituiſſe carni gau
dia mundi, q̄ȝ anime gaudia celi? O
qualis dos. qualis dignitas. talem gra
tiam a deo accipere. Non decuit cele
ſtem ſponſum ſponſe ſue aliam dotem
donare. q̄ȝ ut per adoptionis gratiam
poſſit multos filios gignere deo ⁊ fili
os ire filioſq; gehenne: regni celeſtis
heredes aſcribere. Unde ipſo nato ex
clamat mater eius. dotauit me domi
nus dote mea bona. Ex his intelligi
tur ꝙ per zabulon zelus animarum in
telligitur. cuius ſunt x. pꝛopꝛietates.
Pꝛima ꝙ odit peccatum. Secunda ꝙ
maxime placat deum. Tertia ꝙ non
parcendo plus parcit. Quarta ꝙ nihil
plus placet deo. Quinta ꝙ pꝛomptioꝛ
eſt ad mala ferenda. Sexta ꝙ blande
recipit penitentem. Septima ꝙ vigilat
contra perſecutoꝛes ⁊ manifeſtas inſi
dias. Octaua ꝙ homo non poteſt ma
ius donum accipere. Nona ē ꝙ eſt dos
quam celeſtis ſponſus dat ſponſe ſue.
Decima ꝙ filios dei generat. Jſte ergo
ſunt pꝛopꝛietates zeli in quibus conſi
ſtit benedictio zabulon. Sed ad nobi
lioꝛem ſubſtantiam ſequitur nobilio
res pꝛopꝛietates. ergo quicunq; habet
zelum animaru; in ſummo: habet has
pꝛopꝛietates in ſūmo. ⁊ per cōſequens
benedictionē zabulon ī ſūmo. Sed bea
tiſſima virgo habuit zelum animaru;
in ſummo. ergo benedictionē in ſūmo.
Minoꝛ pꝫ per illud quod in pꝛicipio po
nitur. ſ. ꝙ zelus animarum ex interne
dulcedinis deguſtatione generaᷓ. S;
illam deguſtationem habuit in ſummo
ergo zelum animarum in ſummo cum
ſuis pꝛopꝛietatibus. ergo ⁊ benedictio
nem zabulon in ſummo.

De bn̄dictione yſachar. ca. 207.

Equitur bñdictio yſacbar. de qua
dicit yſachar aſinus fortis accu-
bans inter termios: Uidit terrã q eēt
bona: z requiē q eſſet optima z ſuppo
ſuit humerũ ſuum ad portãdum. factuſ
ſuit tributis ſuiens. glo. Recte poſt
natiuitatē Gad z Aſer yſacalē filiū ge
nuit qz niſi p abſtinētiã z patiētiã mēs
humana ad verū gaudiū non ptingit.
Oportet eni non ſolū delectationē fal-
ſam ſed z vanã pturbationē excludere
g vult de veritate gaudere. Et iſte fili⁹
yſachar .i. merces dicit. qz illud gaudi
um vez tanq̃ mercedem oīum laboruz
expectamus. Et infra. Scim⁹ q mare
ſemp fluctuat: terra autē in eternū ſtat
ſic z cetera elemēta ſemp ĩ motu ſunt:
z ſola terra ſtãte cetera ſtare neſciunt
Et ſcim⁹ qz mens que p varia deſideria
fluctuat. quã adhuc ſecularium cauſaz p
cella exagitat: ad illud eternū gaudiuz
non admittit: z illo torrente volupta-
tis nō potat: quãto min⁹ inebriat? Et
infra. hec eſt terra illa bona tranquili
tas mentis. qñ mens in ſe ipſa tota col
ligit z in vno eternitatis deſiderio im
mobiliter figit. hec ē terra quã pmiſit
dñs. Beati mites qm̃ ipſi poſſidebūt ter
rã. Et ĩfra: Pro hac terra yſachar aſi
nus factus z fortis effect⁹ z libenter
ſuppōit humerū ſuū ad portandū: z fa
ctus tributis ſuiens. Multū ſibi ſubi-
te uiluerat qui ſe aſinū animal pene ce
teris vilius reputabat. Multū concu
piuit terrã quam vidit pro qua ad om
nē laborem fortis pdurauit. Uiderat
nihilomin⁹ q ſane ad pulchritudinē il
li⁹ terre oēs pulcritudines iuſt cie nře
ſūt uel pãnus mēſtruate. Uiderat nihil
omin⁹ q nō ſūt ɔdigne paſſiones hui⁹
tpis ad futurã gloriã. In vno ergo ſibi
vilis: in altero fortis effect⁹. ꝺ vno hu
miliatus. de altero roborat⁹ fortitudis
ſuc humez ad omnem laborem libēter
inclinauit z i acquirendo diuina nō ſua
vero regi tributū pſoluit. Unꝺ pſ. Ut
iumentū factus ſum apud te. Itez pro
pter te mortificamur tota die. Quia ꝟo
hui⁹ vite bona ad neceſſitatē nō reſpue
bat hanc terrã penitus nō deſerebat.
Quia ꝟo future vite nihil niſi nouiſſi-
ma qdã capere poterat: illã non appre
hendebat. z inter terminos hitabat: z
iſtam tollerabat ad neceſſitatē. illaz ɔ
cupiuit ad iocunditatem. Satagebat
iſtã penitus deſerere nec poterat. ãbige
bat i illã totus itrare nec valebat. Fe
cit ergo quod potuit: inter termios ha
bitauit. Quottidie in illam nitebatur.
quottidie in iſtã relabebat. z ſic inter
terminos morabat. Ex his colligit q
per yſachar gaudiū internum interp
tatur. Cuius in his verbis x. proprieta
tes exprimunt. Prima ē q falſaz dele
ctationē excludit. Scđa q vanã pertur
bationē elidit. Tertia q eſt merces la
borum. Quarta q mentem ſtabilitat.
Quita q animū roborat. Sexta q ho
minez hūiliat. Septia q animū i ſuſpē
dium eleuat. Octaua q terrã pſpicat.
Nona q requiē ſentit. Decia q gloriaz
deo aſcribit z reddit. Iſte ergo pprie-
tates ſūt interni gaudij in quib⁹ conſi
ſtit bñdictio yſachar. Sed btiſſima vir
go hūit gaudiū. ergo z pprietates eius
in ſūmo. ergo z bñdictionē yſachar in
ſūmo. minor patet ſupra de beatitudini
bus ſuper illam que eſt. Beati qui eſu
riunt. z i tractatu ꝺ fructib⁹ ſuppoſito.

Benedictio dan. ca. 208.

Equitur benedictio dan. Dan iu
dicabit populum ſuū ſicut z alia
tribus in iſrael. glo. Per officiuz Dan.
illecebroſas cogitationes comprehen
dimus. arguimus. damnamus. caſtiga
mus. Recte enim dan .i. iudiciū vocat⁹
eſt. Et infra. Si dan. populum ſuuz cu
ſtodiat reſtricte ſi iudicium ſuū diligen
ter exerceat: fiet nihil in ceteris tribu
bus. raro inuenietur qui damnari de
beat. Ex his colligitur reſtrictio cogita
tionum inutilium. Circa hoc q̃ttuor
pprietates innuũtur in qbus ſua bñdi
ctio conſideratur. Prima ē cogitatōes
malas reprehēdere. Secūda arguere.
Tertia damnare. Quarta caſtigare.
Iſtam aūt cogitationum reſtrictionem
beatiſſima in ſummo habuit. que talr
oēs cogitationes ordinatas habuit: q
nullus vł primus motus illicitus exur
gere potuit. z ſic benedictionem dan
poſſedit.

De benedictione Gad. capitu. 209.

Equit bñdictio gad. Gad accinctus
preliabitur ante eum z ipſe accin
getur retrorſuz. glo. Quia ad dan per
tinet diſciplina cogitationum. ad Gad
pertinet diſciplina ſenſuum. Unius eſt
ſedare ciuilem diſcordiam. alterius re
pellere hoſtilem pugnaz. hic vigilat cō
tra ciuilem proditionem. ille cōtra ho-
ſtium incurſionem. Et infra. Quamuiſ
aſſidue in throno iudicij ſedeat. ꝗuis
rixas alternantiū cogitationum indeſi
nenter componat. fruſtra vtiqz ĩ obſer
nanda ciuium concordia laborat: niſi
eodem ſtudio Gad ciuitatem noſtraz p
ſenſuum diſciplinaz muniat. z hoſtiliū
viciorū agmina inſtante prelio acriter
feriat. Unde ſcriptum eſt. Gad accict⁹
preliabitur ante eum. Gad procul dubio
tunc ſic accingitur. quãdo ſenſuum diſ
ſolutiones per diſciplinam reſtringit.
Tunc fortiter dimicat quando carnalia
deſideria per carnis mortificationē tru
cidat. Ex his colligitur. q per Gad di
ſciplina ſenſuuz intelligitur. Cuius ſūt
tres proprietates. Prima q ciuitatem
mentis cuſtodit. Scđa hoſtilem pugnã
repellit. Tertia hoſtes per abſtinentiã
diuertit. has proprietates ĩ ſummo ha
buit beata virgo. que ciuitatem cordiſ
taliter cuſtodiuit: q nunquam aliquis
hoſtium in ipſam vel primo impugnar
motu attemptauit. ergo z benedictōem
Gad beata virgo habuit.

De benedictione neptalim capitu. 210.

Equitur benedictio neptalyz. Nep
talyz ceruus emiſſus dans eloqa
pulchritudinis. glo. Sicut ad dan per
tinet per repreſentat onem pene repri
mere concupiſcētia itra. ſic ad neptalym p
tiet p ɔſolationē premiorũ iflamare bōa
deſideria. Et infra. Quia ergo quicqd
ſcriptum repit ad ſpālem intelligentiã
conuertit. conuerſionis nomē accepit.
Sed notandum q non aui volanti ſed
ceruo currenti comparatur. Naz auis
quidem volando longe a terra ſuſpēdi
tur. ceruus autem ad dãdos ſaltus ter
re vicinatur. Sed nec in ipſis ſuis ſalti
bus ſeparatur a terra. Sic nimirum
neptalym dum per rerū viſibilium for
mam querit inuiſibilium naturã. quoſ
dam ſaltus dare non autem ad plenuz
volare conſueuit. quia in eo q ſe ad ſū
ma erigit rerum corporalium ſecū vm
bram trahens yma omnino nō deſit.
ſic nouit neptalym carnalia ſpiritalib⁹
miſcere. z per corporalia incorporalia
deſcribere. vt vtraqz hois natura ĩ ei⁹
dictis inueniat. vt ſe mirabiliter refi-
ciat. qui ex corporea z ĩcorporea natu
ra conſtat. Illud autem in huiuſmodi
dictis valde mirabile ē q tunc fere ſp
blãdiunt. qñ iuxta ſenſum littere nihil
ſonare videntur. Quale eſt illud. Ca-
pilli tui ſicut greges caprarum. Et illꝺ
Naſus tuus vt turris libani z ſimilia.
niſi forte in huiuſmōi dictis h eſt qꝺ taz
libenter amplectimur et iocunda qua
dam ut ita dicam littere fatuitate ad
ſpiritalem intelligentiam conſurgere
coartamur. Ex his colligitur q per
Neptalim intelligitur cōtemplatio in
uiſibilium per viſibilia cum doctrina.
Cuius gratie hic 6. proprietates ponun
tur que neptalim complectuntur. Pri
ma eſt premiorum conſideratio. Secū
da deſideriorum inflammatio. Tertia
ſcripturarum ad ſpiritualem intelligē

tiam conuerſio. Quarta eſt nec viſibili
um nec inuiſibilium derelictio. ſ; inter
vtrunq; ſaltatio. Quinta eſt per abſur
ditatem littere ad ſpiritualem ītellectū
coartatio. Sexta ē ſpiritualis doctrine
inſtructio. Hec autem omnia ipſa hūit
in ſummo que ſola inter homines oēs
viatores perfectam in via habuit con
templationem. ſola oēs ſcripturas ſm
omne; ſancti ſpiritus ſenſum ītellexit.
⁊ verbo increato vetus ⁊ nouum teſta
mentū expreſſe docuit. cuius ⁊ ipſa ore
⁊ opere diſcipline dei doctrix ymo glo.
fuit. Et ſic quoq; benedictione; nepta
lim ſua benedictione includit.

De benedictione Aſer. capitu. xii.

Equitur benedictō Aſer. Aſer pi
guis panis eius: ⁊ pbebit delicias
regibus glo. Aſer quāuis multum eſu
riat panem iuſticie dedignatur tamen
eundem comedere niſi fuerit conſpſus
oleo miſericordie. Ex multa enī deicia
rum affluentia que ſibi ſemper abūdat
et ſpolijs pro frequenti victoria multū
eſt delicatus effectus. nec etiam ſapit
panis vllus quantumlibet nitidus niſi
ſit oleo cōſperſus. in tantum vt de ipſo
pnunciet ſcriptura dicens Aſer piguiſ
panis eius. Si enim gaudium eſt ſuper
vno peccatore penitentia; agente. quā
ta tunc ſolennitas erit ſuper quolibet
iuſto libenter pro iuſticia morientē? Ue
re piguis panis eius prebebit delicias
regibus. O qualis panis eius. O qua
les delicie eius que tantum ſapiunt re
gibus talibus. Certe reges iſti tam ad
nuptias introierunt. tam ad illud eter
num conuiuium ſedent. tamq; illo pāe
angelorum delicijs eternis veſcuntur
tam torrente voluptatis inebriantur.
⁊ adhuc aſer delicias inſatiabiliter eſu
riunt. Sed vnde ei tanta diuitiarum
abundantia: niſi vt eſt dictum de hoſti
um ſpolijs in tam frequenti victoria ?
Quanto enim amplius atteruntur ho
ſtes iuſticie. tanto vberius cumulant
gaudia conſcientie. Gloria ⁊ diuitie in
domo eius ⁊c. Gloria autem hec eſt te
ſtimonium conſcientie noſtre. hoſtibꝰ
itaq; fugatis ⁊ omnibus pacificatis nil
tamen obſtat. vt arbitror. quin illa ci
uitas noſtra experiat. que ſit illa pax
dei. que exuperat omnem ſenſum. ⁊
quam magna ſit multitudo dulcedinis
tue domine. quam abſcondiſti timenti
bus te. Quid ergo mirum ſi eam quis
bet amator mundi neſcit quā; deus di
ligentibus ſe abſcondit ? Qui enim in
bonis falſis ſpem figunt. bona vera in
uenire non poſſunt. vnde dicunt. Quiſ
oſtendit nobis bona? Eſt enim manna
abſconditu;: quod nemo nouit niſi qui
accipit. Mens enim que laudibus ho
minum delectatur. quid ſit internum
gaudium experiri non meretur. Ex
his colligitur ꝙ per aſer intelligit mo
rum iuſtificatio. Cuius hic nouem pro
prietates ponuntur. que benedictione;
Aſer complectuntur. Prima ē eſuries
pro iuſticia. Secunda delectatio i miſe
ricordia. Tertia eſt diuitiarum abūdā
tia. Quarta eſt deliciarum affluentia.
Quinta eſt hoſtiu; frequens victoria.
Sexta eſt celeſtium conuiuiaru; prepa
ratio. Septima eſt conſciencie exaltatō.
Octaua eſt superne pacis experientia:
Nona eſt abſcondite dulcedinis pregu
ſtatio. Harum aūt due aliarum omnū
ſunt cauſe. ſ. eſuries iuſticie ⁊ frequen
tia victorie. quibus etiam intenſis inten
duntur omnes alie. Conſtat autē ꝙ
in beatiſſima virgine i ſummo fuit eſu
ries iuſticie ⁊ excellentia victorie. ſicut
⁊ diuitiarum ⁊ deliciarum ſpiritualiū
⁊ conuiuiarum ⁊ pacis ⁊ delectationis
eminētia. vtpote que nos iuſtificauit.
mater miſericordie extitit. ſerpentem
pre omnibus contriuit. omnes filias in
diuitijs ſupergreſſa abūdauit. delicijs
affluens. innixa ſuper dilectu; aſcēdit.

panē angelo; ⁊ vinū oībꝰ dedit mixtū
pre oībus cōſortibus ſuis: oleo exultati
onis vncta fuit p quā pax vera deſcen
dit de celo: ⁊ verū māna nouē mēſibuſ
i ſe abſconditū hūit. ⁊ tūc oībus in ci
bū māifeſtauit ⁊ donauit. ⁊ ſic iterum
bñdictō ſua bñdictionē aſer icludit.

De benedictione Joſeph. capitu. xiii.

Equitur benedictio Joſeph Filiꝰ
accreſcens ioſeph. filiꝰ accreſcēs
⁊ decorus aſpectu. Filie diſcurrerunt
ſuper muru;. ſed exaſperauerūt eū: ⁊
iurgati ſunt. Inuiderūtq; ei hentes ia
cula. Sedit in forti arcus eius: ⁊ diſſo
luta ſunt vincula brachiorū ⁊ manuu;
illius p manus potentis Jacob. Inde
paſtor egreſſus ē lapis iſrael. deꝰ prīs
tui erit adiutor tuus: ⁊ oipotens bñdi
cet tibi benedictionibus celi deſuper
⁊ benedictionibus abyſſi iacentis deor
ſum. benedictōnibus vberu; ⁊ vulue.
benedictiones prīs tui cōfortate ſunt
de benedictionibus prīum eius. donec
veniret deſiderū collium eternorum.
Fiant i capite Joſeph ⁊ in vertice na
zarei inter fratres ſuos. Hec bñdictō
Joſeph ſm intellectū litteralē. diuidiſ
in. xvij. ptes bñdictōem Joſeph itegrā
tes. Prima ē dei filiatio. Scda ē diuia
imitatio. ⁊ hec itelligiſ p filiū bis poſi
tum. Tertia ē augmētū ſapiētie. Quar
ta eſt augmentum gratie. ⁊ ille intelli
guntur p accreſcens bis poſitū. Quita
ē bona fama ꝗtum ad ſeipſum. ⁊ hec i
telligiſ per illud ꝙ dr̄ decorus. Sexta
eſt edificatio p exemplu;. ⁊ hoc intelli
gitur ꝙ dr̄ filie diſcurrerunt ſuper mu
rum. Septima ē patiētia ab ope. ⁊ h ꝗ
diciſ. Sed exaſpauerunt eū. Octaua ē
patientia ab ore. ⁊ itelligiſ per hoc ꝙ
dicitꝰ iurgati ſunt. Nona ē patientia a
cordis iniuria. ⁊ hoc ē ꝙ dicit. Inuide
rūt ei habētes iacula. Decia ē liberatō
a malo culpe. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit diſſolu
ta ſunt vincula. Undecima eſt tēporal
origo. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit Inde egreſſus
eſt paſtor. Duodecima eſt mali tēptatio
nis ſuperatio: ⁊ hoc ē deus prīs t. erit
adiutor tuus. Tertiadecima ē collatio
boni glorie. ⁊ hoc ē. bñdictōnibꝰ celi d
ſup. Quartadecima ē collatio bōi grē
⁊ hec eſt. benedictionibus abyſſi iacen
tis deorſu;. Deciaquinta ē collatio bo
ni nature ꝙ ē. bñdictio vberū ⁊ vulue
Sextadecia ē boni hereditaria ⁊ hoc ē
benedictōnes patris tui cōfortate ſūt.
De benedictionibus patrū eius donec
veniret deſiderū collium eternorum.
Decimaſeptima eſt bōitatis i alios hr
ditatio ⁊ h ē. fiāt i capite Joſeph ⁊ in
vertice nazarei iter frēs ſuos. Harū oiu;
benedictionū ſufficientia diuiditur in
hunc modum. benedictio pſone vel eſt
in eſſendo vel i patiēdo vel in agendo
In eſſendo vel ad deū vel ad ſeipſum
vel ad pximū. Ad deū dupliciter vel i
accipiendo eſſe. ſic ē filius per creatio
nē. vel in accipiēdo operationē ⁊ ſic eſt
filius per imitationē. Ad ſe dupliciter
vl quantū ad intellectum ſic ē augmē
tum ſapientie. vel quantum ad affectū
ſic eſt augmentum gratie. Ad proximū
dupliciter vel quantū ad bonū propri
um. ſic ē bona fama vl quantū ad bonū
pximi. ſic ē exemplū. Si autem in pa
tiendo ē. vel ē paſſio a malo illato vl in
nato. Si ab illato ſic ē vel ab opere vel
a ſermone. vel a corde ⁊ ſic contra hec
triplex eſt patientia que eſt arcus in for
titudine diuina. Si a malo innato. ſic
eſt liberatio a culpa. Si autem eſt in
agendo. vel eſt actō naturalis. ⁊ ſic ori
go chriſti per propagatione; temporalē
Uel ē voluntaria. Et ſic vel eſt contra
malum ⁊ ſic eſt temptationis ſuperatio
vel ē ad bonum. Et hoc tripliciter vel
in ſe vel in cauſa uel in efficientia. In
ſe vel eſt glorie. vel gratie. vel nature.
In cauſa ſic boni hereditaria poſſeſ
ſio. In efficientia ſic eſt bonitatis in
alios operatio. Ex his ergo integratur
benedictio Joſeph. Sed conſtat ꝙ hec

omnia fuerūt in bt̄iſſima virgine in ſū
mo que fuit ſūma filia dei in eſſe glorie
grē ⁊ nature. ⁊ in perfectiſſima imita
tiōe habens plenitudine; ſapiētie. grē.
famē. exempli. patientie. immunitatis
culpe. tp̄alis origo xp̄i. plena etiā bono
glorie grē ⁊ nature que omniū ꝓgeni
torū virtutes cū excellentia hūit ⁊ ſuā
grē plenitudinem ad oēs tranſmiſit. ⁊
ſic pꝫ qualiter bn̄dictio Joſeph etiam
in beatiſſime virginis benedictione in
cluſa fuit.

De bn̄dictione beniamin. ca. 213.

Equitur de benedictiōe beniamin
Beniamin lupus rapax: mane cōe
det p̄dā ⁊ veſpere diuidet ſpolia. Hec
bn̄dictio in tribus cōſiſtit. Primū ꝑdi
toꝝ oīu; ereptio a culpa. ſm̄ de ereptō
ne cōgratulatio in grā. tertiū i futuro
oīum ⁊ ſinguloꝝ gloriatio in glīa. Et
hec in bt̄iſſima virgine fuerūt in ſūmo
que ſūmam in ereptione hūit victoriā.
ſūmam de ereptis in p̄ſiti leticiam. ⁊ ſū
mam in futuro gloriā. ⁊ ſic ſua benedi
ctio benedictio iē quoq; beniamin in
cludit. Si autē ſcḋm tropologiā per Jo
ſeph intelligit̄ gratia diſcretionis in ac
tione. ꝑ beniamin grā cognitionis in
cōtemplatione. conſtat quoq; ꝙ hec in
ſūmo habuit beata v̄go. ⁊ ſic bn̄dictio
nes filiorū; Jacob omnes que vere ſūt
benedictiōes in bn̄dictione dn̄e etiā cū
excellentia ſunt incluſe.

De bn̄dictōe pria balaam. ca. 214.

Equit̄ videre qualiter benedictio
nes ille quibus bn̄dixit balaā iſra
el in benedictōe dn̄e ſint incluſe. Diui
dunt̄ aūt he benedictōes in duas par
tes. In prima ponit bn̄dictiones quam
tū ab ſubſtantiā. Secūdo quantum ad
ipſarum cauſam ſufficientem vbi dicit
Videbo eū ſed nō mō ⁊c̄. Num. 24. Pri
ma pa continet tres bn̄dictiones. Pria
illaꝝ bn̄dic populo. ſecundū; ſtatū p̄ſitē
vnde dicit nume. 23. Dē ſūmis ſilicib⁹
⁊c̄. Scḋa quo ad ſtatū preteritū: i quo
fuerunt ibi vbi dicit. Nō eſt ydolū i Ja
cob. ⁊c̄. Tertia quantū ad ſtatū futurū
in q̄ poſtea erūt ibi ubi dic̄. Quā pulcra
tabernacula ⁊c̄. Pria benedictio eſt
hec. De ſūmis ſilicibus videbo eum ⁊
de collibus conſiderabo eum. populus
ſolus qui habitabit: ⁊ inter gentes nō
reputabitur. Quis dinumerare poſſit
pulucrem Jacob. ⁊ noſſe numerū ſtir
pis iſrael: Moriat̄ aīa mea morte iuſto
rū. ⁊ fiunt nouiſſima mea hoꝝ ſimilia.
hec bn̄dictio hꝫ quinq; particulares bn̄
dictōes. Pria eſt cōuerſatiōis altitu
do. ⁊ hec duplex vel imitatōe angeloꝝ
⁊ hoc eſt ꝙ dicit de ſūmis ſilicibus vi
debo illū. vel imitatōe ſcōꝝ ⁊ ꝑfectoꝝ
hominū ⁊ hoc eſt qḋ dicit. de collibus
cōſiderabo illū. Scḋa bn̄dictio eſt a
malis ſeparatio: ⁊ hoc duplicat̄. vel a ꝯ
muniōe demonū. ⁊ hoc eſt qḋ dicit. po
pulus ſolus q̄ bitabit. vel a ꝯſortio ma
loꝝ hominū ⁊ hoc eſt qḋ dicit. Inter gē
tes nō reputabit̄. Tertia bn̄dictio ē
in ſe ꝑfectio ⁊ hec duplex. vel i actōe ⁊
hoc intelligit̄ ꝑ hoc ꝙ dicit. Jacob. vl̄ i
contemplatōe ⁊ hoc intelligit̄ ꝑ iſrael.
Quārta ē ſemīs m̄ltiplicatō. ⁊ hoc du
pliciter vel eſt multiplicatio ſpūs ⁊ ſic
eſt ꝙ dicit. numerū ſtirpis iſrael. vel ſe
cūdū carnē. ⁊ hoc eſt qḋ dicit. puluerē
Jacob. Quīta bn̄dictio eſt ſūma bea
titudo. ⁊ hec duplex. ſ. bōa mors ⁊ hoc
eſt ꝙ dicit moriatur anima mea morte
iuſtoꝝ ⁊ btificatio poſt mortē. ⁊ hoc ē
ꝙ dicit. fiāt nouiſſima mea hoꝝ ſimilia
Et ſic hec bn̄dictio pria cum ſuis ſub
diuiſionibus decē habet bn̄dictiones
quarū. Primam beatiſſima virgo hūit
in ſūmo cui⁹ conuerſatio ſūme angeli
ca fuit. ⁊ in virtutū deiformitate. ⁊ in
peccati immunitate. ⁊ in virginitatis di
gnitate. In carne enī; oīno p̄ter carnē
viuere nō eſt humana vita ſed angeli
ca. Secundā habuit ſimiliter in ſūmo
que oēs ꝓios patrū mores oſtendit i ſe
ſed excellit eoſdem. Unde ⁊ i altiſſimiſ
habitat hominū ⁊ angeloꝝ. Tertiā etiā
habet in ſūmo. Sūma enī humilitas q̄
in ipſa fuit cū ſupbia dyaboli nihil cōe
hūit. Item ab errore vl̄ peccatis genti
lium immuniſſima fuit: ⁊ ſic quartam
bn̄dictionem hūit. Quintā etiā in ſūmo
hūit quia ſola ꝑfectam cōtemplationē;
hūit in via. Sextam quoq; quia quali
bet actione liberi arbitrij meruit. Sep
timā hūit quia fecūditatem carnis cū;
integratōe ſiml̄ poſſidens deū ⁊ homi
nem ſimul genuit. in quo omnes homi
nes in filios ſpūaliter regenerauit. No
nā hūit que morte glorioſa ⁊ ſine dolo
re ⁊ cū amore mortua fuit. Decimam
habuit q̄ glorioſiſſime. ſ. in aīa ⁊ corpo
re ſtatim ſurrexit. Ex his patet qualr̄
bn̄dictiones primo tantas omnes cū ex
cellentia in benedictōe btiſſime ſunt in
cluſe. Sufficientia aūt benedictionum
ſumit̄ ſic. bn̄dictio vl̄ eſt ad alium vl̄
ad ſeipſum. Si ad aliū vel ē ad extra
neos l̄ ad poſteroſ. Si ad extraneos vl̄
bonos vl̄ malos. Si ad extraneos bo
nos: ⁊ hoc dupliciter qꝛ vel angelos. ⁊
ſic pria. vl̄ homies ⁊ ſic ſcḋa. Si ad ex
traneos malos. tūc vel demones ⁊ ſic
tertia. vel homies. ⁊ ſic quarta. Si ad
poſteros vel ſm̄ carnē ⁊ ſic material̄
multiplicatio. vel ſm̄ ſpiritum ⁊ ſic eſt
ſpūalis multiplicatio. Si autē ē benedi
ctio ad ſe vl̄ ē in p̄ſiti vel in futuro. In
p̄ſiti vel quantū ad operationē ⁊ ſic eſt
actio. vel quantū ad cognitionē ſic con
templatio. Si in futuro vel ē terminuſ
vite intra. ⁊ ſic eſt mors. vel terminꝰ
vite hui⁹ extra ⁊ ſic ē beatitudo.

De ſecūda bn̄dictiōe balaam. ca. 215

Ecūda benedictio balaam princi
palis ē. Num. 23. Non eſt idolum i
Jacob. nec videt̄ ſimulacrū in iſrael.
dn̄s deus eius cū eo ē. ⁊ clangor victo
rie regis i illo. Deus eduxit eum de egi
pto cui⁹ fortitudo ſimilis ē rhinocero
tis. Nō eſt augurium in Jacob nec di
uinatio i iſrael. Tꝑibus ſuis dicet̄ Ja
cob ⁊ iſrael quid opatus ſit deus. Ecce
popul⁹ ut leena cōſurget ⁊ quaſi leo eri
get. Nō accubabit donec deuoret p̄dā
⁊ eccuſoꝝ ſanguinē bibat. Hec autē;
benedictio ſimiliter hꝫ decē particula
res. Pria ē imunitas peccatoꝝ corpora
lium. ⁊ hoc ē ꝙ dicit. Nō ē ydolum in
Jacob. vel imunitas peccatoꝝ ſpūaliū
⁊ hoc eſt ꝙ dicit. Nec videtur ſimula
crū in iſrael. Secūda ē diuinū auxili
um. ⁊ hoc ē ꝙ dicit. dn̄s deus eius cū;
eo ē. Tertia ē a dmonitio p̄dicatorū. ⁊
hoc ē clangor victorie i illo ē. Quarta
ē de mundo eductio. ⁊ hoc ē dn̄s deus
eduxit eū d egipto. Quīta ē humāe ſa
pientie euacuatio ⁊ hec eſt duplex. vel
quantū ad aīalem intellectum ⁊ hoc ē
nō ē augurium in Jacob. vel quantum
ad carnalē affectum ⁊ ſic ē neq; diuina
tio in iſrael. Sexta ē diuine ſapientie
repletio. ⁊ hec ē duplex vel quantū ad
tp̄alia ⁊ hoc ē ꝙ dicit. Tēporibus ſuis
dicetur Jacob. vl̄ quantū ad ſpiritalia
⁊ hoc ē ꝙ dicit. Et iſrael quid operat⁹
ſit dn̄s. Septia ē confidentia in fide
⁊ hoc ē ꝙ dicit. Ecce populus ut leena.
Octaua ē exultatio i ſpe. ⁊ hec ē quaſi
leo erigetur. Nōa ē refectio in carita
te ⁊ hoc eſt ꝙ dicit non accubabit do
nec deuoret predā. Sūt autem bene
dictiōes cum ſuis ſubdiuiſionibus. 13.
quarum ſufficientia ſumitur ſic. Iſta
benedictio dat̄ in comparatiōe ad ſta
tum preteritum. qui ē eductio de egi
pto. ⁊ i hoc tria ſunt. Primū ē educēdi
diſpoſitio. ſecundum ipſa eductio. terti
um ē eductorum cōuerſatio. In d ſpoſi
tione triplex ē benedictio. Vel enim eſt
ex parte educendi ⁊ ſic ē peccatorum
immunitas. ⁊ hoc ē corporaliū vel ſpiri
tualium: ⁊ ſic ſunt prime due vel ē di
ſpoſitio ex parte educentis. ⁊ ſic eſt di
uinum auxiliū; vel ex parte adiuuātis

⁊ ſic eſt ãmonitio predicatorum . diſpo
nit enim ad educendum peccatorẽ a pec
catis recedendo. de⁹ gratiã infunden-
do. predicator penitẽtiam predicando.
In ipſa autẽ eductione duo ſ͛t vnũ
receſſus a malo. ⁊ hoc eſt õ mũdo edu
ctio. aliud ẽ ad regnũ admiratio. Edu
ctorũ conuerſatio cõſiſtit in duobus .
Vnũ. vnde eſt impedimẽtum aufferen
do: aliud eſt neceſſaria tribuẽdo. Impe
dimentum duplex. In intellectu. ania
lis ſenſus. In affectu. carnalis affect⁹.
⁊ hec duo comprehendit humane ſa-
pientie euacuatio . Itẽm neceſſarium
tribuendo eſt dupliciter: quo ad intelle
ctum. ſic eſt diuine ſapientie repletio.
Quo ad affectũ ſic eſt ĩ rationali fides.
in iraſcibili ſpes. ĩ concupiſcibili refe
ctio . in caritate ⁊ ſacramentorum per
ceptione. Primu; ⁊ ſecũdum beatiſſi
ma virgo in ſummo habuit. que nec ve
nialiter vnquam peccauit . Tertiu; eti
am habuit in eo ꝙ gratia plena fuit .
Quartum habuit quia omniam perfe
ctiſſime doctrix fuit opere . Quintum
habuit quia de mũdo omnino ſegrega
tiſſima fuit. Sextũ habuit quia ĩ regni
ſolio iuxta regem glorie ipſa in regina;
miſericordie ſublimata fuit. Septimu;
habuit quia animalem ſenſum omnino
euacuauit. Octauu; habuit quia ſuper
omnes fidei eminentia eminebat . No-
num habuit quia carnale; affectũ nul
lum habuit. in qua etiam fomes pecca
ti extinctus fuit . Decimũ habuit quia
diuina ſapientia plena fuit que ipſa; ſa
pientia; generauit. Undecimũ. Duode
cimũ. Tertiũdecimũ habuit in ſummo
que fide ſpe ⁊ caritate. omnes ãtecellit
Et ſic patet qualiter ſecũda benedictio
nes balaam tredecim ſuper iſrael enu
merate in benedictione benedictiſſime
ſunt vniuerſaliter ⁊ cum omni excellẽ
tia comprehenſe.

De tertia benedictione balaã ca. 216.

Tertia benedictio balaã; principa
lis hec eſt. Num .24. Quã pulcra
tabernacula tua Iacob. ⁊ tentoria tua
iſrael ut valles nẽoroſe ut horti iuxta
fluuios irrigui. ut tabernacula que fi-
xit deus . Quaſi cedri prope aquas fu
et aqua de ſitula eius . ⁊ ſemen illius
erit in aquas multas. Tolletur propter
agag rex eius ⁊ auferetur regnum illi
us. Deus de egipto eduxit illum. cuius
fortitudo ſimilis eſt rinocerotis . Deuo
rabunt gentes hoſtes illius: oſſaq; eo
rum confringent ⁊ perforabunt ſagit-
tis. Accubans dormiuit ut leo. ⁊ quaſi
leena quam ſuſcitare null⁹ audebit .
Qui benedixerit tibi erit ⁊ ipſe benedi
ctus. qui maledixerit tibi in maledictio
ne reputabitur. Inter has benedictõ
nes nouem benedictiones ſunt compre
henſe. Prima eſt multiplicatio eccleſia
ſticarum actionu;. ⁊ hoc intelligitur ꝑ
illud qđ dicit. Quã pulchra tabernacu
la tua . Secunda eſt pulcritudo religio
nu;. ⁊ hec ẽ. tentoria tua iſrael. Tertia
eſt. ordo ⁊ inſtitutio predicatoru;. ⁊ hoc
eſt fluet aqua õ ſitula eius ⁊c̃. Quarta
eſt regni iudaici trãſlatio. ⁊ hoc ẽ. tolle
tur propter agag rex eius . Quinta ẽ re
gni gentium eccl̃ie ſubiectio. ⁊ hoc eſt.
deuorabunt gentes hoſtes illius . Sex
ta ẽ demonũ confrectio. ⁊ hoc ẽ. oſſaq;
reoru; confringent. Septima ẽ antixp̃i
interfectio. ⁊ hoc eſt perforabũt ſagit-
tis . Octaua ẽ a ſomno mortis reſurre
ctio. ⁊ hoc ẽ accubans dormiuit ut leo
Nona ẽ bonorum ⁊ malorum remune
ratio. ⁊ hoc ĩtelligitur ibi. Qui benedi
xerit ⁊c̃ . Sumitur aũt ſufficiẽtia iſta
rum benedictionũ in hũc modũ. Bene
dictio eccl̃ie vel ẽ in vita preſenti vel ĩ
futura . Si in hac vita. vel eſt collatio
boni vel ablatio mali . Si ẽ collatio bo
ni vel ẽ multiplicatio actiuorum vel ꝯ
templatiuo; vel vtroruq; doctorum ⁊
ſecundũ hoc ſunt tres prĩe. ſ. multipli
catio eccleſiaſticorum . pulcritudo reli
gionum . abundantia predicato;. Si
autem eſt mali ablatio. vel ẽ commutã
do: ⁊ ſic ẽ regni iudeorum tranſlatio .
Uel deſtruendo ⁊ hoc eſt vel hominũ
vel demonum vel antixp̃i qui eſt homo
plen⁹ demone. ⁊ ſecundũ hoc ſunt tres
ille. ſ. regni gentiu; ſubiectio. demonũ
cõfractio. antixp̃i interfectio. Si poſt
hanc vitam ſic eſt vel oium cõis reſur
rectio vel bonorum remuneratio vel
malorum damnatio. ⁊ ſic ſunt tres vlti
me benedictiones. Qualiter autem
iſte tres benedictiones conueniãt bea
tiſſime virgini facile eſt declarare. Sũ
ma enim fuit ut ſepius dcm̃ ẽ in actõe
in contemplatione . in doctrina . Ipſa
quoq; in ſuo partu tranſtulit regnum
iudeorum que regem genuit xp̃ianorũ.
⁊ per cõſequens deſtruxit regnum gen
tium ⁊ demonum ⁊ antixp̃i quem filij
ſui ore iterficiet. ⁊ omnes bonos ⁊ ma
los remunerabit. que remuneratorem
omnium generauit . ⁊ ipſum bonis in
premiũ donauit . Et ſic patet qualiter
iſte nouẽ benedictiones in benedictiõe
benedictiſſime ſunt incluſe.

De quarta bñdictione balaã. ca. 217.

Quarta bñdictio balaã que non tã
benedictio ꝗ̃ benedictionũ cauſa
eſt . Orietur ſtella ex iacob. ⁊ conſurget
virga de iſrael. ⁊ percutiet duces moab.
vaſtabitq; oẽs filios ſeth . ⁊ erit ydu-
mea poſſeſſio ei⁹. hereditas ſeyr cedet
inimicis ſuis. iſrael vero fortiter aget .
de Iacob erit qui dominetur ⁊ ꝑdat re
liquias ciuitatis. Hec benedictõ diui
ditur in ſeptem partes. Prima ẽ bene-
dictiſſime virginis generatio. Secũda
filij dei ex ipſa incarnatio. Tertia vicio
rum deſtructio: Quarta hominũ libera
tio. Quinta bonoru; confirmatio. Sex
ta bonorum dominatio. Septima malo
rum damnatio. Prima intelligitur per
hoc quod dicit . Orietur ſtel. ex Ja. Se
cunda per id quod dicit ⁊ con . vir. õ
iſrael. Tertia per id ꝙ dicit ꝑcu. duces
mo. Quarta per id ꝙ erit yd. poſ. eius
Quinta per id. iſrael vero forti . aget .
Sexta per id de Iacob erit q do. Sep
tima per id ꝙ ꝑdet reliquias ciuitatis
Et ſumit̃ horũ ſufficientia in hũc mo
dũ cauſam bñdictionis vel eſt conſide
rare in ſe vl̃ in effectu . In ſe. vel ẽ me
diata. ⁊ ſic eſt gñratio dñe. vl̃ immedia
ta. ⁊ ſic eſt incarnatio filij . Si aute;
in effectu. vel in pñti vel in futuro. Si
in pñti. vl̃ reſpectu malo; vl̃ bonorũ .
Si malorũ vel vitio; . ⁊ ſic eſt tertia .
vl̃ hominũ. ⁊ ſic ẽ quarta. Si reſpectu
bono; eſt quita. Itẽ ſi in futuro vl̃ eſt
reſpectu bono;. ⁊ ſic eſt domiatio. vel
malorũ. ⁊ ſic ẽ dãnatio . Patet ergo q̃
liter he quoq; ꝑtes ꝓcedũt ⁊ dependẽt
a bñdictõe benedictiſſime ṽginis . que
in hac prima eſt radix ⁊ cauſa omniu;
cõſequentiũ. Quicqđ enĩ eſt cã cauſe ẽ
cauſa omniũ cõſequentiũ cãtorũ. vnde
cũ beatiſſima virgo mediãte illa bñdi
ctione qua abundat in mulieribus ſit
cã corporalis generatõis de ipſa . ⁊ illa
ſit cã conſequentiũ . p; ꝙ in ipſa ſua be
nedictione iſte benedictiones cauſali-
ter ſunt incluſe.

De benedictioibus datis pplo a moy
ſe. ca. 218.

Sequitur videre de benedictioni
bus quib⁹ benedixit moyſes iſra
el precepta dñi ſeruãti dicens deutero.
xxviij . Benedictus tu in ciuitate ⁊ be
nedictus in agro. Benedictus fructus
ventris tui ⁊ fructus terre tue fructus
q; iumentorum tuorum greges armen
torum tuorum ⁊ caule ouium tuarum .
Benedicta horrea tua ⁊ benedicte reli
quie tue. Benedictus eris ingrediẽs ⁊
egrediens . Dabit dñs inimicos tuos ;
qui cõſurgent aduerſum te corruentes
in conſpectu tuo . Per vnam viam ve
nient contra te ⁊ per ſeptem fugient a
facie tua. Emittet domin⁹ benedictõe;

ſup cellaria tua ⁊ſuper oīa opa manuū
tuarum. Benedicetq; tibi in terra quā
acceperis. Suſcitabit te dñs ſibi in po
pulum ſctm. ſicut iurauit tibi. ſi cuſto
dieris mādata dñi dei tui. ⁊ ambulaue
ris in vijs eius. Videbūtq; omnes ter
rarum populi ꝙ nomen dñi inuocatuꝫ
ſit ſuper te. ⁊ timebunt te. Abūdaſ te
faciet dominus omnibus bonis fructu
vteri tui ⁊ fructu iumentorum tuoruꝫ
fructu terre tue quā iurauit dominus
patrib⁹ tuis vt daret tibi. Aperiet do
minus theſaurum ſuum optimum celū
vt pluuiam tribuat terre tue in tēpore
ſuo. benedicetq; cunctis operibus ma
nuum tuarum. ⁊ fenerabis gentibus
multis. ⁊ ipſe a nullo fenus accipies.
Cōſtituet te dñs in caput ⁊ nō in caudā
⁊ eris ſemper ſupra ⁊ non ſubter. Et
ſic ponūtur ibi decē et nouē bñdictōeſ

Pria eſt gr̄a cōtemplationis. ⁊ h̄ eſt
Benedictus tu i ci. Scda ē gratia ac
tionis ⁊ h̄ eſt benedictus in agro. Vñ
glo. Benedictionem contemplatiue ac
actiue. Tertia eſt puritas contēplati
onis: ⁊ hec ē fruc. v. t. Quarta ē vtil̄
operatio. ⁊ hec eſt bñ. f. ter. Quīta ē
in alijs fructificatio. ⁊ hec eſt triplex.
In laycis: in clericis: ⁊ religioſis. Pri
mum per iumenta. Scdm per armēta
Tertium per caulas ouiuꝫ. Sexta eſt
virtutum frugalitas ⁊ h̄ duplex. Vl' q̈
tum ad actū ⁊ h̄ benedicta horrea tua
glo. virtutum cuſtodia. Vel quantum
ad habitum. ⁊ hec ē. Benedicte relique
Vnde glo. Bona voluntas que remāet
poſt opera. Septia ē felix conſumatō
⁊ hec duplex quātum ad operationē bo
nū. ⁊ hoc eſt. Benedictus ingrediens. ꝛ
quantum ad euaſionem mali. ⁊ hec ē.
Benedictus egre. Vñ glo. Ingrediens
in perceptione premij. egrediēs ab hac
vita ad eternam. Octaua eſt victoria
temptationum. ⁊ hec eſt. Dabit domi
nus inimi. t. ⁊c. Nona eſt cū tempta
tiōe prouentus: ⁊ hec eſt ꝑ vnā uiā ve.

Decia eſt ſpiritualis refectio. Et hec
eſt duplex. De gratia contemplationis
vel contritionis. ⁊ hoc eſt. Emittet dñs
benedi. ſuper cella. tua. ⁊ de labore ſa
tiſfactionis. ⁊ h̄ eſt. Super omnia ope
ra manuum tuarum. Vndecia eſt ce
leſtium donoruꝫ multiplicatio. ⁊ hec ē
Benedicet tibi in ter. quam acceperis
Vnde glo. Gratia celeſtiuꝫ multiplica
tio donorum. Duodecia ſanctoruꝫ aſ
ſociatio. ⁊ hec eſt. Suſcitabit te domi
nus de⁹ ſibi in populum ſcūꝫ. Tercia
decima ē hoſtibus timoris incuſſio. ⁊ h̄
eſt. Videbunt oēs populi terraruꝫ. ⁊c.

Quartadecia eſt ſpūalium ⁊ tempo
raliuꝫ ſucceſſio. ⁊ hec eſt. Abundare te
fa. dñs o. bo. Quintadecia eſt i ſub
ditis proſperatio. ⁊ hec triplex vl' in reli
gioſis. ⁊ hec eſt. Fructus vteri tui. vel
in clericis. ⁊ hec eſt fructus iumētoꝝ.
vel in laycis. ⁊ hec eſt fructus terre.

Sextadecia eſt abundantia diuine ſa
piētie. ⁊ hec eſt. Aperiet dominus th. ſ.
op. Decimaſeptia ē doctrine ꝑeminen
tia. ⁊ hec eſt celum plu. t. Deciaocta
ua ē bonoꝝ operuꝫ frequētia ⁊ hec eſt.
Benedicetq; cun. o. m. t. Decianona
eſt dignitatis excellētia. ⁊ hec ē triplex
In dādo ⁊ nō accipiendo. ⁊ hoc eſt. Tu
fenerabis. g. m. In regēdo ⁊ nō ſubeēn
do. ⁊ hoc eſt. Cōſtituet te in caput ⁊ nō
in cau. In exaltando ⁊ nō deprimendo
⁊ hoc ē ſupra ⁊ nō ſubter. Huius be
nedictionis ſufficientia ſumitur in hūc
modum. Benedictio eccleſie eſt vel q̈
tum ad contemplationem vel quantū
ad actionem. Si quantum ad actioneꝫ
vel eſt ordinatum in bonum vel cōtra
malum. Si in bonuꝫ vel in bonum me
riti. vel in bonum premij. Si meriti.
hoc eſt vel in operibus vel in virtuti
b⁹. Si in opibus. vel in genere vel in
ſpecie. Si in genere. vel eſt contempla
tio. ⁊ hoc eſt Benedictus in agro. Si
eſt in ſpecie. vel ē i ſe vel in ſubditis.
Si in ſe: vel interius vel exterius.

Si eſt opus interius ſic eſt benedictus
f. v. tui. ſi eſt exterius tūc ē ꝙ dicit fru
ctus terre. Si autē ē opus in ſubditis.
tūc vel i laycis ⁊ ſic ſunt iumenta. vel i
clericis ⁊ ſic ſunt armēta. vel in religio
ſis ⁊ hec ſunt caule ouium. Si auteꝫ ē
bonum meriti i virtutibus vel ē i actu
⁊ hoc ibi. horrea. vel in habitu ⁊ h̄ ſūt
reliquie. Si auteꝫ bonum premij. vel i
bono vel a malo. Si in bono hoc eſt
ingrediens. ſi a malo hoc ē egrediens.
Vnde glo. De p̄ſiti vita ad eternam. Si
aūt ē actiua cōtra malum. ſic eſt cuꝫ tē
ptatione ꝓuentus. ⁊ hoc eſt dabit dñs
ini. t. Si aūt eſt benedictio pertinēs
ad cōtemplationē. hoc eſt quantum ad
vitam vel quantum ad doctrinam. Si
q̈tum ad vitam. vel in ſe vel in reſpctū
alioꝝ. Si in ſe. vel ē delectabile vt ſpi
rituale gaudiū. ⁊ hoc ē vel hēndo vel i
recipiendo. ⁊ hoc eſt cellaria tua. vel i
agendo ⁊ hoc eſt. opibus ma. t. Vel eſt
vtile vt multiplicatio bonoꝝ. ⁊ hoc eſt
benedicta terra tua. Vel eſt honeſtuꝫ.
vt conſortium bonoꝝ. ⁊ hoc eſt. Suſci
tauit te deus in populū ſuū. Si autem
ſit reſpectu aliorum. hoc eſt vel reſpctū
inimicoꝝ vel amicoruꝫ. Si reſpectu ini
micorum. tūc ē ꝙ dicit videbunt te o.
Si reſpectu amicoꝝ vel in ſe uel i ſub
ditos. Si in ſe: hoc eſt abundare te fa.
do. Si in ſubditis: hoc eſt vel in religi
oſis ⁊ hoc ē fruc. vteri tui. vel in cleri
cis. ⁊ hoc ē fruct⁹ iumentoꝝ. vel i lay
cis hoc ē fruc. terre. Si aūt eſt pertinēſ
ad doctrinā vel eſt in cognoſcēdo ⁊ ſic
eſt. Apiet tibi dñs the. vel eſt in docen
do: ⁊ hoc eſt: vt plu. tribu. t. vel i agen
do: ⁊ hoc eſt dupl'r. vel in ſe. ⁊ hoc eſt.
Bñd. op. m. t. vel reſpctū alioꝝ ⁊ tūc ē
vel reſpctū dñoꝝ vel doctoꝝ: vel reſpctū
prelatoꝝ. De primo fenerabiſ. gē. mlt'iſ
De ſcdo i cap. ñ i caudā. De tertio ſup̄
⁊ ñ ſubter. qr. ſ. erit magr ⁊ ñ diſcipu
lus. dñs ⁊ ñ ſeruus. p̄latus ⁊ ñ ſubdit⁹

Qualr aūt bñdictōes iſte cōueniant
btiſſime virgi. facilimū ē vidē. gratiaꝫ
eni cōtēplatōis i ſummo hūit: q̄ ꝑfecte
diuinitatis ⁊ hūanitatis ſacramentum in
via cognouit: ꝑfcā i actōe fuit. q̄ oībus
opibus meruit. bñdictiōem fructuum
vētris hūit: q̄ pria i ſummo mr̄ dei cor
poral'r ⁊ ſpūal'r fuit: fructificatiōem in
aliis pre oībus alijs hūit. q̄ mr̄ virgiuꝫ
⁊ oīum clericoꝝ ⁊ religioſoꝝ ꝑ̈ꝫ ꝓtinen
tiā extitit: ymo q̄ oīum bonoꝝ mr̄ fuit.

Itē frugalitatē vtutū i ſummo hūit
q̄ oēs virtutes vie ꝑ modū p̄rie habuit.

Itē bñdcā fuit īgrediēs ⁊ egrediens:
q̄ de hac vita ſine dolore mortis migra
uit. ⁊ ſtatim corpe ⁊ aīa celū introiuit.

Itē tēptatiōuꝫ victoriā in ſūmo hūit:
q̄ numq̈ i aliqua tēptatiōe vel ſemel ve
nial'r cecidit: ibi tñ iuſt⁹ ſepties i. die ca
dit. Itē ꝑ tēptatōeꝫ hūit ꝓuētū: ñ qr
humilior vel cautior ſurrexit. Sꝫ quia
adeo fortiter ſtetit: ꝙ nec tēptatōi i pū
cto mīmo ceſſit. Itē ſummam refecti
oneꝫ hūit ſpālē. vt ſup̄ i mā de btitudi
nib⁹ ⁊ de fructib⁹ manifeſtū fuit. Itē
celeſtiū donoꝝ multiplicationē i ſūmo
hūit: q̄ gr̄a plena fuit. Itē ſcōꝝ ſocie
tatē i ſummo hūit: q̄ vgībus: cōiugatiſ
actiuis ⁊ cōtēplatiuis cōformis ſimul
oīum illoꝝ ꝓprietates i ſummo hūit. q̄
ēt angelicā ⁊ humanā vitā hūit. Vnde
i plenitudine ſcōꝝ detentio mea. Iteꝫ
hoſtibus timoris īcuſſionē ipſa i ſūmo
hūit: q̄ terribil' fuit vt caſtroꝝ acies or
dinata. Nec miruꝫ. qr caput ipſius ātiq
ſerpētis attriuit: ⁊ nos de maxilla eius
extraxit. Itē tpalium ⁊ ſpūaliū ſucceſ
ſio i ipā i ſūmo fuit: que cōſidēter de ſe
dicit. In me oīs grā vie ⁊ veritatis in
me oīs ſpes vite ⁊ virtutis. Itē i fi
lijs ꝓſperatē i ipſa i ſummo fuit: q̄ deū
gēuit. ⁊ oēs creaturā recreabilē recrea
uit. Itē abundātiā diuine ſapie i ſum
mo hūit: q̄ nihil ignorauit. Itē doctri
ne ꝑeminētiā i ſummo hūit. q̄ doctrix
ſumma diſcipline dei fuit: ⁊ nobis oīa
ꝑ vbum icreatū predicauit. Itē bono

rum opeꝝ frequētiā hūit: que quolibet
ope meruit. Jtē dignitatis excellētiaꝫ
i ſummo būit: que mr̄ dei: regina celi:
regina miſericordie extitit. Et ſic pꝫ q̄-
liter oēs benedictiōes iſte in bn̄dictiōe
ſup beñdictiſſime virgis ſunt ꝯphēſe.

De benedictionibus datis filijs iſrael a
moyſe. ꝓ Ruben. cap. 219.

Oſt hec videndū ē de benedictiōi
bus datis filijs iſrael a moyſe: ſic
in deutero. 33. ſunt cōprehenſe. Ait igr̄
ad Ruben. Uiuat Ruben z nō moriat
z ſit puus i numero. Ubi quattuor dicūr
de Ruben. Primū q̄ viuat p grām: z
hoc itelligit per illud qđ dicitur viuat.
Scōm q̄ nō moriat p peccatum: z hoc
ē non moriat. Tertiū q̄ pu⁹ ſit i nūero
Quartū addit glo. q̄ ſit maximus fide
Et ſufficiētia huius bn̄dictionis ſumit
i hunc modū. Benedictio vel ē abſolu
te vel reſpectiue. Si ē abſolute: vel eſt
i bono vel a malo. Si in bono. ſic ē. vi
uat gratia. Si a malo. ſic eſt. nō moria
tur p culpā. Si reſpectiue: ſic ē q̄ ſimi
lem i bono nō hēat. z hoc ē. ſit paruus
in numero. Uel q̄ alios excellat. z ſic ē
maximus in fide. hec āt oīa expreſſiſſi
me fuerūt i btiſſima virgine: i qua oīs
gratia vite fuit. Jtē que nunq̄ pecca
uit. Jtē que nec primaꝫ ſimilē viſa ē
nec habere ſequētē: que z fide z oībus
virtutibus omnes excellit.

De benedictione iude. cap. 220.

Equitur de benedictōe iude. hec
eſt benedictio iude. Audi dn̄e vo
cem iude: z ad populū ſuū introduc eū.
manus eius pugnabit p eo. z adiutor
illius cōtra aduerſarios eius erit. Jn
qua ēt quattuor ponūt. Primū eſt pre
cum exauditio. Scōm ē ad ppl̄m intro
ductio. Tertiū ē ſui ipſius defenſio. Et
hoc eſt manus eius pugnabit pro eo.
Quartum eſt aliorum protectio. z hoc
eſt adiutor illius contra aduerſarios
eius. huius benedictiōis ſufficiētia ſu
mitur ſic. Benedictio vel ē ad bonuꝫ l
cōtra malū. Si ad bonū vel ē ad finē:
z hoc ē precū exauditio. vel ē ipſe finis
z ſic ē ad ppl̄m itroductio. Si auteꝫ eſt
contra malū: vel ſui: z ſic ē ſui ipſius ð
fenſio. vel alioꝝ. z ſic ē protectio. hec
aūt oīa fuerunt in beatiſſima virgine i
ſummo. in qua fuit exauditio i ſummo.
Nā tertij regū 2o legitur ipſi dictū i p
ſona berſabee. Pete mater mi qđ vis.
nō. n. phas eſt vt auertam faciem tuā.
Et i perſona heſter ei dr̄. quarto. Et ſi
dimidium regni mei petieris ipetrabis
Nam z illam filius nihil negans hono
rat. Jtē ad populū introductio ei cō
uenit i ſummo. Jpſa. n. vt colūna nubis
populum i terram ꝑmiſſionis itroduc̄.
Jtē ſui ipſius defenſio in ipſa i ſūmo
fuit. que ab hoſte nunq̄ leſa fuit. Jtē
aliorum protectio in ipſa fuit. que nos
ab hoſte ꝓtegit auxilio. ab ira filij ſuf-
fragio z exemplo. Jtem ſui ipſius de
fenſio in ipſa fuit in ſummo. qz alios ſic
defendit q̄ in ipſa nec pugnā aduerſa-
rius ſumpſit vtpote i qua ipſe hoſtis ol
no extinctus fuit. Sic ergo pꝫ qualiter
beata virgo habuit benedictiōeꝫ iude.

De benedictione leui. ca. 221.

Equitur. Leui quoqꝫ ait pfectio
tua a viro ſcō. que probaſti i tem
ptatione z iudicaſti ad aquas cōtradic
tionis. Qui dixerit patri ſuo z mr̄i ſue
neſcio vos: z fratribus ſuis ignoro vos
z neſcierunt filios ſuos hi cuſtodierūt
eloquiū tuū z pactum tuū ſeruauerūt.
Judicia tua o iacob z legem tuā iſrael
ponent thymiama in furore tuo: z holo
cauſtum ſuper altare tuuꝫ. Benedic do
mine fortitudinē eius z opa manuū illi⁹
ſuſcipe. percute dorſa inimicoꝝ eius z
qui edunt illum non conſurgāt. Jn be
nedictione leui nouem ponuntur. Pri-
mum eſt vite perfectio. ibi. Perfectio
tua. Scōm ē doctrine altitudo. ibi. Det
ibi. Tertium eſt xp̄i eductio z hec eſt
a viro ſcō tuo. Quartū ē oīum abnega
tio. z hec ē. Qui dixerit patri ſuo vl̄ ma
tri ſue zc̄. Quintū ē preceptorum z cō
ſiliorꝫ impletio. z hoc ē. Qui cuſtodiūt
eloquiū tuum z pactū tuuꝫ ſeruauerūt
Sextum eſt pro alijs interceſſio. z hoc
eſt. Ponunt thimiama in furore tuo.
Septimum eſt de paſſione gloriatio. z
hoc eſt. Benedic domine fortitudinem
eius. Octauum eſt remuneratio ð ope-
bus. z hoc eſt. Opera manuum illius
ſuſcipe. Nonum eſt hoſtium deſtructio
z hoc eſt. Percute dorſa inimicoꝝ eius
huius ſufficientia ſic ſumitur. Benedic
tio vel ē pertinens ad meritum. vel ad
premium. Si ad meritum. vel ē i eſſen
do. vel i ſubſtātia. vel in efficientia. Si
i ſubſtantia. vel i ſe. ſic eſt perfectio vi
te. uel reſpectu aliorꝫ. z ſic ē altitudo
doctrie. Si in efficientia. ſic eſt chriſti
eductio. ſi autem eſt meritum in operā
do. vel eſt a malo. z ſic eſt omnium ab
negatio: vel eſt ad bonum. z ſic eſt con
ſiliorum z preceptorum impletio q̄ ſūt
in vtroqꝫ teſtamento. Si autem eſt in
operando in alijs. ſic eſt pro alijs inter
ceſſio. Si autem pertinet ad premiū. vl̄
abſolute vel reſpectiue. Si abſolute. ſic
eſt de paſſione gloriatio. z ð actione re
muneratio. Si reſpectiue. ſic ē hoſtium
deſtructio. Qualr̄ autē hec oīa fuerint
in beata virgine. facile eſt videre. Jpa
enim fuit perfectiſſima i vita. altiſſima
in doctrina. que totam legeꝫ ſciuit. xp̄ꝫ
quoqꝫ de ſuo vtero eduxit: qui ibi qua-
draginta ebdomadibus. ſex diebus mi
nus quieuit. Jteꝫ oīa abnegauit. que
perfectiſſimā paupertatē habuit vt ſup̄
patuit. Jtem precepta z cōſilia i ſum
mo z ex caritate in ſummo impleuit.
Jtem pro alijs interceſſio in ipſa i ſū
mo fuit. que omnibus dominum placa
uit. z adhuc pro nob̄ ipſi pectus z ube
ra oſtendit. Jtem quia poſt filium ſū
mam paſſionem habuit. z ſummam hꝫ
de paſſione gloriationem. Jtem quia
ſummas z nobiliſſimas actiones hūit.
ſummam habuit remunerationem.
Jtem quia ſibi z omnibus nobis ho
ſtem vicit a quo nunquam victa fuit.
ſupremum de hoſte triumphum repor-
tauit. Et ſic patet qualiter beatiſſima
virgo habuit benedictōnem leui.

De benedictione Beniamin. cap. 222.

Equitur de Benyamin. Ait igitur
Benyamin amantiſſimus domini
habitabit confidenter. in eo quaſi i tha
lamo tota die cōmorabitur. z inter hu
meros illius requieſcet. Jn hac bene
dictione quattuor ponuntur. Primum
eſt pre omnibus dilectio. Et hoc eſt. Be
niamin amantiſſimus. Secundum eſt
ſecura hitatio. z h̄ ē. hitabit cōfidēter
Tertiuꝫ eſt diuina ihabitatio. z hoc ē.
Quaſi in thalamo tota die cōmorabit
Quārum eſt in operibus illi⁹ delectatō
z hoc ē. Jnter humeros illius requieſcꝫ
huius benedictiōis. hec eſt ſufficiētia.
Uel eſt in ſe. vel reſpectu dilecti. Si in
ſe. vel in bono. z ſic pre omnibus dilec
tio. vl̄ eſt a malo. z ſic ſecura habitatō
Si reſpectu dilecti. vel eſt qu anteꝫ ad
ſubſtātiā. z ſic ē diuina inhitatio. vl̄ q̄
tum ad actū. z ſic eſt in operibus delec
tatio. hec oīa i ſummo hūit beata ṽgo.
q̄ ſup ſolutem z oēm pulchritudineꝫ di
lecta ē a dn̄o. q̄ ſecuriſſima hitat i rega
li ſolio. i q̄ hitauit diuinitas corpaliter
n̄ tn̄ tota die. ſed. ix. menſibus. que mu
lier prudentiſſima in oībus delectabat
virum z filium ſuum. Et ſic patet quali
ter z benedictiōem Beniamin in ſum
mo habuit beatiſſima virgo.

De bn̄dictione Joſeph. ca. 223.

Equit Joſeph quoqꝫ ait. De bn̄di
ctōe dn̄i terra eius de pomis celi.
z rore atqꝫ abiſſo ſubiacente: de po-
mis fructuum ſolis atqꝫ lune. de vertice

antiquoꝝ montiū. de pomis colliū eter
noꝝ: ꝛ ď frugibus terre. ꝛ de plenitudi
ne eius benedictio illius. Qui apparuit ī
rubo veniat ſup caput Joſeph. ꝛ ſuper
verticē nazarei inter fratres ſuos. Be
nedictio Joſeph ī octo cōſiſtit. Primū
ē diuine dulcedinis ꝑguſtatō: ꝛ hoc eſt
de pōis celi ꝛ rore. Ros incꝑtū illūinat
intellectum. Pomū incꝑtum reficit affē
ctum. Scōm ē ī humanitate xp̄i delec
tatio. ꝛ hoc ē. Atq; abyſſo ſubiacēte.
Tertiū ī opibus chriſti refectio. ꝛ hoc
De pomis fructuū ſolis. Quartū ē de
gratijs eccleſie iucūdatio. ꝛ hoc ē. Et
lune. Quintum eſt de gratijs ꝛ virtuti
bus antiquoꝝ prīm exultatio. ꝛ hoc eſt.
de vertice antiquoꝝ mōtiū. Sextum ē
modernoꝝ pfectoꝝ cōgratulatō ꝛ hoc
eſt. De pomis eternoꝝ colliu3. Septiu3
eſt de gloria eccleſie triūphātis exulta
tio: ꝛ hoc eſt. De frugibus terre ꝛ ď ple
nitudine eius benedictō. Octauū ē glo
rie xp̄i. hoīs participatio. ꝛ hoc eſt. Be
nedictio illi⁹ qui apparuit ī rubo. Hui⁹
bn̄dictionis h̄ eſt ſufficientia. Ut ē per
tinens ad ſtatū vie. vel ē ꝑguſtatio uel
determiatio illoꝝ quoꝝ ē ꝑguſtatio. Si
primomō. ſic ē diuine bonitatis pregu
ſtatio. Si ſcd̄o mō. tūc vel ē de capite: vl̄
de mēbris. Si de capite. vl̄ q̄tū ad ſub
ſtantiam: ꝛ ſic in humanitate xp̄i refec
tio. Si de mēbris. l̄ cōiter: ſic eſt de gra
tijs eccleſie iucūdatio. vel ſpālitꝰ. ꝛ tē
vel ſunt antiqui. ꝛ ſic eſt de virtutibus
antiquoꝝ exultatio. vel ſunt moderni:
ꝛ tūc ē perfectoꝝ modernoꝝ cōgratula
tio. Si aūt ptinet ad ſtatū patrie. vl̄ q̄
tum ad mēbrū: ꝛ ſic ē de gl̄ia triūphā
tis eccleſie exultatio. vel q̄tū ad caput
ꝛ ſic ē glorie xp̄i cōmunicatio. Hec autē
oīa hūit ī ſummo btā virgo. q̄ ſumma3
diuine dulcedinis nō tm̄ ꝑguſtatiōem.
ſed etiā cōmeſtionē: que totū in ſe mā
na hūit: ēt ſummā ī xp̄i humanitate di
lectionē: ꝛ delectatōnē: q2 ſūmā ad ip3
habuit refectionē. q̄ñ ludebat corā illo
ī orbe terraꝝ p ſingulos dies. puer. 8.
Jtē de ꝓfectu eccleſie cōgratulatio
nem. q2 ſummā ad ipam habuit carita
tem. Jtem de patrū ſcitate exultatio
nem a quibus duxit originē. ꝛ poſſede
rat pfectionē. Jtē ď ꝓfectu moderno
rum cōgratulatiōem hūit. quibus oīb⁹
pfectionis ipſa fuit magiſtra. ꝛ dux. ꝛ
exemplū. Jtem de eccleſie triūphātiſ
gloria ſumme gaudebat. vtpote illius
imperatrix ꝛ regina. De gloria aūt xp̄i
hoīs nō partem. ſed totum hēbat. cu3
quo vna ī natura. familiaris ī gr̄a. in
gloria ipſu3 ꝛ ſuā gloriā pluſq̄ ſe ꝛ ſuā
dilexit. Sic igitur conſtat māifeſte. btiſ
ſimam virginē oēs benedictōes ioſeph
in ſummo habuiſſe.

De benedictione Gad. capitu. 209.

Sequif de Gad. ait. Benedictus in
latitudine Gad quaſi leo requieuit
cepitq3 gladiū ꝛ verticem. ꝛ vidit prin
cipatum ſuū q̄ in parte ſua doctor eēt
repoſitus: qui fuit cū principibus popu
li ſui: ꝛ fecit iuſticias domini ꝛ iudiciū
ſuum cū iſrael. Benedictio Gad ſex cō
prehendit. Primū eſt regni dilatatio.
ibi benedictus in latitudine gad. Scd̄3
eſt ꝑ fortitudinem requietio. ibi q̄ſi leo
requieuit. Tertiū eſt hoſtium ſubiectō
ibi: Cepitq3 brachiū. Quartū eſt impij
adeptio. ibi. ꝛ verticem. Quintū ē ſui
principatus cognitio. ibi. Et vidit prīci
patum ſuum. Sextū eſt doctoris apud
ipſum repoſitio. ibi. q̄ in parte ſua do
ctor eſſet repoſitus. Hec eſt aūt huius
benedictionis ſufficientia. Benedictio
vel eſt ad ꝓximū: vel ad ſeipſum: vel
ad deū. Si ad ꝓximum ſic eſt regni di
latatio. Si ad ſe ipſum: vel a malo: vl̄
ad bonum. Si a malo. vel intus ꝛ ſic ē
requietio. vel extra ꝛ ſic eſt hoſtium ſu
biectio. Si ad bonu3. vel in hn̄do ꝛ ſic
eſt imperij adeptio. vel in cognoſcēdo
ꝛ ſic ſui ē principatus cognitio. Si au
tem ad deum ſic eſt doctoris apud ſe
repoſitō. Hec quoq3 in ſūmo habuit
beatiſſima virgo: regni dilatationē. q2
a ſolis ortu ꝛ occaſu beatā ipſam dicēt
oēs generationes que ē regina celi ꝛ
mūdi. ꝛ angelorū. ꝛ hominū. Jn ſe re
quietionē habuit in ſūmo. quia in ipſa
fuit fomitis extinctio. Hoſtiū etiam ſu
biectionē habuit in ſūmo: ut iam pluri
es ſupra patuit. Jtem ſūmam imperij
adeptionē hūit. q̄ ſuper omnes choros
angeloꝝ regina angeloꝝ ꝛ imperatrix
miſericordie exaltata fuit. Jtem ſui pri
cipatus cognitionē hūit in ſūmo: quia
ſuper oēs choros angelorū ꝛ puras cre
aturas. diuinā operationē in ſe. ꝛ glori
am plenius cognoſcit. Unde ꝯfidenter
dicit. Jn me omnis gratia vite ꝛ virtu
tis. Jtē doctoris depoſitio apud ipſam
fuit in ſūmo. q2 ille magiſtroꝝ optimus
nouem mēſibus repoſitus requieuit in
eius vtero. Et ſic p3 qualiter btiſſima v̄
go hūit bn̄dictiones gad in ſūmo.

De benedictione dan. ca. 225.

Equif. Dan quoq3 ait. Et dan ca
tul⁹ leonis fluet largiter de baſan.
Benedictio dan tria complectitur. Pri
mum ē humilitas. ibi. Catulus. Scōm
fortitudo. ibi. leonis. Tertium eſt largi
tas. ibi. fluet. Et hec ē eorum ſufficien
tia. Benedictio vel ē cordis. vel operis
Si cordis. ſic eſt humilitas cordis. Si
operis. duplex. vel in ſe. ſic ē fortitudo
operis. vel in alijs. ſic ē largitas mune
ris. Hec aūt omnia in ſummo hūit be
atiſſima virgo. que vltra omnem crea
turam humilima ſup omnes ē exaltata.
Jtem mulier fortiſſima que vicit mun
dū. deum. dyabolu3. Jtem largiſſima.
que deo dedit mundū. ꝛ homini regnū
celorum. ꝛ ipſum deum.

De bn̄dictōne Neptalim. ca. 225.

Equitur. Et neptalym dixit. Nep
talim abundantia perfruetur. ꝛ
plen⁹ erit de benedictionibus dn̄i. Ma
re ꝛ meridiem poſſidebit. Benedictio
Neptalim q̄tuor cōprehendit. Primū ē
abundantia donoru3 ſpūalium. ibi. ha
bundātia pfruetur. Secundū ē plenitu
do bonorum celeſtium. ꝛ hoc ē. plenus
erit benedictionib⁹ dn̄i. Tertiū ē pecca
torū cōuerſio. ꝛ hoc ē. mare. Quartū ē
iuſtoꝝ conſeruatio. ꝛ hoc ē. Meridiem
poſſidebit. Sufficientia hoꝝ ē. Bn̄di
ctio vel ē in ſe vel in alijs. Si in ſe vel
ē benedictio quantū ad ſtatum gr̄e. ꝛ
ſic ē abundantia donoꝝ ſpūalium. vel
quantū ad ſtatum glorie ꝛ ſic ē plenitu
do bonoꝝ celeſtium. Si autē eſt benedi
ctō reſpectu alioꝝ. illi vel ſunt mali. ſic
eſt peccatoꝝ cōuerſio. vel boni ſic ē iu
ſtoꝝ conſeruatio. Hec aūt oīa in ſūmo
habuit btiſſima virgo. que ꝛ gr̄a plena
fuit. ꝛ ſup omnes glorioſa. Jtē peccato
rum recōciliatrix ꝛ mediatrix. Jtē om
nium peccatoꝝ ſaluatrix. ꝛ iuſtorum ꝯ
ſeruatrix. Et ſic quoq3 hūit benedictiſ
ſima benedictōes Neptalim.

De benedictione Aſer. ca. 226.

Equitur Aſer quoq3 ait. Benedi
ctus in filijs Aſer. ſit placens fra
tribus ſuis. tingat in oleo pedem ſuū.
ferrū ꝛ es calciamentū eius. ſicut dies
iuuentutis ita ꝛ ſenectus tua. Benedi
ctio Aſer ſex cōprehendit. Primū eſt fi
liorū multiplicatio. ꝛ hoc ē. Benedict⁹
in filijs Aſer. Scōm ē fratrū dilectio.
ibi. Sit placens fratribus ſuis. Tertiū
eſt miſicordie abundantia. ꝛ hoc ē tin
gat in oleo pedē ſuū. Quartū ē incorru
ptibilis patiētia. ꝛ hoc ē ferrū. Quintū
ē ſonora doctrina. ꝛ hoc ē. Es calciamē
tum eius. Sextū ē in bono cōtinuatio
pſeuerantie. ꝛ hoc ē. Sicut dies iuuen
tutis tue. Sufficiētia hoꝝ hec eſt. Ut
eſt benedictio reſpectu aliorū. vel ī ſe.
Si reſpectu alioꝝ vel reſpectu inferio
rum. ꝛ ſic eſt filioꝝ multiplicatio. vel
ad pares ꝛ ſic fratrū dilectio. vel ad ſu
priores. ſ. dn̄i ꝛ ſic abūdātia miſicordie

ꝑ quod ē quedā imitatio dei. Iuxta illō
Luc. 6. Eſtote ergo miſericordes ſicut ꝛ
pr̄ vr̄ miſericors eſt. Si in ſe. vel a malo
ſic ē paciencia. vel ad bonū: ꝛ hoc vel ē
reſpectiuū. ꝛ ſic eſt doctrina. vel abſo
lutum. ꝛ ſic ē perſeuerantia. Hec aūt
omnia manifeſtiſſime hūit bīſſima vir
go: que omniū bonoꝝ mr̄ eſt: que eſt ple
na caritate ad deū. ꝛ dilectōe ad proxi
mū. Regina miſericordie eſt. Sūmā quo
q; paciētiā: ꝛ doctrinā. ꝛ perſeuerāti
am hūit: ut ſuperius manifeſtū eſt i ma
teria de virtutibus.

De bn̄dictōe oium ſimul. 227.

Oſt hec ſequit̄ benedictio oium ſi
mul. Non eſt deus alius ut deus
rectiſſim⁹: aſcenſor celi auxiliator tu⁹.
magnificētia eius diſcurrūt nubes. ha
bitaculū eius ſurſu;: ꝛ ſubter brachia
tua ſempiterna: eiciet a facie tua inimi
cū. Dicetq;. Contere. habitabit iſrael cō
fidenter. ꝛ ſolus oculus Iacob in terra
frumēti ꝛ vini: celiq; calligabūt rore.
Beatus es tu iſrael. Quis ſimilis tui
popule qui ſaluaris? In dn̄o ſcutū auxi
lij tui. ꝛ gladius glorie tue. deus tuus.
Negabūt te inimici tui. ꝛ tu corū colla
calcabis. Iſta bn̄dictio nouem cōprehē
dit. Primū eſt veri dei cognitio. ꝛ hoc
eſt. Aſcenſor celi auxiliator tuus. Et
hec auxiliatio ē quadruplex. Secūdu;
eſt miſſio ſpiritū ſanctū in terrā mitten
do ꝛ hoc eſt magnificētia eius diſcur
runt nubes. Item ipſe pro nobis prem
in celis interpellando. ꝛ hoc eſt. habitacu
lum eius ſurſum. Unde glo. Corpus a
mortuis ſuſcitauit. ꝛ in dextera prīs
collocauit. Item grām preuenientem
ꝛ cooperantem porrigendo. ꝛ hoc eſt.
Subter brachia tua ſempiterna. Item
hoſtem impedientē; repellendo. ꝛ hoc
eſt. Eiciet a fa. tua inimicū dicetq;. Cō
tere. hoc ē ergo quadruplex auxilium
Tertiū eſt timoris mali ablatio. ꝛ hoc
eſt habitabit i iſrael cōfidenter. Quar
tū eſt ſaturitatis boni poſſeſſio. ꝛ hoc
eſt. Solus oculus iacob i terra frumē
ti ꝛ vini. Quintū ē perfecta dei cogni
tio ꝑ ſpeciem. ꝛ hoc eſt. Celiq; calliga
bunt rore. Unde glo. pro ſubtili ꝛ leuiſ
ſima dei cognitione ꝛc. Sextū eſt ſumme
beatitudis comprehenſio. ꝛ hoc ē. Bea
tus es tu iſrael. Septimū ē omnibus
creaturis ṗlatio. ꝛ hoc ē. Quis ſimilis
tui popule q ſaluaris i dn̄o? Octauū eſt
diuina auxiliatio. ꝛ hoc ē. In dn̄o ſcu
tum auxilij tui. Et hec auxiliatio eſt du
plex. vna nos iuuando cōtra malū. ſic
ē ſcutū auxilij tui. vel ad bonū operan
dū. ꝛ ſic ē. gladius glorie tue deus tu⁹
Nonum ē hoſtiū ſubiectio. ꝛ hec eſt du
plex. vna ꝙ nos puniendo mō. faciunt
nobis coronas in futuro. ꝛ hoc ē. Ne
gabūt te inimici tui. Glo. In pn̄ti vita.
Alia ſubiectio ē. quia de corū pena no
bis in futuro erit exultatio. ꝛ hoc eſt.
tu coꝝ colla calcabis. Sufficiētia hu
ius benedictōis eſt. Bn̄dictio vel ē ꝑ
tinens ad ſtatum vie. vel ad ſtatū pr̄ie
Ad ſtatū uie duo ſūt tm̄ neceſſaria. Unū
eſt verū deum agnoſcere. ꝛ hoc eſt pri
mū. Secundū eſt auxiliū quo poſſim⁹
ad ipſum ad eternā beatitudinem aſcē
dere. ꝛ hoc eſt ſcḿ. Si aūt ptinet ad ſta
tū pr̄ie. vel quantū ad ſubſtātiale ṗmi
um: vel quantū ad accidentale. Si ſub
ſtantiale. vel in ſe uel i cōparatione ad
cām efficientē;. Si i ſe vel a malo. ꝛ ſic
eſt timoris ablatio. vl̄ in bono. ꝛ hoc vl̄
in ſe. vel reſpectiue. Si i ſe. vl̄ quantū
ad ṗmiū concupiſcibilis ꝛ ſic eſt ſaturi
tatis poſſeſſio. vel ṗmiū rationabilis. ꝛ
ſic eſt ꝑfecta dei cognitio. vel ṗmiū ira
ſcib.lis. ꝛ ſic ē beatitudis comprehen
ſio. Si aūt eſt bonū reſpectu alioꝝ. ſic ē
creaturis ṗlatio. Si aūt ſit in compara
tione ad cām efficientē. ſic eſt diuina
auxiliatio. Si aūt ptinet ad ṗmiū acci
dentale. ſic eſt hoſtiū ſubiectio. in qua
duplex habemus gaudium. ſ. de nr̄a in
preſenti paſſione. ꝛ illoꝝ in condemna
tione. Hec autem omnia bīſſima uir
go poſſedit i ſūmo. Ipſa eni ſuper om
nem creaturā deum cognoſcit. Ite; ip
ſa nobiliſſimo auxilio vtpote delicijs af
fluens innixa ſup dilectū corpore ꝛ aīa
aſcendit. Ite; ipſa imuniſſima timoris
mali ſub vmbra dilecti requieſcit. Itē
ipſa a torrente voluptatis ſup omnia i
ebriata fuit. Item ꝑfectiſſimā ꝛ humā
tatis ꝛ eternitatis xp̄i cognitōnē hūit i
ſūmo. Item ſupremā poſt deu; benedi
ctionē apprehendit. Item ſuper omnes
puraꝝ creaturaꝝ ordines vtpote ſupe
rior exaltata fuit. Item diuinū auxiliū
ſuper omnes habuit. cū quo maxima
ꝛ excellentiſſima opa fecit. Item inimi
cum non tantū in celo ſed etiā in terra
ſub pedibus calcauit. Sic ergo patet
qualiter beatiſſima vgo: benedictiones
ſinguloꝝ ſingulariter. ꝛ vniuerſorum
vniuerſaliter ſingulas ꝛ vniuerſas poſ
ſedit in ſupremo.

De hoc. Benedictus fructus ventris
tui. ca. 228.

Equit̄ de eo quod addit Eliſabeth
Et benedictus fruct⁹ ventris tui.
De quo prio querit̄ quare inter illud ꝛ
ꝑcedens intercidat copulatio. cū tamē
in predictis nulla ſit poſita copulatio.
Itē cum iſta ſalutatio ſit in textu euā
gelij ꝛ ad euāgelium nihil ſit licitū de
mi vl̄ apponi. ut prohibere ſub anathe
mate in fine apocalipſis. ꝛ etia; in deu
teronomio. q̄re ergo eccleſia hoc appo
nit. Ite; aut apponendū fuit. aut nō.
Si fuit. ergo angelus obmiſit qui non
appoſuit. Si aūt non apponendū fuit.
ergo eccl̄ia male appoſuit. Item Eli
ſabeth licet illud appoſuerit nō tamen
illi cōiunxit. ergo quare eccl̄ia coniun
git? Itē quare eccl̄ia mutauit verba
angeli. dicēdo iter mulieres. cū angel⁹
dixerit in mulieribus. Item cum de
us trinitas ſit hic mittens ꝛ ſalutans.
ꝛ virgo benedictiſſima ſit ſalutata. hoc
ꝙ eſt benedictus fruct⁹ ventris tui nō
videtur ptinere ad ſalutantē nec ad ꝑ
ſonā ſalutatam. ergo ponitur ſupflue.
Item Bernardus dicit. Nō ideo ille
benedictus qr tu benedicta. S; quia il
le bn̄dictus ideo tu benedicta. Cum er
go cā naturaliter precedat effectū. de
buiſſet ſic ordinaſſe. Benedictus fruct⁹
ventris tui. ꝛ bn̄dicta tu in mulierib⁹.

Quid iportet hec benedictio. Bn̄dict⁹
fructus ventris tui. 229.

Oſt hec queritur quid importet ſi
gnando hoc qđ ē. benedictus fru
ctus ventris tui. ꝛ in quo differat ab
alijs in ſalutatiōe ṗmiſſis. Uidetur
enim includi in eo qđ eſt grā plena. ſi
cut cōſequens clauditur in anteceden
ti. Si enim grā plena fuit. ergo fruct⁹
ventris eius benedictus fuit. Item
videtur includi in eo qđ ē benedicta tu
in mulieribus. Cauſa eni intelligitur i
ſuo effectu. eſt. n. benedicta in mulieri
b⁹. qr bn̄dictū fructū ventris ꝑduxit.
Itē vr̄ male apponi qr qñ angel⁹ ſalu
tationē dixit ſ'c dn̄e adhuc fruct⁹ ven
tris eius nō fuit. ergo eccl̄ia hec male
annectit. Item cū maior ſit la⁹ ſpālis
ꝙ̄ generalis. ꝛ magis ſit ſpāle filius ꝙ̄
fruct⁹. ois eni filius eſt fructus. ꝛ non
econuerſo. debuiſſet dixiſſe filius vētris
tui ꝛ nō fructus. Itē cum nō tantum
de ventre ſed ō toto corpe facta fuerit
formatio. debuiſſet dixiſſe filius corpis
tui. Itē cū fili⁹ nō ſit fili⁹ tm̄ corpis.
vel tm̄ anie ſ; ꝯiuncti debuiſſet dr̄ iſte
fili⁹ tuus. ꝛ āgendo ꝯiunctū ſine ptium
ētermiatōe. Itē q̄rit̄ vtrū benedictō
iſta qua dicit̄ fruct⁹ ventris tui ſit eiuſ
dem rōis cū illa de q̄ dictū eſt bn̄dicta
tu i mulierib⁹ Et vr̄ ꝙ ſic. quia vna eſt
cā alteri⁹. ergo o; ꝙ hoc ſit ſ; vniuoca
tione;. Albedo eni vniuoce eſt cā albe
dinis i pariete. S; ꝯtra hoc eſt ꝙ bn̄
dictio illa de qua dr̄ bn̄dicta tu i mulie
rib⁹: non dr̄ bn̄dictio per excluſionem

maledictõis. Iſta aũt benedictio. bñdi
ctus fructus ventris tui nũquam fuit
maledicibilis. ergo nõ põt dici benedi
ctus ꝑ excluſionem maledictõis. ergo
oportet ꝙ ſcđm aliam rationẽ. Item
benedictiſſima dicit̃ benedicta i mulie
ribus propter fecũditatem. Sꝫ fructus
ventris benedictus non ꝓꝑ huiuſmodi
fecũditatem. ergo nõ hũit huiuſmodi
ſed alteri⁹ modi benedictionẽ. ergo nõ
ſumitur vtrobiqꝫ ſcđm eandem ratio
nem. Item benedictiſſima dicit̃ bene
dicta. ⁊ determinat̃ reſpectu cuius qꝛ
in mulieribus. quare ergo nõ ſimiliter
dicit̃ fructus ventris benedict⁹ cũ de
terminatõe: reſpectu cui⁹ ſit benedict⁹
Item ſi dicat̃ ꝙ abſolute dicit̃ bene
dictus. quia ẽ benedictus ſuper omnia
⁊ in omnib⁹. ſecundũ hoc quoqꝫ bñdi
ctiſſima non deberet dici tm̃ benedicta
in mulieribus. cũ ſua benedictio ſe ex
tendat in pl⁹. ⁊ ſic deberet dici benedi
cta in creaturis omnibus. ⁊ non tãtuꝫ
in mulieribus.

Utrum contineat in ſe benedictiones
omnium. ca. 230.

Poſt hec querit̃ vtrum benedictio
fructus ꝯtineat i ſe benedictiões
oium. ⁊ maxime ſi habeat benedictões
oium in ſe que ſunt in benedictionib⁹
matris ſue comprehenſe. Et videtur
prio ꝙ nõ. Dñs enim nõ habuit benedi
ctiones ꝯiugatorũ quibus dictum eſt.
Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete ter
rã. Dñs enim huiuſmodi multiplicatio
nẽ corporalem nõ hũit: nec generatiõe
terrã repleuit. Itẽ luce. i. Et erit gau
diũ tibi ⁊ exultatio. glo. Moneantur pa
rentes nõ minus grãs agere pro ortu
ſcõꝝ filioꝝ. q̃ꝫ ꝑ meritis. Nõ enim par
uũ munus eſt dĩ dare liberos. propaga
tores generis. ſucceſſiõis heredes. Ia
cob i generatione. xij. filiorũ gaudet.
Abrahe filius dat̃. ⁊ zacharias exaudi
tur. Diuinũ igitur mun⁹ eſt fecũditas
parentis. Agant igitur patres gratias.
quia genuerũt. filij quia generati. ma
tres quia honorantur ꝓmijs coniugij.
ſtipendia militie ſue filij ſũt. Dominus
aũt illud munus: illud premiũ. illud ſti
pendiũ nõ habuit. quia corporaliter nõ
genuit. ergo nõ omne bonũ vel omniuꝫ
benedictionem. bñdictus fructus in ſe
poſſedit. Item benedict⁹ fructus ven
tris tui benedictũ fructũ ventris non
hũit: quia nullũ fructum ventris hũit
ergo aliqua bñdictione caruit. Item
luce. 10. Maria optimã partem elegit
Bona pars eſt ꝯiugatoꝝ. melior vidua
rum: optima virginũ. Sed dñs nõ hũit
bonũ cõiugatorũ nec viduarum. ergo
nec hũit benedictões oiuꝫ. Itẽ Aug.
dicit ꝙ celibatus Iohãnis non ꝑfertur
cõiugio Abrahe. ergo vtrũqꝫ bonum.
ergo ambo ſimul melius bonũ. Sed dñs
Ihus xp̃s habuit tantũ alterũ. ergo nõ
habuit omne bonũ creatũ. Iteꝫ in fe
mĩa eſt grã ꝙ eſt ṽgo ⁊ mr̃. ergo i viro
debet eſſe grã ꝙ eſſet virgo ⁊ pr̃: ſed
hoc quoqꝫ non habuit. Iteꝫ bonũ eſt
eſſe ṽginem: bonũ eſt eſſe matreꝫ. ergo
vtrũqꝫ eſſe ſimul eſt meli⁹. Item dña
eſt mr̃ carnal̃ ⁊ eſt mr̃ ſpũalis. fili⁹ aũt
ei⁹ eſt tm̃ pr̃ ſpũalis ⁊ nõ carnal̃. ergo
ipſa hꝫ plus. Item bonũ eſt eſſe prẽꝫ
carnalem. bonũ eſt eſſe prẽm ſpũalem.
ergo vtrũqꝫ eſt meli⁹ eſſe. Item ipſe
nõ eſt pr̃ dei. ergo ipſe nõ hꝫ totũ bonũ
quod hꝫ mr̃. Item q̃rit̃ de ſingulis
priuilegijs ſuis q̃liter a filio excellat̃ in
illis. Cõtra ꝓdicta obicit̃ in hũc mo
dũ. Quicqđ eſt boni in creaturis eſt in
homĩe. Sꝫ quicqđ boni fuit in homĩe.
fuit in dño ihu xp̃o. ergo quicqđ fuit bo
ni i creaturis fuit i xp̃o. Item ſupio
res hñt ꝓprietates inferioꝝ cũ excellen
tia. Item p̃s. Unxit te de⁹ pre ꝯſorti
b⁹ tuis. Item. Specioſus forma p̃ fi
lijs hominũ. Item Damaſcen⁹. Aſſũ
pſit primitias nr̃e maſſe. Item Io. 2.
Nõ ad menſurã dat de⁹ ſpũm. ergo ipſe
non hũit ſpũm ad menſurã. Itẽ Io.
p̃. De plenitudine eius oẽs accepimus.
Itẽ ro. xi. Ex ipſo ⁊ ꝑ ipſum: ⁊ in ipſo
ſunt oĩa. Itẽ deus eſt quo melius co
gitari nõ põt. Iteꝫ Damaſcen⁹. Siue
enĩ ſm̃ bonitatẽ: ſiue ſm̃ virtutẽ: ſiue
ſm̃ ſapientiã: ſiue ſm̃ tẽpus: ſiue ſcđm
locum deficiat a ꝑfectione: deus nõ ẽ.
ergo quicqđ boni ẽ in creaturis eſt ⁊ i
ipſo ꝙ eſt deus. Itẽ. Iac. p̃. Oẽ datũ
optimum ⁊ oẽ donum ꝑfectum deſurſũ
ẽ deſcendens a patre luminum. Iteꝫ
ꝙ in oĩbus priuilegijs ipſam excedit pꝫ.
Primũ fuit ꝙ ipſa nũq̃ȝ peccauit. nec
ipſe i peccato cõceptus fuit. Secũdũ
fuit ꝙ ipſa peccare nõ potuit. Tertiũ
fuit ꝙ ipſa in omni actu liberi arbitrij
meruit. ipſe aũt oĩ bono in ipſa cõcepti
one dignus fuit: ⁊ poſtea quolibꝫ actu
nobis meruit. Quartũ fuit puritas i
ſummo. Sed ipſa puritatẽ receptiuaꝫ:
ipſe aũt datiuã habuit: ⁊ ipſa pura i ſũ
mo ad modũ aeris: ipſe aũt ad modum
ſolis. Quintum fuit ꝙ ipſa fuit virgo
virginum: ipſe aũt virgo filius virgĩs.
Et plus ẽ eẽ virginem virginis filium.
q̃ȝ virginem matrẽ virginum. Sextũ
fuit ꝙ erat mater virgo ꝑ generatiõꝫ.
ipſe vero fuit virgo pater ꝑ creationẽ.
⁊ nobilior eſt creatio q̃ȝ generatõ: ⁊ ac
tus creatoris q̃ȝ actus creature. Septi
mũ ẽ ꝙ ipſa ẽ mater oium: ipſe aũt eſt
pater oium. maius aũt eſt eſſe patrẽ q̃ȝ
matrem. Item ipſe genuit verbo: illa
aũt facto: ⁊ plus eſt ⁊ prime generatõi
ſimilius gñare ṽbo q̃ȝ ſcõ. Octauũ
ꝙ ipſa nullius habuit ignorantiã: ipſe
aũt oium ſcientiaꝫ. Nonũ ꝙ ipſa fuit
ſtella maris: ipſe aũt lux mundi. De
cimum ẽ ꝙ ipſa eſt porta celi. ipſe autẽ
hoſtiuꝫ: in quo eſt porta. Undecimũ
ꝙ ipſa habuit cõmunicatiõem paſſiõis
ꝑ cõpaſſionẽ: ipſe aũt ipſam paſſioneꝫ.
Duodecimũ ꝙ ipſa ſuper oẽs choros
angelorum eſt exaltata. ipſe aũt habet
nomen quod eſt ſuper omne nomen.
Tertiumdecimũ eſt ꝙ ipſa ẽ regina
miſericordie: ipſe aũt ẽ pr̃ miſericordia
rum ⁊ rex glorie. Ad plenariam intel
ligẽtiã ꝓdcõꝝ querit̃ de ſufficiẽtia eoꝝ
⁊ de dña eoꝝ q̃ ponũtur i iſta ſalutatõe
Et primo q̃rit̃ de nũero dictionũ quare
ĩm hẽat decẽ verba ⁊ ñ plura l̃ paucio
ra. Itẽ qr̃ tm̃ quattuor ſnĩe ponãtur i
ipſa. Itẽ qr̃ ſnĩe ita ſibi ſuccedũt pro
greſſiue: ita ꝙ prima hẽat vnã dictõꝫ.
Scđa duas. Tertia tres. Quarta q̃tuõ.
Itẽ ſm̃ additionẽ eliſabet quiqꝫ ſũt
ſnĩe: ⁊ quilibꝫ hꝫ quiqꝫ dictões. Item
qđ ſignificet hoc ꝙ hic ponit̃ denarius
q ẽ numerus ſingularis ex oĩ ꝑte ſingu
laris a baſe i cõi. Itẽ ſilr̃. xv. Sꝫ tũc
oꝫ quĩnqꝫ poni ꝓ baſe. Ad hec obiec
ta primo ſoluẽtes dicimus ꝙ ſufficien
tia ſalutationã ſumitur i hoc modo.
In iſta ſalutatiõe annũciat̃ beatiſſime
virginis ꝑfectiſſima btitudo: ⁊ ꝑ ipſaꝫ
⁊ in ipſa toti generi humano. Perfectõ
aũt btitudinis vel q̃ȝtum ad ſubſtãtiã.
vel q̃ȝtum ad cãm: vel q̃ȝtum ad efficiẽ
tiam. Si quãtum ad ſubſtãtiã. vel ẽ a
malo: ⁊ ſic ẽ. Aue. vel eſt ad bonum. ⁊
ſic ẽ gratia plena. Si q̃ȝtum ad cauſaꝫ.
ſic ẽ. Dñs tecũ. Si q̃ȝtum ad efficiẽtiã:
vel eſt imediata: ſic eſt. Bñdicta tu in
mulieribus. vel mediata. ſic ẽ. Bñdic
tus fructus ventris tui. Ad aliud dr̃
ꝙ ꝑ decẽ verba ſignificat̃ decalogi iple
tio. In q̃ttuor ſnĩis ſignificat̃ i quattuor
euãgelijs cõſilioꝝ ſupadditio. ⁊ per hec
duo fit nobis ꝑfecte ſalutis ãnũciatio.
Item decẽ verba i quattuor ſnĩis. q
ẽ lex i quattuor euãgelijs. Itẽ gradua
lis ꝓgreſſio ſignificat ꝙ in via ñ ẽ ꝑfcã
legis impletio: ſed tm̃ initiatio. Item
denari⁹ triãgularis ſignificat legis mo
bilitatem. quaternarius aũt euangelij
eternitatem: ⁊ vterqꝫ ẽ numerus iper
fectus. Sed decẽ in duobus. Quattuor
in vno. qꝛ euãgeliuꝫ quidẽ hꝫ ꝑfectõeꝫ
vie: ſed nõ patrie: ⁊ ita vnũ ſibi deeſt.
Sed denarius legis deficit in duobus.

quia nec h; pfectionē vie: nec patrie ꝉ
Item quattuoꝛ cū oībus ſuis ptibus
facit denariū: ꝛ lex materialr tota ē in
euāgelio. Itē denarius ē numer⁹ triā
gularis: qꝛ quattuoꝛ tendit in cōumm.
qꝛ per firmitatē legis ꝛ euangelij recte
impleti puenitur ad vnū. de quo dicit.
i ps. Unā petij a domino. Itē ſm ad
ditiōe; Eliſabeth denarius dicticmuz.
ſignificat decalogū: quaternari⁹ ſniarū
ſignificat euāgeliū. additio eliſabeth do
ctrinam aploꝝ. Et hec oia figurāt i ſa
lutatione btiſſime virginis dinir⁹ miſ
ſa. In ipſa. n. fuit legis ꝛ euāgelij iple
tio. ꝛ ipſa eſt vtriuſq; expoſitio. p ipſa;
vnius cum altero eſt coniunctio. Item
vnius in alterum reductio. Item per
ipſam uirtutum conſumatio. Item p
ipſam ſanctitatis pgreſſio. Item ad
deum aſcenſio. Nobis aūt per legem ꝛ
ipſam. noue ꝛ eterne ſalutatiōis annū-
ciatio: ꝛ in ſalutem ipſam productio.
His viſis: videndum eſt ad ea que d
benedictione fructus ſunt obiecta. No
tandum ergo ꝙ de benedictōe illa poſ
ſumus loqui ſecūdum tres vias. Prio
quātum ad ſignificatiōe;. Secūdo qātū
ad ſuppoſitiōem. Tertio qātū ad ſbām.
Quantū ad ſignificatiōe;. vtrū. ſ. bene
dictio hēat vnam ſignificatiōe; vel plu
res. ꝛ ſi plures. ſcōm quā hic ſumatur:
ꝛ ſi oēs qꝛ ratio omnis benedictiōis
ſaluet in iſta benedictione. Quātu; ad
ſuppoſitionem: vt ſi benedictio ē cōmu
ne ad plura p qua ſumatur hic: ꝛ vtrū
pro omnibus ſuis ſuppoſitis. Itē quā
tum ad ſuam ſubſtātiā ex quibus ꝛ qā-
tum integret. iſta benedictio quattuoꝛ
h; ſignificata: quoꝝ omniū rō ſaluatur
in iſta benedictione. Eſt. n. bndictō ma
ledicti euacuatio: ꝛ ē benedictō ois bo
ni poſſeſſio: ꝛ ē benedictō fecunditatis
ſuperexaltatō: ꝛ eſt benedictio congra
tulantiū collaudatio. ꝛ quel; iſtaꝝ tri-
plex eſt. Eſt. n. triplicis maledicti eua-
cuatio. Incidit. n. homo per peccatum

triplex maledictū. Primu; ē punitio fo
mitis. Secūdū ē labor inueniēde veri
tatis. Tertiū ē neceſſitas incineratōis.
Primū intelligit p hoc. Cum operatus
fueris terram: germinabit tibi ſpinas.
Scdz p illō qd dicitur. In ſudore uult⁹
tui veſceris pane tuo. Tertiū per illō.
Cinis es ꝛ i cinerē reuerteris. Iſtius
triplicis maledicti euacuatio fuit i iſto
fructu. Benedictio primi. qꝛ puncturā
fomitis nō habuit. Scdi qꝛ oia ſciuit.
Tertij qꝛ corruptiōem nō vidit. Se
cūda ſignificatio fuit ois boni poſſeſſio
ꝛ hec triplex fuit. habuit. n. bonitatem
humāe nē i ſummo. Itē bonitatem di
uine nē i ſummo. Itē bonitatē hūit q
eſt ex cōiunctōe vtriuſq;. ꝛ ſic oē bonū
poſſedit in ſūmo. Tertia ſignificatio
fuit fecūditatis ſuperexaltatio: ꝛ h que
q; triplex. Fuit. n. pater p creationez i
eſſe nature. p recreatiōez i eſſe grē. per
glorificatiōem ui eſſe glorie. Quarta fu
it ſignificatio gratulātiū collaudatō. ꝛ
hec triplex angeloꝝ. ꝛ hoiu;. ꝛ corpora
lium. Oēs hi benedicūt ipſam q genuit
angeloꝝ reſtauratorē. hoiu; redempto
rem. corporaliū renouatorem. Quan
tu; ad ſuppoſitiōe;: benedictio iſta tria
h; appellata. ꝛ pre oībus illis redditur
locutio vera. Eſt. n. iſte fructus benedi
ctus benedictione nature. bndictione
gratie. benedictione glorie. ꝛ quodlib;
iſtoꝝ triplex. Bndictio nē triplex. ha
buit. n. benedictum corpus. bndictam
aia;. bndictam diuinitatem. Corpus bn
dictū fuit tripliciter i materia. i forma
in armonia. qꝛ tēpatiſſimū. Pulcrū ēt
fuit tripliciter. In ꝯgruentia qūtatis.
In elegātia diſpoſitōnis. In venuſtate
coloris. ꝛ ſic in ſtatura. in figura. in
colore. Anima fuit benedcā tripliciter
i ſe ꝛ i cōparatōne. In ſe dupliciter. a
malo. in bono. A malo tripliciter. a pec
cato. a fomite. ab ignorantia. In bono
tripliciter. Oium naturaꝝ naturali cō
ditione. virtutum politicaꝝ pfectiōe.

ſuprema naturali dei dilectione. Ite;
i cōpatiōe bndcā fuit duplr. ſ. ad deū.
ꝛ ad corp⁹. Ad deū ſumma ymagine ꝛ
ſimilitudine. ad corp⁹ ſine cōtrarietate
Item bndictā hūit diuinitatē. ꝛ hoc tri
pliciter. Bndcā; i ſeipſa. bndcā; i ope
ribus ſuis. bndictā i donis ſuis. Itē
habuit benedictōne; grē. ꝛ hec quoq;
fuit triplex. Increatā cū prē. creatam
cū mrē. cōiunctā pter vtrunq;. Item
cū prē triplicē hūit grām a prē. ꝙ eſt
deus. ꝙ dei filius. i. ꝙ ſpiratoꝛ ſpiritus
ſci. Cum mrē quoq; triplicē hūit grā;.
Unam ꝙ oēm grā; hūit. Scdam ꝙ oē;
dedit. Tertiā ꝙ dedit vltra id qd hūit.
Dedit. n. grām. virtutē. ꝛ remiſſionem
peccatoꝝ quā nō hūit. Un ſpūs helye i
heliſeo dupliciter fuit. Ite; ex cōiūcti
one pter vtrū; triplicē grām habuit.
Unā ꝙ filius pluriu; fuit. Scdm ꝙ re
demptoꝛ hoium fuit. Tertiū ꝙ beatitu
do oiu; erit. Et quodlibet iſtorū triplex
Qd filius pluriū fuit. ex hoc ſequit tri
plex grā. Mater habuit patre; ꝛ mrē;
ſed non deū. pater ſuus nec habuit pa
trem. nec matrē. nec deū. nec homie;.
Ipſe aute; habuit patrem ꝛ matrem ꝛ
deum ꝛ hoiem. Item ꝙ redemptoꝛ ex
hoc hūit tria. ꝙ ſponſ⁹ aiarū. ſacerdos
fidelium. iudex viuorū ꝛ mortuorum.
Item ꝙ btitudo oium. Ex hoc ēt ha
buit tria. ꝙ ē btitudo angeloꝝ. hoium.
ꝛ corpalium. Itē benedictiōe; glorie ſi
milr hūit triplice;. hūit. n. gloriā ꝯpre
henſoris. ſbā; redēptoris. gloriā creato
ris. Et quelibet iſtaꝝ triplex. Cōprehē-
ſoris ſummā aureolā. ſup oēs aureolas
i ſummo. accidētalia premia i ſummo.
Item hō eſt primo viatoꝛ ꝛ nō cōphē
ſoꝛ. poſtea cōprehenſoꝛ ꝛ non viatoꝛ.
Ipſe autem comprehenſoꝛ aliquando.
aliquando viatoꝛ. ꝛ ſimul viatoꝛ ꝛ
comprehenſoꝛ. Item viatorū ductoꝛ.
comprehenſoꝝ coronatoꝛ. viatorum ꝛ
comprehenſorum adiuuatoꝛ. Itē glo
ria redemptoris triplex. Quia hoium

liberatoꝛ. demonum ſupatoꝛ. nē exalta
toꝛ. Item gloria creatoris triplex. Mi
ſericordia i ſanctis. Iuſticia in damna
tis. glorioſus in ſeipſo. Item habuit
gloriam creatoris. iuſtificatoris. glorifi
catoris. Si autem conſideret iſta be
nedictio qūtum ad ptes itegrales. tunc
eſt benedictio vel quātū ad cām. vel qā
tum ad pricipiū. iſte benedictus fruct⁹
triplicem hūit originem. Bndictam tri
nitatem per creationez. Bndictam ma
trem per natiuitatem. Bndictū patre;
per generationē. Quātū ad eſſentiā bn
dictus fuit tripliciter ſcōm bernardū.
Odore. ſapore. ſpē. Odor iplens cogno
ſcitiuā inqūtū verū. Sapore reficiēs af
fectiuā inqūtū bonū. Spē btificans cō
prehenſiuam inqūtū ſummū fuit ardui
Addamus ꝛ nos odori. ſapori ſpeciei.
valorem. Ualet. n. in medicamentū cō
tra oē malū. In cibum hērem omne
delectamentū. ꝛ i ptiū comparans omne
bonū. Itē qūtū ad efficientiā. ꝛ qūtum
ad paſſiuā. ꝛ actiuā triplr. Qꝛ benedic
nos i eſſe nē. grē. ꝛ glīe. Un ps. Bndi-
cat nos deus de⁹ nr ꝛ bndicat nos de⁹
Item benedic nos benedictione tempo
rali: ſpiritualī: celeſti: Paſſiua qꝛ nos
benedicim⁹ ipu; corde. Unde ps. Bene
dic anima mea dnm ꝛ omnia que itra
me ſunt. Item benedicimus ipſum ore
Unde ps. Benedica; dn; i omni tēpor
ſemp laus eius i ore meo. Itē benedici
mus ipſum ope. Unde ps. Benedica;
dnm in vita mea. His viſis rndemus
ad obiecta. Qd ergo qrit de copulatōe
dicim⁹ ꝙ hic ponit copulatō. ꝙ cōtinet
alterius finē ꝛ alteri⁹ inceptionē. ad an
gelicā ſalutatōe;. ꝛ ad pſonā filij perti
nentem: ꝛ etiam ut notet inter benedi
ctionem filij ꝛ matris aliquam eſſe di
lectionem: quāuis tn ſcōm allegoriam
ad alia; pertineant rōem. Ipſa eni eſt
benedicta pter bndictionē fruct⁹. vn
ſua bndictio deſcēdit a bndictiōe f. lij.
Itē nō āgel⁹ addidit qꝛ nūdū fruct⁹
u 4

eius ventris fuit. ſed ipſum quaſi pro
miſſū in hoc qđ dixit benedicta tu i mu
lieribus fructū cōprehendit. Eccľie au
tem exhibitū ⁊ maxime v̾ginis beatiſſi
me cōmendatū. i ipſius ſalutatione ap
poſuit. Ordo p; ex ſufficiētia. Item q̄
re nō dixit filius: filius nāq; ē ad ſpūa
lem ⁊ carnalē generationem. fructus
aūt plus determinat carnalem genera
tionem. ⁊ maxime cū hac determinatō
ne ventris. qui eſt locus generationis
carnalis ꝓpter qđ etiā nō dixit. corpo
ris ſed ventris. ut v̾itas generationis
plus exprimeret. ⁊ falſitas heretica plꝰ
ſopiretur. Item quare nō determina
uit reſpectu cuius eſſet bn̄dictus. Dici
mus ꝙ ſm omnē ſignificationē. ⁊ ſcđ;
omnem ſuppoſitionē. ⁊ ſm omnē ptē;.
⁊ omni modo. ⁊ in oībus bn̄dictus fu
it. eius benedictio ꝑ nihil ſpecificari; co
artari potuit. Benedictio quoq; beatiſ
ſime virginis ꝑ hoc ꝙ dicit in mulieri
bus. nō reſtringit ſed cā ⁊ origo omniſ
benedictōis monſtrat. Concedimus
etiā ꝙ dn̄s iheſus xp̄s hūit omnes digni
tates ſue mr̄is. vel in ſe vel in equipo
lenti excellentiſſimo cōgruenti. hūit eti
am bonū cōiugale qr ſponſus fuit vniū
ſalis eccľie. Item v̾go fuit ⁊ pr̄ quia
verbo veritatis generauit. ⁊ ex aqua
⁊ ſpū ex mr̄e eccľia omnes regenera
uit. Item ſicut ipſa eſt mr̄ dei. ita ⁊
ipſe eſt filiꝰ dei. ⁊ plus eſt eſſe filiū dei
ꝙ̄ mr̄em dei. Item plus eſt eē filiū v̾gi
nis ꝙ̄ eſſe uirginem v̾ginum. qr ſi ipſe
eſſet v̾go v̾ginū ſequeret ꝙ ipſa mr̄ ſua
nō eſſet v̾go. Item plus ē eſſe benedi
ctum fructū ventris ꝙ̄ eē bn̄dictā i mu
lieribus. Cōcedimꝰ etiā ꝙ a filio ſuo
in omnibꝰ priuilegijs ſuis excellit. nec
i hoc laus mr̄is ſue diminuit. ſed exal
tat in eo ꝙ nō tm̄ genuit filiū ſibi equa
lem ſed i infinitū meliorē. qđ etiam ex
hac pte quodāmō infinitat matris bōi
tatem. Ois enī arbor ex fructu ſuo co
gnoſcitur. Unde ſi bonitas fructꝰ bōi
ficat arborem. infinita bonitas in fru
ctu infinitam quantū ad hoc oſtendit i
arbore bonitatem.

De ipſius turbatōe. ca. 231.

Equit. Que cū audiſſet turbata ē
Querit ergo quare turbata fue
rit btiſſima v̾go. Et videt primo ꝙ an
gelica viſiōe. Et hoc ꝓbat a ſimili. lu.
ꝑ. dicit de zacharia. Apparuit illi an
gelus dn̄i ſtans a dextris altaris incē
ſi. Et zacharias turbatus eſt. ⁊ timor
irruit ſuper eum. Ergo ex viſione ange
lica eſt turbatio ⁊ timor. Item Greg.
O in quantā miſeriā cecidimꝰ. qr etiaz
⁊ bonos angelos formidamꝰ. Itez ſu
per iam dictu; textū luc. glo. Sicut hu
manus defectꝰ eſt terreri. ita angelice
bōitatis eſt pauentē de ſuo aſpectu blā
diēdo conſolari. ergo pauor eſt de aſpe
ctu angeli. Item q̄ cū audiſſet turba
ta eſt more humāe fragilitatis de ange
lica viſione. Itē luc. 2. Angelus dn̄i
ſtetit iuxta illos ⁊ claritas dei circum
fulſit illos. ⁊ ſequit. Timuerūt timore
magno. Itē dr̄ Mat. vlt. ꝙ erat aſpe
ctus angeli ſicut fulgur. Et dr̄ ibi. ꝙ ti
more exterriti ſūt cuſtodes. ergo ex vi
ſione angeli ē terror ⁊ turbatio. Itez
Iudic. xiij. Uir dei venit ad me habēs
vultū angelicum terribilē nimis. ergo
ex vultu angeli eſt terror. Contra qđ
cū audiſſet turbata eſt i ſermone ange
li nō ergo in viſione. Itē aliꝗ diſcretō
ſpirituū. ſ; ipſa hūit diſcretionē ſpūuz.
ut dictū eſt ſupra. ergo turbat nō ex vi
ſione. Itē ipſa cognouit angelos ꝑ ſpe
ciem. Itē aut cognouit ⁊ nō fuit tur
bata. aut nō cognouit ⁊ ſic fuiſſet du
bia. Item Abrahā loth Iacob Ioſue
⁊ aliꝗ pr̄es veteris teſtamēti viderunt
angelos. ⁊ nō fuerūt turbati. ergo nec
ipſa. qr ipſa a nullo illuſtriū vincitur.
Si ꝓpter hoc dicit ꝙ fuerit turbata
i ſmone. Cōtra turbatio ē a malo vľ a
ꝯrio. ſ; i iſto ſmōe nihil dr̄ ei malū vľ
ꝯriū. ergo de iſto ſmore non turbat.
Itē nec in nūciato eſt aliqua ad ipſam
diſcōtrarietas. ergo nec ꝑ illū nec ꝑ nū
ciatum turbat. Itē cōminatio eſt cā
turbatōis. ergo conſolatio erit cā exul
tatōis. Itē glo. Et prudenter noue ſa
lutatōis formā mirat. ergo videtur ꝙ
iſta turbatio fuerit ex ammiratione.

Querit ergo ſi fuerit turbatio ammi
ratōis. ⁊ videt ꝙ nō. legit eni; de ſcō
Auguſtio ꝙ nō ſatiabat altitudinē con
ſiderare cōſilij diuini. dulcedine mira
bili ſup ſalutē humāi generis. ergo illa
admiratio eſt bona. ergo nō eſt ꝓhibē
da. ſ; iſtam turbatōnē remouet angelꝰ
dicens. Ne timeas. ergo iſta turbatio
non fuit admiratōis. Uel ſi dicat ꝙ
nō fuerit admiratio dubitatōis. Cōtra
hoc dicit Ambroſiꝰ ꝗ dicit ibidē. Tur
bat qr neſcit an ſit ꝓteritū vľ futuꝝ qđ
angelꝰ dixit. Itē Bernardꝰ dicit. Du
bia conſolat. Si ꝓpter hoc dicat fuiſſe
turbatio dubitatōis. contra hoc dicit.
Ambroſiꝰ i gloſa i hūc modū. Cū Sāra
riſit de ꝓmiſſiōe dei. ⁊ maria dixit quo
modo fiet iſtud. cur nō fuit muta effe
cta ſicut zacharias? S; Sāra ⁊ maria
non dubitāt fiendū qđ ꝓmittit. ſ; poſt
modū requirunt. ergo hic nulla turba
tio fuit dubitationis.

De ipſius cogitatione. ca. 232.

Poſt hec querit de hoc qđ dicit.
Et cogitabat. Et obicit in hunc
modū. Cogitatō ē decurſus rōis ꝺ vno
oppoſitoꝝ ſup reliquum. Unde dicit co
gitatio q̄ſi coagitatio. S; vbi ē rōis flu
ctuatio de vno oppoſitoꝝ ſup reliquū.
ibi eſt dubitatō. ergo vr̄ ꝙ hoc erat du
bitatio. Itē bernardꝰ. Sciebat v̾go
prudens ꝙ ſepe angelꝰ Sathane tranſ
figurat ſe i angelū lucis. ⁊ qr nimium
humilis ⁊ ſimplex erat. nihil tale peni
tꝰ a ſcō angelo ſꝑabat. ⁊ ideo cogitabat
q̄lis eēt iſta ſalutatio. Tūc angelꝰ intui
tus v̾ginē. ⁊ varias ſecū voluere cogi
tatōes facilie cōprehendens. pauidam
cōſolat confirmat dubiā. ergo videt ꝙ
hec cogitatio fuit ꝑ modū dubitatōis.
Itē ibidem glo. Solent v̾gines que
vere virgines ſūt ſemꝑ pauere. ⁊ nun
quā ſecure eſſe. ⁊ ut caueāt timēda etiā
tuta ꝑtimeſcere ſcientes ſe i vaſis ficti
libus theſauꝝ portare ꝓcioſū. ⁊ nimis
arduū eſſe viuere angelos iter homieſ
⁊ in terris more celeſtiū conuerſari. ac
in carne vitā celibē agere. ac proinde
quicqd fuerit ortum ſuſpectas hominū
inſidias totū contra ſe eſtimāt machia
tum. Iccirco ⁊ maria turbata eſt. Ex
hac itaq; auctoritate videt ꝙ hec turba
tio ⁊ cogitatio fuerit timoris ⁊ dubita
tionis.

De ipſius timore. ca. 233.

Einde ſequit. Ne timeas. Et q̄rit
primo huiuſmōi timor hic remoue
atur. Et videt ꝙ nullus hic vere poſſit
remoueri. quia ut dicit dama. timor di
uidit in ſex. In ſegniciem. in erubeſcē
tiam. i verecundiā. in admirationē. in
ſtuporem: ⁊ agoniā. Segnicies eſt ti
mor future opatōis. Ille nō fuit hic
quia nihil initiat hic operandū. Eru
beſcentia eſt timor in expectatōe con
uitij. ⁊ ille quoq; nō eſt hic. qr nihil fit
de conuitio. Uerecūdia eſt tim r in
turpi actu. ⁊ de hoc nihil hic. Admi
ratio eſt timor ex magna ymaginatōe:
cōtra illam nō eſt neceſſaria cōſolatio:
ut dictū eſt. Stupor v̾o eſt timor ex i
cōſueta ymaginatōe: hic autē nihil de
ymagiatōibꝰ agebat. Agōia v̾o ē timor
ꝑ caſū ľ infortuniū: timētes. n. ifortūa
ti caſū ľ ifortūiū actōis. agonizamur.
hic quoq; nihil de infortunio vel caſu
ergo nō fuit agonie. ⁊ ſic nullꝰ timor. ⁊
ita fruſtra remouetur timor: vbi nullꝰ
fuit timor. Item ſi ammirationis ti
mor ille non prohibetur. Item nō eſt
niſi contra malum. Item nihil time
re timore remouibili niſi culpa vel pe
na. Item perfectio nulla timenda ē

pena. ergo fruſtra. Unde Act. 5. Ibāt
apoſtoli gaudētes a conſpectu concilij
qm̄ digni hīti ſunt p̄ noīe ieſu cōtume
liam pati. Item laus plus excitat ad
amorem q̄ ad timorem. ergo cū nihil
p̄ceſſiſſet niſi qd̄ fuit de laude nullus ti
mor debuit ineſſe vel removeri. Sꝫ
cōtra. glo. Ex verecūdia pavet. Iteꝫ
alia glo. Trepidarē virginū eſt. ⁊ ad om
nes viri ingreſſus pavere. ⁊ oēs viri af
fatus vereri. ergo videt̄ q̄ h̄ timuit.

De verecundia. ca. 234.

Uxta hoc q̄rit̄. Utrum b̄tiſſima
virgo hūit verecundiā. Et videt̄
q̄ ſic. glo. ſupra. Ex verecūdia pavet.
Item alia glo. ibidem. Eliſabeth ex
culpa erubuit. Maria de verecundia.
In muliere enim modus pudoris auge
tur. Iteꝫ. Eccle. 26. Gratia ſuper gra
tiaꝫ mulier ſcā ⁊ pudorata. Itē pudo
re bono repletus dei famulus. Item
Iere. 3. Frons meretricis facta ē tibi
noluiſti erubeſcere. Itē eccl'i. 23. Aio
irreuerēti ⁊ infrunito ne tradas me.
Itē. Eccle. 4. Eſt cōfuſio adducens
gloriā. Itē damaſce. De erubeſcentia
dicit. Optima aūt hec ē paſſio. Item
de verecūdia dicit q̄ non eſt inſperabi
le ad ſalutem. Item p̄hus. Erubuit.
res ſalua eſt. Ex his omnibus videtur
q̄ verecūdia ſit bona. ⁊ q̄ ipſam habue
rit b̄tiſſima virgo. cui nullū bonū defu
it cuius pura creatura capax fuit. Sꝫ
cōtra Damaſcen⁹ dicit q̄ eſt de turpi
actu: ſed nihil erat turpe in beatiſſima
virgine. ergo nec verecundia. Item
Adam nō habuit ipſam ante peccatū:
ſed poſt viderūt q̄ nudi fuerunt: ⁊ fece
runt ſibi perizomata. Iteꝫ qui non que
rit gloriam nō ſentit cōtumeliam dicit
Ieronim⁹. Sed humilima nullā queſi
uit gloriā. ergo nō ſenſit cōtumeliam.
ergo nō hūit verecundiā. Item ſūme
humilis. ergo voluit vilis reputari.
Itē iuxta hoc querit̄ de dn̄o. Utrum
ipſe habuerit verecundiā. Et videt̄ q̄
nō. Dicit Damaſcen⁹ q̄ ea aſſūpſit que
in noſtra nā plantauit. ſed i nā nr̄a nō
plantauit verecundiā. ergo verecundi
am non hūit. Itē verecūdia eſt ſeq̄la
peccati. ergo non hūit illam. Contra
hec paſſio ē meritoria. ergo eſt bona. er
go habuit illā. Item ipſa nālis. Itē
aſſumpſit oīa p̄ter peccatū ⁊ ignoranti
am. Sed verecūdia neutrū iſtoꝝ eſt. er
go habuit verecundiā. Ps. Uerecūdia
mea contra me eſt. Iteꝫ qm̄ propter
te ſuſtinui obprobriū. has auctoritates
exponit glo. de dn̄o. ergo hūit verecun
diam.

De īuenīſti eni grāꝫ apd̄ dn̄m. c. 235.

Oſt hec querit̄ de hoc. Inueniſti
eni grām apud dn̄m. Et querit̄ qd̄
ſit gratiā invenire. Si hoc eſt p̄ditam
recuperare. hoc eſt multis commune.
Item ſi hoc eſt p̄ditam p̄rio recupera
re. tūc b̄tiſſima virgo grām non inue
nit. Sed Adaꝫ ⁊ eua qui primo recupe
rauerūt. Item ſi invenire ē p̄mus in
rem venire. ſcd̄m hoc primus angelus
vel prim⁹ homo grām inuenit. Que
ritur ergo vtrū b̄tiſſima v̄go meruerit
fieri mr̄ dei. Et videt̄ q̄ ſic. quia dicit
Augu. Que tuo ſingulari merito mun
do ſuccurriſti p̄dito. Item per v̄tutes
gratuitas proprie eſt meritū. Sed dicit
Augu. q̄ ſola humilitas gēuit nobis d̄
um. Iteꝫ bernardus. Qd̄ corpus xp̄i
⁊ aīa. ⁊ diuinitas. tria ſunt ſata que mi
ſcuit mulier euāgelica. ⁊ q̄ fermentuꝫ
eſt fides virginis. ergo mediāte fide fa
cta ē mr̄ dei. Itē Eliſabeth dicit ad
ipſam luce. i. Beata q̄ credidiſti qm̄ p̄fi
cientur i te q̄ dicta ſūt tibi a dn̄o. ergo
p̄pter credere ē btā. ergo merito fidei
ē b̄tificata. Item maius eſt b̄re vitā
eternā q̄ eſſe mr̄em dei. ſꝫ illud pōt hō
mereri. ergo illud. Si dicat̄ q̄ meru
it de cōgruo ⁊ nō de cōdigno. hic nihil
videt̄ dictū. quia vitā eternā nō mere
tur quis de cōdigno. q̄ꝛ nō ſūt cōdigne
paſſiones hui⁹ tp̄is ad futurā gl̄iā. Ro.
8. Nullū eni tp̄ale digne valet eternū.
Itē Aug. In p̄ſa. Hac facta ē p̄miſ
ſio ⁊ p̄cibus ſcōꝛum iuuanda ē dei per
ſtrattio. ergo p̄cibus pōt obtineri gratia
gratū faciens. multo forti⁹ grā gratis
data. Itē Aug. dicit. Qd̄ beatior fuit
concipiendo fide. q̄ carne. ergo ſi p̄ v̄tu
tes gratuitas ē alicui mereri gratiā d̄i.
ergo ⁊ p̄ v̄tutes pōt mereri fieri mr̄ d̄i.
Itē luc. 1. Ne timeas zacharia. exau
dita ē oratio tua. ergo orōne meruit q̄
eliſabeth mater fuit. Sed dicit glo. ibi
q̄ eliſabeth qd̄ ē d̄i mei ſaturitas. figu
rat mariā q̄ deo plena fuit. Obtentu ꝫ
ergo ⁊ ſignatū mereri potuit. ergo ⁊ eē
mr̄em dei pōt merito v̄ginis obtineri.

De apud dn̄m. ca. 236.

Einde q̄rit̄ de hoc qd̄ dicit̄. Apd̄
dn̄m. Et videt̄ apud dn̄m in trib⁹
ſignificationibus inueniri. Quādoqꝫ
eni ſignificat equalitatē eſſentie. ut cū
dicit̄. v̄bū erat apud deū Ioh. 1. Quā
doqꝫ ſitus equalitatē. ſm̄ q̄ opponit̄ ut
ſupra ⁊ infra. ut qn̄ dr̄ tertij regū. 2. Po
ſitus ē thronus mr̄is regis apd̄ thronū
regis. Iuxta quē modū dicit̄ mr̄ iħu ⁊
diſcipulus quē diligebat iħus ſtare iux
ta crucem Io. 19. Qn̄qꝫ etiā apud ⁊ iux
ta dicit̄ reſpectiue. ſm̄ quē modū dicū
tur alie mulieres ſtare iuxta crucē. nō
abſolute iuxta crucē ſꝫ reſpectu turbe
q̄ longi⁹ ſtabat. Un̄ etiā dr̄ ſtare a lon
ge reſpectu mr̄is ⁊ diſcipuli q̄ p̄pe ſta
bāt iuxta. Mediū ē c̄paratione int̄ duo ex
trema. Querit̄ ergo quo iſtoꝝ modoꝝ
hic ſumat̄. ⁊ videt̄ q̄ vltio. Ipſa enim
īuenit grām p̄pinquiorē q̄ aliqua alia
creatura. nō tn̄ ſimplicit̄ eq̄lis ſit⁹ potu
it eē cū deo. Impoſſibile ē eni i ſitu vl̄ i
aliq̄ creaturā eq̄ri deo. Qꝫ ergo ſi dicit̄
quo ad aliqd̄ eē apd̄ dn̄m. q̄ hoc ſit re
ſpectu aliaꝝ creaturaꝝ. Qd̄ aūt ſcd̄o
mō hoc ſumat̄ vr̄ q̄ꝛ p̄priū eſt regine
apd̄ regē eē. Iuxta illd̄. Aſtitit regina a
dextris tuis. Un̄ ēt mulier ſcā fuit d̄ la
tere viri. Simil'r ēt mr̄is p̄priū eſt eſſe
apd̄ filiū. Iuxta illd̄. Poſit⁹ eſt thron⁹
mr̄is regis ⁊c̄. Iteꝫ q̄ ēt p̄rio mō hoc
ſumi poſſit videt̄. Una eſt maieſtas re
gia a qua rex eſt rex. ⁊ regia eſt regia.
ergo coequātur in illa. ergo apud pōt
dicere equalitatē in ipſa. Uel ſicut dici
tur filius eſſe apud patrem propter ydē
ptitatē nature: ſic etiam dici poteſt eſſe
apud filium propter ydemptitatem na
ture in qua vnum eſt cum matre. ſicut
⁊ in alia natura vnum eſt cum patre. ⁊
ſic poteſt ibi apud ſumi primo modo.
Item queritur que ſit dr̄a inter apd̄
⁊ corā: ſecundū q̄ in alijs reperitur q̄
inuenerunt gratiam coram domino vl̄
in oculis eius. ⁊ vtrum gratiam habe
re apud dominū poſſit eſſe ſolius virgi
nis glorioſe.

Solutio p̄dictoꝛum. ca. 237.

D predicta ſoluēdo dicim⁹. q̄ b̄tiſ
ſima virgo cōmemorās p̄teritam
hūilitatem. admirans p̄ntis ſalutatōnis
ſublimitatē. ſp̄ans future iplētōis v̄ita
tē. q̄ cū audiſſꝫ humiliter. diligent̄. pru
denter. reuerenter letāter. credēdo. ſpe
rādo. turbat̄ admirās dei potentiā. ſa
pientiā. mīſicordiā. caritatē. v̄itatem.
hūilitatē. nūcij dignitatē: ſalutatōis no
uitateꝫ: rerū immēſitatem: ſui p̄uitatē:
p̄pter cautele timorem. propter vere
cundiā virginalem. cogitabat lecta di
ctis comparādo: eue deceptionē recor
dando: locutōis p̄cipitiū fugiendo: con
ſuetudinem meditationis exhibendo:
vſum prudentie exercendo. modum re
ſponſionis ordinando. ſe fallibilem re
cognoſcendo: nos ad prudentiam in
uitando. Cogitabat inq̄ qualis q̄ vene
rabilis: q̄ admirabil': q̄ ſalutaris. q̄ ſu
blimis. q̄ ſubtilis. q̄ familiaris q̄ gene
ralis q̄ ſingularis eſſet iſta. Iſta dico
a deo predicta. a filio ſcripta. a ſpiritu

ſcō nunciata ab angelo poꝛtata. Iſta in
q̄ ſalutatio que ē ſalutis optatio. ichoa
tio: poꝛtatio: perfectio. augmētatio. cō
firmatio. perpetuatio. Qui angelus.
Ne timeas inquit regis magnitudinē.
tui paruitatē. ſermonis falſitatē. rerū
icōprehenſibilitatē. ſnīe ambiguitatē:
ꝓmiſſi ꝓtractiōē. ſalutis amiſſionē.
retenti diminutiōē. Ne timeas inq̄. q̄
inueniſti non creaſti vt deus. nō ſemꝑ
habuiſti vt filius tuus: n̄ rapuiſti vt pri
mus angelus: nō perdidiſti vt prim⁹ pa
rens. nō emiſti vt ſymon magus. ſ; iue
niſti. q̄ queſiuiſti vbi fuit: vt v̄go pru
dentiſſima: vt doctrix fideliſſima: ſed
reddidiſti vt mater miſericoꝛdiſſima.
Inueniſti inq̄ dei miſerātis caritate. ꝓ
mittentis veritate: hoīs neceſſitate. tui
ad hoc idoneitate. Inueniſti inq̄ grām
increatam. ⁊ in illa ⁊ cū illa oēm crea
turam. Uenerunt. n. tibi oīa bona pa
riter cū illa. Creatam aūt ſpūalē ⁊ coꝛ
poꝛalem. ſpūalem generalē. ſpecialem.
ſingularem. Generalꝫ ſumitas omniū
que ſpāliter fuerūt in alijs. Sīgularis
que cōprehenſa eſt. xij. priuilegijs. Coꝛ
poꝛalem ſimiliter generalem: ſpecialē.
ſingularem. Generalem coꝛpoꝛis reſur
rectionem: ſpālē virginitatis itegrita
tem. ſingularem virginalis vteri fecū
ditatem. Hec aūt oīa īueniſti apud deū
Apud dico ꝓpinquiſſima ſimilitudine.
dignitate. familiaritate. nature vnitate.
Et hoc apud deum creatoꝛem. recrea
toꝛem: iuſtificatoꝛem: gloꝛificatoꝛem.
His viſis ⁊ intellectis patꝫ ſolutio ad
obiecta. Concedimus. n. q̄ beatiſſima
virgo in ſermone iſto ſalutatoꝛio: lau
dabiliſſimo: conſolatoꝛio. inſtructoꝛio:
credibili. delectabili: vtili: honoꝛabili:
admirabili. ſermone inq̄ eius quē veri
tas miſit. qui a veritate nunq̄ diſceſſit
qui falli nō potuit nec voluit fallere.
In iſto inq̄ ſermone beata virgo fuit
diſſariam mirata. in ſenſu per verecun
diam virginalem de angelica viſione. i
virili ſpecie. in rōne per timoꝛē cau
le de deceptione. in intellectu plaudēs
⁊ admirans de pꝛomiſſoꝛum ⁊ nuncia
toꝛum magnitudine. Patet etiam q̄
non eſt turbatio tm̄ de malo. ſed etiā
de magno. Item nō eſt timoꝛ tm̄ mali:
ſed etiam magni. Unde damaſce. Ad
miratio vero eſt timoꝛ ex magna yma
ginatione. Stupoꝛ vero ex inconſueta
imaginatōne. Patet ergo qualis fuit
turbatio. qualis cogitatio. qualis timoꝛ
qualis ſalutatio. qualis ⁊ que gratia
quam inuenit. Inuenit aūt quia huma
no generi perditā pꝛimo recuperauit
hoc adā vel abraham non fecit. Imo
per ipſam omnes gratiam rehabuerūt
vtꝫ in priuilegis. Mater oīum. ⁊ priui
legis. poꝛta celi. Cōcedimus ēt q̄ ab
poteſt quolibet illoꝛum trium modoꝝ
ibi ſumi ſicut dictum eſt i apponēdo.

De hoc. *Ecce concipies* de quo tanq̄ concipiente. capitu. 238.

Equitur. *Ecce cōcipies*. De cōceptiō
ne. Pꝛio q̄ritur de quo fcā ſit cō
ceptio tanq̄ d̄ cauſa efficiente ꝑ appꝛo
pꝛiationem. Et vr̄ q̄ de patre. Cōceptō
enim fit de generāte. Patris aūt ſolius
eſt pꝛopꝛiū generare. ergo ſi alicui dꝫ
appꝛopꝛiari. hoc erit ꝑſone pr̄is. Itē
generatio tēpoꝛalis ymago ē gn̄ratiōis
eterne. ſ; illa ē d̄ pr̄e. ergo ⁊ iſta. Itē
idem eſt nobis filium dare q̄ generatō
tēpoꝛal. ſ; illa datio ē a pr̄e. ergo ⁊ ꝯce
ptio. Qd̄ aūt filio dꝫ appꝛopꝛiari ſic
pꝛobatur. Tripler eſt dei opus. creatō.
recreatio. gloꝛificatio. Sed creatio ap
pꝛopꝛiatꝛ pr̄i. gloꝛificatio ſpūi ſcō. ergo
recreatio filio. Itē ab illo dꝫ fieri cō
ceptio qui agit ⁊ remanet in generato.
Sꝫ hoc fuit tm̄ ꝑſona filij. ergo ei tātū
cōuenit cōceptō. Itē exinaniuit ſeip
ſum. ſ; fuit hoc i cōceptione. ergo cōce
ptio fuit ab ipſo. Qd̄ aūt a ſpū ſcō de
beat fieri cōceptō ꝑ euāgeliū patet. vbi
dr̄. Inuēta eſt in vtero habens de ſpū
ſcō. Item iſta cōceptō eſt opus ſumme
benignitatis. ergo dꝫ appꝛopꝛiari ſpūi
ſcō. Item i euangelio nazareoꝝ dicitꝛ
q̄ deſcēdit ſuꝑ eum fons oīs ſpūs ⁊ di
xit. Hic ē filius meus dilectus. Iuxta
hoc queritꝛ vtꝝ ſpūs ſcūs ſit pr̄ illi⁹ cō
cepti. ⁊ vr̄ q̄ ſic. Quicqd. n. ē alio ope
rante vt cā efficiente: ſi illud eſt mr̄. ⁊
illud eſt pater. Sed btā v̄go eſt mr̄ dei
⁊ cōcepit filiū de ſpū ſcō. ergo ſicut ipa
eſt mater ita ſpūs ſcūs eſt pater.

De quo tanquam materia capi. 239.

Oſt hec queritꝛ. De quo tanq̄ de
materia fcā ſit iſta ꝯceptio. Et vr̄
q̄ de carne: q̄ ita dicit Auguſtinus q̄
d̄ carne beatiſſime virginis carnē ſibi
aſſumpſit. Item i momento fcā ē iſta
foꝛmatio ⁊ vnio cū aīa. ergo cum vici
nioꝛ ſit caro ad coꝛpus q̄ ſanguis. vide
tur q̄ de carne cōceptus ſit. Itē de
illo aſſumpſit coꝛpus qd̄ deſcendit de
Adam ſed ſanguis nō deſcendit d̄ adā.
ergo nō aſſumpſit de ſāguie. Pꝛobatio
medie. Dicit phus. Sanguis ē vltimū nu
trimentum i habentibus ſanguinem.
ergo ſanguis eſt de cibo. ergo n̄ deſcē
dit ab adam. ergo nō ſumpſit d̄ ſangui
ne. Cōtra damaſce. Ex caſtis ſemper
virginis ſanguibus. carnē aīatam aīa
rōnali vel intellectuali ſuſcepit. Itē
ſanguis potentia eſt totum coꝛpus. er
go non potuit accipere de carne. Ita ēt
eſt in alijs hoīb9 q̄ coꝛpus eoꝝ co
agulatur de ſanguine matris ⁊ non de
carne. Iſtis rōnibus cōcedunt qdā
⁊ dicunt q̄ tm̄ de ſanguinibus concep
tus ſit. Et ad auctoꝛitates q̄ dicunt ipm̄
cōceptum de carne. dicūt ibi carnē ſu
mi ꝓ ſanguie. ⁊ dicunt q̄ q̄uis ſāguis
de cibo ſit. ⁊ materialꝛ nō deſcendit de
adam. ē tm̄ virtus generatiua ⁊ nutriti
ua que nō ſm̄ eſſe ſed ſm̄ originē fuit
in adam. Cōtra hos qui ſic dicūt obi
citur in hūc modum. Scdm̄ phyam na
turalem: Ad cōſeruationem indiuidui
⁊ ſaluatōnē ſpeciei ponuntur quattuoꝛ
digeſtiones. Pꝛima digeſtō fit in oꝛe
quod ꝓbant ex eo q̄ aliquā opatiōē ⁊
effectum plus hꝫ res maſticata: q̄ non
maſticata. Scda fit in ſtomacho vbi
ſegregatur ſubtile a groſſo: ⁊ cōſtat q̄
adhuc neutrum ē pars coꝛpoꝛis. Ter
tia fit ex epate. vbi fit vlterioꝛ ſegrega
tio puri ab impuro. ⁊ conſtat q̄ adhuc
neutrū ē vnitū coꝛpoꝛi: vel ꝑs coꝛꝑis.
Quarta fit in mēbꝛis vbi tranſmitti
tur magis purum. Et illud ad mēbꝛa
trāſmiſſū tria facit. Pꝛimū ē q̄ nutrit
⁊ ſaluat ſubſtātiam ſuſcipiētis. reſtau
rando deꝑditum cōtinue defectiōis: q̄
eſt ex caloꝛe naturali agente i ſuā ma
teriam. Scdm̄ eſt q̄ eandem ſubſtātiā
etiā augmētat: ⁊ deducit vſq; ad debi
tam q̄titatem ſi eſt citra. Tertiū eſt q̄
his duabus actionibus ſuꝑfluum trāſ
mittit ad viam generationis: ⁊ fit ſem̄
qd̄ eſt ſuꝑfluitas quarte digeſtionis.
Nō quero de illo ſuꝑfluo. Aut ergo
de illo tm̄ fit deciſio: aut nō tm̄ d̄ illo.
Si tātū de illo. ſed illud nunq̄ fuit ps
generantis: nec pars coꝛpoꝛis: q̄ i fine
quarte digeſtionis. pꝛimo vel cōuertitꝛ
in coꝛpus ſi eſt neceſſarium. vel tranſ
mittitur generatiue: ſi eſt ſuꝑfluum. er
go ſi tm̄ de illo eſt pꝛopagatio. ergo nō
eſt eſſentialis ꝓpagatio. q̄ nec aīa de
aīa nec coꝛpus de coꝛpoꝛe. Item ſuꝑ
fluum nunq̄ vnitum fuit maſſe coꝛru
pte: ex cuius cōiunctione cōtrahitꝛ oꝛi
ginale. ergo ille generatoꝛ nō habebit
oꝛiginale. Item ſcdm̄ hec nihil eſſet i
xp̄o. q̄ ſm̄ eſſe nunq̄ fuit i adā. ergo n̄
deſcendit ab ipſo ſm̄ coꝛpulentā ſubām
qd̄ eſt expꝛeſſe falſum. ſm̄ Auguſtinū
Item ſi dicatꝛ ab ipſo deſcendiſſe non
q̄ aliquod ſui in ipſo fuerit ſm̄ eſſe. ſ;
tātum ſm̄ originem anime vegetabilꝭ
⁊ nutritiue que eſt potentia in ſemine.
ergo potius dicetꝛ deſcendiſſe a pꝛima
planta vel a pꝛimo animali: in quo pꝛi
mam oꝛiginem habuit aīa nutritiua ⁊

vegetabilis. Itē cū aīa vegetabilis ⁊
ſenſitiua vna ſubſtātia ſit cū rationabi
li in homīe. ⁊ illa nullā hūit ab adam
originem: ſm aīam vegetabilem ⁊ nu
tritiuam: nullomō diceř dn̄s deſceđiſ
ſe ab adam. Si diceretř ꝙ in ſemie ē
virtus anime vegetabilis ⁊ nō in aīa.
hoc nihil ē. Uirtus.n.n̄ eſt ſine ſubſtā
tia cuꝰ ē virtus. Itē ponamus ꝙ hō
aīi comedat hoīem: ⁊ inde fiat ꝑpaga
tio. queritur i quo reſurgat caro come
ſti. Si in generante. ergo nihil habet
comeſtus in quo reſurgat: cū nō acce-
perit corpus niſi de comeſto. ergo ō ne
ceſſitate oꝫ ꝙ non reſurgat vnus hō.
uel ꝙ ꝑparatio non fiat de nutrimēto
tm̄. ergo non tm̄ de ſanguine ꝙ eſt vlti
mum quarte digeſtionis. Et ex poſitōe
vř ſequi ꝙ ſit eſſentialis propagatio.
Item ꝙ n̄ ſit originalis rei ꝯctō. Iteꝫ
ꝙ dn̄s non deſcendit ſm corpulentam
ſubſtantiam ab adam. Itē ꝙ non ſit
oīum neceſſaria reſurrectio. Itē da-
maſce. Ex patris beneplacito ⁊ coopa
tione ſpiritus ſcī. tribuit creatori crea
ri: plaſmatori plaſmari: ⁊ filio dei ⁊ do
incarnari: ⁊ humanari ex caſtis ⁊ non
coīquinatis eius carnibus ⁊ ſangui
bus: pl: mentis ex pleno debitum. Ec
ce expreſſe dicit ꝙ a carnibus ⁊ ſāgui-
nibus. n̄ ergo tantum ex ſanguine bea
tiſſime virginis.

De modo concipiendi. capitu. 240.

Oſt hec queritur de modo cōcipiē
di. Et vř ꝙ fuerit creatio. Dn̄s
eſt non ſeminās. ſed per ſpūm ſanctuꝫ
creans. ergo fuit creatio. Item cum
duplex ſit principium educendi res in
eſſe: viꝫ principium mouens: ⁊ princi
pium creans: mutatio: ⁊ creatio ē ſoliꝰ
primi: ⁊ illō quod immediate exit a pri
mo principio eſt creatio. Sed iſta cōce
ptio imediate fuit a deo. ergo fuit crea
tio. Item quicqd fit ſubito non ē mo
tus. ſed mutatio vel creatio. ſed iſta ꝯ
ceptio facta fuit ſubito. ergo fuit crea
tio. Itē Iere. 31. Nouū creauit dn̄s ſr
terraꝫ ⁊c. Sed illa conceptio fuit circū
datio. ergo ꝯceptō fuit creatio. Iuxta
hoc q̄ritur vtrꝫ hec conceptō fuerit ime
diate a virtute creata vel increata: ⁊
videtur ꝙ a creata: q2 dicit Damaſce.
ꝙ ſpūs ſcūs deſcendit in ipſam. dans ei
virtuteꝫ ſuſceptiuā ſimul ⁊ generatiuā
Sed generatiua ē que actiue generat.
ergo videtur ꝙ imediate ſit generatus
a virtute beatiſſime v̄ginis. Preterea
queritur quid ſit dare virtutem gene-
ratiuam ad actum in ipſa. Aut eni hoc
quia ipſa ſola habuerit ad hoc virtutē
generatiuam. ⁊ ſic ſequitur ꝙ primus ge
nitus ſit a virtute creata ſimpliciter.
aut hoc eſt ex virtute ſpiritus ſancti: ⁊
virtute generatiua virginis conceptuꝫ
efficere. ⁊ ſic videtur eſſe commixtio
virtutum quod eſt hereſis. ergo nō de
dit virtutem generatiuam. Item ſi
ei data fuit virtus generatiua. ergo ꝯce
tus non miraculoſus. Si enim ceco dē
tur oculi non eſt poſtea miraculum ſi
videat. Contra hoc obicitur infinite
diſtantie coniungere. infinite eſt poten
tie ⁊ virtutis. Eiuſdem autem virtutis
eſt operari conceptionem ⁊ vnionem.
quia ſimul fiunt in vno. ſed in vnione:
deus ⁊ homo infinite diſtantie ſunt cō
iuncta. ergo hoc fuit a virtute infinita.
ergo nec fuit v̄tutis create. Nulla.n.
creatura eſt infinita.

Quanto tēpore fuerit i vtero. ca. 241.

Einde queritur quāto tp̄e fuerit
in vtero dn̄s. Et dicit auguſtinus
in libro nono de ciuitate dei ꝙ nouem
menſibus ⁊ ſex diebus: ſm quod diciř
in Ioh. 2. Quadragīta ⁊ ſex annis edi
ficatum ē templum hoc. hoc eſt contra
Ieremi. Nouū creauit dn̄s ſup terraꝫ
⁊c. ergo ſtatim in conceptione fuit ibi.
ergo. xlvi. dies ipſi fuerunt ſuperflui.
qui alijs ſunt neceſſarij. ergo priꝰ naſci
debuit ⁊ minus in vtero eſſe q̄ alij.
Preterea q̄ neceſſitas fuit ꝙ corpus i
conceptione ſtati fuit vnitum ⁊ forma
tum: cum non ſic ſit in alijs etiam ſi n̄
eēt peccatum. Item vtrunqꝫ fieri po
tuit opatione ſpūs ſci: ⁊ ꝙ ſtatim eſſet
perfectū: ⁊ ꝙ xlvi. die. ergo cū ipſe na
turam n̄raꝫ aſſumpſit: ēt modū aſſumē
di naturalem ⁊ cōmunem obſeruare d
buit. Item xp̄us eſt ſcd̄s adam vt diē
Apoſtolus prīa Cor. 15. Ergo debuit in
eadem pfectione eſſe in qua primus hō
Adaꝫ erat in pfectiōe corporis. Ille āt
perfectionē corporis non accepit per i
crementa. Item deutero. 32. Dei pfcā
ſunt opera. Sed iſta conceptio fuit im
mediate opus dei. ergo debuit in perfe
ctum opus terminari.

Qualiter egreſſus. capitu. 242.

Oſt hec q̄riř de ptu. qualiter fuit
egreſſus ex utero: cū corpus non
tranſeat p corpus groſſum niſi diuidē
do. Ad hoc quidam dixerunt ꝙ dn̄s
diuiſim ⁊ ſucceſſiue aſſumpſerit quat-
tuor dotes corporis. Subtilitatē i egreſ
ſione de vtero. agilitatem in ambulan
do ſuper aquas: claritatē i transfigura
tione: ipaſſibilitateꝫ in cena. Sed cō
tra. De veritate nature ipſe groſſū cō
pus habuit ⁊ materiale ſicut conceptū
⁊ ſic nature. ergo ſi naſcēdo aliō
aſſumpſit hoc falſitatis fuit ⁊ fictōnis.
Item ſm hoc egreſſio de vtero nō ē
miraculoſa. ſicut poſt reſurrectionem
non fuit miraculoſū ꝙ intrauit ianuis
clauſis. quando habuit ſubtilitatē cor
poris glorioſi. Iteꝫ dyoniſius de diui
nis nominibus. Ignoras aūt qūo ex vir
gineis ſanguinibus altera preter natu
ram lege cōpoſitus ſit: ⁊ quomodo ſic
cis pedibus naturale corpus hn̄tibus
⁊ materie grauitatem. ſupra mare am
bulauerit. Manifeſtuꝫ ē ergo ꝙ oīa fie
bant per miraculum.

Utrꝫ i ꝯceptōe hūit delectatōꝫ. ca. 243.

Uxta hoc queritur: vtrꝫ btiſſima
virgo i cōceptiōe habuerit dolorē
vel aliquam delectatiōem. Q̄ō dolo
rem vř quia ibi fuit diuiſio ⁊ diſſolutio
continui. ergo dolor. Contra ꝙ fuerit
ibi delectatio videtur. quia produci de
ſe ſimili eſt naturale. ergo ē delectabi
le. Iteꝫ in ſtatu innocentie in cōcep
tione fuit delectatio. Item illa delec
tatio ē naturalis. ergo per peccatuꝫ nō
eſt maiorata ſed minorata: ergo maior
fuit in ſtatu innocentie q̄ illa que mō
cum libidine. Sed iſta conceptio ſilis
eſt illi immūitate peccati ⁊ libidinis.
ergo maior eſſe debet delectatio. q̄ illa
que eſt cum libidine. Iteꝫ natura no
bilior nobiliores hꝫ opationes ⁊ etiam
delectatōes. Sꝫ natura nō corrupta no
bilior eſt q̄ corrupta. ergo nobilior erit
eiꝰ delectatio. ergo ⁊ iſtiꝰ que eſt ſimi-
lis illi. Itē btiſſima v̄go maximā hūit
delectationē in eſſendo mr̄ dei. ergo ⁊
in fiendo.

Utrū in portādo hūit grauitatē. c. 244.

Uerēdū etiā dignū eē videř vtrū
aliquā grauitatē habuerit btā v̄
go i portādo. Et vř ꝙ ſic. q2 corpꝰ groſ
ſum ⁊ graue additū corpi groſſo: neceſ
ſario trahit ipm ſm ſuā iclinationē de
orſum. ⁊ ſic grauat neceſſario aliquan
tulū. Itē hoc nō vř repugnare btitu
dini btē v̄ginis ſꝫ magis eſſe ad meritū.
cū grauāi ſit penale. Unde. 2. Macha
beor. 2. Mater q̄dā ad memoriā reuo
cat filio. q̄ ⁊ quāta ſuſtinuerit in vtero
ꝓ ipō. ergo vř ꝙ etiā btā v̄go debuerit
grauari i portādo. Itē Tobi. 4. Me-
mor.n. eē debes q̄ ⁊ quāta paſſa ſit ꝓp
te i vtero ſuo. Sꝫ cōtra. In ſtatu āte
peccatū non fuiſſet huiuſmōi grauitas
i portādo. ergo nec i iſta portatōe cuꝰ
ꝯceptio oīo fuit ſine peccato. Itē hoc
eſt pure nāle. ergo nō penale. Itē ha
bere apō ſe ⁊ i ſe dilectuꝫ nō ē penale
ſꝫ delectabile. ergo btiſſima v̄go nō ha
buit grauitatē in portādo.

Utrum in parie͂do dolorē vel delectati
nem habuerit.ca..245.

Oſt hoc queritur vtruꝫ hūerit do
lorem vel delectationē i pariēdo
Et videtur ꝙ dolorē.q꞉ ſi ex coiūctiōe
que facta eſt i cōceptōne fuit delectatō
ergo in diuiſione que fcā eſt i partu fuit
dolor. Contra. Peperit ſine dolore.
Itē yſaias. Anteq̄ ꝑturiret peperit.
Itē an̄ ꝑtum tm̄ reficiebatur ſ; intel
lectum ⁊ tactum. nūc aūt ſ; intellectū
⁊ oēm ſenſum. ergo mō maiorata ē ſua
delectatio.

Solutio predictorum. capitu. 246.

D predicta ſm ordinē ſolu͂do di
cimus ꝙ hec cōceptō ē opus trini
tatis. appropriabile tm̄ ſpūi ſcō rōibus
aſſignatis. Patri aūt cōgruit gn̄atō q̄
eſt in idēptitate ſubſtātie. Ois.n.pater
generat i i[d]emptitate ſue nature ⁊ ſub
ſtātie. vt deus deū. hō hoiem. Itē ge
neratio tēporalis ꝯuis hēat cū eterna
cōueniētiā; remotā: nō tm̄ propinquā;.
In iſta.n. tēporali ē differētia euſdem
nature ſm ſpēm inter patrem ⁊ filiuꝫ.
In eterna nō ē differētia euſdē natu
re ⁊ eſſentie īter patrē ⁊ filiū. Un̄ hoc
nō appropriat̄ patre ſed ſpūi ſcō: cuius
eſt donoꝝ diſtributio. Iteꝫ nō ē idem
filiū dare ⁊ icarnationē facer̄. q꞉ poſſet
filiū dare nō exiſtentē i carne. vt dicit
Auguſtin⁹ i quarto de trinitate. Itē
cuꝫ recreatio ⁊ glorificatio hēant ſe ad
inuicē ſicut cā ad cātum. ſicut vnū ap
propriatur ſpūi ſcō ita ⁊ reliquū. Itē
efficere ꝯuratū ē dupliciter. ſ. ꝑ modū
cāe efficiētis ⁊ materiat̄: ⁊ per moduꝫ
efficientis ſolū. Primū iſtoꝝ tm̄ habꝫ
rōem patris. Unde aūt materialiter
fcā fuerit iſta cōceptio. dicimus cū da
maſceno. ꝙ nō tm̄ de ſanguine. ſed ēt
de ſanguinibus ⁊ carnib⁹ ꝑiſſime vir
ginis. Et dicim⁹ ꝙ duplex ē humiditaſ
ſiu ſanguinis i corpore. Una nutrimen
talis que venit a cibo ⁊ ad hoc non eſt
corpus vel pars corporis: ſed ad hoc ꝑt
vel vniri vel pars fieri. vel tranſmitti
ad generationē alterius corporis. Pre
ter hāc ē ibi humiditas ſubſtātiat̄ que
eſt actualr̄ in oib⁹ mēbris. ⁊ ē pars eſ
ſentialis corporis. vel generātibus cō
iuncta. vel ꝑ nutrimentū in corpus cō
uerſa. ⁊ illi vnita. Et ex his vtriſq; fit
deciſio vel ꝓpagatio. Et hoc eſt qō ſub
tiliter tangit phus in libro de aīa dicēs
ꝙ eſt generatiōis factiuā. ⁊ hoc duob⁹
modis. vnomō q꞉ ex ſupfluitate ipſius i
vltima digeſtione fit pars ſemis ⁊ rei
generate. Aliomō q꞉ per alimētū ſuſci
piunt completam ꝗtitateꝫ tūc ⁊ ſubſtā
tiuaꝫ. vt poſſit ex ipſis decidere eſſentia
liorem ⁊ veriorē partē ſeminis rei ge
nerate. alias ſi nutrimētum tm̄ eēt ma
teria ſeminis ⁊ non effectiuū. non bēn̄
diceret factiuū: qō dicit potēiā actiuā
Nunc aūt ē nutrimētum ⁊ materia ſe
minis ꝗtum ad maiorem ꝑtem ipſi⁹ ſe
minis: ⁊ ē cā efficiens ⁊ ꝯferens mem
bris complementū ad decidēdum de ſe
partē eſſentialiorem ⁊ veriorē. Item
idem tangit damaſce. dicendo in vno
loco. ex ſanguinibus ⁊ nō ex ſanguine
dicens. in alio loco dicit expreſſe ex pu
riſſimis carnibus ⁊ ſanguinib⁹. Iteꝫ
tangit Io. i. cum dicit. Qui ñ ex ſangui
nib⁹: neq; ex volūtate carnis. neq; ex
voluntate viri. ſed ex deo nati ſunt. di
cendo ex ſanguinibus pluraliter ⁊ vo
luntate ſingulariter. Un̄ phus nō ca
tholic⁹ diceret ꝙ oēs hoies materialr̄
fuiſſent in adam: ⁊ corpus ipſius conti
nuū fuiſſet diuiſibile in ſemper diuiſi
bilia. ⁊ nūq̄ ſtat diuiſio ex parte rei di
uiſe: ⁊ ſic homo comeſt⁹ hꝫ ꝓ veritate
humane nature illud quod trarit i ſua
conceptione a parentibus. reliquū ꝙ
poſtmoduꝫ ſibi ꝑ nutrimentum ⁊ ante
aiationeꝫ vel poſt eſt vnicū ceder. Ter
tio ſcilꝫ ꝓpagato de comeſto in verita
te nature: ⁊ ſic quilibet habet ſuam ꝓ
priam humane nature veritateꝫ. Ad
aliud dicendū ꝙ iſta conceptio fuit per

modū generatōis ⁊ nō ꝑ modū creatio
nis. Nec dama. dicit creatus: quamuis
hoc dicat magiſter in ſñijs. ſed dicit ſic
ſpermatice nō ſemialiter ſ; cōditiue ꝑ
ſpiritū ſcūꝫ. Et alia trāſlatio hꝫ creabi
liter. q. d. quāuis nō ſit pure creatio: ē
tamen ibi proprietas ⁊ ſimilitudo crea
tionis quia facta fuit ſubito ⁊ immedia
te a deo q̄ nō indiget mā. Concedim⁹
etiam ꝙ dñs fuit in vtero: cc lxxvi. die
bus q̄ ſūt xxxix. ebdomade. ⁊ duo dies
Et ꝯgruentiſſimū ⁊ ꝓcioſiſſimū tp̄s eſt
quo ſcōm ordinem nature non exrātis
neq; deficientis partū congruit eſſe in
vtero poſt anime infuſionē: nec debuit
dñs concipi ꝑfectione corporali. q̄ eſſet
contra modū humane natiuitatis ſed ꝑ
fectione ſpūtali q꞉ primo ade de terra
terreno congruebat ꝑfectio corporalis.
ſcdo ade celeſti cōgruebat ꝑfectio ſpūa
lis que intelligit̄ ꝑ virū cū dicit̄. Mu
lier circūdabit virū. Itē ſine doris
aſſumptōe exiuit clauſo vtero ſupnālit̄
naſcendo. Concipit̄ in beā v̄gine ſine do
lore cū ſumma ſpūs delectatōe. ⁊ etiaꝫ
cum delectatōe ſūma nāli. ſed nālis fu
it ibi mīlis. ſpūalis v̄o fuit formalis: ſi
cut ipſa ꝯceptio fuit ſpū ſancto operan
te tm̄. ⁊ natura opationē ſuſcipiente.
Nec diſſolutis continui eſt dolor niſi fi
at a pricipio extra agente ꝑ violentiā.
qō hic nō fuit. Idē dicim⁹ de partu ꝑ
omnia. De portatōe dicim⁹ ꝙ fuit ſine
grauedine ſcōm ꝓprietatē ſtatus inno
centie. ſicut corpus ꝓpriū non grauat
ꝓprie. ſic nāliter corp⁹ mr̄is ⁊ filij ante
ꝑtū eſt q̄ſi vnū corp⁹. Un̄ ſcōm naturā
non eſt vnū aptū natū alteꝝ grauare.

De hoc ꝙ dicit in vtero. ca. 247.

Tem poſt hoc queritur de hoc ꝙ
dicit in vtero. Et videtur ſupfluū
eſſe. Omnis enim concipiens concipit
in vtero. Ad hoc dicimus ꝙ hoc eſt
priuilegium iſtius ſolius conceptionis.
omnes enim alie concipiunt in vteruꝫ.
illa ſola concēpit in vtero que concepit
virgo.

De hoc nomine ihūs. c. 248.

Oſt hec querit̄ de nomie. De quo
ſubiūgitur. Et vocabis nomē ei⁹
iheſus. Querit̄ ergo vtrū v̄bū incarna
tum habuerit vnum ſolum nomen. Et
videtur ꝙ ſic. vnius eniꝫ indiuidui na
turaliter vnū debet eſſe nomen. Itē
vnuꝫ ſufficit determinare xp̄m ab alijs
indiuiduis. Item vnum eſt ſignifica
tum. Contra inferius dicit. Filius al
tiſſimi vocabit̄. Item yſaie. 7. Uoca
bitur nomen eius emanuel. Item cū
hoc annunciatur diuine ⁊ humane na
ture vnio. ⁊ hoc itelligatur per emanu
el. hic potius deberet illō nomen poni.
Item de eodem ē annunciatio d̄ quo
fuit ꝓphetatio. ſꝫ illa fuit ſub hoc nomi
ne emāuel. ergo hoc d̄beret poni. Itē
yſaie. 9. Uocabit̄ nomen eius admira
bilis conſiliari⁹. de⁹ fortis. pater futuri
ſeculi. pīceps pacis ergo multa noia.
Item vocabitur nomen eius ſpolia d̄
trahe. feſtina. ꝑdare. Item noia om
nia conueniunt tribus perſonis. ergo
non ſunt propria verbi icarnati. Itē
nullum cōmune eſt ꝓprium. ſed fortis
admirabilis. ⁊ huiuſmodi non ſunt ꝓ
pria. ergo ſunt cōmunia. Item Meſ
ſias fuit ꝓmiſſus. hic aūt eſt xp̄s. ergo
hic debuit vocari xp̄s.

Quis impoſuit hoc nomen. ca. 249.

Oſt hoc querit̄ quis impoſuerit
illud nomen. ⁊ videtur ꝙ Ioſeph
Mat. 1. Ioſeph fili dauid noli timē ac
cipere mariā coniugē tuam. Et infra.
Et vocabitur nomen ei⁹ ihs. ergo Io
ſeph impoſuit. Iteꝫ luc. 3. vocatū eſt
nomen eius Ihs ꝙ vocatū eſt ab ange
lo. ergo angelus impoſuit. Item hic
dicit̄ ꝙ ſuperbenedictiſſima virgo filio
ſuo nomen impoſuit. Item ad ipſam
pertinebat. quia ipſa ſola inter homies
tūs hēbat ad eū. Itē ipſa ſola plene

ipſum tūc cognouit. ⁊ optime ꝓprieta
tes ipſius ſciuit. Item ſignificatio ē ꝑ
inſtitutionem: ſed vna ē ſignificatio. er
go vna tm̄ debuit eſſe inſtitutio.

Qn̄ inſtitutū fuerit illud nomē. c. 250.

Oſt hoc querit̄ qn̄ inſtitutū fuerit
illud nomē. ⁊ videt̄ ꝙ ab eterno.
luc. 3. prius q̄ȷ in vtero conciperetur.
Item Mat. p̄io. vocabit̄ nomē eius
ihus. glo. Non impones qḋ ab ange-
lo ab eterno impoſitū eſt. Item glo.
Non decuit tam glorioſum nomē pri⁹
ab homine appellari: ſed excellentior nā
ne hō machinator huiꝰ nominis vide
retur. Itē alia glo. Sicut a xp̄o xp̄ia
ni: ſic ī vtraq; nā a ihu. i. ſaluatore ſal
uati vocātur: quod nomē nō ſolum an̄
q̄ȷ conciperemur in vtero ſed etiam an̄
tpa ſecularia nobis a deo eſt ordinatū.
Cōtra luc. 2. Poſtquā ī pleti ſūt dies
octo ut circūcideretur puer vocatū eſt
nomen eius ieſus. Item dn̄a impoſu
it vel Ioſeph. ergo ex tēpore.

De hoc. Cui ꝯueniat illud nomē. c. 251.

Oſt hec querit̄ cui cōueniat illud
nomē. Et videt̄ ꝙ tribus ꝑſonis.
Pater eni ⁊ filius ⁊ ſpūs ſcūs ſaluant
a peccatis ergo ſaluator. ergo ihus.
Item opera trinitatis ſunt indiuiſa.
Item ē eternū ⁊ non eſt ꝑſonale. er
go eſſentiale. ergo ꝯuenit tribus. Cō
tra. Eſt ꝓprium nomen verbi incarna
ti. ergo non conuenit trinitati.

Solutio p̄dictorum. ca. 252.

D hec ſoluenda dicim⁹ ꝙ quāuis
vnū ꝓpriū nō poſſit eſſe pluriū: tn̄
vnius poſſunt eſſe ꝓpria plura. ut riſi
bile. ⁊ diſcipline ſuſceptibile hois. Un
de cū vbum incarnatū plures habeat
ꝓprietates ſibi ſoli cōuenientes. ⁊ nul
li alie ꝑſone. pōt a qualibet iſtaꝝ deno
minari. Unde oia predicta nomina con
ueniunt ei ratōe diuerſaꝝ ꝓprietatū.
Cum autē ab vltimo ⁊ optimo vnūqḋ
q; habeat denominari: finis aūt eſt vlti
mū in vtroq;: d; vnūquodq; ꝓpriiſſi
me denominari a fine. Cum ergo finis
incarnatiōis ſit ſaluatio humani gene
ris. verbū incarnatū vbi filius dei in
carnatur. recte vocatus eſt ihus. Sic
ergo quāuis ſaluatio a culpa ſit cōmu
nis tribus ꝑſonis tn̄ redemptō ꝑ paſſio
nem propria eſt filij incarnati. ⁊ ſcōm
hanc filius ſolus ſāguine ſuo ſaluū fe
cit populum ſuum a peccatis eoꝝ. Un
de ipſe ſolus ihus dicit̄ quod eſt ſalua
tor. Item quāuis mirabilitas ⁊ forti
tudo in ſe cōmunia ſint. tn̄ mirabilitas
natiuitatis de virgie ⁊ fortitudo ī mor
te non ſūt cōmunia trib⁹ ꝑſonis. ſed ꝓ
pria filij ⁊ ſimiliter icarnatō. Itē illō
nomē ipoſuit de⁹: angelus ⁊ dn̄a oīum
⁊ Ioſeph. Deꝰ rē nomis p̄ſtando. ange
l⁹ p̄dicendo. dn̄a impendo. Ioſeph exe
quēdo. Ex hoc p; qn̄ ipoſitū fuit. ſ. a dō
eternaliter: ab angelo in annūciatōe. a
dn̄a ⁊ Ioſeph ī circūciſiōe. Ex his ēt
p; cui ꝯueniat illud nomē ihus. Si āt
q̄rit̄ d̄ ꝯiunctione iſtoꝝ noiu; ihus xp̄s
dicim⁹ ꝙ nomiat vnā ꝑſonā a duabus
naturis. q̄ inuenta eſt ſm̄ humanitatem
ſaluatori. ſm̄ diuinitatē hūanitati ꝯiun
ctā.

De hoc ꝙ dicit̄ hic erit magn⁹. c. 253.

Oſt hec q̄rit̄ de eo quod ſubiūgit̄
hic erit magn⁹. Queritur ergo
vtrū dn̄s ꝑ incarnationē ſuā factus ſit
paru⁹ vel magn⁹. Et videt̄ ꝙ paruus.
p̄s. Minuiſti eū paulominꝰ ab angelis
ſ; pri⁹ fuit multo maior angelis. Itē
Apl's ad hebre. 2. Nunc aūt ꝗ modico q̄ȷ
angeli minorat⁹ ē. Uidem⁹ ihm ꝓpter
paſſionē mortis gl'ia ⁊ honore corona
tū. Itē phil. 2. Exinaniuit ſemetipſuꝫ
Itē Bernard⁹ ſup illud Magnificat
aīa mea dn̄m dicit. Nō laudat̄ dn̄s ma
gn⁹ ⁊ laudabilis nimis. ſ; puus dn̄s ⁊
amabilis nimis. Itē yſaias paru⁹ na
t⁹ ē nobis. Itē bernard⁹. Quare erit
⁊ nō potiꝰ eſt magn⁹: qui ſp̄ eq̄liter eſt
magnus. ⁊ nō h; quo creſcat ut maior
poſt cōceptū futurus ſit q̄ȷ ante ſit vel
futurꝰ ſit? Itē duplex eſt magnitudo.
Molis. ⁊ v̄tutis. De magnitudie mol'
nihil ad ꝓpoſitū q2 illa ē indifferens.
Iuxta qḋ p̄io R. xvi. Ne reſpicias vul
tum eius: neq; altitudinem ſtature eiꝰ
qm̄ abieci eum. Magnitudo aūt virtu-
tis nulla acceſſit deo per incarnatiōe;.
Quicquid enim poteſt homo. pōt deus
⁊ plus. ergo quicquid poteſt modo po-
tuit ⁊ prius. ergo non eſt magnus fac
tus. Contra. Magnificat anima mea
dominum. ergo ipſa magnificauit eu;.
ergo ipſe eſt magnificatus. Unde in fi
gura. tertio R. x. Magnificatus ē rex
Solomon ſuper omnes reges terre di-
uitijs ⁊ ſapientia. ⁊ vniuerſa terra deſi
derabat videre vultum eius. Item
Bernard⁹. Uere magnificatus eſt. q2
magnificauit eum dominus in conſpec
tu regum: vt adorent eu; omnes reges
omnes gentes ſeruiant ei. Ite; aug
mentu; ē p̄exiſtentis magnitudis addi
tamentum. Ipſe āt manens quod erat
aſſumpſit quod non erat. ergo magnifi
catus. Itē tale additu; tali magis fa
cit tale. Sed diuinitas ē bonum ⁊ hu-
manitas ē bonum. ergo additu; alteꝝ
alteri erit magis bonum. Ad hec ſol-
uendo dicimus ꝙ dn̄s ieſus xp̄s ī icar
natione factus eſt magnus ⁊ paruus.
quia factus eſt deus ⁊ homo. Magnuſ
inq̄tu; de⁹. paruus inquantum homo
reſpectu diuinitatis. ergo vna ⁊ eade;
perſona magnificata. ⁊ ꝑuificata eſt. ⁊
magnificatio hec ad diuinitatē. ꝑuitaſ
a ſ. fuit exinanitio ab hūanitate. Qḋ
aūt ꝑſona pōt magnificari hoc h; rōne
humanitatis. q2 diuina natura non h;
quo creſcat. Qḋ autem perſona dicit̄
exinaniri hoc conuenit ei ratōe diuini
tatis. Eſt aūt ꝑuificatio ſiue exinanitio
non diuine nature in aliquo. ſed cum ī
feriori vnio. ſicut ⁊ magnificatio hec
eſt non nature extra metam propriam
eleuatio. ſ; cum ſumma nā ꝑſonalis cō
iunctio. Erit itaq; magnus nobilitate.
dignitate. ꝑtāte. virtute. famoſitate.
vtilitate: nouitate. De magnitudine
nobilitatis dicit Bernar. Bene magn⁹
cuius magnitudinis non eſt finis. Et
quis magnus ſicut deus noſter? Plane
magnus quia tam magnus q̄ȷ altiſ-
ſimus. Et Infra. Altiſſimus enim pa-
ter. quāuis omnipotens ſit: non potuit
tn̄ equalem ſibi ꝯdere creaturā: vel in-
equalē gignere filium: Fecit itaq; an
gelum magnū ſed non quantꝰ eſt ipſe
⁊ ideo nec altiſſimū. Solum aūt vnige
nitum quē non fecit ſ; genuit oīpotens
omnipotentē. altiſſim⁹ altiſſimum. coe
ternus coeternū. ipſu; ſibi ꝑ omnia cō
parari nec rapinam eſtimat nec iniuri
am. De magnitudine dignitatis ſiue
auctoritatis. idem Bernar. Erit enim
magnus dominus quia magnificauit
eum dn̄s ⁊c. ut ſupra. De magnitudi
ne poteſtatis bernar. Magnificat anima
mea dominū quia. hic erit magnus ⁊
magna faciet tibi: quia potens eſt ⁊ ſā
ctum nomen eius. Item poteſtas eius
poteſtas eterna que non auferet̄ Dan.
7. De magnitudie virtutis ⁊ dignita
tis ſimul. Apoc. 19. habens in veſtimē
to ⁊ in femore ſuo ſcriptū. Rex regum
⁊ dn̄s dominantium. Item Apo. 5. Ui
cit leo de tri. iuda. De magnitudine
fame. Magnus dominus ⁊ laudabilis
nimis. Item p̄s. A ſolis ortu. vſq; ad
occaſum laudabile nomē domini. De
magnitudine vtilitatis Ber. dicit. Ma
gnificetur a nobis paruus ⁊ magnus
dn̄s quos ut faceret magnos factus ē
ꝑuus. ꝑuulus aūt yſa. 9. Natꝰ eſt nobis.
nobis inquam non angelis qui cum
magnu; haberēt ꝑuū non requirebāt.
nobis ergo natus nobis datus quia
nobis neceſſarius. Ideo de nobis
nato vel dato faciamus ad quod na-
tus eſt ⁊ datus: vtamur noſtro ad

noſtram vtilitatem: de ſaluato: ſalu
tem operemur. De magnitudine no
uitatis. Jere. xxxi. Nouum creauit do
minus ꝛc̄. Et dyoniſius. Quod eſt om
nium nouorum nouiſſimum. Magnus
inq̄ erit ſecundum omnem modū: ma
gnus ſecundum ſubſtantiam. quia de⁹
magnus ſ; quantitatem. q2 oīpotens:
magnus. ſecundu; qualitatem. q2 ſum
me bonus deus. magnus ſecundū rela
tionem. quia filius dei. magnus ſcōm
quādo quia eternus. Magnus ſecūdū
vbi. quia vbiq3. magnus ſecundu; ſitū
vel potentia;. quia celū ſibi ſedes ē. ꝛ
terra ſcabellum pedum ſuorum. ꝛ ſed3
ſuper cherubin. ꝛ ābulat ſuper pennas
ventorum. Aſcendit etia; ſuper omnes
celos ꝛ ſedet ad dexterā patris: ꝛ aſtat
nunc vultui dei pro nobis. Magnus ſe
cundu; habitum. quia veſtimenta ſua
ſunt candida ſuper niuem. qualia fullo
non poteſt facere ſuper terram. q2 forti
tudo ꝛ decor indumentum eius. Indu
tus eſt. n. decore ꝛ precinxit ſe virtute.
concidit ſaccum ſuum ꝛ circundedit ſe
leticia. Magnus quoq; eſt magnitudīe
actōnis. In principio creauit deus celū
ꝛ terram: id eſt filium quem genuit in
quo omnia creauit. ꝛ recreauit. iuſtifi
cauit. glorificauit. Unde ps. Genera
tio ꝛ generatio laudabit opera tua. Ip
ſe opera fecit que nemo alius fecit. ꝛ
opera que ipſe fecit teſtimonium perhi
bent ei. quia magnus filius magni dei.
Magnus quoq; in paſſione. ipſe eni no
uiſſimus virorum vir dolorum. ꝛ nō ē
dolor ſimilis dolori ei⁹. Sic ergo p3
qualiter paruulus iſte per omnem mo
dum eſt glorificatus ac magnificatus.
Eſt aūt magnus iſte purificatus. Unde
Ber. Et tu quidem virgo paruulum pa
riens paruulum nutriens paruulū lac
tans. Sed videns paruum. magnu3 co
gita. Et infra. Ecce paruulus in medio
ſtatuitur. O paruulus paruulis deſide
ratus. O vere paruulus. ſed malicia ñ
ſapientia. Studeamus effici ſicut par
uulus iſte. diſtamus ab ipſo. quia mitis
eſt ꝛ humilis corde. ne magnus videl3
deus factus ſit ſine cauſa homo puul⁹
ne gratis homo mortuus: ne in vacuū
crucifixus. Sic ergo patet qualiter par
uulus iſte paruus eſt ꝛ magnus leo ꝛ
agnus leo de tribu iuda ꝛ agn⁹ qui tol
lit mundi peccata.

De hoc quod dicitur fili⁹ altiſſimi vo
cabitur. capi. 254.

Oſt hec queritur. Et filius altiſſi
mi vocabitur. Ad quid additur:
cum ſupra dictum ſit. Et vocabitur no
men eius ieſus. Et qualiter differat h
vocatio ab illa. Item filius altiſſimi
eſt commūe oīum hoīum. Iuxta illud
ps. Filij excelſi omnes. ꝛ illud Mat.
vi. pater noſter. Et illud. Eccle. iiij. ꝛ
eris velut filius obediens. Item al
tiſſimus eſt deus trinitas. ergo ipe erit
filius dei trinitatis. ergo filius ſpiritus
ſancti ꝛ filius filij. Ad hoc dicimus ꝙ
differt hec filiatō ab alijs ꝛ hec vocatō
a ſupra dicta. Hec enim filiatio eſt per
eternam generationē;. alie vero p ado
ptionem. ſuperius poſita vocatio notat
proprij nominis impoſitionem. Hec aūt
non ſolum propriam nominationem. ſ;
ꝛ rei nominis ꝛ diuine nature per opa
declarationē;. Ipſe itaq3 vocabit eter
na nominatione. ſcripture atteſtatōe.
Iohānis pphatione. operum pbatōe:
patris declaratione. columbe oſtēſiōe.
petri confeſſione. demonum ſuſpitiōe.
doctrine ſingularitate. q2 ſicut dicit
io. vij. nunq̄ locutus eſt ſic hō: glo. q2
deus cui⁹ fuit ſermo ī ptāte. ꝛ ñ ſicut
ſcribarū ꝛ pharifeorū. Oib⁹ ergo iſtis
modis vocabitur ab hoībus altiſſimus
filius vnigenitus in eſſe nature. vnige
nitus in donis gratie. ſūmus ī eſſe glo
rie. vnum in eſſentia cum patre. erit a
patre eterna generatione: vnum prici
pium in cōmuni ſpiratione.

De hoc dabit illi dominus deus ſede3.
capitu. 255.

Oſt hec q̄rit de illo quod ſubdit
Dabit illi dñs ſedē dō patris ei⁹.
Queritur ergo vtr̄ p ſedē dauid hic in
telligat regnum corporale vel ſpūale.
Si corporale illud nunq̄ habuit. ymo
ſicut dr̄. Io. 6. a turbis eū regē facē vo
lentibus fugit. ꝛ añ pylatu; pteſtatus
fuit. Sicut dr̄. Io. xviij. Regnum meū
nō ē de hoc mūdo. Si aūt itelligatur
p hoc regnū ſpirituale illud ſp habuit.
Item lu. i. dabit illi dñs ſedē dauid.
glo. In pñti vita corda inhabitans re
gnabit. ī futuro ad gloria; vocās. Sed
xpus hō regnu; ſpirituale nunq̄ hūit.
in ſpūm deus ſemper habuit. ergo illi
nunq̄ datum fuit. Itē qñ natus fuit
tunc rex fuit. ergo naſcendo vel p nati
uitatē non accepit. Itē diffiniētes. p
genus ppinquius diffiniūt. regnū iu
deorum propinquius fuit dño nr̄o ieſu
xp̄o in Ioſya q̄ in alijs. Uñ petr⁹ dixit
ſe debuit ſedē Ioſye p eius. pſerti; cū
ioſias ī plurimis figurauit dñ; ih3 xp̄;
Itē regnum dauid fuit cū ſanguis ef
fuſione pp qō dr̄. 2. R. vij. Nūquid edi
ficabis mihi domū? glo. Non q2 vir ſan
guinis es. Et. 3. R. v. Non poterat edi
ficare domum nomini dei ſui. pp bella
imminētia in circuitu. Regnum autem
ſalomonis fuit pacificū ſicut ibidē ſub
iungitur. Nunc aūt requie; dedit deus
mihi per circuitum: ꝛ ñ eſt ſathan nec
occurſus malus. Si ergo regnū dauid
in ſanguinis effuſione. regnum vero
Salomonis in pace conſimilius fuit re
gnum ſalomonis regno xp̄i. qui non re
gnat niſi in pace. Regnum enim ſuum
inter nos eſt. ꝛ iuſticia ꝛ pax ꝛ gaudiū
in ſpiritu ſancto. quia in pace factus ē
locus eius. Sicut dicit ps. ꝛ non eſt
ipſe deus diſſenſionis ſed pacis. qui eſt
pater futuri ſeculi princeps pacis. ergo
expreſſius ꝛ potius figuratur regnum
eius per regnum ſalomonis. q̄ per re
gnum dauid. Ite; nomine ꝛ re. ꝛ re
gimine videtur ſalomon expreſſius do
minum figuraſſe. Nomine: quia pa
cificus interpretatur. Chriſtus autem
pacem fecit ei qui longe eſt ꝛ qui prope
eſt. Re. quia tertio R. x. Magnifica
tus eſt ſalomon diuitijs ꝛ ſapiētia ſup
reges ꝛc̄. hec autem omnia propriiſſi
me conueniunt chriſto. quia ſicut dici
tur. Col. ij. virtus eſt ꝛ ſapiētia patris
in quo ſunt omnes theſauri ſapiētie: ꝛ
ſcientie dei abſconditi. Specioſus for
ma pre filijs hominum. In quem ꝛc̄.
deſiderant angeli proſpicere. Sicut di
citur. i. Petri. i. Regimine. quia non
fuit ſathan. nec occurſus malus. ſicut
dictum eſt in regno ſuo. In opere etiam
dominum figurauit. Ipſe enim domu;
domino edificauit. iij. R. viij. edificans
edificaui domum ī habitaculū tuū ꝛc̄.
ꝛ xp̄s ut ſapiētia edificauit ſibi domu;.
ꝛ excidit columnas ſeptem puer. 9.
Item diuina electione videtur dñm
figurare. quia de eo iuxta litteram ſcri
ptum eſt. ij. R. vij. Ego ero illi in pre3
ꝛ ipſe erit mihi in filiu; quod vere ꝛ p
prie ſolummō cōuenit dom̄o ieſu xp̄o.
Nec obſtat ꝙ ſalomon alienigenas ſi
bi copulauerit vt dicit. 3. re. xi. cum et
ipſum in hoc figuret qui zelotipia aia
rum quaſi extra ſe raptus animas pec
catrices ſibi in miſericōdia ꝛ miſerati
onibus deſponſauit. Quod aūt malum
factum bonu; poſſit figurare p3 p glo.
2. R. xi. Super hiſtoriā adulterij ꝛ inter
fectionis vrie. Ite; Cañ. 3. Uidete re
gem Salomonem ī dyademate quo co
ronauit eum mater ſua. gloſa. Maria.
Ibi rex ſalomon itelligitur rex xp̄us.
ergo ꝛ ſua ſedes debet dici ſedes ſalo
monis.

De hoc regnabit in domo iacob in eter
num. capi. 256.

Oſt hec ſequitur de eo ꝙ ſequitur
Regnabit ī domo iacob in eternū
ꝛc̄. Si. n. ſedet ſup ſedem dauid. ergo

⁊ regnat in domo dauid. Nihil enim eſſet dictum. dabit ei ſedem regis theutonie ⁊ regnabit in domo regis frācie. Itē ſi intelligatur ꝙ regnaturus ſit vtrobiqꝫ. ergo regnum Jacob debuiſſet preponuiſſe. Item nō poteſt de diuerſis regnis intelligi: quia regnum dauid nō fuit niſi in domo Jacob id eſt in iudeis.

Item cum dominus regnet ſpiritualiter nō ſolum ſuper eos qui ſunt ī domo Jacob. ſed ſuper totam eccleſiam. debuiſſet dixiſſe in domo ade. vel abel a quorum altero eccleſia icepit. Item ſi intelligatur de regno ſpirituali. quo regnauit ſpiritualiter ſuper populuꝫ peculiareꝫ. ſ. eccleſiam iudeorum. tūc debuiſſet dixiſſe in domo abrahe. Iteꝫ diſſeminatio iſtius populi facta ē ꝑ yſaac Juxta illud Gen. xxi. In yſaac vocabit tibi ſemen. ergo debuit dicere in domo Yſaac. Item ſi voluit denominare a primo rege iſrael. ſed hic fuit Saul.

Item cum dauid non habuit ſedem ſpiritualem: quomodo regnum ſpirituale dicitur ſedes dauid. Item quicqͥd eſt eternum illius non erit finis. ergo alterum eorum erit ſuperfluum.

Utrum dominus inquantum homo ſit rex angeloꝝ ⁊ eccl'ie militantis. c. 257.

Ulterius ꝑdicta queritur vtrū dñs inquātum homo ſit ⁊ rex angeloꝝ ⁊ eccleſie militantis. Et videtur ꝙ ſic. hō eſt digniſſima oīum naturarū. ergo digniſſimus inter hoīes erit oīuꝫ creaturarum digniſſima. ergo rex. Iteꝫ mr̄ ſua eſt regina angeloꝝ. ergo ipſe ē rex angelorū. Item mater ſua ē exaltata ſuper choros angelorū. Ut dicit Jeronimus ꝙ ſibi ſoli cōuenit: ⁊ matri ⁊ filio. ergo ipſa regina ⁊ ipſe rex angeloꝝ.

Item caritas ordinat ſtatū patrie. ſꝫ dñs improportiōabiliter habuit caritatem ſuper ſeraphin. ergo ⁊ ſtatuꝫ. ergo ⁊ rex angelorum. Item Mat. x. Acceſſerunt angeli ⁊ miniſtrabant ei. Itē ipſe eſt ī quē deſiderant angeli ꝓſpicē.

Itē Apoc. xix. ⁊ xxij. Conſeruus tuus ſum ⁊ fratrum tuorum. dicit angelus ad iohannem. Item Apoca. 4. Uiginti quatuor ſeniores mittebant corōas ſuas ante thronum. qꝛ omnes ſancti ꝯfitentur ꝙ per humanitatē xp̄i coronati ſunt. Item filij reſurrectiōis equales erunt angelis. ſed ipſe eſt rex illoꝝ ergo ⁊ angelorum. Ipſe eſt. n. primogenitus mortuorum ⁊ princeps reguꝫ terre. Apo. j. Iteꝫ luc. xix. Homo quidā abijt in regionem longinquā accipere ſibi regnū ⁊ re. ⁊c. Ergo xp̄us accepit regnum triumphantis eccleſie. Itē yſidorus. Trinitas ſibi ſoli nota eſt ⁊ homini aſſumpto. Item anima xp̄i ſciuit oīa que deus. ergo ipſe eſt ſuperior omnium angelorum in cognitione. ergo ⁊ in dilectione. Itē dicit Dyoniſius ī eccl'iaſtica Jerar. ca. v. Lex quidem hec diuinitatis ꝑ prīa ſcḋa ad diuiſſimā. ſ. reducere lucem. ⁊ ſic ꝑ ſuꝑiora reguntur īferiora ergo ipſe ē rex angelorū. Itē habet ī veſtimēto ⁊ in femore ſuo ſcriptū rex regum ⁊c. Itē dyo. in cele. ierar. v. ca. Quoſdam enim eorum introducit a ꝑoribus ſacra eruditos domuꝫ eſſe virtutum. ⁊ regem glorie in celum humanitus receptos non quoſdam vero apud ipſum ieſum immediate docentem ⁊ ꝑlargiens eis manifeſtantem ſuam humanam benignitateꝫ. Ego inquit diſputo iuſticiaꝫ ⁊ iudicium ſaluatoris. Ex his patet ꝙ angeli illuminantur ⁊ perficiūtur in quibuſdaꝫ immediate a domino ieſu chriſto inquantum homo. ergo inquantum homo eſt rex angelorum.

Contra celeſtis ierarchia ē ſuper humanam. ergo infimum de celeſti eſt ſuper ſupremum dei humana. ſed inferiora non regunt ſuperiora. ergo nullus homo poteſt eſſe rex angelorum.

Item ſimplum ſimplo: ⁊ optimum optimo. Sed angelus ſuperior ⁊ melior eſt homine. ergo optimus angelus optimo homine. Item dyoniſius in. 12. capi. de diuinis noībus. Regnum ē oīs finis ⁊ ornatꝰ ordinis. ⁊ legis diſtributio. ſed xp̄us inquantum homo non diſtribuit angelis fines ⁊ ornatus ⁊ legē ergo non eſt rex eorum inquantuꝫ homo. Item pſ. Minuiſti eum paulominus ab angelis. ergo non eſt rex angelorum. Item chriſtꝰ aut ē ſuperior angelis inquantum homo aut non. Si non ergo non ē rex. Si ſic ⁊ inquantuꝫ homo. ergo omnis homo quod falſum eſt. Item rex debet eſſe eiuſdem nature cum eis quorum eſt rex ⁊ econuerſo. Aſinus enim nō poneretur rex auium nec aquila rex animalium greſſibiliuꝫ ⁊ chriſtus homo non eſt eiuſdeꝫ nature cum angelis. ergo inquantum homo non eſt rex angeloruꝫ. Item in angelis non eſt proprie lex. ergo nec rex.

Iteꝫ aīa ē ſubſtātia itellectualis illuminationē a primo vltima relatione receptiua. ergo angelus prior. ergo āgelꝰ naturalr̄ ē ſuperior aīa. ⁊ aīa ſuppōitur hoī. ergo angelꝰ ſuperior omni hoīe ergo nō eſt rex angeloꝝ. Item ſpūs vnibilis corpori. ꝓpinquior eſt corpori q̄ non vnibilis. ⁊ ſpiritus nō vnibilis propinquior eſt ſpiritui increato q̄ vnibilis: ergo ſpiritus angelicus propinquior eſt deo q̄ humanus. ergo nobilior ⁊ melior. ergo homo non poteſt eſſe rex angelorum. Item luce. xxij. Apparuit angelus de celo confortans eum.

Item dyoniſius in cel'. ierar. iiij. Uideo enim ꝙ tp̄e iſto ſuꝑ celeſtium eſſētiarū ſupereſſentialis eſſentia ad id qḋ ſcḋm nos immutabiliter veniens nō reſilit a ſe ordinata ⁊ aſſumpta humana ordinatione. ſed ſemper obediens ſubditur patris ⁊ dei per angelos diſpoſitionibus ⁊ per medios ipſos ordinatur. Nūciatur ioſeph a patre diſpoſita filij ad egiptum receſſio. ⁊ iteruꝫ ex egipto ad iudeam traductio: ⁊ per angelos videmus ipſum paternis legatōnibus ordinatum iuſte dn̄e vt ſcienti noſtris ſacerdotalibus traductionibus expreſſa ⁊ de angelo ipſum ieſum confortante. Ex his omnibꝰ videtur ꝙ dominꝰ ieſꝰ inquantum homo. ſit ſub angelis. ergo non eſt rex angelorum.

Solutio predictorum. capi. 258.

Ad hec ſoluēda dicimus ꝙ de dño ieſu xp̄o eſt ſecundū quatuor modos loquendum. Primo de ipſa ypoſtaſi ſiue perſona ⁊ ſecundum hoc ē rex omnium angelorum. Scḋo de natura id eſt de perſona ratione diuine nature ⁊ ſic eſt ſuperior adhuc omni angelo. Tertio de perſona ratione humane nē. ſed hoc poteſt eē dupliciter vel ſcḋm ꝙ ipſa ē in vnione cum diuina. ⁊ ſic adhuc eſt ſuperior omni angelo vel ſcḋm ꝙ ī ſe circūſcripta diuinitate cōſideratur. ⁊ ſic eſt inferior omni angelo. ⁊ ſic loquitur damaſce. vbi ait ꝙ ignoranteꝫ ⁊ ſeruilem naturam aſſumpſit. Tribꝰ ergo modis ē ſuperior omni angelo. q̄rtomodo eſt inferior omni angelo. Ad ea que obiecta ſunt de ſede. ⁊ ḋ regno dauid dicitur ꝙ ibi accipitur ſignū ꝓ ſignato. Per regnum aūt dauid tp̄ale figuratur regnū xp̄i ſpirituale. Dabit ergo illi ſedem regni ſacerdotij magiſterij. iudicij: conuiuij dauid. propter carnis propagatiōeꝫ. diuinaꝫ electionem. humiliū exaltationeꝫ. hoſtiuꝫ deuictōꝫ: ſanguinis effuſionē. diuini cultus augmētatōeꝫ. ſpūalem ꝓfiguratiōeꝫ. ſpālēꝫ ꝓmiſſionem. operuꝫ incitatiōeꝫ. vtutū ſimilitudinē: caritatis magnitudinem.

Et regnabit miſeris miſerādo. malos extirpando. bonos exaltando. omnibꝰ ſperando. hoſtes ſubiugādo. curias celebrando. iura ꝓmulgando. regnum dilatando. Regnabit aūt ꝑ gratiam ⁊ gloriam ī domo. per caritatem ⁊ vnitateꝫ hoſpitis. identitatem cibi ⁊ veſtitus communitatem. operuꝫ conformitatē.

Jn domo iacob inq̄ q2 imitabit iacob
pegrinātē. fugientē. fugientem. repatri
antem. Dicim⁹ etiā q regnū xp̄i figura
tū fuit in regno dauid ⁊ in regno ſalo
monis. S; regnū dauid ſignificat re-
gnū xp̄i pn̄s ſup militantē eccl'ia; . que
eſt in bello contra vicia. ⁊ cū effuſione
ſanguinis. ⁊ caſtigatione corpis. ⁊ cru
cifixione carnis. ⁊ vicijs ⁊ ɔcupiſcētijs
Regnū autē ſalomonis figurat regnū
triūphantis eccl'ie. q̄ eſt in viſione pa-
cis. vbi non audit malleus neq; ſecuris
ſicut dicit de templo quod edificauit
Salomon. 3. Regū. 6. Sed ſedet ibi po
pulus dn̄i in pulcritudie pacis. in taber
naculis fiducie. i requie opulenta. yſa.
32. Unde ſedes dauid appellat hic re
gnū p gratiā in pn̄ti. p domū Jacob in
telligit regnū gl'ie in futuro. vnde po
tiſſime ponitur ibi Jacob qui ſignat ca
ritatē iuxta illud. Abraham genuit yſa
ac. yſaac aūt genuit iacob. i. fides ſpē.
ſpes vero caritatē. Unde nō eſt ibi do
mus adē quia nō eſt ibi terrena ſ; cele
ſtis cōuerſatio. Non abrahe vel yſaac.
q2 fides. ſpes. euacuabunt: ſola autē
caritas nūquā excidet. Unde regnabit
in domo Jacob in eternū. Unde Ber.
deniq; quid magnū pmittitur ei qui ſe
det ſuper cherubin quē pph̄a videt ſe
dentē ſup ſolium excelſū ⁊ eleuatū; ſe
dere in ſede dauid pr̄is ſui. Sed noui-
mus quandā aliam ieruſalē ab ea que
nunc eſt. in qua regnauit dauid ſigna
tam multo iſta meliorē; multo dilectō
rem. hanc igit puto hic eſſe figuratā; .
illo v; vſu loquendi quo ſe ſcriptura ſi
gnans ponit p ſignato. Tunc ſane de
dit illi dn̄s deus ſedem pr̄is ſui. qn̄ cō
ſtitutus eſt ab eo rex ſuper ſyon montē
eius. Sed hic pph̄a de quo regno dixe
rit. expreſſius appruiſſe videtur in eo
q non in ſyon ſed ſuper ſyon poſuit.
Nam ideo fortaſſis dictū eſt ſuper q2 i
ſyon quidem regnauit dauid: ſuper ſy
on vero regnum eſt illius de quo di-
ctum eſt ad dauid de fructu ventris
tui ponā ſuper ſedē tuam. de quo p ali
um pph̄am dicitur. yſa. 9. Sup ſolium
dauid ſuper regnū eius ſedebit in eter
nū. Uides q2 vbiq; reperis ſup Syon.
ſuper ſedē; . ſup ſoliū. ſup regnū. dabit
ei dn̄s ſedē dauid patris ei⁹ non typicā
ſed verā; : non tp̄alem ſed eternā. non
terrenam ſed celeſtem. Que idcirco ut
iam dictum ē memorat fuiſſe dauid. q2
quod hic tēporaliter ſedit: eterne illius
gerebat ymaginē. Et regnabit i domo
Jacob i eternū. hic quoq; ſi domū Ja
cob tp̄alem accepimus quomō in illa q̄
eterna eſt in eternū regnatur⁹ eſt? Que
renda ergo eſt dom⁹ eterna Jacob in
qua regnet in eternū. cuius regni non
erit finis. Aut nō deniq; exaſperās do
mus illa Jacob ip'e abnegauit eum. ⁊
inſipienter reſpuit ante faciem pylati.
qn̄ illo pferente regem veſtrū crucifi-
gam: vno ore rn̄dendo clamāt non ha
bemus regem niſi ceſarem. Require
itaq; ap'lm: ⁊ diſcernet tibi eum qui in
occulto iudeus eſt ab eo qui ē in māife
ſto. ⁊ q̄ in ſp̄u eſt circumciſio ab ea que
fit in carne. vel ſp̄ualem iſrael. a carna
li. ⁊ filios ſp̄us abrahe a filijs carnis.
Non enī; inquit oīs qui ex iſrael hi ſūt
iſraelite. neq; qui ſemē abrahe hi filij
abrahe. Solos igit qui in fide Jacob i
uenti ſūt reputat de domo Jacob. Uel
potius noueris ipſos ſp̄ualem ⁊ eter-
nam domū iacob in qua regnabit dn̄s
in eternū. Sequere ergo ⁊ dic ſimilr.
nō omnes qui ex iacob hi reputādi ſūt
de domo Jacob. Quis ex vobis qui iux
ta interpretationē nominis Jacob ſup
plantet dyabolū. ſ. de corpore luctet cū
vicijs ⁊ cū concupiſcentijs ſuis. ut non
regnet peccatum in ſuo mortali corpo
re: ſed regnet in eo ihūs nunc quidem
per gratiā: in eternū p gl'iam? Beati in
quibus regnabit ih̄us in eternū; : quia
ipſi cum eo regnabunt ⁊ regni eorum
non erit finis. O quam glorioſum eſt il
lud regnum in quo reges congregati
conuenerunt in vnum ad laudandū. ſ.
⁊ glorificandū eū qui ſuper omnes eſt
rex regum ⁊ dn̄s dominantiū. d̄ cuius
ſplendidiſſima cōtemplatione fulgebūt
iuſti ſicut ſol. O ſi ⁊ mei peccatoris me
minerit ih̄us cū venerit in beneplacito
populi ſui. cū venerit in regnum ſu. O
ſi me in illa die quando traditurus eſt
regnum deo pr̄i viſitare dignabitur in
ſalutari ſuo. ad videndū in bōitate ele
ctorum ſuoꝝ ad letandū in leticia gen
tis ſue ut laudet etiā a me in heredita-
te ſua. Ueni interim dn̄e ih̄u aufer ſcā
dala de regno tuo. qd̄ eſt aīa mea: ut
regnes tu qui ſedes i eo. Uenit enim
auaricia ⁊ vendicat ſibi in me ſedem.
Jactantia cupit dominari mihi. Super
bia vult mihi eē rex. Luxuria dic. Ego
regnabo. Ambitio iuidia. detractio. ⁊
iracundia. certāt in me cuius ego potiſ
ſimum videar eſſe? Ego quantum va
leo reſiſto renitor. quantū iuuor: dn̄m
meum ih̄m xp̄m reclamo: ipſi me defen
do. q2 ipſius me iuris eē cognoſco: Jp
ſum mihi deum ipſum mihi dn̄m teneo
⁊ dico. Non hēo regem niſi ih̄m. Ueni
ergo dn̄e ⁊ diſperge illos i virtute tua
⁊ regna in me q2 tu es ipſe rex meus ⁊
deus meus.

De hoc quomō fiet iſtud. ca. 259.

Oſt hec queritur. de illo quod ſe
quitur. Quomō fiet iſtud. Et vide
tur potius q hoc dixerit dubitando.
Annūciatio yſaac fuit figura iſtius
annūciationis. Sed ibi Sarra riſit ⁊
dubitauit. ergo videt q ſimiliter debet
eſſe in figurato. Jtem Abraham di-
xit Gen. 17. vtī yſmael viuat corā te.
ergo videt ſimul dubitaſſe. Itē lu. i.
zacharias dubitauit. q̄ annūciatio etiā
iſtius figura fuit. ergo ⁊ in iſta annun
ciatione debet eſſe dubitatio. Sed ɔ
tra Ambroſius ſuper luc. in glo. Cum
Sarra riſit de promiſſione dei: ⁊ vide
tur q dixerit. Quomodo fiet iſtud q̄m
virum nō cognoſco: cur nō fuit muta
ſicut zacharias? Sed Sāra ⁊ maria nō
dubitant faciendum quod promittitur
ſed modum requirunt. Ite; alia glo.
Legerat ⁊ nō dubitabat virginē; pari
turam: ſciebat q impleri oportebat qd̄
ab angelo audierat ⁊ quo ordine imple
ri debeat requirit. Ite; Ber. Non du
bitabat de facto ſ; modū ⁊ ordinem re
quirit. Non enim querit an fiat iſtud.
ſ; quomō. quaſi dicat. Cū ſciat dn̄s me
us teſtis conſciētie mee votū eſſe ancil
le ſue nō cognoſcere viꝝ. qua lege quo
ordie placebit tibi ut fiat iſtud? Si opor
tuerit me frāgere votum ut pariam ta
lem filium: ⁊ gaudeo de filio. ⁊ doleo
de propoſito. fiat tamē voluntas eius.
Si vero ɔcipiā virgo pariā vgo: quod
vtiq; ſi placuerit ei impoſſibile nō erit
tūc ſcio vere quia reſpexit humilitatem
ancille ſue. Ex his videt q nō dubita
uerit de facto ſ; de mō. Sed cōtra vi
detur q p illud quomō. non ſolū quera
tur qn̄ dubitatur de mō. ſed qn̄ dubita
tur de facto. Jo. 3. Quomō pōt homo
naſci cū ſit ſenex. ibi tm̄ dubitatur de
ipſo facto ⁊ nō tm̄ de modo. Jtem ſi
gnum q angelus dat ad iſtā qōnē; nō
certificat de modo ſed d̄ facto. q̄ſi dice
ret. Si eliſabeth pōt concipere. ergo ⁊
tu. Jtem modus ſatis videtur expreſ
ſus cū dicit. Concipies in vtero. ergo
concipit virgo. Nupta concipit in vtero
Jtem lu. i. Non erit impoſſibile apud
deum omne verbū. glo. i. factū quod v̄
bo exprimitur. ergo certificatur de fa
cto. ergo dubitauit de facto. Jtem
plus. dubitare de ſingulis non erit in-
utile. ergo potuit de vtroq; dubitare.
Jtem ſi de mō licuit dubitare. ergo
⁊ de facto. Ite; ſancti exponunt iſtā
conceptionem miſtice. Unde Ambroſi
us. Miſtice maria deſponſata ſed virgo.
typus ē eccleſie: que eſt immaculata ſ;
nupta concipit nos de ſpiritu. virgo

parit nos ſine gemitu. ⁊ ideo fortaſſe
alij nupta ab alio repleta. ergo cū iſta
conceptio poſſit ſpūaliter intelligi lici
te potuit dubitari: verū ſic vel ſic debe
at hoc fieri. Item non eſt credendū
omni ſpūi. quia angelus ſathane tranſ
figurat ſe in angelum lucis. Sicut dr̄
.2. cor. xi. ergo de hoc potuit dubitare.
Item Sapi. 19. qui cito credit. leuis ē
cōde. Itē ꝙ ex hoc ꝙ queſiuit ſequa
tur aliqua dubitatio nec ꝺ facto nec ꝺ
modo p; ex hoc ꝙ nō omnis q̄ō eſt pro
pter dubitationē. dn̄s enim in euāgeli
is ſepe ⁊ plura queſiuit. ⁊ tn̄ de nullo
vnquā dubitauit. Item Mat. xi. Jo
hānes cum audiſſet in vinculis opera
xp̄i ⁊c̄. glo. Criſoſtomi dicit ꝙ nō prop
ter ſe ſed propter diſcipulos queſiuit.
A ſimili videt ꝙ etiā beata virgo que
ſiuit non ſibi ſed nobis. Itē legerat
virginem parituram. ergo hoc ſciuit ꝑ
fidem: ⁊ ei modo dicitur ꝙ ipſa ſit illa.
ergo credidit ſe virginem parituram.
Item ipſa credidit articulum de incar
natione. Sed de ſubſtātia ipſius articu
li eſt credere virginem deum concipe
re. ⁊ parere. ergo non dubitauit vtrū
manens virgo eſſet conceptura ⁊ pari
tura. Itē angelus non reſpondit ni
ſi ꝙ ſciuit prius. Item angelus nihil
reſpondit niſi de modo concipiendi.
Itē videtur ꝙ non hoc quod ſubiun
gitur virum non cognoſco. Multe
enim virgines virum non cognoſcunt:
⁊ tamen inpoſterum concipere poſſūt.
Ad hoc ſoluendo dicim⁹ ꝙ beatiſſi
ma virgo prudentiſſima ⁊ fideliſſima
nec de facto vel mō dubitauit. nec ob
ſtat ſi in figuris dubitatio pceſſit. Quic
quid enim in figuris dubitationis pre
ceſſit vel imperfectionis. in hoc iſtud
figuratum figuras excellit. quia nulla
figura iſtud figuratum per omnia ⁊ in
omnibus exprimere ſufficiens fuit. Qō
nem autem quam beatiſſima virgo an
gelo fecit. ꝓpter ipſius dubitationem
non fecit ſed propter materie pleniorē
deſcriptionem. propter veritatis maio
rem expreſſionem. propter errorum du
bitationem. opinionū excluſionem. pro
pter noſtram edificationem. Ad id ꝙ
de cauſe q̄ōnis traditione obicitur p;
ſolutio per argumentum glo. Non co
gnoſco. i. non cognituram propono. Ex
his patet ſolutio ad obiecta.

De hoc q2 viꝝ non cognoſco. ca. 260.

Oſt hoc queritur de hoc quod di
citur virum non cognoſco. nouit
enim patrem ſuum. ergo virum. Itē
nunquid non nouit Joſeph. Itē om
nis cognitio eſt ſenſitiua vel intellecti
ua. omnis intellectiua eſt ſpeculatiua ꝟ
affectiua. beatiſſima virgo cognouit vi
rum cognitione ſpeculatiua ⁊ affectiua
quia dilexit omnes viros ⁊ omnes ho
mines. Item ſenſitiua qui multos vi
ros viderat ⁊ audierat. ergo omni mo
do virum nouit. Item ſi dicatur ꝙ i
telligatur de cognitione experientie. ꝯ
tra. multos viros experta fuit. Eſt enī
experientia multorum ſingularium ſi
mul cognitio. Ex multis enim memori
is fit vnum experimentum. ⁊ ſic expta
fuit multos viros. Si autē dicatur ꝙ
hic accipiatur cognitio pro actu gene
ratiōnis. hoc videt icōueniens q2 actus
cognitionis ⁊ actus generatōis genere
opponūt. Item nō ſequitur non co
gnoſco per experientiam. ergo non co
gnoſco. Item ſi dicatur ꝙ ſequitur
ſecundū vſum. hoc non videtur poſſe
ſtare. quia hoc beatiſſima v̄go proprie
loquendo dixiſſet falſum. quod abſit.
Ad hoc dicimus ꝙ hic accipit vir ſecū
dum ꝙ dicitur relatiue ad mulierē vt
mulieris vir. vir importat ſcdm ꝙ bea
tiſſima virgo nouerat. virum nūquam
vel videre vel audire. vel intelligere.
vel ſapere. vel diligere. Dicat ergo nō
cognoſco ut perſone mee dn̄atorem.
opū rectorem. corporis corruptorem.
aīe obligatorē. prolis propagatorē. nū
quā volo cognoſcere aliqua cognitio
ne. Ex his ſoluta ſunt obiecta.

De hoc ſpūs ſcūs ſupueniet i te. c. 261.

Einde queritur de illo quod ſub
ditur. Spiritus ſanctus ſuperuēi
et in te videtur ꝙ potius dixiſſe debuit
filius veniet in te quia in illa mō ſpūaliſ
ſimo tn̄ filius fuit per corporalem pre
ſentiā. Itē cum iſta aduētio ſit ꝑ filij
humiliationē. potius dixiſſet deſcendit
in te. Item de domino legit Jo. pmo
Super quem videris ſpūm deſcendētē
Item ſpūs corporali ſpē deſcendit in
ipſum luc. 3. Item luc. pmo qn̄ dictū
fuit dn̄s tecum. intelligebatur ꝺ corpo
rali preſētia. ergo videtur ſuperfluere.
Item de Johāne lu. pmo. Spiritu ſā
cto replebit ex vtero matris ſue. ergo
multo fortius beatiſſima virgo. ergo
iſta ſuperflua. Item glo. ꝙ ſpūs ſact⁹
caſtificauit ipſam a ſorde viciorum: ſ;
nihil de vicijs vel ſordibus habuit.

De hoc ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit
tibi. ca. 262.

Oſt hoc queritur de hoc ꝙ dicit.
Et virtus altiſſimi obumbrabit ti
bi: xp̄s enim dei virtus ⁊ dei ſapientia
non hꝫ obumbrare: ſed illuminare qui
Sicut dr̄ Jo. pmo. Eſt lux vera ⁊ illūi
nat omnē hominem: ſ; in ſūmo beatiſ
ſimā ſuam matrē. Ad idem Ezech.
xliij. Ingreſſa ē gloria dn̄i in templum:
⁊ ſplēduit terra a facie maieſtatis ei⁹.
ergo beatiſſima virgo non eſt obumbra
ta ſed illumiata. Item purgatio ordi
natur ad illuminatiōnē: illumiatio ad
pfectionem: ſed i conceptione perficie
batur in ſūmo. ergo illumiabatur in ſū
mo. Ad hec ſoluendo dicimus ꝙ ſpi
ritus timoris. pietatis. ſciētie. fortitudi
nis. conſilij. intellectus. ſapientie ⁊ ſpi
ritus increatus. purgās. illuminans. in
flāmans. perficiens. ſtabiliens. conſe
crans. fecundans. ſuperueniet. i. ſubi
to veniet. ſuper id quod modo eſt veni
et. ꝺ ſuperno veniet. plus omnibus ve
niet. preter ſolitū veniet: ſuper merita
eſt ꝙ veniet plus q̄ꝫ veniet. quia veniet
⁊ requieſcet ſuper naturam veniens
quia nunquam recedet. In ſūmo veni
et: ad ſummum actum veniet: ſuꝑ om
nes eſt qui ſecum veniet filius dei: ⁊ v̄
tus altiſſimi obumbrabit tibi fomitem
extinguēdo. contra tribulationem pro
tegendo. de carne tua vmbraculum fa
ciendo. illum modum tibi ſoli notificā
do. lucem ſuam in te abſcondendo. lu
cem tuam mundo non pandendo viato
rum refrigeriū te faciendo. cōtra eſtū
concupiſcētie te opponendo. lucē corpa
lis proſperitatis tibi ſubtrahendo. vi
tam tuam cum xp̄o i deo abſcondendo
Unde Ber. Non dubitat ſed modum
requirit ⁊ ordinem. Non enim querit
an fiet iſtud: ſ; quomodo fiet iſtud ⁊c̄.
Et dixit angelus ei. Spūs ſanctus ſuꝑ
ueniet i te. Nunquid potuit repleri gra
tia ſpirit⁹ ⁊ necdum habere ſpūm cū
ipſe ſit dator gratiarū: Si autem ſpūs
ſanctus iā in ea erat. quomō tāquā ad
huc non venerit ſuperuenturus repro
mittitur: An forte ideo nō dixit ſimpli
citer veniet i te. ſed addit ſuper. quia q
dem prius in ea fuit per multam grām
ſed nūc ſupuenire nunciatur ꝓpter ha
bundatōis grē plenitudinē quā effuſu
rus eſt ſuper illam: ſi aliquid amplius
capere pōt quomō fuiſſe grā plena in
telligēda eſt: At vo cū iā plena ſit. illō
amplius quō capere poterat: An prior
quidem grā tn̄ repleuerat mentem. ſe
quens vero ventrē debet perfundere.
ꝗtenus. ſ. plenitudo d diuinitatis que an
te in illa ſicut in multis ſcōrū ſpūaliter
⁊ ſicut in nullo ſcōrū corpaliter in ipſa
abundare inciperet: Ayt nāq; ſpūitus ſā
ctus ⁊c̄. Qui pōt capere capiat. Quis
enim fortaſſis excepta illa que hec ſo
la in ſe feliciſſime meruit experiri.

intellectu capc. rõne diſcernē poſſit. q̄
liter ſplendor ille inacceſſibilis v̄gineiſ
ſe infuderit viſceribus: z vt illa quod i
acceſſibile eſt accedere. ad ſe fieri po-
tuiſſet de portiuncula eiuſdem corpõis
cui ſe per omnia aĩa mediante cõtēpa
uit relique maſſe vmbraculū fecerit?
Et forte propter hoc marie dictū eſt.
Obumbrabit tibi. q2 nimirum i ſacro
erat. z q2 ſola per ſe trinitas in ſola z
cū ſola virgine voluit operari. ſoli da
tū eſt noſſe cui ſoli datū ē experiri. Di
catur ergo. Spūs ſanctus zc. q vtiq;
potentia ſua fecundabit te: z virtus al
tiſſimi obumbrabit tibi: hoc eſt illū mo
dum q de ſpū ſcō cõcipies: dei virt9 z
dei ſapientia xp̄us ſic i ſuo ſacratiſſimo
conſilio obumbrando cõteget. z obum
brabit quatenus. qui tm̄ notus ē patri
notus h̄eatur z tibi. Ac ſi angel9 reſpõ
deat virgini. Quid a me queris quod
in temet experieris? Scies ſcies z feli
citer ſcies ſed illo doctore quo z aucto
re. Ego aūt miſſus ſum nunciare virgi
nalem conceptum. non creare. nec pōt
doceri niſi a donante: nec pōt adiſci ni
ſi a ſuſcipiente. Ideoq; z quod naſcet
ex te ſanctum vocabitur filius dei. qm̄
non de homine. ſed de ſpiritu ſcō conci
pies. concipies aūt virtute altiſſimi. B
eſt filium dei. Ideoq; z quod naſcetur
non ſolum de ſinu patris in vterū tuū
veniens obumbrabit tibi. ſed etiam id
de tua carne ſociabit tibi. Ex hoc iam
vocabitur filius dei. quemadmodū is
qui a patre eſt ante ſecula genitus. tu9
quoq; amodo reputabitur filius. Sic
autem z quod natū eſt ex ipſo erit tu9
z quod ex te naſcetur eius erit. vt tm̄
non ſint duo filij ſed vn9 vtriuſq; fili9
erit. Et licet aliud quidem ex te aliō ex
illo ſit: tam non cuiuſq; ſuus ſed vnus
vtriuſq; erit fili9. Ideoq; quod naſce
tur ex te filius dei vocabitur.

De eo qō. n. naſcitur ſanctum vocabiť
filius dei. capi. 263.

Oſt hec queriť. De hoc quod ſeq
tur. Quod naſcetur ex te ſanctū
vocabitur filius dei. Cum enim nō na
tura naſcatur ſ3 pſona. videť q debuiſ
ſet dixiſſe. Qui ex te naſcetur. Itē vr̄
ēt hoc incongruum filius eſt ſanctum.
Item filius dei eſt cõmune multis.
Quod bene ſoluit Bernar. Quid enī
ē ita ſimplr̄ ſanctū z abſq; additamen
to? Credo q non habuit quo proprie di
gne nominaret illud eximium. illō ma
gnificū. z reuerendum: quod de puriſ
ſima virginis carne. cū ſua aĩa. vnico
patris erat vniendum. Si diceret caro
ſancta. vel ſcūs homo. ſanctus infans:
vel quodlibet tale poneret parum uide
retur dixiſſe. poſuit ergo indefinite ſan
ctum. q2 quicquid illud ſit. quod virgo
genuit ſanctum pcul dubio. z ſingula
riter ſcū fuit. p ſpūs ſanctificationē.

De hoc. Ecce eliſabeth cognata tua
capitu. 264.

Oſt hec queritur. De hoc quod di
citur. Ecce eliſabeth cognata tua
quare vel ad quid illud inducitur. Et
videtur q ad certificandum domina;
de predictis. Unde gloſa Bernar. Ne
virgo de partu deſperet. accepit exem
plum ſterilis. Item alia glo. q. d. Nō
debes heſitare: quia cognata tua zc.
Contra. alia glo. Non quaſi incredu
lam hortatur ad fidem: ſed credenti q̄
audierat ampliora replicat miracula:
vt que deum erat paritura. precurſo-
rem quoq; de ſinu ſterili naſciturum
cognoſceret. Item ſi aliud eſt exēplū
promiſſi. hoc non videtur ſimile iſti.
Quomodo enī probaret hoc propoſitū
vel que etiam conſequentia: ſi vetula
de vetulo concepit hominem. ergo vir
go ſine viro concipit z parit deum z
hominem? Item id poſſet eam in cre-
dendo potius impedire cum non duce
ret in ſuum ſimile.

De hoc non erit impoſſibile apud deū
omne uerbum. ca. 265.

Oſt hec queriť de hoc quod dicit
Non erit impoſſibile apud deum
omne verbum. Et videtur eſſe falſum
quia deum non eſſe eſt verbum. z ta-
men non eſt poſſibile apud deum.

De rñſione virginis fiat mihi ſecūdum
verbum tuum. ca. 266.

Tem de vltimo q dicit. Fiat mi
hi ſecundum verbum tuū. Qua
re dicit tuum cum non ſit ſuū ſ3 dei fue
rit verbum. Ad hec dicim9 q ſcōm
Ber. q̄tuor de cauſis h̄ iducitur 2ceptō
Eliſabeth. Dicit enim ſic. Quid fuit ne
ceſſe etiam huius ſterilis virgini nūcia
re conceptum? Nūquid forte adhuc du
biam z incredulam oraculo. recentiori
voluit confirmare miraculo? Abſit. Le
gitur zacharie incredulitatem ab hoc
angelo fuiſſe caſtigatā. mariam autē
in aliquo reprehenſam non legimus.
quin potius fidem ipſius eliſabeth
prophetante laudatam cognouimus.
Beata inquit eliſabeth que credidiſti.
Sed ideo ſterilis cognate conceptus v̄
gini nunciatur. ut dum miraculum mi
raculo additur. gaudium gaudio cumu
letur. Porro neceſſe erat immodico le
ticie z amoris inflāmari incendio. que
filium paterne dilectōis cū gaudio ſpūs
ſci mox fuit 2ceptura. Neq;. n. niſi i de
uotiſſimo atq; hylariſſimo corde tāta
ſe cape poterat dilectiōis z alacritatis
affluentia. Uel ideo conceptus eliſa
beth nūciať marie. q2 pfecto decebat.
vt verbum mox diuulgandū. prius ſci
ret virgo p angelū. q̄ audiret ab hoīe
ne mater viz dei a cõſilijs filij videreť
ĩmota. ſi eorum que in terris tam pꝑe
gerentur remanſiſſet ignara. Uel
ideo potius nunciatur vt dum nūc ſal
uatoris. nunc precurſoris edocetur a
uentus. rerum tēpus. z ordinem tenēs
ipſa melius poſtmodum ſcriptoribus z
predicatoribus euangelij referaret ve
ritatem. que plene de omnibus a prin
cipio celitus fuerat inſtructa miſterijs
Uel ideo ut audiens cognatam vetu
lam z grauidam cogitet iuuencula ſi-
mul ď obſequio. ſicq; illa pperante ad
uiſitandum paruulo prophete locus z
occaſio detur. quo minori adhuc domi
no ſui officij valeat exhibere primitias
z dum ad ſe inuicem concurrit matrū
infantiumq; ab alterutro excitata de
uotio mirabilius fiat miraculū de mi
raculis. Benedicamus domino z bn̄dic
tiſſime virgini.

Hic [illegible]

Excellentiſſimi z ſanctiſſimi viri dñi
Alberti magni epi ratiſponēſis ordinis
predicatorū in euangeliū Miſſus eſt
Gabriel angelus. aureum z deuotiſſi-
mū opus feliciter explicit. Diligentiſſi
me emendatū p venerabilem fratrem
Auguſtinum de Papia eiuſdem ordi-
nis predicatorū de obſeruantia. Aloy
ſius vero de Serazonibus ſua opera z
impenſa imprimi curauit. Mediolani
Ab Ulderícho ſcinzēzeler. Teutõico.
Anno domini. 1488. Die 17. Aprilis.

F I N I S.

Regiſtrum operis.

a

Prima alba
quod ſentiatur
De longanimitate
Excellentiſſimi

b

peccauerunt
Item inter
milantur
de ſola

c

eſt terra
Item a
illud
ginis de

d

ſalutatis
munis
Utitur
Quidam

e

omnis
qua creatura
quid ſunt
ratio

f

corporali
que mori
eas regitur
do dicimus

g

nobis
omnia
cuſtodiuit
De pace

h

gratia
ſtrauit
ſed hec
tunc

i

ſurrexerunt
ma virgine
De puritate
mo vidit

k

Sed nec
paſſione
ibi
natiuitas

l

eſt regis
cordis
in figura
extinctione

m

ſubiectionem
ſitatem
tiorum
panem

n

repoſitio
tione
non habuit
ſuprema

o

modium
⁊ non
De hoc
optimo